

1645

~~XII~~, 4.

THESAVRI LATINITATIS PVRAE COMPENDIVM ALTERVM:

IN QVO SIMPLICIBVS VOcabulis, naturâ cohærentibus, omnes Ciceronianè loquendi formulæ, eadem naturali ſerie ſubiunguntur: pro adoleſcentulis Latinè loqui & ſcribere incipientibus.

Cum alphabetico Indice Germanico.

Autore

M. IOANNE BENTZIO *Bruxellenſi.*

SAPIENTIA CONSTANS.

Cum gratia & priuilegio Cæſ. Maieſt.

ARGENTORATI,

Excudebant hæred: Bernh: Iobini. An. 15*96.*

Cas A 2148

Bibliotheca Casimiriana

REVERENDO ET ILLVSTRISSIMO PRINCIPI AC DOMINO, DOMINO LVDOVVICO FRIDERICO, DVCI VVirtembergensi ac Teccensi, Comiti Montisbeligardi: cathedralis ecclesiæ Argentinensis Canonico, &c. Principi suo clementissimo,

S. P. D.

PSAMMETICHVM OLIM ÆGYPTI REGEM, REVERENDE & Illustrissime Princeps, Domine clementissime, memorat Herodotus: exploraturum gentis antiquitatem suæ, propter contentionem ea de re cum Phrygibus ortam: pueros infantes duos, ex humilibus natos parentibus, alendos pastori tradidisse: ea conditione, vt inter pecora enutriti, vocem hominis, donec ipsi loquerentur, non audirent. Sic enim existimasse regem; ex ipsorum sermone quasi naturali, de alterutrius origine populi posse iudicari. Accidisse verò post bienniũ; vt intrante ad eos pastore, sublatis ambo manibus, Beccus Beccus clamitarẽt: idq; cùm iteratũ sæpiùs, & ad regẽ relatũ esset: inquisitione habita, quænã natio ista vteretur voce;

compertum fuiſſe, Phrygas hoc nomine Panem appellare: ideoq; omnium antiquiſsimos mortalium hos atq; primos æſtimatos. Hanc adeò rem ab Aegyptiorum ſe ſacerdotibus accepiſſe, vetuſtiſsimus hiſtoriarum ſcriptor aſſeuerat: & quoniam ex Hebræorum illa vocula fontibus promanaſſe videtur; ſunt in ea etiamnum opinione nonnulli, vt arbitrentur; Hebræâ veluti prima & natiuâ vſuros eſſe linguâ, qui non ad aliam ab infantiâ eſſent aſſuefacti.

Nos etſi libenter veneremur antiquitatem, & ſuum cuiq; liberum relinquamus iudicium: tamen haud facilè poſſumus credere, articulatum vllius populi prolaturos eſſe ſermonem, qui non illum priùs ex alijs audiuerint. Primùm enim ſacris edocti literis ſcimus, ſingulari præpotentis Dei conſilio, linguarum hanc diſtractionem extitiſſe; ad inanem propriarum virium ac virtutis confundendam fiduciam hominum, qui turrim cœperant ædificare Babylonicam, cuius altitudo rurſus aquas exuberantes ſuperaret. Deinde verò quotidiana teſtatur experientia; quemadmodum in alijs artibus comparandis, ſic etiam linguis in vita vtilibus atq; neceſſarijs addiſcendis, verum id eſſe quod poëta cecinit:

——— *Labor omnia vincit*
Improbus, & duris vrgens in rebus egeſtas.

Videmus vtiq;, quàm ſe ſæpe torqueant Itali, & Galli, & Poloni, & qui ad nos veniunt ab exteris nationibus alij: donec ad idiomatis noſtri normam

mam poſsint pronunciare: quod & inuicem noſtris hominibus apud illos interdum vſuuenire, minimè mirandum eſt. Neq; verò mirandum, in vulgaribus his linguis id accidere; quæ liberiùs, ſineq; certis legibus à quibuſuis vſurpantur: verùm in tribus ſanctiſsimis, eruditiſsimis, & pulchris præceptionibus inſtructiſsimis, Hebræâ, Græcâ, & Latinâ, quantum perdiſcendis inſit difficultatis; ſi quiſquam, nos maximè, in erudienda iuuentute qui deſudamus, quotidie experimur. Nã tametſi ab incunabilis quaſi adductos in ſcholas puerulos Grammaticorum regulis informemus, & per plures gradus atq; ordines, autorum probatorum vocibus, loquendiq; formulis, ſedulò imbuamus: perficere tamen apud eos orationis genus, quod eruditis probetur auribus, ægrè poſſumus: ſed depugnare crebrò cum barbariſmis atq; ſolœciſmis neceſſe habemus. Quantò plus eſt autem in efficiendo laboris ac moleſtiæ: tantò plus in effectu venuſtatis atque oblectationis deprehenditur: quandoquidem non ſolùm ſummâ exculti doctrinâ quiq;, ſed & mediocriter docti orationis concinnitate non minùs, quàm ſuaui vocum concentu muſico delectantur.

Cæterùm quod in arte habet Horatius:

Scribendi rectè, ſapere eſt & principium & fons:
Verbaq; præuiſam rem non inuita ſequentur;

de illis id opinor dictum eſſe, apud quos ex domeſticorum vſu, pueri etiam & mulierculæ eleganter æquè ac Plautus, Neuiusuè loquebantur: quem-

admodum de Cornelia, de Lælia, de cæteris eius generis Romanorum matronis Cicero affirmat. Nobis autem, quibus nec Hierosolyma sanctitatem communicare, nec Athenæ tradere sapientiam, nec Roma potest Latinitatem, quam amisit ipsa impertire: singularis diuini muneris ac beneficij loco numerandum est, quòd è turbulentissimis bellis, & imperiorum vastationibus, monumenta multa tamen reseruata fuerunt: vnde animis linguisque instructi, valeamus non solùm in cœtibus eruditorum hominū versari commodè, sed etiam per omnes orbis partes peregrinari.

Atq; ad hanc commoditatem adjuuandam, eumque quem dicimus, minuendum laborem; multi boni viri resolutis autoribus, Lexica, Dictionaria, Nomenclatores, Apparatus, Thesauros, Syluas vocabulorum confecerunt: alij alijs vsi ordinibus; è quibus partim significationes peterentur verborum, quæ legentibus aliorum scripta sese offerunt: partim locutionū sumerentur formulæ ad orationis constructionem idoneæ. Porrò ad dicendum scribendumuè purè, eleganter, copiosè: nulla facilè via inuenietur expeditior: quàm quæ à summo in hoc genere rerum artifice D. Ioanne Sturmio, præceptore nostro gratæ memoriæ, fuit ostensa: in qua, duce naturâ, certis Locis sese rerum, & verborum, & modorum loquendi probatorum copia, facilem ad delectum exhiberet.

Quibus quidē ego insistens vestigijs, superioribus

tribus annis aliquid tentaui: cum Demosthenis, & Isocratis dictionem, eiusmodi Locorum illigatam ordinibus, Thesauri Græcolatini nomine in lucem emisi: quò, quod in componendo nostri adolescentes tutò sequerentur, haberent: nec, vt aliquando solebāt, emendicatis hinc inde, temereq́; consutis singulis verbis, variegata potiùs mendicorum, quàm germana Atticorum pallia conficerent. Atq; tum breui summittere constitueram locupletiores Latinas Ciceronis opes, è tristi naufragio recollectas. Sed ipsum per se satis operosum opus, dum pluribus impedimentis retardatur alijs: rogatu collegarum meorum, quibus adolescentiæ profectus pariter curæ est, Compendium ex illo primum excerpsi simplicium vocabulorum; per gradus aliquot ita distributorum: vt vnà cū progressu atq; incrementis studiorum, pueri pulchram vocum supellectilem, sine magno labore quidē, multa verò cum oblectatione queant comparare. Ex eodem & hoc nuper descripsi Alterum compendiū: in quo simplicibus verbis, non contemnendo adauctis numero, modi quoq; loquendi Ciceroniani adiunguntur, breuiter, & ordine rerum actionumq́; naturali comprehensi. Quibus in prima styli exercitatione qui assuescent adolescentuli: eos confidimus, ab omni immunes barbarie, genus orationis syncerum, & eruditorum non ingratum auribus assecuturos. Spes est isthæc nostra quidem, & hic conatus leuandi molestiam, quæ iunioribus in discendis his linguis, &

locandis ſtudiorum fundamentis obijcitur. Quicquid autem euenerit: id æqui rerum æſtimatores in meliorem interpretabuntur partem.

Tuæ Celſitudinis autoritate atque exemplo commoti, Reuerende atq; Illuſtriſsime Princeps, Domine clementiſsime: quem non inconſideratè huius patrocinium Opuſculi ſuſcepiſſe ſentient: quem ſciunt, ex Illuſtriſsima Ducum VVirtembergenſium familia natum, non contentum illius altitudine ſplendoris ac fortunæ, viuere in otio: ſed magno ſtudio, & induſtria admirabili linguis, Latinæ cumprimis incumbere: quem in ætate tenella, ſenili quadam prudentia vident eſſe præditum; certoq; perſuaſum habere, Veri id eſſe principis munus, efficere, vt quò pluribus ſit aliquando hominibus mandata daturus, eò excellentiore ſit ipſe inſtructus virtute: qualémque velit eſſe populum ſuum, tale ipſis exemplar viuendi præferat.

Nec verò ignorant autorem huius inſtituti, præter Illuſtriſsimorum parentum præcepta, & maiorum exempla auguſtiſsima, Nobiliſsimum & Prudentiſs. virum, Dn. Chriſtophorum ab Hermsdorff, fideliſsimum moderatorem vitæ ſtudiorumque T. C. Autorem verò etiam nouerunt D. Nicolaum Gerbelium, & patrem, & filium: qui paterni auitiq; celebritatem nominis, ita ſe quàm commodiſsimè amplificaturos cenſent: ſi principibus bene præcipiendo conſulendoque, toti humanæ ſocietati bene conſulant. Quorum

omni-

omnium inſtitutis atque conſilijs, benigniſsimus DEVS noſter velit benedicere; & orbi Chriſtiano plures elargiri principes, qui cum Eberhardo primo duce VVirtembergico, & Ludouico proximo, agnatis T. C. poſsint de ſuis affirmare ſubditis, Neminem eorum ſe ſcire, cuius non auſint in ſinu ſecurè, inermes, vaſta in ſolitudine, in vtramque aurem obdormire. Vale Reuerende & Illuſtriſs. Princeps, ac Domine clementiſsime. Argentorati, die 11. Martij: qui quotannis cum læto æquinoctij verni tempore, Pacifici quoque Illuſtriſs. Domini parentis, & T. C. memoriam nominis, FRIDERICI, reducit: quam vtriusq; C. per plura ſecula felicem, proſperam & optatam recurrere, etiam atq; etiam precor. Anno 1 5 9 6.

T C.

Subiectiſs.

Ioannes Bentzius.

DN. IOAN. STVRMIVS
ad Philippum Comitem Lippianum.

MIRABILE EST IN DEI PROuidentia: quòd Romanis dedit linguam & sermonem, ita flexibilem, & concinnam, & sonantem: vt nullius gentis populiq; oratio Romanorum orationi anteponi possit. Et cum Spiritus sanctus tribus vsus sit præstantissimis linguis, quibus homines docuit & ornauit: Hebræorum, Græcorum, Romanorum: tamen Hæbraici & Græci sermonis inter doctos tantum, eosq; non plurimos est vsus. Romanus verò per omnes nationes & populos & regna commeat: NEQVE VSQVAM GENTIVM VENIAS, VBI NON LATINVM HOSPITEM INVENIAS, QVI VIAM PROFICISCENTI MONSTRET. Ergò huius linguæ honestissima est comparatio: quòd in tribus Diuini Spiritus muneribus Deus voluit vbiq; esse, & esse perpetuum. & si vnà cum sermone Imperium Romanum debilitatum statim fuit: reuocandum eloquentiæ studium: quæ maximam semper vim habuit, ad docendum res honestissimas. eius linguæ verò præcipuè, quam Deus hospitalem esse voluit, quàm latè terrarum orbis patet hominibus.

IDEM AD NOBILEM
Henricum VVitzlebium.

INSTITVI POSSET EIVSMODI quædam ratio: vt aliquis mediocri ingenio præditus, postquam Grammaticos audiuit: quod animo complectatur, idem possit Latinè pronunciare, purè, variè, copiosè, ornatè, vt ipsa res requiret. & illud ipsum inuenire NON ALIQVO LITERARVM ORDINE, SED IN RERVM COMPAGE: vt quæ rerum inter se necessitudinem coërceat, eadem ratio verba quoq; & sententiarum formulas, quæ ex verbis conficiuntur, naturali & perpetua quadam consuetudine colligata teneat.

HOC CONSTAT INTER OMNES doctos & literatos, Quod verborum delectus sit origo eloquentiæ. Sed cura verborum, & studium vocabulorum in tria diuisum est tempora,: vnum sc. συλλογῆς, congregandum est omne genus verborum: alterum τῆς διατάξεως, in verbis digerendis, & collocandis, vt reperiri possint · tertium τῆς ἐκλογῆς, delectus. Vt enim argumenta, sic etiam verba sunt eligenda. In hac parte Lexica habent quidem collecta verba: sed non habent literatam διάταξιν, collocationem: neque ostendunt verborum pondera, momenta, delectum: nullus in illis ordo est, nisi literarum Alphabeti: & propterea ponuntur verba singula. Qui ordo solùm laudem habet diligentiæ: sed non laudem magnæ doctrinæ; neque suppeditat verborum copiam. Veluti DAMNVM inuenitur in litera D. DETRIMENTVM in litera D. quoque, sed longo interuallo: MALVM in diuersa & alia litera M. INCOMMODVM rursus in alia: CALAMITAS in alia: PERNICIES in alia: IACTVRA in alia: PAVPERIES rursus in alia. Et tamen hæc omnia sunt affinia, sunt cognata, sunt vniusmodi. Lexica autem ita sunt instituenda, vt omnia, quæ eiusdem generis sunt, ponantur sub oculos, vno in loco, duabus aut tribus chartis &c.

DISPOSITIO OPERIS.

- *VNIVERSITATIS*
 - *Causa*
 - *Prima, DEVS.*
 - *Secunda*
 - *Prouidentia, Fatum, Fortuna.*
 - *Natura: cuius affectiones*
 - *Motus.*
 - *Locus.*
 - *Tempus.*
 - *Effectꝰ*
 - *Cœlum.*
 - *Elementa*
 - *Ignis.*
 - *Aer: Meteora.*
 - *Aqua.*
 - *Terra: cuius*
 - *Partes*
 - *Naturales.*
 - *Artificiales.*
 - *Cōtenta*
 - *Visceribus:* Metallaria.
 - *Superficie:*
 - *Arbores.*
 - *Herba.*
 - *Fructꝰ &c.*
 - *Animalia*
 - *Irrationalia.*
 - *Volatilia, aues*
 - *Aquatilia, pisces.*
 - *Terrestria, quadrupedes.*
 - *Insecta.*
 - *Ratiōale HOMO eiusq;*
 - *Corpus: cum suis*
 - *Partib.*
 - *Accidentib.*
 - *Anima*
 - *Vegetatiua.*
 - *Sensitiua*
 - *Exterior.*
 - *Interior.*
 - *Motiua Rationalis.*
 - *Mens.*
 - *Volūtas & Affectus.*
 - *Actiones: earūque*
 - *Facultas.*
 - *Forma*
 - *Eccl. Polit.*
 - *Ciuiles.*
 - *Mili.*
 - *Oecō. in*
 - *Perso.*
 - *Rebꝰ.*
 - *Finis: Bonū.*
 - *Felicitas.*
 - *Vtilitas.*
 - *Honestas.*

B Honeſtum: VIRTVS

- Moralis
 - Fortitudo.
 - Temperantia.
 - Iuſticia
 - Vniuerſalis.
 - Particularis
 - Commutatiua.
 - Diſtributiua.
- Intelligibilis
 - Scientia.
 - Prudentia.
 - ARS
 - Liberalis, in
 - Oratione
 - Grammatica.
 - Dialect.
 - Rhetor:
 - Natura
 - Phyſiologia.
 - Mathematica:
 - Arith.
 - Muſic.
 - Geom.
 - Aſtron.
 - Moribus.
 - Mechanica in
 - Corporis
 - Alimento.
 - Sanitate
 - Veſtitu.
 - Animi oblectatione.
 - Externis
 - Fabrilibus operibus.
 - Facultatibꝰ parãdis.
 - Ludicra Mala.

DE DEO, & de Spiritibus. Locus I.
De Prouidentia, fato, fortuna, & casu. II.
De Natura & motu. III.
De Loco, eiusq́; differentijs. IIII.
De Tempore, deq́; differentijs & partibus eius. V.
De Mundo, & cœlo. VI.
De Elementis superioribus, & de meteoris. VII.
De Aqua, & partibus eius communibus. VIII.
De Aquæ partibus proprijs. IX.
De Terra, & partibus eius naturalibus. X.
De artificialibus Terræ partibus communibus. XI.
De Vrbe, & partibus eius. XII.
De Metallaribus. XIII.
De Plantis, & I. de arboribus, ac fruticibus. XIIII.
De Herbis & floribus. XV.
De Fructibus, & liquoribus. XVI.
De Animalibus. I. volatilibus. XII.
De Aquatilibus, siue piscibus. XVIII.
De terrestribus animalibus quadrupedibus. XIX.
De amphibijs, & insectis. XX.
De humanis rebus: de Homine, de sexu, & ætate. XXI.
De Corpore, & partibus corporis. XXII.
De bonis atq; malis corpori accidentibus. XXIII.
De Anima, & I. de Vegetatiua facultate. XXIIII.
De Sensibus exterioribus, & eorum obiectis. XXV.
De interioribus sensibus eorumq́; obiectis. XXVI.
De Motiua facultate. XXVII.
De Rationali anima, & primum de Mente. XXVIII.
De Voluntate & affectibus. XXIX.
De Facultate, de conatu atq; actione. XXX.

De

De Ecclesiasticis rebus, & personis. XXXI.
De Republica, de magistratu, ac de formis Rerũpub. XXXII.
De ordinibus & muneribus publicis. XXXIII.
De Conuentibus, & Senatu. XXXIIII.
De Causa & Iudicio. XXXV.
De Pace, & Bello. XXXVI.
De Re familiari, & cognatione. XXXVII.
De Coniugio, & affinitate. XXXVIII.
De Dominio, ac seruitute. XXXIX.
De Domo, & partibus eius. XL.
De Supellectili, & instrumento domestico. XLI.
De Vestitu, & ornatu corporis. XLII.
De Facultatibus, & pecunia. XLIII.
De Fine actionum, de bono, & felicitate. XLIIII.
De Vtilitate, & cæteris externorum bonorum speciebus. XLV.
De Honesto, & virtute. XLVI.
De Fortitudine. XLVII.
De Temperantia. XLVIII.
De Iusticia, de æquitate, & lege. XLIX.
De Commutatiua iusticia. L.
De Distributiua iusticia communi. LI.
De Speciali iusticia distributiua. LII.
De Scientia, & opinione. LIII.
De Prudentia, Sapientia &c. LIIII.
De Arte, atq; institutione. LV.
De Philosophia: & I. de Grammatica. LVI.
De Consignificantibus, atq; particulis. LVII.
De Oratione, & scriptura. LVIIII.
De Historia, & Poëtica. LIX.
De Dialectica. LX.
De Rhetorica. LXI.

De Phy-

De Physiologia, & Medicina. LXII.
De Mathesi, & Arithmetica. LXIII.
De Musica. LXIIII.
De Geometria. LXV.
De Astronomia. LXVI.
De Moralibus disciplinis. LXVII.
De Mechanicis artibus : & I. in acquirendo alimento occupatis. LXVIII.
De artibus alimentum præparantibus. LXIX.
De artib. ad cultum corporis seruientibus. LXX.
De vestiariјs artibus. LXXI.
De graphicis artificijs. LXXII.
De fabrilibus artificijs. LXXIII.
De quæstuosis artibus. LXXIIII.
De ludicris exercitijs. LXXV.
De malis artibus. LXXVI.

DE DEO, ET DE SPIRITIBVS.

LOCVS I.

DEVS, GOTT. *Diuus*, eyn GOTT/ oder Heylig. *Numen*, Göttlicher Gewalt. *Superi*, die Obern/ Götter. *Cœlestes*, *Cœlites*, die Himmels einwohner. *Pater*, *Genitor*, *Conditor*, *Procreator*, *Fabricator rerum*, der Vatter/ oder Schöpffer aller ding.

Adiuncta.) Magnus, Tantus, Supremus, Præpotens deus. Vis, Poteſtas, Maieſtas dei. Verus deus. Graue, Sanctum numē. Pręſtans, Intelligens, Nobilis deus. Virtus, Sapientia, Conſilium, Æquitas, Bonitas, Benignitas, Beneficentia dei. Beneficus, Clemens, Beatus, Impaſſibilis, Incorporalis, Inuiſibilis deus. Species, Figura, Forma, Facies, Simulachrum dei. Cœleſtes, Penates, Populares, Patrij, Iuniores, Noui, Commentitij dij. Immortalis, Æternus, Sēpiternus deus. Corrupti, Imbecilles dij.

Actiones.) Oriri, Naſci, Eſſe deos, vel deum. Agere, Facere, Efficere, Gerere aliquid. Gignere, Procreare, Condere, Conſtituere, Fabricari, Fingere res. Adminiſtrare mundum. Regere, Gubernare naturam. Moderari cœlum & terras. Præſidere vrbi. Imperare homini. Scire, Cernere, Animaduertere omnia. Vigere, Sentire, Meminiſſe, Præuidere. Curare res humāas. Diligere homines. Audire, Exaudire preces. Velle, Approbare aliquid. Significare futura. Prouidere, Conſulere, Subuenire hominibus. Iuuare, Adiuuare eos. Opitulari, Opem, Auxilium, Præſidium ferre alicui. Defendere, Tueri, Seruare, Conſeruare homines. Deferre, Dare, Tribuere, Tradere, Largiri bona. Auertere mala. Conniuere in ſceleribus. Iraſci alicui. Vetare, Prohibere, Arcere aliquid. Vlciſci, Vindicare ſe. Pœnas conſtituere. Malè alicui facere, Dolorem imittere. Eripere, Perdere aliquid. Facere, Fieri deum ex homine. Habere, Ponere, Reponere, Collocare aliquem in numero deorum. Intelligere, Scire, Noſſe, Cognoſcere, Agnoſcere, Contemplari animo deum. Amare, Vereri, Timere, Metuere deum. Parere, Obedire deo. Colere, Venerari, Honorare deū. Adire, Confugere ad deum. Precari, Adorare deum. Petere aliquid à deo. Supplicare deo. Inuocare, Implorare, Appellare, Teſtari, Conteſtari, Obteſtari deū. Vouere, Dicare, Conſecrare deo rem. Imolare, Litare deo. Placare deum. Tribuere, Attribuere, Aſcribere aliquid deo. Gratias agere deo. Ornare, Laudare deum.

Ementiri, Fallere deum. Nescire, Negligere, Relinquere, Repudiare, Irridere, Negare deum. Impium, Inimicum, Hostem esse dei. Aduersari, Bellum indicere deo. Violare deum. Funditus tollere deos.

Diuinitas, Deitas, die Gottheyt. Numen, Göttlicher Gewalt. Immortalitas, Vnsterbliche. Cœlũ, Himlisch wesen. Trinitas, Treifaltigkeyt.

Adiuncta.) Vera, Mentita diuinitas. *Actiones.*) Affectare, Mentiri diuinitatem. Tribuere, Dare alicui, Consequi diuinitatem. Gubernare mundum, Sustẽtare, Fouere genus humanum, diuinitatem. Patere aliquid diuinitati. Arripere, Excipere aliquid ex diuinitate. Intellectus, Ignorantia diuinitatis. Offendi, Non submoueri diuinitatem.

Diuinus, Diuus, Göttlich/Heylig. Immortalis, Vnsterblich. Cœlestis, Himmelisch. Superus, Supernus, Obere.

Actiones.) Cogitare supera atq; cœlestia. Inuestigare, Intelligere, Audire, Sentire diuina. Accidere, Esse, Habere aliquid diuini. Violare, Vexare, Perturbare, Euertere diuina.

Diuinè, Diuinitùs, Göttlicher weise/ Võ Gott her.

DEVS-PATER, Gott der Vatter. Parens omnium, der Vatter aller. Dominus hominum, der HErr.

Adiuncta.) Magnitudo, Virtus parentis. Summus pater. Vnus pater. Verus pater. Indulgentissimus dominus. Spiritalis pater. *Actiones.*) Producere, Gignere sui similem spiritum, filium Generare cuncta. Excogitare, Ornare, Perficere res. Cognoscere, Colere, Venerari parentem dominumq;.

FILIVS-DEI, Gottes Sohn. Iesus, eyn Seeligmacher. Christus, eyn Gesalbter. Mediator, eyn Mitler. Liberator, eyn Erlöser. Saluator, eyn Heylandt. Meßias, Hemanuel. Verbũ, das Wort. Filius-hominis, deß Menschen Sohn. Doctor cœlestis virtutis, iusticiæ, der Himmelisch Lehrer der Tugendt/ Gerechtigkeit. Princeps, Dux, Rex regum, der Fürst/ Hertzog/ König aller Könige.

Adiuncta.) Magnus dux. Maximus filius. Summi dei filius potestate maxima præditus. Virtus maiestasq; verbi. Amantissimus & probatissimus dei filius. Sapientia & virtute instructus filius. Perfectus, Cõsummatus doctor. Primogenit⁹ dei filius. *Actiones.*

Generari

Generari ex deo. Legari, Mitti. Descendere in terram. Concipi in vtero virginis. Nasci. Operari max. virtutes. Facere mirabilia. Tradi in manus impiorum. Passionem, Mortem suscipere & perferre. Sustinere cruciatus, ac verbera; Crucifigi. Resurgere; Ascendere ad deũ patrem. Regnare in perpetuum, Manere in æternum. Esse semper in secula.

SPIRITVS-SANCTVS, d Heylig Geyst. *Dei, vel Diuinus Spiritus*, der Geyst Gottes. *Paracletus*, der Tröster.

Adiuncta.) Sapientiæ, Intellectus, Fortitudinis, Pietatis, Timoris dei spiritus. Sempiternus spiritus diuinus. *Actiones.)* Diffundi spiritum diuinum. Implere electos. Requiescere super filium. Exacerbare Spiritum sanctum.

SPIRITVS, eyn Geyst. *Dæmon Dæmoniũ*, eyn verständiger Geyst. *Genius*, eyn beiwohnender Geyst.

Adiuncta.) Multi, Tenues, Incõprehẽsibilis, Prauus, Subdolus spiritus. Iniusti, Impuri, Nequissimi, Inquinati, Contaminati ac perditi, Incesti ac vagi spiritus. *Actiones.)* Creari, Exire à deo, Facere mala, Turbare omnia, Insinuare se mentibus hominum, Instigare, Occupare corpora, Vexare animas, spiritus. Venerari, Sequi dæmonas. Parere dæmonijs. Mancipare animas spiritibus impuris. Excludere, Condemnari & abicij à deo spiritus.

Spiritualis, Spiritalis, Geystlich.

ANGELVS, eyn Engel. *Dei ministri*, Gottes diener.

Adiuncta.) Multi, Non maculati, Cœlestis dignitatis, Immortales ãgeli. *Actiones.)* Figurari à deo, Creari, Mitti ad tutelã hominũ, Seruire nutib⁹ dei, ãgelos.

Angelicus, Engelisch.

DIABOLVS, der Teuffel. *Dæmon, Dæmonium, pro eodem. Calumniator, Criminator*, der Lästerer/Teuffel. *Satan. Satanas*, der Satan/Butz. *Aduersarius dei, vel hominum*, Gottes/oder der Menschen Feind. *Spiritus prauus, subdolus, impurus, inquinatus, nocens &c.* der Verkehrete/Betrügliche/Vnreine/ Schädliche Geyst.

Adiuncta) Mali, Inimici, & vexatores hominum dæmones. Fallacissimus dominator terræ. Fallacia, Calliditas, Astutia, Dolus, Malitia, Violentia, Fraudes diaboli, vel dæmonum. Perditi, Perditissimi dæmones. Cæleste, Terrenum genus dęmonum.
Actiones) Grassari, Vagari, Aduersari, Perdere, Intendere fallacias, Illicere ad crimina, Ingerere turpitudines, dęmones. Autores, Machinatores malorum dæmones. Deludere, Fallere Corrumpere homines, Incide-

re in laqueos & fraudes aduersarij. Irretiri fraudibus dæmonum. Incursum dæmonis perpeti. Nocere dæmones. Seruire diabolo. Intelligere astutiam dæmonum, vim eorum retundere. Domitos, ac subactos cogere cedere. Fugare. Adjuratos, Excedere ex homine. Reformidare deum. Torqueri dæmonas à deo. Contremiscere ad nutum dej. Vinciri catenis.

Diabolicus, Teuffelisch. *Dæmoniacus, idem*, oder Besessen.

SPECTRUM, ein sichtbar Gespänst. *Laruæ, Lemures*, Nachtgeyster/ Poldergeyster.

DE PROVIDENTIA, FATO, FORTUNA, ET CASU.

LOCUS II.

PROVIDENTIA, Gottes fürsehūg. *Fatum*, Gottes schickung. *Fatalis necessitas, Diuina necessitas, Vis fatalis*, Von Gottes Schickung herreichende Nothwendigkeyt/ oder Gewalt.

Adiuncta.) Singulare fatum. Necessitas, Vis fati. Solertia diuinæ prouidentiæ. Anceps via fatorū. Graue, Miserum, funestumq; fatum. Anile, & plenum superstitionis fati nomen. *Actiones*) Deberj fato vitam. Contineri omnia fato. Extimescere fatum. Prædicere, Canere fata. Manere aliquē, Impendere alicui fatū. Venire, Circūstare aliquos fata. Regi, Gubernari fato. Euenire, Accidere, Fieri omnia fato. Esse alicui fatum. Natus, Seruatus, Compulsus fato quodā. Mutare, Flectere, Cōtemnere fatum. Eripere aliquid è faucibus fati. Conqueri fatum suum. Cōtra, Extra, Præter fatum facere, aut fieri. Tollere prouidentiam. Abesse fatum à rebus.

Fatalis, Confatalis, von Gott geordnet/ oder verhenget. *Adiuncta.*) Tam fatale. Propè fatale aliquid.

Fataliter, Fatò, Auß oder durch Gottes verordnung oder verhengnuß.

NECESSITAS, *Necessitudo*, Nothwendigkeit. *Immutabilitas*, Ohnwandelbare. *Vis & necessitas*, Gewalt.
Adiuncta.) Magna vis, magna necessitas. Summa necessitas, aut

aut necessitudo. Tanta, Probabilis necessitas. Certissima, simplex & absoluta, Satis idonea necessitudo. Honesta, Fatalis, Diuina, Naturæ necessitas. Turpitudinem habens, Crudelis necessitas. *Actiones.*) Timere, Extimescere necessitatem. Vocare ad aliquid necessitatem. Afferre alicui, Obuenire, Proponi, Præscribere necessitatem. Postulare aliquid, Flagitare, Cogere, Detrudere ad aliquid, necessitatem. Incidere in necessitatē. Subijci necessitati. Astringi, Constringi necessitate. Imponere, Imponi necessitatem alicui. Premere aliquem, efficere, Perficere, Fabricari aliquid necessitatem. Habere necessitatem. Esse necessitatem, vel necessitudinem faciendi aliquid. Parere, Obtemperare, Seruire necessitati. Facere, Fieri, Agi aliquid necessitate, vel necessitudine. Excusationem habere necessitatis. Tribuere aliquid necessitati. Culpam facere necessitudinem. Resisti necessitudini non posse. Veniam dare, Subueniri necessitati. Lenire, Mutari necessitudinem. Relaxare se à necessitate. Denegare aliquid necessitati. Improbare, Remouere, Effugere necessitatem.

Necessarius, **Nothwendig.** ***Per necessarius***, **fast Nothwendig.** ***Immutabilis***, **Ohnwādelbar.** ***Coactus, Impulsus etc.*** **Genötiget.** *Vide loco 29.*

Adiuncta) Multa & magna, Duo &c. necessaria. Magis, Maximè, Tàm, Valdè, Vehementissimè, Summè, Tantopere, Minùs, Minimè necessarium aliquid.

Necesse esse, ***Necesse habere***, **Von nöthen sein/ oder haben.** *Opus esse, idem.* *Cogi, Impelli, Moueri &c.* **Genötigt/ oder Bewegt werden.** *loco. 29.*

Adiuncta.) Maximè necesse esse aliquid. Peropus esse. Valde, Vehementer, Magnopere, Nihilomagis opus esse. Eò minùs, Minimè necesse habere, vel esse.

Necessariè, ***Necessariò***, **Nothwendiglich.**

FORTVNA, **das Glücke.** ***Fors***, ***Sors***, *idem*, **oder Glückfall.** ***Casus*** **ein Fall/ Zufall.** ***Temeritas***, ***Alea***, **eyn Ohnuersehen oder Gewagt stück.**

Adiuncta) Magna, Tanta fortūa, casus. Sum̄a Amplissima, Excellens, Præstans, Præcipua, Singularis, Eximia, Egregia fortuna. Præclarus, Gloriosus casus. Diuina sors. Bona, Melior, Optima fortuna, casus. Secunda Prospera)(Aduersa, Dubia fortuna. Propitia)(Infesta. Excitata)(Inclinata fortuna. Optabilis, Apta, Integra)(Afflicta fortuna. Incolumis, Florens, Florentissima)(Spoliata, Durior fortuna. Diuturna, Æquabilis, Perpetua, Stabilis, Mediocris fortuna, casus. Exigua,

Minuta fortuna. Leuior, Rarior, Mirificus, Gladiatorius, Non-opinatus casus. Varia fortuna. Casus varij & incerti, Ancipites & varij. Vaga volubilisq; fortuna. Varietas, Vicissitudo, Rota, Motus, Momentum fortunæ. Instabilis, Volucris, Dubia fortuna, casus. Incertus status fortunæ. Casus, Euentus incerti. Fragilis, Fluxa, Mortalis, Cæca fortuna, vel casus. Temeritas, Inconstantia, Ludibria fortunę. Fatalis fortuna, casus, euentus. Necessarius Voluntarius casus. Mala, Incommoda fortunæ. Pessimus casus. Vitium fortunæ. Indignissima fortuna. Infestus, Iniquissimus casus. Iniuria magna fortunæ. Grauis, Grauior, Grauissima fortuna, casus. Grauis Miserabilisq; casus. Aduersa & funditus euersa fortuna. Casus aduersi. Inclinata & propè iacens, Afflicta perditaq;, Spoliata, Misera. Luctuosissima, Dura, Durior, Crudelis fortuna. Acerbissimus atq; Grauissim⁹, Miserabilis, Calamitosus & Funestus, Tristior, Horribilis, Repentinus casus. Extrema fortuna. Impetus, Tela, Tormenta, Vulnera, Fulmina, Incēdium, Hyems fortunæ. Communis fortuna, casus. Publici, Alieni casus. Eadē, Similis, Par, Dissimilis fortuna vel casus. Propria, Præcipua fortuna. Bellica fortuna vel casus. Vetus, Pristina.)(Noua fortuna, casus.

Actiones.) Valere posse multum, plus, plurimum, fortunam, vel casum. Habere magnā vim, aut potestatem, fort. Situm, Positum esse aliquid in fortunâ, vel casu. Dominari fortunam in re. Regi, Administari, Gubernari res fortunâ vel casu. Videre, Velle, Ferre, Afferre, Offerre, Inuehere, Importare aliquid fortunā vel casum. Adiunctam, Coniunctam alicui esse fortunam. Comite, Duce fortuna, vel casu consequi aliquid. Subuenire alicui, Iuuare, Adjuuare, Seruare aliquem, fortunam. Deducere, Deferre, Afferre, Collocare in statu aliquo, Erigere, Efferre, Restituere in locum, Dare, Largiri, Elargiri aliquid, fortunam, vel casum. Præsidio, Beneficio, Munere, Donis, Ornamentis fortunæ, vel sortis fieri aliquid. Parcere alicui, Reliquum facere aliquid, fortunam. Commutatio fortunæ. Fallere aliquem, Deesse, Infestam alicui esse fortunam. Incurrere in aliquam fortunam, vel casum. Aduersari alicui, Obstare, Reflare alicui, Impedire fortunam, vel casum. Obesse, Mala importare alicui. Premere, Vrgere, Cogere, Inducere, Demittere aliquē in rem. Affligere aliquem, Exercere, Ferire, Deformare. Mulctare. Adimere, Eripere, Auferre aliquid fortunam, vel casum. Optare, Expetere, Concupiscere fortunam, vel casum aliquem, Deprecari, Petere àdeo, Postulare, Sperare, Expectare fortunā, vel casum aliquē. Metuere fortunam. Timere, Reformidare casus aduersos. Pertimescere, Extimescere rotā fortunæ, casum, aut euentum. Terreri fortunæ impetu. Recusare, Fugere fortunam. Vitare casus aliquos. Obijci, Subijci, Proponi fortunæ, vel casibus. Prospicere casus. Ignarum esse casus sui. Paratum, Armatum esse contra fortunam.

Resi-

Resistere fortunæ. Contemnere fortunam, aut casus humanos. Occupare, Capere fortunam. Tentare, Expiri, Excipere, Subire, Suscipere fortunam, vel casum. Committere aliquid fortunæ. Offerri, Sequi, Consequi, Accidere, Incidere, Contingere Interuēire, Euenire, Obuenire, Obtingere fortunā, vel casum. Deuenire, Recidere in fortunā. Esse, Constitutum esse in fortuna, vel casu aliquo. Versari, Viuere in aliqua fortuna. Habere casus aliquos. Vti, Frui, Fungi, fortuna, aut casu aliquo. Præditum, Ornatum, Refertum esse, Abundare muneribus fortunæ. Præstare, Superiorē alijs esse fortunâ. Contentum esse fortunâ. Permanere perpetuò fortunam aliquam. Cadere ex bona fortunâ. Belligerandum esse cum fortuna. Dimicare cum casu. Repugnare, Resistere fortunæ. Superare fortunā, vel ab ea superari, aut vinci. Succumbere, Cedere nulli fortunæ. Frangi fortunâ. Afflictus, Conflictatus, Abiect⁹, Mulctatus à fortuna. Percussus vulnere fortunæ. Ferre fortunā, aut casum fortiter, moderatè, sapienter, grauiter &c. Tolerare fortunam suam. Obsequi, Locū dare fortunæ. Pœnitere, Pudere aliquē suæ fortunę. Queri, Conqueri de fortuna. Tribuere aliquid, Culpā assignare fortunæ. Cogitare, Intueri, Pōderare fortunam alicuius. Moueri, Commoueri fortunâ alicuius. Miserari fortunam. Dolere casum. Lugere, Flere, Deflere, Deplorare, Collachrymare casum. Adesse, Adiuuare aliquē in casu. Consolari, Leuare, Releuare fortunam vel casum. Deserere, Destituere aliquem in fortunâ. Despicere fortunam alicuius. Illudere fortunę. Insectari fortunam miserorum. Exprobrare alicui, aut obijcere casus.

Euentus, Euentum, der Außgang. *Exitus, idem*, das End. *Accidens*, das sich begibt/ oder zuträgt.

Adiuncta.) Bonus, Melior, Prosper, Fortunatus, Secundus)(Aduersus euētus, vel exit⁹. Optabilis, Optatus exit⁹ rei. Incertus, Dubius, Varius euentus, vel exitus. *Mirabilis*, Iucūdus, Lautus exitus. Fatalis euentus, vel exitus. Inopinatus, Improuisus exitus. Humani euentus. Communia euenta. Grauis, *Molest*⁹, Tristis, Amarus, Fœdus, Exitialis &c. exitus. *Actiones.*) Optare exitum aliquem. Videre, Prouidere exitum, vel euentum rerū. Pertimescere, Extimescere, Perhorrescere euentus. vel exitus. Prædicere, Significare euentus. Scire, Cognoscere, Notare euenta, vel euentura. Expectare exitum. Sequi, Consequi euentus, vel exit⁹. Venire, Peruenire rem ad exitum. Appropinquare exit⁹. Accidere euent⁹. Contingere exitus. Procedere ex sententia euentū. Prouehi ad optatos euētus. Habere aliquem exitūrei. Iudicare, Approbare aliquid exitū rei. Ferre fortiter euentū. *Mo*uere aliquem, euentus. Animaduertere, Notare, Probare, Comprobare, Ponderare rem euētis, vel ex euentis. Ignorare, Nescire quid euenturum sit. *Miserari* euentum, fortunamq; alicui⁹.

Fortuitus, Zufällig. *Euenturus*, Zuträglich.

Cadere, *Accidere*, *Incidere*, Fürfallen / sich Begeben / Zutragen. *Fieri*, Geschehen. *Euenire*, Außschlagen. *Obuenire*, Begegnen. *Vsuuenire*, Zuhanden gehen. *Contingere*, *Obtingere*, Widerfahren / Zustehen. *Incurrere*, Einlauffen / Einfallen. *Euadere*, den Außschlag gewinnen.

Adiuncta.) Bene euenire. Belle cadere. Melius cadere, accidere, fieri, euenire. Optimè euenire)(Malè. Præclarè, Præclariùs cadere, accidere. Leuiùs cadere. Percom̃odè cadere, accidere)(Perincom̃odè. Peropportunè, Per quàm venustè cadere. Vt voluimus, & vt optamus, cadere. Insperanti, sed valde optanti cadere. Nihil optati⁹ cadere. Valdè ex voluntate)(Præter, Contra volũtatem, opinionẽ, cogitationẽ cadere, vel accidere. Feliciter euenire. Bene feliciterq; euenire. Prosperè euenire. Faustè, feliciter, prosperèq; euenire. Gratũ, Gratissimum)(Ingratum cadere, aut accidere. Iucundum, Iucundissimum accidere. Honesta & iucunda cadere omnia. Permirum, Minimè mirandum, & maximè iucundum accidere. Incredibiliter cadere. Præter opinionẽ accidere. Verum, vt prædictum est euadere. Certè, Iure euenire. Meritò, Necessariò, Diuinitùs, Humanitùs accidere. Fortuitò cadere, vel accidere. Fortè euenire. Non temerè, nec casu euenire. Fortuna quadam contingere. Sorte euenire, obtingere. Aliter cadere, aut euadere quàm putatum sit. Nimis secus euadere. Contra ac dictum sit euenire. Malè, Iniquè cadere. Iniquè accidere. Nihil turpius, Acerbius, Miserius accidere, vsuvenire. Teterrimè cadere. Non semper euenire, Plerumq; contingere. Sæpe incidere, vsuuenire, contingere. Persæpe accidere, euenire. Raro, Rariùs, Perrarò accidere, incidere)(Quotidie fieri. Nuper vsuuenisse. Nouum accidere.

Fortè, Ohngefärdt. *Forte-fortuna*, *idem*, Ohn alles gefärdt. *Fortuitò*, *Fortuitu*, *idem*. *Casu*, *Temerè*, Zufälliglich / Vnversehenlich.

DE

DE NATVRA ET MOTV.

Locvs III.

NATVRA, die Natur. *Adiuncta.)* Optima natura, rationis & consilij cōpos, sapiens. Præstans æternaq́;, suspicienda admirandaq́;. Optima & præstātissima. Excellens præstansq́;. Eximia prę̨stans & sapiens. Sentiens. Intelligens. Prouida atq; solers. Artificiosa. Diuina. Bonitas, Benignitas naturæ. Blanda, Non infensa atq; inimica hominum generi. Paruo cultu cōtenta. Vis naturę magna, permagna, incredibilis. Necessitas, Cōstantia naturæ. Perfecta in se & ad summum perducta natura. Simplex, Solitaria)(Coniuncta, Connexa natura. Immortalis. Beata & æterna, Sempiterna. Infinita. Obscuritas naturæ. Mirabiliter occulta natura. Imbecilla natura. Fragilitas. Vitia naturæ. Mortalis)(Immortalis natura. Forma naturę pulcherrima, præstantissima. Antiquissima, & rerum omnium princeps natura, Primæ inchoatęq́; naturæ)(Vltimæ perfectæq́;. Cōmunis, Vniuersa natura. *Actiones)* Generatam esse naturam. Regi à deo naturam. Res, quas natura creat, & tuetur. Constituere res, Gignere. Formare. Conformare. Ingenerare. Parere. Mouere. Machinari. Facere. Efficere. Perficere. Expolire. Fingere. Affingere. Fabricari. Coagmentare. Conglutinare. Inchoare. Principia naturæ, Initia, Prima constituta, Inuitamenta, Elementa, Fundamenta. Oriri à natura. Exoriri. Duci à natura. Petere, Repetere, Requirere aliquid à natura. Proficisci à natura. Sustineri, Sustentari aliquid à natura. Regi, Gubernari, Administrari res naturâ. Moderari aliquid, naturam. Dare, Concedere, Comparare, Tribuere, Attribuere, Largiri, Donare aliquid, naturā. Ornare, Parare, Instruere re. Habere aliqd à natura. Nihil esse, Denegatum alicui esse à natura. Bona, aut Cōmoda, Diuitię naturæ. Naturā velle, Desiderare, Appetere, Expetere, Postulare, Exigere, ab aliquo, Pati aliquid. Docere, Instituere, Præscribere, Interdicere, Sancire aliqd. Lex, Regula, Norma, Præscriptio, Ordo naturæ. Insitum aliquid esse, Inesse, Fieri, Euenire naturâ. Iuuare, Adiuuare, Cōciliare aliquid naturam. Procliuem, Pronensum ad aliquid esse naturâ. Impellere, Cogere, Ducere, Deducere, Perducere aliquò, naturā. Duce, Ducente, Magistra naturâ aliquid facere. Sequi naturam ducem. Obsequi, Parere, Obedire, Seruire naturæ. Aptum, Accommodatum, Conueniens aliquid esse naturæ. Congruere, Consentire, Consentaneum aliquid esse naturę. Referri aliquid ad naturam. Secundum naturam esse, aut fieri aliquid. Debitum reddere, Satisfacere naturæ. Explere naturam. Conseruare, Retinere, Non relinquere,

sed tueri, Alere, Augere naturā. Abundare atq; effluere aliquid)(Deesse naturę. Pręter, Cōtra naturam facere, fieri, esse. Repugnare, Aduersari naturæ, vel naturam. Reclamare, Reclamitare naturam rerum. Contendere contra naturam. Obsisti naturę. Vincere naturam. Superare impedimenta naturę. Odisse naturam. Inimicum esse naturę. Accusare naturam. Naturā abhorrere à re, Respuere res, Cedere rei. Denegare aliquid naturę. Negligere naturam. Deprauare. Discedere, Recedere, Desciscere à natura. Dissolutio, Interitus, Extremum naturę.

Naturalis, Natiuus, Natürlich. *Innatus*, Angeborn *Insitus*, Eingepflantzt.

Adiuncta.) Penitus, Naturaliter, Naturà insitus.

Nasci, Innasci &c. infrà eodem loco.

Naturaliter, Natürlicher weise. *Naturâ*, von Natur.

MONSTRVM, eyn Wunder ding / Vnnatürlich ding. *Prodigiū*, eyn Wund'werck *Portentum*, ein Wūderzeychē so etwas künfftigs vordeutet. *Ostentum*, eyn Wūdergesicht. *Signum, Miraculum*, eyn Zeichen / Wunderzeichen.

Adiuncta.) Magnum, Tantum monstrum. Maximum portentum. Grauissimum ostentum. Imanissimum atq; fœdiss. monstrum. Multa monstra, prodigia, portenta. Disiunctum ciuersumq; monstrum. Fatale monstrum, portentū, prodgium. Nouum monstrum. Recentia prodigia. *Actiones.*) Videri aliqd monstrum ac prodigii. Putare, Dicere, Narrare, Nunciare mera monstra. Esse certissimū monstrū. Ostendi aliquid monstris atq; portentis. Denunciari aliquid portētis. Pręsentiri, Notari aliquid portentis. Prædicere, Monere, Præmoneri, Admoneri, Declarare, Significare aliquid prodigijs, portentis, monstris. Portendere, Portendi aliquid ex ostentis. Interpretari monstra, portenta. Interpretes portētorū. Explanationes portentorum. Extimescere portenta. Parere portentis. Conuincere portenta.

Monstrosus, Vnnatürlich / vñ seltzam Gestaltet. *Portentosus*, Wundergestaltet.

Monstrare, Portendere, Ostendere, etwas künfftigs Vordeuten.

Monstrosè, Vnnatürlicher weise.

MOTVS, Motio, Bewegung. *Mobilitas*, Beweglīgkeyt. *Agitatio, Coagitatio*, Erregung. *Pulsus, Impetus*, Trieb.

Adiuncta.)

Adiuncta.) Maximi motus mutationesq; rei. Tāti motus. Mediocritas motus. Leuis motus. Celeres motus. Celerrima mobilitas. Repētinus, Admirabilis, Naturalis, Neceſſarius, Voluntarius, Certus, Æquabilis motus. Æqualitas, Æquabilitas motus. Finiti & æquabiles mot⁹. Aptiſſimus, Cōſentiens motus. Varij, Diſſimiles, Diſpares, Vagi, Soluti motus. Liber & ſolutus motus. Flexi fractiq; motus. Interior motus)(Externus impulſus. Pronus, Obliquus, Supinus, Cōtrarius motus. Trāſuerſa motio. Externus, Aduentitius, Alienus pulſus. Conſtans, Conſtantiſſimus, Ratus motus. Continens motus. Continuata & perennis motio. Sempiternus motus. *Actiones.)* Afferre, Dare, Tribuere motum rei. Præditum eſſe motu. Oriri, Fieri, Eſſe motum. Principium motus duci, habere, eſſe. Moliri, Ciêre motus. Cieri, Agi, Agitari motu. Incitari motus, vel motu. Moueri, Commoueri motu. Celerare motū. Verſari, Circumferri motu. Reciprocare motum. Conficere ſpatium motu. Definire motum. Vti, Vigere motu. Regere, Tueri, Gubernare motum. Retinere motum & curſum. Remanere, Mutari motum. Concidere aliquid labefactatū motu. Liberari, Vacare motu. Finem habere motus.

Mouens, Bewegendt. *Agitans, Ciens, idem*, Erregendt.

Mobilis, Beweglich.

Motus Bewegt. *Agitatus, Concitatus, idem*, Erregt.

Mouere, Bewegen. *Agere, Agitare, Ciere, Concitare, idem*, Erregen. *Pellere, Pulſare*, Treiben.

Adiuncta.) Celeriùs)(Tardiùs moueri. Immoderatè agitari & fluctuare. Immoderatè & fortuitu moueri. Velociſſimè moueri. Naturâ, Vi, Voluntate, Numinedeorum moueri mutariq;. Per ſe, ſua ſponte)(Pulſu externo mutari, aut agitari. Facilius pluma, aut folio moueri. Facilimè pelli. Solutè ac liberè moueri. Variè moueri. Conſtanter atque placidè moueri. Cum venuſtate moueri. Deorſum moueri & ferri. Extrinſecus pelli. Pulſu externo agitari. Semper moueri, agitari. Sine ulla intermiſſione pulſari agitariq;.

Mobiliter, Beweglichen.

QVIES, Ruhe / Muß. *Ceſſatio*, Auffhörung. *Status, Institio*, Stillſtandt. *Tranquillitas, Ocium, &c.* L. 47.

Adiuncta.) Nihil melius ceſſatione. Sempiterna quies. *Actiones.)* Torpere ceſſatione. Notare inſtitiones ſtellarum &c.

Quietus, Rühig / Müßig. *Immobilis*, Vnbeweglich. *Stās* / Stillſtehend. *Tranquillus, Ocioſus. &c.* L. 47.

Quieſcere, Ruhen / Müſig ſein /

ſein *Acquieſcere*, *Conquieſcere etc.L.47.Conſidere*, ſich Setzẽ/ Niderlaſſen. *Quietè*, *Tranquillè*, Rügiglich.

GENERATIO, Geburt/ *Procreatio*, Schaffung. *Ortus*, *Origo*, der Vrſprung/ dz Herkommen. *Principium*, *Initium*, der Anfang. *Fons*, der Brunn/ die Quell. *Natura*, *ſuprà eodem Loco*.

Adiuncta) Idem omnium ortus. Primus ortus omnib' vnus, isq; moderatus atque conſtans, nec ab vllo imminutus. Diſſimiles procreationes. Teneritas & mollities in primo ortu. Diuinus ortus & progenies. Naturalia, vel Naturæ principia, initia. Grauior et verior ortus. Humilis & minimè generoſus ortus rei. *Actiones*.) Generari ortu aliquo. Reperiri, Inveniri originem. Explicare originem. Repetere ortum rei à fonte. Procreari ortum rei. Originẽ non eſſe principij. Naſci, Gigni principium nõ aliunde. Oriri omnia à principio. Ortum non habere. Moderari ortum. Abeſſe propius ab ortu, & progenie diuina.

Generator, *Genitor*, *Gignens*, eyn Gebårer. *Genitrix*, eyn Gebårerin. *Procreator*, eyn Schöpffer/ *Procreatrix*, eyn Schöpfferin. *Effector* eyn Macher *Pater*, *Parens*, *Artifex*, *Opifex*, *Fabricator*, *Aedificator &c. v. Deus Loco 1.*

Adiuncta) Optimus & præſtantiſſimus genitor. *Actiones*) Procreari aliquid à genitore. Noſſe generatorem ſuum.

Generatus, Gebohren. *Ingeneratus*, *Ingenitus*, Angeborn. *Oriens*, *Ortus*, *Exortus*, Auffgehẽd/ Herkommen. Entſprungen. *Factus*, Gemacht. *Naſcens*, *Natus*, Wachſend/ Geborẽ/ Gewachſen. *Innatus*, *Inſitus*, *Editus*, Eingeborẽ Herfür gebracht. *Procreatus*, geſchaffen. *&c. Loco 24.*

Generare, *Gignere*, Gebåren. *Ingenerare Ingignere*, Ein oder Angebåhren. *Oriri*, *Cooriri*, *Exoriri*, *Oboriri*, Entſtehẽ/ Entſpringen. *Creare*, *Procreare*, Schaffen/ Erſchaffen. *Facere*, Machen. *Fieri*, Werden. *Parere* Gebåhren. *Naſci*, *Enaſci*, Geboren werden/ Wachſen. *Innaſci*, Einwachſen. *Renaſci*, widerumb Geborẽ werden. *Edere*. An

Tag

Tag oder ans Liecht geben. V. & L. 24. & 30.

Adiuncta) Deorum satu orti. Ex ijsdem radicibus nasci. A se, & sua sponte nasci. Facilimè innasci. Fortuitò, Necessariò, Repentè, Subitò, Ex tempore nasci. Semel, Post oriri. Modò primũ que nascens. Quotidie oriri.

CORRVPTIO, *Corruptela*, Verderbung/Verwüstũg. *Depravatio, Deperditio, idẽ*, Schåndung/Verkehrũg. *Interitus*, Vndergang. *Caries, Situs, Putredo*, Schimmel/Fåule.

Adiuncta.) Tanta corruptela. Vniuersus interitus. *Actiones.)* Afferre interitum. Conficere interitus atque obitus. Venire, Fieri interitum. Deprauari corruptelâ.

Corruptor, eyn Verderber/Verwüster. *Corruptrix*, eyn Verderberin.

Corruptus, Verderbt/Verwũst. *Deprauatus, Vitiosus, idem. Putridus, Rancidus*, Schimlig.

Corrumpere, Verderben/Verwüsten. *Deprauare*, Schånden. *Perdere, Deperdere*, Verderbẽ. *Perire, Deperire*, Vntergehen. *Interire, Intercidere, idem*, Zu grund gehen. *Consenescere*, Veralten. *Putrescere*, Verfaulen. *Debilitari, Deficere*, Abnemmen.

Adiuncta.) Omnia omnino interire. Nihil, aut Paullulum interire. Nullo modo deprauari. Facilè corrumpi. Vnà interire omnia Funditus interire. Humi)(Sublime putrescere. Subitò interire. Quotidie interire.

Corruptè, Verderblicher weise.

AVCTVS, Augmentum, Zunemũng. *Accretio*, Auffwachsung. *Incrementũ*, Zunemũng. *Amplificatio*, Merung. *Accessio, Additamentum*, Zugang/Zuthuung.

Adiuncta. Magna, Permagna, Maxima, Tanta, Quanta accessio. Paruæ & exiguæ accessiones. Non ita probabilis accessio. *Actiones.)* Afferre accessionem, incrementum. Adiungere, Facere, Fieri, Esse, Habere accessionem. Vti accessione. Non cerni accessiones. Liberare aliquem accessione.

Augens, Mehrendt. *Amplificator*, eyn Mehrer.

Augescens, sich Mehrendt/Zunemmendt. *Crescens* Wachsendt. *Auctus*, Gemehrt. *Additus, Adiunctus*, Hinzu-

Hinzugethan. *Adultus*, Erwachsen.

Augere, Mehren. *Adaugere*, fast mehren. *Augescere*, *Adaugescere*, Zunemmen. *Amplificare*, Groß oder weit machen. *Addere*, Zuhinthũ. *Accedere*, Zugehn. *Crescere*, *Accrescere*, Wachsen / zulegen. *Adolescere*, *Pubescere*, zeitig werden.

Adiuncta.) Maximè, Magno cumulo augere. Tantũ accedere. Vehemẽter, Nimis, Cumulatiùs augere. Sic amplificari, vt nihil addi posse videatur. Nihil, aut multum ad summam accedere posse. Aliquid, atq; adeò multũ addere. Plus addi. Satis crescere rem. Præter modum crescere. Minutatim, aut gradatim addi aliquid. Nõnihil adiungere. Subitò accrescere. Sẽsim adolescere.

DIMINVTIO, *Imminutio*, Minderung / Abnem̃ung. *Defectio*, *Defectus*, *Decessio*, Mangel / Abgang. *Detractio*, Abzug / Einziehung. *Remissio*, Nachlassung. *Attenuatio*, Schmälerung. *Consumptio*, Verzehrung. *Confectio*, Zertreibung. *Senium*, Veraltung.

Adiuncta.) Tanta diminutio. *Actiones.)* Metuere, Effici defectionem. Facere, Fieri decessionem, vel diminutionẽ. Mulctari diminutione pecuniæ. Fugere prauitatẽ diminutionemq; corporis.

Consumptor, *Confector*, eyn Verzehrer. *Confectrix*, eyn Verzehrerin.

Diminutus, *Imminutus*, Gemindert. *Deficiens*, Abnemmendt. *Attenuatus*, Geschmählert. *Consumptus*, *Contritus*, Verzehrt / Zerriben. *Exhaustus*, *Exinanitus*, Erschöpfft / Gelährt. *Adesus*, Verzehrt.

Adiunct.) Nimis attenuatus.

Minuere, *Deminuere*, *Diminuere*, *Imminuere*, Minderen / Ringeren. *Deficere*, Manglen / Bresten. *Decedere*, Abgehen. *Decrescere*, Abnemmen / Schwinden. *Remittere*, Nachlassen. *Attenuare*, Schmähleren. *Terere*, *Conterere*, Verschliessen / Zerreiben. *Absumere*, *Consumere*, Verzehren. *Conficere*, Auffreiben. *Eximere* *Exhaurire*, *Exinanire*, Außnemmen / Er-

Erſchöpffen / Außlehren. *Adedere*, *Exedere*, Verzehrẽ / Auffeſſen. *Cõtabeſcere*, *Extabeſcere*, Verſchwindẽ.

Adiuncta.) Multum, Plurimum, Aliquantũ temporis, operę &c. conſumere. Permultũ diminui ex re. Tantum, Quantum diminui. Nimis attenuari. Aliquantum remittere. Paullulum attenuari. Quàm minimum imminuere. Statim conſumi. Senſim minuere. Citiùs deficere. Iampridẽ)(Nuper deficere cæpiſſe.

MVTATIO, *Commutatio*, *Immutatio*, *Permutatio*, Aenderung / Veränderung. *Mutabilitas*, *idem*, Wandelbare. *Motus*, Bewegnus. *Conuerſio*, Verkehrung. *Viciſsitudo*, Abwächßlung. *Varietas*, *idem*, Mannichfaltigkeyt. *Inclinatio*, Neygung.

Adiuncta.) Magna, Maxima mutatio, permutatio, inclinatio. Tanta mutatio, cõmutatio, viciſſitudo, motus. Parua inclinatio. Minutæ mutationes. Crebra mutatio. Variæ, Innumerabiles mutationes. Naturales conuerſiones. Repentina inclinatio voluntatũ. Miſera, & in breui tàm celeris commutatio Reip. Annuę cõmutationes. Diurnæ, Nocturnæq;, Anniuerſariæ viciſſitudines. *Actiones.*) Cupidus mutationis rerũ. Spes mutationis. Moliri motus, mutationesque. Afferre alicui commutationem voluntatis. Impendere permutationẽ. Ciere & agitare omnia motibus & mutationibus. Facere, fieri mutationẽ, commutationem, inclinationem. Habere mutationem. Verſari in tanta conuerſione rerũ ac perturbatione. Incumbere in aliquem, inclinationẽ temporum. Conſeruare viciſſitudinem. Diſtinguere viciſſitudinem laboris ac voluptatis.

Mutabilis, *Commutabilis*, Veränderlich / Wandelbar. *Varius*, Manigfaltig.

Mutatus, *Immutatus*, *Permutatus*, Verändert / Verwandlet. *Conuerſus*, Verkehrt. *Inclinatus*, Geneygt.

Mutare, *Commutare*, *Immutare*, *Permutare*, Aendern / Verändern. *Mouere*, Bewegen / Verſetzen. *Vertere*, *Conuertere*, Verkehren. *Variare*, Verwandlen.

Adiuncta.) Valde mutari. Paullũ immutare. Facilè, Tam repentè Crebro, Sæpe mutare.

Immutabilis, Vnveränderlich / Vnwandelbar. *Stabilis*, Beſtändig.

DE LOCO, EIVSQVE DIFFERENTIIS.

LOCVS IIII.

LOCVS, ein Ort.

Adiuncta.) Multi, Illustres, explicati loci. Primus, Postremus, Tertius locus. Opportunus locus, Aptus ad rem, Idoneus. Amœnus, Salubris. Sanctus, Religiosissimus. Excelsus. Clarus. Ab omni turbá vacuus. Quietis & tranquillitatis plenissimus. Inuidiosus, & plenus latronum. *Maritimus*)(Remotus à mari. Planus)(Montuosus. Leuis)(Asper. Salubris)(Pestilens. Opacus)(Apricus. Cultus)(Incultus. Celebris)(Desertus. Coędificatus)(Vastus. Obscurus)(Nobilitatus. Cōsecratus)(Profanus. Publicus)(Priuatus. Gladiatorius. Cælestis. Superior, Medius, Inferior. Præceps. Longinquus. Reconditus locus. *Actiones*) Quærere. Circumscribi, Dare, Dari. Esse locum. Moueri loco. Transferri in alium locum. Venire, Conuenire, Recurrere in locum. Occupare, Incolere, Opacari locum.

Locatus, An ein Ort geordenet.

Locare, Ordenen/ Setzen.

CONTINVATIO, *Coniunctio*, Anhängung. *Cohærentia*, Ohnablässiger Anhang.

Adiuncta) Mirabilis continuatio seriesque rerum. Immutabilis continuatio.

Continuatus, Anhangend. *Continens*, *Cohærens*, *idem*, *Annexus*, *Connexus*, Angeknüpfft. *Contiguus*, Anrührend/ Anstossend. *Iunctus*, *Adiunctus*, *Coniunctus*, Angefügt

Continuare, Anhängen. *Iungere*, *Adiungere*, *Coniungere*, Anfügē/Zufügen. *Annectere*, *Connectere*, Anhefften/Anknüpffen. *Cohærere*, *Cohærescere*, Anhangen. *Contingere*, Anrüren.

DISIVNCTIO, Trennung/ Absönderung. *Discrimen*, *Distantia*, *Interuallum*, Vnterscheydt. *Spatium*, *Intercapedo*, *Interstitium*, die Weite oder Begriff darzwischen. *Interpositus*, Zwischensatz.

Adiuncta.) Satis longum interuallum. Tanta, Quanta disiunctio, distantia, interuallum. Immensum spatium. Infinita & immensa interualla. Duplum, Triplum, Sesquialterum, Sesquitertium, Sesquioctauum interuallum. *Modicum* interuallum.

lum. Pertenue discrimen. Nobilitata, Syluestria, Immutabilia spatia. *Actiones.)* Facere, Cōficere spatium. Explere interualla. Locare res interuallis. Vagari spatijs. Dimetiri spatium. Relinquere spatiū inter res. Interijci spatium. Disiuncti intervallo locorum.

Disiunctus, Seiunctus, Separatus, Seiugatus, Getrent/ Abgesöndert. *Interruptus*, Zertrent / Zerrissen. *Diuulsus*, Abgerissen. *Remotus*, Abgesöndert. *Distans*, Entlegen.

Adiuncta.) Longè, Longissimè, Procul disiunctus.

Disiungere, Trennen/Scheiden. *Separare*, Voneynander Theylen. *Interrumpere*, Voneinander Reissen. *Diuellere*, *idem*, Zertrennen. *Remouere*, Absöndn/ Dannenthun. *Distrahere*, *Discerpere*, Voneynander Ziehen. *Distare*, Entlegen sein.

Adiuncta.) Longè, Multum, Plurimum distare. Pertenui discrimine separari.

ALTITVDO, die Höhe. *Celsitas*, *Excelsitas*, *idem. Elatio Sublatio*, Erhebung/Auffhebung.

Adiuncta.) Immensitas altitudinum. Voluptaria elatio animi.

Altus, Hoch. *Celsus*, *Excelsus*, *Præcelsus*, *idem*, fast Hoch. *Superus*, *Superior*, *Summ9*, Erhaben/ Höher/ Höchst. *Supernus*, *Sublimis*, Obenschwebendt/Auffwertz. *Editus*, *Elatus*, *Sublatus*, Erhaben. *Arduus*, Auffrecht. *Præruptus*, *Accliuis*, Gäch / Stotzig/ Vbersichgehaldet.

Adiuncta.) Tribus cubitis altior. Valde accliuis. Admodùm excelsus.

Tollere, *Extollere*, *Efferre*, Erhöhen/ Erheben/ Auffhebē. *Sustulisse*, Erhöhet haben. *Subleuare*, *Eleuare*, *Releuare*, Aufflupffen / Auffhelffen.

Adiuncta.) Altè, Altiùs tollere, vel extollere. Longissimè efferre. Ad summum gradum, In cœlum &c. extulisse, sustulisse. Satis subleuare. Paullulum sustulisse. Lenissimè subleuare.

Altè, *Excelsè*, Hoch. *Sursum*, Vbersich. *Suprà*, Vber/ Vff. *Sublatè*, *Sublimè*, Hoch/ Von Oben/ Obenwertz.

HVMILITAS, Niderträchtigkeyt. *Decliuitas*, Haldüg. *Altitudo*, die Tieffe.

Humilis, Niderträchtig. *Inferus*, *Infernus*, Nidere. *Infimus*, *Imus*, Niderste. *Demissus*, *Depressus*, Nidergelassen / Nidergedruckt. *Altus*, *Profundus*, Tieff.

Demittere, *Submittere*, Niderlassen. *Deprimere*, Nidertrucken. *Mergere*, *Demergere*, *Immergere*, *Submergere*, Eintuncken / Versencken.

Adiuncta.) In mirandam altitudinem deprimere. Penitùs immergere. Paullulum demittere.

Humiliter, *Demiße*, Niderträchtiglich. *Deorsum*, Nidsich / Niderwertz. *Infrà*, Vnten. *Subter*, Vnter. *Altè*, Tieff.

DEXTRA, die Rechte seiten.

Dexter, Rechts.

Dextrorsum, *Dextrà*, Gegen / oder vff der Rechten seitē.

SINISTRA, die Lincke seiten. *Læua*, *Læuum*, *idem*, Lincke Handt.

Sinister, *Læuus*, Lincks.

Sinistrà, *Sinistrorsum*, Vff / oder gegen der Linckenhād.

ANTE, Vor / Vorderwertz.

PONE, Dahinden / Hinderwerts. *Pòst*, Hernacher / zuruck. *Retrò*, *Retrorsum*, Hindersich / oder von Hindenher.

INTERIOR, Innere. *Intimꝰ*, Innerste.

Intùs, Innerhalb. *Intrà*, Innerhalb / Darzwischen. *Penitùs*, Innerlich.

EXTERVS, *Externus*, Außwendigere / Eusserlicher / *Extimus*, Ausserste.

Extrà, Ausserhalb. *Extrinsecus*, von Aussen. *Foris*, Draussen. *Foràs*, Hinaus.

PROPINQVITAS, die Nähe. *Vicinia*, *Vicinitas*, Nachbaurschafft.

Propinquus, Nahe. *Propior*, *Proximus*, Nähere / Nächste. *Vicinus*, Benachbaurt. *Citerior*, *Citimꝰ*, Hiedisseit Näher /

Näher / Nächste. *Continens, Continuatus*, Anhangend / *suprà eodem L.*

Propè, Nahe / in der Nähe *Propiùs, Proximè*, Näher Am Nächsten. *Cominùs*' von Nahem / in der Nähe.

Adiuncta.) Tam propè. Quàm proximè.

LONGINQVITAS, die Ferne. *Longitudo*, die Länge deß orts.

Adiuncta.) Nimia Lōginquitas.

Longinquus, Weit vō dañen / Fern. *Remotus, Disiunctus, Distans &c. suprà eodem L. Vlterior, Vltimus*, Eusere Euserste.

Longè, Longiùs, Longißimè, Weit / fast Weit. *Procul*, Fern. *Eminus*, von Ferrē. *Remotiùs*, Weiter. *Vltrà*, Vber / Jenseit.

Adiuncta.) Tam, Quàm longè, Longius, Longissimè. Omnino longè. Longè gentium. Satis lōgè. Non longè. Non longiùs interuallo aliquo.

DE TEMPORE, DEQVE DIFFERENTIIS, ET PARTIBVS EIVS.

LOCVS V.

TEMPVS, die Zeit. *Tempestas, idem aliquando. Seculum*, eyn Welt / Alter. *Aetas*, die Lebenszeit. *v. L. 23. Memoria*, menschlich Gedencken. *Dies*, die Tage / oder Zeit.

Adiuncta.) Longum tempus. Interuallum temporis longum, aut perlongum. Longinquum tempus: Longinquitas temporis. Memoria longior. Multū, Plurimum temporis. Non minus, vel minimū temporis. Multorum annorum memoria. Diuturnum tempus, aut memoria: Diuturnitas temporis, aut memoriæ. Immensum, Infinitum, Æternum, Sempiternum tempus, aut memoria. Perpetuitas tēporis. Immortalis memoria. Omnis seculorum memoria. Finitum, Definitū, Modicum tempus. Tantum, Aliquantum, Satis temporis. Annuum tempus. Parvum tēpus. Parum, Minimū temporis. Breue,

ue,Perbreue, Quàmbreuiſſimū tempus. Breuitas tēporis. Exiguum,Perexiguum tēpus. Anguſtia, Punctum temporis. Bona, Meliora, Optima tempora. Honeſtius, Honeſtiſſimum, Iuſtum,Aequum,Legitimum,Vſitatum tēpus. Certum, Ratum, Neceſſarium, Perneceſſarium tempus. Opportunum,Opportuniſſimum tempus: Opportunitas temporis. Idoneum,Commodum, Accommodatum,Accommodatius tempus. Maturum, Maturius tempus. Optabile, Optatum, Speratum tempus. Liberum, Solutum,Vacuum, Otioſum tempus. Proprium, Sepoſitum, Subciſiuum tempus. Secundum,Tranquillum,Pacatum, Quietum, Sedatum tempus. Malum,Deterius, Minus bonum tēpus. Vitium, Labes temporis,vel ſæculi. Alienum,Alieniſſimum,Importunum tempus. Occupatum,Impeditum, Subabſurdum tēpus. Infirmiſſimum, Tenebricoſiſſimum tempus ætatis. Suſpicioſiſſimum tempus. Inimicum, Iniquum tēpus: Iniquitas, Inuidia, Iniuria temporis. Dubium,Formidoloſum, Turbulentum, Turbulentiſsimum tempus. Confuſum,Præpoſterum, Adverſum tempus. Graue,Grauius,Grauiſs. Difficile,Difficilimum tempus: Difficultas temporis. Durum,Moleſtiſsimum, Aſperum,Acerbum, Atrox tempus: Acerbitas,Atrocitas,Crudelitas temporis. Triſte,Triſtiſſimum, Miſerum, Miſerrimum tempus: Triſticia, Calamitas, Procella temporis. Extremum, Summum, Periculoſiſsimum tēpus. Ordo, Gradus, Varietas, Mutatio, Commutatio, Vicifsitudo, Motus, Inclinatio, Caſus tēporum. Diuerſa, Diuiſa, Diſparia tempora. Diſsimilitudo temporis. Communia,Ciuilia, Forenſia, Domeſtica tempora. Erudita tēpora. Dignitas,Grauitas temporum. Præteritum, Prius, Vetus, Vetuſtum, Peruetus tēpus, memoria. Patrum)(Noſtra memoria. Recens, Proximum, Præſens tempus vel memoria. Repentinum, Medium tempus. Futurum,Inſtans,Conſequens, Poſterum, Poſterius, Reliquum tempus. Extremū, Vltimum tempus. Vernum,Æſtiuum, Hybernum, Diurnum, Antelucanum,Matutinum, Meridianum,Pomeridianum, Veſpertinum,Nocturnum tempus. *Actiones.*) Egere,Indigere,Opus eſſe tempore. Deſiderare, Nouiſſe,Expectare, Aucupari, Obſeruare,Cōſeruare, Notare tempus. Emere,Nanciſci, Adipiſci, Reperire,Capere,Arripere tempus. Eripere,Detrahere,Eximere, Seponere, Sumere tempus. Dare,Concedere,Tribuere,Largiri, Præſtituere, Definire, Relinquere,Afferre, Offerre tempus alicui. Impendere, Conſequi,Accidere, Incidere tempus. Cadere aliquid in tempus. Incurrere quædam tempora. Erumpere in tempus. Venire, Adventare,Appropinquare,Eſſe, Supereſſe, Habere tempus, vel temporis aliquid. Vacare alicui tempus. Ferre aliquid,Afferre,Sinere,Adiuuare, Deſiderare, Petere, Poſtulare,Poſcere, Flagitare, Vrgere aliquid, tempus. Rationem habere temporis,

ris. Temporis cauſa dicere, vel facere aliquid. Accommodare aliquid, Tribuere, Aſsignare, Aſſentire, Parére, Obedire, Cedere Seruire, Conſulere tempori. Dare, Ttibuere tempus rei. Diſtribuere, Diſpertire tempora. Impertire rei tempus. Conferre, Adhibere tempus ad rem. Collocare, Ponere tempus in re. Vti, Abuti tempore. Tueri tempus. Differre tempus, aut rem in tempus. Ducere, Traducere, Prorogare tempus. Accedere, Addi temporis aliquid. Reſeruare, Reijcere rem in tempus. Deuitare, Effugere, Prætermittere, Intermittere, Dimittere tempus. Tránsmittere, Conſumere, Abſumere, Terere, Conterere tempus in re. Minuere tempus. Obſidere ſuum tempus. Motus, Curſus, Decurſus, Conuerſio, Inclinatio temporum. Mutari tempora: *Mutatio*, Permutatio, Maturitas, Viciſsitudo temporum. Præterire Abire, Exigi tempus. Amittere Perdere, Perire tempus. Deficere, Deeſſe tempus. Excludi temporis breuitate, vel ãguſtia. Timere eventum temporum. Caſum temporum abiectè ferre. *Meminiſſe* tempus. Memoriam temporis repetere, replicare. Recordari, Revocare tempus. In mentem venire temporis. Reſpicere memoriam temporis. Ante oculos ponere, vel verſari tempus. Conferre, Cõparare tempora. Excidere ex animo, Evellere ex natura rerum tempus. Ignorare tempora, & ætates: Inſcitia temporis.

ANTECESSIO, *Antecedentia, ium*, eyn Vorgang/ Vorgehende ding. *Prægreßio, & Prægreſſus*, Vorgang. *Præcurſio, Præcurrentia*, Vorlauffung/Vorlauffende ding. *Præterita*, Vergangene ding.

Actiones.) Adhibere præcurſionem ad efficiendum. *Meminiſſe*, Memoria præteritorum. Reſpicere ſpatium præteritorũ. *Mutare* præterita non poſſum⁹. Converti præterita.

Antecedens, Vorgehendt. *Præcurrens*, Vorlauffendt. *Præteritus*, Vergangen/ Verlauffen. *Anteactus*, Zuvor Gehandlet / oder Vollbracht. *Superior*, Voriger Zeit.

Antecedere, Vorhergehen. *Anteire*, *Antegredi*, Vorgehen. *Præcurrere*, Vorlauffen. *Præterire*, Vergehen.

Adiuncta.) Paullulum ætate antecedens. Efficienter antecedere. Fortuitò antegreſſæ cauſæ.

Antè, *Anteà*, Zuvor/Vorhin/ Vormahls. *Antehac*, Vor der Zeit. *Prius*, *Priuſquam*, *Antequam*, Zuvor vnd ehe. *V. & c. L. 57.*

Adiuncta.) Longè, *Multò* antè. Vnquam antea.

VETVSTAS, *Vetera*, die Aelte/ Alte ding. *Antiquitas*, das Vorig Alter. *Inveteratio*, Veraltung. *Senectus*, *Senium*, Aelte.

Adiuncta.) Priſca vetuſtas. Vltima ãtiquitas. Immenſa & infinita vetuſtas. Nimia vetuſtas, non habens ſuauitatem, nec tolerabilis. Paulũ vetuſtatis. *Maxima* vis vetuſtatis. Autoritas, Religio, Species vetuſtatis. *Actiones.*) Habere vetuſtatem. Retinere antiquitatem. Ferre vetuſtatem. Corroborare rem, Corroborari vetuſtate, Robuſtum eſſe, Plus roboris habere propter vetuſtatem. Studioſum eſſe veterum rerum. Scrutari vetera. Tritum aliquid eſſe vetuſtate. Peritus, Peritior vetuſtatis. Parum videre aliquid, Ignorare, Incognitum eſſe propter vetuſtatem. Repetere aliquid ab ultima antiquitate. Vetera repetere memoriâ. Mandare aliquid conditum vetuſtati. Obruere aliquid, vetuſtatẽ. Obmuteſcere vetuſtatem. Opprimi tenebris vetuſtatis. Immutari rem vetuſtate. Minui, Mitigari, Exareſcere, Conſeneſcere, Obſoleſcere rem vetuſtate, vel propter vetuſtatem. Coaceſcere, vel Euaneſcere vinum vetuſtate. Conterere, Conſumere, Conficere rem vetuſtate. Depelli ægrè inueterationem. Tolli, Interire, Euaneſcere, Deleri, Extingui aliquid vetuſtate.

Vetus, *Vetuſtus*, *Vetulus*, Alt. *Antiquus*, *Priſcus*, *Priſtinus*, idem. *Inveteratus*, *Obſoletus*, Veraltet / vor Alter abgangẽ. *Seneſcens*, Veraltendt.

Adiuncta.) Multò vetuſtior & horridior. Veterrima quæque ſuauiſſima. Aliquot annis antiquior. Antiquiſſimum, Pervetus, Perantiquum, Tam vetus aliquid. Admodum, Nimis antiquum aliquid. Nimiũ vetus. Vltima tempora, principia, initia, memoria. Paulo magis priſcus. Paulò obſoletior.

Veteraſcere, Alten. *Inveterare*, *Inveteraſcere*, Alt werden. *Antiquare*, Veralten laſſen/Abthun. *Seneſcere*, *Conſeneſcere*, *Obſolere*, *Obſoleſcere*, *Exoleſcere*, Veralten.

Adiuncta.) Propè ſeneſcere. Penitùs inſidere, & inveteraſcere.

Vetuſtè, vonn Alters her. *Priſcè*, auff Alte weiß. *Obſoletè*, Veralteter weiß. *Quondam*, *Olim*, Vorzeiten/ Vorweilen. *Dudum*, *Iamdudum*, Langeſt/Vorlangeſt. *Pridem*, *Iampridẽ*, vonn Langem her. *Diu*. *Iamdiu*, Nuhn lang.

AD-

Adiuncta.) Quàm pridem. Non ita pridem. Paulò obsoletiùs.

NOVITAS, *Nouum*, etwas Newes. *Recentia*, Newlich fürgãgene ding. *Proxima*, Nåhest geschehene ding.

Adiuncta.) Res nouitate primæ. Noua post hominum memoriam constituta. Recentissima quæq; correcta maximè. *Actiones.)* Commoueri, Excitari, Delectari nouitate. Cupiditatem inijcit nouitas. Cupidum esse nouarum rerũ. Mirari noua & inusitata. Quærere, Perquirere, Coniectura persequi res nouas. Inuenire, Cognoscere aliquid noui. Expectare nouum, vel recens aliquid. Decerni, Cõstitui, Geri, Fieri, Accidere aliquid noui. Scribere, Nunciare noua. Certiorem facere de nouis rebus. Ferre recentia aliter quàm inueterata. Perculsus nouitate rei. Inuisum esse nouitati. Repudiare nouitates. Quasi nouum reprehendere aliquid.

Nouus, New. *Nouitius*, & *Nouellus*, *idem*, Jung. *Recens*, New/ Frisch. *Propinquus*, Nahe. *Proximus*, Nåchste.

Nouare, *Innouare*, Ernewen.

Nouè, vff Newe weiß. *Nouissimè*, Newlichst. *Nuper*, *Proximè*, Nåhermals. *Modò*, Allbereyt/ eyn Weil zuuor. *Iam*, Schon.

CONSECVTIO, *Consequentia*, *æ*, Nachuolge. *Consequens*, & *Consequentia*, & *Sequentia*, *ium*, Volgende ding. *Futurum*, *Futura*, Künfftige oder Zukünfftige ding. *Venturum*, Zukommendes. *Posterum*, *Postera*, *orũ*, *Posteritas*, Nachgehends.

Actiones) Declarare hominibus, Significare, Præsignificare, Ostendere futura. Notare consequentia. Augurari. Præcipere cogitatione futura. Præsagire, Sentire, Intelligere, Prænoscere, Præsentire, Prospicere animo futura. In posterum prouidere, prospicere. Videre, Prouidere, Cernere futura, vel consequentia. Scire, quid sit futurum. Tenere futura, aut caussas rerum futurarum. Dicere, Prædicere, Prænunciare futura. Ignorare, Effugere, Negligere, Contemnere futura. Differri rem in posterum.

Consequens, *Insequens*, Hernach Volgẽd. *Consecutus*, hernach Geuolgt. *Futurus*, *Venturus*, Zukünfftig. *Posterus*, *Posterior*, Nachgehendig. *Inferior*, Jüngere/ Letztere.

Adiunct.) Paulò ætate posterior.

Sequi, *Consequi*, *Insequi*, Hernach

nachfolgen. *Venire, Aduenire, Aduentare,* Kommen/ Herzu kommen.

Pòst, Posteà, Posteriùs, Hernach/ Hernacher. *Posthac, Posthæc* Hinfüro. *Deinde, Deinceps,* Nachmals. *Aliquãdo,* Dermaleyns. *Tandem,* Endlich/Zuletzt.

Adiuncta) Tantò, Aliquãtò pòst, aut postea. Anno, Biennio, Sexennio, Multis annis pòst. Aliquot post annos, aut menses. Paucis pòst diebus, vel Paucos post dies. Ne vnquam posthac.

IMPENDENS, *Imminens,* das Nahe ist.

Impendere, Imminere, Nahe sein. *Instare,* Vorhanden sein. *Appropinquare,* herzu-Kommen/ sich Nahen.

Adiuncta.) Multa impendere præter naturam, præterq; fatũ. Semper impendere aliquid. Quotidie imminere.

Statim, Confestim, Mox, Gleich/ Bald/ Behendt/ Geschwindt. *Continuò, Illicò,* Vnuerzogenlich/ zuhandt. *Protinùs,* Alsobald. *Propediem,* Nächstentags. *Breui,* in Kurtzem. *Quamprimùm,* Vffs Bäldest/ *Actutùm,* Von stundan. *Paulò Pòst,* eyn wenig hernach. *Iam iamq;,* Jetzt gleich.

PRAESENTIA, Gegenwertigkeyt. *Præsens, vel Præsentia, ium,* Gegenwertige ding. *Instans, vel Instantia, ium,* das Vorhanden ist.

Actiones.) Sentire præsens, & quod adest. Cernere præsentia. Ægritudinem efficere instãtia. Ferri instantia.

Præsens, Gegenwertig. *Instans,* schon Vorhanden. *Adesse,* Gegenwertig sein. *Instare,* Vorhanden sein.

Adiuncta.) Iam planè instare.

Iam, Jetzt/Jetzundt. *Nunc, idem,* Nuhn/Zu diser Zeit. *In præsentiâ, In præsens, In præsenti,* Gegenwärtiglich.

OCCASIO, Gelegenheyt. *Opportunitas,* Bequemlicheyt. *Commoditas,* Geschicklicheyt. *Tempus, Tempestiuitas,* die Rechte Zeit. *Maturitas,* Zeitigung. *Locus,* Platz/Raum/Gelegẽheyt. *Facultas, Potestas, Licentia, &c.* v. L. 30.

Adiuncta.) Magna, Maior occasio, opportunitas. Tanta, Quāta opportunitas, occasio. Ampla, Commoda, Idonea occasio, commoditas. Melior, Mirifica occasio. Divina opportunitas. Tempestiva, Prima maturitas. Tarditas occasionis. Maritima opportunitas. *Actiones.*) Optare occasionē. Desiderare opportunitatem. Quærere, Expectare occasionem, vel opportunitatem. Afferre maturitatem. Offerri alicui occasionem, vel tempus. Appropinquare, Venire, Erumpere maturitatem. Fieri, Esse, Existere occasionem, vel maturitatem. Dare, Dari maturitatem, occasionem, tempestiuitatem. Adiungi opportunitatem ad rem. Assequi maturitatem. Nancisci occasionem. Reperiri occasionem, facultatem, opportunitatem. Habere occasionem, vel opportunitatē, maturitatem. Cognoscere maturitates temporum. Occurrere occasioni. Captare, Tenere occasionem oblatam. Vrgere occasionem & facultatem. Vti opportunitate rei. Obire locum & tempus facinoris. Præteriri, Prętermitti occasionem. Impedimento esse commoditati. Priuare aliquem occasione. Amittere, Amitti, Deesse occasionem Abesse maturitatem.

Opportunus, Gelegen / Bequem / Kömlich. *Commodus, idem*, Füglich. *Tempestiuus*, Zeitig. *Maturus, Maturatus, Coctus, idem*, recht Zeitig Reiff.

Adiuncta.) Magis, Maximè opportunum aliquid. Nihil post hominum memoriam opportunius. Opportunissimum aliquid Maturissima ætas. Multo commodius aliquid. Peropportunū aliquid. Quàm maturus, Ita maturus, Bene maturus, Bene coctus.

Maturescere, Zeitigen. *Pubescere, & Maturatum pubescere, idem*, Zeitig / Reiff-werden.

Opportunè, Bequemlich / Kömlich. *Commodè*, Füglich. *Tempestiuè, Temporè*, Zu rechter Zeit. *Maturè*, Zeitlich. *v. L. 47.*

Adiuncta) Peropportunè, Percommodè. Nihil opportunius. Omnibus partibus commodius. Commodissimè. Magis commodè. Satis commodè. Satis in tempore.

Incommoditas, Vngelegenheit / Vnkömlichkeit. *Immaturitas*, Vnzeitigung.

Inopportunus, Vngelegen / Vnkömlich. *Intempestiuus, Immaturus*, Vnzeitig. *Præcox*, Zu Frue Zeitig. *Crudus*, Raw.

Intempestiuè, Vnzeitlich. *Incommodè*, Vngeschicklich.

PERPETVITAS, *Aeternitas*. Immerwehrung / Ewigkeyt. *Immortalitas*, Vnsterblichkeyt. *Perennitas*, Stätigkeyt. *Stabilitas*, Bestendigkeyt. *Longinquitas*, & *Longitudo*, Länge der Zeit. *Diuturnitas*, Langwirigkeit. *Aeuum*, *Seculũ*, Ewige / oder Langwirige Zeit / Viel Jahr.

Adiuncta.) Sempiternum, Immortale æuum. Omnis, Incredibilis, Immutabilis æternitas. *Actiones.*) Quærere immortalitatem. Expectare perpetuitatẽ. Tradere, Mandare, Commendare aliquid immortalitati. Donare alicui immortalitatem æternitatemq;. Immortalitaem consequi rem. Prosequi rem immortalitatis memoriâ. Habere aliquid stabilitatis. Agere æuum. Frui æternitate, aut æuo sempiterno. Esse, Fieri, Viuere, Fluere, Pendere aliquid ex æternitate. Repeti aliquid ab omni æternitate. Notam alicui esse æternitatem, Produci aliquid longinquitate. Confirmari aliquid diuturnitate. Extabescere, Euanescere aliquid diuturnitate. Inueterascere seculis ætatibusq; hominum. Tolli aliquid diuturnitate Repudiare immortalitatem. Modum statuere diuturnitati rei. Vacillare stabilitatem rei. Demi æternitatem,

Perpetuus, Immerwerend / Ohnabläßig. *Aeternus*, *Sempiternus*, Ewig. *Perennis*, *Iugis*, Stätig / Vnauffhörlich. *Stabilis*, Beständig *Continuus*, *Continuatus*, *Continens*, Beharrlich. *Manens*, *Permanens*, Bleibendt. *Immortalis*, Vnsterblich / Vnzergänglich. *Indissolubilis*, Vnzertrännlich. *Longinquus*, *Longus*, Langwirig / Lang. *Diuturnus*, *Diutinus*, *idem*.

Adiuncta.) Tam diuturnus. Perdiuturnum, Permanens ad longinquum & immensum tempus. Quadraginta quinq; dies longus.

Perpetuare, Langwirig oder Ewigmachen. *Continuare*, Aneynander hängen. *Durare*, Währen / Bestehen. *Manere*, *Permanere*, Bleiben.

Adiuncta.) Diu, Plures dies, Tot secula, Semper, Perpetuò manere aliquid. Ad breue, exiguũq; tempus durare.

Perpetuò, *Aeternè*, Ewiglich. *In perpetuum*, *idem*. *Continenter*, Stätiglich. *Semper*, Allwegen / Allzeit. *Immortaliter*, Ewiglich / oder fast Sehr.

Sehr. *Lōgè, Lōgiùs, Lōgißimè*, Lāg. *Diu, Diutiùs, Diutißimè, Perdiu*, fast Lang.
Adiuncta.) Tàm diu, Quàm diu. Sat, Satis diu. Satis multos annos. Diutiùs anno. Annum, & eo diutiùs. Multò diutiùs. Quàm diutissimè.

BREVITAS, die Kürtze der zeit. *Mortalitas*, Sterblichheyt. *Fragilitas*, Gebrechē/ Zerbrüchlicheyt.
Adiuncta.) Tam exigua breuitas vitæ. *Actiones.*) Extimescere fragilitatem. Consequi mortalitatem.

Breuis, Kurtz. *Caducus*, Zergänglich. *Mortalis*, Sterblich. *Fragilis*, Zerbrüchlich. *Instabilis*, Vnbeständig. *Dissolubilis*, Zertrennlich.

Cadere, Zerfallen / Vergehen. *Mori*, Sterben / Erlöschen. *Frangere, Frangi*, Zerbrechē. *Dissoluere, Dissolui*, Zertrennen. *Perire, Interire*, Verderbē. *v. L. 44*

Breui, Kürtzlich / In Kurtzē. *Perbreui*, fast Kürtzlich. *Paulisper*, eyn Weil.

SPACIVM, Zeit / Weil. *Interuallum, Intercapedo*, mittle Zeit / oder Weil. *Intercalarium*, Zwischen eingesetzte Zeit. *Momentum*, Neygung der Zeit. *infrà.*
Adiuncta.) Longum, Tam longum, Satis longum, Longissimū spacium, interuallum. Perlongum interuallum. Quadraginta quinq; dies longum intercalarium. Tantum, Quantum spacium, interuallum. Tam immensum spacium. Crebra interualla. Satis spacij. Bidui, Dierum triginta, quinquaginta Biennij &c. spacium, vel interuallum. Non ita multum spacij. Exiguis regionibus circum scriptum spacium. Liberum, Constitutum spacium. Certa, Distincta, Æqualia, Imparia, Varia, Interpuncta interualla. Nocturna, Diurna spacia. Æternū, Medium, Extremum spacium.
Actiones.) Dare, Dari spacium, vel intervallum. Facere intercapedinem. Sumere, Surripere spacium. Comparari, Constitui, Circumscribi spacium. Consequi, Habere, Esse spacium. Vti interuallis, vel spacijs. Produci longiùs, Interponi, Interijci spacium, vel intervallum. Respicere spacium præteriti temporis. Recordari longo intervallo. Intermitti, Repeti, Referri aliqd longo interuallo.

Interpositus, Interiectus, Intercalatus, Darzwischen eingesetzt.

Interponere, Darzwischen einsetzen. *Interijcere, Intercalare, idem*, Zwischen einwerf-

werffen. *Intercedere*, Darzwischen kommen. *Intercapedinem facere &c.*

Intereà, Interim, Hiezwischē/ Mitlerweil. *Interuallò*, Vber eyne Zeit.

SECVLVM, eyn Zeit von hundert oder viel Jaren. *Aetas*, eyn Menschē Lebens Zeit. *Memoria*, Menschen Gedencken. *suprà.*

Adiuncta.) Multa, Tot, Aliquot, Duo, Sexcenta, Innumerabilia ſecula. Pauca ſecula. Sempiternæ ſeculorum ætates. Vetuſtas ætatum & temporū. Heroicæ ætates. Huius ſeculi inſolentia. Maiorum, Patrū, Noſtra ætas, vel memoria. Inferior ætas. Poſtera ſecula. Futurum, Alterum ſeculum. *Actiones.*) Effici, Confici ſecula. Ferre aliquid ætatē. Incidere alicuius ætatem in tēpus aliquod. Propagare ſecula. Succedere ætati aliquorum. Viuere ætatem. Verſari in re ſeculum. Numerare ſecula. Conſumit ætas temporum ſpacia. Ignorare ætates & tempora.

ANNVS, eyn Jahr.

Adiuncta.) Magnus annus. Multi, Permulti, Complures, Plurimi, Tot, Aliquot anni. Multa millia annorum. Biennium, Triennium, Quadriennium, Quinquennium, Luſtrum, Sexennium, Decennium etc. Pauci, Non ita multi, Singuli anni. Totus, Integer, Plenus, Vertens, Abſolutus, Perfectus annus. Continui anni. Egregius, Memorabilis, Tranquillus, Munitiſsimus, Vberrimus, Quæſtuoſiſsimus, Salubris)(Peſtilens, Fatalis, Funeſtus, Peſtifer, Grauiſsimus ac Peſtilentiſsimus annus. Durum anni tempus. Præteritus, Superior, Proximus annus. *Actiones*) Compoſitio anni. Metiri annū. Deſtinari alicui annum. Eſſe alicuius annum ſc. petendi honoris. Relinquere ſuū annū. Natus ānos qndecī &c. Habere annos, viginti. Agere annum octogeſimum. Producere vita centeſimum annum. Intercedere annum. Addere annum labori. Acceſsio annorum. Compleri, Expleri, Saturari annis. Conſumere annos. Exire, Abire annū.

Annuus, Järig/ eynes Jars lang. *Annalis*, Zum Jahr gehörig. *Anniuerſarius*, Järlich widerkommend. *Solennis, Status*, alle Jahr gewöhnlich. *Hornotinus, & Hornus*, Hewrig võ diſem Jahr. *Bimus*, Zweyjärig. *Quinquēnalis*, Fünffjärig.

Quotannis, AllJärlich.

VER, der Früling. *Vernum tempus*, die Frülings Zeit.

Adiuncta) Suauitas verni temporis. *Actiones*) Cæperat, Incæperat ver. Initium veris.

Vernus deß Frülings.

Aeſtas,

AESTAS, der Sommer. *Aestiuũ tempus*, die Sommers zeit.

Adiuncta) Integra æstas. Affecta iam æstas. Media, Summa æstas. Senescens æstas. *Actiones*) Sol efficit æstatem &c. Venire æstatem. Cæperat iam æstas esse summa. Effluere æstatem.

Aestiuus, deß Sommers / Sommerisch.

AVTVMNVS, der Herbst.

Actiones) Venire autumnum.

Autumnalis, Herbstisch.

HYEMS, der Winter. *Bruma, idem*, Kurtztage. *Hybernum, vel Hyemale tempus*, Winterszeit.

Adiuncta) Maxima hyems. Magnitudo hyemis. Vis hyemis. Summa hyems, tempestas perfrigida. Teterrima, Extrema hyems. Senescens hyems. *Actiones*) Efficit hyemem sol &c. Esse hyemem. Excipere, Tolerare hyemem. Præcludere maritimos cursus, Retardare aliquem hyemem. Perfugium hyemis, in tectis.

Hyemalis, *Hybernus*, Winterisch.

Hyemare, *Hybernare*, Im Winter wohnen / Winterläger haben.

Adiuncta.) Libenter, Iucundè, Quotannis hyemare alicubi.

Hyeme, Zu Winters Zeiten.

MENSIS, eyn Monat.

Adiuncta.) Pauci menses. Dimidiatus mensis. Æstiui)(Hyberni menses. Temperatio mẽsium. Primus)(Extremus anni mensis. *Actiones*.) Conuersiones mensiũ. Consumere mensem alicubi.

Menstruus, Monatlich / oder eyns Monatslang. *Bimestris*, Zweyer Monat. *Semestris*, Võ sechs Monat.

Ianuarius, der Jenner.

Februarius, der Hornung.

Martius, der Mertz.

Aprilis, der Aprill.

Maius, der Mey.

Iunius, der Brachmonat.

Iulius, *Quintilis*, der Höwmonat.

Augustus, *Sextilis*, der Augstmonat.

September, d' Herbstmonat.

October, der Weinmonat.

Nouember, der Wintermonat.

December, der Christmonat.

HEBDOMAS, *Septimana*, eyn Woche.

DIES,

DIES, eyn Tag. *Diecula*, *dimin.* *Lux*, *Lumen*, **das Taglichet / d' Heytere Tag.**

Adiuncta.) Longitudo diei. Satis laxa dies. Breuitas diei. Perexigua dies. Multi, Plures, Complures dies. Cumulus dierum. Tot dies, continui. Centesima lux. Biduum, Triduum, Quatriduum, Nouendium. Pauci, Pauculi, Perpauci dies. Vnus, Alter, Plures dies. Toti dies. Iusti dies: Honestissimus dies. Clara lux. Clarissimus dies. Præclarus, Celebris, Celeberrimus dies. Celebritas diei. Gloriosissimus, Optatus, Speratus atque exoptatus dies. Lætior, Lætissimus)(Tristissimus, Acerbissimus dies. Iucundi atq; illustres dies. Gratissimus, Salutaris, Faustus, Beatus dies. Quieti dies. Turbulentus, Turbulentissimus, Fœdus & flagitiosus, Turpis, Horribilis, Tristis, Acerbus, Luctuosus, Miser, Infelix, Calamitosus, Funestus dies. Certa, Constituta, Præstituta, Præfinita, Prædicta dies. Natalis, Religiosus, Festus, Sanctissimus dies. Comitiales, Solstitiales dies. Æstiuus, Hybernus dies. Solennes, Anniuersarij dies festi. Superior, Præteritus, Antiquior, Hesternus, Hodiernus, Procedens, Consequens, Proximus, Posterus, Crastinus dies. Extremus, Supremus dies. Prima luce, Ante lucem. *Actiones*) Conficit, Efficit diem sol oriens. Statuere, Instituere, *Pr*ęstituere diem. Finire, *Præ*finire diem. Notare, Obseruare, Constare diem. *Præ*scribere, Ascribere diem. Dicere, Dare diem. *P*rorogare, Differre, Compendinari diem. Expectare diem, vel lucem. Commorari alicubi paucos dies. Venire, Aduenire, Obrepere, Illucescere diem. Habere diem vacuum. Videre dies lætiss. Aspicere, Conspicere diem, vel lucem. Sustinere dies acerbos. Incidere in diem. Adesse, Soluere, Dare aliquid ad diem. Agere, Agitare, Celebrare diem festum, natalē &c. *P*ropagari diem. Viuere in diem. *P*onere, Conterere, Consumere diem in re. Intercedere, Intermitti diem. Consequi, *Pr*ęterire, Inclinari diem. Exitum diei expectare. Deficere diem. Eripere lucem. Tollere, Tolli diem. Conficere diem extremum. Obire diem suum.

Diurnus, **des Tages.** *Nouendialis*, **Neuntägig.**

Lucere, **Tag sein.** *Lucescere*, *Dilucescere*, **Tag werden.**

Interdiu, **bey Tag.** *Luce*, *Luci*, **am hellen Tag.**

QVOTIDIANVS, **das Täglich / oder allen Tag geschicht.**

Quotidie, **Täglich / allen Tag.**

Indies, *vel in dies*, *idem.*

NVDIVSTERTIVS, **Vorgestern / vor treien Tagen.**

HESTERNVS, **Gesterig.**

Heri,

Heri, Gestern. *Pridiè*, den Tag zuvor.

HODIERNVS, Heutig.

Hodie, Heut. *Hodierno die*, Heutigs Tags.

CRASTINVS, Morndig.

Cras, Morgen. *Postridiè*, *Postero die*, volgendẽ Tags.

PERENDINVS, Vbermorndig.

Perendiè, Vbermorgen.

MATVTA, *Aurora*, die Früezeit/Morgenröte. *Diluculum*, das angehendt Tagliecht. *Tempus matutinum*, *vel antelucanum*, die zeit am Morgen/oder vor Tag.

Adiuncta.) Humida aurora. Gelidi rores auroræ. Primum diluculum. *Actiones.)* Ostendere se aurorā. Consumere matutina tempora in re.

Matutinus, Früerzeit/Angehenden Tags. *Antelucanus*, Früe vor Tag geschehend.

Lucescere, *Dilucescere*, Tag werden/*suprà*.

Manè, Früe/am Morgen. *Diluculo*, *idem*. *Matutino tempore*, zu Früer Tagzeit. *Prima luce*, *Ante lucem*, Zu angehendem/oder vor Tag.

Adiuncta.) Multo mane. Bene mane. Primo diluculo. Paulo ante lucem.

MERIDIES, der Mittag. *Tempus meridianum*, die Mittagzeit.

Meridianus, Mittägig. *Antemeridianus*, Vormittägig. *Pomeridianus*, *Postmeridianus*, Nachmittägig.

VESPER, *Vesperus*, & *Vespera*, der Abendt. *Serum*, die Spate Zeit. *Crepusculum*, die Zeit wenn Tag vnd Nacht sich scheyden.

Vespertinus, deß Abendts.

Vesperascere, *Advesperascere*, Abendt werden.

Vesperi, & *Vesperè*, vff/oder vmb den Abendt. *Advesperam*, *idem*, zu Abendt. *Pervesperi*, gar vmb den Abendt/Spaat.

NOX,

NOX, die Nacht.

Adiuncta.) Longitudo)(Breuitas noctis. Magna pars noctis. Nocturnorum spatiorum æqualitas. Multa nox. Tot noctes tam longa in ætate. Contractiores noctes. Media, Concubia, Cæca, Intempesta nox. Silentium noctis. Acerba, Acerrima, Funesta, Luctuosa nox. Superior, Proxima, Sempiterna nox. *Actiones.*) Effici, Generari noctem. Quærere, Postulare, Adiungere noctem ad rem. Conijcere se in noctem. Committere se nocti. Ducere, Producere rem ad multam noctem. Expectare ad noctem. Opprimere aliquem, Opacare terras. Offundi noctem rei. Tegi nocte. Interesse noctem. Vigilare, Per vigilare noctem. Requiescere nullam partem noctis. Conteri, Consumi noctem.

***Nocturnus*, Nächtlich/Vbernächtlich. *Noctuabundus*, Nachtschweyffig.**

***Pernoctans*, vber Nacht bleibendt.**

***Pernoctare*, vber Nacht bleiben oder wohnen.**

***Noctu*, *Noctè*, bei Nacht. *Tenebris*, im Finstern.** *L. 25.*

Concubium*, *Conticinium*, Stille der Nacht. *Multa, Media, Intempesta nox, suprà.

***Gallicinium*, die Nachmitternacht.**

***HORA*, eyn Stund. *Semihora*, eyn halb Stund. *Sesquihora*, Anderthalb Stund.**

Adiuncta) Longa hora, vel semihora. Tres, Decem, Multæ, Permultæ, Paucæ horæ. Prima, Secunda, Tertia &c. hora. Legitimæ horæ. *Actiones.*) Præstitui horas. Præscriptio semihoræ. Venire, Conuenire aliqua hora. Esse cum aliquo, Dicere &c. horas aliquot. Vti suis horis. Remittere nullam horam. Eripere aliquid horam.

***MOMENTVM*, *Punctum*, *Articulus*, eyn Augenblick.**

Adiuncta) Parua, Minima momenta, vel puncta temporum. Perleue momentum. Vnum punctum temporis. *Actiones*) Obseruare omnia momenta. Facere, Fieri aliquid ad punctũ temporis. Intermitti nullum punctum temporis.

DE MVNDO, ET COELO.

Locvs VI.

M*VNDVS*, die Welt. *Vniuersitas, Vniuersum*, die gantze Welt. *Natura rerum, idem.*

Adiuncta) Magnitudo mundi. Immensus, Tantus, Totus, Vniuersus, Omnis mundus, natura. Partes, Oræ, Membra mundi. Vnus, Vnigenus, Duo, Plures, Innumerabiles mundi. Perfectus, Absolutus, Absolutissimus, Aptus, Aptissimus, Expletus mundus. Pulcher, Pulchrior, Pulcherrimus, Ornatissimus mundus. Nihil pulchrius, Melius, Præstabilius, Excellentius, Salutarius, Ornatius mundo. Varietate distinctus, Lucens mundus. Forma, Figura, Simulachrum mundi. Globosus, Rotundus mundus. Volubilitas mundi. Cohærens & continuata, Iuncta & continens natura. Planum & æquabile corpus vniuersitatis. Stabilis, Perdiuturnus, Sempiternus, Æternus, Immutabilis, Immortalis mundus. *Actiones*) Generatum, Genitum, Procreatum, Constitutum, Iunctum, Conditum, Factum, Effectum, Constructū, Ædificatum, Fabricatum, Figuratum à Deo mundum esse. Vt qui sit eius Pater, Parens, Procreator, Effector, Opifex, Ædificator, Artifex, Architectus. Natus, Ortus mundus. Ornari, Expleri, Compleri bonis mundum. Continere res, Complecti, Comprehendere res, mundum. Incolere, Habitare mundum. Administrari mundum, diuina prouidentia. Regit, Gubernat, Moderatur, Mouet mundum, Deus, Rector & moderator eius. Cohærere, Contineri, Sustinere, Seruari mundum. Permanere. Stare, Constare, Morbo, vel Senectute non affligi mundum. Contremiscere terræmotu, Dissolui, Deflagrare, Interire, Concidere mundum.

Mundanus, Weltlich/von der Welt.

COELVM, der Himmel. *Aether, idem*, Hiṁelglantz. *Dium*, der offene freye Himmel. *Aetherea mundi pars.*

Adiuncta.) Immensus æther. Totum, Omne cœlum. Vniuersi cœli complexus. Partes cœli definitæ. Liberum cœlum. Nobilissima, purissimaq; pars ætheris. Aspectabile corpus cœli. Tenuis, ac perlucens, & æquabili colore suffusus æther. Species, Forma, Ornatus cœli admirabilis. Distinctum, Ornatum, Exornatum varietate

cœlum. Perfecta absolutio cœli. Rotundum cœlum. Extremum atq; vltimum mundi cœlum. Patens & apertũ cœlum. Summum cœlum stelliferum. Certi motus, Constantia, Status cœli. Soliuagum & volubile cœlum. Moderatio, Temperatio, Mutatio, Dissimilitudo cœli. *Mortale*, & caducum)(Diuinum æternumq; aliquid in cœlo. *Actiones*) Generatum, Effectum cœlum. Parere numini, Regi nutu Dei, cœlum. Intueri, Videre, Contemplari, Suspicere cœlum. Deuocare, Ducere, Nasci, Decidere, Labi, Delabi aliquid de cœlo. Ferri, Efferri, Transferri in cœlum. Aditum dare ad cœlum. Limẽ, Vicem, Cursum, Portam, Reditum in cœlum patere, esse. Migrare, Proficisci, Ascendere, Peruenire, Penetrare in, vel ad cœlum. Vix capi cœlo. Recipi in cœlum. Versari in cœlo. Frui cœlo. Dimetiri, Diuidere, Distribuere cœlum. Moueri, Immutari, Torqueri, Verti, Conuerti, Versari cœlum. Discedere cœlum. Tangi, Ici, Percuti de cœlo. Recurrere aliquò, Concidere, Deflagrare cœlum.

Cœlestis, Aethereus, Himmelisch.

Plaga, Regio, Ora, eyn Theyl/ oder Gegene deß Himmels. Clima, Cardo, Zona. idem, eyn Abgezeichnet Theyl deß Himmels.

Adiuncta.) Immensa magnitudo regionum cœli. Media, Purissima regio cœli. Ratæ regiones cœli. Æther extrema ora mundi. Suprema regio. Aquilonaris)(Australis regio lunæ. *Actiones.*) Scrutari plagas cœli. Dirigere regiones lituo.

ORTVS, Oriens, Exortus, der Auffgang.

Actiones.) Fieri ortum siderum. Ab ortu in occasum commeans sol. Cernere, Cognoscere, Perdiscere, Mirari ortum, vel exortum & occasum.

Oriens, Exoriens, Aufgehend.

Oriri, Exoriri, Auffgehen. Illucere, Illucescere, Apparere, Erscheinen.

OCCASVS, Occidens, Obitus, der Nidergang/ Vndergang.

Adiuncta.) Ordo definitus ortus & obitus signorum. *Actiones.*) Fieri, Cernere occasus. Cognoscere, Perdiscere obitus.

Occidens, Obiens, Nidergehendt.

Occidere, Obire, Abire, Nidergehen. Abdere, Occultari, sich Verbergen.

AQVILO, Septentrio, Nort/ Mittnacht.

Aquilonaris, Septentrionalis, Mittnächtisch.

AVSTER, Meridies, Sud/ Mittag.

Auſtralis, Meridionalis, Mittâgig.

ORBIS, *Globus*, *Sphæra*, eyn Himmels Kreyß / oder Kugel. *Circulus*, eyn Circkel am Himmel.

Adiuncta) Maior, *Maximus*, Minor orbis. Longitudo & latitudo orbis ſigniferi. Solſtitialis orbis, vel brumalis. Elucens circulus. Idem, & ſemper ſui ſimilis orbis. Diſpares ſeptem orbes, Diſſimiles. Inferior, Infimus, Citimus, Interior, Exterior, Extimus orbis. *Actiones*.) Amplecti, Complecti orbem alterum. Tenere, Continere orbem. Moueri, Cieri, Circuitum efficere, Conuerſionem conficere, Volvi, Verſari, Verti, Converti orbem. Luſtrare, Permetiri curſum, Conficere, Peragrare orbem, vel circulum.

AXIS, *Diameter mundi*, die Mittel Weltlini.

POLVS, *Vertex*, *Cardo*, eyn Weltwürbel.

CENTRVM, *Medium mundi*, *Medius locus mundi*, das Mittel der Welt.

STELLA, eyn Stern. *Aſtrum*, *Sidus*, Geſtirn. *Signum*, *Imago*, eyn Himliſch Zeychen.

Adiuncta.) Magnitudines ſtellarum. Minima ſtella. Multitudo maxima ſtellarum. Innumerabilia ſidera. Frequentes ſtellæ. Sancta, Salutaris ſtella. Admirabilis ordo, Conſtantia, Pulchritudo ſtellarum, ſignorum, ſiderum. Perlucida, Calida, Ignea ſidera. Clariſſimæ ſtellæ. Illuſtris & perlucida ſtella. Obſcurior, Caliginoſa ſtella. Globoſæ & rotundæ ſtellæ. Rotundi ambitus ſtellarum. Aureę ſtellæ. Infixa)(Errantia aſtra, ſidera. Errantes)(Inerrantes ſtellæ. Vagæ ſtellæ. Saturni, Iovis, Martis, Veneris, Mercurij ſtella. Crinitæ ſtellæ. Brumale)(Septentrionale ſignũ. Proxima terræ)(Remota ſtella. *Actiones*.) Gignere, Fabricari aſtra, vel ſidera. Oriri aſtra Ali, Suſtẽtari ſtellas, vel aſtra. Ornare, Illuſtrare mundum, ſtellas. Moueri, Volui, Ferri, Convertere ſe, Contorquere, Circuire, Reuerti ſtellas, aſtra, ſidera. Curſum, Circulos, Orbes ſuos conficere, conſeruare ſtellas. Abire, Recedere ſtellas. Acceſſus, Receſſus, Ortus, Obitus, Reditus, Traiectio ſtellarum, vel ſignorum. Reuocari ad principium ſigna & ſtellas. Occultari, Aperiri, Apparere ſtellam. Suſpicere aſtra. Cernere, Dinumerare, Notare, Cognoſcere aſtra, vel ſtellas. Prænuncias eſſe ſtellas rerum. Commoueri tempeſtatem ſigno. Ingeneratum aliquid eſſe aſtro.

Stellans, *Stellatus*, *Stellifer*, *Stelliger*, mit Sternen geziert/Glantzendt.

PLANETA, eyn Planet. *Errans*

rans ſtella, Vaga ſtella, eyn Beweglicher Stern.

Actiones) Moueri, Verſari retrò, Recurrere planetas.

SOL, die Sonn.

Adiuncta.) Magnus, Maior, Amplior quàm terra, ſol. Magnitudo ſolis tanta. Geminatus ſol. Duo, Tres, Multi ſoles. Summ' ſol. Princeps, Principatũ aſtrorum tenens ſol. Pulchritudo, Splendor, Fulgor, Lux clariſſima, Larga, Radij, Candor illuſtrior ſolis. Nitidus ſol. Calor, Ardor ſolis, temperatus, nimius. Igneus ſol. Celeritas ſolis. Hybernus ſol. *Actiones.*) Deus ſolem accendit, vt omnibus terris colluceret. Oriri, Exoriri, Illuceſcere, Diem efficere, Luce mundum luſtrare, colluſtrare, complere, ſolem. Sol efficit vt omnia floreant. Incurrere in radios ſolis. Obſcurari luce ſolis. Torreri, Liquari ardore ſolis. Ambulare in ſole, colorari. Intueri, Videre ſolem. Moueri, Ferri, Motum, Curſum, Orbem ſuum conficere, peragrare, ſolem. Curriculum, Circuitus, Circumuectio ſolis. Circumferri, Circumuolui, Accedere, Recedere, Reditum conuertere, Abire, Abdere ſe, Occidere, Præcipitare ſolem. Deficere ſolem. Defectio, Eclipſis ſolis. Adimere aſpectum ſolis. Tollere, Excidere ſolem è mundo.

Solaris, Zur Sonnen gehörig.

LVNA, der Mon.

Adiuncta) Maior luna, quàm dimidia pars terræ. Tres lunæ. Noua luna. Tenuiſsimum lumen lunæ)(Pleniſſimum. Creſcens luna)(Seneſcens. Accretio luminis lunæ)(Diminutio. Radiis ſolis accenſa luna. Naſcentis lunæ hebetiora, aut acutiora cornua. Vltima cœlo, Citima terris luna. Aquilonaris luna)(Auſtralis. *Actiones.*) Accendi, Incendi lunam radijs ſolis. Accipere lucem à ſole. Colluſtrari, Illuminari, Lucere lunam, ſolis lumine. Ferri, Conuerti, Spatium complere, Solem conſequi, Curſum conficere lunam. Motus, Acceſſus, Receſſus, Ortus, Obitus lunæ. Creſcere lunã)(Decreſcere, Deficere, Obſcurari lunam. Laborare lunam. Defectus, Eclipſis lunæ.

Lunaris, Zum Mon gehörig.

ECLIPSIS, *Defectio, Defectus ſolis, aut Lunæ.* Finſternus.

Actiones.) Prædicere, Cognoſcere, Mirari defectionem, defectũ, eclipſin ſolis, aut Lunæ.

DE ELEMENTIS SVPERIORIBVS, ET DE METEORIS.

Locvs VII.

ELEMENTVM, eyn Element. *Initium, Principium, Natura, Res,* erster Anfang vnnd Wesen eynes dings

Adiuncta.) Vna ex duabus naturis conflata. Ex pluribus naturis concretum aliquid. Quatuor corporum continuata natura. Ignea, Animalis, Humida, Terrena natura. Diuinæ naturæ quatuor. Cælestis, Altissima, Ætherea natura. Animabilis, Spirabilis natura. Superæ externęq; naturæ. *Actiones.*) Nasci, & extingui naturas quatuor, ex quibus constant omnia. Gigni, Augescere naturas. Effici aliquid ex naturis. Carere ijs rebus, ex quibus omnia nata dicuntur.

IGNIS, dz Fewer. *Aether,* des Fewers Element. *Ardor, Feruor, Aestus,* grosse Hitz. *Calor,* Wärme. v. L. 25.

Adiuncta) Tanti, Tam multi ignes, ardores. Nimius ardor. Exiguus ignis. Paruuli igniculi. Corporeus, Vitalis, Salubris ignis. Integer ardor, & purus, & liber, idemq; acerrimus & nobilissimus. Purior, perlucidior, multoq; mobilior feruor. Tenuis, & nulla admixtione concretus ardor ætheris. Cedens maximè natura, & dissipabilis ignis. Temperatus ardor. Moderatio & temperatio ardorum. Splendidissimus, & aspectu pulcherrimus ignis. Candor ignis. Artificiosus, Hybernus, Religiosissimus, Æternus, Sempiternus, Æthereus, Altissimus Nouus ignis. *Matutinus igniculus.* *Actiones.*) Oriri æthera ex aëre. Elici ignem. Expressum ardorē se emittere. Excitari ardorem. Inflammari atq; incitari ardore. Capere ignem ab igne. Subditis ignibus aquas efferuescere. Subijci ignem. Admoueri, Concipere ignem. Gliscere ignē oleo. Erumpere ignem. Lucere, Calere, Calorem rebus impertire ignem. Cremare aliquid igni. Consumere aliquid, ignem, & flammam. Conflagrare, Deflagrare aliquid ardore. Custodire ignem. Ali, Pastu indigere ignem. Retinere, Defendere ardorem. Pelli, Subuolare, Interire, Restingui, Extingui, Refrigerari ignem.

Igneus, Ignitus, Fewrig. *Feruidus, Feruens,* Heys. *Aestuosus, Aestuans* Hitzig. *Ardens,* Brennend. *Calidus & igneus. Inflammatus atq; ignitus.*

Adiuncta) Feruentissima res. Paulò feruidior.

Ignescere, Fewrig werden.

 Aestuare,

Aestuare, *Feruere*, Wallen vor Hitz. *Ardere*, *Exardere*, *Exardescere*, Brennen/Erbrennen.

Adiuncta) Non fortuitò, sed oblato incendio ardere. Subitò exardere. Acrius exardescere.

Feruenter, *Ardenter*, Brennlich/Hitziglich.

INCENDIVM, *Incensio*, Brunst / Anzündung. *Flamma*, eyn Fewrflamm. *Inflammatio*, Entzündung. *Exustio*, *Deflagratio*, Verbrennung.

Adiuncta.) Maximum, Tantum, Quantum incendium. Duæ, Innumerabiles flammæ. Tot incendia. Vis flammæ. Perniciosa, Pestifera, Nefaria, Fœdissima, Tremula flamma. Acerbum incendium. Domesticum, Hostile, Commune incendiũ. Recens flamma. *Actiones*.) Minari, Minitari vrbi deflagrationẽ, ignem, flammam. Vereri incendium. Metuere flammam. Excitare, Concitare flammam, vel incendium. Facere incendium. Oriri, Exoriri incendium, vel flammam. Accidere exustiones. Existere flammam. Consequi, Fieri deflagrationem. Mittere Conijcere in flammam. Subijcere flammam alicui. Inijci in flammam. Obire partem vrbis, flammam Peruadere per agros, incendium. Vri flamma, materiam. Ardere, Flagrare, Conflagrare flammâ, vel incẽdio. Cõcidere, Comburi, Amburi incendio. Vastari, Perverti funditus incendio. Delere omnia flammâ. Restinguere incendium. Succurrere confestim incendijs. Subuenire in flamma & incendio. Eripere, Eripi flamma, vel ex flamma. Extorquere de manibus, Depellere ferrum & flammam. Effugere ex incẽdio. Liberare vrbẽ ab incensione, incendio, flammâ. Opprimi vim flamma, Restinguere, Extinguere incendium, vel flammam.

Incensus, *Accensus*, *Succensus*, Angezündt. *Flammatus*, *Inflammatus*, Entzündt. *Inustus*, Eingebrent. *Ambustus*, *Semiustulatus*, Besängt. *Combustus*, *Exustus*, *Crematus*, *Conflagratus*, *Deflagratus*, Verbrent.

Incendere, *Accendere*, *Succendere*, *Inflammare*, Anzünden. *Vrere*, Brennen. *Inurere*, Einbrennen. *Adurere*, *Amburere*, Besängẽ. *Comburere*, *Exurere*, *Cremare*, Verbrennen. *Flagrare*, *Conflagrare*, *Deflagrare*, Verbrinnen.

FAX, eyn Fackel. *Tæda*, eyn Kienliecht. *Funale*, eyn Wind-

Windtliecht. *Malleoli*, **Bechkolben / Schwefelring.**

Adiuncta.) Multæ faces. Plena omnia malleolorum. Ardentes faces, vel tædæ. Candentes tædæ. Sceleratæ faces. Funestę, Infestæ, Nuptiales, Cœlestes faces. *Actiones.*) Cōparare malleolos, facesq;. Ministrare, Tradere faces, vel tædas. Accipere tædas. Præferre facem alicui. Incendere, Accendere, Inflammare faces, vel tædas. Inferre, Intentare, Iacere, Iactare faces. Deflagrare facibus. Terreri, Agitari & perterreri, Exterreri tædis ardentibus, vel facibus. Eripere de manibus, Extinguere faces.

SCINTILLA, eyn Funck. *Scintillula*, **eyn Füncklin.** *Fauilla*, **das Gneist/glüende Esch.**

Actiones.) Relinqui, Comparere nullam scintillam incendij.

FVMVS, der Rauch. *Fuligo*, **der Ruß.**

Actiones.) Stare paulisper in fumo. Excruciari fumo. Abstergi fuliginem.

Fumans, Rauchend. *Fumosus*, **voller Rauch.**

Fumare, Riechen.

CARBO, eyn Kol. *Carbunculus*, **eyn Kölin.** *Pruna*, **eyn glüende Kol/ Glut.** *Titio*, *Torris*, **eyn Brand.**

Adiuncta.) Candens carbo. *Actiones.*) Corrogare carbunculos à vicinis. Adurere aliquid candente carbone.

CINIS, die Esche.

Adiuncta.) Miserandus patriæ cinis.

AER, der Lufft. *Anima*, *Cœlum*, *Aether*, *idem*. *Cœlum & spiritus.*

Adiuncta.) Infinitus aër. Particulæ cœli. Liberum cœlum. Temperatus aër. Cœli temperatio. Natura maximè frigidus aër. Minimè caloris expers. Serenum cœlum. Purus ac tenuis aër. Cœlum tenue, purum, salubre. Anima tenuis. Crassus, concretus aër. Plena natura cœli. Nebulosum & caliginosum cœlum. Humidum & caliginosum, Pingue & concretum cœlum. Grauitas cœli. Mari finitimus, Mari continēs, Continuatus & iunctus mari aër. Interiectus inter mare & cœlum aër. Terræ proximus aër. *Actiones.* Oriri ex aqua, vel æthere aërem. Pelli, Ferri, Fundere se, Cogi in nubes, Efficere ventos, aërem. Manare per maria. Circumfundere terram, Offundi nobis aërem. Ali aërem, terræ exspirationibus. Frui, Vti cœlo. Ducere spiritu aërem, animam de cœlo. Moueri nobiscum, Locum dare, Cedere nobis aërem. Perrumpere, Secare aërem. Tangi, Ici, Percuti de cœlo. Adimere cœlum alicui. Carere cœlo ac spiritu.

Aëreus, Zum Lufft gehörig.

Animalis, Flabilis, Spirabilis, idem.

Flare, Spirare. &c. v. *Ventus,* eodem L.

METEORA, *Impreßiones,* ſichtbare Zeychen inn der Lufft von Dåmpffen der Erden vnd Waſſers entſpringend. *Exhalatio,* Exſpiratio, *Aſpiratio, Anhelitus terræ, Vapor,* eyn Dampff / Dunſt.

Adiuncta.) Diſparilis aſpiratio terrarum. Frigidi anhelitus terræ. *Actiones*) Excitari vapores ex agris tepefactis. Fieri anhelitum terræ. In nubem ſe induere anhelitum terræ. Aërem ali terræ exſpirationibus.

Exhalare, Außdåmpffen.

COMETES, *Cometa, Crinita ſtella,* eyn Cometh.

STELLA CADENS, eyn ſchieſſender Stern.

DRACO VOLANS, eyn Fewriger Drach.

IGNIS FATVVS, eyn Fewriger Mann.

IGNIS CAPITA *lambēs,* vmbs Haupt ſchwebend Fewer.

HALON, *Area, Corona,* der Sonnen oder deß Mons Hoff.

PARELIA, gedoppelte Sonnē

PARASELINAE, gedoppelter Mon.

IRIS, *Arcus cœleſtis,* der Regenbogen.

Adiuncta.) Pulchra, Admirabilis ſpecies arcus. Coloratus arcus.

FVLGVR, *Fulgor, Fulgetrum,* der Blitz / Wåtterleych. *Fulmen,* der Straal,

Adiuncta) Vnum, Multa fulmina. Vis fulminis, vel fulguris. Terribile, Dextrum, Siniſtrum fulmen. *Actiones.*) Emittere, Iacere Iouem fulmina. Venire fulmen ex parte cœli. Terrere animos fulminibus. Extimeſcere iactus fulminum. Percutere fulmine. Percuſſus, Ictus fulmine. Deflagrare ictu fulminis.

Fulgurans, Fulgens, Blitzend.

Fulguralis, Zum Blitzen gehörig.

Fulgurare, Fulgere, Coruſcare, Blitzen.

TONITRV, *Tonitrus, Tonitruum,* Donder.

Actiones.) Exiſtere tonitrua. Cōtremere cœlum tonitru. Extimeſcere tonitrua.

Tonans, Donderend.

Tonare, Intonare, Donderen.

VENTVS, der Windt. *Spiritus*, Lufft. *Flatus*, Blaast. *Afflatus*, *Inflatus*, Anwäiung/ Einblasung. *Halitus*, *anhelitus*, Hauchung. *Aura*, sanffter linder Lufft.

Actiones) Maximus flatus. Vehemens, Vehementior ventus. Vis ventorum. Minima aura. Leniſſimus ventus. Frigidi anhelitus. Secundus ventus. Proſper flatus. Diuinus afflatus. Iucundus ſpiritus. Varietas cœli. Moleſtus, Sæuus, Aduerſus ventus. Grauis & peſtilens aſpiratio cœli. Repentinus ventus. Subitæ auræ. Impendentes, Tempeſtiui, Salutares, Septentriones, Africi, Noui venti. Communis Spiritus *Actiones*.) Efficere, Excitare, Naſci, Cogi, Fieri, Eſſe ventos, anhelitus &c. Expectare, Præſentire ventum. Oſtendi flatum. Increbeſcere, Flare ventum. Habere ventos ſecundos. Vti flatu proſpero, vel ventis aduerſis. Frui Spiritu. Suſtineri aſpiratione aëris. Ducere, Haurire ſpiritum. Recipere inflatũ. Moderari ventos. Deferre aliquem ventos. Adiuuari ventis à puppi. Mutationes ſentire ventorum. Terrere aliquem, ventum. Retineri ventis. Agitari maria ventis. Auram fluctus commouere. Reijci vento reflante. Reflatu deferri aliquò. Deficere ventum. Carere cœlo ac ſpiritu.

Flabilis, *Perflabilis*, Lüfftig. *Spirabilis*, *Spirans*, dz Lufft oder Athem hat. *Animalis & ſpirabilis*.

Flare, Blaaſen/ Wäien. *Afflare*, Anblaaſen. *Efflare*, Außblaaſen. *Reflare*, Gegenblaaſen. *Spirare*, *Reſpirare*, *Exhalare*, Außblaaſen/ Athmen.

Adiuncta.) Valde reflare. Bellè flare ventum.

EVRVS, *Subſolanus*, der Oſtwindt.

FAVONIVS, *Zephyrus*, der Weſtwindt.

AVSTER, *Notus*, der Sudwindt.

SEPTENTRIO, *Aquilo*, der Nordwind.

PROCELLA, eyn Sturmwindt. *Turbo*, *Vertex*, *vel Vortex*, eyn Würbelwind/ Windsbrauß.

Adiuncta.) Maximi turbines. Sæui turbines. Horribiles procellæ. Turbo aut ſubita tempeſtas. *Actiones*.) Inſtare procellas. Exiſtere turbines. Circumſpicere omnes procellas quę impendent. Deijcere aliquid turbinem. Peruerti turbine. Deuitare procellam.

TERRAEMOTVS, eyn Erdtbidem.

Adiuncta.) Magnus, Maximus, Horribilis, Nouus terræmotus. *Actiones.*) Prædicere terræ fremitus, mugitus, motus. Terreri animos terræ motibus. Fieri terræmotus. Conquassari, Contremiscere, Cadere aliquid vi tempestatis, aut terræmotu.

NVBES, eyn Wolcke. *Nubecula*, eyn Wölcklin.

Adiunct.) Magnitudo nubium. Opaca & atra nubes. *Actiones.*) Cogi nubes in cœlo. Aër concretus in nubem cogitur. Inducere se in nubem anhelitus terrę. Conflictu nubium ardor expressus. Pertimescere nubeculam.

Nubilus, Gewülckt.

NEBVLA, eyn Nebel.

Nebulosus, Nebelicht.

ROS, der Taw.

Adiuncta.) Gelidi rores. Vitalis ros.

Rorare, Taw geben / Tropffen.

MANNA, Miltaw / Himmelbrot.

PRVINA, der Reiff.

Actiones.) Concrescere, Obrigere, niue pruinaq;. Perferre niues ac pruinas. Emergere è pruina.

NIX, Schnee.

Adiuncta.) Alba, Nigra, Atra nix. Gelidæ niues. *Actiones.*) Concrescere aquam niue pruinaq;. Niuem ex aqua concrescere. Obrigere regionem niue. Obrui niue, exercitum. Perferre niues ac pruinas.

Niueus, Niualis, Schneicht.

Ningere, Schneien.

GRANDO, Hagel.

Actiones.) Cadere grandinem. Terrere animos grandinibus. Nocere grandinem.

GELV, Kälte / Gefrüst. *Gelatio*, Gefrierung. *Glacies*, Eiß.

Actiones.) Glaciem calore liquefactam, & dilapsam diffundi.

Gelidus, Kalt. ***Glacialis***, Eissecht.

Congelare, Conglaciare, Gefrieren / Zugefrieren.

PLVVIA, Rägen. *Imber*, grosser Rägen / Platschrägen. *Nimbus*, Schlägräge. *Tempestas, & imber.*

Adiuncta.) Magni, Maximi, Assidui imbres. Lapideus, Sanguineus, & Lapidum, Sanguinis, Lactis imber. Impendentes imbres. *Actiones.*) Metuere pluuias. Præsentire imbres impendentes. Cogi imbres in cœlo. Augere terram imbribus. Defluere,

Esse

Esse, Habere imbrem. Tenere aliquem, imbres. Cito transire imbrem.

Pluuius, Rägericht. *Nimbosus*, Vngewitterlich. *Pluere*, Rägnen.

SERENITAS, Schön Wätter. *Tranquillitas*, *Tranquillum*, Stille des Wätters. *Sudum*, Hellwätter. *Serenum cœlum*, *Purus aër*, *Serena tempestas*.

Actiones.) Aucupari tranquillitatem. Esse serenitatem, vel sudum.

Serenus, Schön/ Hell. *Tranquillus*, Still.

TEMPESTAS, das Wätter / Gewitter / *item* Vngewitter. *Hyems*, *idem*, Winterisch Wätter. *Perturbatio cœli*, Vngestüm Wätter.

Adiuncta.) Magna, Maxima tempestas: Magnitudo tempestatis. Tanta, Quanta tempestas, vel procella. Vis tempestatis. Bona, Certa, Idonea, Serena, Egregia tempestas. Incertissimæ res, venti, tempestatesq;. Aduersa, Immoderata, Perfrigida, Violentissima, Turbida, Turbulenta, Turbulentissima tempestas. Perturbationes tempestatum. Horribilis, Tetra, Spurcissima, Calamitosa tempestas. Calamitas, Periculum tempestatis. Impendens, Futura, Prouisa, Subita, Repentina tempestas. *Actiones.*) Optare, Coniicere, Perspicere, Prouidere, Intueri tempestatem impendentem. Impendere, Excitari, Commoueri, Cooriri subitò, Venire, Euenire, Esse tempestatem. Peruadere per loca tempestatem. Morari aliquem, tempestatem. Retineri tempestatibus. Prohiberi opere tempestatis causa. Terrere nauigantes, tempestatem. Perterreri, Percelli tempestate. Cedere tempestati. Vitare, Declinare, Fugere, Effugere tẽpestate, Profugere è periculis tẽpestatum. Subire tempestatem. Offerre, Tradere, Committere se, Obsequi tempestati. Ferre, Sustinere tempestatem. Iactari, Abripi, Reiici, Deiici, Aliquò coniici, vel Deferri tempestate. Nocere, tempestatem. Interire, Euerti, Peruerti aliquid tempestate. Subvenire tempestati. Remedium comparare contra vim tempestatum. Sedari tempestatem. Permutatio, Moderatio, Conuersio tempestatum. Vacare tempestatis calamitate.

DE AQVA, ET PARTIBVS EIVS COMMVNIBVS.
Locvs VIII.

AQVA, das Wasser. *Aquula*, eyn Wässerlin. *Vnda*, eyn Fluth. *Humor*, *Liquor*, *Mador*, Feuchte. *L. 25.*

Adiuncta.) Tanti humores. Vber, Vberior, Profluens, Perennis, Iugis aqua. Conclusa aqua, Seclusa aquula. Perlucidi liquores. Nigra, Turbida, Inquinata cadaueribus, Dulcis, Marina, Calida, Feruens, Gelida aqua. Mollis, *Marinus*, Terrenus, Extenuatus humor. Pluuiæ aquæ. Summa aqua)(Profundum. *Actiones.*) Oriri aquam ex aëre. Allabi aquam extrinsecus. Ducere aquam bellè fluentem. Deducere, Colligere aquam. Ductus, Deductio, Inductio aquarum. Fluere, Profluere, Inundare terram, Hauriri, Exhauriri, Trahi ex puteis aquam. Ferre, Fundere, Profundere, Perfundere, Aspergere aquam, vel humorem. Aspersio, Effusio aquæ. Madidus aquâ Conglaciare frigoribus, Concrescere, Liquefieri, Dilabi, Diffundere se, Efferuescere aquam. Durescere humorem frigore, Tepefactum tabescere, Extenuari. Vti aqua. Bibere aquam. Mergi, Demergi in aquam. Emergere ex aqua. Arcere aquã pluuiam. Prohibere aquam profluentem. Interdici alicui aquâ. Adimere aquam. Perire in aquâ. Absumi aqua. Corrumpi aquam. Exhauriri aquam. Amitti, Consumi humorem. Vacare humore.

Aquarius, *Aquatilis*, Zum Wasser gehörig. *Humidus*, *Liquidus*, *Madens*, Feucht/ *L. 25.*

MARE, das Mör. *Salum*, *Altum*, *Pelagus*, *Oceanus*, dz hohe grosse Mör. *Aequor*, das stille Mör. *Fretum*, eyn Enge deß Mörs.

Adiuncta) Magnum mare. Tanta vis & magnitudo maris. Immensum, Profundum, Vastissimum, Latum mare. Longus Oceanus. Angustum mare. Perangustum fretum. Purpureum, Cœruleum mare. Tempestiuũ ad nauigandum, Tranquillum, Planum, Tutum, Clausum, Inflatum, Periculosum mare. Feruor Oceani. Fremitus murmurantis maris. Tempestas maris. Ventis agitata maria. Infestum mare. Tam ærumnosum salum. Superum, Inferum mare. Medium fretum &c. *Actiones*) Conglobari æqualiter mare, neq; redundare, neq; effundi. Influere in amnes, Efferuescere æstu, accedere, recedere mare. Tenere mare. Vti, Nauigare, Vehi, mari vel salo. Transmittere,

tere, Transire, Transuehi, Peragrare mare. Ventis subijci, Agitari, Turbari, Tumescere, Inhorrescere, Commoueri mare. Feruere æstu pelagus. Fluctuari salo. Iactari in alto. Iacere, Abijcere, Proijcere aliquid in mare, vel profundum. Mergere se in mare. Emergere ex alto. Esse in profundo. Deferri in mare. Perire in mari. Obsideri, claudi maria.

Marinus, *Maritimus*, zum Mör gehörig. *Transmarinus*, Vber Mör.

FLVMEN, *Fluuius*, eyn Fluß *Profluens*, *Amnis*, eyn Fürflissend Wasser/Bach. *Torrens*, eyn Giessen/ Waldwasser. *Riuus*, *Riuulus*, eyn Runß/ Rünßlin.

Adiuncta) Magnũ, Max. Ingens, Vehemens flumen, fluuius. Magnitudo, Vis fluminis. Nobilis amnis. Summa amœnitas, Opportunitas fluminis. Gelidum, Frigidum flumen. Perlucidi liquores amnium. Profluens, Præcipitans, Incitatus)(Sedatus amnis. Strepitus fluminum. Sanguine atratus fluuius. Publicum, Propinquum flumen. *Actiones*) Duci fluuium. Ductus aquarum. Deriuationes fluminum. Riuos duci à fonte. Deductio riuorum. Erumpere, Fluere, Influere, Ferri fluuium, flumen, vel amnem. Findi, Diuidi in partes fluuium. Alluere, Dilabi, Confluere, Præcipitare, fluuium. Accrescere flumen. Obstare, impedimento alicui esse fluminis magnitudinem. Irrigare, Fertilem facere regionem, fluuium. Consectari riuulos. Demittere in flumen, equum &c. Dilabi in flumen. Circumfundi fluminibus. Deijcere, Deijci in flumen, vel profluentem. Deferri in profluentem. Immergi in flumen. Inuehi flumine. Emergere è flumine. Arcere, Dirigere, Auertere flumina. Exarescere, in alium cursum cõtorqueri, & deflecti amnes.

Fluuiatilis, Inn fliessenden Wassern wohnend.

FLVCTVS, Wasserwällen. *Vnda*, eyn Fluth. *suprà*. *Aestus*, Wallung/ Ablauff vnnd Anlauff deß Mörs. *Feruor*, Vngestümigkeyt deß Mörs.

Adiuncta) Magni, Maximi, Tanti fluctus. Tantæ & tam variæ agitationes fluctuum. Placati fluctus. Rapax vnda. Præsentes fluctus. *Marini*, Maritimi æstus accedentes, recedentes. *Actiones*) Excitare, Commouere, Commoueri fluctus, vel æstus maritimos. Motus & agitatio fluctuum. Feruere, Efferuescere æstu pelagus. Conferre se in fluctus, è portu. Cõmitere se hyemi, fluctibusq;. Allui, Circumiri fluctibus. Abripere, Abstrahere aliquem, fluctus. Iactari fluctibus, Fluctuare. Obrui, Operiri fluctibus. Dimicare cum fluctibus, Ferre fluctum. Oppositæ

posite moles fluctibus. *Eijci*, Alludere, fluctus. Frange fluctum. Vti placatis fluctibus, vel sedatis. Fugere fluctus. Fessum fluctibus recreare. *Emergere* è fluctu.

Fluctuans, *Fluitans*, *Vndans*, *Feruens*, Wallend.

Fluctuare, Wällen geben / *Fluitare*, Fliessen. *Feruere*, *Efferuescere*, Wallen, Auffwallen.

FLVXIO, Fliessung. *Alluuio*, Anstoß deß Wassers. *Circumluuio*, Umbfliessung. *Cursus*, Lauff des Wassers. *Lapsus*, Wasserfall.

Fluens, Fliessendt. *Profluens*, Fürfliessendt. *Diffluens*, *Effluens*, voneynander fliessendt. *Perfluens*, Durchfliessendt. *Confluens*, Zusammen fliessendt. *Influens*, Einfliessendt. *Manans*, Einspringendt.

Fluere, Fliessen. *Profluere*, *Defluere*, *Præterfluere*, dahin oder Abfliessen. *Affluere*, *Confluere*, Zuhin fliessen. *Influere*, Einfliessen. *Alluere*, Anfliessen. *Labi*, *Allabi*, Lauffen / Fallen. *Illabi*, Einlauffen. *Manare*, Entspringen / Rinnen. *Dimanare*, *Emanare*, *Permanare*, dahin Rinnen / Zerfliessen.

Adiuncta.) Longè lateq; fluere. Latius, Latissimè manare. Rapidè dilabi. Citò confluere, Continenter labi & fluere. Sensim illabi. Extrinsecus allabi.

OS, *Ostium*, der Eingang eynes Flusses. *Aditus*, *Introitus*, *idem*. *Exitus*, der Außfluß. *Emissarium*, der Ablauff.

Adiuncta.) Maritimi exitus.

Actiones.) Habere, Claudere exitus.

ELVVIES, *Eluvio*, eyn Verschwämmung / Gewässer. *Proluuies*, *Colluuies*, *Colluuio*, Zusammen geloffener Wust. *Diluuium*, *Diluuies*, *Inundatio*, *Exundatio*, Ubergiessung / Wasserflut.

Adiuncta.) Mira proluuies. Magna vis aquæ. Tanta colluuio.

Actiones.) Perspici futuram colluuiem. Accidere eluuiones.

Effluens, *Diffluens*, Außrinnendt

nendt. *Effluere, Diffluere,* Außrinnen / Zerfliessen. *Inundare*, Vberschwämmen.

LACVS, *Stagnum*, eyn See / oder Weier. *Palus, Lacuna*, eyn Pfitz / Lach. *Piscina*, eyn Fischweier.

Adiuncta.) Plurimi lacus. Angustia paludis. *Actiones.)* Emere paludes. Explere lacunam. Crescere, Redundare, in mare fluere, lacum. Emissum lacum, lapsu & cursu suo ad mare profluere. Educi, ad mare peruenire lacum. Exceptare de piscina barbatos. Deijcere in piscinam. Demergi in palude. Siccare paludes.

GVRGES, eyn Würbel. *Vorago*, eyn Kessel im Wasser. *Abyssus*, eyn Abgrundt.

Adiuncta.) Immensa vorago, aut gurges. Immanis, Vorax Charybdis. Rapidus gurges. *Actiones.)* Redundare gurgitibus. Haurire, Absorbere res, Charybdin. Submersum voraginibus non extare.

FONS, eyn Brunn. *Puteus*, eyn Schöpffbrunn. *Scaturigo, Scatebra*, eyn Brunnquell. *Salientes*, Springende Wasserröhr.

Adiuncta.) Maximi fontes. Incredibili magnitudine fons. Iugis puteus. Vberrimi, Reconditi, Abditi fontes. Gelidę perẽnitates fontium. *Actiones.)* Demonstrare, Aperire, Consectari, Patere fontes. Fluere, Defluere, Profluere, Manare, Emanare aliquid è fontibus. Haurire, Hauriri è puteo, vel fonte. Trahi aquam ex puteis. Claudi, Sitire fontes.

Scatere, Scaturire, Quellen.

AQVAEDVCTVS, Wasserleytung. *Deriuatio*, Ableytung. *Alueus*, eyn Wassergraben / Runse. *Canalis*, eyn Kändel / Nach. *Fistula, Tubus*, eyn Teuchel.

Ducere, Deducere, Deriuare &c. aquam. v. Aqua.

AQVATIO, Wasserschöpffung / Träncke. *Haustus*, Schöpffung.

Haurire, Schöpffen. *Exhaurire*, Erschöpffen / Außschöpffen.

FVSIO, Giessung. *Effusio, Diffusio, Transfusio*, Vergiessung / Außgiessung. *Infusio*, Eingiessung. *Aspersio, Respersio*, Anspritzung.

Adiuncta.) Fortuita aspersio. Sumptuosa respersio.

Fusus,

Fusus, *Diffusus*, Vergossen. *Perfusus*, *Circumfusus*, *Suffusus*, Begossen/Umbgossen. *Infusus*, Eingegossen. *Aspersus*, *Respersus*, Besprützt

Adiuncta.) Longè lateq; diffusus.

Fundere, Giessen/Schütten. *Profundere*, *Diffundere*, *Effundere*, Vergiessen/Außschütten. *Offundere*, *Perfundere*, *Circumfundere*, Begiessen. *Infundere*, Eingiessen. *Aspergere*, *Conspergere*, *Respergere*, Ansprützen.

Adiuncta.) Longè lateq; diffundere. Latissimè fundi. Temerè aspergere.

RIGATIO, *Irrigatio*, Wässerung.

Rigare, *Irrigare*, Wässeren/Befeuchten.

GVTTA, *Stilla*, eyn Tropff.

Actiones) Cadentes guttæ interuallis distinguuntur. Excidere guttas. Interire stillam.

Stillare, Tropffen. *Instillare*, Ein/ oder Aufftropffen.

SPVMA, der Schaum.

Spumeus, Schaumecht.

Spumare, Schaumen.

BVLLA, eyn Wasserblater/ Wasserblaaß. *Bullula*, eyn Wasserbläßlin.

DE AQVAE PARTIBVS PROprijs Loco, IX. in Maiore opere.

DE TERRA, ET PARTIBVS EIVS NATVRALIBVS.

Locvs X.

TERRA

TERRA, das Erdrich. *Orbis, & Orbis terræ*, der Welt od' Erdrichs Kreys. *Solum, Humus*, das Landt/ der Boden.

Adiuncta.) Solem multis partibus maiorem esse atq; ampliorem quàm vniuersa terra. Magnitudo terræ. Amplissimus orbis terræ. Parua, Angusta terra. Tota, Cuncta, Vniuersa terra. Pars, Regio, Cingulum terræ. Vis, Natura, Vtilitas terræ. Fœcundior terra. Fœcunditas, Pulchritudo, Situs, Forma, Circumscriptio terræ. Cultæ notæq; terræ. Subacta atq; pura humus. Charum patriæ solum. Fœderatum atq; pacatum solū. Densa, Crassa, Aspera, Horrida terra. Incultum, Derelictum, Exile & macrum solum. Immunda humus, lutulenta vino, spinis cooperta &c. Succus, Vapores, Exhalationes, Exspirationes, Anhelitus terræ. Fremitus, Mugitus, Motus, Vmbra terræ. Media, In medio mundi sita vel locata, Solida, Globosa, Vestita floribus, herbis, arboribus &c. *Actiones*) Effici, Gigni terram. Subigere, Subiungere, Gubernare, Regere orbem terrarum. Presidere orbi terrarum. Parére, Obedire alicui terram, vel orbē terrarum. Partiri orbem terr. Demigrare in terras. Vagari per orbem terr. Peragrare orbem terr. Mutare solum. Collocari in terra. Possidere, Habitare, Incolere terram. Arari terram: Aratro perstringi solū. Subigere, Subigi, A sole percoqui terram. Serere in solo. Obseri terram. Ad concipiendas fruges patefacere, comprimere, relaxare, mitigare, torrere terras. Mollitam & subactam terram semen sparsum excipere, diffundere, elicere herbas. Fœtam frugibus, maxima largitate fundere. Gignere, Generare, Parere, Procreare, Reddere res varias. Nasci, Edi, Oriri, Exoriri, Esse res è terra. Inhærere terræ. Florere terram)(Horrere. Ali res à terra: Terra altrix nostra. Fruges ferre, cibos suppeditare, Alere & augere res. Frui terra. Tueri terram. Salutem afferre orbi terrarum. Augere terram imbribus. Stare, Consistere, Non moueri terrā. Residere, Discedere terram: Hiatus terræ. Vastare orbem terræ. Efferari terram. Ardere bello orbem terr. Perturbatio orbis terrarum. Præcludere alicui orbem terr. Adimere alicui terrā. Tollere de terra. Vertere solum. Violari, Labefactari terram. Cōcidere, Conflagrare terram. Exitium orbis terr.

Terrenus, Terrestris, Irdisch/ von der Erden.

Terrà, Vff der Erden/ Zu Landt. *Humi*, vff dem Boden.

CONTINENS, das aneynander Hangend Erdtrich. *Meditullium*, Mittellandt. *Locus remotus à mari*)(*Maritimus*.

D Medi-

Mediterraneus, Mittellåndisch.

Adiuncta.) Maximè mediterraneus.

INSVLA, eyn Insel. *Peninsula*, eyn Halbe Insel.

Adiuncta.) Magna, Parua insula. Multitudo & varietas insularũ. Fructuosa, Amœna, Tenera, Inculta, Tenuis, Procul in mari posita, Referta diuitijs insula. *Actiones.*) Commeare in insulam. Incolere, Deserere insulam.

SCOPVLVS, eyn Füraußgehender Felß.

Actiones.) Appellere, Offendere, ad scopulos, nauigantem. Incidere in scopulos. Superare scopulos. Emergere è vadis, & scopulos præteruehere.

Vadum, eyn Furth durchs Wasser.

LITTVS, eyn Gestad/ Vfer. *Ripa, Ripula, idem*, dz Land oder Bort an eynem Wasser. *Sinus*, eyn Meerschoß.

Actiones) Duo sinus. Viridis & opaca ripa. Amœnitates orarum & littorum. Desertum, Publicum, Commune littus. Aduersa, Contraria ripa. Maritimi sinus. *Actiones.*) Sinum inflecti. Constituere aliquid in littore. Inambulare in ripa. Ascendere ripam aduersam. Applicare se naui ad ripam. Transmittere, Obsidere sinum. Extra ripas diffluere fluuium.

PORTVS, eyn Mörhaff. *Statio*, eyn Schifflånde.

Adiuncta.) Celeberrimus & plenissimus nauium, Tutus, & clausus, Tutissimus, Munitissimus, Melior, Propior portus. Portus, statio quæ extra vrbem est. Aditus, Ostium, Introitus, Exitus, Cornu portus. *Actiones.*) Fieri manu, Cingi, Ornari vrbem portu. Habere portum. Nauigare in portu. Egredi, Soluere, Conferre se è portu, in fluctus. Fugere omnes portus. Videre, Conspicere, Petere portum. Conferre se, Confugere, Recipere se, De[f]erri, Conijcere se, Accedere, Venire in portum. Potiri portu. Tradere se in portum. Cogere nauim, Inuehi, Penetrare in portum. Tenere portum. Aperiri, Patere, Claudi portum. Prohiberi portum. Reijci à portu. Defendere, Diripi, Tollip ortum. Carere portubus.

MONS, eyn Berg. *Promontorium*, eyn Gebirg das sich ins Mör hinauß strecket. *Rupes, Scopulꝰ*, eyn Schroff oder Felß. *Collis*, eyn Bühel. *Cliuus*, eyn Reyn. *Accliuitas*, eyn Gåch ort. *Tumulus*, eyn Bühelin. *Grumus, Grumulus*, eyn Grund håufflin.

Adiuncta.) Altissimus mons. Altitudo montis. Excelsi colles. Excellens tumulus. Editus, mons. Vertex, Radices Extrema quasi puppis mõtis, Nitidissimi, Viri-

Viridissimiq; colles. Syluestres, Niuales tumuli. Patrius, Sacer mons. Vestiti atq; syluestres montes. *Actiones.*) Transire, Peragrare, Occupare, Obtinere montem. Tenere promontoria, aut prærupta saxa. Collocare aliquos in cliuo. Statuere aliquid super terræ tumulum. Considere in mõte, armatos &c. Frui montibus. Tueri se montibus. Defendi montium altitudine. Deijcere aliquos de colle. Residere montes. Auelli aliquid ex monte.

Montãus, Montosꝰ, Bergicht *Accliuis, Præceps*, Gäch.

Adiun.) Valdè accliuis viæ pars.

VERTEX, der Spitz eyns Bergs. *Iugum, Cacumen, Supercilium montis, idem.*

DORSVM montis, der Rucke oder Grat des Bergs.

RADICES montis, das vnderst theyl des Bergs.

VALLIS, Conuallis, eyn Thal. *Planities, Aequor*, eyn Ebene, *Campus*, eyn Feldt.

Adiuncta) Magnus, Tantus, Ingens, Im̃ensus, cãpus. Immensitates camporũ. Patentia æquora camporũ. Æquata planities agri. Frugifera spatia camporum. Opimi atq; vberes campi. Nitidissimi, viridissimiq; campi)(Vastati ac deserti. Obsitus campus)(Deformis atq; horridus. *Actiones.*) Habitare in campis. Frui campis. Obseri, Vastari ac deseri campum.

Planus, Aequus, Aequalis, Ebẽ. *Campester, & Cãpestris*, Zum Ebenẽ Feld gehörig.

ANGVSTIAE, eyn Enge. *Fauces, Claustrum*, eyn Clausse / Beschlossen ort.

Actiones.) Patefieri fauces. Penetrare per angustias.

Angustus, Eng.

ANGVLVS, eyn Winckel. *Recessus, Secessus*, eyn Schlupff. *Solitudo*, eyn Eynöde. *Latebra, Latibulum, Abditum*, eyn Ort da man sich hin versteckẽ kan. *Diuerticulũ*, eyn Abweglin.

Adiuncta) Tantæ latebræ, recessus, solitudo. Mirifica latebra. Vastæ solitudines. Paruæ latebræ. Reconditus ac derelictus angulus. Deserta, Desertissima solitudo. Apta, Amica, Tolerabilis, Muta, Amara solitudo. *Actiones*) Delectari solitudine. Quærere solitudinẽ, tenebras, recessum, latebram. Persequi solitudines, diuerticula, flexionesque quærere. Reperire diuerticulum. Dare, Dari, Habere, Esse alicui latebram, diuerticula. Sequi, Captare solitudinem. Abire, Discedere, Recipere, Conferre, Conijcere se, Venire in solitudinem, otium, latebras. Tegere, Occultare se, Abscondi in latebris. Considere, Vitam agere in solitudine. Carere omnium colloquio. Cum ipsa solitudine loq. Obturbarre,

 Tollere,

Tollere, Frequentari solitudinē. Peragrare latebras. Erumpere ex latebris, palamq; volitare. Inferre se è latibulis.

Angulosus, Winckelicht. *Latebrosus*, voller Schlüpffe.

Abditus, *Absconditus*, *Abstrusus*, *Retrusus*, *Occultus*, Verborgen/Versteckt.

Abdere, *Abscondere*, *Recondere*, *Occultare*, Verbergen.

Latere, Verborgē sein.

CAVERNA, *Specus*, *Spelunca*, eyn Hüle. *Lacuna*, *Fouea*, *Scrobs*, eyn Grube. *Hiatus*, eyn Spalt.

Adiuncta.) Infinita altitudo speluncæ. Latitudines concauæ speluncarum. Pauci, subterranei specus. Repentini terrarum hiatus. *Actiones.*) Descendere in hiatum terræ. Incidere in foueam. Explere lacunam.

Lacunosus, Grübicht/Löcherricht. *Subterraneus*, vnterm Erdtreich.

INFERNVS, *Orcus*, die Höll.

GLEBA, *Glumus*, eyn Erden scholl. *Cespes*, eyn Wasen.

Actiones) Fissio glebarum, Cōmouere glebam. Inijcere glebam tumulo. Præcipitem agere glebis, saxis &c. Possidere, Non adimere glebam alicui.

LVTVM, Leymen. *Argilla*, Lätt. *Limus*, Schleim. *Cænum*, Mubr/Kaat.

Actiones.) Fieri lutum. Aggerere lutum & limum. Volutare, Demergi in luto. Oblitus cœno.

Luteus, *Lutulentus*, Leymin.

CRETA, Kreiden. *Cretula*, Kreidlin.

Cretatus, Gekreidet.

LAPIS, eyn Steyn. *Lapillus*, eyn Steynlin. *Saxum*, eyn grosser Steyn/Felß. *Saxulum*, eyn Felßlin. *Petra*, eyn harter Steyn. *Cautes*, eyn Schroffen/Raucher Felß.

Adiuncta.) Asperum, Preruptū, Cauum, Globosum saxum. *Actiones.*) Cędere, Excidere lapidem. Sculpere è saxo. Impendere saxum. Versare saxum. Conflictu atq; tritu lapidum ignem elici. Diffindi, Perfringi saxum. Iacere, Iaci, Conijci lapides, saxa. Petere, Appetere, Percutere lapidibus. Agere, Fugare, Pellere, Obruere, Cooperire lapidibus.

Lapidicina, *Latomia*, eyn Steyngrub. *Saxetum*, *Salebra*, eyn Steynecht Rauch ort.

Adiuncta.) Asperum saxetum. *Actiones.*) Incidere in salebras. Hærere in salebra.

LA-

Lapideus, Steynin. *Saxeus*, *Scopulosus*, Felsicht.

ARENA, Sandt. *Glarea*, *Sabulum*, Kyß / grober Sandt.

Arenariæ, Sandtgruben. *Glabreta*, *Sabuleta*, Vnfruchtbare / Sandechtige örter.

PVLVIS, Staub.
Adiuncta.) Multus Puluis. Plenus pulueris. Eruditus puluis. *Actiones.*) Fieri puluerem. Inijci puluerem. Excitare à puluere. Repellere puluerem.

Puluerulentus, Staubicht.

DE ARTIFICIALIBVS TERRAE PARTIBVS COMMVNIBVS.

LOCVS XI.

REGIO, eyn Landschafft. *Terra*, *Territorium*, *Ager*, eyn Ort deß Lands/ eyn Bann. *Prouincia*, *Ditio*, eyn Herrschafft / Gebieth.

Adiuncta.) Maxima regio, vel prouincia. Immensa, & in omnes partes interminata regionum magnitudo. Tanta, Latior, Infinita regio. Modicæ, Exiguæ regiones. Angustiæ regionum. Definita, Certa, Rata regio. Tam splendida, Illustris, Grauissima, Clarissima prouincia. Dignitas, Vetustas, Vtilitas prouinciæ. Egregia prouincia. Purissima, Opima, Fertilis, Fructuosissima, Opportunissima prouincia. Locuples, Referta, Instructa, ornataq; prouincia. Maximè apta explicataq;, Expeditissima, Pacatissima, Tacita, Quieta, Gratiosa, Negotiosa, Fidelis, Amica prouincia. Beata, Ingrata, Misera terra. Cultissimus ager)(Deformis atq; horridus. Habitabilis)(Inhabitabilis atq; inculta regio. Celebris)(Derelicta regio. Crassissima, Aspera, Montosa regio. Afflicta, Perdita, Misera, Euersa, Populata, Vexata, Nuda, Enecta prouincia. Decumanus, Vectigalis ager. Frumentariæ prouinciæ. Publicus ager. Consularis, Prætoria prouincia. Terrestres regiones)(Maritimæ. Aquilonaris, Australis regio. Suburbana, Propinqua, Finitima regio. Aliena, Hostilis, Disiunctissima terra. Annua, Vetus, Antiquissima prouincia. Suprema regio. Extrema, Vltima ora, vel terra.

Actiones.) Dirigere, Diuidere, Diſtribuere, Deſcribere, Circũſcribere, Definire regionem, vel terram. Sortiri prouinciã. Obtingere, Obuenire alicui prouinciam. Decerni, Conſtitui, Dari alicui prouinciam. Prępo nere, Pręficere aliquem prouinciæ. Adipiſci, Accipere, Occupare prouinciam. Redigi in poteſtatẽ, Subigi bello, Adiungi ad imperiũ provinciam. Abire, Demigrare in terras. Petere regiones aut oras. Proficiſci in prouinciã. Venire, Pervenire in terras, oras, ꝓvinciam. Tangere, Obire, Peragrare, Luſtrare regiones, terras &c. Habere, Tenere, Obtinere prouinciam. Colere, Incolere, Poſſidere agrum, vel regionem. Præeſſe prouinciæ. Adminiſtrare, Curare pro uinciam. Defendere, Tueri prouinciam. Prorogari alicui tempus prouinciæ. Commorari in prouincia. Deuocare, Reuocare de prouincia. Deponere, Tradere, Concedere ſucceſſori prouinciam. Decedere prouincia, vel de, vel è prouincia. Abire de prouincia. Linquere, Relinquere, Deſerere terram, vel prouinciam. Amandare in vltimas terras. Adimere regionem. Amittere prouincias. Excludi regionibus. Periculis cingere)(Explicare regionem. Recreare, Erigere, In antiquum ſtatum reſtituere, Perturbare, Conquaſſari, Exhauriri, Expilari, Compilare, Diripi, Spoliare, Populari, Depopulari, Vexari, Nudari, Prodi, Vaſtari, Lacerari, Euertere prouinciã.

NATIO, *Gens, Populus*, Völcker in eyner Landtſchafft.

Adiuncta.) Magnæ, Maximæ, Tantę, Omnes, Cunctæ, Integræ, Vniuerſæ, Multæ, Plures, Plurimę, Innumerabiles multitudine, infinitæ, abundantes nationes, vel gentes. Integerrimæ pacatiſſimęq; gentes. Humana atq; docta gens)(Immanis & barbara: Humanitas, Lepos, Sales, Comitas, Benignitas nationis. Eruditiſſima, Scientiæ dedita natio. Bellicoſæ, Bellicoſiſſimę, Acerrimæ nationes vel gentes. Dura, Inimiciſſima, Crudeliſſima, Immaniſſima natio. Barbara, Fera, Immanſueta gens. Immanitate barbarę gentes. Minimè religioſa, leuiſſima natio. Sordidiſſima, Leuiſſima, Vaniſſima, Fallaciſſima gens. Miſerę nationes. Finitima gens. Exterę, Vltimæ nationes, vel gentes. Antiquę gentes. *Actiones*) Collocare gentem alicubi. Teneri partes à gente. Eſſe nationis alicuius. Conſentire gentes. Probari à gentibus. Diſſentire nationes. Abalienari nationes. Laceſſere bello, Tentare, Refutare, Concitare, Agitare, Perturbare nationes vel gentes. Domari, Frangi, Premi bello gentes, vel nationes. Conficere atq; armis opprimere nationem. Recidi, Reprimi, nationem, vel gentem. Cogere, Compellere, Contetere nationem. Subigere, Subiungere ſub ſuum ius aut poteſtatem nationes. Recipere in fidem, Deuincere legibus nationes. Præeſſe, Imperare nationibus aut gentibus. Imperio obedi-

bedientem esse, Seruitutem pati nationem, aut gentem. Diripere gentes. Perdere, Perire, Deleri. Concidi nationem.

FINIS, *vel Fines, Termini, Limites*, die Grentzen.

Adiuncta) Immensi, Tanti, Certi, Exigui fines, vel termini. *Actiones.)* Constituere, Describere fines vel terminos. Circumscribere terminis, aut finire rem. Circumdare exiguis finibus. Definire rem terminis. Terminare fines, vel finibus. Pangere fines, vel terminos. Habere, Esse, Incolere fines, vel terminos. Regere, Tueri, Defendere fines. Tenere, Continere se finibus. Septum terminis teneri. Propagare fines. Egredi extra terminos. Euellere terminos.

Finitus, *Definitus, Terminatus*, Geendet/Vmbgeben. *Circumscriptus*, Vmbschriben.

Finire, *Definire, Terminare*, Enden/Grentzen. *Circumscribere*, Vmbschreiben.

CONFINIVM, Anstoß/Mitgrentzung. *Vicinitas*, Nachbaurschafft.

Actiones.) Conferre se in vicinitatem. Esse cum aliquo vicinitatem & vsum. Versari in vicinitate. Simul esse propter vicinitatem. Æquum & facilem esse in vicinitatibus & confinijs. Personare vicinitatem cantu &c.

Confinis, *Finitim9*, Mitgrentzed. *Vicinus*, eyn Nachbaur. *Accola*, Nahe wohnender.

Adiuncta) Proximus vicinus. Interiores vicini.

Accolere, Nahewohnen.

RVS, *Aruum*, eyn Feldt. *Ager*, eyn Acker. *Agellus*, eyn Aeckerlin. *Prædium*, *Fundus*, eyn ligend Gut. *Suburbanum*, eyn Vorwerck. *Villa*, eyn Meyerhof.

Adiuncta) Magnus, Maximus, Tantus, Quantus, Latus ager. Aliquantum agri. Plura, Plurima, Tot prædia. Tres & decem fundi. Multitudo, Bonitas agrorum, vel prædiorum. Perboni, Meliores, Optimi agri. Pulchra, Pulcherrima, Preciosa, Præclara prædia. Fertilis, Frugifer, Fructuosus, Fructuosissimus ager, vel fundus. Pertilitas, Fructus, Emolumentum, Vtilitas)(Sterilitas agri, fundi, prædij. Feraces, Feracissimi, Opimi, Vberrimi agri. Fœcunditas, Vbertas agrorum. Iucundi & fertiles agri. Ornatissimus fundus. Amœnum & suburbanum rus. Bellè ædificata, & satis amœna prædiola. Bene cultus, Cultissimus)(Incultus, ager. Conseptus, Diligenter cōsitus ager. Crassi agri. Molliti & oblimati, A sole tepefacti agri. Miser & jejunus ager. Pestilētes)(Salubres partes agrorum. Fructuarij, Vectigales, Decumani, Immunes liberiq; agri. Compascuus, Communis, Publicus, Priuatus, Suus, Paternus, Auit9 ager.

Noui agri. Dotalia, Vrbana, Rustica, prædia. Suburbanus, Longinquus, Desertus ager. Maritimus fundus. Vacua prædia. *Actiones.*) Relinquere fundum filio. Accipere, Locare, Elocare, Conducere fundum, vel agrũ. Concedere agrũ. Donari agro. Vendere, Venire, Emere, Redimere, Parare, Habere, Possidere fundum, agrum, prædium, rus. Obire fundos. Euolare rus. Aduolare, Venire in agros, vel rura. Peragrare rura. Habitare ruri. Incolere agros. Viuere, Esse ruri, vel in agris. Curare agros, vel villulas. Colere agrum, vel prædium. Stercorare, Arare agrum. Sitire, Irrigare, Lætificare & mitigare agros, Ferre, Afferre, Efferre aliquid, agros. Reperire aliquid in agris. Vti, Frui fundo. Inuadere in prædia. Vectigal imponere agris. Vexare, Diuexare, Exinanire, Populari, Depopulari, Vastare, Vrere agros. Multari agris. Deijcere, Expellere, Præcipitem agere, vel eijcere de agro vel fundo. Exterminari agris. Detrudi de prædio. Deserere agros, arationes derelinquere. Decedere, Abire ex agris. Relinquere agros, vel prædia, Disperire fundum.

Rusticus, *Rusticanus*, des Felds/ oder Lands. *Agrarius*, zum Acker gehörig. *Ruri*, *vel Rure*, auff dem Feld.

SYLVA, eyn Waldt. *Nemus*, eyn Lustwald. *Lucus*, *Saltus*, eyn dicker Waldt/ Forst.

Adiuncta.) Duo, Plurimi luci. Densa atq; aspera sylua. Viridicata sylua. Locus in media sylua opacus & frigidus. Sanctus, Sanctissimus lucus. Infestior latrocinijs saltus. Communis saltus. *Actiones.*) Habere, Possidere lucum, vel saltum. Vendere, Addicere syluam, vel saltum. Venire in syluam, vel nemus. Peragrare nemora. Abstrudere se in syluam. Colere, Tueri lucum. Deijci, Eijci, Vi detrudi de saltu. Cædere, Exscindere, Prosternere lucum.

Syluester, *Syluestris*, Waldechtig.

PRATVM, *Pratulum*, eyn Matte/ Wise.

Actiones.) Diligere prata. Fructum ex ijs capere.

PASCVVM, *Pascua*, *orum*, eyn Weydt. *Pastus*, die Weydung.

Compascuus, zu gemeyner Weyd gehörig.

Pascere, Weyden. *Compascere*. Mit Weyden.

HORTVS, eyn Garte. *Hortulus*, eyn Gärtlin. *Pomarium*, eyn Baumgarten.

ten. *Viridarium*, eyn Lustgarten. *Viuarium*, eyn Thiergarten.

Adiuncta.) Preciosissimi, Iucundiores horti, vel hortuli. Amœnitas hortorum. Pomarijs & hortis res lætæ. Paterni horti. Propinqui hortuli. Apricus hortus. *Actiones.*) Parare, *Præparare*, Habere, Conficere, Conducere, Emere hortum. Ire in hortulos. Inuitare amicos, oblectare se in hortulis. Irrigare hortulos. Venales, Proscriptos esse hortos. Placere hortos)(Abhorrere ab hortis.

PVLVINVS, *Puluinulus*, eyn Garten Beth / Gesäß. *Areola*, eyn Bethlin. *Sulcus*, *Sulculus*, eyn Furch. *Porca*, eyn Bühelin zwischen zweyen Fürchen.

Actiones) Imprimere altius sulcum.

ARBVSTVM, eyn Baumsatz.

SALICTVM, eyn Weidensatz.

D*VMETVM*, *Senticetum*, eyn Dornstrauch.

VINETVM, *Vinea*, ein Weingart / Räbacker.

VIA, eyn Wäg / Strasse. *Actus*, eyn Furwäg. *Semita*, eyn Fußpfad. *Limes*, *Trames*, eyn vberzwercher Fußwäg.

Adiuncta.) Longa, Longior, Perlonga, Multorum dierum via. Aliquantum, Tantundem viæ. Duæ, Tres, *Multæ* viæ. Vna via lata, perpetua, Illustris atq; lata. Breuior, Simplex, Proxima via. Optima via. Angustissima semita. Præclara, aperta, simplex & directa via. Plana & stabilis, Certa, & definita, Notata, Distincta, Recta, Rectissima, Trita, Munita, Tuta, Facilis, Expeditior, Errare non patiens, Vsitata, Inusitata via: Celebritas viæ. Occulta, Latebrosa, Aspera, Ardua, Plena periculorum aut insidiarum via. Asperitas viarum. Æstuosa, & puluerulenta, Valde accliuis, Lubrica, *Præceps*, Anceps, Inculta & syluestris, Deserta & inculta, Interclusa frondibus & virgultis, Immunita, Infesta, Perniciosa, Deterrima via. Sacra, Militaris, Popularis, Priuata, Noua via. *Actiones.*) Quærere, Indagare, Ignorare, Nescire, Timere, Pertimescere, Monstrare, Commonstrare, Demonstrare, Docere, Ostendere, Cognoscere, Discere, Intelligere viam. Munire, Munitare, Ducere aliquò, Absoluere viam. Dare alicui, Patefacere, *Patere*, Esse facilem, aut expeditiorem, Habere, Tenere viam. Deducere, Deuehere in viam. Dare se in viam. Committere se viæ. Sequi, Persequi, Ire viam. Proficisci viâ. Ingredi viam. Insistere viȩ. Progredi viâ, vel viam. Procedere aliquantum viæ. Per-

gere viã, vel viâ. Currere, Cursare, Conficere iter via aliqua. Esse, Habitare in via. Vti via. Conficere viam. Venire, Peruenire aliquò viâ quadam. Permanare per viam. Redire viam. Reuertere semitâ. Deducere de via. Flectere viam. Deflectere, Declinare, Decedere de via. Egredi viâ, vel tramitibus. Fessum esse, Languere de via. Confici, Retardari in via. Intercludere viam. Extrudere & eijcere in viam. Obsepire viam. Teneri vias. Obsessio viæ. Carere viâ.

Viarius Zum Wäg gehörig.

Peruius, Durchgehend.

Biuium, zweyer Wäg scheyde.

Triuium, Dreier Weg scheyde.

Auium eyn Vmbwäg. *Diuerticulum*, eyn Abwäg/ Schlupff. *Flexio*, *Flexus*, eyn Krummer Wäg. *Circuitio*, *Anfractus*, eyn Vm̃gang.

Adiuncta.) Longus anfractus. Multi Flexus. Annui anfractus. *Actiones*) Quærere diuerticula, Flexiones &c. Reperire diuerticulum. Conuertere anfractus.

Deuius, Abwägig Entlegen.

Flexuosus, Gekrümbt.

ADITVS, eyn Zugang. *Introitus*, eyn Eingang. *Gradus*, eyn Zutritt.

Adiuncta.) Durus, Clandestinus introitus.. *Actiones*) Aperire, Patefacere, Patefieri, Patere, Esse, Habere aditum. Claudere, Intercludere, Obstruere, Obsidere, Sepire aditum. Prohibere aditu. Repellere ab aditu.

Adire, Introire &c. v. L. 27.

PONS, eyn Bruck. *Ponticulus*, eyn Brücklin.

Adiuncta.) Angustus pons. Ligneus ponticulus. *Actiones.*) Facere pontem, traducere exercitum. Fossę transitum ponticulo coniungere. Adiungere ponte partem oppidi. Ingredi pontem. Deijcere de ponte. Disturbare, Interrumpere, Interscindere pontem.

DE

DE VRBE, ET PARTIBVS EIVS.

LOCVS XII.

VRBS, *Ciuitas*, eyn Stat. *Oppidum*, eyn Kleyne Statt / oder Marckt. *Oppidulum*, eyn Stättlin.

Adiuncta.) Magna, Parum magna, Maxima, Tanta vrbs. Maximum oppidum. Duæ, Tres, Multæ, Complures, Plurimæ, Tot, Iñumerabiles vrbes. Complura, Copiosa oppida. Bona Melior vrbs. Bonitas oppidi. Præclara, Clarissima, Admodum nobilis, Nobilissima vrbs. Clarum & nobile oppidum. Nobilitas vrbis. Potentissima, Amplissima, Ornatissima, Celebris & copiosa, Celeberima vrbs, vel oppidum. Celebritas oppidorum. Nomen & honos, Autoritas, Gloria, vrbis. Fortisſima, Locuples, Copiosissima vrbs. Locuples, Honestum, Copiosum, Lautisſimum oppidum. Referta, Refertisſima, Ornatisſima, Affluens rebus, vrbs. Fortunata, Fortunatisſima pulcherrimaq́; , Florentisſima, Pulcherrima & ornatisſima, atque plenisſima omnium rerum. Ornata, ditata, locupletata vrbs. Pulchritudo, Ornatus vrbis, vel oppidorum. Exornatio & amplitudo, Ornamenta, Nitor, Salubritas vrbis, vel oppidorum. Munitisſima, Tutisſima, Firma, Pacata, Bello vacua vrbs, vel oppidum. Amicisſima, Amantisſima, Iunctisſima, Coniunctisſima, Fidelior, Fidelisſima vrbs. Charus, dulcis, iucundus aspectus vrbis. Nihil dulcius vrbe aliqua. Opportuna, munita, propinqua vrbs. Malum vrbis intestinum. Tenue, incultum, Miserrimum, Desertisſimum oppidum. Infelix, Inimicisſima, Infestisſima vrbs. Finitimum oppidum. Vetus, Antiqua vrbs, vel oppidū, Peruetus oppidum. Maritima vrbs. Natura & situ, mœnibus, portu &c. nobilis, ornata)(Vacua atq; nuda. In montibus, angustijs, faucibus, altisſimo, munitisſimo, planisſimo &c. loco posita vrbs, vel oppidum. Deuium oppidum. *Actiones*) Condere, Statuere, Constituere, Gignere, Parere, Nasci, Oriri, Efficere, Ædificare, vrbem. Cingere, Sepire locū vrbibus, oppidis, mœnibus. Placere oppidū. Eligere, Deligere oppidū. Proficisci, Ire, Pergere ad, vel in vrbē. Adire, Accedere, Ascendere, Petere vrbem, Contendere, Adducere Aduehi ad vrbē, vel oppidum. Venire ad vrbem, vel in oppidum. Attingere vrbem. Penetrare ad vrbem. Inferre se in vrbem. Introferre, Introducere, Introire in vrbem. Cōmittere se vrbi. Recipere aliquem vrbe. Collocare in vrbe. Compotem facere vrbis. Præbere vrbē. Tradere oppidum, vel vrbem. Condonare, Diuidere aliquibus vrbem. Asciscere sibi oppidum. Compleri oppidū, multitudine. Esse, Inesse, Viuere, Habitare in vrbe.

in vrbe. Colere, Incolere, Tenere, Retinere urbem, vel oppidũ. Administrare, Gubernare vrbẽ Præsidere vrbi. Regnare oppidis. Defendere, Tueri, Custodire, Seruare, Conseruare vrbem. Custodem, Seruatorem, Conseruatorem, Parentem esse vrbis. Saluam, incolumem esse, Stare, Manere, Stabiliri, Augere, Amplificare, Ornare, Exornare, Decorare vrbem, vel oppidum. Vti vrbe. Consistere, pedem ponere, Commorari, Tenere se, Manere, Permanere, Remanete in oppido, vel vrbe. Deportari, Exportari aliquid ex oppido. Proficisci, Abire, Exire, Egredi ex vrbe. Cedere, Excedere vrbe. Discedere ab vrbe. Relinquere vrbem. Emittere, Pellere, Depellere, Expellere, Exterminare, Eijcere, Deijcere ex vrbe. Auertere, Arcere aliquem ab vrbe. Fugere, Erumpere ex vrbe. Abesse vrbe, vel ab, vel ex vrbe. Carere vrbe. Claudere)(Patefacere vrbem. Referre aliquem in vrbem. Recipere se in vrbem. Reuerti, Redire, Restitui ad, vel in vrbem. Odisse vrbem. Inimicum esse vrbi. Cogitare de exitio vrbis. Minari, Minitari vrbi flammam, deflagrationem. Terrere, Perturbare, Periculum ostendere, Procellam aut tempestatem vrbi impendere. Vexari, Attentari vrbem. Prodere, Premere, Opprimere, Vrgere vrbẽ. Labefactari, proteri, conculcari, Solui & debilitari, Nudari, Exhauriri, Lacerari Exinaniri, Diripi, Excindi, Exuri, Vendi, Amitti vrbem. Subuenire & conseruare vrbes. Depellere pericula, Iugum seruile vrbis deijcere. Eripere vrbem ex faucibus, impetu, flamma, ferro. Conseruare, Restituere vrbem. Recipere, Recuperare, Redimere, Recreare, Liberare vrbem periculo, metu, incendijs. Reddere vrbem alicui. Inuadere, Obsidere, Circumsidere, Cingere, Circumdare, Oppugnare, Tormentis verberare vrbem, vel oppidum. Expugnare, Capere, Deuincere, Opprimere, Occupare vrbem. Subiungere sub ius, sub imperium ditionemq;, Parére cogere vrbem. Adimere partem vrbis. Priuare, Multare vrbibus. Amittere, Perdere vrbem, aut oppidum. Diripere, Spoliare, Compilare, Depopulari, Deuorare vrbem. Perire, Interire salutem vrbis. Interitus, Exitium, Vastitas, Naufragium, Disperditio, Occasus vrbis. Diruere, Corruere, Prosterni vrbem, vel oppidum. Incendere, Disturbare, Concidere, Cõflagrare vrbem. Inflammare, Euertere, Peruertere, Excindere, Excidere, Delere, Extinguere, Tollere vrbem.

Vrbanus, *Oppidanus*, Stättisch/ Zur Statt gehörig.

SVBVRBIVM, eyn Vorstatt.

Suburbanus, Zur Vorstatt gehörig.

PAGVS, *Vicus*, eyn Dorff

Paganus, Dörffisch.

C*ASTRVM*, *Castellum*, eyn Burg/

Burg/ Castell. *Arx*, eyn Schloss. *Propugnaculum*, eyn Pastei/ Wehre. *Specula*, eyn Hochwacht.

Adiuncta.) Sex, Multa, Complura castella, castra. Alta arx. Munitum, *Munitissimum* castellũ, vel arx. Communis, Omnium gentium ac nationum arx. *Actiones)* Habere, Munire arcem. Præparare propugnaculum. Ponere castellum. Sepire oppidum castellis. Esse propugnaculum, oppositum & obiectum. Venire in castellum. Descendere de castello. Fugere, Confugere in arcem. Ponere, Collocare aliquos in arce. Esse in speculis. Vti propugnaculo. Prospicere è specula. Defendere arcem, castellum. Propugnaculis, castellis defendere aliquid, aditus hostium prohiberi, propulsari. Inuadere in arcem. Capere, Occupare arcem, castellum Liberare ab incendio, Redimere arcem. Expugnare, Vastare, Incendere castellum. Deijcere propugnaculum.

Castellanus, Zum Castell gehörig.

MVNITIO, *Munimentum*, eyn Bevestigung/ Schätz. *Agger*, eyn Schütte oder Bollwerck. *Moles*, eyn Damm. *Maceria*, eyn Steynmaur ohn Mertel. *Sepes*, *Septum*, *Sepimentum*, eyn Zaun oder Hag.

Adiuncta.) Maximus agger. Mirificæ, Insanæ moles. Syluestres sepes. Marmorea septa. *Actiones.)* Facere septa. Cingere, Circumdare, Circumsidere oppidum vallo, aggere &c. Munire, Sepire vallo, vel molibus. Vallare sepimento. Extruere, Iacere moles. Opponere, Obijcere vallũ, vel moles. Oppugnare aggere. Prohibere aditus hostium castellis & aggerib. Continere belluas septis. Disiungi munitione ac mole lapidum. Irruere in septa. Reuulsis septis introire.

Munitus, *Communitus*, Bevestiget. *Vallatus*, *Circumuallatus*, Vmbschantzt. *Septus*, Vmbzäunt.

Adiuncta.) Munitior, Munitissimus, Tam, Satis, Mirificis molibus munitus. Firmissimo muro vndiq; septus. Parum communitus. Naturâ munitus.

Munire, *Communire*, *Munitare*, Bevestigen. *Vallare*, *Circumuallare*, Vmbschantzen. *Aggerare*, Zu Hauff tragen. *Sepire*, *Consepire*, *Obsepire*, Verzäunen/ Verhägen.

Adiuncta.) Maximè, Firmissimis præsidijs munire.

MOENIA, *Murus*, die Stattmaur.

Adiuncta.) Pulchra mœnia. Firmissimus murus. Sancti muri vrbis. Extrema mœnia. *Actiones)* Cingere,

Cingere, Armare, Sepire, Circundare vrbem mœnibus, aut muris. Contineri mœnibus. Cohiberi muro. Opponere, Interesse murum. Secerni muro. Versari, Residere, Retinere intra mœnia, vel muros. Tenere mœnia. Tueri, Defendere se mœnibus. Inimicus mœnibus patriæ. Accedere armatum ad mœnia. Appropinquare mœnibus. Excipere, Excludere mœnibus. Prohibere, Pellere, Repellere à mœnibus, vel muris. Defēdere mœnia. Stare mœnia. Perniciem cōparari mœnibus. Percutere, Traijcere, Capere muros. Ascendere in muros. Abijcere se è muro. Demoliri partem muri. Deijci mœnia. Nudari mœnibus vrbem. Reficere muros. Carere mœnibus.

POMOERIVM, eyn Zwinger.

Actiones.) Intrare, Transire, Transgredi pomœrium.

FOSSA, eyn Graben. Sttgraben.

Adiuncta.) Lata, Gurgitibus redundans fossa. *Actiones.*) Circundare, Cingere, Sepire oppidum fossa. Opponere & obijcere hostibus fossam.

PORTA, eyn Pfort/Statt Thor. *Portula*, eyn Thörlin.

Actiones.) Adesse, Præstò esse, Expectare ad portam. Aperire, Patére portam. Vti, Introire, Egredi, Pedem efferre porta. Venire ad portas, armatum. Occupare, Reficere portam. Defendere se mœnibus & portis. Custodes esse portis. Claudere Effringere, Reuellere portam.

Cataracta, eyn Schutzgatter.

PLATEA, eyn Gass oder Straß. *Vicus*, eyn Gass zwischen den Häusern. *Angiportum*, *Angiportus*, eyn Gäßlin ohne durchgang. *Via, suprà eodem L.* *Vicatim*, durch alle Gassen.

AREA, eyn Plan/Hoffstatt. *Cors*, eyn vmringter Hoff.

Adiuncta.) Præclara area.

TEMPLVM, eyn Kirch.

COEMITERIVM, eyn Kirchhoff oder Begräbnuß.

COENOBIVM, *Monasterium*, eyn Kloster.

FORVM, eyn Marckt. *Mercatus*, *Nundinarium forum*, eyn Jarmarckt. *Annonæ forum*, der Speißmarckt. *Frumentarium forum*, der Kornmarckt. *Vinarium forum*, der Weinmarckt. *Piscarium forum*, der Fischmarckt.

marckt. *Olitorium forum*, der Krautmarckt. *Pomarium forum*, der Obsmarckt. *Scrutarium forũ*, der Gerümpelmarckt. *Lignarium forum*, d' Holtzmarckt. *Equarium forum*, der Roſſmarckt. *Boarium forum*, der Rindermarckt. *Suarium forum*, der Säwmarckt.

Adiuncta.) Maximum, Celeberrimum, Refertum hominibus, Plenum ciuium, Ornatum, Purum, Mutum, Mœſtum, Cõmune, Medium forum. *Actiones.*) Immittere in forum, gladiatores &c. Ducere, Deducere per, in, vel ad forum. Deferre, Proferre, Proijcere aliquid in forum. Deſcendere, Venire, Introire, Ingredi in forum. Verſari, Ambulare, Vagari, Volitare Veſtigium facere in foro. Complere, Occupare, Capere, Poſſidere, Tenere forum. Habitare in foro. Ornare, Adornare, Defendere, Sepire, Vaſtari, Relinqui, Tradi ſicarijs forum. Diſcedere, Abduci, Tolli è foro. Pellere, Excludere foro. Propulſare ab ingreſſione fori. Carere foro.

MACELLVM, *Carnarium*, die Metzig. *Carnaria taberna idem.*

CVRIA, *Forum Iudiciale*, *Tribunal*, *&c.* das Rahthauß/ die Pfaltz. *v. L.34.*

TABVLARIVM, *Grammatophylacium*, *Archiuum*, die Cantzlei.

AERARIVM, die Schatzkammer/ der Pfenningthurn.

ARGENTARIA, die Müntz/ Wechſelgaden.

GRANARIVM, der Speicher.

ARMAMENTARIVM, das Zeughauß.

Adiuncta.) Publicum armamentarium. *Actiones.*) Facere, Aperire armamentarium. Dare, Diſtribuere ex armamentario.

ASYLVM, eyn Freiheyt.

Actiones.) Confugere in aſylum. Abducere ex aſylo.

TRIBVS, eyn Zunfftſtube.

PRYTANEVM, die Herren Stube.

HOSPITIVM, eyn Freundtherberg: *Diuerſorium*, eyn offene Herberg/ Würtshauß. *Diuerſoriolum*, eyn Würtzhäußlin. *Caupona*, *Cauponula*, eyn Zechhauß/ Trinckſtube. *Popina*, eyn Gartkuchen/ Praterei.

Adiuncta.) Magnificentiſſimum hoſpitium. Aptum, Peropportunum, Non-nimiũ liberale diuerſorium. Agreſte, Maritimum hoſpitium. Tenebricoſa, Teterrima-

rima popina. *Actiones.*) Emere, Parare diuersorium, vel hospitium Dare diuersorium. Accipere aliquem hospitio. Requiescere, Acqescere in diuers. Delitere, Perpotare in cauponula. Cœnare indiuersorio. Cōtēnere hospitium, vel diuersoriolum. Discedere ex hospitio. Extrudere, Eijcere aliquem ex hospitio.

ORPHANOTROPHIVM, eyn Weysenhaus.

XENODOCHIVM, eyn Spittal/oder Elendenherberg.

NOSODOCHIVM, *Nosocomium*, *Valetudinarium*, eyn Siechenhaus.

HIEROCOMIVM, *Leprosorium*, der Aussetzigen/ oder Maltzenhaus.

DE PROPRIIS REGIONVM ET vrbium nominibus: in maiore Opere.

DE METALLARIBVS.

LOCVS. XIII.

METALLVM, Metall. *Metallicus*, zum Metall gehörig.

FODINA, eyn Ertzgrub/ Bergwerck.

Vena, eyn ErtzAder.

Adiuncta.) Abditæ, Reconditæ, Aptæ, Decoræ auri venæ.

AVRVM, Goldt.

Adiuncta.) Multum, Alliquantum, Centum, vel Vigin ti pondo, Semuncia auri. Splendor auri. Coronarium, Tolosanum aurum. *Actiones.*) Inuenire venas auri. Peruenire ad aliquem. Igne perspici aurum. Habere aurum. Ornari, Exornari aliquid auro. Facere, Fieri aliquid ex auro. Vendere, Consumere aurum.

Aureus, *Aureolus*, Güldin.

Auratus, *Inauratus*, Vergüldt.

Adiuncta.) Extrinsecus inauratus.

Inaurare, Vergülden/Vbergülden.

ARGENTVM, Silber.

Argen-

Argenteus, Silberin.

AES, Ertz.
Aeneus, *Aeratus*, Erin.

KVPRVM, Kupffer.
ORICHALCVM, Möß.

PLVMBVM, Blej.
Plumbeus, Bleien.
STANNVM, Zyn.

FERRVM, Eisen.
Actiones.) Elicere, Effodere ferrum è cauernis terræ.
Ferramenta, Eiserin Waaffen/oder Werckzeug.
Ferreus, Eiserin.

CHALYBS, Stahel.

MASSA, eyn Klotz/od Klumpen Metall.
LAMINA, eyn Blech/oder Blatt Metall.
SCORIA, der Schaum/oder Schlaacken von Metall.

RVBIGO, der Rost. *Aerugo*, der Ertz oder Silberrost. *Ferrugo*, der Eisenrost.

SAL, Saltz.
Adiuncta.) Multi modij salis.
Actiones.) Perspergi salę. Simul edere sal.

Salinæ, Saltzgruben/ oder Pfannen.

NITRVM, Sallpeter.
ALVMEN, Alaun.
VITRIOLIVM, Vitriohl.

MINIVM, Menig/Berg Zynaber. *Zinnabaris*, Zynaber.
Miniatus, von Menig/ oder Roth gefärbt.

ARGENTVM *viuum*, Quecksilber.
SVLPHVR, Schwebel.
AERVGO, Spongrün.
CERVSSA, Bleiweiß.

LAPIS, *Saxum &c. item Lapideus*, *Saxeus &c. v. L. 10.*
COEMENTVM, Vngewerckte Maurstein.
Adiuncta.) Bonum cœmentum.
Actiones.) Conuehere, Habere cœmentum. Effici vrbem &c. è latere, vel cæmento.
Cœmentaria, *Lapicina*, eyn Steynarube.

MARMOR, eyn Marmelsteyn.
Adiuncta.) Infinita vis marmoris. *Actiones.*) Constituere, Ponere simulachrum è marmore.
Marmoreus, Marmelsteynin.

SILEX, eyn Kiselsteyn.

CALCVLVS, *Scrupulus*, eyn Sandsteynlin.

Adiuncta.) Tenuissimus scrupulus. *Actiones)* Conijcere, Inijcere calculum, vel scrupulum. Stimulare, ac pūgere, Eximere, Euellere scrupulum.

Scrupulosus, Rauch von Steynen.

PVMEX, eyn Bimssteyn.

TOPHVS, eyn Tůgsteyn.

COS, *Coticula*, eyn Wetz oder Schleiffsteyn.

Adiuncta.) Scrupulosæ cotes. *Actiones.)* Præcidere, Discindere cotem nouacula.

LYDIVS LAPIS, eyn Probiersteyn.

PYRITES, eyn Fewersteyn.

LATER, eyn Zigelsteyn, Gebachensteyn. *Laterculus*, eyn Gebachensteynlin.

CALX, Kalck.

Calcaria fornax, eyn Kalck oder Ziegeloffen.

VITRVM, Glaaß.

GEMMA, eyn Edelgesteyn.

Adiuncta.) Magna, Pergrandis gemma. Multæ, Plurimæ, Clarissimæ, gemmæ.. Splendor, Nitor, Fulgor magnus gemmæ. *Actiones.)* Perfici, Distingui, Illuminari aliqd gem̃is. Frangi gem̃ã.

Gemmeus, von Edelgesteyn.

ADAMAS, eyn Demant.

RVBINVS, *Carbunculus*, eyn Rubyn/Carfunckelst yn.

GRANATVS, eyn Granath.

HYACINTHVS, eyn Hyacint.

SMARAGDVS, eyn Schmaragd.

CHRYSOLITHVS, eyn grün Edelgesteyn.

CYANOS, eyn Türckis.

SAPPHYRVS, eyn Saphyr.

AMETHYSTVS, eyn Amethyst.

HAEMATITES, eyn Blutsteyn.

ALECTORIVS, eyn Kappaunensteyn.

BVFONIVS, eyn Krottensteyn.

CHRYSTALLVS, eyn Chrystall.

EBVR, Helffenbeyn. (steyn.

GAGATES, schwartzer Ag-

MAGNES, eyn Magneth.

Actiones.) Ad se allicere, & trahere ferrum.

CORALLIVM, Corallen.

MARGARITA, *Vnio*, eyn Părlin.

Adiuncta.) Insignis ornatus margaritarum.

SVCCINVM, Augsteyn.

BITVMEN, Băch.

DE PLANTIS, ET I. DE ARBORIBVS, AC FRVTICIBVS.

LOCVS XIIII.

STIRPS, *Planta*, eyn Gewächs auß der Erden/ Setzling.

Adiuncta.) Multæ, Amarę stirpes. Vtilitas, Asperitas stirpium. Tam diuturna stirps. *Actiones.*) Seminari stirpes. Terras compleri stirpibus. Inhærere terræ stirpes. Terram parere & ex sese fundere omnia, stirpes alere & augere. Viuere & vigere stirpes, arte naturæ. Saluas esse procuratione hominum, Succum è terra trahere stirpes. Vastari terram asperitate stirpium. Elidere stirpes.

Stirpitùs, Radicitùs, võ Grũd auß/ mit der Wurtzel auß.

PLANTARIVM, Seminarium, eyn ort da viel Setzling stehen. *Viridarium, Viretum, Viriditas*, eyn grüner ort von gewächs/ Lustgarte.

Virere, Virescere, Reuirescere, Grunen.

PLANTATIO, Pflantzung. *Insitio*, Impfung. *Emplastratio*, Einbindung eynes Zweigs.

Insitor, eyn Zweiger.

Plantare, Inserere, Pflantzen/ Zweigen.

PLANTA, *Viuiradix*, eyn Setzling/ Würtzling. *Tradux*, eyn Zweig so man anders-wohin zeucht. *Surculus, Talea*, eyn Schoss oder Setzzweig. *Germen*, eyn Schoss so herfür sprosset. *Stolo*, eyn Aberschoss/ so von der Wurtzel oder Stam̃en wächßt.

Germinatio, herfür Sprossung.

SARMENTA, Virgulta, Reuß/ Gesträuß. *Virga, Virgula, Ferula*, eyn Rute/ Gerte. *Vimen*, eyn Widt/ Korbreuß. *Baculus, Bacillum*, eyn Stecke/ Stäblin. *Pertica*, eyn lange Rute od' Stãge.

Adiuncta) Diuina virgula. Inflexum & incuruatũ, vel incuruũ bacillum. Noua sarmenta. *Act.* Excitari culturâ, sarmenta. Abigere aues bacillo. Circumscribere aliquid virgula. Circumdare sarmenta, ignem subijcere. Tundere bacillo.

LIGNVM, *Materia*, *Materies* Holtz. *Acapna*, Dürrholtz.

Adiuncta.) Viridia atq; humida, Infelicissima ligna. Lignea materia. Curuatum lignum. *Actiones.*) Aduehere, Conuehere, Habere materiem. Circundare ligna. Fieri ignem ex lignis. Concipere ignem. Vti materiam.

Ligneus, *Ligneolus*, Höltzin. *Materiatus*, võ Holtzwerck.

Strues lignorum, eyn Holtz oder Scheitterhauffen.

Fascis, *Fasciculus virgultorũ*, vel *sarmentorum*, eyn Büschele Reuß/Wällen.

ARBOR, eyn Baum. *Arbuscula*, eyn Bäumlin.

Adiuncta.) Proceritas arborum, & ordo. Humiliores arbores. Virtus arboris. Nouella, Vetula arbor. Senescentes & exsiccatę arbores. *Actiones.*) Serere arbores, quæ alteri seculo prosint. Nasci, Reperiri arborem. Viuere, Frondescere, Virere, Florere, Vigere, Senescere arborem. Augere, Alere arbores. Aliena amputare, Circumcidere, Erigere, Extollere, Adminiculari, vt quò natura ferat, ire possit. Trãsferri, Cædi, Excindi, Euelli arborem. Confectio arborum & materia.

Arborator, *Frondator*, eyn Baumsäuberer, od' Pflantzer.

Arboreus, das des Baums ist.

RADIX, eyn Wurtzel. *Radicula*, eyn Würtzelin. *Fibræ*, Zäserlin an den Wurtzlen.

Adiuncta.) Vis, Vtilitas radicum. Altiores, Altissimæ radices. *Actiones.*) Agere radices, Propagari, Nasci radicem. Contineri radicibus, stirpes. Habere radices. Fixum esse, Hærere radicib' suis. Quærere, Colligere, Euellere radices, radiculas, fibras.

Radicitùs, mit der Wurtzel auß.

STIPES, *Truncus*, *Caudex*, der Stamm eynes Baums.

Adiunct.) Tanti trunci. *Actiones*) procreat terra truncos ex seminibus. Cortice denudare truncos. Euerti truncum.

CORTEX, die Rinde. *Liber*, die Jnnere Rinde/ Bast.

Actiones.) Obduci, Denudari libro, aut cortice, truncos.

RAMVS, *Frons*, eyn Ast. *Ramulus*, eyn Aestlin.

Adiuncta.) Tanti, Patuli rami. *Actiones.*) Procreari, Adduci, Remitti ramum. Amputare, Defringere ramum.

Frondescere, Aeste oder Blätter gewinnen.

NO-

NODVS, eyn Knochel am Ast.

GEMMA, *Oculus*, eyn Aug oder Bollen

Gemmare, Augenschiessen/ Bollen bekommen.

FOLIVM, eyn Blatt.

Adiuncta) Arida folia. *Actiones.)* Septus, Ornatus tegmine foliorum. Moueri facilè folium.

POMVS, *Malus*, eyn Apffelbaum.

MALVS *Punica*, eyn Granat apffelbaum.

MALVS CYDONEA, *Cotonea*, eyn Quittenbaum.

PYRVS, eyn Byrnbaum.

SORBVS, eyn Sperwerbaum.

PERSICA, eyn Pfersichbaum.

AMARILLVS, eyn Möllenbaum.

MESPILVS, eyn Nespelbaum.

PRVNVS, eyn Pflaumenbaum.

PALMA, eyn Palm oder Dattelbaum.

Adiuncta.) Procera, & tenera, Agrestis palma.

FICVS, eyn Feigenbaum.

CERASVS, eyn Kirschbaum.

CORNVS, eyn Welschkirßbaum.

MORVS, eyn Maulbeerbaum.

AMYGDALVS, *Amygdala*, eyn Mandelbaum.

CASTANEA, eyn Kestenbaum.

OLEA, *Oliua*, eyn Oelbaum.

Adiuncta.) Vbertas, Vberrimi lætissimiq; fructus, Ordo directus olearum. Sempiterna olea. *Actiones.)* Delectari olea, Coëmere oleam omnem.

QVERCVS, eyn Eychbaum. *Ilex*, eyn Steyn Eych. *Robur*, eyn Hag Eych.

Adiuncta.) Glandifera, Vetus quercus. *Actiones)* Manere semper quercum. Cædere, Dolare robur. Consumi vetustate quercum.

FAGVS, eyn Buchbaum.

ORNVS, eyn Hanbuch.

FRAXINVS, eyn Eschbaum.

ACER, eyn Ahorn.

PLATANVS, eyn Maßholderbaum.

Adiuncta.) Præclara, Vmbrifera platanus.

CEDRVS, eyn Cedern.

ABIES, *Pinus*, eyn Tannen oder Fiechtenbaum. *Picea*,

Rothtannenbaum. *Teda*, eyn Fohren oder Kienbaũ.

VLMVS, eyn Nußbaum.

BVXVS, eyn Buxbaum.

TILIA, eyn Lindenbaum.

ALNVS, eyn Erlenbaum.

POPVLVS, eyn Popelbaum.

Adiuncta.) Alba, Candida, Nigra populus.

BETVLA, eyn Birckenbaum.

SALIX, eyn Weidenbaum.

OLEASTER, eyn wilder Oelbaum.

PISTACEA, Pimpernüßlinbaum.

SVBER, Pantoffelholtz.

FRVTEX, eyn Staudt. *Frutetum*, Gestäudt.

Fruticari, Zu Gestäudt werden.

VITIS, *Viticula*, eyn Wein-Räbe. *Vinea*, *Vinetum*, eyn Weingarte/Räbacker.

Adiuncta) Lætæ, Lætificæ vites. *Actiones.)* Colere vitem. Instituere vineas. Cultura, Propagatio, Putatio vitium. Serpere, Viuere vitem. Vendere vineas. Nocere vinetis, tempestatem. Mori vitem.

Vinaceus, Zum Räben oder Trauben gehörig.

PROPAGO, *Propages*, eyn alter Räbstock dessen Schoß man einlegt. *Malleolus*, eyn hewrige Räbgerten. *Flagellum*, *Coliculus*, eyn zart jung Räbschoß.

PAMPINVS, eyn Räbblat.

ARTICVLVS, eyn Gleych oder Knopff an Räben.

CLAVICVLVS, eyn Gäbelin ann Räben.

SCIPIO, *Scapum*, eyn Trapp daran die Beer wachsen.

ACINVS, eyn Traubenbeer.

RIBES. S. Joans Träublin.

SAMBVCVS, eyn Holderstock.

CORYLVS, eyn Haselstaud.

IVNIPERVS, eyn Weckholderstaud.

MYRTVS, *Myrtillus*, eyn Heydelbeerstaud.

RVBVS, eyn Bronbeerstaud.

MYRICA, eyn Tameriscкenstaud.

HEDERA, Ebhäw.

LIGVSTRVM, Beynholtz.

SPINA, *Sentis*, eyn Dorn. *Vepres*, *Vepretum*, *Dumus*, *Dumetum*, eyn Dornheck.

Spinosus, *Spinifer*, Dornechtig

DE HERBIS, ET FLORIBVS.

Locvs XV.

HERBA, eyn Kraut. *Herbula*, eyn Kräutlin.

Adiuncta.) Vtilitas herbarum. Asperæ, Agrestes, Non fallaces herbæ. *Actiones.*) Satus, Congestus herbarum. Conuestiri herbis prata. Recumbere in herba. Animaduertere herbas, Percipere vtilitates herbarum, ad morbos. Relinquere, & pro nihilo putare herbam,

Herbidus, *Herbosus*, Krautich/ voller Kraut.

Herbescere, Kraut werden.

CAVLIS, *Thyrsus*, eyn Kraut stengel/ oder Stil.

CVLMVS, eyn Halm.

GENICVLVM, eyn Knödle am Halm oder Stengel.

Geniculatus, voller Knödlen.

FLOS, eyn Blum/ oder Blust. *Flosculus*, eyn Blümlin.

Adiuncta.) Lectissimus flos: Varietas omnium florum. *Actiones*) Fundere, Adhibere flores. Complere, Ornari, Vestiri, Lætari floribus. Odores afflari è floribus. Carpere ac delibare flosculos. Decidere, Exarescere flores, vel flosculos.

Florens, Blüend.

Florescere, *Florere*, Blüen/ Grünen.

Deflorescere, Verblüen.

SEMEN, der Saamen. *Sementis*, *Satio*, *Satus*, die Saat oder Säiung.

Adiuncta.) Magna vis seminum. Tanta sementis. Munitissimum, Perexiguum semen. *Actiones*) Facere, Fieri sementem. Spargere, Excipere, Cõcipere semen. Grauidata terra seminibus, parit &c. Gigni, Augescere, Cõtineri res seminibus suis. Procreare ex seminibus. Oriri, Edi satu. Vesci seminibus. Prohiberi sementẽ.

Seminator, *Sator*, eyn Säier/ Säimann.

Seminare, *Serere*, *Spargere*, *semen*, Säien.

Adiun.) Quamplurimum serere.

OLVS, Gartenkraut/ Esskraut. *Olusculũ*, eyn Kräutlin das man isset.

Actiones.) Pascere olusculis.

RAPVM, eyn Rüb. *Rapulum*, eyn Rüblin. *Cærota*, Roth Rüben.

RAPVNCVLVS, Rapüntzel.

RAPHANVS, eyn Rättich.

Raphanus rusticanus, Mörrättich.

SISER, Geelruben.
PASTINACA, Pastinachen.

CAEPE, *vel Cepa*, eyn Zwibel.
PORRVM, Lauch.
ALLIVM, Knoblauch.

BRASSICA, *Crambe*, Köl.
Braßica capitata, Kapskraut.

BETA, Mangolt.
SPANACHIVM, Binetsch.
LACTVCA, *Lactucula*, Lattich.
INTVBVS, *Endiuia*, Endiuie.
NASTVRTIVM, Gartenkressen.
SISYMBRIVM *aquaticum*, Brunnenkressen.
APIVM, *Petroselinum*, Peterlin.

SCOLIMVS, Artischock.
CVCVRBITA, eyn Kirbs.
PEPON, eyn Melohn.
CVCVMIS, Cuckumern.
CAPPARIS, Capren.
LVPVLVS, Hopffen.

LILIVM, eyn Gilge.
IRIS, eyn BlawGilge.

VIOLA, eyn Veiel. *Leucoium* Weis oder Braun Veiel. *Purpurea Viola*, Mertzen Veil.

ROSA, eyn Roß. *Rosetum*, *Rosarium*, eyn Roß Helde/ Roßgarten.
MALVA *maior*, Papeln/ Ernrose.
PAPAVER *erraticum*, Kornrose.
LYCHNIS, eyn Frawenrößlin.

CARYOPHILLVS, eyn Graßblum/ Nägelinblum.
CALTHA, *Calendula*, eyn Ringelblum.

HELIOTROPIVM, Sonnenwirbel.
RANVNCVLVS, Hanenfuß.
BELLIS *maior*, Gänßblum.
BELLIS *minor*, Zeitlosen.

IACCEA, *Flos trinitatis*, Treifaltigkeyt.
CONSOLIDA *regalis*, Ritterspohrn.
AQVILEGIA, Agley.

CY-

CYANVS, Kornblum.
NARCISSVS, Hornungsblum.
HYACINTHVS, Mertzenblū.
PRIMVLA veris, Schlůsselblum.
AMARANTHVS, Sametblum.
Sclarea, Scharlach.

LIBANOTIS, Rosmarinum, Rossmaryn.
AMARACVS, Maiorana, Maioran.
SERPILLVM, Quendel/Kůmmich.
HYSOPVM, Eisop.

NARDVS, Spica nardi, Spickenardi.
LAVENDVLA, Lauendel.

ANETHVM, Dillen.
SALVIA, Salbey.
MENTA, Müntz.
CALAMINTHA, Bachmüntz
PVLEGIVM, Poley.

ABSINTHIVM, Wermut.
RVTA, Rauten.
HELENIVM, Alant.
RHABARBARVM, Rhabarbarn.
OXALIS, Saurampffer.
ASPARAGVS, Spargen.
PLANTAGO, Wågerich.
CICHORIVM, Wågweiß.

OCIMVM, Basilien.
HEDERA terrestris, Gundelreben.
CHELIDONIVM, Schellkraut.
ARISTOLOCHIA, Osterlucej.

GLYCYRRHIZA, Liquiritia, Süeßholtz.
CHAMOELEON niger, Eberwurtz.
PYRETHRVM, Bertram.
ABROTONVM, Schosswurtz.
ARTEMISIA, Beifuß.
CHAMAEMELVM, Camillen.
VERBASCVM, Wullkraut.
SENA, Senet.
PHYLLITIS, Hirschzung.
PARTHENIVM, Mettram.
BVGLOSSVM, Buretsch.

PAPAVER, Magſamen.
MANDRAGORAS, Alraun.
ELLEBORVM, *Helleborum*, Nießwurtz.

GRAMEN, Graß.
TRIFOLIVM, Klee. *Cytiſus*, Geyßklee.
ALSINE, Hünerdarm/Vogelkraut.
EQVISETVM, Schaffthäw/Roßſchwantz.
SPARTIVM, Pfrimmen.
IVNCVS, Bintzen.
LINVM, Flachs.
CANNABIS, Hanff.
VRTICA, eyn Neſſel.
TITHYMALVS, Wolffsmilch.
CARDVVS, Diſtel.
PERSONATA, Kletten.
TRIBVLVS, Erdkletten/Waſſernuß.
LOLIVM, Lülch.
MVSCVS, Mooß.
TYPHA, Moßkolben.
CALAMVS, *Arundo*, eyn Weierrohr.
FVNGVS, eyn Schwamm/Pfifferling.
LENS *paluſtris*, Mörlinſen.
FOENVM, Höw.
STRAMEN, Stroh.

DE FRVCTIBVS, ET LIQVORIBVS,
LOCVS XVI.

FRVCTVS, & Frux, *frugis*, Frucht/Gewächs der Bäume od' deß Erdrichs. *Fœcunditas*, *Fertilitas*, *Vbertas*, Annona, Fruchtbarkeyt. V. & L. 24.

Adiuncta) Maximus fructus. Magnitudo fructuū. Quātę fruges. Integri, Totius anni fructus. Vberiores fruges. Vberrimi lætiſſimiq; fructus. Vbertas, Copia, Varietas, Inopia frugū vel fructuū. Minutæ fruges. Bona frux. Barbara fertilitas. Calamitoſa fœcunditas. Tēpeſtiui fructus. *Maturitas* frugū. Annuus, Nouus, Futurus fructus. *Actiones.)* Inuenire, Reperire, Serere fruges. Obſeri frugibus locū. Terrā concipere, Conficere, Effundere fruges Fęta, Veſtita frugib. terra. Gignere, Parere, Ferre, Efferre, Fūdere, Edere, fruges vel fructꝰ, terrā, vel agrū. Dare, Tribuere, Largiri fruges. Capere, Percipere, Metere, Demetere, Condere, Repo-

Reponere, Custodire fructum. Vēdere, Venire, Tradere, Deportare fructus. Deuorare, Effundi, Dissipari, Interire, Amittere, Perdere fructum, vel fruges. Carere frugibus.

Frugifer, Fructuosus, Fructuarius, Fruchtbar / Fruchttragendt. *Fœcundus, Fertilis, Vber, idem. v. & L. 24.*

Frui, Vti, Nutzen. L. 45.

PETIOLVS, der Stil an der Baumfrucht.

VMBILICVS, der Butz.

VOLVA, das Innerste theyl vmb den Kern.

OSSICVLVM, der Kern / oder Steyn.

POMVM, *Malum*, eyn Apffel.

Adiuncta) Vbertas, Varietas, Iucundus gustatus, odoratus, aspectus pomorum. *Matura* & *cocta* poma)(Cruda. *Actiones*.) Auelli ex arboribus, Decidere poma.

PVNICVM *malum, Granatū*, eyn Granatapffel.

CYDONIVM, *Cotoneum*, eyn Quitte.

PYRVM, eyn Byer.

SORBVM, eyn Sperbyrlin.

PERSICVM, eyn Pfersing.

AMARILLVM, eyn Möllin.

MESPILVM, eyn Nespel.

PRVNVM, eyn Pflaum.

PRVNVM *syluestre*, eyn Schlehe.

FICVS, eyn Feige. *Grossus, Grossulus*, Vnzeitige Feige.

CERASVM, eyn Kirß.

CORNVM, Welschkirß.

MORVM, eyn Maulbeer.

RVBI *morum*, eyn Bronbeer.

FRAGA, Erdbeeren.

OLIVA, Oliuen.

NVX, eyn Nuß oder Frucht inn Schalen.

Actiones) Legere, Frangere nuces.

PVTAMEN, die Schaal / oder Schület.

NVCLEVS, der Nußkern.

CALYX, *Calyculus*, die Hülsen / oder Haut inn Nussen.

IVGLANS, *Regia nux*, eyn Baumnuß.

AVELLANA, *Pontica nux*, eyn Haselnuß.

AMYGDALA, *Amygdalum*, eyn Mandel.

CASTANEA, eyn Keste.

ECHI-

Cas.

ECHINVS, die stechēd Haut vber den Kesten.

DACTYLVS, Dattelen.

PALMVLAE, Dattelkernen.

GLANS, eyn Eychel.

Actiones.) Vesci, Pasci, Corrumpi glande.

Glandifer, Eycheltragend.

GALLA, Gallapffel / Eychapfel.

PINEA nux, eyn Tannzapff.

STROBILVS, eyn Zirbelnüßlin.

PISTACVM, eyn Pimpernuß.

VVA, *Botrus*, eyn Traub.

Adiuncta.) Maxima, Mirabili magnitudine vua. Lætus, pulcher vuæ fructus. Primò peracerba, deinde maturata dulcis vua. *Actiones.*) Oriri, Augescere, Maturari, Dulcescere, Mitescere, Vestiri pampinis, vuam.

ASTAPHIS, *Vua passa*, Mörträublin. *Passulæ vuæ*, Roseinlin.

VRSINAE vuæ, S. Johannes Träublin.

RACEMVS, der Kamm deß Träubels.

ACINVS, *Acinum*, eyn Traubenbeer.

FOLLICVLVS, das Häutlin am Beer.

VINACEVS, *Vinaceum*, eyn Körnlin im Beer.

BACCA, eyn Beer / kleyne Baumfrucht. *Baccula*, eyn Beerlin.

Adiuncta) Vbertas, Maturitas baccarum. *Actiones.*) Fundi, Profundi, Videre, Aspicere, Libare baccas.

IVNIPERI bacca, Weckholter Beer.

LAVRI bacca, Lorbeer.

FRVMENTVM, Frucht / Getreyd. *Legumen*, *Legumina*, Gekürn / Hülsenmuß.

Adiuncta.) Tantum, Quantum, Plus, Amplius, Numerus magnus, tantus, innumerabilis, Vis magna, Copia, Summa, Aceruus frumenti. Varium genus, maxima largitas leguminum. Luxuriosa frumenta. Vilius frumentum: Vilitas)(Caritas, Inopia frumenti. Publicum, Priuatum, Hornotinum frumentum. *Actiones.*) Nasci frumentum. Terram fundere frumentum. Imperare, Imponere, Quæri, Deberi, Exigere, Redigere, Petere, Postulare, Flagitare, Exprimere, Cogere, Exarare frumentū. Parere, Peruenire ad aliquem, Dare, Tradere, Tribuere, Suppeditare alicui frumentum. Metiri, Probare, Improbare, Æstimare, Ven-

Vendere, Emere, Coemere, Accipere, Sumere, Seruare, Condere, Remouere, Celare, Comprimere, Claudere, Clausum continere frumentum. Vti, Ali frumento. Mittere, Portare, Deportare, Exportare, Apportare, Comportare, Aduehere, Adducere, Tollere, Auferre frumentum. Detrahi, Transferri de frumento. Eripere, Abripere, Diripere, Auertere, Effundere, Amittere, Corrumpi frumentum. Carere frumento.

Frumentarius, zum Getreyd gehörig.

Frumentari, Frucht samlen.

SEGES, die Saat. *Sementis*, *Seminatio*, *Satio*, Säiung. *Semen supra*.

Adiuncta.) Tanta sementis. Lætæ, Fœcundæ, Vberes segetes. Deterior seges. *Actiones*) Facere, Fieri sementem. Largiri fruges, ipsas segetes. Prohiberi sementem, messem amitti. Nocere segetibus, tempestatem.

Seminator, *Sator*. *item*, *Seminare*, *Serere &c. suprà*.

MESSIS, die Ernde. *Spicilegium*, Nachsamlung der Aehren.

Actiones) Amitti messem.

Messor, eyn Schnitter.

Metere, Schneiden/ Ernde.

MERGES, *Fasciculus*, eyn Garb.

MANIPVLVS, eyn Handvoll.

CVLMVS, *Calamus*, eyn Halm.

STIPVLA, eyn Stupffel.

SPICA, eyn Aher.

Adiuncta) Vberes & crebræ spicæ. *Actiones*) Perducere fruges ad spicas.

ARISTA, *idem*, oder Ahrenhaar.

SILIQVA, die Hülsen deß Gemüß.

VALVVLI, die Thätlin in den Schelffen.

GLVMA, eyn Hülse võ Korn oder Gersten.

PALEAE, die Sprewren.

GRANVM, eyn Korn/ oder Kern.

TRITICVM, Weyzen.

ADOR, *Zea*, *Spelta*, Spelz/ Dinckel. *Far*, Dinckelkorn/ Kernen.

SILIGO, Korn/ Rocken.

HORDEVM, Gersten.

AVENA, Habern.

VICIA, *Eruum*, Wick.

ORYZA, Reyß.

MILIVM, Hirß.

PANICVM, Heydelkorn.

PISVM,

PISVM, *Eruilia*, eyn Erbiß.
CICER, *Cicerula*, eyn Kicher/ Graw Erbiß.

LENS, *Lenticula*, eyn Linß.
FABA, *Fabula*, eyn Bone/ Bönlin. *Lupinus, Lupinum*, Feigböne. *Phaseolꝰ*, Welschbone.
HILVM, das kleyn schwartz Fläcklin an den Bonen.

FARINA, Meel. *Simila*, Simmelmeel. *Pollis*, das reynest stibendt Meel. *Polenta*, Gerstenmeel. *Lomentum*, Bonen Meel.
FVRFVR, Kleien.

AROMA, Würtz/ Gewürtz/ Specerej.
NVX *myristica*, eyn Muscatnuß.
MACER, Muscatblüet.

CARYOPHYLLVM, Nägelin.
CROCVS, *Crocum*, Saffran.

ZINGIBER, Jmber.
ZADVRA, *Zadoaria*, Zittwen.
ACORVM, Calmuß.

CARPESIVM, Zöböben.

CINNAMOMVM, Zimmetrinde.
PIPER/ Pfeffer.

CORIANDRVM, Coriander.
ANISVM, Aeniß.
FOENICVLVM, Fenchel.
CYMINVM, Kümmel.
CARVM, Magkümmich.
SINAPI, Senff.

SVCCVS, Safft. *Liquor, Humor*, Feuchtigkeit. v. & L. 25.

Adiuncta.) Perlucidi liquores omnium. Incorruptus succus.
Actiones.) Trahere, Habere, Retinere, Amittere succum.

Liquidus, Liquefactus, Feucht/ Fliessendt.
Liquefacere, Weych machen. *Liquefieri, Liquescere*, Weych werden/ Zerschmältzen. *Fundere*, Giessen. *Fluere, Dilabi*, Zerfliessen.

GVMMI, Gummi/ Baumhartz.
THVS, Weirauch.

Actiones.) Incendere thus.

MASTICHE, Mastix.

RE-

RESINA, Hartz. *Resina laricea*, Terpentyn.

PIX, Bech. *Bitumen, Paralia*, Mörbech.

GLVTEN, *Glutinum*, Leim. *Viscus*, Vogelleim.

SACCHARVM, Zucker.

OLEVM, Oel.

Actiones) Vngere oleo corpora. Instillare lumini oleum.

VINVM, Wein. & L. 24.

Vindemia, Vindemiola, Weinlese, Herbst.

Vindemiator, eyn Leser.

Mustum, Most.

SAPA, gesottener Wein.

DEFRVTVM, Treubelmuß.

CERVISIA, *Zythus*, Bier.

MVLSVM, Mäth.

ACETVM, Essig.

FLOS *vini*, der Kohn.

FEX, die Trusen/ oder Höffen.

MEL, *Melligo*, Honig. *Mellatio, Mellificium*, Honigmachung.

Adiuncta.) Dulce, Dulcissimum mel. *Actiones.*) Fluere mel. Abundare melle.

Mellitus, Honigsües.

CERA, *Cerula*, Wachs, Wächslin.

Adiuncta.) Mollissima, Commutabilis, Legitima, Infamis, Miniata, Miniatula cera, vel cerula. *Actiones*) Formare ceram ad arbitrium. Circumlinire, Obsignare cera. Imprimere sigillum in cera. Notare aliquid cera vel cerula.

CEREVS, *Ceratus*, Wächsin.

LAC, Milch.

Actiones.) Abundare lacte. Imbrem lactis effluere.

OXYGALA, Saurmilch.

SERVM, Molcken.

BVTYRVM, Ancken.

SAPO, *Smegma*, Seyff.

LIXIVIA, Laug.

MVRIA, Saltzbrüe.

VENENVM, *Virus*, Gifft.

Adiuncta.) Malum, Lene, Confusum, venenum: Vis, Celeritas veneni. *Actiones*) Quærere, Parare, Comparare, Tractare venenum. Vti, Certare, Venenis. Adferre, Spargere venenum. Euomere virus suum. Dare, Præbere, Abdere in pane vel potione venenũ. Cauere sibi à veneno. Comprehendere, Deprehendere, Bibere, Obbibere, Comedere venenum. Occidere, Interficere, Necare, Tollere, *Mortem* sibi consciscere veneno.

Venenatus, Vergifft.

DE ANIMALIBVS, I. VOLATILIBVS.

Locvs XVII.

ANIMAL, *Animans*, eyn Thier.

Adiuncta.) Alta)(Humilia animalia. Absolutum, Rationis compos animans. Prouidum, Sagax, Multiplex, Acutum, Plenum rationis & consilij, Intelligens, Nondum deprauatũ, Aspectabile, Canorum, Importunum, Funestum, Scelerum importunitate concretũ, Quàm simillimum animal. Figuræ, Formæ, Genera, Varietas animalium. Diuinum atq; cœleste, Pennigerum & aërium, Aquatile, Terrestre, Diuinum animal. Corijs tectæ, Villis vestitæ, Spinis hirsutæ, Pluma, aut Squamma obductæ, Cornibus armatæ animantes. Nullum animal sine sensu, Æternum, Sempiternũ. Mortale õne animal, dissolubile, diuiduũ. *Actiones.)* Procreare, Generare, Gignere, Nasci, Oriri, Augescere, Alere animal. Pubescere, Maturitatẽ assequi animãtes. Pastum comparare animantibus. Mouere se, Membra flectere, Ad pastum accedere gradiendo, serpendo, volando, nando. Cibum capere, capessere, arripere, sugere, vorare, mandere animalia. Conseruare se, Alienari ab interitu, Tueri se, Declinare nocitura, Inquirere & parare pastum, latibula, Interire, Dissolui, Consumi, Deleri animal, vel animans.

AVIS, *Ales*, *Volucris*, eyn Vogel/Fliegendt thier. *Avicula*, eyn Vögelin. *Pullus*, eyn Jungs Vögelin.

Adiuncta.) Minores aves. Teneri volucres. Multæ, Paucæ aves. Alba avis. Voluptas, Suavitas, Dulcedo avium. Columbinus, Miluinus pullus. *Actiones.)* Nasci aves. Excludere, Tueri, Fovere pullos. Ali, Pasci aves, vel pullos. Volare, Volitare, Advolare, Vagari, Canere aves. Volatus, Lapsus, Cantus, Concentus avium. Capi aves, Includi in cavea, Fame enecari.

ROSTRVM, eyn Schnabel. *Rostellum*, eyn Schnäbelin.

Adiuncta.) Corneum, Procerũ rostrum. Aduncitas rostrorum. *Actiones.)* Arripere, Contingere cibum rostro.

Rostratus, wie eyn Schnabel geformt.

CRISTA, eyn Kamm.

INGLVVIES, der Kropff.

PENNA, *Pinna*, eyn Feder. *Pennula*, *Pinnula*, eyn Fäderlin. *Pluma*, *Plumula*, eyn

eyn weyche Fäder/Pflaum fäder.

Adiuncta.) Geminæ pennæ. Versicolores plumæ. *Actiones.)* Obduci pluma, animal. Contextus pennarum. Vti pinnulis. Fouere pullos pennis. Incidere, Renasci pennas.

Pennatus, *Pinnatus*, *Penniger*, *Pinniger*, Gefädert. *Plumeus*, *Plumatus*, Fäderin.

ALA, eyn Flügel/ Fättich.

Actiones.) Premere alas.

Alatus, *Aliger*, *Alifer*, Geflügelt.

ALIPES, *Pennipes*, *Plumipes*, ann Füssen geflügelt/oder gefidert / Raupfüssig.

PALMIPES, Breytfüssig.

VNGVIS, *Vnguiculus*, eyn Klawe/Kläwlin.

OVVM, eyn Ey.

Adiuncta) Oua ouorum simillima. Similitudo ouorum. *Actiones.)* Gighere, Parere oua. Inspicere, Cognoscere, Internoscere, Supponere oua. Excludere fœtum, vel pullos oua. Pullos oriri ex ouis. Seruare, Frangere oua.

Testa oui, die Eyerschaal.

Albumen, *Albugo*, der Eyerklaar.

Vitellus, der Dotter.

INCVBITVS, die Brütelung.

Incubare, Brütelen.

NIDVS, *Nidulus*, eyn Nest.

Cubilia auium nidiq́ȝ.

Actiones.) Fingere atq; construere, Affigere, Mollissimè substernere nidos.

Nidulari, *Nidificare*, Nisten.

AQVILA, eyn Adler.

VVLTVR, eyn Geier.

GRYPS, *Gryphus*, eyn Greiff.

ACCIPITER, eyn Habich.

FALCO, eyn Falck.

NISVS, eyn Sperwer.

MILVVS, eyn Weie.

PSITTACVS, eyn Sittich/ Pappegey.

NOCTVA, *Vlula*, eyn Eull/ Nachteull.

OTVS, *Asio*, eyn Ohrkautz.

SCOPS, eyn Käutzlin.

VESPERTILIO, eyn Fläder-mauß.

GRVS, eyn Kranch. *Vipiones*, Junge Kränchlin.

CICONIA, eyn Storck.

CORVVS, eyn Rapp.

Actiones.) Canere coruum: Cantus corui.

CORNIX, *Cornicula*, eyn Kray.

Actiones.) Canere, Iubere, Vetare aliquid cantu, cornicem.

MONEDVLA, *Graculus*, eyn Thul.

TVRDVS, eyn Kramet Vogel/Zimer.

STVRNVS, eyn Staar/Spree.

MERVLA, ein Amsel.

VPVPA, eyn Wydhopff/Kaathan.

CVCVLVS, eyn Guckgauch.

PICA, eyn Atzel.

GARRVLVS, *Spermologus*, eyn Häher.

PICVS, eyn Specht.

SITA, eyn Nußbicker.

TORQVILLA, *Verticilla*, eyn Windhalß.

LINGVLACA, eyn Dorntråjer.

HIRVNDO, eyn Schwalb. *Cypselus*, *Apus*, eyn Reinschwalb.

PASSER, eyn Spatz. *Passerculus*, eyn Spätzlin.

FRINGILLA, eyn Finck. *Auriuittis*, eyn Goldfinck.

CARDVELIS, eyn Distelfinck/Distelzweig.

CHLORIS, eyn Grünfinck/Hirschvogel. *Miliaria*, *Chlorion*, idē, oder Flachsfinck.

ACANTHIS, *Spinus*, eyn Zeißlin.

GALGVLVS, *Galbula*, eyn Hemmerling.

PARVS, eyn Meyß. *Montana parus*, eyn Blawmeyß. *Fringillago*, eyn Kohlmeyß.

CVRRVCA, eyn Graßmuck.

LVSCINIA, *Philomela*, eyn Nachtigall.

ATRICAPILLA, *Ficedula*, eyn Rothvogel.

RVBECVLA, *Rubellio*, eyn Rothbrüstlin.

RVBICILLA, eyn Rotschwäntzlin.

CALIDRIS, eyn Baumkletterlin.

REGVLVS, *Trochillus*, eyn Zaunkôniglin.

TYRANNVS, eyn Goldhånlin.

CYGNVS, *Olor*, eyn Schwā.

Actiones.) Cum cantu & voluptate mori cygnos.

Cygneus, zum Schwanen gehörig.

AN-

ANSER, eyn Gänß. *Anserculus*, eyn Gänßlin.
Actiones) Clamare, Fures significare, anseres.
ONOCROTALVS, eyn Schneegans.
PELICANVS, eyn Pelicahn/ oder Löffelganß.

ANAS, eyn Ente. *Anaticula*, eyn Entlin.
Actiones.) Pullos annatum ortos, relinquere matres à quibus exclusi fotiq; sunt, effugere, aquam quærere, nare.
QVERQVEDVLA, eyn Tressel/ Krückentlin.
FVLIX, *Fulica*, eyn Wasserhun.
MERGVS, *Cataractes*, eyn Taucher.

ARDEA, eyn Reyger.
GAVIA, *Capella*, eyn Gyfitz.
GALLINAGO, eyn Schnäpff

HALCYON, *Alcedo*, eyn Eißvogel.
MOTACILLA, eyn Wasserstelz/ Bachstelz.

STRVTHIO, *Struthiocamelus*, eyn Strauß
PAVO, eyn Pfaw. *Paua*, eyn Pfäwin.

GALLVS, *Gallus gallinaceus*, eyn Han. *Gallina*, eyn Henn.
Actiones.) Alere gallinas. Oua parere gallinas. Canere, Cantare, Exsuscitare aliquem, Suffocare gallum gallinaceum.
Capus, *Capo*, eyn Capaun.

MELEAGRIDES, Welschhüner.
PHASIANVS, *Phasiana*, eyn Fasant.
TETRIX, *Vrogallus*, eyn Vhrhan/ Hasselhun.
PERDIX, eyn Räpphun.
COTVRNIX, *Coturnicula*, eyn Wachtel.

COLVMBVS, *Columba*, eyn Taub. *Columbulus*, *Pipio*, eyn Junges Täublin.
Columbinus, zun Tauben gehörig.

PALVMBES, *Liuia*, eyn Wilde Taub/ Holtztaub.
TVRTVR, eyn Turteltaub.
ALAVDA, eyn Lerch. *Galerita*, *Caßita*, eyn Häubellerch.

DE AQVATILIBVS, SIVE PISCIBVS.

Locvs XVIII.

PISCIS, eyn Fisch. *Pisciculus*, eyn Fischlin.

Adiuncta.) Multitudo, Tantum, Fons plenissimus, Suauitas piscium. Parui, Exultantes pisciculi. Nobilis, Marinus, Fluuiatilis, Lacustris piscis. Testacei, Crustacei, Molles, Læues pisces. *Actiones.*) Offundi aquam piscibus. Innatare, Oua gignere, Fœtum fundere pisces. Capere, Includere, Desquammare, Exenterare piscem. Mensam extrui piscibus.

SQVAMA, eyn Schůpe.

Actiones.) Obductæ squama animantes.

Squamosus, Squamiser, Schůpicht.

Desquamare, Entschůpen.

PINNA, *Pinnula*, eyn Floßfåder.

BRANCHIAE, die Fischohrẽ.

CHELAE, *Brachia*, die Krebsscheren.

SPINA, eyn Graath.

LACTES, die Milch im Fisch.

OVA *piscis*, Fischrogen.

CETVS, *Pistrix*, eyn grosser Mőrfisch.

BALAENA, eyn Wahl/Rußwahl.

PHYSETER, eyn Sprůtzwahl.

DELPHINVS, eyn Delphyn.

HIPPOCAMPE, eyn Mőrroß.

PHOCA, eyn Mőrkalb.

XIPHIAS, eyn Schwerdfisch.

ACVS, *Belone*, eyn Hornfisch.

POLYPVS, eyn weycher Mőrfisch mit viel fůssen.

SEPIA, eyn Mőrspinn.

ASELLVS, eyn Bolch/Stockfisch.

HALEC, *Halex*, eyn Håring.

RAIA, eyn Roche.

PASSER, eyn Plateißle.

SALMO, eyn Salm. *Salmunculus*, eyn Sålmling.

MVLLVS, eyn Barb. *Mullulus*, eyn Bårblin.

Adiuncta.) Barbati, Barbatuli mulli. *Actiones.*) Exceptare mullulos de piscina.

LV-

LVPVS, *Lucius*, eyn Hecht.
CYPRINVS, *Carpio*, eyn Karpff.
CYPRINVS *latus*, *Brasemus*, eyn Bräsem.
LEVCISCVS, *Capito*, eyn Furn.
THYMALLVS, eyn Aesch.
ALOSA, *Clupea*, eyn Else/ Meyfisch.
SIMVS, *Nasus*, eyn Naaß.
PERCA, eyn Bersich.
RVTILVS, *Rubicula*, eyn Rottel.
SQVALVS, eyn Schnothfisch.
LEVCORINVS, eyn Laucke.
GOBIO, *Gobius*, eyn Kressling.
ALBVRNVS, eyn Blieck.
ACVLEATVS, eyn Stichling.
TINCA, *Fullo*, eyn Schleje.
TRVTA, *Trutta*, eyn Fohrel.
CALLARIAS, eyn Rufolck.
ANGVILLA, eyn Aal.
LAMPRETA, *Murena*, eyn Lampreth.
MVSTELA, eyn Bärlin.
CAECILIA, *Lampreda minor*, eyn Neunaug.
COTTVS, eyn Kopp.
FVNDVLVS, eyn Grundel.
PHOXINVS, eyn Weißle/ Pfell/ Miling.

CANCER, eyn Krebs. *Locusta*, eyn langer Mörkrebs.
CONCHA, *Conchylium*, eyn Schneckenfisch/ inn Muschelen. *Ostrea*, *Pinna*, eyn Mörschneck.

DE TERRESTRIBVS ANIMALIBVS QVADRVPEDIBVS.

LOCVS XIX.

BESTIA, *Bellua*, eyn Vnuernünfftig Thier. *Bestiola*, eyn Thierlin. *Fera*, eyn Wildes Thier. *Quadrupes*, eyn Vierfüssig Thier. *Pecus*, eyn Viehe/ infrà. *Fera bestia*.

Adiuncta.) Tanta, Valentissima bestia. Minima bestiola. Præclara bestia. Multę, Domitæ & condocefactæ, Prudentior bellua. Prauæ, Deprauatæ bestiæ: Sensus, Appetitus, Iudicium, Fortitudo in belluis vel feris. Alacres & erectæ feræ bestiæ: Celeritas atq; vis quadrupedum. Expertes rationis & orationis feræ. Mutæ & nihil intelligentes bestiæ. Fera & truculenta, Immanis, Immanior, Perniciosa bestia, fera, bellua. Feritas & immanitas belluæ: Tetra, Vasta, Vastifica, Turpissima, Monstrosissima, Importunissima bellua, vel bestia. Figuræ, Genera disparia fluitantium & innatantium belluarum. Nantes, Volucres, Volitantes, Volatiles, Serpentes, Gradientes, Soliuagæ, Congregatæ, Terrenæ, Aquatiles, Fluuiatiles, Ancipites bestię. *Act.* Generari, Gigni, Nasci bestias, vel belluas. Diligere, Educare, part⁹, Propugnare pro partu, Nō ruere, aut turbari incerto motu & impetu, feras. Tendere plagas, Excitare, Agitare feras. Capere, Nancisci venādo feras, vel bestias. Concludere, Alere bestias. Degere inter feras. Trāsferri in figuram, vel naturam ferarum. Vti bestijs vel belluis domitis & condocefactis. Onera, Iuga imponere bestijs. Vectiones efficere quadrupedum. Efferari terram immanitate belluarum. Abhorrere bestiam. Mittere ad bestias. Obijcere, Proijcere bestijs, vel feris. Laniari à bestia vel fera. Percutere, Transuerberare bestiam. Vesci bestijs.

Belluinus, Thierisch. *Ferus*, Wildt. *Semiferus*, Halb Wildt. *Ferus & immansuetus, immanis, truculentus, ferreus &c.*

PECVS, eyn Viehe so dem menschen dienstlich. *Iumentū*, eyn Lastbar Thier. *Pecuaria, Armentum, Grex*, eyn Herd Viehe. *Greges armentorum, idem.*

Adiuncta) Multæ pecudes: Plura iumenta. Fœcunda pecus. Expertes rationis pecudes. Tarda & languida pecus. *Actiones.*) Procreari pecudes, ad vsum, fructum, vescendum. Pasci, Ferri ad voluptatem, Dispelli, Agi, Abigi pecudes, vel jumenta. Vti, Deportare aliquid jumento. Relinquere pecora. Cædere greges, armenta, pecora.

Pecuarius, Armentarius, eyn Viehhirt.

FERITAS, *Ferinus*, Wilde/ Thierische art.

Ferus,

Ferus, *Ferinus*, *Efferus*, *Efferatus*, Wildt / Thierisch.
Efferari. Wilden.

DOMITVS, Zåumung.
Domitus, *Edomitus*, *Cicur*, Gezåmt / Zam.
Domitor, eyn Zåmer.
Domare, *Edomare*, Zåmen / Zam machen.

CVTIS, *Cuticula*, *Pellis*, *Pellicula*, eyn Fåll / Fållin. *Corium*, *Tergus*, eyn Haut / oder Låder.
Adiuncta.) Caprina pellis. Hœdinæ pelliculæ. Inaurata pellis. *Actiones.*) Tegi, Vestiri, Obligari corijs. Sternere lectulos pelliculis.
PILVS, eyn Haar. *Villus*, Haarlocke. *Lana*, Woll. *Vellus*, abgeschorne Woll / Flock. *Seta*, Bürst / hart Haar.
Adiuncta.) Equina seta. *Actio.*) Dedisse naturam setas. Vestiri villis, contextis. Muniri pilis. Habere pilos.
Laneus, Wüllen.
CAPRONAE, *Antiæ*, die Haarlocken an der Stirn.
IVBA, die Mån / oder Halßhaar.
CAVDA, der Schwantz / oder Schweyff.
Actiones) Dari, Donari caudam à natura.

CAPVT, der Kopff. *&* L. 22.
CORNV, eyn Horn. *Corniculum*, eyn Hôrnlin.
Adiuncta.) Acutiora, Hebetiora cornua. *Actiones.*) Armari, Vti, Defendere se, Carere cornibus..
Corneus Corneolus, Hôrnin.
Corniger, Horn tragendt.
OS, daß Maul. *v.* L. 22. *Rostrum*, eyn Rüssel.

TERGVM, *Dorsum*, der Rucke.
SPINA, der Ruckgrad.

VISCVS, das Eingeweydt.
VNGVEN, die Feyßte / Schmår.
RVMEN, der Vorwanst / Dåw Wanst.
PVLPA, eyn Mauß vonn Fleysch.
GLANDVLA, eyn Drieß.

SVFFRAGO, der hinder Bug.
TALVS, eyn Bickelbeyn.
VNGVLA, eyn Huff / Klaw.
Bisulcus, was Zerspaltẽ Klawen hat.
SOLEA, eyn Huffeisen.

ELEPHAS, *Elephantus*, eyn Helffant.

Adiuncta.) Magnitudo, Vires elephantis. Vastus, Prudentior belluarum elephantus. Acutissimi sensus elephantorum. *Act.* Alere elephantos. Vti, Abuti elephantis.

Proboscis, *Promuscis*, der Rüssel eyns Helffanten.

RHINOCEROS, eyn Naßhorn.

MONOCEROS, *Vnicornis*, eyn Eynhorn.

ALCE, eyn Elend.

VRVS, *Bison*, eyn Vhrochs.

CERVVS, eyn Hirtz. *Cerua*, eyn Hündin.

PLATYCEROS, eyn Dannhirtz.

CAPREA, *Capreolus*, eyn Reech. *Hinnulus*, eyn Jung Reech/ oder Hirtz.

DAMA, eyn Gems.

VRSVS, eyn Bär. *Vrsa*, des Bären Weiblin.

LEO, eyn Löw. *Lea*, *Leæna*, des Löwen Weiblin.

Adiuncta.) Virtus, Vis, Fortitudo leonis. Acerrimus leo. *Actiones)* Emitti leonem è cauea. Defendere se morsu, Vitare leones.

TIGRIS, eyn Tigerthier.

PARDVS, *Pardalis*, *Panther*, eyn Panterthier. *Panthera*, das Weiblin.

LVPVS, eyn Wolff. *Lupa*, die Wölffin.

Lupinus, Zum Wolff gehörig.

VVLPES, eyn Fuchs. *Vulpecula*, eyn Füchslin.

Adiuncta.) Fraus Vulpeculæ est.

LEPVS, eyn Haaß. *Lepusculus*, eyn Häßlin.

Adiuncta.) Leuipes lepus. *Actiones.)* Venari, Capere lepusculos.

CVNICVLVS, eyn Küniglin.

APER, eyn Wild Schwein.

Adiuncta.) Ingens, Immanis aper. *Actiones.)* Confligere cum apro. Defendere, Tutari se dentibus, apros. Percutere aprum venabulo.

MELIS, *Taxus*, eyn Tachs.

HYSTRIX, eyn Mörschwein.

ERINACEVS, eyn Igel.

SIMIVS, *Simia*, eyn Aff. *Simiolus*, eyn Aefflin.

Adiuncta.) Turpissima, Monstrosissima bestia.

CERCOPITHECVS, eyn Mörkatz.

MARTES, eyn Marder.

VIVERRA, eyn Iltiß.

Mustela

MVSTELA, eyn Wiselin.
SCIVRVS, eyn Eychhorn.
CRICETVS, eyn Kornfäherlin.
MARMOTA, eyn Murmelthier.
TALPA, eyn Maulwerff.
MVS, eyn Mauß. *Musculus*, eyn Mäußlin. *Sorex*, eyn Spitzmauß.
Actiones.) Rodere, Corrodere, Derodere, Arrodere aliquid, mures. Cōprehēdi, Migrare mures.
GLIS, eyn Haselmauß.
RATTVS, *Mus maior*, eyn Ratte.

EQVVS, eyn Roß. *Equulus*, *Pullus*, eyn Rößlin/Füllin. *Equa*, *Equula*, eyn Stuth. *Caballo*, eyn Hēgst. *Admissarius*, eyn Springhēgst. *Cantherius*, eyn Verschnitten Roß. *Veredo*, eyn Postroß.
Adiuncta.) Greges nobilissimarum equarum. Virtus equi. Fortis & victor equus. Insignis, Pretiosus, Albus equus, cantheri⁹. Alacris, Exultans, Facilis, Indomitus, Intractatus, Nouus, Tener, Vetulus, Senio confectus equus. *Actiones.*) Tollere aliquem, Ascendere in equū. Hærere, Sedere, Expeditum esse in equo. Vti equo, quo quis consueuit. Inijcere frenum equo. Equitare in equuleis. Pugnare ex equo. Merere equo. Incitare equum, vel cursum equi. Dimittere, Admittere, Immittere equum ad, vel in locū. Vehi, Aduehi, Peruehi equo. Transmittere fluuium equo. Portari Reportari equis. Ferri, Sustinere equos. Descendere, Cadere ex equo, Iacturam facere equi.
Equinus, zun Rossen gehörig.

ASINVS, eyn Esel. *Asellus*, eyn Eselin. *Mulus*, *Mula*, eyn Maulesel. *Onager*, eyn wilder Esel.
Adiuncta) Sexcenti muli. Clitellarius mulus. *Actiones*) Concipere, Parere, mulam. Agere asellum. Peruehi mulo.
Asininus, Eselisch.

CAMELVS, eyn Camelthier.
Adiuncta) Proceritas collorum in camelis.

BOS, eyn Rind. *Buculus*, *Bucula*, eyn Jung Rind. *Taurus*, eyn Ochs/oder Stier. *Vacca*, eyn Kuh. *Forda*, *Horda*, eyn tragēde Kuh. *Iuuencus*, eyn junger Stier. *Iuuēca*, eyn junge Kuh/Kalbin. *Vitulus*, eyn Kalb/dz Mānlin oder Stierlin. *Vitula*, eyn Tochter Kälblin.
Adiuncta) Nobilis, Opimus taurus, vel bos. Mollipedes boues. Sanctus, Viuus bos. *Actiones.*) Generari, Nasci bouem. Sequi bouem, armenta. Cornibus vti boues. Percipi vtilitatē â bobus. Imolare bouem, vel vitulum.

Bouinus, Bubulus, Rinderin. *Vitulinus*, Kälberin.

BVBALVS, eyn Büffel.

OVIS, eyn Schaaff. *Ouicula*, eyn Schäfflin. *Aries*, eyn Wider. *Veruex*, eyn Hammel. *Agnus, Agnellus*, eyn Lamb/ Lämblin.

Act.) Fructum ex se edere oues. Custodire oues. Imolare ouem vel agnum.

Arietinus, zů Wider gehörig. *Arietare*, mit dē Hörnern stossen wie ein Wider.

CAPRA, eyn Geyß. *Capella*, eyn Geyßlin. *Hircus*, eyn Bock. *Caper*, eyn verheylter Bocke. *Hœdus, Hœdulus*, eyn Gißlin/ Zicklin.

Caprinus, Geyssin. *Hœdinus*, Böckin.

SVS, eyn Saw, Schwein. *Sucula*, eyn Schweinlin. *Porcus, Verres*, eyn Eber. *Porca, Scrofa*, eyn Mohr. *Porculus, Porcellus*, eyn Fährlin. *Maialis*, eyn Barg.

Adi.) Plena Fœcunda, Lutulēta sus. *Act*) Pascere, Amittere, Inuestigare, Inuenire suem. Volutari, Iugulari suem.

Suinus, Suillus, Schweinen/

CANIS, eyn Hund. *Catulus, Catellus*, eyn junger Hund. *Verrago*, eyn guter Jaghūd

Adi) Plures, Acres, Sagaces, Imaniores, Venatici cāes. Sagacitas, Alacritas, Fida custodia canum. Nobiles Nocturni, Publici. Dōestici canes. Modò nati, Cæci catuli. *Act*) Alere, Imittere canes, Inuestigare, Perscrutari, Indagare Latrare, Lambere, Mordere, Laniare, Dilaniare aliquid, canes.

Caninus, Hündisch.

FELES, *Felis, Catus*, eyn Katz.

DE AMPHIBIIS, ET INSECTIS. LOCVS XX.

AMPHIBIA, *Bestiæ ancipites*, Thier die im Wasser/ vnd Land leben.

CASTOR, *Fiber*, eyn Biber.

LVTRA, eyn Otter.

TESTVDO *lutaria*, eyn Schiltkrott.

RANA, eyn Frosch. *Ranunculus*, eyn Fröschlin. *Calāita*, *Calamites*, eyn Laubfrosch. *Ranum fœtus*, Rosskopff.

BVFO, eyn Krot. *Rubeta*, eyn Gartenkrott/ Fewrkrott.

CROCODILVS eyn Crocodil.

LACERTA, eyn Heydächs. *Stellio*, eyn gefläckt Heydächßlin.

SALAMANDRA, eyn Molch.

SCORPIVS, eyn Scorpion.

REPTILE, eyn kriechend Thier. Repere, Serpere, Kriechen.

VERMIS, eyn Wurm. *Vermiculus*, eyn Würmlin. *Lumbricus*, eyn Regenwurm/ oder Spilwurm.

SERPENS, *Anguis*, *Coluber*, eyn Schlang. *Anguiculus*, eyn Schlånglin. *Hydra*, *Natrix*, eyn Wasserschlang. *Vipera*, eyn Nater.

Adi.) Ingētes angues. Maxima vis serpentum, natricarū, viperarum. Venenata & pestifera vipera. Volucres angues. Mas, Fœmina anguis. *Actiones.*) Oriri, Aquam persequi, Delitescere, Emittere se & ferri, Erigere sese, Inferre, hydram, vel serpentem. Serpere anguiculos. Circūplicari, Circumligari, Circumijci angui. Vlcerari morsu serpentis. Cōphendere, Cōficere, Comprimere, Illidere, Interficere Cōsumere serpentes, vel angues.

Serpentinus, *Viperinus*, zur Schlāgē od' Nater gehörig.

DRACO, eyn Drach.

Adi.) Imāni specie, tortuq; terribili, Iubat⁹, Lapideus draco.

REGVLVS, *Basiliscus*, eyn Basilisck.

CECILIA, eyn Blindschleych.

COCHLEA, *Testudo*, eyn Schneck. *Limax*, eyn Wegschneck.

Adi.) Fluuiatiles testudines. *Act.*) Abscōdere se & retētare, Cōedi cū dōo sua, & auferri cochleam.

HIRVDO, *Sanguisuga*, eyn Aegel.

ERVCA, eyn Raup. *Inuoluul⁹*, eyn Raup/ od' Würmlin so sich in Blåtter verwicklet.

TEREDO, eyn Holtzwurm.

SCOLOPENDRA, eyn harechts Würmlin/ mit viel füssen.

TINEA, *Blatta*, eyn Schab.

BOMBYX, eyn Seidēwurm.

INSECTA, allerley Käffer.

MVSCA, eyn Mück. *Muscula*, eyn Mücklin.

Act.) Comedere aliquid, Abigere muscas.

CVLEX, eyn Schnaack.

APIS, *Apicula*, eyn Imme/ Byn. *Examen*, eyn Bynenschwarm.

Act.) Congregari, Considere, Fauos fingere, apes.

Apiarium, eyn Immenhauß.

Aluear, *Alueare*, *Aluearium*, eyn Immenkorb.

Fau⁹, eyn Immenwaben.

FVCVS, eyn Hummel.

VESPA, eyn Wespe.

CRABRO, eyn Hurnuß.

ACVLEVS, eyn Angel.

Actiones.) Vti aculeis, apes, aut vespas.

vespas. Erigere, Emittere, Dimittere aculeos. Pungere aculeis. Ferre non posse, Excutere, Euellere aculeos.

ASILVS, Oestrus, vel Oestrū, eyn Bräm. *Cynips, Cynomyia,* ein Hundsmück.

CINCIDELA, *Nitedula, Noctiluca,* eyn Mötzle/Käfferlin/ das zu Nacht scheinet.

HEPIALVS, eyn Nachtmuck so umbs Liecht fleugt.

PAPILIO, eyn Pfeiffholter.

CANTHARIS, eyn Gulden käffer. *Cantharis rubea,* eyn Meyenkäffer.

SCARABAEVS, ein Rosskäffer.

TAVRVS, *Scarabæus Lucanicus,* eyn Schröter.

LOCVSTA, *Cicada,* eyn Höw schreck.

GRYLLVS, eyn Heymichlin.

FORMICA, eyn Ameyß.

Adiuncta.) Sensus, Mens, Memoria in formica. *Actiones*) Congerere grana, formicas.

ARANEVS, *Aranea,* eyn Spinn oder Spinnweb. *Araneola,* eyn Spinnlin. *Actiones*) Rete texere, Quod inhæserit conficere. Si quid inciderit, arripere, consumere, araneolas.

Tipula, eyn Wasserspinn.

ASELLVS, *Multipes,* eyn Esel oder Holtzwurm.

RICINVS, eyn Zäck / Rinderlauß.

CIMEX, eyn Wändel.

PVLEX, eyn Floch.

PEDICVLVS, eyn Lauß.

LENS, eyn Niß.

CVRCVLIO, *vel Gurgulio,* eyn Wübel / Kornmülwe.

ACARVS eyn Mülwe.

DE HVMANIS REBVS: DE HOMINE, DE SEXV, ET ÆTATE.

LOCVS XXI.

HOMO

HOMO, eyn Mensch. *Homuncio, Homŭculus, Homulꝰ*, eyn Meſchlin. *Mortalis*, eyn ſterblich Mensch.

Adiuncta) Multi homines, mortales. Mille, Multa millia, Greges hominum. Magnus, Tantus Summus, Clarus, *P*ræclarus, Clariſſimus, Illuſtris, Excellens, Diuinus, Ornatus, Ornatiſſimus, Elegantiſſimus, Lectiſſimus, Spectatus, Spectatiſſimus, Nobilis, Nobiliſſimus, Splendidꝰ, Splendidiſſimus, Gratioſus, Potens, *P*otentiſſimus, Primus, Princeps, Ampliſſimus, Florentiſſimus, Bonus, Optimus, Honeſtus, Honeſtiſſimus, Integer, Integerrimus, Innocentiſsimꝰ, Sanctiſsimus, Ingenioſus, Doctus, Doctiſſimus, Eruditus, Eruditiſſimus, Literatiſſimus, *P*olitus, Ingenuus, Diſertus, Eloquentiſſimus, Prudens, Prudentiſſimus, Peritus, Peritiſſimus, Sapiens, Sapientiſsimus, Valde, vel Nimis acutus, Acer, Conſideratus, Subtiliſſimus, Sanus, Callidus, Verſutus, Aſtutus, Grauis, Grauiſſimus, Iuſtiſſimus, Seueriſsimus, Modeſtus, Frugi, Caſtus, Caſtiſsimus, Vigilans, Induſtrius, Nauus, Diligens, Diligentiſsimus, Quietiſſimus, Frugalis, Frugaliſsimus, Moderatus, Temperans, Bellus, Humanus, Humaniſsimus, Vrbanus, Lautus, Facillimus, Familiariſsimus, Suauiſsimus, Officioſus, Officioſiſsimus, Liberaliſsimus, Gratiſsimus, Tenuis homo. Humilis homunculus. Abiectus, Perditus, Infimus, Egens, Leuis, Leuiſsimus, Ieiunꝰ, Imbecillus, Sordidus, Afflictus, Iacens, Miſer, Miſerrimus, Imperitus, Inertiſsimus, Ineptior, Stultus, Fanaticus, Inſulſus, Amens, Amentiſsimus, Barbarus, Moroſus, Arrogans, Inſolens, Ventoſiſsimus, Ingratus, Ingratiſsimus, Auarus, Auariſsimus, Sordidiſsimus, *M*alus, Impius, Improbus, Improbiſsimus, Iniquiſsimus, Impotentiſsimus, Intemperantiſsimus, Nequā, Nequior, Nequiſsimꝰ, Turpis, Turpiſsimus, Deterrimꝰ, Impudentiſsimus, Audax, Audaciſsimus, Facinoroſus, Flagitioſiſsimus, Sceleratus, Sceleratiſsimus, Nefarius, Contaminatiſsimus, Impurus, Impuriſsimus, Spurcus, Spurciſsimus, Profligatus, Perditus, Perditiſsimus, Nocentiſſimus, Importuniſsimus, Veſanus, Furioſus, Furibundus, Seditioſus, Seditioſiſsimus, Dirus, Ferus, Teter, Teterrimus, Crudeliſsimus homo. Bellua, Peſtis. Formoſus, Celſus, *E*rectus, Conſularis, Popularis, Priuatus, Nouus, Ignotus, Mortalis homo.

Actiones) Gignere, Generare, Conformare, Conglutinare, Excitare, Celſum & erectū conſtituere hominē. Naſci, Edi, Oriri, Exiſtere, Eſſe Extare hominem. Conſtare hominē è corpore & animo. Præſtare, Antecedere, Anteire, Differre, Principatum tenere homines, animātium. Viuendi vna communisq; ratio inter homines. Vti homines rebus factis. Tueri, Tutari, Seruare, Cōſeruare, Iuuare homines. Præbere ſe hominem. Exuere, Tollere hominē ex homine. Eijcere ex numero hominū, Exterminare, Diſſoluere. Interire, Occidi, Mori, Deleri hominem.

Huma-

Humanitas, *Mortalitas*, Menschliche oder Sterbliche art.. *Humana, orum*, *Res humanæ*, *Genus humanum*, *Natura*, *vel Conditio humana*. Menschlich thun/ Wäsen/Zufälle.

Adiuncta.) Magna vis humanitatis. Tolerabilia humana. Fragiles caducæq; res humanæ: Fragilitas, Imbecillitas rerum humanarum. Deterior conditio humana. Communis humanitas. *Actiones.*) Præficere deos, Interesse rebus humanis. Curare, Procurare humana. Cōsulere, Dare aliquid, Subuenire, Tribuere aliquid, Vtilitatē afferre generi humano. Considerare, Perspicere, Percipere res humanas. Extimescere, Tolerabilia, Inferiora Parua ducere, Contemnere, Despicere, Moderatè ferre, Pati turbulentè, Vincere, Premere humana. Rationem habere humanitatis. Negligere humana. Inimicus humanitati. Amittere sensum humanitatis. Exuere, Abijcere, Extirpare ex animo humanitatē. Tollere societatem humani generis.

Humanus, Menschlich. *Mortalis*, Sterblich.

Humanè, *Humaniter*, *Humanitùs*, Menschlicher weise.

PERSONA, eyn Person.

Adiuncta.) Innumerabiles personæ hominum. Magna varietas personarum. Tanta, Grauis, Grauior, Grauissima, Seuera, Vehemēs, Acris, Heroica persona: Grauitas, Pōdus, Dignitas, Gloria personarum. Apta, Aptior, Idonea, Mira, Muta, Ficta, Supposita, Leuis, Obscura, Lutulenta, Impura; Inuisa, Turpissima, Improba, Extrema, Aliena, Cōmunis, Singulis attributa, Antiqua persona. *Actiones.*) Appetere, Desiderare, Deligere, Imponere, Attribuere alicui, Accōmodare sibimetipsi, Capere, Recipere, Suscipere, Sumere, Induere personam. Præbere, Tenere, Sustinere, Agitare, Gerere, Tueri personam. Seruare dignitatem personæ. Esse aliquid personæ. Cadere in sermonem, personas. Conferre disputationem in personas. Illigari personas sermonibus. Inducere, Introducere personam. Seruire personæ. Accommodare ad personam. Inuehi in personam. Dimouere, Commutare, Detrahere alicui, Ponere, Deponere, Abijcere personam.

Personatus, inn eyn Persohn verstellt.

SEXVS, das Geschlecht.

Adiuncta.) Muliebris sexus timidior, quàm virilis. Vterq; sexus.

VIR, *Mas*, eyn Mann / Mannsbild. *Masculus*, eyn Männlin.

Adiuncta.) Multi, Tot viri: Tanta copia virorum)(Penuria. Magnus, Tantus, Talis, Tam egregius, Præstans, Præstantissimus, Specta-

Spectatissimus, Delectus, Lectissimus, Excellens, Præcellens, Præcellentissimus, Nobilissim⁹, Clarus, Præclarus, Clarissimus, Illustris, Splendidissimus, Ornatissimus, Primarius, Princeps, Singularis, Summus, Sum̄a autoritate, religione, fide, Dignitate, Virtute, Ornamentis summis honoris, fortunæ, virtutis, ingenij præditus, Amplissimus vir. Bonus, Optimus, Honestus, Honestissimus, Integerrimus, Sanctissimus, Diuinus, Summæ virtutis, Doctus, Pereruditus, Prudens, Prudentissimus, Sapiens, Sapientissimus, Peritissim⁹ maximarum rerum. Tectus, Callidissimus, Iustus, Iustissimus, Gratus, Gratissimus, Fortis, Fortissimus, Magnanimus, Acer, Acerrimus, Vehemens, Inuictus, Inuictissimus, Grauis, Grauissimus, Cōstans, Clemēs, Clementissimus, Temperatus, Temperatissimus, Castissimus, Intemperans, Effœminatus, Cōsularis, Rusticanus vir. *Actiones.*) Quærere, Effici, Ferre, *Esse*, Existimari virum talem. Numerari, Haberi, In numero haberi virorum bonorum &c. Præbere se, Reperiri virum. Laudare, Sequi viros bonos. Deditum esse viris optimis. Viuere cum viris bonis. *Prosperè* euenire res viris magnis. Debilitari, dolore frāgi, succūbere, turpe esse viro.

***Virilis*, Mannlich. *Masculus*, Männlichs geschlechts.**

Adiuncta.) Plusquàm, Parum virilis.

***Viriliter*, Männlich/Dapfferlich. *Viritim*, von Mañ zu Mann.**

***FOEMINA*, *Mulier*, eyn Weib/Weibsbildt. *Muliercula*, eyn Weiblin.**

Adiuncta.) Plures mulieres. Multitudo, Cœtus, Conuentus mulierum. Bona, Optima, Proba, Probatissima, Integritate summa mulier, vel fœmina. Præclara, *Præ*stantissima, Primaria fœmina: Dignitas optimarum fœminarum. Nobilis, Nobilissima, Summo loco nata, Spectatissima, Lectissima, Amantissima fœmina. Ingeniosa mulier. Prudentissima & diligentissima, Grauissima, Sanctissima, Religiosa, Casta, Castior, Castissima, Pudica, Pudicissima, Pudentissima fœmina. Formosa, Pulchritudine eximia, Diues, Perdiues, Pecuniosa, Locuples, Copiosa, Potens, Felix, Beata mulier, vel fœmina, Infirmitas consilij in mulieribus. Imperita, Auara, Auarissima, Timida, Ægra, corpore & animo confecta, Imbecillo animo, Inornata, Misera, Miserrima, Ærumnosissima, Importūa, Immoderata, Aspera, Audax, Impura, Procax, Temeraria, Irata, Proterua, Impudica, Impudicissima, Libidinosa, Libidinosissima, Nota, Infamis, Crudelis, Crudelissima, Nefaria, Deterrima, Amens, Furiosa mulier, muliercula. Ingenua, Libera, Nupta mulier. Vetula, Multarum nuptiarum mulier. *Actiones.*) Nubere viro, Nuptam esse mulierem. In matrimonio habere fœminam. Concipere, Parere mulierem.

Viuere

Viuere viduam liberè, petulanter, effusè, meretricio more, Peruulgare se omnibus, Cupiditati omnium patefacere domũ, Deligi ad libidinem, Pellicere ad sese, Nouisse, Corrumpere mulierem. Consuescere, Familiarissimè viuere cum aliquo mulierem. Esse, Perpotare, Pernoctare, Iacere ebrium cum muliere, vel muliercu lis. Complecti mulieres impudicas. Imperare alicui, mulierem. Inseruire mulieribus. Assentator, Amicus, Aduersarius mulierum. Odium mulierum)(Mulierositas. Probri insimulare, Interficere, Necare, Tollere mulierem.

Fœmineus, Effœminatꝰ, Weiblich/ Weibisch. *Muliebris, Mulierarius, idem.*

Effœminatè, *Muliebriter*, Weibischer/zärtlicher weise.

AETAS, *Aeuitas*, eyn jedes Alter. *Aetatula*, eyn zartes Alter.

Adiuncta) Longa, Longissima, Longinquior ætas. Vita diuturna, Plus ætatis. Breue tempus ætatis. Dispares ætates. Prima ætas, vel ætatula. Prima tempora ætatis. Initia ætatis prima. Puerilis, Virginalis, Iniens, Infirma, Lubrica, Incerta, Improuida, Flexibilis, Grandior, Adulta, Florens, Maturissima, Opportunissima ætas. Maturitas, Tempestiuitas, Flos, Temeritas, Infirmitas ætatis. Corroborata, Firmata, Confirmata, Integerrima Constans, Optima, Spectata, Prouecta, Decrepita, *Præcipitata*, Deuexa, Ingrauescens, Affecta, Confecta, Exacta, Præterita, Extrema ætas, Extremum, Vltimum tempus ætatis. *Actiones.*) Adamare, Constituere aliquod genus ætatis degendæ. Esse ætate aliqua, vel id ætatis. Habere satis ætatis. Florere ætate. Coniunctus ætate cum aliquo. Interiectus medius ætatibus aliquorũ. Adolescere aliquid cum ætate. Succedere ætatem ætati. Prouehi, Procedere ætate. Accedere plus ætatis. Progredi paullulum ætate vel ætatẽ ipsam pro gredi. Anteire, Antecedere, Precurrere alium ætate. Maiorem esse, Præstare ætate. Aptissimum aliquid esse ætati. Ornare aliquid ætatem. Longè abesse ætatem à re. Impediri ætate. Auocare à prælijs, ætatem. Prohibere aliquid, ætatem. Deferre ætatem ad rem. Deditam esse ætatẽ rei. Agere, Agi, Exigi, Decurri ætatem. Peragere, Degere, Ducere, Traducere, Terere, Conterere, Consumere ætatem in re. Contaminare extremũ tempus ætatis. Coacescere ætatem. Volare, Effluere, Sensim senescere, nec subitò frangi, sed diuturnitate extingui ætatem.

Aequalis, Gleichs Alters.

Actiones.) Delectari æqualibus. Congregari cum æqualibus. Diligere æquales. Decertare cum æqualibus.

IN FANTIA, die Vnmündige Kindheyt.

Infans, *Paruus*, eyn kleyn vnmündig Kind. *Infans puer.*

Actiones)

Actiones.) Habere ex muliere filium infantem. Manſa inſerere in os infantibus. Appetere ſalutaria paruos. Expetere voluptatem, infantem. Paruos allicere, voluptatem. Conquieſcere ne infantes quidem poſſe, luſionibus delectari, ne verberibus quidem deterreri.

PVERITIA, die Kindtheit.

Adi.) Extrema pueritia. *Actiones.*) Adoleſcentiam obrepere pueritiæ. Requirere pueritiam.

PVER, eyn Knab. *Puerulus, Puſio,* **eyn Knåblin.** *Puella,* **eyn Meydlin/Tôchterlin.** *Impuber,* **eyn Knab vnter 14. Jaren.**

Adiuncta.) Omnium artium pueruli, ex elegantiſsimis familijs lecti. Mirifica indoles pueri. Bellisſima puella. *Actiones.*) Diſcere artes. Celeriter arripere res, accipere, Reminiſci, & recordari, Artibus, Studijs deditos eſſe pueros. Excedere è pueris.

Puerilis, **Kindisch.**

Repueraſcere, **wider Jung/ oder eyn Kind werden.**

Pueriliter, **Kindischer weise.**

PVBERTAS, die angehende Jugend/vmbs 12. oder 14. Jar.

Actiones.) Exiſtere pubertatem naturâ.

Puber, & Pubes, Ephebus, **eyn angehẽder Jüngling/vm̃s 14. Jar.**

Adiuncta.) Greges epheborum. *Actiones.*) Excedere ex ephebis.

Pubeſcere, **Mannbar werdẽ.**

ADOLESCENTIA, *Iuuentus,* die Jugendt/ biß auff 30. Jahr.

Adiuncta.) Prima, Iniens adoleſcentia. Plena ſpei maximæ, Ad ſummam laudẽ ornata, Spectata, Modeſtiſsima, Animoſior Imbecillior adoleſcentia: Imbecillitas, Temeritas adoleſcentiæ. Liberior, Libidinoſa, Intẽperans, Proterua, Impura, Turpis adoleſcentia: Libido, Turpitudo, Macula, Ignominia adoleſcentiæ. Noua iuuentus. *Actiones.*) Obrepere pueritiæ adoleſcentiam. Inire adoleſcentiã. Iacere fundamenta adoleſcentiæ. Collocare adoleſcentiam in voluptate. Dedere adoleſcentiam, voluptatibus. Agere, Traducere, Conſumere adoleſcentiam in re. Inductũ, Impulſum adoleſcentiâ, facere aliquid. Permittere, Dare aliquid, Ignoſcere adoleſcentiæ. Requirere adoleſcentiam. Mortis caſus plures habere adoleſcentiam.

Adoleſcẽs, Iuuenis, **eyn Jüngling.** *Adoleſcentulus,* **eyn Zarter Jüngling.** *Adultus, Prouectus, Grandis,* **Erwachsen.** *Nubilis, Virgo,* **eyn Mannbare Tochter.**

G *Adiuncta*)

Adiuncta.) Admodum adolescens, vel adolescentulus. Non admodum grandis, sed prouectior. Peradolescens. Adolescẽs, vel pene puer. Plurimi adolescentuli: Frequentia, Copia, Greges adolescentium. Bonus, Optimus, Optimæ spei, Eximia spe, Bonæ indolis, Summæ virtutis, Ingeniosus, Ingeniosissimus, Acutus, Probus, Honestus, Honestissimus, Omnibus rebus ornatus, Ornatissimus, Electus, Lectissimus, Diuinus, Eruditus, Disertus, Disertissimus, Prudentissimus, Maximi animi, Fortis, Fortissimus, Strenuus, Grauis, Pietate singulari, Sanctissimus, Modestissimus, Pudens, Castus, Diligẽs, Humanissimus, Doctissim⁹, Rectissimis studijs & optimis artibus præditus, Nobilis, Nobilissimus, Sũma nobilitate, Summo loco, Clarissimus, Omnium præstantissimus, Potẽs, Potentissimus, Fortunatus, Florentissimus, Pecuniosus, Bene numatus, Gratissimus, Imperitus, Improuidus adolescens, vel adolescentulus: Vires, Infirmitas, Temeritas adolescentis. Delicatus, Insulsus, Non verecundus, Impurus, Petulans, Perditus, Dissolutus, Audax, Furens, Imberbis, Deformis, Priuatus adolescens, vel adolescentulus. *Actiones.*) Fieri adolescentem. Iuuenem esse incipere. Delectari adolescentulis. Amare, Docere, Instituere, Regere, Arcere à libidinibus, Exercere, Circumscribi, Decipere adolescentes, vel adolescentulos. Vitam auferre adolescentibus.

Iuuenilis, Zur Jugendt gehörig.

Adolescere, Auffwachsen.

Iuueniliter, nach der Jugend art.

SENECTVS, *Senium*, das Hoch Alter. *Canities*, das grawe Alter.

Adiuncta.) Summa, Tolerabilis, Leuis, Non grauis, Placida ac lenis, Iucunda, Quieta, Honorifica, Honorata, Literata, Sollicita, Prudens, Seuerissima, Otiosa, Imbecillior, Misera, Calamitosa, Præceps, Grauis, Molesta, Amarior, Odiosa, Operosa, Iners, Languida, Somniculosa, Loquacior, Stulta, Desipiens senectus. Fœda Persona senectutis. Turpis exacta dementiq; ætate canities. *Actiones*) Obrepere senectutem citius, Insequi à tergo adolescentes, Assequi eos nec opinantes. Vrgens iam, aut aduentans senectus. Adipisci senectutem. Venire, Peruenire ad senectutem. Viuere ad summam senectutem. Esse senectute summa. Ferre facilè, Agere tolerabilem senectutem. Tribuere multum senectuti. Incusare senectutem. Pugnare cõtra senectutẽ. Languescere senectute. Affligere Eneruare aliquẽ senectutem. Fugere defatigationem senectutis. Affectus, Confectus senectute, vel senio.

Senex, Alt/wol Betagt. *Vetulus*, *Decrepitus*, *Silicernium*, fast Alt/vff der Gruben gehend. *Anus*, *Anicula*,

la, *Vetula*, eyn Altes Weib. *Adiuncta.*) Admodum, Tam, Planè, Diu, Diutissimè senex. Optimus, Prudentissimus, Sapiens, Disertus senex. Fatidica anus. Moderatus, Festiuus, Formos⁹, *Miser*, Imbecill⁹, Debilis, Difficilis, Inhumanus, Morosus, Anxius, Iracundus, Durus, Desperatus, Mœstus, Sorditatus, Tristis, Decrepitus, Agrestis, Delirus senex. Tam delira, Excors, Indocta anus, vel anicula. Obliuiosus, Credulus, Improuidus, Stultus, Dissolutus senex: Leuitas senum. *Actiones.*) Esse senem corpore. Labores corporis minuere, exercitationes animi augere senibus.

Senilis, Altlicht. *Anilis*, Altvettlisch.

Senescere, Alt werden. *Consenescere*, Zugleich Alt werden. *Canescere*, Grawen. *Adiuncta.*) Sensim senescere. Mœrore & lachrymis consenescere.

Aniliter, Altweibischer weise.

DE CORPORE, ET PARTIBVS CORPORIS.

Locvs XXII.

CORPVS, der Leib. *Adiuncta.*) *Magnum* corpus: *Magnitudo* corporis. Aceruus corporum. Totum corpus. Partes, Membra corporis: Bona, Commoda, Commoditates, Vtilitas, Vsus, Opportunitates, Vis, Vires, Virtus, Efficacitas, Pulchritudo, Valetudo, Firmitas, Habitus, Habitudo, Firma constitutio vel affectio corporis. Firmum, Integrum, Sanum corpus: Integritas, Sanitas, Sanatio, Siccitas, Duritia, Celeritas, Velocitas, Temperatio corporis. Sanctum, Sanctissimum, Castum corpus: Castimonia, Mollitudo, Suauis commotio, Dulcedo, Voluptas corporis. Insipiens, Impurum, Nefandũ, Impudicissimũ corpus: Mala, Incommoda, Vitia corporis. Vitiosum, Graue, Infirmum, Caducum, Debilitatum, Cõfectum, Fragile, Effœtum, Vulneratum, Ægrum corpus: Grauitas, Infirmitas, Gracilitas, Imbecillitas, Vulnus, Ægritudo, Ægrotatio, Morbus, Corruptio, Dolor, Languor, Cruciatus, Cõtagio corporis. Figura, Forma, Statura corporis apta, Species honesta: Similitudo, Dissimilitudo, Imago, Simulachrum, Pulchritudo, Venustas, Nitor, Deformitas, Deformatio, Prauitas, Offensio, Macula corporis. Incultum & horridum corpus.

Humanum,Senile,Mortale, Immortale, Diuturnum corpus. Situs,Status,Motus, Gestus,Tegumenta corporis. Externum Nudũ corpus. *Actiones.*) Gignere, Formare, Figurare, Fingere corpus, naturam. Affingere aliquid corpori. Fieri,Nasci,Cõfici corpus. Constare, Esse, Excellere corpore. Vigere & sentire corpus. Obedire consilio, Obsequi animo, corpus. Alimenta corporis desiderare. Victum, cultumq; corporis ad valetudinem referre. Vestire corpus. Tegumenta facere corpori. Subuenire, Adiumenta adhibere corpori. Colere, Curare, Tueri, Custodire, Seruare, Conseruare, Firmare, Confirmare,Vngere,Calefacere, Concalescere, Requietem afferre, Sopire corpus. Seruire, Deseruire, Indulgere corpori. Valere corpore. Valetudinem corporis sustentare. Exercere, Mouere corpus. Motu, & exercitatione, & defatigatione recalescere, vel ingrauescere corpora. Intendere,Contendere, Remittere,Demittere, Constringere corpus: Actio, Actus, Functio, Opera corporis. Addicere, Conferre, Offerre, Tradere, Obiicere, Opponere corpus rei. Obsidere, Obstruere locum, corporibus. Prohibere aliquem, Impetum excipere corpore. Moueri, Perturbari, Perhorrescere, contremiscere toto corpore. Vim afferre, Nocere corpori. Violari pulsatione, Vulnerari ferro conficiq; corpus. Defatigari, Debilitari, Languescere, Dolere corpore: Dolor, Vulnus, Morbus corporis. Iacere, Confici doloribus, morbo corpus, &c. Labefactari,Frangi, Consumi, Vires amittere, Eijci corpus. Crudelitati obijci, aut præberi, Lacerare, Vexare, Corrumpi corpus. Secari vel auelli aliquid à corpore. Trucidari,Interire,Extingui corpus. Auocare, Seuocare, Abducere,Secernere,Abstrahere animum à corpore. Relinquere,Deserere,corpus. Disiũgere se à corpore, mori. Excedere, Laxari,Relaxare se,Euolare,Migrare è corpore. Vacare corpore. Expertem esse corporis. Ad sepulturam dare,Humare,Interram condere, Humo tegere, Amburi, Cremari, Terræ reddi corpus.

Corporeus, *Corporatus*, Leibhafftig.

CVTIS, die Haut. *Membrana*, eyn dünnes Häutlin.

Adiuncta) Tenuissimæ membranæ. *Actiones.*) Natura vestiuit ac sepsit oculos membranis.

Pori, die Schweyßlöchlin in der Haut.

CARO, das Fleisch. *Caruncula*, eyn stücklin Fleysch.

Adiuncta.) Putida caro.

Musculus, eyn Mauß, stuck Fleisch am Leib.

ADEPS, *Pinguedo*, die Feyste.

Adipalis, *Adipatus*, *Pinguis*, Feyst/Gespickt.

VENA,

VENA, eyn Ader/ Blutader. *Varices*, Auffgeblasene Blutader.

Adiuncta.) Multæ, Crebræ, Toto corpore intextæ, venæ. Caua vena. *Actiones*) Contineri venis corpus &c. Distribui, Diffundi, Influere, sanguinem per venas, Cibum labi, Venenum permanare in venas. Insidere aliquid in venis. Imbui venas veneno. Moueri, Micare, Incidere, Aperire, Venas. Varices secare.

ARTERIA, eyn Pulßader.

Adiuncta.) Multæ, crebræ arteriæ intextæ corpori. Aspera arteria. *Actiones.*) Arterias à corde tractas & profectas duci in omne corpus. Pertinere aliquò arteriam. Spiritum fundi, vel diffundi per arterias. Compleri arterias. Micare arterias. Vulnerari, Lædi, Permulceri, Acquiescere arterias.

NERVVS, eyn Sennader/ Spannader. *Neruulus*, eyn Spannäderlin.

Actiones) Constare, Contineri neruis. A corde tractos & profectos in corpus duci neruos. Concidere, Incidere, Restituere neruos.

CARTILAGO, Krospel.

OS, eyn Beyn. *Ossiculum*, eyn Beynlin.

Actiones) Contineri ossibus, corpus. Nudare, Resecare os.

MEDVLLA, das Marck.

Actiones.) Insidere, Hærere, Inhærere, Includi in medullis.

HVMOR, die Feuchtigkeit im Leib. *Succus*, der Safft.

Adiuncta.) Nimis acris, Concretus, Inutilis humor. *Actiones.*) Colligere humores. Ducere succum ex aëre. Habere, Fusum esse in corpore, Profundi alicundè humorem. Permanare aliquò succum. Amittere succum, aut humorem.

SANGVIS, das Blut. *Cruor* Vergossen schwartz Blut.

Adiuncta.) Multus sanguis, & Multum, Plurimum sanguinis. Verus, Vitiosus, Miserandus, Recentissimus sanguis. Ciuilis, Paternus, Maternus, Cruor. *Actiones.*) Vertere se in sanguinem. Influere, Fundi, Diffundi, Suffundi sanguinem per venas. Profundere, Effundere, Exorberi sanguinem. Delere aliquid cruore & flamma. Pluere, Fluere sanguinem. Defluere imbrem sanguinis. Exire è visceribus sanguinem. Complere os oculosq; sanguine. Aspergere, Aspergi, Respergi, Imbui sanguine. Oblini, Perlini, Cruentari sanguine. Excipere, Gustare, Bibere, Exorbere sanguinem. Implere, Saturare se, Saginari, Madefieri, Tingi, Redundare sanguine. Ostendere, Apparere cruorem. Carere sanguine.

Sanguineus, *Cruentus*, *Cruentatus*, Blutig.

Cruentare, mit Blut besprengen.

Adiuncta.) Scelere, Cæde nefaria, Impiè cruentare.

BILIS, *Fel*, die Gall.

Actiones.) Redundare bilem in corpore.

MELANCHOLIA, der schwartze Schleim im geblüt.

Melancholicus, voll schwartzen Geblüts.

Actiones.) Ingeniosos esse melancholicos.

PITVITA, *Phlegma*, Rotz Wässerig Geblůt.

Actiones.) Abundare pituitam.

Pituitosus, Rotzig.

MEMBRVM, eyn jedes Gliedt des Leibs. *Artus Articulus*, eyn Gleych/Glenck.

Adiuncta.) Vtilitas, Opportunitas, Prauitas, Distortio, Deformitas membrorum. Praua, Debilitata, Imminuta membra: Grauitas membrorum. Tumidum, Turgidum, Vitiose se habens, Fractum, Laceratum, Combustum, Humanum membrum. Apta compositio, Admirabilis fabrica, Compactio, Conformatio, Figura, Situsq; membrorũ. *Actiones*) Dari, Donari membra. Præditũ esse membris. Habere membra. Moueri membra, voluntate. Vti membris. Flectere, Contorquere, Porrigere, Contrahere, Tueri membra. Contremiscere artubus. Non parcere membris: Defatigatio membrorum. Debilitare, Frangere membra. Laborare artus: Dolor artuum, vel articulorũ. Ardere artus. Diuelli, Distrahi, Dissipare, Dispergere membra.

CAPVT, das Haupt/ der Kopff. *Capitulum*, eyn Köpfflin.

Adiuncta.) Magnum, Infirmum, Abrasum, Teterrimum, Spurcissimum caput. *Actiones.*) Coronam accommodare ad caput, vel habere in capite. Obnubere, Obuoluere, Inuoluere, Operire, Velare, Aperire, Demittere, Extollere, Inserere aliquò caput. Sustinere aliquid in capite. Dolere caput. Vulnus accipere in capite. Perfricare caput: Percussio, Ictus capitis. Petere, Præcidere, Reuellere, Abscindere, Auferre, Gestare, Affligere alicubi caput.

VERTEX, der Würbel vff dem Haupt.

Adiuncta.) Summus vertex.

SINCIPVT, der vorderthepl am Haupt/ die Scheytel.

OCCIPVT, *Occipitium*, das Hinderetheyl des Haupts.

PILVS, eyn jedes Haar. *Villus*, eyn Haarlock. *Capillus*, *Crines*, *Coma*, das Haupthaar. *Cæsaries*, Haar das mã abschneydt. *Cincinnus*, *Cirrus*, Krause Haarlöck oder Zöpff.

Adiuncta.) Passi crines. Pexus capillus. Compti capilli. Madẽs coma. Compositus, Delibutus Subcrispus, Erectus, Horridus capillus. Calamistrata coma. *Actiones.*) Vestiri villis; Muniri vallo

vallo pilorum. Habere pilos. Tondere, Adurere, Euellere capillum.

Capillatus, *Crinitus*, Haarechtig. *Cincinnatus*, Haartragendt.

Adiuncta.) Bene capillatus, Capillatior.

CANI, Grawe Haar.

Canescere, Grawen/ Graw werden.

CALVA, *Caluaria*, *Cranium*, die Hirnschaal.

CEREBRVM, das Hirn.

AVRIS, eyn Ohr. *Auricula*, eyn Ohrläplin.

Adiuncta.) Æquissimi, Eruditi, Elegantes, Teretes, Religiosæ, Tritæ aures. Superbissimum iudicium aurium. Fastidiosissimus sensus aurium. Præparatæ, Apertæ, Integræ, Vacuæ, Diligentes, Auidæ, Capaces, Sitientes, Patientissimæ, Ieiunæ, Hebetiores, Inhumanæ, Agrestes, Obtusæ, Defessæ, In altis partibus corporis collocatæ, Eminentes aures. Infima auricula. *Actiones.*) Factas esse aures tutandi sensus causa. Amare, Desiderare, Flagitare, Expectare aliquid, Gaudere re, Acquiescere in re. Accommodare se, Obsequi, Seruire auribus. Præparare, Tentare aures. Aditum habere ad aures. Influere in aures. Dare aliquid auribus. Inculcare se auribus. Nancisci aures alicuius. Afferre, Referre aliquid ad aures. Efficere, Edere, Dicere aliquid dignũ, vel aptum auribus. Venire, Peruenire, Permanare, Accedere, Accidere aliquid ad aures. Tangere aures. Defigere, Ponere, Versari aliquid in auribus. Ad auriculas versari aliquid. Personare, Circumsonare aures, vocibus. Dicere, Admonere, Infundere, Insusurrare aliquid in aurem. Ferire, Pellere, Permulcere, Capere, Conuertere ad audiendum aures. Vti auribus æquissimis. Habere aures, teretes &c. Afferre, Erigere, Patefacere, Patêre alicui aures. Admouere, Adhibere, Dare, Dedere, Præbere aures. Locum esse rei in auribus. Capere sonum &c. Concipere, Accipere, Recipere, Percipere, Sentire, Audire aliquid aures. Iudicare, Dijudicare aliquid auribus: Cupiditas, Voluptas, Oblectatio aurium. Gratum, Iucundum aliquid esse auribus. Tenere aures. Probare, Approbare aliquid aures. Conquiescere alicubi aures. Implere, Complere, Explere, Opplere, Refercire Obtundere aures, sermonibus. Calere, Satiari, Satietate affici aures. Offendere, Violare, Lædere aures aliquorum. Ferre non posse aliquid aures. Intolerabile, Absurdum esse auribus. Abhorrere aures à re. Aspernari, Respuere aliquid, aures. Claudi aures rei. Excludere auribus aliquam rem. Peregrinari, In ciuitat s sermone non versari aure,

Dormire in aurem alteram. Parcere auribus. Præteruehi orationem aures. Obſurdeſcere aures, oppletas ſonitu. Captum eſſe auribus. Carere aurium ſenſu. *Mordicus* auferre auriculam.

TEMPVS, eyn Schlaaff am Haubt.

Actiones.) Percutere tempus.

FACIES, *Vultus*, das Angeſicht. *Os*, *Frons*, *idem.*

Adiuncta.) Crebra facies. Tantus ardor vultuum. Idem ſemper vultus, eademq; frons. Illuſtris, Eximia, Egregia facies. Ficti ſimulatiq; vultus: Dignitas, venuſtas vultus. Seuerus, Triſtis, Importunus vultus Rugoſa, Corrugata, Explicata, Exporrecta frons. Vaſtus, Agreſtis vultus. Noua facies. *Actiones*) Fingere, Effingere, Commutare faciem. Contrahere, Ferire, Percutere, frontem. Eſſe aliqua facie. Afferre faciem aliquam. Aperire, Declarare, Oſtendere frontem. Videre faciem. Aſpicere os. Perſpicere vultum. Nouiſſe de facie. Cogitare, Recordari faciem. Tegi animum vultu. Contegere aliquid fronte, vel frontis integumentis, inuolucris. Ignorare faciem.

Vultuoſus, eynes ernſtlichen Angeſichts.

FRONS, die Stirn.

Adiuncta.) Tranquilla, Serena, Familiaris, Veriſſima frons: Oſtentatio frontis. Rugoſa, Corrugata, Cõtracta, Explicata, Irata Exporrecta frons. Nubecula frontis. Priſtinæ frontis reliqę. *Act.*) Commutare frontem. Ferre aliquid, Fremere fronte. Contrahere, Ferire, Aperire frontem. Declarare, Exprimere aliquid fronte. Perſpicere aliquid ex fronte. Occultare, Tegere, Contegere aliquid fronte: Integumenta, Inuolucra frontis. Mentiri frontem.

SVPERCILIVM, die ober Augbrawe.

Actiones.) Obducere, Tollere, Demittere, Remittere, Contrahere ſupercilia. Contegere aliquid fronte & ſupercilio. Decipere, Fallere, Inducere aliquem rugis, & ſupercilio. Abradi penitus ſupercilia.

CILIVM, die vnder Augbrauwe.

PALPEBRAE, die Augenlieder.

Adiuncta.) Molliſſimæ tactu, Aptiſſimæ factæ, Munitæ pilorum vallo palpebræ. *Actiones*) Factæ palpebræ ad claudendas pupillas, ne quid incideret, & ad aperiendas. Reſecari palpebras.

OCVLVS, eyn Aug. *Ocellus*, eyn Aeuglin *Lumen*, *Lumina*, die Augen oder das Geſicht. *Viſus*. L. 25.

Adiuncta) Duo, Ambo oculi, vel lumina. Acres, Acuti, Arguti, Recti, Intenti, Venuſti, Flagrantes, Hilariores, Conniuentes,

Ardentes,

Ardentes, Graues, Curiosi oculi: Flagrantia, Ardor, Hilaritas, Tristicia oculorum. Lachrimantes, Eminentes, Impudentissimi, Peruersissimi, Violati, Infesti, Sceleris pleni oculi. *Actiones.*) Ponere, Proponere, *E*xponere, Statuere, Constituere aliquid ante oculos, vel in oculis. Defigere, Geri, Versari, Obuersari, Esse rem in oculis, vel ante oculos. Habitare, Viuere, Volitare in oculis, vel ante oculos. Referre, Transferre, Retorquere oculos ad rem. Conuertere, Conijcere, Adijcere, Inserere, Intendere oculos in, vel ad rem. *E*rigere, Aperire oculos. Aspicere, Conspicere, Circumspicere, Perspicere, Intueri, Contueri, Videre, Cernere, Contemplari, Accipere, Percipere, Obseruare, Cognoscere, Colligere, Iudicare rem oculis. Seruire oculis. Mouere, Commouere, Accendere, Flectere, Inflectere oculos. Capere lætitiam, vel delectationem oculis. Dissuauiari, Pascere, Satiare, Exsaturare, Explere, Ardere, Perstringere, Offendere, Terrere, Verberare oculos. Cohibere, Remouere, Abstinere, Deijcere oculos à re. Concedere, Tolli, Abesse ab oculis alicuius. Fugere, Effugere aliquid oculos. Impediri valetudine oculorum. Effodere, Perdere, Amittere oculos, vel lumina.

PVPILLA, der Augenstern/ Augapffel.

Adiuncta) Parua, Duplex pupilla.

ALBVGO, *Albumen oculi*, das weisse im Aug.

NASVS, die Naaß. *Naris*, *Nasi foramen*, eyn Naaßloch.

Adiuncta.) Magna narium iudicia. Incredibilis sagacitas. Quasi murus oculis interiectus nasus. Sursum sunt nares. Resimus, Aquilinus nasus. Contractiores introitus habere nares. *Actiones.*) Ducere succum vel spiritum naribus. Admouere aliquid ad nares. Auertere à naribus. Emungere se cubito.

VIBRISSAE, *vel Vibrissi*, die Naasenhaar.

GENA, *Mala*, *Maxilla*, eyn Back/ Wange.

Adiuncta) Subiectæ oculis, leuiterque eminentes, Pilosæ genæ. *Actiones.*) Radere, Lacerare, Lachrymas peredere genas.

MENTVM, das Kyn.

Actiones.) Intorquere, Deponere alicubi, Subleuare mentum.

BARBA, eyn Barth. *Barbula*, eyn Bårtlin. *Lanugo*, die zarten Barthaar/ Gauchhaar. *Mystax*, eyn Knebelbart.

Adiuncta.) Maior, Maxima, Promissa, Immissa, Prolixa,

 Horrida

Horrida, Intonsa, Aurea barba. *Actiones.*) Tondere, Adurere, Demere barbam.

Barbatus, Gebartet. Barbatulus, eyn wenig Gebartet.

Adiuncta.) Bene barbatus, Horrida barba &c.

Imberbis, Vngebartet.

LABRVM, Labium, eyn Lefftze/ Lippe. Labellum, eyn Läfftzlin.

Adiuncta.) Prima, Primora labra: Lepor in labris. *Actiones.*) Attingere, Gustare aliquid primoribus labris. Habere in primoribus labris.

OS, Oris, der Mund/ das Maul. Bucca, die hóle deß Munds.

Adiuncta.) Tacitum, Asperum, Fœtidum os: Prauitas, Odor teterrimus oris. Fluentes buccæ. Intimum os. *Actiones*) Congerere, Inserere, Inijcere aliquid in os. Venire aliquid in buccam. Torquere, Premere, Opprimere os. Ferre aliquid ore. Agere spumas in ore. Capessere, Accipere cibum ore. Inhalare, Afflare, Tangere ore. Mordicus tenere aliquid. Euelli, Cadere, Excedere, Exire, Elabi aliquid ex ore.

GINGIVA, das Zahnfleysch.

MANDIBVLA, Maxilla, eyn Kynback.

DENS, eyn Zahn.

Adiuncta.) Incredibili magnitudine dentes eburnei. Inimicus, Maledicus dens. Aduersi, Acuti dentes. Primores, Incisores, Canini dentes. Molares vel maxillares. Intimi vel genuini dentes. Adunci, Canduli, Putridi dentes. *Actiones.*) Existere natura, Construi in ore, Iungi, Habere dentes. Capessere cibum, Mandere, Extenuare, Mollire, Diuidere, Conficere cibum, vel escam dentibus. Acuere dentes. Carpere maledico dente. Defendere & Tutari se dentibus: Crepitus, Euulsio dentium.

LINGVA, die Zung.

Adiuncta) Celeris, & exercitata lingua: Solutio linguæ. Hæsitantes linguâ. Finita dentibus lingua. *Actiones*) Vocem fingere, & terminare, Sonos pressos efficere, linguam. Intendere, Moderari, Continere linguam. Nuncupare, Loqui linguâ. Fluere orationem ex lingua. Adiuuari escarum confectionem à lingua. Agitari, Moueri, Ventilari, Eijci linguam. Aspergere aliquem linguâ. Inhærere, Scalpello liberare, Euellere, Exscindere, Exsecare linguam.

PALATVS, Palatum, der Rache.

Adiuncta.) Intimus, Extremus palatus. *Actiones.*) Percipere, Iudicare palato. Sapere alicui palatum.

GVRGV-

GVRGVLIO, *Vua*, das Zäpfflin im Halß.

FAVX, *vel Fauces*, der Schlund.

Adiuncta.) Plenæ, Imæ, Impurissimæ fauces. *Actiones)* Patefieri fauces. Premi faucibus. Eripere aliquid è faucibus.

TONSILLAE, die Mandeln im Halß.

GVLA, *Guttur*, *Aspera arteria*, die Kähl/ Lufftröhr.

Adiuncta) Immensa gula. Tremulum guttur. Vitium gutturis. Insulsa gula. *Actiones)* Obtorta gula abripi. Oblidere gulam.

STOMACHVS, *Oesophagus*, die Speißröhr.

Actiones) Illabi primùm in stomachum quæ accepta sunt ore. Detrusum cibum accipere, depellere, stomachum.

COLLVM, der Halß. *Iugulum*, die Gurgel beim Knopff am Halß. *Ceruix*, der Nacke/ das Genick.

Adiuncta) Procerum, Tenue collum: Proceritas colli. Anguina ceruix: Mollitia ceruicum. Tumidæ ceruices, concaua, iugula. Cruētę ceruices, *Actiones)* Natæ ceruices ad iugum &c. Iactare, Torquere ceruices. Contrahere collum. Demittere corpus à ceruicibus. Reponere collum in aliquid. Intendere tela iugulis. Imponere aliquid ceruicibus. Collocare aliquid, Resistere in ceruicibus. Sustinere aliquid ceruicibus. Petere, Inuadere collum alicuius. Impendēre aliquid ceruicibus. Tutari ceruices. Committere alicui collum. Ostentare iugulum. Auertere, Depellere, Repellere, Deijcere, Reijcere aliquid à ceruicibus. Dare, Præbere ceruices, vel iugulum. Subijcere ceruices securibus. Obtorto collo ducere. Inserere collum in laqueum. Frangere ceruices. Secare collum gladio. Caput abscindere ceruicibus.

PECTVS, *Thorax*, die Brust/ Mittele Leib.

Adiuncta) Solidum, Infimum pectus.

MAMMA, eyn Dütte. *Mamilla*, Düttlin. *Vber*, eyn Brust/ oder Euter.

Adiuncta) Multæ)(Paucæ mammæ: Multitudo, Vbertas mammarum. Lupina vbera. *Actiones.)* Appetere mammas quæ nata sunt. Saturari earum vbertate. Inhiare vberibus.

PAPILLA, eyn Brustwärtzlin.

TERGVM *Dorsum*, der Rücke.

Actiones)

Actiones.) Reponere aliquid in tergo. Reijcere ad tergum. Redundare tergo. Adoriri, Insequi, Relinquere interclusum à tergo.

HVMERVS, *Armus*, eyn Schulter/oder Achßle.

Adiuncta) Vires, Latitudines humerorum. *Actiones.)* Efferre, vel Extollere aliquid in humeros. Sustinere aliquid humeris. Innixum humeris cohærere aliquid. Pendêre aliquid ab humero. Referre, Reportare aliquid humeris suis.

ALA, *Axilla*, eyn Vchse/Höle vnter der Achsel.

SCAPVLAE, *Spatulæ*, die Schulterblätter.

SPINA *dorsi*, der Ruckgradt.

VERTEBRAE, *Spondyli*, die Gleych im Ruckgradt.

LVMBVS, *Lumbi*, die Lenden.

COSTA, eyn Rippe.

LATVS, eyn Seite.

Adiuncta.) Bona, Firma latera. *Actiones.)* Sedere ad latus. Discedere à latere. Intendere, Inflectere, Offendere latus. Versari inter latera, rem. Sauciari per latus. Condolere alicui latus. Consumi lateris dolore.

PRAECORDIA, der Innere Leib/beim Hertzen.

PVLMO, *Pulmones*, die Lung.

Adiuncta.) Raritas & assimilis spongijs mollitudo in pulmonibus: Vis & figura pulmonum. Imi pulmones. *Actiones.)* Extrinsecus spiritum ducere, Contrahere se, Dilatare, Dolere, Incidi pulmones.

COR, das Hertz. *Corculum*, eyn Hertzlin.

Adiuncta.) Exile & exiguum, Victum cor: Vis, Stupor, Odiũ cordis: *Actiones)* Venas & arterias trahi, proficisci à corde, à corde in totum corpus distribui. Esse cordi rem. Trepidare corde. Euulsum cor, palpitare. Edere, exedere, Interire, Auolare cor. Priuari corde. Non habere cor. Sine corde esse.

VENTRICVLVS *cordis*, das Hertzhäußlin.

DIAPHRAGMA, *Septum transuersum*, das Brustfäll/die Leiste.

VENTER, der Bauch.

Actiones.) Metiri omnia ventre. In ventrem auferre aliquid. Inflari ventrem. Petere ventrem.

VMBILICVS, der Nabel.

ABDOMEN, *Sumen*, der vnder Bauch.

Adiuncta.) Insaturabile abdomen. *Actiones.)* Natus abdomini suo. Anteferre voluptates abdominis.

PVBES, die Schamhaar.

PVDENDA, *Verenda*, des Menschen Scham.

Genitale,

Genitale, das Geburt Gliedt. *Penis*, *Mentula*, *Virilia*, das Männlich Gliedt. *Natura*, *Cunnus*, *Muliebria*, das Weiblich Gliedt.

ANVS, *Podex*, der Arß.

NATES, *Clunes*, die Arßbacke.

COXA, *Coxendix*, die Hüfft.

VISCERA, *Exta*, das Eingeweydt.

Actiones.) Condere aliquid in visceribus. Insidere, Hærere, Adhærere, Includi penitus aliquid in visceribus. Cruciatus ciere viscera. Morbi viscerum. Vesci visceribus boum.

OMENT*VM*, das Netz.

VENTRICVLVS, *Stomachus*, der Magen.

Adiuncta.) Calor, Callum stomachi. Languidus stomachus. *Actiones.*) Coquere aliquid stomacho. Vulnus accipere in stomacho.

HEPAR, *Iecur*, die Läber. *Iecusculum*, eyn Läberlin.

Adiuncta.) Plenum, Opimum, Nitidum, Horridum, Exile, Sine capite iecur.

VESICVLA fellis, das Gallen Bläßlin.

Adiuncta.) Inflatæ vesiculæ. *Actiones.*) Rumpi vesiculas.

LIEN, *Splen*, das Miltz.

RENES, die Nieren.

Actiones.) Humores qui ex renibus profunduntur.

INTESTINA, *Ilia*, die Därme. *Aluus*, der Affterdarm.

Adiuncta.) Multiplex & tortuosa aluus. Medium intestinum. *Actiones.*) Accipere, Recipere, Mutare aliquid, aluum. Astringi)(Relaxari aluum, vel intestina. Laborare ex intestinis. Purgare aluum. Inflari, Rumpi ilia.

VESICA, die Blaaß.

Adiuncta.) Tanti morbi vesicæ.

VTERVS, *Matrix*, *Aluus*, die Mutter.

Actiones.) Aluo continere, prægnantem. Fundere ex utero.

BRACHIVM, eyn Arm.

Adiuncta.) Celere brachium: Celeris proiectio brachij. *Actiones.*) Extendere, Proijcere, Contrahere, Remouere, Cohibere, Frangere brachium.

CVBITVS, eyn Ellenbogen.

LACERTVS, die Dicke/ oder Mauß des Arms.

Actiones.) Pugnare lacertis. Mori lacertos.

R*ADIVS*, die kleynere Armpfeiff.

PECHYS, die grössere Spindel am Arm.

BRACHI-

BRACHIALE, *Carpus*, das Glenck zwischen Arm vnnd Hand.

METACARPIVM, der Berg inn der Hand zwischen dem Glenck vnd Fingern.

MANVS, eyn Hand.

Adiuncta.) Aptæ, multarum artium ministræ, Contaminatæ, Sceleratæ, Impiæ, Nefariæ, Sacrilegæ, Rapacissimæ, Furacissimæ, Crudelissimæ, Supplices, Passæ manus. Tremebunda, Dextra, Sinistra, Hostilis, Fœminea, Extrema manus. *Actiones.*) Dare, Affigere manus homini, naturam. Mouere, Vertere, Reijcere ad tergum, Adhibere rei manus. Vti manibus. Concallere, Concallescere manus. Admouere, Afferre, Inferre alicui manus. Conserere manum. Cōfligere, Percutere manu. Appetere aliquid manibus. Venire, Peruenire, Incidere aliquid in manus. Prendere, Prehendere, Comprehendere, Attrectare, Attingere aliquid manibus. Sumere in manus. Habere, Tenere, Sustinere, Esse aliquid in manibus, vel ad manus. Tendere, Tollere, Dare, Porrigere manus. Contundere, Præcidere, Respergere sanguine manus. Extorqueri, Eripi, Emittere, Excidere, Elabi, Effugere, Amittere aliquid de, vel è manibus. Abstinere, Cohibere manus. Ponere, Deponere aliquid de manibus.

DEXTERA, *vel Dextra*, die Rechte Hand. *Dextella*, das Rechte Händlin.

Adiuncta.) Densæ dexteræ. Fida, Firmior, Inuicta, Hostilis dextra. *Actiones.*) Tendere, Porrigere, Prehendere dextram alicuius. Orare per dexteram. Violari dexteras, perfidiâ.

SINISTRA, *Læua*, die Lincke Hand.

PALMA, *Diducta*, *Dilatata manus*, die Flache hand.

Actiones.) Conuertere rem ad palmam. Pandere, Intendere palmam.

VOLA, die hole Hand/ eyn Gauff.

PVGNVS, eyn Faust.

Actiones.) Facere, Comprimere pugnum. Vti, Contendere, Certare, Concîdi pugnis. Ferre pugnos & plagas.

DIGITVS, eyn Finger. *Digitulus*, eyn Fingerlin.

Adiuncta.) Vnus, Duo, Quinq;, *Plures* digiti. Extremi digiti. Transuersus digitus. *Actiones.*) Comprimere, Constringere, Contrahere, Porrigere, Extendere, Intendere ad fontes, Tollere digitum. Concrepere, Dimetiri, Attingere digitis: Percussio digitorum. Auferre, Detrahere de digitis annulum. Confringere digitos.

Pollex,

POLLEX, der Daume.

Actiones.) Præcidere pollices.

Index, der Zeyger.

Verpus, der Mittel Finger.

Medicus, *Annularis*, der Hertz oder Goldt Finger.

Minimus, *Auricularis*, der Kleyneste/ od Ohren Finger.

INCISVRAE, die Handlinien.

ARTICVLVS, eyn Gleych.

VNGVIS, eyn Nagel. *Vnguiculus*, eyn Nägelin.

Adiuncta.) Transuersus vnguis: Tenacitas vuguium. Incompti, Imi vngues. *Actiones.)* Arripere, Certare, Discerpere vnguib⁹.

Radix vnguis, die Nagelwurtzel.

CRVS, eyn Schenckel.

Adiuncta.) Rigida crura. *Actiones.)* Incidere in crus, saxum &c. Frangere, Suffringere, Secare crus, vel crura.

FEMVR, das vorder Dicke theyl des Schenckels. *Femen*, das hinder Dicke theyl des Schenckels.

Actiones.) Redundare feminibus. Percutere femur.

GENV, *Genus*, das Knie.

Adiuncta.) Læuum genus. Inflexum genu. *Actiones.)* Niti, Terram tangere genu. Repellere genibus.

PATELLA, die Kniescheib.

POPLES, die Kniebüge.

TIBIA, eyn Schienbeyn.

FIBVLA, die kleyne Pfeiff am Schienbeyn.

SVRA, eyn Wade.

TALVS, eyn Knode.

PES, eyn Fuß. *Pediolus*, *Pedusculus*, eyn Füßlin.

Adiuncta.) Celeritas)(Tarditas pedum. Fugaces, Durissimi pedes. Dexter pes. Nudi pedes. *Actiones.)* Dare, Affingere pedes, deum. Habere pedes. Constituere, Esse, Positum esse aliquid ante pedes. Abijcere, Proijcere se, Accidere, Iacêre, Volutari ad, vel ante pedes alicuius. Ire, Iter facere, Ingredi, Egredi pedibus. Efferre pedem portâ, domo &c. Conijcere se in pedes. Obire regiones, Transmittere sinus, Peragrare maria, Cõsequi aliquid, Venire, Reuerti pedibus. Referre, Conferre, Inferre, Ponere pedem. Tentare flumen, Percutere terram pede. Supplodere pedem. Supplosione pedis uti: Crepitus pedum. Abluere pedes. Laborare ex pedibus: Offensio pedis. Dolere, Condolere pedem. Trahi quædam pedibus.

CALX, *Calcaneus*, die Verse.

Actiones.)

Actiones.) Premere aliquid, Certare, Vti, Concidi calcibus.

TARSVS, des vordere theyl des Fusses / daran die Zehen stehen.

DIGITI, Pedum, die Zehen.

PLANTA, Solum, die Fußsohlen.

Adiuncta.) Leua planta. Callum solorum.

DE BONIS ATQVE MALIS CORPORI ACCIDENTIB:

LOCVS XXIII.

HABITVS, *Habitudo*, die Eygenschafft des Leibs. *Figura, Forma, Species*, die Gestalt. *Statura*, die Leibmaß. *Lineamenta*, die Gliedmassen.

Adiuncta.) Vastior figura. Mediocris habitus. Parua statura. Bona habitudo. Optimus habitus. Liberalis forma, & species: Dignitas formæ. Ad dignitatem apposita forma, species, statura. Honesta species. Habilis, Apta figura corporis, vel membrorũ. Pulchrior, Pulcherrima forma. Pulchriora lineamenta. Eximia forma: Excellẽs pulchritudo formæ. Suspicienda figura. Præclara species. Tacita figura corporis. Opimus habitus)(Gracilitas. Similis, Simillima)(Dissimilis figura vel forma. Diuina, Humana, Muliebris forma, vel figura. *Actiones.*) Accedere habitum corporis. Formari in figuram. Esse aliqua specie, figura, forma, statura. Præditum esse forma pulcherrima. Florere habitu optimo. Exprimi, Effingi formam. Demonstrari digito figuram. Tueri dignitatem formæ. Conseruare habitum. Transferri in figuram aliam.

PROCERITAS, die Länge / Geradene.

Procerus, Geraden. *Longus, Longurio*, eyn Langermẽsch.

BREVITAS, Kürtze.

Breuis, Kurtz / kleyn. *Pumilio, Nanus*, eyn Zwerglin.

CORPVLENTIA, Leibsgrösse.

Craßitudo, Dicke, Feyste.

Corpulentus, Leibig / Dick. *Quadratus*, Vierschrötig. *Crassus*, Dick. *Pinguis, Opimus*, Feyst.

GRA-

GRACILITAS, *Tenuitas*, Dünne deß Leibs/ Rhanheyt. *Macies*, Magere/ Dürre.

Adiuncta.) Summa gracilitas. Grandis macies. *Actiones*) Extabescere corpus macie.

Gracilis, *Tenuis*, Dünn/ Rhan. *Macer*, *Macilentus*, *Strigosus*, Mager/ Dürr.

FORMA, *Formositas*, *Species*, Wolgestaltung. *Pulchritudo*, *Venustas*, *Dignitas*, Schönheyt Hüpschheyt.

Adiuncta.) Magna species, vel dignitas. Multum, Plurimum venustatis: Amplissima dignitas. Summa species, vel venustas. Liberalis species, vel forma. Tanta pulchritudo. Omni venustate affluens. Apposita ad dignitatem forma. Conspicua venustas. Excellens pulchritudo. Eximia forma, pulchritudo, species, venustas. Egregia pulchritudo. Pulcherrima forma. Insatiabilis, Mira, Recens atq; integra pulchritudo. Muliebris venustas, Virilis dignitas. *Actiones.*) Diligere formam. Expetere, Sequi, Consequi pulchritudinem. Quærere, Reperire venustatem in corpore. Attribuere pulchritudinem rei. Fingere sibi formam. Effingere, Imitari, Formare pulchritudinem imaginis. Esse formâ, vel specie, vel dignitate aliqua. Dignitatem & formam alicui esse. Præditum esse formâ aut dignitate. Adesse formam, valetudinem &c. Habere speciem, dignitatem, pulchritudinē. Continere in se formæ pulchritudinem. Vigere, Excellere venustate, vel pulchritudine. Multum antestare alijs viribus & dignitatibus. Peruenire ad oculos pulchritudinē. Iudicium habere pulchritudinis. Mirari, Admirari, Laudare, Adamare formā, speciem, pulchritudinem. Delectare, Mouere, Commouere aliquem, pulchritudinem, vel speciem. Incendi pulchritudine rei. Tueri dignitatem. Periculo esse pulchritudinem. Contemnere, Aspernari pulchritudinē. Remouere à forma ornatum. Deflorescere formæ dignitatē, aut extingui. Corrumpere, Delere, Extinguere formam, vel pulchritudinem.

Formosus, *Pulcher*, *Venustus*, Wolgestallt / Hüpsch / Schön. *Pulchellus*, eyn wenig Schön. *Magna dignitate*, *Egregia forma*, *Eximia facie præditus*.

DEFORMITAS, *Prauitas*, Vngestaltūg/ Heßlicheyt. *Vitium*, eyn Gebräste oder Mangel deß Leibs.

Adiuncta) Summa, Insignis, Per insignis deformitas, vel prauitas. *Actiones.*) Venire ad deformitatem prauitatemq;. Imitari prauitatem oris. Habere vitia. Condire, Tollere vitia naturæ.

Deformis, *Deformatus*, *Prauus*, *Deprauatus*, Vngestalt / Heßlich. *Vitiosus*, Bråsthafft / Mangelhafft.

ROBVR, Stårcke. *Vis*, *Vires*, *Latera*, *Lacerti*, *Nerui*, Kråfften des Leibs.

Adiuncta.) Maximę, Tauri vires. Tantum, Aliquantum, Aliquid, Plus, Satis, Paulum, Minimum, Nihil roboris, neruorem. Tantulæ vires. Bona latera. Bonæ, Egregiæ, Integerrimæ, Agrestes, Horridæ, Debiles, Infirmæ, Præsentes ad nocendum, vires. Pristinum robur.

Actiones.) Desiderare, Naturam dare vires. Accedere alicui, Assumere paulùm roboris. Comparare, Colligere vires. Esse in aliquo tantum roboris vel neruorum. Viribus esse maximis. Habere robur, vires, neruos Posse, Valere, Excellere, Superare alios viribus, aut robore. Inferiorem esse robore. Nobilitari ex lateribus. Adhibere, Exercere, Contendere vires, aut neruos. Vti, Abuti, Gerere res, Certare, Pugnare viribus. vel lacertis. Opponere, Reficere, Conseruare, Frangere vires, vel robur. Incidere neruos. Opprimi, Deficere, Consenescere vires. Mori lacertos. Deesse vires. Carere viribus. Sine neruis esse.

Robustus, Starck. *Corroboratus*, Gestårckt. *Lacertosus*, *Neruosus*, *Valens*, Starck.

Adiuncta.) Bene robustus.

Roborare, *Corroborare*, Stårcken. *Valere*, Starck oder Vermöglich sein.

Adiuncta.) Plus valere.

INFIRMITAS, *Imbecillitas*, Vnuermöglicheyt. *Debilitas*, *Debilitatio*, Schwåche / Schwåchung. *Fragilitas*, Gebråchlicheyt. *Teneritas* *Mollicies*, Zårtigkeyt.

Adiuncta.) Maxima imbecillitas. Summa infirmitas. Misera debilitas. Humana imbecillitas.

Actiones.) Considerare infirmitatem suam. Timere debilitatem. Extimescere fragilitatem. Esse, Inesse in aliquo infirmitatem, imbecillitatem, teneritatem, molliciem. Ostendere infirmitatem corporis. Indulgere, Assentari imbecillitati. Superare, Leuare infirmitatem. Repellere dolores, debilitatẽ &c

Infirmus, *Imbecillis*, *Imbecillus*, *Debilis*, Vnuermöglich / Schwach / Blöd. *Debilitatus*, *Confectus*, *Eneruatus*, Geschwåcht. *Tener*, *Mollis*, Zart / Weych.

Adiuncta.) Perimbecillus. Tam, Quàm imbecillis. Admodùm infirmus. Naturâ imbecillior. Ex diuturno morbo infirmus. Statim imbecillus.

Actiones.) Facere, Fieri, Reddere, Esse infirmũ, debilem, imbecillum. Resisti facile imbecillo. Superare, Spoliare imbecillum.

Infirmare, *Debilitare*, Schwåchen.

chē. *Eneruare*, Stärck entziehen.

Adiuncta.) Non planè eneruare.

Infirmè, Imbecillè, schwächlich

VALETVDO, Sanitas, Gesundtheyt. *Integritas*, Wolvermöglicheyt. *Salus, Incolumitas*, Wolfahrt. & L. 44

Adiuncta.) Bona, Optima, Integra valetudo: Integritas, Commodum valetudinis. Incorrupta sanitas. Opportuna valetudo. Iucūdior alicui bona valetudo. Incerti euētus valetudinis. Tenuis aut nulla potiùs valetudo alicuius. Mala valetudo: Vitiū valetudinis. Incommoda, Infirma, Infirmissima, Ægra, Grauis, Perdita valetudo. Incommodū, Infirmitas, Imbecillitas, Grauitas, Perturbatio valetudinis. *Actiones.)* Ponere in bonis, Anteponere voluptati valetudinē bonam. Plus tribuere valetudini. Desiderare, Expetere valetudinem. Extimescere incertos euentus valetudinis. Conducere aliquid valetudini. Referre ad valetudinem, victum &c. Esse sanitatem in corpore. Sanitate incorrupta, Valetudine bonâ vel integrâ esse. Affectū esse optima valetudine. Sustentari valetudinē, Remanere sanitatem. Contemnere valetudinem. Parum parcere valetudini. Contra valetudinem, aut valetudinis commodam facere. Incommodo valetudinis facere aliquid. Vexare, Impedire, Perturbare valetudinem. Tentari genere quodam valetudinis. Amittere, Perdere sanitatem, vel valetudinē. Impediri valetudine. Tenere aliquē, valetudinē. Posse, aut nō posse aliq̄d per valetudinē. Tribuere aliquid valetudini. Excusationē, Causam valetudinis habere. Sollicitare, Sollicitum reddere, Offendere, Conturbare, Doloribus excruciare aliquē, valetudinē alicuius. Exanimatū esse perturbatiōe valetudinis alicuiꝰ. Curare, Curæ esse valetudinē. Curationē prescribere valetudinis. Cōsulere valetudini. Rationē habere valetudinis. Operam dare, Seruire, Inseruire, Indulgere, Obseq̄ valetudini. Sustētare & tueri valetudinis imbecillitatē. Leuari valetudinis grauitate. Emergere incommoda valetudine. Confirmare valetudinem.

Valēs, Validꝰ, Sanus, Gesund/ Vermöglich *Firmus, Vegetus, Integer*, Starck/Frisch. *Bellus, Saluus, Incolumis*, Wolfärtig. & L. 44.

Adiuncta.) Bene valens. Planè integer. Satis firmo corpore. *Act.)* Facere, Esse sanū. Reuerti bellū. Sistere se vegetū. Videre aliquē valētē, validū, firmū, cōfirmatū.

Valere, Gesund sein. *Cōualescere, Cōsanescere*, Gesunt werden. *Vigere*, Grunen. *Confirmare, Recreare*, Stärcken/Erholen. *Bellè habere.*

Adiuncta.) Planè, Etiā atq; etiā, Iterū, Quotidie plus, Bene, *Melius*, Meliusculè, Optimè, Rectè, Minùs, Deteriùs valere. Quàm cōmodiss. Breui, Continuò, Illicò conualescere. Tādiu valere.

AEGROTATIO, *Morbus*, Kranckheyt. *Inualetudo, Insanitas, Imbecillitas, Infirmitas, Debilitas*, Schwachheyt/ Vnuermöglicheyt. *Contagio*, eyn Erbsucht. *Lues*, eyn Landtsucht.

Adiuncta.) Magnus, Tantus morbus sua magnitudine. Duo, Plures morbi. Grauis, Grauior, Grauissimus, Ingrauescens, Periculosus, Mortifer morbus: Grauitas, Vis, Dolor morbi. Difficillimus, Odiosus, Perniciosior morbus. Impura lues. Miser, Insanabilis, Simulatus morbus. Contagio infiniti interualli. Diuturnus, Desperatus, Vetus, Perpetuus morbus. Nouæ tentationes. Longinquitas grauissimi morbi. Senescentis morbi remissio. *Actiones)* Precari alicui, Metuere, Extimescere, Reformidare morbos. Fugere contagionem. Procliuiorem esse ad morbum. Effici, Confici, Gigni morbum, vel ægrotationem. Nasci, Oriri ægrotationes. Aduenire, Crescere, Peruadere oras aliquas morbum. Compelli ad morbos. Incurrere, Cadere, Incidere, Delabi in morbum. Opprimi, Tentari, Attingi, Contingi, Affici, Affligi, Afflictari morbo. Esse in morbo. Adesse morbos. Vti morbo. Infirmum, Aegrum esse ex morbo. Aduersari morbum alicui. Laborare, Impediri, Prępediri, Retardari morbo. Excusare se morbo, vel morbi causa. Iurare morbum. Ferre morbum. Sollicitare, Perturbare animum, vel mentē, morbū. Moueri, Conturbari inualetudine alicuius. Lamentari in morbo. Exanimare aliquem. Contendere, Pugnare contra vim morbi. Mederi, Remedium eligere, Curationē adhibere morbo. Sanari. Leuari, Releuari morbū: Remissio senescentis morbi. Remouere, Repellere à se, Depellere, Euelli difficilius morbos, vel ægrotationes. Recreari, Reficere se, Euadere, Conualescere e morbo. Confirmari valetudinem à morbo. Vacare, Carere morbis. Manere, Ingrauescere vehementius morbum. Vrgeri, Confici, Intabescere, Consumi, Deleri, Extingui, Mori morbo.

Aeger, Aegrotus, Aegrotans, Kräck. *Morbosus*, zur Kräckheyt geneygt. *Valetudinarius*, Blöd/Bawfällig. *Affectus, Confectus*, Abkom̃en/ Verzehrt.

Adiuncta.) Fortis ægrotus. Grauiter æger, aut affectus. Mediocriter ægrum corpus: Leuiter ægrotantes. *Actiones.)* Esse vel fuisse ægrum, aut ægro corpore. Medicos adducere ad ęgros. Tradi medico ægrotum. Curare ægrum, aut ægrotantem. Subuenire ægris. Dum anima est ægroto, spem esse. Salutē dari ægris. Conualescere, Sanare, Confirmare ægrum. Melius fieri ægrotanti. Euadere ex morbo ægrū.

Aegrotare, Laborare, Kranck sein. *Morbo affici, tentari, Affligi.*

Adiuncta) Maximè, Tantum, Quan-

Cas.

Quantum laborare. Grauiter, Grauiùs, Grauissimè ægrotare. Satis vehementer diuq; ægrotare. Prorsus laborare. Viriliter, Leuiter ægrotare. Minùs, Grauiter ex intestinis laborare. Quotannis periculosè ægrotare.

CAPITO, eyn Großkopff.
Cilo, Spitzkopff.
Crispus, Kraußkopff/Kraußhårig.
Relicinus capillus, eyn Widerbürst.
Rufus, Rothkopff.

ALOPECIA, das Haarrysen.
Caluitium, Kaalheyt.
Caluus, Kaal. *Recaluus*, *Recaluaster*, Kaalkopff.
Caluere, *Caluescere*, Kaal sein oder werden.

PORRIGO, der Erbgründt.
Phtiriasis, die Läußsucht.

CEPHALALGIA, *Cephalæa* Hauptwee.
Cephalicus, der das Hauptwee hat.
Vertigo, der Schwindel.

STVPOR, Verzuckung des Verstands. *Exanimatio*, Geschwindung. *Defectio*, Ohnmacht.
Stupidus, Erstummet. *Exanimatus*, dem Geschwunden ist.
Stupere, *Stupescere*, *Obstupescere*, Erstummen. *Exanimare*, Stumm machen.

VETERNVS, *Lethargus*, die Schlaaffsucht. *Torpor*, Vnglentsame der Glieder.
Actiones.) Occupare aliquem veternum. Tueri se torpore.
Torpens, Ragendt/Vngleytig.
Torpere, *Obtorpescere*, Ragen/Vngleytig sein oder werden.

INSANIA, Verruckung des Gemüts oder Verstands. *Deliratio*, *Delirium*, Aberwitz. *Furor*, Wanwitz/Vnsinnigkeyt. *Rabies*, Wütigkeyt. *Mentis*, vel *animi cæcitas*,
Adiuncta.) Tantus, Summus, Mirus furor. Incredibilis deliratio. Inusitata rabies. Effrenatus, Præceps, Inflammatus, Ignitus furor. Impetus furoris.
Actiones.) Obijcere alicui, Inuadere aliquem, furorem. Incidere in furorem, vel insaniam. Incitari, Inflammari, Ardere furore. Geri aliquid per furorē. Inuadere, Irruere in aliquem

rabie, vel impetu furoris. Odisse insaniam. Cedere furori. Vitare furorem alicuius. Cohibere, Repellere, Frangere, Reprimere, Auertere furorem alicuius.

Insanus, Verruckten Verstands. *Desipiens*, *Delirus*, *Deltrans*, *Vecors*, *Vesanus*, Aberwitzig. *Furiosus*, *Furens*, Vnsinnig. *Lunaticus*, Monsüchtig. *Rabidus*, *Rabiosus*, Wütig.

Adiuncta.) Tam, Ita delirus, vel desipiens. Planè insanus. Non minus furiosus. Minimè rabiosus.

Insanire, Töricht/ oder Verruckter Sinn sein. *Desipere*, *Delirare*, in die Aberwitz gehen. *Furere*, Tobē/ Wüten.

Adiuncta.) Acerrimè furere. Penè desipere.

Furenter, *Furiosè*, Vnsinniger weise. *Rabidè*, *Rabiosè*, mit Wüten oder Toben.

EPILEPSIA, *Morbus comitialis*, *Sacer*, *Caducus*, *Herculeus*, der Fallend siechtagen.

Epilepticus, *Comitialis*, *Caducus*, mit dem Fallenden siechtagen behafft.

FLACCVS, eyn Lappohr.

SVRDITAS, Taubheyt. *Grauitas auditus*, *Tarditas auriū.*

Surdus, *Surdaster*, Taub/ Dumlecht.

Obsurdescere, Taub werden.

TINNITVS, das Sausen/ oder Singen der Ohren. *Sibilus aurium.*

FRONTO, Großstirnig.

Blepharo, der groß Augbrawen hat.

STRABO, eyn Schieler. *Pætus*, Vbersichtig/ Glauraug.

Luscus, *Cocles*, Eynäugig. *Lusciosus*, Blintzaug.

LIPPITVDO, Augētriefflüg. *Ophtalmia*, Roter flüß inn den Augen. *Suffusio*, Vberschiessung deß Augs mit eynem Fäll.

Adiuncta) Paruula, *Molestior*, Perodiosa, Diuturna lippitudo. *Actiones*) Molestā esse, Refricare, Depelli lippitudinem.

Lippus, Trieffaug.

Lippire, Trieffende Augen haben.

Cæcitas, Blindheyt.

Adiuncta.)

Adiuncta) Misera, Odiosa, Horribilis cæcitas. *Actiones.)* Timere, Ferre, Lamentari, Deplorare, Obesse cæcitatem.

Cæcus, Blind. *Cæcatus, Obcæcatus*, Geblendet, Blind gemacht.

Cæcare, Obcæcare, Excæcare, Blenden/ Blind machen.

NASO, *Nasatus, Nasutus*, der eyn grosse Naaß hat.

Simo, Simus, Flachnaaß.

Silo, Silus, Rumpffnaaß.

GRAVEDO, *Destillatio, Catarrhus*, Haubtflüß/ Pfnüsel/ Schnupe. *Pituita*, der Pfipfftz.

Adiuncta. Molesta grauedo. *Actiones.)* Subuenire grauedini. Remouere grauedinem.

Grauedinosus, Pfnüselicht.

PROFLVVIUM *narium, Eruptio sanguinis è naribus*, das Bluten der Nasen.

STERNVTATIO, *Sternutamentum*, das Niessen.

Sternuere, Sternutare, Niessen.

BVCCO, *Bucculentus*, der grosse Backen hat.

LABEO, *Labrosus*, der grosse Lefftzen hat.

MENTO, der eyn Lang Kyn hat.

DENTO, *Dentatus*, der lange Zähn hat. *Edentulus*, der Zahnlucken hat.

Odontalgia, Dentium dolor, Zahnwee.

OSCEDO, *Oscitatio, Pandiculatio*, das Gewen/ Gienen.

Oscitare, vel Oscitari, Gewen/ Gienen.

HAESITANTIA, Stamlung.

Hæsitans, Balbus, Balbutiens eyn Stamler. *Blæsus*, eyn Lispeler.

Hæsitare, Balbutire, Stamlen.

MVTVS, *Elinguis*, Stumm/ Spraachloß.

Adiuncta) Magis, Nimium mutus. *Actiones.)* Reddere elinguem. Inducere muta loquentia.

Obmutescere, Erstummen.

Adiuncta.) Repentè, Subitò obmutescere.

OBSTIPVS, der ein krummē Halß hat/ Krummhalß.

Opisthotonicus, dem das Haubt hinder sich raget.

Cernuus, der Nidergebuckt einher gehet.

STRVMA, eyn Kropff.

Actiones.) Demigrare, Alibi se collocare strumas. Exsecare strumam.

ANGINA, Halßwee. *Synanche*, Kålengeschweer.

RAVCITAS, *Raucedo*, *Rauis*, Haiserkeyt.

Raucus, Haiser. *Subraucus*, eyn wenig Haiser.

Irraucere, *Irraucescere*, Haiser werden.

Adiuncta.) Paullum irraucere.

PECTOROSVS, Hochbrůstig

GIBBVS, eyn Hoffer.

Gibbosus, Hofferechtig.

ANHELATIO, *Anhelitus*, das Keichen.

Adiuncta,) Vis anhelitus. *Actiones.* Moueri anhelitus.

Anhelans, *Anhelator*, Keichendt/Engbrůstig. *Suspiriosus*, Seufftzendt.

Anhelare, Keuchē/ Schnauffen.

Adiuncta.) Grauiùs anhelare.

TVSSIS, der Husten. *Tussicula*, eyn Hüstlin.

Adiuncta.) Sicca tussis.

Tussire, Husten.

PERIPNEVMONIA, *Pulmonaria*, die Lungensucht.

Peripneumonicus, *Pulmonarius*, Lungensůchtig/

CARDIALGIA, Hertzenwee.

Cardiacus, mit Hertzenwee behafft.

PLEVRITIS, *Compunctio lateris*, Seitenwee.

Pleuriticus, mit dē Seitenwee behafft.

VENTRICOSVS, *Ventriosus*, & *Ventrosus*, eyn Schmeerbauch.

ADDEPHAGIA, die Fraaßsucht.

MALACIA, Schwangerer Weiber Gelust.

CRVDITAS, Vndåwung des Magens.

Actiones.) Morbi causam esse cruditatem. Vitare cruditatem, Carere, Mori cruditate.

Crudus,

Crudus, mit Vndäwung behafft.

FASTIDIVM, Masslendigkeyt. *Nausea*, Vnwillen/ Ecklung. *Nauseola*, eyn wenig Vnwillens. *Ructus*, eyn Reups. *Singultus*, das Kluxen.

Actiones.) Suscipere, Abire nauseam. Sine nausea nauigare.

Nauseans, dem Vnwillet/ od Eckelt. *Ructans*, Aufffkoppendt.

Fastidire, *Nauseare*, Vnwillen haben/ Ecklen. *Ructare*, *Eructare*, Reupsen / Aufffkoppen.

Adiuncta.) Turpe esse ructare. Turpisimè eructare.

HEPATICVS, *vel Hepatarius morbus*, Läberkranckheyt. *Hepaticus*, Läbersiech.

CHOLERA, Vbergang der Gallen.

Cholericus, dem die Gall vber geht.

SPLENETICVS, *Lienicus*, *Lienosus*, Miltzsüchtig.

TORMINA, das Bauchwee/ Leibwee. *Colica*, *Iliaca paßio*, das Bauchgrimmen.

Torminosus, der Leibwee hat.

Cacostomachus, der eyn blöden Magen hat.

DIARRHAEA, *Lienteria*, *Profluuium alui*, Durchbruch/ Bauchfluß. *Dysenteria*, die Rote Ruhr.

Actiones.) Pertimescere, Reformidare dysenteriam. Arripere aliquem, diarrhæam.

Lientericus, *Foriolus*, *Aluinus*, Bauchsiech/ mit dē Durchbruch behafft. *Dysentericus*, der die Rote Ruhr hat.

VERMES, die Würm.

Verminosus, Wurmsichtig.

TENASMVS, Harter Stulgang. *Ani procidentia*, Außgang des Affterdarms.

LVMBAGO, Lendenwee.

Nephritis, Nierenwee.

STRANGVRIA, die Harnwinde. *Dysuria*, Harnstrenge.

Adiuncta.) Molesta δυσȣρία, vel δυσȣρικὰ πάθη

CALCVLVS, der Steyn. *Ramex*, Karnöffel. *Hernia*, eyn Bruch.

Calculosus, Ramicosus, der den Steyn / oder Karnöffel hat. *Herniosus*, Gebrechen.

CASTRATIO, Außhawung / Verschneidung.

Castratus, Exectus, Spado, Eunuchus, eyn Verschnittener.

Castrare, Execare, Außschneiden / Außhawen.

AMBIDEXTER, der Recht vnnd Linck ist.

Scæua, Scæuola, der Linck ist.

PEDO, der Lange Schenckel hat.

MYSCELVS, Kurtzgebeynt.

LORIPES, Krumbfuß.

Vatius, der die Schenckel außhin gebogen hat.

Varus, der die Schēckel einhin gebogen hat.

Compernis, der mit den Knien zusammen gehet.

Pansa, eyn Breytfuß.

Claudicatio, das Hincken.

Adiuncta.) Non deformis claudicatio.

Claudus, Claudicās, Hinckēd.

Claudicare, Hincken.

ARTHRITIS, das Zipperlin.

Chiragra, das Zipperlin an Händen. *Podagra*, das Podagra.

Actiones.) Laborare ex artubus vel pedibus. Ardere, Cruciari doloribus podagræ. Fortem esse in dolore podagræ. Remittere dolores pedum.

Arthriticus, der mit dem Zipperlin / oder Gliederwee behafft. *Podagricus*, der das Podagra hat.

REDIVIA, *Reduuia*, die Abschälung der Nägel.

PARONYCHIA, der Wurm ann Fingern.

PERNIO, Außbruch an Versen / von Kälte.

CACEXIA, Blödigkeyt / Böse Gestalt des Leibs.

Cacecticus, Blöd / Vbelgegestaltet.

PALLOR, Bleychheyt.

Pallidus, Bleych. *Decoloratus*, Entfärbt.

Pallere, Bleych sein. *Expallescere*, Erbleychen. *Exalbescere*, Weyß werden / sich Entfärben.

Adiuncta.)

Adiuncta) Tremere & Exalbescere, & tota mente, atq; omnibus artubus contremiscere.

TREMOR, daß Zittern/Reudern der Glieder.

Adiuncta) Intestinus, vel Oblatus tremor.

Tremens, *Tremulus*, *Tremebundus*, Zitterend.

Tremere, Zitteren. *Contremiscere*, Erzitteren.

Adiuncta.) Toto pectore, Animo tremere. Toto corpore, Tota mente, atq; omnibus artubus contremiscere. Extrinsecus tremere & exalbescere.

APOPLEXIA, der Schlag. *Paralysis*, der halbe Schlag/ Gichtbruch.

Paralyticus, Gichtbrüchig.

SPASMVS, *Conuulsio*, *Neruorum distentio*, der Krampff.

Ephialtes, *Incubus*, das Schrötle.

LVXATIO, Verränckung eynes Glieds.

Luxatus, Verränckt.

Luxare, Verräncken.

FEBRIS, das Feber/ Kaltwee.

Febricula, eyn Feberlin.

Adiuncta) Assidua & satis molesta febricula. Continuata, Quotidiana, Tertiana, Quartana febris. Æstus, Accessio, Paroxismus. *Actiones)* Incidere in febrim, vel febriculam, Conuerti vim morbi in quartanam. Habere febrem, febriculam, quartanam. Incipere febriculam. Iactari, Afflictari febri. Reuersio & motus febrium constans. Decedere, Discedere febrem, aut quartanam. Releuari febri. Liberari quartana. Carere febri, vel quartana.

AVRIGO, *Regius morbus*, die Geelsucht.

Auriginosus, *Arquatus*, Geelsüchtig.

HYDROPISIS, *Aquaintercus*, die Wassersucht.

Hydropicus, Wassersüchtig.

PHTISIS, *Tabes*, die Schwindsucht. *Consumptio*, Verzehrung deß Leibs.

Tabidus, *Tabificus*, Schwindsüchtig.

Tabescere, *Extabescere*, Schwinden/ Verdorren.

PESTIS, *Pestilentia*, die Pestilentz.

Adiuncta.) Magna, Maior, Mala, Nefaria, Immanis, Perniciosa, Miserrima, Tetra, Horribilis, Infesta, Detestabilis, Capitalis, Funesta pestis. *Actiones.)* Exoptare pestem alicui. Terrere animos pestilentia. Importare, Nasci, Inuadere in vitam, Peruadere prouinciam, pestem. Versari in magna parte pestis. Morari diutius pestem.

Vastum,

Vastum & desertum esse agrum propter pestilentiam. Esse, Attingere aliquem pestilentiam. Percipere signa, Causas colligere pestilentiæ. Interire peste, vel pestilentia. Fugere, Depellere, Avertere, Abire pestem.

Pestilens, *Pestifer*, Pestilentzisch.

RVGA, eyn Runtzel.

Rugosus, Runtzelecht.

MACVLA, eyn Maaß/Fleck. *Næuus*, eyn Anmahl.

Actiones.) Aspergere, Inurere, Eluere, Delere maculam &c. Cognoscere aliquem næuo. Delectare aliquem næuum.

Lentigo, *Lenticula*, eyn Risele/Laubfleck.

STIGMA, eyn Brandmahl.

Stigmatias, *Stigmaticus*, mit eynem Brandtmahl gezeychnet.

ERYSIPELAS, *Sacer ignis*, das Rothlauffen/Schöne.

IMPETIGO, eyn Flechte/Zittermahl.

SCABIES, Raud/Grind. *Psora*, *Fera scabies*, böse schüpechte Raud. *Prurritus*, *Prurrigo*, beissige Raud/Krätzigkeyt.

Actiones.) Carere scabie.

Pustula, eyn Plater/Pfutz. *Papula*, *vel Papulæ*, *arum*, Bläterlin/Hitzbläterlin.

VARI, *Varioli*, die Kindsblatern/Porpeln.

LEPRA, *Elephantiasis*, Aussatz/Maltzej.

Leprosus, Aussetzig/Maltzig.

TVMOR, Geschwulst. *Tuber*, *Tuberculum*, eyn Beule, Beulin. *Inflammatio*/Entzündung.

Adiuncta.) Repentinus, Recens tumor. *Actiones.*) Esse in tumore. Præditum esse, Decoloratum esse tumore, & liuore. Mederi, Remediũ adhibere tumori. Residere, Sanari tumorẽ.

Tumens, *Tumidus*, Geschwollen. *Turgidus*, *Inflatus*, Auffgeblasen.

Tumere, Geschwollen sein.

Tumescere, Geschwöllen.

Turgere, *Turgescere*, Auffbläien. *Inflare*, Auffblasen.

CALLVS, *Callum*, die Harte Haut.

Actiones.) Obducere callum.

Percallere, *Percallescere*, *Occallescere*, *Obdurescere*, Erhärten/Schwühlen gewinnen.

Adiuncta.)

Adiuncta) Prorsus occalescere.

VERRVCA, eyn Wartze. *Verrucula*, eyn Wärtzlin. *Clauus*, eyn Kråyenaug.

Verrucosus, voller Wartzen.

VLCVS, eyn Geschwär. *Exulceratio*, Versehrung. *Vomica*, eyn Eysse / Eyterig Geschwär. *Abscessus*, *Apostema*, eyn zeitig Geschwår.

Actiones.) Aperire, Sanare vomicam.

Vlceratus, *Exulceratus*, voller Geschwär.

Exulcerare, Schwåren / oder Seer machen.

FVRVNCVLVS, eyn hitzigs Blåtterlin.

CANCER, der Krebs.

HERPES *exedēs*, der Wolff.

GALLICVS *morbus*, *Lues Venerea*, die Frantzosen.

GANGRENA, Faulfleysch.

SANIES, *Pus*, *Tabum*, Eyter.

Purulentus, Eyterícht.

VVLNVS, eyn Wund. *Vulneratio*, *Sauciatio*, Verwūdung. *Plaga*, *Ictus*, *Percussio*, eyn Streych / Schlapp.

Adiuncta) Magnum, Maius vulnus, vulneratio. Maxima plaga. Tantum, Graue, Grauissimum, Adgrauescens vulnus. Plaga grauis, grauior)(Leuior. Vehemens & mortiferum vulnus. Vehementior, Luculenta plaga. Periculosa vulnera. Insanabilis, Montifera plaga. Duo, Multa, Plurima, Crebra vulnera. Acu punctum vulnus)(Gladiatoris ictus. Occultum, Voluntarium, Domesticū, Consulare, Nouum, Recens, Aduersum & honestum vulnus. *Actiones.)* Pertimescere vulnus: Metus vulnerum. Animus paratus ad vulnera. Facere, Efficere vulnus, vel plagam. Infligere, Inijcere, Imponere vulnus, vel plagam. Percussus vulnere. Accipere, Excipere)(Vitare vulnus, vel plagam. Cōsauciari corpus vulneribus. Cruentari, Confici vulneribus. Ferre non posse vulnera. Claudicare, Cadere, Concidere, Iacere, Concidi, Exanimari vulnere. Subesse vulnus intra cutem, quod prius nocere, quàm sciri, aut curari possit. Occuli)(Apparere vuln*. Contemnere, Non sentire, Dissimulare vulnus. Mederi, Remedium, Medicamentum adhibere vulneri. Curare, Obligare, Alligare, Sanare, Refricare vuln*. Manus afferre vulneribus. Recrudescere vulnus, quod consenuisse videbatur. Mori, Interire, Extingui vulnere.

Vulneratus, *Saucius*, Verwundt.

Vulnerare, *Sauciare*, *Consauciare*, Verwunden.

Inuulneratus, Vnuerwundt.

RHAGADIA, *Rhagades*, Schrunden an Händen oder Füssen.

RVPTVRA, eyn Bruch/ Beynbruch. *Contusio*, Zerknütschung.

Rumpere, Frangere, Confringere, Brechen. *Contundere*, Zerknütschen.

CICATRIX, eyn Wundtmal/ Schramme. *Vibex, Liuor*, eyn Streychmase/ Kölle. *Adi.*) Magna, Aduersa, Aduerso corpore accepta cicatrix. *Act.*) Accipere, Excipere cicatricem. Decolorari corpus cicatrice. Obduci, Esse alicubi, Ostendere, Aspicere, Refricare cicatricem.

Cicatricosus, voller Wundmahl/ oder Schrammen.

VITA, das Leben/ vnd Wandel. *Anima, Spiritus, Lux, Caput, Sanguis, pro vita.* *Adiuncta.*) Longa, Longior vita. Diuturna vita, vel lucis vsura)(Exigua. Perpetua, Sempiterna, Immortalis vita: Immortalitas, Firmitas vitæ. Vitalis vita. Tota, Omnis, Vniuersa vita. Totius vitæ cursus. Breuis, Breuior vita: Breuitas vitæ)(Æternitas. Exigua breuitas, curriculum, spatium vitæ. Occidens vita. Varia, commutabilisq́; ratio, Præceps & lubrica vitæ via)(Plana & stabilis. Honesta, Honestè acta, Recta, Constans, Naturæ congruens, Integra, Integerrima, Disiuncta à cupiditate, Coniuncta cum officio, Humanitate perpolita, Lenior, Purissima & castissima, Innocentissimè, sanctissimè, honestissimeq́; acta, Ingenua, Probata, Frugi, Seuera, Plena grauitatis, Gloriosa vita: Grauitas, Splendor, Species, Dignitas, Cultus, Elegantia, Ornamēta, Commoda vitæ. Elegantissima, Optabilior, & melior, magisq́; expetenda, Præstantior, Tuta, Tutior, Illustris, Facilior, Minùs grauis aut molesta, Fructuosior, Aptior, Quieta, Otiosa, Tranquilla, Pacata, Beata, Cælestis, Perfecta vita: Tranquillitas, Prosperitas vitæ. Iucunda, Iucundior, Suauissima vita, vel lux, vel spiritus. Iucunditas. Suauitas vitæ. Voluptaria, Voluptatū varietate plena & conferta vita. Necessaria, Laboriosa, Occupata vita. Labores, Dimicationes, Molestiæ vitæ. Attenta & rusticana, Rustica, Agrestis, Horrida, Inculta, Arida, Deserta ab amicis, Immanis & fera, Insolens, Vitiosa, Flagitiosa, Vituperāda, Inquinata, Facinorosa, Iniuriosa, Perditissima, Tumultuosa, Inhonorata & ingloria, Contempta ac sordida, Infamis, Turpis, Turpissima, Egens vita: Infamia, Turpitudo, Sordes, Dedecus, Egestas vitæ. Fœdissima, Tetra, Detestabilis, Inops, Vaga, Insuauis, Misera, Miserrima, Periculosa, Insidiosa, Infesta, Doloribus referta, Acerba, Amarissima, Tristior vita. Plena lachrymarū atq; mœroris vsura lucis. Communis, Vulgaris, Propria vita, vel lux. Priuata, Quotidiana, Assidua, Vmbratilis,

tilis, Delicata, Vrbana, Militaris, Pristina, Superior, Acta, Anteacta, Consequẽs, Reliqua vita. Supremũ, Extremum vitæ tẽpus, dies, spiritus, halitus. *Actiones.*) Expetere, Cupere, Desiderare vitam. Delectari aliqua vita. Deligere, Seligere, Sumere, Exquirere, Sequi vitam. Contingere, Dari, Impertiri, Accipere à natura vitam, vel vsurã lucis. Suscipi, Edi in hanc lucem. Tradi vitam à parentibus. Aspicere lucẽ. Venire, Ingredi, Introire in vitam. Dedere se vitæ alicui. Gustare, Attingere genus vitæ. Constituere, Instituere, Instruere vitam. Suscipere rationes vitæ. Fingere, Ad certam normam dirigere vitam. Inuenire viam, rationem artem vitæ) (Ignorare. Imitari, Exprimere vitam alicuius. Esse in vita. Animam esse alicui. Suppetere, Suppeditare vitam. Ducere vitam, vel spiritũ. Traducere, Viuere, Agere, Degerevitam. Frui vitâ, vel spiritu. Necessitatibus vitæ seruire, Necessaria acquirere, Teneri, Sustentari, Propagare vitam. Cursum vitæ tenere, vel conficere. Consumere vitam in re. Regere, Gubernare vitam. Obseruare, Explorare, Probare vitam alicuius. Peccare in vitæ ratione. Deterrere, Deducere à, vel de vitæ statu. Corrigi, Emendari, Mutari, Commutari vitã Improbare, Arguere, Reprehendere vitam. Reposcere ab aliquo vitæ rationem. Reddere rationem suæ vitæ Explicare, Exponere, Depingere vitã alicuius. Notã esse, Perspicere, Intueri vitam alicuius. Vocare, Adducere, Arcessere aliquem in discrimẽ, vel periculũ capitis. Ostẽtare, Inferre periculum capitis. Parare, Ponere, Fieri insidias vitæ. Accusari capitis. Oppugnari caput. Cõcupiscere, Sitire, Quærere sanguinem alicuius. Prodere caput. Petere, Expetere, Appetere vitam, caput, sanguinẽ. Imminere vitæ sanguiniq́; . Versari in periculo vitæ. Adire, Subire periculũ capitis. Agi caput. Dicere, Decernere de capite: Dimicatio capitis. Dãnari, Cõdẽnari capitis. Indignũ esse luce: Proscriptio, Vẽditio, Cõsecratio capitis. Diminui capite. Detrahi de capite. Prouidere, Petere auxiliũ capiti & fortunis. Committere alicui, Mãdare fugæ ac solitudini vitã. Curæ esse vitã. Charam, Iucundã alicui esse vitã alterius. Anteponere, Præponere vitã alicuius suæ. Adiuuare vitã. Succurrere, Cõsulere vitæ, capiti, saluti. Præsidiũ cõparare vitę Tueri, Custodire vitã. Excubiæ, Custodia capitis. Defendere vitã, vel caput. Laborare, Elaborare in capite alicuius. Mederi capiti. Propulsare periculũ, Depellere impetus, terroresq́; à capite alicuius. Depcari vitã. Parcere vitæ vel capiti. Saluũ, Incolume esse pati caput. Vitare periculũ vitę. Eripere vitã è periculis, vel de manibus aliquorũ. Redimere vitã. Paeisci pro capite. Seruare, Cõseruare, Retinere, Obtinere vitã, vel caput. Tenere aliquẽ in vita. Reuocare ad vitã. Reddere vitã alicui. Mãere, Remanere, Cũctari in vita. Negligere vitã, vel capitis periculũ. Dedere vitã libidini alicui⁹. Animã tradere alicui. Obijcere vitã inuidię. Potestatẽ vitæ in aliquem habere. In manibus alicuius positam esse vitam. Fortunæ telis propositã esse vitã. Perturbari, Confundi, Vexari, Torqueri vitam alicui⁹.

Labe-

Labefactare, Euertere funditus vitam. Timere, Metuere de vita alicuius. Lugere vitam hominum. Pœnitere, Pudere, Tædere aliquem vitæ suæ: Satietas, Desperatio vitæ. Offerre in discrimẽ, Obijcere telis hostium, Proijcere in periculum, Adducere in discrimen, Vouere, Deuouere pro patria vitam, vel caput suum. Reddere, Donare, Soluere vitam, vel spiritum naturæ, patriæ. Largiri sanguinem suum patriæ. Decernere, Contẽdere, Decertare, Dimicare de vita, vel capite. Effundere, Profundere sanguinem vel vitam. Effluere vitâ cum sanguine. Deserere, Relinquere vitam, vel lucem. Edere vitam. Deficere aliquem, Deesse alicui vitam. Amittere, Remittere, Perdere vitam. Adimere, Auferre, Eripere alicui vitam, spiritum, sanguinem, lucem. Priuare, Orbare aliquem vita, vel luce. Vim afferre vitæ. Exhaurire sibi vitam manu. Expellere aliquem vitâ. *Flecti* capite. Luere, Puniri capite. Fugere vitã. Cedere vitâ. Decedere de statione vitę. Discedere è vita. Excedere vitâ. Recedere, Desciscere à vita. Migrare, Demigrare, Emigrare, Abire, Exire de, vel è vita. Finem vitæ facere, vel habere. Orbari vitæ cõmodis. Carere vita, vel luce.

Viuus, Viuens, Lebendig/ Lebend. *Vitalis*, Lebhafftig. *Spirans, Vigens, Superstes* bei Leben. *Semiuiuus*, halb Lebend. *Rediuiuus*, wider Lebend.

Viuere, Leben. *Spirare, Respirare*, Athem ziehen. *Vigere, Degere, Superesse*, Frisch oder bej Leben sein. *Reuiuiscere*, widerumb Lebendig werden.

Actiones.) Maximè vigere. Longius, Ad multam senectutẽ, Ab omni æternitate viuere. Immortale æuum degere. Annos aliquot, Vsq; ad vesperam, Diu, Parum diu, Satis diu, Diu multumq;, Quàm diutissimè, Satis superq; viuere: Modus, Ratio, Via, Conditio, Institutum, Ars recta, vel optima viuendi. Bene viuendi disciplina, Lex, Doctrina, Præcepta, Consilium. Secũdum naturam, Ex naturâ, Conuenienter, Congruẽter naturę, feliciter, absolutè, viuere. Honestè, Rectè, Iustè, Laudabiliter, Sapienter, Cautè, Constanter, Grauiter, Fortiter, Continenter, Sobriè, Castè, Integrè, Prudenter, Sanctè, Sanctissimè, Cõmiter, Seuerè, Magnificè, Præclarè, Animosè, Fideliter, Amicè, Liberaliter, Humaniter, Familiariter, Familiarissimè, Coniunctissimè, Amantissimè, Iucũdissimè, Concordissimè, Bene beateq;, Melius, Optimè, Beatè, Beatius, Beatissime, Fortunatè, Iucundè. Iucundissimè, Hilarè, Cum dulcedine, cum Lætitiâ, cũ Voluptate, Delicatè ac molliter Tutò & sine metu, Quietè & liberè, Otiosè, In otio. In tranquillitate, Sine molestia, sine angore, Sine ægritudine, De die in diem, Arbitratu suo, Ad arbitrium suum viuere. Spem, facultatem,

cultatem, potestatem, licétiam, libertatem viuendi habere, aut sibi præcidere. Inuidiosè, Incultè, Horridè, Cum timore, Malè, Miserè, Improbè, Impurè, Flagitiosè, Secùs quàm decet, Audacter, Immoderatè, Intemperatè, Luxuriosè, Prodigè, Turpiter, Per dedecus & ignauiam, Quotidiè cum aliquo viuere.

MORS, der Todt. *Obitus, Decessio, Decessus, Discessus, Excessus, Exitus,* **Tödtlicher Abgang / Verscheydung.** *Fatum,* **Gottes Gewalt.** *Letum,* **der Todt.**

Adiuncta.) Vnus & idem exitus. Honesta, Gloriosa, Clara, Præclara mors aut discessus: Honor, Gloria, Nobilitas mortis. Pulcherrimum genus mortis. Iustior cõditio mortis. Bona, *Melior*, Optima mors. Exit⁹ boni. Vtilis obitus. Antiquiorem habere, In beneficij parte numerare, In fortuna putare mortẽ. Fortunata, Beata, Optabilis, Leuior mors, aut exitus. Sẽsu carere, Sine cruciatu, aut tormentis esse, Somno simillimam videri mortem. Turpis, Turpissima mors, vel letum. Fœda, Fœdissima, Teterrima, Nefaria mors: Ignominia mortis. Molesta decessio. Grauissimi, Fatales exitus. Mala, Perniciosa, Misera, Indigna, Indigniss. Crudelis, Crudeliss. Miserabilis, Acerba, Acerbissima, Terribilis, Horrẽda, Atrox, Atrocior mors: Crudelitas, Acerbitas, Atrocitas mortis. Gladiatoriũ genus mortis Bellica, Peregrina mors. Publicum, Extremum fatum. Necessaria, Voluntaria, *Matura*, Opportuna, Tempestiua, Repentina, Subita, *Immatura* mors: Necessitas, Opportunitas, Celeritas mortis. *Actiones.*) Optare, Exoptare, Petere, Appetere, Expetere, Concupiscere, Contemnere, Negligere mortem: Cupiditas, Contemptio mortis. Anteponere, Præferre, Potiorẽ alicui esse, Antiquiorem habere mortẽ. Satisarmatũ, Parũ paratũ esse contra mortẽ. Timere, Pertimescere, Metuere, Formidare mortẽ. Terreri, Perterreri mortis metu. Terrore mortis horrescere. Perhorrescere exitum. Sollicitum esse, Angi mortis appropinquatione. Periculum mortis inijcere. Definitam omnibus, Omni ætati communẽ esse mortem. Naturam conficere obitus. Donari à dijs, Fortunam largiri, Constitutam esse à dijs mortẽ. Proponere, Exponere mortem alicui. Addictũ esse morti. Precari, Minari, Minitari, Denunciare, Prædicere mortem, exitiũ, fati diem alicui. Parare mortem alicui. Obijcere aliquem morti. Ducere, Adducere, Rapere, Trudere ad mortem. *Maturare*, Offerre, Afferre, Inferre mortem alicui. Afficere, Mulctare, Mactare, Coërcere aliquem morte. Insequi, Cõsequi aliquẽ, mortẽ. Aduẽtare, Appropinquare, Propinquam esse, Imminere, Impẽdere, Instare, Venire, Adesse, Nõlõgè abesse, Versari ante oculos, Conceptã præcordijs continere mortẽ, vel fatũ. Remorari mortem. Morã mortis assequi. Depellere, Vitare, Fugere, Effugere mortem. Fuga, Effugiũ, mortis. Reuocare, Eripere, Liberare, Vindicare

dicare aliquem à morte. Offerre, Obijcere se morti, vel ad mortē: Mitti ad mortem. Migrare morte in alium locum. Committere se mortis periculo. Ire, Gradi, Proficisci ad mortē. Adire mortis periculum. Incidere in malū mortis. Opprimere aliquē, peruertere alicui spem, mortem. Fieri discessum animi à corpore. Esse alicui, Habere exitum aliquem. Obtingere alicui mortis genus. Reddere mortem naturę debitam. Oppetere, Obire mortem. Occumbere morti. Consciscere sibi mortem. Exhaurire poculum mortis. Mori morte. Conficere diem extremū morte. Commutare mortem cū vita. Perimere aliquem, mortis fata. Perire, Interire morte, vel leto. Deleri, Extingui morte. Auferre, Abstrahere mala, & pericula, mortem. Priuari morte reb⁹. Remedium quærere rei, Vitare periculum, Effugere calamitates, Depellere turpitudinē, Vindicare à miserijs, Luere temeritatē, Dependere pœnas, morte. Nūciare mortem alicuius. Lætari morte alicuius. Prodesse, Bono esse, Emolumento esse, Salutē alterius esse morte alicuius. Cōseq, Capere aliquid morte alicui. Obesse mortē, Præsidiū amittere, Calāitatem accipere, morte alicuius. Ferre mortē alicuius æquo, vel forti animo, familiariter, grauiter. Commoueri morte, Dolere mortē alicuius. Capere Accipere dolorē ex morte alicuius. Angi discessu amicorum. Mœrere, Lugere, Luctum afferre, Deplorare, Complorare, Queri, Conqueri mortē alicuius. Persequi, Vlcisci, Non inultam pati mortē alicuius. Honorare, Honestare, Ornare, Decorare, Nobilitare, Celebrare mortem alicuius. Vacare dolore, Carere honore, Priuari sepulchro mortē.

Mortuus, Todt. Demortuus, Immortuus, Abgestorben. Moriens, Moribundus, Sterbende. Obitus, Oppetitus, Extinctus, Deletus, Verscheydē. Cadauer, eyn Todtencörpel.

Adiuncta.) Sine sensu esse, Malo carere mortuos. Deformatus, tumore prędítus, decoloratus mortuus. Cruentū, Semiustulatū cadauer. Effigies, Imagines mortuorum. *Actiones*) Concidere, Iacere, Reperiri, Tolli, Cōdire, Humare, A canibus laniari mortuū. Terræ gremium tribui mortuis. Agros recipere corpora mortuorum. Parentare, Religiosa iura tribuere, Honores quærere, vel facere, mortuis. Memoriā tueri, Famam commendatam habere, vel conseruatā velle mortui. Iniuriam facere mortuo. Voluntates mortuorū rescīdere vel euertere, Ignominia afficere mortuū Abijcere, Eijcere, Proijcere, Nocturnis canib⁹ dilaniandum relinquere cadauer. Conquiescere mortuos. Infrà mortuos mandari, vel amādari. Erui mortuū. Excitare mortuos, vel à mortuis.

Mori, Sterbē. Demori, Emori, Intermori, Absterbē. Obire, Decedere, Discedere, Oppetere, Verscheydē. Cōsumi, Extingui, Vergehē. E vita exire, exce-

excedere, migrare, Laxari corpore, Dissolui &c.

Adi) Millies mori, vel oppetere Sępe mori. Sati', Meli' esse mori. Celeritas, Sensus, moriẽdi. Cũ dignitate, Cũ gloria, Cũ laude, Æquissimo animo mori. Libenter oppetere. Sua sponte mori, vel extingui. Feliciter, Ex vulnere, Cruditate, à latronib. Manib. inimicorũ, Desiderio mori. Acerbè indigneq; , *Miserabiliter*, Cũ pernicie Reipub. mori, vel emori. Honestius & vtilius tẽpus moriẽdi. Ante tẽpus mori, Dies moriendi finit'. Nuper mortu'. Repentè, Repentinò, *Statim*, Cõfestim, Quãprimũ, Iã iamq;, Anno trigesimo, octoges. &c. mori.

DE ANIMA, ET I. DE VEGETATIVA FACVLTATE.

Locvs XXIV.

ANIMA, *Animus*, die Seel/ d Geyst/ dz Lebẽ. *Animula*, eyn Seelin. *Animatio*, Lebendigmachung.

Actiones.) Triplex anima. Partes eius. Rationis cõsilijq; particeps)(Expers rationis anima. Diuina animatio. Spirabilis, Integer anim'. Pura anima. Æterna anima.

Actiones) Gigni, Nasci, Dari, Arripere, Esse, Inesse, Fusam esse in corp', Mouere seipsã, animã. Agere, Efflare, Edere, Profũdere, Amittere animã. Nõ interire cũ corpore, Dissipari, Extingui, Dissolui, Subuolare ad cœlestẽ locũ animã. Iacturã fieri in animula.

Animalis, Animatus, Seelenhafft/ Lebhafft.

Animare, Lebhafft machen.

Inanimus, Inanimatus, ohne Seel/ oder Leben.

ALIMENTVM, *Alimonia, Nutrimentum*, die Narung. *Vita, Victus*, Lebens auffenthaltung. *Necessitas*, Notturfft/ Vnderhaltung. *Penus*, Vorrath von Speiß vnd Tranck. *Cibus*, Speis/ *infrà*. *Pastus*, *Pabulum*, Weyd/ Futer/ *infrà*.

Adiuncta.) Copiosus victus. Largè & copiosè cõparatus pastus, animantibus aptus. Varij past', varieq; abundantes. Lautus & elegans victus. Omni vita atque victu excultus atque expolitus. Immoderatus pastus. Tenuis, Tenuissim', Aridus victus. Salubris & moderatus cultus & victus, Continentia, *Parsimonia* in victu. Naturales pastus. Necessarius victus. Suauissimus victus. Necessitas, Suauitas, Iucunditas, Delectatio victus. Humanus, Ferinus, Bestiarum victus. Terrestria alimenta. Cõmunis victus. Societas, Consuetudo victus, & vitæ. Præsens pastus. Quotidianus victus. *Actiones.)* Indigere pastu. Desiderare alimentum. Requirere cul-

tum aut paratum vitę necessarium. Accurare, Quærere victum. Vix suppetere pastũ quærentib. Acquirere & parare ad viuendũ necessaria, pastum &c. Referre, Adhibere aliquid ad victũ. Seruire necessitatibus vitę. Necessaria ad victum & vitam. Aditum habere, Accedere ad pastũ. Parare, Comparare, Præparare victum, pastum, res ad vitam degendam necessarias. Fundere ex se, terram pastus. Suppeditari, Præberi victũ. Delectare aliquẽ, Anteferre victum tenuem. Colere, Excolere victum. Esse victũ cum aliquo. Vti victu. Haberi liberalissimè victû. Capessere, conficereq; pastum, Referre victũ ad valetudinem. Propagare sibi vitam victu. Præparari victu atq; cultu ad dormiendum. Educari nutrimentis. Detrahere de victu. Carere victu cultuq;.

Altor, *Nutritius*, eyn Nåhrer/ Ernåhrer. *Altrix*, *Nutrix*, *Nutricula*, eyn Nåhrerin.

Alimentarius, *Penarius*, Zur Ernåhrung gehörig. *Alumnus*, der Ernåhrt würd. *Altus*, *Pastus*, Genåhret. Gefůtert.

Alere, *Nutrire*, *Nutricari*, Nåhren. *Pascere*, Weyden/ Aetzẽ. *Depascere*, Abweydẽ.

Adiuncta.) Copiosè, Satis alere. Bene, Satis bene pascere.

ANNONA, die Jårliche Frůchten. *Frumentatio*, *Pabulatio*, Frucht od Futer samlung. *Commeatus*, Versorgung mit Prosiandt/ od Speiß. *Viaticum*, Zehrung vff die Reyß. *Diariũ*, eynes Tages Speyß. *Res frumentaria*.

Adiuncta.) Plus, Satis viatici: Difficultas annonæ, summaq; inopia rei frumentariæ. Durior, Carior, Carissima annona: Caritas)(Vilitas, Varietas, annonæ. Priuatus)(Publicus commeatus. *Actiones*.) prospicere annonæ. Quærere viaticum. Curare annonam. Iuuare commeatu. Habere commeatum, aut viaticũ. Vereri, Timere caritatem annonæ. Cariorem fieri, Ingrauescere annonam. In discrimen venire annonæ nomine. Flagitare, Petere ab aliquo annonam, vel frumentũ. Pręstare, Leuare, Cõmutari annonam. Vilitatẽ annonæ consequi. Intercludere cõmeatũ. Prohiberi commeatu. Auferre commeatum. Eripere, Præcipere viaticum. Interire rem frumentariam, vel commeatum.

Frumentarius, *Frumentator*, eyn Fruchtsamler. *Pabulator*, d vff die Fůterũg fehrt.

Frumentari, Frucht samlen/ vff die Fůterũg ziehen. *Obsonare*, Speiß eintragẽ. *inf.*

FERTILITAS, *Feracitas*, *Fœcunditas*, Fruchtbarkeyt. *Vbertas*, *Copia*, *Abũdantia*, Affluen-

Affluentia, Völle, Vberflusse. *Vilitas*, Wolfeyle.

Adiuncta.) Maxima, Summa vbertas. Tanta, Inopinata vilitas. Barbara fertilitas. *Actiones.*) Dare fœcunditatē terris. Suppeditare rerum abundantiam & copiam. Consequi vilitatem. Circumfluere omnibus copijs, & in omni rerum abundantia viuere.

Fertilis, Ferax, Fœcundus, Frugifer, Fruchtbar. *Vber, Copiosus, Abundans, Affluens*, Völlig/ Reichlich/ Vberflüssig. *Vilis*, Wolfeyl.

Adiuncta.) Nihil fœcundius, feracius, Vberius. Maximè fœcundus, vber, fertilis.

STERILITAS, *Infœcunditas*, Vnfruchtbarkeyt. *Caritas*, Thewrung. *Fames*, Hunger. *Inopia, Penuria*, Mãgel.

Adiuncta.) Maxima, Summa, Diuturua caritas, vel inopia. *Actiones.*) Timere, Vereri caritatē, inopiam, famem. Inferre famem. Nasci caritatem, Impendere famem. Esse caritatem, vel famem. Subuenire in fame.

Sterilis, Vnfruchtbar. *Carus*, Thewer. *Inops*, Mangelhafft.

Carè, Thewer.

Adiuncta.) Valde carè. Dimidio carius.

SATIETAS, Genüge Ersättigung.

Satur, Saturatus, Exsaturatus, Satiatus, Expletus, Satt/ Ersättigt/ Erfüllt.

Saturare, Exsaturare, Satiare, Explere, Sättigen/ Erfüllen.

FAMES, *Esuries*, Hunger. *Inedia, Ieiunitas, Ieiunium*, Fastung.

Adiuncta.) Integra, Misera fames. *Actiones.*) Optare, Obsonare famem. Afferre famem integram ad rem. Dominari famem. Ferre, Perferre, Pati, Perpeti famem. Commouere, Stimulare aliquem, famem. Debilitari fame. Fessum esse inedia. Cruciari Cogi fame. Misereri alicui⁹ esuriei. Propulsare, Depellere, Explere famē. Necari, Enecari, Suffocari. Confici, Consumi, Perire, Interire, Mori fame, vel inedia. Discedere è vita per inediam.

Famelicus, Esuriens, Hungerig. *Edax*, Aessig. *Ieiunus*, Nüchtern.

Adiuncta) Biduum ieiunus.

Esurire, Hungeren. *Ieiunare*, Fasten.

Adiuncta.) Facilè esurire.

SITIS, Durst.

Adiuncta.) Diuturna sitis. *Actiones*) Quærere, Sedare, Depellere, Restinguere, Explere, Enecari siti.

Sitiens, Dürstig.

Sitire, Dürsten.

Adiuncta.) Quàm maximè, Eò grauius, ardentiusq; sitire.

Sitienter, Dürstiglich.

ESCA, *Cibus*, Speiß. *Esculenta*, *Cibaria*, *orum*, Essenspeise. *Epulæ*, *Dapes*, Trachten. *Ferculum*, eyn Gericht. *Pabulum*, Futer.

Adiuncta) Multus cibus. Vberiora cibaria. Vbertas, Copia, Varietas cibi, vel pabuli. Magnificentia & sumptus epularum. Exquisitissimæ, Profusæ, Immoderatæ epulæ. Nullus modus epularum. Grauis cibus. Temperatæ escæ. Dulcis, Suauissimus, Ad concoquendum facillimus cibus. Suauitas, Condimentum, Conditio cibi. Contemptissimæ escæ. Tenuissimus victus. Funestæ epulæ. Naturale pabulum. Terrestris cibus. Menstrua cibaria. Quotidianæ epulæ. *Actiones)* Amare quasdam epulas, Delectari conuiuijs. Auiditas cibi. Quærere cibum. Eligere quædam esculenta. Petere cibaria. Naturam gignere, procreare varia ad vescendũ. Comparare, Apparare, Conficere, Condire, Coquere cibum, vel epulas. Extruere mensas epulis. Mitigare cibum. Dare, Donare, Præbere, Locare, Suppeditare, Ferre alicui, Introferre cibos, vel cibaria. Accedere ad escã. Accũbere epulis. Recipere auidũ, Tractare liberaliter epulis, vel cibarijs. Capere, Capessere, Arripere cibũ. Adhibere cibũ, Habere escam. Vesci escis. Frui, Vti escis, vel cibis. Sugere, Carpere, Vorare, Mandere, Extenuare, Molere cibũ. Percipere voluptatẽ escis. Terere, Conficere, Consumere, Cogere cibum. Depelli de pectore, Detrudi, Diuidi in corpus & modificari cibũ. Concoqui cibum. Famem depelli cibo. Voluptate aliquem perfundere, cibum. Affici escis. Saturari, Satiari, Referciri, Conferciri epulis vel cibo. Complet⁹, Onustus, Corruptus cibo. Satietas & fastidium cibi. Subtrahere, Subducere, Auferre alicui cibum. Prohibere aliquem cibo.

Esculentus, Aessig/ sich Essen lassend. *Cibarius*, zu gemeyner Speiß gehörig. *Epularis* Gastlich. *Adesus*, *Comesus*, Angebissen/ Gessen.

Edere, Essen. *Comedere*, *Peredere*, *Exedere*, Auffessen. *Vesci*, Niessen. *Epulari*, Zechen.

Adiuncta.) Multa, varia ad vescendum. Affatim vesci rebus. Iucundè, Opiparè, Apparatè edere. Celeriùs comedere.

POTVS, Tranck. *Potio*, *Potatio*, das Trincken. *Poculenta*, Geträanck. *Poculum*, eyn Trunck.

Adiuncta.) Modicæ potationes. Immoderatus potus. Dulcicula potio. Circeũ poculũ. Prima potio. Hesterna potatio. *Actiones)* Poscere pocula. Adhibere potiones. Affici animum, Sopiri corpus potationibus. Obstupefieri animum potu. Sitim depelli potione. Oscitare potatione. Tollere aliquem potione.

Potans,

Potans, Trinckend. *Potus*, *Potatus*, Truncken. *Epotus*, Außgetruncken.

Adiuncta.) Benè potus.

Potare, *Bibere*, Trincken. *Imbibere*, Einhin Trincken. *Obbibere*, Abtrincke͂. *Combibere*, miteynāder Trincke͂. *Haurire*, *Sorbere* &c. *infrà*.

Adiuncta.) Plus, Plurimū, Iucundè, Iucundiùs bibere. Voluptate potandi frui. Dilutius, Totos dies potare.

IENTACVLVM, eyn Morgensupp.

PRANDIVM, das Mittagmahl. *Prandiolum*, eyn kleyn Mittagmahl. *Cœna*, dz Abendmahl oder Nachtessen. *Cœnula*, eyn gering Nachtessen.

Adiuncta.) Lauta, Magnifica, Sūptuosa, Iucunda, Tempestiua, Auguralis, Antelucāa, Hesterna cœna. *Actiones*) Delectari cœnis. Quærere, Poscere, Facere, Obire cœnas, vel cœnulas. Apparare prandium. Inuitare, Vocare, Reuocare ad prandium, vel cœnā. Dare prandium vel cœnā. Mittere, Adducere, Itare, Venire ad prādiū, vel cœnā. Redire à cœna.

Pransus, der zu Morge͂ gessen hat. *Cœnans*, der zu Nacht isset. *Cœnatus*, der Gessen hat.

Prandere, zu Mittag essen. *Cœnare*, *Cœnitare*, zu Nacht essen.

Adiuncta) Benè, Meliùs, Libenter, Rectè, Frugaliter, Honestè, Prauè, Nequiter, Turpiter, Foris cœnare.

MERENDA, das Abendessen.

POCOENIVM, der Schlaaff trunck.

CONVIVIVM, eyn Gasterei. *Epulum*, *Epulæ*, *Epulatio*, eyn Bancketh/herzliche Maalzeit. *Mensa*, eyn zugerichter Tisch. *Comessatio*, *Cōcœnatio*, eyn Zech/Gefräß. *Compotatio*, *Perpotatio*, *Circumpotatio*, eyn Trinckmahl/Vmbtrūck. *Propinatio*, dz Zutrincken. *Poculum*, *Pocula*, *Vinum*, eyn Trunck.

Adiuncta) Magnificentissimum epulū. Præclarū conuiuiū. Extructa mensa multa carne, piscibus &c. Honestū, Moderatū, Modicū, Pudicū, Sobriū conuiuium. Cū maximo clamore atq; conuitio coniunctū, Iucundū, Gratū conuiuium. Fructus, Delectatio, Voluptas conuiuiorū. Dulcissimi sermones amicorū in conuiuijs. Delicatū, Turpe conuiuiū. Intēperātissimæ perpotationes. Libido conuiuiorū. Impurū, Flagitiosū, Flagitiosissimū, Lapitharū, Cētaurorū conuiuiū. Publicū, Muliebre cōuiuiū. Funebre epulū. Tempestiuum, Intempestiuū, Nocturnum conuiuium. *Actiones.*) Delectari conuiuijs,

Quærere comeſſationes. Expectationem dare conuiuij. Dignum aliquem iudicare conuiuio. Parare conuiuium, ſternere triclinia, vocare homines. Apparare, Comparare, Ornare, Inſtruere, Agere, Celebrare, Concelebrare conuiuium. Dare epulum. Protrahere conuiuiũ. Venire in conuiuium. Inire conuiuium, vel epulas. Nullum renuere, Complere cõuiuium. Adhibere aliquem ad, vel in conuiuium. Intereſſe, Verſari, Viuere in epulis, aut conuiuijs. Vti conuiuijs. Accumbere, Iacêre in conuiuijs. Tempus tribuere, Diem conterere conuiuijs. Impediri conuiuiorum occupatione. Comiter & iucundè, Facetum, dicacem, diſertum eſſe in conuiuio, vel ad vinum. Producere conuiuium vario ſermone. Canere, Cantitare, Saltare in conuiuio. Diſſipare patrimonium conuiuijs. Corrumpere aliquem conuiuio. Diſcedere de conuiuio. Reduci, Auferri, Abripi è, vel de conuiuio. Exhalare crapulam conuiuij. Deeſſe cõuiuio. Carere epulis, extructis mẽſis, conuiuijs. Tolli menſam.

Conuiua, eyn Gaſt. *Comeſſator, Compranſor*, eyn Miteſſer/ Zechgeſell. *Compotor, Combibo*, eyn Trinckgeſell. *Propinator*, eyn Zutrincker.

Adiuncta) Hilares, & bene accepti conuiuæ. *Actiones.*) Vocare, Accipere bene conuiuas. Cœnare cum compotoribus. Exigere collectam à conuiua.

Conuiuari, Gaſtung halten. *Epulari*, zu Gaſt eſſen. *Comeſſari*, Zechen/ Schlemmen. *Potare, Perpotare*, Trincken/Sauffen. *Propinare*, Zutrincken.

Adiuncta) Opiparè, Hilarem in modum, Modicè, Intra, vel Extra legem epulari. Voluptate potandi frui. Ad veſperam, Totos dies perpotare.

PANIS, Brot.

Adiuncta.) Similaceus, Cibarius vel domeſticus, Triticeus, Siligineus, Hordeaceus &c. panis.

Cruſtum, Cruſta, die Rinde. *Medulla panis*, die Broſam.

SPIRA, eyn Bretſtell/ oder Mutſchel.

PLACENTA, eyn Kuche/ Flade.

LIBVM, eyn Leppkuche.

SCRIBLITA, eyn Küchlin/ Sträublin.

CRVSTVLVM, vel *Cruſtula*, Offladen.

ITRIA, Hüppen.

POPANVM, eyn Paſteth/ Tharte. *Artocreas*, eyn Fleyſchpaſteth.

OPSONIVM, allerley Speyß ſo man zum Brot iſſet.

Opſonare, Eſſenſpeiß einkauffen.

CVPEDIA,

CVPEDIA, Schleckspeiß. Pulpamentũ, eyn Schleckbißlin.

DECOCTVM, eyn Gekocht. IVS, Iusculum, eyn Supp/ Brüelin. Sorbillum, eyn Süpplin.

Adiuncta.) Feruens, Nigrum ius. Coactum iusculum. *Actiones.*) Dare alicui ius. Delectare se iure.

Embamma, Intinctus, eyn Brüe darein mã duncket. Polẽta, eyn dicke Gerstẽbrüe.

PVLS, Pulmentum, eyn Brei/ Muß. Pulticula, eyn Müßlin. Pappa, eyn Päpp. Offa, Intritum, vel Intrita, Dick Gemüß/Eingebrockte Speiß.

Actiones.) Obijci offam. Inuadere in offam pultis.

CARO, Fleysch. Caruncula, eyn stücklin Fleysch.

Adiuncta) Bubula, Vitulina, Ouilla, Suilla vel Porcina, Ferina, Salita, Infumata, Elixa, Assa, Tosta, &c. caro. *Actiones.*) Mensa extructa multa carne. Vesci carne.

LARDVM, vel Laridum, Speck.

Adiuncta.) Rancidum laridum.

PERNA, eyn vorder Hame. Petasõ, eyn hinder Hame/ Schunck. Armus vervecinus, eyn Hämmelin Bug.

EXTA, das Gehenck. Intestina, das Kröß. Omasum, eyn Feyster Darm. Farcimẽ, eyn Wurst. Apexabo, eyn Blutwurst. Botulus, Lucanica, eyn Bratwurst. Tomaculũ, eyn Leberwurst. Faliscus, eyn gefüllter Säwmagen.

Actiones) Delectari lucanicis.

SALSAMENTVM, Salsura, allerley Eingesaltzene speiß. ACETARIVM, eyn Salath/ oder was man auß Essig isset.

OVVM, eyn Ey.

Adiuncta.) Recens, Requietũ, Sorbile, Edurum, Elixum, Frixum ouum: Similitudo ouorum.

Testa, Putamen oui, die Eyerschaal. Albumen, Eyerklaar. Vitellus, Eyerdotter.

LAC, Milch.

Adiuncta) Vbertas, Imber lactis. Bubulum, Ouillum, Caprinum lac. *Actiones*) Abundare, Ali, Vesci lacte. Sugere lac.

BVTYRVM, Butter/Ancke/ Schmaltz.

CASEVS, eyn Käß.

Adiuncta.) Bubulus, Ouillus, Caprinus, Recens, Vetus &c. caseus.

BELLARIA, *Tragemata*, Nachrichten/ Eingelegte Schleckspeisen. *Hypotrimmata*, Gebachen Zuckerwerck.

SALGAMA, *orum*, allerley Eingelegt Obs/ Wurtzlen/ Kräuter &c.

Melomeli, inn Honig eingemachte Kütten/ Schlehẽkompst.

RELIQVIAE, Vberbleibetẽ.

Adiuncta.) Magnæ reliquiæ.

Analecta, orum, Außschüttleten.

VINVM, *Temetum*, Wein. *Villum*, eyn Weyßlin.

Adiuncta.) Multum vini. Maximus vini numerus. Generosum, Nobile, Plenum, Dulce, Cibarium, Austerum, Pendulum, Turbidum, Sulphuratum, Adustum, Album, Rubeum, Vetus, Vetustum, Annosum, Nouum, Hornum &c vinum. *Actiones.)* Delectari vino. Comparare, Asportare, Defœcare, Diffundere, Adhibere vinum. Vti vino. Sumere, Bibere, Exhaurire vinum. Obrutum, Onustũ, Oppressum esse vino. Plenum esse vini. Confici vino. Languidus vino. Vacillans ex vino. Edormiscere villum. Carere temeto. Coacescere, Euanescere vinum vetustate.

Vinarius, Zũ Wein gehörig.

MVSTVM, Most.

Adiuncta.) Lixiuum, Tortiuum mustum.

MVLSVM, Weinmäth/ Clareth. *Melicratum*, Wassermäth.

Adiuncta.) Frigidum mulsum. *Actiones)* Dare, Miscere, Bibere mulsum.

CEREVISIA, Bier. *Secundaria cereuisia*, Kouent.

SICERA, Apffeltranck. *Lora*, Leurtranck.

SEGMENTVM, eyn Schnid. *Frustum*, eyn Stuck. *Frustulum*, eyn Stücklein. *Mica*, eyn Brösemlin.

Secare, Schneiden. *Frangere*, Brechen.

MORSVS, eyn Biss. *Morsiuncula*, eyn Bisslin. *Bolus*, eyn Bissen/ Mundtvoll. *Bucella*, eyn Bisslin. *Rosio*, Nagung.

Adiuncta.

Adiuncta.) Immanis, Acer, Acrior morsus. *Actiones.)* Certare, Defendere se, Nocere, Vlcerare, Laniare morsu.

Mordens, Beissend. *Mordax*, Bissig. *Rodens*, Nagendt. *Derosus*, Benagt.

Mordere, Beissen. *Rodere*, Nagen. *Arrodere*, *Derodere*, *Corrodere*, Benagen. *Lambere*, Lecken.

Mordicùs, mit Beissen.

VORANS, *Vorax*, Verschlingend/Fråssig. *Deuoratus*, Verschlungen.

Vorare, *Deuorare*, Verschlingen/Verschlucken. *Ingurgitare*, Einschlucken.

SORBITIO, Sürpffung. *Suctus*, Saugung.

Sorbere, Supffen. *Absorbere*, *Exsorbere*, Außsupffen. *Haurire*, *Exhaurire*, Außschöpffen. *Sugere*, Saugen.

Adiuncta.) Citò absorbere tot res.

MANSVM, Gekawete Speiß.

Mandens, Kawend.

Mandere, Kawen. *Præmandere*, Vorkawen. *Conficere*, *Consumere*, *Extenuare*, *Mollire*, Zertreiben.

CONCOCTIO, *Digestio*, Dåwung. *Ruminatio*, Widerdåwung.

Concoquens, Dåwend.

Cōcoquere, Dåwē. *Percoquere*, *Digerere*, Verdåwen.

Adiuncta.) Multa faciliùs digerere, vel percoquere. Facillimus ad concoquendum cibus. Diu, Die ac nocte concoquere.

EGESTIO, Außlåhrung des Kaats. *Excrementum*, allerley Kaath so vom Leib gehet.

Egerere, *Excernere*, Außlåhren/Außwerffen.

SVDOR, der Schweyß. *Sudatio*, Schwitzung.

Adiuncta.) Multus sudor. *Actiones.)* Consequi sudorem. Manare sudore.

Sudare, Schwitzen.

CERVMEN, *Aurium marmoratum*, Ohrenschmaltz.

LACHRYMA, Thrånen. *Lachrymula*, Thrånlin. *Lema*, Augenbutzen.

Adiuncta.

Adiuncta.) Multæ lachrymæ. Vis lachrymarum. *Actiones.*) Non tenere, Effundere, Profundere, Consumi, Arescere lachrymas.

Lachrymans, Thränen vergiessend.

Lachrymare, *Lachrymari*, Thränen vergiessen.

MVCVS, Rotz. *Emunctio*, Nasenbutzung.

Emungere, Butzen/Schneutzen.

SPVTVM, *Saliua*, Speychel. *Expuitio*, Außspeiung.

Sputator, eyn Speutzer.

Spuere, *Sputare*, Speien/Speutzen. *Consputare*, Anspeutzen.

SCREATVS, das Reusperen/Koderen. *Excreatio*, Außwerffung des Koders.

Screare, Reuspelen/Koderē.

VOMITVS, *Vomitio*, das Kotzen. *Reiectus*, *Reiectio*, Außwerffung/Erbrechūg.

Vomitor, *Vomens*, eyn Kotzer.

Vomere, Kotzen. *Euomere*, *Eijcere*, Außwerffen/Erbrechen. *Conuomere*, Bespeiē.

VRINA, *Lotium*, der Harn/Bruntz.

Meiere, *Vrinam reddere*, Harnen/Bruntzen.

CREPITVS, eyn Kracher/Furtz.

Pedere, *Suppedere*, Furtzen.

DEIECTIO, Sthulgang.

Excrementum, *Stercus*, *Oletum*, Dreck.

Cacare, Scheissen. *Opus naturæ facere*, sein Notturfft thun.

GENERATIO, *Progeneratio*, Geburt. *Procreatio*, Zeugung. *Satus*, Zielung. *Propagatio*, Fortpflantzung.

Generator, *Genitor*, eyn Gebärer. *Genitrix*, eyn Gebärerin. *Procreator*, eyn Schöpffer. *Procreatrix*, eyn Schöpfferin. *Sator*, *Seminator*, eyn Pflantzer. *Pater*, *Parens*, *Mater* &c.

Actiones.) Amari, Diligi natos à procreatoribus. Nosse generaratores suos.

Generatus, *Genitus*, Geborē/Gezeuget. *Procreatus*, Erschaffen. *Proseminatus*, Gepflantzt.

pflätzt. *Proles, Soboles, Progenies*, eyn Zucht/Geschlecht. *Nat9, Edit9, Filij9, Liberi &c.*
Adiuncta.) Tanta, Diuina progenies. Ferrea proles. Primogenitus, Primogenia. *Actiones.)* Exoriri prolem. Diligi procreatos. Propagare, Interire sobolem. Orbari progenie.

Generare, Gignere, Progignere, Zeugē. *Procreare, Producere*, Schaffē. *Proseminare*, Pflantzen. *Suscipere*, Zielē.
Adiuncta.) Aptissimæ partes corporis ad procreandum: Voluptas, Libido procreandi.

CONCVBITVS, Beilager. *Coitus, Cōpressus, Cōpreßio*, Beschlaffūg/Vermischūg

Concumbere, Beiligē. *Coire, Comprimere*, Beschlaffen/Vermischen.

CONCEPTVS, *Cōceptio*, Empfängnuß.

Concipiens, Empfangend.

Conceptus, Empfangener.

Concipere, Empfangen.

GRAVIDITAS, *Prægnatio*, Schwängere.

Grauidus, Grauidatus, Prægnans, Fœtus, Schwanger/Tragend.

Vterū gerere, Schwägersein.

PARTVS, *Fœtura*, die Gebärung. *Nixus*, die Khindsarbeyt. *Pullatio*, Brütlūg.
Adiuncta.) Incredibilis, Necessarius partus. *Actiones.)* Facere partum, naturam. Maturescere partum. Afferre partus maturitatesq; gignendi, lunam. Appropinquare, Tueri partum.

Partus, Fœtus, Natus, die Geburt/Geborene Frucht.

Embryo, eyn vollkommene Geburt inn Mutter Leib.

Gemini, Zwilling.
Adiuncta.) Multiplex, Triplex, Vberior, Grādior, Melior fœt9. Aureus partus. Perimbecill9 natus. *Actiones.)* Procreare, Gignere, Fundere, Profundere, Edere fœtum. Excludere pullos. Existere fœtum. Diligere, Custodire partum vel fœtū. Propugnare, Vulnera excipere pro suo fœtu. Reprimi fœtum.

Parturire, mit der Geburt vmbgehen. *Parere*, Gebären. *Edere, Ferre, Proferre, Fundere*, herfür Gebē/ans Liecht bringen. *Excludere*, Außschleyffen.
Adi.) Maxima largitate fundere. Seruare, Saluū parere conceptū. Vicinā esse ad pariendū. Expleri ad pariendū mēses. Aliquādo parere diu parturientem.

PVERPERIVM, die Kindbett.

Puerpera, eyn Kindbetterin.

NATIVITAS, *Ortus*, die Geburt.

NA-

Natalis, *Natalitius*, zur Geburt gehörig.

Nascens, das Geboren würdt.

Natus, *Prognatus*, Gebohren. *Procreatus*, *Susceptus*, *Generatus*, *Editus*, herfür Geboren / & *suprà*.

Adiuncta.) Paruus procreatus. Optimè, In dignitate, Ad dignitatẽ, vel Gloriam, Honestis parẽtibus, Honesto, Nobili, Sum̃o loco, Amplissimo loco, Nobili genere natus. Loco ignobili, humili, obscuro, infimo natus. Patriæ, Imperio, Abdomini suo, Seruituti, Ad agendum præclarè, Ad interitum exitiumq; vrbis, Ad decus & libertatem, Ad omnia summa natus. Fato, Conditione aliqua, Non frustrà, Ad facinus, prædamq; natus. Annos viginti, sexaginta, nonaginta &c. natus. *Maior*, Minor natu.

Nasci, Geboren werden. *Agnasci*, Nach/oder hinzu Geboren werden. *Generari*, *Edi*, *Suscipi* &c. *suprà*.

Adiuncta.) Maximè natum esse ad dicendum &c. Clarissimis parentibus, Incerto patre, Sine sensu, In miseriam nasci.

OBSTETRIX, eyn Hebamm.

Nutrix, eyn Säugam.

Obstetricare, Hebam̃en ambt verrichten. *Nutrire*, *Nutricari*, Nähren. *suprà*.

LACTATVS, die Säugung.

Lactare, Säugen.

Ablactare, von der Milch entwehnen.

ABORTIO, das ohnzeitig Gebären.

Abortus, eyn ohnzeitige Geburt.

STERILITAS, Vnfruchtbarkeyt.

Sterilis, Vnfruchtbar.

DE SENSIBVS EXTERIORIBVS, ET EORVM OBIECTIS.

LOCVS XXV.

SENSVS, der Sinn/die Empfindlicheyt.

Actiones.) Integri, Incorrupti, Sani, Valẽtes sensus. Integritas, Veritas sensuum. Recti, Acutissimi, Acerrimi sensus. Grauis sensus. Veri, Veraces, Certi sẽsus, Clara & certa iudicia, Fides, Vis sensuum. Hebetes & tardi, Obscuri & tenebricosi sensus. Grauitas aut tarditas in sensibus. Stupor sensus. Angustus, Fallacissimus, Fastidiosissimus, Humanus, Diuinus sensus. *Actiones.*) Dare, Atribu-

Attribuere sensus, Ornare animum sensibus, naturam. Esse, Præditum esse, Instructum esse sensu. Habere, Remãere sensus. Cadere rẽ sub sensꝰ. Permanare ad sensus. Subijci sensibus. Mouere, Comouere sensum. Dulcẽ motũ, aut voluptatẽ afferre sensibus. Pelli, Cieri, Titillari sensum. Permulcere, Fouere, Capere sensu. Influere rem in sensus. Hilarari sensus. Intẽdere sensus ad percipiẽdas res. Vti sensibus. Iudicare rẽ, Probare, Accipere, Percipere, Cõprehendere sensu. Effugere aliqd, sensũ, Fallere, Detrahere, Adimere, Auferre sensum. Orbare sensibus. Perimi, Extingui, Abire sensum. Amittere sensum. Carere, Vacare sensu. Relinqui, Nullum residere sensum. Sine sensu esse.

Sentiens, mit Sinn begabt.

Sentire, mit Sinn begreiffen/Empfinden. *Percipere, Accipere, Videre*, Begreiffen/Sehen.

Adiuncta) Acutè, Maturè, Antè, Serò sentire.

VISVS, Visio, Acies, das Gesicht/ oder Sehen. *Obtutus, Contuitus, Aspectus, Cõspectus*, Anschawung. *Spectatus, Spectatio, Inspectio, Contemplatio, Lustratio*, Besichtigung. *Prospectus*, das Außsehen. *Spectaculũ*, das man Sihet.

Adiuncta.) Magnum & iucundum spectaculum. Multa, Varia spectacula. Frequens conspectus. Vnus, Primus, Acris & defixus aspectus. *Præclarum*, Egregium spectaculum. Prospectus præclarus. Admirabilior, Illustrior, Excelsior aspectus. Salubre & necessarium)(Miserum ac funestum spectaculũ. Optatissimum spectaculum. Insperatus, Iucundus, Iucundissimus aspectus, vel conspectus. Spectaculum iucundum, iucundiss. Amabilis prospectus. Venustũ, Ornatum, Pulchrum, Pulcherrimum aliquid aspectu, vel ad aspectum. Nihil pulchrius, aut admirabilius spectaculo aliquo. Hebes, Obtusior acies. Deformis, Miserabilis aspectus. Acerbum, Acerbissimum, Miserum, Miserrimum, Graue, Luctuosum, Turpissimum, Crudele, Inhumanum, Tetrum spectaculum. Teterrimus, Terribilis, Venenatus aspectus: Contagio alicuius aspectus. Virilis, Præsens, Quotidianus aspectus.

Actiones.) Quærere spectaculum aliquod. Sequi conspectum. Intendere aciem. Figere obtutum. Referre, Conuertere aspectum aliquò. Parare, Constituere, Præbere spectaculum. Fieri conspectum. Producere, Adducere, Proferre in prospectum, vel aspectum. Ponere, Constituere, Locare sub, vel in aspectu, vel conspectu. Subijcere, Cadere, Venire, Prodire, Redire sub, vel in aspectum, vel conspectũ. Dare, Comittere se in conspectum. Stare, Astare, Sedere, Esse in conspectu. Versari ante oculos, in ore atq; oculis omnium. Habere spectaculum, vel inspectionem. Adhibere aspectum. Vti, Frui

aspectu.

aspectu, vel conspectu. Intueri, Aspicere, Videre, Cernere, Assequi, Percipere, Sentire rem aspectu aliquo, Spectaculum videre, vel percipere. Iudicare de re aspectu. Impelli, Admoneri, Commoueri, Capi, aspectû. Aspectum, vel conspectum aliquorum impellere, reficere & recreare mentem. Leuari animum spectatione. Obstupescere aspectu alicuius. Conterreri, Exterreri, Conturbari aspectu. Horrere aspectum omnium. Definire aspectum. Minus valere aspectum. Non relinqui rem in conspectu. Abstrahere se è conspectu. Vitare aspectum, conspectũ, lucem &c. Fugere, Effugere aspectum, conspectum, obtutum. Auferre se, Decedere, Euolare è conspectu. Oblitescere aliquid ab aspectu nostro. Præstinguere, Præstringere, Perstringere aspectum, vel aciem. Hebescere aciem. Eripere alicui conspectum suum. Priuare aspectu, vel conspectu. Remoueri rem ab aspectus iudicio. Amittere spectaculum, vel aspectum. Carere aspectu, vel spectaculo. Deesse conspectum alicuius.

Videns, Sehend. *Intuens*, *Contuens*, Ansehend. *Spectans*, *Inspectans*, Schawend. *Spectator*, *Speculator* eyn Zuseher. *Speculatrix*, eyn Zuseherin. *Conspiciens*, *Suspiciens*, *Prospiciens*, Ansehend/Fürsehend. *Respiciens*, *Respectans*, Zuruck Sehend. *Circumspiciens*, *Circumspectans*, vmb sich Sehend. *Contemplans*, *Contemplator*, eyn Schawer.

Adiuncta.) Multum in posterum prospiciens. Bene intuens rem. Diligens, Ociosus spectator. *Actiones*) Desiderare, Constitui, Esse, Adesse, Præbere se spectatorem.

Videre, *Cernere*, Sehen. *Visere*, *Visitare*, Besehen. *Inuisere*, *Reuisere*, widerumb Besehen. *Tueri*, *Intueri*, *Contueri*, *Spectare*, *Speculari*, Schawen. *Aspicere*, *Aspectare*, *Conspicere*, *Conspicari*, *Perspicere*, Ansehen/Ersehen. *Inspicere*, *Inspectare*, Einsehen. *Prospicere*, *Prospectare*, Fürsehen. *Respicere*, *Respectare*, Zuruck Sehen. *Circumspicere*, *Circumspectare*, vmb sich Sehen. *Suspicere*, Vbersich Sehẽ. *Despicere*, vnder sich Sehen. *Contemplari*, *Lustrare*, *Collustrare*, *Perlustrare*, Besichtigen/Beschawẽ.

Adiuncta.) Multa, Multum, Multò plura, Plurima videre, cernere, prospicere &c. Magis, Maximè, Quam maximè videre, spectare, cernere. Acerrimè contemplari. Inprimis suspicere. Penitùs

nitus videre vel introſpicere. Intentis oculis contueri, intueri, contemplari. Nimis intueri. Satis, Parum videre. *Ex* parte, Obſcurè cernere. Omnino non, Planè nihil videre. Pauliſper intueri, Vix aſpicere. Bene, Meliùs)(Malè videre, intueri, cernere. Rectè, Acutè, Acutiùs, Acutiſsimè videre, vel proſpicere. Acriter oculis intueri. Acri & attento animo intueri. Acriùs videre. Celeriter circumſpicere. Facilè, Faciliùs, Facillimè cernere, vel videre. Apertè, Sua ſponte, Libēter, Libentiſsimè, Perlibenter, Perquàm diligenter, Diligentiſsimè videre, conſpicere, circum ſpicere. Studioſè, Omni ſtudio, Tota mente, Omni animo, Tota cogitatione intueri, videre, viſere. Valde cupidum eſſe vidēdi, ſpectandi. Cupiditate affici vel inflammari, Voluptate duci, Studio efferri videndi, vel viſendi. Auere, Animum prægeſtire, videre aliquid. Alacri & prompto ore intueri. Æquo animo videre, vel ſpectare. *M*agnificè circūſpicere. Furtim aſpicere. Faſtidioſè ſpectari. Infeſtis oculis cōſpici. Iniquiſſimo infeſtiſſimoq́; animo intueri. Non ſine luctu aſpicere. Lachrymātibus oculis intueri. Nō decorè aſpici aliqd. Coràm intueri. Longè, Longi⁹, Tam, Quàm, Parum longè, Procul, Retrò videre. Huc atq; illuc intueri, circumſpectare. Maturè, Continuò, Repentè, Longè antè, Iampridem videre. Aliquandò, Raró, In poſterum, Quamprimum, Propediem, Iam iamq́;, Crebrò, Aſſiduè, Sæpe, Quā ſæpiſſimè, Quotidie &c. videre, viſere, inſpicere.

LVX, *Lumen*, das Liecht/ die Heytere. *Splendor*, *Fulgor*, *Nitor*, *Candor*, Glantz. *Claritas*, Klarheyt. *Illuſtratio*, Erleuchtung.

Adiuncta.) Quanta lux. Tantus ſplendor. Duo lumina. Geminum, Tenue, Tenuiſſimum lumen. Varietas luminum. Aliquid lucis. Bonum lumen. Eximius fulgor. Clarior, Clariſsima lux, vel lumen. Illuſtrior, Splendidiſsimus candor. Salutaris fulgor. Dulcis lux. Naturalis, non fucatus nitor. Communis, Propria lux. *Actiones.*). Deſiderare lumen. Dari, Impertiri lucem. Accendere, Afferre, Præferre, Porrigere atq; tendere, Mittere, Apponere lumen, vel lucem. Collocare in lumine. Suſcipi, Proferre in lucem. Perducere in ſolem. Oboriri lucem. Accipere, Diffundi, Circumfundi lucem. Luſtrare, Colluſtrare, Complere omnia luce. Elucere lumen. Collucere, & illuſtrari fulgore. Illuſtrare nitore. Intueri, Aſpicere nitorem, lucem, lumen. Vti, Frui lumine, vel luce. Accretio)(Diminutio luminis. Perſtringere aſpectum nitore, vel ſplendore. Obſcurare, Offundere lumen. Dimittere lumen. Priuari luce. Nuſquam apparere lumen. Carere lumine.

Luminoſus, Heyter/ Hell. *Elucens*, *Perlucens*, *Per-*

K *lucidus*,

lucidus, *Illustris*, für oder durch Leuchtend. *Collustrās*, Erleuchtend. *Collustratus*, *Illuminatus*, *Splendidus*, Erleuchtet. *Clarus*, *Nitens*, *Nitidus*, *Fulgens*, Scheinbar/ Glāntzend. *Coruscans*, Zwitzernd.

Adiuncta.) Magis, Maximè luminosus, aut illuminatus, illustris. Sole clarius, vel illustrius. Non vehementer illustris. Non valde nitens. Nimio candore fulgens.

Lucere, Leuchten. *Elucere*, *Collucere*, *Illucere*, herfür Leuchten. *Relucere*, wider Leuchten. *Perlucere*, durch Scheinen. *Illuminare*, *Illustrare*, *Collustare*, Erleuchten. *Fulgere*, *Præfulgere*, *Splendere*, *Resplendere*, *Nitere*, *Nitescere*, *Enitescere*, Glantzen. *Coruscare*, *Micare*, Zwitzeren.

Adiuncta.) Maximè lucere, perlucere. Longè lateq; collucere. Valde illustrare. Nihilominus, Non satis, Parum lucere. Aliena luce lucere. Repentè illucescere. Semper splendere.

Lucidè, *Illuminatè*, Scheinbarlich.

TENEBRAE, *Caligo*, Finstere. *Caligatio*, Verfinsterung. *Obscuritas*, *Obscuratio*, Verdunckelung.

Adiuncta.) Magnæ tenebræ, obscuratio. Maxima obscuritas. Tantæ, Quantæ, Crassæ, Tetræ tenebræ. Obscura caligo: Exiguitas obscurationis. Minus obscuritatis. Intimæ, Diuturnæ, Æternę tenebrę. Sempiterna nox.

Actiones.) Quærere tenebras. Afferre obscuritatem, vel tenebras. Efficere, Obducere, Offundere, Circumfundere tenebras, vel caliginem. Obscurare rem tenebris. Consequi obscurationem. Latere aliquid occultatum & circumfusum tenebris. Obcœcari rem tenebris. Abripi, Deprimi in tenebras. Tenebras occupare Remp. Esse, Versari, Habitare, Iacère in tenebris. Recidere in tenebras. Ruere, Offendere, Incurrere, Latere in tenebris, ac caligine. Videre, Cernere aliquid per caliginem. Vocare, Extrahere, Eruere è tenebris. Dispellere, Discutere caliginem. Lucem aspicere, vel respicere, Emergere, Excedere, Reuiuiscere ex tenebris.

Tenebricus, *Tenebricosus*, *Caliginosus*, *Obscurus*, Finster/ Dunckel. *Lucifugus*, Liechtflüchtig.

Obtenebrare, Verfinstern. *Obcæcare*, *Occæcare*, Blenden. *Caligare*, vbel Gesehen.

Tene-

Tenebris, im Finstern.

APRICATIO, Sönnung.

Actiones.) Calescere apricatione, vel igni.

Apricans An der Sonnen haltend. *Apricus*, Sonnechtig.

Apricari, Sönnen.

VMBRA, Schatten. *Vmbraculum*, eyn Schatticht ort. *Opacitas*, Dunckele/ Beschattung.

Adiuncta.) Apta, Fatalis umbra.

Actiones.) Efficere, Reperire, Videre, Sequi, Consectari vmbram. Vagari vmbrarum modo. Habere vmbram. Vti vmbra. Considere in vmbram. Refrigerari vmbris. Pugnare in vmbra. Inficere animum vmbris, ocio &c. Obesse vmbram. Timere, Metuere vmbras. Conseruari, Cedere vmbram.

Vmbrosus, *Vmbratilis*, *Vmbrifer*, Schatticht. *Opacus*, Dunckel.

Adiuncta) Maximè opacus. Vmbrosior locus nusquam.

Vmbrare, *Inumbrare*, *Obumbrare*, *Opacare*, Schatticht oder Dunckel machen.

Adiuncta.) Non satis, Modò his, modò illis partibus opacare.

COLOR, Farb. *Pigmentum*, Gemäldt.

Adiuncta.) Plures, Varij colores: Varietas, Bonitas coloris. Pauci colores. Egregius, Plenus, Satur, Dilutus, Remissus, Euanidus, Obsoletus, Floridus, Viridus, Natiuus, Surdus, Lentus, Clarus color: Pulchritudo, Venustas, Ordo, Decentia, Suauitas coloris. Suauis, Albus, Decorus, Seruilis color. *Actiones)* Inuenire, Effingere pigmenta. Pingere coloribus. Disponere varietatem, Exponere, Diffundere colorem. Præditum, Intextum esse aliquid coloribus. Ornare, Renouare aliquid coloribus. Immutari colorem. Mutatio, Permutatio, Deformatio coloris. Detrahere de colore. Amittere colorem. Deesse colorem.

Coloratus, Gefärbt. *Pictus*, Gemahlt.

Colorare, Färben. *Pingere*, Mahlen.

Adiuncta) Bene pingere. Magnificis operibus pingi.

MACVLA, eyn Fleck/ Mase. *Labes*, *Labecula*, eyn Flecklin.

Adiuncta.) Magna, Nonnulla, Æterna macula, vel labecula.

Actiones.) Inferre, Aspergere, Inurere maculã, labẽ, labeculam.

Afficere macula. Fieri labem. Suscipi maculam. Manere, Deleri maculam. Vanescere labem.

Maculosus, Befleckt/ Voller Masen.

Maculare, Beflecken. *Polluere*, *Fœdare*, *Inquinare*.

ALBEDO, *Candor*, Weisse/ Gleyssung.

Adiuncta) Illustrior, Splendidissimus, Nimius, Niueus candor.

Actiones) Elucere, Fulgere, Percellere aliquem, candorem.

Albus, Weiß. *Albatus*, *Dealbatus*, Geweisset. *Candidus*, *Candidulus*, Gleissend. *Niueus*, *Marmoreus*, *Eburneus*, *Lacteus* &c.

Albescere, Weiß werden. *Dealbare*, Weiß machen.

PALLOR, Bleyche. *Luror*, Todtenfarb.

Pallidus, Bleych. *Luridus*, Todtenfärbig. *Flauus*, Gelb. *Giluus*, Bleychgeel. *Aureus*, Goldgeel. *Aeneus*, Ertz geel. *Croceus*, Saffrangeel. *Luteus*, Leymenfärbig. *Rauus*, Schwartzgeel.

Pallere, Bleych sein. *Pallescere*, *Expallescere*, Erbleychen. *Flauere*, *Flauescere*, Geel sein/ oder werden.

RVBOR, Röte. *Rubrica*, Rote farb/ oder Rötelsteyn. *Purpura*, Rosenfarb.

Adiuncta.) Fusus, & candore mixtus rubor. Fucati medicamenta candoris & ruboris. Plebeia, ac penè fusca purpura.

Actiones.) Consequi, Præstare ruborem. Delibutus rubrica.

Ruber, Roth. *Rubidus*, *Rubicundus*, Rötlicht. *Ruffus*, Geelroth. *Russus*, Leibfarb. *Rutilus*, Fewerroth. *Roseus*, Rosenroth. *Purpureus*, Braunroth. *Puniceus*, Kestenbraun. *Violaceus*, Violbraun.

Rubere, Roth sein/ oder werden. *Purpurascere*, Purpurfarb werden.

LIVOR, Bläwe/ Bleifarb.

Liuidus, Bleifärbig. *Cæruleus*, Himelblaw. *Cyaneus*, Dunckelblaw. *Cæsius*, Grawblaw. *Cinereus*, Eschenfarb.

VIRIDITAS, Grüne.

Actiones.) Habere, Amittere viriditatem.

Viridis, Grün. *Herbidus*, Graaß-

Graaßgrün. *Prasinus*, Safftgrün.

Virere, Grünen.

NIGROR, *Nigredo*, *Atror*, *Atritas*, Schwärtze. *Pulligo*, Rauchfarb. *Fuligo*, Ruß. *Atramentum*, Dinten.

Niger, Schwartz. *Ater*, Kolschwartz. *Atratus*, Geschwärtzt. *Pullus*, Rauchfärbig. *Fuscus*, Braunschwartz.

Adiuncta.) Non minùs niger. Penè fuscus. *Actiones.*) Discernere alba & atra.

Nigrare, *Nigrefacere*, Schwärtzen. *Nigrere*, *Nigrescere*, Schwartz sein/ oder werden.

AVDITVS, das Gehör. *Audientia*, Zuhörung. *Attentio*, Auffmerckung.

Adiuncta.) Quanta audientia. Suauitas, Voluptas auditus. Fœdum, Teterrimum aliquid esse auditu. *Actiones.*) Egere auditu. Facere audientiam. Accipere, Percipere, Intelligere, Existimare auditu.

Auditor, *Auscultator*, eyn Zuhörer. *Audiens*, *Auscultans*, *Attendens*, *Attentus*, Hörend/ Auffmerckend.

Adiuncta.) Multitudo auditorum. Bonus, Æquus, Doctus, Intelligens, Diligenter attendens, Attentus, Perattentus, Beneuolens, Docilis, Mitis, Alienatus, Iratus, Infestus, Indoctus, Credulus, Stultus, Tardus, Frequens, Vetus, Nouus auditor. *Actiones.*) Comparare, Apparare, Constituere, Idoneum ad audiendum reddere animum auditoris. Conciliare, Erigere, Beneuolum, Attentum, Docilem facere vel efficere auditorem. Bonos, Æquos nancisci auditores. Inserere atq; inculcare aliquid animis auditorum. Docere auditores. Discere, & quid agatur intelligere auditorem. Fidem facere, Persuadere auditori. Comprobare aliquid, auditorem. Tenere, Habere, Præbere se attentum, vel beneuolum auditorem. Referre omnia ad voluptatem & delectationem auditoris. Mouere, Permouere, Commouere animos audientium. Inducere ad iracundiam, vel ad misericordiam trahere animum auditoris. Mitem, Misericordem conficere, Instigare vehementer, Ad indignationem vel iracundiam adducere, perducere auditorem. Incendere iram, Mentes inflammare, aut restinguere, Animos calefacere auditorum. Aculeos relinquere in animis auditorum. Diffidere memoriæ, Renouare, aut exuscitare animum auditoris. Obtundere auditorem. Studium abalienare, Aures, vel Voluntatem lædere, alienare, abalienare.

nare auditoris. Offendere animum auditoris. Excitare)(Sedare, Restinguere mentes auditorum. Mitiorem fieri auditorem.

Auditus, Gehört. *Exauditus*, Erhört.

Audire, Hören. *Exaudire*, *Inaudire*, Erhören. *Auscultare*, Zuhören. *Attendere*, *Aduertere*, *Animaduertere*, Auffmercken. *Accipere*, *Percipere*, Vernemmen.

Adiuncta.) Multa exaudire. Magnopere, Admodum, Satis attēdere. Vix audiri. Rectè, Bene, Meliùs, Satis bellè, Diligenter, Paulò diligentiùs attendere, aduertere, percipere: Diligentia in audiendo. Attentè, Attentissimè, Bona cum venia, Perattentè, Studiosè audire: Studiū incredibile audiendi. Cupidū esse audiendi. Benignè, Meliori mente, Commodè, silentio audire. Priùs, Semel, Sæpissimè, Subitò, Palàm audire)(Subauscultare.

Attentè, *Perattentè*, Fleissiglich/ fast Fleissiglich im hören.

SONVS, *Sonitus*, eyn Thon. *Strepitus*, eyn Getöß. *Fremitus*, das Schnurren. *Crepitus*, *Fragor*, eyn Knall. Krach. *Stridor*, das Kirren. *Clangor*, *Tinnitus*, eyn Klang. *Sibilus*, das Pfysen. *Susurrus*, *Susurratio*, Geräusch/ Sausen. *Murmur*, das Brumlen.

Adiuncta) Magnus, Maior sonitus, fremitus: Magnitudo sonitus. Amplior, Tantus & tam dulcis sonus, vel sonitus: Longitudo vel Breuitas in sonis. Infiniti, Varij soni: Varietas, Interualla sonorum. Ingens strepitus. Incredibilis fremitus. Densus stridor. Reconditus strepitus & horribilis fremitus. Rectus)(Flexus, Inflexus, Inclinatus sonus. Acutus, Acutissimus, Excitatus, Grauis, Grauissimus sonus. Distincti & pressi soni. Simplex, Æquabilis, Constans, Lenior, Dulcis sonus: Suauitas soni. Agrestis, Subrusticus, Tristis & plenus grauitatis, Miserabilis, Inusitatus sonus. Inanis sonitus. Forensis strepitus. Gladiatorij sibili. *Actiones.*) Fingere, Inflare fistula, Ciere, Elicere, Efficere sonum. Fieri strepitum. Consequi crepitum. Consectari aliquem sibilis. Reddere, Referre, Fundere sonum. Vti sono. Explodi sibilis. Habere, Intendere)(Remittere, Adaugere, Amplificari sonum. Audire, Exaudire, Accipere, Recipere stridorem, sonum, fremitum, fragorem. Influere in animos sonos. Oppleri aures sonitu. Aures capere sonitum. Obsurdescere aures oppletas sonitu. Perferre stridorem. Vincere fremitū. Iudicari auribus

bus varietatē sonorū. Delectari sono, vel susurro. Metuere sibilū. Terrere animos fremitibus.

Sonans, Tönend/Schallend. *Resonans*, wider Schallend. *Insusurrans*, Einblasend. *Murmurans*, Murmelend/Brummend.

Sonare, *Personare*, Thönen/Erschallen. *Resonare*, *Circumsonare*, wider/vmbher Schallen. *Tonare*, *Intonare*, Bolderen. *Strepere*, *Perstrepere*, Rauschen. *Fremere*, *Perfremere*, Schnurren. *Crepare*, *Percrepare*, *Concrepare*, Knallen/Krachen. *Sibilare*, Pfysen. *Insusurrare*, Einblasen. *Murmurare*, Murmelen/Brumlen.

Adiuncta.) Maximè sonare. Totum locum percrepare, personare. Vndiq; circumsonare. Amicum quiddam & dulce resonare. Numerosè, Grauiter, Acutè, Dulcius, Insuauius sonare. Familiariter ad aurem insusurrare. Fictè, aut simulatè in aures insusurrare. Peregrinum, Pingue quiddam, Contrarium, planèq; subrusticum, Inani voce, Malè sonare. Acerbissimè personare.

ADMVRMVRATIO, das Gemürmel. *Plausus*, *Applausus*, die Frolockung. *Supplosio*, das Ritschen mit den Füssen. *Explosio*, Außrauschung.

Adiuncta.) Magnus, Maximus, Tantus, Quantus plausus, vel applausus. Incredibilis, Infinitus, Multiplex plausus. Multæ & secundæ admurmurationes. Crebra, Rara supplosio. Diuina, Grata admurmuratio. Empti plausus, exiles, rari. Perpetuus plausus. *Actiones.*) Desiderare, Quærere, Captare, Mouere, Excitare plausum. Fieri admurmurationem. Vti supplosione. Dari, Tribui, Impertiri plausum. Comprobare aliquid, Prosequi, Celebrare plausu. Accipere, Contemnere, Comprimi, Mori plausum.

Admurmurans, darzu Murmelend. *Plaudens*, Frolockend. *Plausor*, *Applausor*, eyn Frolocker.

Admurmurare, *Commurmurare*, mit Murmelen bestätigen. *Plaudere*, *Applaudere*, *Complaudere*, Frolocken. *Explodere*, Außklopffen. *Exsibilare*, Außzischen.

Adiuncta.) Maximè applaudere alicui. Totum, Non modò sibilis, sed etiam conuicio explodi.

VOX, eyn Stimme. *Vocula*, eyn Stimmlin. *Vociferatio, Clamor*, Erhebung der Stimme / Geschrey. *Exclamatio*, Außschreiung. *Acclamatio*, Zuschreiung. *Reclamatio*, Gegenschreiung.

Adiuncta.) Magna, Maior, Maxima vox, clamor, acclamatio. Magnitudo vocis. Tantus clamor. Summa, Plenior, Plenissima, Continens, Contenta vox. Vis, Contentio)(Remissio, Summissio vocis. Continuus, Perpetuus clamor. Acris vociferatio. Firma, Stabilis, Permanens, Certa vox. Voculæ certæ, Seueræ)(Falsæ, Molliores. Rectus & simplex sonus vocis. Firmata, Vna omnium atque eadem, Constans vox, Concordia, Varietas, Infiniti soni, Concentus vocis, vel vocum. Dissimillimæ voces. Bona, Melior vox. Bonitas vocis. Clara, Clarior, Clarissima, Emissa, Explanata, Præclara, Splendida, Canora, Suauis, Suauissima, Dulcis, Iucunda vox. Splendor, Suauitas vocis. Tanquam cycnea vox: Modus, Moderatio, Mensio vocis. Lenis, Mollis, Muliebris, Attenuata vox. Lenitas, Mollitudo vocis. Acuta, Acutissima, Grauis, Grauissima vox, exclamatio, clamor. Grauitas vocum. Grandis, Grandior, Virilis, Sedata, Pressa, Depressa, Suppressa, Summissa, Inflexa, Inclinata, Tremens, Tremebunda, Miserabilis, Lamentabilis, Viua, Semiuiua, Languens vox. Interruptæ & morientes, Hiulcæ, Asperæ voces. Extra modum absona & absurda, Sub rauca, Dura vox. Agrestis & rusticanus sonus vocis. Acerbissima, Furialis vox. Aduersa populi acclamatio. Infestus, Inimicus, Cœlestis, Concionalis clamor. *Actiones.)* Requirere, Desiderare, Optare, Naturam dare, Sumere, Curare vocem. Seruire, Asseruire voci. Exercere, Comparare, Firmare, Corroborare, Recreare, Adaugere vocem. Esse, Fretum esse voce. Conseruare, Tueri, Mollire, Moderari, Accommodare, Præbere, Conferre vocem in rem. Facere, Efficere, Mouere clamores. Elicere, Exprimere, Excitare vocem, vel clamorem. Vti voce. Mittere, Emittere, Edere, Tollere, Iacere, Eijcere, Conijcere, Torquere, Fundere, Profundere, Effundere, Erumpere vocem. Dicere, Loqui, Pronunciare, Declarare, Clamare, Citare, Vocare, Reuocare, Canere, Contendere, Consentire, Præire, Approbare, Comprobare, Assentire voce. Obstrepere, Insequi, Consectari, Excipere, Corripere, Repudiare, Iactari, Affligi, Impediri, clamore, vel clamoribus. Sonare, Personare, Resonare voce. Percrebescere, Vulgari voces, vel voce. Audire, Exaudire, Cognoscere, Ferre, Sustinere vocem, vel voce. Iudicare auribus

auribus vocem. Mouere, Commouere, Permouere, Excitare, Percellere, Perturbare, Perterrere, Cogere, Violare, Vulnerare aliquem voce, vociferatione, clamore. Vitare exclamationes. Negligere clamores. Excludere, Refutare, Reijcere voces, vel clamores. Mutare vocem. Remittere clamorem. Mutatio, Remissio, Inclinatio, Flexio vocis, vel clamoris. Sedare clamorem. Resīdere vocis contentionem. Continere, Inhibere, Impedire, Debilitare, Intercludere, Includere, Obtundere, Perdere, Consumere, Deficere, Occidere, Amittere, Extingui vocem. Carere voce. Deesse vocem. Sine voce esse, vel consistere.

Vocalis, Stimmend. *Clarus*, Hell. *Canorus*, Wolthönend. *Acutus*, Hoch. *Clamosus*, Schreiend. *Clamator*, eyn Schreier.

Vocare, Ruffen. *Vociferare*, *Vociferari*, *Clamare*, *Clamitare*, Schreien. *Exclamare*, *Inclamare*, Lautschreien. *Acclamare*, Zuschreien. *Conclamare*, Zusammen Schreien. *Reclamare*, wider Schreien.

Adiuncta.) Maius, Maximè exclamare. Vehementer reclamare. Vna mente atque voce conclamare, vel reclamare. Cum risu acclamare. Vt mulier exclamare. Palàm, Liberè, Semel, Sæpius vociferari, inclamare.

Clarè, Laut/ Hell. *Acutè*, Hoch oder Reyner stimme.

RISVS, das Lachen/ Gelächter. *Arrisio*, Anlachung. *Cachinnatio*, *Cachinnus*, das Kutteren.

Adiuncta.) Magnus, Maior, Tantus, Mirus, Mediocris, Pudens, Liberalis risus. Nimia cachinnatio. *Actiones.*) Desiderare, Quærere, Captare, Vix tenere, Continere, Comparare, Mouere risum vel cachinnum. Conuertere, Traducere animos in, vel ad risum. Excitare, Concitare, Facere, Fieri, Consequi, Edere, Erumpere, Tollere, Esse, Existere risum. Acclamare cum risu. Approbare aliquid, Pene corruere risu. Contemnere aliquid per risum. Eijcere risu. Vituperare cachinnationem. Obruere, Perturbare, Consumere, Deesse risum.

Ridiculus, Lächerlich. *Perridiculus*, sehr Lächerlich. *Ridens*, *Arridens*, Lachend.

Adiuncta) Admodùm, Oppidò, Penè ridiculus.

Ridere, Lachē. *Arridere*, *Subridere*, Anlachen/Lächlen. *Cachinnari*, Kutteren.

Adiuncta. Magis, Maximè, Valde, Vehementiùs, Satis, Semel ridere. Leniter arridere. Libenter, In stomacho, Σαρδώνιον γέλωτα ridere.

Ridiculè, *Perridiculè*, *Subridiculè*, Lächerlicher weise.

FLETVS, das Weynen. *Lachryma*, *Collachrymatio*, Träher/Beweynung. *Gemitus*, *Suspirium*, Seufftze. *Singultus*, das Schnupffen. *Lamentatio*, *Eiulatio*, *Eiulatus*, das Heulen. *Querela*, *Querimonia*, *Conquestio*, das Klagen. *Ploratus*, das Greinen. *Plangor*, *Lessus*, Leydgeschrey.

Adiuncta) Magnus, Maximus fletus, gemitus, querela, querimonia. Tantus, Quantus fletus, lamentatio, querela. Qui dolor, qui mœror, quæ lamentatio, quanta perturbatio, quid lachrymarum. Multæ, Plurimæ, Assiduæ lachrymæ, querelæ. Vis lachrymarum infinita. Nonnulla, Grauissima, Mira, Iusta, Necessaria querela. Liberæ, Fictæ, Iniquissimæ, Inuidiosæ querimoniæ. Turpissimi ploratus. Misera, Miserrima, Luctuosa querela, gemitus, eiulatus. Acerbi gemitus & eiulatus. Mirè miserabilis fletus. Lamentabilis gemitus, imbecillus, abiectus, flebilis. Lugubris lamentatio, fletusq; mœrens. Eiulatio lugubris. Muliebris fletus viro turpis. Fœmineus plangor. Virginalis ploratus. Assiduus fletus. Inueterata querela. Noua querimonia. Diurnæ, Quotidianæ lachrymæ, querelæ, querimoniæ, lamentationes. Quotidie audire querimonias gemitusque alicuius. *Actiones.*) Excitare, Mouere fletum, vel querelas. Elicere querelas. Adducere, Deducere ad, vel in fletum. Afferre lachrymas. Autorem habere querelarum. Dedere, Tradere se lamentis, vel lachrymis. Vti querelis. Adhibere fletum. Tenere non posse, Profundere, Effundere, Reddere, Præbere lachrymas. Edere ploratus. Prosequi, Decorare aliquem lachrymis. Petere, Orare, Obsecrare, Contendere aliquid, precibus & lachrymis. Supplicem venire, Obuiam procedere venienti alicui multis cum lachrymis. Conspergere aliquem lachrymis. Loqui, Dicere, Scribere, Legere cum lachrymis. Præ lachrymis plura loqui non posse. Impedire aliquem, Interpellare sermonem lachrymas, vel fletum. Impediri, Prohiberi, Reprimi, Debilitari, Confici fletu, vel lachrymis. Clamitare in eiulatu. Deplorare cum fletu. Complere locum plangore.

Facere, Fieri fletum, gemitum, vel cum gemitu. Esse querelā, lamentationem rei, ex re. Habere querelam, querimoniam de aliquo. Interuenire querelam, vel lamentationem. Iacêre in lachrymis, lamentis, sordibus. Squalore sordidus, confectus morbo, mœrore perditus. Interesse querelis, Versari in querelis. Deferre querelam, vel querimoniam ad aliquem. Audire, Videri querelam, querimoniam, gemitus &c. Valere aliquid, Mouere, Commouere aliquem lachrymas. Moueri, Comouveri lachrymis, querelis, vocibus, lamentationibus. Flectere, Mollire aliquem lachrymas, querelas, fletum. Concitari, Angere animum, Molestiam augeri querelis, querimonijs, fletu. Augere mœrorem. Desiderium renouare fletu. Nunquam conquiescere posse fletum aliquorum. Ferre, Perferre querelas. Irrumpere in fletum. Aspernari, Contemnere, Negligere, Reprehendere, Repudiare querimonias, querelas, lachrymas. Resistere lachrymis. Repugnare fletui. Nihil proficere querelis. Detestari ac deprecari querimoniam. Minuere, Tollere lamentationem. Abducere animum à querelis. Abstergere fletum. Opprimere querelas. Reprimere fletum. Omittere, Prætermittere, Tollere querelam. Conticescere lamentationem & gemitum. Consumi, Arescere lachrymas. Carere lachrymis. Sine fletu, gemitu, querela, suspirio facere aliquid.

Flebilis, Zubeweynen. *Flens*, Weynend. *Defletus*, Beweynet. *Lachrymans*, *Illachrymans*, mit weynenden Augen. *Lamentabilis*, Kläglich. *Lamentans*, Weeklagend. *Gemens*, *Ingemiscens*, *Suspirans*, Seufftzend. *Eiulans*, *Plorans*, *Deplorans*, Greinend / Heulend. *Querens*, Klagend. *Comploratus*, *Deploratus*, Beweynt.

Adiuncta.) Multum, Sæpe, Diu, Satis defletus. Grauiter querens. Voce lamentabili deplorans. Leuiter gemens.

Flere, Weynen. *Deflere*, Beweynen. *Lachrymare*, *Collachrymare*, *Illachrymare*, vber etwas Weynē. *Gemere*, *Congemere*, *Ingemiscere*, *Suspirare*, Seufftzen. *Queri*, *Conqueri*, *Lamentari*, Klagen / Weeklagen. *Eiulare*, *Plorare*, Heulen / Greinen. *Deplorare*, Beweynen. *Vagire*, Weynē wie eyn Kind.

Adiuncta) Magis, Maximè, Multa queri. Vberiùs flere. Tam, Tantopere, Vehementer, Vehemetius queri, ingemiscere. Gauiter

Grauiter gemere, queri, conqueri deplorare. Satis lamentari, Planè ingemiſcere. Dolentiùs deplorare. Cum luctu & gemitu queri. Flebiliter lamentari. Flentem, Lachrymantem queri. Non nimis, modicè lamentari. Modeſtè queri. Finis & moderatio deplorandi. Leuiter gemere. Peracutè, Iure, Liberè queri. Familiariter ſuſpirare. Humaniter, Palàm, Clarè, Occultè, Obſcurè queri, gemere, ſuſpirare. Temerè lamentari. Sæpe, Sæpiùs deflere, lachrymare. Toties, Quoties collachrymare, ingemiſcere, Nonnunquam, Raro, Quotidiè ingemiſcere, deplorare.

Flebiliter, mit Weynen.

Adiuncta.) Tam, Quàm, Perquam flebiliter.

HINNITVS, das Wihelen/ Roſſgeſchrey.

Hinnire, Wihelen.

MVGITVS, das Muchtzen/ Rindergeſchrey.

Mugire, Muchtzen wie eyn Rindt.

BALATVS, das Bläch̃tzen/ Schaaffgeſchrey.

Balare, Bläch̃tzen wie eyn Schaaff.

LATRATVS, das Bellen der Hunde.

Latrare, Bellen wie eyn Hundt.

VLVLATVS, das Heulen/ Wolffsgeſchrey.

Vlulare, Heulen wie eyn Wolff.

RVGITVS, das Brüllen der Löwen.

Rugire, Brüllen wie eyn Löw.

RVDITVS, das Eſelgeſchrey.

Rudere, Schreien wie eyn Eſel.

GRVNNITVS, das Gruntzen der Schwein.

Grunnire, Gruntzen wie eyn Schwein.

CROCITVS, das Kräien/ Rappengeſang.

Crocitare, *Cornicari*, Kräien wie eyn Rapp.

BOMBVS, das Püſſen oder Brumlen der Käffer.

Bombizare, Brumlen wie eyn Käffer.

OLFACTVS, *Odoratus*, *Odoratio*, dz Riechẽ. *Odor*, geruch.

Odo-

Odoramentum, Wolriechendt ding, *Suffitus*, *Suffimentum*, Veräuchung. *Nidor*, Geschmüß/ Gekochts rauch.

Adiuncta.) Iucundus odoratus. Suauis & iucundus odor. Suauitas odorũ. Voluptates odorationum. Fœditas intolerabilis odoris. Teterrimus odor. *Actiones.*) Proferre, Adhibere, Incendere odores. Afflari odorum suauitatem. Ferri ad nares, Complere omnia odorẽ. Stare in nidore. Capi odore. Ferre odorem. Nocere odore.

Odorans, Geruch empfangendt. *Olens*, *Redolens*, Riechend/Geruch gebend.

Odorare, *Odorari*, *Olfacere*, Riechen. *Olere*, *Redolere*, Geruch vonn sich geben. *Suffire*, Räucheren.

Adiuncta) Diligentiùs, Sagaciùs, Sagacissimè, Acutissimè, Vestigijs odorari. Bene olere. Festiuè odorari. Mirabiliter, Mirandum in modum odorari. Malè olere.

FRAGRANTIA, Lieblicher Geruch.

Fragrans, Wol Riechendt.

Fragrare, Wol Riechen.

FOETOR, *Pœdor*, *Putor*, Gestanck/Vnflath. *Graueolentia*, starcker vnnd vbeler Geruch.

Fœtidus, *Putidus*, Stinckend. *Putidiusculus*, eyn wenig Stinckend. *Rancidus*, *Subrancidus*, *Rãcidulus*, Schimlig/stinckend vonn Fäule. *Malè olens*, vbel Riechend.

Fœtêre, *Putére*, *Putiscere*, *Sordêre*, Stincken.

GVSTVS, *Gustatus*, die Kiesung. *Sapor*, der Geschmack eynes dings.

Adiuncta.) Maximè voluptarius, Iucũdus, Præclarè septus gustatus. *Actiones.*) Sentire gustatum ea, quibus vescimur. Percipi voluptates sapore. Capi, Commoueri dulcedine gustatum. Aspernari ac respuere aliquid gustatum. Capi sapore. Non habere gustum.

Gustator, *Prægustator*, eyn Kiesser/Credentzer. *Delibans*, Versuchend. *Gustatus*, *Libatus*, *Delibatus*, Versucht. *Sapidus*, Geschmackt.

Gustare, *Degustare*, Versuchen. *Libare*, *Delibare*, Kosten/bloß Versuchen. *Sapere*, Schmäcken.

Adiuncta.) Pauca, Perpaulum, Primis, vel Primoribus labris gustare. Crebrò, Ex interuallo regustare:

DVL-

DVLCEDO, *Dulcitudo*, *Suauitas*, *Suauitudo*, Süssigkeyt.

Adiuncta.) Maxima dulcedo. Excellens, Præstans, Summa, Acerrima, Dulcis & decocta, Austera & solida suauitas. *Actiones)* Condiri aliquid suauitate. Sentire suauitatem. Mouere commouere sensum vel naturam dulcedine, vel suauitate. Admirari, Negligere suauitatem.

Dulcis, *Suauis*, Süeß. *Iucundus*, L. 29.

Adiuncta) Valde dulcis. Melle dulcior.

Dulcescere, Süeß werden.

Dulciter, *Suauiter*, Süessiglich.

AMARITVDO, Bitterkeyt. *Acerbitas*, Herbe. *Acor*, Säwre. *Acrimonia*, *Acredo*, *Acritudo*, Rässe / Schärpffe.

Adiuncta) Magna acerbitas. Nimium acrimoniæ.

Amarus, Bitter. *Subamarus*, eyn wenig Bitter. *Acerbus*, Härb. *Austerus*, Rauch. *Acidus*, Sawer. *Acer*, *Acris*, Räß. *Salsus*, Gesaltzen. *Præsulsus*, Versaltzen.

Acescere, *Coacescere*, Sawr / oder Essecht werden.

TACTVS, *Tactio*, die Empfindlicheyt inn Anrühung. *Attrectatus*, *Contrectatio*, Berürung / Betastung.

Adiuncta.) Modus in tactu. Interior, Intimus tactus. *Actiones)* Cadere sub tactum. Confirmari rem tactus testimonio. Non capi odore, aut tactu &c.

Tactus, *Attrectatus*, Angerührt / Betastet. *Tractabilis*, Empfindlich.

Tangere, *Attingere*, *Contingere*, *Tractare*, *Attrectare*, *Contrectare*, *Tentare*, Anrühren / Betasten.

Adiuncta.) Tenui parte contingere. Primoribus labris, Extremis digitis attingere. Facilè contingere. Singillatim attingere.

CALOR, *Caliditas*, Wärme. *Calefactio*, *Excalfactio*, Wärmung. *Ardor*, *Feruor*, *Aestus*, Hitz / Brunst, & L. 7. *Tepor*, *Tepiditas*, Lawe.

Adiuncta.) Magnus, Maximus, Multus calor: Vis magna, vel tanta caloris. Nimius calor, vel ardor: Molestia, Temperatio, Modus caloris. Modicus tepor. Aequabi-

Aequabilis, Salutaris, Vitalis calor. Externus, Aduentitius tepor. *Actiones.*) Impertire calorem. Excitari teporem. Inesse, Inclusum, Fusum, Suffusum, Admistum, Insitum esse, Contineri in re, calorem. Generari aliquid, Augescere, Ali, Crescere calore. Teneri, Retineri, Vigere, Sustineri rem calore. Vri, liquefieri, Dilabi, Tabescere calore. Nocere calore. Perpeti, Vitare, Temperare, Sedare, Pellere, Frangere se, calores. Reficere se ex magnis caloribus. Tutum esse à caloribus. Deficere, Extingui, Refrigerari calorem. Expertem esse caloris.

Calidus, Warm. *Concalefactus*, Gewärmt. *Feruens*, *Feruidus*, *Aestuans*, *Aestuosus*, Heyß / Hitzig. *Tepefactus*, Law gemacht.

Calefacere, vel *Calfacere*, Wärmen. *Calefieri*, *Calescere*, Warm werden. *Calere*, Warm sein. *Concalefacere*, *Concalefieri*, *Concalescere*, *Concalere*, zugleich Wärmen / Warm werden oder sein. *Recalescere*, widerumb Warm werden. *Feruere*, *Aestuare*, Heyß sein / Wallen. *Tepescere*, Law werden.

Adiuncta.) Vehementissimè calefacere. Aequè calescere. Vsque eò feruere. Luculenter calefacere. Modico tepore calere.

FRIGVS, Kälte. *Refrigeratio*, Erkühlung. *Horror*, *Algor*, Frost / Schauder. *Rigor*, Erstarrung vor Kälte.

Adiuncta.) Magnitudo, Vis frigorum. Tantum frigus. Eiusmodi frigus, vt summū periculum esset alicuius rei. Nimij appulsus frigoris. Modus frigoris. Gelidum, Pigrum, Intolerabile frigus. Annuæ varietates frigorum & calorum. *Actiones.*) Facere, Impendere, Esse, Sentire frigus. Excipere vim frigorum. Ferre, Pati, Perpeti frigus. Assuefieri frigoribus. Nocere, Lædi, Pelli frigore. Eijcere, Detrudere aliquem frigus. Confici, Labefactari, Frangi, Frigescere, Rigere, Durescere, Conglaciari frigore. Temperare modū frigoris. Remedium comparare ad frigorum magnitudinem. Tutum esse à frigoribus. Vitare, Pellere, Depellere, Propulsare frigus.

Frigens, Frierendt. *Frigidus*, Kalt. *Perfrigidus*, *Præfrigidus*, sehr Kalt. *Refrigeratus*,

tus, Abgekühlt. *Gelidus*, Kühl. Algidus, Alsus, Frostig.

Adiuncta.) Multò gelidior, Nihil alsius.

Frigere, *Frigescere*, *Algere*, Frieren. *Refrigerare*, Erkühlen. *Refrigescere*, *Deferuescere*, widerumb Kalt werden. *Cohorrēre*, *Rigêre*, Erstarren vor Kälte.

HVMOR, Feüchtigkeyt. *Liquor*, Fließig ding. *Succus*, Safft. *Mador*, Nässe. *Vligo*, Erdenfeuchte.

Adiuncta.) Tanti humores. Perlucidi liquores. Mollis, Marinus, Terrenus, Extenuatus humor. *Actiones.*) Allabi extrinsecus, Colligere humores. Trahere succum. Habere, Fundi, Profundi, Durescere, Tepefieri, Tabescere, Extenuari, Consumi humorem. Amittere succum, vel humorem. Vacare humore.

Humidus, Feucht. *Liquidus*, *Liquatus*, *Liquefactus*, Fliessendt. *Madens*, *Madidus*, *Madefactus*, Nass/Genetzt.

Adiuncta.) Maximè humidus.

Humectare, Feuchten. *Humescere*, *Humere*, Feucht werden oder sein.

Liquefacere, Fließig machen. *Liquefieri*, *Liquescere*, Fliessig werden. *Deliquescere*, Verschmeltzen. *Madēre*, *Madefieri*, Nass sein oder werden.

SICCITAS, Trückne. *Ariditas*, Dürre.

Siccus, Trucken. *Exsiccatus*, Außgetrücknet. *Aridus*, *Torridus*, Außgedorret.

Siccare, Trucknen. *Exsiccare*, *Arescere*, Dürr werden. *Exarescere*, Verdorren. *Torrere*, Dörren.

Adiuncta.) Faciliùs arescere. Furtim exsiccari. Citò, Citiùs arescere.

GRAVITAS, Schwere. *Pondus*, Gewicht. *Onus*, *Moles*, eyn Last, Bürde.

Adiuncta.) Magnum, Grande, Infinitum &c. pondus, Tanta moles. Onus Ætna grauius. Naturalis, & Necessaria grauitas. *Actiones*) Ferri, Moueri grauitate & pondere. Imponere, Suscipere, Ferre, Alleuare &c. onus, Vix sustinere, Depellere à ceruicibus molem.

Grauis, Schwer. *Ponderosus*, Wichtig. *Onustus*, Beschwärt/Geladen.

Adiuncta.)

Adiuncta.) Paulò grauior.

Grauare, Aggrauare, Prægrauare, Beschwären. *Graueſcere, Aggraueſcere, Ingraueſcere*, Schwär werden. *Onerare*, Beladen.

Grauiter, Schwärlich.

LEVITAS, Leichte. *Leuatio, Alleuatio, Leuamen, Leuamentum*, Leichterung.

Adiuncta.) Magna, Summa leuatio. *Actiones.*) Expectare, Reperire, Fieri, Habere leuationē.

Leuis, Leicht. *Leuatus, Alleuatus*, Erleichtert.

Leuare, Leichteren. *Alleuare, Releuare, Subleuare*, Erleichteren. *Deonerare*, Last abladen/ Entladen.

Adiuncta) Aliquà ex parte alleuare, releuare.

Leuiter, Leichtlich.

DVRITAS, *Duritia, Durities*, Härtigkeyt.

Adiuncta.) Tanta, Quanta duritas, vel durities.

Durus, Hart.

Dureſcere, Hart werden. *Obdureſcere*, Erhärten. *Indurare*, hart machen. *Obrigêre, Obrigeſcere*, Starren.

Duriter, Härtiglich.

MOLLITVDO, *Mollitia, Mollities*, Weychheyt. *Teneritas*, Zartigkeyt.

Mollis, Weych. *Mollitus*, Weych gemacht. *Tener*, Zart. *Flexibilis, Fragilis*, Dz sich Biegen oder Brechen lasset.

Adiuncta.) Infima auricula mollior. Tā mollis, tener, flexib. &c.

Mollire, Weych machen.

Molliter, Weychlich.

DENSITAS, *Craſsitudo, Spiſsitas, Spiſsitudo*, Dicke. *Soliditas*, Steiffe.

Actiones.) Quærere, Habere ſoliditatem. Eſſe ſoliditatem, vel craſſitudinem in re.

Denſus, Craſſus, Spiſſus, Dick. *Solidus, Cōſolidatus*, Steiff/ Satt/ Veſt.

Denſare, Condenſare, Dick machen. *Solidare, Conſolidare*, Steiff oď Veſt machē *Solideſcere*, Steiff werden.

Densè, Dicklecht.

RARITAS, *Raritudo, Tenuitas*, Lücke/ Dünne.

Rarus, Tenuis, Luck/ oder Dün̄.

Rareſcere, Luck oď Dün̄ werdē

Rarè, Lucklecht.

ASPERITAS, Räwe/ vnebne.

Actiones) Habere aſperitatē. Retardare aliquem, aſperitatem.

Asper, Rauch/ Vneben. *Scaber*, Schifferig. *Hirsutus*, Rauch von Haar oder Bürsten.
Asperare, Rauch machen.
Asperè, Räuchlich.

LAEVITAS, *Læuor*, Glätte. *Aequor*, Ebene.
Læuis, Glatt. *Aequus*, *Aequatus*, *Aequabilis*, Gleichlich/ Eben. *Politus*, *Expolitus* *Perpolitus*, Geglättet.
Adiuncta.) Æquabiliter perpolitus.
Læuare, Glätten. *Aequare*, Ebenen. *Polire*, *Expolire* *Perpolire*, Glätten.
Aequabiliter, Gleichlichen.
Politè, Glattlich.

LENTOR, *Lentitia*, *Lentitudo*, Zähe. *Lubricum*, das Schlüpfferige.
Lentus, Zäch. *Lubricus*, Schlüpfferig.
Lentère, *Lentescere*, Zäch sein. oder werden. *Lubricare* Schlüpfferig machen.

DE INTERIORIBVS SENSIB. EORVMQVE OBIECTIS.

Locvs XXVI.

MAGNITVDO, die Grösse. *Amplitudo*, die Weite. *Granditas*, Aelte. *Immensitas*, Vnermesslichheyt. *Infinitas*, Vnendlichheyt. *Vastitas*, *Immanitas*, Vbermässige Grösse. *Exaggeratio*, Auffhäuffung. *Moles*, *Momentum*, *Vis* &c. eyn Last/ Wichtigkeyt.
Adiuncta.) Tanta, Quanta, Immensa magnitudo. Incredibilis, Mirabilis magnitudo. Modica, Pulcherrima amplitudo, & q. exaggeratio. *Actiones*) Metiri, Assequi non posse magnitudinem. Sustinere, Depellere à ceruicibus molem.
Magnus, Groß. *Maiusculus*, eyn wenig Groß. *Amplus*, *Amplificatus*, Weit/ Erweitert. *Exaggeratus*, Gehäufft. *Grandis*, *Pergrandis*, *Subgrandis*, Erwachsen. *Ingẽs*, *Immensus*, fast Groß/ Vnmesslich. *Infinitus*, Vnendlich. *Inexhaustus*, Vnerschöpfflich. *Profundus*, Tieff. *Vastus*, *Immanis*, *Insanus*, Vber die Maassen Groß. *Tantus*, *Quantus*, so Groß.

Adiuncta.) Multò maximus. Quantus maximus. Admodum, Præter modum amplus. Peramplus, Pergrandis. Satis amplus. Altius exaggeratus. Subgrandis & altus.

Magnum facere, Groß machē. *Amplificare*, Erweitern. *Augere*, Mehren. *Augescere*, Mehr werden. *Exaggerare*, Häuffen. *Grandescere*, *Crescere*, *Accrescere*, *Coualescere*, Erwachsen/Zunemmen.

Adiuncta.) Tantopere, Omni ratione exaggerare. Cumulatè, Magno cumulo augere. Nimiū exaggerare. Mirabiliùs, & magnificentiùs, Bonis & honestis rationibus, Diligētiâ&c. augere.

Magnum, *Magni*, *Magnò*, Größlich. *Magnopere*, fast Sehr. *Maximopere*, Größlichen. *Sūmopere*, Höchlichē. *Amplè*, Großmächtiglich. *Tantùm*, *Quantùm*, *Tanti*, *Quanti*, so Größlich od Vil. *Tantopere*, *Quantopere*, so Sehr. *Opiparè*, Reichlichē.

Adiuncta.) Quantū maximè. Dici non potest quantopere.

PARVITAS, Kleyne. *Exiguitas*, *Exilitas*, *Tenuitas*, Kleinfüge. *Attenuatio*, *Diminutio*, Ringerung.

Paruus, Kleyn. *Paruulus*, *Perparuus*, *Perparuulus*, *Minutus*, *Minusculus*, *Pusillus*, *Perpusillus*, *Exiguus*, *Perexiguus*, fast Kleyn. *Exilis*, *Tenuis*, *Pertenuis*, *Extenuatus* Rahn Dūn/ Kleynfügig. *Tantulus*, *Quātulus*. so Kleyn.

Adiuncta) Admodū paruus. Valde, Tā pusillus. Perparuulus, Perpusillus, Perexiguus, Pertenuis, Perquam tenuis, Quàm minimus.

Paruifacere, *Paruiducere*, *Paruipendere*, Kleyn machen/ Ringschätzen. *Minuere*, *Deminuere*, *Imminuere*, *Attenuare*, *Extenuare*, Ringerē/ Schmähleren. *Deficere*, *Decrescere*, Abnemen. *Leuare*, *Eleuare*, *Releuare*, Leichterē.

Adiuncta.) Quàm maxime, Vehementer extenuare. Sensim minuere.

Parui, *Paruò*, Kleyn oder Ringfüglich. *Minutè*, *Exiguè*, *Perexiguè*, *Exiliter*, *Tenuiter*, *Attenuatè*, *Angustè*, *Presse*, Kleynlecht Geringer weiß. *Tantulùm*, *Quantulum*, so Kleynlicht.

Adiuncta.) Nimis exiguè & exiliter. Ita tenuiter vt. Tātò, Paulò, Dimidio minoris:

LONGITVDO, die Länge. *Proceritas*, Geradene. *Altitudo*, *Celsitas*, Höhe. v. L. 4.

Adiuncta.) Immensa longitudo: Immensitas longitudinis. *Actiones.*) Diffindere aliquid in lōgitudinem. Iudicium longitudinum.

Longus, Lang. *Longulus*, *Longusculus*, eyn wenig Lang. *Perlongus*, sehr Lãg. *Procerus*, Geraden. *Prolixus*, Weitläufftig.

Adiuncta.) Pede longior, quàm quisquam longissimus. Nihil longius. Nimium longus. Patrum prolixus.

Longè, Langlicht. *Procerè*, Geradenlich. *Prolixè*, Weitläufftiglich.

Adiuncta.) Quàm longè. Quàm longissimè. Satis, Non minùs prolixè.

BREVITAS, Kürtze. *Contractio*, Einziehung.

Adiuncta.) Distinctè concisa, Dilucida, Amicissima alicui breuitas. *Actiones.*) Consequi breuitatem. Iudicium breuitatum.

Breuis, Kurtz. *Perbreuis*, Fast Kurtz. *Contractus*, *Concisus*, Eingezogen/ Abgeschnittē. *Decurtatus*, Abgekürtzt. *Compendiarius*, Kürtzlichen Begriffs.

Adiuncta.) Multò, Eò breuior.

Breui, *Breuiter*, Kürtzlichen. *Strictim*, *Summatim*, Summarischer weiß.

Adiuncta.) Quàm breuissimè. Perbreuiter. Perquàm breuiter. Tam breui.

LATITVDO, die Breyte. *Laxitas*, *Capacitas*, Weite. *Campus*, Weit wie eyn Feldt.

Adiuncta.) Magnus, Tantus, Immensus, Ingens campus rei. Tanta capacitas. Immensitas latitudinum. Latior campus. *Actiones.*) Curam adhibere laxitatis. Habere campum. Esse capacitatem. Dari campum. Excurrere, Vagari, Exultare in campo.

Latus, Breyt. *Dilatatus*, *Diffusus*, Außgebreytet. *Laxus*, *Capax*, Weit/ Fähig.

Adiuncta.) Quàm laxissimus. Satis laxus. Ita capax.

Dilatare, Außbreyten. *Diducere*, Voneynander ziehen. *Diffundere*, Voneynander Giessen. *Laxare*, Weit machen. *Capere*, in sich Fassen.

Adiuncta) Longè lateq;, Toto cœlo diffundere. Omni copiâ dilatare. Facilè laxare.

Latè, Breytlicht. *Perlatè*, sehr Breytlicht. *Laxè*, Weitlicht. *Fusè*, *Diffusè*, *Dispersè*, Zerstreyt.

Adiuncta.) Tam, Quàm latè. Aliquantò latiùs, diffusiùs, laxiùs.

ANGVSTIA, Enge eyns orts.

Ad-

Adiuncta) Tantæ, Summæ, Incredibiles angustiæ. *Actiones.*) Adducere in angustias. Penetrare per angustias.

Angustus, Eng. *Angustatus*, Eng gemacht. *Arctus*, *Arctatus*, *Coarctatus*, *Astrictus*, Eingezogen / Eingespañt.

Adiuncta.) Nimis angustus.

Coangustare, *Coarctare*, Einspannen / zusamen Trängen. *Contrahere*, Einziehē. *Astringere*, *Constringere*, Zusammen ziehen. *Premere*, *Comprimere*, Zusamen Trucken.

Angustè, Engiglich. *Perangustè*, sehr Engiglich. *Arctè*, *Astrictè*, *Restrictè*, Eingezogenlicher weise.

PLENITVDO, die Vollkommenheyt. *Complementum*, *Supplementum*, Erfüllung / Ergäntzung. *Expletio*, Außfüllung.

Plenus, Voll. *Completus*, *Impletus*, *Expletus*, Erfüllt / Ergäntzt. *Confertus*, *Refertus*, Völlig gemacht.

Adiuncta.) Refertius quàm vnquam. Nihil plenius. Omnibus partibus expletum. Ita, Vndiq;, Bene refertus, completus, expletus. Semiplenus.

Complere, *Implere*, *Explere*, *Replere*, Füllen / Erfüllen. *Refarcire*, vel *Refercire*, *Infercire*, Einfüllen.

Adiuncta.) Totum implere. Cumulatè explere. Largare complere. Insaturabiliter expleri. Aptiùs, Vix explere, vel replere.

Plenè, Völlig / Vollkōmēlich.

VACVITAS, *Inanitas*, *Inane*, Läre.

Vacuus, *Inanis*, Lär. *Exinanitus*, Gelärt / Außgelärt. *Exhaustus*, *Ieiunus*, Erschöpfft / Nüchtern.

Actiones.) Profugere, Redire, Reuerti inanem.

Vacare, Lär sein. *Exinanire*, Lären / Außlären.

MVLTITVDO, eyn Viele. *Numerus*, Anzahl. *Copia*, *Vbertas*, *Abundantia*, *Affluentia*, *Frequētia*, eyn Mänge. *Frequentati*[illegible], Zusammen Setzung. *Crebritas*, Vilfältigkeyt / Stätigkeyt. *Innumerabilitas*, Vnzehliche Mänge. *Caterua*, *Turba*, *Grex*, *Cumulus*, *Aceruus*, *Strues*, *Sylua*, eyn Schar / Herd / Hauff.

Adiuncta.) Magna, Maior, Maxima multitudo, numerus, copia, vis, vbertas, frequentia, cumul⁹, aceruus

aceruus &c. Summa copia, vbertas, frequentia. Infinita multitudo, copia, vis. Innumerabilis multitudo numerus, vis Miranda, Mirabilis, Mirifica multitudo, copia Incredibilis multitudo, vel frequentia. Vberrima copia. Tanta, Quāta multitudo, numerus, copia, frequentia, vbertas, crebritas, cumulus, aceruus. Tota, Vniuersa caterua, coaceruatio. Densa & continens frequentatio. Integer, Plenus, Absolutus, Perfectus, Expletus, Certus, Legitimus, Exiguus numerus, copia. Minima, Facilis, Prompta. Festiua. Non inelegās, Erudita copia. Iucundus cumulus. Miser acernus, Domesticæ copiæ. Assidua copia. Vetus vbertas. Pristina crebritas. Repentina multitudo. Noua caterua. *Actiones.*) Parare, Comparare, Gignere, Conficere, Efficere copiam, numerum, frequentiam, aceruum. Absoluere, Perficere, Explere numerū. Extruere, Cōstruere aceruum. Fundere flumen. Effundere copiam. Afferre cumulum, Suppeditare abundantiam, copiam. Largiri copiā. Præbere caterua m. Congerere vim rerum. Eligere è copia. Habere, Continere numerum, vel copiam. Obrui, Circumfluere, Abundare copiâ. Volitare cum caterua. Saturari ubertate. Expleri cumulo rei. Delectari frequentiâ, vel copia. Addere, Accedere ad numerum, vel cumulum. Magno cumulo augere rem. Manere incolumem numerum. Circumcidere, Amputare multitudinem. Deruere cumulum de re. Deesse numerum.

Multus, Viel. *Permultus*, fast Viel. *Multiplicatus*, Gemehrt. *Copiosus, Vber, Largus*, Reilich/ Völlig. *Abundans, Affluens, Circumfluēs*, Vberflüssig. *Frequens, Creber*, in eyner Mänge. *Innumerabilis*, Vnzeblich. *Cumulatus, Coaceruatus, Extructus*, Gehäufft. *Quot, Tot*, Wie viel/ Soviel.

Adiuncta.) Admodum, Tā multus, vel frequens. Nihil vberius, frequentius. Maximè uber. Quā plurima. Multò, eò plura. Magis crebra. Satis mult9, vel frequēs. Nimis multa. Non parum multa. Non minus multa. Iampridem cumulatus.

Multiplicare, Mehren. *Numerare*, Zehlen. *Annumerare*, hinzu Zehlen. *Exuberare, Abundare*, Völlig/ od' Vberflüssig sein. *Affluere, Circumfluere*, Zureissen. *Frequentare, Aggregare, Cōgregare, Colligere*, Versamlē. *Cumulare, Accumulare, Coaceruare, Cogere*, Häuffen.

Adiuncta.) Maximè, Aceruatim frequentare. In vnum locum congregare.

Multùm, Multò, Permultò, Sehr/ Fast. *Pluris, Plurimū, Plurimò*, Mehr/ Am meysten.

sten. *Copiosè, Copiosius, Copiosissimè, Vberius, Vberrimè, Largè, Largiter*, Reillicher. *Prolixè*, Weitläufftiglich. *Abundè, Abundanter, Affluenter, Profluenter*, Völliglich/ Vberflüssiglich. *Innumerabiliter*. Vnzehliglich. *Affatim, Cateruatim, Gregatim, Aceruatim, Cumulatè, Accumulatè*, Hauffenweiß.

Adiuncta.) Valdè multùm. Multò plus. Nimio, Paulò plus. Permultùm, Permultò. Parùm cumulatè. Satis prolixè Non minùs prolixè.

PAVCITAS, Wenige. *Infrequentia*, geringe Anzahl. *Solitudo*, Eynsame. *Inopia, Penuria, Defectio*, Mangel. *Difficultas, Tenuitas*, Noth/ Ringheyt. *Ieiunitas*, Lähre. *suprà*.

Adiuncta.) Magna inopia, penuria. Tanta, Quanta paucitas, vel difficultas. Sũma difficultas, vel infrequentia, Mira paucitas. Publica, Domestica difficultas. *Actiones.*) Reuocare res ad paucitatẽ. Efficere defectionem. Esse paucitatem, penuriam, solitudinem, difficultatem. Rationem habere difficultatis. Cauere inopiam & ieiunitatem.

Pauci, Wenige. *Pauculi, Perpauci, Perpauculi*, gar wenige. *Parum, Perparum, Paulũ, Perpaulum, Perpaululũ*, eyn Wenig. *Minus*, Weniger. *Modicus, Infrequẽs*, ohn Anzahl. *Solitarius*, Eynsam. *Ieiunus*, Lähr.

Adiuncta) Valdè modica quędã. Admodùm, Oppidò pauci. Perpauci, Perpaululum &c.

Minuere, Weniger machen. *Deficere*, Abnemẽ &c v. L. 3.

Parùm, Paulùm, Paululũ, Perpaulum, Paulò, Weniglich. *Minùs, Minoris, Minimum*, Weniger/ Am wenigsten. *Ieiunè*, Lähr.

Adiuncta.) Multò minùs. Admodùm paululum. Nimis ieiunè. Oppidò paulùm.

VNIVERSITAS, *Vniuersum*, die Allgemeynheyt. *Totum, Genus*, dz Gantze. *Communitas*, Gemeynschafft. *Infinitas*, Vnendlicheyt. *Sũma*, der gantze Innhalt.

Actiones) Tribuere in partes rẽ vniuersam. Partiri, Diuidere in species rem vniuersam. Contrahere vniuersitatem, & ad pauciora deducere. Explicare, Dicere summam. Reijcere totum. Frangi, Perdere, Concidere, Corruere vniuersa.

Vniuersus, Vniuersalis, Totus, Allgemeyn/ Gantz. *Cũctus, Omnis*, Sammenthafft.

Generalis, Communis, Gemeyn.

Componere, Coniungere &c.

Vniuersè, Allgemeynlich. *Generaliter, Generatim*, in Gemeyn. *Communiter*, Gemeynlich. *Summatim*, Kurtzes Innhalts.

PARS, eyn Theyl od' Stuck. *Particula*, eyn Stücklin. *Membrum, Portio*, eyn gewisses Theyl.

Adiuncta.) Maior, Maxima pars. Parua, Minima particula. Similes inter se, Minutæ, Cõfusæ particulæ. Minutiora membra. Tenuissimæ particulæ. Plures partes, vel membra. Rata portio. Cõmutabilia membra. *Actiones.* Facere partes. Distribui rem partibus. Vocare in partem. Dare partem. Arripere particulas. Habere partem.

Singularis, Eyntzig. *Singuli*, Jede besonder.

Particulatim, Theylsweis. *Membratim*, Stucksweis. *Singulatim, Singillatim, Sigillatim*. Eyntzelig.

QVALITAS, die Gestalt oder Gattung eynes dings. *Genus*, das Geschlecht. *Natura*, die Art. *Habitus, Habitudo*, die Eygenschafft. *Constitutio*, der Zustand. *Ratio, Modus*, die Weiß. *Via*, der Weg.

Adiuncta.) Tãta natura. Tot genera. Multæ, Variæ rationes, genera. Duplex ratio, vel via. Duo genera. Diuersæ naturæ. Dispar, Dissimilis, ratio. Vna, communisq; ratio. Idem genus. Principes, Ex alijs ortæ, Simplices, Variæ, Multiformes qualitates. Certum genus, via, ratio. Perspicua, Nõ recondita ratio. Certus, Certissimus modus. Proxima, Compendiaria, Rectissima, Præclara, Aperta, Simplex, Directa, Plana, Stabilis via)(Præceps & lubrica. Honesta, Bona, Optima ratio, modus. Exquisita, Splendida minimeq; veteratoria ratio. Diuinum atq; incredibile genus. Habitus diuinus. Mirus, Mirabilis, Mirandus, Incredibilis, Medius modus. Moderati æquabilesq; habitus. Perfacilis, Aptior, Commodior, Extrema & necessaria, Salutaris ratio. Non inurbanus habitus. Inimica, Insolita, Fallax, Laboriosissima, Difficilis, Difficillima, Periculosa, Turpis, Misera ratio. Miserandus modus. Perditissima ratio. Naturalis, Humanus, Bestiarum modus. Popularis ratio, vel via. Seruilis, Hostilis modus. Domestica, Bellica ratio. Antiquus modus. Inusitata)(Trita via. Nouus modus, genus, ratio. Singularis ratio. *Actiones.)* Eligere rationem. Indagare viam. Excogitare, Cognoscere, Reperire rationem. Inducere in rationem. Dare rationem, viam.

Tra-

Tradere, Munire viam. Ostendere rationem. Monstrare viam. Explicare, Describere, Nosse rationem, vel viam. Videre, Comprehendere, Considerare rationem, modum, viam. Esse in aliquo rationem. Habere viam, vel rationem. Sequi rationem. Persequi viam. Inire rationem, vel viam. Progredi via. Deuenire ad rationem. Incumbere in rationem. Tentari, Institui ratione. Suscipere, Tenere, Adhibere rationem. Facere, Conficere aliquid ratione. Improbare rationem. Aduersari rationi. Dissentire à ratione. Perturbare, Impedire, Vertere, Fugere, Commutare, Tollere rationem. Carere qualitate.

Qualis, Welcher Gestalt oder Gattung. *Talis*, solcher Gestalt. *Qualiscunque*, *Cuiusmodi*, *Cuiusquemodi*, *Cuiusdammodi*, *Cuiusmodicunque &c.* ohngeacht Wie/ oder welcher Gestalt.

PHANTASIA, *Visum*, *Visio*, *Imaginatio*, Bildung/Fürbildung/Einbildung. *Imago*, *Effigies*, *Idæa*, eyn Bildnuß/Ebenbild. *Figura*, *Forma*, *Species*, *Facies*, eyn Gestalt. *Conformatio*, *Informatio*, Gestaltung. *Simulachrum*, *Idolum*, eyn Bild/Anbildung.

Adiuncta) Maior, meliorq́; forma. Ingens tantaq́; imago. Multæ imagines, visiones. Plurima effigies. Infinita simillimarum imaginum species. Plena imaginum omnia. Duo visorum genera. Triplex forma. Innumerabiles formæ. Optima, Honesta species. Cognata & maximè decora, Liberalis, Præstans forma. Præclara, Eximia, Excellens, Ornata, Expleta, Perfecta species, vel forma. Pulchrior, Pulcherrima, Insatiabilior forma, vel species. Excellens pulchritudo, venustas, Dignitas formæ, vel figuræ. Habilis & apta figura. Admirabilis species vel forma. Verum, Diuinum)(Falsum, Humanum visum. Tranquilla atq; veracia visa. Insignita & intelligentiæ impressa conformatio. Clara, Perspicua visa. Solida & expressa, Eminens effigies)(Adumbrata. Comprehensibile visum. Antecepta, Insita animo informatio. Pura, Leuis, Pellucida species. Rotunda, Globosa forma. Cōglobata figura. Mutabilis forma. Probabile, Verisimile, Varium & incertum, Perturbatum visum. Tacida figura. Muta imago. Tortuosa, Obscura, Imbecilliora, Ratione vacua, Leuia, Inania visa. Vanæ imagines. Falsa visio ac species. Falsa & mendacia visa. Inusitata, Impolita, Turpis, Deformis, Terribilis forma. Misera & flebilis species. Similes, Pares formæ. Diuina, Humana forma, species, figura. Muliebris forma. Puerilis Consularis species. Pecudum & ferarum figuræ. Externa & aduentitia visio. Nocturna visa. Pristina, Vetus species.

Æterna ſpecies, vel ſimulachrũ. Ad poſteritatis memoriam prodita imago. *Actiones*) Oriri, Gigni formas, vel ideas. Dare, Mittere viſa vel figuram. Proficiſci alicunde, Fluere viſa, vel imagines. Facere, Fingere, Effingere, Formare, Pingere, Figurare, Adumbrare, Cęlare formam, imaginem, ſpeciem. Deſcribi, Exprimi ſpeciem, vel formam. Indui ſpecie. Reddi imagines in ſpeculo. Offerre alicui, Obijcere, Occurrere, Obuiam venire ſpeciem, viſum, formam, imaginẽ. Incidere, Incurrere in aliquem, Præſtò eſſe, Obuerſari, Reſonare, Obrepere imagines, vel ſpecies. Peruenire ad aliquos figuram. Ante oculos conſtituere, Inculcare animis, Referre ad animum, Irrumpere extrinſecus imagines. Imprimi animis viſa. Percipere, Arripere, Comprehendere, Cogitare, Excogitare, Informare cogitatione viſa, imagines, ſpecies. Eſſe, Præditum eſſe aliqua ſpecie, figura, forma. Ineſſe, Inſidere in mente, Verſari in animo ſimulachrum, ſpeciem, formam. Habere, Gerere, Præ ſe ferre, Exponere, Significare, Declarare formam vel ſpeciẽ. Noſſe, Cognoſcere, Videre, Cernere, Perſpicere formam, ſpeciem, imaginem. Notare, Tenere effigiem. Adamare ſpeciem. Vti imaginibus. Conſectari effigiem. Pellere, Pulſare animum viſa. Moueri, Concitari, Excitari, Perterreri, Exterreri, Perturbari viſis, vel ſpeciebus. Aſſentiri, Cedere, Credere, Fidem habere, vel adhibere vel adiungere viſis. Contemnere, Pro nihilo habere viſum. Seruare, Reſeruare, effigiem, vel formam. Tueri, Tegere dignitatem formæ. Relinquere effigiem. Remanere imagines. Meminiſſe viſa. Mutare formam. Transferri, Tranſire, Conuerti figuras. Amittere ſpeciem. Depelli, Tolli viſa.

Fictus, Effictus, Figuratus, Geſtaltet. *Formatus, Cõformatus, Informatus,* vff eyn Form gericht.

Fingere, Effingere, Figurare, Formare, Conformare, Informare, Geſtalt vnd Form geben. *Adumbrare,* Entwerffen / *infrà.*

Adiuncta.) Magis arbitrio, vel ad arbitrium fingere. Parumper animo, vel cogitatione fingere. Coniectura informare. Cõmodè fingi. Leuiter cõformare. Subitò, Repentè fingi.

SIGNVM, Inſigne, Nota, eyn Zeychen / Gemerck. *Indicium,* eyn Anzeygung. *Veſtigium,* Geſpohr. *Deſignatio, Deſcriptio,* Bezeychnũg. *Adumbratio, Lineamentum,* Entwerffung. *Stigma,* eyn Brandmahl.

Adiuncta.) Magnum, Maximũ, Non minimum ſignum. Maiora inſignia. Tantæ deſcriptiones. Totius corporis veſtigia. Multa, Permulta, Plura ſigna, vel veſtigia. Bona, Bella ſigna. Melior, Optima

Optima nota. Pulchriora lineamenta. Certum, Certissimum signum, indicium, nota. Insigne indicium. Insignis & propria nota. Nunq eminentientia, Expressa, Non leuiter pressa, Impressa, Solida, Non fucata signa, vel vestigia. Clariora, Clarissima indicia, signa, insignia. Singulare insigne. Solers sub tilisq; descriptio. Discoloria, Similia, Paria, Adumbrata, Obscura signa. Notæ obscuræ. Extrema lineamenta. Inanissima insigna. Falsa signa, notæ. Acerbissimum indicium. Commune, Proprium signum. Regia insignia. Recentia, Consequentia, Futurarum rerum vestigia, vel signa. Æterna insignia. *Actiones.*) Constituere indicia, descriptionem rei. Accommodare rei, descriptionem. Effingere lineamenta. Ponere vestigium. Apponere notam. Imprimere vestigium. Insculpere, Relinquere notas ac vestigia. Antegredi, Præcurrere signa. Quærere, Indagare, Persequi vestigia. Odorari rem vestigijs. Incurrere in vestigia. Ingredi, Peruenire ad rem vestigijs. Stare in vestigijs. Reperire notas, signa, vestigia. Enunciare, Denunciare, Declarare, Significare, Indicare, Proferre, Ostendere, Commonstrare signa, vestigia, notas. Portendi, Obijci signum. Dare signum. Consequi, Esse, Habere Extare, Apparere, Manifesta esse signa, indicia, vestigia, notas &c. Præsentire, Audire, Obseruare, Notare, Videre, Cernere, Perspicere, Percipere, Cognoscere signa, vestigia, notas, lineamenta. Cognosci, Internosci, Percipi, Distingui, Iudicari rem signis, vel notis. Vti re pro signo. Ostendere signo. Credi signis. Suspicari, Admoneri, Conijcere, Prædicere aliquid, signis. Interpretari, Explicare signa. Parêre signis. Prohiberi aliquid, signis. Seruare, Manere, Remanere, Retinere lineamenta, vel vestigia. Negligere signa. Occultare indicia. Contemnere insignia. Tollere vestigia. Deesse lineamenta.

Signatus, Cōsignatus, Obsignatus, Notatus, Denotatꝰ, Gezeychnet / Bezeychnet. *Descriptus*, Außgetheylt. *Adumbratus*, Entworffen. *Expressus*, *Impressus*, Außgetruckt. *Inustus*, Eingebrennt. *Stigmaticus*, mit eynē Brādmahl gezeychnet. *Adiuncta*) Scelerum omnium maculis notatissimus. Altiùs, Tot vestigijs impressus.

Signare, Zeychnen. *Consignanare, Designare, Obsignare*, Verzeychnen. *Notare, Denotare*, Auff / oder Abzeychnen. *Describere*, Bezeychnen. *Adumbrare*, Entwerffen. *Exprimere*, Außtruckē. *Inprimere*, Eintrucken. *Inurere*, Einbrennen. *Adiuncta*) Altiùs imprimere. Minùs multis signis, aut locis pluribus obsignare, notare.

Sepa-

Separatim notare. Subtiliter imprimere. Publicè, Publico ſigno ſignare, aut obſignare.

SIGNVM, Simulachrum, Imago, Species, eyn Bild/ Bildnuß. *Pictura, Tabula,* eyn Gemåld. *Statua, Idolum.* eyn Auffgericht Bild. *Monumentum,* eyn Gedeckzeychen. *Emblema,* Bildwerck.

Adiuncta.) Magnum, Maximum ſignum. Maiora monumenta. Admodùm amplũ & excelſum ſignum. Perampla atq; præclara ſimulachra. Ampliſſimum clariſſimumq; monumentum. Non magnum, Perparuulum ſignum. Multa, Complura, Plurima ſigna, monumenta, ſtatuę, tabulæ. Innumerabiles tabulæ. Tot & tam præclara monumenta. Benè, Præclarè, Pulcherrimè pictæ tabulæ. Præclarè factum ſimulachrum. Optima ſigna. Pulchra, Pulcherrima ſigna, ſimulachra, monumenta: Pulchritudo, Venuſtas ſtatuæ, vel ſigni. Decorè formata ſpecies. Clariſſimum, Illuſtriſſimum, Celeberrimum monumentum: Gloria, Laus, Honor, Elogium, Autoritas monumenti. Senilis, incurua, ſummo artificio facta ſtatua. Rigidiora, Dura, Molliora ſigna. Tetra, Publica monumenta. Sacra, Sancta, Religioſa, Auguſta ſigna, ſimulachra, monumenta. Vetus ſpecies, vel monumentum. Peruetus ſignum. Antiquæ ſtatuæ, vel tabulę. Perantiquum, Antiquiſſimum, ſignum, ſimulachrum, monumentum. Nouæ picturæ. Æternum, Sempiternum, Immortale monumentum. Equeſtris, Pedeſtris, Turmalis, Palmaris, Aurea, Inaurata ſtatua. Æneum, Eburneum, Ligneum, Marmoreum, Ex ære, vel marmore ſignum, ſtatua, monumentum. Textilis pictura. Virginali, Muliebri figura, Militari ornatu, Nudum ſignũ, vel ſtatua. *Actiones.*) Polliceri, Decernere ſtatuam, vel monumentum. Inſtituere ſignum. Fingere ſimulachrum. Facere, Efficere, Fieri, Locare monumentum, vel ſtatuam. Fabricari ſigna. Extruere monumentum. Pingere tabulam, vel ſimulachrum. Inſcribere, Perſcribere, Notare, Incidere aliquid in ſtatua, vel monumento. Significare, Declarare aliquid monumenta, Curare, Vendere, Emere, Comparare, Furari ſigna, vel tabulas. Dare, Donare, Tribuere, Reddere alicui ſtatuam. Honorare monumento. Dedicare, Conſecrare ſignum, vel ſimulachrum. Locare, Collocare, Ponere, Statuere, Conſtituere, Figere monumentum, ſtatuam, ſimulachrum, ſignum, tabulam. Decorare, Ornare, Exornare aliquid monumentis, tabulis, ſignis. Eſſe, Stare, Extare monumentum, vel ſtatuam. Comparare, Habere ſigna, vel monumenta. Abundare, Refertum, Refertiſſimum, Pleniſſimum eſſe ſignis. Videre, Aſpicere, Intueri ſignum. Frui ſignis. Probare, Adamare, Delectari aliquem ſigna, ſtatuas, tabulas. Venerari ſimulachra. Honeſtare,

re, Cohoneſtare ſtatuam. Defendere, Cuſtodire, Tueri, Seruare, Retinere, Relinquere monumenta, vel ſigna. Contemnere ſignum. Affligere, Violare, Oppugnare, Excidere, Incendere, Spoliare monumenta. Capere, Rapere, Eripere, Furari, Auferre, Tollere, Auellere, Reuellere, Demoliri, Deportare, Deijcere, Deturbare, Euertere, Frangere, Delere, Concidere, Interire ſigna, ſimulachra, ſtatuas, monumenta, tabulas, emblemata &c. Reddere, Reſtituere, Reponere ſigna vel ſtatuas.

Signatus, Gebildet/ *ſuprà. Cælatus, Sculptus*, Außgeſtochen/ Außgegraben.

Signare, Zeychnen/ *ſuprà. Cælare, Sculpere*, Außſtechen/ Außgraben. *Imprimere, Exprimere &c. ſuprà.*

EXEMPLVM, *Exemplar*, eyn Vorbild / Ebenbild. *Specimen, Documentum*, eyn Zeygſtuck / Schawſalt/ Beiſpiel. *Typus, Archetypus*, eyn Muſter/ Model/ Bildner.

Adiuncta.) Maiora, Maxima exempla, vel documẽta. Minimum ſpecimen. Tot, Tanta, Multa, Permulta, Plurima, Quamplurima exempla. Mirifica copia exemplorum. Vnum idemq; exemplar. Honeſtum, Clarum, Præclariſſimum, Illuſtre, Mirabile, Inſigne, Notum, Mutum, Malum, Pernicioſum, Domeſticum, Alienum, Vetus, Antiquum, Recens, Nouum, Generatum, Æternum exemplum. *Actiones.*) Quęrere, Petere alicũde exemplum. Præbere Suppeditare, Dare exempla. Statuere documentum. Relinquere, Prodere, Proponere exemplum, vel exemplar. Eſſe, Extare documentum, exemplum, ſpecimen. Noſſe, Habere, Intueri exemplum, exemplar, ſpecimen. Eligere, Capere, Sumere exemplum, vel documentum. Vti exemplis. Probare, Sequi, Imitari exemplum, vel exemplar. Facere aliquid exemplo. Proferre, Renouare, Expectare exemplum. Confirmare, Docere, Nocere exemplo. Contra exempla fieri. Peſſimi exemplum.

SIMILITVDO, Gleichheyt. *Proportio, Analogia*, Vergleichung zweyer dinge/ Aehnlichheyt. *Comparatio, Collatio, Contentio*, Vergleichung. *Cognatio, Conuenientia*, Verwandtnus/ Vereynbarung.

Adiuncta.) Tanta ſimilitudo, vel cognatio. Inſignis ſimilitudo. Peræqua proportio. Difficilis, Difficilima ſimilitudo. Naturalis, Propior, Certior, Proxima cognatio. *Actiones.*) Facere, Fieri ſimilitudinem, contentionem, comparationem. Incidere, Introduci contentionem, vel comparationem.

nem. Propiùs accedere ad similitudinem. Esse, Extare, Apparere, Videre similitudinem, vel cognationem rerum. Habere res aliquas similitudinem, proportionem, comparationem, cognationem. Gerere similitudinem. Comparare similitudines. Coniungi cognatione. Vti collatione. Adiungere, Sequi similitudinem, vel comparationē. Dirigere aliquid ad similitudinem. Ducere similitudinem ex re. Transferre similitudinem. Nouisse cognationē rerū. Sine comparatione fieri aliquid.

Similis, Gleich/Aenlich. *Assimilis*, *Consimilis*, *Persimilis*, gar Gleich. *Assimilatus*, Gleich gemacht. *Par*, *Paris*, Gleichmässig. *Comparabilis*, Zuuergleichen. *Cōparatus*, *Collatus*, Verglichen. *Conueniens*, *Congruens*, *Consentaneus*, Ebenmässig. *Cognatus*, *Propinquus*, *Geminus*, Zugethan. *Adiuncta.*) Maximè cognatus, similis, geminus. Tam similis, par, cognatus. *Actiones.*) Apparere, Facere, Esse, Habere aliquid simile.

Assimilare, Vergleichen. *Cōparare*, *Conferre*, *Componere*, Gegeneynander halten. *Contendere*, Streiten. *Conuenire*, Vbereyn kommen. *Accedere*, Hinzu Kommen/Gleich werden. *Aequare*, *Coaequare* &c. *Adiuncta*) Vehementer, Mirificè conuenire res. Tam propè, Proximè, Quàm proximè accedere. Rectissimè conferre. Diligenter comparare. Ne minima ex parte conferendi. Nullo modo comparandus.

Similiter, Gleichlichen. *Pariter*, Zugleich. *Comparatè*, durch Vergleichung. *Conuenienter*, *Congruenter*, Ebenmässiglich.

DISSIMILITVDO, Vngleicheyt. *Differentia*, *Discrimen*, *Discrepantia*, *Distantia*, Vnderscheydt. *Distinctio*, Vnderscheydung. *Varietas*, Vilfaltigkeyt. *Adiuncta*) Magna, Maior, Maxima dissimilitudo, varietas. Multò maior discrepantia. Tanta, Quanta dissimilitudo, differentia, varietas. Quanta maxima distantia. Summa. Infinita varietas. Multa dissimilitudo, vel varietas. Innumerabiles dissimilitudines, vel varietates. Incredibilis, Admirabilis varietas vel dissimilitudo. Insatiabilis, Iucunda, Suauis, Optabilis, Plena voluptatis varietas. Rectè facta, Tenuis & acuta, Facilis, Expedita distinctio. Inaequalis, Annua varietas. *Actiones*) Suppeditare, Facere, Efficere, Fieri varietatem,

rietatem, dissimilitudinem, distinctionem. Distinguere res varietate. Describi distinctionem. Conferre discrepantiam in res. Constitui in varietate. Poni discrimen. Esse dissimilitudinem, discrimen, varietatē. Habere dissimilitudinem, vel discrepantiā, varietatem. Probare varietatē, vel distinctionem. Demonstrari varietatem & dissimilitudinē. Noscere, Nouisse, Dijudicare distinctionem, vel varietatem. Delectari varietate. Vitare satietatem, Occurrere satietati, varietate. Duci varietate. Ignorare dissimilitudines. Tollere discrimen aut distinctionem.

Dissimilis, Dispar, Disparilis, Vngleich / Vnähnlich. *Differens, Discrepans, Distans, Dissidens*, Vnderscheyden. *Diuersus, Distinctus*, Anderley. *Varius, Multiformis, Multiplex*, Mancherley / Vilfältig.

Adiuncta.) Maximè, Totus diuersus. Longè dissimilis vel diuersus. Longissimè diuersus. Tā dissimilis. Multùm distans, vel dispar. Aliquid, Plus opinione differens. Paulum differens. Aliqua ex parte dissimile. *Actiones*) Facere, Efficere, Effingere, Fieri, Esse aliquid dissimile.

Distinguere, Vnderscheydē. *Discernere*, Entscheyden. *Disiungere, Discriminare, Disterminare*, Trennen / Scheyden. *Differre, Discrepare, Distare, Interesse*, Vnderscheyden sein. *Variare*, Mancherley machen.

Adiuncta.) Magnopere variare. Maximè, Tantum, Quantum interesse, differre. Tam interesse. Tantopere discrepare. Valdè, Multum, Plus, Plurimum discrepare, distare, interesse. Genere toto differre, disiungi. Parte aut specie differre. Animo, Naturâ, Ætate, numero distīguere. Paulùm, Paulum oppidò, Non multùm, Ex parte, Nihil, Nequicq̄ differre, interesse, discrepare. Verbis, Vocabulis, non re differre. Mente & cogitatione distingui, differre. Seuerè, Honestè, Meli⁹, Nō satis acutè distīguere.

Dissimiliter, Vngleichlich. *Diuersè*, Anderwerts. *Distinctè*, Vnderscheydēlich. *Variè*, Mannigfaltiglich.

MEMORIA, die Gedächtnuß. *Memoriola*, eyn kleyne Gedächtnuß. *Mens*, der Sinn. *Recordatio*, Widräfferung.

Adiuncta.) Magna, Maior, Tanta, Quanta, Infinita, Innumerabilium rerum, Acris, Acrior, Singularis, Præstans, Egregia, Mira, Summa, Nimia, Melior, Diuina, Diligens, Vetus memoria. Non satis explicata, Secura recordatio. Hebes memoria. Grata, Gratissima, Iucūda, Iucūdiss. Suauis Acerba memoria, vel recordatio. Naturalis, Artificiosa, Cōmunis, Recēs, Altior, Vet⁹, Vltima pueritiæ memoria. Assidua recordatio. *Actiones*) Dare, Afferre recordationem, vel memoriam. Oriri memoriam. Incidere in memo-

memoriam, vel recordationē. Mandare, Tradere aliquid memoriæ. Comprehendere, Complecti, Consequi, Custodire aliquid memoriâ. Habere memoriam, vel recordationem rei. Tenere, Retinere aliquid memoriâ. Esse alicui, vel in aliquo, Inesse memoriam. Lætari, Gaudere recordatione rerum. *Manere* memoriam, vel rem in memoriâ. Hærere, Insidere aliquid in memoriâ. Valere, Vigere memoriâ. Exercere, Ostentare memoriam. Vacillare memoriolâ. Minui, Deficere memoriam. Excitare, Refricare, Replicare, Renouare memoriam. Repetere rem memoriâ. Reuocare animos ad memoriam. Reducere, Redigere, Venire, Redire alicui rem in memoriam, vel mentem. Redintegrari memoriam. Recordari memoriam pueritiæ. Fugere recordationem. Deponere memoriam, vel rem ex memoria. Abijcere memoriam. Opprimi, Perdere, Delere momoriam obliuione. Remotæ res à memoria nostra.

Memor, Reminiscens, Eingedenck.

Adiuncta.) Tàm, Nimium, Naturâ memor. *Actiones.)* Esse, Probare se memorem.

Memorabilis, Commemorabilis, Gedenckwürdig. Proditus, zur Gedechtnuß auffgezeychnet.

Adiuncta.) Maximè memorabilis. Multa memorabilia, vel commemorabilia.

Meminisse, Commeminisse, Eingedenck sein. Reminisci, Recordari, sich Erinnern/Eingedenck werden. Prodere, zur Gedechtnuß auffzeychen. Suggerere, Commonere, Commonefacere, Erinnern.

Adiuncta.) Magis, Rectè, Rectissimè, Probè, Præclarè, Optimè meminisse, commeminisse. Diligentiùs recordari. Diligentissimè meminisse. Parùm commeminisse. Iucundè & suauiter meminisse. Sine gemitu recordari. Facilè, Facillimè, Diu, Dies noctesq;, Semper, Firmè, Perpetuò meminisse.

Memoriter, Außwendig.

OBLIVIO, Vergessenheyt.

Adiuncta.) Tanta, Nimia, Exigua, Voluntaria, Perpetua, Sempiterna obliuio. *Actiones.)* Quærere, Petere obliuionem rei. Adduci in obliuionem. Capere, Obruere aliquem, obliuionem rei. Venire in obliuionem rei. Esse alicuius obliuionem tantā. Augere obliuionē. Tegere aliquid obliuione. Obscurare, Inobscurare rē, obliuionē. Leniri obliuione, solicitudines &c. Cōterere aliqd obliuione. Delere memoriā obliuione. Extingui, Obsolescere aliquid obliuione. Iacére in obliuione. Sepeliri obliuione, aut insepultū esse. Vindicare aliquid ab obliuione.

Obliuiosꝰ, Vergessenlich. Oblitus, Vergessen. Immemor, Vneingedenck. Ob-

Obliuisci, Vergessen. *Excidere*, *Elabi*, *Effluere*, Außfallen / auß der Gedächtnuß kommen. *Obliterare*, in Vergeß stellen.

Adiuncta.) Totum, planè, effluere aliquid. Non omninò excidisse. Propè, Subitò, Nunquam obliuisci rei.

SOMNVS, der Schlaaff. *Sopor*, Schlaaffgirigkeyt. *Quies*, Rug.

Adiuncta) Arctior somnus. Nimius sopor. Placatissima, Nocturna quies. Sempiternus, Endymionis somnus. *Actiones.*) Afferre alicui somnũ. Complecti aliquẽ somnum. Plenus somni. Vix tenere somnum. Vrgere, Retardare aliquem, somnum. Proficisci ad somnum. Ire ad quietem. Tradere se quieti. Dare se somno, vel quieti. Vti somno & quietibus. Capere, Repetere somnum. Conniuere oculos somno. Opprimi, Consopiri, Impediri somno. Placare artus sopore. Afferre quietem vel requietẽ corpori, somnum. Relaxari animũ somno. Auferre sensus, Tollere actionem, somnum. Significari, Videre, Cernere aliquid in somnis, in quiete vel secundum quietem. Satiari quiete. Exprobrare soporem. Excitare, Suscitare è somno. Solui somno. Adimere somnum. Priuare somno. Capere nullam partem quietis. Nihil esse somni. Non videre somnum.

Somniculosus, *Dormitans*, Schläfferig.

Semisomnis, halb Entschlaaffend. *Dormiens*, Schlaffend. *Indormiens*, Einschlaffend. *Sopitus*, *Consopitus*, Entschläffert. *Stertẽs*, Schlaffend / Schnarchlend. *Quiescens*, Rugend.

Actiones.) Somniare, Videri sibi videre, dormientes. Visa obiici, Imagines obrepere, dormientibus. Excitare dormientem.

Dormire, Schlaaffen. *Dormitare*, Schläfferen. *Indormire*, *Obdormire*, *Obdormiscere*, Einschlaaffen / Entschlaaffen. *Edormire*, Außschlaaffen. *Sopire*, *Consopire*, Entschläfferen. *Stertere*, hart Schlaaffen / Schnarchlen. *Quiescere*, Rugen.

Adiuncta.) Multum dormire, Arctè & grauiter dormire, dormitare. Ita stertere, vt vicinus audiat. Tàm diu indormire.

Somniculosè, Schäfferlich.

SOMNIVM, *Insomnium*, eyn Traum. *Visum*, *Visio*, eyn Gesicht. *v. & suprà eodem L.*

Adiuncta.) Varietates innumerabiles somniorum. Crebra, Iucundissima, Grauiora, Vera, Clara, Aperta somnia. Tam illustre, tam certum, Diuinũ somnium. Minantia, Minuta, Leuia, Ob-

ſcura ſomnia. Mirabiles ſpecies ſomniorum. Tortuoſa, Obſcura, Varia, Incerta viſa. Falſa, Ficta ſomnia. *Actiones*) Naſci alicunde ſomnia. Effector ſomniorũ. Proficiſci alicunde ſomniorũ viſa. Dari, Diuidi, Diſpertiri ſomnia, à deo. Obijci viſum dormienti. Videre ſomnia, vel viſa. In ſomnijs, in quiete videre, vel audire aliqd. Exiſtere ſpecies ſomniorũ. Euenire ſomnia. Vti ſomnijs aliquib⁹. Moneri, Admõeri, Iuberi ſomnijs. Significari aliqd ſomnijs, Declarari, Delectari, Cõmoueri, Exterreri, Perterreri ſomnio. Narrare, Enarrare, Cõmemorare ſomniũ. Obſeruare, Interpretari ſomnia. Interpretatio, Explanatio, Interpres, Coniector, Coniectura, Diuinatio, Prædictio ſomniorũ. Augurari, Intelligere aliqd ex ſomnijs. Comꝓbare rẽ, Conuenire cũ re ſomnium. Exitus quoſdã exiſtere ſomniorũ. Euadere aliter, non eodẽ modo, ſomnia. Credere, Fidere, Parere, Fidem derogare, Nihil prorſus tribuere ſomnijs. Negligere, Cõtẽnere ſomnia. Pro nihilo habere viſũ. Tollere autoritatẽ ſomniorũ. Carere inſomnijs.

Somnians, eyner dem Träumet.

Actiones) Videri aliquid ſomnianti. Non credere viſis ſomniantium.

Somniare, Träumen.

Adiuncta) Magis ſomniare.

EXSVSCITATIO, Auffwecкung.

Experrectus, Excitus, Auffgeweckt/ Auffgemundert.

Suſcitare, Exuſcitare, Excitare, Expergefacere, Auffwecken/ Auffmunderen. *Expergiſci*, Auffwachen.

Adiuncta.) Magis exuſcitare. Cum ſole expergiſci.

VIGILIA, vel Vigiliæ, Wacht. *Peruigilatio*, Durchwachung. *Excubiæ*, Wachthaltung. v. L. 36.

Adiuncta) Maiores vigiliæ. Miſeræ excubiæ. Diei & noctis vigiliæ. Nocturnæ peruigilationes. *Actiones*) Polliceri excubias. Munire locũ vigilijs. Configere vigilias in ſalute Reipub. Agere vigilias. Manere, Stare in vigilia. Cognoſcere, Audire alicuius excubias vel vigilias. Exigi, vel Exactam eſſe vigiliam.

Vigilans, Wachend. *Euigilatus*, Erwacht.

Vigilare, Wachen. *Euigilare*, Auffwachen. *Aduigilare*, *Peruigilare*, fleiſſig Wachẽ. *Excubare*, Wacht halten.

Adiuncta.) Multùm, Ad multam noctem, De multa nocte vigilare. Noctem peruigilare. Quantum quis poteſt excubare & vigilare. Tanto ſtudio, Multò acriùs vigilare. Faciliùs, Pro dignitate rei aduigilare. Sine ſummo dolore non vigilare. De nocte vigilare. Iampridem excubare. Semper vigilare, aut excubare.

DE

DE MOTIVA FACVLTATE.

Locvs XXVII.

MOTVS, Motio, Commotio, Permotio, Bewegung deß Leibs. Admotio, Zufügung. Amotio, Remotio, Abtreibũg. Agitatio, Tryb. Iactatio, Iactatus, hin vnd her Treibung. Gestus, die Gebärdung der Gliedmassen.

Adiuncta) Magna, Modica jactatio. Moderatus, Moderatior, Sedatus, Constans, Tardior, Consideratior gestus. Venustus mot⁹, & gestus. Venustas)(Tupitudo in gestu. Artis & venustatis plenus mot⁹. Dignitas mot⁹. Apta admotio. Consentiens, Idoneus motus. Athletæ, Gladiatoris, Histrionis motus, vel gestus. Lex & mod⁹ in motu. Vitium in motu. Celer, Difficilis, Deformis, Turpissimus, Vastus, Agrestis, Flexus, fractusq;, Naturalis)(Contra naturam, Oratorius, Palæstricus, Odiosior, Ineptijs non vacans motus. *Actiones.)* Opus esse aliquo motu. In eo discendo elaborare. Sumi, Arripi gestum alicunde. Agere gestum. Imitari motum. Vti motu, vel gestu. Notare motus alicuius. Peccare in motu, vel gestu. Cauere vitium in gestu.

Motus, Commotus, Permotus, Bewegt. *Admotus, Aduersus, Conuersus,* Zu-Bewegt / oder Gewendet. *Remotus, Demotus, Semotus, Auersus,* von Bewegt / Abgewendet.

Mouere, Commouere, Permouere, Bewegen. *Admouere,* hinzu Bewegen. *Amouere, Dimouere, Remouere, Semouere, Summouere,* Abwenden / hinweg Rucken. *Agere, Agitare, Ciêre,* Treiben / Erregen. *Iactari,* hin vnd wider Treiben. *Vertere,* Wänden / Kehren. *Conuertere, Obuertere,* Gegenkehren. *Auertere,* Abwendẽ.

Adiuncta.) Maximè remouere. Acerrimè summouere. Vi nulla moueri. Vehementiùs incitari. Vehementer propè, Propiùs, Quamproximè admouere. Nimis procul amouere. Parumper remouere. Tantillũ demoueri. Honestè, Diligenter remouere. Verè, inaniterue moueri. Temerè dimouere. Facilè mouere, vel conuertere. Plũa, vel folio facilius moueri. Clàm remouere. Ostiatĩ agere. Subitò conuertere.

Pulsus, der Pulß/Bewegung der Pulßader.

SPIRITVS, *Respiratio*, der Athem. *Interspiratio*, Erschnauffung. *Exspiratio*, Außblasung deß Athems. *Suspirium*, eyn Seufftze. *Halitus*, *Anhelitus*, das Keuchen. *Flatus*, der Blaast. *Inflatus*, *Inflatio*, *Sufflatio*, Auffblasung.

Adiuncta.) Magna inflatio. Vis anhelitus. Aequalis interspiratio. Vnus spiritus. Tranquillus, Otiosus, Vitalis, Salutaris, Angustior, Communis, Liber spiritus. Prosper flatus. Cœlestis, Diuinus, Extremus spiritus, vel halitus. *Actiones.*) Dari nobis atq; Impertiri à deo, Præberi ab aëre spiritum. Augeri spiritu. Diffundi per arterias spiritum. Moueri anhelitus. Habere inflationem. Ducere, Adducere, Haurire spiritum. Recipere inflatum. Frui spiritu. Pronunciare multa vno spiritu. Lædi, Impediri, Auferri, Exhauriri, Reddere, Edere, Effundere spiritum. Efflare halitum. Amittere, Excipere spiritum. Carere spiritu. Sine suspirio facere aliquid.

Spirans, Athmend/ Lebend. *Aspirans*, Anblasend. *Suspirans*, Erseufftzend. *Anhelans*, Keuchend. *Flans*, *Efflans*, Blasend.

Inflatus, *Sufflatus*, Auffgeblasen. *Conflatus*, zusammen Geblasen.

Spirare, *Respirare*, Athmen/ Schnauffen. *Aspirare*, Anhauchen. *Expirare*, Außblasen/ den Athem auffgeben. *Suspirare*, Erseufftzē. *Interspirare*, Erschnauffen. *Anhelare*, Keuchen. *Inhalare*, Inkauchē. *Flare*, Blasen. *Inflare*, Auffblasen. *Conflare*, zusamen Blasen. *Afflare*, *Efflare*, *Reflare*, v. & L. 7.

Adiuncta.) Paulò vehementius inflare. Ex imo pectore anhelare. Paulum respirare. Vix locum, aut potestatem esse respirandi. Lberè, Familiariter, Sine metu spirare vel suspirare.

VOLATVS, d' Flug. *Aduolat9*, Zuflug. *Inuolat9*, Einflug.

Adiuncta) Aërei volat⁹. *Actiones*) Sustineri aëre, Pennis leuari, Persequi volatum.

Volucer, *Volucris*, *Volatilis*, *Volaticus*, *Volans*, *Volitans*, Fliegend. *Præuolans*, Vorfliegend.

Volare, Fliegē. *Volitare*, Flüttern. *Auolare*, *Deuolare*, *Euolare*, von oder Außfliegē *Peruolare*, *Transuolare*, *Præteruo-*

teruolare, Fürfliegen. *Conuolare*, zusammen Fliegen. *Aduolare*, Zufliegen. *Inuolare*, Einfliegen. *Reuolare*, zuruck Fliegen.

Adiuncta) Vehementius volare. Altiùs euolare. Passim ac liberè volitare. Impunè euolare. Nescio quò auolare.

NATATIO, *Natatus*, das Schwimmen.

Natator, eyn Schwimmer. *Natans*, Schwimmend. *Innatans*, Einschwimmend.

Nare, *Natare*, Schwimmen. *Enare*, *Enatare*, Außschwimmen. *Innatare*, Einschwimmen. *Tranare*, Vberschwimmen.

Adiuncta.) Magis natare.

REPTATVS, Kriechung/ Schleichung.

Reptitius, Schleichig. *Serpēs*, Kriechend.

Adiuncta) Multiplici lapsu, & erratico, Obscurè serpens.

Repere, *Serpere*, Kriechen/ Schleichen. *Correpere*, *Adrepere*, Zukriechen. *Irrepere*, *Obrepere*, *Subrepere*, Einschleichen.

Adiuncta) Longè, Longiùs serpere. Maximè irrepere. In immensum serpere. Libenter irrepere. Occultè serpere, vel irrepere. Extrinsecùs obrepere. Sensim, Moderatè, Indies serpere, vel adrepere. Citiùs obrepere.

ITIO, *Itus*, der Gang. *Circuitio*, *Circuitus*, Vmbgang. *Introitus*, *Ingreßio*, *Ingressus*, Eingang. *Gressus*, *Gradus*, *Passus*, Tritt/ Schritt. *Progreßio*, *Progressus*, *Processus*, Fortgang. *Incessus*, das Einher Trätten. *Antecesio*, Vorgehung. *Ambulatio*, *Deambulatio*, *Obambulatio*, *Inambulatio*, Spacierung.

Adiuncta.) Longior processus. Rarus, nec ita longus incessus. Tantus progressus, vel processus. Aliquantulum progressionis. Vnus gradus, vel circuitus. Ambulatiuncula vna. Constans & ratus, firmus progressus. Incitatior, Moderata ingressio. Præceps progressus. Tarditas mollior)(Nimia celeritas in gressu. Naturalis circuitus. Equestris, Meretricius incessus. Postmeridiana ambulatio. *Actiones.*) Quæri processum. Darj domum itionem. Venire in ambulationem. Habere progressionem, vel progressum. Fingere sibi incessum. Vti tarditate in gressu. Inambulatione vti. Facere gradum, vel progressum. Conficere

ambulationem. Efficere progressum, vel circuitum. Fieri progressionem. Conseruare progressus. Odorari ingressus. Persequi progressionem. Deijci de gradu. Propulsari ab ingressione. Arcere progressu. Interire gradum.

Iens, Gradiens, Ambulans, Means, Gehend/ Wandlend. *Prodiens, Progrediens, Procedens, Pergens*, herfür oder fort Gehend. *Præteriens, Prægrediens*, Fürgehend. *Ingrediens, Intrans, Incedens*, Einher Gehend. *Antecessor, Anteuertens*, Vorgehend/ Vorkommend.

Adiuncta) Longè, Longiùs inambulans, vel procedens. Aequaliter, constanterq; ingrediens. Sensim & pedetentim progrediens, vel incedens. Contrariè procedens.

Ire, Gradi, Ambulare, Gehen/ Wandelen. *Itare*, offt Gehen *Prodire, Progredi, Procedere*, Fürgehen. *Circuire vel Circumire, Obire*, Umbher Gehen. *Anteire, Præire, Antecedere, Antegredi*, Vorgehen. *Inire, Introire, Incedere, Intrare, Ingredi*, Eingehen. *Subire, Succedere*, vnder etwas Gehen. *Deambulare, Inambulare, Spaciari*, sich Ergehen / Spacieren. *Pergere, Vadere, Meare, Tendere, Contendere, Petere*, Fortgehen/ den Gang etwahin richten. *Properare, Festinare, Accelerare*, Eilen.

Adiuncta) Longè, Longiùs, Longissimè progedi, vel procedere. Multùm, Tantùm procedere. Multorum dierum viam progredi, vel pergere. Stadia vel passus aliquot procedere, ambulare. Vltra progredi. Extra modum prodire. Satis deambulare. Paulùm procedere, vel progredi. Aliquantum viæ, Aliquantulū, Cubitū nullum procedere. Frequentes ire, prodire. Nihil progredi. Alacrem, Erectum vadere. Fidenti animo gradi. Audaciùs ingredi. Tetrum, Truculentum, Terribilè incedere. Contentiùs ambulare. Pleno gradu ingredi. Palestricè spaciari. Cursim vadere. Liberè, Sine casu aut prolapsione ingredi. Impunè progredi. Faciliùs obire, vel incedere. Rectè, Artificiosè ambulare. Fortuitò antegredi. Rectà, Protinùs pergere. Repentè incedere. Cōfestim, Celeriter ire. Crebrò commeare. Timidè, Tardiùs ingredi. Serò prodire. Paulo seriùs ingredi. Sensim progredi, vel incedere. Pedetentim, & sedato nisu ire, vel ingredi. Vix ingredi. Ante lucem ambulare. Antè, Retrò ingredi, vel commeare. Manibus ingredi. Ad tergum reiectis manibus inambulare.

lare. Surſum, Deorſum, Vltrò, Citroq; commeare. Aſcenſu arduo ingredi.

ABITIO, *Abitus*, *Diſceßio*, *Diſceßus*, Weggang/ Abſcheydt. *Abſceßio*, *Abſceſſus*, *Seceßio*, *Seceſſus*, Abtrettũg. *Digreßio*, *Digreſſus*, Abweichung. *Exitus*, *Exceſſus*, *Egreſſio*, *Egreſſus*, Außgang/ Außzug. *Migratio*, dz Außziehen von Hauß. *Iter*, *Profectio*, *Peregrinatio*, Reyß/ Wanderung. *Abſentia*, das Abweſen.

Adiuncta) Magnum, Maius, Maximum, Longum iter. Digreſſo non longa. Longulum iter. Longiſſimus digreſſus: Longitudo itineris. Longinquus digreſſus, vel abſceſſus. Non mediocris peregrinatio. Iuſtum, Continuum, Vnius diei, Quatridui, Medium iter. Nobilis peregrinatio. Directum, Simplex, Expeditum, Explicatum, Patefactũ, Tritum, Tutum, Neceſſarium, Solenne, Legitimum iter. Non facilis exitus. Voluntarius diſceſſus. Ad quæſtum accomodatum iter. Incertum, Occultum, Furtiuum, Flexuoſum, Deuium, Interclusum, Interſeptum, Difficillimum, Moleſtum iter. Obſcura & ſordida peregrinatio. Labor, Sumptus itineris. Periculoſum, Turpe, Infeſtum iter. Luctuoſus, Calamitoſus, Perturbatus, Fœdiſſimus diſceſſus, exitus. Miſera profectio, vel digreſſio. Communes peregrinationes. Subita profectio. Subitus diſceſſus & præceps profectio. Subitum & longum iter. Matura deceſſio. Nocturnum iter. Perpetua peregrinatio. *Actiones.*) Cogitare de diceſſu, vel itinere. Lætari peregrinatione. Delectari itinere. Conſtituere, Inſtituere, Proponere, Affectare, Depoſcere iter. Suſcipere profectionem, vel iter. Dare, Committere ſe itineri. Mutare conſilium itineris. Tollere iter. Superſedere labore itineris. Incidere, Inſtare, Apparare, Componere iter. Diſtribuere tempora peregrinationis. Patefacere, Patere, Demonſtrare iter. Vti itinere. Conferre in diem, aut locum, Conuertere, Dirigere, Habere, Eſſe alicui iter aliquò. In itinere eſſe. Ire, Inire, Ingredi, Petere iter. Facere, Fieri diſceſsionem, diſceſſum, iter. Conficere, Contendere iter. Currere, Fugere, Accedere, Venire, Peruenire, Penetrare aliquò, itinere, vel itineribus. Deerrare in itinere. Conſumere tempus in peregrinatione, vel itinere. Iter conſumere in re. Comitari aliquem in itinere. Socium eſſe itineris. Subſequi aliquem itineribus. Præſtare tutum iter. Affligi diſceſſu alicuius. Non ferre digreſſum. Deflere diſceſſum. Prohibere exitu. Impedire, Interrumpere, Intercludere, Interſepire, Obſtruere iter alicui. Reuocare ex itinere. Venire, Redire ex itinere. Requieſcere ex itinere.

Abiens, Discedens, Digrediens, Weggehend/ Abscheydēd. *Exiens, Egrediens*, Außgehēd. *Proficiscens*, Reysend. *Peregrinans, Peregrinator*, eyn Wandersmann. *Viator*, eyn Fußgänger. *Absens*, Abwesend.

Actiones.) Excipere, Audire aliquid ex prætereunte viatore. Rationem habere absentis. Defendere absentem)(Deserere. Dicere seuerè, maledicè, contumeliosè de absentibus.

Abire, Discedere, Digredi, Weggehen. *Abscedere, Secedere*, Abtretten. *Exire, Egredi*, außhin Gehen. *Migrare*, von Hauß ziehen. *Demigrare, Emigrare*, Außziehen. *Commigrare, Immigrare*, Einziehen. *Proficisci*, Reysen / vber Feldt oder Land ziehen. *Peregrinari*, Wanderen. *Abesse*, Abwesend sein.

Adiuncta) Longè, Longiùs, Longissimè abire, discedere, digredi, abesse. Procul, Tantum, Bidui, vel Biduum, Triduum, Iter vnius diei, Tamdiu, Propiùs, Paulùm, Paulisper abesse. Paululum digredi. Parumper discedere, vel digredi. Pedem, Vestigium, Digitum, Transuersum vnguē nullum discedere. Sapientiùs excedere. Cum gloria, Sine molestia discedere. Expeditum proficisci. Impunè, Libenter discedere. Delicatè, vel ineptè peregrinari. Turpissimè, Flagitiosissimè, Nusquā, Comodùm discedere. Repentè proficisci. Citò, Sine mora, Ante certam diem, Tardiùs, Sæpissimè, Aliquando, Nunquā, Nullo tempore discedere, vel decedere.

FVGA, Flucht. *Effugium, Diffugium*, Entfliehung/ Entrinnung. *Exilium, Eiectio, Expulsio &c. Vitatio, Deuitatio, Euitatio, Declinatio, Cessio*, Meidūg/ Weichūg.

Adiuncta.) Parua, Breuis declinatio. Gloriosa fuga. Commentitia declinatio. Facilior & exploratior deuitatio. Incerta & periculosa, Desperata, Mœsta, Misera, Miserrima, Miserabilis, Turpis, Turpissima, Fœda, Flagitiosa, Calamitosa, Nefaria, Scelerata. Repētina fuga. Naturalis declinatio. *Actiones)* Impellere aliquem in fugam. Cogitare, Spectare, Quærere, Parare fugam. Efficere declinationem. Assequi, Habere effugium. Dare se fugæ, vel in fugam. Mandare, Conferre, Conijcere se in fugam. Facere, Fieri fugam. Esse in fuga. Comitem, Socium adiungere se fugæ. Tutari, Defendere se fugâ. Non ferre fugam. Reprimi fugam.

Fugatus, Fusus, Veriagt. *Fugiens, Aufugiens*, Fliehend.

Fugax,

Fugax, Fugitiuus, Flüchtig. *Refugiens*, hindersich Fliehend. *Cedens, Concedens, Declinans, Deflectens*, Weichend/ Abweichend.

Fugare, Fundere, Verjagen. *Fugere, Aufugere, Diffugere, Effugere*, Fliehen/ Entfliehẽ. *Subterfugere*, Heymlich Fliehen. *Refugere*, hindersich Fliehen. *Vitare, Euitare*, Meiden. *Declinare, Deflectere, Diuertere, Cedere, Concedere, Decedere, Recedere*, Weichẽ/ Abweichẽ.

Adiuncta) Magnopere, Vehemẽter, Magis, Adeò, Longè, Longiùs fugere, refugere, recedere. Penitùs recedere. Non multùm aut nihil omnino cedere. Tantulum, Aliquantulum deflectere. Paululum recedere, vel declinare. Parua declinatione vitare. Diligentiùs declinare. Cautè vitare. Facilè cedere. Faciliùs effugere. Honestè effugere, vel subterfugere. Inuitũ declinare, vel cedere, Clàm profugere. Tectè declinare. Malè cedere. Turpiter fugere. Sine dedecore non fugere. Cum periculo)(Salute fugere. Nudum effugere. Ad dextram declinare. Repentè diffugere. Semper fugere, vel refugere aliquid.

CVRSVS, eyn Lauff/ dz Lauffen. *Decursus, Decursio, Excursus, Excursio*, dz hin oder Außlauffen. *Procursus, Procursio*, dz Herfür lauffẽ. *Præcursus, Præcursio*, dz Vorlauffen. *Discursus, Discursio*, dz hin vnd wider Lauffen. *Recursus*, dz hindsich Lauffen.

Adiuncta) Tantus, Incredibilis, Continuus, Assiduus, Contentus, Grauior, Concitatior, Incitatior, Celerior, Certus, Immoderatus, Nimius, Duplex, Varius, Par cursus. Breuis, Aequabilis, Constans, Ratus, Immutabilis, Ordinatus, Decorus, Rectus, Medius, Incredibilis, Secundus, Prosper, Ociosus, Facilior, Perfacilis, Contrarius, Incertus, Aethereus, Maritimus, Montiuagus, Syluestris, Sempiternus, Perpetuus, Perennis, Æternus, Annuus, Lunaris infimus cursus. *Actiones.)* Proponi, Institui, Constitui cursum. Lætari cursu. Expectare cursum. Sperare, Patere, Apertum esse, Adipisci cursum. Obrui cursu aliquo. Petere, Inire, Suscipere, Habere cursum. Adhibere præcursionem. Dirigere cursum ad aliquid. Vti cursu. Esse cursum aliquo. Moueri cursum. Tenere, Retinere, Obtinere, Seruare, Moderari cursum. Corrigere tarditatẽ cursus. Leuari cursum. Currere, Transcurrere cursum. Nauigare, Terras peragrare, Venire cursu aliquo. Conficere, Superare, Videre, Perspicere, Notare cursum. Reuocare de cursu. Sustinere, Commutare, Conuertere, Inflectere cursum. Deflectere de cursu

de cursu. Impediri, Tardari, Præcludi cursum. Dimouere de cursu. Decedere de curriculo. Cadere in cursu. Reuertere ex cursu.

Cursor, Currens, Cursans, eyn Läuffer / Lauffend. *Excursor, Excurrens*, der hinauß laufft. *Præcursor, Antecursor*, eyn Vorläuffer.

Adiuncta) Velocitas in cursore. Integer cursor)(Defatigatus. Immoderatè excurrens. *Actiones.)* Hortari, Excitare, Incitare currentem.

Currere, Cursare, Lauffen. *Decurrere, Excurrere*, hinauß Lauffen. *Procurrere, Præcurrere*, Fürlauffen. *Circumcursare*, herumb Lauffen. *Recurrere*, hindersich Lauffen. *Volare*, gleichsam Fliegen.

Adiuncta.) Pariter excurrere. Penè præcurrere. Facilè excurrere, procurrere. Procliuiùs currere. Bellè, Cupidè decurrere. Temerè transcurrere. Huc & illuc, Vltrò citroq; cursare. Statim, Cumprimùm, Ante currere, recurrere. Noctes diesq; cõcursare.

Cursim, mit Lauffen / Lauffender Weiß.

Adiuncta.) Tàm cursim.

COMITATVS, Begleytung. *Assectatio, Cõsectatio*, Nachvolgung. *Insectatio, Persecutio*, Nachstellung / Verfolgung.

Adiuncta.) Magnus, Maximus, Multus, Tantus, Optimus, Beatissimus, Pulcherrimus, Ornatissimus, Amplissimorum virorũ, Muliebris ac delicatus ancillarum, Inutilis, Turpissimus, Flagitiosissimus, Regius comitatus. Quotidiana assectatio. *Actiones.)* Quærere, Habere comitatum. Septum esse, Vti comitatu vel assectatione. Proficisci, Vehi, Venire comitatu aliquo. Recipere comitatum. Ignarum esse comitatus. Impedire comitatus. Abstrahere aliquem ex comitatu. Segregari comitatu. Deserere comitatum.

Comes, eyn Gefärt. *Sectator, Assectator, Consectator*, eyn Nachvolger / Gleydsmañ. *Consectatrix*, eyn Nachvolgerin. *Assecla, Pedissequus*, eyn Nachgänger / Trabãt.

Adiuncta.) Assidua copia assectatorum. Certus numerus comitum vel sectatorum. Idoneus, Mirificus, Delectus, Familiaris, Charus, Iucũdus comes. Voluntarij assectatores. Mercenarius, Non molestus comes. Vetus assectator. Extremi comites. *Actiones.)* Opus esse sectatoribus. Adiungi, Adscribi, Dare, Tribuere se comitẽ alicui. Tradi, vel commendari assectas. Sumere personam comitis. Præbere, Profiteri se comitem. Expectare comites. Recipere asseclas. Esse alicui comitem. Non consequi,

consequi, Distrahi, Relinquere comitem. Venire sine comite.

Comitatus, Begleytet.

Adiuncta.) Celebritate, lętitiaq; populi comitatus. Vno puero comitatior. Bene, Parùm comitatus.

Comitari, Deducere, Begleyten. *Sequi, Sectari, Assectari, Consequi, Consectari*, Nachvolgen. *Insequi, Insectari, Prosequi, Persequi*, Nachjagen oder eilen. *Subsequi*, Baldt Nachfahren.

Adiuncta.) Non longiùs, Necessariò insequi. Vltrò insectari. Amore, Animo, Flentem, Vsque ad rogum prosequi. Confestim insequi. Illicò subsequi. Quàmprimum, Summa celeritate, Ad vesperam consequi. Totos dies sectari.

Incomitatus, Vnbegleytet.

ERROR, *Erratio, Aberratio*, Verfählung des Wegs/ Irrgang. *Vagatio*, Vmbschweyffung.

Adiuncta) Longus, Diuturnus error. *Actiones.*) Deligere, Habere aberrationem. Pati multa in errore. Fugere ex errore. Liberare ab erratione.

Errans, Erraticus, Irrend. *Erro, Erroneus*, eyn Vmbschweyffer. *Vagans, Vagus*, Vmbschweyffig. *Ampliuagus*, Weitschweyffig.

Errare, Aberrare, Deerrare, Irren/Verjrren. *Vagari*, Vmbschweyffen. *Euagari*, Außschweyffen. *Peruagari*, Durchschweyffen.

Adiuncta.) Longè, Latè aberrare, vagari, euagari, errare. Tota vrbe, Toto foro, Toto mari vagari. Nimium peruagari. Non multùm, Paululum, Nihil aberrare. Liberè vagari. Licenter errare. Lætum atq; erectum, Tutò, Errore, Egentes, Passim bestiarum more, Vmbrarum modo, Per orbem terrarum, Huc & illuc vagari.

Vagè, Schweyffiglich.

Inerrans, Vnschweyffig.

VERSATIO, *Conuersio*, Vmbwendung. *Volutatio*, Wältzung. *Flexio, Flexus*, Biegung. Ambitus, *Circuitio, Circuitus, Gyrus, Circulus, Orbis*, eyn Vmbgang/ Vmkreyß.

Adiuncta.) Longa, Tanta conuersio. Multi flexus, ambitus, conuersiones. Continua, Certa & definita, Absoluta, Concitata, Incitata conuersio: Celeritas)(Tarditas conuersionis. Virilis, Mollis, Mollior, Delicatior flexio.

Rotun-

Rotundus ambitus. Naturalis conuersio vel circuitus. Innata, Insita, Quotidiana, Conueniens, constansq;, Annua, Perpetua conuersio. *Actiones)* Quærere conuersionẽ. Compellere, Duci in gyrum. Conficere conuersionem, circulum, orbem. Efficere circuitum orbis, vel conuersionem. Fieri, Habere conuersionem. Torqueri & Verti conuersione. Versari in conuersione. Videre, Cognoscere conuersionis celeritatem.

Versans, Conuersans, Umbwendend. *Voluens, Conuoluens, Reuoluens*, Wältzẽd/ Umbwältzend.

Adiuncta) Celeriter voluens.

Versus, Conuersus, Umbgewendet. *Volubilis, Volutabundus*, Leicht zu Wältzen. *Volutatus*, Gewältzt. *Deuolutus*, hinweg Gewältzt. *Flexus, Flexuosus, Tortousus*, Gebogen/ Gekrümbt.

Vertere, Versare, Conuertere, Umbwenden. *Voluere, Volutare*, Wältzen. *Conuoluere*, Umbwältzẽ. *Flectere, Torquere, Cõtorquere*, Biegen. *Ambire, Circumire*, Umbgehen.

Adiuncta.) Vno spiritu volui aliquid. Vna & eadem conuersione torqueri. Ne manum quidem vertere. Facilè, soluteq;, Meliùs voluere. Summa celeritate vertere, conuertere, torquere. Huc illuc, In vtranque partem versare. Intra fines vertere. Proximè ambire. Retrò contrario motu versari. Quoties, Toties, Identidem reuolui ad rem.

Volubiliter, Küglechtig.

Adiuncta) Parum volubiliter.

ASCENSIO, Ascensus, Conscensio, das Auffsteigen.

Adiuncta.) Primus, Facilis, Arduus, Difficilis ascensus. Miserabilis conscensio. *Actiones)* Parare, Esse ascensum aliquò. Ingredi ascensu. Pellere, Repellere ab ascensu,

Ascendens, Conscendens, Auffsteigend.

Scandere, Ascendere, Conscendere, Auffsteigen. *Superare*, Ubersteigen.

Adiuncta) Gradatim, Sensim, Subitò, Quamprimùm ascendere.

DESCENSIO, Descensus, Ab/ oder Nidersteigung.

Descendens, Absteigend.

Descendere, Absteigen.

Adiuncta.) Tantò minùs, Inuitum, Timidè & pedetentim, Subitò descendere.

TRANSITIO, *Transitus, Transgreßio*, eyn Fürgang/ Ubergang. *Peragratio, Percursio, Transcursus*, Durch-

Durchreysung / Durchlauffung.
Adiuncta) Peruia transitio. Breuis temporis percursio. Mora transitus. *Actiones*) Spē præbere transitionis. Parare, Expectare transitum. Fieri percursationē.

Transiens, Transitans, Vbergehēd. *Peragrās, Permanās, Penetrans,* Durchgehend.

Transire, Tansitare, Transgredi, Transmittere, Vbergehen. *Præterire, Prætergredi,* Fürüber Gehen. *Transcendere,* Vbersteigen. *Transcurrere,* vberhin Lauffen. *Percurrere, Peragrare, Permeare, Permanare,* Durchlauffen / Durchgehen. *Penetrare, Peruadere, Peruenire, Aspirare,* Hinkommen.
Adiuncta.) Orbem terrarum, Omnes prouincias, Infinitas regiones, Omnes gentes peragrare. Magis penetrare. Semel, Bis transire, vel transitare. Minùs peruenire vel penetrare. Facilè, Auspicatò trāsire. Inauspicatò trāsgredi. Pertumultuosè transire. Pedibus aut Equis transmittere flumina, peragrare montes. Celeriter percurrere. Subitò penetrare. Antè, Hyeme, Aestate trāsire, transmittere, peragrare.

VENTIO, Kommung. *Aduentus,* Zukunfft. *Reditus, Reditio, Reuersio,* Widerkunfft. *Regressus, Receptus,* Widerkehrung. *Aggressio, Appropinquatio, Accessio, Accessus, Aditio, Aditus, Interuentus,* Näherūg / Zugang. *Præsentia,* Gegenwärtigkeyt.
Adiuncta.) Binæ reuersiones. Modici accessus. Illustris aditus, vel reditus. Gloriosus, Florens reditus. Celer, Facilis, Expeditissimus reditus, vel aditus. Quàm facillimi aditus. Tutus reditus. Optatissimus aduentus. Honestus, Gratus, Iucundus, Suauis, Expectatus, Occultus aduentus. Difficilis, Arduus, Interclusus aditus. Inconstans, Desertior, Acerbior, Crudelis, Capitalis, Pestifer, Inquinatus, Nouus, Celer reditus: Celeritas reditus, vel reditionis. Maritimi accessus. Propinquus reditus. Proximus accessus. Matur⁹ reditus, vel aduentus. Repens, Repentinus, Recens, Nocturn⁹ aduentus, vel aditus. *Actiones.*) Desiderium præsentiæ. Optare, Expetere, *P*recari reditum. Deprecari, Preces & vota pro reditu. Expectare reditum, vel aduentum. Præcognoscere aduentum. Cogitare de reuersione. Quæri reditum. Canere, vel signum dare receptui. Polliceri reditum. Laborare de reditu. Dare reditum, accessum. Relinqui aditum. Concedi, Aperire, Patefacere, Patēre reditum, vel aditum. Parari reditum. Comparare. Iacere aditum. Esse alicui adit tum, vel reditum. Habere aditū. Procedere ad aditum. Appropinquare

pinquare aduentum. Incidere reditum. Facere, Fieri aditum, reuersionem, accessionem. Declarare præsentiam suam. Confirmare, Comprobare, Ornare reditum. Lætari reditu, vel reuersione. Lætitiam capere ex ad uentu alicuius. Gratulari de reditu. Fructum capere reuersionis. Delectari aduentu. Celebrari aduentum. Reuiuiscere aduētu alicuius. Leuare aliquem, Cōturbare aduentum. Angere atq; sollicitum habere aliquem, appropinquationem. Repudiare, Timere reditum alicuius. Cauere interuentum. Vitare præsentiam. Fugere aditum. Impedire reditum. Prohibere aditu. Prohibere, Præcidere sibi reditum. Refrænare à reditu. Arcere aditu, vel reditu. Repellere ab aditu. Claudere, Intercludere, Præcludere, Obstruere, Perimere, Desperare aditum, vel reditum.

Veniens, Aduenieus, Aduentans, Kommend/Ankommend. *Interuentor*, der darzwischen Kompt. *Accedens*, herzu Kommend. *Rediens, Reuertens, Redux*, Wider Kommend. *Præsens*, Gegenwärtig. *Arbiter*, eyn Beiwesender.

Actiones.) Adhibere arbitros. Potestatem esse præsentis. Agere cum præsente. Irasci intempestiuè accedentibus. Remoueri arbitros. Vacuus ab interuentoribus dies.

Venire, Kommen. *Ventitare*, offt Kommen. *Aduenire, Aduentare*, Ankommen. *Interuenire*, darzwischen Kommen. *Reuenire, Recipere, Remeare, Redire, Reuertere, Reuerti, Regredi, Remigrare*, Widerkommen. *Præuenire, Præuertere, Anteuertere*, Vorkommen. *Accedere, Adire, Appropinquare, Appellere*, hinzu Kommen. *Aggredi, Adoriri*, zuhin Gehen. *Apparere, Comparere*, Erscheinen. *Adesse, Interesse*, Gegenwärtig sein.

Adiuncta.) Frequentes ventitare. Cupidè accurrere. Cum desiderio reuerti. Cum laude repedare. Expectatum venire. Saluum redire. Tutò venire, accedere. Facillimè peruenire. Molestum, Casu interuenire. Inermem gladijs &c. adoriri. Quam tumultuosissime adoriri. Clam venire, vel redire. Ex occulto interuenire. Insidiosè redire. Cum ignominia reuerti. Gradatim peruenire. Propè adesse. Propiùs accedere. Coràm venire, vel adesse. Cominùs accedere. A tergo adoriri. Nusquam apparere, vel comparere. Maturè, Citò, Ocyùs, Celeriter venire, accedere, reuerti. Mox reuerti. Repētè venire, aduolare. Continuò adoriri. Statim redire. Quamprimùm venire, reuerti. Simulatq;

Subi-

tò accurrere. Pedetentim, Intempestiuè accedere. Sæpe interesse. Persæpe reuertere. Identidẽ reciprocare. Frequenter, Tamdiu adesse. Prima luce, Noctu, venire. Serò redire. Nunquam venire vel reuerti.

Præstò, Gegenwärtiglich.

COITIO, *Congreßio*, *Congressus*, Zusamenkunfft. *Concursio*, *Concursus*, *Concursatio*, Zusamenlauffung. *Occursus*, *Occursatio*, Begegenũg. *Incursio*, *Incursus*, Ansprẽgũg. *Obuersatio*, Gegẽwandelũg. *Conuentus*. L. 34.

Adiuncta) Magnus, Maximus, Omniũ, Tantę multitudinis concursatio. Crebra concursio. Assi duæ concursationes. Admirabilis, Incredibilis, Verus, Felix, concursus. Non obscura concursatio. Taciti cõgressus. Seuera)(Iocosa congressio. Operosa concursatio. Misera congressio. Lamentatio congressus. Crebra concursio. Asper)(Hiulcus concursus, verborũ. Fortuitus, Turbulentus concursus, vel concursio. Facilis, Acerba, Formidolosa, Quæstuosa concursatio. Syluestris coitio. Futuri concursus. Quotidian' congressus. Nocturna concursatio. Sempiterna incursio. *Actiones*) Institui coitionem. Concitare concursum. Desiderare, Requirere, Optare congressum. Reseruare aliquid in congressum. Venire, Peruenire in concursum, congressum, colloquium. Facere, Fieri concursum, coitionem. Interesse in coitione. Habere coitionem. Coniungi, Congregari, Coherescere congressu, vel concursione. Stimulare aliquem, congressum. Confici concursationibus. Ferre, Sustinere concursum. Absterrere, Prohibere à congressu. Odisse, Fugere, Refugere congressus, incursus. Dirimi coitionem. Dissipari concursum.

Coiens, *Congrediens*, zusamen Gehẽd. *Conuenæ*, Zusamen komende. *Concursator*, der hin vnnd wider her Laufft. *Incurrens*, Anlauffend. *Obuius*, Aufstossend.

Adiuncta) Fieri obuium, vel obuiam. Congregare conuenas.

Coire, *Congredi*, *Conuenire*, zusamen Gehen/ od' Komen. *Cõcurrere*, *Cõuolare*, zusammen Lauffen. *Occurrere*, *Incurrere*, Begegnen/ Anlauffen. *Obuenire*, *Obuersari*, Bekommen. *Offendere*, Antreffen/ Anstossen.

Adiuncta.) Magna, Multa conuenire, Plures concurrere. Frequẽtes in vnum locum conuenire. Tota è regione conuenire, conuolare. Sua sponte conuenire. Summa cum expectatione concurrere. Casu incurrere, concurrere. Clã cõuenire. Imprudentẽ, Amentẽ, Cæco impetu incurrere. Vndiq;, Raptim, Sine mora, concurrere. Ante, Celeriter conuenire. Breui tempore congredi. Quotidie conuenire.

Obuiam,

Obuiam, Entgegen. *Congressu*, mit Zugang.

MISSIO, *Missus*, Schickung/ Sendung. *Dimißio*, *Emißio*, Vrlaubung/ Außlassung. *Transmißio*, *Transmissus*, Durchlassung. *Immißio*, Einlassung. *Remißio*, Nachlassung. *Ablegatio*, *Relegatio*, *Amandatio*, Verschupffung.

Mittens, Schickend. *Dimittens*, Hinlassend.

Missus, Geschickt/ Gesandt. *Dimissus*, *Emissus*, Hingelassen. *Demissus*, *Summissus*, Nidergelassen. *Præmissus*, Vorgesandt. *Immissus*, Eingesandt. *Ablegatus*, *Amandatus*, Verschickt/ Verschupfft.

Mittere, Schicken. *Dimittere*, *Emittere*, Hinschickẽ/ Außlassen. *Demittere*, Hin abschickẽ. *Præmittere*, Vorschicken. *Transmittere*, Durchschicken. *Immittere*, Einschicken. *Summittere*, Vnterschicken. *Remittere*, Widerschicken. *Reijcere*, Verweisen. *Amandare*, Verschupffen. *Ablegare*, hinweg Schicken.

Adiuncta.) Penitùs dimittere. Contentiùs mitti. Facilè emittere. Aliquantulum, Paululum demittere. Libenter (Inuitum, Cum bona gratia, Sine contumelia dimittere. Non sine dolore dimittere. Obuiam mittere. Pedibus aut equis transmittere. Procul amandare. Maturè, Quã primum, Statim mittere. Repẽtè dimittere, vel emittere. Citò, Celeriter, Subitò, Continuè, Protinus, Crebrò, Seriùs, Publicè mittere, dimittere.

PVLSVS, Treibung/ Stossung. *Impulsus*, *Impulsio*, Antreibung. *Appulsus*, Zutreibung. *Depulsio*, *Expulsio*, *Exactio*, *Eiectio*, Abtreibung/ Außtreibung. *Propulsatio*, dannen Treibũg. *Extirpatio*, Außreutung. *Expurgatio*, Außfegung.

Adiuncta.) Vehemens impulsio. Nimij appulsus. Externus, Aduentitius, Primus pulsus, impulsus. *Actiones*) Timere eiectionem. Perfici exactionem. Moueri, Commoueri pulsu, vel impulsu. Agitari pulsu. Sentire appulsus rei. Labefactari, Frangi aliquid impulsione.

Impellens, *Impulsor*, eyn Treiber. *Depulsor*, *Expulsor*, *Propulsator*, *Exterminator*, eyn Vertreiber. *Expultrix*,

eyn

eyn Vertreiberin. *Abigens, Arcens*, Abtreibend. *Vrgens*, Trengend.

Pulsus, Getriben. *Impulsus, Compulsus*, Angetriben. *Appulsus*, Zugetriben. *Depulsus, Expulsus, Repulsus, Detrusus, Retrusus, Eiectus, Exterminatus*, Vertriben / Verstossen. *Abactus*, hinweg Getriben. *Deturbatus, Exturbatus, Profligatus*, Abgetrieben. *Extirpatus*, Außgereutet.

Pellere, Trudere, Vrgere, Treiben / Stossen. *Impellere, Compellere*, Antreiben. *Depellere, Expellere, Propellere, Repellere, Propulsare, Detrudere, Extrudere*, Abtreiben. *Protrudere*, fort Stossen. *Arcere, Abigere, Eijcere, Exterminare*, Außtreiben. *Exturbare, Deturbare, Profligare*, vngestümmiglich Auß / oder Abtreiben. *Extirpare*, Außreuten.

Adiuncta.) Maximè, Valde, vrgere. Vehementer, Acriter pellere, vel vrgere. Summo studio vrgere. Funditùs eijcere. Nimis, Angustiùs, Minùs vrgere. Non facilè depellere. Leuiter impellere. Aegriùs depelli. Iniquè expelli. Vi detrudi. Furore extrudi. Praecipitem deturbare. Statim, Quam primùm extrudere. Noctes & dies vrgeri.

DVCTVS, Deductio, Führung / Leytung. *Seductio*, Neben sich Führung. *Traductio*, Vber Führung. *Subductio*, Entführung. *Reductio, Inductio, Introductio*, Einführung.

Adiuncta.) Admirabilis, Crudelis & misera deductio. *Actiones.)* Fieri deductionem, vel introductionem. Applicare se ad ductum alicuius. Gerere rem optimè ductu suo. Adimi reductionem.

Ductus, Deductus, Geführt. *Eductus, Productus*, Außgeführt. *Traductus*, Vbergeführt. *Adductus*, Zugeführt. *Subductus*, Vndergeführt. *Inductus, Introductus*, Eingeführt. *Reductus, Redux*, wider Eingeführt.

Ductor, Dux, Deductor, eyn Führer. *Traductor*, eyn

Vberführer. *Reductor*, eyn Widerführer.

Ducere, Führen. *Abducere*, *Deducere*, *Educere*, Hinweg/ oder Außführen. *Seducere*, Verführen. *Traducere*, Vberführen. *Circumducere*, herum̃ Führen. *Subducere*, Vnderführen. *Reducere*, Widerführen. *Adducere*, Zuführen. *Inducere*, *Introducere*, Einführen.

Adiuncta.) Longo interuallo reducere. Frequenter ducere. Satis adducere. Non casu, sed duce deo deduci. Seuerè seducere. Tranquillè, placideq; traducere. Simulatè deduci. Insolenter induci. Inuitum educere. Vi abducere. Publicè ducere, vel deducere. Continuò, Statim, Sensim, Gradatim deducere.

TRACTVS, Ziehung/ Zug. *Contractio*, Zusammen ziehung. *Distractio*, Zerziehung.

Adiuncta.) Leuis & æquabilis tractus. Facilis contractio.

Trahens, Ziehend.

Tractus, Gezogen. *Contractus*, Zusammen Gezogen. *Abstractus*, *Subtractus*, Abgezogen. *Retractus*, *Attractus*, wider herzu Gezogen.

Adiuncta.) In angustum, Malè contractus. Extrinsecus tractus.

Trahere, Ziehen. *Contrahere*, *Extrahere*, Herfür Ziehen. *Abstrahere*, von Ziehen. *Retrahere*, hindersich Ziehen. *Attrahere*, Zuhin ziehen.

Adiuncta.) Maximè, Quàm maximè abstrahere, retrahere. Stirpitùs, Radicitus extrahere. Diuinitùs trahere. Libenter, Facilè, Subitò retrahere. Statim protrahere.

VECTIO, *Vectura*, Führung/ Fuhr. *Euectio*, Außführung. *Præteruectio*, Fürführung. *Transuectio*, Vberführung. *Circumuectio*, herumb Führung/ *Aduectio*, Zuführung. *Inuectio*, *Inuectus*, Einführung. *Subuectio*, Vnderführũg.

Adiuncta.) Longa, Difficilis vectura. Difficultas, Periculum vecturæ. *Actiones.*) Opus esse vectura. Efficere vectionem. Præberi nauigia vecturæ causa. Soluere pro vectura.

Vehens, *Vector*, eyn Fahrender.

der/der zu Land oder Wasser geführt wird. *Conuector*, der mit Gefürt wirdt/ Wagen oder Schiffgesell. *Euectus*, Außgeführt. *Praeteruect9*, fürvber Geführt. *Circumuectus*, Vmbgeführt. *Deuectus*, hinab Geführt. *Reuectus*, wider Geführt. *Aduectus*, Zugeführt. *Inuehens*, Einführend. *Inuectus*, Eingeführt.

Vehere, Führen. *Conuehere*, Zusammen Führen. *Euehere*, Auß/ oder Auff-Führen. *Prouehere*, *Praeteruehere*, Fürführē. *Transuehere*, Vberführen. *Aduehere*, zu Führen. *Inuehere*, Einführen.

Adiuncta.) Longè, Paulò longiùs, Paulùm, Non multùm, Ad optatum exitum, In altum prouehere. Malè vehi. Palàm euehi. Repentè, Celeriter conuehere, aduehere.

LATIO, *Gestatio*, *Portatus*, Tragung/ Bringung. *Collatio*, zusammen Tragung. *Prolatio*, herfür Bringung. *Translatio*, Vertragung. *Deportatio*, *Exportatio*, hin oder auß-Tragung. *Asportatio*, hinweg Tragung.

Adiuncta.) Difficilis asportatio. *Actiones.*) Impedire lationem.

Lator, *Ferens*, *Gestor*, eyn Trager/ Bringer. *Collator*, zusammen Trager. *Translator*, *Transferens*, Vertragend. *Apportans*, Zutragend/ oder Bringend.

Latus, *Portatus*, Getragen. *Translatus*, Vertragen. *Delatus*, *Deportatus*, hin-Getragen. *Oblatus*, Angetragen. *Comportatus*, zusammen Getragen. *Asportatus*, hinweg Getragen. *Reportatus*, wider Getragen. *Importatus*, Eingetragen.

Ferre, *Gerere*, *Gestare*, *Portare*, Tragen/ Bringen. *Conferre*, *Congerere*, *Comportare*, zusammen Tragen. *Afferre*, *Deferre*, *Offerre*,

ferre, Apportare, Anbringen/Antragen. Supportare, Zuführen/oder Tragen. Proferre, Efferre, Exportare, Præferre, Außtragen/Fürtragen. Auferre, Asportare, Deportare, hinweg Tragen. Transferre, Transportare, Anderswohin Tragen. Circumferre, Circumgestare, herumb Tragen. Referre, Reportare, wider Bringen. Regerere, widerum̃ hin Tragen/ Widertreiben. Perferre, bißhin Tragen. Inferre, Introferre, Einbrinen. Ingerere, Importare, Eintragen.

Adiuncta.) Tantum, Aliquantum, Rectè, Facilè auferre. Diligentiùs perferre. Amplissimè efferri. Frugaliter, Tutò deportare. Occultè exportare, auferre. Inuolutum quàm occultissimè deferre. Inuitò, Per iniuriam, Impudentiùs auferre. Palàm portare, auferre. In apertum referre. Manibus, Humeris, Iumentis deferre, deportare. Foràs efferri. Celeriter, Perceleriter, Repentè, Quamprimum perferre, auferre, inferre. Quotannis, Ante lucem, Noctu exportare, efferre, introferre &c.

SALTVS, eyn Sprung. Saltatio, Saltatus, Springung/Tantzung.

Actiones.) Vti saltu.

Saliens, Saltans, Springend/Tantzendt. Saltator, eyn Springer/Täntzer. Saltatrix, eyn Springerin/Täntzerin. Præsultor, eyn Vortäntzer/Vorspringer. Gestiens, Exultans, Hupffend/vor Frewden.

Actiones.) Comprimere gestientes.

Saltatorius, zum Springen/oder Tantzen gehörig. Desultorius, leichtlich Abspringend.

Salire, Saltare, Springen/Hupffen/Tantzen. Assilire, zuhin Springen. Desilire, abhin Springen. Prosilire, Exilire, herfür/oder außhin Springẽ. Transilire, Vberspringen/Vberhupffen. Resilire, Widerschnellen/herwid Springen. Gestire, Exultare, Efferri, Auffhupffen/sich Erheben.

Adiuncta) Alacrem, Audaciùs, Palàm exultare. Temere, Repen

rè, Repentè prosilire, vel gestire.

IACTVS, Coniectus, eyn Wurff. Iaculatio, Coniectio, Werffung/Schiessung. Abiectio, Deiectio, Eiectio, Adiectio, Zuwerffũg/ Zuthuung. Proiectio, Reiectio, Verwerffung. Obiectio, Obiectus, eyn Fürwurff/ Gegenwurff. Subiectio, Subiectus, Underwerffung. Traiectio, Traiectus, Transiectio, Vberwerffung/ Vberführung. Iniectio, Interiectio, Einwerffung. Petitio, Zielung mit werffen. Lapidatio, Steynigung.

Adiuncta) Magna lapidatio. Honesta, Concinna traiectio. Actiones.) Extimescere iactus. Facere, Fieri lapidationem, deiectionem. Obseruare traiectiones. Vitare traiectiones, vel petitiones.

Iaculans, Werffend/Schiessend. Subijciens, Subiector, Underwerffend/heymlich Underschiebend. Lapidator, eyn Steyniger.

Iactus, Coniectus, Geworffen. Abiectus, Deiectus, Disiectus, Eiectus, Proiectus, Reiectus, Verworffen/hinab/von eynander Geworffen. Obiectus, Fürgeworffen/ Gegengeworffẽ. Subiectus, Underworffen. Circumiectus, Vmbworffen. Traiectus, Vbergeworffen. Iniectus, Interiectus, Eingeworffen. Petitus, Appetitus, nach dem Gezielt oder Geworffen würdt.

Iácere, Iactare, Iaculari, Conijcere, Werffen/ Schiessen. Adijcere, hinzu Werffen. Abijcere, Deijcere, Eijcere, Proijcere, Reijcere, Verwerffen. Disijcere, von eynand' Werfen/ Zersträwen. Obijcere, Darwerffen/Fürwerffen. Circumijcere, vmher Werffen. Traijcere, vber/ oder durch Werffen. Inijcere, Interijcere, Einwerffen. Petere, Zielen.

Adiuncta.) Tantulum, Dupliciter, Funditùs deijcere. Leniter iactare. Præclarè iácere. Temerè inijcere. Foràs proijcere. Subitò deijci. Raptim conijcere. Totum diem iaculari.

STRATVRA, Sträwung.

ung/Besetzung. *Substratꝰ*, Vnderstråwung. *Dispersio*, Zerstråwung/ voneynander Sprenyung. *Aspersio*, *Respersio*, Besprengung. *Fusio*, Giessung. *Effusio*, *Diffusio*, Vergiessung. *Fluxio*, Fliessung/ Rinnung.

ternens, Stråwend. *Spargens*, Sprenyend. *Fundens*, Giessend. *Fluens*, Fliessend. *Effluens*, *Diffluens*, *Profluẽs*, Außfliessend / Zerfliessend. *Confluens*, Zusammenfliessend. I*nfluens*, Einflissend. *v.* & *L. 8.*

Stratus, *Constratus*, Gestråwt/ Bestråwt/Besetzt. *Sparsus*, *Dispersus*, Zersprenyet. *Aspersus*, *Conspersus*, *Respersus*, Besprengt / Besprützt. *Fusus*, *Diffusus*, Vergossen. *Offusus*, *Suffusus*, Beschüttet. *Circumfusus*, Vmbschüttet.

Sternere, *Consternere*, Stråwẽ. *Spargere*, *Conspergere*, Sprenytẽ. *Aspergere*, *Respergere*, *Inspergere*, Besprengen/Ansprützen. *Fundere*, Giessen. *Effundere*, *Diffundere*, Außschütten. *Offundere*, *Perfundere*, Begiessen. *Circumfundere*, Vmbgiessen. *Fluere*, *Diffluere*, *Profluere*, Fliessen. *Manare*, *Emanare*, *Dimanare*.

Adiuncta.) Longè lateq; diffundere. Optimè sternere. Leniter aspergere.

Disperse, *Fuse*, *Diffuse*, Zerstråwter weise.

QVASSVS, *Conquassatio*, *Concussꝰ*, *Succussꝰ*, Erschüttlũg. *Labefactio*, Bewegung zũ Fall. *Commotio*, *Permotio*, Bewegung/ *suprà*.

Quatiens, Schüttlend. *Vibrans*, Schwingend.

Quassus, *Quassatus*, *Conquassatus*, *Concussus*, Erschüttlet. *Excussꝰ*, Abgeschüttlet/Außgeschwungẽ. *Discussus*, Zerschüttlet. *Labefactus*, *Labefactatꝰ*, zum Fall bewegt.

Quatere, *Quatefacere*, *Concutere*, *Excutere*, Schüttlen/ Erschüttlen. *Discutere*, Zerschüttlen. *Vibrare*, Schwingen. *Labefacere*, *Labefactare*, *Percellere*, zum

zum Fall richten/Fällen.

Tremefacere, Zittern machen.

Adiuncta.) Tam uibrare. Vehementer, Funditus labefactare.

VACILLATIO, *Titubatio*, Schwanckung/Wackelung. *Fluctuatio*, Wallung. *Trepidatio*, *Tremor*, *Palpitatio*, Erzitterung. & I. 29.

Adiuncta.) Quantus tremor. Paruula titubatio.

Vacillans, *Titubans*, Schwänckend. *Fluctuans*, Wallend. *Tremens*, *Tremulus*, Zitterend.

Adiuncta.) Toto pectore tremens. In utramque partem, toto corpore vacillans.

Vacillare, *Titubare*, Schwäcken/Wackelen. *Fluctuare*, Wallen. *Tremere*, *Trepidare*, *Palpitare*, Zitteren. *Nutare*, Nicken. *Labare*, *Labascere*, Sincken.

Adiuncta) Toto corpore vacillare. Nihil titubare. Mobiliter palpitare.

INCLINATIO, *Proclinatio*, Neygung/Senckung. *Deuexitas*, Nidsich haldung. *Obliquitas*, Krümme.

Inclinans, *Inclinatus*, sich Neygend. *Pendens*, *Propendens*, Hangend. *Vergens*, sich Senckend. *Pronus*, *Deuexus*, Für sich Geneygt. *Supinus*, Vbersich gereckt. *Obliquus*, Krumm.

Adiuncta.) Paululum deuexus. Aptè pendens. *Actiones*) Inclinatum reuocare. Inclinantem erigere.

Inclinare, Neygen/Sencke. *Reclinare*, Anleynen. *Suspendere*, Hencken. *Pendêre*, *Propendêre*, Hangen. *Vergere*, sich Sencken.

Adiuncta) Multò maiore ex parte, Tantum propendêre. Paulùm inclinare. Tam diu pendêre.

CASVS, *Lapsus*, *Labes*, *Ruina*, eyn Fall/Vmbfallung. *Lapsio*, *Prolapsio*, Niderfallung. *Præcipitatio*, Stürtzung.

Adiuncta.) Multiplex & erraticus, Varius, Certus lapsus. Miræ, Subitæ ruinæ. Leuis & facilis lapsus. *Actiones.*) Timere, Metuere, Struere, Edere ruinã. Serpere, Ferri, Profluere lapsu. Ingredi sine casu, aut prolapsione. Opprimi ruina. Deflere ruinam. Continere temeritatem à lapsu.

Cadens, Labens, Ruens, Fallend. *Lapsus, Delapsus, Prolapsus*, Gefallen. *Præceps, Præcipitans*, Stürtzend. *Ruinosus*, Fällig. *Obrutus*, Vberfallen.

Adiuncta.) Longiùs prolapsus. Propè cadens. *Actiones.*) Agere, Depellere, Deturbare, Exturbari, Ferri præcipitem. Impellere præcipitantem. Subuenire præcipitanti. Præsidium ferre labenti atque inclinanti. Excipere, Fulcire, Sustinere, Sanare labentem. Retinere præcipitantem.

Cadere, Labi, Prolabi, Ruere, Fallen. *Concidere, Corruere*, Niderfallen. *Decidere, Delabi*, Abfallen. *Excidere, Elabi*, Außfallen. *Incidere, Illabi, Irruere*, Einfallen. *Præcipitare*, Stürtzen. *Obruere*, Vberfallen.

Adiuncta.) Longiùs labi. Vniuersa corruere. Tam elabi. Vaga & mutabili ratione labi. Altè cadere. Ex altissimo præcipitari. Grauiter cadere. Penè corruere. Aptè, *Meliùs* cadere. Faciliùs incidere. Libenter prolabi. Insperantem delabi. De improuiso incidere. Imprudenti excidere. Malè dilabi. Indignissimè concidere. Fortuitò excidere. Diuinitùs incidere. *Priuatim*) (Publicè cadere. Sensim illabi. Antè prælabi. Subitò, Rapidè, Citò dilabi. Celeriter labi, vel decidere. Repentè concidere. Continenter labi. Quotidiè delabi, vel ruere. Interdum delabi. Nunquam cadere vel excidere.

SITVS, *Positio, Collocatio*, Setzung/ Legung. *Dispositio*, ordenliche Stellung. *Appositio*, Zusetzung. *Præpositio*, Vorsetzung. *Interpositio*, Einsetzung. *Suppositio*, Vndersetzung. *Oppositio*, Gegensetzung.

Adiuncta.) Bene structa collocatio. Difficilior interpositio. Ornatus, Præclarus situs: Pulchritudo positionis. *Actiones.*) Dissoluere, Tollere collocationem.

Positor, Compositor, eyn Setzer. *Interponens*, Darzwischen Setzend.

Situs, Positus, Constitutus, Collocatus, Gestellt/Gelegt. *Compositus*, Zusammen Gelegt. *Disppositus*, ordenlich Gelegt. *Appositus*, Zugelegt. *Propositus, Expositus, Præpositus*, Fürgestellt. *Interpositus*, darzwischen Gelegt. *Impositus*, Auffgelegt. *Suppositus*,

tus, Vndergelegt. *Oppositus*, Gegengesetzt. *Depositus*, *Sepositus*, Hingelegt.

Adiuncta.) Diligenter compositus. Rectè collocatus. Bellè positus. Scitè compositus. Palàm propositus. Propalàm collocatus. In medio, Ante oculos situs. Propè appositus.

Statuere, *Constituere*, *Ponere*, *Reponere*, *Locare*, *Collocare*, Stellen/ Legen. *Disponere*, ordentlich Stellen. *Apponere*, Zusetzen. *Proponere*, *Præponere*, Fürsetzen. *Imponere*, Auffsetzen. *Interponere*, darzwischen Setzen. *Opponere*, wider Setzen. *Deponere*, *Seponere*, Hinlegen.

Adiuncta.) Longè & retrò ponere. Planè, Paulisper deponere. Simpliciter collocare. Bene, Prudenter, Optimè, Præclarè ponere, vel collocare. Commodissimè imponere. Honestius & libentius deponere. Clam, Per vim, Cum fide imponere. Malè, Communiter ponere. In publicum vel publico proponere. Priuatim imponere. Loco suo ponere, vel reponere. Propalàm collocare. Ante oculos proponere, vel constituere. Procul, In extremo ponere. Statim, Quamprimum deponere. Sæpe, Rarò interponere.

CVBATVS, das Ligen. *Accubitus*, *Accubatio*, Beiligung. *Incubitus*, *Incubatio*, Obligung. *Recubitus*, Niderligung / oder Sitzung.

Adiuncta.) Decorum accubationis. Epularis accubatio.

Cubans, *Recubans*, Ligend. *Accubans*, Beiligend oder Sitzend. *Iacens*, darnider Ligend. *Succumbens*, Vnderligend.

Actiones.) Defendere, Protegere, Excitare, Tollere, Extollere, Vrgere, iacentem.

Cubare, *Cubitare*, Ligen. *Accubare*, *Accumbere*, *Recubare*, *Recumbere*, *Discumbere*, Beiligen / oder Sitzen. *Decumbere*, Niderligen. *Concubare*, *Concumbere*, Beiligen / Beischlaffen. *Incubare*, *Incumbere*, Obligen. *Succumbere*, Vnderligen.

Adiuncta.) Simul cubare. Lautum, vnctum accumbere. Molliter & delicatè recubare. Miserè, Sepe ac diu, ad pedes iacêre. Semper cubitare.

SESSIO, *Sessus*, das Sitzen. die Versamlung der Sitzenden. *Consessus*, Zusammen Gesessene. *Assessio*, Beisitzung. *Circumsessio*, *Obsessio*, Vmbsitzung/Belägerung. *v. L. 36.*

Adiuncta.) Magnus, Maximus, Frequens, Cunctus consessus. Tot locis sessiones. Corona cinctus consessus. Præclarus, Horribilis ac formidolosus, Turpis, Popularis consessus. Pomeridiana sessio. *Actiones.*) Venire in consessum. Locum non dari alicui in consessu. Cingi, Vinciri consessu. Commoueri, Abuti consessu. Obijcij consessum potestati aliquorum.

Sedens, *Sessor*, Sitzend/Sitzer. *Consessor*, *Assessor*, eyn Beisitzer. *Insidens*, Ein/od' Auffsitzend.

Sedere, Sitzen. *Sessitare*, offt Sitzen. *Assidere*, *Considere*, Beisitzen/ zusammen Sitzen. *Residere*, *Desidere*, *Subsidere*, Nidersitzen/sich Niderlassen/ Geligen. *Insidere*, Inn/ oder Auff etwas Sitzen. *Obsidere*, *Circumsidere*, Vmbsitzen/Belägeren. *v. L. 36.*

Adiuncta.) Ad infinitam altitudinem desidere. Frequentes, Simul assidere. Vnà sedere. Penitus, Facilè insidere. Imprudentem, Mœstum, Lachrymantem alicubi sedere, vel assidere. In certo loco, vel sedibus considere. Propter rem aliquam, Proximè, vel Proximum sedere. In conspectu considere. Subitò assidere. Quamprimum considere.

CONSVRRECTIO, Aufffstehung. *Celsitas*, *Excelsitas*, *Elatio*, Erhebung. *Fultura*, Vnderstützung/ Auffenthaltung.

Adiuncta.) Fieri consurrectionem. Fructum capere ex consurrectione aliquorum. Habere elationem.

Rectus, *Erectus*, *Celsus*, *Excitatus*, Auffgericht. *Fultus*, Vnderstützt/ Vndersetzt. *Nitens*, *Nixus*, *Innixus*, sich Steurend/ Auf oder Angelehnt.

Adiuncta.) Multò erectior. Firmioribus opibus nixus. Vix innixa in omnium humeris. Ex vtraque parte subnixus.

Surgere, *Consurgere*, *Assurgere*, *Exurgere*, *Resurgere*, Aufffstehen. *Erigere*, *Excitare*, *Extollere*, Auffrichtē. *Fulcire*, *Præfulcire*, Vnderstützen/Vndersetzen. *Niti*, *Sub-*

ti, *Subniti*, *Inniti*, sich Stewren/Aufflehnen.

Adiuncta.) Omnibus modis fulcire. Altè, Ad cœlum extollere. Paulùm se erigere. Paulisper exurgere. Honorificè consurgere. Honestissimè surgere. Secunda hominum voluntate exurgere. Contra, Æqualiter niti. Vix inniti. Ex utraque parte subniti. Multò maturiùs, Ante lucem, Statim, Seriùs surgere.

STATVS, das Stehen. *Statio*, Stand/Stelle/Ort zu Stehen. *Institio*, Stillstehung. *Vestigium*, *Pes*, eyn Fußstapf.

Adiuncta.) Erectus & celsus status. Aduersa vestigia. *Actiones.*) Placere stationem. Notare institiones. Vix videre vestigia. Imitari statum. Consequi aliquem vestigijs. Facere, Ponere, Premere, Imprimere vestigium. Inferre, Ponere pedem. Stare, Insistere vestigijs aduersis. Vrgere aduersa vestigia, Inflectere cursus sui vestigium. Vitare vestigia. Discedere nullum vestigium. Decedere de statione.

Stans, Stehend. *Stabilis*, *Statarius*, Steiff Bestehend/Beständig. *Astans*, Beistehend. *Circumstans*, Vmbstehend. *Consistens*, *Insistẽs*, Stillstehend.

Adiuncta) Maxima frequentia astans. Crebrò, Nunquam insistens. *Actiones*) Stantem inclinare.

Sistere, Stellen. *Stare*, *Consistere*, Stehen. *Aßistere*, *Astare*, BeiStehen. *Insistere*, *Instare*, In/oder Vffstehen. *Resistere*, *Subsistere*, Stillstehen. *Desistere*, Abstehen. *Circumsistere*, *Circumstare*, Vmbstehẽ/Vm̃stellen. *Obsistere*, *Obstare*, Widerstehen.

Adiuncta.) Frequentissimos stare alicubi. Planè, Potissimùm cõsistere. Paulùm insistere. Paulisper stare, cõsistere. Rectè atq; in loco constare. Pulcherrimè, Occultè, Consultò, propè stare. Importunè insistere. Frustrà, Extremâ fortunâ, Aduersos, Aduersis vestigijs, Armatum, Nudum stare. Sine casu aut prolapsione non insistere. Locum, Potestatem consistendi non reperire, esse, habere. Primum alicubi consistere. Postremum insistere. Citiùs, Crebrò, Ad tẽp' insistere. Diem vnum, Noctes & dies, Non horam consistere, aut circumstare. Diutiùs stare non posse.

MANSIO, *Remansio*, *Permansio*, Bleibung. *Commoratio*, Verharrung. *Expectatio*, Wartung. *Adhæsio*, *Copulatio*, Anhangung.

Adiuncta.)

Adiuncta.) Cautior mansio. Honesta necessitas remansionis. Grata promissio mansionis. Supplicium leuius permansione. Stabilis, Perpetua permansio.

Manens, Bleibend. *Expectans*, Wartend. *Hærens, Inhærens, Adhærescens, Fixus*, Anhangend.

Adiuncta.) Penitùs hærens, inhærens, defixus. Immobilis manens. Malè hærens.

Manere, Remanere, Permanere, Bleiben. *Morari, Commorari*, Verharren. *Expectare, Operiri, Præstolari*, Warten. *Stare, Sedere, Residere &c.* Still Stehen/ oder Sitzen. *Hærere, Adhærere, Inhærere, Cohærere, Adhærescere*, Anhangen. *Tenere, Continere*, Auffhalten. *Esse, Versari, Habitare, Viuere, Degere*, Wohnen.

Adiuncta.) Maximè præstolari, remanere. Multùm esse alicubi. Valde morari, hærere. Omnino adhærescere. Planè hærere. Penitùs inhærescere. Constanter manere. Stabilem, Firmum permanere. Paulùm hærere, insistere, commorari. Paulisper consistere. Vix hærere. Propensiorem esse ad manendum. Aequo animo morari. Parum constanter permanere. Immobilem manentem hærere. Coràm operiri. Ad extremum adhærere. Semper, Statim hærere. Totos dies sedere, commorari, expectare. Biduum, Triduum morari, commorari, teneri, esse, permanere alicubi. Diu, Diutiùs, Tam diu permanere, stare, morari, commorari, residere. Semper, Perpetuò manere, permanere, hærere.

STERNVTATIO, Sternutamentum, das Niessen.

Sternuere, Sternutare, Niessen.

OSCITATIO, das Gewen. *Hiatus, Rictus*, Auffsperrung deß Mauls / Bleckung der Zähne.

Oscitans, Gewend. *Hians, Inhians*, mit Auffgespertem Maul Schnappend.

Oscitare, Oscitari, Gewen. *Hiare, Hiscere*, das Maul auffthun/auffsperen. *Inhiare*, mit auffgesperte Maul Schnappen. *Ringere, Subrin-*

Subringere, das Maul Rümpffen/ oder Krümmen.

NVTVS, das Nicken. *Nictatio*, das Wincken.

Adiuncta.) Significare, Infirmare aliquid nutu. Intueri, Obseruare nutum. Conuertere, Fingere, Accommodare se, Paratum, Expeditum esse ad nutum alicuius. Sequi nutum. Præsto esse ad nutum. Consequi, Conficere, Perficere, Administrare, Gerere aliquid, Regi, Gubernari nutu alicuius. Iudicare rem nutu alicuius. Respirare contra nutum.

Conniuens, Blintzend/ mit Wincken gestattend. *Renuens*, mit Wincken widersprechend.

Nuere, *Nutare*, *Nictare*, Wincken/ Nicken. *Innuere*, *Annuere*, *Conniuere*, mit Nicken oder Wincken bejachtzen. *Abnuere*, *Renuere*, mit Wincken Abschlagen/ das Haupt schütlen.

Adiuncta.) Toto capite annuere.

DATIO, *Suppeditatio*, Gebung/ Vberreychung. *Deditio*, Ergebung. *Redditio*, Widergebung. *Tributio*, *Attributio*, Ertheylung. *Porrectio*, Darbietung. *Traditio*, *Exhibitio*, Vbergebung.

Dans, *Dator*, Gebend. *Porrigens*, Darbietend.

Datus, *Suppeditatus*, Gegeben. *Tributus*, *Attributus*, Ertheylt. *Præbitus*, *Porrectus*, Dargebotten. *Traditus*, *Commissus*, *Exhibitus*, Vbergeben. *Oblatus*, Angebotten.

Dare, *Suppeditare*, Geben. *Reddere*, Widergeben. *Tribuere*, *Attribuere*, Ertheylen. *Præbere*, *Porrigere*, Darbieten. *Tradere*, *Committere*, *Exhibere*, Vbergeben. *Offerre*, Antragen. *Relinquere*, Verlassen.

Adiuncta) Totum tradere, de manu in manum. Magna ex parte, penitùs, totos tradere. Tantum, Quantum, Plus, Plurimū tribuere. Rectissimè committi. Paulum tribuere. Omnino nihil relinquere. Apertè suppedita.

ſuppeditare. Per manus tradere. Per vim offerre.

CAPTIO, *Acceptio*, Empfahung. *Suſceptio*, Auffnemmung. *Perceptio*, Ein ſamlung. *Interceptio*, Auffahung. *Anticipatio*, Fürkom̃ung/ Vorgriff. *Sumptio, Aſſumptio*, Nem̃ung. *Raptio, Rapina, Ereptio, Direptio, Direptus*, Entnemmung/ Beraubung. *Comprehenſio, Deprehenſio*, Ergreiffung. *Complexio, Complexus, Amplexus*, Vm̃fahung/ Vmbgebung.

Adiuncta) Cumulata bonorum, Breuis complexio. Tanta, Quanta captio. Summæ beneuolentiæ complexus. Vera, Fidelis, Expleta comprehenſio. Manifeſta deprehenſio. Inſperatus, Venereus, Extremus complexus. Prima ſuſceptio negotij. *Actiones.*) Exoptare complexum. Venire in complexum. Continuò currere ad complexum & oſculum alicuius. Recipere, Iungi complexu. Circumplicari amplexu. Complecti comprehenſione. Fieri comprehenſionem. Eſſe in complexu. Habere anticipationem quandam rei. Tenere, Retinere complexu. Emori in complexu. Dimittere, Auellere, Abſtrahere, Diſtrahere, Eripere è, vel de complexu. Excludi à complexu. Deeſſe complexum.

Capiens, Capeſſens, Nemmẽd/Fahend. *Acceptor*, eyn Nemmer. *Acceptrix*, eyn Nem̃erin. *Interceptor*, eyn Aufffaher. *Receptator*, eyn Auffnemmer. *Receptatrix*, eyn Auffnemmerin. *Carpens*, Abbrechend. *Apprehendens*, Ergreiffend. *Ereptor, Direptor*, eyn Nem̃er/Rauber/Berauber. & L. 36.

Captus, Acceptus, Conceptus, Receptus, Suſceptus, Empfangen / Auffgenom̃en/ Angenommen. *Anticipatus*, vorhin Genommen. *Interceptus*, Auffgefangẽ. *Sumptus, Aſſumptus*, Genommen / anders woher Genom̃en. *Ademptus*, Entnomen. *Exemptus*, Außgenommen. *Libatus, Delibatus*, Abgenommen/Abgebrochen. *Raptus, Raptatus*, Geriſſen/ mit Gewalt genommen. *Arreptus, Correptus*, Entzuckt/ Ergriffen/ Erhaſcht. *Abreptus, Ereptus, Direptus, Præreptꝰ, Surre-*

Surreptus, Entnommen. Entzogen/Entzuckt. *Decerptus*, Abgebrochen. *Deprehensus*, *Comprehensus*, Ergriffen. *Complexus*, Gefaßt/Begriffen.

Adiuncta) Voluntate susceptus, Bene, Hilarè accept⁹ ab aliquo. Apparatu regio acceptus. Vi ereptus, correptus. Malè, Pessimè acceptus. Repentè correpť. Statim comprehensus. Ab ineunte ætate susceptæ rationes vitæ.

Capere, *Capessere*, *Accipere*, Nemen/ Empfangen. *Captare*, Begierlich Nemmen. *Concipere*, *Excipere*, *Recipere*, *Suscipere*, Auffnemmen. *Intercipere*, Auffangen. *Anticipare*, Fürgreiffen. *Occupare*, *Præoccupare*, vor Einnemmen. *Sumere*, *Assumere*, Annemmen. *Demere*, *Adimere*, *Eximere*, *Detrahere*, Hinweg/ oder Außnemmen. *Carpere*, *Decerpere*, Abbrechen. *Excerpere*, Außnemmen. *Præcerpere*, vor weg Nemen. *Libare*, *Delibare*, Abbrechẽ. *Rapere*, *Raptare*, Reissen. *Arripere*, *Corripere*, *Abripere*, *Præripere*, *Eripere*, *Surripere*, Erhaschen/ Hinreissen. *Prehendere*, *Apprehendere*, *Comprehendere*, *Deprehendere*, Ergreiffen/ Erwischen/ Erfassen. *Complecti*, *Amplecti*, Begreiffen/ Vmbfassen. *Assequi*, Erreychen. *Appetere*, nach etwz Greiffen.

Adiuncta.) Totum assumere. Omnia suscipere. Tantum sibi sumere. Arctiùs complecti. Planè, Bis deprehendere. Penè prehendere. Minutatim demere. Scitè & commodè capere. Splẽdidè recipere. Libenter accipere, arripere. Facilè concipere. Palàm auferre)(Clàm surripere. Manifestò deprehendere. Vi, Armis, Metu, Imperio occupare vel eripere. Studio inflammato, Amentiâ quadam rapi. In contrariam partem rapere aliquid. Per insidias surripere. Periculosum esse intercipi res. Indignissimè, Crudeliter eripi. Extrinsec⁹ accipere, arripere, excipere, assumere. Foris assumi. Huc & illuc rapere. Procul abripere. Subitò eripi, arripi. Statim arripere. Repentè proripere, corripere. Sine mora suscipere. Per aliquot iam annos concepta turpitudo.

TENACITAS, Häbigkeyt. *Retentio*, Behaltung. *Conserua-*

seruatio, *Custodia*, Verwahrung.

Adiuncta) Liberalis custodia. *Actiones.)* Nasci, Sequi retentionē. Dare se in custodiam. Vti retentione. Tenere aliquid septum custodia. Contineri, Retineri in custodia.

Tenens, *Retinens*, Haltend/ Behaltend.

Retentus, *Detentus*, Auffgegehalten. *Seruatus*, *Conseruatus*, *Reseruatus*, *Asseruatus*, Erhalten. *Custoditus*, Verwahrt.

Tenere, *Continere*, *Detinere*, *Retinere*, *Obtinere*, *Seruare*, *Conseruare*, *Asseruare*, *Reseruare*, Halten/Behalten. *Custodire*, Verwahren. *Habere*, *Poßidere*, Innhaben.

Adiuncta) Omnia tenere. Habere quamplurimùm. Maximè rem continere. Satis latè tenere. Satis superq; tenere. Aliqua ex parte tenere. Vix retinere. Diligenter tenere, retinere, seruare. Diligentißimè seruare, custodire. Tanta cura, Vi, Complexu suo tenere, retinere. Facilè, Manifestò tenere. Palàm habere. Negligentiùs asseruari. Minùs diligenter retinere. Frustrà, Vulgò, Priuatim habere. Diutiùs tenere, retinere, habere. Quàmplurimum, Paulisper habere, Semper, Perpetuò retinere.

INCLVSIO, Einschliessung. *Interclusio*, Verschliessung. *Obstructio*, *Oppilatio*, Verstopffung. *Absconsio*, *Latitatio*, Verbergung.

Adiuncta.) Obducta, Diuturna obstructio.

Clausus, *Conclusus*, *Occlusus*, Verschlossen. *Inclusus*, *Interclusus*, Eingeschlossen. *Exclusus*, *Seclusus*, *Præclusus*, Außgeschlossen. *Circumclusus*, *Circumdatus*, *Cinctus*, *Septus*, Vmbgeben. *Obstructus*, *Obturatus*, Verstopfft. *Tectus*, *Obtectus*, *Opertus*, *Coopertus*, *Abditus*, *Conditus*, *Reconditus*, *Latens*, Bedeckt/Verborgen.

Adiuncta.) Tam clausus. Tam reconditus. Planè interclusus. Intùs, Medullis inclusus. *Actiones.)* Tenere, Habere inclusum, interclusum. Poßidere clausum & compressum. Obsidere inclusum. Latere inclusum atq; abditum. Dimittere inclusum.

Claudere, *Concludere*, *Occludere*, Verschliessen. *Includere*, *Intercludere*, Einschliessen.

schliessen. *Excludere, Secludere, Præcludere*, Außschliessen. *Circumdare, Circumplicare, Cingere*, Vmbgeben. *Obserare, Oppilare, Obstruere, Obturare*, Verstopffen. *Tegere, Contegere, Obtegere*, Bedecken. *Operire, Obnubere, Obsepire*, Verdecken. *Abdere, Cōdere, Abscondere, Velare*, Verbergen. *Latere, Delitescere*, Verborgen sein. *v. & L 53.*

Adiuncta) Penitùs, Penè, includi. In paruum & angustum locum concludi. Exiguis finibus circumdare. Aptè includere, vel comprehendere. Nominatim excludi. Vndiq; circumplecti. Intùs includi. In perpetuum præcludi.

PATEFACTIO, *Apertio*, Oeffenūg. *Eruptio*, Außbrechung.

Pandens, Præpandens, Aperiens, Oeffnend. *Erumpens*, Außbrechend. *Emergens*, Entbor kommend. *Effervescens*, Auffwallendt.

Patens, Patulus, Patefactus, Apertus, Offen. *Depromptus, Erutus*, herfür Gethan. *Emersus*, Entporkommen.

Adiuncta.) Subitò emersus.

Pandere, Patefacere, Aperire, Oeffnen/Eröffnen. *Patescere, Patêre*, Offen werden/ oder Stehen. *Recludere*, Auffschliessen. *Retegere*, Auffdecken. *Exponere, Explicare, Proferre, Promere, Depromere, Eruere*, Herfür thun. *Erumpere, Prorumpere*, Herfür brechē. *Emergere*, Entbor kommen. *Ebullire, Efferuescere*, Auffwallen.

Adiuncta.) Longè, Latè, Latissimè pandere, vel patere. *Magis*, Tantùm, Commodè emergere. Audaciùs expromere. Ex intimo artificio depromere. Repētè deprōi, erumpere. Statim depromere. Subitò emergere. Aliquando erumpere, eruere, emergere.

ALLIGATIO, *Religatio*, Anbindung. *Colligatio*, Zusammen Bindung. *Ligamen, Ligamentum, Vinculum*, eyn Band. *Nodus*, eyn Knopff. *Plicatura*, Faltung. *Implicatio, Inuolutio, Inuolucrum*, Einwicklung.

Adiuncta.) Multa inuolucra. Plurima vincula. Arctior colligatio, vel vinculum. Amabilis, Cœlestis nodus. Naturalis colliga-

ligatio. *Actiones.*) Desiderare nodum, vel vinculum. Inijcere vincula. Coniungi, Astringi, Constringi, Colligari vinculis. Deuinciri nodis. Tegi inuolucris. Laxari aliquid ex vinculo. Rumpere, Reuellere vincula. Reijcere inuolucra. Tollere nodum.

Ligatus, Vinctus, Gebunden. *Alligatus, Religatus, Colligatus, Obligatus*, An oder Zusammen Gebunden. *Illigatus*, Eingebunden. *Complicatus, Implicatus, Inuolutus*, Eingewicklet. *Irretitus, Astrictus, Constrictus, Districtus*, Verstrickt Verwirrt.

Adiuncta.) Penitùs implicatus. Nimis vinctus. Extrinsecus religatus. Vltrò & citrò, Satis implicatus. *Actiones*) Habere, Tenere, Hærere implicatum, inuolutum, constrictum, irretitum. Latêre inuolutum. Dimittere constrictum. Dissoluere vinctum. Euoluere, Aperire, Explicare inuolutum.

Ligare, Vincire, Binden. *Alligare, Colligare, Religare*, Anbinden. *Illigare, Obligare*, Einbinden/Verbinden. *Nectere*, Knüpffen. *Plicare, Complicare, Implicare, Inuoluere*, Falten/Einwicklen. *Irretire. Illaqueare*, Verstricken. *Intexere*, Einweben. *Insuere*, Einnäien.

Adiuncta) Penitùs, Nimis implicari. Commodissimè illigari. Prudenter intexere. Scitè illigare. Aptissimè colligari. Permistè implicari.

SOLVTIO, *Dissolutio*, Lösung/Aufflösung. *Explicatio*, Auffwicklung. *Expeditio, Enodatio*, Auffknüpffung. *Euolutio*, Auffwicklung.

Adiuncta.) Multarum rerum expeditio. *Actiones*) Indigere enodationis. Habere expeditionem.

Solutus, Gelößt. *Dissolutus*, Auffgelößt. *Explicatus, Expeditus, Euolutus*, Auffgewicklet. *Enodatus*, Auffgeknüpfft.

Adiuncta.) Nimis dissolutus. Diligenter enodatus.

Soluere, Dissoluere, Lösen/Aufflösen. *Explicare, Expedire, Extricare, Euoluere*, Auffwicklen/Entwirren. *Enodare*, Auffknüpffen.

Adiũcta.) Planè expedire. Minùs explicari. Quoquo modo expedire. Nunquam explicare.

Solutè, Ledig. *Explicatè, Expeditè, Enodatè*, Vnuerworrenlich.

IVNCTIO, *Coniunctio, Copulatio, Cõtinuatio, Coniugatio*,

ctio, Zuſammenfügung/ Anhangung. *Adiunctio, Applicatio*, Zufügung. *Copula, Nexus*, eyn Band oder Knopff. *Connexio, Compoſitio, Coagmentatio, Compages, Commiſſura*, Zuſammenſetzung/ Anfügung. *Conglutinatio*, Zuſammen Leimung. *Contextus*, Zuſam̃enwebung. *Cohærentia*, Anhangung. *Mixtura, Admiſtio, Permiſtio*, Vermiſchung.

Adiuncta.) Varia, Apta, Accommodata compoſitio. Conſentiens coagmentatio. Mirabilis cõtextus, continuatio, commiſſura. Admirabilis compoſitio. Nõ diſſolubilis coagmentatio. Mollis commiſſura. Fatalis & immutabilis continuatio. Recens)(Inueterata conglutinatio. *Actiones*) Iungi commiſſura. Effici complexiones & copulationes. Teneri jũctione. Labefactari coágmentationẽ. Diuelli conglutinationẽ. Diſturbare collectionẽ.

Adiunctor, eyn Zufüger. *Compoſitor*, eyn Zuſam̃enſetzer. *Adhibens*, Zuhin haltend. *Cohibẽs*, Zuſam̃enhaltend. *Permiſcens*, Vermiſchend. *Iunctus, Cõiunctus, Copulatus, Connexus*, Zuſam̃engefügt. *Adiunctus, Adhibitus, Applicatus*, Zugefügt/ Beygethan. *Nexus, Annexus*, Zuſam̃en geknüpfft. *Iugatus, Coniugatus*, Zuſam̃engefäßlet. *Compoſitus*, Zuſammen geſetzt. *Collectus, Congregatus, Corrogatus, Coagmentatus, Compactus, Congeſtus, Cõglobatus*, Zuſammen Gerafft/ Gepackt. *Conglutinatus*, Zuſamen Geleimbt. *Contextus*, Zuſammen Gewebt. *Appenſus*, Angehängt. *Fixus, Affixus, Confixus, Infixus*, Angehäfft. *Hærens, Cohærens, Adhærens, Continens, Continuatus*, Anhangend. *Aſtrictus, Cõſtrictus*, An oder Eingezwungen. *Admiſtus, Permiſtus, Conflatus*, Vermiſcht/ zuſam̃e geſchmeltzt.

Adiuncta.) Maximè cõiunctus. Ex multis partibus iunctus. Penitùs defixus atq; hærens. Tam compoſitum, compactum, coagmentatum. Naturâ & vtilitate coniuncta. Propè cõiunctus. Proximè adiunctus. Sublimè fixus. Diuinitùs, Proximè adiũctus. Vndiq; collectę & comportatę res. Diu collecta. Totos dies iuncti. Ad memoriã ſempiternã fixus. Cauſis ęternis nex⁹.

Iungere, Coniungere, Coniugare, Fügen/ Zuſammenfügen.

fügen. *Adiungere, Admittere, Adhibere, Applicare, Accommodare, Aptare,* Zuhin thun oder Fügen. *Continuare*, aneynãder Hången. *Copulare*, zusammen Kupplen. *Nectere, Connectere, Annectere*, Knüpffẽ/ Anknüpffen. *Colligere, Congregare, Contrahere, Cogere, Corrogare, Congerere,* Sammlen / Zusammen Ziehen/oder raffen. *Componere, Coagmentare*, Zusammen Setzen. *Pangere, Compingere, Constipare*, Zusammen Stecken oder Drucken. *Agglutinare, Cõglutinare*, Zusammen kleyben oder Leimen. *Astringere, Constringere, Obstringere*, Zusammen Stricken. *Figere, Affigere, Configere, Infigere*, Anhåfften. *Attexere, Contexere*, Anwåben. *Admiscere, Commiscere, Permiscere*, Vermischen. *Conflare*, zusammen Schmåltzen. *Hærere, Adhærere, Cohærere*, Anhangen.

Adiunct.) Maximè applicare, affigere. Longiùs contexere. Latissimè continuare. Plus æquo cõgerere. Ex pluribus continuatis connectere. In unum omnia cõtrahere, congerere. Necessariò cohærere. Vehementer affigere. Magis obstringi. Penitùs affixus. Potiùs, Potissimùm applicare. Voluntate coniungere. Libenter congregare. Studiosè, Diligentiùs, Exquisitiùs colligere Aptè, Aptissimè, Præclarè cohærere. Optimè conglutinare. Luculenter texere. Facilè contexere, connectere. Mira accuratio componendi. Diuinitùs adiungi. Naturali cognatione iungi. Necessariò, Vix cohærere. Clãdestino scelere conflare. Vndiq; colligere, conglobare. Diu, Iamdiu colligere. Proximè adiungi Repentè conflare. Quam primum adiungere. Ad tempus cohærere. Semper affixum esse. In perpetuum obstringere.

Coniunctè, Cõiunctim, Sammentlich. *Continenter, Contextè, Consertè*, Aneynander.

DISIVNCTIO, *Seiunctio, Secretio*, Sönderung. *Dissolutio, Diremptus, Distractio, Dissociatio*, Trennung/ Zertheylung. *Diuisio, Distributio, Partitio*, Theylung/ Zertheylung. *Disturbatio, Dissipatio*, Zerwerffung. *Fissio,*

Fißio, Spaltung. *Cæsio, Concisio, Incisio, Incisura*, Zerschneidung. *Abscißio, Præcisio, Recisio, Circumcisio*, Beschneidung. *Sectio, Consectio, Resectio*, Abhawung. *Putatio, Amputatio*, Stümmelung. *Abruptio*, Abreissung. *Rima, Hiatus*, eyn Spalt/Riss. *Foramen*, eyn Loch.

Adiuncta.) Tanta disiunctio. Summa distractio. *Actiones*) Deposcere dissipationem. Facere disiunctionem. Relaxare dissolutione.

Diuisor, Distributor, eyn Zertheyler. *Sector*, eyn Abschneider / Abhawer. *Desecans, Resecans, Amputans*, Abhawend.

Disiunctus, Seiunctus, Secretus, Separatus, Segregatus, Gesöndert / Abgesöndert. *Dissolutus*, Auffgelößt. *Diuulsus, Diremptus, Distractus, Dissociatus*, Zertrennt/ Gescheyden. *Diuisus, Distributus*, Zertheylt. *Disiectus, Dispersus, Dißipatus, Disturbatus*, Zersträwet. *Remotus*, hinweg Geruckt. *Ruptus, Diruptus, Interruptus, Discerptus*, Zerrissen. *Diffisus*, Zerspalten. *Scissus, Conscissus, Discissus, Concisus, Incisus, Recisus, Circumcisus*, Zerschnitten/ Zerhawen. *Excisus*, Außgehawen. *Resectus, Amputatus*, Beschnitten/Gestümmelt. *Hiulcus, Hians*, Gespalten.

Adiuncta.) Maximè, Longè, Latè disiunctus, dispersus, remotus. Vagè disiectæ res. Multùm disiunctæ res. Æquabiliter diuisus. Prorsus dissolutus. Propè dissipatus. Concinnè distributus. Procul remotus, aut disiunctus. Omni aditu diremptus. Interuallo locorum & temporum disiunctus, interruptus. Annis, Seculis disiunctus. Facilè diuulsus, discerptus, dissipatus. *Actiones.*) Congregare disiunctos. Cogere dispersos. Comprehendere, Coniungere disiuncta. Connectere disipata. Conglutinare dissoluta. Restituere dissipata.

Disiungere, Seiungere, Secernere, Separare, Segregare, Remouere, Semouere, Söndern/ Scheyden. *Dissoluere*, Aufflösen. *Diuellere, Dirimere, Distrahere*, Trennen. *Diuidere, Distribuere,*

re, *Partiri*, Theylen. *Diducere*, voneynander Führen oder Ziehen. *Disijcere, Dispergere, Dissipare, Disturbare*, Zersträwen/Von eynander werffen. *Lacerare, Dilacerare, Dilaniare, Rumpere, Dirumpere, Abrumpere, Concerpere, Discerpere*, Zerreissen/Zerzerren. *Dissuere*, Vfftrennen. *Findere, Diffindere*, Spalten. *Scindere, Conscindere, Discindere, Abscindere, Rescindere, Conscidere, Incidere, Intercidere, Præcidere, Circumcidere, Secare, Desecare, Resecare, Insecare, Circumsecare*, Schneiden/Zerschneiden/Beschneiden. *Excidere, Execare*, Außschneiden/Außhauwen. *Hiscere, Hiare*, Gynen.

Adiuncta.) Longè, Latè disiungere, dispergere, dissipare. Infinitè secari ac diuidi. Vagè dispergere. Tenui discrimine separare. In duo, vel plura distrahi. Confusè & permistim dispergere. Articulatim diuidere. Passim, Membratim dispergere. Minutiùs concidere. In minima dispertiri. Magis separare. Libenter secernere, dissipare. Facilè dissoluere, diuellere, disiungere. Festiuè, Optimè dissoluere. Cum dolore diuelli. Nullo modo distrahi, dissolui. Vi disturbare. Feruentissimè concerpere. Citiùs diuelli, ac distrahi. Sensim dissuere. Statim dissipare. Nunquam dissolui. Sæpe hiare.

Separatim, Abgesönderter weise. *Interruptè*, Zertrenter weise.

INTENTIO, *Contentio*, Spannung/Streckung. *Porrectio*, Außreckung. *Proiectio*, Außstreckung.

Adiuncta) Magna, Summa, Vehementissima, Tanta contentio. Facilis, Celeris porrectio. *Actiones.)* Adhibere contentionem. Vti porrectione, contentione. Asseruire contentioni.

Tendens, Intendens, Contendens, Spannend/Streckend. *Extendens*, Außstreckend. *Porrigens*, Außreckend.

Intentus, Contentus, Gestreckt/Gespannt. *Extentus, Extensus*, Außgespannet/Getönet. *Porrectus, Proiectus*, Außgereckt. *Adductus*, Angezogen.

AD-

Adiuncta.) Vehementiùs, Æquè contentus.

Tendere, Contendere, Intendere, Spannen/ Strecken. *Extendere, Protendere*, Außstrecken. *Prætendere, Obtendere*, Fürspannen. *Porrigere, Proijcere*, Außstrecken. *Adducere*, Anziehen.

Adiuncta) Maximè, Vehementiùs contendere, vel adducere. Longiùs, In omnes partes intendere. Huc aut illuc porrigere. Proceriùs, In altum proijci.

REMISSIO, *Summißio, Laxamentum, Relaxatio*, Nachlassung. *Contractio*, Einziehung.

Adiuncta.) Pusillum, Nequicquam laxamenti. Facilis contractio. *Actiones.*) Dari, Nancisci laxamentum.

Remittens, Relaxans, Nachlassend.

Remissus, Nachgelassen. *Laxus, Laxatus*, Weit/ Luck/ Abgelassen. *Incontentus*, Vngespannet.

Adiuncta.) Æquè incontentus.

Remittere, Nachlassen. *Summittere*, Niderlassen. *Laxare, Relaxare*, Ablassen. Luckmachen. *Contrahere*, Einziehen.

Adiuncta.) Aliquantum remittere.

FLEXIO, *Inflexio*, Biegung. *Torsio, Tortus, Contortio*, Krümmung/ Vmbträiung. *Distortio*, Verrenckung. *Intorquens*, Vmbträiend.

Flexus, Inflexus, Reflexus, Gebogen. *Contortus, Obtortus*, Geträiet/ Vmbgeträiet. *Detortus, Distortus*, Gekrümbt. *Extortus*, Außgezwungen.

Flectere, Biegen/ Flechten. *Inflectere, Reflectere*, Vmbbiegen. *Torquere, Contorquere, Intorquere, Detorquere, Retorquere*, Träien/ Vmbträien/ Krümmen. *Extorquere*, Abträien/ Außzwingen.

Adiuncta.) Maxima conuersione torqueri. Leuiter inflecti. Mirabili celeritate contorqueri. Sæpe retorquere.

Contortè, Krumb/ Geträiter weise.

FRACTVRA, eyn Bruch. *Infractio*, Zerbrechung. *Fragmentum*, eyn Gebrochen stuck. *Laceratio*, Zerreissung. *Abruptio*, Abzerrung.

Adiuncta.) Muliebris laceratio genarum.

Ruptor, eyn Brecher Zureisser.

Fractus, Confractus, Effractus, Infractus, Perfractus, Gebrochen/ Zerbrochen. *Laceratus, Ruptus, Diruptus*, Zerrissen.

Frangere, Confringere, Infringere, Effringere, Perfringere, Brechen/ Zerbrechen. *Defringere*, Abbrechen. *Lacerare, Dilacerare, Rumpere, Disrumpere*, Reissen / Zerreissen / Zerzerren.

Adiuncta.) Penè dirumpere. Minùs infringi. Facilè frangere. Vi, Impetu vno perfringere. Omni scelere lacerare. Subitò, Repentè, Sæpe frangere, dirumpere.

PRESSVS, *Pressura*, Truckũg. *Compreßio*, Zusammentruckung. *Impreßio*, Eintruckung. *Oppreßio, Suppreßio, Oppreßiuncula*, Undertruckung. *Expreßio*, Außtruckũg. *Subactio*, Underbringung. *Suffocatio*, Erstöckung. *Strangulatus*, Erwürgung.

Actiones.) Depellere pressum.

Oppressor, eyn Undertrucker.

Pressus, Compressus, Zusammen Getruckt. *Impressus*, Eingetruckt. *Oppressus, Suppressus*, Undergetruckt. *Subactus*, Undergebracht.

Adiuncta.) Maximè, In mirandam altitudinem depressus. Parùm pressus.

Premere, Trucken/Trängen. *Comprimere*, Zusammen Trucken. *Inprimere*, Eintrucken. *Opprimere, Supprimere*, Under/oder Nidertrucken. *Reprimere*, hindersich Trucken. *Stringere, Constringere, Perstringere, Restringere*, Pfrängen/ Einpfrängen. *Subigere*, Undersich Bringen. *Arcere, Coërcere, Continere, Cohibere, Inhibere*, Ein oder Abhalten. *Refrenare, Domare*, Zämen. *Suffocare, Strangulare* Erstöcken/Erwürgen.

Adiuncta) Magna ex parte, Valde, Paulisper, Vix reprimere. Prudenter cohibere. Imperio coërcere. Improuisò opprimere. Mordicus premere. Semper, Nunquam cohibere.

TRI-

TRITVS, *Obtritus*, Reibung/ Zerreibung/ Zerstampffung. *Collisio, Illisio*, Anstossung/ Anreibung. *Conculcatio*, Zertråttung.

Tritor, eyn Reiber.

Tritus, Attritus, Contritus, Obtritus, Zerriben. *Illisus*, Angestossen. *Contusus, Obtusus, Retusus*, Zerstossen/ Gestümpfft. *Comminutus*, Zerstůcklet.

Adiuncta) Paulò attritius,

Terere, Reiben. *Conterere, Proterere, Obterere*, Zerreiben/ Zertråtten. *Exterere*, Außreiben. *Collidere, Illidere, Oblidere*, Zusammen Stossen oder Reiben. *Tundere, Contundere*, Stampffen/ Knütschen. *Obtundere, Retundere*, Widerstossen. *Depsere*, Würcken/ Knåtten. *Conculcare, Pessundare*, mit Fůssen tråtten. *Comminuere*, Zerstůcklen.

Adiuncta) Tam obtundere. Satis, Diuturna consuetudine terere. Bellè retundere. Facilè collidi. Apertè obterere. Impudentius depsere, Dies noctesq; tundere.

FRICATVS, *Fricatio, Frictus, Frictio*, Kratzung/ Reibūg. *Affrictus*, das Anjucken. *Scalptura*, Grabung. *Rasura*, Schabung/ Schårung. *Rosio*, Nagung.

Scalptor, eyn Graber oder Kratzer. *Rasor*, eyn Schaber. *Rodens*, Nagend.

Fricatus, & Frictus, Gekratzt. *Rasus*, Geschabt oder Geschoren. *Corrosus, Derosus*, Zernagt. *Abstersus*, Abgewůscht.

Fricare, Kratzen/ Jucken/ Ficken. *Affricare, Confricare, Defricare, Perfricare, Refricare*, Anjucken/ Auffkratzen. *Scalpere*, Graben/ Kratzen. *Radere*, Schaben. *Abradere*, Abschaben/ Abkratzen. *Rodere, Corrodere, Erodere*, Nagen/ Zernagen. *Tergere*, Wůschen. *Abstergere, Detergere, Extergere*, Abwůschen. *Verrere*, Kehren. *Abluere, Eluere, Purgare*, Abwåschen.

Adiuncta) Penitùs abradere. Dudum, Nuper corrosisse. Crebrò refricare. Noctem & diem rodere.

VELLICATVS, das Ropffen/

sen/Pfätzen. *Vulsura*, Auß rauffung. *Auulsio*, *Euulsio*, *Reuulsio*, Ab oder Außreissung. *Excisio*, *Præcisio*, *&c. suprà.*

Actiones) Inuenire euulsionem. Inferre excisionem.

Auulsor, eyn Abreisser.

Auulsus, Abgerissen. *Euulsus*, *Conuulsus*, *Reuulsus*, Außgeropfft. *Excisus*, *Exectus*, Außgehawen.

Adiuncta) Penitùs, Propè, Aliquantum conuulsus.

Vellere, *Vellicare*, Ropffen/ Pfätzen. *Auellere*, *Euellere*, *Conuellere*, *Reuellere*, *Peruellere*, Außropffen / Beropffen. *Refigere*, *Rescindere*, *Destringere*, Ablösen / Abschneiden. *Eruere*, *Effodere*, *Exscindere*, *Extirpare*, *Eradicare*, Außgraben / Außreuten.

Adiuncta.) Penitùs euellere. Propè conuellere. Vi auellere. Timidè, Radicitus, Ex intimis mentibus euellere.

PERCVSSIO, *Verberatio*, *Pulsatio*, Schlahung. *Repercußio*, Widerschlahung. *Petitio*, das Anfalle͂. *Ictus*, *Plaga*, *Verber*, eyn Streych/ Schlapp. *Conflictus*, *Conflictio*, Zusammen Schlahung. *Colaphus*, *Alapa*, eyn Backenstreych. *Vulnus*, v. L. 23.

Adiuncta.) Maior, Maxima, Tanta, Vehementior, Grauis, Leuis, Luculenta, Mediocris, Pestifera, Mortifera, Sanabilis, Odiosa plaga. Leuis ictus. Extrema plaga. Contrarius, Consularis, Gladiatorius ictus. *Actiones*) Conijcere petitionem. Inijcere plagam. *Mittere*, Infligere plagam. Infigere, *Pungere* ictum, vel vulnus. Facere, Fieri plagam, vel ictum. Venire plagam. Accipere, Excipere, Ferre, Perferre plagā. Confici, Percelli plaga. Reformidare ictus. Violari corpus pulsatione. Cadere, Concidere ictu vel plaga. Adduci ad aliquid, Meliorem fieri plagis. Gemere, Contemnere, Vitare, Effugere, Repellere plagam.

Percussor, *Pulsator*, eyn Schläger. *Cōfigens*, *Trāsfigens*, Durchstechend.

Percussus, *Perculsus*, Geschlagen. *Petitus*, *Appetitus*, Angerennt. *Punctus*, *Compunctus*, Gestochen. *Inflictus*, *Impactus*, Eingeschlagen. *Confossus*, *Transfixus*, *Traiectus*, Durchstochen. *Vulneratus*. v. L. 23. *Cæsus*, *Concisus*, L. 49.

Adiuncta)

Adiuncta.) Grauiter ictus. Vehementer perculsus. Non semel petitus. Sæpè ferro atque insidijs appetitus.

Percutere, Pulsare, Verberare, Schlagẽ/Stossen. *Vapulare,* Geschlagen werden. *Petere, appetere,* Anfallen. *Icere, Ferire,* Treffen. *Percellere,* Zerschmeissen. *Pungere, Compungere, Stimulare, Fodicare,* Stechen/Stupffen. *Configere, Trãsfigere, Transuerberare,* Durchstechen. *Infligere, Inferre,* Einschmitzẽ. *Vulnerare, v. L. 23. Cædere, Occidere &c. L. 49.*

Adiuncta.) Vehementer petere, ferire, pulsare. Grauiorem securim infligere. Repentè percutere. Sæpius feriri. Dies noctesq; stimulare acpuugere.

DE RATIONALI ANIMA, ET PRIMVM DE MENTE.

LOCVS XXVIII.

ANIMVS, *Mens,* das Gemüth. *Ratio,* die Vernunfft. *Intellectus, Intelligentia,* der Verstand. *infrà eodem Loco.*

Adiuncta) Magnus, Maior, Maximus animus: Magnitudo animi. Tantus, Quantus animus, vel mens. Excelsus, *Magnificus,* Altus, Altissimus, Elatus, Robustus animus: Celsitas, Altitudo Elatio animi. Plus, Plurimum, Satis, Aliquantum, *Minus* animi. Præstans, Præstantissimus, Præstabilis animus, mens, ratio: Præstantia, Excellentia animi. Singularis mens. Summa ratio, Lumen, *Splendor* animi, vel mẽtis. Bonus, Melior, Optimus animus, mens, ratio. Bene constitutus, Bene informatus, Aptus ad virtutem animus. Velox, Celer, Acris, Vigens, Sagax, Vegetus animus, mens, ratio: Celeritas, Sagacitas, Acies animi, vel mentis. Excultus, Exercitatus, Eruditus, Attentus, Vigilans animus. Prouida mens. Prudentia consilioq; fidens, vel firmatus, Sapiens animus. Memor mens. Cogitata ratio. Intelligentia, Notio, Præsagitio, Vis, Virtus, Robur animi, mentis, rationis. Fortis, Fortissimus, Virilis, Constans & egregius, Firmus, Certus, Confirmatus, Stabilis, Fidens, Erectus, Minimè perturbatus, Præsens, Infractus animus, vel mens: Constantia, animi Firmitas. Firmi-

tudo

tudo, Grauitas animi. Patiens, Ingenuus, Apertus, Simplex, Fidelis, Integer, Purus animus vel mens. Integra, Vera, Recta, Directa ratio. Incorrupta mens. Sanctissima, Perfecta, Absoluta mens vel ratio: Perfectio, Absolutio rationis. Moderat⁹, Castus, Mitigatus, Lenis, Mansuet⁹ Humanus, Liberalis, Amicus, Amicissiimus, Amantissimus, Beneuolus, Coniunctissimus animus, vel mens: Moderatio, Continentia, Lenitas, Mansuetudo animi. Gratus, Memor, Sedatus, Quietus, Placatus, Tranquillus, Liber, Solutus, Vacuus animus, vel mens: Sedatio, Quies, Tranquillitas animi, vel mentis. Sanus, Valens, Securus animus, vel mens: Sanitas, Securitas, Salus animi. Beatus, Æquus, Libens, Promptus, Alacer, Propensus, Paratus, Præparatus, Erectus, Excitatus, Lætans, Gaudens, Gestiens, Hilaris animus, vel mens: Alacritas Lætitia, Delectatio, Oblectatio, Voluptas, Gaudium animi, vel mentis. Affectio, Affectus, Motus, Commotio, Impetus, Perturbatio, Concitatio, Contentio animi. Inflammatus, Calidior, Ardentior, Feruentior animus. Ardor, Feruor animi. Perturbatus, Conturbatus, Incitatus animus. Appetitus, Appetitio, Cupiditas animi. Leuis, Infirmus, Impotens, Effrenatus, Malus, Prauus animus: Impotentia, Prauitas, Incommodum, Vitium Morbus, Malum, Labes animi, vel mentis. Æger, Saucius animus: Ægritudo, Ægrotatio, Insanitas, Defectio, Dolor, Morsus, Cruciatus animi. Sollicitus, Anxius, Dubius, Suspensus, Occupatus animus: Sollicitudo, Cura, Molestia animi. Improuidæ, Ignarę mentes. Inconsulta ratio. Effrenara atque præceps, Titubans mens: Cæcitas, Error mentis. Vecors, Furibunda mens: Furor & amentia animi. Improbus animus. Impia, Pessima, Infidelissima, Nefaria, Scelerata, Conscelerara, Perdita mens. Superbus, Inflatus, Tumens, Difficilis animus: Tumor, Importunitas animi. Ingratus, Negligens, Inhumanus, Iniquus, Periniquus, Alienus, Abalienatus, Aueisissimus, Maleuolentia suffusus, Offensus, Irritabilis, Commotior, Exulceratus, Iratus, Percitus, Inimicus, Inuidus, Infensus, Hostilis, Durus, Acerbus, Agrestis, Inhumanus, Crudelis, Immanis, Ferus, Efferatus animus: Duritia, Acerbitas, Atrocitas animi. Conscientia, Formido, Terror animi. Mobilis animus)(Stabilis: Inconstantia, mutabilitasq; mentis. Flexibilis, Incertus, Dissolutus, Ieiunus, Angustus, Tener, Mollis, Effœminatus, Timidus, Demissus, Humilis, Fractus, Perculsus, Defatigatus, Abiectus, Debilis, Debilitatus, Infirmus, Imbecillus, Paruus, Pusillus, Minutus, Nullus animus: Languor, Mollities, Imbecillitas, Debilitas, Debilitatio, Abiectio, Demissio, Infractio, Contractio, Augustia, Egestas animi. Figura, Forma, Facies, Pulchritudo animi. Diuinus animus, mens, ratio. Cœlestis, Spira-

Spirabilis animus. Humanus animus, mens, ratio. Regius, Consularis, Popularis, Accusatorius, Patrius, Puerilis animus. Pristinus animus, mens. Antiquior, Æternus, Sempiternus, Immortalis animus, mens, ratio. Æternitas, Immortalitas animorum. *Actiones.*) Effici, Fingi, Ingenerari, Dari, Tribui à deo, animum, mentem, rationem. Instillare, Afferre, Inserere alicui, Accedere, Intrare in corpus, Influere, Nasci, Innasci animum, vel rationem. Capere, Suscipere, Carpere, Decerpere, Trahere, Haurire, Delibare animum alicunde. Esse, Inesse alicui, vel in aliquo animum, mentem, rationem. Existere, Præditum esse animo, vel mente aliqua. Habere animum, rationem, mentem. Participem, Compotem esse aliquem mentis, vel rationis)(Expertem. Gerere animum. Excellere, Vincere, Valere animo aliquo. Vigere animum, vel rationem. Colere, Excolere, Imbuere, Exercere, Conformare, Augere, Præparare animum aut mentem. Acuere)(Obtundere mentem. Adferre animum ad rem. Adesse, Præstò esse, Stare, Constare, Vti animo, mente, ratione. Agere, Agitare aliquid animum, mentem, vel mente. Versare rationem, vel mentem. Reuocare aliquò, Adhibere, Aduertere, Conuertere, Intendere, Attendere animum, vel mentem. Conniti, Incumbere, Contendere animo. Inducere, Traducere, Referre, Deferre, Transferre animum ad rem. Conferre mentem aliquò, Submittere animum rei. Ponere aliquid in animis. Ante, Apud animum proponere. Deponere, Defigere mentem, vel animum in rem. Fixum, Infixum, Affixum atque insitum aliquid esse animo. Mandare, Inculcare, Imbibere, Sorbere aliquid animo. Insitum, Innatum aliquid esse animo. Insidere in animo. Imprimi, Insculpi aliquid animo. Inhærere, Inhærescere aliquid in mentibus. Cogitare, Considerare, Quærere, Inquirere, Augurari, Diuinare, Fingere, Effingere aliquid animo, vel animum. Versari aliquid in animo. Obuersari, Occurrere aliquid animo. Sentire, Præsentire, Videre, Prouidere, Præuidere, Cernere, Intueri, Spectare, Circumspicere, Prospicere, Perspicere, Lustrare, Inuenire, Intelligere, Cognoscere, Accipere, Percipere, Concipere, Anticipare, Complecti, Amplecti, Comprehendere, Tenere aliquid animo, mente, ratione, vel animum &c. Statuere, Deliberare, Iudicare aliquid animo. Præponi, Præesse, Imperare, Præcipere, Superare, rationem. Sequi, Subsequi rationem. Parêre, Obtemperare, Obedire, Locum dare rationi. Regi, Gubernari, Administrari aliquid ratione, vel mente. Facere, Fieri, Tractare, Ferre, Tolerare aliquid animo, vel ratione. Ostendere, Patere, Elucere, Perspicere, Cognoscere, Nouisse, Probare animũ alicuius, Sentire animo cum aliquo. Miscere animum alterius cum suo. Assensio, Coniunctio animorum. Tractare, Pertractare, Tentare, Renouare,

Reno-

Reuocare, Auocare, Afficere, Mouere, Commouere, Permouere, Concitare, Incitare, Excitare, Exuſcitare, Accendere, Incēdere, Inflammare animū, vel mentē. Ardere animū. Pellere, Impellere, Mutare, Commutare, Regere, Torquere, Flectere, Inflectere, Reflectere, Auertere, Cōuertere, Abducere, Traducere, Cōciliare, Allicere, Inficere, Occupare, Demulcere, Perfundere, Oblectare, Delectare animum, vel mentem. Geſtire, Prægeſtire, Exultare, Appetere)(Refugere aliquid, animū. Cōfidere animo. Implere, Complere, Explere, Satiare, Exaturare animum vel mētem. Tegere animum. Perſtringere, Præſtringere aciem animi. Offundi caliginem animo. Cæcare, Occæcare, Obtūdere, Dubiū facere, Diſtrahere animum, vel mentem. Pēdere animi, vel animo. Suſpēſum eſſe, Fallere, Aberrare, Vagari errore animum. Captū eſſe mente. Offendere, Alienare, Abalienare, Remouere animū. Sollicitare, Terrere, Deterrere, Perterrere, Repungere animū, vel mentem. Pauere animū. Angi, Horrere, Abhorrere animo. Reformidare, Refugere, Cedere, Impediri, Occupatum eſſe animum. Cohibere, Reprimere, Comprimere, Opprimere, Tardare, Retardare, Perturbare, Cōturbare, Exturbare, Affligere, Excruciare, Percutere, Debilitare, Frangere, Demittere, Contrahere, Cadere, Concidere, Excidere animum vel mentē. Succumbere, Deficere animo. Sanitate ſpoliare, Ægrotare, Vulnerare, Exedere, Lacerare, Conficere, Conſumere animum, vel mētem. Dolere, Voluptatibus priuari, & doloribus torqueri aut confici animū. Mederi, Medicinam inueniri, Remedium adhiberi animo. Cōſolari, Erigere, Alere, Paſcere, Sanare, Firmare, Cōfirmare, Reficere, Recreare, Laxare, Relaxare, Augere animū, vel mētē. Moderari animo. Remittere, Leuare, Lenire, Delinire, Mitigare, Mollire, Placare, Reconciliare, Liberare animū dolore, errore, moleſtia. Euellere ex animo ſcrupulum, opinionē. Extrahere, Extirpare, Eijcere, Delere, Exurere, Pellere, Effluere, Amittere aliquid ex animo. Sedare, Tranquillare, Pacem, vel requiē afferre animo. Manere, Remanere, Permanere, Retinere animū. Obdureſcere animū. Negligere, Aſpernari rationem. Vincere, Expugnare animū, vel ratiōnē. Corrūpere animū. Cedere rei animū. Loco mouere mentē. Detorquere, Auertere, Abſtrahere aliquem à ratione Eripere animū. Orbare animo. Deſeri animum. A mēte deſeri, Secernere, Abſtrahere, Diſcedere, Excedere, Exire, Euolare animū è corpore, A mente vel ratione diſcedere. Excurrere foràs, Elabi corpore, Diſsipari, Diſcerpi, Diſtrahi animū. Euerti, Tolli rationem. Interire, Extingui, Diſsolui, Occidere, Reſtingui animū, vel mentē. Vacare, Carere animo, mēte, ratione. Expertē eſſe animi, mētis, rationis. Abeſſe, Deeſſe animū. Sine animo vel mente eſſe.

Animatus, Gemütet/Gesinnt.

Animoſus, Hertzhafft. *L. 47.*

Adiuncta.) Benè, Meliùs, Optimè, Infirmè animatus.

Animare, Muth/ oder Gemüth geben. *& L. 24. 47.*

Animosè, Großmütiglich. *ib.*

INGENIVM, *Natura, Indoles, Animus, Mens, Sensus,* die Art vnd Neygung des Verstands. *Captus,* Begreiffung. *Docilitas, Solertia, Sagacitas, Perspicacitas,* Gelehrsamkeyt/Geschwindigkeyt. *Subtilitas, Acumen, Acies,* Scharffsinnigkeyt.

Adiuncta.) Magnum, Maius, Maximum, Tantũ, Quantum, Summum ingenium, vel indoles, solertia, perspicacitas. Magnitudo ingenij. Multum, Satis ingenij. Vberrimum ingenium: Vbertas, Abundantia, Flumen ingenij. Nimium acumen. Mediocre, Paruum, Exiguum ingenium. Bona, Optima indoles, vel ingenium: Bonitas ingenij, vel naturæ. Probum ingenium. Recta natura)(Praua. Corroboratum confirmatumq; ingenium. Præclara, Egregia indoles. Eximium, Præstans, Excellens, Illustre, Splēdidũ ingeniũ, natura: Præstantia ingenij. Singulare, Mirum ingeniũ. Mirifica indoles. Admirabilis natura. Incredibilis vis ingenij. Diuinum ingeniũ, solertia. Acutũ ingeniũ)(Retusum. Acre, Peracre ingeniũ, natura. Minuta subtilitas. Celeritas, Celeres motus, ingenij. Lux, Lumen, Vis, Facultas ingenij, animi, mētis. Mitis, Lenis, Benefica, Liberalis natura. Dulce ingenium: Iucũditas, Suauitas ingenij. Probabile ingenium. Moderata, Imbecillior natura. Infirmitas ingenij, Vitiosa natura. Vitium, Vulnus naturæ. Varia, Multiplex natura. Ingenium multiplex & tortuosum. Ad fallendum paratũ ingenium. Tardum ingenium vel mens: Tarditas ingenij. Socors negligensq; natura. Hebes ingenium, vel acies. Obtusior acies. Immemor ingenium. Tristis & recondita natura. Muliebre, Arrogans, Inuerecundum ingenium. Impura, Importuna, Immanis, Acerba, Ferox natura. Humanum ingenium, vel natura. Oratorium ingenium. Propria natura. Immortalitate dignum ingenium. *Actiones.*) Opus esse ingenio aliquo. Requiri ingenium. Dari, Donari, Inseri, Accipi ingenium, acumen, solertiam. Consequi præstantiam ingenij. Præditum, Ornatum esse ingenio, indole. Esse ingeniũ alicui, & Esse ingenio aliquo, & In aliquo esse ingenium, vel indolem. Existere ingenio. Solutũ atq; expeditum esse naturâ. Habere ingenium, naturam, acumen. Possidere ingenium. Valere, Posse, Florere, Abundare, Præstare, Excellere, Antecellere ingenio. Adhibere solertiam. Intendere aciem. Excolere, Exercere, Alere ingenium, naturam, mentem. Excitare, Exuscitare, Acuere, Exacuere naturam, vel ingenium. Imbuere mentem. Assuefacere naturam. Ferre, Pati, Postulare aliquid naturam. Cadere aliquid in naturam. Reuocare aliquid ad naturam. Dare aliquid ingenio. Sequi naturam. Obsequi, Seruire, Accommodare aliquid naturæ. Inquirere, Contemplari, Assequi, Cõsequi, Comprehendere aliquid ingenio. Adiuuari à natura. Valere plus, Vim adferre naturam, Persequi, Perficere aliquid inge

nio. Elaborare industria. Versare, regere, torquere, flectere naturam suam. Tegi ac velis obtēdi naturam. Venditare, Ostendere, Tendere, Porrigere, Declarare, Elucere, Nitescere, Enitere, Apparere ingenium, lumen ingenij, acumen, solertiam. Describere, Ante oculos ponere, Perspicere, Noscere, Cognoscere, Iudicare, Probare naturam, vel ingenium, vel indolem alicuius. Delectari ingenio alicuius. Fauere ingenijs. Mirari, Admirari, Laudare, Commendare ingenium. Imitari naturam alterius, suā omittere. Persequi solertiam. Congruere cum aliquo naturâ)(Differre. Contendere, Superari ingenio. Diffidere ingenio. Aspernari, Irridere naturam. Illudere acumen. Fugere solertiam. Aduersari naturæ. Perstringere, Impedire aciem ingenij. Vincere, Temperare, Conuertere, Opprimere, Comprimere, Edomare naturam. Nō recedere à naturæ vitio. Coacescere naturam. Hebescere aciē. Iacere solertiam. Consumere ingenium. Profundere vires ingenij. Deficere naturam, aut vim ingenij. Extingui indolem. Deesse ingenium. Sine acumine esse.

Ingeniosus, *Peringeniosus*, Verståndig/ Sinnreich. *Docilis*, Gelehrsam. *Solers*, *Sagax*, *Perspicax*, *Subtilis*, *Acutus*, *Peracutus*, Scharpff sinnig. *Acer*, *Argutus*, *Perargutus*, Geschwind/ Spitzfindig.

Adiuncta) Longè ingeniosissimus. Omnium acerrimus. Eò ingeniosior, solertior, argutior. Tam ingeniosus. Magis, Inprimis acutus aut ingeniosus. Maximè limatus & subtilis. Egregiè subtilis. Satis docilis, vel acutus. *Actiones*) Nasci ingeniosum)(Tardum. Facere docilem, vel sagacem. Præbere se docilem.

Ingeniosè, Verståndiglich/ Sinnreicherweise. *Soler- ter*, *Sagaciter*, Scharpffsinniglich. *Subtiliter*, *Acutè*, *Peracutè*, *Acriter*, Spitzfindiglich.

Adiuncta.) Quàm maximè intentis oculis acerrimè. Quàm sagacissimè. Tam subtiliter. Paulò subtiliùs.

STVPOR, *Stupiditas*, Vnuerståndigkeyt / Tölle. *Tarditas*, Langsamkeyt. *Hebetatio*, Stumpffer Verstand.

Adiuncta) Maior, Tantus stupor. Incredibilis stupiditas. Æterna, aut diuturna opinio tarditatis. *Actiones.*) Opprimere aliquem, Esse in aliquo stuporē. Non assequi aliquid ingenij tarditate. Defendere se stuporis excusatione. Cognoscere stupiditatem alicuius: Cognoscere, Nouisse stuporem, vel tarditatem alicuius.

Stupidus, Vnuerståndig/ Toll. *Indocilis*, Vngelehrig.

Tar-

Tardus, Langsam. *Hebes*, *Obtusus*, *Retusus*, Stüpff/ Tölpisch. *Inhabilis*, *Pinguis*, *Plumbeus*, Vnfähig/ Grob/Klotzicht.

Adiuncta.) Planè plumbeus. Tã tardo ingenio. Hebes æquè ac pecus. Nimis indocilis & tardus. Paulò hebetior. Naturâ tardior. *Actiones.*) Nasci tardum. Facere inhabilem. Reddere hebetem. Putare aliquem tardum. Esse hebetem ac rudem. Admonere tardos & indociles. Inculcare rem tardiori.

Hebescere, Vnuerständig werden. *Obtundere*, *Retundere*, Toll od' Vnuerständig machen.

COGITATIO, *Cogitatum*, Gedancken. *Consideratio*, *Meditatio*, Betrachtung/ Erwegung. *Præmeditatio*, Vorbetrachtung. *Commẽtatio*, *Pensitatio*, *Reputatio*, fleissige Nachtrachtung/ Nachsinnug. *Ratiocinatio*, Außrechnung. *Deliberatio*, *Consultatio*, Berathschlagung.

Adiuncta.) Magna, Multa cogitatio, cõmentatio, meditatio. Plurima commentatio. Summa cogitationũ. Bona, Melior cogitatio. Accurata cõsideratio. Accuratę ac meditatę cõmentationes. Acerrima atq; attentiss. Vigilans, Intima, Libera, Quieta, Tacita, cogitatio. Inclusa cõmentatio. Difficilis, Obscura cogitatio, deliberatio. Tenuis, Informata cogitatio. Manca & inchoata cõtẽplatio. Mollissima, Inanis, Mala cogitatio. Stulta meditatio. Acerbę, Crudeles cogitationes. Domestica cõmentatio. Pristinę, Posteriores cogitationes. Diuturna, Perpetua cogitatio, prędmeditatio. Quotidianæ cõmentationes. *Actiones.*) Indigere cõmentationis. Afferre initiũ cogitationis. Nasci ratiocinationem. Inducere animum in cogitationem. Deduci ad cogitationem. Transferre mentem ad cogitationem rei. Cõuertere se aliquò animo & cogitatione. Occurrere alicui cogitationem. Subijcere rem cogitationi. Inijci cogitationem. Cadere, Incidere, Venire in deliberationem, vel cogitationem. Reuerti ad cogitationes. Euigilare cogitationes. Aggredi rem multæ cogitationis. Suscipere cogitationẽ, vel deliberationem. Amplecti toto pectore cogitationẽ. Insidere penit⁹, Esse in aliquo cogitationẽ. Prędiũ esse, Redundare cogitationib⁹. Versari in cogitatione, vel meditatione, & Cogitationẽ alicui versari in re. Habere cogitatonẽ, vel deliberationẽ. Vti cogitatione, Conferre, Referre, Dirigere cogitationes ad rẽ. Abijcere cogitationes in rẽ humilẽ. Impertire tẽp⁹ cogitationi. Ponere tẽpus in cogitatione, & Cogitationẽ ponere in re. Operã, Studiũ ponere in cõmentatione, cõtemplatione. Incumbere in curã & cogitationẽ, vel cogitatione in rem. Intentũ esse cura & cogitatione. Figere & locare cogitationẽ in re. Cõfigere curas, cogita-

tiones in re. Defixum esse cogitatione in re. Exercere se cōmētationibus Versare rationē cogitatione. Verti cogitationē in se. Cōquirere, Percurrere aliquid, Duci, Assequi aliquid, Cōsequi, Attingere, Percipere, Cōplecti, Amplecti, Cōprehēdere rē cogitatione. Capere vix posse quædā, cogitationē. Haurire, Videre, Prospicere, Intueri, Facere, Fieri, Distinguere, Fingere, Depingere aliquid cogitatione. Aperire, Explicare, Significare cogitationē. Proferre in lucē inclusā cōmentationē. Eloqui mētis cogitata. Literis mādare, disponere, illustrare cogitationes suas. Probare cogitationē alicui⁹. Delectare aliquē, Excitare, Incēdere studiū, Erigere animū, cogitationē. Confirmari cogitatione. Corroborare animū meditatione. Vereri, Extimescere cogitationes alicuius. Sollicitari deliberatione, vel cogitatione. Sollicitum habere, Perturbare, Terrere, Deterrere aliquem cogitationes. Mœrere, Dolere, Effœminari cogitatione. Accidere aliquid præter cogitationē. Vincere, Fallere cogitationes alicui⁹. Obstare cogitationibus. Impediri cogitationes, vel cogitatione. Reprehendere præmeditationē. Auocare, Auertere cogitationē à re. Abstrahere, Abducere aliquē Traducere animū, Disiūgi à cogitatione. Terminare cogitationes Incîdi deliberationē. Labefactari, Debilitari, Conuelli cogitationē. Dimittere, Omittere, Excidere alicui, Abijcere cogitationem. Esse sine cogitatione.

Cogitans, Denckend. *Considerans*, Betrachtend. *Consideratus*, *Meditatus*, *Commentatus*, der sich Bedacht. *Deliberans*, Rahtschlagēd. *Reputans*, *Perpendens*, *Ponderans*, Ermessend Erwegend. *Contemplans*, Anschawend oder Besinnēd. *Adiuncta.*) Omni acie ingenij contemplans. Nemo consideratior. Diligēter cogitans, vel perpendens. Optimè præmeditat⁹. Paulò minus consideratus. Cū sollicitudine, Sensim, Diu, Multū & diu, Dies noctesq; cogitās.

Cogitatus, *Consideratus*, *Meditatus*, *Præmeditatus*, Bedacht/Betrachtet/Erwogē. *Adiuncta.*) Diligētiùs cogitatus. Benè, Paulò minùs, Non diu cōsideratus. Multò antè, Semper, In perpetuum meditatus.

Cogitare, Dencken. *Considerare*, Betrachten. *Meditari*, *Commeditari*, Dichten/Erwågen. *Præmeditari*, vor Betrachten. *Commentari*, Erdichten. *Ratiocinari*, Außrechnē. *Deliberare*, *Consultare*, Berahtschlagē. *Perpendere*, *Expendere*, *Ponderare*, *Reputare*, *Computare*, Erwågen/Ermessen. *Contemplari*, *Spectare*, *Intueri*, *Respicere*, *Videre*, mit dem Gemůth Anschawē. *Adiuncta.*)

Adiuncta.)Magnope, Valde cõsi derare. Vsq; adeò p̃meditari. Toto pectore, Toto animo cogitare. Etiã atq; etiã cõsiderare, deliberare. Multum & diu cogitare. Multũ etiã atq; etiã cõsiderare. Multa secũ reputare. Satis cõsiderare, cõmẽtari. Breuiter cõsiderare. Parũ ratiocinari. Diligẽter, Diligẽtißime cogitare, cõsiderare, expẽdere. Aliquãtò attẽtiùs, Acriùs, Acutißimè cogitare. Acer, Acut⁹, Vehemẽs ĩ cogitãdo vel meditãdo. Sapiẽter, Prudẽter, Verè & diligẽter cogitare, cõsiderare. Egregiè cõmeditari. Diuinè, Callidè cogitare. Iudicio certo põderare. Humaniter, & sapiẽter, & amabiliter cogitare. Ociosè, Sũmo ocio cõtẽplari & considerare. Cũ sollicitudine cogitare. Distrahi ĩ deliberãdo, afferreq; ãcipitẽ curã cogitãdi. Stultè, Libidinosè, Acerbè, Crudeliter, Nefariè cogitare. Corã cõsiderare, deliberare. Multò antè meditari. Spatium sumere ad cogitãdũ. Diu cogitare, deliberare. Sępè & multũ, Diutiùs cogitare. Multos ãnos, Cõplures dies cõmẽtari. Dies ac noctes cogitare, meditari. Sẽp meditari. Quotidiè cõmentari. Nũq̃ reputare.

Cogitatè, *Cogitatò, Considera-tè*, Bedachtsamlich.

QVAESTIO, *Inq̃sitio*, Suchũg/Nachforschũg. *Coquisitio, Disq̃sitio*, Erkündigũg. *Inuestigatio, Peruestigatio, Indagatio*, fleissige Nachsuchung/oder Erforschũg.

Adiuncta.)Magna disq̃sitio. Dilientißima p̃uestigatio. Facilior inuestigatio. Durißima cõquisitio. *Actiones.*)Impellere ad q̃stionẽ. Positũ aliqd esse in disq̃sitione. Versari in inuestigatione. Cõp̃hẽdere aliqd p̃uestigatiõe.

Quærens, *Inquires*, *Exquirẽs*, Suchẽd/Erforschẽd. *Quæsitor, Inquisitor, Cõquisitor, Inuestigator, Indagator*, ein Frager/Nachsucher. *Indagatrix*, eyn Sucherin. *Percõtans, vel Percũctãs*, Erforschẽd *Aucupãs*, Nachstellẽd.

Adiuncta.) Maximè exquirẽs. Acer, Diligẽs ĩuestigator, ĩq̃sitor.

Quæsit⁹, *Cõquisitus*, Gesucht. *Inuestigatus, Peruestigatus*, Erforscht. *Indagatus*, Außgespürt. *Explorat⁹*, Erfahrn

Quærere, Suchẽ. *Inq̃rere, Cõquirere, Exq̃rere, Perq̃rere*, Erforschẽ/Durchsuchẽ. *Explorare*, Erkündigẽ. *Scrutari, Perscrutari*, Ersuchẽ. *Scitari, Cõtari, Percõtari, Rimari, Excutere*, Erfragẽ. *Vestigare, Inuestigare, Peruestigare Indagare*. Außspürẽ. *Expiscari, Aucupari, Venari, Captare*, Erfuchẽ Nachjagẽ.

Adiuncta.)Magnopere, Tãtopere, Maximè quærere, vel inquirere. Multũ & diu, Multũ & sæpe quærere. Mirãdũ in modum peruestigare õnia. Penitùs perscrutari. Propè scrutari. Diligenter quærere vel exquirere. Dil-

gētiùs perſcrutari, inueſtigare. Quàmdiligētiſſimè exquirere. Nimis diligenter inquirere. Nimis exquirere. Studiosè, Studioſius inquirere, conquirere, exquirere. Accuratiùs exquirere. Acutiſſimè indagare. Subtiliùs quærere. Sagaciter peruestigare. Curioſiùs cōquirere. Curioſum eſſe in exquirendo, vel ad inueſtigandū. Ociosè quęrere. Cū deſidioſa delectatione veſtigare. Separatim, cōmodiùs quæri. Sine inuidia, Re & ratione exquirere. Difficilem eſſe rationem inueſtigandi. Defatigatio quærendi turpis. Furaciſſimè ſcrutari. Palàm exquirere. Procul quęrere. Vndiq; conquirere. Terra mariq; quærere. Statim conquirere. Iamdiu, Dies noctesq; quærere.

ANIMADVERSIO, *Obſeruatio*, Merckung/Warnemmung. *Attentio*, Auffmerckung. *Notatio*, Auffzeychnūg. *Circumſpectio*, *Cōtemplatio*, Vmbſehung/Beſchawung.

Adiuncta) Magna & diligens contemplatio, notatio. Summa, Diuturna, Lōginqua, Conſtans atq; diuturna obſeruatio. Crebra animaduerſio. *Actiones*.) Excitare animaduerſionē. Dignū aliqd eſſe notatione. Haberi delectum & notationē. Notari, Inueniri, Conſtare aliqd obſeruatione. Perſpici animaduerſione. Diſcere aliqd, Agnoſcere, Cognoſcere obſeruatione. Scientiā afferre, vel efficere, Artē facere, Valere obſeruationē. Tolli notationem.

Animaduertens, *Obſeruans*, *Attendens*, Merckend/Auffmerckend. *Conteplans*, Beſchawend.

Animaduerſus, Gemerckt. *Obſeruatus*, Wargenomē. *Notatus*, Auffgezeychnet.

Animaduertere, *Attendere*, Merckē/Auffmercken. *Obſeruare*, Warnemen. *Notare*, Zeychnē/Auffzeychnen. *Speculari*, *Aucupari*, Achthaben/Nachſehē. *& ſuprà*.

Adiuncta.) Maximè animaduertere. Magnopere attendere. Vehementer obſeruare. Admodū, Studiosè, Nunquam ſatis attēdere. Acerrimè obſeruare. Diligenter animaduertere, obſeruare, attendere. Sanctiſſimè obſeruare. Benè, Meliùs attēdere. Curioſiùs, Rectiſ. Scientiſſimè animaduertere. Facilè notare. Ex inopinato, Semper obſeruare.

INVENTIO, Erfindung. *Inuentū*, eyn Fund. *Inuenticula*, eyn Fündlin. *Excogitatio*, Erdenckung. *Cōprehenſio*, *Deprehenſio*, Ergreiffung.

Adiuncta) Tot inuenta. Commodæ inuentiones. Benè, Vera inuenta. Facilis inuentio. Non difficilis excogitatio. Manifeſta deprehenſio. Nuda & inornata inuentio. Antiquiora inuenta. *Actiones*.) Habere excogitationem

nem non difficilem, res. Discere, Nosse inuenta. Obtemperare inuentis. Expolire inuentum. Recedere ab inuentis. Tolli comprehensionem & perceptionē.

Inuentor, Repertor, eyn Erfinder. *Inuentrix*, eyn Erfinderin. *Excogitator*, eyn Erdencker. *Autor, Princeps, Architectus &c.* Anfänger.

Inuentus, Adinuentus, Repertus, Gefunden/Erfunden. *Excogitatus*, Erdacht. *Comprehensus, Deprehensus*, Ergriffen.

Adiuncta) Multa diuinitùs inuēta. Planè deprehēsus. Bene et vtiliter, Acutiùs, Manifestè inuent[9], vel deprehēsus. Manifestò comprehēsus, vel deprehensus.

Inuenire, Reperire, Finden/Erfinden. *Excogitare*, Erdencken. *Comprehendere, Deprehendere*, Ergreiffen.

Adiuncta) Benè atq; vtiliter inueniri. Ingeniosè)(Improbè & callidè excogitare. Acutè, Subdolè, Versutè inuenire, vel excogitare. Acutissimus, Peracutus ad excogitandum. Diligenter & cautè excogitare. Acrior in inueniendis rebus. Minimè tardus in excogitãdo. Accuratio mira, Motus animi celer ad inueniendum vel excogitandum. Sapienter, Facilè, Facillimè inuenire, reperire, excogitare. Expeditũ ad inueniendũ. *Manifestè, Manifestò*, deprehendere, vel comprehendere. Palàm inuenire. Difficile esse aliquid inuentu, vel ad inueniendum. Difficillimè reperiri. Vix inueniri.

INTELLIGENTIA, *Intellectus*, Verstand/Verständnis. *Mens, Ratio, Captus, Sensus, idem, & suprà. Perceptio, Comprehensio*, Merckung/Begreiffung. *Anticipatio, Præsensio*, Vormerckung. *Præsagitio*, Vorahnung. *Perspicientia*, Ersehung.

Adiuncta) Præstans, *Mediocris*, Recta intelligentia. Artificiosa præsensio. Vitiosa, Quædam, Prima & inchoata intelligentia: Simulatio intelligentiæ. Communis intelligentia, sensus. Diuina præsensio, vel præsagitio. Humanus, Vulgaris, Popularis sensus, vel intelligentia. Æternus sensus. *Actiones.*) Conclusisse intelligentiam in animo. Conuertere aliquem ad intelligentiam. Cadere rem in, vel sub intelligentiam. Inueniri prę̨sensionem. Esse, Inesse in aliquo intelligentiam, sensum, præsagitionem. Participem esse intelligentiæ. Completa & referta quædam sensu. Habere intelligentiam, sensum. Compotem esse sensus. Præstare, Anteire, Vincere alios intelligētiâ. Comprobare præsensionem. Acuere, Explicare, Excutere intelligentiam. Permeare per omnia intelligentiam. Rapi sensu. Intrare aliquid in sensum & mentem. Efficere notas res, & inchoare in animis intelligentiam. Cape-

re aliquid, intelligētiam. Cōprehendere aliquid intelligentiâ, ratione, sensu, cogitatione. Amplecti cogitationem. Cognoscere, Tenere, Continere res intelligētiâ. Gustare sēsu. Gubernare rem intelligētiâ. Nouisse intelligentiam alicuius. Abstrahere à sensu mētis. Fugere aliquid vim & notionē intelligētiæ. Præcurrere aliquid perceptionem. Prętervolare sensum. Disiungi aliquid longißimè ab intelligentia sensuq;. Tolli comprehensionē & perceptionē. Carere intelligētiâ, vel sensu. Sine sensu esse.

Intelligens, Verstendig *Præsentiens*, Vormerckēd. *Ingeniosus, Prudens, Prouidus, Callidus, & suprà, & L.54.*

Intellectus, Verstanden *Perceptus, Comprehensus*, Gemerckt/Begriffen. *Antecceptus, Anticipatus*, Vorgefaßt. *Præsensus, Præuisus*, Vorgemerckt/Vorgesehē. *Adiuncta.)* Penitùs perceptus, perspectus, planeq; cognitus. Satis explorate perceptus & cognitus. Parum intellectus. Aßiduè præceptus.

Intelligere, Verstehē/Mercken. *Sagire, Præsagire*, Ahnen. *Sentire, Præsentire*, im Sinn begreiffen. *Videre, Præuidere, Prouidere, Perspicere, Conspicere, Prospicere, Cernere*, Sehen/Vorsehen. *Audire*, Hörē. *Assequi, Consequi*, Ergreiffen/Begreiffen. *Colligere*, Abnemmē. *Accipere, Concipere, Percipere, Præcipere, Cōprehendere, idē*, Vernemmen/Fassen. *Tenere*, Halten oder Verstehen. *Olere, Gustare, Odorari &c. pro intelligere.*

Adiuncta.) Magis, Maximè intelligere, videre, prospicere, cernere. Longè prospicere animo. Altiùs perspicere. Multùm prouidere, intelligere. Multa percipere, præsentire. Plus, Plurimū videre in re. Omninò, Planè, Penitus intelligere, videre, perspicere. Tam, Prudenter videre, perspicere: Prudentia, Artificiū, Scientia intelligendi, perspiciendi. Diligēter, Acriter ītelligere, percipere, videre. Acutiùs atq; acriùs videre Acutißimè, Solertißimè perspicere. Rectè intelligere. Bene planeq; percipere. Optimè intelligere, vel perspicere. Præclarè, Pulchrè, Facilè Faciliùs, Facillimè intelligere, perspicere, cognoscere, cernere. Dilucidè, Perspicuè, Apertiùs intelligere, perspicere. Celeriter animo cōprehendere. Celeriter expediteq; percipere. Nō satis, Parùm, Minùs, Vix intelligere, videre, perspicere, accipere, percipere. Non quicquā, Nullo prorsus modo intelligere. Nihil omninò sentire. Malè itelligere, percipere. Iam antè prospicere animo. Iampridem intellexisse. In posterum præsentire. Seriùs intelligere.

Intelli-

Intelligēter, Verständiglich.

IVDICIVM, Iudicatio, das Vrtheyl / Entscheydung. Aestimatio, Existimatio, Achtung / Schätzung. Sentētia, Sensus, Animus, Mēs, Ratio, die Meynung. Consiliū, d Rathschlag / Anschlag. Institutum, Cōstitutū, das Fürnemen. Decretum, Propositum, Placitum, der Fürsatz / oder Beschluß.

Adiuncta.) Magnum, Maximū, Tantū iudicium. Longum consilium. Multa, Varia iudicia. Tot sententię. Bona, Optima ratio, consilium, Præclarum iudiciū, sententia, decretum. Amplissimū, Ornatissimū, Singulare iudicium, vel consilium. Admirabile, Consideratū, Intelligens, Prudēs sincerumq; iudiciū. Sapiēs sentētia. Acre, Peracre, Subtile, Subtilissimum, Exquisitū, Limatulū, Politulum iudicium. Callida, Astuta ratio. Necessarium, Certum iudiciū. Certa stabilisq; ratio, vel sententia. Nondū confirmatum consiliū. Verum, Verius, Verissimum iudiciū, sententia. Vera ac sapiens sentētia. Rectus & confirmatus sensus. Graue, Grauissimū iuditiū, vel sententia. Constans, Grauis, Fortis ratio atq; sententia: Æquabilitas, Constantia, Firmitas, Stabilitas iudicij. Liberum, Integrum, Voluntarium, Clarum, Notissimum)(Obscurum iudicium. Comprehensum, Perceptum & cognitum decretum. Gratum, Iucundum, Optatum, Tacitum iudicium. Tacitus, Reconditus sensus. Occultum, Minùs firmum, Difficile, Paruum iudicium. Diuersæ, Distractæ sententiæ. Contraria, Pugnantia iudicia, sententiæ. Fallax iudicium. Falsum decretū. Commune, Multitudinis, Vulgi, Imperitorum iudicium, vel sensus. Vna mens omnium. Regalis sententia. Maturum iudicium. Vetus decretum. Pristinum iudicium, vel mens. Perpetuum iudicium. Actiones.) Opus esse iudicio. Expectare, Deferre ad aliquem iudicium. Oriri iudicium à sensibus. Nasci decretum. Inire rationem. Suscipere aliquid iudicio. Consilium suscipi. Habere iudicium de re. Versari in sententia. Esse iudicij, vel iudicio, & Iudicium alicuius esse. Cōsilium, Sensum, Sententiam, Rationem, Propositum, Constitutum alicuius esse. Esse in sententia aliqua. Inesse consilium & rationem. Præditum esse iudicio, vel consilio. Particeps, Compos, Plenus rationis & consilij. Valere iudicio. Pollere iudicium. Vincere consilio. Vti iudicio, existimatione, consilio, ratione, sententia, instituto. Dirigere, Flectere iudicium aliquò. Spectare ad rem, cōsilium. Adhibere, Interponere, Intercedere, Facere, Fieri iudicium de re. Iudicio, Consilio, Mente facere, aut fieri aliquid. De sententia, Ex sententia alicuius facere, aut fieri aliquid. Probare, Approbare, Comprobare Confirmare aliquid iudicio. Subire iudicium aliorum Celare, Occultare, Scitari,

Exponere, Explicare, Exprimere ſententiam, vel ſenſum. Aperire, Terminare, Declarare, Significare, Scribere, Perſcribere, Proferre ſententiam, vel iudicium. Prodere decretum. Signum vel Teſtimonium dare, Fidem facere iudicij ſui. Extare iudicium alicuius. Perſpicere, Cognoſcere ſententiam, iudicium, ſenſum. Non ignarum aut expertẽ eſſe ſenſus alicuius. Nouiſſe, Tenere, Habere iudicium alicuius. Lætari, Delectari iudicio, vel cõſilio. Pergratam eſſe ſententiã. Laudare, Probare, Cõprobare, Anteponere ſentẽtiam, iudicium, rationem. Ducere, Adducere, Traducere aliquem in ſentẽtiam. Adiungere iudicium ſuũ alicui. Coniungi ſentẽtia. Aſſentiri ſententiæ. Nõ aſpernari ſententiam. Scribere, Aſſcribere ad iudicium alterius ſuam ſententiã. Sententiæ aſſcribere aliquẽ. Concordare, Congruere iudicia, vel ſenſus. Sequi iudiciũ, vel ſententiam alicuius. Perſequi ſententias. Ferri iudicio multitudinis. Parêre decretis. Defendere ſententiam, vel decretũ. Amplexari & tueri iudicium. Stare iudicio ſuo, vel alterius. Confidere, Niti iudicio alicuius. Suſtẽtare, Conſolari ſe conſiliorũ cõſcientia. Integrum ac liberũ relinquere iudicium. Confirmare iudicium. Seruare, Conſeruare conſiliũ. Tenere, Retinere, Obtinere ſententiam, inſtitutum, iudicium. Manere, Permanere, Perſeuerare, Conſtare, Perſtare, Conſiſtere in ſententia, propoſito, conſilio. Nulla re deterreri à propoſito. Vereri, Pertimeſcere, Reformidare, Improbare iudicium, vel rationẽ. Diſſentire, Diſcrepare, Diſſidere, Abhorrere, Abeſſe, Seiunctum eſſe à iudicio, ſentẽtia, rationibus, ſenſu alicuius. Alienũ aliquid facere inſtitutis, vel iudicijs. Repugnare ſententiæ. Obſiſtere rationi. Contemnere, Aſpernari iudicium, aut ſenſum. Repudiare ſententiam. Reprehendere iudicium, conſilium, ſententiam. Explodi ſententiam. Diſtrahi animos in cõtrarias ſententias. Differre cõſilium. Labi iudicio, Aberrare conſilijs, vel iudicio. Pœnitere aliquem conſilij. Superare aliquid rationem. Corrumpi, Infirmari, Imminui iudiciũ de aliquo. Remitti de iudicio. Deterrere, Depellere, Deijcere, Deducere, Mouere, Dimouere de ſentẽtia. Mutare, Commutare, Immutare ſententiã, conſiliũ, iudicium, rationem. Obliuiſci inſtituti. Deſiſtere ſententia vel de ſententia. Cedere ſententiã rei. Decedere, Recedere à ſentẽtia. Moderari ſententiã. Abijcere conſilium. Spoliare iudicio. Tollere, Perdere iudicium. Deeſſe, Nullum eſſe conſilium. Expertem eſſe conſilij & rationis. Sine iudicio facere aliquid.

***Iudex, Iudicans*, eyn Vrtheyler. *v. & L. 35. Aeſtimator, Exiſtimator*, eyn Schätzer. *Inſtituens, Conſtituẽs*, Fürhabend / Entſchloſſen.**

Adiuncta) Optimus, Acer, Diligens iudex. Callidus, Æquus, Iuſtus, Æquiſſimus, Iniuſtus, Iniquus æſtimator, vel iudex. *Actiones.*) Habere, Eſſe, Reprehendere aliquid æſtimatorem.

Iudi-

Iudicatus, Geurtheylt. *Præiudicatus*, Zuuor Geurtheylt. *Aestimatus*, *Existimatus*, Geschätzt. *Statutus*, *Constitutus*, *Institutus*, Fürgenommen. *Conceptus*, Gefaßt. *Decretus*, Beschlossen. *Propositus*, Fürgesetzt. *Destinatus*, Verordnet. *Numeratus*, *Habitus*, Gerechnet/ Gehalten.

Adiuncta.) Palàm decretus. Antè conceptus. Semper habitus.

Iudicare, Vrtheylen. *Dijudicare*, Entscheyden. *Præiudicare*, Vorurtheylen. *Adiudicare*, Zuerkennen. *Aestimare*, *Existimare*, *Censere*, *Ducere*, Schätzen/Achten. *Sentire*, Gesint sein. *Statuere*, *Constituere*, *Instituere*, *Proponere*, Fürnemmen. *Decernere*, Beschliessen. *Asscribere*, *Aßignare*, *Attribuere*, Zurechnen. *Destinare*, Zuordnen. *Metiri*, *Péndere*, *Ponderare*, Ermessen. *Numerare*, *Annumerare*, Zuzehlen. *Accipere*, *Interpretari*, also Auffnemmen/Deuten.

Adiuncta) Magni, Magno, Permagno, Tanti, Quanti, Pluris, Plurimi æstimare, vel facere. Tãtum, Quantum iudicare. Carè, Largè, Liberaliter ęstimare. Prorsus statuere. Satis constituere. Minoris, Minimi æstimare, vel facere. Tenuisime, Nihili, vel Nihilo æstimare. Rectè iudicare, sentire, statuere. Probè, Bene iudicare. Meliùs statuere, vel constituere. Optimè iudicare, vel constituere. Diligenter, Exploratè iudicare. Sapienter statuere, constituere. Subtiliter, Verè, Fortiter, Ex veritate, Sine dubitatione aut errore, Liquidiùs iudicare. Apertisimè sentire. Facilè, Facillimè iudicare, statuere, interpretari. Leui coniectura péndere. Tacito sensu iudicare. In bonam vel optimam partem accipere. Amicè, Moderatè, Fortiter, Patienter accipere. Æquiùs, Leuiùs iudicare. Seuerè æstimare, accipere, statuere. Difficile, Periculosum esse aliquid iudicare. Cum offensione, Grauiter, Asperiùs, Duriùs accipere. Grauisimè, Fallacisimo sensu, Odio, Amore, Aliter, Aliud iudicare, statuere, constituere, sentire. Contra statuere. Communiter constituere. Idem sentire. Antè iudicare, constituere. Sæpisimè, Toties iudicare.

Iudiciò, Fürsetzlicher weise. *Consiliò*, mit Rath. *Constitutò*, auß gutem Fürsatz/ oder Bedacht.

DE VOLVNTATE, ET AFFECTIBVS.

Locvs XXIX.

VOLVNTAS, der Wille. *Animus, Mens, Sensus, Sententia, pro voluntate, & suprà. Arbitrium, Arbitratus*, das Gutduncken/Wolgefallen. *Libido*, die Begierde/der Lust. *Institutum, Propositum, Consilium, Iudicium, v. L. 28. Studium*, die Neygung. *Propensio, Procliuitas, infrà, L. eodem. & 30. Nutus*, das Gehäll/Verwilligung.

Adiuncta) Magna, Sũma, Incredibilis voluntas aliquorũ. Tantum, Quantum, Minus voluntatis. Bona, Melior voluntas, vel mens. Honesta, Recta, Rectissima, Iusta, *Præclara*, Constans, Libera, Propensior, Liberalis, Clarissima, Grauis, Grauissima, Obstinatior, Obfirmatior, Non turpis, Minus iusta, Impudens, Deprauata, Conscelerata, Nefaria, Inuisa voluntas. Occulta, Obscura, Communis, Impensa, Eadem, Similis, Consentiens, voluntas. Diuersæ, Variæ voluntates: Diuersitas, Dissimilitudo, Varietas voluntatum, vel studiorum. Pugnantia & cõtraria studia. Diuina, Censoria, Popularis, Noua, Repentina voluntas.

Actiones.) Pertractare animos, excipere voluntates. Impellere, Compellere, Adducere, Deducere voluntatem. Moderari ac fingere mentes ac voluntates. Fingi, Flecti, Detorqueri voluntatem. Proficisci alicunde, Accidere alicui voluntatem. Incumbere ad voluntatem aliquam. Suscipere mentem, vel voluntatem. Afferre voluntatem ad rem. Interponere iudicium suæ voluntatis. Reuocare, Referre, Conferre rem ad arbitrium. Esse voluntatem, arbitriũ, vel studium alicui, vel alicuius, & Voluntate quadam esse aliquem, & In voluntate, aut sententia esse. Positum aliquid esse in voluntate, aut libidine alicuius. Habere voluntatem, aut propositum. Ferre aliquid voluntatem. Tenere, Occultare sententiam. Occultã, Abditam, Retrusam esse voluntatem. Significare voluntatem. Signum dare, Testimonium, Indicium, Imaginem relinquere voluntatis. Ostendere, Declarare, Demonstrare, Aperire voluntatem, vel sententiam. Interpretari, Enodare, Enunciare voluntatem, vel consilium. Apparêre, Patêre, Notam esse alicui, Intelligere, Cognoscere, Videre, Intueri, Spectare, Perspicere voluntatem, mentem, nutum alicuius. Fingere & accommodare se ad voluntatem & nutum alicuius. Valere alicuius voluntatem, & Volũtate valere, aut pollêre aliquem

quem. Grauem esse, Charissimam habere voluntatem alicuius. Mouere, Commouere aliquem, voluntatem alterius. Venire in arbitrium alicuius. Acedere ad voluntaté. Aggregare volũtatem suam ad dignitatẽ alicuius. Sociũ comitemq; habere voluntatis. Coniunctissimum esse cum aliquo sententia & voluntate. Consentire, Assentire voluntate, vel mente. Comprobare voluntatem. vel rem voluntate. Adiuuare volũtatem. Fauere voluntati. Sequi Consequi voluntatem. Obsequi, Parêre, Obedire, Obtemperare, *Morem* gerere voluntati. Obseruare nutum. Conuertere se totum, Conformare, Accommodare ad voluntatẽ, nutum, sensum. Præstò esse ad nutum. Deditum esse voluntati alicuius. Rationem habere voluntatis alicuius. Prçferre, Anteferre voluntatem alicuius commodo suo. Referre omnia ad voluntatẽ alicuius. Consulere, Seruire voluntati. Dare voluntatẽ alicuius autoritati. Concedere, Tradere, Permittere, Largiri aliquid voluntati alicuius. Viuere ad arbitrium alicuius. Facere, Fieri aliquid voluntate. Agere arbitrio vel nutu alicui⁹. Efficere ad, vel secundùm arbitrium. Arbitrio, Arbitratu, Nutu alicuius facere. Ad voluntatem, nutum, Arbitrium, De voluntate, sententiâ, Pro voluntate, Ex voluntate, sententiâ facere, aut fieri aliquid. Proficisci aliquid à voluntate. Satisfacere, Satisfieri voluntati. Defendere, Conseruare voluntatem. Stare à voluntate alicuius. Manere voluntatem eandem. Manere, Permanere, Constare, Perstare in sententia, vel proposito, consilio. Nunquam pœnitere aliquẽ voluntatis. Afferre difficultatẽ voluntate. Diffidere aliquos voluntate, vel à voluntate. Dissentire voluntatem cum scripto. Diuersas esse voluntates, distractasq; sententias. Seiunctum esse à voluntate & sententia aliqua. Abhorrere voluntatem à re. Deesse volũtati alicuius. Negligere, Repudiare, Contemnere voluntatem alicuius. Aduersari, Resistere, Obsistere, Impedimento esse volũtati alicuius. Perstringere voluntatem. Contra, Præter voluntatem alicuius dicere, facere, pugnare, accidere. Deterreri de sententia, vel à proposito. Deducere voluntatem. De sententia deducere, deduci, Deijci, Frangere, Corrigere, Rescindere, Sanare, Eripere voluntatem. Decedere, Discedere, Desistere de sententia. *Mutare*, Immutare, Cõmutare, Abijcere voluntatem, mentem, sententiam: Cõmutatio, Inclinatio voluntatis. Deficere, Deesse, Abesse voluntatẽ. Carere arbitrio.

Voluntarius, Willig/ Freywillig. *Libens*, *Lubens*, *Perlubens*, Gern/ Gutwillig. *Promptus*, *Paratus*, *Alacer* &c. v. L. 30.

Velle, Wöllen. *Peruelle*, fast gern Wöllen. *Malle*, lieber Wöllẽ. *Lubêre*, *Libêre*, *Collibere*, *Placere*, jhm Gelieben od' Gefallẽ lassen. *Sẽtire*, so Meynen/

Meynẽ/oder Gesinnet sein.

Adiuncta.) Maximè velle, vel lubere. Magnopere, Tantopere, Quantopere, Tàm, Quàm &c. velle. Multò, *Multis* partibus, Paulò, Potiùs malle. Planè, Valde, Vehementer velle. Peruelle. Ampliùs, Minùs, *Minimè*, Quā minimum velle. *Minùs* libere, Satis scitè, Non apertè velle. Simulac collibere.

Voluntariè, Voluntariò, Voluntate, Williglich/ mit Willen. *Lubenter, Libenter, Perlibenter*, Gern. *Studiosè, Studiò*, mit fleiß. *Consultò*, Wolbedachter weise. *Spontè, Vltrò*, Freiwilliglich.

RECVSATIO, Widerung. *Tergiuersatio*, Hindersich Haltung.

Adiuncta.) Iusta recusatio. *Actiones.)* Habere recusationem. Esse tergiuersationem, vel recusationem. Probare recusationẽ. Sine vlla recusatione facere aliquid.

Inuitus, Vnwillig/ Vngern. *Perinuitus*, fast Vngern. *Recusans, Repugnans*, Widerig. *Aduersans*, Widerstrebend. *Tergiuersans*, Zuruck ziehend. *Coactus*, Gezwungen/ *v.L.*2.

Nolle, Nicht wöllen/ Wideren. *Recusare, Repugnare*, Abschlagen/ Wägern. *Aduersari*, Widerstrebẽ. *Tergiuersari*, Zuruckziehen. *Abnuere, Renuere*, Abschlagen mit Nicken. *Displicere, Improbare, Reÿcere &c.* L. 53.

Adiuncta.) Non incallidè tergiuersari.

Inuitè, Inuitò, Vngern/ Vnwilliglich. *Ingratis*, mit Vnwillen oder Vndanck. *Repugnanter*, Widerspänniglich. *Molestè*, Verdrießlich. *infrà eodem L.*

Adiuncta.) Paulò inuitiùs, inuitissimè.

LECTIO, Electio, Wöhlung/ Erwöhlung. *Selectio, Delectus*, Außlesung. *Optio, Optatio*, Wahl. *Cooptatio*, Kiesung. *Probatio, Approbatio*, das Wolgefallen. *v.* L. 53.

Adiuncta.) Magnus, Peracutus, Diligens, Elegans delectus. Misera, Iniqua optio. *Actiones.)* Dignum esse selectione. Deferre optionem. Facere potestatem optionemq;. Solutam alicui esse optionem eligendi. Dare, Esse optionem, vel potestatem alicui. Peruenire ad optionem. Duci delectu. Inueniri selectionem. Habere delectum. Vti selectione. Adhiberi, Esse, Teneri delectum. Relinquere, Turbare delectum. Expoliare rem selectione.

ctione. Tollere, Remouere delectum.

Elector, eyn Erwöhler.

Lectus, *Delectus*, *Electus*, *Selectus*, Erwöhlt. *Cooptatus*, Erkosen.

Legere, Wöhlen. *Deligere*, *Eligere*, *Seligere*, Ausserlesen. *Optare*, *Adoptare*, *Cooptare*, Erwöhlen. *Carpere*, *Excerpere*, Ausserkiesen.

Adiuncta:) Magis eligere. Ex omnibus, vel cunctis eligere, deligere. Iudicio deligi aliquid. Parùm diligenter eligere. Minimè deligendum aliquid.

Electè, Ausserlesener weise.

REIECTIO, *Improbatio*, *Repudiatio*, Verwerffung.

Adiuncta) Grata reiectio. *Actiones.*) Fieri, Interponi reiectionem.

Reiectus, Verworffen. *Reiectaneus*, *Reÿciendus*, Verwürfflich. *Improbatus*, *Repudiatus*, Veracht.

Reÿcere, Verwerffen. *Improbare*, *Reprobare*, Mißfallen lassen. *Repudiare*, *Spernere*, *Aspernari*, *Contemnere*, *Respuere*, Verachten/ Außschlahen/ *& infrà eodem L.*

Adiuncta.) Omninò, Funditus repudiare. Eò magis reijcere. Vehementer, Rectissimè improbare. Magno animo repudiare. Cum iniuria reijcere. Superbissimè, Contumaciter repudiare. Minimè improbare. Subitò reiicere.

AFFECTIO, *Affectus*, die Neygung. *Motus*, *Motio Commotio*, *Permotio*, *Perturbatio*, die Bewegung des Gemüts. *Appetitus*, die Begierd/ *infrà eod. L.* *Concitatio*, *Incitatio*, *Incitamentum*, *Instigatio*, *Instinctus*, *Stimulus*, Anreyzung/ Tryb. *Inflammatio*, *Ardor*, *Feruor*, Entzündũg/ Brunst.

Adiuncta) Magnus animi motus, perturbatio. Tantus motus, ardor, perturbatio. Grauis perturbatio, concitatio. Amplificatæ perturbationes. Vehementiores concitationes, incitationes. Moderatę perturbationes. Permediocres motus: Mediocritas motus, vel perturbationum. Breuis perturbatio. Duplices, Quatuor &c. perturbationes. Recta, Optima affectio. Laudabilis affectus. Diuinꝰ motus, incitatio, instinctus. Celeres motus, Acuti, Vberes, Firmi, Diuturni. Longè acerrimus motus. Intimæ permotiones. Voluntarius, Opinabilis motus, perturbatio. Naturalis perturbatio. Solutus ac liber, Iucundus, Dulcis motus. Suauis commotio, Hilariores perturbationes.

nes. Constans, conueniensq; affectio animi. Manentes affectiones. Mouentes perturbationes. Inconstans, A se ipsa dissentiens, vel discrepans, Distorta, Praua affectio. Vitiosa perturbatio, aut commotio. Lumine mentis carens affectio. Nimij, rationi nõ obtemperantes motus. Inanes, Diffidentes, Finitimi & propinqui motus. Contrariæ commotiones. Impotens, Turbidus, Inimici rationi, Auersi à ratione, Concitati, Turbati, Perturbati, Turbulenti motus. Mala, Misera, Tabifica perturbatio. Repentinus animi motus. *Actiones.*) Vocare animos ad motum. Tractare, Miscere, Agitare, Adhibere, Imprimere, Inurere, Afferre motum. Admouere stimulos. Inflammare motus. Deducere ad motus, Mouere, Impellere, incitare aliquos. Conficere, Concitare, Excitare, Incitare, Gignere motus animorum, permotiones, perturbationes. Nasci, A natura dari, vel tribui motus. Fieri motum, aut perturbationem. Commoueri, Cõcitari perturbationes. Procliuem esse ad perturbationes, vel motus. Probare, Approbare, Laudare affectionem vel perturbationem. Peruenire ad affectionem. Cadere in aliquem perturbationem. Incidere in perturbationes. Suscipere perturbationem. Dedere se motibus animi. Esse alicui motus. In perturbatione esse. Afferre ad causam permotionem. Significare, Declarare motus animorum, aut concitationem. Perturbari, Affligi, Inflammari, animum motu, vel incitatione. Impelli, Moueri, Commoueri, Exanimari perturbatione. Succumbere perturbationi animialiquẽ. Cogi permotione animi. Facere, Fieri aliquid motu animi, aut perturbatione. Augere motus animorum. Curationem adhibere ad motum, vel perturbationem. Reuocare mentes à permotionibus. Regere, Gubernare, Cohibere, Mitigare, Sedare motum, permotionem, perturbationem. Conuerti motus. Fugere perturbationes. Repugnare perturbationibus. Minuere, Abluere, Deijcere, Remouere, Depellere, Extirpare perturbationem. Extinguere, Tollere, Deficere motum animi. Considere ardorem. Vacare motu, perturbatione, concitatione animi. Vacuum, Liberum, Solutum esse à perturbatione, vel concitatione. Sine perturbatione mentis facere aliquid.

Affectus, Animatus, Geneygt / Gemütet. *Motus, Commotus, Permotus*, Bewegt. *Perturbatus*, Betrübt. *Concitatus, Excitatus, Instinctus*, Erregt / Angereytzt. *Adductus, Deductus, Inductus, Impulsus*, etwahin Gebracht / oder Getriben.

Incensus,

Incensus, *Inflãmatus*, Entzünd. *Ardens*, *Flagrans*, Brünstig.

Adiuncta.) Magna animi perturbatione commotus. Magno animi motu perturbatus. Magno amore inflammatus. Vehementer commotus. Vehementissimè perturbatus. Incredibili cupiditate inflammatus. Meliùs, Optimè animatus. Accommodatissimè affectus. Infirmè animatus.

Concitator, *Stimulator*, eyn Auffwecker/Anstiffter. *Impellens*, *Instigans*, Bewegend/Anreitzend.

Afficere, Anfichten. *Mouere*, *Cõmouere*, *Permouere*, Bewegen/Treiben. *Perturbare*, Betrüben. *Conuertere*, Vermögen. *Concitare*, *Excitare*, *Incitare*, *Inuitare*, *Instigare*, Erwecken/Anreitzen. *Allicere*, *Elicere*, *Illicere*, *Pellicere*, *Allectare*, Locken/Anlaß geben. *Impellere*, *Perpellere*, Treiben. *Ducere*, *Adducere*, *Inducere*, Anführen. *Flectere*, *Inflectere*, *Inclinare*, Biegen/Neygen. *Trahere*, *Attrahere*, Ziehen. *Capere*, Einnemmen. *Tangere*, *Tenere*, *Retinere*, Berüren/Halten. *Acuere*, *Exacuere*, *Stimulare*, Auffmundern. *Accendere*, *Incendere*, *Inflammare*, Entzünden. *Flagrare*, *Ardere*, *Exardescere*, Brennen/Brünstig sein.

Adiuncta) Magis, Maximè afficere, mouere, incendere, exacuere, perturbare, excitare, stimulare. Magnopere mouere. Tam allicere. Vehementer mouere, commouere, instigare, perturbare, incendere. Valdè mouere, excitare. Admodùm moueri, commoueri. Grauiter affici, cõmoueri. Mirabiliter mouere. Mirificè flagrare. Incredibiliter cõmouere. Incredibili studio, vel desiderio flagrare. Variè affici. Nimis flagrare. Mediocriter moueri, commoueri. Modicè tangere. Paulùm moueri. Non satis commoueri. Optimè affici. Acutè, Peracutè moueri. Auidè affici. Iucundè, Dulciter moueri. Facilè mouere, allicere, impellere. Perleuiter commoueri. Inaniter, Minùs, Minimè, Nihil moueri, vel commoueri. Ne tantulum quidem commoueri. Repentè mouere.

SEDATIO, Stillung des Gemüths. *Delinitio*, *Placatio*, Erweychung/Versünung. *Moderatio*...

Moderatio, Mitigatio, Mässigung/ Linderung der Affect. *Securitas, Vacuitas, Tranquillitas*, Rühiger Sinn.

Adiuncta) Multæ mitigationes. Maximè exoptata & expetita securitas. *Actiones.)* Afferre sedationem. Adhibere vacuitatem ab angoribus. Leniri mitigationibus. Habere securitatē. Ablui perturbationem placatione.

Delinitor, eyn Erweycher/ Versüner.

Sedatus, Gestillt. *Delinitus*, Erweycht. *Placatus, Placidus*, Versünt. *Moderatus*, Sittsam. *Vacuus, Securus, Tranquillus*, Rühig.

Adiuncta.) Tàm, Quàm mitis, placatus &c. *Actiones.)* Facere delinitum. Efficere placatum. Reddere placidum. Esse placatum, vacuum, solutum. Esse, Consistere tranquillo animo.

Sedare, Stillen *Lenire, Delinire, Mitigare, Demitigare*, Linderen/ Milteren. *Mulcere, Permulcere*, Streychlen. *Mollire*, Erweychen. *Auocare, Abducere, Deducere*, Abwenden. *Immutare, Flectere, Reprimere*, Anders Gesiñt machen. *Placare*, Versünen. *Tranquillare*, Stillen. *Deferuere, Deferuescere*, Erkalten.

Adiuncta) Multis condimentis mitigare. Difficilè esse abducere, mitigare. Non satis deferbuisse. Vetustate, Longinquitate temporis, Ætate mitigari. Quotidie demitigari.

Sedatè, Placatè, Placidè, Rühiglich. *Tranquillè*, Stilliglich. *Moderatè*. Mässiglich.

VOLVPTAS, Wollust. *Lætitia, Gaudium*, Freud. *Hilaritas, Iucunditas*, Frölichheyt. *Amœnitas*, Lustbarkeyt. *Suauitas, Suauitudo, Dulcedo, Dulcitudo*, Süessigkeyt. *Delectatio, Delectamentum, Oblectatio, Oblectamentum*, Erlustigung. *Exultatio*, Frolockung. *Titillatio*, Kützelung. *Deliciæ, Illecebræ*, reyzende Lieblichheyten.

Adiuncta.) Magna, Maior, Maxima voluptas, lætitia, delectatio, iucunditas, dulcedo. Vehementer magna delectatio: Magnitudo voluptatis. Tanta, Quanta voluptas, lætitia, iucunditas, delectatio, gaudium. Tantum voluptatis, delectationis. Tanta titillatio voluptatum. Multæ voluptates, delectationes, deliciæ. Multa hilaritas. Permulta oblectamenta. Plus voluptatis, lætitiæ. Plurimæ voluptates, delectationes, iucunditates. Plurimum

mum iucunditatis, vel ſuauitatis. Varia voluptas. Genera, Copia, Infinita abundantia voluptatum. Cumulus gaudij. Profuſa hilaritas. Plena & conferta res voluptatis, gaudij, hilaritatis, lætitiæ. Summa voluptas, lætitia, iucunditas, amœnitas, ſuauitas, delectatio. Singularis, Eximia ſuauitas: Mira lætitia, ſuauitas, delectatio. Mirifica voluptas, lætitia, ſuauitas. Incredibilis voluptas, lætitia, gaudium. Nimia voluptas, vel gaudium. Non mediocris voluptas. Non parua, Minor, Maxima voluptas. Bonũ, Proſperum eſſe voluptatem. Libera, Ingenua oblectatio. Diuina delectatio. Honeſtiſſima oblectatio Glorioſa, Optabilis, Humana, Exquiſita, Inſatiabilis voluptas, vel gaudium. Paratiſſimæ voluptates. Animi, Corporis, Senſuum voluptas. Deliniens animum, Mouens ſenſum voluptas. Iucundus motus voluptatis. Dulcis, Suauis, Geſtiens, Efferens ſe voluptas. Geſtiens, Exultans, Impotens, Titillans lætitia. Molles, Delicatæ, Liquidæ voluptates. Blandæ illecebræ voluptatis. Leuiores voluptates. Leuiſſima delectatio. Inanis voluptas, vel lætitia. Futiles lætitiæ. Languidæ voluptates. Puerilis delectatio. Falſum gaudium. Amatoria, Venerea, Libidinoſa, Obſcœna, Improbiſſima, Virtuti inimica voluptas. Turpis voluptas, vel lætitia. Deteſtabilis, Peſtifera voluptas. Miſera exultatio. Commune gaudium. Popularis lætitia. Stabilis, Stans,)(Mouens voluptas. Diuturna, Perpetua voluptas, lætitia. Firma & perpetua iucũditas. Sempiterna, Nocturna, Præſens, Præterita, Veniens, Conſequẽs, Noua voluptas. Subita lætitia. *Actiones.*) Allicere aliquem delectatione, vel ad delectationem. Voluptatem ad ſe allicere aliquos. Vocare, Reuocare ad ſe, voluptatem. Inuitari voluptatis illecebris, vel iucunditate. Conuertere animos in hilaritatem. Blandiri ſuauiter ſenſibus, voluptatem. Deliniri, Corrumpi voluptatis illecebris, vel blanditijs. Liquefacre aliquem voluptatibus. Excitari hilaritatem. Duci delectatione, vel voluptate. Traducere animum ad voluptatem, hilaritatem. Deduci ad hilaritatem à triſticia. Propenſiorem eſſe ad voluptates. Adornare, Deſiderare, Amplexari voluptatem. Cupidum eſſe voluptatis. Concupiſcere, Petere, Appetere, Expetere, Requirere, Optare voluptatem. Capi voluptate. Cogitare de voluptatibus. Metiri omnia voluptate. Æſtimare, Ponderare omnia voluptate. Ponere omnia in voluptate. Terminare, Dirigere omnia voluptate. Ad voluptatem dirigere, vel referre omnia. Dare, Dedere, Tradere ſe voluptatibus, iucunditati, delectationi. Aſtrictum eſſe, Obſtrictum teneri voluptatibus. Collocare adoleſcentiam ſuam in voluptatibus. Sequi, Perſequi, Conſectari voluptatem. Ferri libidine voluptatum, & Ad voluptatem ferri omni impetu. Quærere voluptatem, delectationem, oblectationem. Conquirere, Inueſtigare, Odorari voluptates, ſuauitates. Expectare, Sperare

voluptates. Spe erigi, vel inflammari voluptatum. Facere omnia voluptatis, vel oblectationis causa. Facere, Efficere voluptatem, lætitiam, hilaritatem. Conficere, Architectari, Inuenire voluptatem, oblectationem. Gignere, Parere, Nasci, Oriri voluptatem, vel lætitiam. Afferre voluptatem, lætitiam, iucunditatem, gaudium, delectationem, oblectationem. Accedere alicui suauitatem, vel delectationem. Peruenire ad aliquos lætitiam. Conspergere, Condire rem hilaritate, suauitate. Dare lætitiam alicui Participem facere voluptatis. Perfundere voluptate, lætitia, iucunditate, dulcedine. Consequi, Adipisci, Parare, Comparare voluptatē, vel delectationem. Potiri voluptate. Capere, Accipere, Percipere, Recipere, Assumere voluptatem, lætitiam, iucunditatem. Capi voluptate, vel dulcedine. Afficere, Affici voluptate, lætitia, gaudio, delectatione. Mouere sensum dulcedine, aut suauitate suâ, voluptatem. Moueri, Commoueri, Excitari aliquem lætitiâ, vel dulcedine. Titillari sensus voluptate. Prospicere, Sentire voluptatem. Sensum capere voluptatis. Permulcere sensum voluptatis. Esse rem voluptati, vel lætitiæ. In voluptate, In delicijs esse rem. Esse, Inesse voluptatem, iucunditatem, delectationem, oblectationem in re. Habere voluptatem, lætitiam, suauitatem, delectationem, oblectationem in, vel ex re. In delicijs habere rem. Versari in voluptate, gaudio. Viuere cum voluptate, gaudio. Frui, Perfrui voluptate, gaudio, lætitiâ. Vesci, Abundare, Affluere, Perfluere voluptatibus. Augere, Amplificari, Crescere voluptatem. Accedere aliquid ad voluptatem. Duplicari gaudium. Cumulari, Plenum vel Refertum esse gaudio. Compleri animum, vel mentem voluptate, vel gaudio. Admirari suauitatem. Gaudere voluptatibus. Lætari voluptate. Delectari hilaritate. Satiari voluptate, vel delectatione. Ferre apertissime lætitiam. Ferri, Efferri voluptate, lætitiâ, gaudio. Gestire voluptate, vel lætitia. Exultare, Exilire, Triumphare lætitiâ, gaudio. Desipere nimio gaudio. Vinci voluptate. Inquinari in voluptatibus. Parere voluptatibus. Retardare, Retinere aliquem, lætitiam, vel amœnitatem. Nocere rem sua suauitatē. Impellere, excitare ad scelera, Dimouere mentem à sua sede, voluptatem. Moderari, Comprimere lætitiam. Opprimere voluptatem. Obscurari, Obrui voluptates. Aduersari, Obsistere voluptatibus. Impediri delectationem, vel iucunditatem. Abstinere à voluptatibus. Prætermittere, Præterire voluptatem. Acquiescere recordatione voluptatum. Negligere suauitatem. Contemnere, Repudiare, Spernere, Aspernari, Respuere, Odisse, Fugere, Reijcere voluptatem. Excutere delicias. Fluere, Effluere, Præterfluere, Auolare voluptatem. Minuere dulcedinem.

Recidere

Recidere rem ex lætitiâ & voluptate. Deſeri ab oblectationibus & voluptatibus. Eripi hilaritatem & ſuauitatem. Adimere iucunditatem. Detrahere voluptatem. Priuare voluptate, vel delectatione. Amittere voluptatem, hilaritatem. Abeſſe à delicijs. Deeſſe delectationem. Vacare, Carere voluptate, lætitiâ, dulcedine, de lectatione, oblectatione. Expertem eſſe voluptatis.

Voluptarius, Wolluͤſtig. *Lætabilis*, *Lætificus*, Freudenreich. *Lætans*, *Lætus*, *Gaudens*, *Hilaris*, *Hilaratus*, Froͤlich/ Freudig. *Iucundus*, *Periucundus*, Lieblich. *Suauis*, *Dulcis*, Suͤeß. *Amœnus*, Luſtig. *Delicatus*, Zaͤrtlich. *Titillans*, Kuͤtzlend. *Exultans*, *Geſtiens*, *Tripudians*, Frolockend.

Adiuncta) Maximè, Magnopere, Summè, Vehementer iucundus. Multò iucundiſſimus. Valde dulcis. Plus iucundi. Tam dulcis, iucundus, ſuauis. Nihil iucundius, dulcius. Nemo iucundior, dulcior. *Melle* dulcior. Nimis lætus, vel lætabilis. Satis iucundus. Paulò hilarior. Pauliſper iucundior. Minimè iucundus. Sic dulcis vt acetum Ægyptium. Sua ſponte iucundus. Iuuenilitet exultans. *Actiones*.) Reddere, Præſtare, Cadere, Accidere aliquid iucundum. Fieri lætum, Eſſe aliquid iucundum, lætum, dulce. Habere aliquid lætabile. Vagari lætum. Comprimere, Reprimere exultantem, vel geſtientem. Conſtringere, Continere exultantem ac tripudiantem. Abeſſe à ſuauiſſimis rebus.

Lætificare, Froͤlich machen. *Lætari*, *Gaudere*, ſich Frewen. *Pergaudere*, ſich faſt Frewen. *Hilarare*, *Exhilarare*, Erfrewen. *Delectare*, *Oblectare*, Beluſtigen. *Iuuare*, Ergoͤtzen. *Titillare*, Kuͤtzlen. *Geſtire*, *Exultare*, *Efferre*, *Iactare*, *Tripudiare*, *Triumphare*, Frolocken/ Springen vor Freuden.

Adiuncta.) Magis, *M*aximè gaudere, delectari, lætari, hilarari. *M*agnopere lætari. Tantùm, Quantùm, Tantopere, Quantopere gaudere, lætari. Tàm, Quàm gaudere, exhilarari, delectari. Plus gaudere, delectari. Vehementer, Valde, Admodùm lætari, gaudere, delectari. Mirabiliter, Mirum in modum, *M*irandnm in modum lætari, vel gaudere. Incredibiliter gaudere, vel delectari. Immortaliter gaudere. Sine ſatietate delectari. Æquè lætari, vel gaudere. In ſinu gaudere. Apertè lætari. Palàm exultare. Facilius delectari. Satis comodè,

Bellissimè oblectari. Audaciùs exultare. Insolenter, Insolentiùs se efferre, vel iactare. Ex parte gaudere. Quàm diutissimè se oblectare. Semper lætari. Perpetuò gaudere.

Lætè, Hilarè, Hilariter, Frölicher weise. Iucundè, Periucundè, Lieblichen. Suauiter, Dulciter, Süssiglich. *Adiuncta*) Periucundè, Quàm suauiter.

AEGRITVDO, Aegrimonia, Vnmuth. Molestia, Verdruß. Dolor, Schmertze. Mœror, Mœsticia, Trostmütigkeyt. Tristicia, Trawrigkeyt. Perturbatio, Conturbatio, Betrübniß. Luctus, Leydt. Iniucunditas, Vnlieblicheyt. Acerbitas, Bitterkeyt. Asperitas, Rähe. Morsus, Nagender Wurm. Squalor, Sordes, Augenscheinliches Leyd. *Adiuncta.*) Magna, Maior, Maxima ægritudo, molestia, dolor, luctus. Tanta, Quanta molestia, dolor, luctus, squalor. Ingens molestia. Summus dolor, mœror, luctus. Incredibilis ægritudo, molestia, dolor, mœror. Mirus dolor. Inauditus mœror, squalorq; omnibus miserabilis. Longus, Longissimus, Longinquus, Productior dolor. Longior molestia. Diuturnus dolor, vel molestia. Longinquitas, Diuturnitas doloris. Perpetuus, Sempiternus dolor. Permanens ægritudo. Assiduus, Infinitus mœror. Multæ, Variæ molestiæ, dolores. Plus molestiæ. Duplex dolor. Referta doloribus vita. Plenus luctu. Vis incredibilis, maior aut minor, molestiarum, vel doloris. Nimius dolor, vel mœror. Mediocris dolor. Modica ægritudo. Par molestia. Paruus, Minor, Minimus dolor, molestia. Pars mœroris. Breuis dolor. Paruorum dierum molestia. Leuis dolor, aut ægritudo. Minimè necessaria molestia. Iustus, Pius, Ingenuus, Virilis, Humanus, Mitior, Tolerabilis, Patibilis dolor. Fictus dolor, vel luctus. Malum, Improsperum esse dolorem, vel ægritudinem. Detestabilis, Tetra, Misera, Pestifera, Fugienda res, ægritudo. Grauis ægritudo, dolor. Molestus dolor. Laboriosa, Premens ægritudo. Impudens luctus. Intolerabilis, Intolerandus, Impatibilis dolor. Acris, Acerrimus dolor. Mœrens ægritudo. Morsus acris doloris. Acerbus, Acerbissimus dolor, vel luctus. Anxiæ & acerbæ ægritudines. Asper, Molestus, Odiosus, Difficilis toleratu, vel perpessu dolor. Crucians ægritudo. Tristis res, aspera, amara, inimica naturæ, dolor. Tristis & acerbus luctus. Lugubres sordes. Flebilis ægritudo. Vix consolabilis dolor, Communis dolor. Publicus luctus. Propri', Priuatus, Domesticus dolor, mœror, luctus. Intestinus dolor.

Patrius

Cns.

Patrius mœror. Vetus molestia. Inueteratus dolor. Vetustas doloris vel ægritudinis. Noua ægrimonia, mœror. Præteritus, Præsens, Futurus dolor, mestitia. Quotidianus mœror. *Actiones)* Immitti, Efficere dolorem, vel ægritudinem. *Mouere*, Commouere ægritudinem, vel dolorem. Oriri, Exoriri ægritudinē, vel dolorem. Gigni, Nasci ægritudinem, vel dolorem. Parere dolorem. Fingere molestiam. Reperire mœrorem. Inveniri dolores. Excitari dolorem. Sequi, Consequi, Existere ægritudinē, molestiam, dolorem. Afferre, Inferre alicui molestiam, dolorem, luctum, mœrorem, mœsticiam. Importare perturbationes. Impendêre, Imminere dolorem. Venire, Interuenire, Incurrere, Intercurrere mœrorē, vel dolorem. Cadere in aliquem ægritudinem. Accidere molestiam, dolorem, acerbitatem. Incidere in ægritudinem, dolorem, luctum. Recidere res ad luctum. Attingere aliquos ægritudinem. Duci ad dolorem. Detrudi in luctum. Contorqueri ad tristiciam. Dare alicui dolorem. Exhibere, Impertire, Aspergere molestiam. Afficere aliquem ægritudine, molestia, dolore, luctu. Inurere alicui dolorem. Multare dolore. Relinquere luctum. Metuere, Timere, Extimescere dolorem. Terreri dolore. Horrere, Reformidare dolorem. Abhorrere à dolore. Aspernari, Fugere, Vitare, Deuitare, Euitare, Negligere, Contemnere, Despicere, Non recusare, Amare, Appetere, Subire, dolorem. Capere, Accipere, Excipere, Percipere, Suscipere molestiam, dolorem, luctum, ægritudinem, mœrorem, sordes. Subire tristiciam. Assumere molestiam. Haurire dolorem, luctum. Trahere, Contrahere, Anticipare molestiam. Dedere se mœsticiæ, aut ægritudini. Dare animum mœrori. Tradere se lachrymis & tristiciæ. Nō recusare molestiam, aut acerbitatem. Sustinere dolorem. Habere molestiam, iniucunditatē, dolorem, luctum. Esse in ægritudine, molestia, dolore, mœsticia, luctu, sordibus. Molestiæ, Mœrori esse rem. Inesse luctum in re. Versari in mœrore. Luctum versari in vrbe. Viuere cū dolore, vel in luctu. Facere, Conficere aliquid cum molestia. Iacēre in mœrore, sordibus, lamentis, luctu, lachrymis. Aegritudine afflictus debilitatusq; iacens. Insidere dolorē in aliquo. Sordidus squalore. Redundare luctu. Plena luctus & mœroris omnia. Implicari animum molestijs. Peruagari mentes molestiam. Pati, Perpeti, Tolerare, Ferre, *Perferre* dolorem, molestiam, mœrorem. Perfungi molestia. Deuorare molestiam. Vix sustentare mœrorem, doloremque. Declarare luctum. Sentire dolorem. Tangere, Attingere, Pungere, Peruellere, Premere aliquem dolorem, molestiam, ægritudinem. Premi, Opprimi, Confici, Quati ægritudine, dolore, luctu. Vrgeri mœrore. Torquere, *Pulsare* pectora, Perturbare animum, dolores, aut ægritudinem. Moueri, Commoueri, Permoueri, Excitari, Efferri dolore. Affligi molestia,

mœrore, mœsticia, luctu. Conflictari molestijs. Angi, Cruciari, Excruciari dolore. Deuinci à dolore. Parére, Seruire, Obtemperare dolori. Fouere dolores. Effœminari in dolore. Mœrere dolore. Retardare, Impedire aliquem mœrorem, vel dolorem. Impediri, Intercludi, Distineri, Diuelli, Ardere dolore. Exardere dolorem. Furere luctu. Frangi molestia, dolore, ægritudine. Debilitari molestia, vel dolore. Succumbere doloribus. Lacerari, Disrumpi, Confici, Consumi, Contabescere mœrore, dolore, luctu, ægritudine. Consenescere mœrore. Tabescere molestijs, vel dolore. Mori in dolore. Excedere aliquem ægritudines, vel mœrores. Perire in luctu, aut mœrore. Affingere, Assumere aliquid ad ægritudinem. Augere molestiam, ægritudinem, dolorem, mœrorem, luctum. Amplificare dolorem, vel ægritudinem. Acriorem facere ægritudinem. Exagitare mœrorem. Manere, Infixum animo hærere dolorem. Renouare molestiam, luctum. Refricare dolorem. Satis armatum & paratum esse contra ægritudinem. Resistere, Obsistere dolori, vel mœsticiæ. Condire tristiciam. Moderari, Tenere, Tegere, Occultare, Recondere, Abstrudere dolorem. Opprimi dolorem. Fugere ægritudinem. Significare, Declarare dolorem. Impertire alicui dolorem, medicinam quærere. Vocare alium in eundem luctum. Videre, Animaduertere mœsticiam. Aspicere luctum squaloremq;. Reprehendere, Accusare mœsticiam. Irridere luctum & squalorem. Lætari squalore & sordibus alicuius. Exultare, Satiare mentem luctu. Moueri mœrore vel luctu. Mœrere luctu. Dolere luctum. Consolari dolorem, mœrorem, luctum. Consolationem adhibere in dolore vel luctu. Subuenire luctibus. Medicinam, Remedium, Medicamentum, Auxiliū doloris quærere, petere, promere. Auocare à mœsticia. Reuocare se rursus ad mœsticiam. Deterrere aliquem à mœrore. Abducere à molestijs. Deduci à tristicia. Aberrationem à molestijs vel dolore habere. Lenire ægritudinem, dolorem, mœrorem, luctum. Mitigare, Leuare dolorem, molestiam, tristiciam, ægritudinem, luctum. Eleuare suam ægritudinem. Leuationem, Alleuationem inuenire vel habere ægritudinis. Extenuare & diluere molestias, aut dolorem. Cedere virtuti, Languescere, Mutari dolorem. Minuere dolorem, molestiam, mœrorem, mœsticiam, luctum. Diminui permultum ex mœrore. Sedare ægritudinem, molestiam, dolorem. Laxare se molestijs. Relaxare dolorem. Adimere luctū. Eripere dolorē, ægritudinem. Detrahere ægritudinem, aut dolorem, luctum, molestiam. Exhauriri dolorem. Abstergere ægritudinem, molestiam, dolorem, luctum. Dimoueri molestiam. Pellere, Depellere, Repellere mœsticiam, molestiam, ægritudinem, dolorem. Auferre mœrorem. Tollere ægritudinem, tristiciam, mœrorem,

mœrorem, luctum. Priuare, Liberare aliquem ægritudine, molestia, dolore. Expedire aliquem omni molestia. Vindicare à molestia, dolore, ægritudine. Ponere, Deponere, Abijcere, Eijcere dolorem, molestiam, mœrorem, luctum. Exuere ægritudinem. Amouere, Remouere dolorem, vel luctū. Omittere dolorem. Remissionem luctus consequi. Delere molestiam. Obmutescere, Sedari dolorem. Conquiescere ex molestijs. Recreari à mœrore. Carere molestia, vel dolore. Vacare ægritudine, dolore, molestia, mœrore. Vacuum, Expertem, Solutum, Liberum esse ab ægritudine, dolore, molestia. Abesse ab aliquo ægritudinem, dolorem, tristiciam: & A molestijs abesse aliquem. Sine ægritudine, dolore, molestia esse, viuere, facere aliquid.

Aeger, Aegrotus, Vnmütig/ Angefochten. *Molestus, Permolestus, Submolestus*, Verdrießlich. *Grauis*, Beschwerlich. *Dolens*, Schmertzend. *Mœrens, Mœstus*, Trostmütig. *Tristis, Pertristis*, Trawrig. *Conturbatus, Perturbatus*, Betrübt/ Bekümmert. *Lugens, Luctuosus, Lugubris*, Leydig. *Iniucundus, Insuauis*, Vnlieblich. *Acerbus, Amarus*, Bitter/ Härb. *Squalidus, Sordidus, Sordidatus*, Vnflätig vor Leydt.

Adiuncta.) Magno animi motu perturbatus. Magis conturbatus. Maximè æger, luctuosus. Magnopere, Inprimis molestus. Vehementer perturbatus. Valde molestus, vel perturbatus. Mirificè conturbatus. Omnino. In omnes partes, molestus. Permolestus, Pertristis, Perluctuosus. Multò acerbius aliquid. Multò molestissimus. Nihil molestius, perturbatius, acerbius, insuauius. Nimis tristis. Minimè molestus, perturbatus, iniucundus. Nulla in re, Ne verbo quidem molestus. *Actiones*) Venire, Interuenire, Fieri, Esse molestum, tristem &c. Habere molestum. Cognoscere dolentem. Leuare dolorem mœrentium. Excitare mœstum & sordidatum.

***Dolere, Condolere, Condolescere, Indolere*, Schmörtzen/ Weehaben. *Mœrere*, Trawren. *Contristare, Conturbare, Perturbare*, Beleydigen/ Bekümmeren. *Lugere, Squalere*, Trawren.**

Adiuncta.) Magis, Maximè perturbari, conturbari, dolere. Magnopere conturbare. Vehementer dolere. Valde, Mirificè conturbari. Grauiter dolere, mœrere. Grauius elugere. Intoleranter, Præcipuè, Impunè dolere. Minùs conturbari. Minimè dolere. Nimis tardè, Semper mœrere. Ne vnquam condolere.

Aegrè, Kümmerlich. *Molestè, Submolestè*, Verdrießlich. *Grauiter*, Schwärlich. *Dolēter*, Schmärtzlich. *Tristè, Tristiùs, Mœstè*, Trawriglich. *Iniucundè, Iniucundiùs, Insuauiùs*, Vnlieblichen. *Squalidiùs*, Bekümmerlicher.

Adiuncta) Magis dolenter. Permolestè, Submolestè &c.

MISERICORDIA, Barmhertzigkeyt. *Miseratio, Commiseratio*, Erbarmung/ Mitleiden. *Mansuetudo, Clementia, Lenitas, &c. v. L. 48.*

Adiuncta.) Magna, Maxima misericordia. Tantum misericordiæ. Breuis commiseratio. Multa miseratio. Plures miserationes. Mira, Singularis misericordia. Nota omnibus lenitas & misericordia. Grata, Gratior, Admirabilior, Iucunda misericordia. Flebilis, Non sine lachrymis & dolore miseratio. Aliena, Pristina misericordia. *Actiones.)* Desiderare, Requirere, Efflagitare, Implorare, Exposcere, Captare misericordiam. Dicere, Conferre orationem ad misericordiam. Vti miserationibus. Adhiberi querelas & miserationem. Vocare, Reuocare, Allicere, Comparare animum ad misericordiam. Excitare, Concitare, Mouere, Commouere misericordiam: & Misericordiâ, vel Miseratione moueri, commoueri, permoueri. Dignum esse misericordiâ. Deberi misericordiam alicui. Habere misericordiam, rem. Adferre misericordiā, preces. Duci, Adduci, Perduci, Induci ad misericordiam. Incidere in misericordiam. Nasci miserationem ex re. Frangi, Capi misericordiâ: & capere misericordiam alicuius. Propensus ad misericordiam. Esse misericordiâ clementiaq; aliqua. Tenere aliquem, misericordiam. Vincere aliquem misericordiâ. Vti misericordiâ. Adhibere misericordiam. Dare aliquid misericordiæ. Tribuere, Impertiri alicui, Declarare misericordiam. Prosequi misericordiâ. Occurrere misericordiam supplicibus. Mitigare aliquid, Iuuare aliquem lenitate & misericordia. Opitulari alicui misericordiam. Conseruari misercordiâ. Vindicari à molestiâ, Custodiri salutem, Liberari, Frui, Tutum esse, Viuere misericordiâ. Repugnare aliquid misericordiæ. Alienissimum esse à mansuetudine & misericordia. Aditus præcludere, Perfugium tollere misericordiæ. Adimere, Tollere, Deesse misericordiam.

Misericors, Miserans, Commiserans, Barmhertzig / Mitleidig. *Clemens, Mansuetus, Lenis &c. v. L. 48.*

Misera-

Miserabilis, Miserandus, zu Erbarmen.

Actiones.) Conficere aliquem, Præbere se, Esse, Haberi misericordem. Ostendere animum misericordem. Ferre aliquid non posse misericordem. Medicinam adhibere miseranti.

Misereri, Miserari, Commiserari, Erbarmen.

Adiuncta) Magis misereri. Non satis miserari.

Miserabiliter, Miserandum in modum, Erbärmlicher weise.

INVIDENTIA, Inuidia, Missgunst. *Inuidiola*, etwas Missgunst. *Liuor*, Vergunst. *Immisericordia*, Vnbarmhertzigkeyt. *Maleuolentia, Odium &c. infrà eodem. L.*

Adiuncta.) Magna, Maxima, Tanta, Summa inuidia, maleuolentia, liuor. Plus inuidiæ. Plenus inuidiæ. Moles, Venti, Procellæ, Tempestates, Flamma, Incendium, Angustiæ inuidiæ. Par inuidia. Minus inuidiæ. Minima inuidia. Nescio quid inuidiolæ. Iusta, Vehemens inuidia. Iniustissima, Falsa, Imbecilla, Iniqua, Iniquissima, Communis, Popularis, Senatoria, Aliena, Vetus, Diuturna, Inueterata, Recens inuidia. *Actiones.*) Quærere inuidiam alicui. Materiam dare inuidiæ. Concitare, Excitare inuidiam. Incitari inuidiâ. Commouere, Conflare, Parare, Facere inuidiam alicui. Inuidiâ, per vel propter inuidiam facere, aut fieri aliquid. Vocare, Adducere, Rapere, Trahere aliquem in inuidiam. Afferre inuidiam. Transferre rem ad inuidiam. Timere, Pertimescere, Reformidare, Metuere inuidiam. Exoriri inuidiolam. Consequi inuidiam ex re. Transire aliquò inuidiam. Redundare ad aliquos inuidiam. Proponi inuidiam. Peruenire ad alquem, Impendêre inuidiam. Circumflari ventis inuidiæ. Attingere aliquem, inuidiam. Offerre se, Obijcere vitam inuidiæ. Subire, Suscipere, Assumere inuidiam. Incidere in inuidiam, vel inuidentiam. Esse rem inuidiæ: & in inuidia esse aliquem. Habere inuidiam. Versari in inuidia. Contineri angustijs inuidiæ. Laborare ex inuidia. Premi, Opprimi inuidia & odio. Inflammare inuidiam. Ardere, Flagrare, Conflagrare inuidia. Impediri inuidia, maleuolentia, liuore. Ferre, Sustinere non posse inuidiam, vel molem inuidiæ. Obesse, Nocere, Lædere, Exitio, Calamitati esse inuidiam. Euerti inuidia & odio. Lacerare, Labefacere aliquem, inuidiam. Satisfacere inuidiæ. Renouare inuidiam. Queri de inuidia. Detestari, Partiri inuidiam. Reuocare animos ab inuidia. Cedere inuidiæ. Vitare, Fugere, Effugere inuidiam. Opponere

Q 5

ponere se, Resistere inuidiæ. Comprimere, Repudiare, Leuare inuidiam. Deonerare aliquid ex inuidia. Liberare aliquem inuidiâ. Ponere, Deponere, Amouere, Remouere inuidiam. Discedere ab aliquo inuidiam. Sedare, Extinguere, Restinguere inuidiam. Carere inuidiâ. Abesse ab inuidia. Sine inuidia, aut offensione facere aliquid.

Inuidus, *Inuidens*, *Inuidiosus*, Mißgünstig. *Inuisus*, *Odiosus*, *Maleuolus*, Verhasst/ *infrà eodem* L. *Liuidus*, Vergünstig. *Immisericors*, Vnbarmhertzig.

Adiuncta.) Tam inuidiosus. Multi, Plures, Plerique inuidi. Fraus, Iniuria, Scelus inuidorum. Communes obtrectatores, atque omnium inuidi. *Actiones.*) Videri, Esse, Existere inuidum. Inuadi, Circumueniri, Perire ab inuidis. Perferre fraudem, Explere animos inuidorum. Vlcisci inuidos. Frangere inuidentes. Mitigare animos inuidorum.

Inuidere, Missgünnen. *Subinuidere*, eyn wenig Missgünnen.

Adiuncta) Maximè, Vehementer, Paululum, Minùs, Non nimis, Apertè, Obscurè, Occultè inuidere.

Inuidiosè, Missgünstiglich.

AEMVLATIO, Eiffer. *Imitatio*, Nachuolgung. *Admiratio*, v. L. 53.

Adiuncta.) Periculosa, Deprauata imitatio. Vitiosa æmulatio. *Actiones.*) Dignum aliquid esse imitatione. Contendere ad imitationem. Æmulari æmulatione aliquâ. Consequi, Exprimi aliquid imitatione. Simulari aliquid imitatione. Prodere imitationem Manere, Omitti imitationem. Expertem esse æmulationis.

Aemulus, *Aemulator*, *Aemulans*, eyn Eiferer. *Imitator*, eyn Nachuolger. *Imitatrix*, eyn Nachuolgerin. *Sectator*, eyn Nachuolger/ Jünger.

Adiuncta.) Multi, Permulti imitatores. Numerus sectatorum. Faceti imitatores. Temeraria atque inconsiderata imitatrix. *Actiones.*) Esse, Existere æmulum, vel imitatorem. Habere, Remouere æmulum.

Imitabilis, *Imitandus*, Nachzufolgen.

Aemulari, Eiferen. *Imitari*, *Sequi*, *Persequi*, *Consectari*, Nachvolgen/ Nachmachen.

Adiuncta) Non magnopere imitari.

tari. Vehementer ſequi. Studioſè, *Mirificè*, Perfectè imitari. Vtile, Non inutile, Facilius eſſe, æmulari, imitari. Peruersè, Fallaciter imitari.

FASTIDIVM, Maſſleydigkeyt/ Verdruſſ. *Satietas*, Sättigung. *Aſpernatio*, *Contemptio*, *Deſpectio*, Verachtung. *Declinatio*, *Vitatio*, *Euitatio*, *Fuga*, Meidung.

Adiuncta.) Multum ſatietatis ac faſtidij. Tantum, Quantum faſtidium, ſatietas &c. Minimum, Delicatiſſimum faſtidium. Vitioſa offenſio atque faſtidium. Tam inſolens faſtidium. Naturalis declinatio. Celeris ſatietas. *Actiones*) Afferre faſtidium. Facere ſatietatem. Fieri declinationem. Dari ſatietatem. Affici ſatietate. Capere, Habere ſatietatem. Eſſe faſtidium. Fieri aliquid faſtidio. Adhæreſcere faſtidijs. Tenere aliquem, ſatietatem. Satiari faſtidio rei. Explere naturam ſatietate. Defatigari, Defeſſum eſſe ſatietate. Abalienari faſtidio & ſatietate. Occurrere ſatietati. Releuari ſatietatem & faſtidiū. Mori rem cum ſatietate.

Faſtidioſus, Maſſleydig/ Verdrüßlich. *Satiatus*, Erſättiget. *Nauſeans*, *Abhorrens*, Vnwillend/ Ecklend. *Contemptus*, *Deſpectus*, *Repudiatus*, *Spretus*, Veracht. *Vitatus*, *Euitatus*, Vermitten.

Faſtidire, *Nauſeare*, Ecklen/ Maßleydig ſein. *Tædere*, *Abhorrere*, *Auerſari*, Erleyden/ Vnwillen haben. *Repudiare*, *Reſpuere*, *Spernere*, *Aſpernari*, *Contemnere*, *Deſpicere*, Verachten/ Verwerffen. *Vitare*, *Euitare*, *Declinare*, Meiden. *Fugere*, *Effugere*, Fliehen.

Adiuncta.) Multò magis ſpernere. Magnopere, Summopere vitare. Tàm, Longè, Longiſſimè, Multùm, Planè, Prorſus abhorrere. Vehementer reſpuere. Facilè vitare. Apertè, Nunquam aſpernari, reſpuere.

Faſtidioſè, mit Vnluſt oder Vnwillen.

Adiuncta.) Tam faſtidioſè.

AMOR, *Charitas*, Liebe. *Beneuolentia*, *Voluntas*, geneygter Will. *Fauor*, *Gratia*, *Studium*, *Aura*, Gunſt. *Conciliatio*, Bewegung zur Gunſt. *Vinculum*, Verbindung. *Amplexus*, *Complexus*, Vmbfahung. *Oſculum*, *Oſculatio*, *Exoſculatio*, *Suauium*, Küſſung.

Adiuncta)

Adiuncta.) Magnus, Maior, Maximus amor, voluntas, beneuolentia, charitas, gratia, ſtudium, vinculum. Magnitudo amoris, vel beneuolentiæ. Tantus, Quantus amor, charitas, voluntas, gratia, ſtudium. Tam latè longeq; diffuſa beneuolentia. Summus amor, charitas, voluntas, beneuolentia, gratia, ſtudium. Ampliſſimum & gratiſſimum ſtudium. Amplitudo voluntatis. Abundantia amoris. Nimia gratia. Non mediocris amor, ſtudium, vinculum. Non minus ſtudium. Aliquid ſtudij. Par voluntas, vel ſtudium. Multa & magna ſtudia. Plurimum ſtudij, vel gratiæ. Innumerabilia ſtudia. Bona voluntas, beneuolentia, gratia. Præſtans beneuolentia. Præſtantiſſimum ſtudium. Præcipuus amor. Excellens, Illuſtris, Teſtata gratia. Inſignis beneuolentia. Eximia & admirabilis voluntas, & ſingularis amor. Egregia voluntas. Singularis amor, voluntas, beneuolentia, ſtudium. Eximium & ſingulare ſtudium. Mirabilis, Admirabilis beneuolentia, charitas, ſtudium. Mirus, Mirificus amor, ſtudium. Incredibilis & ſingularis voluntas, beneuolentia, amor, ſtudium. Inauditus amor. Diuinum ſtudium. Verus, Veriſſimus, non ignotus, gratus, acceptus, iucundus, perſpectus, dulcis & optatus amor. Perſpectiſſima beneuolētia. Arctiſſima vincula amoris. Firmiſſima beneuolentia. Conſtantiſſima voluntas: Stabilitas & conſtantia beneuolentiæ. Perpetua beneuolentia, voluntas, amor, ſtudium. Sempiterna beneuolentia, vel vinculum. Fidelis beneuolentia. Fideliſſima gratia. Prompta ac parata ſtudia. Propenſa & perpetua beneuolentia, voluntas, ſtudium. Benefica voluntas. Gratuita charitas. Secunda voluntas. Ardens amor, ſtudium. Iuſtæ & officio incenſæ, non inanes aut ambitioſæ voluntates. Penitùs inſitus amor. Grata, Gratiſſima voluntas, beneuolentia, ſtudium. Antiquior, Iucunda voluntas. Suauiſſimum ſtudium. Voluptate & moleſtia mixtus, Minùs acer, veruntamen honeſtus amor. Intemperata beneuolentia. Impetus ſtudiorum. Languidius, Obſcurum ſtudium. Occultæ, Flexibiles, Fragiles voluntates. Simulatus amor. Inuidioſa gratia. Aliena, Alienior, Offenſa voluntas. Mutua beneuolentia, voluntas, amor, ſtudium. Commune ſtudium, voluntas. Propria gratia. Naturalis charitas. Voluntaria, Ciuilia ſtudia. Popularis gratia, voluntas, aura. Patrius amor. Fraterna voluntas plena humanitatis & pietatis. Amor fraternus & domeſticus. Vetus, Veterrimus amor, gratia. Vetuſtas amoris. Priſtinum ſtudium, voluntas. Subita gratia. Improuiſus, Repentinus amor. *Actiones*) Deſiderare amorem, vel ſtudium alicuius. Concupiſcere, Appetere charitatem. Expetere ſtudium. Egere charitate, Opus eſſe amore. Quærere, Aucupari gratiam. Conſectari, Captare, Allicere beneuolentiam. Petere,

re, Implorare studium, vel beneuolentiam. Spem afferre, vel habere voluntatis. Expectare voluntatem, vel studium. Allicere voluntates, studia. Conciliare charitatem, beneuolentiam, voluntatem, gratiam, studium. Colligere, Contrahere beneuolentiam, vel gratiam. Excitare amorem, vel studium. Incitare & inflammare studium. Mouere, Commouere voluntatem vel amorem. Efficere beneuolentiam. Gigni, Nasci charitatem. Ingenerare naturam, amorem. Párere beneuolentiam, gratiam, studium. Afferre studium, fauorem, vinculum. Debere alicui, Dicare, Profiteri, Polliceri studium, gratiam, voluntatem. Promittere, Deferre, Offerre voluntatem, vel studium. Venire, Deuenire, incidere in amorem, vel complexum. Inire gratiam. Irrepere in opinionem gratiæ. Assequi, Consequi, Adipisci studium, gratiam, charitatem. Acquirere gratias. Comparare beneuolentiã. Suscipere beneuolentiam, voluntatem, amorem. Recipere aliquem sinu, complexuque. Tręripere gratiam. Iungi charitatem inter aliquos. Adiungere, Coniungere beneuolentiam, voluntatem: & Beneuolentia, voluntate, gratia, studijs, vinculis coniungere, aut coniungi aliquos. Deuincire aliquos charitate, vel vinculis. Copulare voluntates. Astringi, Colligari, vinculis. Conglutinari voluntates. Habere beneuolentiam, voluntatem, amorem, studium in, vel erga aliquem. Tenere gratiam alicuius: & Teneri charitate. Esse erga aliquem beneuolentiam, studium, charitatem aliquam. & Esse in aliquem beneuolentiâ, voluntate, amore, studio. & Esse in amore, vel gratia. Existere in aliquem beneuolentia, studio, amore. Residere amorem in aliquo. Moueri, Adduci, Corrumpi, Flecti aliquem, Inflecti, Perfringi aliquid gratia, voluntate, charitate. Excitari, Incitari, Impelli, Stimulari, Incendi, Inflammari, Ardere, Flagràre amore, charitate, studio. Exardescere beneuolentię magnitudinem. Prouocari studio. Obtemperare amori. Prosequi aliquem beneuolentiâ, vel studio. Amplecti, Complecti aliquem amore, beneuolentia, studio. Conferre in aliquem beneuolentiam vel studium. Tribuere studium, vel voluntatem. Dare suauium. Accipere, & reddere voluntatem parem. Ponere aliquem in gratiam, vel gratia. Studium ponere apud aliquem. Præstare, Nauare beneuolentiam, vel studium alicui. Facere, Efficere, Perficere aliquid beneuolentia, amore, studio, gratiæ causa. Iuuare aliquem gratiâ. Adiuuare, Defendere, Tutari, Subleuare aliquem studio. Satisfacere amori. Expleri voluntatem. Præ se ferre voluntatem, vel amorem. Significare beneuolentiam, voluntatem, studium. Dare signum amoris, vel beneuolentiæ. Vestigium perspicere, Indicem ferre, Pi-

re, Pignus habere voluntatis, vel amoris. Declarare, Ostendere beneuolentiam, voluntatem, amorem, studium. Testificari amorem. Testem esse amoris, vel voluntatis. Confirmare voluntatem suam erga aliquem. Probare alicui studium, vel voluntatem. Emergere amorem. Extare, Lucere, Apparere studia alicuius. Cognoscere beneuolentiam, voluntatem, studium. Conscium esse studiorum. Non ignorare beneuolentiam. Cernere, Videre studium. Perspicere beneuolentiam, voluntatem, amorem, studium. Experiri beneuolentiam, voluntatem, amorem. Deportare beneuolentiam. Præditum, Paratum, Ornatum esse gratia, vel studio. Munitum, Septum esse beneuolentia, charitate, studio. Florere, Posse aliquid, Valere gratia. Amorem alicuius valere. Vti studio & amore. Frui, Perfrui gratia, vel amore. Niti, Fretum esse, Contendere gratia. Perterrere aliquem, Nocere alicui gratiam. Gratum esse, Placere studium. Probare, Amare voluntatem. Diligere beneuolentiam. Delectari amore, vel studijs. Collaudare beneuolentiam. Colere amorem. Acquiescere in charitate. Remanere, Restare studia. Seruare, Conseruare amorem, beneuolentiam, voluntatem, studia. Tenere aliquem studium aliquorum. Retinere voluntatem, charitatem, gratiam. Tueri, Augere beneuolentiam, amorem, studia. Addi aliquid, Cumulum accedere ad studia, vel voluntatem, amorem alicuius. Crescere amorem. Respondere in amore. Vinci amore. Dubitare, In dubium venire de voluntate, vel studio. Diffidere, Non satis confidere voluntati. Prætermittere nullum munus studij. Negligere, Despicere gratiam, vel voluntatem. Repudiare studium. Aspernari beneuolentiam, vel studium. Offendere, Lædere Violare, Alienare, Abalienare voluntatem, vel studium. Abhorrere ab aliquo voluntatem alicuius: & Studio ac voluntate abhorrere à re. Commutari, Immutari voluntatem. Aduersari alicui studia. Stare contra studium. Obsistere studio atque amori. Resistere gratiæ. Agi studium alicuius. Dirimi, Diuelli amorem, charitatem, vel à charitate. Deferuescere studia. Detrahi de beneuolentia, amore, studio. Remitti aliquid de voluntate. Laxari aliquid ex vinculo amoris. Minui gratiam. Adimere charitatem, vel beneuolentiam. Priuari studijs. Amittere studium, aut vinculum. Abstrahere, Dimittere aliquem è complexu. Exhaurire, Eijcere amorem. Effundere collectam gratiam. Deponere voluntatem, amorem, studium. Labefactari amorem. Ruere charitatem. Eximere beneuolentiæ coniunctionem. Extinguere gratiam. Tollere studia, gratiam, beneuolentiam. Carere gratia. Deesse beneuolentiam, studium, vinculum. Placare, Reuocare, Re-

re. Reconciliare voluntatem, vel gratiam. Reducere, Restituere, Redire, Recipere in gratiam. Recuperare voluntatem.

Amans, *Amator*, *Diligens*, Liebend. *Peramans*, fast Liebend. *Beneuolus*, *Perbeneuolus*, Geneygt. *Fauens*, *Fautor*, Günstig/eyn Günner. *Fautrix*, eyn Gönnerin. *Charus*, *Acceptus*, *Gratus*, *Pergratus*, Werdt/ Angenem. *Iucundus*, *Periucundus*, *suprà*. *Studiosus*, *Cupidus*, Gewogen. *Obseruans*, vor Augen habend. *Conciliatus*, Versönet.

Adiuncta.) Maximè charus & iucundus. Nemo beneuolentior, vel charior. Vita sua chariorem esse aliquem. Nihil gratius, optatius, acceptius. Vehementer gratus. Valde studiosus. Summè iucundus. Magis, Totus deditus alicui. Peramans, Perbeneuolus, Pergratus, Perquàm iucundus, Perstudiosus. Nimis deditus. Fidelissimæ fautrices. Improbissimus fautor. Indies charior. *Actiones.*) Facere, Efficere, Fieri beneuolum. Profiteri se amatorem rei. Esse beneuolentissimum. Esse, Existere fautorem, charum, iucundum. Habere charum, charissimum, studiosum, obseruantem, gratum. Ducere charum atque iucundum aliquid. Cognoscere aliquem fautorem, vel cupidum sui. Fungi officio beneuolentissimi. Deesse amatores alicui.

Amare, *Diligere*, Lieben. *Adamare*, fast Lieben. *Redamare*, wider Lieben. *Conciliare*, *Adiungere*, *Coniungere*, Günstig oder Geneygt machen. *Fauere*, *Studere*, Günstig oder Geneygt sein. *Velle*, *Malle*, *Cupere*, wol Wöllen. *Complecti*, *Amplecti*, *Amplexari*, *Comprehendere*, Werdt halten/ Annemmen. *Suauiari*, *Dissuauiari*, Gelieben/ Küssen.

Adiuncta.) Magis, Maximè, Quam maximè fauere, cupere alicui, amplexari, adamare, diligere, conciliare aliquem. Magnificè diligere. Magnopere velle alicuius causa. Tantum, Quantum amare, diligere, studere. Multum, Plus, Plurimũ, Quamplurimum amare, diligere. Omnia cupere alicuius causa. Valde, Tam valde amare, diligere, adiungere aliquem, Velle alicuius causa. Vehementer. Vehementissimè amare, diligere, charum esse, omnia velle, cupere, amplecti, amplexari.

Admodum

Admodùm diligere, amplecti, amare. Planè diligere aliquem, velle alicui. Præcipuè atque insigniter diligere. Inprimis ama re, amplecti. Totum amplexari. Mirificè, Mirabiliter amare, diligere, amplexari. Eximiè, Egregiè, Singulariter diligere. Vnicè amare, diligere. Summa cum pietate & fide, Vt parentem diligere. Tanquam filiolam osculari. Fraternè, Certatim amare. Vsque eò diligere. Nimis, Nimium amare, am plecti. Nimio plus diligere. Parùm, Minùs amare, diligere, velle alicuius causa. Rectè amplexari. Honestissimè cupere alicui. Apertè fauere. Ex animo, Veréque amare, diligere. Toto pectore peramare. Fronte)(Mente studere alicui. Familiariter & hilarè amplexari. Libenter diligere, amplecti, complecti. Gratis, Constantissimè, Generatim, Mutuò diligere. Semper amare aliquem, fauere alicui. Quotidie, Indies plus diligere. Quotidie magis amicißimè amplecti. A puero, Seriùs adamare. Nimis citò diligere. Principia, Fines, Ter mini diligendi.

Amanter, *Amabiliter*, *Amicè*, Lieblich / Freundtlich. *Peramanter*, fast Freundtlich. *Beneuolè*, Gutwilliglich. *Studiosè*, *Perstudiosè*, Günstiglich. *Intimè*, Inniglich.

ODIVM, Haß. *Maleuolentia*, Bößwilligkeyt. *Offensio*, *Offensa*, *Offensiuncula*, Vngunst / Erzörnung / Beleydigung. *Alienatio*, Entfrembdung. *Distractio*, *Disiunctio*, *Inimicitia &c.* v. L. 52.

Adiuncta.) Magnum, Maius, Maximum odium, offensio, offensa. Tantum, Quantum odium, vel odij, offensionis, offensæ. Summum odium, maleuolentia. Infinitum odium. Multæ offensiones. Permulta odia. Plena odiorum omnia. Totum, Omne, Vniuersum odium, vel offensio. Nimium, Mirificum, Incredibile, Singulare, Insigne, Grauius odium. Offensio grauis. Tam infestum, Acerbum, Acerbissimum, Acre, Acerrimum, Hostile, Immane, Crudele, Capitale, Mediocre, Par, Simile, Iustum, Debitum, alicui iam diu Iniustum odium. Vitiosa offensio. Labor & molestia offensionum. Periculosa offensio. Nefarium, Peruulgatum, Apertißimum, Obscurum, Occultum, Penitùs insitum, & inustum animis, Inclusum in sensibus, Intimum, Compressum atque tacitum, Publicum, Commune, Ciuile odium. Popularis, Priuata offensio. Priuatum, Vetus, Pristinum, Diuturnum, Sempiternũ odiũ. *Act*) Dignũ odio iudicare, ducere, esse. Timere odium, aut mole-

molestias offensionum. Incitare, Excitare, Concitare odium, aut animos odio, Facere alienationem. Commouere, Creare, Gignere, Parere, Nasci odium. Offensionem nasci, Exoriri. Incendere, Inflammare odium. Incendi, Inflammari, Imbui odio. Inuri odium mentibus. Vocare in odium. Conuertere in se odia. Adducere, Rapere, Retrahere in odium. Subijcere odio. Afferre odium alicui, vel in aliquem. Profundere, Conferre, Deflectere odium in aliquem. Accedere offensionem alicui. Venire, Incurrere, Irruere in odium offensionemq;. Subire odium. Cadere in offensionem. Capere aliquem, odium. Accipere, Excipere offensionem, offensiunculam. Suscipere, Concipere, Contrahere odium, inuidiam, offensionem. Fieri offensiunculam. Esse alicui odium: & odio: & Esse in odio, offensa: & offensioni, vel offensæ. Existere odium inter aliquos. Habere odium, offensionem, vel offensionis aliquid. Tenere aliquem, odium. Suffusus, Infuscatus maleuolentia. Ardere, Flagrare odio. Odisse aliquos quodam odio. Diffidere, Moueri, Commoueri, Permoueri, Duci, Induci odio. Parêre odio. Efferri, Agere, Fieri, Committi aliquid odio. Profiteri, Præ se ferre, Patefacere, Expromere, Effundere, Profundere, Erumpere, Apparere odium. Argumentum reperiri, Monimentum extare odij. Cernere odia. Augeri, Inflammari, Crescere odium. Renouare, Explere, Satiare, Saturare odium. Notari, Affligi, Irretiri, Premi, Euerti odio. Perferre, Sorbere odia. Occurrere maleuolentiæ. Obsistere odijs. Vincere odium. Reuocare animos ab odio. Deprecari maleuolentiam. Placare, Lenire odium, offensionem. Dimouere odium. Vitare, Effugere odium, inuidiam, offensionem. Lenire offensionem. Mitigare, Sedare, Reprimere, Restinguere, Extinguere, Ponere, Deponere odium, offensionem. Propulsare, Depellere, Tollere, Minuere odium, vel offensionem. Liberari maleuolentia. Obliterare offensionem. Carere odio & inuidia.

Odiosus, Perodiosus, Subodiosus, Verhasst/Feindselig. *Osor*, eyn Hässer. *Maleuolus, Malesentiens*, Abgünstig. *Alienus, Alienatus, Abalienatus, Auersus*, Abhuldt. *Aduersus*, Zuwider. *Offensus*, Erzörnt. *Infensus, Inuisus, Perinuisus, Subinuisus, Infestus*, Verhaßt/Auffsetzig.

Adiuncta) Maximè, Omninò infestus. Omnibus inuisus. Tàm, Quàm infensus, odiosus, auersus. Vehementer abalienatus, infensus, offensus. Mirandum in modum abalienatus. Grauiter offensus. Perodiosus. Perinuisus. Adeò inuisus. Nihil odiosius. Aliquantò odiosior. Nonnihil abalienatus. Subodiosus. Subinuisus. Turpiter maleuolus, Pertinaciter infensus. *Actiones*)

nes.) Facere infestum. Esse maleuolum, infensum, infestum, inuisum. Habere inuisos. Ferri infestum. Retinere abalienatũ. Subleuare offensum. Frangere animos maleuolorum. Prosternere atque obterere obtrectationes maleuolorum.

Odisse, Hassen. *Inuidere*, Mißgünnen. *Offendere, Suboffendere*, Erzörnen. *Alienare, Abalienare, Auertere, Remouere*, Abhuld/Feindselig/Vngünstig machen.

Adiuncta.) Magis, Maximè offendere, odisse. Omninò, Totũ se abalienare. Vehementer offendi, abalienari. Mirandum in modum odisse. Grauiter, Pergrauiter offendere. Malè, Peiùs, Acerbè, Acerbissimè, Penitùs, Iure, Libenter, Nullo cum stomacho, Apertè, Palàm, Sine causa odisse. Nonnunquam ab alienare. Aliquando odisse.

Odiosè, *Infensè, Infestè*, Häßsiglich/Feindseliglich.

IRA, Zorn. *Iracundia*, Zornwege. *Excandescentia*, Entzündung/gäher Zorn. *Indignatio*, Vnwürse. *Stomachus*, Vnwillen. *Bilis*, Vngedult.

Adiuncta.) Maior stomachus. Plus, Nõ minus stomachi. Grauis, Vehemens, Acerbior ira, vel iracundia: Acerbitas, Tumor iracundiæ. Ardor, Turbidus motus iræ. Implacabiles) (Exorabiles iracundiæ. Iusta, Non iniusta, Iniustissima, Vtilis iracundia. Dulcedo iracundiæ. Occulta, Naturalis, Gladiatoria iracũdia. Inueterata iracundia, Nascens & modò existens, Recens, Præsens iracundia, vel ira. *Actiones.*) Dari à natura iracundiam. Egere stomacho. Formidare iracundiam. Facere stomachum alicui. Mouere iracundiam, vel stomachum. Commouere bilem. Animum vel mentem moueri, permoueri iracundiâ. Adducere, Inducere aliquẽ ad iracundiam. Excitare iracũdiam. Ira excitatum, incitatum facere aliquid. Incitare mentẽ ad iram. Incendere iram. Incendi, Inflammari, Ardere ira, vel iracundia. Exardescere iram, vel hominem iracundia & stomacho. Efferuescere stomacho, & iracundia. Excandescere irâ fortitudinem. Occupari animum iracundia. Esse rem stomacho. Habere iram, iracundiam, stomachum. Parère, Seruire iracũdiæ. Erumpere stomachum. Duci, Adduci, Perduci, Ferri, Efferri, Furere iracundiâ. Exercere iracundiam in aliquos. Facere aliquid per iram. Præ stomacho non posse aliquid Experiri iracundiam alicuius. Saturare iracundiam. Perseuerare in iracundia. Residere in aliquo partem iracundiæ. Permittere, Concedere aliquid iracundiæ. Subire iracundiam alicuius. Non curare, Reprehendere iracundiã. Reuocare animos ab iracũdia. Mederi, Repugnare, Resistere, Imperare iracundiæ. Prohibère iram. Cohibere, Comprime-

re,

re, Tenere, Continere, Sedare, Restinguere iram, vel iracundiam. Deferuescere iram. Remittere aliquid iracundiæ. Callum obducere stomacho. Pellere, Repellere, Remouere iracundiam. Perdere stomachum. Vacare iracũdia. Abesse procul iram. Sine iracundia dicere, vel facere aliquid.

Iratus, Irascens, Zornig. *Periratus, Subiratus*, Erzörnt. *Iracundus*, Zornwäg. *Stomachans, Stomachosus*, Vnwillig/ Bewegt. *Irritabilis*, Zornmütig. *Exulceratus*, Verbittert. *Incensus, Inflammatus, Ardens, Feruidus*, Entzündt/Erbrent. *Commotus*, Bewegt.

Adiuncta.) Magis iracundus. Quàm iratus. Vehementer incensus. Nimis iracundus. Non dissimulanter iratus. Vehementior impetus irati. *Actiones.*) Facere, Efficere, Reddere iratum. Fieri, Esse iratum, vel iracundũ. Habere aliquem iratum. Commoueri, Efferri iratum. Accedere ad rem, Discedere iratum. Cognoscere, Metuere, Vereri iratum. Lenire, Leniorem, Cõmodiorem & mitiorem facere, vel esse iratum.

Irasci, Zörnen. *Subirasci, Succensere*, eyn wenig Zörnen. *Stomachari*, Vngedultig sein. *Irritare, Concitare*, Entrüst machen. *Incendere, Inflammare*, Entzünde. *Ardere, Exardescere, Excandescere*, Erbrennen. *Indignari, Fremere, Ringi, Subringi*, Murrē/ Schnurren.

Adiuncta.) Maximè irasci, succẽsere, indignari. Admodum irasci. Vehementer, Planè succensere, incendi. Grauiter irasci, exardere. Furenter irasci. Iure succensere. Iustiùs, *Meritò*, Nõ temerè, Impunè, Occultè, Facilè, Citò, Crebriùs, Continuò irasci, succensere, indignari. Totũ diem stomachari. Nunquam irasci.

Iracundè, Zorniglich. *Stomachosè*, Beweglich.

Adiuncta.) Nimis iracundè, & valde intemperanter.

PLACABILITAS, Versönlicheyt. *Placatio*, Versöhnung. *Lenitas, Mansuetudo, Clementia &c. v. L. 48.*

Placabilis, Versöhnlich. *Placatus*, Versöhnt. *Lenis, Mitis, Clemens, Propitius, &c. v. L. 48.*

Adiuncta) Tam, Quàm placabilis, placatus. Eò placabilior. *Actiones.*) Efficere placatum. Præbere se placabilem. Dimittere, Discedere placatum, vel placabilem.

Placare, Versöhnen. *Lenire, Mitigare, Reconciliare, v. L. 52.*

CVPIDITAS, *Appetitus, Appetitio*, die Begierde. *Libido*, Geluſt. *Deſiderium*, Verlangē. *Auiditas*, Begierigkeyt. *Studium*, Anmuth. *Propenſio, Procliuitas*, Neygung. *Sitis, Aeſtus, Ardor*, Durſt/ Brunſt.

Adiuncta.) Magna, Maior, Maxima cupiditas, deſiderium, ſtudium. Tanta, Quanta cupiditas, deſiderium, ſtudium. Summa cupiditas, vel ſtudium. Infinita cupiditas, vel auiditas. Immenſæ cupiditates. Immoderata appetitio. Nimia cupiditas, appetitio. Mediocris, Finita, Minima cupiditas. Multæ, Variæ, Infinitæ, Innumerabiles cupiditates. Inexhauſta auiditas Inſatiabilis, Inexplebilis, Incredibilis cupiditas. Mirum, Incredibile deſiderium, Admirabile ſtudium. Vehemens appetitus. Grauiſſimum deſiderium. Acrior, Acerrima, Inſanior, Fortiſſima cupiditas. Vis, Igniculus deſiderij. Incitatum, Inflammatum, Ardens, Flagrans, Contentum ſtudium. Indomitæ, Effrenatæ cupiditates. Furioſa, Proiecta cupiditas. Excellens, Honeſta, Facilis, Tolerabilis cupiditas. Tranquilli appetitus. Amiciſſimum, Triſte deſiderium. Turbidi motus cupiditatis. Inanis, Inconſiderata, Leuis, Cæca, Præceps, Lubrica, Inhoneſtiſſima, Improbiſſima, Iniuſta, Turpiſſima, Impia, Nota, Peruulgata, Obſcura, Occultior, Extraordinaria, Naturalis cupiditas: Appetitio naturalis. Animalis appetitus. Noua, Perpetua cupiditas. Diuturnum deſiderium. *Actiones.*) Ingenerari cupiditatem, vel appetitum. Parere, Naſci, Innaſci, Inſitam habere cupiditatem. Afferre alicui, Inijcere, Profundere, Dare cupiditatem, appetitum, appetitionem. Reddere alacria ſtudia. Erigere cupiditates. Relinquere deſiderium. Incidere in cupiditatem. Capere deſiderium. Infici cupiditatibus. Eſſe in aliquo cupiditatem: & Cupiditate aliqua eſſe. In deſiderio eſſe. Studio eſſe rem. Ineſſe, Exiſtere in aliquo cupiditatem. Habere cupiditatem, appetitionē, appetitum. Concitare, Incitare animum ad cupiditatem. Inuitare & allicere appetitū. Afficere aliquem deſiderio, vel cupiditate. Laborare ex deſiderio. Angi deſiderio. Mouere appetitum. Commouere appetitionem, vel deſiderium: & Deſiderio, vel Cupiditate moueri, commoueri aliquem. Incendere cupiditatem, ſtudium: & Cupiditate, vel Deſiderio incendi. Inflammare cupiditatem, vel animos cupiditate, appetitione, auiditate. Augere auiditatem. Ardere cupiditate, vel ſtudio. Exardere cupiditatem: Deſiderio ardere, vel exardere. Flagrare cupiditate, vel deſiderio. Æſtuare deſiderio. Impellere aliquem in cupiditatem: & Cupiditatem, vel Appetitum impellere: & Cupiditate vel appetitione impelli. Adductum, Inductum cupiditate facere aliquid. Trahi & duci ad cupiditatē rei. Rapere aliquem, cupiditatem: & Cupi-

& Cupiditate ſtudioq; rapi. Dare tempus, Dedere, Addicere ſe cupiditati. Incumbere in cupiditatem. Intendere cupiditatē aliquò. Adijcere oculos cupiditatis ad rem. Erumpere, Prorū pere cupiditatem. Efferri cupiditate, vel ſtudio. Volitare cupiditate. Iactare ſe foris, Incurrere in alios, cupiditates. Cæcū, Obcæcatum eſſe cupiditate. Labi, Prolabi cupiditate. Teneri cupiditatibus. Auiditatem, Deſiderium tenere aliquem. Detineri, Impediri, Frangi cupiditate. Facere, Efficere, Suſcipere aliquid cupiditate. Fingere aliquid ad libidinem. Parêre libidini. Obtemperare, Obedire, Obſequi, Seruire cupiditati. Seruum, Miniſtrum, Adminiſtrum, Satellitem eſſe cupiditatis. Patefacere, Patere domum cupiditati. Suffragari cupiditati. Confirmare cupiditatem alicuius. Progredi cupiditate. Euagari longiùs appetitum, non retineri ratione. Satisfacere cupiditati. Satiare cupiditatem; deſiderium, auiditatē. Finire, Explere cupiditatem, vel ſitim cupiditatis. Renouare deſiderium. Ferre deſiderium. Confici, Mori deſiderio. Tegere, Velare cupiditatem. Occultare & diſſimulare appetitum voluptatis. Ignorare cupiditates alicuius. Opinionem, Suſpicionem eſſe cupiditatis alicuius. Deferre, Exponere, Declarare, Demonſtrare, Teneri, Cognoſci, Perſpicere cupiditatem. Addici rem cupiditati alicuius. Non ferre cupiditatem alicuius. Occurrere, Obuiam ire, Reſiſtere, Obſiſtere cupiditati. Retardare, Impedire, Tenere, Continere cupiditatē. Moderari, Modum conſtitui cupiditatibus. Coërcere cupiditates, domitas habere libidines. Contrahere ſedareq; appetitus. Imperare cupiditatibus. Regi cupiditatem, appetitus, appetitiones. Parêre, Obtemperare, Obedire rationi, appetitū. Sanare cupiditatem. Lenire deſiderium. Leuationem habere cupiditatum. Reſtinguere, Comprimere cupiditatem. Deferueſcere, Reſpirare cupiditatē. Refutare, Frangere, Finire, Minuere, Imminuere, ac debilitare cupiditatem. Minuere & lenire deſiderium. Dimittere multū de cupiditate. Amittere appetitū. Detrahere, Tollere, Extrahere radicitùs, Amouere, Abijcere, Eijcere funditùs, Excludere cupiditatem. Remotum eſſe à cupiditate. Liberare, Soluere, Carere, Vacare cupiditate Expertem eſſe cupiditatum. Sine deſiderio eſſe, viuere, agere.

Cupidus, Cupiens, Appetens, Expetens, Deſiderans, Auidus, Begierig/ Begehrēd. *Percupidus,* faſt Begierig. *Cupitus, Concupitus, Appetitus, Expetitus, Deſideratꝰ,* Begehrt. *Expetendus, Deſiderabilis, Deſiderādus,* Zu begehren. *Studens, Studioſus,* Gefliſſen. *Propēſus, Procliuis, Prōptus,* Geneygt. *v. L. 30. Inſatiabilis, Inſaturabilis,* Vnerſättlich. *Ar-*

 dens,

dens, Incensus, Inflāmatus, Flagrās, Brūnstig/*et suprà.*

Adiuncta.) Magis, Maximè, Magnopere expetendus. Vehementer, Valdè cupidus, vel auidus. Summè studiosus. Tam appetens. Auidior quàm satis est. Nimis auidus. Sitienter, Rabidè appetens.

Cupere, Concupiscere, Appetere, Expetere, Desiderare, Auere, Begehren. *Discupere,* fast Begehren. *Libêre, Collibêre,* Gelieben/Gelüsten. *Requirere,* Forderen. *Studere,* fleissig Nachstehen. *Sitire,* Dürstē. *Ardere, Aestuare, Adhinnire,* Innbrūnstig Begehren. *Gestire, Praegestire,* grosses Sähnen/ od' Verlangen habē/ Hupffen vor Begierde.

Adiuncta.) Magis, Maximè expetere, desiderare, requirere, aestuare, libêre. Magnopere, Tantopere, Quantopere expetere, desiderare, requirere. Tàm, Plus, Quàm studere, appetere, desiderare. Infinitè, Summè cupere, concupiscere, studere. Vehemēter, Valde concupiscere, expetere, desiderare, requirere, auere. Prorsus auere. Vnum desiderare. Praecipuè appetere. Vt charissimum filium desiderare. Cupidè, Sum̄a cupiditate, Auidè appetere, expetere. Suspenso animo auere. Acerrimè concupiscere. Ardenter cupere, appetere. Inflammato animo concupiscere. Sitienter, Rabidè appetere. Mirabiliter cupere. Grauiter, Non mediocriter, Paulisper, Bono modo desiderare. Per se primùm, Sua vi, Suapte natura appeti, expeti aliquid. Cum molestia desiderare. Frustrà requirere. Iampridem appeti, studere. Ampliùs, Quotidiè desiderare. Semper requirere.

Cupidè, Auidè, Begierlich. *Studiosè,* Fleissiglich. *Insaturabiliter,* Vnersättiglich. *Ardenter, Feruenter,* Innbrūnstiglich. *Sitienter,* Dürstiglich.

METVS, *Timor,* Forcht. *Sollicitudo, Cura, Scrupulus,* Sorg. *Angor, Anxietas,* Angst. *Terror, Formido, Reformidatio, Pauor,* Schrå-cke. *Horror, Tremor,* Erzitterung vor Schräcken. *Cōturbatio, Exanimatio,* Verstürtzung/ Geschwindung vor Forcht. *Demissio,* Kleynmüütigkeyt.

Adiuncta.) Magnus, Maximus metus, timor, sollicitudo, cura. Tantus, Quantus metus, sollicitudo, timor, terror, formido. Sū-mus metus, timor, sollicitudo, formido. Incredibilis sollicitudo. Miri terrores. Plurimi met', curę. Plena omnia timoris, terroris, formidinis. Duplex sollicitudo. Non mediocris metus.

Paruus

Paruus met⁹. Minor sollicitudo vel cura. Præcipuus metus. Grauis cura. Acerrima, Horribilis formido. Immanis, Implacabilis terror. Aculei & scrupuli sollicitudinũ. Cruciatus timoris. Vtiles ãgores, sollicitudines. Verus)(Falsus, Fictus timor, met⁹. Inanes nocturni metus, timor, sollicitudo: Inconstantia, imbecillitas, leuitas metus. Occultus metus. Cæcus timor. Superstitiosa sollicitudo. Communis metus. Domesticæ sollicitudines. Subitus timor, terror. Subita atque improuisa formido. Recentes timores. Diurnus, Nocturn⁹ metus. Quotidianus timor. Sẽpiterna sollicitudo. *Actiones*) Facere alicui timorem. Mouere, Gigni, Nasci, Oriri metum. Existere formidines. Struere alicui, Importare sollicitudinẽ. Afferre metũ, timorẽ, sollicitudinẽ, angorẽ. Offerre, Inferre, Incutere, Iniicere, Obiicere metũ, terrorẽ, timorẽ, formidinẽ. Poni, Proponi formidinẽ, metũ. Opponi formidines. Imponere sollicitudinẽ & onus. Ostẽdere alicui metũ. Impendêre formidines. Duci, Rapi ad metũ. Adduci in sollicitudinẽ. Traducere animos ad timorẽ. Attribuere timorẽ. Cadere metũ, timorẽ, vel formidinẽ in aliquem. Incidere in perturbationes atq; exanimationes. Perfundere aliquẽ, horrorem. Attingere aliquẽ timorẽ vel angorẽ. Afficere aliquem, Affici timore, metu, sollicitudine. Capere sollicitudinẽ, angorẽ. Suscipere curã. Cõuertere se ad timorẽ. Dare se ãgoribus. Esse metũ, ãgorẽ: & Esse in metu, timore, sollicitudine: & Esse sollicitudine aliqua. Plenũ esse sollicitudinis, timoris, formidinis. Prẹditũ esse, Teneri metu: & Timorẽ tenere aliquos. Sustinere metũ, sollicitudinẽ, curã. Habere metũ. Hærere sollicitudinem in animis. Implicati animi ãgorib⁹. Versari in metu periculoq;. Peruagari animos aliquorũ timores. Exacuere sollicitudines alicuius. Augere formidinẽ. Terrere aliquos, metũ, curã. Perterreri, Deterreri metu, timore, formidine. Dimoueri, Permoueri metu, vel terrore. Perturbare aliquẽ terrore, vel metu. Metum cõturbare animos. Suspẽsum esse metu. Timere vim & terrorẽ. Extimescere formidines. Angi cura, cruciatu timoris. Exhorrescere, Exalbescere, Exanimari metu. Discedere à mente timoris magnitudine. Stupidus, Perculsus timore, vel metu. Opprimere animos, vel Opprimi formidine, timore. Reprimi metu. Prolabi, Corruere timore. Adduci, Cogi metu, vel terrore. Impediri terrore, vel formidine. Vrgeri sollicitudine. Torquere aliquos, timorẽ. Vexare impios, sollicitudinẽ. Stimulare ac pungere aliquẽ, scrupulũ. Affligere & debilitare animos metu. Frãgi, Debilitari metu, vel timore. Infirmare aliqd, metũ. Cõficere aliquẽ, sollicitudinẽ. Cõfici ãgore, metu. Exedi animos sollicitudine. Inspectare timorẽ alicui⁹. Dolere ãgoribus alicui⁹. Participẽ esse sollicitudinis, vel timoris. Resistere ãgorib⁹. Cõtẽnere formidines. Cõprimere timorẽ. Subuenire sollicitudini. Defendere à metu. Abducere se ab angoribus, vel animum à sollicitudine. Deducere à timore.

Leniri sollicitudines. Minuere metum. Leuare, Alleuare, Eleuare metum, sollicitudinē, angorem. Demere, Detrahere sollicitudinem. Eripere metum, vel timorem. Abstergere, Tollere metum. Deponere, Omittere metum. Pellere, Depellere timorem, vel metum. Propulsare metum. Vindicare à metu, vel formidine. Liberare à metu, timore, sollicitudine, cura, formidine. Extingui metum. Effugere timorem. Respirare à metu. Recreare se ex timore. Vacare, Vacuum esse, vel reddere metu, timore, cura. Carere metu. Procul esse à metu. Sine metu, sollicitudine, cura, angore esse, vel viuere.

Metuendus, *Timendus*, *Extimescendus*, *Pertimescendus*, **Zu Förchten.** *Timens*, *Pertimenscens*, *Verens*, **Förchtend/Besorgend.** *Timidus*, **Forchtsam.** *Sollicitus*, *Anxius*, **Sorgfältig.** *Exterritus*, *Perterritus*, *Perterrefactus*, **Erschrocken.** *Terribilis*, *Horribilis*, *Horrendus*, *Formidolosus*, **Erschröcklich.** *Pauēs*, *Exanimatus*, **Kleynmütig.** *Tremens*, **Zitterend.** *Adiuncta*) *Magis*, Maximè sollicitus. Nemo sollicitior. Nihil timidius, aut pertubatius. Tàm, Quàm sollicitus, terribilis. Vehementiùs pertimescendus. Valde timēdus. Tam grauiter exanimatus. Mirificè sollicitus. Nimis, Naturâ timidus. Exiliter exanimatus. *Actiones*.) Minari, Minitari, Accidere horribilia. Esse sollicitum, anxium, perterritum. Habere aliquem sollicitum, rem. Pendêre animi exanimatum. Confirmare timentem. Leuare sollicitum. Deducere à timore perterritum.

Metuere, *Timere*, *Formidare*, **Förchten.** *Vereri*, **Besorgē.** *Extimescere*, *Pertimescere*, *Reformidare*, **Erschrecken/ sich Entsetzen.** *Sollicitare*, **mit Sorgen beladen.** *Angere*, *Pungere*, *Stimulare*, **Aengstigen.** *Terrere*, *Territare*, *Conterrere*, *Exterrere*, *Perterrere*, *Perterrefacere*, **Schröcken/ Erschröcken.** *Absterrere*, **Abschröcken.** *Horrere*, *Horrescere*, *Cohorrere*, *Exhorrescere*, *Perhorrescere*, **sich Entsetzē/Grausen lassē.** *Pauere*, **Erschrocken sein.** *Tremere*, *Cōtremere*, *Contremiscere*, *Trepidare*, **Erzittern.** *Exanimare*, **Geschwindē machen.** *Stupefacere*, *Obstupefacere*, **Erstum̄t machen.** *Stupere*, *Obstupescere*, **Erstummen.** *Aestuare*, **Geängstigt sein.** *Adiuncta.*) Magis, Maximè timere,

re, horrere, sollicitare, angere, pertimescere, æstuare. *Magnopere*, Tantopere timere, pertimescere. Tàm, Quàm metuere, timere. Vsq; adeò pertimescere. Vehementer, Vehementiùs timere, perterreri, perterrefieri, angi. Valde timere, angere, Perhorrescere. Grauiter angi. Incredibiliter pertimescere. Summè sollicitare. Planè timere, reformidare. Præcipuo dolore angi. Animo, Intimis sensibus angi. Toto pectore tremere. Toto corpore perhorrescere. Tota mente, atque omnibus artubus contremiscere. Præter modum exterreri. Audacter territare. Minaciter terrere. Imbecillius horrere & reformidare rem. Nō mediocriter pertimescere. Sub timere. Subuereri. Perleuiter pungere. Minimè, Subitò, Repentè pertimescere. Priùs reformidare.

Timidè, Formidolosè, Forchtsamlich / Erschrockenlich.

SPES, eyn Hoffnung. *Specula*, eyn kleyne Hoffnung. *Fiducia*, *Cōfisio*. Zuuersicht / Vertrawen. *Expectatio*, dz Warten / Verlangen.

Adiuncta.) Magna, Maior, Maxima spes, expectatio. Tanta, Quanta, Summa spes, expectatio. Multa spes. Plus spei. Crebræ, Duæ expectationes. Vberior, Infinita, Omnis, Vna, Bona, *Melior*, Optima, Commoda, Eximia spes. Mirifica expectatio. Certa, Certissima, Firma, Firmissima, Explorata, Minimè dubia, Verissima, Aliqua spes. Aliquid speculæ. Nonnulla spes, expectatio. Non parua expectatio. Minor, *Minima*, Exigua, Extrema, Tenuis, Pertenuis, Inanis, Fallax, Falsa, Dubia spes. Obscura spes, & cæca expectatio. Sollicita expectatio. Incerta, Incertissima, Fractior, Mala, Abiecta, Nulla spes. Nihil spei. Acerba, Indigna homine, Nefaria, Noua spes.

Actiones.) Concitare, Mouere, Cōmouere expectationem. Facere expectationē, spem. Nasci spem. Reuocare aliquē ad spē. Ostendere, Ostentare, Proponere spem. Afferre spem, expectationem. Adducere in expectationem, vel spem. Inducere, Impellere in spem. Deuolui, Rapere ad spem. Inijcere spem. Dare spem, aut expectationem. Relinquere aliquid in spe: & Spem relinquere. Corrumpere, Deprauari spe. Erigere ad spem. Erigi, Inflammari spe. Incitari ad spem. Accidere rem opportunam spei. Comparare, Nancisci spem. Ingredi, Venire in spem. Duci spe. Sequi, Persequi spē. Prouehi aliquo spe. Conuertere, Ponere, Collocare spem in re. Constitui, Residere, Esse spem in re: & Esse spe aliqua. Expectationem esse alicuius, vel de aliquo. In expectatione esse. Fiduciam esse in re. Habere spem, vel expectationē. Præditū esse spe. Tenere aliquē spem, & Detinere aliquē spe. *Sustinere* expectationem, ac tueri. *Pendere* alicui ex fortuna spem. Animi pendēre expectatione. Suspensam teneri expectationē. Suspensum & incertum teneri spe, & expectatione. Degustare speculam. Consolari se spe:

& Spem consolari aliquem. Cōfirmari spe. Oblectari specula. Alere spem alicuius. Sustentare se spe: & Spem sustentare aliquē. Niti spe, vel fiducia. Fretū, Inflatum esse spe. Facere aliquid fiduciâ quadam. Satisfacere, Satisfieri expectationi. Explere expectationem. Vincere spem, aut expectationem. Augere spem. Turbare spes. Conturbari, Cruciari expectatione. Eludere expectationem. Fallere aliquem, spem: & Fallere aliquid spē alicuius. Decipere expectationem. Frustrari, Deserere aliquem, spē. Extenuare, Euanescere, Debilitare, Infringi, Præcidere, Opprimere, Extorquere, Adimere, Eripere alicui spē. Depelli de spe. Tollere, Auferre, Remouere spem. Deficere aliquem, spem. Priuari spe. Perdere, Abijcere, Abesse spem. Reliquā esse nullam spem. Ne spem quidem expectare. Præter spem, aut expectationē accidere, euenire, esse aliquid.

Speratus, Gehofft. *Expectatus*, Erwartet. *Fretus*, *Nixus*, *Fidens*, *Confidēs*, *Cōfisus*, Vertrawend / sich Verlassend.

Adiuncta.) Nimium, Quominùs &c. fretus.

Sperare, Hoffen. *Expectare*, Erwarten / Verlangen haben. *Fidere*, *Confidere*, Vertrawen / Getrösten.

Adiuncta) Magis sperare, optare. Maximè, Cum magna spe expectare. Magnopere cōfidere. Plurimùm sperare. Summè, Vehementer, Valde, Mirificè expectare. Ferociùs, Nimium, Nimis confidere. Certò expectare. Parum, Nihil confidere. Benè, Optimè, Rectè sperare. Commodissimè, Auidè, Suspenso animo expectare. Prudenter, Insipienter sperare. Diem ex die expectare. Sperandi finē facere.

Fidenter, *Confidenter*, vff gut Vertrawen. *v. L. 47.*

DESPERATIO, Verzagung / Verzweiffelung. *Diffidentia*, Mißtrawen.

Adiuncta) Magna, Omnium rerū, Fatalis desperatio. *Actiones.*) Occupare animos aliquorū, desperationem. Affici, Perturbari, Debilitari desperatione. Accusare desperationem. Reuocare à desperatione.

Desperans, Verzagend / Verzweifflendt. *Desperatus*, Verzweifflet. *Insperatus*, *Inexpectatus*, *Improuisus*, Vnuerhofft. *Diffidēs*, Mißtrawendt.

Adiuncta.) Tam desperatus. Quàm inexpectatus. Multò, Nihil desperatius. Penè, Propè desperatus. Ferè diffidēs. *Actiones.*) Habere aliquid in perditis ac desperatis rebus. Esse pro desperato. Diffidentē confugere ad aliquē. Cōfirmare diffidentē. Opitulari, Medicinā adhibere, Remediū esse desperato. Excitare diffidentē. Relinq. q. desperatū.

Desperare, Verzweifflē. *Diffidere*, Mißtrawen. Verzagen.

zagen. *Subdiffidere*, eyn wenig Mißtrawen.

Adiuncta.) Tàm desperare. Sum mè, Valdè diffidere, desperare. Planè desperare. Penitùs, Penè diffidere,

Desperanter, Diffidenter, Verzäglich/ mit Verzweiffletẽ Mut. *Improuiso*, Vnuersehenlicher weise. *L. 54.*

OPTATIO, Wünschung. *Optatum*, eyn Wunsch. *Votũ*, eyn Gelübd/ *&* *L. 31.* *Gratulatio*, *Congratulatio*, Glückwünschung.

Adiuncta.) Maximæ,& innumerabiles gratulationes. Tanta, Sũma, Celeberrima gratulatio. Multa, Tria optata. Tres optationes. Probatissima, Iucunda, Præpostera, Vnius diei, Recens, Noua gratulatio. *Actiones.*) Dare optationem. Donare gratulationem. Facere vota. Esse aliqd in optatis. Cõsequi, Impetrare, Contingere optatum. Fortunã respondere optatis. Occurrere deũ in votis, vel optatis. Habere, Fieri gratulationem : & Cũ gratulatione fieri, aut celebrari rẽ. Esse gratulationi alicui. Offerre se gratulationib. Versari in gratulatione. Deferuescere, Obruere gratulationem. Præter optatum fieri aliquid.

Optabilis, Optandus, Exoptandus, Wünschens werd. *Optatus, Exoptatꝰ*, Erwünscht.

Adiuncta) Magis, Maximè optandum, vel optatũ aliquid. Inprimis optabilis. Vnũ ex omnibus perquàm optandum. Nihil optatius. Nemo optatior.

Optans, Wünschend. *Gratulans, Gratulator*, der Glück wünscher.

Adiuncta.) Valde optans. Lætior gratulator. Frequentes, & læto vultu gratulantes.

Optare, Wünschen. *Exoptare*, hertzlich Wünschẽ. *Gratulari, Congratulari*, Glück wünschen. *Vouêre, Precari &c. v. L. 31.*

Adiuncta.) Magis, Maximè optare, exoptare. Magis gratulari. Tàm, Quàm Tantum, Quantũ optare. Plurimùm, Vehemẽter, Vehementiùs, Valdè, Voce maxima, Præcipuè gratulari. Optima optare. Verè, Libenter, Lętos inter se gratulari. Amicissimè & suauissimè aliquid optare. Nimis verecundè gratulari. Vix optandum esse aliqd. Publicè, Priùs, Seriùs &c. gratulari.

Optabiliter, Wünschlich/mit Wünschen. *Optatò, Peroptatò*, nach Wunsch.

Adiuncta.) Quàm optabiliter. Peroptatò.

EXECRATIO, Verfluchung. *Detestatio, Deuotio*, Abschewe. *Diræ*, Wünschũg grausamer oder Abschewlicher dinge.

Adiuncta.) Thyestea, Publica execratio. *Actiones.*) Deuincire,

San-

Sācire aliquid execratione. Habere execrationem, rem. Conuinci, Committi deuotionem. Placari deos deuotionibus. Negligere dirarū obnunciationē.

Execrandus, *Detestandus*, *Detestabilis*, Zuuerfluchen. *Execratus*, Verflucht.

Adiuncta) Maximè detestabilis res. Eò, Quò detestabilior. Tàm detestabilis.

Execrari, Verfluchen. *Deuouere*, Auffopfferen. v. L. 31. *Detestari*, Schewen. *Maleprecari*, Böses Wünschē.

Adiuncta.) Diligenter, Tanquā auspicium malum detestari.

DE FACVLTATE, DE CONATV, ATQVE ACTIONE,

LOCVS XXX.

FACVLTAS, Vermögliche̅yt etwas zuthun. *Facilitas*, Ringthätigkeyt. *Libertas*, *Licentia*, Freiheyt/ Verhängniß. *Concessio*, *Concessus*, *Permissio*, *Permissus*, Zulassung/ Gestattung. *Potestas*, Macht/ Gewallt. *Vis*, *Manus*, *Copia*, *Locus*, Macht / Platz/ Raum. *Habilitas*, Geschicklicheyt. *Efficacitas*, Würckung. *Commoditas*, *Opportunitas*, *Occasio*, *Ansa*, Gelegenheyt / *&c. v. L.* 5. & 45.

Adiuncta.) Magna, Maior, Maxima facultas, licentia, potestas, vis. Tanta, Quanta facultas, licentia, potestas, vis. Summa facultas, potestas, vis. Multæ facultates. Plures ansæ. Omnis potestas, licentia. Integra, Infinita potestas, licentia. Immoderata libertas. Intoleranda licentia. Nimia, Nō ferenda potestas. Paulū, Nihil potestatis. Parum magna, Pertenuis vis. Boni vel Mali aliquid in potestate. Bella licentia. Mirabilis vis. Admirab. licentia. Incredibilis potestas, vis. Diuina vis. Idonea facultas, cōmoditas. Libera potestas. Liberior licentia. Vera, Optabilis facultas. Grata permissio. Iocularis, Impudens licentia. Pestifera, Ad seditionē nata potestas. Intima vis. Iuuenilis, Militaris licentia. Perpetua facultas, licentia. Sempiterna impunitas, licentia, potestas. *Actiones*.) Optare licentiam, potestatem. Expetere facultatem. Desiderari potestatem. Quæri facultatē idoneam. Polliceri licentiam. Deferre potestatē, optionem. Transferri ad aliquem potestatem. Afferre, Offerre facultatem. Facere, Fieri facultatem. Dare, Dari potestatem, copiam, facultatem, locum,

cum, optionem. Reddere potestatẽ. Concedere licentiam, facultatem, potestatem. Suppeditare, Largiri facultatem, libertatẽ, licentiam. Tradere potestatẽ suam. Cõmittere, Credere, Permittere rem alicuius potestati: & Potestatem, Licentiam alicui permittere. Relinquere locum. Venire, Peruenire in potestatẽ: & Potestatem, vel Licentiã ad aliquem peruenire. Cadere in, sub potestatem. Redigere in potestatem, ac ditionẽ. Subijcere se sub potestatem. Poni, Situm aliquid esse in potestate. Reuocare ad se potestatem rei. Arrogare sibi potestatem. Assequi licentiam. Adipisci, Nancisci potestatem, facultatem, vim. Accipere potestatẽ. Arripere facultatem. Assumere libertatẽ. Esse alicui facultatem, potestatẽ: & In potestate esse. Penes aliquẽ esse potestatẽ. Præditũ esse summa potestate. In manu alicui⁹ esse. Optionẽ, locũ. Vim esse, vel inesse in re. Copiam & cõmoditatem adesse. Habere facultatẽ, licentiã, vim, potestatẽ: & In potestate habere. Locum, vel Loci aliquid habere. Tenere, Continere aliquid in sua potestate. Obtinere licentiã. Possidere potestatẽ. Pertinere aliquid ad potestatẽ. Versari in alicuius potestate. Valere, Posse aliquid potestate. Patêre licẽtiã. Vti libertate, potestate. Explicare, Expedire, Fieri, Perfici aliquid potestate. Cõfirmare, Perpetuare, Sẽpiternã facere potestatẽ alicui⁹. Retinere potestatẽ, vim, ãsam. Manere libertatem. Abhorrere à licentia. Resistere licentiæ. Impedimẽto esse libertati. Reprimere superfluẽtes licẽtiã, Derogare aliquid de potestate. Abrogare, Minuere, Præcidere potestatẽ, licentiã. Adimere facultatem, potestatẽ. Subtrahere materiã. Eripere facultatẽ, potestatem. Priuare aliquẽ potestate. Tollere potestatem. Depelli ex potestate. Exire de, vel è potestate. Dimittere ex potestate. Amittere libertatem. Deesse facultatẽ, potestatẽ. Abesse aliquid à potestate. Extra potestatem nostram esse.

***Facilis*, Leicht. *Liber*, Frey. *Cõmodus*, *Accommodatus*, Bequem. *Opportunus*, Gelegẽ. *Aptus*, *Idoneus*, *Habilis*, Geschickt / Füglich. *Efficax*, Kräfftig. *Promptus*, *Propensus*, *Procliuis*, Färtig / *infrà eodem Loco*.**

Adiuncta.) Magis opportunus. Nihil opportuniùs. Multò commodior. Maximè aptus. Perfacilis, Perexpeditus, Peraccõmodat⁹. Satis apt⁹, cõmodus. Nõ satis idoneus. Minimè accõmodat⁹.

***Posse*, Könnẽ. *Valere*, Mögẽ / Gelten. *Quire*, Vermögẽ. *Licere*, Gestattet sein. *Patére*, Frei / oder Offen stehen. *Sinere*, Lassen. *Cedere*, *Cõcedere*, Weichẽ. *Permittere*, Zulassẽ. *Dare*, *Tribuere*, *Largiri*, Zugebẽ. *Ferre*, *Pati*, *Tolerare*, Dulden. L.47.**

Adiuncta.) Magis valere. Quàm maximè posse. Tantũ, Quãtum &c. posse, valere, permitti. Quoad possum,

ad possum, Quoad licet, Quantum queo. Vt possum. Multùm, Plus, Plurimùm posse, valere. Omnia permittere, vel permitti, posse, patêre. In omnes partes, in utramque rem valere. Aliquid amplius posse. Mirum quiddam valere. Satis valere. Parum posse, valere. Vix queo. Minùs, Minimum posse, valere. Nihil posse. Optimè, Grauissimè, Diligentissimè posse. Libenter & facilè concedere. Facilè, Facillimè pati. Sine lachrymis non queo. Contrà quàm quis possit.

Facilè, Leichtlich. *Liberè*, Frey. *Licenter*, Fräuenlich. *Commodè*, Bequemlich/ Füglich.

Adiuncta.) Magis liberè. Tam facilè. Perfacilè, Percommodè. Satis commodè.

DIFFICVLTAS, Beschwärde. *Grauitas, Moles*, Schwäre. *Incommoditas*, Vnbequemlichkeyt. *Impotentia*, Vnmächtigkeyt. *Impeditio, Impedimentũ, Intercessio*, Verhinderũg. *Interclusio*, Verschliessung. *Repagulum, Obex*, Versperrung/ Rigel. *Tricæ, Nodi, Spinæ, Salebræ, Scopuli*, Verwirrte Rauche ding.

Adiuncta.) Magna difficultas, impedimentum, nodus. Tanta, Quanta difficultas, moles. Summa difficultas. Incredibilis difficultas. Multæ difficultates. Difficilis nodus. Naturę impedimenta. Domesticæ difficultates, tricæ. *Actiones.*) Pertimescere difficultatem. Instare difficultates. Afferre difficultatẽ. Comparare molem contra Remp. Inferre moram & impedimentum. Incurrere, Delabi in difficultatem. Incidere in salebras, nodũ difficilẽ. Appellere ad scopulos. Offendere scopulum. Suscipere, Habere, Esse difficultatẽ. Impedimento esse. Affici, Affligi difficultatibus. Exsorbere difficultatem. Morari in tricis. Hærere in salebra. Ferre aliquo modo tricas. Sustinere grauitatẽ, molem. Exponere difficultates suas. Expediri nodum. Superare impedimentum diligentiâ. Perfringere repagula. Vellere spinas. Leuare aliquem grauitate. Depellere molem à ceruicibus. Abesse ab aliquo, Non cadere in aliquem difficultates.

Difficilis, Grauis, Schwär. *Magnus*, Groß. *Durus*, Hart. *Molestus, Operosus, Laboriosus*, Verdrießlich. *& L. 29. & 47.* *Arduus*, Hoch. *Impeditus, Præpeditus*, Verhindert. *Constrictus, Irretitus*, Gefangen. *Prohibitus, Interclusus*, Abgehalten/ Verschlossen.

Adiuncta.) Vna res omnium difficillima. Perdifficilis, Perarduus, Subdifficilis. Tam difficilis. Perquàm grauis. Admodum, Omnino difficilis. Valdè impeditus. Nimis difficilis. Minimè, Haudquaquam difficilis.

Grauari,

Grauari, sich Beschwären. *Nequire*, nicht Mögen/ od' Können. *Impedire*, Verhind'n. *Interponere*, Drein legen. *Obstare*, *Obsistere*. *Resistere*, Widerstehen. *Prohibere*, Verhindern. *Intercludere*, Verschliessen.

Adiuncta) Tantò magis impediri. Tantopere prohibere. Commodè, Præclarè, Iusta causa impedire, vel impediri. Facilè obsisti. Negligendo, Stultissimis interrogationib⁹, Quotidiè impedire.

Difficilè, *Difficiliter*, *Difficulter*, Schwärlich. *Grauè*, *Grauatè*, Beschwärlich/ Verdrossenlich. *Aegrè*, *Vix*, Mühlich/Kaum.

Adiuncta.) Perdifficiliter.

APPARATVS, *Apparatio*, Rüstung / Zuberentung. *Comparatio*, *Præparatio*, Vorberentung. *Instructio*, *Instructus*, Anordnung. *Præmunitio*, Vorbawung. *Propensio*, *Procliuitas*, Neygung/Gutwilligkent. *Alacritas*, Mutsamkent. *v.* &. L. 47.

Adiuncta.) Maior, Maximus, Magnificus, Tantus, Tam præclarus apparatus. Diligens præparatio. Minor, Tenuiculus, Regius, Priuatus, Patricius, Prætorius apparatus. *Actiones*) Delectare apparatum. Adhibere præparationem. Conferre tempus ad comparationem rei. Inueniri & adornari comparationem. Accipi apparatu aliquo. Contētum esse apparatu. Diminuere nihil de comparatione aliqua. Carere apparatu. Sine præmunitione facere aliquid.

Paratus, *Apparatus*, *Comparatus*, Berent. *Præparatus*, Vorberent. *Instructus*, Gerüst. *Armatus*, *Munitus*, Gewapnet / Versehen. *Promptus*, *Alacer*, *Expeditus*, Färtig/Mutsam. *Propensus*, *Procliuis*, Geneygt. *Imminens*, Vorhanden.

Adiuncta.) Nemo paratior. Instructissimus aliquibus rebus. Ad omnia paratus, vel paratissimus. Omnibus rebus instructiores ac paratiores. Tam paratus, propensus. Quàm paratissimus. Perfacilis & perexpeditus. Ad nutum alicuius paratus, vel expeditus. Bene, Meliùs, Optimè, Præclarè paratus. Satis scitè instructæ & cōpositæ res. Satis paratus, vel instructus. Mediocriter instructus. Paulò propensior ad rē. Nondū planè expeditus. Minùs paratus, prōpt⁹. A natura instructissimus. Sua sponte propensus. Semper paratus.

Actiones.)

Actiones.) Accedere, Venire, Esse paratum. Præbere aliquid promptum expositumq;. Reperire, Offendere paratiorem aliquem. Habere aliquid paratum.

Parare, Apparare, Comparare, Berenten/Rüsten. *Præparare,* Vorberenten. *Instruere,* Zurüsten. *Armare, Munire, Præmunire,* Wapnen/ Versehen/ Beuestigen. *Præfulcire.* Vnderbawen. *Expedire, Explicare,* Färtig/ oder Richtig machen. *Ornare, Adornare, Subornare,* Anrichten / Bestellen.

Adiuncta.) Maximè ornari atq; instrui. Totum se parare. Satis instruere & ornare. Bene, Studiosè comparare. Diligenter parare, præparare, adornare. Vigilanter subornare. Magnificè, Ad arbitrium comparare. Faciliùs apparare. Publicè, Seorsum parare. Antè comparare, præmunire.

Paratè, Apparatè, Bereytsamlich. *Promptè,* Färtiglich. *Propensè,* mit gutem willen. *Procliuiùs,* Färtiglichen. *Præstò, In promptu,* Vorhanden. *Spontè, Vltro,* Freiwilliglich. *L. 29.*

Adiuncta) Maximè in promptu. Magis audacter, quã paratè. Fideliter, Cum studio, Ad nutum præstò.

INAPPARATIO, Vnbereytung. *Impeditio, Difficultas &c. suprà eodem L.*

Imparatus, Vngerüst. *Impeditus, Præpeditus &c. suprà eodem L.*

Adiuncta.) Flagitiosè imparati.

CONATVS, *Nisus,* Vnderwindung. *Molitio, Machinatio,* Vnderstehung. *Tentatio,* Versuchung. *Contentio,* Bearbeytung. *Periculum, Periclitatio,* Versuchung. *Aggressio,* Angriff. *Susceptio,* Auffnemmung. *Experientia* Erfahrung.

Adiuncta.) Magna)(Parua contentio. Maior conatus, contentio. Maxima contentio. Tanta molitio, contentio. Summa, Vehementissima, Acerrima, Effusa contentio. Sedatus nisus. Vna, Binæ contentiones. Considerata susceptio. Optimus & præclarissimus, Gratus, Impius, Nefarius, Perditus, Crudelissimus, Non hominis, sed belluarum conatus. Prima aggressio, susceptio. Noua molitio, tentatio. Longinqui temporis periclitatio. *Actiones.*) Quærere molitionem. Excitare ad experientiam. Parare, Comparare, Referre ad aliquid, conatum. Habere, Adhibere conatum, vel contentionem ad rem. Vti contentione. Afferuire contentioni. Facere periculum. Agere aliquid conatu maiore. Efficere, Conficere,

re, Perficere aliquid contentione. Percipere rem usu & periclitatione. Ferre animos contentionem. Inuestigare, Consequi, Deprehendere, Perspicuum facere conatum. Reprehendere susceptionem. Obuiam ire conatibus. Resistere alicui, Refutare, Prohibere conatus alicuius: & Conatu prohibere. Cohibere, Comprimere, Reprimere, Auertere, Repellere conatus alicui': & A conatu depellere, repellere. Sedare conatum. Laxare animos à contentione. Sine labore & contentione ætatem traducere.

Conans, Conatus, Nitens, Nixus, Connixus, der sich Underwindet. *Moliens, Molitor*, der etwas grosses Understehet. *Machinatus, Machinator*, der etwas Zurüstet oder Anstifftet. *Tentãs*, Versuchend. *Offerens*, sich Anbietend. *Incumbens*, Anhaltend.

Adiuncta) Multa, Cum labore operoso & molesto moliens. Acriter, Ultrò offerens. Improbissimus machinator,

Conatus, Understandẽ. *Tentatus, Attentatus, Periclitatus*, Versucht. *Susceptus*, Auffgenommen. *Aditus, Initus*, Angefangen/Eingangen.

Adiuncta) Multa, Omnia, Omnis modus tentatus. Aliqua ex parte periclitatus. Bene, fortiterq;, Certo iudicio, Voluntate sua, Sine causa, Errore, Ab ineunte ætate susceptus.

Conari, Niti, Conniti, Eniti, Underwinden/Understehen. *Moliri, Commoliri, Machinari, Struere*, Anrichtẽ. *Tentare, Attentare, Pertentare*, Versuchen. *Agere, Laborare, Elaborare*, dahin Arbeyten. *Incũbere*, sich vff etwas Legen. *Tendere, Contendere, Intendere*, daran Strecken. *Periclitari*, Versuchen. A*dire, Inire, Aggredi, Ingredi*, Antrettẽ. *Attingere*, Angreiffen. *Suscipere*, Auffnemen. E*xperiri*, Erfahren.

Adiuncta.) Magna, Maiora conari, moliri. Magis elaborare, contendere. Maximè niti, moliri, incumbere. Quàm maximè, Quantum quis maximè potest eniti, & contendere. Non minùs eniti. Tam eniti, elaborare. Tantũ, Quantum niti, conniti, contendere. Omnibus facultatibus, Omni ope & opera eniti. Omni cogitatione curaq; incumbere. Omnia, Omnes neruos, & Omnibus neruis cõtẽdere. Omnia tentare, suscipere, experiri. Tota mente, Toto animo, Toto pectore, Omni studio incumbere. Multa moliri. Plus cõtẽdere. Nõ nimiũ laborare. Tã vehemẽter,

Quàm diligẽtiſſimè, Cupidiſſime cõtendere. Studioſè, Sum̃o ſtudio ſuſcipere. Omni ſtudio incumbere. Acri animo tẽdere. Acriùs, grauiùsq; incũbere. Multò vigilantiùs eniti. Cũ magna ſpe ingredi, aggredi. Gratis, Neceſſariò, Coactũ ſuſcipere aliqd. Faciliùs inire. Non difficile eſſe periclitari. Audaciùs inire. Sine periculo experiri. Non obſcurè, ſed palàm moliri. Occultè moliri. Leuiter tẽtare. Aliqua ex parte periclitari. Fruſtrà conari, ſuſcipere. Turpiſsimè, Sceleratè ſuſcipere. Nefariè moliri. Publicè ſuſcipere. Per ſeipſum agere, per alterum tentare. Ampliùs hora moliri. Ad punctum temporis ſuſcipere aliquid. Iãdiu machinari. Toties tentare. Quotidiè, Semper aliquid moliri.

Enixè, Contentè, Streng/ Steiff.

Intentatus, Vnnerſucht. *Inexpertus*, Vnerfahrn. *Inexploratus*, Vnerforſcht.

VSVS, der Gebrauch. *Exercitatio, Tractatio*, Vbũg. *Studium, Propoſitum, Inſtitutum*, Fürhaben / *& L.29.* *Mos, Conſuetudo*, Sitten/ Gewohnheyt. *Habitus*, wol geübte Weiß.

Adiuncta) Crebræ atq; magnæ exercitatiões. Maxima exercitatio. Multa, Plurima, Duplex exercitatio. Frequens vſus. Aſſiduus vſus & conſuetudo: Aſſiduitas exercitationis ſumma. Modicæ exercitationes. Moderati, æquabilesq; habitus: Mediocritas exercitationis, & conſuetudinis. Contractiora ſtudia. Optimum, Rectiſsimum ſtudiũ. Honeſta, Egregia exercitatio. Elegans, Pura & incorrupta) (Vitioſa & corrupta, Mirifica, Vnctior ſplendidiorque conſuetudo. Præclarus vſus, & habitus. Propè diuinus habitus naturæ. Magna vis conſuetudinis. Similitudo, Conſenſio ſtudiorum. Diſparia ſtudia. Diſsimilitudines ſtudiorum, inſtitutorum. Diſtãtia ſtudiorum maxima. Pugnantia, & contraria ſtudia. Perrecõdita, valde difficilis, magnifica, grauis ratio conſuetudinis. Laborioſa, Ludicra exercitatio. Peruerſus, Vitioſus mos. Prauiſsima regula, Deprauatio conſuetudinis. Mala, Impia, Periculoſa, Lubrica, Diſſoluta, Immanis, Barbara conſuetudo: Turpitudo ſtudiorum. Meretricium inſtitutum, mos. Gigantum, Beluarum mos. Communis, Omnium, Vulgaris, Sua conſuetudo. Vſus & mos communis. Vſitata conſuetudo, mos. Accuſatorius mos, conſuetudo. Forenſis vſus & exercitatio. Conſuetudo forenſis, iudicialis. Campeſtris exercitatio. Militaris, Regia, Senatoria, Ciuilis, Domeſtica conſuetudo. Patrius mos. Vetus, Vetuſta, Priſtina, Noua conſuetudo. Antiquus mos. Subita, Quotidiana exercitatio, cõſuetudo. Diuturna, Perpetua conſuetudo. *Actiones.*) Indigere exercitatiõis plurimæ. Deſiderare vſum & exercitationẽ. Delectari exercitatione. Hortari, Reuocare ad cõſuetudinẽ. Gignere, Aperire

perire cõſuetudinẽ. Adducere, Deducere, Inducere aliquẽ ad, vel in conſuetudinem. In morẽ, vel mores inducere, vel perducere aliquid. Venire in conſuetudinem. Redire ad conſuetudinem. Subire vſum. Educere rem ex aliqua exercitatione in puluerẽ. Dare ſe in exercitationẽ. Capere conſuetudinem exercitationẽq;. Instituta capere. Suſcipere, Adhibere exercitationem, conſuetudinem. Vti exercitatione, inſtituto, cõſuetudine. Abuti conſuetudine. Verſari nõ mediocriter in exercitatiõe, conſuetudine. Exercere aliquẽ ad morẽ. Imbui conſuetudine. Aſſuefacere, Aſſuefieri exercitatione, conſuetudine. Iucundum reddere aliquid, conſuetudinẽ. Nanciſci conſuetudinẽ rei. Obdureſcere conſuetudine. Non cadere aliquid in cõſuetudinẽ. Facere, Fieri aliquid inſtituto, conſuetudine, vel ex conſuetudine, more. Eſſe conſuetudinis alicuius: & Aliqua conſuetudine eſſe aliquẽ: & In cõſuetudine alicui⁹ eſſe rẽ. Morẽ eſſe, Habere morẽ. Ferre, Pati, Poſtulare aliquid, cõſuetudinẽ, vel inſtitutũ. Nouiſſe, Cognoſcere, Nõ ignorare, Tenere cõſuetudinẽ. Percallêre vſum. Adduci, Impelli cõſuetudine. Cogere aliquem, cõſuetudinẽ. Inflammari morẽ. Seruire cõſuetudini. Imitari cõſuetudinẽ. Obſequi conſuetudini. Accõmodatũ aliquẽ habere ad cõſuetudinẽ. Exprimere conſuetudinẽ alicui⁹. Prodeſſe alicui exercitationẽ. Cõparare, Augere aliquid, Adiuuari cõſuetudine, & exercitatiõe. Valere, Vĩ habere cõſuetudinẽ. Tenere, Retinere ĩſtitutũ, cõſuetudinẽ, morẽ. Seruare, Cõſeruare cõſuetudinẽ. Manere cõſuetudinẽ priſtinã, vel ãtiquũ morẽ. Permanere in cõſuetudine. Augere exercitationẽ, conſuetudinẽ. Emendare conſuetudinẽ. Excitare ſolutã conſuetudinem. Terere rem, cõſuetudinẽ. Remotum eſſe aliquid à conſuetudine. Obliuiſci conſuetudinis atq; inſtituti. Cõtra, vel præter, vel Supra conſuetudinẽ facere, vel fieri aliquid. Detrahere cõſuetudinẽ alicui⁹. Abſtrahi ab exercitatione & cõſuetudine. Excludere, Mutare, Cõmutare, Immutare cõſuetudinẽ. Relinquere exercitatiões. Deſerere ſtudiũ. Cõcedere vſũ. Decedere, Diſcedere, Recedere, Trãſire à cõſuetudine: Intermiſſio conſuetudinis. Transferri inſtitutum.

Vtens, Vſus, Gebrauchẽd. *Exercens*, Vbẽd. *Tractãs*, Hãdlend. *Studioſus &c. L. 29.*

Vſitatus, Gebräuchlich. *Exercitatus, Exercitus*, Geübt: *Tractatus; Verſatus*, Gehãdlet. *Suetus, Conſuetus, Aſſuetus, Aſſuefactus*, Gewohnt: *Tritus, Iactatus*, Getriben: *Quotidianus, Vulgaris, Peruulgatus*, Täglich/ Gemeyn. *& L. 53.*

Adiuncta) In magna varietate, Multum & ſæpe verſatus. Tam, Inprimis exercitus. Valde, Satis exercitatus.

Vti, Gebrauchen. *Exercere*, Vben. *Tractare, Terere*, Handlẽ/ Treiben. *Verſari*, Schwe-

Schwebẽ. *Assuefacere*, Gewöhnen. *Suescere*, *Consuescere*, *Assuescere*, *Assuefieri*, Gewohnẽ. *Solere*, *Assolere*, Gewohnt sein / Pflegen.

Adiuncta.) In una re totam mẽtem, vel Omni mente, & cogitatione curaq; versari. Multos annos exercere. Vehementer, Vehementissimè, Diligenter, Studiosè, Studiosissimè, Acerrimè exercere. Facillimè tractare. Graui iudicio, multaq; arte se exercere in re. Bene, Optimè vti re. Non mediocriter versari in re. Satis terere rem. Eatenus, Nimiũ familiariter exercere. Non perinde ac debet quispiam versari in re. Aliquando solere. Statim, Quotidiè exercere. Omni tempore versari in re.

Vsitatè, Gewohnlich / Gebräuchlichen. *Vulgariter*, Gemeynlichen.

INSOLENTIA, Vngewohnlicheyt. *Desuetudo*, Entwohnung.

Inusitatus, Vngewohnt. *Inexercitatus*, *Inexercitus*, Vngeübt. *Insuetus*, *Insolẽs*, *Insolitus*, Vngewohnt / Vngebräuchlich. *Obsoletꝰ*, Veraltet. *Desuefactus*, Entwöhnet.

Adiuncta.) Multa inusitata. Ita inusitatum aliquid, vt ante hoc tempus non sit auditum.

Inusitatè, Vngebräuchliche / Vngewohnlichen.

ACTIO, eyn Handlung / das Thun. *Actus*, *Actum*, *Acta*, Geschichten. *Agitatio*, stäter Tryb. *Factio*, *Factum*, *Facta*, Machung / Handelung. *Facinus*, eyn That. *Gestio*, *Gesta*, Verrichtũg. *Administratio*, Verwaltung. *Functio*, Außrichtũg / Ambt. *Operatio*, Wirckũg. *Opꝰ*, *Opusculũ*, eyn Werck. *Curatio*, *Procuratio*, Versorgung. L. 33. *Negotium*, *Labor*, *Opera*, eyn geschäfft. L. 47. *Res*, *Ratio*, eyn Ding / Sach / Handel.

Adiuncta.) Magnum, Maius, Maximum factum, facinus, opus, res: Magnitudo rei. Quantum, Tantum facinus, opus, res. Summa res. Nimium opus. Tam graues, tamq; præclaræ res. Grauissima res: Grauitas rei. Paruum opusculum, res. Paruula, Minor, Minima res, opus. Minutum opusculum, res. Leues, Leuiores, Leuissimæ, Tenuissimæ, Vilissimæ res. *Multa*, Infinita facta, res gestæ. Plus operis. Tot & tantæ, Tam graues, Tam variæ, Innumerabiles res: Multitudo, Copia, Volumen, Vis rerum. Varia & multiplex res: Varietas rerum. Bonum, Optimum opus, res.

res. Melior, Meliore loco res. Rectè, Optimè facta. Rectissimum facinus. Res rectæ & laudabiles. Honesta actio, res. Honestè facta. Honestissimum factũ: Honestas factorum. Virtuti congruentes, vel consentaneæ actiones. Iustiores, Sanctissimæ res gestæ. Præclara acta. Factum, Facinus, Opus, Res præclara, præclarissima. Pulchrum, Pulcherrimum factum, facinus, opus, res: Pulchritudo factorum, rerum. Digna viro, vel triumpho facta, res gestæ. Præstantissimæ res gestæ. Pretiosæ res. Egregium factum, opus, res. Tã eximia res. Singulare factum, opus, res. Laudabile factum. Laude dignę res. Gloriosa, Gloriosissima res, factum: Gloria, Dignitas, Laus rerum gestarum. Ampla, Amplior, Amplissima res, & honorificentissima. *Magnifica* opera, res, & salutaris: Magnificentia rerum. Luculentum factum. Mirabile opus, facinus. *Mirifica* res. Tam perfectum, elegans, elaboratum opus. Tam compositum, tam compactum & coagmentatum opus. Artificiosum & diuinum opus. Memorabilis & penè cœlestis res gesta. Illustria & gloriosa facta. Res illustres, illustriores: Splendor & magnitudo rerum. Clara, Clarissima res. Tam clara, tam testata, tam peruulgata res. Celeberrimæ, Celebratissimæ, Amplissimæ, Immortales res. Aperta, Apertissima, *Perspicua*, Euidens, Manifesta, Comperta manifestóque deprehensa, Nota, Explicata res. Considerata, Cõueniens actio. Æqualis agitatio: Æquabilitas actionum. Pares, Similes res: Ordo actionum vel rerum gerendarum. Admirabilis continuatio, seriesq; rerum. *Maior*, & melior concent° actionum. Constantissimæ atq; optimæ actiones. Firma & rata)(Infirma, Irrita acta. Seuerissima, Necessaria, Stabilis & immutabilis res. Cõpulata & confatalis res. Salutares res. Voluntarium facinus. Gratum omnibus factum. Res grata & accepta. Iucunda & salutaris, Lætabilis aut gloriosa res. Appetendæ, Expetendæ res)(Fugiẽdæ. Facilis res. Temeritate & negligẽtia vacãs actio: Impotentia factorũ. Paulò minùs cõsideratũ factũ. Stultissima actio, facinus. Obscurũ factũ, res. Occultũ, Occultius facinus, res. Abditæ & obscuræ, Opertæ, Incognitæ, Nõ peruulgatę, Inẽodabiles res. Incredibilis, Dubia, Addubitata, Incerta, Incertissima res. Mobiles & concitatæ res. Humanæ, Fragiles, caducæq; res. Dissolubilia opera. Dissimiles, Dissimillimæ res. Cõmentitia, Falsa & nõ satis cognita, Nugatoria res. Graue, Spissum & operosum opus. Difficilis, Difficillima res. Vehemẽter arduæ res, plenæq; laborum & periculorum: *Molestia*, Tarditas negotij atque operis. Turbidæ, Turbulentissimæ, Perturbatæ res. Perturbatio rerum. Inuidiosa res. Periculosæ actiones. Malum facinus, res. Prauæ res. Vitiosum op°. Improbũ Improbissimũ facin°, factũ, res. Indignũ, Indignissimũ facinus. Iniqua, Iniquissima & acerbiss. res. Improbè, Iniquè, Iniustè factum, actũ. Nefariũ factũ, facinus, res. Scelestũ & nefariũ facin°. Res scelesta, atrox, nefaria.

Scelerata ac nefaria res. Flagitij & dedecoris plenum factũ. Turpis actio. Factum turpe,inutile. Turpissimum facinus,res. Sordidæ & deformes res. Fœdum, Fœdissimum factum,res. Spurce, superbè, perfidiosè,crudeliter,confidenter, malitiose,flagitiose factum. Crudele & turbulentum factum)(Mitius & tranquilliꝰ. Immane, Atrox facinus. Res atrox, atrocissima. Atrocitas,aut indignitas facti,rei. Tetrum facinus, crudele, nefariũ, tyrannicum. Crudelissimum & teterrimum, Ferum & immane, Truculentissimum ac nefarium facinus. Terribilis,Formidolosa, Detestabilis res. Acerba atq; indigna, Acerbissima, Exulcerata, Tristis & seuera, Tristissima, Desperata, Pestifera res)(Salutaris. Misera atq; acerba, Miseranda, Calamitosa, Luctuosa res. Diuina actio, res)(Humana. Cœlestes res)(Terrestres. Inanimatæ atq; mutæ res. Publicum opus, res)(Priuata. Acta publica. Communes res)(Nostræ. Forensia negotia, res)(Domesticæ. Propria & q. legitima opera, res. Vrbanæ res)(Bellicę, Externæ res. Nauales, Nauticæ, Maritimæ, Transmarinæ res. Rustica opera, res. Seniles res. Censorium, Oratorium, Tectorium opus. Corinthia opera. Ex auro & gemmis opera. Nummarię res, ratio. Frumentariæ res. Vetus facinus, res. Tam vetus, tam vsitata res. Inueterata res. Antiquum opus. Res antiquissima. Recens res. Nouum facinus, res. Noua & inaudita res: Nouitas rei. Repentinæ, Ex improuiso natæ res. Inauditum facinus. Præsens, Impendens & veniens, Futura res. Menstruum, Quotidianum opus. Immortalitatis facta. Immortales, Sempiternæ res. *Actiones)* Expetere actionem. Appetitum habere, Cupidum esse rerum. Studere rebus nouis. Vocare, Allicere aliquem ad facta, vel faciendum. Excitare ad actionem, vel rem. Impellere, Adducere ad facinus, factum. Moderari res. Princeps facti. Moderator, Fabricator, Architectus operis, rei. Committere, Mandare alicui rem. Dare actiones. Instituere opus. Creare, Gignere res. Afferre, Efficere actiones. Proferri & inueniri, Reperiri res: Indagatio, inuestigatio rerum. Cogitare facinus, rem. Excogitare rem. Nasci facinus. Oriri, Sequi actiones. Incidere res. Initium, Principium rei quærere. Conari opus, rem. Moliri opus. Molitio rerum. Machinari opꝰ. Accedere ad facinꝰ, ad rẽ gerẽdã. Descẽdere, Demittere se in res. Ingredi res, opus. Fundamentum iacere operis. Currere ad opus. Subire res formidolosas. Obire facinus. Suscipere actiones, facta, facinus, rem, actionem. Sustinere rem. Adhibere actionem, rem. Imitari factum. Sequi rectè facta, res. Societatem inire: Ministros, socios, adiutores, affines esse facinoris, rei. Participem esse rerum. Erumpere in actum. Inchoare opus, rem. Habere in manibus, opus. Versari in rebus. Seruire, Consulere rei. Laborare, Occupatum, Impeditum esse rebus. Vrgeri opere. Admittere, Committere facinus. Tractari,

Tractari, Administrari res. Agere, Agi, Agitari rem. Gerere factum, res. Facere, Fieri facinus, opus, rem. Efficere, Conficere, Perficere facinus, opus, rem: Effector, Perfector operis. Absoluere, Absolui opus. Texere, Ædificare opus. Perfungi opere, rebus. Parare res. Persequi opus, res. Adipisci, Assequi, Tenere, Impetrare rē. Adducere, Deducere rem aliquò, vel in locum aliquem. Extremum laborem, vel manum adhibere, Fastigium imponere operi. Explicare rem. Solui opere. Relinquere opus. Exire, In apertum referri, Extare, Enitere opus. Abundare operibus. Florere, Præditum esse, Præstare rebus gestis. Clarus, Ornatissimus rebus gestis. Exquirere, Obseruare facta. Patefacere rē. Reddere, Exponere rationem factorum, vel de factis. Audire, Legere, Contemplari facta, res. Præuidere, Tenere, Cognoscere rem. Prouidentem, Peritum, Peritissimum esse rerum: Notio, Cognitio, Notitia, Scientia rerum. Considerare opus. Probare acta, actiones, opus, factum. Comprobare, Approbare factum, rem. Confirmare acta. Delectari, Lætari opere. Defendere acta, factum. Tueri, Curæ esse rem. Saluam, Integram, In integro esse rem. Laudare, Collaudare, Extollere, Efferre, Illustrare, Ornare facta, res gestas. Cohonestare, Seruare, Conseruare acta. Memoriam valere rerum gestarum. Sempiterni nominis gloria niti res gestas. Horrere actiones alicuius. Inuidere rebus gestis. Improbare factum. Proferre facinus, factum. Contemnere, Spernere & negligere, Despicere res. Reprehendere factum. Aduersari actionibus. Oppugnare acta. Vexare, Exagitare, In discrimen, vel inuidiam adducere res. Perturbationem, Mutationes, Vicissitudines rerum consequi. Prohiberi opere. Conuellere, Labefactare acta. Inclinare, Vacillare, & claudicare rem. Infirmare actiones. Rescindere acta, vel gesta. Dissolui acta. Detrahere operibus. Derogare rebus gestis. Impediri rem. Puniri factum. Pœnitere aliquem factorum. Dolere improbè facta. Cessare in opere. Deponere de manibus opus. Intermissionem fieri ab actione. Auocare à rebus gerendis. Amittere rem de manibus. Perdere res. Vacare ab administratione rerum. Euerti res actas. Euellere radicitùs actiones. Tollere acta & constituta, actiones, monumenta operum. Delere memoriam rerum. Abesse à facto. Carere rebus.

Actor, Agens, eyn Händler/ Thäter. *Factor, Faciens*, eyn Macher. *Gerens*, Verrichtend. *Administrator*, eyn Verwalter.

Adiuncta.) Rectè faciens. Bene rem suam gerens. Malè rem gerens. Pulcher administrator.

Actus, Agitatus, Gehandlet. *Factus, Factitatus*, Gemacht. *Manufactus,* vonn Handt Gemacht. *Gestus,* Geführt. *Administratus,* Verwaltet. *Admissus, Commissus, Patratus, Perpetratus &c.* Begangen. *L. 46.*

Adiuncta) Bene, Optimè actus, factus. Bene feliciterq; gestus. Virili animo, Consilio puerili, Nullo consilio actus, gest⁹. Summo artificio, Pulcherrimè factus.

Agere, Agitare, Hādlē/Thun. *Facere, Factitare,* Machen. *Fieri, Fore,* Gemacht/oder Gethan werden. *Gerere,* Außrichten. *Tractare,* Handlen. *Administrare,* Verwalten. *Fungi,* Verrichten. *Obire, Admittere, Committere,* Begehen. *Patrare,* Vollziehen. *Præstare,* Leysten.

Adiuncta) Res magnas, maiores bene gerere. Bene agere, facere, gerere. Valde bene gerere. Melius facere. Optimè gerere, facere. Rectè facere, Rectissimè rem agi. Commodè, Commodius, Commodissimè administrare, gerere, agere. Feliciter, Felicius, & ex sententia rem gerere. Prosperè, Auspicatò, Tutò, Aptè gerere. Præclarè facere. Res præclarissimè gestæ. Pulcherrimè geri omnia. Honestè tractari aliquid. Consideratè, Sapienter, Fortiter, Diligenter, Quàm diligentissimè, Seuerè, Studiosè agere, factitare, obire. Vigilanter, Accuratissimè, Admirabiliter, Consilio, Ratione administrare. Libenter agere. Sua sponte facere. Facilè obire, facere. Magna fide, diligentia, Ex animo rem gerere, vel agere. Humaniter, Humanius facere. Syncerè, temperatè, prudenter agere, facere. Fortiter, Magno animo, Fortiter excellenterq;, Magnificentissimè, Amplissimè, Fidenter, Strenuè, Grauiter, Seuerè, Vehementer, Minaciter agere, gerere. Modicè, Modestè agere: Leuius, Sine seueritate administrare. Apertè, Apertius, Palàm agere, gerere. Temerè ac fortuitò, inconsideratè neglige̅terq; agere. Temerè, turbulentè, per vim & furorem gerere, committere aliquid. Obscurè, Occultè, Occultissimè facere, gerere, agere. Astutè agere. Remissius agi. Malitiosius & negligentius, Per negligentiā gerere, facere. Periculosè facere, gerere. Malè gerere. Indecorè, Libidinosè, Effœminatè, Intemperanter, Improbè, Impurè atq; tetrè, Cum temeritate atque imprudentia facere. Libidinosè, nefariè, crudeliter facere. Libidine, non ratione geri. Turpe esse facere aliquid. Publicè, Communiter geri, vel committi aliquid. Priuatim, Domi, Foris gerere. Iamdiu, Nuper gestum esse. Sexennio pòst factum. Sine mora administrare, & cōfestim gerere. Maturius facere. Sæpè, Sæpissimè fieri, agi. Aliquando fore. Rarò, Nunquam fieri.

Peractio,

PERACTIO, *Confectio*, *Effectio*, *Perfectio*, Außmachũg. *Effectus*, der Außgang. *Absolutio*, Vollendung. *Expletio*, Erfüllung. *Perfunctio*, Außrichtung. *Pertractatio*, Verhandlung. *Expeditio*, Färtigũg. *Executio*, *Persecutio*, Vollstreckũg. *Elaboratio*, Außarbeytũg. *Expolitio*, *Perpolitio*, Außbutzũg.

Adiuncta.) Multa pertractatio. Multarum rerum expeditio. Recta effectio. Artificiosa expolitio. Insignita perpolitio. Iucunda confectio rei. *Actiones.*) Desiderare absolutionem perfectionemq;. Perfici absolutionem. Indicare effectum, cognitionẽ euentorum facere. Esse rem in effectu. Videre effectum. Tantum abesse à perfectione operũ.

Confector, *Conficiẽs*, *Effector*, *Efficiens*, eyn Außmacher/ Vollbringer. *Effectrix*, eyn Vollbringerin. *Perfector*, eyn Vollender.

Adiuncta.) Optimus & præstantissimus effector.

Peractus, *Transactus*, Verricht. *Confectus*, *Effectus*, *Perfectus*, Außgemacht. *Refectus*, wider Gemacht. *Absolutus*, Vollẽdt. *Perfunctus*, Außgestanden. *Plenus*, *Cõpletus*, *Expletus*, Vollkommen. *Elaboratus*, Außgearbeytet. *Pertractatus*, Verhandlet. *Expolitus*, *Perpolitus*, Außgebutzt.

Adiuncta.) Omni ex parte perfectus, expletus. Vndiq; aptus, perfectus, expletusq;. Omni genere perfectus. Perfectè absolutus. Opere mirabili perfectus. Æquabiliter perpolitæ partes omnes. Ex sentẽtia cõfecta res. Penè perfectus, confectus. Propè absolutus. Non planè perfectus. Iampridem effectus.

Peragere, *Transigere*, Verrichten. *Conficere*, *Efficere*, *Perficere*, Außmachen. *Confieri*, Außgemacht werdẽ. *Proficere*, Vermögẽ. *Reficere*, Widermachen. *Elaborare*, Außarbeyten. *Absoluere*, Vollenden. *Perfungi*, *Expedire*, *Exequi*, Außrichten/ Vollbringẽ. *Assequi*, *Cõseq.*, Erreychẽ. *Præstare*, Leystẽ. *Reddere*, Verschaffen. *Edere*, An tag gebẽ. *Complere*, *Explere*, *Implere*, Erfüllen. *Pertractare*, Verhãdlẽ. *Expolire*, *Perpolire*, Außbutzen.

Adiũcta.) Multũ, Permultũ, Pl⁹, Plurimũm pficere, cõficere. Breui cõfici rẽ totã. Omni ex parte expolire. Ad extremũ usq; exequi. Tãtũ, Quãtũ, Aliquãtũ profice-

ficere. Satis efficere. Planè expedire. Vix præstare posse. Nihil, Non hilum proficere. Rectè cõficere. Commodiùs, Non humano consilio, ne mediocri quidẽ deorum cura rem perfici, pertractari. Amanter, diligenterq; cõficere, pertractare. Subtilissimè perpolire. Ita accuratè conficere & absoluere, vt nihil suprà. Gloriosissimè & magnificentissimè conficere. Valde grauiter pertexere. Minùs seuerè conficere. Facilè exequi, contexere, absoluere. Facilè & commodè transigere. Faciliùs, & cum maiore dignitate confieri. Sine labore efficere. Callidè perficere. Exiguo tempore absoluere. Biduo per vnum conficere totum. Menstruo spatio complere. Quã primùm, Priùs transigere.

Efficienter, Würcklich/Kräfftiglich. *Perfectè*, Vollkommenlich. *Absolutè*, *Plenè*, Gäntzlich *Politè*, *Perpolitè*, Säuberlich.

PRAETERMISSIO, Vnderlassung. *Intermißio*, *Remissio*, Nachlassung. *Relictio*, Verlassung.

Actiones.) Fieri intermissionem.

Prætermissus, *Intermissus*, *Omissus*, Vnderlassen. *Remissus*, Nachgelassen. *Præteritus*, Vbergangen. *Infectus*, Vngemacht/Vnaußgemacht.

Prætermittere, *Intermittere*, *Omittere*, Vnderlassen. *Remittere*, Nachlassen. *Præterire*, Vmbgehen. *Relinquere*, Verlassen. *Supersedere*, Vnderwegenlassen/Entschlagen. *Cessare*, *Desinere &c.* Ablassen. *v. L. 48.*

Adiuncta.) Omnino relinquere, supersedere. Aliquid remittere atq; concedere. Quasi transactum relinqui. Aliquantum remittere. Quodammodo relinquere. Commodè supersedere. Sapienter, consilio, feliciter, casu relinquere. Consultò relinquere. Sine nefario scelere non prætermitti. Iamdiu intermissa.

DE ECCLESIASTICIS REBVS, ET PERSONIS.

LOCVS XXXI.

RELI.

RELIGIO, der Gottsdienst. *Sacrum, vel Sacra, orum*, dz Heyligthum. *Mysterium*, Geheymnüß. *Cærimonia, vel Cærimoniæ, Res diuinæ*, Heylige Gebräuch. *Consecratio*, Heyligung. *Dedicatio*, Zueygnüg/ Auffopfferung.

Adiuncta) Magna, Maxima religio, cærimoniæ, sacra. Tanta, Singularis, Summa religio, cærimonia. Incredibilis cærimonia. Mira religio. Augusta mysteria. Vis, Numen, Autoritas, Dignitas religionis. Eximia, Diuina, meliora mysteria. Iusta religio. Iura religionũ. Legitima consecratio. Religiosa dedicatio. Religio sacrorum, consecrationis. Sacræ religiones & cerimoniæ. Sancta & augusta religio. Sanctissimę religiones. Sanctitas religionum. Pura religio & cultus deorum. Vtilis religio. Superstitiosa dedicatio. Fictæ religiones. Opinio & fama, Simulatio religionis. Occulta, Inaudita, Nefaria sacra. Ignotæ cęrimoniæ. Peruersa atq; impia, Inexpiabilis, religio. Muliebris, Communis, Publica religio, sacra, cærimoniæ. Priuata, Domestica religio, sacra. Externa, Aliena religio. Pristina, Antiqua, Antiquissima religio. Antiquitas religionis. Vetera instituta, religionesq;. Tanta vetustas & autoritas religionis, sacrorum. Solennis religio, sacra. Statæ solennesq; cærimoniæ. Anniuersaria sacra. Nocturna, Perpetua sacra. *Actiones.*) Instituere religionem. Constituere sacra, Institui cærimonias, res diuinas: Constitutio religionum. Magister, Autor religionis. Fingere religionem. Prodita, Tradita religio, sacra. Ascita atq; arcessita, Accepta sacra. Sancire, Consecrare aliquid religione. Astringere, Obstringere, Obligare, Implicare, Deuincire, Cingere religione. Præesse religioni, sacris, cærimonijs. Antistes, Rex sacrorum, cærimoniarum. Moderari religionem. Interpretes religionum. Appeti, Induci, Admittere, Accipere, Suscipere religionē, sacra. Discere sacra. Deditus religionibus. Peritus religionum. Imbutus religione. Sanctus & diligens in religionibus, aut cultu deorum. Coniuncti cum religionibus. Fœdera religionis. Habere, Tenere religionem. Esse in more religiones. Confiteri religiones. Facere, Fieri sacra, res diuinas, mysteria, consecrationes. Conficere, Obire sacra. Persequi cærimonias. Colere religionem, sacra, cęrimonias. Operam dare, Deseruire reb⁹ diuinis. Vti sacris ijsdem. Curare, Procurare sacra, res diuinas. Moueri religione. Tenere Deterrere aliquem, religionis timorem. Timere, Pertimescere, Perhorrescere religionem. Metus religionis. Impediri, Prohiberi religione. Cedere, Concedere, Parêre religioni. Tueri sacra, cęrimonias & religiones. Tutor religionum. Custos sacrorum, Defendere religionem, cęrimonias. Cōfirmare, Seruare, Conseruare, Retinere religionem, cęremonias, sacra. Vigere religionem. Propagari religionem,

onē. Auocare animos à religione. Ignarum, Expertē esse religionum. Negligere, Contemnere, Repudiare religionē. Impius, Hostis, Prædo religionum, sacrorum. Perturbare, Conturbare, Peruertere religiones, sacra: Perturbatio, Confusio religionum. Violare, Labefactare, Polluere religionem, sacra, cærimonias. Prostratæ afflictæq; religiones. Expiare religionem: Expiatio religionis. Liberare religione, sacris. Eripere, Deponere, Minuere religionem. Discedere à sacris. Legere, Clepere, Rapere sacra. Alienatio sacrorum. Amittere religionem, vel sacra. Tollere religionem, sacra. Interire, Occidere sacra. Delere, Extrahere radicitus ex animis, Extinguere religionem. Restituere, Recuperare religionem.

Religiosus, Gottsförchtig/ Geystlich. *Diuinꝰ*, Göttlich. *Sacer*, *Sacratus*, *Consecratus*, *Sanctus*, *Sacrosanctus*, Heylig/ Geheyligt. *Augustus*, Hoch. *Dicatus*, *Dedicatus*, Zugeeygnet. *Inauguratus*, *Initiatus*, Geweihet.

Adiuncta) Maximè religiosus, Nemo sanctior. Tam, Naturâ sanctus. Minimè religiosus. *Actiones*.) Facere, Fieri, Esse, Haberi religiosum, sanctum. Præbere se religiosum. Violare, Comminuere, Deprauare sanctum.

Sacrare, *Consecrare*, Heyligē. *Dicare*, *Dedicare*, *Vouere*, *Deuouere*, Zueygen/ Verloben/ *infrà*. *Inaugurare*, *ri*, *Initiari*, Einweihen. *Colere*, *Venerari &c. & L. 52.*

Adiuncta.) Rectè dedicare. Tanta cura colere. Augustè sanctèq; consecrare. Religiosissimè, Sanctissimè colere. Publicè consecrare, dedicare.

Religiosè, Gottsförchtiglich. *Sanctè*, Heyliglich. *Piè*, *Augustè &c. & L. 52.*

Adiuncta) Tam sanctè. Quàm sanctissimè.

SVPERSTITIO, Aberglaub. *Profanatio*, Entheyligung. *Hæresis*, *Secta*, eyn Seckt/ Ketzerej. *Apostasia*, Abfall von der Religion.

Adiuncta.) Tanta, *Maxima*, *Muliebris*, Anilis, Imbecilli animi, Barbara, Contaminata superstitio. *Actiones*) Gignere, Accedere ad rem, superstitionem. Implere animos, Refarcire vitam omni superstitione. Occupare mētes, Opprimere animos, superstitionem fusam per gentes. Obligari, Imbui, Conflictari superstitione. Resistere superstitioni. Tollere superstitionē. Eijcere stirpes superstitionis. Leuare, Liberare aliquos superstitiōe

Superstitiosus, Aberglaubisch. *Religiosus*. Zuvil Andechtig. *Profanus*. Vnheylig.

Adiuncta.) Nimium, Ita superstitiosꝰ, vel religiosus. *Actiones*.) Facere profanum è sacro. Concipere superstitiosa. Credere omnia

mnia cum solicitudine superstitiosa. Haberi profanum.

Superstitiose, Abergläubisch.

VOTVM, eyn Gelübd. *Deuotio*, Andacht / Zueygung. *Optatio*, *Optatum*, v. L. 29. *Preces*, *Deprecatio*, Bitte. *Obsecratio*, *Obtestatio*, *Imploratio*, Anruffung. *Supplicatio*, demütige Bitte / oder Dancksagung. *Gratulatio*, Glückwünschung.

Adiuncta.) Maius votum. Maximæ & innumerabiles gratulationes. Non exigua gratulatio. Multa vota. Tres optationes. Tria optata. Amplissima supplicatio. Singulare genus supplicationis. Diligentia votorum. Cōsularis supplicatio. Vnius diei, Quindecim dierum supplicatio. Recens gratulatio. Nocturna vota, sceleratæ preces, nefaria vota. *Actiones.*) Complecti aliquid in votis. Petere, Postulare supplicationē. Decernere alicui supplicationem, gratulationem. Constituere supplicationē. Donare gratulationē. Tribuere honorem supplicationum. Ornare aliquem supplicatione. Suscipere, Nūcupare, Facere vota. Gratulationem facere. Habere, Haberi gratulationes. Obligari spōsione voti. Obstrictum esse religione voti. Teneri voto & promisso. Soluere, Dissoluere, Persoluere, Reddere vota. Occurrere deum in precibus, optatis, votis. Audire preces. Impetrare optatum. Accidere aliquid præter votum. Coniuncta & commissa deuotio, & Deuotionis conuictus. Vitam retinere, A morte se reuocare, Tempestatē effugere &c. votis. Delectare aliquem, Incuudam esse supplicationē. Probare supplicationes. Denegare alicui supplicatioem. Contaminari supplicationes. Repudiare vota & preces.

Votiuus, *Votus*, *Deuotus*, Gelobt / Verlobt. *Dicatus*, *Dedicatus*, Zugeeygnet / *suprà*. *Vouere*, *Deuouere*, Geloben / Gelübd thun. *Optare*, *Exoptare*. L. 29. *Precari*, *Deprecari*, Bitten. *Orare*, *Obsecrare*, *Obtestari*, *Implorare*, *Supplicare*, Anruffen. L. 50. *Gratulari*, Glückwünschē.

EXECRATIO, *Detestatio*, *Dira*: *item* *Execrari*, *Detestari*, *Maleprecari* &c. v. L. 29.

SACRIFICATIO, Opfferung. *Sacrificium*, eyn Opffer. *Sacrum*, Heyligthum. *Immolatio*, *Libatio*, *Litatio*, Auffopfferung. *Expiatio*, *Procuratio*, Versönung / Büssung. *Hostia*, *Victima*, eyn Schlachtopffer. *Piaculum*, eyn Versünopffer.

Ad-

Adiuncta.) Maior, Maxima hostia. Plurima sacrificia. Conueniens, Decora, Grata, Gratior hostia, victima. Humanę hostię. Publicum sacrificium. Priuata, Gentilitia, Paterna, Adoptiua sacra. Solenne, Statum, Anniuersarium sacrificium, vel sacrum. Vetustum, Occultumq; sacrificium. Extrema sacrificatio. Perpetua sacra. *Actiones.*) Deberi expiationem dijs. Redimere, Præbere hostias ad sacrificium. Deligere, Ducere, Adducere hostiam. Instaurare sacrificium. Constituere procurationes. Facere, Fieri sacrificium, sacra, procurationem. Confici, Curari sacra. Litari hostiam. Parentare hostia. Cædere, Immolare hostiam. Mactare victimam. Funestare aras & templa humanis hostijs. Colere deum sacrificijs. Iuuisere sacrificium. Seruari libamenta sacrificiorum. Conseruare, Prodere alijs sacra. Contemnere, Negligere, Violare sacrificium. Interire sacra.

Sacerdos, infrà eodem L. *Immolans*, eyn Opfferer. *Piatrix, Expiatrix*, eyn Versünerin.

Expiabilis, Versünlich. *Expiatus*, Außgesünet/ Gereynigt.

Sacrificare, Opfferen. *Immolare, Mactare*, zum Opffer schlachten. *Libare, Litare*, mit Opfferen erwerben.

Piare, Expiare, Procurare, Lustrare, Versünen/ Reynigen.

Adiuncta) Maiores hostias immolare. Pulcherrimè litari. Supplicio alicuius expiari. Publicè libare.

INEXPIABILIS, Vnuersünlich. *Pollutus*, Befleckt. *Violatus*, Verletzt.

Polluere, Beflecken/ Verunreynen. *Violare*, Verletzen. *Maculare, Fœdare, Inquinare, Contaminare &c. v. L. 46.*

DIVINATIO, Vaticinatio, Ariolatio, Weissagũg/ Warsagung. *Coniectura*, Mutmassung. *Prædictio, Prædictum, Fatum, Effatum*, Vorsagung künfftiger dinge. *Præsagitio, Præsensio, Prognosticõ*, Vorgemerck künfftiger dinge. *Afflatus, Inflatus, Instinctus, Furor diuinus*, der Waarsager Geyst.

Adiuncta.) Multæ vaticinationes. Naturalis, Artificiosa, Magnifica, Salutaris, Præstãtissima diuinatio. Vera diuinatio, vaticinatio, coniectura, prognostica. Certa cõiectura diuinationũ: Vis, Ratio, Disciplina, Via, Genera diuinandi. Clara & perspicua genera diuinationis. Opinabilis diuinatio. Facilis, Non difficilis cõiectura. Diuina prædictio, Præ-

præsagitio, afflatus. Furibundæ prædictiones. Superstitiosæ ariolationes. Incognita effata. Falsa vaticinatio. Publicê, priuatimq; celebratum genus diuinationis. Natalitia prædicta. *Actiones*) Ducere, Repetere, Oriri diuinationem alicunde. Efficere artem diuinationis. Fieri coniecturam, diuinationum. Impertire diuinationem. Tribuere, Extrinsecus inijci & includi præsagitionem. Versari, Apparere diuinationem inter homines. Accipere à patribus, cernere, audire, legere diuinationem. Incitari animum diuino furore. Cõcitari mentem afflatu diuino. Habere diuinationem. Tenere diuinandi disciplinam. Diuinare, Augurari aliquid coniecturâ. Fundi oracula instinctu afflatuq; diuino. Interpretari prædicta, effata vatum. Interpretatio, Explanatio vaticinationum. Declarari multa vaticinationib. Vti diuinatione, futura prædicere. Prædictione, Præsagitione vti. Moueri prædictione vaticinationum. Fidem habere prædictionem alicuius. Audire prædictionem. Probare, Comprobare diuinationem, præsensionem futurarum rerum, prædictionem. Defendere prædicta. Colere, Celebrare genus diuinandi, vel diuinationis. Negligere, Improbare diuinationem vel genus diuinandi. Irridere prædictionem rerum. Reijcere, Repudiare, Refellere diuinationem, prædicta. Explodi diuinationem. Tollere diuinandi genera, inducere alia. Sine afflatu diuino esse.

Diuinus, Diuinans, eyn Waarsager. *Vates, Vaticinans*, eyn Prophet. *Fatidicus, Ariolus, Ariolans*, eyn Weissager. *Præsagiens, Præsentiens*, Vormerckend. *Prædicens*, Vorsagend. *Magus*. L. 76.

Adiuncta.) Sapiens diuinus. Verus, Optimus, Vigilans vates. *Actiones.*) Referre rem ad diuinos. Consuli, Respondere, Dicere, diuinos. Conijcere, Diuinare magos, vates. Præsentiri aliquid à diuinantib⁹. Prænunciare, prędicere aliquid vaticinantes. Audire prædictiones vatum. Interpretari vatum effata, vel prædicta. Credere vatibus. Colere vates & coniectores. Induci à vatibus. Falli diuinos.

Diuinatus, Geweissagt. *Coniectus*, Gemutmaset. *Prædictus*, Vorverkündet. *Prænuncius*, Vorverkündend.

Adiuncta.) Mirabiliter diuinata. Belle, vel *Malè* coniecta.

Diuinare, Vaticinari, Ariolari, Augurare, ri, Weissagen / Waarsagen / Errathen. *Conijcere*, Mutmassen / Abnemmen. *Præsagire*, Vormercken. *Prædicere, Prænũciare, Præsignificare*, Vorsagen / Vorverkünden.

Adiuncta.) Tantum, Quantum diuinare. Permulta conijcere. Mirabiliter diuinare. Bene, Bellè, Melius conijcere. Acutè arguteq;, Acutiùs conijcere. Prudentiùs coniecturâ assequi.

Natu-

Naturaliter diuinare. Quæstus causa ariolari. *Malè* conijcere. Impudenter vaticinari. Non obscurè, In multos annos, In omne posterũ tempus prædicere.

Diuinè, Diuinitùs, auß Göttlichem Eingeben.

ORACVLVM, eyn Göttliche Offenbarung. *Responsum*, eyn Göttliche Antwort.

Adiuncta.) Innumerabilia oracula. Verum, Verax, Verisimile oraculum: Veritas oraculorum. Tam celebre & clarum oraculum. Sincerum oraculum. Falsa, Flexiloqua, Obscura, Ambigua oracula. Veteres prædictiones fatorum. *Actiones.*) Petere oraculum de re sciscitantes. Duci oraculum sortibus. Dare, Edere, Edi oraculum. Responderi, Dici aliquid ex oraculo. Proferre, Fari, Effari ex oraculo. Fũdere, Fundi oracula. Declarari aliquid oraculo. Conijcere aliquid ex oraculo. Explanatiões, Interpretationes adhiberi oraculis. Comprobare oracula. Omittere, Vexare, Spoliare oraculum.

AVSPICIVM, Augurium, Auguratio, Tripudium, Waarsagung durch Vogelgeschrey/oder Schawe. *Spectio*, die Vogelschawung. *Auguratus*, der Vogelschawerstand.

Adiuncta.) Bonum, Optimum, Præclarum, Diuinum, Iuge auspicium: Autoritas auspiciorũ, augurij, diuinationis. Vera auspicia: Veritas auspiciorum. Ratum, Coactum & expressum, Secundum, *Malum*, Sinistrum, Ementitum auspicium: Vitium, Simulachrum auspicij. Publicũ, Consulare, Populare, Militare, Externum auspicium. Auguria externa, non tã artificiosa, quã superstitiosa. Futurorum seculorum augurium. *Actiones.*) Inueniri, Constitui auspicia. Petere, Deferre auguratum. Accipere, Suscipere, Habere, Vti auspicijs, augurio. Operam dare auspicijs. Agere, Fieri auspicium, augurium. Dari, Obuenire auspicium. Venire ad auspicia. Adhiberi in auspicium. Præesse auspicijs. Tenere ius auspiciorum. Augurium tenere: Scientia auspiciorum, aut augurij. Nunciare auguria. Interpretari auspicia: Interpres, Interpretatio auspiciorum. Ementiri auspicia. Tribuere tãtum auspicijs. Comprobare autoritatem auspiciorum. Valere, Salua esse auspicia. Colere & posteris prodere, Seruare, Conseruare, Retinere auspicia. Parêre, Obtemperare auspicijs. Gerere, Administrare aliquid auspicio. Impedire, Impediri, Prohibere aliquid auspicijs. *Pœnitere* aliquem auspicij. Detestari auspicium. Contra auspicia facere, fieri, accidere. Negligere, Contemnere, Spernere auspicia. Officere aliquid auspicijs. Turbare ius auspiciorum. Ponere auspicia. Amitti, Deseri auguria. Dissoluere, Delere, Tollere auspicia. Sine, Nullis auspicijs facere aliquid.

Augur, Auspex, Pullarius, eyn Vogel-

Vogelschawer. *Fulgurator,* **eyn Wätterdeuter.**

Adiuncta.) Bonus, Optimus, Summus, Perfectus augur: Autoritas, Munus augurum maximum. Nauci, Publicus, Antiquus augur. *Actiones.)* Petere, Expetere, Constituere, cooptare, Inaugurari, Fieri augurem. Præesse auspicijs, Seruare de cœlo, Agere augurium, Multa prouidere, Auspicia, Fulgura interpretari, Nunciare auguria, augurem. Denunciari aliquid ab auguribus. Prædicta, Prædictio, responsa augurũ. Vti auguribus. Colere augures. Assentiri auguri. Seruare auspicia. Euanescere disciplinam & artem augurũ.

Auguratus; *Auspicatus*, **zur Vogeldeutũg dienlich.** *Auguralis, Augurius*, **zur Vogeldeutung gehörig.**

Augurare, ri, Auspicari, **Vogelschawen / oder deuten.** *Diuinare, Vaticinari, Ariolari &c. suprà eodem L.*

Adiuncta) Tantũ, Quantum, Rectè, Verè, Pulcherrimè augurari.

Auspicatò, **nach der Vogeldeutung / Glücklich.**

Inauspicatò, **Vnglücklich.**

AVSPICINA, *vel Haruspicina*, **die Waarsagung durch Eingeweydt.** *Exta, idem,* **oder das Eingeweydt.**

Adiuncta) Bona, Argutissima, Accommodata rebus exta. Vera haruspicina. Diuina ars haruspicum: Nobilitas, Autoritas haruspicinæ. Tristissima exta. Habitus & color extorum. *Actiones.)* Probare, Comprobare haruspicum disciplinam. Colere haruspicinam. Excellere alicubi haruspicum disciplinam. Facere haruspicinã. Significari, Declarari, Ostendi aliqd extis. Admoneri extis. Percipere, Præsentire futura extis. Dedere se cognitioni extorum. Interpretari exta. Prohibere, Minari aliquid exta. Moueri extis. Mutationem fieri extorum. Sine extis nihil agere in bello. Contemnere disciplinam haruspicum. Obterere artẽ extispicum. Tollere haruspicinam, extispicum diuinationem.

Aruspex, vel Haruspex, Extispex; **eyn Waarsager durch Eingeweydt.** *Diuinus, Vates, Ariolus, suprà eodem L.*

Adiuncta) Summus, Diuinus haruspex. Infelicitas haruspicũ. Vani, Futiles haruspices. *Actiones.)* Arcescere, Accire, Conuocare, Introducere, Conuẽire haruspices. Referre aliquid ad haruspices. Cosulere haruspicem. Cernere multa, Conijcere, Respondere haruspices. Prædicere, Monere aliquid haruspices. Geri rem consilio haruspicis. Aures admouere, Credere haruspicib'. Colere haruspices. Parẽre responsis haruspicum. Irridere, Contemnere haruspices.

CONIECTIO, *Coniectura*, Traumdeutung. *Somniorum interpretatio, explanatio, &c. v. L. 26.*

Adiuncta.) Artificiosa somniorũ interpretatio. Vera, Facilis, Certa coniectura somniorum. *Actiones*) Facere, Fieri coniecturã somniorum. Vti interpretibus somniorum. Adhiberi explanationes interpretum.

Coniector, *Interpres somniorum*, eyn Traumdeuter.

Adiuncta) Vaferrimus, Leuissimus & indoctissimus coniector. *Actiones*) Deferre ad coniectorem. Narrare visa coniectori. Intelligere rem, Respondere aliquid coniectorem. Interpretatio somnij à coniectore facta.

Conijcere, *Augurari, Diuinare &c. suprà eodem L.*

OMEN, eyn zufällig Loßzeychen.

Adiuncta.) Bonum, Optimum, Prærogatiuum, Malum, Triste, Obscœnum, Detestabile, Funestum, Vrbanum omen. *Actiones*) Prosequi rem ominib⁹. Conijci omen in rem. Capere, Accipere, Probare omen. Parêre omini. Facere aliquid, Proficisci ominibus bonis. Consequi rem, omen aliquod. Nõ deterrere aliquem omina. Auertere, Detestari, Obruere omen deos.

Ominator, der auß den Loßzeychen etwas deutet.

Ominari, von Loßzeychen abnem̃en. *Portendere, Ostendere. Monstrare; Præmonstrare*, Bedeutẽ/ Andeutẽ.

Adiuncta) Meliùs ominari.

SORS, das Loß. *Sortitio, Sortitus, Subsortitio, Sortilegium*, Loßfällung.

Adiuncta) Tantæ sortes rei. Tres sortes. Vnus sortitus. Clarissimę sortes, Nobilitas sortium. Religiosa sortitio. Diuĩa sors. Æquatę sortes. *Actiones*) Inuenire sortes. Inuentio sortium. Constituere, Comparare sortitionem. Reuocare rem ad sortem. Conijci sortem, vel in sortem. Facere sortitionem. Duci, Educi, Cadere, Exire, Edi sortem. Assignari rem alicui sorte. Dare, Tribuere rem alicui, sortem. Obtingere, Obuenire aliquid sorte. Prædictione sortium moueri. Vti sortibus. Infirmare, Disturbare, Dissipare sortes. Sine sorte, Extra sortem aliquid facere.

Sortiens, *Sortilegus*, Lossendt/ auß dem Loß abnemmend.

Sortiri, Lossen. *Subsortiri*, an eynes Statt wehlen.

Sortitò, durchs Loß.

FERIAE, Feirtag. *Dies festus*, eyn Festag. *Pompa, Celebritas. v. L. 34. Solenne, Solennia*, Jarzeiten.

Adiuncta) Celeberrimus & sanctissimus dies festus. Publicæ, Forenses, Nouendiales ferię. Anniuersarij dies festi. *Actiones.*)

Impe-

Imperare ferias. Institui dies festos. Conferre ferias in dies. Addere, Reddere, Agere, Celebrare diem, vel dies festos. Habere, Esse ferias. Seruare solennia. Tolli diem festum.

Feriatus, Gefeiret. *Festus*, Feirtäglich. *Solennis*, *Status*, zur Jarzeit gehörig.

Feriare, *Feriari*, Feiren. *Celebrare*, *Obire*, *Agere*, *Agitare*, Begehen/ Halten.

Sabbathum, der Sabbath/ Rugtag.

Pascha, der Ostertag.

Pentecoste, der Pfingsttag.

Natalitia, *orum*, Geburtstag.

TEMPLVM, *Fanum*, *Delubrum*, *Aedes*, eyn Kirch/ Gottshauß. *Aedicula*, *Sacellum*, eyn Capell/ Kirchlin. *Sacrarium*, die Sacristej. *Adytum*, *Penetrale*, eyn heymlich Orth deß Tempels oder Kirche.

Adiuncta) Maximum & sanctissimum sacellum. Tanta ædes. Amplissimum templum, Egregium, Clarissimum, Præclarius, magnificentiusq; templum. Nobilissimum atq; antiquissimum fanum. Magna cum dignitate sacrarium. Sacra ædes, ornatissima. Sanctum, Sanctiss. & religiosum templum, fanum. Inuiolatum sanctumq; fanum. Sacellum sanctissimum. Religiosum, Religiosissimnm templum, fanum, delubrum. Religio fani. Inauguratum, Augustissimum & religiosiss. templum. Locupletissimum & religiosiss. fanũ. Pulcherrimum, & magnificentiss. templum. Pulchritudo, Dignitas templi. Plena atq; ornata ædes. Ornatus, Ornamenta, Decora fanorum. Inædificatum sacellum. Publica templa. Communia delubra. Patria fana atq; delubra. Antiquum, Antiquissimum templum, fanum. Perantiquum sacrarium. Antiquitas, Vetustas fani. Nouum delubrum. Intimum sacrarium. *Actiones*.) Constitui delubrum, sacrarium, Inchoare delubrum. Facere fanum, sacrarium. Ædificare templum. Ponere Extruere ædem. Dedicare templum, delubrum, ædem, ædiculam. Consecrare ædes delubra. Colere templum, delubrum. Exire in sacellum. Circuire fana. Aditũ alicui non esse in sacrarium. Ornare templa, fana. Tueri, Seruare templa. Defensor, Custos, Præses tẽplorũ. Propugnare ꝑ fanis atq; delubris. Contẽnere fana, Bellũ indicere, vel inferre tẽplis vel fanis. Obsessio, Expugnatio tẽplorũ, vel fanorũ. Vexare, Depopulari, Cõpilare, Expilare, Depeculari, Diripere, Spoliare, Despoliare fana, delubra, tẽpla, sacraria, ædes. Depopulatio, Expilatio, Direptio, Spoliatio fanorũ. Nudare dõis vel ornãentis fana. Dẽoliri sacellũ. Incẽdere, Inflãmare sacras ædes, tẽpla. Deflagrare tẽpla, Euertere fana. Depellere flãmã à tẽplis. Eripere templa

ex flamma & vastitate. Reficere, Restituere, Renouare templum, ædem sacram.

ARA, *Altare*, eyn Altar.

Adiuncta) Religiosissima altaria. Patria, Vetus, Ima ara. *Actiones)* Statuere, Consecrare, Dedicare aram. Accedere, Confugere, Profugere ad aram. Detrahere, Remouere, Fugare ab aris, vel altaribus. Aspergere, Turpare aram sanguine. Funestare aras. Frangi, Disijci, Euerrere, Iacere aras.

Cœna domini, des Herren Abendmahl.

Suggestum, *Suggestus*, die Cantzel/ Predigstul.

Campana, ein Glock. *Tintinnabulum*, eyn Glöcklin. *Cymbalum*, *Crotalum*, eyn Cymbel/ Schell.

Baptisterium, eyn Tauffstein.

Baptisima, *Baptismus*, die Tauff.

Aqua lustralis, das Weiwasser.

Aspergillum, eyn Weiwadel.

Thuribulũ, *Acerra*, eyn Rauchfaß.

SACERDOTIVM, das Priesterthumb.

Adiuncta) Amplissimum, Sanctissimum, Publicum sacerdotium. *Actiones)* Eligere ad sacerdotium. Dare, Mandare sacerdotium. Appetere, Consequi sacerdotium. Venire in sacerdotium. Inire, Habere sacerdotium. Præditum esse, Præesse sasacerdotio. Spoliari sacerdotio.

Sacerdos, eyn Priester. *Sacrificus*, *Sarificulus*, *Clericus*, *idem*, eyn Pfaff.

Adiuncta) Maximus, Religiosus, Religiosissimus, Castissimus, Diuinus, Publicus, Popularis, Nouus sacerdos. *Actiones)* Capi sortitò, Creari, Renunciari sacerdotem. Esse in collegio sacerdotum.

Apostolus, eyn Apostel.

Euangelista, eyn Euangelist.

PONTIFICATVS, das hohe Priesterthumb. *Papatus*, das Bapstumb.

Pontifex, der Hohe Priester.

Papa, der Bapst.

Adiuncta) Maximus, Bonus, Peritus, Peritissimus pontifex: Autoritas, Fides, Prudentia pontificum. Vetus, Nouus pontifex. *Actiones.)* Constituere, Instituere pontificem. Commendare sacra religionesq; pontifici. Præesse sacris pontificem. Dedicare aliquid, Expiationem fieri per pontificem.

Pontificius, *Pontificalis*, dem Hohen Priesterthumb angehörig.

ANTI-

ANTISTES, eyn Vorsteher/ Prelath. *Antistita*, eyn Vorsteherin.

Patriarcha, eyn Patriarch.

Cardinalis, *Purpuratus pater*, eyn Cardinal.

EPISCOPATVS, eyn Bistum̃.

Episcopus, eyn Bischoff. *Archiepiscop9*, eyn Ertzbischoff.

ABBATIA, eyn Abtej.

Abbas, eyn Abt/ Prior. *Abbatissa*, eyn Aebtissin. *Cœnobiarcha*, *Præfectus cœnobij*, Obrister im Kloster.

Monachus, eyn Münch. *Monialis*, *Virgo sacra*, eyn Nonne/ Klosterfrauw. *Eremita*, eyn Eynsidler.

Collegium, eyn Stifft.

Præpositus, eyn Probst.

Decanus, eyn Dechant.

Canonicus, eyn Thumherr.

Presbyter, *Senior*, eyn Aeltister.

ECCLESIASTES, eyn Vorsteher der Gemeyn.

Concionator, eyn Prediger.

Pastor, *Parochus*, eyn Pfarrherr.

Diaconus eyn Caplan/ Helffer.

Aedituus, *Aeditimus*, eyn Sigrist/ Glöckner.

FVNVS, eyn Leiche. *Exequiæ*, Leichprocess.

Adiuncta.) Amplum, Sumptuosum funus: Magnificentia funerum. Iustum & indictum funus. Miserum, Acerbum, Acerbissimum, Lamentabile, Perluctuosum, Funestum, Paternum, Familiare funus. *Actiones.*) Indicere, Indici funus. Faciendum curare, Facere, Fieri, Locare funus. Venire, Conuenire in funus, ad exequias cohonestandas. Accedere in funus. Operam dare, Præesse funeri. Celebrare, Duci funus. Efferri funere, vel cum funere. Prosequi funeris exequias. Adhiberi fletum in funeribus. Iusta soluere funeri. Spoliari imaginibus, exequijs. Carere sepultura, & iustis exequijs.

Funebris, zur Leich gehörig.

Funestus, Leydiglich.

Funestare, mit Leich oder Leyd beflecken.

Pollinctura, *Vnctura*, Todtensalbung.

Pollinctor, eyn Todtensalber.

Feretrum, *Sandapila*, eyn Todtenbar. *Capulus*, *Capulũ*, eyn Todtenschragen. *Arca*, ein Todtenbaum/ Sarck.

Vespillo, *Sandapilarius*, eyn Todtentrager.

Bustuarius, *Humator*, eyn Todtengräber.

SEPVLTVRA, die Begräbnüß *Humatio*, Bestattung zur Erden. *Sepulchrum*, *Tumulus*, *Bustum*, dz Grab. *Rogus*, *Pyra*, *pro sepulchro*.

Adiuncta) Multa sepulchra. Magna frequentia, Amplitudines, Magnificentia, Sumptus sepulchrorum, Operosius sepulchrũ. Optima sepultura. Nobile, Sanctius sepulchrum. Religio tanta sepulchrorum. Humilis, Insepulta, Publica sepultura. Commune, Patrium sepulchrum. Antiquissimum sepulturæ genus. Nouum sepulchrum, bustum, rogus. *Actiones*.) Decernere alicui sepulchrum. Designare locum sepulchro. Dare sepulchrũ alicui. Locum dare sepulturæ. Afficere aliquem sepulturâ. Facere, Fieri, Extrui, Esse alicui sepulchrum. Ascendere, Imponere in rogum, vel bustum. Inferri sepulchro, vel in rogum. Recipi sepulchro. Inijci glebam tumulis. Tegere corpus, tumulum. Requiescere in sepulchro. Commune habere sepulchrum. Inscribere aliquid in sepulchro. Incîdi aliquid in busto. Ostendi, Contemplari sepulchrum. Delere, Reuellere, Exarare sepulchrum. Violare, Deijcere, Frangere bustum. Prohibere aliquem, Carere sepultura, ac iustis exequijs, honore sepulturæ.

Sepultus, Begraben. *Humatus*, zur Erden bestattet.

Sepelire, Begraben. *Humare*, zur Erden bestatten.

Insepultus, *Inhumatus*, Vnbegraben.

Actiones.) Proijci inhumatum. Iacêre insepultum, à feris diuexatum. Relinquere aliquem insepultum.

Epicedium, eyn Lied oder Ehrenschrifft für den abgestorbenen. *Epitaphium*, eyn Grabschrifft.

Cippus, *Mensa*, eyn Grabsteyn.

Actiones.) Statuere mensam.

DE REPVBLICA, DE MAGISTRATV, AC DE FORMIS RERVMPVB.

LOCVS XXXII.

RESPVBLICA, der Gemeyne nutz. *Politia, Ciuitas*, eyn Regimēt/ Statt. *Vrbanitas*, dz Stattwesen. *Vrbs. Oppidū. v. L. 11. Municipium*, Mitgnosschafft. *Patria, Domus*, das Vatterland/ Heymat.

Adiuncta) Magna, Maxima, Multò maxīa, Tāta *R*espub. ciuitas. Sumā Respub. Vniuersa, Tota, Cūcta Resp. ciuitas. Pars magna, vel maxima Reip. Parua, Perparua, Minor, *M*inima, Tenuis, Tenuissima Resp. ciuitas. Multæ, Permultæ, Cōplures, Tot, Paucę Perpaucæ ciuitates. Bona, Optīa Resp. Bene constituta ciuitas. Status bon⁹, vel optīus ciuitatis. Honesta, Honestior, Honestissima ciuitas, municipiū. Sapiens, Prudentissima, Doctisśima, Erudita ciuitas. Iusta Ref. Sancta ciuitas. Sanctisśima, Antiquisśima patria. Morata, Pudens, Grauis, Grauisśima, Moderatisśima ciuitas. Grauitas, Dignitas, Amplitudo, Fides, Disciplīa, Spectata ac nobilitata virtus, Decus, Laus ciuitatis. *R*eip. Patriæ dignitas, *M*aiestas. Sal⁹ ac libertas patrię. Autoritas municipij. *C*lara, Nobilis, Nobilisśima, Illustris ciuitas, municipium. Splēdidisśima, Ampla, Amplisśima, Potens, Præpotens Ornata atq; honesta ciuitas. Pulcherrima patria. Locuples, Locupletisśima, *C*opiosa, Opulentisśima & beatisśima ciuitas. *M*unita, Firma & valens ciuitas. Firmamentum, *C*onstantia Reipūb. Bellicosisśima ciuitas. Salua, Sana, Incolumis Resp. ciuitas. Incolumitas Reip. Libera Respub. vel ciuitas: Libertas ciuitatis. Immunis ciuitas, vel municipium. Quieta, Tranquilla *R*esp. ciuitas: Otium & tranquillitas *R*eip. Pacata ciuitas. Moderatus & concors, Tolerabilis status ciuitatis. Felix, Beata, Beatissima ciuitas. Fortunata, Florens, Florentissima *R*esp. vel ciuitas. Bella ciuitas. Bona, Commoda, Vtilitas, Ornamenta, Emolumenta *R*eipub. Fidelis, Fidelissima atq; amantissima ciuitas, municipium. Amica, Amicissima, Coniunctisśima ciuitas, municipium. Chara Iucunda, Dulcis patria. Gratissimum municipium. Fœderata, Vectigalis, Seruiens ciuitas. Vitiosa, Improba, Maledica, Maledicentissima, Suspiciosa, Immanis ac barbarā, Ingrata, Egens, Deformata, *M*alè pacata ciuitas. Afflicta, Oppressa, Constricta, Perturbata *R*esp. vel ciuitas. Perturbatio ciuitais. Affecta atq; prostrata, Ægra, Ægrota, ac propè desperata, Infirma, Misera, Commutabilis Respub. Fracta malis, muta, debilitata, abiecta metu ciuitas. Labefactata, conquassata, *M*isera & pro strata *R*esp. Ciuitas misera atq; oppressa. Perdita Resp. vel ciuitas. Dura, Durissima, Difficillima, Grauissima tempora Reip. vel ciuitatis. Ruina euersæ atq; afflictæ *R*eip. Stat⁹, Forma, Simulachrū Reip. vel ciuitatis. *C*ommunis Resp. vrbs, patria. Germana patria. Aliena Respub. Vetus Res. Cōmentitia, Noua ciuitas.

Actiones) Constituere, Instituere, Rempub.

Rempub. ciuitatem, municipium. Ædificare, Fundare Rempub. ciuitatem. Condere, Collocare ciuitatem, vel vrbem. Digerere optime, Designare disciplina, vel institutis ciuitatem. Temperare Rempub. vel ciuitatem institutis, legibus. Dicare se ciuitati, vel in ciuitatem. Ducere, Deducere colonos in municipium. Conferre se, Venire, Aditum, Ascensum esse in ciuitatem. Occupare municipium. Dignum, Dignissimũ esse ciuitate. Dare, Tribuere, Attribuere, Tradere alicui ciuitatem. Donare ciuitate. Impertire, Largiri ciuitatem. Donatio, Largitio & communicatio ciuitatis. Dispertiri aliquos municipijs. Impetrare, Consequi, Adipisci ciuitatem. Affici præmijs ciuitatis. Accipere, Recipere, Suscipere aliquem in ciuitatem. Ascisci à ciuitate. Asscribi ciuitati, vel in ciuitatem, in municipium. Habere ciuitatem vel patriam. Esse, Haberi alicuius ciuitatis, vel municipij. Deferre alicui gubernacula Reipub. Tradere, Credere, Commendare, Committere alicui Rempub. Præfici Reipub. Conferre se, Accedere ad Rempub. Attingere, Capessere, Suscipere Rempub. Sustinere humeris, vel ceruicibus Rempub. Præesse, Præsidere Reipub. vel ciuitati. Versari, Esse in Rebup. Habere officium in Repub. In potestate alicuius esse, Positam, Repositam in aliquo esse Rempub. vel ciuitatẽ. Obtinere gradum altiss. ciuitatis. Principem, Primum. Primarium, Summum, Potentissimum, Nobilissimum, Charissimum, Splendidiss. esse ciuitatis. Gerere, Administrare Rempub. vel ciuitatem. Administratio Reipub. Procuratio ciuitatis. Moderari, Gubernare, Regere Remp. vel ciuitatem. Moderator, Gubernator, Rector Reipub. vel ciuitatis. Imperare ciuitati. Obstrictum, Natum esse patriæ. Studere, Fauere Reipub. vel patriæ. Amare, Diligere, Charam, vel charissimam habere Rempub. patriam. Amicus, Amicissimus, Amantissimus Reip. patriæ, ciuitatis. Amor, Charitas patriæ. Bene cupere Reipub. Bene sentire, vel cogitare de Rep. Saluam velle, vel cupere Remp. Studia & officia conferre in Rempub. Operam dare vel nauare, vel tribuere Reip. Incumbere omni cogitatione, cura, mente in Remp. Inuigilare, Seruire, Prouidere, Prospicere, Consulere Reip. ciuitati, patriæ. Tueri, Tutari, Defendere, Custodire, Tegere Remp. ciuitatem, patriam. Defensor, Custos, Propugnator Reip. vel patriæ. Adire, Subire periculũ, vel discrimen Reip. causa, pro ciuitate, patria. Dimicare, Mori, Mortem oppetere, Occumbere, Caput offerre, Sanguinẽ, Vitam Profundere, Deuouere se pro patria, vel Repub. Seruare. Conseruare Remp. ciuitatẽ, patriã. Seruator, Conseruator Reip. ciuitatis, patriæ. Iuuare, Adiuuare Remp. Bene, vel Optimè mereri de Rep. patria, ciuitate. Bẽeficia conferre in ciuitatem. Prodesse, Vsui esse Reip. vel patriæ. Saluti, Salutare aliquid esse, Salutẽ afferre, conseruare, retinere Reip. ciuitati,

ciuitati. Saluam esse patriam per aliquem. Augere, Decorare, Amplificare Remp. ciuitatem. Locupletare ciuitates. Subuenire, Opitulari, Opem & auxilium ferre, Subsidiũ esse Reipub. patriæ. Liberare malis Remp. ciuitatẽ, patriã. In libertatẽ vindicare, E manibus alicuius eripere Remp. Depellere seruitutem, perniciẽ, pestem à ciuitate, patria. Abstrahere à seruitio Remp. ciuitatẽ. Eripere ex flamã patriã. Mederi, Medicinam adhibere Reip. Sanare Remp. vel ciuitatẽ. Corrigere ciuitatẽ. Correctio, Corrector atq; emendator Reip. vel ciuitatis. Recuperare, Restituere, Erigere, Extollere, Releuare Remp. Subleuare ciuitatem. Reuiuiscere, Resurgere. Rẽp. Respirare ciuitatẽ. Stabilire, Confirmare, Fulcire, Sustẽtare, Sustinere Rẽp. Stare, Subsistere, Esse Remp. ciuitatẽ. Viuere in patria. Esse, Manere, Remanere in ciuitate. Retinere patriam, ius ciuitatis. Habere Rempub. Vti statu aliquo Reip. Frui Repub. vel ciuitate. Seuocare animum à Rep. Abducere aliquem, Recedere à Repub. Locũ non esse alicui in ciuitate. Mutare ciuitatem. Cedere, Decedere, Exire patria, vel è patria, ciuitate. Relinquere ciuitatem, vel patriam. Fugere patriam. Profugere è ciuitate. Amittere, Perdere ciuitatem, vel patriam. Adimere, Eripere ciuitatem. Priuare aliquem patria vel ciuitate. Eijcere, Deijcere, Pellere, Expellere, Exterminare, Exturbare, Deturbare aliquem è ciuitate vel patria. Tollere è, vel de ciuitate. Abesse à patria. Carere, Orbari ciuitate vel patria. Desiderare patriam. Reuocare, Arcessere aliquem in patriam. Restituere aliquem ciuitati, vel in ciuitatem: In patriam restitui. Reduci, Reuertere, vel Reuerti, Redire in ciuitatem, vel patriam. Recuperare postliminio ciuitatem. Deficere, Desciscere à Repub. Deserere Rempub. Deesse reipub. Sentire, Coniurare, Facere, Moliri aliquid contra, vel aduersus Rempub. Inuidere ciuitati. Inimicus, Hostis, Oppugnator Reipub. vel patriæ. Odisse patriam. Insidias facere, vel fieri Reipub. Bellum indicere, vel inferre ciuitati, patriæ. Pugnare cum Repub. vel contra patriam. Oppugnare Rempub. Impugnare patriam. Prodere Rempub. patriam: Proditio, Proditor reipub. ciuitatis, patriæ. Vendere, Venire ciuitatem, vel statum ciuitatis. Vexare rempub. Vexator reip. Afflictare, Opprimere, Obruere rempub. ciuitatem, patriam. Subigere bello, Vincere, Deuincere bello ciuitatem. Capere patriam. In potestatem alicuius venire, Dedere se ciuitatem. Diripere, & inflammare patriam. Spoliare, Nudare ciuitatẽ. Tenere ciuitatem vi, aut seruitute oppressam. Violare, Lædere Rempub. Minuere maiestatem reipub. Nocere, Obesse reipub. Detrimentum capere rempub. Perniciosum, Exitiosum, Luctuosum, Funestum aliquid esse reipub. Incommodis affligi ciuitatem: Malum, Calamitas, Timor, Periculum, Discrimen, Reip. ciuitatis. Sollicita, suspensa, perturbata ciuitas. Squalere ciuitatem, vel municipium.

Squalor, luctus, gemitus ciuitatis. Turbare, Perturbare remp. Mutare, Permutare, Commutare, Conuertere statum Reip. vel ciuitatis. Motus, Conuersio, Orbis, Inclinatio, Comutatio Reipub. Quatere, Concutere remp. Conuellere statum Reip. vel ciuitatis. Labefactare remp. vel patriam. Tempestatem, Procellam, Turbinem impendere reip. Fluctus excitari in Rep. Vorago, Sentina, Tenebræ, Nox reip. Prodigiũ, Portentum, Fatum, Naufragium Reipub. vel ciuitatis. Plagam, Securim, Vulnus infligere reipub. vel patriæ. Vulnerare rempub. Laborare, Ægram & labantem, Desperatam esse rempub. Pestis, Fax, Furia reip: vel patriæ. Deijcere funditus ciuitatem. Labi, Dilabi, Inclinare, Ruere, Præcipitare remp: Ruina, Funus, Incendium Reip. vel ciuitatis. Cadere, Concidere, Occidere remp. vel ciuitatẽ. Casus, Occasus, Interitus, Labes reip. vel ciuitatis. Inflammare, Incendere ciuitatem. Flamma, Incendium, Bustum ciuitatis, patriæ, reipub. Lacerare, Dilacerare, Diripere, Dissipare, Disijcere rempub. Euertere Peruertere, Perdere rempub. ciuitatem, patriam. Euersio, Euersor, Perditor, reip. vel ciuitatis: Perire, Interire rempub. vel patriam. Pernicies, Interitus, Exitium reip. ciuitatis, patriæ. Delere, Extinguere, Tollere rempub. ciuitatem, patriam. Extinctor patriæ. Necare, Contrucidare Rẽp. patriam. Parricidium, Funus ciuitatis, vel patriæ. Mori ciuitatẽ. Sepeliri patriã. Cinis patrię. Reliquiæ tenues, vel nullę reip. Nullam omnino esse ciuitatem.

Ciuis, eyn Burger / oder Burgerin. *Indigena*, eyn Einheymischer. *Municeps*, eyn Statsgenoß.

Adiuncta) Magnus & eloquens ciuis. Multi, Plurimi, Frequentes, Tot, Innumerabiles ciues. Complures municipes. Multitudo, Frequentia, Numerus magnus, Copia maior ciuium. Talis, Qualis, Bonus, Melior, Optimus, Honestus, Honestissimus, Ornatus, Ornatissimus, Præstãs Præstantissimus, Excellens, Egregius, Lectissimus, Singularis, Spectatus, Mirificus, Clarissim⁹ ciuis. Splendidissimi municipes. Excelsus, Summus, Princeps, Nobilissimus, Amplissimus, Sapiens, Sapientissimus, Prudentissimus, Prouidus, Innocens, Fidelissimus Amantissimus reip. Charus & salutaris reip. ciuis. Grati, Pij ciues. Beneficus, Benemeritus, Optimè meritus, Vtilis, Reipub. natus ciuis. Grauis, Grauissimus, Seuerus Constans, Constantissimus, Fortis, Fortissimus, Acerrimus, Inuictus, Inuictissimus, Pontentiss. ciuis. Locupletiores ciues. Incolumis, Saluus, Florentissimus, Gratiosus, Popularis, Leuis, Infimus ciuis. Calamitosus, Miser, Egẽs, Ingratus, Iniustus, Timidus ciuis. Malus, Inutilis, Importunus, Acerbus, Temerari⁹ & crudelis, Audax, Facinorosus, Improbissimus, Impius, Sceleratus, Scelestus, Consceleratus, Nefarius, Detestabilis, Teter, Turbulentus, Seditiosus, Perditus, Perditissim⁹, Perniciosus, Pesti-

tec

fer ciuis. Veteres, Antiqui, Noui ciues. Ascriptitius, Reptitius, Accitus & paulò antè vrbi insitus ciuis. *Actiones*) Nasci ciuem in ciuitate. Facere, Fieri municipem, ciuem. Asciscere, Recipere ciuem. Esse ciuem, pro ciue, in numero ciuium. Habere in numero ciuium. Versari in iure ciuium. Gerere se pro ciue. Præbere se ciuem præstantiss. Vti ciue aliquo. Iungi ciues societate, iure. Communia, Consensus, Concordia. Amare ciues. Diligere municipem. Consulere, Prospicere saluti ciuium. Tueri municipes. Seruare, Conseruare, Incolumes relinquere ciues. Valere Florentes, beatos, saluos, liberos esse ciues. Dissentire ciues: Dissensus, Dissensio, Discordia ciuiū. Deserere, Iniuria afficere, Affligere, Perdere ciues. Animaduertere, Vindicare in ciues. Coercere, Multare, Vincire, Verberare, Tollere, Necare, Interficere, Occidere, Trucidare ciues. Pernicies, Internecio, Interit9 ciuiū. Adimere ciuitatē ciui. Remouere, Eijcere, Expellere, Exturbare, Tollere è ciuitate ciues. Orbare, Priuare, Nudare rempub. ciue. Amittere ciuitatem, aut ius ciuitatis, ciuem. Desiderari, Reduci ciuem.

Ciuilis, Ciuicus, Burgerlich. *Municipalis*, der Burgrechtsgenossen. *Domesticus Indigenitalis, Vernaculus*, Heymisch / Einheymisch. *Ciuiliter*, Burgerlichen. *Domi*, Daheymen im Vatterland.

PEREGRINITAS, die Frembde. *Colonia*, newe Landsassen.

Adiuncta) Optimorum & fortissimorum virorum, Honestissima, Fidissima fortissimaq;, Firma, Firmissima, Illustris, Munita, Florens, Florentissima, Imparata, Vetus, Noua colonia. *Actiones*.) Scribere mittere, Deducere, Constituere, Collocare coloniam. Exire, Proficisci in colonias. Infundi in vrbes peregrinitatem. Adire, Obire, Peragrare, Lustrare colonias. Conseruare, Incolumem esse coloniam. Patronus, defensor, custos coloniæ. Obsidere, Circumsidere, Oppugnare, Expugnare, Occupare coloniam. Afflictari, Minui coloniam.

***Peregrinus, Alienus, Alienigena*, Frembd. *Externus, Exterus, Extraneus*, Außländisch. *Aduena, Aduentitius*, Anderswoher kommend. *Hospes*, eyn Frembdling / Gast. *Colonus*, etwa hin zu wohnen verordnet. *Incola, Inquilinus*, eyn Einwohner an frembdem Orth. *Insitus, Accitus*, Eingesetzet.**

Adiuncta) Plures coloni: Frequentia colonorum. Noui coloni. *Actiones*.) Conquiri, Eligi, Deligi, Scribi colonos. Assignare,

Aſsignare, Dare agros colonis. Deducere, Collocare colonos. Prohibere vrbis vſu, Eijci peregrinos.

Peregrinari, in die Frembde ziehen. *Incolere*, Einwohnē.

Peregrè, in der Frembde. *Foris*, Drauſſen.

PVBLICVM, *Commune*, *Communitas*, *Communio*, die Gemeyn. *Societas*, *Conſociatio*, *Congregatio*, *Vniuerſitas*, gemeyne Geſellſchafft.

Adiuncta) Magna, Omnium rerum communitas. Naturalis, Ciuilis ſocietas. *Actiones*) Conficí communitatem. Proponere in publico. Iungi, Coniungi & conſociari communitate. Eſſe cum aliquo communitatem rei. In publico eſſe. Conferre in commune. Seruare communitatem. Contineri ſocietatem & communitatem vitæ re aliqua. Vexare commune. Ruere communitatem.

Publicus, *Communis*, *Communicatus*, Gemeyn.

Adiuncta) Tam, Quàm communis.

Publicare, Gemeyn machen. *Communicare*, Mittheylen/Gemeyn haben.

Publicè, die Gemeyn betreffend. *Communiter*, Gemeynlichen.

PRIVATVS, Sunderbar. *Proprius*, Eygen. *Singularis*, Sunderlich. *Suus*, *Domeſticus*, Sein/Heymlich.

Priuatim, Sunderlich. *Propriè*, Eygenthumblich.

MAGISTRATVS, Obrigkeyt. *Poteſtas*, Gewalt. *Dominatio*, *Dominatus*, Herrſchafft. *Honos*, *Dignitas*, eyn Ehrenampt/Würde. *Imperium*, *Principatus*, *Ditio*, Gebiet. *Diœceſis*, Verwaltung. *Præfectura*, eyn Ambt. *Iuriſdictio*, *Adminiſtratio*, *Gubernatio*, *Gubernacula*, *Clauus*, Regierung/Regimēt. *Res*, *Faſces*, *Habenæ*, *Sūma rei &c.*

Adiuncta.) Magna gubernatio. Maximus, Summus magiſtratus poteſtas, honos, imperium. Infinitum imperiū. Tantus, Quantus dominatus. Ampliſſimus magiſtratus, poteſtas, honos. Latè patens poteſtas. Varia iuriſdictio. Minores magiſtratus. Non imperita & clemens iuriſdictio. Iuſtum imperium. Æquabilis, lenis, grauis iuriſdictio. Legitima poteſtas, aut magiſtratus. Certus, Sanctiſſimus magiſtratus: Autoritas, Potentia, Vis magiſtratus. Grauiſſimus principatus: Seueritas imperij. Honorificum, neceſſarium imperium. Florentiſſima præfectura. Iucundus honos. Superba domi-

dominatio. Superbißimus, Impotentißim⁹, Crudelis dominatus. Cruenti fasces. Venalis iurisdictio. Leuißimus & indulgentißimus magistratus. Dißimilitudo potestatū. Extraordinaria potestas, imperium, honos)(Vsitatus. Publica dignitas. Regalis, Regia potestas, dominatio, imperium, principatus. Consularis, Prætoria, Tribunitia potestas, imperiū. Patritius, Curulis magistratus. Nouus magistrat⁹, dominatio, dōinatus. Continui honores: Diuturnitas imperij. Perpetuus dominatus. Annuus, Quinquennij magistratus. *Actiones.*) Desiderare potestatem, gubernationē. Expetere honores, imperia. Concupiscere principatum. Appetitio, Cupiditas imperij, principatus, dominationis. Quærí potestatem, dominationem. Petere magistratū, honores, præfecturam. Deposcere sibi gubernacula. Contendere de honore: Petitio, Contentio, Certamē hōoris. Inseruire honoribus. Prendere gubernacula. Spectare gradū honoris. Expectare dominationem, rerū potiri velle. Dignißimū esse potestate, dominatuq́;. Deferre honorē, imperium, principatū, præfecturā. Permittere, Committere, Credere, magistratū, imperiū, potestatē. Transferri ad aliquos, aut comunicari potestatē. Dare alicui potestatē, honorem, dominatum, principatū, imperium. Concedere summam. Mandare magistratū, potestatem, honores, imperia. Tradere imperium, gubernacula, habenas. Locare in dominatu, gradu ciuitatis. Præficere magistratum alicui procurationi. Afficere, Ornare honore, imperio. Ascendere ad honores, ad gradum honoris, vel dignitatis. Obrepere ad honorem. Venire, Accedere in, vel ad magistratum. Inire magistratum. Assequi, Consequi, Adipisci imperium, honores, magistratus. Comparare dominationem, potestates. Potiri rerum. Capere, Accipere magistratum, imperia. Recipere honorem. Sumere præfecturas. Occupare dominatum. Redigere aliquid in suam potestatem, aut ditionem. Subigere, Subiungere sub imperium, ditionemq́;. Subijcere imperio, dominationi. Venire in ditionem alicuius. Cadere sub imperiū ditionemq́;. Dedere se imperio ac potestati. Habere magistratum, potestatem, imperium, dominationem, dominatum. Tenere in potestate ac ditione. Imperium, principatum, Clauum imperij tenere. Obtinere aliquid cum imperio. Sedere ad gubernacula reipub. Esse in magistratu, & cum, vel in imperio vel potestate esse: & In ditione & potestate alicuius esse. Præesse imperio, reipub. Versari in honoribus reipub. potestatibus. Præditum esse magistratu. Florere imperio, administratione Reipub. Vti honoribus. Gerere magistratum, potestatem, imperium. Agere, Iubere aliquid pro imperio. Administrare summā rerum. Gubernari nutu ac ditiōe. Regi gubernatione. Tueri, Defendere summam rei. Consulere summæ rei. Districtum esse gubernatione imperij. Verti omnia in potestate ac moderatione alicuius.

Defungi,

Defungi, Perfungi honoribus. Abſoluere, Conficere iurisdictionem. Parêre, Obedire, Obtemperare magiſtratui, imperio, poteſtati, dominationi. Timere magiſtratus. Ferre dominationem, vel dominatum. Premi, Opprimi dominatu. Repudiare, Contemnere honores. Deſperare honorem. Aduerſari, Vim afferre magiſtratui. Euocari, Emitti à poteſtate. Abrogare magiſtratum, imperium. Minui poteſtatem. Liberare dominatu. Deponere imperium. Vacare omni curatione atq; adminiſtratione. Miſſos facere honores. Intermittere, Omittere iurisdictionem. Abdicare ſe, Abire magiſtratu. Recedere à gubernaculis. Eripere gubernacula. Pelli dominatu. Repelli, Deijci à gubernaculis. Delere principatum. Nudam eſſe remp. à magiſtratibus.

Magiſtratus, eyn Oberherr. *Dominus, Dominator, Dominans*, eyn Herſcher. *Imperator, Imperans*, eyn Gebieter. *Rector, Regens, Gubernator, Gubernans, Adminiſtrator, Moderator, Moderans*, eyn Regent/ Verwalter. *Princeps, Dynaſtes*, eyn Fürſt/ Mächtiger. *Præfectus, Præpoſitus, Præſes*, eyn Vorſteher. *Proceres*, die Fürnemſte Regenten.

Adiuncta) Longè princeps ciuitatis. Sumus rector & dominus. Egregij magiſtratus. Iuſtè & legitimè imperans. Æquus magiſtratus. Æquitas, Temperantia, Liberalitas, Imbecillitas magiſtratuū. Auari, Improbi, Rapaces, Amētes, Perditi magiſtrat⁹, *Actiones)* Deſignare, Deligere, Creare, Conſtituere, Præficere, Præeſſe, Præſcribere recta, magiſtratus. Deferre rem ad magiſtrat⁹. Parêre, Nihil recuſare imperāti.

Regere, Regieren. *Imperare*, Gebieten. *Dominari*, Herrſchen. *Gubernare, Moderari*, Leytē. *Adminiſtrare, Gerere*, Verwaltē. *Præſidere*, Vorſtehen/ Vorgeſetzt ſein. *Potiri*, Behaubten.

Adiuncta) Totam rem gubernare. Vim imperādi reprimere. Bene, Rectè imperare. Ratiōe, Cōſilio gubernare, regere. Prudētiā, Sapientia ſua gubernare, moderari. Mod⁹ imperandi. Pulcherrimè regere. Inuito imperare. Segniorē eſſe ad imperādū. Acri⁹, Nimis acriter, Nimis atrociter, Iniuſtè, Sceleratè, Palàm, Terra mariq;, Diutiùs imperare. Ad tempus regere. Triennium præeſſe. Pauliſper gubernare.

POPVLVS, *Plebs, Plebes*, das gemeyn Volck. *Plebecula*, eyn Völcklin. *Multitudo*, die Mänge. *Vulgus*, der gemeyn Pöffel. *Turba, Grex*, die Schaar. *Subiect9, Obediens, &c* Vnderthan. & 139.

Adiuncta)

Adiuncta) Magna, Maior, Maxima multitudo, vulgus. Tanta, Quāta, Vniuersa, Omnis, Tota, Integra multitudo. Splendida, Miranda, Incredibilis, Innumerabilis, Infinita, Vaga multitudo. Optima & modestissima plebs. Imperita, Concitata multitudo. Vulgus imperitorum. Indocta multitudo. Infima plebs. Temeritas multitudīis, vel vulgi. Leuissima multitudo. Leuitas multitudinis. Incertum vulgus, Furens, Inflamata, Turpis, Infirma, Contempta, Abiecta, Egens, Perdita multitudo. Perditissima atq; infima fex populi. Misera & ieiuna plebecula. Sordidata, Armata multitudo. Vrbana multitudo, plebs, plebecula. *Actiones)* Comparare, Cogere, Conducere multitudinem. Venire aliquò, Conuenire, Concurrere, Congregari, Coaceruari. Sociari multitudinem. Compleri locum multitudine, vel plebe. Esse, Adesse, Facere, Fieri aliquid multitudine. Allicere, Lenire, Delinire multitudinem, plebem. Flectere, Reuocare, Capere, Tenere, Excitare, Incitare, Concitare, Inflamare multitudinem, vel eius animos. Flagrare, Commoueri, Armari, Consentire multitudinē. Consensus, Arbitrium, Iudicium, Opinio, Error, Ignoratio, multitudinis, vel vulgi. Probari aliquid, Iucundum esse multitudini. Gratum, Gloriosum esse aliquid in vulgus. Conseruare multitudinem. Aduersari, Resistere temeritati, vel leuitati multitudinis. Premi, Dimittere, Fugere multitudinem.

Popularis, dem Gemeynen mann zugethan. *Plebeius*, deß Gemeynen volcks. *Plebicola*, der das Gemeyn Volck in Achtung hat. *Vulgaris, Vulgatus*, Gemeyn.

Adiuncta.) Maximè, Verè, Non liberalitate, sed tristicia & seueritate popularis.

Parêre, Obedire, Obtemperare, Obsequi &c. Vnderthā oder Gehorsam sein. *v. L. 39.*

Adiuncta) Multùm, Plurimùm, Diligenter, Diligentissimè obtemperare, parêre. Iure, Modestè parêre.

Populariter, nach deß Gemeynen Volcks weiß oder willen. *Vulgariter, Vulgò*, nach deß Pöffels sitt.

REGNVM, Monarchia, eyn Königreich/ oder Reich. *Imperiū*, eyn Herrschafft. *Principatus*, eyn Fürstenthum. *Tyrannis*, Tyrannej/ Wüterische Herrschung.

Adiuncta) Maximum regnum. Magnitudo, Termini imperij, Tria regna diuisa. Florētissimū, Opulētissimū regnū. Præstantissimus, Grauissimus, Fortissimus principatus. Autoritas, Splendor, Nomen, Dignitas, Maiestas imperij. Regius principatus. Patriū, Paternū, Auitū, Finitium, Maritimū regnū. *Actiões)* Petere Appetere, Expetere principatū, vel

vel regnum: Appetitio, Desiderium regni vel principatus. Quærere regnum. Fingere sibi principatum. Statui, Institui, Permitti regnum. Oriri, Existere tyrannidem: Contentio, Nimia cupiditas principatus. Dignus principatu. Deferre alicui regnum, aut principatum. Dare, Donare regnum vel principatum. Emere, Occupare tyrannidem. Tenere, Obtinere principatum, vel regnum. Pertinere ad aliquem, In potestate alicuius esse regnum. Venire, Recipere se in regnum. Esse in regno, sub regno. Florere, Incolume esse regnum. Defendere dignitatem imperij. Propugnator & custos imperij. Fundare, Augere imperium. Propagare, Orbis terrarum terminis definire imperium. Viuere, Manere tyrannidem. Iniqui, Infideles regno. Inimicissimi imperio. Minari imperio. Imminui, Diminui imperium. Pellere, Expellere regno. Adimere regnum. Spoliari, Nudari, Multari regno. Amittere regnum. Profugere ex regno. Concidere regnum. Delere principatum, vel tyrannidem. Carere regno, vel imperio. Recipere maiestatem imperij. Restitui in regnum.

Rex, *Monarcha*, eyn König/ Monarch *Regina*, eyn Königin. *Imperator*, der Kaiser. *Princeps*, eyn Fürst. *Tyrannus*, eyn Tyrann/ Wüterich.

Adiuncta) Magnus Maximus rex. Multi reges, vel tyranni. Bonus, Optimus, Præstans, Clarissimus, Illustris, Nobilis, Generosus, Potens, Summus, Regum rex. Principum princeps: Æquitas & sapientia regis. Amicus, Amicissimus, Fidelissimus, Fortis, Iustus, Seuerus, Grauis, Magnanimus, Largus, Beneficus, Liberalis, Bene moratus, Continens, Modestior, Probior, Integrior, Pacatus, Quietus, Opulentus, Opulentissimus, Locupletiss. rex. Vitiosus princeps: Cupiditates & vitia principum. Stultissimus, Ignobilis, Iniustus, Impius, Inimicissimus, Immoderatus, Superbus, Superbissimus, Crudelis, Crudelissimus rex, tyrannus. Libidinosus, Sceleratissimus, Immanis, Teter, Tetrior, Importunus atq; amens, Insanus, Intolerandus tyrannus. Barbari reges. *Actiones*.) Exoriri regem. Ascendere ad nomen regium. Produci ad dignitatem regiam. Honore ac nomine regis afficere. Constituere regem, vel tyrannum. Comparare dominum & tyrannum. Existimari tyrannum. Appellare regem, vel tyrannum. Esse regem, aut animo regio. Præesse regem. Principem, aut in numero principum esse. Exequi officia & munera regis. Tueri personam principis. Vti regibus bonis. In potestate tyrannorum esse. Teneri à tyrannis ciuitatem. Parêre regibus. Nutus regios tueri. Ferre regem vel potestatem regiã, tyrannum. Relinquere regem, Retinere, Conseruare nomen regium. Defendere salutem regis. Præsidio esse regi. Repudiare regem, vel nomen regis. Nullam societatem, sed distractionem

esse

esse cū tyrannis, Liberare Rempub. rege, vel dominatu regio. Tollere regem, vel tyrannum. Exigere, Eijcere, Expellere, Excutere, Exterminare regem, vel tyrannum. Spoliare regem regno, fortunis. Reducere regem. Opprimere, Supplicio afficere tyrannum. Interimere, Necare, Interficere, Cędere, Occidere regem, vel tyrannum.

Regius, Regalis, Königlich. *Tyrannicus*, Tyrañisch.

Regnare, Regieren / oder Herschen wie eyn König. *Imperare, Dominari &c. suprà eodem L.*

Adiuncta.) Omnibus gentibus terra mariq; imperare. Iure, Diu, Annos aliquot, Menses paucos regnare.

Regiè, Regificè, Königlichen. *Tyrannicè*, Tyrannischer weise.

Regia, eyn Königlicher Sitz/ Pallast. *Aula*, eyn Fürstenhoff. *Aedes regiæ*, Königlich Hauß.

Adiuncta.) Autoritas aulæ: Magnificentia ædium regiarum. Instrumentum & ornamentum aulæ.

OLIGARCHIA, eyn Regiment von wenig Fürstehern. *Aristocratia*, Geschlechter Regiment.

Optimas, eyner auß den Fürnembsten der Statt. *Princeps, Pater, Patricius*, eyn Geschlechter.

Adiuncta.) Innumerabiles optimates. Nimium, Parum optimatem esse. Grauissimi & clariss. optimates: Grauitas, Autoritas, Consilium optimatum. Principes optimatum. Iniusti optimates. *Actiones.*) Nominari, Haberi, Esse optimatem, Administrari, Gubernari ciuitatem consilio & autoritate optimatū. Defensores optimatium. Exire à patricijs. Exterminari, Trucidari optimates: Cędes, Interitus optimatium.

DEMOCRATIA, Ciuitas, Libertas, eyn Gemeyn Regiment der Burgerschafft. *Respublica, Politia &c. suprà eodem L.*

Democraticus, Ciuilis, Popularis, zur Gemeynen Regierung der Burgerschafft gehörig. *suprà.*

DE ORDINIBVS, ET MVNERIBVS PVBLICIS.

LOCVS XXXIII.

ORDO, *Status*, *Conditio*, eyn Stand / Staath. *Vita*, *Genus*, *pro conditione vitæ*. *Gradꝰ*, *Locꝰ*, *Numerus*, eyn Grad/Ort/ Würde.

Adiuncta) Magnus locus. Maximus ordo. Altior, Altissimus, Summus gradus, ordo, locus. Frequens, Totus, Vniuersus, Omnis, Cunctus ordo. Primus locus. Honestus, Honestior, Honestissimus ordo, locus. Amplissimus ordo, gradus. Florentissimi ordines: Splendor, Existimatio, Dignitas, Autoritas ordinis. Firmior atque fortior ordo. Princeps, Spectatissimus, Frugalissimus sui ordinis. Stabilis, & non expers dignitatis ordo. Vita quieta & ociosa. Medius, Inferior, Infimus ordo, locus, genus, conditio, gradus. Deterior status. Communis, Senatorius, Equester ordo, locus. Consularis gradus, locus. Publicanorum, Aratorum, Pecuariorum, Mercatorum ordo. Rustica vita. *Actiones*) Describere ordines populi. Distingui status ciuitatis. Spectare gradum honoris. Sequi vitam, vel vitæ conditionem. Dignũ esse, vel putari ordine, loco, numero, gradu. Cooptare in ordinem. Referre in numerum. Coniici in ordinem)(Eximi. Reddere alicui ordinem. Adscribere ad, vel in numerum. Ascendere ad gradum, in locum. Venire, Peruenire in ordinem, numerum, locum, gradum. Assequi gradum. Adipisci ordinem. Mercari precio ordinem. Recipere in ordinem. Ponere, Reponere in numero, vel numerũ. In gradu altissimo poni. Locare, Collocare in gradu. Fieri superiorem ordine. Esse alicuius ordinis, aliquo gradu, in numero, loco. Putari, Haberi in aliquo numero, vel loco. Consentire omnes ordines: Consensus Coniunctio ordinum. Tenere, Obtinere, Retinere gradum, statum, locum, numerum, ordinẽ. Manere in aliquo ordine, vel statu. Confirmari autoritatem ordinis. Sustentari ordinem. Tueri, Defendere, Conseruare ordinem, statum. Coniunctum, Coniunctissimum, Deditum esse ordini. Obseruare ordinem. Magni, Grauem esse autoritatẽ, vel honorem ordinis. Parere ordini. Ornare ordinem. Longè abesse à gradu. Concitare, Abalienare, Disiungere ordinem: Offensio, Inuidia ordinis. Inimicum esse ordini. Contemnere, Despicere, Oppugnare, Affligere ordinem. Detrahere honorem ordini. Dignitatem, Autoritatem ordinis contemni, abiici, affligi, prosterni. Circumsideri, Premi ordinem. Diuelli cõsensum ordinis: Macula, Dedecus, Labes, Ignominia, Calamitas ordinis. Dimoueri, Deiici, Disturbari de, vel ex gradu. Tollere gradum. E numero aliquorum tolli. Delere ordinem. Reconciliare, aut mitigare ordinem. Liberare ordinem odio, inuidia, infamia, turpitudine. Restitui ordinem, vel autoritatem ordinis. Reddi suum cuiq; gradum & honorem.

TRIBVS, *Classis*, *Curia*, eyn Zunfft.

Adiuncta.) Multæ, Paucæ, Seuerissimorum & grauissimorum hominum, Coniuncta, Certa tribus. *Prima, Quinta* &c. classis. Extrema, Ima tribus. Equitum curia. Vrbanæ tribus. *Actiones.*) Cõficere tribus, vel centurias. Describi tributim ordines. Distribuere populum in tribus. Collocare, Reponere in centurias. Transferre in tribus. *Esse* alicuius classis, tribus, centuriæ. Deligere, Vocare, Conuocare tribum. Corrumpere tribum. Habere tribum. Mouere tribu. *Perdere* tribum.

***Tribulis, Curialis*, eyn Zunfft bruder. *Tribuarius*, Zünfftig.**

Adiuncta.) Multi, Singuli tribules. *Actiones*) Decuriare, Obseruare, Diligere, Commẽdare tribules. Gratiosum esse, Gratia valere apud tribules. Impetrare, Assequi, Comparare aliquid à tribulibus suis. Odisse, Odio esse tribulibus.

***Tributim*, vonn Zunfft zu Zunfft.**

PRAEFECTVRA, *Munus, Officium*, eyn Ambt. *Munia, orum*, anbevohlene Aembter. *Curatio, Procuratio, Administratio*, eyn Verwaltung. *Dispensatio*, eyn Schaffenej. *Negotiũ, Partes, Persona, Onus, Prouincia*, eyn bevohlẽ Geschäfft.

Adiuncta.) Magnum, Maximum munus, vel onus, procuratio. Tãtum, Quantum officium, mun⁹. Munia tanta. Multa munera. Plus muneris, aut oneris. Non mediocre, Summum munus, officium. Graue munus. *Exiguum*, Necessarium munus: Necessitas muneris. Præclarum, Præstantissimum munus. Præcipuę partes. Magnificentissimũ, Pulcherrimum munus. Splendor muneris. Honestum, Gratum, Gratissimum munus. Officiosa prouincia. Publicum munus, officium, negotium. Commune officium. Extraordinarium munus. Regia curatio & q. dispensatio. Consulare munus, vel officium. Ædilitium, Candidatorium munus. Agraria curatio. Priuatum, Seruile, Sordidum munus. Vrbana, *Prouincialis* administratio. Pristinum, Annuum, Quotidianum munus. *Actiones.*) Appetere personam aliquam. *Petere* præfecturã. Deposcere prouinciam. Ligurire curationem. Assignari munus alicui. Eligi ad munus. Ferre sibi curationem. Deferre aliq̃d in loco muneris. Prouinciam promittere, aut deferre. Vocari ad procurationem. Imperari, Imponi alicui munus, partes, personam. Præponere aliquem muneri. Præficere procurationi. Constituere in munere. Dare negotium, administrationẽ. Mandari curationem. Committi munus. Tribuere partes aliquas. Concedere partem muneris. Dispertire cum aliquo officium. Societas muneris. Paratum

tum esse ad munus. Obuenire alicui necessitatem muneris. Suscipere munus, curationem, dispensationem, officium, partes, onus, prouinciam, personã. Sumere præfecturam, partes. Attingere partem muneris. Tenere personam aliquam. Obtinere partes. Sustinere munus, munia, personam, partes. Habere munus, officium, procurationem. Esse munus alicuius, vel muneris, curationis. Partes aliquas esse alicuius. Præesse muneri, vel officio. Versari in munere. Vti munere. Agere partes. Gerere procurationem, personam. Administrare negotium. Colere, efficereq; munus. Tenere, Tueri munus suum, personam. Præstare, Præbere munus: Procuratio negotij & muneris. Obire munus. Fungi, Perfungi munere: Functio muneris. Exequi, Conficere, Explere, Traducere munus. Valere aliquid in curatione, vel procuratione. Laborare de curatione sua. Recusare, Fugere, Defugere munus. Deesse muneri. Studium & curam deesse in munere. Liberari munere, procuratione. Detrahere, Deponere, Abijcere personam. Eripere dispensationem, mun⁹. Amouere aliquem à procuratione. Depellere ex curatione. Orbari munere. Tollere curationem. Vacare munere, vel à munere, officio, curatione, administratione. Vacationem, Immunitatem dare, vel habere muneris. Vacui, expertes, soluti, liberi à munere. Requiescere à muneribus Reipub.

Præfectus, Præpositus, eyn Fürgesetzter/ Ambtmann. *Præses, Præsidens,* eyn Vorsteher. *Curator, Procurator, Procurans,* eyn Pfleger/ Gewalthaber. *Procuratrix,* Gewalthaberin.

Adiuncta.) Diligens, Negligens procurator. *Actiones.)* Constituere, Præficere curatorem. Relinquere procuratorem. Mandare aliquid procuratori. Vti præfecto. Esse præsidem, præfectum, præpositum. Agere per procuratores. Defendere absentem, procuratorem. Pelli præsidem.

Præficere, Præponere, Fürsetzen. *Praeesse, Præsidere,* Vorstehen. *Curare, Procurare,* Versorgen/ Verwalten. *Gubernare, Administrare, Regere, Moderari, &c. v. L. 32.*

AMBITIO, Ambitus, Stellung nach Aembtern. *Petitio, Prensatio,* Begerung eynes Ambts. *Contentio, Certamen honoris,* Streit vmb eyn Ambt.

Adiuncta) Maior ambitio. Magnitudo petitionis. Tanta, Summa ambitio. Immanis ambitus. Timida, Nimia ambitio. Melior fortuna petitionis. Splendida, Illustris, Popularis, Pompæ plena petitio. Facilis occursatio. Angustior petitio, Leuior am-

ambitio: Leuitas, Inuidia ambitionis. Pernitiosa, Miserrima ambitio. Aliena, Extraordinaria, Prima petitio. Præpropera prensatio: Celeritas petitionis. *Actiones.*) Incumbere ad ambitionem. Incidere in contentionem honoris. Esse in aliquo ambitionem. Commoueri, Labi ambitione. Vocare aliquem ad petitionem. Duci, Vti ambitione. Dare se petitioni. Aggredi ad petitionem. Seruire petitioni. Curæ alicui esse petitionem. Elaborare, Operam ponere, Diligentiam adhibere in petitione, vel munere cādidatorio. Sustinere, Gubernare petitionē. Iuuare in petitione. Refragari petitioni. Oppugnare petitionem. Superare in petitione. Deflectere de curriculo petitionis. Concedere alteri, Relinquere petitionem. Contemnere ambitionē. Accusare ambitū. Tollere è ciuitate ambitiones.

Ambitiosus, Ehrbegirig. *Petitor*, der eyn Ambt begehrt. *Competitor*, eyn Mitbegehrender. *Competitrix*, eyne Mitbegehrerin. *Candidatus*, der nach eynem Staath oder Ambt sich vmbthut.

Adiuncta) Ita, Tam, Nimis ambitiosus. Bonus petitor. Nobilis competitor. Firmior candidatus. Certus competitor: Dignitas, Blanditia petitoris. Vrbanus, Officiosus cōpetitor vel candidatus: Diligentia, Studium competitorum. Consularis, Prætorius, Tribunitius candidatus. *Actiones.*) Incidere in competitorem. Habere competitorem. Perferre, Pati aliquid ambitiosum. Vinci aliquem à competitore.

Ambire, vmb eyn Ambt buhlen. *Petere*, eyn Ambt begehrē. *Prendere*, *Prensare*, *Prehēsare*, nach eynē Ambt streben.

Adiuncta.) Valdè, Maximè ambire. Sine fuco & fallacijs prensare. Vicatim ambire.

Ambitiosè, Ehrbegierlich.

COOPTATIO, Kiessung. *Lectio*, *Electio*, Erwöhlūg. *Creatio*, Verordenūg in eyn Ambt.

Adiuncta.) Libera creatio. Decus lectionis. Censoria cooptatio. *Actiones.*) Transferri, Tolli cooptationem.

Cooptatus, Erkossen. *Lectus*, *Electus*, Erwöhlt. *Creatus*, *Constitutus*, Verordnet. *Designatus*, Bestimt. *Declaratus*, *Renunciatus*, Erklärt.

Cooptare, Erkiessen. *Legere*, *Eligere*, *Deligere*, Erwöhlen. *Creare*, *Cōstituere*, Verordnen. *Designare*, *Decernere*, Bestimmē. *Declarare*, *Renunciare*, *Prodere*, Erklären/Außkünden.

Cas.

REPVLSA, Versagung geworbenen Ambts. *Reiectio, Repudiatio*, Verwerffung. *Offensio, Offensiuncula*, Fähler/Abgunst.

Adiuncta.) Duæ, Ædilitiæ, Consulatus repulsæ. *Actiones.*) Timere offensiones & repulsas. Fieri reiectionē. Accipere, Ferre aliquo modo repulsam.

Repulsus, Verschupfft/Abgewisen. *Præteritus*, Vbergāgē.

Repellere, Verschupffen/Abweisen. *Reijcere*, Verwerffen. *Præterire*, Vbergehen.

COLLEGIVM, eyn Gesellschafft der Ambtsgenossen. *Sodalitas, Sodalitium*, eyn Bursch. *Societas. L. 52.*

Adiuncta) Tam frequens collegium. Honesta sodalitas. Laus, Dignitas, Autoritas, collegij. Amplissimum collegium. Arrogantia, Negligentia collegij. Fera sodalitas, planè pastoritia atque agrestis: coitio syluestris. Tam desperatum, Sacerdotij, Pontificium, Augurum, Tribunitium, Decemvirale, Vetus)(Nouum collegium. *Actiones.*) Constituere, Instituere collegium, sodalitates. Restitui collegium. Abire in sodalitium. Cooptare aliquem in collegium. Sociare, Coniungere aliquos collegium. Esse, Adesse in collegio. Coire collegia: Coitio sodalium. Referre, Deferre aliquid ad collegium. Iudicare, Decernere, Comprobare aliquid collegium. Eijcere aliquē collegio. Diminui dignitatem collegij. Tollere, Restituere collegia.

Collega, eyn Ambtsgenoß. *Sodalis, Socius*, eyn Gesell. & L. 52.

Adiuncta.) Dignus, Potestate præditus, Vitiosus, Immanis impurusq; collega. *Actiones*) Adscribere alicui, Subrogare sibi, Sufficere collegam. Habere aliquem collegam, vel sodalem. Esse collegam, aut sodalem alicuius, vel alicui. Adiuuare collegam: Adiutorem esse, opitulari collegæ. Sustinere atq; moderari collegam. Discrepare inter collegas. Aduersari collegam. Impediente, Inuito collega aliquid facere. Repudiare collegas. Cauere socium. Effugere collegam. Fallere, inducere, decipere, destituere socium. Abrogare collegæ magistratum, imperium, potestatem. Spoliare collegam honore, & laudibus. Priuatum reddere collegam.

ABDICATIO, Auffsagung eynes Ambts. *Decessio*, Abzug/ Abtrettung võ Ambt.

Adiuncta.) Matura decessio. *Actiones.*) Spem afferre decessionis. Diem decessionis obrepere.

Abdicare, das Ambt Auffsagen. *Decedere*, Abtretten/ Abziehen.

SVCCESSIO, Nachvolgung/ Erse-

Ersetzung des Ambts. *Vicem, Vice*, Statt/ Verwesung.

Successor, eyn Nachfahr. *Substitutus, Suffectus, Suppositus*, an eynes andern Statt verordnet. *Vicarius*, eyn Statthalter/ Verweser.

Actiones.) Dare vicarium. Supponere fidem vicariam. Substitui, Succedere, Esse, Habere, Retinere, Subtrahere vicarium.

Succedere, Nachkommen in eynem Ambt. *Substituere, Sufficere, Surrogare, Summittere, Supponere*, an eynes andern Statt oder Ambt erwöhlen/ setzen.

AERARIVM, *Fiscus*, die gemeyne Schatzkammer. *Publicum*, das Gemeyne Einkommen.

Adiuncta) Refertum ærarium. Copiæ ærarij. Plures fisci. Sanctius ærariũ. Inops atq; exhaustum ærarium. Tenuitas, Angustiæ ærarij. *Actiones.*) Referre pecuniam, vel rationes in, vel ad ærarium. Redimere publica. Habere ærarium. Valere ærario Remp. Dispensatio ærarij. Tueri, Defendere, Conseruare ærarium. Depromere, Erogare pecuniam ex ærario. Dare argentum de publico. Transferre, Tollere fiscum. Exhaurire, Expilare ærarium. Depeculator, Hirudo ærarij. Detrahere aliquid de sanguine, vel visceribus ærarij. Partiri cum aliquo, Effundere ærarium. Claudere ærarium. Non pati posse aliquid, Nullum esse ærarium.

Aerarius, zur Schatzkammer gehörig.

CENSVS, Zinß. *Recensio*, Steur. *Tributum*, Schoß/ Rennt. *Indictio, Indicatura*, Schatzung. *Professio*, Angebung seiner Narung. *Subscriptio*, Auffzeychung solcher Angebung. *Stips*, gesamlete Steur.

Adiuncta) Tam graue onus tributorum. Acerbissima, Intolerabilia tributa. Impudens census. *Actiones.*) Haberi censum. Imperare tributa. Vendere censum. Æstimatio census. Describi populum censu. Præfiniri aliquid censum. Irrepere in censum. Conficere professionem, tributum. Exigere tributa. Exactio tributorum. Cogere stipem. Ferre, Conferre tributum, censum. Augere.)(Extenuare censum. Tolerare tributa & sumptus. Recusare tributa. Repudiare, Non seruare, Impedire censum. Prohibere aliquem censu. Vindicare, Liberare, Liberum fieri tributis, vel à tributis, censu. Finem afferre tributorum. Tollere stipem. Homo sine censu.

Census, Geschätzt. *Tributarius*, Steur/ oder Zinßbar.

Stipendiarius, der Schatzung geben muß.

Actiones.) Facere stipendiarios. Liberare vectigales, ac stipēdiarios.

Censere, Schätzen. *Profiteri*, Angeben/sich Schätzen lassen. *Tribuere*, *Contribuere*, *Conferre*, Steuren. *Pendere*, *Pensitare*, Zinsen/Zahlen.

Adiuncta.) Tantum, Quantum, Amplius, Minus profiteri. Absentem censeri. Quotannis cōferre, pendere.

Vectigal, Zoll/Vngelt. *Portorium*, Krangelt. *Decuma*, *Decimæ*, Zehend. *Vicesima*, Fünff vom hundert. *Scriptura*, Weydgelt. *Solarium*, Bodenzinß.

Adiuncta.) Magnum, Maximum vectigal, decuma: Quàm maxima decuma: Magnifica vectigalia. Pergrande vectigal. Tanta, Quanta vectigalia, decumę. Tot decumæ. Summa, Pars decumarum vectigalium. Ternæ, Singulæ decumæ. Tenue vectigal. Optimum, Præclarum, Certum, Certissimum vectigal, decumæ. Nec infestū bellis, nec fructib. varium, nec loco calamitosum vectigal. Iniquum & graue, Publicum, Vrbanum, Prætorium, Domesticum, Transmarinum, Vetus, Nouū vectigal. *Actiones*) Constituere vectigal. Instituere portorium. Vouere decumam. Imponere vectigal, portorium, decumas. Imperari decumas. Quærere, Parare, Locare vectigal. Portorium locare)(Conducere. Proscribere, Vendere, Venire vectigal, decumas. Addicere decumas. Emere decumas. Redimere vectigalia. Redigere ī potestatem vectigalia. Constitui dominum vectigalium. Habere vectigal, scripturas. Exercere, Debere portorium, vectigalia. Exigere vectigal, portorium, decumas. Redigere pecuniā ex vectigalibus. Describere aliquibus vectigalia. Dare vectigal, portorium, decumas. Pendere, Pensitare vectigal. Accipere, Sumere decumas. Pecuniam recipere ex vectigalibus. Vti, Frui vectigalibus. Quæstum, Lucrum facere ex vectigalib. Prospicere vectigalibus. Tenere, Retinere, Defendere, Tueri, Tegere vectigal. Remanere, Saluum, Integrum, Tutum esse vectigal. Seruare, Conseruare, Augere, Amplificare vectigal. Tolerare, Ferre, Pati vectigal. Inuadere vectigal. Remittere de vectigali. Alienari, Abalienari vectigalia. Eximi aliquid de vectigalibus. Affligi vectigalia: Exitium atq; detrimentum vectigalium, Minuere, Imminuere, Diminuere vectigalia. Detrahere aliquid de vectigali. Leuare, Liberare vectigali. Perturbare, In suū quæstum cōuertere vectigal, Auferre vectigalia, decumas. Perdere vectigalia. Amitti, Tolli vectigalia, portoria. Sine vectigalibus, aut portorio facere, aut fieri aliquid.

Vectigalis, Zoll/ oder Zinßbar.

Par. *Decumanus*, Zehendgibig.

Publicanus, eyn Zollherr. *Portitor*, eyn Zoller / od Kranmeyster. *Decumanus*, Zehendsämler.

Adiuncta.) Maximus, Fortissimus, Cupidior publicanus. Iniuriæ portitorum, *Actiones.*) Constituere, Instituere portitorem, decumanum. Percipere fructus, Tollere decumas decumanos. Pendere vectigal publicano.

IMMVNITAS, Freiheyt von Aembtern / oder Gemeynen beschwerden. *Vacuitas*, *Vacatio*, Freilassung / ledige Stett. *Libertas*, L. 39.

Actiones.) Dare immunitatem. Habere vacationem. Esse alicui vacationem. Tolli vacationem.

Immunis, Frei vonn Beschwerden. *Vacuus*, *Vacans*, Ledig. *Liber*, *Solutus*, *Expers*, Erlassen.

Vacare, Frei sein von Aembtern / oder Gemeynen beschwerden.

DICTATVRA, das Ober Meysterampt zu Rom.

Actiones) Gerere, Tollere è Rep. dictaturam.

Dictator, *Magister populi*, der Ober Meyster zu Rom.

Adiuncta.) Perpetuus dictator. *Actiones.*) Dicere dictatorem, vel magistrum populi. Efficere, Esse dictatorem.

Dictatorius, zum Obermeysterambt gehörig.

CONSVLATVS, das Burgermeysterambt. *Proconsulatus*, die würde des Burgermeysters Statthalters.

Adiuncta) Totus consulatus. Pars consulatus. Plures consulatus. Præclarus, Clarissimus, Optimus, Laudatus, Diuinus, Salutaris)(Perniciosus, Fatalis, Seuerus, Vituperabilis, Vrbanus, Antiquus, Bimestris cõsulatus. *Actiones.*) Cupidum esse, Cupiditas consulatus. Quærere, Petere, Cogitare, Sperare consulatũ: Petitio, Spes, Expectatio consulatus. Dignum aliquid efficere, Dignum, Digniss. esse consulatu. Aditum patere alicui ad consulatum. Suffragari alicui ad cõsulatum. Deferre alicui, Dare, Parere consulatum. Consequi, Adipisci, Capere, Afferre in suã familiam consulatum. Sustinere titulum consulatus. Obtinere, Agere, Peragere, Gerere consulatum. Probare, Comprobare consulatum alicuius. Tueri, Ornare, Illustrare consulatum alicuius. Reprehendere, Vituperare, Tentare, Labefactare, Exagitare consulatum alicuius. Abdicare se, Abire consulatu. Amittere consulatum. Depellere aliquem, Spoliare consulatu. Eripere, Auferre, Reuellere, Recuperare consulatum.

Consul, eyn Burgermeyster.

Proconsul, eyn Statthalter des Burgermeysters.

Adiuncta.) Magnus, *Maximus*, Bonus, Optimus, Clarissimus, Præclarissimus, Præstantissimus, Nobilissimus, Egregius, Singularis, Prudens, Sapiens, Sapientissim⁹, Iustus, Æquus, Integer, Fortis, Fortiss. Vigilans, Diligentissim⁹, Grauis, Constans, Modestus, Moderatissimus consul. Grauitas, Vigilantia, Cura, Dignitas, Maiestas, Autoritas consulis. Imperiosus, Vehemens, Seuerus, Horridus, Vitiosus, Contemptiss. Improbus, Impius, Nefari⁹, Impudiciss. Nequiss. Sceleratiss. Effœminatiss. Teterrimus, Turpissimus, Pestifer, Popularis, Domesticus, Superior, Nouus, Annuus consul. *Actiones.*) Quærere, Parare, Deligere, Designare, Creare, Facere, Fieri, Efficere, Sufficere, Renunciare, Declarare consulem. Constitui, Imponi consules. Committere *R*empub. consulib. Esse, Habere consulem. Decernere, Constituere, Iubere aliquid, Ad senatum referre, consules. Obseruare consulem. Obedire consuli. Defendere, Repudiare, *R*elinquere, Prodere, Oppugnare, Deijcere de vrbis præsidio, Demouere consulem. Abdicare se Magistratu, Imperium deponere consules. Amittere, Tolli, Interficere, Obire consules.

Consularis, des Burgermeysters Standes.

PRAETVRA, das Schultheyssen Ambt.

Adiuncta.) Præclara, Probata, Grata, Innocentissima, Diligentissima, Manca ac debilis, Acerba, Misera, Indigna, Turpis, Calamitosa, Continua prætura. *Actiones.*) Exoptare, Petere, Gerere, Confringere, Rescindere præturam. Abdicare se prætura.

Prætor, eyn Schultheyß/ Statt oder Landvogt.

Proprætor, Verwalter des Schultheyssen Ambt.

Adiuncta.) Honestissimus, Integerrimus, Iustiss. Æquus, Sapiens, Diligens, Fortiss. Seuerus Improbus prætor. Iniquitas, Iniuria prætoris. Nequissimus, Inertissimus, Turpiss. atq; impuriss. Mercenarius, Vrbanus prætor. *Actiones.*) Designari, *R*enunciari prætorem. Ire illico ad prætorem, accusandi gratiâ. Prætorem quærere de causa, Interdicere de rebus.

Prætorius, zum Schultheyssen gehörig.

Prætorium, des Schultheyssen oder Vogts wohnung/ oder Richthauß.

AEDILITAS, des Bawherren Ambt.

Adiuncta) *Magnificentissima*, Ornatissima, Furiosa, Curulis ædilitas. *Actiones*) Petere, Dare, Collocare ædilitatem. Fungi ædilitate. Ponere ædilitatem. Deijcere ædilitate.

Aedilis, eyn Bawherr.

Adiuncta.) Curulis ædilis. *Actiones.*) Designare, Facere, Fieri ædilem. Ædi-

Aedilitius, zum Bawherren gehörig.

CENSVRA, das Zuchtmeysterambt. *Potestas, Grauitas, Notatio, Subscriptio, censoria.*

Adiuncta.) Egregia censura. Fixę & ratæ subscriptiones. *Actiones)* Gerere censuram. Subscriptione notare. Minuere potestatem censoriam. Extinguere censurā. Delere subscriptiones censorias.

Censor, eyn Zuchtmeyster.

Adiuncta.) Bini censores. Bonus censor. Modestia, Grauitas, Seueritas censoris, vel censoria. *Actiones.)* Deligi, Fieri, Creari, Esse censores. Lustrare populū, censores. Dicere de moribus apud censores. Rationes referre, causam exponere censoribus. Iudicare, Præiudicare, Animaduertere, Notare censores. Iudicium, Notatio, Animaduersio, Subscriptio censorum. Pertimescere stylum censorium. Eijcere aliquem è senatu, Tribu mouere, Tollere censorem. Parêre opinioni, Amplexari autoritatem censorum. Delere subscriptiones censorum.

Censorius, zum Zuchtmeysterambt gehörig.

TRIBVNATVS, das Zunfftmeysterambt. *Tribunitia potestas, vis, manus.*

Adiuncta.) Præclarus, Sanctus, Pestifer, Funestus, Turbulentissimus tribunatus. *Actiones.)* Desiderare, Requirere, Efflagitare tribunitiam potestatem. Petere, Suscipere, Gerere tribunatum. Retinere ius tribunitiæ potestatis. Contemni, Affligi, Infringi, Debilitari tribunatum. Minui potestatem tribunitiam. Depellere, Auferre, Euertere, Cōcidere tribunatum. Restituere tribunitiam potestatem.

Tribunus, eyn Zunfftmeyster.

Adiūcta.) Verus, Fortis, Nobilis Potens, Vehemens, Horridus, Amentiss. Furens, Furiosus tribunus. Spiritus, Impetus, Terror, Mucro, Furor tribuni. Turbulentus, Seditiosus, Improbus, Perniciosus, Fœdus, Sordidus tribunus. Ærarij, Militares tribuni. *Actiones.)* Constituere, Creare, Facere, Fieri, Esse tribunum. Petere auxilium à trib. Intercedere, Edicere aliq̄d, tribunos. Sustinere vim tribunitiam. Vinci ab ea. Debilitare & reprimere furores tribunitios.

Tribunitius, zum Zunfftmeysterambt gehörig.

Quæstura, das Rentmeysterambt.

Adiuncta.) Grata, Hæreditaria, Nefaria, Funesta quæstura. Diuturnum tempus quæsturæ. *Actiones.)* Petere, Obtinere, Adipisci, Gerere, Florere quæsturam. Collocare, Cōsumere quæsturam in re. Peragi, Transferri quæsturam.

Quæstor, eyn Rentmeyster.

Pro-

Proquæstor, Statthalter des Rentmeysters.

Adiuncta.) Bonus, Optatus, Temperatiss. Vrbanus, vel vrbis quæstor. *Actiones.*) Cõstituere prouinciæ, Addi prætori, Fieri, Sortiri, Obtingere, Habere, Esse quæstorem, vel pro quæstore. Mitti aliquò quæstorem. Administrari aliquid per quæstorem.

Quæstorius, zum Rentmeysterambt gehörig.

SITOCOMIA, das Kornmeysterambt.

Frumentarius, *Frumentator*, eyn Kornsämler. *&* L. 24.

Horrearius, Speichermeyster.

LEGATIO, eyn Bottschafft. *Allegatio*, *Delegatio*, Gewalt / Werbung an eyn ort. *Mandata*, *Potestas &c.*

Adiuncta.) Binæ, Tot, Vniuersæ legationes. Præclara, Clarissima, Nobilis, Grauis, Grauissima, Libera, Votiua, Pacificatoria, Opima, Munita, Ieiuna, Plena sollicitudinis, Tristis, Difficilis legatio, allegatio. Inexplicabilis, Falsa, Tetra, Impura, Turpissima, Bellica, Priuata, Noua legatio. *Actiones.*) Petere, Postulare, Decernere, Deferre, Constituere, Reseruare alicui, Dare, Mittere legationem. Legari, Ablegari legatione aliqua. Accipere, Suscipere, Sumere, Habere, Tenere legationem. Vti legatione. Proficisci in legationem. Venire, Conuenire, alicubi legationes. Obire legationem, vel munus legationis. Impediri, Implicari legatione. Conficere legationem. Ementiri legationem. Pudere legationis: Excusatio legationis obeundæ. Contemnere, Renunciare legationẽ. Violare, Polluere, Macula afficere, ius, vel cerimoniam legationis. Orbam & debilitatam relinquere legationem. Reuocari, Redire, Decedere ex legatione.

Legatus eyn Gesandter. *Allegatus*, *Delegatus*, eyn Abgesandter / Beuehlhaber. *Orator*, eyn Redner / Gesandter mit mündtlichem beuelch. *Fecialis*, eyn Heroldt. *Emissarius*, *Excursor*, eyn Läuffersbott.

Adiuncta.) Multitudo, Numerus legatorũ. Primarij viri, Nobilissimi, Honestissimi homines legati: Dignitas, Autoritas, Ius legatorum. Sanctiores legati. Sine mandatis legatus. Publicè missus legatus. Regius, Quæstorius legatus. *Actiones.*) Decernere, Deligere, Eligere, Dare, Mittere legatos, oratores. Legari, Esse legatos. Mandata, vel Negotia dare legatis, Ire, Exire, Excurrere, Proficisci, Obire regiones, Venire aliquò, Renunciare aliquid, Responsa referre legatos. Despici, Irrideri, Superbius appellari legatos. Insidiari legatis. Lædi, Capi, In vincula cõijci, Pulsari, Percuti, Interfici, Necari legatos, vel oratores. Parcere legato. Redimere legatum.

Lega-

Legatarius, zum Gesandten gehörig. *Fecialis*, dem Heroldt zuständig.

Legare, Bottschafft schicken. *Allegare, Delegare*, Absenden/Beuehlen außzurichten. *Amandare, Emandare*, Verschicken. *Mittere, Emittere*, Schicken. & L.27.

PRAECONIVM, Außruffung.

Præco, Proclamator, eyn Außruffer. *Buccinator, Prædicator*, eyn Außkündiger.

Adiuncta.) Inhumanus præco. Acerbissima vox præconis. Publicus præco. *Actiones.*) Subijci rem præconi, vel sub præcone. Vendere per preconem. Prædicare, Pronunciare, Declarare aliquid, Citare aliquem, Facere audientiam, præconem.

Proclamare, Außruffen. *Prædicare*, Verkündigen.

Adiuncta.) Palàm prædicare.

APPARITIO, Stattknechts Ambt.

Adiuncta.) Longa apparitio.

Apparitor, eyn Stattdiener/Herrenknecht/Rahtsbott. *Stator, Stipator, Satelles*, eyn Trabant. *Accensus, Viator*, eyn Soldner.

Adiuncta.) Diligentissimi, Robusti, Valentes, Audaces satellites. Humilis, Abiectus apparitor: Amentia satellitum. Perniciosissimi satellites, *Actiones.*) Constituere stipatores, satellites. Conduci apparitorem. Assignari à prætore apparitores. Vti accenso. Habere secum, Ducere stipatores. Præmittere stipatores.

Stipatus, mit Trabanten vmbgeben. *Septus, Cinctus, Munitus*. Beschirmet.

Lictor, Lorarius, eyn Scherg/Thurnhüter.

Adiuncta.) Valentissimi, Exercitatissimi, Molestissimi lictores. *Actiones.*) Mittere lictores. Ire, Anteire lictores, Colligare manus.

Carnifex, eyn Nachrichter. *Tortor*, Voltherer.

Adiuncta.) Crudelissimus carnifex. *Actiones.*) Dedere, Tradere carnifici. Adhiberi carnificem. Tormenta carnificum. Tollere, Abesse carnificem.

DE CONVENTIBVS, ET SENATV.

LOCVS XXXIIII.

CONVEN-

CONVENTVS, eyn Versamlung. *Conuenticulum*, eyn kleyne Versamlung. *Concursus*, Zulauff. *Frequentia, Celebritas, Turba*, eyn Mänge. *Cœtus, Congregatio*, Versamlung. *Circulus, Corona, Stipatio*, eyn Kreyß/Vmbstand.

Adiuncta) Magnus conuentus, consessus, frequentia. Maxima frequentia, corona, celebritas. Tantus conuentus, frequentia, celebritas. Summa, Incredibilis frequentia. Frequentissima celebritas. Celeberrimus conuentus. Iuris consensu sociatus cœtus. Meretricius conuentus. Popularis, Nefarius cœtus. Nocturnus conuentus. Solennis cœtus. Vsitata, Quotidiana frequentia. Domestica celebritas. *Actiones*.) Facere concursum. Efficere frequentiam. Fieri concursum. Agere conuentum. Adduci, Transferre se in cœtum. Adire, Inire cœtus. Venire in conuentum. Conuenire, Esse alicubi, Non deesse frequentiam. Præstò esse concursum. Habere celebritatem. Florere, Refertissimum esse locum celebritate. Celebrari conuentũ, cœtum. Ornare & celebrare rem frequentia. Cingi corona consessum. Circumretitum esse frequentia. Septum esse corona. Refertum esse conuentu, aut turba. Comitari aliquem frequentiâ. Consectari circulos. Versari in luce. Aspicere, Conspicere lucem. Viuere in celebritate, atque oculis. Committere alicui, Tenere dicendo cœtum. Non ferre facilè, Perhorrescere frequentiam. Deterreri frequentia. Odisse, Odio esse celebritatem, fugere homines, vel conspectum hominũ, lucẽ vix aspicere posse. Vitare, Fugere lucem & conuentum, carere publico. Subducere se de circulo. Recipere se à cœtu & frequẽtia. Dimittere cœtũ. Discedere frequentiam. Tollere aliquem ex frequentia, in solitudine collocare. Celebritatem tolli. Nudare aliquem frequentiâ. Spoliari celebritate.

Conuenæ, Zusammẽ gelauffene. *Frequens*, inn eyner Mänge. *Celeber, Celebris*, von Vilen besucht. *Stipatus*, Vmbgeben. *Congregatus, Coactus*, Versamlet.

Adiuncta.) Tam celebris.

Conuenire, Zusamen Kommen. *Concurrere, Conuolare*, Zusamen lauffen. *Frequentare, Celebrare, Concelebrare*, mit eyner Mänge besuchen. *Congregare, Cogere*, Versamlen.

Adiuncta.) Multitudine celebrari. Totum ordinẽ, Cunctos, Frequentes, Sua sponte cõuenire. Summa cũ expectatione cõcurrere. Clàm conuenire. Vndique concurrere. Facilè concelebrari. Celeriter conuenire.

Infrequentia, Paucitas, Solitu-

do,

do. item, Infrequens Solitarius, Rarus, Pauci &c. v. L. 26.

COMITIA, orum, eyn Reichstag. Concilium, Consilium, eyn Versamlũg zu Rathschlagen. Conciliabulum, eyn kleyne Versamlung. Concio, eyn Versamlung des Volcks. Aduocatio, Conuocatio, Zusamẽberuffũg. Synodus, eyn Versamlung.

Adiuncta.) Magna comitia. Maior, Maxima concio. Tanta concio. Tota, Vniuersa, Cuncta concio. Multæ magnæq; conciones. Bina, Tot comitia. Frequẽtes conciones, comitia: Varietas comitiorum. Præclara comitia, synodia, conciones. Celeberrimæ conciones. Iusta, Legitima, Vera comitia, concio. Casta concio. Tanta religio comitiorum. Graues, Acerbissimæ cõciones. Gratuita, Leuiora comitia. Non iucunda, inanis, non grata, non grauis cõcio: Temeritas, Motus temerarius, Libertas immoderata ac licentia concionis. Largitione inquinata comitia. Vitiũ comitiorum. Malæ, Improbæ, Sceleratæ, Pestiferæ conciones. Perditæ, Intermortuæ, Concitatæ, Seditiosæ, vel Seditiosorum, Turbulentæ, Insanissimæ, Furiosissimæ conciones: Perturbationes, Æstus, Fluctus, Vndæ, Tẽpestates, Procellæ concionum. Curiata, Cẽturiata, Consularia, Prætoria, Pontificia, Ædilitia, Tribunitia comitia. Funebris cõcio. Recentia, Proxima, Superiora, Priora comitia. Hesterna, Quotidiana concio. *Actiones.*) Rogare comitia. Postulare concionem. Conductas habere conciones. Dare, Cõmittere alicui concionem. Instituere comitia, concilia. Edicere comitia. Vocare in concionem, in concilium. Aduocare concionẽ. Conuocare conciliũ. Accersere ad comitia. Expectare comitia. Producere aliquẽ in cõcionẽ, vel cœtũ. Ire in consilium. Prodire in concionẽ. Adire ad cõcionẽ. Obire comitia. Recipere se in concilium. Venire ad comitia, in cõsilium, in concionem. Fieri, Confici, Haberi comitia, conciliũ, concionem. Esse in cõcione. Adesse comitijs. Interesse concionibus. Admittere aliquem in conciliũ. Stare, Consistere in concione. Agere, Agitare, Dicere, Recitare aliquid in concione. Præesse comitijs. Dominum, Moderatorẽ esse comitiorum, concionum. Peragere, Absoluere comitia. Concitari concionẽ. Concitatorem esse turbulentæ concionis. Commoueri, Excitari comitia. Placari concionem turbulentã. Funestari concionem. Impedire, Prohibere, Differre, Proferre, Ducere, Trahere, Protrudere in mẽsẽ, Detrudere, Reijcere in aliud tẽp⁹ comitia: Dilatio comitiorũ. Fugari, Disturbari cõcionẽ, Dimittere, Rescindere cõcilia, consilium, comitia. Tollere comitia. Semoueri concionem.

Comitium, d' Ort des Reichstags. Concio, der Ort eyner Versamlung.

Adiuncta.) Ascẽdere in concionem, Venire in comitiũ. Occupare

pare comitium. Stare, Consistere, Iacere in comitio. Ornare, Adornare forum & comitium.

Comitialis, zum Reichstag gehörig. *Concionalis*, zur Versamlung des Volcks gehörig.

Concio, eyn Rede in der Versamlung gehalten. *Conciuncula*, eyn kleyne Rede zur Versamlung.

Adiuncta.) Magna, Maxima concio. Multæ conciones. Sapiens, Accurata, Vehemens, Grauis, Tumultuosa, Molesta, Misera, Scelerata concio. *Actiones.)* Habere, Scribere, Describere, Mittere, Adferre, Accipere, Legere, Recitare, Audire concionem. Opponi concionibus.

Concionator, eyn Redner in der Versamluug.

Concionari, eyn Rede zur Versamlung halten.

Adiuncta.) Sordidè, Ex superiori loco, Ex alta turri &c. concionari.

SENATVS, der Rath.

Adiuncta.) Frequens, Frequentior, Frequentissimus)(Infrequens senatus. Vniuersus, Cunctus, Concors, Consentiens, Sapiens, Constans, Constantior, Fortis, Fortior, Grauior, Firmus senatus: Diligenia, Nerui, Vires, Seueritas senatus. Iuratus senatus. Bonitas, Lenitas, Patientia senatus. Incolumis, Languens, & defessus, Crudelis, Nefarius, Scelere contaminatus senatus. *Adiuncta.)* Legere, Deligere, Arcessere in senatū. Cooptare, Constituere senatum. Collocare in gradu senatus. Vocare, Cōuocare, Cogere senatum: & Cogere, Introducere in senatum. Venire in curiam. Conuenire senatum. Peruenire, Ventitare, Accedere in senatum. Adire senatum, vel ad senatum. Redire, Introire in senatum. Esse senatum, vel in senatu. Adesse senatum, vel in senatu. Habere senatum. Ferre, Adferre, Deferre, Introducere, Reijcere rem ad senatum. Nunciare, Renunciare aliquid senatui. Indicium fieri rei in senatu. Consulere, Appellare, Obtestari, Implorare senatum. Supplicare senatui. Dare senatum alicui. Agere, Agitare, Dicere, Verba facere, Sententiā ferre in senatu. Quæstionem habere, Consilium capere senatū. Principem, Autorem, Ducem esse senatus, vel senatui. Placere aliquid senatui. Assentiri, Probare, Approbare, Comprobare aliquid senatum. Inclinare sententiam senatus. Senatum sequi alicuius sententiam, Ire in omnia. Fieri aliquid autoritate, vel de, vel ex autoritate, de sententia senatus. Velle aliquid, Censere, Iudicare, Decernere, Statuere, Constituere, Iubere, Postulare, Mandare, Cogere, Permittere, Concedere aliquid senatum. Tribui, Dari, Donari aliquid à senatu, vel per senatum. Impetrare aliquid à senatu. Parêre, Dicto audientem esse senatui. Sequi senatum. Dedere, Addicere se senatui. Defendere senatum. Viuere, Autoritatem suam

ſuam oſtendere, Seueritatem declarare, Aduerſari rei, Reclamare, Conſurgere, Aſpernari aliquid, Repudiare aliquid, Notare, Condemnare, Pœna afficere, Vindicare aliquem, ſenatum. Circumſcribi, Mulctari, Interfici à ſenatu, vel ſententia ſenatus. Iniuſſu ſenatus, Inuito ſenatu fieri aliquid. Corrumpi, Perperam iudicare ſenatum. Cōtemnere, Nihil putare, Irridere autoritatē ſenatus. Negligere, Non ſeruare conſilium ſenatus. Recedere à ſenatus autoritate. Deſpicere ſenatum. Concedere autoritatem ſenatus. Mittere, Dimittere, Diſcedere ſenatum. Redire, Exire, Euolare, Erumpere è ſenatu. Educi de ſenatu, Eijcere, Eijci è ſenatu. Expellere aliquem ſenatu. Mouere de ſenatu) (Retinere. Carere ſenatu. Deijcere à gubernaculis ſenatum. Abijcere autoritatem eiꝰ. Alienare, Abalienare aliquos à ſenatu. Deſciſcere, Diſiungi à ſenatu. Deſerere ſenatum. Reduci in ſenatum. Excitare abiectum ſenatum. Reuiuiſcere, Reſtitui autoritatem ſenatus. Obſidere, Sepire, Circumſepire, Stipare ſenatum armis. Incluſum habere, Violare, Vexare, Affligere, Exagitare ſenatum. Vim afferre ſenatui. Cædem moliri, vel fieri ſenatus. Interficere, Trucidare, Opprimere, Extinguere, Delere, Tollere, De ciuitate deijcere ſenatum. Occidere, Euerti atque eijci ſenatum. Sine ſenatu eſſe. Nullum eſſe ſenatum.

Senator, eyn Rathsherr, *Pater conſcriptus.*

Adiuncta.) Multi ſenatores: Multitudo ſenatorum. Tot, Frequētiſſimi ſenatores. Bonus, Melior, Honeſtiſſimus, Lectiſsimus, Princeps ſenator. Dignitas, Autoritas, Nomen ampliſs. ſenatorum. Clariſsimus, Præſtantiſsimus, Nobiliſſimus, Diligens & prouidus ſenator. Prudentia ſenatoris. Fortis, Fortiſs. Conſtās, Conſtantiſs. Tenuiſsimus, Leuiſsimus, Maculoſus ſenator: Improbitas ſenatoris. *Actiones.*) Legere, Cooptare, Conſtituere, Fieri, Eſſe ſenatorem. Cogere ſenatores. Venire in ſenatum, Conuenire frequentes, Adeſſe, Non deeſſe, Decernere, Iudicare rectè, Regere Rempub. ſenatores. Eripi ius ſenatori. Damnari, In iurijs affici, Ornamēta ſua amittere, Non manere, Demori ſenatorem.

Senatorius, zum Rathsherren Ambt gehörig.

Senaturire, nach dem Raths herren ſtand trachten.

Curia, das Rathhauß.

Actiones.) Senatum vocatu alicuius in curiam venire. Incluſum ſenatum in curia obſidere. Diuellere aliquem à curia. Incendere, Inflammare, Excindere curiam.

DELIBERATIO, *Conſultatio*, Rathſchlagung.

Adiuncta.) Triplex, Incredibilis, Difficilis, Omnium difficillima deliberatio. Ciuilis conſultatio. *Actiones.*) Sollicitari deliberatione. Suſcipere, Introducere deliberationem. Venire,

Cadere rem in deliberationem & consultationem. Accidere deliberationem, consultationem. Conficere deliberationem, rē. Habere res aliquas deliberationem. Respondere consultationi alicuius. Cōsumi orationem in deliberationibus. Incidi omnem deliberationem.

Deliberator, Deliberans, Consultor, eyn Rathschlager. v. & L. 54.

Deliberatus, Consultus, Berathschlagt/Bedacht. *Deliberatiuus*, zur Berathschlagung gehörig.

Deliberare, Consultare, Rath schlagen.

SVFFRAGATIO, das gönstig Zustimmen. *Suffragium*, eyn Waalstimm. *Sententia*, eyn Meynūg. *Pronūciatio*, Außsprechūg. *Tabula, Tabella*, eyn Waaltäffelin. *Adiuncta*) Cuncta, Omnia, vel Omnium suffragia, sententiæ. Coniunctæ sententiæ. Æquatio suffragiorum. Æquo numero sententiæ. Varietas sententiarum. Perpaucæ sententiæ. Bona, Melior, Optima, Præstantissima, Honestissima, Honorificētissima, Ornatiss. Recta, Digna se, Verior, Grauior, Vtilior, Salutaris, Saluberrima sentētia. Grata populo tabella. Potens, Probata, Iusta, Debita, Gratiosa suffragatio. Libera suffragia: Libertas, Potestas, Licentia, Conscientia tabellæ. Incorruptum suffragium. Facilis suffragatio. Lenior, Mollis sententia. Gratuita suffragia. Seuera, Grauis, Digna rep. Acerrima, Fortissima, Acerba sentētia: Acerbitas sententiarum. Infestissimæ, Inimicissimæ aliquibus sententiæ. Occulta suffragia. Tarditas sententiarum. Fluctuans, Paulò minus vtilis, Misera, Desperata sententia. Largitione corruptum & deuinctum, Vitiosum suffragium. Mala, Impia, Praua, Libidinosa, Teterrima, Vendita atq; addicta, Communis sententia. Vrbana)(Militaris suffragatio. Domestica, Forensis, Senatoria, Consularis sententia. Iudicialis tabella. Vetus, diuturnaq;, Pristina sententia. *Actiones*) Desiderare sententiam aliquorū. Permittere aliquid suffragijs aliquorum. Tradere sententijs iudicum. Dare, Committere tabellam. Eblandiri suffragia. Elicere, Extorquere, Rogare sentētiam. Expectare renunciationē suffragiorum. Ferre suffragium, vel sententiam. Vti sententia aliqua. Pronunciare, Dicere sententiam. Principem, Autorem, Ducem esse alicuius sententiæ. Florere in sententijs. Multum posse, Gratiosum esse aliquem in suffragijs. Probare, Comprobare aliquid suffragijs. Censere, Decernere, Statuere, Constituere aliquid sententiâ sua. Iudicare suffragijs. Declarari, Confirmari aliquid suffragijs. Fauere sententiæ alicui. Approbare, Comprobare, Laudare sententiam. Assentiri sententię. Sequi, Consequi sententiam aliquam. Comitem & socium esse senten-

sententiæ. Ire in sententiam. Inire suffragium. Discessionem facere, aut fieri, Currere in sententiam pedarios. Deferre, Dare, Detrahere suffragijs. Facere, Fieri, Creari, Constitui consulē, quæstorem &c. suffragijs. Subuenire alicui, Adiuuare, Defendere, Ornare, Liberare, Absoluere aliquem sententiâ. Ferre puncta, vel suffragia. Assequi, Consequi, Adipisci, Recuperare aliquid sententijs, vel suffragijs. Pertimescere, Extimescere sententias aliquorum. Contristare aliquem, sententiam. Præteriri aliquem suffragijs. Denegare aliquid suffragio suo. Minùs valere suffragijs. Repudiari aliqd suffragijs. Offendi voluntatem alicuius, suffragijs. Damnare, Condemnare, Cōfigere aliquē sententijs, tabellis. Obrui suffragijs. Opprimi, Perire sententijs aliquorum. Manere, Permanere, Perseuerare, Constare, Perstare in sententia. Defendere sententiā alicuius. Valere, Pondus habere, Vincere sententiam aliquam. Facere, Fieri aliquid de sententia, vel in sententiam alicuius. Diuidi sententiam. Distingui suffragia. Repudiari sententiam. Dissentire, Abhorrere, Abesse à sententia alicuius. Depellere, Deijcere, Deducere, Mouere, Dimouere aliquem de, vel à sententia. Mutare, Commutare aliquam sententiam. Cedere, Decedere de sententia. Moderari, Frangere, Corrigere sententiam. Priuare aliquē suffragio. Eripere aliquem ex suffragijs. Eripere puncta quędam. Perdere, Tollere suffragationē, vel suffragiū. Sine suffragio esse.

Suffragator, Suffragans, eyn Zustimmer.

Adiuncta.) Firmus suffragator.
Actiones.) Comparatio suffragatorum.

Suffragari, Zustimmen. *Pronunciare*, Außsprechē. *Ferre, Dicere sententiā, vel suffragium*, eyn Meynung od' Sentenz fällen.

Adiuncta.) Maximè, Ex animo suffragari alicui. Amplius pronunciare. Studium, Libido suffragandi.

DECRETVM, eyn Beschluß. *Scitum*, eyn Satzung. *Plebiscitum*, eyn Satzung des Gemeynē Volcks. *Consultū*, eyn Erkanntniß. *Senatusconsultū*, Rathßerkañtniß. *Edictum*, eyn offenlich Außschreiben oder Gebott. *Mandatum, Sanctio, Lex &c. v. L. 39. & 49.*

Adiuncta.) Multa, Plura, Cōplura, Tot decreta, senatuscōsulta, edicta. Frequentiss. Præclarum senatuscōsultū, edictū. Egregiū, Diuinū atq; immortale decretum. Honestius, Honorificētiss. decretum, senatuscōsultū. Iustū & seuerū decretū. Æquū, Æqtatis plenū edictū: Humanitas edicti. Liberaliss. Magnificētiss. Ampliss. atq; Ornatiss. decretū, senatusconsultum. Vberrimum & quæstuosissimum, Iucūdum populo edictum. Vehemens

& graue, Grauissimum senatus consultum, vel decretum: Autoritas decreti. Seuerum edictum, vel mandatum. Vis edicti. Duriora, Acerba, Molesta edicta. Tam atrox edictum: Iniquitas edictorum. Inimicum, Improbum, Inhumanum edictum: Improbitas decretorum. Falsa, Odiosa, Nefaria, Turbulenta decreta, senatusconsulta. Publica senatus mandata. Proprium senatusconsultum. Prætorium, Vrbanum, Prouinciale edictū. Vetus, Superius)(Nouum, Repentinum decretum, edictum: Nouitas, & iniquitas decretorum. *Actiones*) Inueniri, Excogitari, Institui edictum. Statuere decretum. Constituere edictum. Facere, Fieri decretum, senatusconsultum, scitum, plebiscitum. Conficere, Fingere senatusconsultum. Nasci, Exoriri edictum. Scribere, Perscribere, Conscribere senatuscōsultum, edictum, scitum. Componere edictum. Sancire aliquid decretis, legibus, edicto. Dare mandata. Proponere edicta. Interponere decretum. Edicere edictū. Deferre, Perferre, Referre senatusconsultum, mandatum, edictum. Recitare senatusconsultum. Exponere mandata. Interpretari senatusconsultum. Decerni aliquid senatusconsulto, vel plebiscito. Vetare aliquid edictis, imperio, plebiscito. Renouare aliquid senatusconsulto. Esse, Extare senatusconsulta. Habere senatusconsultum, edictum. Vti senatusconsulto. Honestari aliquē decretis. Subleuari senatusconsulto. Permitti aliquid senatuscōsulto. Notari decretis. Configere senatuscōsultis. Lædere, Excruciare, Affligere, Perdere aliquē edictis. Probare edictum. Cōprobare decretum, scitum. Obsignare, Defendere decretū, senatusconsultū. Seruare edictum, decretū. Valere edictū. Ratū esse decretū, senatusconsultū. Parêre, Obtemperare decreto. Sequi autoritatem decreti, vel senatuscōsulti. Prosequi, Cōsequi mandata. Fieri, Possidere aliquid ex edicto. Confidere senatusconsulto. Vēdere decreta. Improbare senatuscōsultum. Negligere edicta. Cōtemnere mādata senatus. Repugnare, Intercedere senatuscōsulto. Impedire, Corrigere senatusconsultū, edictū. Immutari, Infirmari, Induci, Conuelli senatusconsultum. Perfringere decreta senatus. Contra edictū facere, vel decernere. Recedere ab edicto. Discedere à decretis. Finem esse edicti.

Decretus, Beschlossen. *Scitus*, *Statutus*, *Constitutus*, Erkannt/Gesetzt. *Edictus*, *Indictus*, Gebotten. *Promulgatus*, Außgekündet.

Decernere, Beschliessen. *Censere*, für Gut ansehen. *Statuere*, *Constituere*, *Sciscere*, Setzē/Erkennen. *Sancire*, Auffsetzē. *Edicere*, *Indicere*, Gebietē/Beuehlē. *Promulgare*, Außkünden. *Mandare*, *Iubere &c.* L. 39.

Adiuncta.) Variè, Coniunctis sententijs, Liberè, Diligēter ac fortiter

titer decernere. Accuratè cauere & ſancire. Bene, Verè, Iuſtè, Sapienter decernere. Iure ſciſcere, ſancire. Honorificentiſſimè, Ampliſſimè, Grauiſſimè, Seuerè, Atrociter decernere. Duriùs ſciſcere: Leuitas in decernendo. Inuitum, Iniurioſè decernere. Pernicioſè ſciſcere. Cum infamia edicere. Capite ſancire. Nominatī decernere, ſciſcere. Publicè, Extra ordinem, Statim, Seriùs decernere.

ABROGATIO, Auffhebung eynes Decrets.

Adiuncta.) Difficultas abrogationis.

Abrogatus, Auffgehoben/Abgethan.

Abrogare, *Antiquare*, *Infirmare*, *Refigere*, *Reſcindere*, Auffheben/Abthun.

Adiuncta) Iure reſcindi aliquid.

DE CAVSA, ET IVDICIO.

LOCVS XXXV.

ACTIO, *Cauſa*, eyn Rechtshandel/Sach. *Iudicium*, eyn Gericht. *Forum*, *infrà*. *Quæſtio*, *Negotium*, *Res*, eyn Span/Handel. *Dica*, eyn Ladung für Gericht. *Lis*, *Controuerſia*, eyn Streit. *Contentio*, *Certamen*, *Concertatio*, *Altercatio*, *Dimicatio*, eyn Zanck. *Diſceptatio*, *Oppugnatio*, *Luctatio*, Streitiger Handel.

Adiuncta) *Magna*, *Maior*, *Maxima* cauſa, controuerſia, iudiciū, certamē, altercatio, luctatio: *Magnitudo* cauſæ, vel iudicij. Permagna res. Tanta, Quanta cauſa, controuerſia, contentio, quæſtio, iudiciū, negotiū, certamen. Summa, Non mediocris controuerſia, contentio. *Parua*, Paruula cauſa: & Paruarum rerum cauſula. Cōtētio parua, Nō magna. Minimarū rerū iudicia. Multa, Permulta, Plurima iudicia, cauſæ, contentiones: Multitudo iudiciorum, litium. Varietas cauſarū. Perpetuæ quæſtiones. Tot iudicia, cauſæ. Plenum forum iudiciorum, concertationū. Perpaucæ cauſæ. Vnum & ſimplex iudicium, cauſa. Eadem, *Par*, Simillima)(Impar, Diſpar, Diſſimilis cauſa, contentio. Bona, Melior, Optima cauſa, ratio, iudicium. Commodior cōtentio. Idonea, illuſtris, grauis cauſa. Honeſtum iudicium, certamen. Præclarum & commemorandū, Clariſſimū iudicium. Cauſa clariſſima, præclariſſ. Mira, Incredibilis cōtentio. Singularis, Nobilis, Illuſtris, Splēdida cauſa: Splēdor cauſæ: Decus atq; ornamētū, Exiſtima-

tio, Dignitas, Autoritas iudiciorum. Sapiens contentio. Summi ingenij causa. Iusta, Iustissima causa, res. Legitima quæstio, controuersia, contentio, iudicium)(Libera disceptatio. Æqua causa, iudicium, certamen. Æquitas causæ, iudicij. Vera causa, contentio: Veritas causæ, iudicij. Probabilis causa. Certa, Certissima res, vel causa. Firma, Firmissima, Stabilis causa. Purũ iudicium. Aperta minimeq; dubia causa, res, oppugnatio. Perspicua, Manifesta, Clara, Testata res. Expedita, Expeditissima causa. Minime dubia res. Integra res)(Iudicata. Facilis & explicata causa. Iudicium facilius, perfacile, commodius. Libera, Moderata, Tranquilla iudicia. Amplissimæ causæ. Plenum hilaritatis & lætitiæ, Vehemens ac liberũ, Graue, Grauius, Grauissimum iudicium, causa, controuersia, contentio: Grauitas, Vis iudiciorum. Seuera, Seueriora iudicia: Seueritas iudiciorum. Acris, Acrior, Acerrima causa, quæstio, res, contentio. Acerbũ genus iudiciorum. Accurata & inimicitijs incensa, Iracunda cõtentio, Pertinax cõcertatio. Difficilis, Difficilior, Difficillima causa, iudicium, certamen. Incerta luctatio. Infirmum iudicium. Implicata controuersia. Dubia, Anceps, Obscurior, Contempta atq; abiecta, Tenuis, Inops causa. Leuior actio, causa: Leuitas infirmitasq; iudiciorũ. Ieiuna concertatio. Minuta causa. Concertationes minutæ, angustæq;. Inferior, Absurda causa. Falsum iudicium. Mala, Deterior causa, Malum vitiumq; causæ. Prauæ controuersiæ. Dissolutum, Perditum, Scurrile, Turpe, Turpissimum iudicium, actio, causa, contentio, res: Turpitudo, Infamia, Ignominia, Macula iudicij, causæ. Impudẽtissima, Non verecunda causa. Iniquum, Iniquissimum iudicium, quæstio, certatio: Iniquitas iudicij. Iniustum, Improbũ iudicium, certamen, contentio: Indignitas iudicij. Crudelis, Importuna actio. Atrocitas causæ. Flagitiosum, Nefarium, Inuidiosum, Inuidiosissimum iudiciũ: Inuidia iudicij. Periculosæ contentiones: Periculum, Discrimẽ iudicij, vel litium. Terror litiũ: Calamitas iudicij. Publicum)(Priuatum iudicium, causa, quæstio. Ciuilis actio, causa, controuersia, contentio, disceptatio. Vrbanæ lites. Forenses causæ, controuersiæ, disceptationes. Iudiciales causæ. Iudiciaria controuersia. Senatorium, Centũuirale iudicium. Priuatæ, Alienæ lites, causæ. Communis causa. Proprium iudicium. Ambitus, Peculatus, Coniurationis, Veneficij, Pecuniarium &c. iudicium. Frumentaria, Agraria causa. Hæreditaria, vel Hæreditatis controuersia. Iniuriarum, De vi, Vindiciarum iudicium, lis. Capitis iudicium, lis. Vetus iudicium. Antiquior causa. Recens controuersia. Nouum iudicium, quæstio, causa, lis. Inusitata & noua, singularis causa. *Actiones.*) Desiderare, Requirere, Optare iudicia quædam. Petere, Flagitare iudicium. Flagitare quæstionem. Postulare actionem, iudicium. Ferre, Perferre quæstionẽ. Referre de quæstione.

ne. Proponere iudicium,certamen. Denunciare alicui iudicium,contentionem,disceptationem. Minari, Minitari iudiciũ. Expectare,Timere,Pertimescere iudicium. Extimescere contentionem. Metuere, Horrere iudicium: Expectatio, Metus iudicij Facere contentionem,cõtrouersiam. Efficere iudicium. Parere controuersiam. Nasci iudicium,causam,controuersiam. Excitari contentionẽ. Oriri cõtrouersiam,altercationem. Seq contentionem. Existere controuersiam. Reperiri iudicium.Pręesse. Pręposĩtum esse quęstioni. Gubernare quæstionem. Regere,Administrare, Habere,Exercere iudicium,quæstionem. Cõmitti iudicium. Decernere iudicium,quæstionem. Dare actionem,iudicium,litem, contentionem. Reddere iuidcium.Impetrare, Sortiri iudicium,dicã. Constituere actionem, iudiciũ, quæstionem, rem, controuersiam. Instituere actionem, quæstionem,certamen. Struere controuersiam. Instruere, Comparare iudicium. Parare actionẽ. Comparare quæstionem. Conflare iudicium.Interdicere actionem,litem,controuersiam,iudicij periculum. Præstituere,Sumere diem iudicij. Appropinquare, Impendere, Instare, Accedere iudicium, contentionẽ. Vocare in iudicium, crimen,disceptationem,contentionẽ,quęstionem,controuersiam. Reuocare in iudicium. Arcessere iudicio. Adducere in iudicium,contentionem, certamen,cõtrouersiam.Deducere in iudicium.Perducere,Producere in iudicium. Traduci in litem.Induci controuersiam. Retrahere,Detrahere, Rapere in iudiciũ.Abripi in quęstionem.Trudi ad iudiciũ. Scribere dicam alicui.Reseruare iudicio,vel ad iudiciũ. Afferre in iudiciũ rem,causam,crimen.Deferre rem,cõtrouersiã. Proferre rem in iudicium. Inferre litem. Referre rem ad senatũ. Ponere, Proponere aliqd in iudicio,contentione. Cadere aliquid in disceptationem,controuersiã.Accidere causam. Descẽdere in certamen.Venire in,vel ad iudiciũ, contentionem. Causam venire in iudiciũ.In cõtrouersiã,In certamẽ, In disceptationẽ venire aliquid. Cõuenire aliquos ad iudicium. Deuenire aliquid in iudiciũ. Adire in ius. Inire certamẽ. Obire,Subire iudiciũ,cõtentionẽ. Adesse in iudicio, causa, vel ad iudiciũ.Interesse iudicijs. Apparere q̃stioni. Accipere iudiciũ.Suscipere cõtrouersias,negotia.Cõmittere se iudicio. Pati iudiciũ.Iurare in litẽ. Cõtestari litẽ.Alligari quęstione. Fieri iudiciũ,altercationẽ.Esse iudiciũ, actionẽ,quæstionẽ,negotiũ,cõtrouersiã,rem,litẽ,certamẽ.Versari rem in disceptatione, cõtrouersia,quæstione,contentione. Verti certamen.Propriũ aliquid esse q̃stionis. Pertinere ad quæstionẽ. Habere actionẽ,controuersiã,litẽ,negotium.Vti actione,iudicio,negotio,oppugnatione. Agere litibus.Experiri iudicio. Tentari quæstionem. Rem tentari iudicio.Persequi aliquẽ, vel aliquid iudicio, lite. Contra rem alicuius venire. Certare cum aliquo: Decertare contentione,controuersia,lite.Cõten-

tendere iudicio. Confligere actione. Cõflictari, Litigare iudicio. Velitari certatione. Vexare contentionibus. Petere, Repetere aliquid iudicio. Quærere, Adoptare patronum causæ. Deferre, Afferre causam ad patronum. Offerri alicui, Confluere ad aliquem causas. Conferre se ad causas oratorem. Adire, Accedere, Venire, Aspirare, Adhiberi ad causam. Constitui patronum causæ. Dare, Committere alicui, Credere, Commendare, Tradere causam. Suscipere, Recipere causam, controuersiam. Attingere causam. Tenere causam. Patronũ existere causæ. Sustinere causam, iudiciũ. Considerare, Cognoscere, Pertentare, Perspicere, Componere causam, rem: Actiones componere. Commentari causam. Commentatio causarum. Scribere defensionem causæ. Partiri, Diuidere, Distribuere causam. Ingredi in causam. Aggredi causam. Informari, Constitui causam. Agere causam, vel rem. Iudicio agi aliquid. Agitari rem. Actitare, Peragere causam. Actio, Actor causæ, iudicij. Tractare, Versare causam. Iactari rem in iudicijs. Procurare & gerere rem. Habere, Dicere, Declamitare causas. Defendere aliquem iudicio. Causam defendere, defensitare: Defensio, Defensor causæ. Tueri, Tutari, Tegere causas. Consulere commodo causæ. Adiuuare in causa. Laudando extollere, Explicare, Exponere, Docere, Edocere causas, controuersias. Aperire rem. Probare, Comprobare, Demonstrare, Cõfirmare causam. Orare, Perorare causam, rem, litem. Occupari in causa. Incumbere in causam. Diligentia, Assiduitas, Officium, Industria alicuius in causa. Ducem & q. signiferũ, Principem, Præstantiss. esse in causis. Versari in causis, iudicijs, controuersia. Conteri in causis. Ætatem conterere in litibus. Implicatum, Constrictum, Districtum teneri, vel esse causis, iudicijs. Dominari, Dominationem, imperium, regnum tenere in iudicijs. Celebrare, Calere iudicium, & ornari. Fidere, Confidere causæ. Permittere causam senatui, Reponere in humanitate iudicum. Consistere, Niti causam iure. Communiri testimonijs, Verti in iure causam. Cognitorem dare in litem. Iudicẽ esse litium, quæstionis. Audire causam, vel rem. Nosse, Cognoscere causam, aut rem. Perspicere causam. Prospicere animis oppugnationem. Contemplari causam. Ponderare, Pendere causam. Existimare de re. Iudicare causam, rem, controuersiam. Dijudicare controuersias, contentiones. Disceptare, Transigere controuersiam, rem, iudiciũ, actionem. Dirimere, Dissoluere, Distrahere controuersias. Decidere cum aliquo rem, iudicio. Sedare controuersiam, lites. Cõponere causam. Cõuenire rem. Minuere controuersias, contentiones. Redimere lites. Pactionem facere de lite. Manere, Permanere contentionem. Stare controuersiam. Relinquere alicui actionem, certationem. Reliquum esse certamen. Probare, Comprobare, Placere alicui causam. Valere, Collaudari

cau-

causam. Subscribere causam. Reuiuiscere, Recreari causam. Tenere, Obtinere causam, litē. Absoluere, Liberare aliquem iudicio, quæstione, periculo litium. Retinere incolumem à iudicij calamitate. Elabi, Emergere ex iudicio. Eripere se, Effugere ex iudicio. Exire, Emanare ex causa. Negligere, Relinquere, Deserere, Prodere causam. Deesse, Obtrectare causæ. Ludificari, Labefactare, Exagitare, Debilitare, Oppugnare, Affligere, Impedire causam. Nocere causæ. Circumuenire aliquem, Perfundere, Irretire iudicio. Premi, Deprimere causam. Opprimi iudicio. Laborare in iudicio, & In causa laborare aliquem. Deficere aliquem omnia, Nudum, destitutumq; esse in causa. Diffidere causę. Odisse causam. Dubitare de causa. Ignorare, Ignotam esse causam. Incognita causa, vel re, Indicta causa damnare aliquem. Vincere, Vinci iudicio, disceptatione, in certamine, contentione. Conuinci iudicio. Superare, Superari iudicio, contentione. Inferiorem esse in causa. Damnare, Damnati Condemnari iudicio: Causam iudicari atq; damnari. Defatigari, Frangi, Conscindi iudicio. Cadere in iudicio. Causa cadere. Amittere litem, causam. Eripi, Elabi è manibus causam. Iacturā facere causę. Perdere, Perire litem, causam. In iudicio perire. Euertere causam. Iudicio euertere aliquem. Æstimare litem. Recipere, Reportare aliquid ex litibus. Pœnas luere iudicij. Tueri, Manere, Tenere diutiùs, Transferre iudicium, vel quæstionem. Mutare actionem, causam. Commutare rationem iudiciorum. Improbari, Displicere, Reprehendere, Ratum non habere iudicium. Contemnere iudicia, pœnāq;. Abuti ad quęstum iudicio. Pecunia tentare, emere, redimere, Corrumpere, Contemnere, Perrumpere iudicium. Ducere iudicium, vel controuersiam. Differre, Proferre iudicium. Prolatio iudicij. Reseruare, Manere, Esse integram causam. Transferri, Reijci causam in aliquod tempus. Intermitti iudicia. Prętermitti, Reseruari aliquibus causam. Omittere contentionem, controuersiam. Dimittere iudicium, quęstionem: & A iudicio dimittere. Depelli ex actione. Renouari causam. Constituere, Restituere iudicia perculsa atq; prostrata. Exitum, Finem, Terminum aliquem esse iudicij, controuersię, litium, contentionum. Impedire, Refellere, Conuellere, Infirmare, Labefactare, Disturbare iudicium. Perturbatio iudiciorum. Dissoluere iudicium. Dissolutio iudicij. Rescindere, Perfringere, Euertere iudicia, quęstiones. Irritas facere res iudicatas. Auocare aliquem à certamine. Reuocare à contentione ac dimicatione. Abduci à quæstione. Abhorrere à negocijs, litibus. Recusare iudicium. Repudiare causam, quęstionem. Remouere, Demouere aliquem, Remotū, Remotiss. esse à causa, controuersia, certamine. Ignarus, Imperitus iudiciorum, negotiorum, litium. Fugere contentionem atq; certamen. Defugere iudicium. Declinare cō-

tentiones. Discedere à iudicijs, causisq;. Deponere, Abijcere causam. Vacationem dari à causis. Desistere à causa. Abstinere se litibus. Abesse altercationibus, controuersijs. Requies litiũ. Frigère, Conticère iudicia. Silẽtium esse causarũ, vel iudiciorũ. Iacère, Perire iudicia. Tollere, Tolli iudicium, quæstionem, causam, controuersiam, contentionem. Deleri iudicia. Abesse à foro, Nulla esse, Nihil esse iudicia. Sine iudicio, controuersia, contentione adipisci, obtinere, facere aliquid.

Actor, *Causidicus*, eyn Verhandler der Sache/ Fürsprech. *Rabula*, eyn Vngestümer Schwetzer für Gericht. *Litigator*, *Litigans*, der eynen handel für Gericht hat. *Aduersarius*, *Repugnãs*, *Dimicans*, eyn Widersacher/ Widerpart/ Gegentheyl.

Adiuncta) Princeps, Summus, Idoneus actor. Amplus atq; grãdis, Subtilis & elegans causidicus. Grauis aduersarius. Probabilis, Indoctus, Inurbanus, Rusticus, rabula. *Actiones*) Quærere actorem causæ, causidicum, rabulam. Deligere, Constituere actorem, aduersarium. Intendere se aduersarium. Accedere actorem causæ. Profiteri se aduersarium. Habere aduersarium. Pugnare, Depugnare cum aduersario. Conuincere, Deuincere, Refutare aduersarium. Capere repugnantem, vel aduersantem. Cauere aduersarium. Transire ad aduersarios.

Aduersarius, *Aduersans*, Widerspãnig. *Litigiosus*, Zänckisch/ Häderisch. *Controuersus*, Streitig *Concertatorius*, *Refractariolus*, Spännig/ Widerstreitig.

Adiũcta.) Maximè aduersarius. Satis, Nimium, Tam loquaciter litigiosus.

Agere, eyn Sach handlen. *Actitare*, stätigs handlen. *Quærere*, die Frag stellen, *Experiri*, dz Recht versuchen. *Litigare*, *Disceptare*, *Altercari*, Rechten. *Aduersari*, *Controuersari*, *Contrauenire*, *Refragari*, *Resistere*, Widerstreben/ Widerstehen. *Pugnare*, *Repugnare*, *Oppugnare*, Widerfechten. *Contendere*, *Certare*, *Concertare*, *Decertare*, Zancken/ Streiten.

Adiuncta.) Latiùs disceptare. Quàm breuissimè, Bene agere. Iure & legibus decertare, disceptare, Summo iure, Graui iudicio experiri. Non magnopere pugnare. Vehementer agere. Omni contẽtione pugnare, decertare. Accuratè agere. Mira alacritate esse ad litigandum. Liberiùs, Acriùs, Acerrimè agere, litigare, decer-

decertare. Acerbè agere. Infensiùs aduersari. Inimicissimè, & infestissimè contendere. Inimico animo agere. Pugnaciter certare. Verbo vno concertare. Sæpiùs decertare.

Certatim, Zanckßweiß/ mit Kyb.

FORVM, der ort des Gerichts/ oder das Gericht. *Iudicium, suprà. Subsellia*, die Gerichtsbänck. *Tribunal*, der Richterstul.

Adiuncta.) Longum subsellium. Inane forum. Vastitas fori. Vacua, Nuda, Inania subsellia. Vetus consuetudo fori. *Actiones.*) Agere forum alicubi. Vocare aliquem in forum. Deferre rem in forum, iudiciumq́;. Adducere aliquem ad subsellia. Deducere in iudicia. Traduci in forum. Reducere, Retrahere ad subsellia. Venire in forum. Attingere forum. Versari in foro, subsellijs. Dicere, Accusare in foro, ad subsellia. Pronunciare de tribunali prætorem. Occupari in subsellijs. Sedere in tribunali, in subsellijs. Habitare in subsellijs. Hærere, in tribunalibus. Florere in foro. Tenere forum. Conteri in foro. Inimicus fori. Auocare aliquem à rostris. Remotum, Remotissimum esse à foro. Non attigisse, Nunquam aspexisse forum. Reformidare subsellia. Priuare aliquem foro. Sperni aliquid, Pelli, Carere foro. Abire, Discedere à subsellijs. Refrigescere forum. Silentium summum causarum esse in foro. Deturbare aliquem de tribunali. Dissipare, Comburere subsellia.

Forensis, Iudicialis, Iuridicialis, zum Gericht / oder Gerichtshändlen gehörig.

ACCVSATIO, eyn Anklag. *Incusatio*, Beschuldigung. *Actio, suprà. Petitio*, Anforderung. *Delatio*, Angebung/ Verrätschung. *Indicium*, Anzeygũg *Insimulatio*, Zeihung. *Intentio*, Fürwurff. *Criminatio*, Zumessung eynes Lasters. *Calumnia*, Verleumbdung.

Adiuncta) Optima, Honesta, Seuera, Diligens, Variè grauiterq́; tractata, Vera, Illustris, Nobilis, Gloriosa, Acris accusatio. Incusatio acris. Gratiâ, Opibus niti accusationem. Defessa & refrigerata, Muta, Mala nugutoriaq́; accusatio. Iniquitas accusationis. Improbitas calumniæ. Impudens, Frigida, Ieiuna calumnia. Falsa & iniqua insimulatio, criminatio. Vsitata)(Noua accusatio. Subita criminatio. Perpetua accusatio. *Actiones.*) Ostentare delationem nominis. Deferre accusationem. Dare delationem, accusationem, nominis deferendi potestatem.

Præ-

Præbere licentiam, Nancisci occasionem calumniæ. Esse alicuius petitionem. Vocari in insimulationem. Suscipere accusationem. Elaborare in accusatione comparanda constituendaq́;. Adornare & instruere accusationem. Fingi criminationes. Conflare, Tractare variè accusationem. Descendere ad accusationem. Adhiberi calumniam. Vti criminatione. Delitescere in calumnia. Proximũ esse calumniæ. Incidere in calumniam. Comprobare calumniam. Defendere criminationem. Obterere atq; contundere calumniam. Dissoluere, Depellere criminationes oblatas: Depulsio intentionis. Effugere non posse calumniam. Deduci ab accusatione. Desistere accusatione.

Accusator, *Actor*, der Kläger/ Ankläger. *Petitor*, der Ansprecher mit Recht. *Delator*, der Angeber / Rätscher. *Index*, eyn Anzeyger. *Calumniator*, eyn Lästerer

Actiones.) Multi, Quàmplurimi accusatores. Tot calumniatores. Bonus, Idoneus, Certus accusator. Neq; obscurus, neq; incertus index. Verus, Firmus, Diligens accusator. Paulò consideratior calumniator. Assiduus accusator. Dignitas, Potentia, Autoritas, Gratia accusatoris. Grauis, Vehemens, Molestus, Acer, Acerbus accusator, vel actor. Maledicus conuiciator. Iratus, Imbecillus accusator. Mercenarius calumniator. Frigidissimus, Mutus, Ridiculus, Falsus accusator. Indices falsi. Capitalis, Deterrimus quadruplator. *Actiones.*) Quærere, Reperire calumniatorem. Parare, Comparare, Constituere accusatorem. Ponere alicui, Apponere accusatorem, calumniatorem. Instrui & subornari accusatores. Capere personam petitoris, Obtinere partes accusatoris. Habere accusatores aliquos. Vti accusatore. Nunciare. Deferre aliquid indicem. Præmijs afficere indices. Respondere accusatori. Deponere personam accusatoris.

Accusatorius, zum Klagen/ oder Kläger gehörig. *Accusabilis*, Klagwürdig. *Criminosus*, Schmälich.

Accusare, Anklagen/ Verklagen. *Deferre*, Klagend Anbringen. *Accersere*, *Arcessere*, *Postulare*, *Citare*, Fürfordern. *Petere*, Anfordern. *Indicare*, Angeben. *Insimulare*, *Arguere*, *Coarguere*, Beschuldigen. *Intendere*, Treiben. *Obÿcere*, *Obiectare*, Fürwerffen. *Criminari*, *Culpare*, Beschuldigen.

Adiuncta.) Copiosè, Grauiter, Diligentissimè & laboriosissimè, Iure, Iustè pieq; accusare: Honestissima ratio accusandi. Moderatè)(Nefariè,

Vere

Verè)(Falsò, Cum causa)(Sine causa, Non studio, Non libenter, Liberiùs accusare. Apertè insimulare. Grauiter, Grauiùs, Grauissimè, Seuerè, Acriùs, Asperè, accusare. Inuehi acerbiùs, & insectari vehementiùs, Terrores ac minæ accusandi. Nominatim citare. Verbo arguere. Negligentia in accusando. Inuidiosè criminari. Inhonestè accusare, Falsò insimulare.

Accusatoriè, Klagsweiß. *Criminosè*, Schmählich.

CRIMEN, eyn Laster so geklagt würd. *Culpa, Noxa, Noxia*, eyn Schuldt/Mißhandlung.

Adiuncta.) Magnum, Maius, Maximum crimen, culpa: Magnitudo criminis. Ingens crimen. Summa culpa. Tantum, Quantum crimen. Paruum crimen. Perparua, Minor, Tolerabilior, Nonnulla culpa. Minimæ noxæ. Multa, Permulta, Plurima, Tot, Quot crimina: Multitudo, Vis criminum tanta. Infinita crimina. Varia culpa: Varietas criminum. Pauca, Duo, Vnum crimen: Inopia criminum. Simile crimen, culpa. Honestissimum, Necessitatis, Graue, Grauissimum, Vehemens, Iniquum, Inuidiosum, Inuidiosissimum crimen. Turpis culpa. Fœdissimum, Nefarium, Atrocissimum crimen: Atrocitas criminis. Capitale, Certum, Certissimum, Perspicuum, Manifestum, In medio positum, Notius, Verum, Suspiciosum, Obscurum, Incredibile, Inauditum, Leue, Fictum, Commentitium, Falsum, Commune, Singulare, Proprium, Domesticum, Vernaculum crimen, culpa. Præterita culpa. Vetus, Obsoletum, Nouum, Inauditum, Quotidianum crimen. *Actiones.*) Vereri culpam. Metuere, Reformidare, Pertimescere, Extimescere, Horrere crimen. Angi suspicione culpæ. Quærere, Apparare, Comparare crimen alicui, vel in aliquem. Oriri, Exoriri, Nasci crimen. Causa, Fons, Autor, Caput criminis. Facere, Committere crimen, vel culpam. Fieri, Committi aliquid culpa alicuius. Accidere culpam alicui, vel culpâ alicuius. Contingere aliquid culpâ alicuius. Contrahere culpam. Subire, Suscipere crimen, vel culpam. Incurrere, Deduci in crimen. Contaminare se culpa. Fingere, Confingere, Excogitare, Componere, Conflare, Contexere, Colligere crimen, vel crimina in aliquem. Constituere crimen in aliquo. Vti crimine. Arguere aliquem crimine, vel de crimine. Coarguere crimen, vel culpam: Insimulatio, Suspicio criminis. Vocare aliquem in crimen, vel in iudicium criminum. Reuocare rem in crimen. Accersere, Arcessere, Insectari aliquē crimine. Rem afferre alicui crimen. In iudicium afferre crimen. Conferre crimen, vel culpam in aliquem. Deferre crimen ad aliquem. Inferre crimen alicui. Nomen alicuius de-

deferre: & Nominis delatio. Iacere, Conijcere, Inijcere crimē, vel telum in aliquem. Obijcere, Obiectare alicui crimen. Ponere alicui in crimine, vel criminis loco. In culpa ac suspicione ponere aliquem. Dare aliquid crimini, aut culpæ. Tribuere, Attribuere, Assignare culpam. Esse crimen aut culpam alicuius: & Crimini esse: & In re crimen, vel culpam esse. Inesse, Subesse culpam. Versari crimen in re. Consistere, Residere culpam in aliquo. Hærere crimen, culpam, telum in aliquo. Pertinere crimen, vel culpam ad aliquem. Valere crimen in aliquem. Teneri culpâ. Coniungi crimine, aut societate criminis cum aliquo. Socium, Affinem esse culpæ. Congredi, Pugnare cū aliquo criminibus. Reprehendere crimen vel culpam. Perstringere crimen. Accusare aliquem criminibus. Culpam alicuius accusare. Reum facere culpæ, vel rei capitalis. Exponere, Proponere, Explicare, Exprimere crimina. Probare, Confirmare crimen. Testes accommodare ad crimen. Conuincere criminibus testimonijsq;. Augere, Adaugere crimen, vel culpam. Agnoscere, Confiteri, Non negare crimen, vel culpam. Iudicem, Disceptatorem esse criminis. Ponderare, Cognoscere, Recognoscere, Tenere crimen. Credere crimini. Castigare ob noxiam, vel pro noxia: Correctio culpæ. Damnare, Condemnare, Condemnari aliquē crimine, aut ob culpam. Vindicare culpam. Premi, Opprimi, Obrui criminibus. Laborare crimine. Obstare crimen. Pudere aliquem criminis. Commoueri recordatione culpæ. Perire crimine. Occurrere, Resistere, Obsistere crimini. Oppugnare crimen. Respondere crimini. Defendere crimen: Defensio criminis, vel contra crimen. Defensorem parare, Patronum adhibere culpæ, aut criminum. Purgare, Deprecari crimen. Excipere tela. Supponere se reum criminibus pro altero. Sustinere crimen, vel culpam. Præstare culpam. Mederi crimini. Negare, Inficiari, Contemnere, Extenuare, Minuere, Diluere, Propulsare, Dissoluere, Refellere, Depellere crimen: Dissolutio, Depulsio criminis. Deriuare, Remouere, Amouere, Dimouere crimen, vel culpam: Remotio criminis. Transferre, Referre crimen, vel culpam. Resilire, in alium recidere crimen. Eximere aliquem à culpa. Adimere ignominiam criminis. Condonare crimen. Liberare aliquem crimine, vel culpa. Liberationem culpæ impetrare. Vitare culpam. Effugere, Subterfugere crimen. Elabi ex crimine. Extinguere, Extingui, Concidere crimen. Tollere crimen. Abesse à crimine, vel culpa: & Culpam ab aliquo abesse. Vacare, Carere culpa, vel crimine. Sine crimine, aut culpa, Extra culpam esse.

Reus, eyn Beklagter. *Sons*, Schuldig der that. *Nocens*, *Noxius*, *Obnoxius*, Schädlich/

lich/ Verhafft. *Accusatus*, Verklagt. *Delatus*, *Indicatus*, *Insimulatus*, Angeben/Gezigen. *Citatus*, Fürgefordert.

Adiuncta.) Tanti facinoris reus. Innocens, Afflictus, Infirmus, Eneruatus, Confitens, Improbus, Audax, Pecuniosus, Profusus, Perditus, Humilis, Sordidus, Nocens, Nocentissimus, Turpis, Inuidiosus, Extraordinarius reus. *Actiones.)* Deligere, Præripere alicui reum. Facere, Fieri, Supponere se reum pro aliquo. Referre aliquem in reos. Citare, Adducere, Arripere, Tradere iudicum sententijs reum. Esse reum. Accusare tanquam reum, aut nocentem. Orationem commentari, Crimina colligere in reum. Argui reum facinoris. Coargui testibus reum. Causam dicere; Confiteri aliquid reum. Patrocinium polliceri reo. Opitulari sontibus. Adesse reo. Dicere pro reo. Defendere reum. Iudices considere in reum. Iudicare de reo. Decernere aliquid in reum. Condemnari nocentem. Frangi reum. Comprehendere, Punire sontes. Coërcere noxium. Concedere, Largiri aliquid reo. Absolui, Reuocari reum. Eximere, Eximi de, vel è reis. Eripi, Surripi, Elabi reum. Aculeos mittere in reum. Opprimi, Damnari, Condemnari reos. Pedibus trahi &c.

Accusari, Deferri, Citari, Iudicari &c. suprà eodem L.

DEFENSIO, Verthädigung. *Patrocinium*, Beschirmung. *Propugnatio*, *Præsidium*, Vertrettung/ Verfechtung. *Aduocatio*, Beistand im Rechten. *Clientela*, Schirm. *Excusatio*, *Purgatio*, Entschuldigung/ Beschönung. *Exceptio*, Außflucht. *Recusatio*, *Negatio*, *Inficiatio*, Wägerung/ Verneynung der Klag. *Reclamatio*, Widersprechung. *Remotio*, Ableynung.

Adiuncta) Magna excusatio. Maximæ duæ, Amplissimæ, Tantæ clientelæ. Plurimorum patrocinia. Tam copiosa aduocatio. Breuis, Confusa, Vniuersa, Præclara, Commoda, defensio. Honesta, Illustris clientela. Ingeniosa defensio. Probabilis, Sapiens, Legitima, Iusta, Idonea excusatio, recusatio. Necessitatis excusatio. Æquitas, Fides defensionis. Pietatis plena defensio, excusatio. Autoritas defensionis. Constans, perpetua, fortis, inuicta defensio. Firmissima fundamenta defensionis. Facilis & prompta, Perfacilis & perexpedita)(Perdifficilis, Lubrica defensio. Tenuis, Leuis, Vulgaris, Infirma, Misera ac perdita, Perditissima defensio. Excusatio misera,

misera, nulla. Aliquid excusationis. Turpis excusatio, defensio. Angustior, iniquiorq;, Mala & improba, Iniqua, Perniciosa defensio. Extranea, Longè repetita defensio. Prouincialis clientela. Prætoria, Vetus, Vsitata exceptio. Repentina defensio, patrocinium. Extrema defensio. Perpetua propugnatio. *Actiones.*) Egere, Indigere defensionis, vel patrocinio. Opus esse excusatione. Quęrere defensionē, excusationem. Confugere in patrocinium alicuius. Conferre se in fidem & clientelam. Petere opem, auxilium, præsidium. Postulare, Impetrare exceptionē. Polliceri patrocinium. Dare alicui defensionem, excusationē, exceptionem. Patefacere alicui defensionem. Esse alicui defensionem, excusationem. In fide & clientela alicuius esse. Habere defensionem, excusationem. Locum relinqui defensioni. Suscipere defensionē, patrocinium, propugnationem. Accipere clientelas. Sumere defensionem. Arripere patrocinium. Traducere ad se clientelam. Excogitare, Fingere, Reperire, Inuenire defensionem. Parare excusationem. Comparare defensionem, clientelas. Constituere defensionem. Exoriri defensionē. Descendere in defensionem. Introitus defensionis. Afferre, Relinquere excusationem. Iacere fundamenta defensionis. Vti defensione, patrocinio, aduocatione, excusatione. Defendere rē excusatione aliqua. Patrocinio defendere, vel tueri. Clientelā tueri. Tegere aliquid defensione, vel excusatione. Confirmare, Regere, Colere clientelas. Permanere in defensione. Probare defensionem, vel excusationē, Accipere excusationem, satisfactionem alicuius. Valere excusationē. Ignoscere in excusatione aliqua. Pertimescere defensionem. Repudiare patrociniū. Respuere & pro nihilo putare defensionem. Resistere, Obsistere defensioni, excusationi. Impedire defensionem. Excludi exceptione. Præcidere defensionem. Confici gladio quodam defensionem. Discutere aduocationem. Auferre clientelam. Spoliare autoritate defensionē. Prætermittere defensionem. Amittere clientelas. Deesse alicui patrocinium, aut propugnationem.

Defensor, Defendens, eyn Verthädiger. *Patronus*, eyn Verträtter/Fürsprech. *Propugnator*, eyn Verfächter. *Aduocatus*, eyn Beiständer im Rechten. *Excusans*, Entschuldigēd. *Inficiator*, eyn Widsprecher des was rechtlich gefordert würd.

Adiuncta.) Magnus patronus, Multitudo patronorum. Idoneus defensor. Disertissimus, Diligentissimus, Studiosissim⁹ patronus, defensor. Assiduus, Cōstantissimus, Acerrimus, Nimium litigiosus, concitus ad rixā, ineptus ac stultus defensor. Lenti inficiatores. Impudentia inficiatorum. Malus, Deterrimus, Obscurissimus, Cōsularis, Mercenarius

cenarius

cenarius patronus. *Actiones.*) Quærere patronum. Inuocare aduocatum. Dare, Constituere, Adoptare defensorem, vel patronum. Venire aduocatum alicui. Adhibere patronum. Habere defensores, patrōos, propugnatores. Esse defensorem, patronum, aduocatum alicuius, vel alicui. Existere patronum causæ. Repudiare patronū. Relinqui ab aduocatis. Deesse alicui patronos, Sine patrōo, vel aduocato esse.

Defensus, Vertheydigt. *Excusatus*, Entschuldigt. *Purgatus*, Beschönt. *Cliens*, der vnder eynsen Schirm ist.

Adiuncta.) Vehementer excusatus. Satis firmo præsidio defensus. Parum purgatus. Vetus, Nouus cliens. *Actiones*) Recipere, Habere clientem. Esse clientem alicuius. Præsidium porrigere & tendere clientibus. Iniurias propulsare à clientibus.

Defendere, Verthädigen. *Defensitare*, offt Verthädigē. *Patrocinari*, Beistehen. *Propugnare*, Verfechtē. *Tueri*, *Tegere*, *Protegere*, Beschirmen. *Opitulari*, Helffen. *Aduocare*, zum Beistand erbetten. *Adesse*, Beistehen. *Excusare*, Entschuldigen. *Purgare*, Beschönen. *Recusare*, *Negare*, *Inficiari*, Wägeren was im Rechten begehrt wirrd.

Adiuncta) Copiosè, Copiosissimè, Omni ratione, Magnopere, Breuissimè, Vehementer defendere. Non nimis excusare. Honestè, Libenter, Verè, Verissimè, Religiosè, Preclarè defendere. Studiosè defensitare. Maiore studio, Summis opibus, Diligenter, Diligentissimè, Maiore diligentia defendere, excusare. Omni cura, Accuratè, Acutissimè, prudentissimeq;, Ornatè, Ornatissimè, Facilè, Optima fide, Grauiùs, Grauissimè, Animosè, Fortiter, Liberè, Liberiùs, Acriùs, Acerrimè defendere, propugnare. Pro virili parte, Audacter, Nimis præfractè, Pugnacissimè, Firmo præsidio, Benignè, Non grauatè, Probabiliter, Timidè, Improbè, Negligenter, Parùm diligenter, Publicè, Vulgò, Diu multumq;, Ad extremum defendere. In dies, In perpetuum excusare.

TESTIMONIVM, eyn Zeugnuß/ Kundschafft. *Testatio*, *Testificatio*, *Contestatio*, *Obtestatio*; Bezeugung. *Iudicium*, *Autoritas*, das Ansehen im Zeugnuß.

Adiuncta) Maius testimonium. Maxima contestatio. Copia testimoniorum. Tot testimonia, iudicia. Sum̄a testificatio. Præclarum testimonium. Singulare iudicium. Debitum, Verum, Veritatis, Firmum, Firmissimū, Sanctissimum testimonium. Autoritas firma. Certius testimonium. Rata, Consentiens hominū autoritas. Perscriptæ, Cōsignatæ, Iureiurando deuinctæ

 autori-

autoritates. Religio & fides sancta testimoniorum. Incorrupta, Grauia, Grauissima testimonia, vel iudicia: Constantia, Autoritas testimonij. Vehementius, Acerrimum testimonium: Acre & certum iudicium. Leue testimonium: Leuior autoritas. Nullius momenti, Falsum, Improbũ, Improbiss. Publicũ testimonium: Autoritates publicę)(Priuatę. Mutuũ, Sui ipsi᷒, Æternũ, Sempiternũ testimonium: Testificatio sempiterna. *Actiones)* Indigere testimonij. Quærere testimonium, autoritatẽ. Confugere ad autoritates. Petere testimonium ab aliquo: Autoritatem petere, repetere. Sumere testimonium, autoritatem. Polliceri, Denunciare testimonium. Pertimescere testimoniũ, iudicium, Facere iudiciũ de aliquo. Dare, Tribuere, Impartire alicui testio nium. Dicere testimoniũ, aut ꝓ testimonio. Esse testimoniũ, vel testimonio. Habere testimoniũ, iudiciũ de re. Vti testimonio, testificatione, iudicio, autoritate: Abuti testimonio. Recitare testimoniũ, vel autoritatem: Legere testimoniũ. Testari aliquid autoritate. Docere testimonio, vel autoritate: Comprobare, Confirmare aliquid testimonio, iudicio, autoritate: Cõmunire aliquid testimonijs: Declarare, Planum facere, Conuincere testimonijs, autoritatibus. Audire testimonium alicuius: Suscipere autoritatẽ. Credere testimonio. Valere, Obtinere aliquid testimoniũ, vel autoritatẽ alicuius. Commoueri testimoniis. Impelli, Duci, Adduci autoritate. Colere religionem & fidem testimoniorum. Manere testificationem rei. Priuare aliquem testimonio. Obrui, Premi, Lædi testimõio. Obesse alicui testimoniũ. Contemnere autoritates. Refutare, Effugere testimoniũ. Tolli testificationẽ. Rẽouere, Prætermittere, Omittere autoritatem.

Testis, eyn Zeug. *Attestans*, *Contestans*, Bezeugend. *Autor*, eyn Vhrfänger/Bestättiger. *Arbiter*, eyn Beiweser.

Adiuncta) Multi, Plures, Plurimi, Quãplurimi testes. Multitudo, Numerus tantus testiũ: Tot testes: Satis testium. Inopia testiũ. Probus, Optimus, Honestissim᷒, Clarus, Clariss. Præclarus testis, vel autor. Egregius, Idoneus, Verus, Certissimus testis. Dignitas, Constantia testis. Grauis, Grauior, Pergrauis, Satis grauis & idoneus testis, vel autor. Locuples, Locupletiss. Religiosus, Religiosissimus, Sanctissimus, Incorruptus, Integer, Non mediocris testis. Incertus, Cupidi, Irati, Coniurati, à religione remoti testes: Stultus, leuis testis. Concitati re, leuitate, egestate, perfidia, audacia præditi testes. Inimicus, Fictus, Falsus, Improbus testis. Vrbani, Prouinciales, Nostri, Alienigenę, Viui & præsentes, Nocturni testes. *Actiones)* Rẽ egere testibus. Conquirere, Conducere, Colligere testes. Inuenire autorem. Timere, Constituere testem rei. Parare, Comparare, Adornare, Subornare, Instruere testem. Poscere, Citare, Excitare, Cõcitare testes. Dare, Edere,

Edere, Adducere, Deducere, Producere, Proferre, Prodire testē, vel testes. Vti teste, vel testibus. Accommodare, Adhibere testē. Esse testem, autorem rei, vel homini. Habere testem rei. Interrogare testes. Dicere aliquid testē. Audire, Expendere testem. Discere aliquid ex testibus. Confirmare aliquid, Planū facere, Conuincere testibus. Obrui, Opprimi, Teneri testibus. Probari testem alicui. Credere, Confidere testi. Corrumpi testes. Lædi à testibus. Improbare, Contemnere, Infirmare, Refutare testes. Refelli orationem testium. Abducere iudices à testibus. Priuari teste. Remoueri arbitros.

Testatꝰ, Cōtestatꝰ, Bezeugt. *Testari, Testificari*, Bezeugē. *Attestari, Contestari, Obtestari*, zum Zeugen fordern.

Adiuncta.) Maximè testificari aliquid summa frequentia. Omnes homines deosq; testari, vel testificari. Iure obtestari. Statim testificari. Sæpe, Sæpiùs testari.

QVAESTIO, Peinliche frag/ Folterung. *Carnificina*, *Cruciatus*, Peinigung. *Tormentum*, *Equuleus*, *Rota*, ic Folter.

Adiuncta.) Certa, Integra, Incorrupta quęstio. Grauiora tormenta: Vis tormentorum acerrimorum. Infinitæ, Crudelissimæ quæstiones. Ficto quæstio: Falsæ conscriptiones quæstionū. *Actiones*) Minari, Minitari tormenta. Postulare, Polliceri aliquos in quæstionē. Constitui, Esse, Haberi quæstionem de re. Adhibere, Interponere tormenta, quæstionem. Dare aliquem in quæstionem, vel tormenta. Ire in equuleum: Subire carnificinam: Ascendere in rotam. Imponi, Coniici in equuleum. Torqueri equuleo. Quæri tormētis & cruciatibꝰ. Cogi tormentis cōfiteri. Prætermitti nullā vim tormentorū. Ferre, Perferre fortiter & patienter equuleum, tortorem, tormenta. Gubernare, Moderari, Regere, Flectere, Corrumpere, Infirmare tormenta. Dicere, Confiteri, Pronunciare aliquid in quæstione. Comprobari aliquid quæstionibus. Confirmare)(Infirmare quæstiōes. Conscribere, Obsignare quæstiones. Credere quæstionibus. Vrgere aliquem quæstiones. Fugitare quæstionem. Resistere quæstionibus, dicendo. Perrumpere, Subleuari quæstionem. Necari in tormentis.

Quæsitor, eyn Verhörer inn der Folterung. *Tortor*, *Carnifex*, der Peiniger/ Folterer.

Actiones.) Opus esse tortore: Quæsitor regit tormenta. Audire aliquid velle quæsitorem. Videre os tortoris. Defessum esse tortorem & tormenta.

Quærere, Peinliche frag/ oder Folterung halten. *Torquere*, Peinigen/ Folterē.

IVDICATIO, die Vrtheylūg.

Iudicium, *Iudicatum*, das Vrthel/ der Entscheydt. *Præiudicium*, *Præiudicatũ*, eyn vorgefällt Vrthel. *Diiudicatio*, *Disceptatio*, *Cognitio*, *Decisio*, Erörterũg/ Entscheydung. *Pronunciatio*, *Sentẽtia*, *Suffragiũ &c.* der Außspruch. *v. & L. 34.*

Adiuncta.) Magna dijudicatio. Maius iudicatum. Tanta, Multa, Pręclara iudicia. Amplissimũ, Sanctiss. Graue, Grauissimum, Liberum, Solutum, Non obscurum, Tacitum, Turpissimum iudiciũ. Forenses disceptationes. Censorium iudicium, graue, seuerissimum, Domesticũ iudicium. Solitarium, aut rarum iudicatum. Inconstantia rerum iudicatarum. *Actiones*) Patere iudicatũ. Dare cognitionem alicui. Committere iudicium. Vereri, Comparare præiudicium. Pertimescere, Expectare, Subire iudicium. Venire rem in disceptationem. Vocari in controuersiã. Versari in disceptatione. Esse alicuius iudicium, aut cognitionem rei. Facere, Fieri iudicium, præiudicium. Ferre iudicium, sententiam. Statuere aliquid iudicio. Extare iudicium alicuius de re. Liberari, Vinci, Condemnari iudicio. Comprobari iudicium interpositum. Firmari iudicium, vel iudicatum)(Infirmari. Valere iudicium alicuius pro præjudicio. Ratum habere iudicatum. Obseruare aliquid vt rem iudicatam. Confugere ad autoritatem rerum iudicatarum. Stare in iudicato. Negare iudicatum. Non facere iudicatum. Iudicatum solui satisdare, vel satis accipere. Contemnere, Reprehendere iudicium autoritatemq; aliquorum. Fugere iudicium & pœnam. Referre rem iudicatam. Recognoscere iudicium. Labefactare, Rescindere, Irritam facere rem iudicatam. Tollere de ciuitate iudicium.

Iudex, eyn Richter. *Disceptator*, *Disceptans*, eyn Schiedmañ. *Disceptatrix*, eyn Entscheyderin. *Aestimator*, *Existimator &c.* L. 28. *Quæsitor*, oberster Richter. *Assessor*, eyn Beisitzer/ Rathgeber. *Pedarius*, eyn Mitstimmender Richter.

Adiuncta) Numerus, Consessus, Pars maior iudicum. Pauci iudices. Inopia iudicũ. Magnus, Honestus, Bonus, Melior, Optim⁹, Idoneus, Lectus, Selectus, Edititius, Dignitate, Potestate, Autoritate præditus, Gloriosus, Sapiens, Sapientiss. Multũ in posterũ prospiciens iudex. Sapiẽtia, Prudentia, Prouidentia iudicis. Erectus, Lentus & consideratus, Ingeniosus, Peritus, Æquus, Æqssimus iudex, æstimator. Clẽens, Misericors iudex: Clemẽtia, Bonitas iudicis. Verus, Veriss. Iuratus, Religiosus iudex: Fides & religio iudicis. Sanctissim⁹, Iustiss. Integer, quietusq;, Tristis, Grauis, Seuerus, Seueriss. Diligens iudex, disceptator: Grauitas, Seueritas, Sæuitia iudicis. Acer, Acer-

Acerrimus, Durior, Inexorabilis iudex: Crudelitas iudicum. Oscitans, Inuitus, Iratus, Inimicus, Infestus, Timidus, Cupidus, Surdus, Demens, Stultus, Leuis, Numarius, Emptus, Iniquus, Nequam, Nequissimus, Turpis iudex: Sordes, Libido, Periurium, Egestas, Turpitudo, Culpa, Dedecus iudicum. Peregrinus, Ignotus, Nugatorius, Manipularis iudex. Domesticus disceptator. Vetus, Nouus, Repentinus iudex. *Actiones.*) Opus esse iudice. Rogare, Postulare, Poscere, Deposcere iudicem, vel disceptatorem. Legere, Deligere, Seligere iudices. Dare iudicem, assessorem. Edere iudicē, quæsitorem. Sumere, Ferre, Probare, Comprobare iudicem. Sortiri, Subsortiri iudices. Constituere, Parare iudicē. Citare, Arcessere, Cogere, Compellere iudices. Ire in consilium, Sedere, Cōsidere, Assidere iudices. Esse, Præesse causæ iudicem, aut quæsitorem. Habere aliquē iudicē, vel in numero iudicū. Vti iudicibus. Venire, Confugere ad iudicem. Opem, consilium, sapientiam &c. eorum implorare. Supplicem esse iudicibus. Petere aliquid à iudicibus. Docere iudices. Probare aliquid, Commendare, Permittere, Persuadere iudicib⁹. Pertractare animos iudicum. Mouere, Cōmouere, Permouere eos, vel mentes eorum. Adducere, Deducere, Allicere, Incitare, Excitare, Impellere, Incendere, Inflammare, Mitigare, Lenire iudices, vel animos iudicum. Agere causam apud iudices. Disceptare, Cognoscere rem, Iudicare de re, Deliberare, Statuere aliquid, Pronunciare, Sententiam ferre iudices. Impetrare aliqd à iudicibus. Absolui, Liberari sententijs iudicū. Offendere apud iudices. Abalienare à se iudices. Damnari, Condemnari à iudice. Non retinere eundem iudicem. Corrūpere pecūia iudicē. Redimere hominē, vel rem. Peierare iudicē. Odio esse, Vereri, Timere, Fugere, Horrere iudicem. Effugere non posse iudicibus aliqbus. Resistere iudicibus. Commutare, Reijcere iudices. Amittere autoritatem & nomen iudicis. Tollere iudices.

Iudicatus, Geurtheylt / Gericht. *Dijudicatus*, Entscheyden. *Præiudicatus*, zuuor Gericht. *Adiudicat⁹*, Zuerkēnt. *Cognitus*, Erkannt.

Iudicare, Vrtheylen / Richtē. *Dijudicare*, Entscheydē. *Præiudicare*, Vorurtheylen. *Adiudicare*, Zusprechen. *Abiudicare*, Absprechen. *Disceptare*, Thādigen. *Statuere, Constituere, Decernere, Pronūciare*, Schliessen / Sprechen. v. L. 34.

Adiuncta) Maximè, Bene, Optimè, Rectè & ordine iudicare. Dijudicare rectè. Sapienter disceptare. Prouidere, Prudentiam postulare in iudicando. Diligenter, Diligentiùs, & propè fastidiosè iudicare, dijudicare. Liberè iudicare. Potestatem omnem iudi-

iudicandi dare, habere, eripere. Iuste sapienterq; disceptare. Verè, Verissimè, Integrè, Incorruptè, Sine cupiditate, odio, inuidia, Fortiter, Mansuete, Magnificè, Grauiùs, Grauissimè, Vehementissime, Seuerè, Seuerissimè, Religiosè, Sanctè iudicare: Fides, Religio, Seueritas in iudicando. Libenter, Gratis, Ex æquo & bono, Leuiùs, Facilè, Facillimè, Secundum aliquem)(Contra, Aliter, Dissimiliter, Malè, Vitiose, Perperàm, Deprauatè, Dissolutè, Impetu & temeritate aliqua iudicare. Arroganter præiudicare. Pecuniam accipere ob iudicandum. Indicta causa, Falsum, Publicè)(Priuatim: Maturissimè)(Tardissimè, Iterum, Toties iudicare. Nunquam dijudicare.

ABSOLVTIO, Ledigsprechung. *Liberatio*, Freilassung. *Libertas, Licentia*, L. 30. *Impunitas, Venia*, L. 51.

Adiuncta) Libidinosissimæ liberationes reorum. *Actiones*) Impetrare liberationem culpæ, errati veniam. Fieri absolutionē.

Absolutus, Lediggesprochen. *Liberatus*, Freigelassen. *Datus, Condonatus*, Nachgeben/ Geschenckt.

Absoluere, Ledigsprechen. *Liberare*, Freilassen. *Dare, Condonare, Concedere, Remittere, Ignoscere; Veniam dare*, Nachlassen. v. L. 51.

Adiuncta) Copiosè, Omnibus sententijs, Honestissimè, Sutorio atramento, Citò absolui.

DAMNATIO, Verdamung. *Proscriptio, Publicatio &c.* v. L. 51.

Adiuncta) Falsa, Acerbissima, Multò inuidiosior absentis damnatio. *Actiones.*) Dignum esse damnatione. Offerre se ad damnationē. Contēnere pœnas damnatiōis. Remorari damnationē.

Damnatus, Cōdemnatus, Verdampt. *Addictus, Proscriptus*, Verurtheylt. & L. 51.

Adiuncta) Tot scelerum damnatus. *Actiones*) Damnati pœnam esse mortem, exilium. Sustinere pœnam damnati. Restitui, In integrum restitui damnatum.

Damnare, Condemnare, Verdammen. *Addicere*, Verurtheilen.

Adiuncta.) Omnium sententijs condemnari. Re, Opīione penè, Honestè, Iudicio, Iniquè damnari. Incognita causa condemnari. Turpi iudicio, Faciliùs damnari. Insigni nota & ignominia, Capitis condemnari.

APPELLATIO, *Prouocatio*, Beruffung/ oder Ladung für eynen andern Richter.

Adiuncta) Improbissima appellatio. *Actiones.*) Dari, Esse prouocationem. Intercedere appellationem. Sine prouocatione fieri aliquid.

Appellator, der eynen andern Richter anrufft.

Appellare, Prouocare, Appellieren / für eynen andern Richter laden.

COMPERENDINATIO, *Comperendinatus,* Auffschub deß Rechten. *Iusticium,* Einstellung der Rechten.

Adiuncta.) Vnus dies medius comperendinatus. *Actiones*) Suscipere, Edicere, Indicere iusticium. Adimere comperendinatū.

Comperendinatus, der den Rechtstag auffgeschoben.

Comperendinare, ari, den Rechtstag auffschiebē. *Ampliare,* mit dem Vrthel verziehen. *Differre, Proferre, Procrastinari &c. v. L. 49.*

DE PACE, ET BELLO.

Locvs XXXVI.

PAX, der Fride. *Pacificatio,* Fridshädlung. *Tranquillitas, Otium, Quies,* Friedsams Rühiges wesen. *& L. 47. Induciæ,* Anstand. *Concordia, Compositio,* Eynigkeyt. *L. 52.*

Adiuncta) Summa pax, tranquillitas, otium. Triginta dierum induciæ. Explorata, Tuta, Tranquilla, Vtilior, Iniusta pax. Dulce & salutare, Dulcissimum & pulcherrimum nomē pacis: Ornamenta & dignitas pacis. Pia, Diuturna, Æterna pax. Commune, Forense otium. *Actiones*) Amantissimum, Cupidissimum esse otij. Delectari otio. Hortari ad pacem. Quærere pacem, vel otium. Prospicere, Consulere otio, paci. Spem esse pacis, pacificationis. Conciliare pacē. Afferre pacem, tranquillitatem, otium. Facere, Fieri pacem, inducias cum aliquo. Conficere, Constituere pacem: Pacisci inducias. Dari, Esse pacem, tranquillitatē, inducias: In otio esse. Habere pacem. Tenere otium. Vti pace. Referre se in otiū: Recipere in quietem. Interponere se in pacificationem. Confirmari, Seruare pacem. Consistere in pace, Agere aliquid, Dimittere aliquem &c. cum pace. Timere otium. Hostē, Inimicum esse otij & pacis. Perturbare otium. Eripi pacem.

Pacatus, Fridlich. *Pacificus,* Fridfärtig. *Tranquillus, Quietus, Otiosus,* Still / Rühig.

Pacificator, Pacator, eyn Friedenmacher.

Pacare, Befridigen. *Pacificari,* Friden machen. *Tranquillare,* Stillen.

Pacatè, Fridlich. *Tranquillè,* Rühiglich.

FOEDUS, eyn Bůd/ Bůndnuß. *Pactio*, eyn Vertrag. *Societas, Amicitia*, Gesellschafft. & L. 52.

Adiuncta) Vis fœderis. Singulare, Honestū, Pium, Iustum, Æquissimū, Religiosum, Sanctissimum, Sacrosanctū, Ratum, Vix satis firmum, Dubitationem habens, Inferius, Incredible, Turpissimum, Nefarium fœdus. *Actiones*.) Asciscere aliquos ad fœdus. Emere precio ius fœderis. Assequi fœdus. Venire ad pactionem aliquam. Pacisci fœdus: Pactio fœderis. Facere, Fieri fœdus, pacem, pactionem. Conficere pactiones. Icere, Ferire, Sācire fœdus: Sanctio fœderis. Iungere se, Coniūgi, Deuincire, Obstrictum teneri, Irretitum esse fœdere. Confirmari societatem fœdere. Iubere, Comprobare fœdus. Caueri, Cautum esse, Excipi, Exceptum esse aliquid fœdere. Interpretatio, Interpres fœderis. Conseruare religionem fœderum. Patronus fœderum. Teneri, Renouari fœdus. Opitulari alicui. Præsidio esse fœdus. Imperare, Debere aliquid ex fœdere. Impediri fœdere. Inficiari, Improbare fœdus. Contra fœdus facere. Violare, Negligere, Rumpere, Frangere, Infirmare, Conuellere fœdus. Tollere memoriam fœderis. Sine fœdere esse.

Fœderatus, eyn Bundtsgenoß. *Socialis*, zur Gesellschafft gehörig. *Socius*, eyn Gesell/ Helffer im Krieg.

Commilito, eyn Spießgesell.

Pacisci, Verbůnden/ Vertrag machen.

Fœdifragus, Bundbrůchig.

CONIVRATIO, eyn Zusammenschwerung. *Conspiratio*, zusammen Rottung. *Factio, Partes, Causa*, Meuterei/ zertheylte Rotten. *Defectio*, Abfall. *Seditio*, Auffruhr. *Concitatio, Motus*, Entpörung/ Auffstād. *Tumultus, Turba*, Auffrůhrisch wesen. *Rebellio*, Widerstrebung. *Discordia, Dissensio, Dissidium, &c.* v. L. 52.

Adiuncta) Magna seditio, pars, tumultus, motus. Maximus motus, turbæ. Tanta, Quanta coniuratio, seditio, causa, motus, tumultus. Incredibilis conspiratio. Multæ seditiones, cōiurationes, factiones. Minimus motus. Bona, Optima causa, pars. Honesta, Præclarissima, Sanctissima. Superior causa. Iusta, Necessaria seditio, defectio. Vtilis motus. Durior causa. Grauissimæ seditiones: Tempestates seditionum ac discordiarum. Impetus coniurationis. Terribilis, Horribilis tumultus. Occulta coniuratio. Dubia causa. Temerarius motus. Mala, Deterior, Impia, Impudentissima causa. Scelerata, Sceleratissima coniuratio,

ratio, conſpiratio. Fœdiſſima, Turpiſſima cauſa. Pericula & inſidiæ coniurationis. Pernicioſa, Pernicioſiſsima cauſa, coniuratio, ſeditio, diſcordia. Exitioſa coniuratio. Perdita cauſa. Communis, Publica, Diſſimilis cauſa. Ciuilis coniuratio, tumultus. Domeſticæ ſeditiones. Tumultus domeſticus, finitimus, inteſtin⁹. Vetus coniuratio)(Recens. Priſtina cauſa. Proximus tumultus, Repentinus. Nouus mot⁹, turba. Nocturna ſeditio. *Actiones*) Quærere motus. Decernere tumultũ. Denunciari ſeditiones. Timere motus: Timor & opinio ſeditionis. Cõparare tumultũ. Cauſa, Principiũ, Princeps, Dux, Signifer, Autor ſeditionis, coniurationis. Conflari ſeditionem, conſpirationem. Comoueri tumultum, ſeditionẽ. Concitari, Excitari ſeditiõem, tumultum. Incitari animos ad ſeditionem. Afferre, Introducere ſeditiones, diſcordiam. Inijci ciuitati tumultum. Naſci ſeditiones, coniurationem. Oriri ſeditionem. Accidere motum. Facere, Fieri ſeditionem, turbas, coniurationem, motum. Efficere motus. Eſſe motum rei: & Rem eſſe in motu. Videre motum in Rep. Approbare, Sequi cauſam. Adiungere aliquos ad cauſam. Coniungere cauſam cum aliquo. Accedere ad coniurationem. Deſcendere, Demittere in cauſam. Suſcipere, Amplecti cauſam. Eſſe partis alicui⁹: & In parte, cauſa, coniuratione eſſe. Verſari in cauſa, coniuratione, motu. Erumpere coniurationem, palamq́; volitare. Amicum eſſe cauſæ. Socium, Participem eſſe coniurationis. Adiuuare conſpirationem, cauſam. Defendere cauſam, partem, coniurationem. Ornare ſeditionem. Perſeuerare in cauſa. Confidere cauſæ. Valere causâ. Parêre cauſæ. Reuiuiſcere, Recreari, Viuere cauſam: Redintegratio coniuratiõis. Perturbare remp. ſeditionibus. Obſeſſam, Incenſam eſſe ciuitatem coniuratione. Ardere coniurationem. Tremere regionẽ tumultu. Abhorrere à cauſa. Odiſſe cauſam. Inimicum, Inimiciſsimum, Iratiorem eſſe cauſæ, coniurationi. Inuidiam concitari in factionẽ, coniurationem. Improbare, Vituperare, Condemnare cauſam. Reſiſtere coniurationi. Obſiſtere cauſæ. Pugnare cum cauſa. Oppugnare partes. Confligere contra conſpirationem. Nocere cauſæ. Lædi, Vinci, Inferiorem eſſe cauſam. Inueſtigare, Indicari, Inuenire, Deprehendere, Patefacere, Patere, Cognitam eſſe, Conſtrictam teneri coniurationem. Vocari in ſuſpicionẽ coniuratiõis. Prodi cauſam. Deferri, Proferri, Accuſari coniurationẽ. Prohibere motus. Retardari impetus, Retundere tela coniurationis. Labefactare coniurationẽ. Dirīere conſpirationẽ. Depellere aliquẽ à ſuſcepta cauſa. Recedere, Deſciſcere à cauſa. Relinquere cauſam. Deeſſe cauſæ. Diſſidere cũ cauſa. Reprimi ſeditionẽ. Opprimi coniurationẽ. Cedere, Concidere in cauſa. Intercludere ſeditionũ vias. Sedare, Vindicare, Extĩguere ſeditionẽ, coniuratiõnẽ. Reſtingui ſeditionẽ, conſpirationem. Remotum, Remotiſſ. eſſe à cauſa, à tumultus ſuſpicione. Extra coniurationẽ, Sine tumultu eſſe.

Coniuratus, der zu andern Geschworn. *Conspirans*, zusammen Rottend. *Factiosus*, *Seditiosus*, Meuterisch/ Auffrüihrisch. *Concitator*, eyn Meutmacher. *Incitatus*, Erregt. *Tumultuosus*, *Turbulentus*, Entpört. *Malepacatus*, Vnfridlich.

Coniurare, zusamen Schweren. *Conspirare*, Rottieren. *Deficere*, *Desciscere*, Abfallē. *Concitare*, *Incitare*, *Commouere*, Erregē. *Turbare*, Verirren. *Tumultuari*, Toben.

Adiuncta) Planè deficere. Mirabiliter omnes conspirare. Palàm turbari. Flagitiose desciscere. *Re*pentè deficere. Sæpe tūultuari.

Seditiosè, Auffrühriſch. *Tumultuosè*, Vnrühiglich. *Turbulentè*, *Turbulenter*, *&c*. L. 48.

BELLVM, eyn Krieg. *Duellū*, eyn Kampff zweyer Personen. *Militia*, Kriegshādel. *Expeditio*, eyn Zug. *Arma*, *Castra*, *Mars*, *Res bellica*, *Res militaris*, Kriegswesen.

Adiuncta) Magnum, Maius, Maximum bellum: Magnitudo belli. Tantum, Quantū, Longè lateq; diuisum atq; dispersum bellum. Parua, aut nulla bella. Preclara castra. Occultum, Obuolutum, Inuolutum, Insidiosum, Non dubium, Iustum, Iustiss. Non iniustum bellum, duellū. Necessariū, Graue, Grauissimū, Vehemēs bellum: Grauitas, Vis, Turba, Impetus, Fluctus belli. Acre, Acerrimum, Durissimum, Acerbum, Acerbissimum, Periculosum, Periculosissimum, Horribile, Horrificum, Formidolosissimum, Malum, Inutile, Tetrum, Teterrimum, Iniustum, Impium, Sacrilegum, Sceleratissimum, Nefarium, Turpe, Fœdissimū, Crudele, Crudeliss. Miserum, Miserrimum, Fatale, Triste & turbulentū, Perniciosum, Calamitosum, Pestiferum, Exitiosum, Exitiabile, Funestū, Luctuosum, Luctuosiss. bellum. Naturale, Commune bellum: Mars Cōmunis. Externum)(Domesticū, Hostile, *M*aritimū)(Terrestre, Finitimum, Intestinū, Ciuile, Seruile, Muliebre, Diuturnū, Æternū, Inexpiabile, Infinitū, Vetus, Superius, Præsens, Futurū, Instans, Nouum bellū. *Actiones*.) Optare, Cupere, Concupiscere bellum. Delectare aliquem bellum. Studere rei militari. Studio esse militiam: Ardere studio belli. Inflammato animo esse ad bellum. Dare, Tradere se rei militari: Attingere, Discere rem militarem: Scientia rei militaris eruditus: Peritus rei militaris)(Rudis: Tenere disciplinam rei militaris. Cogitare, Quærere, Flagitare bellum: Totum consiliū ad bellum spectare. Timere, Pertimescere, Metuere bellum, Martem. Metus, Terror

Terror, Horror belli. Spectare rē ad castra. Suspicionem esse belli. Impendêre, Instare, Appropinquare bellum. Expectare, Excitare. Concitare, Suscitare, Mouere, Cōmouere, Conflare bellū. Accidere, Oriri, Exoriri, Nasci, Exardere, Erumpere bellū. Suscipere, Indicere, Denunicare bellum. Incumbere ad bellum: Parare, Apparare, Comparare, Instruere bellū: Apparatus, Cōparatio, Instrumēta belli. Collocare alicubi, Constituere rē militarē. Administrare, Tolerare bellum: Subsidiū, Ornāentum, Horreum, Adiumentū, Facultas, Opportunitas, Propugnaculū belli. Socios, Adiutores belli adhibere: Venire in societatē belli: Cōiungere bellum. Vocare, Hortari ad bellum, vel arma: Traducere, Impellere aliquos ad bellū. Imperatorē, Ducem ad bellum deposcere, expetere, deligere, mittere: Præficere, Præponere aliquem bello: Deferre alicui, Dare gerendū, Cōmittere, Transmittere bellum. Mitti ad bellū. Proficisci in militiam: Sequi militiā: Ire, Exire ad militiam, vel bellū: Egredi, Accedere ad bellū. Educere exercitum in expeditionē. Interesse bello: In castris esse: Versari in bello. Obligare militiæ sacramento remanentem in exercitu. Perfungi militiâ. Ferre, Perferre, Tolerare militiam. Videre castra. Vsu militari præditum esse: Virtute, Industria, Disciplina militari valere. Inchoare, Afficere bellum: Tentare rē armis & castris. Facere, Inferre, Gerere bellum, duellum: Castris rem geri: Agere rem duelli: Agitare rem militarem. Administrare bellum, rem bellicam, vel militarem: Administratio, Administrator belli. Gubernare, Sustinere bellū. Impediri, Distīeri bello. Lacessere, Tentare, Persequi aliquem, Decertare bello. Inuehi Detrudi aliquò, Peruadere bellum. Esse, Existere, Versari, Geri, Habere, Residere bellū alicubi: Ardere, Flagrare, Premi, Opprimi, Vexari bello. Pati, Experiri, Accidere aduersi aliquid, Calamitatem accipere, Maculam suscipere in bello: Casus, Fortuna, Exitus, Euentus belli incertus, anceps: Discrimen belli. Vincere, Vinci, Deuincere, Superare, Superari, Subigi, Domari bello. Capere aliquos bello. Cadere, Occidere in bello. Vastari, Infestari, Percelli, Prosterni bello. Conficere, Perficere, Absoluere bellum: Extrema persequi, Reliquias opprimere belli. Ducere, Trahere, Alere bellum. Restare partem, Reliquum aliquid esse belli. Instaurare, Renouare, Redintegrare, Renasci bellum. Fessum esse bello. Componi, Sedari, Attenuari, Imminui, Comprimi, Opprimi, Repelli, Depelli, Propulsare bellum: Refutare aliquos bello. Profligare, Prohibere, Omittere, Effugere bellum: Subterfugere militiam. Vitare bellum: Abesse, Vacuum esse à bello. Seruari, Reliquum, Saluum esse ex bello. Liberare bello: Eripere è faucib. belli & conseruare. Extinguere, Restinguere bellum, vel reliqas belli: Delere, Depōere, Tollere, Sepelire bellū: Finē facere belli.

Reuoca-

Reuocare à bello. Relinquere bellum. Discedere à bello. Victorem esse belli. Triumphare ex bello. Conquiescere bella. Vacare à bellis. Vacationem militiæ dari, vel esse.

Bellicus, Militaris, Castrensis, zum Krieg/ oder Läger gehörig. *Bellicosus,* Kriegisch/ Streitbar.

Bellator, eyn Krieger. *Bellatrix,* eyn Kriegerin. *Miles,* eyn Kriegsmann/ Lanndsknecht.

Adiuncta) Multi, Permulti, Complures milites: Multitudo, Numerus, Copiæ magnæ militum. Pars, Paucitas, Reliquiæ militũ. Bon⁹, Melior, Optimus, Prudẽs, Sanctissimus, Pudicus, Firmus, Fortissimus miles: Fortitudo, Virtus, Constantia, Vis, Robur militum. Vehemens bellator. Acres, Paratissimi ad pręliandũ. Horridi, Gloriosi, Veterani, Gregarij, Tirones milites. Imperita multitudo militũ. Inexercitat⁹, Ignauus, Timidus, Sine animo, Improbus, Corruptus, Perditus, Egens miles: Timiditas, Improbitas militum. Legionarius, Auxiliarius, Scutatus, Nocturnus miles. *Actiones.)* Poscere, Conscribere, Cõuocare, Legere, Colligere, Contrahere, Comparare, Dare milites. Fieri, Esse militẽ. Nauare operam imperatori, Habere, Præstò esse milites. Alere, Pascere milites. Sumptũ facere in militem. Stipendium reddere militibus: Præmia promittere, vel tribuere, Prõissa soluere, Satisfacere. Delinire, Confirmare, Firmos efficere, Hortari ad prœliandũ, Cohortari ad pugnãdum, Armare, Instruere milites. Confidere militibus suis. Educere, Deducere, Mittere aliquò, Collocare in loco milites. Cingere aliqd, Obsidere, Occupare, Retinere, Delere militib⁹, vi aut armis militũ. Dedere aliquẽ telis militum. Esse, Vagari alicubi, Hybernare milites. Reuocare, Abducere, Deducere, Conseruare, Dimittere milites. Tradere alteri partẽ militum. Transire, Cõfugere ad aliquẽ, Tradere se alicui milites. Stare, Locũ tenere, Fugere, Effugere, In fugã se dare milites. Deseri, Dissipari, Vulnerari, Capi, Necari, Consumi fame, aut morbo, Perire, Interire milites. Amittere, Desiderare milites. Orbari militibus.

Bellare, Belligerare, Kriegen. *Militare, Merere, Mereri,* Krieg brauchen.

Adiuncta.) Par in belligerando. Sua sponte, Gigantum more, Longè à domo bellare.

Belli, Militiæ, Foris, im Krieg/ Ausserhalb.

HOSTILITAS, *Inimicitia,* Feindschafft. *v. L. 52.*

Hostilis, Feindlich.

Hostis, *Inimicus,* eyn Feind. *& L. 52.* *Perduellis,* eyn abgesagter Feind.

Adiũcta) Plurimi hostes. Magnæ copiæ hostiũ. Dijs hominibusq; hostis. Acerrimus, Nefarius, Teterrimus, Crudeliss. Ferus, Imanis, Capitalis, Perdit⁹, Cõmunis,

Omnium

Omniũ gentium, Armatus hostis. *Actiones)* Esse hostem alicuius, vel alicui. Crescere, Corroborari hostes. Timere, Aspicere hostes. Mittere exercitum contra hostes. Opponere, Obijcere se, Obsistere hosti. Imittere se, Impetũ facere in hostẽ. Pugnare, Confligere cũ hoste. Defendere aliqd ab hoste. Detrahere aliquid hosti. Prosternere, Fundere, Superare, Occidere hostes. Reprimere & Retardare impetus hostium.

Hostiliter, Inimicè, Feindlicher weise.

APPARATVS, Apparatio, Comparatio, Rüstung zum Krieg. *& L.30. Conquisitio,* Werbung d' Kriegsleuthe. *Instructio*, Außrüstung. *Delectus,* Musterung.

Adiuncta) Magni, Diligentissimi, Acerrimi delect⁹. Superbiss. delect⁹, & durissima conqsitio. *Actiones)* Scribere, Habere delectũ. Colligere exercitũ delectu.

Paratus, Comparatus, Gerüst. *Instructus,* Außgerüst. *Expeditus,* Färtig. *Conquisitus,* Zusammen gelesen. *Delectus, Electus,* Gemustert.

Adiuncta.) Bene, Optimè, Satis, Minùs paratus.

Parare, Apparare, Comparare, Rüsten zum Krieg. *Instruere,* Bewehrẽ. *Conquirere, Cõscribere, Cogere,* Kriegsleuth werbẽ/oder Zusamẽn bringen. *Legere, Deligere, Eligere,* Musteren. *Armare, infrà eodem L.*

Imparatus, Inermis, Ungerüst.

EXERCITVS, Copia, vel Copiæ, eyn Kriegshör oder Hauffen. *Copiolæ,* eyn Häufflin Kriegsleuth. *Miles, Manus,* Kriegsleuthe. *Ordo, Legio, Cohors, Caterua,* eyn Schaar Kriegsknechte. *Turma,* eyn Geschwader Reuter.

Adiuncta) Magnus, Permagnus, Maximus exercitus, copiæ, manus. Tantus, Quantus exercitus, copiæ. Amplus, Amplissimus exercitus, copiæ. Tot, Duo, Tres &c. exercitus, legiones: Cohortes, Turmæ, duæ, quatuor, aliquot. Innumerabiles copiæ. Infinita manus. Omnis, Vniuersus exercitus, copiæ. Cunctæ copiæ. Maior pars earũ. Paruus exercitus, copiæ, manus. Paruula manus. Non contẽnendus, Exiguus exercitus, manus. Extenuatissimæ copiæ. Optimus exercitus. Cohortes optimæ. Clarus exercitus. Præclara cohors. Copiæ tam pręclarę. Pulcherrimus, Fidelissimus, Florentissimus, Paratior, Armatus exercitus. Copiæ, Cohortes armatę. Instruct⁹ exercitus, copię. Manus instructa & comparata. Ornatus, Or-

natiss.

natiſſimus exercitus, copiæ. Pleniſſimæ cohortes. Fortior, Fortiſſ. Robuſtus & victor exercit⁹. Robuſtiſſ. legiones: Robur, Vires exercituum, copiarum. Firmus, Firmiſſimus exercitus, copiæ, manus: Firmitas exercitus. Bellicoſæ copiæ. Inuictus exercitus, manus, cohors. Victrix manus, legio. Metuendæ copiæ. Par manus, copia. Collectitius, Infirmus, Imbecillus exercitus: Infirmitas exercitus: Imbecillitas copiarū: Debilitata manus: Percuſſæ, Deſperatę copiæ. Eiecta, Effuſa, Diſiecta, Superata manus. Mutilatus exercitus. Impia, Scelerata, Importuna manus. Impura, Nequiſſima, Scortatorum, Fugitiuorum cohors. Regius, Cōſularis exercitus. Prætoria cohors. Domeſticæ, Aduentitiæ copiæ. Auxiliaris cohors. Vetus)(Nouus exercitus, copiæ. Inexercitatus miles, Tiro: Veteranus exercitus, copiæ. Noua caterua. Pedeſtres, Equeſtres copiæ. *Actiones*) Egere exercitu. Poſtulare cohortes de exercitu. Expectare manū. Facere, Conficere exercitū, copias, manum. Conducere, Conflare, Colligere, Conſcribere exercitū, cohortes, legiones: Decuriatos ac deſcriptos habere exercitus. Parare exercitū, copiás, manū: Paratū, Paratiſſimū eſſe ab exercitu: Comparare exercitū, copias. Conſtituere, Inſtruere exercitū, vel exercitu, copijs: Inſtructū & ornatū eſſe copiis. Dare alicui exercitum, legiones, turmas: Præbere cateruam. Committere, Tradere alicui exercitū, cohortes. Accipere, Habere exercitū, copias, legiones, manū, cohortē, turmas. Tenere, Obtinere, Retinere, Continere exercitū. Abundare copijs. Circūfuſum, Munitum eſſe copiis. Alere, Veſtire, Armare excercitū, copias. Luſtrare, Luſtrari exercitum. Præeſſe exercitui, cohortibus. Ducere, Educere, Abducere, Adducere exercitum, copias, legiones, ordines, cohortes. Producere in aciem: Traducere flumen copias, vel exercitū. Conducere, Contrahere copias, cohortes, milites. Cogere copias. Coniungere, Adiungere copias, exercitus, cohortes. Duplicare exercitum. Conuenire copias. Diſtribuere cohortes: Diſijci, Diſtrahi manus. Mittere, Tranſmittere exercitū, cohortes. Ire, Trāſire, Proficiſci cùm copijs, cohortibus. Egredi exercitum: Progredi cū exercitu. Traijcere, Tranſportare, Deportare, Reportare exercitum, copias. Venire, Peruenire, Accedere, Aduentare cū exercitu, copia, manu. Præſtò eſſe cum omnibus copijs. Ponere legiones alicubi: Imponere exercitum. Conſidere alicubi cohortes: Cōfidere copijs ſuis: Fretum eſſe copijs: Spem eſſe in copijs: Niti exercitu: Diffidere copijs. Terrere aliquos exercitu: Timere, Pertimeſcere exercitum. Gerere aliquid per exercitum, manu. Iuuare, Adiuuare aliquem, Tueri, Tutari, conſeruare māu, copijs, cohortibus. Opponere exercitum: Obſiſtere, Reſiſtere, Arcere aliquid, Perrumpere exercitu, copijs. Inuadere, Tentare aliquid exercitu, copijs: Attentare vrbem manu aliqua. Circumſideri copijs: Circumſeptum eſſe cohortibus. Oppugnari, Premi, Opprimi, Vrgeri manu, copijs, Capere, Occupare aliquid

copijs. Possidere aliquid catervis armatis. Defendere exercitum: Tueri legiões. Continere, Retinere copias, cohortes. Dimittere, Deponere exercitũ: In hyberna mittere cohortes. Minui, Imminui, Consumi, Reuocari copias. Reuocare manum. Tentare, Sollicitare exercitũ: Abstrahere ab aliquo copias. Desciscere excercitum. Deserere, Relinquere, Vendere, Oppugnare, Premere exercitum. Vincere copias: Superare exercitum, manũ: Domare manum. Pellere, Expellere exercitum: Depellere, Dissipare copias, exercitum. Reprimere, Arcere, Auertere, Fugare copias. Fugere, Persequi exercitũ. Fundere, Profligare, Disijci copias. Capere, Adĩere alicui exercitum: Exspoliare exercitu. Amittere exercitum, copias. Perdere exercitum, cohortes. Perire, Cadere cum exercitu. Desperare de exercitu. Cædi, Concîdi exercitus, copias, cohortes. Occidere, Interficere, Interire, Deleri exercitum, copias. Extingui manum. Deesse alicui exercitum, copias.

PEDITATVS, eyn hauffen Fußvolck. *Pedes, Pedites,* **Fußknecht.**

Adiuncta.) Magnus & firmus peditatus: *Magna* præsidia, auxilia, Amplissimæ copiæ peditatus, vel peditũ. Paruula manus inermium peditum. *Actiones.*) Polliceri præsidia, Contrahere copias peditum. Instruere aliquem, Paratum esse peditatu. Habere manum peditum. Tueri auxilia peditum.

Pedester, Pedestris, **zu Fuß.**

EQVITATVS, Reuterei/Reysiger Zeug. *Eques, Equites,* **Reuter.**

Adiuncta) Magnus, Permagnus equitatus. Plurimi equites: Copiæ, Turmæ equitum. Optimus, Firmus equitatus. Delecti equites. *Actiones.)* Opus esse equitatu. Descriptio equitum. Mittere equites. Habere equitatum, vel turmas equitum. Paratum, Firmum esse ab equitatu: Valere plurimum equitatu. Venire, Transire cum equitatu. Excursio equitatus. Incidere in equitatum. Discedere integrum è prælio equitatum.

Equester, Equestris, **Reyssig.**

Equitare, **Reutẽ, Reyssigsein.**

CLASSIS, eyn Schiffzeug/ Armada. *Nauis, Naues,* **Schiffe.** *v. L. 74.*

Adiuncta) Magna, Bene magna, Maxima classis: Tantę classes: Complures, Optimę atq; opportunissimę classes. Pręclara, Instructa, Armata, Firmissima, Ornata, Planè bella, Pulcherrima, Gloriosissima, Spe inflata, Inops & infirma, Pristina classis. *Actiones*) Opus esse classe. Dare, Erogare pecuniam in classem. Parare, Comparare classem. Paratum esse classibus. Ædificare, Ornare, Firmare, Habere classem. Valere permultum, Posse plurimũ classe. Præponi, Præesse classi, vel nauibus. Præfectum, Ducem esse classis. Esse in classe. Vti classibus. Proficisci, Ambulare maria, Nauigare, Montes peragrare classe. Subduci

Prouchi

Prouehi, Præteruehi, Rapi aliquò, Petere locũ, classem. Inseq classe. Persequi classem fugientem. Venire, Peruenire, Accedere aliquò classe, vel classem. Appellere ad locũ classe. Patere receptaculum classibus. In portu esse classem. Pręsidio esse, Defendere, Deuincere, Superare aliquos classe. Deprimi classem. Remouere classem. Decedere classe. Expelli & eijci in littus. Dissipari classem. Capi, Opprimi, Incendi, Inflammari, Conflagrare classem. Perdere, Amittere, Tollere, Deesse classem.

AVXILIVM, *vel Auxilia*, Hülff im Krieg. *Societas, suprà eodem L. Præsidium, infrà eodem L. Euocatio*, eilẽde beruffung zur Hülff.

Adiuncta) Magna, Maxima, Varia auxilia. Tantę copię auxiliorũ. Bona, Fidelissima, Grauissima, Voluntaria, Incitata, Imbecilla, Alienata, Barbara auxilia. *Actiones.*) Polliceri auxilia, præsidia. Adducere, Tradere alicui, Comparare, Sumere, Adiungere, Recipere, Habere auxilia. Ornatũ esse auxilijs. Distribuere auxilia. Arrigere, Multiplicare auxilia. Vti auxilijs. Adjuuare, Defendere aliquem auxilijs. Despicere, Minuere, Deesse auxilia.

Auxiliarius, zur Hülff gehörig/ Behülfflich. *Socius, suprà eodem L. Euocatus, Euocati*, Kriegsleuth so eilends zur Noth beruffen.

Auxiliari, zu Hülff kommen.

Euocare, zur Hülff beruffẽ.

STIPENDIVM, Kriegssold. *Diarium*, täglicher Sold zur Profiand.

Adiuncta) Inopia stipendij. Militaria, Exercitus stipendia. *Actiones*) Mereri, Emereri, Conficere stipendia. Decernere, Cogere, Numerare, Dare, Reddere, Persoluere, Distribuere stipendiũ. Iuuare, Mulctare stipendio.

Commeatus, Frumentum, Profiand. *&c. v. L. 24.*

IMPERIVM, deß Obersten/ oder Feldherren Ampt. *Ductus*, Hauptmannschafft.

Adiuncta) Honorificũ, Necessarium, Cruentũ, Funestum imperium. *Actiones*) Decernere, Dare alicui imperium. Applicare se ad ductum alicuius. Gerere rem optimè ductu. Conseruare aliquos imperio.

Imperator, der Oberst/ Feldherr. *Dux, Ductor, Ducens*, eyn Hauptmann/ Vorführer. *Princeps, Gubernator &c. L. 32.*

Adiuncta) Innũerabiles, Pauci, Tot, Duo &c. duces. Magnus, Summus imperator, vel dux. Bonus, Melior, Optimus, Nobilis, Præclarus, Clarissimus, Præstãtissimus imperator, dux. Sapiẽs, Callidus, Peritus, Fortis, Felix,

Felix, Perfectus imperator: Virtus, Fortitudo, Industria, Consilium, Celeritas, Felicitas imperatoris. Inuictissimus, Idoneus, Seuerus imperator: Autoritas, Audacia ducis. Imperitus imperator. Improuidi & negligentes duces. Infelicissimus, Teterrimus, Vetus, Nouus imperator. *Actiones.)* Expetere, Deposcere, Deligere, Constituere, Appellare imperatorem. *Præbere ducẽ. Præficere*, Præponere ducem, vel imperatorem. Esse ducem. Imperare militi imperatorem. Parêre imperatori. Sequi, Subsequi ducem. Collocare milites, Prælium committere imperatores. Spoliari ducibus. Deesse duces.

Imperatorius, Zum Feldherren Ambt gehörig.

Imperare, Ducere, eyn Hör führen. *Regere, Gubernare &c.* L. 32.

LEGATIO, des Leutenants beuelch. *Præfectura, Tribunatus*, eyn Beuelch. *L. 33.*

Legatus, eyn Leutenant/des Oberstẽ Statthalter. *Præfectꝰ*, eyn Beuelchsmañ.

Legare, zum Leutenant verordenen. *Præficere*, eynen Beuelch oder Ambt gebẽ.

Magister equitum, Oberster Rittmeyster.

CENTVRIATVS, eyn Haubtmañschafft vber Hundert.

Centurio, eyn Haubtmann vber Hundert. *Subcenturio*, eyn Weybel.

Adiuncta.) Pugnaces, Lacertosi centuriones.

DECVRIA, eyn Rott vonn Zehen. *Contubernium*, eyn Rott Kriegsleuth.

Decurio, eyn Rottmeyster vber Zehen.

SIGNVM, eyn Fänlin. *Vexillum*, Panier/oder Feldzeychen.

Adiuncta.) Militaria, Legionum, Infesta signa. *Actiones.)* Opus esse vexillo. Mittere, Premittere signa, legiones &c. Tollere signum. Habere, Ducere sub signis legiones. Intentare, Immittere, Inferre signa infesta, vel signis. Conferre signa. Aspectu signorum pelli copias. Referre, Conuellere, Mouere loco signũ. Deesse vexillum, quo concurrãt aliqui.

Signifer, *Vexillarius*, eyn Fänderich.

Antesignanus, Fähnlins Beschirmer.

Duplicarij, Doppelsöldner.

Rorarij, *Ferentarij*, *Velites*, Ringgewapnete Kriegsleuthe/Scharmützler.

Veteranus, eyn alter Versuchter Kriegsmann.

Tyro, eyn newer Kriegsmañ.

Calo, *Cacula*, eyn Troßbub.

Tympanistes, eyn Trummen schlager.

Tibicen, eyn Pfeiffer.

ARMATVRA, Waffung. *Arma*, *Ferrum*, *Telum*, *Gladius*, Gewehr/Waffen. *Manus*, *Vis*, geWehrtehand

Adiuncta) Tanta vis armorum. Firma, Parua arma. Melior, Leuis armatura. Iusta, Perniciosa, Scelerata, Impia arma: Ferrum impium. Nefanda arma. Periculum, Discrimen, Terror, Fremitus, Strepitus armorum. Varia armatura. Arma ad tegendũ, nocendum. Ciuilia arma, ferrum. Domestica, Auita, Vulcania, Fixa in parietibus arma. *Actiones*.) Flagitare arma. Vocare ad arma. Denunciare vim, arma. Minitari ferro, vel ferrum. Timere arma. Metuere ferrum. Excitare, Cõuertere in se arma. Compelli ad arma. Adducere in discrimen armorum. Facere arma. Inuenire armaturam. Deportare, Comportari arma. Pręferri ferrum. Dare, Largiri, Mittere arma. Conferre se, Proficisci ad arma, ferrum. Sequi arma. Confugere, Ire, Venire ad arma. Capere, Recipere, Arripere, Sumere, Suscipere arma. Esse in armis, cum ferro. Vti armis. Exerceri, Plus, Plurimum valere, Inuictum esse armis. Gerere, Ferre, Inferre arma. Inuadere, Instare, Irritare, Lacessere, Persequi, Tentare, Obsidere armis. Obijci armis aliquorum. Appeti ferro. Incidere in ferrum & manus. Resistere armis. Obsistere, Caput, corpus, vitam obijcere ferro. Contendere, Certare, Decertare, Disceptare, Dimicare, Confligere, Decernere armis, ferro. Repetere rem armis atque ferro. Vlcisci aliquem, Perterrere, Fugare, Pellere, Depellere, Compellere, Vincere, Superare, Cogere, Vrgere, Conficere, Opprimere, Frangere, Debilitare, Concidere, Subigere, Capere, Vulnerare, Occidere, Interficere, Trucidare, Tollere, Delere armis, ferro, manu. Párere, Recuperare, Restituere, Possidere, Tenere aliquid armis. Permanere, Æuum agere in armis. Deprehendi ferrum. Vitare arma. Effugere ferrum. Eripere se, Elabi ex ferro & manibus. Reijcere, Debilitare, Comprimere, Retundere, Depellere ferrum alicuius: Armaturam depelli. Extorquere arma, vel ferrum è manibus. Priuare aliquẽ ferro. Remouere ferrum. Spoliare atque nudare armis. Cadere arma de manibus. Excidere gladios, fluere arma de manibus. Relinquere arma. Recedere, Discedere ab armis. Ponere, Deponere, Abijcere arma. Liberari periculo armorum. Sine armis, vel ferro facere aliq̃d. Habere ferrum. Acer in ferro. *Armatus*, Gewapnet. *Armipotens*,

potens, mit Waffen mächtig. *Instructus, Paratus &c. suprà eodem L.*

Armiger, eyn Waffenträger.

Armare, Wäffnen. *Instruere, Parare, suprà eodem L.*

Inermis, Inermus, Wöhrloß/ Vnbewöhrt. *Imparatus, suprà eodem L.*

Adiuncta) Planè inermis ac nudus. *Actiones)* Adoriri inermem atq; imparatum. Consistere contra inermẽ. Repellere, Fugare, Auertere, Persequi, Opprimere inermem. Recipere spoliatum, inermem &c.

GALEA, *Cassis*, eyn Helm/ Sturmhut.

Adiuncta.) Ænea, Cęlata galea.

Galeatus, mit eynem Helm bedeckt.

Conus, der Kam̃ vff dẽ Helm.

Crista, eyn Federbusch vff dem Helm.

LORICA, eyn Pãtzer. *Thorax ferreus*, eyn Brustharnisch. *Cataphracte*, eyn Küriß.

Adiuncta) Lata, Insignis, Ænea, Cælata lorica.

Loricatus, mit Pantzer oder Brustharnisch angethan. *Cataphractus*, eyn Kürisser.

Manicæ, Blechhãndschuch.

SCVTVM, *Clypeus*, eyn Schilt. *Parma, Parmula*, eyn runder Schilt.

Actiones.) Conquiri, Dari, Ferre scuta. Parati armatiq; scutis, telisq;. Impetum facere, Pellere copias, Protegere aliquos scutis. Abijcere, Reijcere scutum. Derodi, Corrodi à muribus clypeos, scuta.

Scutatus, Scutigerulus, eyn Schilttraaer.

TORMENTVM, eyn Geschütz. *Balista, Catapulta*, eyn Böler. *Arcus*, eyn Bogen/ Armbrost. *Funda*, eyn Schlencker. *Bõbarda, Sclopus, Sclopetum*, eyn Büchß/ Fäustling.

Cornua arcus, die Hörner am Bogen.

Neruus, die Senne.

Pharetra, eyn Köcher.

TELVM, *Sagitta, Spiculum*, eyn Pfeill. *Iaculum*, eyn Wurffpfeill. *Globus, Glãs*, eyn Kugel. *Malleoli*, Fewer Kugel.

Adiuncta) Non mediocre telũ. Multitudo iaculorum, sagittarũ. Acerrimũ, Nefariũ, Venenatũ, Cruentũ telũ, sagitta. Occulta, Leuiora, Hebetiora tela. *Actiões)* Parare, Cõparare tela, malleolos. Subministrare, Arripere tela. Esse, Stare cum telo. Stipatum esse telis. Habere

 telum,

telum: Pendêre ab humeris sagittas. Occultare telum. Vti telo. Exercere tela. Defendere se telo. Conferre in aliquem tela. Impetum facere cum telo. Intendere, Torquere telum. Contendi & adduci tormenta. Collimare sagittam. Emittere, Immittere, Iacere, Conijcere telũ. Traijcere telo. Venire, Peruenire, Recidere aliquò tela. Figi tela in re. Configere sagittis. Percellere aliquos sagittas. Hærere, Adhærere tela in aliquo. Ictum, Vulneratum, Perterritum esse telo. Cedere telis alicuius. Vitare, Fugere, Refugere tela. Effugere ex telis. Dedere aliquem telis. Perire, Interire telis. Contemnere tela. Obijcere se, Offerre suum corpus, vel vitã telis. Subire, Excipere, Recipere tela. Versari inter tela. Depellere, Retũdere tela. Educere è corpore, Extrahere telum. Euellere spiculum. Excidere è corpore sagittas. Reuellere tela. Defendere vitam à telis. Vix continere manus & tela aliquorum. Eripere aliquem ex telis: & Telum eripi è manibus. Extorquere de manibus tela intenta.

Iaculator, *Iaculans*, eyn Schütz. *Sagittarius*, eyn Armbrustschütz. *Funditor*, eyn Schlenckerer. *Sclopetarius*, eyn Büchsenschütz. *Hippotoxota*, eyn Schützenreuter.

Actiones.) Vti, Conficere rem sagittarijs.

Iactus, *Coniectus*, *Coniectio*, eyn Wurff. *Emissio*, eyn Schuss. *Petitio*, die Zielũg.

Adiuncta.) Grauior emissio. Apta petitio. *Actiones.)* Conijci, Vitare, Effugere petitionem.

Iaculari, *Iácere*, *Conÿcere*, Schiessen/Werffen. *Emittere*, Abdrucken. *Petere*, Zielẽ. *Collimare*, & *Collineare*, Absehen. *Intendere*, *Intorquere* &c. v. *Telum*.

Adiuncta.) Vehementer petere. Palàm iácere. Totum diem iaculari.

MACHINA, eyn Rüstzeug. *Aries*, eyn Maurbrecher. *Falx*, eyn Sturmhacke. *Hama*, eyn Fewrhacke.

HASTA, eyn Spieß. *Lancea*, *Framea*, eyn Schäffelyn. *Sarissa*, eyn langer Spieß. *Contus*, eyn Zweyspitzige Stachelstãg. *Bipennis*, eyn Hellẽpart/Sturmaxt. *Claua*, eyn Streitkolb. *Cestra*, eyn Fausthammer.

Adiuncta.) Cruẽta, Scelerata, Velitaris, Amẽtata hasta. *Actiones.)* Vti hasta. Vibrare, Iactare, Torquere hastas. Collimare hastâ. Malè mulctari clauis & fustibus. Transfigi hastâ. Euellere hastam. Abijcere hastas.

Hastatus, eyn Spießtrager. *Lanceatus*, *Lancearius*, eyn

Lands-

Landsknecht mit eynem Spieß.

GLADIVS, *Ensis*, eyn Schwerdt/Dägen. *Gladiolus*, eyn Schwerdtlin. *Ferrum, Mucro, pro gladio. Machæra*, eyn Eynschneidigs Wehr. *Anceps gladius*, eyn Zweyschneidig Schwert. *Romphæa*, eyn Schlachtschwerdt. *Acinacis, Harpe*, eyn Säbel. *Sica*, eyn heymlich Wehr. *Pugio*, eyn Dolchen. *Culter*, eyn Messer.

Adiuncta.) Maximus numerus sicarum. Magna licentia, & impunitas gladiorum. Strictus, Districtus, Vagina vacuus, Fulgẽs, Cruentus gladius. Pugio cruentus, aut stillans. Nefarij gladij. Funestus ensis. Plũbeus gladius, vel pugio. Tõsorius culter. *Actiones.*) Fabricari gladiũ, ensem. Dare alicui, Tradere, Afferre gladiũ, vel pugionẽ. Succinctum esse gladio, pugione. Tenere, Præ se ferre, Extollere pugionẽ. Vti pugiũculis. Educere gladiũ, adoriri aliquẽ. Stringere, Distringere gladiũ. Defigere in latere, Infigere in pectus gladiũ. Percuti, Iugulari, Confici gladio, vel pugione. Incũbere gladio. Imbuere gladiũ sanguine. Retundere gladios, Reijcere mucrones. Recondere in vaginã gladiũ. Extorquere sicã de manibus. Excidere gladios, fluere arma de manib⁹. Recedere à gladijs. Amittere, Eripi gladios. Deesse pugionem.

Gladiator, der mit Gewöhrẽ vmbgehet/eyn Fächter. *v. L.75. Machærophorus*, eyn Dägentrager. *Sicarius*, der heymlich Gewöhr trägt.

ACIES, die Schärpffe eynes Gewöhrs. *Acumen, Mucro, Cuspis*, die Spitze.

Adiuncta) Cruentus mucro. *Actiones.*) Exacuere, Figere in aliquo mucronem. Incurrere in mucronem. Retundere, Reijcere mucronem.

Acuere, Exacuere, Schärpffen/Spitzen.

Capulus, Manubrium, das Hefft eynes Gewöhrs.

Adiuncta.) Aureum manubriũ.

Vagina, eyn Scheyde. *Vaginula*, Scheydlin.

Actiones.) Generari vaginã gladij causa. Recondere aliquid in vagina. Includere vaginis. Educere è vagina gladium. Gladius vagina vacuus.

CASTRA, eyn Läger. *Statio, Statiua*, Kriegsstelle. *Receptus*, eyn Gewarsam ort. *Aestiua*, Somerläger. *Hyberna*, Winterläger. *Tabernaculũ, Tentorium*, eyn Zelte.

Adiuncta.) Multarum legionũ, Bina castra. Trina æstiua. Præcla-

clara, Florentissima, Media, Infirma, Nefaria, Plena curæ, Ciuilia castra. Militare tabernaculū. Extra vrbem statio. Statiua castra. *Actiones.)* Capere locum castris. Tabernaculum capere. Sumere locum pro castris. Metator castrorum. Ponere castra, tabernaculum. Opponere castra. Locare, Collocare castra, tabernaculum. Facere castra. Conficere æstiua. Sepire castris oppidum. Mittere, Dimittere, Deducere in hyberna exercitum, vel cohortes. Habere alicubi castra, receptum. Tenere castra. Tradere hyberna alicui. Præesse castris: Imperator castrorum. Venire, Peruenire in castra. Inire castra. Conferre, Coniicere se in castra. Accedere ad æstiua. Attingere æstiua. Esse, Versari in castris, æstiuis. Videre castra. Manere, Remanere, Sedere in castris, tabernaculo. Frigere in hybernis. Defendere, Tutari, Custodire castra. Mouere, Commouere castra. Educere castris, vel è castris exercitum. Vendere castra, statiua. Irrumpere in castra. Potiri castrorum. Capere castra. Relinquere, Amittere castra, receptum. Fugere castra. Abesse à castris. Recipere se ad castra: Redire in castra.

Castrensis, suprà.

Castrametari Läger schlagen. *Tendere*, Zelten auffrichtē. *Hybernare*, das Winterläger halten.

CVSTODIA, Vigiliæ, Excubiæ, Hut/Wacht. *v. & L. 26.*

Præsidium, Præsidia, orum, Besatzung. *Statio*, zur Wacht verordnet ort.

Adiuncta.) Magnum præsidium. Maiora p̄sidia, vigiliæ. Tāta præsidia, custodia. Firmū, Firmiss. pręsidiū. Multa pręsidia, vigilię. Statiuū p̄sidium. Mirifica, Optima, Tutissima, Sollicita, Fida, Liberalis custodia. Salutaria & necessaria p̄sidia. Tenue p̄sidiū. Flebiles vigiliæ, miserę excubię, infelix custodia. Publica, Vrbana p̄sidia. Cōsularis & senatoria vigilia. Priuata custodia. Terrestre, Repētinū, Nocturnū, Prima, Extrema p̄sidia. Secūda, Tertia vigilia. *Actiones.)* Appetere, Sperare p̄sidiū. Quærere p̄sidia. Polliceri excubias, custodias, p̄sidia. Cōparare, Instruere, Ponere alicubi, Disponere, Prępōere vrbi, Opponere p̄sidia. In custodia ponere aliquē. Locari in p̄sidio. Collocare p̄sidia in loco. In custodia collocari. Relīquere præsidia alicubi. Ornare, Adornare, Munire, Firmare, Confirmare, Vincire præsidijs, custodijs, vigilijs. Cōmittere alicui custodiam rei: & Custodię alicuius cōmittere rē. Agere vigilias. Aduigilare ad custodiā rei. Occupari, Diligētē esse in custodia. Habere custodiā, pręsidiū. Esse in, vel cum præsidio. Defendere se pręsidio, custodia, vigilia. Tueri pręsidio. Metu vacuū reddere custodia. Tegere aliquē custodia, p̄sidio. Septū esse pręsidijs. Circūfusum sedere pręsidijs. Vīciri, Constringi, Retineri, Contineri, Seruari, Asseruari custodia. Cingere, Obsidere, Occupare, Circūcludere,

Tenere

Tenere pręsidijs. Manere, Stare in vigilia, custodia. Exgiere vigiliā. Deducere, Abducere, Remouere, Adimere alicui pręsidium. Nudare p̄sidio. Deminuere, Detrahere de p̄sidijs. Dimittere p̄sidia, custodiā. Deijci de p̄sidio, & de custodia deturbari. Deserere, Relinquere p̄sidiū. Decedere de p̄sidio & statione. Tollere custodias. Sine præsidio vel custodia facere aliquid.

Custos, Vigil, Excubitor, Procubitor, eyn Hůter, Wåchter. *Speculator, Explorator*, eyn Kundschaffer. *Episcopus*, eyn Auffseher. *Præses*, eyn Schirmer.

Adiuncta.) Multi custodes. Bonus, Præclarus, Malus custos. Repentinus speculator. *Actiones.*) Dare, Ponere, Apponere, Præficere custodem. Habere aliquem episcopum. Esse custodē, speculatorem. Repudiare custodem. Reformidare speculatorem.

Custodire, Verwahren. *Vigilare, Aduigilare, Excubare*, Wachen / Wacht halten. v. L. 28. *Speculari*, Ausspåhen. *Præsidere*, Vorgesetzt sein zu Behůten.

Adiuncta) Diligenter, Diligentissimè custodire. Iampridem excubare. Semper vigilare, præsidere.

ACIES, eyn Schlachtordnūg. *Agmen*, eyn Ziehende Schar. *Cuneus*, eyn gespitzte Schlachtordnūg. *Phalāx*, eyn gevierdte Schlachtordnung. *Ala, Cornu*, eyn Flůgel.

Adiuncta.) Quadratum, Perpetuum agmen. *Actiones.*) Cogere agmē. Præficere aliquē alæ. Ducere, Educere agmē. Producere copias in aciē. Prodire in aciem. Instruere aciē. Accedere ad locū cū agmine. Seq agmē. Irruere, Irrumpere in aciē. Stare, Pugnare, Versari in acie. Inclinari, Profligare aciē. Vulnerari, Cadere, Interfici in acie. Saucios efferre ex acie. Fugere ex acie.

Alarius, zu eynem Flůgel gehőrig.

EXCVRSIO, *Decursio, Eruptio* eyn Außfall. *Incursio, Incursus, Irruptio, Impressio*, eyn Anlauff/Einfall. *Impetus, Vis, Violentia*, vngestůme Anfallūg & L. 49. *Aggreßio*, eyn Angriff. & L. 27.

Adiuncta.) Vna excursio eqtat⁹. Acrior impetus. Leuis armaturę prima excursio. Salutaris eruptio. Sceleratus, Furēs, Violentus, Cæcus ĩpetus. Nocturna excursio, impetus. *Actiones*) Deprecari impetus. Vti excursione, Facere, Fieri eruptionē, irruptionē, impetū. Opprimi impetu. Infestum reddere locum excursionibus. Vastare locum decursionibus. Tueri fines ab excursionibus. Refugere, Cōprimere, Reprimere, Frangere, Reflectere impetum.

Excurrere, Außfallen. *Incurrere*, *Irruere*, *Irrumpere*, Einfallen. *Inuadere*, *Aggredi*, *Adoriri*, Anfallen/ Angreiffen.

Adiuncta.) Omni impetu irruere in aliquem. Vi inuadere in vrbes. Effrenatiùs inuadere. Cursim irrumpere. Cæco impetu incurrere. Tumultuosissimè adoriri. Facilè excurrere. Subitò inuadere. Improuiso irrumpere. Noctu inuadere. A tergo adoriri.

FVGA, die Flucht. *Profugium*, *Perfugium*, *Refugium*, Zuflucht. *Transfugium*, Entfliehung zum Feind. *Defectio*, Abfall.

Adiuncta.) Gloriosa, Incerta, Periculosa, Desperata, Turpis, Fœda, Repētina &c. fuga. L. 27. *Actiones.*) Parari fugam. Dare se, Conferre, Conijcere in fugam. Facere, Fieri fugam. Esse in fuga. Vitam defendere præsidio fugæ. *R*eprimi fugam.

Fugax, *Fugiens*, eyn Flüchtiger. *Transfuga*, *Perfuga*, *Desertor*, eyn Feldflüchtiger. *Emansor*, der Außbleibt.

Adiuncta.) Leuissimus transfuga. *Actiones.*) Venire perfugam. Locum non esse perfugæ. Dedere perfugam.

Fugere, Fliehen. *Profugere*, *Perfugere*, *Transfugere*, anders wohin Fliehen. *Deficere*, *Desciscere*, Abfallen/ *suprà eodem L.*

PRODITIO, Verrätherej.

Adiuncta.) Scelerata, Nefaria proditio. *Actiones.*) Nasci proditiones. Vocari in crimen proditionis.

Proditor, eyn Verrähter.

Proditus, Verrahten.

Prodere, Verrathen.

PVGNA, *Prælium*, ein Schlacht. *Certamen*, *Certatio*, *Decertatio*, *Contentio*, *Dimicatio*, eyn Streit/Kampff. *Congressus*, *Conflictus*, *Conflictio*, eyn Treffen/ Scharmützel.

Adiuncta.) Magnum, Maximum prælium, certamen, pugna, contentio. Tanta, Quanta dimicatio. Multa, Plurima prælia. Innumerabiles pugnæ. Accerrima, Præclara prælia. Mirifica, Incredibilis pugna. *R*ectum, *S*ecundum)(Aduersum prælium. Expeditissima dimicatio. Mediocre certamen, & parua dimicatio. Incerti exitus præliorum. Difficile magnumq; prelium. Periculosa & grauis dimicatio. Anceps contentio. Mala, Calamitosa pugna, prælium. Gladiatoria pugna, certamen. Crebræ contentiones. Naualis, Equestris, Pedestris pugna, prælium. *Actiones*) Fieri aliquid vtiliter, Promptum esse ad pugnam. Committi, & commendari alicui

cui decertationem. Promulgari prælium. Prouocare ad pugnã. Denũciare dimicationem. Parare, Metuere dimicationem. Mittere in prælium. Venire in aciem, dimicationemq́;. Rem venire ad pugnam. Descendere in dimicationem. Ire in præliũ. Inire prælium, pugnam. Adesse in pugna. Interesse prælijs. Obijcere se in dimicationes. Subire dimicationem. Sustinere, Facere, Fieri, Confici prælium. Committere prælium, pugnam. Decertare, Dimicare, Vti, Vincere, Deuincere prælio. In pugnis vincere. Edere pugnas & strages. Frangere atq; domare aliquos prælijs. Delere prælijs copias. Profundere sanguinem, Cadere, Mortem oppetere in pugna, vel prælio. Restituere prælium. Deterrere aliquem à dimicatione. Auocare à prælijs. Fugere, Effugere ex, vel de prælio. Dimicationem cædemq́; fugere. Eripere se à pugna. Remouere se à certamine. Euitare dimicationem. Sedare, Ponere pugnam, contentionem. Exitus pugnarum, præliorum. Triumphum agere pugnæ.

Pugnator, eyn Streiter. *Pugnax*, Streitbar. *Certans*, *Decertans*, *Congrediens*, Streitend/ Treffend. *Bellator*, *Bellicosus*, *suprà*.

Pugnare, *Depugnare*, Streiten. *Præliari*, eyn Schlacht thun. *Velitari*, Scharmützlen. *Certare*, *Decertare*, *Dimicare*, *Contendere*, Streiten. *Congredi*, *Concurrere*, Treffen. *Decernere*, *Disceptare*, den handel mit Kriegen richten. *Confligere*, *Conserere*, *Digladiari*, Zusamẽ Schlagen/ Kämpffen.

Adiuncta.) Summa contentione, Viribus pugnare. Summa vi impetuq́; contendere. Decertare vi & armis. Valde depugnare. Vehementer, Vehementiùs præliari, contendere. Paratiùs dimicare. Gratis depugnare. Meliùs, Optima spe dimicare. Felicissimè decertare. Cautè confligere. Malè pugnare. Temerè confligere. Cum periculo dimicare, disceptare armis. Summo cum exitio depugnare. Peregrè depugnare. Sæpius confligere. Tot annos certare. Quotidie dimicare. Cominus pugnare. Semper depugnare.

Pugnaciter, Streitbarlich. *Bellicosè*, *suprà*.

OBSIDIO, *Obsessio*, eyn Belägerung. *Circumsessio*, Vmbringung. *Inclusio*, Einschliessung. *Oppugnatio*, *Impugnatio*, Stürmung.

Adiuncta) Summum periculũ, metus, Diuturnitas obsidionis.

Actiones.) Versatum in bellis, nullius obsidionis expertem esse. Ne punctum temporis respirare.

rare oppugnationem. Sustinere obsidionem. Capere vrbes obsidione. Liberare obsidione, periculo, metu obsidionis. Eximere aliquos ex obsidione. Relinquere obsidionem.

Obsessus, Circumsessus, Belägert. *Circumdatus*, Vmbgeben. *Circumuallatus*, Vmbschantzt. *Inclusus, Interclusus*, Eingeschlossen. *Oppugnatus*, Gestürmet.

Adiuncta) Vehementissimè obsessus & oppugnatus. Planè capti interclusiq;.

Obsessor, eyn Belägerer. *Oppugnator*, eyn Stürmer.

Obsidere, Circumsidere, Belägern. *Circundare*, Vmbgeben. *Circũuallare*, Vmbschantzen. *Includere, Intercludere*, Einschliessen. *Oppugnare, Impugnare*, Stürmen.

Adiuncta.) Omnibus copijs circumsideri. Vi, Vehementissimè oppugnare. Malè accipi in oppugnando. Nefariè oppugnari, & prodi.

EXPVGNATIO, die Eroberung. *Occupatio*, Einnemmung. *Oppreßio*, Vndertruckũg. *Deditio*, Ergebũg. *Captiuitas*, Gefängnuß.

Adiuncta.) Acerba, Luctuosa, Hostilis expugnatio. Tetra & detestabilis oppressio. Vetus occupatio. Nocturna expugnatio. *Actiones*.) Autorem esse deditionis. Spem non adimere deditionis. Redigere aliquos in deditionem. Ne ad deditionem quidem locum facere.

Expugnator, eyn Eroberer. *Oppressor*, eyn Vndertrucker.

Expugnatus, Erobert. *Oppressus, Confectus*, Vndergetruckt. *Captus, Captiuus*, Gefangen. *Exceptus*, Auffgefangẽ. *Dedititius*, Ergebẽ.

Adiuncta.) Planè, Penè, Indignissimè oppressus, captus. *Actiones*.) Ducere captiuum in triumpho. Redimere, Reddere, Necari captiuos.

Expugnare, Erobern. *Occupare*, Einnemmen. *Opprimere*, Vndertrucken. *Capere*, Fangen. *Dedere*, sich Ergeben. *Tenere*, Innhaben.

Adiuncta.) Violentiæ impetu opprimi. Vi oppugnando capere. Occasio & causa opprimendi. Facilè, Faciliùs opprimere. Inuitè capere. Improuisò opprimere. Subitò, Interdum opprimi.

VICTORIA, der Sieg/Vberwindung. *Palma, Laurea*, Siegzeychen.

Adiuncta.) Multæ, Plurimæ palmæ. Tot victoriç bellicç. Honesta, Honestissima, Præclara, Clarissima victoria. Insignis laurea. Præstans, Præstabilis, Incredibilis, Gloriosa, Cum laude cõiuncta, Gratissima, Dulcis victoria

ria. Incunditas, Lætitia victoriæ. Iusta, Incerta, Inclinata, Grauis, Grauiss. Turbulenta, Molesta, Insolens, Superba victoria: Insolentia, Ferocitas victoriæ. Iracunda, Crudelis, Crudeliss. victoria: Ira, Crudelitas victoriæ. Sanguinolenta palma. Horribilis, Periculosa, Mala, Nocētissima, Fœdior, Nefaria, Misera. Funesta, Acerbissima, Bellica, Naualis, Externa, Domestica victoria. Vrbana palma. Insolita, Recēs, Peropportuna, Diuturna victoria. *Actiones.)* Concupiscere victoriā: Vincendi cupiditate inflammari. Auidum, Studiosum esse victoriæ. Vouere se, Vota facere victoriæ. Petere victoriam. Contendere de victoria. Sperare, Timere, Horrere, victoriam. Consulere, Adiumento, Adiutorem esse victoriæ. Párere victoriam. Reseruare alicui, Deferre, Dare, palmam. Concedere victoriam. Venire ad aliquos victoriam. Cōsequi, Parare victoriam, laureā. Potiri palma. Accipere, Ferre, Referre palmā. Reportare victoriam. Conficere, Cōstituere victoriam. Recuperare, Adipisci, Párere aliquid victoriâ, vel per victoriam. Habere palmam, aut victoriam. Possidere victoriam. Duci præmijs victoriæ. Monimenta, Insignia, Fructum victoriæ collocare, percipere. Partiri, Communicare cū aliquo victoriam: Socium esse victoriæ. Nūciare, Significare, Probare victoriam. Gaudere, Lætari, Exultare victoriâ. Gratulari alicui victoriam. Plaudi victoriæ. Efferre se, Inflammatum esse victoriâ. Temperare, Moderari victoriā. Vti diuturna victoriâ. Tenere diutiùs victoriam. Permanere in possessione victoriæ. Pœnitere aliquem victoriæ. Lugere victoriam. Mœrori esse victoriā. Aduersarium, Infestum esse victoriæ. Vlcisci, De manu diripere, Excidere è manibus, Desperare victoriam. Terminari victoriam exitu. Conquiescere à victorijs. Mori, Cadere, Occidere, Concidere, Spiritum effundere &c. in victoria.

Victor, eyn Sieger / Vberwinder. _Victrix_, eyn Siegerin. _Superior_, eyn Obsieger. _Domitor_, eyn Bezwinger. _Laureatus_, als eyn Sieger gekrönt.

Adiuncta.) Omnium gentium victor. Virtus, Clementia, Sapientia, Æquitas, Misericordia victoris. Temperatior, Lætus, Armatus, Iratus, Acerbior)(Lenior, Sæpe victor. *Actiones.)* Existere victorem. Venire in manus victoris. Supplicem ire, Credere, Committere se, Parêre, Præmia cumulare, Coronas imponere &c. victoribus. Redire, Reuerti, Inuehi cum laurea victorem.

Victus, Deuictus, Vberwunden. _Superatus_, Vberwältiget. _Subactus_, Vndergetruckt. _Domitus, Edomitus_, Bezwungen.

Actiones) Confiteri se victum. Pudere, Cedere, Discedere, Cadere, Concidere, Occidere, Iacère victum. Recipere in fidem deuictos.

deuictus. Exercere iracundiam in superatos.

Vincere, Siegen/Vberwinden. *Deuincere, Peruincere*, den Sieg erhalten. *Superare, Exuperare*, Vberwältigen. *Subigere, Domare*, Bezwingen. *Frangere, Debilitare &c.* Schwächen.

Adiuncta.) Magnificè, Magno prælio, Vi, Viribus, Funditùs, Præclarè, Pulcherrimè vincere. Cupiditate inflammari, Studio teneri, Spem habere vincendi. Facilè, Facillimè vincere, superare. Sine prælio vincere. Turpissimè, In perpetuum victum esse.

Inuictus, Inexpugnabilis, Vnüberwindlich.

STRAGES, eyn Niderlag. *Clades*, eyn Mannschlacht. *Offensio*, Vnfall im Krieg. *Calamitas*, L. 44. *Cædes, Occisio.* L. 49.

Adiuncta) Magna, Maxima, Tanta, Quanta clades, strages. Horribilis strages. Importuna, Publica clades. *Actiones.*) Vereri stragem. Afferre cladem. Facere, Edere strages. Incidere in clades. Accipere, Ferre aliquo modo cladem. Premi, Frangi clade.

Stratus, Prostratus, Erlegt/ Nidergeschlagen. *Profligatus*, Vertriben. *Cæsus, Occisus &c* L. 49.

Actiones.) Efferre prostratum, Subleuare stratum & abiectū.

Sternere, Prosternere, Erlegē. *Profligare*, Vertreibē. *Fundere*, Zerströwen. *Cædere, Occidere*, L. 49.

DIREPTIO, *Spoliatio*, Plündrung/Beraubung. *Depopulatio*, Verwüstung. *Rapina, Præda, Spolia, orum*, der Raub/die Beut. *Manubiæ, Exuuiæ*, was man den Feinden abtringt/ od' außzeucht.

Adiuncta) Maxima præda. Tanta, Quanta spoliatio, manubiæ, præda. Plurima & pulcherrima, Cruenta spolia. Fœda direptio. Imperatoriæ manubiæ. Nauticę exuuiæ: & classium spolia. *Actiones.*) Concupiscere spolia. Spes prædæ & rapinarum. Cogitare rapinas. Relinquere vrbem direptioni. Impendêre direptionem. Facere quæstum & prædam, manubias. Fieri rapinas. Inferre depopulationem. Capere, Accipere spolia, prædam. Parere prædam. Trahere, Detrahere spolia, manubias. Nudare aliquem spolijs. Habere prædam, manubias. Ornari augeriq; spolijs: & Rem ornare spolijs, exuuijs. Decorare aliquid, Augere spolijs, Consecrare manubias.

Direptor, eyn Räuber. *Spoliator, Spolians, Prædator, Depopu-*

populator, eyn Plünderer/ Verherger.

Raptus, *Direptus*, *Spoliatus*, *Populatus*, Beraubt/Geplündert.

Rapere, *Diripere*, Rauben/ Beuten. *Spoliare*, *Dispoliare*, *Prædari*, Berauben/ Beuten/ Plünderen. *Populari*, Verhergen.

Adiuncta.) Tantum, Quantum diripere. Cupiditas diripiendi. Apertissimè prædari. Noctu populari.

EVERSIO, Zerstörung. *Excisio*, *Excidium*, Außreutung. *Vastitas*, *Vastatio*, Verwüstung.

Actiones) Inferre euersionem tectis &c. Efficere vastitatem. Defendere à vastatione. Depellere vastitatem.

Euersor, *Extinctor*, eyn Zerstörer. *Deletrix*, eyn Außtilgerin.

Euersus, *Excisus*, Zerstört. *Deletus*, Außgetilgt. *Vastatus*, Verwüst.

Adiuncta.) Penitùs excisus. In perpetuum euersus.

Euertere, Zerstören. *Excidere*, *Excindere*, Außreuten. *Diruere*, Schleyffen. *Extinguere*, *Delere*, Außtilgen. *Vastare*, Verwüsten.

Adiuncta.) Funditùs euertere.

Triumphus, eyn Triumph/ herrlicher Einzug. *Ouatio*, fröliche Widerfart des Siegers. *Trophæum*, eyn Siegzeychen.

Actiones.) Magnus triumphus. Plurima trophæa. Tot triumphi. Amplissimus triumphus. Clarum & exornatum trophæũ: Decus, Ornamentũ, Honos, Dignitas triumphi. Iustus, Iustiss. Verus, Certiss. Gratiss. Iucũdiss. Naualis triumphus. Æneum trophæum. *Actiones*) Flagrare, Ardere cupiditate triumphi. Postulare, Flagitare, Decernere, Deferre, Dare, Capere, Accipere, Agere, Deportare triumphum. Ducere aliquos per triumphũ. Decorare triumphum. Ponere, Statuere, Constituere trophæa. Ornari trophæis. Habere, Contemnere triumphum. Minuere decus & ornamẽtum triumphi. Eripere triumphum.

Triumphans, der Triumphiert. *Ouans*, der mit freuden vom Sieg widerfährt.

Triumphalis, zum Sieghafften Einzug gehörig.

Adiuncta.) Maximè, Bis triumphalis.

Triumphare, Triumphieren. *Ouare*, mit freuden vom Sieg einziehen.

Actiones.) Iterum, Gloriosè, Amplissimè, Honestissimè, Communiter rebus gestis simul triumphare.

DE RE FAMILIARI, ET COGNATIONE.

Locus XXXVII.

F*AMILIA*, *Domus*, die Haußhaltung/dz Haußgesind. *Oeconomia*, die Haußverwaltung. *Res domestica, vel familiaris.*

Adiuncta.) Magna, Maxima, Tāta, Quanta familia, domus. Vniuersa familia. Tota domus. Honesta, Honestissima familia, domus. Integritatis, officij, religionis plena, Modesta, Pudica, Castissima domus. Pura)(Funesta familia. Diligens in omni genere, Studiosissima, & cupidissima dignitatis, Familiarissima senectuti alicuius, Felix, Beata, Lætissima, Quæstuosissima, Mœsta, Inimica, Infamis, Crudelis, Facinorosa, Libidinosa, Plena stupri, flagitij, dedecoris, Omni scelere affluēs dom⁹.

Actiones.) Delectari familiâ. Cōparare, Emere familiam. Constituere rem familiarem, aut domesticam. Coniungi domos coniugio &c. Habere domum, vel familiam. Alere familiam. Vti familiâ. Commendare alicui domum, rem familiarem. Præesse familiæ. Regere, Gubernare domum. Administrare, Dispensare rem domesticam. Curare negotia domestica. Florere familiaritatibus, Necessitudinem habere domum. Consuetudine deuinctam habere domum. Impedirj, Afflictari res domesticas. Inferre stuprum, Referre ignominiam, vel calamitatem in domum. Perfringere domum & familiam. Diripere instrumentum, abducere familiam. Euertere familias. Non posse stare, aut stabilem esse, Funditus euerti, Concidere calamitate domum.

Familiaris, *Domesticus*, *Oeconomicus*, zur Haußhaltung gehörig/oder eyn Haußgenoß.

GENVS, das Geschlecht. *Gens Gentilitas*, *Nomen*, Verwanthniß. *Progenies*, *Stirps Prosapia*, das Herkommen/der Stamme. *Necessitudo*, *Propinquitas*, *Familia*, Verwandtschafft/Sipschafft. *Cognatio*, *Sanguis*, *Consanguinitas*, Blutsfreundtschafft. *Agnatio*, Verwandschafft vom Vatter her.

Adiuncta.) Ampla, Amplissima, Sum̄a familia, genus, cognatio. Tanta progenies, familia. Bonū genus)(Malum. Honesta familia. Genus honestiss. ac nobilissimū. Nobilis, Nobiliss. familia: Nobilitate præstans familia, genus. Generosa stirps. Clariss. Elegantissima, Splēdida familia: Splēdor, Dignitas, Honor, Laus, Gloria,

Gloria, Insignia, Ornamenta generis, vel familiæ. Florentissima, Fundatissima, Acerrima, Seuerissima familia. Humile, Infirmum genus: Ignobilitas generis. Abiecta & obscura familia. Ignoratio stirpis & generis. Infame genus, familia. Macula familiæ: Dedecus generis, nominis, cognationis. Naturalis cognatio. Diuina progenies. Regia stirps. Patritia, Consularis, Prætoria, Equestris, Plebeia familia. Ciuilis & generosa stirps. Communis sanguis. Paternum, Maternum genus, cognatio, sanguis. Propīqua, Propior, Certior cognatio. Vetus & illustris familia: Vetustas familiæ)(Nouitas generis. Antiquissima stirps: Antiquitas, Memoria generis. Pristina cognatio. *Actiones.*) Gigni, Generari, Propagari ab aliquo initium generis, ac nominis. Creari sanguine aliquo. Oriri stirpe. Nasci genere, vel familia. Prodire ex aliqua domo. Proficisci stirpe quadam. Esse in aliquo dignitatem generis: & Familiâ, Cognatione aliqua esse. Primarius, Prim⁹, Princeps genere: Stirpis alicui⁹ esse. Cum aliquo esse cognationem. Iungi, Coniungi cum aliquo cognatione, propinquitate, sanguine. Habere necessitudinem, aut cognationem cum aliquo. Teneri cognatione, agnatione, genere aliorū. Attingere aliquē cognatione. Agnoscere, Colere cognationem, propinquitatem. Vsurpari & comprobari cognationem. Honestare, In cœlū tollere progeniē. E tenebris in lucem vocare familiā abiectā & obscurā. Honorē afferre in domū, vel familiam. Florere familiam. Conseruare genus, nomen. Propagare stirpem. Extollere, Anteponere genus. Vinci familiâ. Contemnere, Aspernari genus. Agi honore familiæ. Infamem facere familiam: Labem sceleris relinquere in familia. Degenerare bonum stirpis naturale. Minui aliqd de genere. Cōtaminari stirpem. Turpitudinis notam inuri generi, ac nomini: Dedecus cognationis & familiæ grauiter ferre. Redactam ad paucos familiam ab interitu vindicare: Ruinas familiæ deflere. Intermortuam generis memoriā renouare. Occidere generis īsignia atq; ornamenta. Tollere cognationē, nomen, memoriā alicui⁹.

Gentilis, Gētilitus, eynes Geschlechts oder Stamens.

Oriundus, Ortus, Prognatus, Herkommen / Erbohren.

Domesticus, Familiaris, suprà eodem L. Necessarius, Propinquus, Cognatus, eyn Verwandter / Gesipter / Oehem. *Consanguineus*, eyn Blutsfreūdt. *Agnat⁹*, vom Vatter her Gefreūdt.

Adiuncta.) Multi cognati. Plures propinqui. Cōplures necessarij. Paucitas necessariorū, propinquorum. Bene, Optimè conuenientes propinqui cognatiq;. Antiquissima stirpe, Pari loco ortus. *Actiones.*) Florere ꝓpinquis. Abundare propinquorū cōsuetudine. Nudus à propinquis, nulla cognatione munitus.

Geerare, Gignere, Nasci, v. L. 5.

Alienus, Frembd. *Alienigena, Peregrinus &c. v. L. 32.*

ANTIQVITAS, *Antiqui, Vetustas, Veteres, Prisci*, die Alten. *Maiores*, die Altvorderen/Vorfahren. *Patres*, die Vätter. *Superior, Superiores*, die Aeltere.

Adiuncta.) Sapientia, Prudentia, Virtus maiorum. Doctissimi veteres.: Autoritas veterum. Incorrupta antiquitas. Prisca vetustas. Obscuri maiores. *Actiones.*) Orti maioribus aliquibus. Instituisse aliquid veteres: Constitutum, Traditum, Proditum aliquid esse à maioribus. Acceptum esse à vetustate. Monumentis testata consignataq; antiquitas. Laudare, Imitari maiores. Comprobare rem vetustatis commendatione. Dignũ præbere se maioribus. Errare, Emendari antiquitatem. Concedere aliquid antiquitati. Dicere contra opinionem & autoritatem vetustatis. Superare memoriam antiquitatis. Præluceare, Non deesse maioribus suis aliqua re.

Patrius, Vätterlich.

AVVS, eyn Großvatter. *Auia*, eyn Großmutter. *Proauus*, der Aene/des Großvatters Vatter. *Abauus*, der Vbräne / des Aenes Vatter. *Ataug*, Pfuchäne/ des Großvatters Vbräne.

Adiuncta) Duo, Tres &c. aui, proaui, abaui. Sapientissimus, Clariss. Saltator auus. *Actiones*) Habere, Esse, Meminisse, Imitari auum. Digniss. esse auo & maioribus suis. Hæredem esse auię.

Auitus, Altvätterlich.

PARENS, eyns vnder den Eltern. *Pater*, der Vatter. *Mater*, die Mutter. *Matercula*, eyn Mütterlin. *Genitor, Generator*, natürlicher Vatter. *Genitrix*, natürliche Mutter. *Vitricus*, eyn Stieffvatter. *Nouerca*, eyn Stieffmutter.

Adiuncta.) Bonus parens. Optimus genitor. Iustus, Sapiens, Sanctus, Humaniss. Chariss. Lenis, Facilis, Liberalis, Clemens, Indulgens, Mitissimus parens, vel pater: Grauitas parentis. Fortissimus, Parcus, Tenax, Auarus, Illepidus, Difficilis, Seuerus, Vehemens, Durus, Ferreus pater. Miser, Ærumnosus pater, parens. Humiles parentes. Iners, Impurus, Iniquus parens: Turpitudo, Iniuria parentis. Improbus pater. Conscelerata mater. Naturâ, Verus, Certus pater. Communis, Grandis natu parens, mater. Antiquior, Antiquissima parens, patria. Perpetui parentes Reipub. Libera, Mortalis mater. *Actiones.*) Procreari, Educari, Vestiri, Ornari à parentibus, patre, matre, genitore. Suscipi, Gigni, Nasci parentibus aliquibus, patre, matre. Nosse generatorem suum. Statuere,

tuere, Putare aliquem parētem, aut in numero parentis. Dici, Haberi, Esse, Inuenire parētem, vel numero parentis. Alià matribus. Amari à procreatoribus. Diligere, Obseruare, Colere, Vereri parentes. Pium esse in parētes: Pietas, Cultus parentum. Parere, Morem gerere parenti. Deduci ad morem & consuetudinem parentum. Auxilium ferre, Adiumento esse parenti. Alere parentes. Odio esse parentib. Ab eorum oculis concedere. Impium esse in parentes. Deserere, Violare, Verberare parentem. Priuari, Orbari parentibus. Perdere, Occidere, Necare, Interimere parentem.

***Paternus, Patrius,* Våtterlich. *Maternus,* Můtterlich.**

LIBERI, Kinder. ***Filius, Natus, Gnatus, Prognatus,* eyn Sohn. *Filiolus,* eyn Sőhnlin. *Filia, Nata, Prognata,* eyn Tochter. *Filiola,* eyn Tőchterlin. *Priuignus,* eyn Stiefſſohn. *Priuigna,* eyn Stiefſtochter.**

Adiuncta.) Grandis, Prætextatus filius. Grandis & nubilis filia. Paruus, Paruulus filius. Admodum parua filiola. Multi liberi. Vnicus filius, vel filia. Duo, Decem &c. filij. Tanta progenies. Probus, Nauus, Pudens, Probatus, Innocens, Innocentiss. Honestissimus, Optimus, Constantiss. Effigies humanitatis & probitatis paternæ filius. Pietate, modestia, ingenio prædita filia: effigies oris, sermonis, animi parentis. Tractabilis filius. Singularis quædā filia. Blandus & gratiosus, Venustissimus patriq; dulcissimus filius. Chari, Charissimi liberi, filius, filia, filiola. Iucundissimi, Suauissimi, Optatissimi, Florentes, Impuri & nefarij liberi. Dissolutus, Perditus, Consceleratus filius. Puberes filij. Nubilis filia. Adolescens, Adulta ætate filius. Posthumus natus. *Actiones.*) Operam dare liberis. Creare, Procreare, Suscipere liberos. Filiam suscipere ex aliquo viro. Parere liberos ex se mulierem. Nasci filios. Augeri filiolo. Relinquere filium. Adoptare, Institui, Fieri filium. Esse filium alicuius, aut in loco filij. Habere liberos, filios. Florere liberis. Amare liberos. Diligere procreatos. Non minoris facere filium vnum, quàm alterum. Delectari filiola. Desiderare, Osculari, Cōplecti filiolam. Imperare filijs. Tenere filium. Committere alicuius fidei liberos. Despondere, Collocare filiam. Dotem conficere filiæ. Displicere alicui, Odisse, Exhæredare filium, vel filiam. Abripi filios è complexu parentum. Morte mulctare filium. Amittere liberos, filios. Orbari filio, progenie: Orbitas liberorum. Humare liberos.

***Patrimus,* Kind dessen Vatter noch lebt. *Matrimus,* dessen Mutter noch lebt.**

ORBITAS, Weyßloſe. *Solitudo,* Eynſame.

 Adiuncta.)

Adiuncta) Maxima, Odiosa, Miserabilis orbitas. Dolor orbitatis. *Actiones*) Afferre dolorem, Deplorare orbitatem. Tutorem instituere orbitati.

Orbus, *Orbatus*, Weyßloß/ der Kinder/oder Eltern beraubt. *Orphanus*, eyn Weyß. *Pupillus*, vel *Pupilla*, eyn Weyß vnder Vormündern. *Posthumus*, der nach seins Vatters Todt geborn.

Adiuncta) Tanta progenie orbatus. Tam, Vsque eò orbus. *Actiones.*) Relinqui tutores orbis. Implorare fidem tutorum orbis. Fraudare pupillum. Fortunas patrias adimere pupillæ. Relinquere aliquid orbum.

Orbare. Weyßloß machen.

ADOPTIO, Annemmung an Kindsstatt.

Adiuncta.) Innumerabiles adoptiones. Simulata adoptio. *Actiones.*) Emancipare in adoptionem. Fieri adoptionem. Probare, Pro nihilo haberi, Tolli adoptionem.

Adoptatus, *Adoptiuus*, ann Kindstatt angenommen. *Adoptare*, an Kindstatt annemmen.

NEPOS, eyn Enckel/Kindssohn. *Neptis*, eyn Näffin/ Kindstochter. *Pronepos*, des Kinds Enckel. *Abnepos*, der Dritte Enckel.

Posteritas, *Posteri*, *Minores*, die Nachkömmlinge. *Progenies*, *Proles*, *Soboles*, eyn Zucht/hernach wachsende Jugend.

Adiuncta.) Infinita, Omnis, Omnium seculorum posteritas. Meliores posteri. Ferrea proles. *Actiones.*) Procreare, Propagare sobolem. Spem posteritatis habere. Timere inuidiam posteritatis: Verecundia posteritatis. Prospicere posteritatem. Rationem habere posteritatis. Seruire, Inseruire, Consulere posteritati. *R*elinquere, Reseruare, Tradere, Prodere, Propagare aliquid posteritati, vel posteris. Impendere, Redundare, Pertinere aliquid ad posteritatem. Indicare, Notum facere, Perspicuum esse aliqd posteritati: Extare aliquid ad memoriam posteritatis. *Prædicare*, Cōmemorare aliquid posteros: Memoria, Cōmemoratio posteritatis. Degenerare posteros. Obliuisci, Immemorem alicuius esse posteritatē. Obliuione posteritatis extingui aliquid. Expelli, Interire sobolem: Interire aliquid in posteritatem.

FRATERNITAS, Bruderschafft. *Germanitas*, der Geschwisterten verwandtniß. *Frater*, eyn Bruder. *Fraterculus*, eyn Brüderlin. *Germanus*, eyn rechter Bruder.

Soror,

Soror, eyn Schwester. *Germāa*, eyn rechte Schwester.

Adiuncta) Maior, Medius interiectus, Minimus frater. Gemini, Tres &c. fratres. Germanus frater, soror. Optimus, Integerrim⁹, Probatiss. Optatiss. Suauiss. Dulciss. Ornatiss. Amantiss. Cōiunctiss. Charissimus frater: Pietas, Amor fratrum. Concordissimi fratres: Concordia, Consensus, Æqualitas fraterna. Similitudo corporum & virtutum inter fratres. *Actiones.*) Loco fratris esse aliquem: Plurimum tribuere secundùm fratrem. Agere cū aliquo nō secus ac fratre. Amare vt fratrem. Vereri maiorem fratrē. Cōcordissimè viuere cum fratre. Distrahi, Dissentire à fratre. Iurgium existere inter fratres. Necare, Interimere fratrem.

Fraternus, Brůderlich. *Sororius*, Schwesterlich.

Fraternè, Brůderlicher weise. *Germanè*, Inniglich wie eyn Bruder.

PATRVVS, des Vatters Bruder. *Auunculus*, der Mutter brud. *Amita*, des Vatters schwester. *Matertera*, der Mutter schwester.

Adiuncta.) Pertristis patruus.

Patruelis, Geschwister Kind vonn Brüdern. *Amitini*, Geschwister Kinder von Bruder vnnd Schwester.

Consobrinus, *Cōsobrina*, der Mutter Brud od' Schwester Kind. *Sobrini*, Nachgeschwister Kinder.

Nepos ex fratre, vel sorore, des Bruders/oder der Schwester Kind. *Fratris, Sororis filius, vel filia*.

DE CONIVGIO, ET AFFINITATE.

Locvs XXXVIII.

CONIVGIVM, die Ehe/der Ehestand. *Connubiū, Matrimoniū*, Heirath. *Nuptiæ*, die Hochzeit.

Adiuncta) Multæ, Legitimæ nuptię. Castū & legitimū ius matrimonij. Plenę dignitatis & cōcordię nuptię, matrimoniū. Sceleris societate, Raptæ, Innuptæ, Nefariæ, Maritimę, Terrenę, Nouę nuptię. Stabile & certū matrimoniū. Diuturnæ, Quotidianæ nuptię. *Actiones.*) Delectari nuptijs. Locare aliquā nuptijs: In matrimōio, vel matrimōiū locare, collocare. Ducere aliquam in matrimoniū. Cōparare nuptias. Iungere, Coniungere aliquam nuptijs, coniugio. Connubia coniungere. Nancisci aliquam nuptijs, Habere aliquā, Tenere ali-

aliquam in matrimonio, vel matrimonium alicuius. Particeps connubij. Abhorrere à nuptijs. Expelli è matrimonio. Tolli matrimonium.

Coniunx, eyn Ehegemahl. *Vir*, der Mann. *Maritus*, eyn Eheman. *Paterfamilias* L. 39.

Adiuncta) Optimus, Adumbratus, Alienissimus vir. *Actiones.*) Nuptã esse viro, marito. Insidiari somno mariti. Carere viro.

Coniunx, *Vxor*, eyn Eheweib/ Haußfraw. *Nupta*, eyn Vermåhelte. *Matrona*, eyn ehrlich Eheweib. *Materfamilias*, L. 39. *Concubina*, eyn Kebsweib.

Adiuncta) Duæ, Plures vxores, nuptæ. Honesto loco nata, Iusta, Melior, Optima, Probatissima, Primaria, Præstantissima, Eximia pietate, virtute, gratia, Lectior, Lectissima vxor. Fidelior, Fidelissima coniunx. Fidissima & optima vxor. Castissima matrona. Pudicitia vxorũ. Sanctitas matronarum. Opulentæ, optimates matronæ. Ingenua, Eximia facie, Grauida, Prægnãs vxor. Ignobilitas vxoris. Auara, Auarissima, Crudelissima, Sacrilega, Periurijs delibuta vxor. Miseræ coniugis squalor & luctus. Alienæ vxores. Superior, Altera vxor. *Actiones.*) Inuenire, Ducere vxorem. In matrimonium, In concubinę locum ducere aliquam. Adiũgere vxorem, ex ea liberos procreare. Habere vxorem. In matrimonio habere aliquam. Moderari vxori. Amare, Diligere, Attrectare, Complecti vxorem. Esse, Concumbere cum vxore. Prægnantem esse, Parere vxorem. Nasci filium ex vxore. Conseruare, Restituere vxorem, coniugem. Cohibere manus, oculos &c. à coniugibus aliorum. Inuadere petulanter in vxorem alicuius. In stuprum illicere coniugem alicuius. Offerre stuprum vxori. Vexare, Raptare, Abducere vxorem. Discedere, Abripi ab vxore. Discidium coniugis. Vagari egentem cum coniuge. Necare, Occidere, Trucidare, Interimere vxorem, vel coniugem. Carere coniuge.

Coniugalis, zur Ehe gehörig. *Maritalis*, zur Verehlichung gehörig. *Vxorius*, dem Eheweib zuståndig. *Nuptialis*, Hochzeitlich.

Iungere, *Coniungere*, zusammen geben/ Verheirathen. *Collocare*, in die Ehe geben. *Ducere*, eyn Weib nemmen. *Nubere*, eynen Mañ nemmen/ sich Vermåhelẽ.

PROCVS, eyn Wårber/ der sich Vmbthut.

Adiuncta) Ignotus, Impudẽs procus. *Actiones.*) Repudiare procũ.

Ambire, Wårben/ sich Vmbthun.

SPONSALIA, die Eheberedung/ Handstreych.

Actio-

Actiones.) Præbere, Fieri sponsalia.

Sponsus, eyn Breutigam. *Sponsa*, eyne Braut/Hochzeiterin. *Nubens*, *Nympha*, die sich Vermählet.

Spondere, *Despondere*, Vermähelen.

DIVORTIVM, Ehescheydung. *Discidium*, *Discessio*, *Abruptio*, Trennung der Eheleuth. *Repudium*, Verschupffung des Ehegemahels.

Adiuncta.) Grauis abruptio. Iustum, Absurdum, Inutile discidium. Subitum diuortium. *Actiones.)* Constitui discidium. Facere, Fieri diuortium, discidiũ. Existere, Deflere discidium.

Discedere, Scheyden vom Ehegemahel. *Repudiare*, sein Ehegemahel Verschupffen. *Nuncium remittere.*

CAELIBATVS, Ledigerstand. *Viduitas*, der Wittwestād.

Cælebs, eyn Ledige Person. *Viduus*, eyn Wittwer. *Vidua*, eyn Wittib. *Innupta*, *Non nupta*, Vnuerheirath Weib.

AFFINITAS, Schwagerschafft. *Propinquitas*, Sipschafft. L. 37.

Adiuncta.) Tanta coniunctio affinitatis. Impurissima, Repentina, Noua affinitas. *Actiones.)* Deuincire se cum aliquo affinitate. Attingere aliquem affinitate, necessitudine. Intercedere cum aliquo affinitatem. Delectari affinitate. Coli castè affinitates. Diuelli affinitatem. Fieri diuortia, atq; affinitatum dissidia.

Affinis, eyn Schwager/oder Schwägerin. *Propinquus*, Gesipter. L. 37. *Leuir*, der Frawen oder des Manns Bruder. *Glos*, des Mañs schwester.

Adiuncta.) Nouus affinis. *Actiones)* Esse affinem alicui. Florere affinibus.

SOCER, eyn Schwäher. *Socrus*, eyn Schwiger.

Adiuncta.) Lautior, Grauissimus socer. Locuples socrus. *Adiũcta.)* Fieri, Habere, Esse socerum, vel socrum. Non ferre socrum. Abnuere alicui nomen soceri.

Gener, eyn Tochtermann. *Nurus*, eyn Sohnsfraw. *Progener*, des Kindstochtermann. *Pronurus*, des Kindssohnsfraw.

DE DOMINIO, AC SERVITVTE.

Locvs XXXIX.

DOMINATVS, *Dominatio*, *Dominiũ*, die Herrschafft. *Imperium*, Herrschung. *Mancipium*, *Mancipi*, eyn Eygenthum. *Potestas*, *Principatus* &c. L. 32. *Adiuncta*) Magna, Nimia dominatio. Tantus, Quantus dominatus. Firma, Moderata dominatio. Seueriora imperia. Superba, Superbiſs. dominatio, dominatus. Impotentiſſimus, Nefarius, Crudelis, Crudeliſs. Teterrimus dominatus. Ignominioſa & flagitioſa dominatio. Regia dominatio, dominatus. Domeſticum imperiũ. Diuturnitas dominationis. Nouus dominatus, dominatio. *Actiones*.) Cupiditas dominationis. Deiectare aliquem, Quærere, Expectare dominationem. Digniſs. eſſe dominatu. Dari alicui dominatum & principatum: Mancipio dare aliquid. Comparare dominationem. Locari in dominatu. Accipere rem mancipio. Occupare dominatum. Obruere ciuitatem dominatu. Habere dominationem, dominatum. Tenere imperium: Dominatu vnius teneri omnia. Eſſe in aliquo dominatum: & In dominatu eſſe aliquem. Subijci res dominationi. Parêre, Obedire dominationi alicuius. Premi, Opprimi dominatu. Ferre, Perferre dominationem, vel dominatum. Non recuſare imperium. Liberare aliquem, Pellere dominatu. Reſtituere in poſſeſſionem dominatus. Vacare dominatu. Sine imperio ſtare.

Dominus, *Dominator*, *Dominans*, eyn Herr/Herrſcher. *Domina*, *Dominatrix*, eyn Herrſcherin. *Herus*, der Haußherr. *Hera*, die Fraw im Hauß. *Paterfamiliâs*, der Haußvatter. *Materfamiliâs*, die Haußmutter. *Adiuncta*.) Bonus, Optimus, Aſſiduus dominus, paterfamiliâs. Blandiſſimæ dominæ. Multorũ prædiorum domini diuites. Grauiſſimus dominus. Dura, imperioſa, vehemens domina. Cæca & temeraria dõinatrix. Diſpar, Agreſtis, Furioſus dominus. Ruſticanus paterfamiliâs. *Actiones*) Concupiſcere dominũ eſſe. Præficere dominum atque imperatorem. Imponere alicui dominum, Conſtitui, Fieri, Eſſe dominum in aliquos. Habere dominum. Imperare ſeruo dominum. Dominari domino. Iubere, Vetare aliquid dominum, vel dominantem. Honeſtare, Ferre, Ignorare dominum. Mutatio dominorum, Profugere à domino. Liberari dominis.

Herilis, Zum Herren im Hauß gehörig.

Domina-

Dominari, Herrſchen. *Imperare*, Gebieten. *Regere, Adminiſtrare, Moderari, Præeſſe*, Verwalten/Vorſtehen. v. L. 32. *Mancipare*, zu Eygenthum vbergebē. *Subigere, Subijcere*, Inn ſein Gewalt bringen. L. 36. *Tenere, Obtinere, Poſsidere*, Beſitzen. L. 43.

Adiuncta.) Præceps & lubrica dominandi cupiditas. Audaciꝰ dominari. Ad extemum ſpiritum dominari in ſuos.

SERVITVS, *Seruitiū*, Knechtſchafft / Dienſtbarkeyt. *Miniſterium, Famulatus*, Dienſt/Dienung.

Adiuncta.) Honorifica, Iuſta ſeruitus. Tolerabilis conditio ſeruitutis. Fœda, Fœdiſſima, Crudeliſſima, Miſera, Miſerrima ſeruitus, famulatus. Dura, Duriſſima ſeruitus. Graue, Acerbiſsimum iugum ſeruitutis. Voluntaria, Domeſtica, Diutina, Diuturna ſeruitus. *Actiones.*) Denunciare alicui, Timere ſeruitutem. Imponere ſeruitutem fundo. Adducere, Tradere, Rapi, Abripi, Dari in ſeruitutem. Committere ſe periculo ſeruitutis. Pati, Perpeti, Ferre ſeruitutem. Eſſe in ſeruitute, famulatu. Vti miniſterijs. Seruire ſeruitutem. Premi, Opprimi ſeruitute. Recuſare ſeruitutem. Rumpere vincula ſeruitutis. Deijcere à ceruicibus iugum ſeruile. Repellere, Propulſare ſeruitutē. Eripere, Redimere è ſeruitute: Liberare è ſeruitute: Abſtrahere à ſeruitute.

Seruus, Serua, eyn Knecht/ Magd/Dienſtbott. *Seruulus, Seruula*, Knechtlin / Mäydlin. *Seruiens, Deſeruiens*, Dienend: *Conſeruus*, eyn Mittknecht. *Mancipium*, eyn Leibeygener. *Miniſter, Adminiſter, Miniſtrator*, eyn Diener: *Miniſtra, Adminiſtra, Miniſtratrix*, eyn Dienerin. *Famulus*, eyn Haußknecht. *Famula*, eyn Magd im Hauß. *Puer, Puerulus*, eyn Jung. *Ancilla*, eyn Magd. *Ancillula*, Mäydlin. *Pediſequus, Pediſequa*, Nachgänger.

Adiuncta.) Tam ſeruus. Multa mancipia: Vnus ſeruulus: Duo, Quatuor &c. conſerui. Bonus, Frugi, Integer ſeruus. Precioſa, Precioſiſsima mancipia. Beneuolus, Fidelis, Fideliſs. Minimè mendax, Benemeritus ſeruus, ſeruulus. Muliebris & delicatus ancillarum puerorumque comitatus: Omniū delitiarū atq; artium pueruli. Sordidati ſerui, mācipia. Agreſtes & barbati ſerui. Vitiū, Incōmodū in mancipio. Improbus, Audax, Sceleratꝰ ſeruꝰ. Acerrima miniſtra. Nequā, Nequiſs. ſeruꝰ. Impuriſs. miniſter. Furax, Fugitiuꝰ ſeruꝰ. Publicus ſeruus, miniſter. Paternus, Alienus, Ignotus ſeruus.

Actiones.) Parare, Emere, Vendere famulos, mancipia. Deligere ſeruos. Dare mancipia. Prębere ſe miniſtrum, mancipium. Fieri mancipia. Ornatus, Locupletatus mancipijs. Eſſe alicui, Habere ſeruum, miniſtrum. Vti ſeruis, miniſtris, mancipijs. Committere aliquid ſeruis: Imperare aliquid puero. Adeſſe alicui miniſtratorem. Miniſtrare alicui ſeruos. Sęuitiam adhibere in famulos. Retinere ſeruos. Excitare, Incitare, Concitare ſeruitia. Abducere mancipia. Aufugere, Conquirere ſeruum. Detrahere ſeruis nomen ſeruitutis. Libertate donare ſeruum.

Seruilis, Knechtlich. *Famularis, Ancillaris*, Dienſtbotten oder Mägden gehörig.

Seruire, Aſſeruire, Deſeruire, Inſeruire, Miniſtrare, Famulari, Ancillari, Dienen.

Adiuncta.) Magis, Maximè, Plurimum ſeruire, inſeruire. Toto corpore aſſeruire. Omni ratione inſeruire. Commodiùs miniſtrare. Studioſè, Fideliter inſeruire. Diligentiſſimè, Non ſatis ſeruire. Nihil inſeruire, Flagitioſiſſimè, Semper ſeruire.

Seruiliter, Knechtiſcher weiſe.

MANDATVM, Iuſſum, Iuſſus, Iuſſio, eyn Beuelch/ Geheyß. *Imperatum, Imperiū, Præceptum*, eyn Gebott. *v. & L. 32. 55.*

Adiuncta.) Maximum mandatum. Tria iuſſa: Plura, Modeſta, Seuera mandata. Ratum, Firmum, Vim habens iuſſum. Pernicioſa, Iniuſta iuſſa. Abſurdiſſima, Publica mādata. *Actiones.)* Depoſcere mandata, Deſcribere iuſſa. Dare, Mittere mandata, vel cum mandatis. Vrgere aliquem mandatis. Accipere, Recipere, Ferre mandata. Habere mandata, iuſſa. Seruire mandatis. Adferre, Deferre, Perferre ad aliquem mandata. Exponere, Intelligere mandata. Comprobare iuſſa. Curare mandata. Facere, Fieri aliquid iuſſu alicuius. Imperata facere. Conficere, Perſequi, Exequi, Exhaurire mandata. Satisfacere mandatis. Gerere rem mandatam. Immemorem eſſe mandati. Negligere, Ad ſuum commodum cōuertere, Contemnere mandatū.

Mandatus, Beuohlen. *Imperatus*, Gebotten. *Præſcriptus*, Fürgeſchrieben.

Mandator, eyn Beuehlgeber.

Mandatarius, eyn Beuehlhaber.

Mandare, Beuehlen. *Iubere*, Heyſſen. *Imperare*, Gebieten. *L. 32. Præcipere, Præſcribere*, Fürſchreibē. *L. 55. Imponere*, Aufferlegen.

Adiuncta.) Omnia, Vniuerſa, Nominatim mandare. Valde, Apertè iubere. Diligenter mandare. Impudenter onus imponere. Priuatim mandare. Repentè iubere.

Iniuſſus,

Iniussus, Vngeheyssen.

VETITVM, *Interdictum*, *Interdictio*, eyn Verbott/ Verbietung.

Adiuncta.) Crudelitatis, Sceleris &c. interdictum. *Actiones.*) Contendere, Repetere, Teneri aliquid interdicto prætoris. Nō licere aliquid per interdicta. Vendere, Respuere, Dissoluere, Tollere interdictum.

Vetans, *Interdicens*, *Prohibens*, Verbietend.

Vetitus, *Interdictus*, *Prohibitus*, Verbotten.

Vetare, *Interdicere*, *Prohibere*, Verbieten.

Adiuncta) Maximè prohibere aliquid. Apertè, Planissimè, Tacitè, Principiò vetare aliquid. Biduum prohiberi cibo &c.

OBEDIENTIA, *Obtemperatio*, Gehorsam/ Volge. *Obsequium*, Willfährigkeyt. *Actiones.*) Comprehendere multos obsequio. Delectari obsequio alicuius. Efficere aliquid obsequio. Abuti obsequio alicuius. Abijcere obedientiam. Discedere ab obsequio & indulgentia.

Obediens, Gehorsam. *Obsequens*, Willfährig.

Actiones.) Efficere, Præbere, Esse obedientem.

Obedire, Gehorchen. *Parêre*, *Obtemperare*, Volgen. *Obsequi*, *Obsecundare*, Zuwillen sein. *Morigerari*, *Morem gerere*, Volgen. *Audire*, *Auscultare*, Gehorchen. *Assentire*, Einwilligen.

Adiuncta.) *Maximè*, Multùm, Plurimùm, Diligenter, Diligentissimè obtemperare, parêre. Iure, Lege, Necessariò, Sua voluntate, Modestè parêre. Modus obtemperandi. Ad verba obedire. Faciliùs obtemperare. Citiùs parêre. A principio audire. Nunquam parêre.

DE DOMO, ET PARTIBVS EIVS.

Locvs XL.

DOMVS, eyn Hauß. *Domiciliū*, eyn Haußehr. *Aedes*, *Habitatio*, eyn Wohnung. *Aediculæ*, eyn Häußlin. *Sedes*, eyn Sitz. *Tectū*, *Focus*, *Lar*, *Penates*, die Wohnung/ Herberg. *Basilica*, *Palatium*, eyn Pallast. *Villa*, *Casa*, *Tuguriū*, *Gurgustium*, eyn Bawren häußlin/ Hüttlin.

Adiuncta) Magna domus: Maximæ ædes. Ampla, Amplissima domus: Laxitas in domo. Multiplicata domus. Tanta villa. Parua sedes, domus, villa: Pusilla, Minuscula villa. Vna domus angusta. Bonum domicilium, villa: Melior, Optima domus, villa: Bene ædificata villa. Aptum, Honestiss. domicilium. Præclara, & plena dignitatis, Egregia, Pulchra domus. *Magnifica* tecta, villæ: Magnificentiss. basilica: Lautiùs ædificata villa. Pluris esse domum. Nobilissimæ ædes. Illustria domicilia, ornata signis, picturis, instructa rebus omnibus: Ornata, Ornatior, Exornata, Ornamentorum plena domus)(Nuda atque inanis. Instructior & apparatior rebus omnibus, Locuples & referta, Locupletior, Locupletiss. domus, villa: Plena cælati argenti, stragulæ vestis, Completa, Cumulata rebus, aut hominibus domus. Amœnissimæ, Salubres)(Pestilentes ædes: Amœnitas, Suauitas villæ. Fidelis, Chara, Dulcis, Iucunda domus: Foci priuati chari. Vacua, Inanis, Nuda domus. Sordida villula. Aperta ac ne tuta quidem villa. Vitia domus, vel ædium: Malè materiatæ, ruinosæ ædes. Plena stupri, flagitij, dedecoris domus. Perturbatum domicilium. Misera tecta. Insalubris, pestilens, Funesta, Religiosa, Consecrata domus. Sarta tecta. Naturalis domus, sedes. Regia, Prætoria domus, ædes. Publica villa. Communis, Aliena, Nostra, Priuata domus, villa: Ædes, Foci priuati. Profanæ ædes. Paterna domus. Patriæ sedes: Foci patrij. Cœlestis ac diuina domus. Altissimum domicilium. Superior domus. Mediæ ædes, sedes. Depressa, Cæca, Iacens domus. Ima sedes. Intimæ ædes. Abditi ac penetrales foci: Sedes abditæ. Syluestria tecta. Longiùs abesse domum. Proxima villa. Vetus, Noua, Antiqua domus, sedes: Villa vetus: Pristinum domicilium. Certa, Stabilis sedes, domicilium. Æterna domus. *Actiones.*) Indigere tecto. Inuenire tecta. Efficere domum. Facere, Texere basilicam. Extruere villam, tecta. Ædificare, Exædificare domum, villam. Concupiscere, Eligere, Conducere domum. Accommodare ædes, habitationem: Committere domum. Proscribere domum, ædes: Venalem habere, Vendere, Emere, Parare domum, villam. Consequi sedem. Addicere alicui, tradere, donare ædes, villam. Dari domum. Introduci in villam. Collocare domicilium alicubi: In domo, domicilio, sede, ædibus collocare, ponere aliquem. Migrare, Immigrare, Cōmigrare in domum, domicilium. Habere alicubi domum, domicilium, ædiculas, sedem, basilicam, villam. Habitare in domo, domicilio, ædiculis, gurgustio. Tenere ædes: Obtinere domum. Vti domicilijs, villis. Regere, Administrare, Instruere domum. Curare villulas suas. Ornare, Exornare domum, villas, basilicas. Coniungere domos: Cōiunctio domorum: Adiungere accessionem ædibus.

ædibus. Honeſtare, Munire, Firmare, Claudere domum. Stare, Florere domum. Vocare, Inuitare aliquem domum ſuam, vel domo ac tecto, in villam. Patefacere, Patere, Patentem atque expoſitam, Apertiſſimam)(Clauſam habere domum aliquibus. Abducere, Deducere, Adducere aliquem domum. Introducere in domos: Reducere ad villam. Auertere, Conuertere aliquid domum ſuam. Deriuare in domum: Auferre Referre domum: Deferre, Inferre in domum. Deportare, Reportare, Comportare aliquid domum, vel in domum. Compellere aliquem domum. Diſcedere, Succedere in tecta. Venire domum, ad ædes, ingredi: Peruenire in domicilium: Ventitare, Frequentare, Celebrare, Colere, Viſere, Obire domos: Villas, obire, peragrare, præterire: Errare circum villulas. Diuertere domum alicuius: Diuerſari in domo: In villam diuertere. Properare, Concurrere, Concurſare domum. Inire, Introire, Ingredi domum. Credere ſe tectis. Recipere aliquos, Admittere in domum: Tecto recipere: Accipere ſedibus. Præbere alicui ſedem & domicilium. Reſidere in villa. Congerere res, Coaceruare ſub tectum, in domum. Explere, Complere, Replere domum. Eſſe, Manere, Remanere domi. Habere aliquid domi: Inhærere ſuis ſedibus. Tenere, Continere, Retinere domo, vel domi: Includere, Incluſum tenere, vel continere, retiuere domi, tectis: Abditum, Conditum, Septum eſſe tectis. Seruare, Aſſeruare, Reſeruare, Comprimere domi. Mittere aliquid domo: Emittere ex domo. Exire, Prodire, Egredi, Progredi domo, vel è domo, gurguſtio, villa. Commouere ſe domo: Moueri, Dimoueri ſedibus. Emigrare domo, vel ex domo. Cedere alicui domo: Diſcedere è domo. Vacare, Vacuam eſſe domum. Producere aliquem domo: Deducere de domo. Pellere, Expellere, Exterminare domo, ſedibus, focis, penatibus. Extrahere aliquem domo, è tectis: Extrudere, Eijcere, Exturbare præcipitem domo, focis patrijs, ſedibus, penatibus. Deſere, Relinquere domum, tecta, focos, ſedes, larem familiarem. Profugere domo. Prohibere domo, tecto: Claudi alicui domum. Abeſſe domo. Carere domo, domicilio, villa. Detineri à domo. Nunciare, Denunciare aliquid, Scribere domum. Reuocare aliquem, Reducere, Reuertere, Reuerti, Pedem referre domum, ad villam. Repetere focos: Recipere ſe, Redire, Reuenire domum, ad larem familiarem. Redimere domum. Reddi, Reſtitui domum, in ſedes ſuas: Reponi ſedibus ſuis. Recipere domum ſuam. Remigrare in domum. Vindicare à ſolitudine, Defendere domum, penates, tecta, villam. Inimicum eſſe focis alicuius. Perſpicere, Introſpicere domum, caſas: Contemplari villam: Scrutari domos. Afferre, Defer-

Deferre, Proferrre, Auferre, Depromere aliquid domo: Eripere, Efferre, Portare aliquid è domo, ædibus. Diripere domum, villam: Compilare ſedem ac domicilium: Expilare, Depeculari, Exhaurire, Exinanire domũ. Bellum inferre tectis. Obſidere, Oppugnare domum. Immittere, Fieri impetum, concurſum ad, vel in domum: Faces inferre, iactare, Ignes ſubijcere, circũdare tectis. Irrumpere in ædes. Expugnare domum. Priuare aliquem domo, tectis. Eripi domum. Violare, Affligere domum: Vexare lares familiares. Dedicare, Publicare domum. Conuellere tecta ſedesq;. Frangere, Demoliri, Diruere, Corrucre, Vitium facere domũ, ædes. Cadere tecta. Diſturbare domũ, tecta. Incendere, inflammare, Ardere, Flagrare, Deflagrare domum, ædes, tecta. Euertere, Peruertere, Excindere domum, villam, tecta, focos. Concidere, Perire, Complanari, Deleri domũ. Inferre vaſtitatem ædibus. Reſtituere & reficere ædes.

Domeſticus, zum Hauß gehörig. *L.37.* *Habitabilis*, Bewohnlich.

Habitator, eyn Einwohner. *Habitans*, Wohnhafft. *Incola*, *L.32.*

Adiuncta.) Mundi habitatores. *Actiones.)* Conducere domum, Ineſſe habitatorem.

Habitare, *Habere*, Wohnen. *Colere*, *Incolere*, Bewohnẽ/ Einwohnen. *Degere*, *Viuere*, ſich jrgend Halten oder Wohnen. *Frequentare*, oft an eynem Ort ſein.

Adiuncta.) Laxè, Magnificè, Frequentiſſimè, Raris & anguſtis locis, Bene, Meliùs, Bonis & illuſtribus domicilijs, Gratis, Aliquot millibus nummûm, Vnà, Planè cum aliquo, Planè ſimul, Multos annos habitare.

Domi, Daheymen/Zuhauß.

Inhabitabilis, Unbewohnlich. *Deſertus*, *Vaſtus*, *Incultus*, Verlaſſen/Unerbawt. *L.11.*

VESTIBVLVM, *Propylæum*, der Platz vor der Thür. *Forum*, der Eingang. *Exedra*, *Exedria*, Geſtül vmb den Eingang. *Aditus*, der Zugang. *L.11.*

Adiuncta.) Præclara propylæa. Honeſta veſtibula. Illuſtres aditus. Vacuum, Priuatum veſtibulum. Primus aditus & veſtibulum ædium. Noua exedria. *Actiones.)* Inſtitui exedria. Facere aditum. Præponere veſtibulum & aditus ædibus. Venire in exedram. Sedere, Recubare in ea. Celebrari veſtibulum frequentia hominum. Eſſe, Non latere in veſtibulo. Prohibere aliquẽ, Priuare aditu veſtibuloque.

ATRIVM, eyn Vorhoff/oder Saal/

Saal. *Atriolum*, eyn Vorhöfflin. *Aula*, eyn Fürstenhoff. *Area*, eyn lärer Platz/ Hoffstatt. *Areola, impluuiũ*, eyn Höfflin/offen Plätzlin darauff es reanet.
Adiuncta.) Maius atrium. Pulchra area. Instrumentum, Ornamentum, autoritas aulæ. *Actiones.*) Fieri atriolum, Auctionari in atrijs.

PENETRALE, & Penetrales, eyn Iñerlich ort des Hauses.
Penetralis, Interior, Intimus, Innerlich/Innerste.

CONCLAVE, eyn beschliessig Gemach.
Actiones.) Fieri conclaue. Ire cubitum, Committere se in conclaue. Corruere, Concidere conclaue.

COENACVLVM, eyn Saal/ort da man Isset. *Triclinium*, Gestület ort. *Hybernũ, Hybernacula, orum*, ort da man zu Winter wohnet. *Hypocaustum*, eyn Stube.
Adiuncta.) Tria triclinia. Altum hybernum. *Actiones.*) Sternere triclinium. Accipere aliquos triclinio. Exire de triclinio.

Musæum, eyn Studierstube. *Bibliotheca*, eyn Bücherstube
Adiuncta) Mirifica bibliotheca. *Actiones.*) Abdere se in bibliothecam. Sedere in bibliotheca libris circumfusum. Promere libros è bibliotheca. Egere bibliothecis.

CVBICVLVM, Dormitorium, eyn Schlaaffkam̃er. *Thalamus*, Eheleut Kammer.
Adiuncta.) Subgrande, Alienum cubiculum. *Actiones.*) Ire, Discedere, Venire, Admittere, Reducere, Introducere, Deferre in, vel ad cubiculum. Claudere fores cubiculi: Includi aliquid, Recumbere aliquem in cubiculo. Egredi, Exire è, vel de cubiculo.
Cubicularis, zur Schlaaffkammer gehörig.

CELLA, *Apotheca, Penarium, Promptuarium*, eyn Keller/ oder Speißkammer. *Cellula*, eyn Kellerlin.
Adiuncta) Penaria, Vinaria, Olearia, Referta cella. *Actiones.*) Imperare, Emere, Sumere, Polliceri frumentum in cellam. Plenam, Refertam relinquere cellam. Scrutari apothecas. Condonari apothecas nequissimis.

Horreum, Granarium, eyn Schewer/ Kornschütte.

Pana-

Panarium, eyn Brot Kammer/Kensterlin/oder Korb. *Panariolum*, eyn Brotkörblin.

Carnarium, eyn Fleyschkammer/ oder Kensterlin zum Fleysch.

Oporotheca, eyn Obskammer.

Hypogæum, eyn Gewölb oder Keller vnter der Erden.

ARMARIVM, Armariolum, eyn Kasten/oder Kensterlin/darein man etwas behaltet.

Vestiarium, eyn Gewandtkammer/ Kleyderkasten.

CVLINA, *Coquina*, eyn Küche. *Popina*, eyn Gart Küche.

Adiuncta.) Ingentes culinæ. Tenebricosa, Teterrima popina.

Focus, Foculus, der Herdt/die Herdtstatt.

Actiones) Ponere foculum. Sedere ad focum.

Fornax, eyn Offen. *Caminus*, eyn Kamyn.

Adiuncta.) Luculentus caminus. *Actiones.*) Vti camino.

Vaporarium, Infumibulum, eyn Rauchloch/ Kämet. *Præfurnium*, das Offenloch.

Vrnarium, Lauatrina, der Wasserstein.

BALNEVM, *Balneæ, Balnearia, orum*, eyn Badstube/ oder Badt. *Lauatio, Lauacrum*, eyn Wasserbadt.

Adiuncta) Publicæ, Xeniæ balneæ. Intimum vestibulum balnearum. *Actiones.*) Calefieri balneum. Parari lauationem. Ducere aliquem in balneum. Educere è balneo. Venire in balneas, Perfundi, Defricari. Exire de balneis, è balneo.

Apodyterium, eyn Vorbadstub da man sich außzeucht. *Assa, Sudatorium*, eyn Schwitzstube.

Alueus, eyn Wassertrog im Badt. *Labrum, Solium*, eyn Badtbütt.

CLOACA, eyn Dolen darein Vnflath fleußt. *Latrina, Forica*, eyn Heymlich gemach/Profej.

STABVLVM, eyn Stall. *Præsepe, Præsepium*, die Krüpffe/oder Barne.

Equile,

Equile, eyn Roßstall.
Bubile, eyn Rinderstall.
Ouile, Caula, eyn Schaaffstall.
Caprile, Hœdile, eyn Geyssenstall.
Suile, Hara, eyn Säwstall.

VIVARIVM, eyn ort da man lebendige Thier zeucht. *Cauea*, eyn Kefich.
Actiones.) Includi in caueam. Emitti è cauea. Liberari cauea.
Auiarium, eyn Vogelhauß.
Columbarium, eyn Taubhauß.
Gallinarium, eyn Hünerhauß.
Chenoboscium, eyn Gänßstall.
Nessotrophium, eyn Entenstall.

FOENILE, eyn Höwhauß.
Lignile, eyn Holtzhauß.
Fimetum, Sterquilinium, eyn Mistgrub/ oder Kaste.

AEDIFICIVM, Structura, eyn Gebäw. *Aedificatiuncula*, eyn Bäwlin. *Opus*, eyn Werck/ Baw. *Domus, Aedes, &c. suprà.*
Adiuncta) Magnificum ædificium, opus. Ingens, *Mirandæ* altitudinis opus. Bonum, Vitiosum opus. Vitium operis. Publica)(Priuata, Sacra)(Profana ædificia. *Actiones*) Locare opus alicui: Locatio operis. Conducere opus: Conductor operis. Addici opus alicui. Diem dicere, præstituere, præfinire operi. Facere, Fieri opus, structuram: Efficere, Perficere, Ædificari opus. Extruere, Construere ædificium: Fabricator, Architectus operis. Constitui opus. Inuisere ædificium. Parcere ædificijs. Defendere)(Oppugnare ędificia. Tollere, Rescindere, *Reficere* opus. Destruere, Deturbare, Delere ædificium.

FVNDAMENTVM, das Fundament/ Grundveste. *Solum*, der Boden. *Pauimentum*, eyn besetzter Boden/ Oesterrich. *Superficies, Area* eyn lärer Platz.
Adiuncta.) Dignitas, pauimenti. Marmorea pauimenta, sola. Pręclara area. *Actiones.*) Facere solũ marmoreum. Fieri rectè pauimenta. Iacere, Ponere, Agere fundamenta. Natare vino &c. pauimenta.
Fundatus, Gegründet. *Pauimentatus*, Besetzt/ gepflästert.
Fundare, Gründen/ Grundvest machen. *Pauire, Pauimentare*, Besetzen/ Pflästeren.

Ad-

Adiuncta) Maximè, Magnis laboribus, Accuratè, Præclarè fundare.

PARIES, eyn Wandt. *Parietina*, eyn alte Bawfällige Wandt. *Maceria*, *Murus*, *Sepes*, *Septum*, eyn Schiedwandt/Zaun *v. L*, II.

Adiuncta.) Duo, Iidem parietes. Directus, Ornatus paries. Vitij aliquid esse in parietibus. Nudi, Deformati parietes. Communis, Priuatus, Domesticus, Interior paries. *Actiones*) Ducere, Interponere, Adiungere parietem. Tegere, Vestire Dealbare, parietem. Figere, Includere aliquid in parietibus. Contineri, Tegi, Oculi aliquid parietibus. Versari, Facere, Fieri aliquid intra parietes. Tueri se parietibus, vel præsidio parietum. Tutum esse intra parietes. Stare, Manere parietes. Bellum inferre parietibus, tectis. Perfodere, Demoliri, Deturbare, Restitui parietem.

TECTORIVM, *Tectoriolum*, Tünch, Weissung. *Gypsus*, Gypß. *Incrustatio*, Tünchung.

Adiuncta.) Bella tectoriola. Cōcinnū, Vetus, Nouum, tectoriū. *Actiones.*) Inducere tectorium. Includere aliquid tectorio. Delere tectorium.

Tectorius, zum Tünchen oder weissen dienlich.

TABVLATIO, *Contabulatio*, Vertäffelung. *Tabulata*, Täffelwerck. *Tabula*, eyn Taffel. *Asser*, *Assula*, *Assamentum*, Thielen/Bretter. *Tabulare*, *Contabulare*, Vertäfflen.

OSTIVM, *Ianua*, *Fores*, eyn Thür. *Ostiolum*, *Foricula*, Thürlin. *Valuæ*, Zweyfache Thieren. *Posticum*, eyn Hinderthür.

Adiuncta) Magnificentiores, Perfectiores valuæ. Pulchritudo valuarum: Argumenta, Signa, Bullæ &c. in valuis. *Actiones*) Fieri valuas ad ornandum, aut claudendum. Habere, Aperire ostium, fores, valuas. Patefieri ianuam: Patére aditum, ostium, valuas. Intromitti, Ingredi, Recipi ianuâ. Claudere januam, fores, valuas. Frangere, Effringere, Reuellere fores, ianuam, valuas. Restituere fores.

Ostiatim, von eyner Thür zur andern.

LIMEN, eyn Thürschwell. *Superliminare*, die Oberschwell.

Actiones.) Pedem efferre limine. Prohibere aliquem limine tectoq;.

Postis, *Postes*, *Parastades*, die Thürpfosten.

Actiones.) Tangere, Tenere postes.

Car-

Cardo, eyn Thürangel.

Cornix, *Cantharus*, eyn Thürring.

Pessulus, *Repagulum*, *Obex*, eyn Riegel/ Grendel.

Actiones.) Valuas claudere repagulis. Conuellere, perfringere repagula.

CLAVSTRVM, *Sera*, eyn Schloß.

Actiones) Custodire aliquid claustro. Committere alicui claustra. Tenere, Continere, Refringere, Effringere, Reuellere claustra.

Clauis, eyn Schlüssel. *Clauicula*, eyn Schlüsselin.

Actiones) Tradere alicui claues.

Clausus, *Occlusus*, Beschlossen/ Verschlossen. *Obstructus*, zugemacht.

Claudere, Beschliessen. *Occludere*, Verschliessen. *Obstruere*, Zumachen.

Recludere, *Reserare*, wider Auffschliessen. *Aperire*, *Patefacere*, Auffthun.

FENESTRA, eyn Fenster. *Fenestella*, eyn Fensterlin. *Lumen*, *Luminare*, eyn Liecht.

Actiones.) Lata lumina)(Angustia fenestrarum. *Actiones*) Mutare lumina. Obstruere luminibus.

Cancelli, *Transenna*, Gerembs/ Getterfenster. *Clathrus*, *Clathrum*, Getter.

Adiuncta.) Forenses cancelli. *Actiones.*) Circumdare, Circumscribere cancellos. Aspicere per transennam. Egredi extra cancellos.

Iugamenta, Fenstergestell.

SCALA, vel *Scalæ*, eyn Stege/ oder Leyter. *Cochlea*, *Cochlidium*, eyn Schneck/ Schneckensteg.

Actiones.) Ascensum parare per scalas. Periculum struere sublatis aut incisis gradibus scalarum.

Gradus, eyn Staffel/ Tritt.

Adiuncta) Malè hærentes, Noui gradus. *Actiones.*) Ædificari gradus. Ascendere gradibus. Complere, Conuellere, Incidere, Tollere gradus.

CONTIGNATIO, eyn Büne.

Tignus, *Trabs*, *Trabes*, eyn Balcke/ Trom. *Tigillus*, *Tigillum*, eyn Bälcklin/ Latte.

LACVNAR, die Büne zwischen den Balcken. *Laquear*, *Laqueare*, *Laquearium*, die ober Büne.

Actiones.) Demittere aliquid è lacunari appensum.

Laqueatus, von oben Vertäfflet.

Adiūcta.) Pulcherrimè laqueat⁹.

FORNICATIO, *Cōcameratio*, Wölbung/ Zusam̄enschliessung

ſung in eynen Schwyb-bogen.

Fornix, eyn Gewölb. *Camera, Arcus*, eyn Schwybbogen.

Adiuncta.) Ingentes fornices cœli. *Actiones.*) Abſoluere arcũ. Improbare, Mutare cameras.

Fornicatus, Concameratus, Gewölbt / zuſammen geſchloſſen in eynen Schwyb bogen

Fornicare, Cõcamerare, Wölben / Schwybbogẽ ſchlagẽ.

COLVMNA, *Columen*, eyn Saul / Vnderſtütze. *Columella*, eyn Säulin. *Sublica, Sublicium*, eyn Pfeiler vnder eyner Brucken joch. *Tibicines*, Sprieſſen.

Adiuncta.) Magnum columen. Excelſa columna. Tribus cubitis non altior, Eminens columella. Summa columna. Recta, Polita, Aurea, Inaurata, Solida, Marmorea, Dealbata, Antiqua, Noua columna. *Actiones.*) Facere, Efficere, Ædificare columnã. Statuere columellam. Collocare, Dealbare columnas. Suſtinere porticus, columnas. Incidi, Perſcribi aliqđ ĩ colũna. Perterebrare, Demoliri, Violare, Deijcere, Frãgere, Tollere, Auferre, Euertere, Reponere columnas.

Epiſtylium, Capitulum, das Capital vff eyner Saulen.

Scapus, das Mitteltheyl eyner Saulen.

Baſis, Spira, der Fuß oder Vnderſatz eyner Saulen.

Adiuncta) Excelſa, Altior, Aduerſa baſis. *Actiones.*) Facere, Ponere baſin.

PROIECTVRA, eyn Vberhãg / Vorſchopff. *Pergula*, eyn Ercker.

Proceres, Krapffſteyn. *Telamones*, Tragbilder.

TECTVM, eyn Tach. *Subgrũda*, eyn Vortächlin.

Actiones.) Firmum, Pulcherrimum, Vndiq; laqueatum, Auratum, Marmoreum, Ebore & auro fulgens, Multorum faſtigiorum tectum. Vitium in tecto. *Actiones.*) Facere, Reficere, Abſoluere tectum. Perducere, Peruenire rem ad tectum. Tollere altius tectum. Proijci tectum. Defluere aquam in tectum. Auferre, Reſtituere tectum.

TVRRIS, eyn Thurn. *Turricula*, eyn Thürnlin.

Adiuncta) Complures turres. Alta, Altiſſima turris. *Actiones.*) Munire aliquid turribus. Percuti de cœlo turres. Capere turres & muros.

Faſtigium, der Gipffel / oder Fürſt eynes Gebäwes. *Culmen, Conus, idem. Pinna, Pinnaculũ*, Zinnen.

Ad-

Adiuncta) Multa fastigia. Venustas, Necessitas fastigiorum. *Actiones.)* Fabricarj, Imponere operi fastigium.

Tegula eyn Zigel. *Scandulæ*, Schindelen.

Actiones.) Admittere aliquid per tegulas. Demere tegulas. Relinquere alicubi nullam tegulam.

CANALIS, eyn Kändel/ Nach. *Imbricium, Imbrex*, eyn Tachkändel/ Holzigel. *Compluuium*, *Cisterna*, eyn Cistern Wasserthol.

DE SVPELLECTILI, ET INSTRVMENTO DOMESTICO.

LOCVS. XLI.

SVPELLEX, Haußrath/ Fahrende haab. *Instrumentum*, *Arma*, Rüstung/ Zeug. *Vas*, *Vasa*, Geschirr. *Vasculum*, eyn Geschirrlin. *Ruta cæsa*, beweglicher Hauß rath. *Scruta*, Gerümpel.

Adiuncta) Magnum instrumentum. Grande vas. Multa supellex, instrumenta. Satis instrumenti. Plurima, Aliquot vasa: Maxima vis vasorum. Omnis, Vniuersa, Pulcherrima supellex, vasa. Optimè facta vasa. Lauta, Elegantior, Ad delicias comparata supellex. Magnifica vasa, Preciosè cęlata. Aurea, Argentea, Corinthia, Deliaca, Samia Fictilia vasa. Vinarium, Inane, Sine aqua, vino, oleo vas. Publica vasa. *Actiones.)* Parare, Comparare supellectilem. Facere, Fieri vasa. Abundare vasis. Trāsferre instrumenta. Efferre, Exponere vasa. Distribuere, Secernere, Ponere, Disponere, Seponere, Reponere vasa, vel instrumenta. Ornare domum supellectili. Delectari vasis. Rogare ab aliquo vasa, Accipere, Recipere vasa: Sumere instrumenta: Arripere arma. Vti vasis, vel armis. Colligere vasa. Saluam alicui esse supellectilē. Deponere arma. Vendere vasa. Auferre, Tollere supellectilem, vasa. Diripere instrumentum. Extorquere vasa de manibus. Exportare, Deportare supellectilem, vasa. Amittere suppellectilē. Collisa esse vasa.

MENSA, eyn Tisch: *Mensula*, eyn Tischlin. *Orbis*, eyn Scheibentisch.

Adiuncta.) Maxima, Pulcherrima, Citrea, Argentea, Delphica mensa è marmore. Secunda, Hospitalis mēsa. Solennis, Quotidiana mensa. *Actiones.)* Præponere, Statuere, Extruere, Apponere mensam. Consistere ad mensam, ministrare. Mittere alicui de mensa. Assecla mēsarum. Tolli, Auferri mensam.

SCAMNVM, eyn Banck. *Sedes*, *Sedile*, *Sella*, eyn Sitz/ Sessel:

Seſſel: *Sedecula*, eyn Seſſelin. *Solium*, eyn herrlicher Sitz. *Cathedra*, eyn hoher Stuhl. *Subſellium*, nidriger Banck/oder Stuhl.

Adiuncta.) Celſiſſima ſedes. Aurea ſella. Paternum ſolium. *Actiones.*) Stabilire ſcamnum. Aſcendere in ſedem. Sedere in ſella, ſedecula, ſolio: Conſidere in ſedibus. Concedere alteri ſuā ſedem. Exilire de ſella.

Scabellum, eyn Schemel/Bäncklin. *Suppedaneum*, eyn Fuß.

MAPPA, eyn Tiſchtuch.

Mantile, eyn Handzwehl/ oder Seruetlin.

Diſcus, eyn Teller. *Orbis*, eyn runder Teller. *Quadra*, eyn viereckter Teller.

Circulus, eyn Tiſchring.

Salinum, eyn Saltzfaß.

Cochlear, *Cochleare*, eyn Löffel.

Cochlearium, eyn Löffelkörblin.

Culter, *Cultellus*, eyn Meſſer/ Meſſerlin. & L. 36.

Caniſtrum, *Panarium*, eyn Brotkorb.

Flabellum, eyn Wäiwedel. *Muſcariū*. eyn Muckēwedel.

ABACVS, eyn Anrichte/Credentztiſch.

Adiuncta) Complures, Aliquot abaci. *Actiones.*) Ornare abacū argento, auroq; cælato. Exponere in abaco, Auferre vaſa.

POCVLVM, eyn Trinckgeſchirr. *Argentum*, *Aurum*, Silber od' Güldengeſchirr. *Vaſa*, *ſuprà*. *Scyphus*, eyn Becher. *Cyathus*, eyn Becherlin. *Crater*, eyn groſſer Becher. *Patera*, *Phiala*, eyn Schaal. *Trulla*, eyn Kopff/ Dopleth. *Calix*, eyn Kelch. *Carcheſium*, eyn Krauß. *Vitrum*, *Vitrea*, eyn Glaaß. *Guttus*, *Bombylius*, eyn Engſter. *Aliphanus*, eyn Aemlin/ Māmkändtlin.

Adiuncta.) Magna, Maiora, Maxima pocula, calices: Magnitudo poculorum. Immania, Non parua, Non magna, Minuta atq; rorantia, Frequentia pocula. Complura paria ſcyphorum: Bini ſcyphi. Magnum, Permagnū, Maximum, Grande pondus auri, aut argenti: Plenum argentum: Plena domus argenti cælati optimi. Tam præclarum, tam nobile argentum. Precij alicuius, Optimi ſcyphi. Aurea, Ex auro pocula, ſcyphi: Patera aurea grauis. Cælatum argentum, aut aurum: Sigillati ſcyphi. Bene, Optime factum argentum: Summo artificio

facta

Facta pocula, Cum emblematis, imaginibus, gemmis. Delicatus crater: Filicata patera. Circæũ, Mortiferum poculũ. *Actiones.*) Poscere, Ministrare, Exponere, Apponere pocula, argentum. Resplendere argentum. Legare alicui argentum. Tradere, Dare poculum, scyphum. Surripere, Referre pateram: Interceptio poculi. Habere scyphos. Tenere poculum, vel pateram manu. Auctus, Ornatus argento. Vti poculis. Excipere aliquid paterâ. Epoto, Exhausto poculo, mori. Superare alios poculis: Principem esse poculorum. Inuadere argentum alicuius. Auferre scyphos. Carere poculis frequentibus.

Manubrium, Ansa, eyn Hand habe am Trinckgeschirr.

Crusta, Emblema, Bildwerck am Geschirr.

Labrum, das Bort / oder Ranfft am Geschirr.

OENOPHORVM, eyn Gölte. *Cantharus*, eyn Kandte. *Cirnea*, eyn Schenckkandte. *Lagena* eyn Fläsch. *Laguncula*, eyn Fläschlin. *Seria*, eyn Lagel. *Amphora*, *Ampulla*, eyn Krug / oder bauchecht Glaaß. *Fidelia*, eyn Irdiner Krug.

Adiuncta) Plenum œnophorum. Quinq; lagunculæ. Inanes lagenę. *Actiones.*) Obsignare, Exiccare lagenas. Perdere ampullam.

GVTTVRNIVM, eyn Gießfaß.

Pollubrum, *Malluuium*, eyn Handtbecke.

Peluis, *Pelluuium*, eyn Fußbecke.

Aquiminarium, *Nasiterna*, eyn Kältwasserkässel.

Frigidarium, dz Kältwasser.

DOLIVM, eyn Faß. *Doliolũ*, eyn Fässlin. *Cadus*, eyn Tonne.

Cupa, *Lacus*, eyn Standbütte. *Labrum*, *Solium*, eyn Bütte / Zuber. *Capedo*, eyn weit Geschirr. *Hydria*, eyn Wassernapff.

Orca, eyn Ständel.

Vrceus, eyn Kübel / oder Schöpffgeschirr. *Vrna*, eyn Eymer. *Situla*, eyn Schuffe. *Matellio*, eyn Schöpffpfännlin. *Harpagium*, eyn Sprentzkrug.

TORCVLAR, *Torculare*, *Torcularium*, eyn Kelter / Trotte. *Prælum*, eyn Preß.

Qualus, eyn Seyzkorb.

FISTVLA, Tubus, eyn Teuchel. *Siphon*, eyn Rör. *Vter*, eyn Schlauch.

Infundibulum, eyn Trächter.

Epistomium, eyn Han/Laaßzapff. *Siphũculus*, eyn Rörlin. *Spina* eyn Zapff.

Excipulus, eyn Fürsetzlin.

Coquinarium vas, Kuchengeschirr.

IGNIARIVM, eyn Feurzeug.

Chalybs, eyn Fewreisen.

Silex, eyn Fewrsteyn.

Fomes, der Zundel.

Sulphuratum, eyn Schwefelkertzlin.

LVCERNA, Lychnus, Lampas, eyn Liecht oder Ampel.
Actiones.) Inferre lampades. Adhibere lucernam. Scribere, Inflammare epistolam lucernâ. Obscurari, Offundi lumen lucernæ. Deserere aliquem lucernam.

Candela, eyn Kertz/ Liecht. *Cereus*, eyn Wachskertz.

Elychnium, der Dacht oder Wiechen. *Fungus*, der Butze.

Candelabrum, eyn Liechtstock.

Lychnuchus, eyn Ampellenstock.
Adiuncta) Magnitudo, Pulchritudo candelabri. Ænea candelabra. Ligneolus, Pensilis, vel pendens lychnuchus. *Actiones.*) Facere, Fieri, Constitui candelabrum.

Emunctorium, eyn Abbrech/ Butzschär.

Laterna, eyn Latern.

Funale, Fax, Tæda, eyn Windliecht/ Fackel. *v.* L. 7.

Ignis, Flamma, Carbo, Pruna, &c. ibid.

Ligna fißa, Scheiterholtz. *Sarmenta*, Reiß. *Fasciculi*, Wällen. *Segmenta, Assulæ*, Spän.

Follis, eyn Blaaßbalck.

Pruniceps, eyn Fewerzang/ Klufft.

Batillum, eyn Fewrschauffel.

Rutabulum, eyn Offengabel.

Hama, eyn Fewrhacke.

Climacter, eyn Hohel.

VERV, eyn Bratspieß. *Verulum*, eyn Braatspießlin/ Vogelspieß.

Cratis, Craticula, eyn Roost.

Ahenum, eyn Kessel.

Lebes,

Lebes, eyn Ериner oder Kupf ferin Haaff. *Olla, Aula*, eyn jrdiner Haaff. *Ollula*, eyn Häffelin. *Testa, Testula*, eyn jrdin Geschirr/ Scherb. *Chytropus*, eyn Stollhaaffe.

FRIXORIVM, eyn Pfann. *Pultarius*, eyn Mußpfann. *Sartago*, eyn Braatpfann/ Röstpfañ. *Testus, Testum*, eyn Pastetenpfann.

Artopta, eyn Hüpeneisen.

Authepsa, eyn Glutpfann. *Focus, Foculus*, eyn Glut.

Acerra, Thuribulum, eyn Rauchfaß.

Operculum, eyn Deckel.

Tripus, eyn Dreifuß.

RVDICVLA, eyn Rühr lőffel. *Tudicula*, eyn Schaumlőffel.

Colum, Incerniculum, eyn Seygpfann. *Cilicium*, eyn Seygtuch oder Syb.

Mortarium, Pila, eyn Mürsel.

Pilum, Pistillum, der Ståmpffel.

Tyrocnestis, eyn Rybeisen.

Cultri incisorij, Hackmesser.

Radula, eyn Schabeisen.

Tabella coquinaria, eyn Hackbanck.

CATINVS, eyn grosse Schüssel. *Patina*, eyn breyte Blat. *Patella, Scutella*, eyn Blåttlin/ Schüsselin. *Lanx*, eyn flache Blatte/ oder Teller. *Gabata*, eyn Napff/ Kaar. *Acetabulum*, eyn Saaßschůsselin.

Adiuncta.) Grandis patella. *Actiones.*) Dare scutellam. Pascere lancibus. Edere de patella.

CORBIS, Calathus, Canistrũ, Sporta, eyn Korb. *Corbula, Sportula*, eyn Kőrblin. *Fiscina, Fiscella*, eyn geflochten Korb/ oder Hurte.

Adiuncta.) Splendidiss. lances & canistra. Messoria corbis.

SACCVS, eyn Sack. *Sacculus*, eyn Såcklin. *Culeus*, eyn grosser låderin Sack. *Folliculus*, eyn låderines Såcklin. *Rediculum*, eyn gestrickter Sack.

Actiones.) Conijcere, Insuere aliquid in culeum.

Marsupium, Loculus, Crumena, eyn Seckel/ oder Tåsch. *Locellus, Crumenula*, eyn Såck-

Säcklin/Täschlin. *Mantica*, eyn Weydsack. *Vidulus*, eyn Bulge. *Pera*, eyn Halß täsch. *Hippopera, Bulga*, eyn Satteltäsch/Vellis/Bulge. *Aerumna*, eyn Wandelräff.

THECA, eyn Behaltnuß/Futer. *Thecula*, eyn Füterlin. *Abaces*, Geschirrfuter.

Repositorium, eyn Kensterlin. *Foruli*, Schäfftlin.

Muscipula, eyn Maußfall.

Scaphium, eyn Fägetnapff. *Lasanum*, eyn Scheißkübel/ oder Kachel.

SCOPAE, Bäsem. *Peniculus, Penicillus*, eyn Körbürst/Federwüsch. *Echinus*, eyn Kandtenbürst. *Spongia*, eyn Schwamme.

Adiuncta.) Solutæ scopæ. *Actiones.*) Dissoluere scopas.

Verrere, Kehren/Fägē. *Tergere, Abstergere*, Wüschen/ Abwüschen.

Cubicularia instrumēta, Kāmer Zeug.

LECTVS, *Torus*, eyn Bett. *Lectulus, Torulus*, eyn Bettlin. *Cubile*, eyn Läger/ das Bett daruff man ligt. *Culcitra, Culcita*, eyn außgefüllt Läger/Polster. *Grabatus*, eyn Lotterbett/ Faulbett. *Lectica*, eyn Tragbett/ Sänffte. *Cunæ, Cunabula*, die Wigen.

Adiuncta.) Quatuor, Triceni, Plures, Optime strati lecti. Duplex cubile. Aureus, Aeratus lectus. Plumea, Lanea, Tomentitia, Stramentitia culcitra, vel culcita. Liber, Genialis, Cubicularis lectus, lectulus. *Actiones.*) Construere cubilia. Sternere, Ornare lectum, lectulum. Esse alicui cubile. Habere culcitras. Vsurpare cubile. Collocari in lecto, cubili, culcitra. Inire cubile. Esse, Iacēre in lecto, cunabulis. Cubare, Recūbere in lecto, lectulo, lectica: Dormire in cunis. Delitescere in cubili. Iter facere, Portari, Ferri, Deferri, Inferri lectica. Deponi, Collocari lecticam. Saluum, Periculo vacuum esse cubile, lectum, lectulum. Aperire lecticam. Surgere è lectulo. Recipere se in lectulum. Mori in lectulo.

Sponda, eyn Bettlade.

Scabellum, Bettschemel.

Puluinar, Puluinus, eyn Pfulgen/ Küssen. *Puluinulus, Puluillus*, eyn Küsselin. *Ceruical*, eyn Haubtküssen. *Cubital*, eyn Simpsenküsselin.

TEGES,

TEGES, *Tegmen, Tegumentũ*, eyn Decke. *Stragulũ, Stragula vestis*, allerley Deckẽ vber Bett/oder Tisch. *Toral, Toraltũ*, eyn Deckbett. *Gausape*, eyn Kauter. *Cortina*, eyn Serge. *Cento*, eyn gestickete Serge. *Storea*, eyn Bodendecke. *Matta*, eyn Matz.

Adiuncta.) Plurima stragula vestis. Textile stragulum. *Actiones.*) Explicare, Complicare, Constringere, Recondere, Auferre, Diripere vestem stragulam.

Lodix, eyn Leilach. *Lodicula*, eyn Leilächlin.

Tapes, Tapete, Tapetum, eyn Teppich/Gewürckt thuch. *Peristromata, Peripetasmata*, Vmbhänge. *Aulæum, Triclinaria*, Wädthůcher.

Adiuncta.) Conchyliata peristromata. Attalica peripetasmata. *Actiones.*) Emere peripetasmata. Lectos sternere peristromatis. Tolli aulæum.

ARCA, *Cista*, eyn Trog/Kiste. *Arcula, Cistula, Cistella*, eyn Tröglin/Kistlin. *Capsa, Capsula*, eyn Lade/Lädlin. *Scrinium, Scriniolum*, eyn Schrein/Kaste. *Riscus*, eyn Wandkensterlin: *item*, eyn Reyßtrog.

Adiuncta.) Plena, Diues arca. Muliebres arculæ. *Actiones.*) Fieri, Ferre arcam: Deferre cistellam. Transferre aliquid in cistam. Poni, Condi aliquid in arca. Conijcere aliquid in arcam. Considere arcæ. Perscrutari arculas. Admittere aliquem ad capsas. Deijcere cistas.

Matula, Matella, eyn Bruntz kachel.

Muliebria instrumenta, Weiber Werckzeug.

COLVS, eyn Kunckel.

Fusus, eyn Spindel.

Verticulus, Verticillus, eyn Würte.

Qualus, Quasillus, eyn Spindelkorb/oder Lade.

Girgillus, eyn Haspel/oder Garnwinde.

Rhombus, eyn Spinnradt.

Volua, eyn Spuhl.

FORFEX, eyn Schär: *Forficula*, eyn Schärlin.

Digitale, eyn Fingerhut.

Acus, eyn Nadel/oder Guffe. *Acicula*, eyn Nädelin. *Spina*, eyn Guffe.

CALAMISTER, eyn Haarpfriem.

Pecten, eyn Streel.

Pumex, eyn Kratzsteyn.

Ageratus, eyn Glättsteyn.
SPECVLVM, eyn Spiegel.
Specillum, *Conspicillum*, eyn Augenspiegel/oder Brüll.
Theca speculi, eyn Spiegel/ oder Brüllen futer.

DE VESTITV, ET ORNATV CORPORIS.

Locvs XLII.

VESTITVS: die Kleydũg. *Vestis*, *Vestimentũ*, *Indumentũ*, eyn Kleydt. *Tegmen*, *Tegumentum*, *Velamen*, *Velamentum*, eyn Decke. *Amictus*, *Habitus*, Bekleydung.

Adiuncta.) Multa, Plurima vestis. Vnis vestimentis lautus. Nimius, Densissimus vestitus. Egregia vestis. Pulcherrimus vestitus, & ornatus regalis. Preciosa vestis. Sumptuosissimus vestitus. Mediocritas in vestitu. Necessarius, Asper, Obsoletior vestitus. Fœditas vestitus. Cruor in vestimentis. Stragula vestis. Texta, Suta tegumenta corporum. Purpurea, Lintea vestis. Domesticus, Forensis vestitus. Funebre vestimentum. Muliebris vestis, vestitus. Virginalis habitus atque vestitus. Seruilis, Famularis, Attalica, Furialis vestis. Pristinus vestitus. *Actiones.*) Reperiri vestem: Inuenire vestitum. Facere tegumentum: Conficere vestem. Cupere & optare vestitum. Delectari vestitu cultuq;. Rationem habere vestitus. Ferre alicui, Dare vestitum, vestẽ. Indulgere nimio vestitu. Accipere vestitum: Locupletari veste. Imitari amictũ. Habere vestẽ & ornatũ. Esse in vestitu: Indutus, Tectus vestitu aliquo: Septus tegmine. Ostentare vestitũ. Explicare vestem. Mutare vestitum, vestimenta: Mutatio vestitus. Ponere vestem. Redire ad vestitum suum. Retinere, Odisse vestitũ. Discindere, Resarcire vestem. Spoliare aliquem vestitu. Detrahi, Auferri vestem. Recuperare ornatum ac vestitum.

Vestitus, *Conuestitus*, Bekleydet. *Indutus*, Angethan. *Amictus*, *Tectus*, *Velatus*, *Septus*, Bedeckt.

Adiuncta) Bene, Optimè, *Malè*, Paulò obsoletiùs vestitus.

Vestire, *Cõuestire*, *Circũuestire*, Bekleydẽ. *Induere*, *Amicire*, Anthun. *Tegere*, *Velare*, *Obnubere*, Bedecken.

Adiuncta.) Bene, Optimè, Malè, Obsoletiùs, Extrinsecus vestire.

NVDITAS, Blösse.

Nudus, Bloß: *Nudatus*, Entblößt. *Malè vestitus*, vbelgekleydt. *Pannosus*, Zerlüpt.

Adiuncta.)

Adiuncta) Planè, Semper nudus.
Nudare, Denudare, Entblösse.

CAPITIVM, eyn Haubtdecke. Pileus, eyn Hut/Pareth. Pileolus, eyn Hütlin/Parethlin. Petasus, Vmbella, eyn breyter Scheinhut. Vitta, eyn Haube. Cudo, ein Spitzhaube/Mütz. Mitra, eyn Gugelhut. Tiara, eyn Eiselen/Turbant.
Petasatus, der eyn Scheinhut trägt.

Spira, eyn Hutschnur.
Offendix, der Knopff an der Hutschnur.

CALYPTRA, eyn Weiberhaubtdecke/Sturtz. Calantica, eyn Schleyer. Flāmeum, eyn gäler Schleyer. Plaga, eyn Regenthuch. Actiones.) Accommodare capiti calanticam.
Reticulum, Capillare, eyn Haarhaube.
Sudariū, Schweyßtüchlin.

PALLIVM, eyn Mātel: Palliolū, eyn Mäntelin. Tunica, eyn Rock. Tunicula, Röcklin. Amiculū, eyn Mäntelröcklin. Toga, eyn Burgerrock. Penula, Lacerna, Wättermātel. Pelliciū, Beltz.
Adiuncta.) Talaris, Manicata tunica. Aureū, Grādi pōdere, Graue, Frigidū amiculū. Laneū, Aptū, Purpureū palliū, toga, chlamys, tunicula. Conchylio tinctū palliū. Picta togula. Prętexta, Ædilitia, Pulla, Pura, Virilis toga. Sordidū palliolū. Actiones.) Cōficere, Vēdere togā. Inijcere palliū. Amictus pallio, toga. Dare togā. Sūere palliū, togā. Cōseq. Adipisci togā. Accipere togulā. Arripere penulā. Habere palliū. Esse, Versari, Sedere cū pallio, tunica. Discindere tunicā. Deponere, Abijcere togam: Reijcere penulam. Detrahere amiculum.
Palliatus, mit eynē Mātel bekleydt. Tunicatus, Togatus, mit eynē Rock angethan.
Penulatus, der eynen Wättermantel anhat. Atratus, der eyn schwartz Trawerkleydt trägt.

STOLA, eyn Thalar/Langkleydt. Palla, Læna, Crocota, eyn Schaube/Kragērock/Hussäck. Peplus, Peplū, eyn reyner Frawēmätel. Paludamentum, eyn Vnderrock. Cyclas, eyn Bogerrock
Adiuncta) Inaurata palla. Muliebris stola. Actiones) Dare stolā. Indui palla. Amictus læna.

THORAX, eyn Wams oder Vbermüder. Synthesis, eyn Leibröcklin. Maillare, Halß-

Koller/oder Leiblin. *Strophium*, eyn Halßmäntel/ oder Brustthuch.

Actiones.) Præcingi accuratè strophio.

INDVSIVM, *Interula*, eyn Hembd. *Subucula*, eyn Vnderhembd.

Indusiatus, der eyn Hembd an hat.

Collare, eyn Kragen / oder Kreeß.

MANICA, eyn Ermel. *Chyrotheca*, Händschuch.

Manicatus, mit Ermeln gemacht.

SINVS, der Gähren. *Gremium*, die Schooß.

Castula, *Supparus*, *Præcinctorium*, eyn Schurtz / Fürthuch. *Semicinctium*, Kurtzes Schürtzlin.

Subligar, *Subligaculũ*, eyn Niderkleydt/Bruch. *Fœmoralia*. Schãschurtz/Badehr.

CALIGAE, Hosen. *Tibialia*, Strimpff an den Hosen.

Ocrea, *Ocreæ*, Stiffel. *Soccus*, *Socculus*, Sockenstiffel oder schuch.

CALCEAMENTVM, *Calceus*, eyn Schuch: *Calceolus*, eyn Schüchlin. *Pero*, eyn Bũdschuch. *Vdo*, eyn Filtzschuch. *Calo*, Holtzschuch.

Adiuncta.) Habiles & apti ad pedem calcei. Conuenientia calceamenta. Viriles calcei. Repandi calceoli. *Actiones.*) Vti calceis. Mutare calceos.

Calceatus, der Schuch anhat.

SOLEA, *Crepida*, Pantoffel. *Crepidula*, Pãtöffelin. *Sandalium*, eyn Weibersohle.

Adiuncta.) Muliebres, Ligneæ soleæ. *Actiones.*) Induci soleas pedibus. Cum crepidis esse.

Soleatus, *Crepidatus*, der Pantoffel trägt.

Encentris, Eißporen.

Grallæ, Steltzen.

ORNATVS, Zierde / Geschmeidt. *Cultus*, *Mundus*, *Munditia*, Auffmutzung. v. L. 48. *Insigne*, eyn Zierlich Zeychen.

Adiuncta.) Magnificus, Insignis ornatus. Non odiosa, nec exquisita nimis munditia. Mediocritas cultus. Virilis, Viro dignus, Muliebris ornatus, mundus. Militaris, Regalis, Regius ornatus. Nouꝰ, Alienꝰ, Cõcessus ornatus. *Actiões*) Decere ornatũ aliquẽ. Adhibere munditiã. Habere ornatũ. Esse ornatu aliquo. Ornare rem ornatu aliquo. Remanere munditiã. Remoueri ornatũ.

Ornatus,

Ornatus, *Adornatus*, Geziert/ Geschmückt. *Cultus*, *Comptus*, *Mundus*, *Elegans*, *Politus* *Expolitus*, *Nitens*, Außgebutzt. *L. 48.*

Ornare, *Adornare*, *Comere*, Zieren/Schmucken. *Polire*, *Expolire*, *Perpolire*, Außbutzen. *L. 48.*

Adiuncta.) Diligenter adornare atque instruere.

Inornatus, Vngeziert. *Incultus*, *Incomptus*, *Horridus*, *&c.* v *L. 48.*

CORONA, *Diadema*, eyn Kron. *Camus*, eyn Schappel/Beerlinhaarband. *Sertum*, eyn Krantz. *Laurea*, eyn Lohrbeerkrantz *Cincinni*, Krause Haarlöcke.

Adiuncta.) Insignis laurea. Gloria & nobilitas coronæ. Aurea corona. Gem̃is illuminata, Laurea, Ciuica corona. Languidulæ coronę. Ex herbis asperis & agrestibus existẽs corona. *Actiones.)* Parare, Párere coronam. Quærere laureolam. Petere coronam. Deberi alicui, Decerni coronã. Donare, Dare coronam. Cõplere coronis. Impõere alicui coronã, diadema. Accipere insigne regni. Accommodare ad caput, Conuenire coronã. Ornare, *Ex*ornare insignibus coronis. Habere coronã in capite. Redimit' corona, serto. Ferre coronã. Inuchi cum insigni laurea. Abuti corona. Amittere viriditatẽ lauream. Ponere coronã. Reijcere, Abijcere diadema. Desiuere coronas. Vẽdere insignia, infulas.

Coronatus, Gekrönt. *Redimitus*, mit Haubtzierden geschmuckt. *Laureatus*, mit eynẽ Lorbeerkrantz geziert. *Cincinnatus*, mit Krausen Haarlöcken.

Coronare, Krönen. *Redimire*, das Haubt Zieren.

INAVRIS, eyn Ohrẽ Zierde.

Frontale, eyn Stirnẽ Zierde.

Mõile, eyn Halßbãd. *Torques*, eyn guldene Kette ã Halß.

Adiuncta.) Mõile ex auro & gẽmis. Pulchritudo eius. *Actiones.)* Donare aliquem torque. Induere, Detrahere torquem.

Brachiale, *Armilla*, Armbãd.

ANNVLVS, eyn Ring/Fingerring. *Anellus*, Ringlin.

Adiuncta.) Aureus annulus. *Actiones)* Facere annulũ. Donare aliquem annulo. Dare annulum. Imprimere sigillum annulo. Auferre, Detrahere, Abijcere, Frãgere, Cõminuere annulũ.

Pala, der Kasten am Ring.

Bulla, eyn Boll/ Spange/ Bisemknopff.

SCEPTRVM, eyn Königstab. *Caduceum*, eyn Heroldsstab. *Baculus*, *Baculum*, eyn Stab.

Stäblin. *Scipio*, eyn Stab daruff man sich stewret.

Adiuncta.) Inflexum, Incuruatum bacillum. *Actiones.*) Conijcere bacillos. Tundere bacillo.

Crepundia, Puppenwerck. *Pupa*, eyn Pupp/ Tockge.

LIGAMEN, *Ligamentũ*, eyn Band. *Fascia*, *Fasciola*, eyn Bändel/ Gebänd.

Teniæ, Haubenbändel.

Lemnisci, Thrasen/oder Fleyderlin.

Impilia, Haarschnür/ Einflechten.

Strophium, eyn Breißrieme.

CINCTVS, Gürtung. *Cingulum*, *Zona*, eyn Gürtel. *Balteus*, *Balteum*, eyn Gürtel mit Eisen beschlagen.

Actiones.) Circumdari cingulis.

Cinctus, Gegürtet. *Succinctꝰ*, Vmbgürtet/ Geschürtzt.

Cingere, Gürten. *Succingere*, Vmbgürten/ Schürtzen.

FIBVLA, eyn Hafftc. *Vncinulus*, eyn Häcklin.

Orbiculus, eyn Ringlin.

Nodulus, *Globulꝰ*, eyn Knöpfflin.

Ligula, eyn Nestel.

Genualia, Hosenbendel.

Corrigia, eyn Schuchrieme.

DE FACVLTATIBVS, ET PECVNIA.

LOCVS XLIII.

POSSESSIO, Besitzung eynes Guts: *Possesiuncula*, eyn Gütlin dz besessen.

Bona, orum, Haab vñ Gut.

Res, *Res familiaris*, *Ratiões*, *Facultates*, *Fortunæ*, Narung/ Vermögẽ. *Pecunia*, *Nummi*, Gelt/ Gut. *Aurũ*, *Argentũ*, Gold vñ Silber.

Regnũ, Herrschafft. *Prædiũ*, *Fundus*, *Ager &c.* v. L. II. *Diuitiæ*, *Opes*, *Copiæ &c.* L. 45.

Adiũcta.) Magna, Maior, Maxima, Permagna pecũia, possessio, res, fortunæ. Grãdis, Pergrãdis, Prægrãdis, Ingẽs, Immanis pecũnia. Ampla, Amplißs. res familiaris, pecũia, fortunę. Sũma, Tanta, Quãta pecunia, possessio, bona. Latitudo possessionũ. Infinita pecunia, pondꝰ auri. Multæ & variç possessiones, pecuniæ, res. Plus pecuniæ, rei familiaris. Innumerabiles possessiões, pecũniæ, põdus auri. Tãtus numerus ac sũma pecuniæ. Copia bonorum,

rum, rerũ, rei familiaris. Vis, Põdus magnũ vel grande auri, vel argẽti. Aceruі tanti pecuniẹ. Abundans pecunia: Abũdãtia bonorum, fortunæ. Tã plena atq; pclara pecunia. Tota, Omnis, Vniuersa pecunia, res, bona. Dimidium, Pars pecuniẹ: Aliquãtum numorum & auri. Adesa, Tenuis pecunia: Attenuatissimẹ familiares fortũ. Parua, Paruula, Minor, Nõ magna pecunia, res, possessio: Multò minor, Valde exigua res familiaris. Inopia, Angustiẹ incredibiles pecuniẹ, vel familiaris rei. Imbecilla & cõmutabilia pecuniẹ mẽbra. Reliqæ ambustæ fortunarũ. Desperatæ pecuniẹ. Honesta pecunia. Meliores, Faciliores res domesticæ, fortunæ. Pulcherrima, Voluptaria possessio. Iucũda pecũia, res familiaris. Certa pecunia: Stabilis & certa possessio. Sacrosanctẹ possessiones alicuiˢ. Empta, Libera, Imũnis possessio. Expeditissima, Leuiss. alicui. Non inuidiosa pecunia, possessio, aurũ. Incertæ, In casu positẹ, In incertũ dubiũq; vocatæ, Vacuæ possessiões. Satis ĩpudẽs pecunia. Flagitiosa possessio. Cruẽta, Funesta, Signata, Obsignata pecunia. Factũ atq; signatũ argentũ. Numerata, Publica, Priuata pecũia, possessio, res. Aduentitia pecunia, res. Alienẹ possessiones, bona, res, pecunia. Extraordinaria, Credita, Debita, Redacta, Mutua pecunia. Propria, Paterna, Auita possessio, bona, res: Patria bona, res, fortunæ. Fraterna bona. Vrbanæ, Rusticæ possessiões. Vetˢ, Recẽs, Noua res: Vetustas possessiõis: Antiqua pecũia. Diuturna, Perpetua possessio. Præsens pecunia. Caducẹ atq; vacuẹ possessiões. *Actiones.)* Appetere, Expetere, Cõcupiscere pecuniã: Cupidũ, Auidũ esse pecuniæ: Cupiditas, Amor, Auiditas, Dulcedo, Libido pecũiæ. Pluris æstĩare aurũ. Põere õnia in pecunia. Antepõere, Prẹferre, Antiquiorẽ, Suauiorẽ alicui esse, Desiderare pecuniã. Opˢ esse, Egere pecũia: Indigere pecuniæ, auri. Studere pecuniẹ: Diligẽtẽ esse in re familiari. Habere rationẽ rei familiaris. Seruire pecuniẹ. Quærere, Cõqrere pecuniam. Imperare alicui, Polliceri, Promittere, Spõdere, Legare, Credere, Mutuã dare pecuniã. Cõmodare, Cõmittere alicui aurũ. Depõere apud aliquẽ, Debere pecũiã: Debitio pecuniæ. Appellare aliquẽ de pecunia: Petere, Repetere, Postulare, Poscere, Exigere, Redigere, Cõciliare, Conflare pecuniã. Cogere, Exprimere, Extorquere pecuniã. Curare pecũiã alicui. Dare, Reddere pecuniã. Tradere possessiunculas, bona, rẽ, pecuniã. Instituere hæredẽ bonis: Relinquere bona. Attribuere alicui, Cõtribuere, Largiri, Suppeditare, Subministrare pecuniã. Iuuare, Adiuuare, Subleuare aliquẽ pecunia. Expedire, Soluere, Dissoluere, Persoluere, Péndere, Appendere, Numerare, Adnumerare, Dinũerare pecuniã. Mittere pecuniã: In possessionẽ mittere, aut immittere aliquẽ. Ferre, Afferre, Deferre, Referre pecuniã. Exportare, Deportare aurũ. Inuehere, Põere alicubi, Depõere pecuniã. Deduci, Ire, Proficisci, Venire, Põere pedẽ in possessionẽ: Bona venire, pvenire ad aliquẽ. Irruere, Aduolare in poss. Emere possessionem. Capere, Accipere pecuniam. Occupare possessio-

poſſeſſionem, pecuniam. Sumere pecuniam, aurum. Recipere, Recuperare, Reportare, Corripere, Vertere, Conuertere ad ſe, vel domum ſuam pecuniã. Parare, Comparare poſſeſſiones, pecuniam, bona, rem. Facere, Conficere, Reficere pecuniam. Acquirere facultates. Fœnerari, Lucrifacere, Conſequi, Reperire pecuniam. Conſtituere alicubi fortunas, vel rem familiarem. Congeri, Coaceruari, Conſtrui pecuniam. Locupletare, Augere aliquem fortunis, pecunijs. Dominum fieri pecuniæ. Eſſe alicui poſſeſſionem, pecuniam, facultates, aurum, argentum: In poſſeſſione, In bonis eſſe. Habere poſſeſſiones, facultates, fortunas, pecuniã, bona, res, aurum. Tenere, Obtinere poſſeſſiones, pecuniam, bona. Poſſidere pecuniam, bona. Ornatum eſſe fortunis: Florere opib⁹, fortuniſq;: Circumfluere, Refertum eſſe pecunia: Redundare, Superare alicui pecuniam. Diuitem, Principem, Primariũ, Primum eſſe pecunia. Contentum, Satiatum eſſe pecuniâ, fortuniſq;. Delectari re familiari, bonis, poſſeſſiunculis. Commẽdare alicui rem, fortunas, poſſeſſiones, bona. Curæ alicui eſſe res, fortunas. Prouidere, Proſpicere, Conſulere rationibus ſuis. Vigilare, Laborare, Cuſtodiam habere pro, vel de re alicuius. Tueri poſſeſſionem, rem, fortunas, res familiares vel domeſticas. Defendere, Confirmare, Seruare, Conſeruare, Retinere poſſeſſionem, pecuniam, rem, bona. Permanere in poſſeſſione: & Stabilem ac certam alicui permanere poſſeſſionem. Supprimere, Condere, Occultare, Celare, Latere, Relinquere domi, Iacēre pecuniam. Augere facultates ſuas, pecunias, rem familiarem. Amplificare, Exaggerare fortunas. Amplificationem, Acceſſionem fieri fortunæ, rei familiaris. Explere auaritiam pecunia. Oſtentare pecuniam: Oſtentatio, Oſtẽtator pecuniæ: Inſolentem, Superbiorem, Iactantem eſſe in pecunia, bonis. Vti poſſeſſiunculis, bonis, facultatibus, pecunia, re: Frui fortunis, bonis: Vſus, Fructus, Præſidium, Subſidiũ pecuniæ. Tractare, Collocare, Permutare pecuniam, facultates: Permutatio pecuniæ. Verſuram fieri pecuniarum. Polliceri alicui, Deferre facultates ſuas: Aperire rem familiarem: Patére, Præſtò eſſe rem familiarem. Promere alicunde, Depromere, Erogare, Expendere, Appendere, Impendere, Conferre pecuniam, aurum, facultates, bona, fortunas. Dare de bonis: Largitionem fieri ex re familiari. Diuidere, Diſtribuere, Partiri, Diſpertiri pecuniam, bona: Impartiri de re familiari. Suſtentare aliquid auro: Ornare, Decorare, Reficere, Parare, Comparare, Emere, Coëmere, Redimere, Liberare, Tentare, Oppugnare, Opprimere, Circumvenire, Capere, Mouere, Commouere, Conciliare, Corrumpere, Perſuadere, Adducere, Inducere, Deducere aliquẽ, vel aliquid pecuniâ. Negligere res ſuas, rem familiarem, pecuniam: Malè conſulere rebus ſuis. Relinquere aurum, argentum, res. Exhaurire pecuniam,

res. Profundere, Effundere, Dissipare, Dilapidare pecuniã, res, bona. Frangi, dissipari, diripi, Dilabi sinere rem familiarẽ. Conijcere, Deijcere, Consumere pecuniam. Comedere bona, rem: Deuorare pecuniam, bona, fortunas: Abligurire fortunas. Despicere, Pro nihilo putare, Contemnere, Repudiare pecuniam, aurum. Abstinere, Cohibere manus à pecunijs, auro. Concupiscere fortunas alterius. Contendere de possessione: Contentio, Controuersia possessionis. Agi bona, res alicuius. Creare, Fieri periculũ & insidias fortunis. In incertum, In dubium reuocari bona, fortunas, possessiones. Laborare, Perturbari in re familiari: Implicatio rei familiaris. Timere suis rebus: Diffidere fortunis. Abijcere, Relinquere fortunas. Interdici alicui bonis: Remouere aliquem à re familiari. Inuadere pecunias, fortunas: Impetum facere, fieri in fortunas, bona, pecuniam alicuius. Imminere bonis, fortunis alicuius, Aspirare, Accedere ad pecuniam alicuius. Mittere se in possessiones: Immittere in bona. Manus afferre bonis. Vexare, Expugnare bona, fortunas. Mouere possessiones alicuius: Dimouere aliquem possessione, vel ex, vel de possessionibus. Pellere, Depellere, Expellere, Deijcere, Eijcere, Deijcere aliquem possessione, bonis, fortunis. Deturbare, Exturbare aliquem possessionibus, bonis, aut de possessiõib. fortunis. Proscribere, Publicare, Consecrare bona alicuius. Præconi subijcere, Venales habere, Vendere, Vẽire possessiones, bona, fortunas. Emere, Coemere bona, fortũas alterius. Addicere, Condonare alicui bona. Transferre possessiones, res. Tradi alteri cum bonis. Dominari, Dominum esse in bonis alterius: Imperium potestatemq; habere in bona alicuius. Detrahere pecuniam, aut de pecunia, possessione, bonis. Minuere, Diminuere, Comminuere possessiones, bona, rem familiarem. Adimere alicui bona, fortunas, pecuniã. Auertere, Auferre, Detrahere pecuniam, bona, aurum, argentũ. Rapere, Eripere, Diripere bona, fortunas, possessiones, rem, pecuniã: Direptio, Direptor bonorum. Prædari de bonis. Priuare, Spoliare, Mulctare, Fraudare aliquẽ fortunis, pecunia, bonis, auro. Lacerari pecuniam. Euertere aliquem bonis, fortunis: Delere fortunas. Cedere possessione: Decedere de possessione, bonis: Recedere rem ab aliquo: Deseri á re familiari. Amittere possessionem, rem, fortunas, bona, pecuniam: Dimittere morte fortunas suas: Amissio bonorum. Perdere, Deperdere, Disperdere bona, possessiones: Perire rem. Iacturam facere rei familiaris: Ruina, Lacuna, Naufragium, Incendium, Pernicies rei familiaris, vel fortunarum. Carere fortunis. Vacuum esse à bonis. Deesse pecuniam: Imparatum esse à pecunia: Egere pecuniâ. Deficere, Non suppetere rem. Repetere bona sua, possessiones, rem. Reddere, Restituere fortunas, bona, rem: In possessionem restituere. Recuperare fortunas, bona, res suas.

Possessor, eyn Besitzer. *Pecuniosus, Nummatus, Diues, Opulentus, &c v. L.45.*
Adiuncta) Acerrimus, Turpissimus possessor. *Actiones.*) Condonare rem possessori. Esse, Habere, Augere, Defendere, Mouere, Pellere suis sedibus possessorē.

Possidere, Besitzen. *Tenere, Obtinere, Habere*, Inhabē.
Adiuncta.) Plurimum, Verè, Ex edicto, Non vi, nec clàm, nec precariò, Impudentissimè, Publicè, Communiter, Simul cum altero, Priùs possidere.

HAEREDITAS, eyn Erbschafft. *Hærediolum*, eyn Erbgütlin. *Patrimonium*, das Vätterlich Erbgut/ Verlassenschafft. *Dos*, eyn Ehesteur/ Zugab.
Adiuncta.) Magna, Permagna, Maior, Maxima hæreditas, patrimonium. Amplum, Ampliss. Copiosum patrimoniū. Tanta, Quanta hæreditas, patrimonium: Non tenuissimum patrimonium. Multæ hæreditates. Lautum patrimonium. Optima hæreditas. Ornatissimum, Luculentum patrimonium. Vera hæreditas. Publicum patrimonium. Communis, Paterna, Caduca hæreditas. *Actiones.*) Relinquere patrimonium liberis. Debitio dotis. Quærere, Petere, Persequi hæreditatem. Certare, Ambigere, Venire in controuersiam de hæreditate: Agere in hæreditatem. Cernere hęreditatē. Conficere dotem filiæ. Adire, Obire hæreditatem. Conuertere ad se hæreditatē. Venire, Peruenire ad aliquem, Obuenire alicui, Dare, Condonare, Tradere hæreditatem: Patrimonium tradi à parentib. Concedere, Cōmittere, Reddere alicui hæreditatem. Locupletare & ornare dote. Capere hæreditatem: Accipere patrimonium, dotem. Tenere, Obtinere hæreditatem, patrimoniū. Possidere aliquid hæreditate: Patrimonium possidere. Dare, Tradere alicui, Transferre ad aliquem possessionem hæreditatis. Defendere, Propugnare, Augere, Amplificare patrimoniū. Vti malè patrimonio. Gubernare suum patrimoniū. Relinquere ius hæreditatis. Negligere, Consumere, Conficere, Dissipare, Effundere, Profundere, Comedere, Deuorare patrimoniū: Gurges, Vorago, Heluo, Scopulus patrimonij. Expellere nudum è patrimonio: Excludi hæreditate. Adimere, Eripere hæreditatē, patrimonium. Spoliari patrimonio. Amittere hæreditatem, patrimonium.

Hæres, eyn Erb. *Cohæres*, eyn Miterb. *Dotata*, mit eyner Ehesteur begabte.
Adiuncta. Ex parte, Ex dimidia, tertia parte, sextante, deunce, semuncia &c. hæres. Veri hæredes. Lege, Testamento, Repentinus, Secundus hæres. *Actiones*) Relinquere, Instituere, Facere, Factitare, Scribere aliquē hæredē. Coniungere cohæredes. Esse alicui hæredē, cohæredē. Extare hæredē alicui. Gerere omnia ꝑ hærede. Peruenire rem ad hæredes. Mouere hæredes: Succedere in eorum locum.

Hæred-

Hæreditarius, Erblich/ oder Ererbt. *Dotalis*, zur Ehesteur gehörig.

EXHAERFDATIO, *Abdicatio*, Enterbung / Außschliessung eynes Erben.

Exhæres, Exhæredatus, Enterbt. *Indotata*, der Ehesteur oder Zugab beraubte.

Exhæredare, Enterben.

REDITVS, *Prouentus*, das Einkommen Gefäll. *Fructus annuus*, die jährliche Frucht. *Census*, Zinß *Quæstus, Lucrum &c. L.* 50.

Redire, Prouenire, Gefallen. *Quærere, Lucrari &c. v. L.* 50.

DE FINE ACTIONVM, DE BONO, ET FELICITATE.

LOCVS XLIIII.

BONVM, das Gute. *Melius*, das Bessere. *Optimum*, das Beste. *Commodum, Commoditas, Vtile, Vtilitas, &c. v. L.* 45.

Adiuncta) Magnum, Maximum, Summum, Vltimum, Extremũ, bonum, vel bonorum. Finis bonorum, vel boni. Amplitudines bonorum. Tantum, Quantum boni. Longè optimum. Nimiũ boni. Mediocriter bonum. Simplex, solum, vnum bonũ. Duo, Tria, Plura genera bonorum: *Multa, Plura*, Tot, Omnia bona. Copia, Cumulus, Frequentia, Abundantia bonorum: Refertus, Abundans, Affluens bonis. Parua, Exigua, Perexigua, Minuta bona. Præstans, Excellens, Egregium, Verum, Laudabile, Expetendum, Honestum, Rectum bonum. Animi, Corporis, Fortunæ, Fortuitum, Externũ, Necessarium, Fructuosum, Lætabile, cum voluptate, aut delectatione coniunctum bonum. Opinatum, Diuinum, Naturale, Naturæ, Animantis, Hominis, Pecudis, Paternum, Auitum, Alienum, Proprium, Præteritum, Præsens, Stabile, Fixum, Perpetuum, Longinqus, Breui⁹ bonũ. *Rarissimum* quodq; optimum.

Actiones.) Cogitare, Videri, Appetere, Exqrere bonũ. Numerare, Ducere, Habere, Putare, Põere, Statuere aliquid bonum, vel in bonis. Nosse, Cognoscere, Intelligere, Iudicare, Diiudicare, Discernere bonum, optimum: Deligere bona, reijcere contraria: Anteponere melius deteriori. Vertere in bonum. Sequi, Quærere bonum. Precari à deo, Petere alicunde, Sperare, Expectare bona, meliora. Afferre, *Efficere* aliquid boni. *Prouenire*, Proficisci bonum ex malis &c.

Peruenire ad bonum. Offerri, Dari, Suppeditari, Porrigi, Tribui bona. Affici bonis. Impetrare, Assequi, Consequi, Adipisci, Nancisci, Capere, Accipere, Percipere, Sumere bonum. Potiri bono. Habere, Tenere, Possidere bonum. In potestate alicuius esse bonum. Participē, Instructū, Ornatū, Ornatiss. Plenū, Refertū, Abundantē esse bonis: Expleri, Abundare bonis: Redundare alicui bonū. Esse alicui bonū, vel bōo rē: & in re esse, vel inesse bonū. Vti, Frui, Perfungi bono. Prodesse alicui bonum. Delectari, Gaudere bono. Conseruari, Permanere, Tueri, Augere, Alere, Crescere bonum: Incrementū afferre bono. Confidere Diffidere bonis suis. Angi bono alieno. Contemnere, Amittere bona. Eripi)(Restitui bona. Priuari, Spoliari, Exspoliari, Destitui bonis. Abducere, Discedere, Abesse à bonis, ab optimo. Carere bono. Vacuum esse à bonis.

Bonus, Gut. *Melior*, Besser. *Optimus*, der Beste. *Perbonus*, fast Gut. *Bellus*, *Bellissimus*, Fein. *Potior*, *Potissimus*, Wärder. *Commodus*, *Vtilis*, *Opportunus &c. v. L. 45.*

Adiuncta.) Longè optimus. Quàm, Valde, Satis bellus.

Conducere, *Expedire*, *Commodare &c. v. L. 45.*

Bene, Güttiglich/ Wol. *Meliùs*, *Meliusculè*, Besser. *Optimè*, am Besten. *Bellè*, *Bellißimè*, *Perbellè*, fast Fein. *Commodè*, Bequemlich. *Percommodè*, fast Bequēlich. *Rectè*, *Probè*, *L 46.*

Adiuncta.) Meliùs quàm: Magis commodè quàm. Omnibus partibus commodiùs. Tam bellè. Quàm bellissimè. Valde bene. Perbene: Perbellè: Percommodè. Planè bene, bellè. Sanè bene. Satis cōmodè, bellè. Non satis, Parùm cōmodè. Minùs bene, bellè.

MALUM, das Böse/ Arge. *Peius*, *Deterius*, das Aergere. *Peßimum*, *Deterrimum*, das Aergeste. *Defectus*, *Vitium*, *Prauitas*, *Peruersitas*, Brästen/ Mangel/ Verkehrung. *Incommodū*, *Damnum*, *Detrimentum*, Schaden. *v. L. 45.*

Adiuncta.) Magnum, Maius, Maximum, Summum, Vltimū, Extremum, Postremum, Ingēs, Infinitum, Tantum, Quantum malum. Moles mali. Grauiora mala. Multum, Plus mali: Multitudo, Numerus, Turba, Aliquot genera malorum. Duplex malum. Paruum, Minimum, Exiguū, Leuius malum. Nihil mali. Mediocre malum: Mediocritas mali. Tolerabile, Odiosum, Peius, Opinatum, Præmeditatum, Anteprouisum & expectatum, Improuisum, Insperatum

nec opinatum malum. Animi, Corporis, Fortunæ mala. Naturale, Voluntario iudicio contractũ, Natiuum, Delatum, Humanum, Commune, Fatale, Præcipuum, Ciuile, Alienum, Intestinum, Occultum, Inclusum, Præteritum, Inueteratum, Recens, Præsens, Vrgens, Nascens, Impēdens, Appropinquans, Futurũ, Æternum & infinitum, Sempiternum, Diuturnum malum. *Actiones*) Optare alicui, Velle, Cogitare, Precari, Minari malum. Seminator, Semen, Sementis, Stirps, Radix, Mater malorum. Facere, Efficere, Contrahere sua culpa, Concipere, Constituere, Conflare, Concitare, Miscere, Inferre, Afferre, Dare, Addere, Inuri malum alicui. Timere, Metuere malum: Metus mali. Prædicere, Impendêre, Longè antè videre, Prouidere, Expectare, Contueri malum: Expectatio, Scientia, Ignoratio malorum. Nasci, Renasci, Impendêre, Appropinquare, Insinuare se, Erumpere, Inuadere in Rempub. Venire, Aduenire, Euenire, Accidere malum: Aduentus mali. Crescere, Ingrauescere, Serpere longiùs, Disseminari latiùs, Occupare loca malum. Eligere)(Fugere malum. Incidere malum: & Incidere, Ruere, in mala. Accipere, Subire, Deberi alicui, Habere malum. Esse in malis: & Malo esse rem: & Inesse malum in re. Adesse alicui, Insidere, Permanere malum. Vrgeri malo. Sustinere, Sustentare malum. Onerari, Affici malis. Cogi, Adduci, Confici, Frangi, Debilitari, Opprimi, Concidere malo. Manere mala. Ferre, Pati, Gemere malum: Ingemiscere malo. Gaudere, Voluptatem capere alienis malis. Meminisse mala: Torqueri memoria malorum. Consolari aliquem in malis. Negligere, Non curare mala. Obliuisci malorum. Prospicere malo. Fugere, Vitare, Cauere malum: Declinare à malo. Resistere malo. Sedare, Sanare malum: Remedium, Sanatio malorum. Adducere, Abstrahere à malo: Detrahere aliquid de summa mali. Deijcere, Secernere mala. Minui, Leuiora fieri mala. Depellere, Prohibere malum: Depulsio mali. Opprimi, Tolli, Extingui, Deleri, Excindi malum. Portum inuenire, Terminum aspicere mali. Discedere à malis: Amittere sensum malorum. Requiescere à malis. Deesse malum. Expertem esse mali. Carere omni malo.

Malus, Böß / Arg. *Peior*, *Deterior*, Aerger. *Peßimus*, *Deterrimus*, Aergste. *Vitiosus*, Brästhafft. *Prauus*, *Peruersus*, Mangelhafft / Verkehrt. *Incommodus*, Vnbequem. *v. L. 45.*

Adiuncta) Tantò, Quantò deterior.

Incommodare, Schädlich sein. *Vitiare*, Brästhafft machen. *Deprauare*, *Peruertere*, Verkehren. *L. 45.*

Malè, Böߟlich / Vbel. *Peiùs*, *Deteriùs*, Aerger. *Peßimè*,

 Deterri-

Deterrimè, auff das aller Aergste. *Prauè, Vitiosè, Incommodè, Perperam v. L. 45.* *Adiuncta)* Multò peiùs. Paulò deteriùs quàm.

FELICITAS, Glückseligkeyt. *Beatitas, Beatitudo*, Seligkeyt. *Prosperitas, Prospera, Secunda, Fortuna*, Glück/ Wolfahrt. *Successio, Successus*, Fortgang.

Adiũcta) Beatior, Beatissima vita. Secundissimę res. Sũma felicitas. Altitudo fortunę. Valde secundi venti. Præstans, Florens, Excellens fortũa. Tanta, Quãta, Incredibilis, Par felicitas. Parum felicitatis. Optabilior, Magis expetenda, Laudabilis vita beata. Oblectatio beatę vitæ. Perpetua felicitas. Confecta atq; absoluta beata vita. *Actiones)* Expetere, Quærere beatam vitam. Dignissimum iudicare rebus secundissimis. Existere, Facere, Confici, Efficere, Perficere & absoluere, Compleri beatã vitam. Cadere beatitudinẽ in rem. Contineri re vitam beatam. Complecti beatam vitam. Perducere aliquem ad beatam vitam. Afferre alicui, Dare, Tribui, Pręstare felicitatẽ. Consequi successionem prosperam. Accidere, Euenire secunda, prospera)(Aduersa. Comparari, Suscipi, In potestate alicui⁹ esse, aut sitam esse beatam vitã. Habere felicitatem, cõmoditatem, prosperitatem. Esse in felicitate: Inesse, Extare felicitatem in aliquo. Secundas res, Secundos ventos esse alicui. Abundãs felicitatis. Vti felicitate, rebus secundis, prospero flatu fortũæ. Gerere, Geri, Fieri aliquid felicitate: Tribui aliquid felicitati alicuius. Cognitam esse felicitatẽ, Commoueri fortuna, Lætari felicitate alicuius. Spem reponere in felicitate. Gratulari, Congratulari felicitati alicuius. Meminisse iucũdè & suauiter secũda. Effrenati, sibiq; prędidentes reb' secundis. Dolere alicuius rebus secundis: Prosperis angi. Conseruari, Permanere, Proferre beatã vitã: Perpetua vti felicitate: Mori secundis suis rebus. Labefactari, Claudicare, Adimi, Eripi, Amitti beatam vitam. Relinquere, Euertere, Tolli beatam vitam. Deesse paululum ad beatam vitam.

Felix, Glückhafft. *Beatus*, Selig. *Perbeatus*, fast Selig. *Prosper, Faustus, Fortunatus*, Glücklich. *Florens*, Blüed. *Secundus*, Schleinig.

Adiuncta.) Satis, Nimium beatus: Nihilo beatior. Omnibus rebus felix vel felicior. Aliquantò felicior. Nihil, Nusquam fortunatius. Tam secundus. Quam beatissimus. Cumprimis, Sumè beatus. Verè fortunat⁹. Perfectè beatus. Valde secundus. Nimiũ, Minùs felix. Repentè tanquã somnio beatus. Assiduè, Tamdiu, Semper beatus. *Actiones)* Efficere, Putari, Videri, Haberi, Esse beatũ, fortunatũ. Viuere beatissimũ. Ex beato miserum fieri.

Fortunare, Glückhafft machen. *Florere, Florescere*, Grunen.

Grunen. *Succedere, Procedere rem*, Wolgehen.

Adiuncta.) Maximè, Præcipuè, Præ cæteris florere. Ex sententiâ succedere, procedere omnia. Bene, Prosperè, Pulcherrimè procedere. Satis, Honestissimè, Cum sum̃a dignitate florere. Ad summam gloriam florescere. Parũ, Secus, Nequaquam vt quis sperasset procedere. Minùs succedere. Tamdiu florere.

Feliciter, Felicißimè, Glücklichen. *Bene*, Wol. *suprà. Beatè, Beatißimè*, Seliglich. *Fortunatè, Faustè, Prosperè*, Glückhafftiglich.

Adiuncta) Satis feliciter.

INFELICITAS, Vnglück. *Miseria, Calamitas*, Elend. *Aduersitas, Aduersa*, Widerwertigkeyt. *Malũ*, Vbels. *Fatum, Fortuna, Infortunium, Casus*, Vnfall. *Aerumna, Labor, Molestia, Contentio*, Mühseligkeyt. *Clades*, eyn Niderlag. *Afflictio, Vexatio, Perpeßio*, Anfechtũg. *Cruciatus, Angustiæ*. Kreutz/Trangsal. *Tempus, Tempestas, Nubes, Procella, Fluctus, Ruina,, Vulnus*, Trübsal/Plag.

Adiũcta) Magna, Maior, Maxima calamitas, miseria, ærumna, angustia, tempus, tempestas, vulnus: Magnitudo calamitatis, miseriarum. Summa miseria, angustiæ, tempus. Tanta, Quanta calamitas, malũ, infelicitas, miseria, angustiæ, tempestas, ruina, vulnus. Par, Similis calamitas. Plus calamitatis. Tot, tanti, tam præcipites casus: Calamitates tot & tantæ. Ancipites, Varij incertiq; casus: Tempora, Tormenta fortunæ varia. Concursus calamitatum: Plenissima omnia miseriarum. Leuior casus. Parum miseriæ: Nihil calamitatis. Singularis calamitas, fatum. Insignis miseria. Incredibiles calamitates, angustię. Honestissima, Fatalis calamitas. Voluntaria miseria, perpessio, casus. Occulta vulnera. Aduersa ærumna. Deterior ruina. Indigna, Indignissima calamitas, perpessio. Iniustissima calamitas, perpessio. Iniquißimus, Periculosißimus casus. Difficile, Difficillimum, Summum tempus Reipub. Turbulentum, Turbulentissimum tempus, tempestas. Grauis, Grauißimus, Miserabilis casus, tempus, vulnus: Fortũa grauis acerbaq;. Infest⁹, Horribilis, Repentinus casus. Afflictæ, Abiectæ fortunæ, miserię. Misera multũq; iactata fortuna: Tempus, Tempora misera & extrema: Miserabilis casus. Aspera, Dura tempora. Extremum tempus, discrimen, dimicatio fortunæ. Acerbißimus casus, vexatio. Atrox, Atrocißima calãitas. Calamitosus & funestus casus. Triste, Tristiß. tẽpus. Humanæ, Com̃unes miseriæ, calamitas, casus, tempus, tẽpestas. Ciuilis tẽpestas. Publica calamitas, fatum. Priuata calamitas. Propria ruĩa.

Domestica tempora, mala, vulnera. Vetus, Inueterata) (Noua calamitas, vulnus. Improuisa, Præsens, Impendens calamitas. Rariores casus. Diuturna, Sempiterna miseria: Æterna ærumna. *Actiones*) Optare calamitatem, tempestatem aduersam. Metuere calamitatem: Metus, Formido calamitatis. Pertimescere res aduersas: Extimescere casus ancipites. Circumspicere procellas: Prospicere, Intueri tempestatem. Prædicere, Prænunciare calamitatem: Significatio & denunciatio calamitatũ. Quærere miseriam sibi. Machinari calamitatem. Excitare incendium miseriarum, tempestatem, procellam, ventum, fluctum. Fontem & caput esse miseriarum. Ferre, Afferre calamitatem. Importare calamitatē. Adducere, Cōpellere in angustias: Trahere in calamitatē. Sequi casus: Consequi miserias. Impendêre calamitates, fatum, tempestatem, ruinam: Proximum esse miseriæ. Demittere aliquem in casum. Redundare fluctus in aliquē: Circumiri fluctibus. Proponi ærumnam. Iácere caput alicuius in contentionem: Conijci, Inijci in flamam temporũ. Infligi alicui, Impōi vulnus: Percuti vulnere fortunę. Dare alicui, Relinquere, Accidere calamitatem, offensionem, aduersi aliquid. Incidere calamitatē: & In calamitatē, miseriā, ærumnā incidere. Opprimi miseria. Venire, Peruenire ad aliquem calamitatem: In flammam venire. Offerre se tempestatibus: Conferre se in fluctus. Subire calamitatē, tempestates, procellas, dimicationes. Suscipere, Accipere, Haurire miseriam, calamitatem, vulnus. Affici calamitate, ærumna. Facere ruinā. Habere vulnera. Esse in miserijs, calamitate, flamma. Versari, Viuere in miserijs, angustijs: Videre calamitatē. Sentire, Ferre miseriam, casum, ærumnam, res aduersas. Tolerare calamitatē. Perpeti ærumnas. Conflictari aduersus miserias. Affligi calamitate, casu: Percelli, Perculsum esse calamitate. Iactari tempestate, fluctibus. Serpere longius, Progredi, Peruadere aliquò, Propagari calamitatē. Accedere aliquid ad miserias: Augere calamitatem, aduersa. Angi dolore in miserijs. Premi miseria, calamitate. Opprimi ruinis. Vrgeri angustijs. Frangi miseria, calamitate. Excruciare aliquem miserias. Impedire tempora: Interpellare casum. Euerti tempestate. Tabescere in calamitate. Extingui vulnere: Premi casu: Perditum esse miserijs: Peruertere aliquē procellam. Crimini dare calamitatem. Ridere miseriam. Insultare in miserijs, in calamitate: Exultare ruinis aliquorum. Illudere fortunis. Insectari calamitatem. Maius efficere vulnus. Queri de calamitate: Conqueri fortunas, de miserijs. Deplorare calamitatem, de miserijs. Accusare fortunas suas. Flere miserias. Cognoscere, Nouisse miserias, vulnera, calamitatem. Videre calamitatem, Perspicere, Contēplari miserias. Expleri miserijs alicuius. Grauiter accipere casum, Cōmoueri miseriâ alicuius. Affici ærumna. Misereri temporis: Misericordiam adhibere in fortunis.

tunis. Dolere miseriâ, calamitate, rebus aduersis, vulnere alicuius. Mœrere calamitatẽ: Lugere fortunas, calamitatẽ, casum, tẽpora. Lamentari calamitatẽ. Socium, Comitẽ, Participem, Consortem esse calãitatis, temporũ. Corruere fato alicuius. Doceri, Doctũ esse calamitate, casu. Perfugiũ, Portũ esse alicui fortunę, calamitatis. Præstò esse, Non deesse, Consulere temporibus alicuius. Sustentare casũ opibus alicui'. Defendere à calamitate, in tempestate. Prohibere aliquos calamitate. Fulcire ruinas. Consolari miseriã, vel de miserijs. Deprecari calamitatẽ, miseriã. Cedere tempestati. Fugere fluctus & tempestatem: Subterfugere calamitatem: Vitare calamitatẽ, tempestatẽ, casus: Deuitare procellã. Auertere cogitationẽ à miserijs. Obliuisci temporum, miseriarum. Aberrare à miseria. Requiescere in miserijs. Mederi miserijs, vulneribus. Curare, Sanare vulnera. Amputare ramos miseriarum. Leuare calamitatem, uel calamitate, miserijs: Subleuare calamitates, miserias, vel in miserijs: Alleuare ærumnã: Res aduersas subleuari: Releuare casum: Leuamentum, Alleuamentum miseriarum. Detrahere calamitatem. Liberare calamitate. Vindicare aliquem à miserijs, Eripere miserijs, ex, vel à miseria. Euolare ex flamma: Emergere è fluctibus. Tollere, Propulsare calamitatẽ. Restinguere, Extinguere flammam. Finis, Quies miseriæ. Carere miseria: Seiunctum esse à miseria: Extra ruinam esse. Obliuione obruere aduersa.

Infelix, Vnglückhafftig. *Miser*, *Misellus*, *Calamitosus*, Elend. *Miserabilis*, *Miserandus*, Erbärmlich. *Improsper*, Vnglücklich. *Aduersq*, Widerwärtig. *Fatalis*, Verderblich. *Aerumnosus*, Mühselig. *Afflictus*, *Vexatus*, *Agitatus*, *Iactatus*, *Exercitus*, Geplagt. *Mulctatus*, *Cruciatus*, Gecreutzigt / Gepeinigt. *Patiens*, *Perferens*, *Perpetiens*, Leidend. *Stratus*, *Prostratus*, *Iacens*, Gefallẽ. *Vulneratus*, *Saucius*, Verwundt.

Adiuncta) Nemo infelicior, miserior. Eò, Quò, Hoc, Magis miser, exercitus. Maximè exagitatus. Summè miser. Vehementissimè vexatus. Grauissimè afflict'. Multis contumelijs vexatus, multis iactatus iniurijs. Omni supplicio excruciatus. Mirè miserabilis. Quàm miser, miserabilis: Nihil tam miserabile, Tam exercitũ: Nemo tàm afflictus. Ita afflictus vt nemo vnquam. Minùs miser. Malè affectus, mulctatus. Crudelissimè mulctatus, Iure, contũaciter, Vrbanè vexatus. Vndiq;, Nusquam miser. Multos annos, Multis seculis exagitatus. Sæpe miser. *Actiones*) Efficere miserũ, Reddere infestũ. Habere miserũ aut infestũ. Esse miserum. Deserere calamitosos. Deesse misero. Relinquere miserũ. Vrgere iacẽtem.

tem. Illudi miseros. Supplicē venire miserū, calāitosū. Subsidio venire misero. Dextrā porrigere afflicto & iacēti. Cōsolari afflictos. Defendere miseros calāitososq;. Mederi afflicto. Erigere, Recreare, Confirmare, Excitare afflictos. Seruare calāitosos. Liberari calamitate miserum.

Afflictor, *Vexator*, *Exagitator*, eyn Plager.

Adiuncta) Crudelis, Sceleratus, Vetus vexator.

Affligere, *Afflictare*, Plagen/ Bekümmeren. *Conflictari*, Geplagt werden. *Agitare*, *Exagitare*, Vmbtreiben. *Insectari*, *Persequi*, Verfolgē. *Exercere*, Anlassen/ Treiben. *Iactari*, Vmbgetriben werden. *Vexare*, *Diuexare*, *Cruciare*, *Discruciare*, *Excruciare*, *Torquere*, Plagen/ Quelē/ Kreutzigē. *Premere*, *Opprimere*, Quetschē. *Pungere*, *Stimulare*, *Arrodere*, Stechen/ Nagen. *Pati*, *Perpeti*, *Ferre*, *Tolerare*, Leidē. L. 47.

Adiuncta) Maximè, Quàm maximè cruciari, excruciari, Multis casibus exercere. Omni scelere vexare. Scitè exagitare. Per vim affligere. Vehemēter vexari, exerceri. Mirabiliter excruciari. Etiam atq; etiam vrgere, insectari. Impunè cruciari. Nimis excruciare. Palàm exagitare. Multò grauius vehementiusq; afflictari. Acriter torquere. Acerbissimè afflictare. Contumaciter, inurbaneq;, Contumeliosissimè vexare. Crudelissimè vexari, diuexari. Turpiùs afflictari. Inimicè insectari. Hostilē, Seruilem in modum vexari, cruciari. Tam diu, Diutissimè vexare, torquere: Diuturnioribus molestijs conflictari. *Sæpe*, Sæpissimè vexare. Semper excruciare. Dies noctesq; cruciari, torqueri, stimulare, pungere.

Infeliciter, Vnglückl ichen. *Miserè*, *Miserabiliter*, Elendlich/ Erbärmlich. *Calamitosè*, Arbeytseligklich.

DE VTILITATE, ET CAETERIS EXTERNORVM BONORVM SPECIEBVS.

LOCVS. XLV.

VTILITAS, *Vtile*, Nutzbarkeyt. *Vsus*, *Vsura*, *Vsurpatio*, Brauchung. *Fructus*, *Vsus fructus*, Frucht/ Niessung. L. 50. *Cōmodū*, *Cōmoditas*, *Opportunitas*, Beqnēlicheyt. *Emoluentum*, eyn Gewyn/ Genieß. *Cōpendiū*, Ersparung/ Vortheyl. *Operæpretium*,

preciū, d' Arbeyt werdt. Res, Rationes, vnsere Sachen.
Adiuncta.) Magna, *Maior*, Maxima vtilitas, vsus, fructus, emolumentū, cōmodū, cōmoditas: Magnitudo vtilitatis, cōmodi Summa vtilitas. Amplissimus fruct⁹. Tanta, Quanta vtilitas, opportunitas, fructus. *Multa* vtilitas: *Pl⁹* emolūenti: Pluria cōmoda. Duplex, Vberes, Vberiores, Vberrīi fructus: Vbertas vtilitatis: Copia cōmodorū. Integri fructus: Pars vtilitatis, de cōmodis. Mediocris vtilitas, cōmodū. Parua, Minor, Minīa vtilitas, fructus, commodū, emolūentū. Exiguus fructus, vsura. Exilior, Tenuissimus fructus Leue compendiū. Aliqd emolūenti. Paulū compēdij. Honesta vtilitas: Cōmodū honestū atq; laudabile: Fructus honestissimus: Vtile nihil nisi idem rectū & honestum. Prǫstantior fruct⁹: Præstantiss. cōmodū. Pulcherrimus fructus. Splendidū nomen vtilitatis. Non obscurus, nec absconditus)(Conditus & in tenebris iacens fructus. Egregia commoda. Mirabiles, *Mirifici* fruct⁹. Diuina opportunitas. Grauissima, Necessaria vtilitas, vsus. Solida, Tuta, Pergrata vtilitas. Læti & vberes frructus)(Acerbitate permixti. Iucundissimus fructus. Species, Opinio vtilitatis. Turpe cōpendinm, vtilitas. Cōmunis vtilitas, vsus, fructus, commodū, emolumentū. *Cō*munio, Cōmunicatio, Societas vtilitatis. Publica vtilitas, cōmodū: Rationes publicæ, cōmunes. Reip. Ciuitatis, Ciuium, Vniuersorū, Omnium vtilitas, commodū)(Vniuscuiusq;. Forensis)(Domesticus fructus, vtilitas, cōmodū. Piuatū commodū: Sua, Vnius, Aliena, Aliorum vtilitas. Aduentitia res. Externæ commoditates. Nouus, Prǫsens, Extremus, Diuturnus fructus: Vsura diuturna. Immortalis fructus. Longi temporis, Vnius horǫ vsura. *Actiones*) *M*oueri, Cōmoueri vtilitate, vel desiderio vtilitatis, emolumento: Ad turpe compendiū cōmouere. Impelli, Inuitari vtilitate, emolumento. Rapi ad vtilitatē: Cogere aliquē, Valere plus apud aliquem, vtilitatem. Duci aliquē, Induci fructu, emolūento. Optare, Appetere, Expetere cōmodum, vtilitatē. Cogitare de cōmodis, vtilitate: Spectare commodū. Dirigere aliqd vtilitate, vel ad vtilitatē. Metiri aliquid vtilitate, cōmodis, emolumentis: Probari aliqd vtilitate. Rationē habere, ducere vtilitatis, cōmodi. Ponere fructū in re: Anteponere rationes suas communibus, vtilia honestis. Seiungere, Distrahere, Secernere vtilitatē, vel vtile ab honestate, honesto. Referre, Conferre, Conuertere, Torquere, Trahere aliquid ad suā vtilitatē, cōmodum, vsum, rem. Parēre, Seruire, Inseruire, Deseruire vtilitati, cōmodis, rebus. Facere, Dicere &c. aliquid commodi gratiâ, vtilitatis vel fructus causa, propter, ob, ad vtilitatē, fructū, emolumentū. Inclinare ad cōmodum. *P*olliceri alicui fructū. Propōere cōmodū, vtilitatem, emolumentū, fructū, spem cōmodi, aut vtilitatis. Ostendere fructū. Obijcere vtilitatem. Progredi ad vtilitatē. Sequi cōmoda, fructū, vtilitatem: Perseq vtilia. Quærere vtilitatē, fructum: Aucupari vtilitatem: Nundi-

Nundinari aliquid ad vtilitatē: Mercatura vtilitatū. Deberi fructum. Desiderare vtilitates. Repetere, Exigere fructum: Postulare vsurā. Expectare fructū, rē. Facere alicui emolumentum: Compendij aliquid facere: Efficere aliquid comodi, vtilitatis. Gignere, Inuenire vtilitatem: Parere fructum vtiltatem. Nasci commoda. Ferre alicui, Afferre, Referre, Conferre fructū, vtilitatem, vsum. Dare vtilitatem, commodum, fructum, vsuram: Reddere vsuram. Impertiri cōmoda. Præbere vtilitates: Tribuere, Retribuere comoda, fructū. Tradere fructum. Largiri vsurā. Munerari, Relinquere commodum. Afficere aliquem, Augere commodis, vtilitate. Parare alicui vtilitatem, fructum. Comparare vtilitates. Consequi commodum, fructum, emolumentum. Adipisci vtilitatem, vtile aliquid, commodum. Venire, Peruenire ad aliquem commodum, fructum, emolumentum: Obuenire alicui opportunitatem. Contingere commoda. Capere, Accipere, Percipere fructum, vtilitatem, comodum. Metere, Carpere, Percerpere, Ferre fructum rei. Duci, Sequi vtilitatem ex re. Habere comodum, vtilitatem, fructum, vsum, opportunitatem ex re. Continere aliquid in se vtilitatem: Coniunctum esse cum vtilitate: Pertinere, Attinere ad commodum, vtilitatem: Cadere rem in vtilitatis rationem. Efflorescere vtilitatem. Constare fructum alicui. Consistere commodum, vtilitatem, opportunitatē in re: Existere vtilitatem ex re. Esse, Inesse vtilitatem, emolumentū, compendium, fructum, commodum, vsum in, vel ex re: & Vtilitati, Vsui, Fructui, Emolumento esse: & Ex vsu, Ex re alicuius esse. Facere, Fieri aliquid commodo, vel ex comodo alicuius. Ferre aliquid commodum, vtilitatem alicuius. Prodesse rem: Conducere rationibus alicuius: Expedire, aut vtile esse aliquid. Vti, Frui commodis, vsura: Abuti re ad vtilitatem suam. Versari in compendio. Committere alicui suas rationes. Gaudere commodis alicuius. Curę esse commoda: Rationem habere commodi, vtilitatis. Prouidere, Prospicere, Consulere rationibus, comodis, vtilitati. Defendere commoda, vtilitatem: Defensor, Patronus comodorum. Pugnare, Dimicare, Armis decernere, Sudare pro commodis. Tueri, Conseruare, Continere vtilitatem, commodū. Obtinere, Retinere, Firmare, Augere comodum, vtilitatem: Adiungi vtilitatem. Adundare commodis, Socium, Participem esse commodorum. Aberrare ab vtilitate. Effugere compendium. Despicere vtilitates. Contemnere comoda, fructum. Anteponere aliquid commodis, vtilitati, emolumētis: Præponere aliquid vtili: Anteferre, Præferre commodis & rationibus. Negligere vtilitatem, fructum. Desperare fructū, emolumentū. Prætermittere, Omittere comodū, emolumentū, vtilitatē: Præteriri comodū. Obliuisci commodorū: Immemorem esse vtilitatū. Alienū, Seiunctū esse à comodis, rationibus: Inimicum esse rationibus alicuius.

Inui-

Inuidere, Deesse cõmodis alicuius. Relinquere vtilitatẽ. Deseri rationes: Derelictio, Desertor vtilitatis. Obsistere cõmodis. Impedire, Oppugnare vtilitates, commoda: Repugnare vtilitati. Cõtra cõmodũ, vtilitatẽ, rẽ alicui⁹ facere. Lædere cõmodũ: Officere, Obstare cõmodis. Labefactare, Peruertere commodũ, vtilitatem. Detrahere de commodo, vtilitate. Adimere, Auferre fructum, vtilitatem. Rapere ad se cõmoda, vtilitatẽ. Eripere, Diripere fructum, vsurã. Priuare cõmodo, fructu. Amittere vtilitatem, cõmodum. Perdere, Cadere commoda, fructus. Commutari, Deficere vtilitatem. Carere vtilitate, cõmodis, fructu, vsura. Recuperare commodum. Reuirescere rationes quæ exaruerunt.

Vtilis, **Nutz**. *Perutilis*, **fast Nutz**. *Vtensilis*, **Bräuchlich**. *Vsurpatus*, **Gebraucht**. *Conducibilis*, **Fürträglich**. *Fructuos9*, *Frugifer*, **Fruchtbar**. *Commodus*, *Opportunus*, **Bequem/ Düglich**. v. L. 5. *Ferax*, *Fertilis*, *Opimus*, &c. L. 24.

Adiuncta.) Maximè vtile. Nihil, Multò cõmodius, opportunius. Tantopere, Valde, Vehementer, Parum vtilis. Præclarè, Sæpe vsurpatus.

Vti, *Vsurpare*, **Brauchẽ/ Gebrauchẽ**. *Frui*, *Perfrui*, **Niessen**. *Commodare*, *Cõducere*, *Expedire*, *Prodesse*, **Nutz od' Dienlich sein**. *Seruire*, *Inseruire*, **Dienen/ Fürträglich sein**. *Afferre*, *Conferre*, *Proferre*, **Eintragẽ**. *Referre*, *Interesse*, **daran Gelegen sein**.

Adiuncta) Magni, Permagni, Magis interesse, referre. Maximè vti, conducere, expedire, seruire, interesse, referre. Magnopere, Vehementer interesse, referre. Tantũ, Quantũ, Aliquantũ, Tantulũ, Parum proficere, referrre, interesse. Multũ vti re, prodesse rem, interesse: Permultum interesse. Plus prodesse, interesse: Vti plus, plurimũ aliquo: Prodesse, Interesse plurimũ, quamplurimum. Ad omnia vti. Prodesse omnib. Potissimũ vti aliquo. Non satis seruire. Parui referre. Parũ prodesse: Minùs expedire, proficere, interesse: Minimũ, Planè nihil interesse. Bene vti, Meliùs frui re. Præclarè vsurpare aliqd. Splendidè vti re. Modum tenere fruendi. Diligentissimè seruire. Studiosè, Aptissimè, Necessariò, Benignè, Familiariter, Familiarissimè vti re. Cupidè frui, Libenter, Libentiùs, Libentiss. vti, frui re. Quieto & tranquillo animo frui. Intemperantiùs, Impunè vti, abuti. Promiscuè, Palàm, Liberè)(Furtim frui. Temerè, Frustrà, Malè, Improbè, Peruersè, Cõmuniter vti re. Crebrò vsurpare: Assiduè vti. Toties vsurpare. Interdum vti: Sæpe, Sæpiùs, Sæpiss. Quotannis, Quotidie, Semper vti, vsurpare. Semel)(Semper prodesse, frui. Non ampliùs frui licere.

Vtiliter,

Vtiliter, Nutzlichen/ Fruchtbarlichen. *Commodè, Opportunè*, Bequemlichẽ *v. L 5.*

INVTILITAS, *Inutile*, Unnützlicheyt. *Incommodum, Incommodatio, Incommoditas*, Unkömlicheyt. *Malũ*, etwz Ubels *L. 44. Damnũ, Detrimentum, Dispendium, Noxa*, eyn Schade. *Fraus, Iactura*, Verlust/ Nachteyl. *Decessio, Amissio*, Abgang/ Verlierung.

Adiuncta.) Magnum, Maius, Maximum incõmodum, damnum, detrimentũ, iactura, fraus. Immanes iacturę. Summum detrimentũ. Tantum, Quantum incõmodum, damnum, iactura, amissio. Multa, Plura incõmoda, damna, detrimenta. Tot incõmoda, detrimenta, damna. *Parũ*, Nihil damni. *Minima* fraus: Incommodorum pars minima. Insperatum incommodũ. Graue incommodum. Acerba damna. Turpis amissio. Communia detrimenta. Publicè)(Priuatim incidere incommoda. Domesticum, Corporis, Fortunę incommodum. Nouum damnũ.

Actiones.) Denunciare, Euocare atq; elicere damnum. Inuehi, Importari, Sequi, Consequi, Cadere in aliquem, Accidere alicui, Euenire incommodum, dãnum. Ferre, Afferre alicui, Dare incommodum, fraudem, detrimentum. Accedere alicui, Peruenire ad aliquem incommodum. Incurrere in damna, in fraudem. Contrahere, Facere, Fieri damnum, detrimentum, iacturam, decessionem rei: Cum detrimento, aut incommodo facere aliquid. Afficere aliquem incommodo, damno, detrimento. Subire, Capere, Accipere, Suscipere incommodum, detrimentum. Esse in incommodis: & Incommoda esse in re: & Detrimento, Fraudi esse rem. Habere incommodum. Ferre, Perferre incommodum, damnum, iacturam, detrimentum. Patiens, Ignarus incommodorum. Affligi, Conflictari incommodis. Exhauriri iacturis. Participem esse incommodorum alicuius. Sentire damna & detrimenta aliquorum. Commoueri, Dolere, Lugere)(Lætari incommodis, detrimentis: Molestiam capere ex incommodis. Queri, Deplorare incommodum. Consolari incommodum. Mederi incommodis. Lenire incommoda. Sarcire, Dissoluere, Compensare damna. Prohibere detrimẽto. Reiicere, Diminuere, *Propulsare*, Vitare, Euitare, Fugere, Effugere incommodum, incommoditatem. Liberare aliquem incommodis, vel ex incommodis. Vacare damno: Expertem esse incommodorum. Sine incõmodo, Sine fraude facere, fieri aliquid.

Inutilis. Unnütz. *Incommodus*, Unbequem. *Nocẽs, Noxius, Officiens*, Schädlich/ Schadend. *Perniciosus, Pestifer, &c. infrà eodem L.*

Adiuncta) Summè inutile aliqd.

Incom-

Incommodare, *Obesse, Obstare, Officere, Nocere*, Schaden/ Nachtheylig sein.

Adiuncta) Maximè, Magnopere obesse. Ex parte aliqua officere. Minùs, Leuiter, Quippiam, Quicquam, Nihil nocere. Sæpe obesse.

Inutiliter, Vnnützlich. *Incommodè, Incommodũ*, Vnbequemlich. *Perincommodè*, fast Vnbequemlich.

DIVITIAE, *Opes, Opulentia*, Reichthumb. *Copia, Abundantia, Affluentia*, vberflüssige Reichthumb. *Nummatio*, Reichthumb an barem Gelt. *Thesaurus, Gaza*, eyn Schatz. *Facultates, Fortũæ, Res, Pecunia, &c. L. 43.*

Adiuncta) Magnę, Maiores, Maximæ opes, copiæ, diuitiæ, gaza: Magna vis opum: Magnitudo diuitiarum. Tantæ, Quantæ opes, diuitiæ. Immanes, Ingentes diuitiæ. Summa copia, opes. Amplissimæ, Locupletes, Affluentes copiæ: Abundantia copiarũ. Nimiæ opes, copiæ. Mediocres, Paruæ, Tenues, Exiguæ, Infirmæ opes, facultates, copiæ. Bonę diuitiæ, copiæ. Fundatæ & optimè cõstitutę, Firmissimę, Vtiles opes. Parabiles & terminatę diuitiæ. Opportunæ, Violentæ, Inuidiosæ, Regię opes: Gaza regia. Singulorum facultates & copię: Domesticæ copiæ. Ciuitatis diuitiæ. Meretriciæ opes. Veteres illibatæq; diuitiæ. Pristinæ, Nouæ, Sempiternæ opes, copiæ. *Actiones.)* Amare, Desiderare, Concupiscere, Expetere diuitias, opes. Egere copijs. Studere opibus. Defodere, Obruere, Latere alicubi thesaurum. Quærere diuitias, opes, thesaurum. Consectari, Expectare opes. Traducere ad abundantiam rerum. Consequi opes. Venire diuitias ad aliquem. Inuenire, Reperire thesaurum. Parare, Comparare diuitias, opes, opulentiam, copias. Potiri gaza. Suppeditare alicui abundantiam, copiam rerum. Ditari affluentibus copijs. Habere diuitias, opes, copias, thesauros. Esse alicui opes. Præditum esse, Valere, Posse plurimum opibus, copijs. Munire se, Firmum esse, Niti, Excellere, Florere, Locupletem, Pecuniosum, Diuitem, Refertum, Affluentem, Abundantem esse, Abũdare, Circumfluere opibus, copijs. Superare alterum diuitijs. Contentum esse diuitijs. Vti opibus, diuitijs, copijs. Frui opibus. Experiri opes suas. Elaborare opibus. Deferre, Conferre ad aliquem opes, copias. Commendare, Cõmittere alicui suas opes. Defendere, Iuuare, Subleuare, Sustentare aliquem suis opibus, copijs. Tueri opes suas. Suppetere copias ad largiendum. Augere, Firmare, Amplificare opes: & Diuitijs augere aliquẽ, fortunis locupletare. Crescere opes. Exponere suas copias. Iactare, Ostentare diuitias, copias. Moderatè ferre copiam. Terrere aliquem diuitijs. Circumueniri, Vrgeri opibus. Cõtẽnere, Despicere opes. Abstiere manus ab auro gazaq;

Exhau-

Exhaurire copias. Profundere, Effundere diuitias. Pugnare contra opes. Frangere, Infirmare opes. Detrahere de copijs: *Minue*re copias: Comminuere, Deprimere opes. Deficere copias. Euertere, Peruertere, Concidere, Corruere, Amittere opes. Abesse, Deesse copias.

Diues, Reich. *Perdiues*, fast Reich. *Ditatus*, Reich gemacht. *Opulentus*, Vermöglich. *Opimus*, Feyßt/Reichlich. *Copiosus, Locuples*, Wolhäbig/Reich an Gütern. *Locupletatus, Auctus*, Gemehrt. *Pecuniosus, Nūmatus*, Reich an Gelt. *Abundans, Affluēs, Circumfluens*, Vberflüssig reich. *Fortunatus, Felix, Florens &c.* L. 44.

Adiuncta) Multò, Paulò locupletior. Maximè locuples. Tam affluens, pecuniosus. Omnino, Non parum locuples. Planè copiosus & locuples. Inprimis copiosus: Cumprimis, Satis, Parum locuples. Non minùs bene nummatus. Nihilo locupletior. *Actiones*.) Putare, Facere se locupletem: Efficere aliquos opulentos, copiosos. Fieri diuitem, pecuniosum, affluentem. Esse diuitem, locupletem, copiosum. Haberi, Dici, Appellari locupletem, diuitem.

Ditare, Locupletare, Reich machen. *Augere, Amplificare*, die Haab mehren. *Abundare, Affluere, Circumfluere*, Reich sein.

Adiuncta.) Quacunq; ratione, Quotannis locupletare.

Opiparè, Reichlich. *Copiosè, Largè*, Völliglich. *Abundè, Abundanter, Affluenter*, Vberflüssiglich.

PAVPERTAS, Armut. *Egestas, Indigentia, Inopia, Tenuitas, Penuria*, Mangel/ Dürfftigkeyt. *Necessitas*, Notturfft. *Mendicitas*, der Bettelstab. *Difficultas, Angustia*, schwere tringende Armut.

Adiuncta) Magna penuria, inopia. Summa paupertas, egestas, inopia, mendicitas, difficultas. Tanta, Quanta inopia, angustię. Certissima paupertas. Egestas & improbitas. Malum, Onus paupertatis. Indignissima egestas. Domestica difficultas. *Actiones*) Timere, Extimescere paupertatem: Terreri paupertate. Vereri angustias. Afferre alicui egestatem. Circumuentus inopia. Esse in egestate, paupertate, mendicitate, inopia, difficultate, angustijs: Consortes mendicitatis: Versari, Degere in egestate. Dissimulari non posse tenuitatem alicuius. Perditum esse egestate: Enectus inopiâ. Morderi paupertate. Cogi inopiâ & angustijs. Ferre, Tolerare paupertatē, egestatem.

egestatem. Perpeti mendicitatem. Despicere paupertatem. Relinquere aliquē in egestate. Cauere inopiā. Fugere paupertatem. Præsidio esse inopiæ. Sustetare egestatem, tenuitatem. Explere, Consolari egestatem. Subuenire egestati. Leuare onus paupertatis. Emergere ex mendicitate. Tolli malum paupertatis. Traduci ex egestate ad abundantiam.

Pauper, Arm. *Perpauper*, gar Arm. *Egens*; *Indigens*, Dürfftig. *Inops*, *Tenuis*, Vnuermöglich. *Mendicus*, eyn Bettler. *Inanis*, *Nudus*, Lär/Bloß.

Adiuncta.) Nihil egentius aliquo. Tam inops, nudus. Admodū inops. Omnib⁹ rebus egens. Patiens, Improbus pauper. *Actiones.*) Esse, Existimari inopem, pauperem. Vagari egentes. Benignè facere, aut fieri indigentibus. Impertire de re familiari. Ferre opem salutemq; indigentibus. Prohibere iniuriâ, Locupletare tenuiores. Despicere; Contemnere tenuissimum. Relinqui inopem.

Egere; *Indigere*; Arm oder Dürfftig sein. *Opus esse*; Vonnöten sein. *Mendicare*; *Emendicare*, Bettlen/ Erbettlen.

Adiuncta.) Magnoperè egere: Magis, Maximè indigere. Vehementer opus esse. Tàm, Quàm indigere. Incredibiliter. Indignè egere. Non multum opus esse. Minimè indigere..

Tenuiter, Dürfftiglich.

POTENTIA, *Potestas*, *Vis*, *Vires*, Gewalt / Macht / Krafft. *Firmamentum*, *Firmitas*; *Firmitudo*, Veste / Grundveste. *Numen*, *Summa*, *Regnū*, hoher Gewalt. *Pondus*, *Momentum*, Wichtigkeyt. *Robur*, *Nerui*, *Lacerti*, Stärcke.

Adiuncta.) Magna, Maior, Maxima potentia, potestas, vis, pondus, momentum: Permagnum pondus, momentum: Magnitudo potestatis. Tanta, Quanta potestas, vis, robur, pondus, momentum. Summa potestas. Eximia, Insignis, Singularis, & penè diuina vis. Graue pondus, numen. Firmissimum robur. Plus firmitatis, roboris, firmamenti, ponderis, momenti. Omnes vires. Nimia, Vix ferenda potentia. Satis firmitatis. Aliquid, Aliquantum, Quicq̄, Paulum, Parum ponderis, momenti, firmitatis, firmamenti, roboris, virium. Paruum, Minimum momentum: Minus firmitudinis, firmitatis, virium. Perleue, Nullum momentum: Nihil momenti, ponderis. Diuina, Cœlestis, Fatalis vis. Regia, Regalis, Consularis, Prætoria &c. potestas. Patria potestas. Aliena, Vetus potestas. Semestre regnum. *Actiones*) Concupiscere potentiam. Dare, Afferre vires, ponderis, momenti aliquid. Ac-

cedere firmitatem, pondus. Assequi vim: Consequi potentiã. Nancisci firmitatem. Constituere, Ponere firmamenta. Habere vim, vel vires: In sua potestate habere: Firmamẽtũ, Firmitatem, Firmitudinem, Robur, Põdus, Momentum, Neruos habere. Tenere vim, firmitatem, robur. Esse in potentia: Vim, Pondus, Momentum, Firmamentũ esse rei, vel in re: In regno alicuius esse. Præditum esse vi. Pendêre aliquo momento. Agere pro viribus: Elaborare omnibus opibus viribusq;. Intendere se ad firmitatem. Contendere omnes neruos. Firmare & stabilire vires. Diffundere vim suam. Dominari potentiam. Cogere vi. Adductum vi facere aliquid. Pertimescere nullius vim aut potentiam. Ignorare, Experiri vim. Péndere, Examinare pondera, vel rem suo pondere: Existimare & põderare rem momento. Iudicare res pondere. Plus tribuere, Anteponere aliquid nullo momento. Ferre potentiam, regnum alicuius. Dimicare de potentia. Criminari potentiam. Redarguere vim & potestatem. Detrahere de pondere. Incidere, Elidere neruos. Peruertere vim.

Potens, Mächtig/ Gewaltig: *Præpotẽs*, fast Mächtig. *Valẽs, Validus, Firmꝰ*, Starck. *Firmatus, Confirmatus*, Gestärckt. *Robustus, Corroboratus, Neruosus*, Starck. *Septus, Munitus*, Bevestigt. *Fultus*, Vnderstützt.

Adiuncta.) Magnis subsidijs, Pluribus rebus fultus. Rerũ omniũ præpotens. Tantò robustior. Tam munitus. Omnino, Non satis firmus. Naturâ corroboratus. Terra mariq; præpotens.

Posse, Pollere, Gewaltig sein. *Valere*, Vermögẽ. *Inualescere, Cõualescere*, Starck/ Kräfftig werden. *Firmare, Confirmare, Roborare, Corroborare*, Stärcken. *Munire, Sepire*, Bevestigen.

Adiuncta.) Tantum, Quantum posse, valere. Tanto magis indies conualescere. Vsque eò corroborare rem. *Multùm*, Plus, Plurimùm pollere, posse: Permultum, Longè plurimùm, In omnes partes, Mirum quiddã, Nihil magis, Nimium, Satis, Parùm, Minus, Minimùm, Angustiùs valere. Nihil, Nullam ad partem posse, valere.

Potẽter, Gewaltiglich/ Mächtiglich. *Validè, Firmè, Firmiter, Neruosè*, Kräfftiglich. *Penes*, Bei/ An/ In eynes Gewalt/ oder Handẽ.

IMPOTENTIA, Vnuermögligkeyt. *Infirmitas, Imbecillitas, Debilitas*, Schwacheyt.

Adiuncta) Considerare infirmitatem suam. Depellere à se debilitates.

Impotens, Vnmächtig/ Vnvermöglich. *Infirmus, Infirma-*

firmatus, *Imbecillus*, *is*, *Debilis*, *Debilitatus*, Schwach/ Geschwächt. *Fractꝰ*, *Eneruatꝰ*, Gebrochē/Krafftloß.

Adiuncta) Valdè, Propè debilitatus. Subdebilitatus.

Infirmare, *Debilitare*, Vnmächtig machē/ Schwächen. *Frangere*, *Infringere*, Brechē. *Eneruare*, Lämen/ Krafftloß machen.

Adiuncta.) Maximè infirmari, debilitari. Non planè eneruare.

Infirmè, *Imbecillè*, Schwächlich/ Vnkräfftiglich.

Adiuncta.) Nihilò infirmiùs.

HONOR, *Honos*, Ehr. *Dignitas*, Würde. *Existimatio*, *Opinio*, *Fama*, *Rumor*, *Sermo*, der Leumbde/ Gerücht. *Nomē*, d' Name. *Nobilitas*, d' Adel. *Claritas*, *Celebritas*, Rüchtigkeyt/ Preiß. *Gloria*, *Gloriatio*, Ruhm. *Gloriola*, eyn wenig Rhum. *Excellētia*, *Præstātia*, Fürträfflichkeyt. *Autoritas*, Ansehē. *Magnificentia*, *Maiestas*, Herrlichkeyt. *Amplitudo*, *Altitudo*, Hocheyt. *Splendor*, *Lux*, *Lumē*, *Decꝰ*, *Ornamentum*, *Insigne*, Achtbarkeyt/ Glätz/ Zierde. *Primæ*, *Principatus*, *Prærogatiua*, d' Vorzug. *Preciū*, *Pōdus*, *Momentū*, d' Währt/ Wichtigkeyt.

Adiuncta.) Magnus, Maior, *Maximus* honos, dignitas, opinio, nomē, gloria, excellētia, p̄stātia, autoritas, splēdor: Permagna autoritas. Tātus, Quātus honos, dignitas, opinio, nomē, celebritas, gloria, p̄stantia, autoritas, maiestas, splendor. Sum̄us honos, dignitas, existimatio, fama, nobilitas, gloria, autoritas, āplitudo, splēdor. Altus, Altiss. gradus dignitatis: Altitudo glorię. Amplior, Ampliss. honos, dignitas, nomē, gloria, autoritas: Amplitudo nōinis. Imēsa gloria. *Multus* honos, splēdor: Multū, Plus, *Plurimū* autoritatis, dignitatis, lūinis. Duplicata, Par gloria, dignitas. Mediocris autoritas: Satis autoritatis, opinionis. Aliq̄ p̄ciū, dignitas. Parū, Minꝰ, *Minimū* dignitatis, honoris, autoritatis, splēdoris, p̄cij. Tenuis, Leuior, Nulla autoritas, Nihil autoritatis. Bōa, Optima existimatio, opinio, fama, rumor, nomē. Honesta existimatio, opinio, autoritas. Pręstās, Pręstabilior, Pręstātiss. dignitas, nobilitas, gloria. *Excellēs* dignitas, autoritas, nobilitas, p̄stātia. Splēdidū nomē: Splēdor, Gloria, Ornamētū, Insigne nōinis, hōoris, glorię. Clarū, Clarius, Clariss. nomē, autoritas: Præclara existimatio, fama, nobilitas, īsignia. Illustris fama, nomē, gloria, autoritas. Eximia dignitas, gloria, splēdor. Singularis honor, gloria. Admirabilis, Admiranda dignitas, fama, gloria. Incredibilis honos, opinio. Celebritas sermonis. Gra-

uis, Grauior, Grauiss. existimatio, fama, autoritas, maiestas. Sanctum, Sanctiss. nomen, existimatio. Diuinus honor, gloria, autoritas. Cœlestis & diuina p̄stantia. Naturalis autoritas. Vera, Verissima, Solida gloria: Nobilitas vera. Iustus, Debitus, Meritus, Dignissimus honos, gloria. Legitima autoritas. Necessaria ac salutaris gloria, opinio. Dignitas, Flos nobilitatis. Honestissimus honor. Integra, Incolumis fama. Inuictum nomen. Iucundus, Iucūdiss. honos: Dulcis gloria: Dulcedo glorię. Prompta & parata autoritas. Aura honoris. Adumbrata imago, species gloriæ. Inanis gloria, rumor: Inanissima splendoris insignia. Vilis, Vilior, Leuis, Falsus honor, gloria: Inanis rumor & umbra falsæ gloriæ. Suspectum, Subinuisum, Inuidiosum, Infamiæ subiectum, Obscurum, Contemptissimum, Perditum ac notissimum nomen: Inuidia, Ignominia nōinis. Turpis existimatio: Turpissimus, Contumeliosus honor. Plus molestiæ, quàm voluptatis ī aliqua gloria. Calamitosa fama alicuius. Communis, Publica dignitas, autoritas. Regium, Regale nomen. Imperatoria, Cōsularis dignitas. Senatorius honos, nomen. Cēsoria autoritas. Popularis honos, fama, gloria, rumusculi. Forensis, Equestris splendor. Militaris, Bellica, Naualis gloria. Priuata, Domestica autoritas, splendor. Familiaris dignitas. Paternus, Auitus honos, gloria. Propria)(Aliena gloria. Vetus, Pristina fama, autoritas, honos, dignitas. Vsitatus, Peruulgatus, Nouus, Inauditus honos: Gloria noua. Diuturnus honos, gloria: Stabilis gloria: Perennis sermo. Imortales, Diuini honores, gloria. Perpetua existimatio, fama, autoritas. Æterna, Sempiterna gloria, nomen: Memoria nominis ęterna, sempiterna: Sermo sempiternus. *Actiones.)* Concitare stimulis gloriæ. Commoueri dulcedine gloriæ. Accendi, Incendi, Inflammari, Flagrare, Ardere, Ferri, Efferri cupiditate gloriæ. Concupiscere honorem, gloriam: In cupiditatē incidere, Cupidum esse honoris, gloriæ, splēdoris: Auidiorem, Auidissimum esse glorię. Studere, Studiosum, Studiosiss. esse gloriæ, honorū, existimationis. Desiderare, Expetere gloriam, honorem, dignitatem, famam. Sitire honorem. Teneri rumore. Delectari opinione. Opus esse autoritate. Sperare gloriam. Proponere sibi amplitudinem, gloriam, dignitatē. Spectare, Expectare dignitatē, gloriam. Reuocare, Referre omnia ad gloriam, splendorem, dignitatem: Præferre, Probare dignitatem. Metiri omnia dignitate. Duci honore, gloria, splendore. Sequi, Consectari gloriam: Primas sequi. Aucupari rumores, rumusculos. Quærere, Exquirere honores, gloriam, rumorem. Petere, Postulare, Flagitare honorem, gloriam, autoritatem. Seruire, Inseruire honori, gloriæ, dignitati, existimationi, famæ, rumori. Dimicare, Contendere de gloria, honore, amplitudine: Contentio, Certamen honoris &c. Laborare de dignitate. Facere aliquid dignitatis,

tatis,aut gloriæ causa: Autoritatem facere, Famam conficere, rem aliquam. Conciliare gloriam. Vim, Viam, Aditum esse alicui, dari, patére ad gloriam, honorem, autoritatē. Parere, Parare gloriā, honorē, dignitatē, existimationem. Nasci opinionem de aliquo: Sequi virtutem, Consequi gloriam. Autorē, Initiū esse suæ nobilitatis, nominis, dignitatis. Dignari, Dignum, Dignifs. esse, putari, iudicari, æstimari honore, gloria, nomine, amplitudine. Spondere honorem, dignitatem. Deberi alicui, Decernere, Polliceri, Deferre honorem, autoritatem, primas. Afferre dignitatem, opinionem, autoritatem. Conferre in aliquem honores: Adiungi alicui honorem. Dare dignitatem, honorem, gloriam, autoritatem, primas, principatum: Concedere gloriam, nomen, primas. Præbere, Tribuere, Attribuere, Tradere alicui dignitatem, honorē, autoritatem, primas, gloriam. Præstare alicui debitum honorem. Complecti aliquem honoribus. Afficere honore, dignitate, gloria: Tractare honore, dignitate non secùs &c. Ornare, Exornare, Decorare honore, gloria, autoritate, splendore: Nomē alicuius ornare: Illustrare nomen. Augère honore. Effundere honores in aliquos: Confluere honorem, dignitatē ad aliquos, Perducere, Producere aliquem ad honorem, dignitatem. Ascendere, Accedere, Venire, Peruenire ad honorem, gloriam, existimationem, dignitatem, amplitudinem. Assequi, Consequi honorem, gloriam, opinionē, splēdorem, autoritatem, dignitatē, insignia, nomen, nobilitatem, celebritatem, præstantiam. Parare, Comparare, Acquirere, Adipisci honorem, autoritatem, dignitatem, gloriam: Nancisci opinionem. Potiri gloria. Sumere sibi, Assumere, Arripere autoritatem: Capere, Accipere honorem, gloriam, amplitudinem nominis, existimationem: Suscipere dignitatem. Subire famam temeritatis &c. Colligere famam, existimationem, rumorem bonum. Constitui autoritatem, dignitatē. Locari, Collocari in gradu dignitatis. Ferre primas, principatum. Esse alicui honorē, existimationē, vel rem honori, dignitati: In aliquo, De aliquo esse existimationē, opinionē, autoritatē, amplitudinem, splēdorē, sermonē. In, Cū honore, gloria, dignitate, autoritate, nōine esse: & Aliqua dignitate, honore, nomine, gloria, autoritate, splēdore esse: Inesse in aliquo dignitatē, autoritatē, splendorē. Præditū esse hōore, dignitate, nobilitate, gloria, autoritate, splēdore: Instructū esse autoritate. Habere honorē alicui: In honore habere aliquē. Dignitatē, Opinionē, Nomē, Gloriā, Autoritatē, Splēdorē habere. Tenere, Obtinere, Sustinere gloriam, primas, autoritatē, nomē, principatū, dignitatē. Florere, Florēs, Præstare, Præstās honore, gloria, dignitate, autoritate, nobilitate, fama: Nomē ali[illegible] florere: Principē esse r[illegible]ate, existimatiōe, autoritate, gloria. Lucere, Elucere splēdorē, dignitatē, excellentiā. Præfulgere splendore. Clarere gloriā: Clarus gloria,

ria. Excellere, Excellens, Antecellere, Antecedere dignitate, pſtantia, exiſtimatione, nobilitate, fama, gloria, honore, autoritate. Anteferre, Præferre ſuam autoritatem, ſplendorem: Honore ſe anteferre, vel pferre alicui: Nemini cedere ſplendore. Contendere, Comparare, Componere ſe dignitate cū aliquo, vel autoritate. Superare, Vincere aliū dignitate, autoritate, exiſtimatione, gloria, honore, pſtantia. Abūdare honoribus: Plenus, Pleniſs. dignitatis: Ornatiſs. omni dignitate. Valere aliquē autoritate, vel autoritatē, exiſtimationē alicuius: Poſſe aliqd autoritate, dignitate. Afferre autoritatē, exiſtimatiōē ad rē. Interpōere, Intercedere, Accedere, Adiūgere, Adhibere, Addere autoritatē. Vti autoritate. Abuti maieſtate. Præſtare, Oſtendere, Declarare autoritatē. Subuenire, Præſtò eſſe alicui, Adiuuare, Firmare, Cōfirmare, Defendere, Tegere, Subleuare, Tueri, Armare, Excitare aliquē, Cōprobare aliquid autoritate. Rephēdere, Deterrere, Frāgere, Cōprimere, Adducere aliquē, Tenere autoritate. Pugnare, Gerere res autoritate. Prodeſſe alicui, Iuuare, Adiuuare autoritatem alicuius. Intueri alicuius autoritatē. Perſtringere oculos ſplendorē & dignitatē alicuius. Capi ſplēdore: Admirari ſplendorē, nomē. Probare, Cōprobare autoritatem alicuiꝰ. Magni, Tanti, Pluris putare, æſtimare, fieri, eſſe autoritatē alicuius: Pōderis, Momenti aliqd habere autoritatē. Moueri, Cōmoueri, Permoueri alicuius autoritate, gloria. Adducere aliquē, Inflamare autoritate. Conferre ſe ad autoritatē alicuius. Seq autoritatē alicuiꝰ. Dare, Dedere ſe, Cedere, Parēre, Obtēperare autoritati alicuius. Spē ponere in autoritate: Cōfidere, Niti, Fretū eſſe autoritate, opinione, ſplendore. Facere, Efficere, Perficere, Conſtituere aliquid autoritate, ſplēdore alicuiꝰ. Adiumēta quærere, Adiutorē eſſe honoris. Cōmunicare cū aliquo gloriā, hōorē: Socius gloriæ. Comēdare, Cōmittere, Cōcredere alicui dignitatē, exiſtimationē, famā, gloriā, autoritatē. Fauere, Fautorē eſſe alicuius dignitati, gloriæ, nobilitati. Diligere, Amare nomē, nobilitatē alicuiꝰ: Amātiſſimū, Studioſiſs. eſſe nobilitatis. Amplecti autoritatē, āplitudinē alicuius. Lætari honore, gloria: Lætitiā voluptatēq; capere ex gloria, ſplēdore. Charā, Chariſs. alicui eſſe dignitatē, āplitudinē autoritatē. Delectare autoritatem alicuius. Colere nomē. Nōinare aliquē, Appellare hōoris cauſa, vel gratia. Fortunare alicui deū, honorē. Curare, Curę eſſe alicui dignitatē, honorē, famā. Procurationē ſuſceptā habere exiſtīationis. Rationē habere, ducere exiſtimationis, dignitatis, autoritatis. Cōſulere alicuius dignitati, exiſtimationi, famæ. Sācire dignitatē autoritatēq; aliquorū. Cōfirmare autoritatē: Cōfirmatio, Approbatio autoritatis. Saluā uelle maieſtatē. Parcere famę. Suffragari dignitati. Tueri, Defēdere, Propugnare dignitatē, famā, gloriā, maieſtatē, autoritatē, hōorē, nomē: Defēſio, Propugnatio, Defenſor, Propugnator dignitatis, autoritatis.

Cuſtodi-

Cuſtodire famā. Muniri pſidio exiſtīationē. Dimicare de fama. Decernere pro fama. Cōtētionē eſſe, Agere aliquid, Vitā profundere pro dignitate. Tenere, Obtinere, Retīere dignitatē, ſplēdorē, famā, exiſtimationē, autoritatē, āplitudinē: Suſtīere famā. Cōſeruare dignitatē, exiſtimationē, famā, nomē, autoritatē, maieſtatē: Integra exiſtimatio: Salua, Incolumis dignitas. Manere, Remanere, Permāere autoritatē, exiſtimationē, gloriā. Vigere nōen, Viuere autoritatē, gloriā: & Viuere in gloria. Augere, Amplificare dignitatē, honorē, gloriā, nomē, famā, autoritatē, amplitudinē: Auctor, Amplificator dignitatis. Propagari gloriā. Accedere, Adijcere aliqd ad dignitatē, gloriā: Acceſſionē fieri dignitatis: Cūulare gloriā: Duplicari opinionē. Ornare dignitatē. Illuſtrare nobilitatem, āplitudinē. Celebrari famā, nominis memoriā. Manare nomē. Implere orbē gloria nōinis: Audiri nomē alicuius. Capere ſenſum, Percipere fructū gloriæ, dignitatis. Saturatus honoribus. Renouari gloriā. Relinquere autoritatē. Tradere poſteris āplitudinē nōinis. Cōmēdare imortalitati nomē: Inueteraſcere nomē & hōorē. Efferre ſe gloria. Tollere animos alicui ſplendorē. Obliuiſci, Imemorē eſſe dignitatis, nominis, honorū. Alienū aliquid eſſe dignitate alicuiꝰ, maieſtate, vel maieſtatis: Minimè cōſentaneū eſſe maieſtati: Abhorrere aliqd à ſplēdore. Vereri, Pertimeſcere famā aliquā, dignitatē, nomen, autoritatē alicuius: Reformidare nōen. Obeſſe, Nocere alicui autoritatē, ſplendorē. Suſpectū eſſe nomen. Inuidere dignitati, gloriæ. Improbari autoritatem. Odiſſe nomē. Abhorrere ab honore alicuius. Indigniſſimū iudicare honore. Nec ſuſtinere, nec capere, nec pati poſſe ſplēdorē. Auocare à gloria. Depellere à dignitate. Pœnitere aliquē amplitudinis, claritatis, gloriȩ. Abeſſe à gloria. Aſpernari honorē, autoritatem. Cōtēnere dignitatē, honorē, gloriā, nomen: Deſpicere autoritatē, nobilitatē. Negligere gloriā, famā, exiſtimationē ſplendorē, autoritatē: Repudiare gloriā, autoritatē. Abijcere famā. Irridere autoritatem: Illudere autoritati, dignitati, exiſtimationi alicuius. Deeſſe exiſtimationi, aut dignitati alicuius. Obeſſe dignitati. Denegare alicui honorem. Inſidias comparare famæ. Venire, Facere, Dicere contra exiſtimationem alicuius. Pugnare cōtra autoritatē. Repugnare honori: Oppugnare dignitatem. Obruere nomen alicuius. Impedire autoritatem. Adducere, Venire in diſcrimen dignitatem, exiſtimationem. Accerſire, Poſtulare, Accuſare, Damnare maieſtatis, vel de maieſtate. In iudicium venire famam. Dedecorare autoritatem: Dedecori eſſe gloriæ: Maculare ſplendorem: Contaminari nomen. Obſcurare, Inquinare ſplendorē. Obſoleſcere ſplendorē. Affligere autoritatē: Afflictor & proditor dignitatis & autoritatis. Agi honorē, exiſtimationē, gloriā. In diſcrimen vocari, Dimicare de gloria. Offēdere exiſtimationē: Hærere famam ad metas. Frangere, Debilitare digni-

dignitatem, nomen, autoritatẽ: Infringere gloriam. Labefactari dignitatem. Lædere maiestatẽ, dignitatem, famam, existimatio nem. Violare gloriam, dignitatem, existimationem, honorem, famam. Infirmare, Leuare, Hebescere autoritatem. Derogare, Detrahere de dignitate, fama, gloria, autoritate, amplitudine: Honorem detrahere. Depeculari famam. Minuere, Diminuere, Imminuere honorem, gloriã, dignitatem, autoritatem, maiestatem, amplitudinem, existimationem. Adimere autoritatem: Diripere de autoritate. Eripere famam, honorem, nomen: Adimere gloriam. Priuare dignitate, fama, honore. Spoliare dignitate, honore, autoritate, celebritate. Orbari gloria. Amittere dignitatem, existimationẽ, autoritatem, nomen, splendorem. Perdere, Deperdere aliquid de existimatione sua. Iacturam, Naufragium facere gloriæ. Deijcere de honore, autoritate. Præcipitari, Dimoueri de gradu dignitatis. Remouere, Exterminare autoritatem. Excludi honore. Deponere dignitatem. Recedere de statu dignitatis: Discedere à dignitate. Defugere autoritatem. Deficere à sua dignitate: Deesse dignitati. Deserere aliquem, famam. Cadere, Concidere, Occidere autoritatem, dignitatem, nomen. Interire maiestatem. Tollere gloriam, dignitatem, autoritatem, honorem, nomen, aut memoriam nominis. Deleri, Extinguere nomen, splendorem, sermonem. Carere dignitate, honore, gloria, autoritate: Expertem fieri gloriæ, dignitatis: Inopem esse ab existimatione. Sine honore, aut existimatione esse. Reuocari, Expectari aliquem ad pristinam dignitatem. Reddere alicui dignitatem, honorem. Restituere dignitatem, honorem, splendorem, autoritatem: & In pristinam dignitatem restitui. Recuperare dignitatem, autoritatem. Reuiuiscere maiestatem.

Honorabilis, *Honorificus*, Ehrlich/ Ehrwürdig: *Honorandus*, zu Ehren. *Honoratus*, Ehrlich gehalten. *Dignus*, *Dignandus*, Wärth. *Spectatus*, Ansehenlich. *Famosus*, Verrufft. *Inclytus*, Namhafft. *Celeber*, *Celebris*, *Celebratus*, Berümbt. *Nobilis*, *Nobilitatus*, Edel. *Generosus*, Wolgeborn. *Gloriosus*, Rhümlich. *Excellens*, *Præcellens*, *Antecellens*, Fürtreffenlich. *Antecedens*, Vorgehend. *Præstans*, *Præstabilis*, Fürnem. *Eximius*, *Egregius*, *Exquisitus*, Außbündig. *Lectus*, *Electus*, Außerwöhlt. *Insignis*, *Insignitus*, Scheinbar. *Singularis*, *Peculiaris*, *Vnus*, Sunderbar. *Præcipuus*, *Primarius*, *Primus*, *Princeps*, Fürnëbst. *Clarus*,

Clarus, Praclarus, Illustris, Splendidus, Weitberümbt/ Durchleuchtig. *Luculentus*, Scheinbar. *Magnus, Magnificus, Amplus*, Großthätig/Herrlich. *Altus, Excelsus, Summus*, Hoch. *Potior, Potissimus*, Wärder/Würdigst. *Preciosus*, Köstlich. *Sanctus, Augustus, Diuinus*, Heylig/Herrlich.

Adiuncta.) Dignior, Illustrior, Potior quàm alter. Ex multis, Omnis memoriæ clariss. Res vna omnium præclarissima: Rerum omnium præstantia excellens. Inter tot vnus excellens. Omnibus rebus præcellentissimus. Sumus vnus. Nihil tam ornatum: Nihil honorificentius, præstabilius, præclarius, illustrius, diuinius, potius. Longè præstans omnibus, princeps. Multò honorificentior, gloriosior, splendidior. Quantò, Tantò superior, præstabilior, illustrior. Perhonorificus, Perdignus, Pernobilis, Perinsignis, Perillustris, Peramplus. Facilè princeps omnium. Omnino singulare aliqd. Valde honoratus, illustris. Magnopere dignus. Magis insignitus: *M*aximè insignis atq; illustris. Inprimis nobilis, splendidus. Præter cæteros nobilitatus. Tam præclarus, egregius, insignis, celebris, clarus, nobilis, amplus. Paulò illustrior, Parum splendidus, amplus: Minùs dignus, præclarus. *Actiones*) Suspicere, Spectare aliquid altum, magnificum. Mirari summa. Ducere aliquid summum, potius. Proponere magna. Sperare summa. Sequi, Appetere res magnas, & excelsas. Contendere ad summa. Facere, Efficere aliquid se dignum, splendidum. Peruenire, Euadere ad summa. Tribuere alicui, Assequi, Consequi, Adipisci omnia summa. Locari, Poni in altissimo gradu. Numerari, Versari, Esse in principibus. Habere aliquid summum. Prædicare aliquid quasi præclarum. Præbere se dignum. Præterire dignum. Contemnere, Despicere, Pro nihilo putare amplissima. *P*aria facere infima summis, turbare, miscere. *Præcipitari* ex altissimo gradu.

Honorare, Ehren. *Dignare*, Wärt/ oder Würdig achten. *Existimare, Aestimare*, Schätzen. *Nobilitare*, Adelen. *Celebrare, Gloriari*, Rühmen. *Excellere, Antecellere, Pracellere*, Vbertreffen. *Anteferre, Praferre, Anteponere, Praponere*, Vorziehen/Vorsetzen. *Praestare*, Fürtreffen. *Superare, Vincere*, Vberwinden. *Clarere, Lucere, Elucere, Splendere, Enitere*, Berümbt sein/Leuchten. *Illustrare*, Erleuchten. *Magnifacere*, Groß achten. *Augere, Adaugere*,

augere, Amplificare, Erheben / Mehren. *Augescere, Crescere,* Wachsen. *Efferre, Extollere,* Erheben. *Ascendere,* Auffsteigen / Erhaben werden. *Audire,* Namen, oder Gerücht haben /

Adiuncta.) Magni, Magno æstimare. Magis clarere, elucere, enitere, enitescere. Maximi æstimare. Maximè illustrare, enitere. Longè præstare, excellere, antecellere, anteferre, antecedere, anteponere, prçponere: Longè multumq; antecellere, prçstare, superare. Altiùs, Ad altiorē gradum ascendere. Summè augere. Tanti æstimare: Tantum, Quantum, Tantò, Quantò excellere, præstare. Multùm, Multò excellere, antecellere, præstare, anteponere. Pluribus excellere. Omnibus præstare. Cunctis enitere. Mirabiliter excellere: Mirabiliùs & magnificentiùs augere. Minùs excellere. Benè, Malè audire. Facilè omnibus antecellere, vincere. Semper splendere. Suapte natura enitere. Libenter anteferre. Ornatè illustrare. Fusè, Copiosè ornare &c.

Honorificè, Ehrlicher weise. *Gloriosè,* mit Ruhm. *Dignè,* Würdiglich. *Præclarè, Excellenter, Egregiè, Eximiè,* Fürtreffenlich. *Lectißimè,* Außerlesen. *Sīgulariter, Vnicè,* Sunderbarlich. *Insignitè, Insigniter,* Mercklich. *Luculentè, Luculenter,* Scheinbarlich. *Splendidè,* Ansichtlich. *Magnificè,* Größlich. *Amplè, Augustè, Diuinè,* Herlich. *Elatè, Sublatè, Excelsè,* Hochtragenlich. *Tanti, Pluris, Plurimi,* So Wärth / Mehr Wärth.

Adiuncta.) Nihil honorificentiùs, augustiùs, Pluris omnium, vel, quàm oĩa. Perhonorificè, Quàm honorificētissimè, Quàm amplissimè. Tantò magnificentiùs, præclariùs. Nimis magnificè. Satis dignè, gloriosè. Quotidiè pluris.

INDIGNITAS, Vnwürdigkeyt. *Ignobilitas, Obscuritas,* Vnedels Geschlecht / ringes Herkomē. *Nouitas,* new Geschlecht. *Despectio, Despectus, Despicientia, Cōtemptio, Contemptus,* Verachtung. *Ignominia, Infamia,* Schmach. *Dedecus, Turpitudo, L.46. Macula, Nota,* eyn Schandtfleck. *Humilitas, Tenuitas, Inanitas, Vilitas, Exilitas, Summißio,* Nidertrachtigkeyt / Ringfügigkeyt. *Abiectio,* Hinwerffung / Verachtūg. *Labes, Tenebræ, Sordes, Fex, Fœnū &c.* Heylosigkeyt.

Adiuncta.) Magna, Maxima infamia, macula, ignominia. Summa

ma indignitas, ignominia, infamia, inanitas, sordes. Tanta, Quãta ignominia, infamia. Insignis ignominia, nota, turpitudo, infamia. Grauis, Grauissima ignominia, infamia. Acerbissimi sceleris infamia. Verissima, Turpis, Nefariæ turpitudinis nota. Miserrimæ sordes. Leuior ignominia. Falsa, Cõmunis infamia. Propria ignominia. Plebeia fex. Alienę sordes. Censorię, seueritatis, Domesticæ turpitudinis nota. Recẽs)(Vetus ac diuturna infamia. Amatorię leuitates. Æterna macula: Sempiterna ignominia, infamia, nota. *Actiones.)* Dignũ aliquẽ putare ignominia. Timere ignominiã, infamiã: Extimescere ignobilitatẽ: Metu infamiæ arceri, coërceri. Appeti omnibus ignominijs. Duci despicatui: Adducere in cõtemptionẽ. Inferre labẽ, infamiam aliquib. Referre ignominiam in domũ. Conflare infamiam: Aspergere maculis, infamia: Labem aspergi. Notare aliquẽ ignominia, nota, ĩfamia, macula. Inurere maculam, ignominiam, notã, vel notis. Inquinare se cœno & sordibus. Comitari, Cõsequi, Redundare ad aliquẽ infamiã. Subire notas turpitudinis, infamiam. Subijci infamię. Opponi ludibrio & despectui. Capere, Cõcipere infamiã: Accipere ignominiã, sordes: Suscipere maculã. Afficere ignominia, maculis. Esse infamiam rei: Inesse notã: Existere cõtẽptiõẽ. Habere infamiã, humilitatẽ. Versari in infamia, inanitate: Latere in tenebris. Flagrare, Vrgeri infamia: Pungere ignominiã. Ferre, Perferre ignominiã, infamiã. Negligere infamiã. Nõ posse pudere, nec tædere aliquos suæ infamię. Relinqui in ĩfamia & sordib⁹. Manere maculã, quã nemo possit eluere. Inuisum esse nouitati. Despicere humilitatẽ. Repudiari propter indignitatẽ. Obijcere alicui ignobilitatẽ, humilitatẽ generis. Frangi infamia. Obsolescere sordib. Perire cũ ignominia. Succurrere infamiæ. Cõsolari humilitatẽ. Deprecari ignominiã. Vitare, Fugere, Effugere ignominiã, infamiã. Emergere ex sordibus. Eluere maculam, sordes. Sedare, Minuere infamiam. Leuare aliquem ignominia, infamia: Subleuare nouitatem. Eripere se ex infamia. Liberare ignominia, infamia. Auertere aliquẽ ab infamia. Delere, Tollere infamiam, maculam.

Inhonoratus, Inglorius, Vngeehrt. *Ignobilis*, Vnedel. *Ignotus*, Vnbekant. *Obscurus*, Vnachtbar. *Despectus, Contẽptus, Spret⁹*, Veracht. *Famosus, Infamis, Ignominios⁹, Notatus*, Verschreyt/Verruffen. *Cõmunis, Vulgaris, Diuulgatus, Gregarius*, Gemeyn. *Humilis, Demissus, Sũmissus, Inferior, Infimus*, Niderträchtig. *Abiectus*, Hingeworffẽ. *Infirmus, Imbecillus, Debilis, suprà eodẽ* L. *Tenuis, Vilis*, Gering. *Inanis*, Lär. *Friuolus, Futilis, Vanus, Irritus*, Vergeblich. *Leuis, Leuiculus*, Leicht/Luck. *Paruus, Pusill⁹, Minut⁹, Exigu⁹*,

Exilis

Exilis, Kleyn/Nachgültig. Cassus, Fœneus, Nichtig/ Heyloß.

Adiuncta) Humilior, Inferior, Vilior quàm &c. Nihil contemptius, inanius, leuius. Facilè omnium infimus, notatiss. Tam abiectus, fractus, vilis, humilis, vulgaris, infamis: Tam valde vulgaris. Omninò, Planè abiectus, tenuis, obscurus. Penè infimus, pusillus. Paulò inferior. Subinanis. Minimè vulgaris, contemnendus. Non improbi humiles. In perpetuum infamis. *Actiones.)* Cogitare aliquid abiectum, humile. Scrutari inania. Exæquare inferiora superioribus. Esse in aliquo nihil inane. Contemptio rerū humiliū.

Despicere, Contemnere, Spernere, Aspernari, Respuere, Repudiare, Auersari, Verachten. *v. & L. 29. Ridere, Deridere, Irridere,* Verlachen/Verspotten. *Infamare,* Verruffen. *Maculare, Commaculare,* Beflecken. *Notare,* Auffzeychnen zur Schande. *Obscurare,* Verdunckelen. *Posthabere, Postponere,* Nachsetzen. *Paruiducere, Paruipendere,* Gering schätzen. *Paruifacere, Minimifacere, Floccifacere, Nihilifacere,* Vernichten. *Summittere,* Vnderwerffen. *Abijcere, Reijcere,* Hinwerffen.

Adiuncta.) Magnopere, Magis, Maximè contemnere, despicere: Multò magis spernere. Longè & retrò ponere. Tam, Tantopere, Vsq; eò despicere. Penitùs, Seuerissimè contemnere. Impurissimè, Minùs despicere.

Contemptim, Verächtlich. *Vulgariter,* Schlechtlich. *Humiliter, Demisse, Summisse,* Niderträchtiglich. *Abiectè,* Verächtlich. *Infirmè,* Schwächlich. *Tenuiter,* Nachgültiglich. *Inaniter, Ieiunè,* Vergäblich. *Leuiter, Minutè, Exiguè, Exiliter,* Ringfügiglich. *Nihili, Nihilo, Nauci,* für Nichts.

Adiuncta.) Tantò summissiùs. Perleuiter. Nimis exiguè.

Gratia, Fauor, Beneuolentia, &c. item Gratiosus, Fauens, Beneuolens, &c. v. L. 29.

LIBERTAS, Freiheyt. *Liberatio,* Erlösung. *Ingenuitas,* angeborne Freiheyt. *Manumissio,* Freilassung. *Ius,* Gerechtigkeyt.

Adiuncta) Maior, Summa, Immoderata, Nimia, Præclara, Sancta, Sanctissima, Iustissima, Munita legibus, Tranquilla, Otiosa, Impunita, Chara, Charissima, Dulcis, Dulcissima, Iucunda,

Praua,

Praua, Infesta, Communis, *Publica*, Propria, Vetus, Antiqua, *Pristina*, *Perpetua* libertas. *Actiones.)* Optare, Expetere libertatem. Ardere cupiditate, Exardere desiderio libertatis. Anteponere rei, Tanti, *Pluris* æstimare libertatem: Nihil antiquius iudicare, *Posterius* aliquid ducere libertate. Natū esse ad libertatē: Innatam, Insitā esse libertatē. Dignum esse libertate. *Polliceri* libertatē. Erigere ad libertatem, vel in spem libertatis. Sperare)(Desperare libertatē. *Parare*, *Pare*re libertatem. Vindicare aliquē in libertatem. Cōstituere, Dare, Concedere, Tradere libertatem alicui. Donari libertate. Largiri, *Relinquere* alicui; Accipere, Recipere, Capessere libertatē. Nasci, Educari in libertate. Habere, Tenere libertatem. *Possessio* libertatis. Vti libertate, iure suo. Vsurpare libertatem. Frui, Abuti libertate: Fructū capere ex libertate. Ferre, Stabilire, *Munire* libertatē alicuius: Præsidiū, Firmamentum, Confirmatio libertatis. Commendari alicui libertatem: *Præsidere* libertati: *Ponere*, Reponere spem libertatis in aliquō. Defendere libertatem: Defensorem, Conseruatorem, *Propugnatorē*, *Principem*, Custodem esse libertatis. Suscipere causam libertatis: Dimicare, Decernere; Vitā in discrimē adducere, Sanguinē profundere pro libertate. Tueri, Tutari, Seruare, Cōseruare, Retinere, Obtinere, Permanere, Augere, Adaugere libertatē. Despicere, Violare libertatē. Insidias facere, Impedimento esse libertati. Agi, *Pati* aliquid, Tremefieri, Opprimere, Minuere, Imminuere libertatē: *Periculū*, Oppressio, Diminutio libertatis. *Præcidere*, Abiudicare alicui, Adimere, Eripere libertatem. Vendere libertatem suam. Abdicare se libertate. Euertere ius & libertatē suam. *Proijcere*, Cōcedere, Dimittere, Amittere, *Perdere*, *Deperdere*, Tolli libertatem. Carere libertatem. Recuperare, Reuocare, *Repetere*, *Reddere* libertatem.

Liber, Frej. *Liberatus*, Erledigt. *Libertus*, eyn Freigelassener. *Libertinus*, vō Freigelassenen geborn. *Ingenuus*, Freigeborn. *Manumissus*, Gefreiter / der Leibeygenschafft erlassē. *Solutus*, Ledig. *Adiuncta.)* Multò maxima ex parte liber: Omnino, aut magna ex parte liberatus. Nimis liber. Semiliber. Vix satis liber. Gratiosus, *Probatissimus* libertus. Improbus, Nequam libertus.

Liberator, *Patronus*, eyn Erlöser / Freilasser.

Liberare, Ledigen / Erledigen. *Emancipare*, Freilassen. *Manumittere*, der Leibeygenschafft erlassen. *Soluere*, Lösē

Liberè. *Solutè*, Frej / Ledig.

Seruitus, *Seruus*, *Seruire &c.* v. L. 39.

SALVS, Heyl. *Incolumitas*, Wolfahrt. *Conseruatio*, Erhaltūg. *Custodia*, Schirm.

Vale-

Valetudo, Sanitas, Integritas &c. L. 23. Fortuna, vel, Fortunæ, Lux, Glück.

Adiuncta.) Magna, Maior, Tanta, Summa salus. Lux tanta. Altitudo fortunæ. *M*ulta, Plurima salus. Bona salus, fortuna. Prospera, Integra, Certa fortuna: Conseruatio tuta & integra salutis. Accurata conseruatio. Necessitas salutis. Precaria incolumitas. Perspicua salus. Dispar fortuna. Cõmunis salus, fortuna: Publica, Reipub. salus. *P*riuata, Aliena fortuna. *R*epentina, Improuisa salus. Diuturna fortuna. Æterna incolumitas. Perpetua conseruatio. *Actiones.)* Cogitare de salute: Æstimare tanti salutẽ. Appetere conseruationẽ. Petere, Precari salutẽ ab aliquo. Auxilium petere fortunis. Cõmittere, Cõmendare, Credere alicui salutem, fortunas suas. Implorare, Impetrare auxiliũ, præsidium ad salutem. Fauere saluti alicuius. Propensum esse ad salutem alicuius. Charã, Chariss. alicui esse, Curæ esse salutẽ, fortunas alicuius: Lętari, Gaudere salute alicuius. Sollicitũ, Studiosũ, Amicũ esse salutis, vel saluti. Nihil optatius, aut antiqui' esse alicui salute. Anteponere, Præponere, Anteferre salutẽ. Spem salutis ostendere, afferre. Valere, Conducere aliquid ad salutem. Polliceri, Non denegare salutẽ. Suscipere partes salutis. Rationẽ habere, ducere salutis. Respicere salutẽ suã & suorũ. Prouidere saluti & fortunis: Prospicere sibi & saluti suæ. Succurrere, Subuenire, Consulere, Seruire saluti, fortunis, incolumitati. Præsto esse saluti alicuius. Auxiliũ, Adiumentũ, Opem, Pręsidium, Subsidium ferre saluti alicuius. Laborare, Laborem, Inuidiã, Inimicitias, Pericula suscipere, vel subire pro salute alicuius. Arma capere, Pugnare, Certare, Decertare, Dimicare, Contendere, Confligere pro, vel de salute. Tueri, Defendere, Custodire, Tegere salutem, fortunas alicuius: Defensorem, Patronum, Propugnatorem esse salutis vel fortunarum. Cõsistere alicuius salutem aut fortunas in aliquo. Inueniri salutem per aliquẽ. Parere, Comparare, Constituere salutem. Fundamenta iacere salutis. Multum posse ad salutem alicuius. Oriri salutem, vel conseruationem ex re. Autorem, Ducem, Principem esse salutis, vel ad salutem. Viam ostendere salutis. Adiutorem esse incolumitatis. Præsidium, Portus, Perfugium fortunę. Dicere, Asscribere, Nũciare, Mittere, Ferre, Afferre, Cõferre, Offerre salutem, opem, lucem. Venire alicui lucem. Dare, Reddere, Largiri, Restituere, *R*eficere salutem. *P*orrigere & tendere opem lucem. Præstare incolumitatem. Esse saluti, vel salutem alicui. Respicere lucem. Adipisci, Accipere, Cõsequi, *R*ecuperare, Redimere salutem. Habere incolumitatem ab aliquo. Acceptam referre alicui, Adiudicare salutem. Cõfirmare, *M*unire, Seruare, Cõseruare, Tenere, *R*etinere, Obtinere salutem, incolumitatem, fortunas. Incolumes habere, manere, Extra periculum esse fortunas. Commutatio fortunæ. Obliuisci salutis alicuius, Dissentire, Abhorrere,

rere, Auertere mentem à fortuna alicuius. Inuidere, Inimicū, Infestum, Hostem esse fortunis, saluti alicuius. Deesse saluti alicuius. Negligere, Deserere salutem, fortunas. Prodere, Vendere, In periculum, In discrimen vocare, vel adducere salutem: In dubium, incertumq; reuocare fortunas. Vexare, Oppugnare salutem. Imminere, Inuadere, Impetum facere in fortunas. Conturbare fortunas: Perturbari de salute. *Perturbatio fortunæ*: Vulneratio salutis. Affligi salutem alicuius. Agi fortunas. Cōtendere, Decertare, Dimicare, Decernere de fortunis. Extimescere, Pertimescere de salute, fortunis. Diffidere fortunis: Desperare de salute, fortunis. Præcidi salutem. Perdere, Amittere fortunas, salutem. Extinguere salutē. Euertere funditus fortunas. Cū fortunis omnib. euerti. Ruina, Naufragium, Incendium, Pernicies fortunarum.

Saluus, Wolfärtig. *Salutaris*, *Salubris*, Heylsam. *Incolumis*, *Integer*, Frisch / Gantz. *Cōseruatus*, Erhaltē. *Inuiolatus*, *Intactus*, *Incorruptus*, Vnuerletzt. *Sartus*, *Tectus*, Beschirmt. *Superstes*, bei Leben. *Stans*, *Erectus*, *Excitat9*, *Florēs*, *Felix etc.* Auffrecht / Wolauff *v.& L.44.*

Adiuncta) Maximè saluus. Nihil salutarius, integrius, incorruptius. Planè integer. Aliquandiu incolumis. In præsentia, In perpetuum incolumis. *Actiones.*) Cupere, Velle, Malle aliquem saluum, incolumem. Præstare saluum, integellum. Restituere incolumem. Esse saluum, incolumem. Habere aliquem incolumem. Venire, Redire, Sistere se saluum. Seruare, Conseruare, Reseruare saluum, incolumem, sartum tectum: Retinere quædam incolumina & salua. Permanere incorruptum. Relinquere incolumem, superstitem: Pati aliquid incolume.

Seruator, *Conseruator*, eyn Heyland / Erhalter. *Conseruatrix*, eyn Erhalterin. *Custos*, eyn Beschirmer. *Præses*, *Deus*, *Parens*, Nothelffer.

Saluare, Erhaltē / Heylmachen. *Saluere*, *Auere*, Guts oder Heyl ansagen. *Valere*, wol Leben. *Seruare*, *Conseruare*, *Reseruare*, *Retinere*, *Obtinere*, Erhalten. *Custodire*, Beschirmen. *Vigere*, *Florere*, Frisch sein / Grunē. *Nitere*, *Nitescere*, Glātzē. *Erigere*, *Extollere*, Auffrichtē.

Adiuncta.) Magis vigere, florere, erigere: Maximè, Vehementer vigere. Tam nitere. Etiam atq; etiam valere. Erigere & paulum respirare. Facilè, Diligenter cōseruare, custodire: Studiosissimè cōseruare. Ad ætatem aliquam, Multa secula, Diu, Semper vigere, florere.

Salutariter, Heylsamlich.

Per-

PERNICIES, *Exitium*, *Perditio*, Verderbung. *Interitus*, *Occasus*, Vndergang. *Extinctio*, Außtilgung. *Labes*, *Strages*, *Clades*, *Ruina*, eyn Niderlag/ Fall. *Lues*, *Pestis*; eyn Seucht/ Plag. *Naufragium*, *Funus*, *Bustum*, &c.

Adiuncta) Magna, Maior ruina; pestis, pernicies, ruina. Maximum & miserrimum naufragium. Summum exitium. Vniuersus, Omnia tollens atque delēs interitus: Tanta, Quanta pernicies, pestis, labes. Nimia ruina. Aperta, Intestina pernicies. Voluntarius interitus: Iucundus occasus. Mala, Nefaria, Detestabilis, Capitalior pestis. Crudelis, Crudelissimus ac miserrimus interitus: Pestis miserrima. Acerbus, Acerbissimus interitus. Impura lues. Fœdus interitus. Communis pernicies, exitium, pestis. Repētinus, Perceler, Maturus interitus. Præsens, Ante oculos posita pestis. *Actiones.)* Cogitare, Consilia inire de pernicie, exitio. Exoptare alicui exitium. Timere interitum. Quærere exitium, perniciem. Moliri perniciem, exitium, pestem: Machinari exitium, pestem. Parare, Comparare, Meditari perniciem, exitium, interitum, pestē. Instrui aliquid ad perniciem. Conuertere aliquid ad pestem perniciemq́;. Denunciare alicui exitium, cladem, pestem, vastitatem &c. Vocare ad exitium. Proficisci ad perniciem. Ducem constitui ad occasum interitūq́;. Incumbere, Spectare ad perniciem. Posse aliquid ad perniciem alicuius: Omnia ad perniciem profligata atque perdita. Facere, Fieri aliquid ad perniciem, aut perniciei causa: Interitum, Labem fieri. Conficere interitus atque obitus rerum. Edere ruinam. Redigi aliquid ad interitum. Nasci pestem, perniciem. Afferre perniciem, pestem, exitium, interitum, extinctionē alicui: Conferri pestem in aliquem. Importare pestem. Serpere rem procliuem ad perniciem. Appropinquare occasum. Impendēre ruinam. Videre interitum. Inuadere in vitam pestem. Abire, Proficisci ad pestē ante oculos positam. Venire interitum ad aliquem. Accedere perniciem fortunis alicuius. Incurrere in perniciem. Illapsam sensim perniciem euertere ciuitates. Ruere ad interitum. Accipere interitum. Esse exitio alicui. Versari in parte pestis. Morari alicubi pestem diutiùs. Opprimi ruina. Interire peste aliqua. Alienari, Abhorrere ab interitu. Trahere molestiam ex pernicie. Dolere interitu. Lugere occasum & interitum. Deplorare interitum. Suscipere, Subire labores in naufragio alicuius: Colligere naufragium, reficere salutem. Indagare, Patefacere, extinguere indicia exitij. Reuocare aliquem ab exitio ad salutem. Differri perniciem. Vindicare aliquem ab interitu. Liberare à peste, interitu: Eripi ex interitu. Depellere, Expellere perniciem, pestem: Repellere aliquos à pernicie patriæ. Seducere

ducere à peste. Enatare saluum ex naufragio. Auertere furorem alicuius à pernicie. Extinguere, Tollere perniciem.

Perniciosus, Verderblich. *Perditus*, Verderbt. *Desperatus*, Verzweifflet. & L. 29. *Exitiosus*, *Exitialis*, *Exitiabilis*, *Capitalis*, *Pestilens*, *Pestifer*, *Pestis*, Verderblich. *Extinctus*, *Deletus*, *Peremptus*, Außgetilgt. *Naufragꝰ*, Vndergangen. *Lapsus*, *Iacens*, Gefallen/Ligendt.

Adiuncta) Nihil perditius, capitaliꝰ. Omni morte perniciosius. Tàm, Quàm exitiosus, perniciosus, pestifer. Funditùs deletus. Pene perditus. *Actiones.*) Cupere aliquem perditum. Concupiscere perniciosum aliquid. Aditum comparare ad res pestiferas. Prosternere, Perdere perditum. Vrgere iacentes, præcipitantes impellere. Subuenire perdito. Dispicere quid faciendum sit, Conficere aliquid in perditis rebus. Refugere, Recedere à pestiferis & nocentibus rebus. Recreare perditum,

Perditor, eyn Verderber. *Extinctor*, eyn Außtilger. *Deletrix*, eyn Vertilgerin.

Perdere, *Deperdere*, *Disperdere*, Verderben. *Perire*, *Deperire*, *Disperire*, Verdärbē. *Perimere*, *Interimere*, Vmbbringen. *Interire*, *Occidere*, Vmbkom̄ē/ Vndergehen. *Delere*, *Extinguere*, Außlöschen/ Außtilgē. *Tollere*, Wegnemmen. *Agi*, *Actum*, *esse*, Vmb etwas geschehē sein.

Actiones.) Totum, Omnia perire. Omnino tollere, perimere, delere. Planè perire, extinguere, occidere. Penitùs, Funditùs perdere, perire, interire, extinguere, delere, euertere, tollere. Satis perdere. Millies perire. Cum virtute & honore perire. Tacitè obscureq; perire. Sua sponte, Tranquillè extingui. Sine dolore interire. Nequicquam, Turpiter, Crudelissimè, *Miserè*, Cum supplicio, ignominaq; , Cruciatu sum̄o, Fœdè perire. Subitò interire, extingui: Statim perire, deleri. Breui tempore perire. *Maturiùs* extingui. Iampridem perijsse. Antè extingui & opprimi, quàm &c. Longinquitate temporis occidere. In perpetuum, In omne tempus perdere aliquid.

Perniciosè, *Perditè*, *Pestiferè*, Verderblichē/ Schädlichē.

DE HONESTO, ET VIRTVTE.

LOCVS XLVI.

Ee HONE-

HONESTAS, *Honestum*, die Erbarkeyt. *Rectum, Decorum, Decus, Officium, Virtus, infrà eodem L.*

Adiuncta.) Summa honestas. Duo honesta: Genera, Partes honestorum. Vis maior, tanta honestatis, vel honesti. Grauior omni pondere honestas. Nihil præstantius honestate: Longè præstantissimum omnium commodorum, honestum. Decus, Splendor, Autoritas, Dignitas honestatis. Bonum solum, summum honestum. Iustum & æquum, Vtile esse, quicquid honestum est. Vera, Vndiq; perfecta, & absoluta honestas, honestum: Forma honestatis vndiq; expleta: Facies, Species, Similitudo, Pulchritudo honesti. Adumbrata opinio honestatis. Cōmuniter, Populare honestum. *Actiones.*) Quærere, Exquirere honestum: Inquirere honestatem. Oriri, Duci honestum à rebus: Manare honestatem è rebus. Trahi, Conflari, Effici honestum ex rebus. Patefieri honesta. Discernere honesta & turpia. Videre honestatem: Cernere honestum. Moueri, Duci honestate, honesto. Amare, Admirari, Optare, Expetere honestum, honestatem: Studiosissimum, Appetentissimumq; esse honestatis. Anteponere, Pluris æstimare honestum: Nihil in bonis habere præter honestum. Amplecti, Amplexari honestatem, vel honestum. Metiri aliquid honestate: Referre omnē conatum ad honestatem. Spectare aliquid ad honestatē. Petere, Postulare honestum. Adipisci, Parare honestatem. Esse in aliquo honestatem, honestum: Inesse honestum. Viuere cum honestate. Conseruare honestatem: Pugnare pro honestate. Tueri honestum. Non crescere honestum. Corrumpere formam, pulchritudinemq; honestatis. Obscurare splendorem honestatis. Deserere honestum. Detrahi aliquid de honestate. Deduci à re honesta nulla periculi magnitudine. Priuare, Spoliare honestate. Amittere honestatem. Vacare, Carere honestate: Expers honestatis. Extinguere honestum, euertere virtutem.

Honestus, Ehrlich/ Ehrbar. *Honestatus, Honoratus*, Geehrt.

Adiuncta.) Nihil honestius. Inprimis, Cumprimis, Tam, Tantopere honestus. Quàm honestissimus. Satis, Vix honestus.

Honestare, Cohonestare, Ehren/ Verehren.

Honestè, Ehrlich. *Decorè, Rectè, infrà eodem L.*

Adiuncta.) Valde honestè. Multò honestius. Vix satis honestè.

TVRPITVDO, *Turpe*, Schande. *Dedecus*, Vnehr. *Macula, Ignominia, Infamia*, eyn Schandfleck. *& L. 45. Labes, Labecula*, eyn Maset/ Mäßlin. *Obscœnitas, Fœditas*, Vnflätigkeyt. *Probrū, Opprobrium*, schmähliche Auffrupffung.

Adiuncta.) Magna, Maior, Maxima turpitudo, macula, dedecus, probrum: Tanta, Quanta, Summa turpitudo, labes, fœditas, dedecus. Singularis, Insignis turpitudo, macula, ignominia. Multa probra: Plurimæ turpitudines. Duplex dedecus: Tot tantaq; dedecora: Plenum aliquid dedecoris, turpitudinis. Minuta macula. Malum turpitudinis, dedecoris maius, peius. Improbissimæ dominæ dedecus & turpitudo. Turpissima obscœnitas. Flagitiosa turpitudo, fœditas. Fœdissima turpitudo. Fœditas turpitudinis. Nefaria turpitudo. Nefanda & perniciosa labes. Accusabilis turpitudo. Nihil detestabilius dedecore. Intolerabilis fœditas. Priuatũ probrum, imperij dedecus. Domestica turpitudo, dedecus, labes. Paterna probra. Æternum dedecus, ignominia, macula: Sempiterna turpitudo, dedecus, labes. Insignis memoria turpitudinis. *Actiones.*) Vereri labem. Natus in dedecore, educatus ad turpitudinem: Turpitudinem nasci. Euenire dedecus. Sequi, Consequi turpitudinem, infamiam. Rumorem afferre turpitudinis. Inferre aliquibus probrum, labem, infamiam, turpitudinem. Adhibere obscœnitatem verborum ad turpitudinem rerum. Aspergere alicui labem, labeculam, maculam. Infligere turpitudinem. Inurere maculam, notam turpitudinis. Imprimi dedecus Reip. Notari dedecore, macula, ignominia: Turpitudine notatũ aliquid, & opertum dedecore atq; infamia. Insignis omnibus notis turpitudinis. Omnium scelerum maculis notatissimus. Afficere turpitudine, macula. Fœdare turpitudine: Imbui macula. Oblitus dedecore ac turpitudine. Incurrere in dedecora. Delabi, Venire in turpitudinem. Subire turpitudinem, vel notam turpitudinis, dedecus: Admittere, Concipere, Suscipere, Deportare dedecus, maculam, turpitudinem. Sustinere labem turpitudinis. Cumulari dedecore. Habere turpitudinẽ. Adiunctam esse turpitudinem rei. Pertinere ad aliquem infamiam dedecoris. Relinquere aliquibus dedecus atque ignominiam. Cadere turpitudines in aliquem. Fieri, Esse aliquid dedecori, vel dedecus, turpitudinem, labem, in re: Maculæ, Probro, Opprobrio alicui esse rem. Versari, Volutari in dedecore: Viuere per dedecus, ignominiam: Non expertem esse turpitudinis. Seruire, Parere turpitudini, dedecori. Societas turpitudinis: Affines turpitudini. Perferre turpitudinẽ: Patientia turpitudinis. Insimulare aliquem probri. Quadrare in aliquem turpitudinem. Obiicere alicui turpitudinem, probrũ: Inuestigare, Conqueri labes: Reperire turpitudines. Tegere dedecora dissimulatione: Obtegere turpitudinem: Defensio turpitudinis. Manere, Permanare ad animum, Insidere penitus atque inueterascere turpitudinem, maculam. Moueri, Commoueri, Permoueri, Offendi turpitudine. Verecundiam comparare turpitudinis. Pigere aliquem turpitudinis. An

teponere, Antiquiorem habere mortem turpitudine. Persequi seuerè dedecus. Pœnam videre turpitudinis. Deterrere aliquem à re turpitudinem, vel turpe. Leniri oratione turpitudinem & infamiam alicuius. Reuocare aliquem à turpitudine. Abstinere se nullo dedecore. Vitare turpitudinem, obscœnitatem: Deuitare turpia. Fugere turpitudinem: Effugere dedecus, turpitudinem. Liberare aliquem turpitudine: Finem afferre alicui turpitudinis. Emergere ex probris. Depellere turpitudinem. Dimouere, Opprimere labem. Delere, Eluere, Tollere maculam, turpitudinem. Euanescere labem. Vacare turpitudine, obscœnitate. Carere dedecore. Sine dedecore, vel macula esse, facere aliquid. Abesse aliquem tantum à turpitudine: & Turpitudinem à rebus abesse.

Inhonestus, Vnehrlich. *Turpis*, *Turpificatus*, *Turpiculus*, *Pudendus*, Schändlich. *Infamis*, *Ignominiosus* & c L. 45. *Teter*, *Obscœnus*, Schnödt. *Probrosus*, Schmählich. *Fœdus*, *Fœdatus*, Vnflätig. *Pollutus*, *Contaminatus*, *Notatus*, *Infectus*, Befleckt/Angesteckt. *Impurus*, Vnreyn. *Spurcus*, *Sordidus*, Wüst.

Adiuncta) Omnium turpissimus & sordidiss. Ore, lingua, manu, vita omni inquinatus. Post homines natos turpissimus, contaminatiss. teterrimus, spurciss. Nihil turpius, fœdius, tetrius, inquinatius, Perturpis. Tam obscœn⁹. Multò fœdior et tetrior. Paulò obscœnior. Subturpis: Subturpiculus. *Actiones*) Rogare, Facere res turpes, fœdas. Suscipere tetra & obscœna.

Turpare, *Fœdare*, *Polluere*, *Cōtaminare*, *Inquinare*, *Maculare*, *Inficere*, Schänden/Beflecke/Bemasen, Verunreynen/Beschmeyssen.

Adiuncta.) Quamplurimis vitijs, flagitijs omnibus contaminare. Planè infici.

Inhonestè, Vnehrlich. *Turpè*, *Turpiter*, Schändlich. *Tetrè*, *Obscœnè*, *Impurè*, *Fœdè*, *Spurcè*, Häßlich/Vnflätiglich.

Adiuncta.) Tam spurcè, tam impiè. Penè turpiter.

DECORVM, *Decus*, *Decor*, Wolstand. *Decentia*, *Conuenientia*, Zierlicheyt. & L. 48. *Rectum*, *Rectefactum*, *Benefactum*, das Rechte/Rechtthun. *Officium*, eynsen Ambt. *Munus*, Pflicht. *Functio*, Verwaltung des Ambts. *Pars*, *Partes*, angebürēd Theyl. *Persona*, eynsen Person/Beuelch.

Ad-

Adiuncta) Magnum, Maius, *Ma*ximum officium, munus: *Mul*tò maiores grauioresq; partes. Tantum, Quantum officij, mun', persona. Multa, *P*lura officia, benefacta. Summum officium, munus. Singulare, Egregium officium. *P*rimæ, Præcipuæ partes. Non mediocre munus. Iustum, *P*ium, Debitum, Certum officium, munus: Ratio, Constantia officij. Verum decus. Sanctum, Solenne, Integrum, Perfectum, *R*ectum officium, munus. Graue munus. Persona grauis, grauissima, vehemens & acris. Necessarium officium, munus. Medium, Humanum officium. Fructus officij. Iucunda muneris functio. Honestum, Gratum, Gratiss. munus. Charissimæ partes. Generale decorum)(Pars eius. Commune, Ciuile, Bellicum, Priuatum, Proprium officium, munus. Domestica officia. Seruile munus. Antiquum, Antiquissimum, *P*ristinum, Quotidianum officium, munus. *Actiones*) Nasci, Oriri officium, rectum. Afferre decus. Duci, Proficisci officium à re. Describere officia: Inuentio, *C*onformatio officiorum. Docere, Instituere, Instruere aliquem ad munus officij. Magistrum esse, Præcepta tradere de officijs: Præceptio recti: Præscribere, Sancire recta. Vocare ad rectè facta: Hortari ad decus. Placere alicui decorum & honestum, & specie sua animos commouere. Expetēda ducere recta atque honesta. Trahere ad decus. Ducere, Adducere, Reducere, Impellere aliquem ad officium: Officij ratione impulsum, coactumque suscipere aliquid. Obstringi officiorum religione. Deferre, Assignare munus alicui. Dare partes. *P*ræponere muneri. Tribuere partes. Imponere personam, partes. Deligere officium. Appetere, *C*apere personam. Suscipere officium, munus, partes, personam. Vsurpare officiū. Profiteri onus ac munus. Tenere, Sustinere personam, munus, officium, partes: Obtinere partes. Habere id operis ac mūeris. Esse alicuius munus, partes. Præesse muneri. Pertinere rem ad officium alicuius. Conuenire officio alicuius. Cadere in aliquem officium. Versari in suo munere. Perpēdere momenta officiorum. Cordi esse officium. Metiri omnia officio. Habere, Ducere, Colere rationem officij. Iudicare quod sit officium: Non ignarus officij. Consulere suo officio. Reuerti ad officium. Sequi rectum, decorum, officium: Persequi, Exequi officium. Adipisci officium, laudem, decus. Moderari, Colere officium. Facere aliquid officio, vel ex officij ratione: Recta facere: Muneris colendi efficiendique causa natum esse: Agere partes aliquas. Præstare, Probare, Declarare officium suum. Fungi officio, munere: Perfungi munere. Esse in officio: Præditum esse officio ac virtute: Homo antiqui officij: *P*lenus officij. Satisfacere, Satisfieri officio. *P*ersoluere rationem officij: Cumulare officia. Transigere partes suas: Conficere, Explere munus. Extare, Constare officium, munus: *C*erni,

Elucere decorum: In luce collocari benefacta. Præmia existere rectè factis. Defendere rectè facta: Defensio, Custodia officij. Tueri officium, munus, partes. Seruare, Conseruare decorum, officium, decus: Conseruatio decori, officiorum. Tenere, Retinere decus, decorum, officium, recta atq; honesta. Manere in officio: Remanere vestigia officij. Saluo, Integro officio facere aliquid. Adiuuare officium alicuius. Adire pericula, Suscipere labores decoris, recti, honestiq; causa. Ignoratio decori. Agi officium alicuius. Deterreri, Abduci ab officio. Negligere officium: Negligentior officij. Claudicare in nullo officio. Opprimi onere officij. Discrepare aliquid ab officio: Contra officium esse: Tantum abesse rem ab officio: nihil magis contrarium esse officio. Conturbare, Perturbare officium: Commutari officium: Mutatio officiorum. Deponere onus officij, personam. Declinare, Recedere, Discedere, Decedere de, vel ab officio. Relinquere, Deserere officium, partem officij, decus. Præterire, Prætermittere, Intermittere officium: Munus officij prætermittere: Intermissio officij. Deesse suo officio, muneri, decori. Desiderari partes alicuius. Prodere, Lædere, Violare, Imminuere, Comminuere officium: Decus minuere. Peruertere officium: Perfringere repagula officij. Tollere officia. Detrahere personam. Spoliare rem suo decore. Eripere munus. Orbari decore.

Decorus, Zierlich. *Decoratus*, Geziert. *Couenies*, *Cogrues*, *Cosentaneus*, Gebürlich. *Rectus*, Recht. *Aptus*, *Aptatus*, *Accommodatus*, *Appositus*, Füglich / Kömlich. *Officiosus*, Vnderdienstlich. *L. 52.*

Adiuncta.) Magis decorus, Maximè aptus, appositus. Tam aptus, Tam conueniens. Nihil cōmodius, aptius. Perappositus, Per accommodatus. Bene appositus. Satis aptus, decorus. Minùs conueniens, aptus: Minimè aptus, cōsentaneus, accōmodatus, appositus. Vsu, Naturâ aptus.

Decorare, Zieren. *& L. 48.*

Decere, Gezimmen. *Debere*, Sollen. *Oportere*, Müssen. *Conuenire*, *Congruere*, *Consentire*, Gezimmen. *Aptare*, *Accommodare*, Zufügen. *Quadrare*, sich Schicke. *Attingere*, *Pertinere*, Zugehören. *Spectare*, *Attingere*, Anlangen / Betreffen. *Esse*, *Interesse*, *Par esse*, Angehen.

Adiuncta.) Magnum, Magni, Per magni; Magnopere interesse. Debere tantopere. Tantum, Quantum, Tanti, Quanti interesse. Tam, Quàm decere. Multum, Permultum, Nullam in partem interesse. Plus decere, interesse: Plurimum interesse. Valde consentire. Magis attingere: Maximè decere, debere, conuenire, attingere, interesse. Vehementer in-

ter interesse, congruere. Præclarè, Aptè conuenire. Mirificè conuenire. Aptè quadrare. Tantulum interesse. Vix, Secus quàm volumus oportere. Contra ac liceret, oporteret. Nihil minùs conuenire. Minimè conuenire, decere. Semper congruere. Ad tempus accommodare.

Decorè, Decenter, Zierlich. *Conuenienter, Congruẽter*, Füglich. *Aptè, Accommodatè, Appositè, Idoneè*, Kömlich. *Rectè*, Recht. *Ritè, Bene, Bellè, Probè, Præclarè, Commodè*, Bequemlich. *v. & L.44.*

Adiuncta.) Quàm maximè accommodatè. Apprimè rectè. Satis decorè.

INDECORVM, Unzierlichheyt. *Delictum, Erratum, Erratio, Error*, eyn Mißhandlung / Fähl / Ubersehung. *Malefactum, Maleficiũ*, eyn Ubelthat. *Peccatum*, eyn Sünde. *Commissum*, eyn Missethat. *Crimen, Culpa, Noxa, Noxia*, eyn Schuld. *v. & L.35. Mendũ*, eyn Fähler. *Lapsus*, eyn Fall. *Offensio*, eyn Anstoß.

Adiuncta.) Magnum, *Maius*, Maximum delictum, peccatũ, mendum: Magnitudo peccati. Tantum, Quantũ peccatũ. Summũ peccatum. *Mediocre* peccatum, delictum. Paria peccata. Parua, Minora, Minima peccata, noxa. Leuius peccatum. *Multa* peccata, delicta: Permulta errata. Varij lapsus. Innumerabilia peccata. Apertum delictum: *Manifestum* peccatũ. Audacius factũ, commissum: Paulò minùs consideratum factũ. Stultitiæ peccatum. Infamia peccati. Nefarium delictum. Atrocitas peccati. Periculosa offẽsio. Tolerabile erratum, peccatum. Commune erratum. Alienum peccatũ. Meũ, Tuum erratum. Crebra, Quotidiana peccata. *Actiones*) Nasci peccatum. Inducere aliquem in peccatum. Suscipere peccatum. Irretire se erratis. Esse, Hęrere in aliquo peccatum. Animaduertere, Colligere peccata aliquorum. Insimulare aliquẽ peccati: Demõstrare alicui⁹ peccata. Teneri in peccato. Amplificare, Augere, Reprehendere peccatũ. Errata reprehendi, & corrigi. Castigare amicũ ob noxiã. Enunciare cõmissa. Transferre peccatũ. Premi peccatis & criminibus aliquorũ. Cõfiteri)(Negare peccatũ. Defendere erratũ: Excusatio peccati: Laudatrix peccatorũ vitiorũq;. Auocare aliquẽ à delicto, à peccatis. Deterrere ab errato. Agnoscere erratũ suum. Conscius, Conscientia peccati. Pœnitere aliquẽ peccatorũ. Cõmoueri, Dolere delicto suo: Dolorem cruciatũq; afferre alicui errata. Confiteri peccatũ, q͏̃ celari non potest: De delicto cõfiteri: Cõfessio errati: *Petere* veniã errato, delicti. Ignoscere delicto, peccato. Ferre delicta aliquorũ. Cõcedere aliquib⁹ peccata & maleficia:

& Peccatis alienis concedere. Indulgere peccatis. Impunitatem dari aliquibus peccatorum: Impunè dilabi peccata. Licentiam patere peccatorum. Corrigere erratum, peccatum, mendum. Tolli menda. Affici castigatione, reprehensione, ignominia in delicto. Damnare aliquem peccati. Comprimere delicta alicuius. Recedere ab errato. Declinare à delictis. Expiari errata: Animaduertere, Vlcisci, Punire, Vindicare peccata. Pœnas expetere, Luere pœnas peccati: Plecti culpam: Vindex peccatorum.

Indecorus, Vnzierlich. *Incōueniens*, Vngebürlich. *Ineptus*, Vngeschickt. *Errans*, Irrend/Fählend. *Admissus*, *Commissus*, *Contractus*, Begangen / Mißhandlet. *Vitiosus*, *Prauus*, *Peruersus*, Bresthafft/ Verkehrt. *infrà eodem L.*

Adiuncta.) Quàm indecorus. Nemo ineptior.

Dedecorare, Schänden/Vnzierlich machen. *Dedecere*, Vbel anstehen. *Delinquere*, Fählen / Vnderlassen. *Errare*, *Aberrare*, Irren / Verfählen. *Ruere*, *Labi*, *Offendere*, Fallen/Anstossen. *Peccare*, Sündigen. *Admittere*, *Committere*, Mißhandlen. *Patrare*, *Consciscere*, Vnrechts begehē.

Adiuncta.) Magis peccare, delinquere. Multa peccare, aberrare, committere. Tantopere delinquere: Tantum flagitium committere. Tanta libido peccandi. Vehementiùs, Aliquid, Nihil peccare. Paulùm offendere. Minùs delinquere. Studiosè delinquere. Consultò peccare. Humano modo, vsitato more, In eam partem quæ cautior est, peccare. Nunquam vtile, semper turpe esse peccare. Suauitatis causa peccare. Primùm delinquere. Quàm sæpissimè peccare.

Indecorè, Vnzierlich. *Ineptè*, Vngeschicklich. *Perperam*, Vbel/ Vnrechtlich. *Vitiosè*, *Peruersè*, *&c. infrà eodem L.*

Adiuncta.) Quàm minimè indecorè. Tam nequiter, tam perperam.

VIRTVS, die Tugend. *Honestas*, *Honestum*, *suprà*. *Bonitas*, *Probitas*, Frommkeyt. *Integritas*, Auffrichtigkeyt/ Redligkeyt. *Innocētia*, *Sanctitas*, *Sanctimonia*, Vnschuld. *Ingenuitas*, Freymütigkeyt. *Synceritas*, *Candor*, Lauterkeyt.

Adiuncta.) Magna, Maxima virtus: Magnitudo, Amplitudo virtutis. Tanta, Quanta virtus, integri-

integitas. Summa virtus, probitas, innocentia, integritas, sanctimonia. Mediocris, Par, Æqualis virtus. Multæ, Plurimæ, Tot virtutes. Præstans, Præstantissima, Præstabilis, Præclarissima, Princeps omnium, Generosa, Excellens, Excellentissima, Insignis, Egregia, Eximia, Gloriosa, Laudabilis, Memorabilis virtus: Præstantia, Excellentia, Altitudo, Exuperantia, Insignia virtutis. Singularis virtus, bonitas, probitas, integritas, innocentia. Mirifica, Admirabilis, Incredibilis, Diuina, Inaudita, Cœlestis virtus. Dignitas, Grauitas, Decus, Splendor, Pulchritudo, Lumen virtutis. Ornamenta, Vsus, Vbertas, Vis, Robur virtutis. Libera, Perfecta, Actuosa, Moderata, Apta, Amabilis, Grata virtus, integritas. Iucunditas virtutis. Spectata, Nobilitata, Cognita, Perspecta, Audita, Experta, Nota, Illustris virtus. Signa, Indicia, Monumenta, Significatio, Specimen, Species, Exemplum, Effigies, Simulachrũ virtutis. Lenior, Non facilis, Debilitata, Afflicta, Prostrata, Animi, Corporis, Voluntaria, Insita, Ingenita virtus: Innata probitas. Patria, Regia, Militaris, Imperatoria, Bellandi virtus. Pristina virtus: Vetus innocentia. Perennis, Perpetua, Immortalis, Insepulta virtus. *Actiones.*) Allicere, Trahere, Cohortari ad virtutem. Cupidum esse virtutis. Diligere, Amplexari virtutem. Gaudere virtutibus. Anteponere virtutem rebus omnibus. Appetere, Expetere virtutem. Egere virtutis. Requiri virtutem, probitatem, integritatem. Reuereri virtutem. Studere, Operam dare, Seruire virtuti. Referre consilia, atque facta sua ad virtutem. Colere virtutem. Animum conformare ad virtutes: Exercitationes virtutum. Inuenire virtutem: Indagatrix, Auctor, Magister virtutis. Gigni, Ingenerari, Effici, Oriri virtutem: Innasci probitatem. Inchoare virtutem: Elementa, Semina, Igniculi, Scintillulę, Cotes virtutum. Tradere, Committere virtutem alicui. Cognoscere, Percipere virtutem. Procedere, Progredi in virtutem, vel ad virtutem. Consequi, Adipisci, Comparare, Cõprehendere virtutem. Compotem esse virtutis. Affectum, Pręditum esse virtute, probitate. Ornari, Ornatum, Instructum esse virtute. Esse in aliquo virtutem, vel Ornamenta virtutis: & Esse aliqua virtute. Adesse, Inesse, Insidere, Existere virtutem in aliquo: Homo singulari virtute, integritate, innocentia. Habere virtutem, vel signa virtutum. Tenere virtutes. Valere, Florere, Præstare virtute, probitate. Excellere, Antecellere, Magnum, Excelsum, Amplissimum esse, Anteire, Superare, Vincere alios virtute: Homo primarius, princeps virtute. Adæquare fortunam, Parem esse alteri virtute. Lucere sanctitatem alicuius. Prælucere aliis virtute: Enitescere virtutem alicuius. Significationem facere, vel fieri virtutis, probitatis. Præ se ferre, Præstare probitatem & ingenuitatem. Probare alicui virtutem, innocentiam. Cognoscere, Recognoscere, Perspicere vir-

tutem, probitatem alicuius: Spectare integritatem. Cernere, Experiri virtutē: Periculum facere innocentię: Suspicere, Admirari virtutē alicuius. Fauere virtutibus alicui⁹. Lætari, Delectari virtute: Voluptatem capere ex virtute alicuius. Diligere, Gratā esse probitatē alicuius. Gratulari virtuti alicuius. Honorare virtutē. Laudare, Amplificare laudib. virtutē; Integritatis laudē cōsequi. Cōmendatio probitatis: Cōmēdatrix virtutū. Prædicare virtutē. Gloriari in virtute: Gloria, Gloriatio virtutis: In luce, oculis, aurib. omniū poni virtutem. Testimoniū dare virtuti, ītegritati. Præmiū, *Munus* virtutis postulare, tribui: Insignia virtutis cōsequi. Ornamēta virtutis valere. *Vti, Frui* virtute: Fructū capere virtutis. Gerere, Cōficere, *Effi*cere, Perficere, Cōsequi aliquid virtute. Prouehi, Peruenire aliquò virtute. Tueri se sanctitate, integritate sua: Sustētare se virtute. Cōfidere virtuti aliquorū. Fretū, *Mūitū* esse innocētia, virtute. Retinere virtutes. Adiuuari virtutē alicuius. Augere, Amplificare, Crescere virtutes. Imitari, Sequi, Timere virtutē alicuius. Inuidere, Repugnare virtuti alicuius: Aduersarius, Hostis virtutis. Insectari innocētiā alicui⁹. Debilitare virtutē: Spoliare suo decore virtutē, imbecillāq; reddere: Neruos virtutis elidere, incidere. Minuere, Attēuare virtutē. Deducere aliquē ab integritate. Deficere, *Recedere*, Deflectere, Degenerare à virtute. Relinquere, Deserere, Perdere, Abijcere, Amittere, Eripi, Surripi, Mutari, Deprimi, Extingui, Iacere, Euertere, Tollere virtutē.

Carere virtute: Expers virtutis. *Bonus*, Gut. v. L. 44. *Honestus*, Ehrlich / *suprà eodem* L. *Probus*, From. *Integer*, Redlich. *Innocēs, Sanctus*, Vnschuldig / Vnsträfflich. *Inuiolatus, Incorruptus*, Vnuerletzt / Vnuerfälscht. *Ingenuus*, Freimütig. *Castus, Purus, Syncerus*, Keusch / Reyn / Lauter.

Adiuncta.) Magis, Maximè ingenuus. Nemo integrior, sanctior: Nihil integrius, incorruptius. Omniū sanctissimus. *Multū* bon⁹ vir. Multò integriora ac puriora quędā. Vehemēter castus. Omnino integer. Minimè bonus. *Actiones.*) Haberi atq; dici sanctū. Misereri innocentiū. Subsidio venire innocēti. Propugnare pro innocētiss. Defendere innocentē. Seruare aliquē syncerū integrūq;. Integros castosq;, Inuiolatū seruare, conseruare. Præstare aliquid integrū & inuiolatū. Saluti esse innocēti. Præsidia cadere innocētiū. *Parcere*, Periculū facessere īnocēti. Circūuenire, Accusare, Iudicare, Absoluere, Damnare innocētē. Leuare, Liberare calamitate innocētē. Labē inferre integris. Affligere, Opprimere, Eijcere, Expellere, Delere, Perire innocentem: Pernicies, Mors innocentis.

Bene, Bellè, Honestè, Probè, Recht / Wol / Frōmiglich. L. 44. & *suprà eodē* L. *Integrè*,

grè, Redlich/ Auffrichtiglich. *Sanctè, Inuiolatè, Incorruptè*, Vnuerletzlich/ Vnuerfälschlich. *Ingenuè*, Frej mütiglich. *Castè, Candidè, Purè, Syncerè*, Reyniglich.

VITIVM, eyn Laster. *Vitiositas*, Lasterhafftigkeyt/ Gebrästen. *Malitia*, Boßheyt. *Maleficium*, eyn Vbelthat. *Improbitas*, Vnfromkeyt. *Prauitas, Peruersitas*, Verkehrung. *Impuritas*, Vnreynigkeyt. *Nequitia*, eyn Schalckheyt / Büberej. *Fraus*, Betrug. *Facinus, Scelus, Flagitiū*, eyn Laster/ Vbelthat/ Bubēstuck. *Nefas*, eyn Vnsägliche Missethat. *Noxia, Culpa, Crimen &c.* eyn Schuld/ Lasterstuck.

Adiuncta.) Magnum, Maius, Maximum vitiū, maleficiū, peruersitas, fraus, facinus, scelus, flagitium: Magnitudo maleficij, sceleris. Tantum, Quantum vitiū, maleficium, prauitas, peruersitas, nequitia, facinus, scelus, flagitium. Summum vitium, peruersitas, improbitas, malitia, nequitia, facinus, scelus. Grande, Insigne vitium, improbitas, nequitia, scelus. Singularis improbitas, nequitia. *Mirāda* malitia: Mirifica improbitas. Incredibilis peruersitas, scelus. Nobile facinus. Non mediocre vitium. Paruum scelus: Minimum maleficium: Nullum scelus: Nihil sceleris. Multa, Plurima vitia: Multitudo vitiorum peccatorū q;, Maleficia, Flagitia multa. Tot vitia, maleficia, flagitia, scelera. Duo, Tria vitia: Vnica malitia & nequitia alicuius: Sexcenta, Innumerabilia, Infinita scelera. Tanti acerui facinorū: Turba flagitiorum: Plenus flagitij: Immensa vorago, aut gurges vitiorum. Omne genus nequitiæ, flagitij, sceleris. Paria, Similia vitia, improbitas, scelus. Stultissimum facinus. Perspicuum vitium: Manifestum maleficium, scelus, flagitium: Aperta & ne dissimulatione quidem tecta improbitas, scelus. Occultum facinus: Clandestinum scelus. Virtutibus finitima, & propinqua vitia. Turpius, Turpiss. facinus, flagitium: Vis turpitudoq; vitiorum. Lutulenta vitia. Ficta à poëta, conquisitaq; vitia. Malum facinus: Peius flagitium. Grauius vitium. Perdita nequitia. Improbum, non ferendum, nemini concessum, Indignum, Indigniss. facinus, scelus. Impia fraus. Incestum flagitium. Tam scelerata, tam nefaria fraus, facinus: Scelestum ac nefarium facinus: Libidines nefariæ flagitiorum. Nefarium, Nefandum scelus. Tetrum vitium: Facinus tetrum, crudele, nefariū, tyrannicum. Importunū, Immane scelus, facinus: Importunitas, Immanitas sceleris, facinoris. Ferū & imane facinus. Atrox facinus, maleficiū. Truculentiss. ac nefariū facinus. Detestabile scelus. Capitalis fraus, facinus. Inexpiabilis fraus. Acerbiss. scelus. Nō ferēda nequitia.

Non naturæ, ſed culpæ, Humana vitia. Voluntarium maleficium: Conſulare ſcelus. Alienũ flagitium,ſcelus. Propria ſcelera. Domeſtica flagitia,vitia. Fraterna flagitia. Iuuentutis,Ventris & gutturis, Commune & peruagatum vitium. Vſitatum ſcelus. Vetera)(Recentia flagitia,facinora. Superius)(Nouũ facinus,ſcelus. Inauditum facinus, ſcelus, vitium, flagitium. Præſens fraus,ſcelus. *Actiones.*) Commouere, Impellere aliquẽ ad maleficium, facinus, ſcelus, in fraudem: Autores & impulſores, & ſocij ſceleris. Excitari, Incitari flagitium: Inflammari ſcelere: Rapi in fraudem. Adducere, Inducere ad maleficiũ, facinus:Princeps, Adiutor, Conſcius, Machinator maleficij, ſceleris,flagitiorum. *Præcepta* tradere improbitatis,ſcelerum:Prębere exempla nequitiæ: Officina nequitiæ,Diuerſorium flagitiorum,Perfugiũ nequitiæ. Natus, Accommodatus ad nequitiam: Conſentiens,Propenſior ad vitia. Paratiſſimus ad facinus. Alacrior ad maleficia. Cogitare maleficium, facinus, ſcelus. Verſare mentem ad malitiam & fraudem. Comminiſci ſcelus: Inita ratione ſcelera meditantes. Conari, Anhelare ſcelus. Conquirere aliquid ſceleris & flagitij. Concipere vitia, fraudes,ſcelus,flagitium. Suſcipere maleficium,facinus,impuritates,ſcelus,flagitium. Admittere,Cõmittere facinus,maleficium, fraudem, flagitium, ſcelus. Accedere ad facinus, maleficium,ſcelus. Proficiſci ad maleficium. Venire in vitia,ad prauitatem,nequitiam: Obuenire vitium. Delabi, Incidere in vitium,fraudem:Decidere in fraudem. Admiſcere ſe animum & implicare vitijs. Dedere ſe vitijs, flagitijs. Ingurgitare ſe in uitia. Deuincire,Obligare ſcelere,fraude: Aſtringere,Obſtringere ſe ſcelere: Implicari maleficio. Vti improbitate. Facere, Fieri facinus, maleficium, ſcelus:Per malitiam facere aliquid: Factitari maleficium: Perficere maleficium,ſcelus,facinus:Conficere facinus. Edere ſcelus. Gigni ſcelus, maleficium: Naſci facinus: Oriri ſcelus: Exoriri vitia. Euenire fraudem. Eſſe in aliquo vitium,flagitium: & Eſſe alicuius vitium, malitiam: & In vitio eſſe aliquid: & Scelere aliquo eſſe. Nefas eſſe alicui. Ineſſe vitium in aliquo. Præditũ eſſe vitio,ſcelere,nequitia. Affectum eſſe vitijs: Vitioſus vitio: Imbutæ mentes prauitatis erroribus, ſcelere. Inquinare ſe vitijs,flagitijs,ſceleribus. Contaminare ſe vitijs,ſceleribus,maleficijs aliquib.,flagitijs. Contaminatus,Contaminatiſs. ſceleribus & flagitijs: Coopertus ſceleribus. Volutari in omni genere ſcelerũ & flagitiorum. Verſari in prauitate,flagitio. Viuere in flagitijs. Flagrare apud aliquem vitia. Habere vitium, nequitiam: Tenere aliquem mentis prauitatem. Cumulari vitio,ſcelere. Redundans ſcelere. Plena res ſceleris: Refertus ſceleribus. Præceps, Demens,Perditus ſcelere: Infamis vitijs,flagitijs. Documentum flagitiorum ſcelerũq;. Socium eſſe, Adiutorem ſe præbere,Societatem coire, Fœdere

dere-coniungi sceleris: Conscij flagitiorũ: Minister, Satelles scelerũ. Participem, Affinem fieri vitiorũ, scelerũ: Fautorem esse flagitij. Parem, Similem, Simillimum esse alicui scelere, flagitijs, fraude, malitia, nequitia. Certare cũ aliquo, Superare aliquẽ vitijs, scelere: Exupare malitiâ. Perstare in prauitate. Perseuerare in vitijs. Nõ minuere, sed augere vitiũ. Conflari aliquid scelere aliquorũ: Impendêre Reip. scelus. Premi vitio. Infici prauitate, vitijs. Contagionẽ sceleris latius patere. Violare aliqd, Polluere, Fœdare flagitio, scelere. Exulcerari, Perire scelere aliquorum. Relinquere, Imprimere vestigia, Monumentũ ponere flagitiorũ, nequitiæ, vitiorũ. Ferre in aliquo vitiũ, puersitatẽ, scelus, nequitiã, facinus, flagitiũ. Perferre fraudem. Cedere sceleri. Dissimulare scelus. Tegere vitiũ, flagitiũ. Occultare maleficiũ, flagitiũ, vitiũ, facinus. Latêre facinus, flagitiũ. Defendere maleficiũ: Quærere, Reperire defensionẽ maleficij, facinoris: Excusationẽ non esse facinori. Abnuere cõmissum facinus. Eluere maculas flagitiorũ. Imitari vitium, prauitatẽ. Cõmouere aliquem improbitatẽ & peruersitatẽ alicuius: Offensiũculã fieri peruersitate alicuius. Odisse improbitatẽ alicuius: Pertimescere inuitiam nequitię. Adduci in suspicionẽ facinoris. Cõqueri de scelere aliquorũ: Deplorare & cõqueri de prauitate. Insimulare aliquẽ flagitij: Arguere sceleris, facinoris: Coarguere improbitatẽ: Reum esse sceleris. Culpare, Reprẽhẽdere vitia. Dare aliqd vitio, culpæ: Vertere vitio: Ponere in crimine, fraude, vitio. Putare, Ducere, Iudicare, Habere nefas aliqd. Cõferre in aliquid sua vitia. Colligere, Exprobrare vitia. Reperire, Deprẽhẽdere, Cõprehendere in aliquo facinus, vitiũ, flagitiũ, maleficiũ, scelus. Teneri in manifestis flagitijs. Nosse, Agnoscere, Cognoscere alicuius, vel sua vitia, flagitia, improbitatẽ, nequitiam. Cõscius, Conscientia scelerũ, maleficiorũ. Notari scelus, facinus, improbitatẽ: Notæ, Indicia, Vestigia expressa scelerũ. Deferre facinus, scelus alicuius. Proferre, Dicere apertè flagitia. Disquisitio facinoris. Probare, Demonstrare flagitia, vitia: Efficere vt appareat vitium. Conuinci maleficij aliquem: Facinus alicuius conuinci: Scelere conuinci. Teneri in maleficio manifesto. Pertinere ad aliquẽ maleficiũ, vel suspicionẽ maleficij. Cõfiteri de maleficio. Patefieri, Percrebescere scelus. Versari in ore vulgi & prouerbijs nequitiã alicuius. Videre maleficia, vitia, malitiã. Cernere vitia, nequitiã: Animaduersio, Aniaduersor vitiorũ. Dãnare, Cõdẽnare aliquẽ sceleris, facinoris, nequitiæ. Resistere, Obsistere sceleri, Occurrere malitiæ. Arcere, Propulsare, Tardare, Frãgere scelus: Infringi improbitatem. Vlcisci, Vindicare facinus. Mulctari vitia, fraudes, maleficia, vitia: Punire maleficia, flagitia: Pœnas instare, appropinquare improbitati, nequitiæ, sceleri debitas: Cõniuere in sceleribus, pœnas reseruare: Persoluere, Luere, Pendere pœnas sceleris. Constitui, Proponi supplicium maleficio, vitijs: Cõstrin-

ſtringere ſcelus, fraudemq; ſupplicio: Plecti quẽq; in ſuo vitio. Vexare, Inſectare aliquem ſuam fraudem. Affligere aliquẽ ſuum vitium. Concidere flagitijs ſuis. Perdere rem nequitia ſua: Perire ſuo vitio. Reuocare aliquem à vitio, flagitio, ſcelere. Deducere de prauitate: Abducere à vitijs. Pudere aliquẽ nequitiæ. Corrigere vitium: Correctio, Emendatrix vitiorũ. Temperare à maleficio: Temperatio vitij. Ponere vitia: Finem facere vitiorum. Leuari vitijs: Leuatio vitiorũ. Liberari, Solui ſcelere, vel à ſcelere. Veniam dari maleficio: Impunitas ſcelerũ. Prætermittere, Effugere pœnas ſceleris. Expiare ſcelus: Expiatio ſcelerũ. Deteſtatio ſcelerũ. Cauere vitium: Cautio vitiorum. Vitare, Euitare, Fugere, Effugere, Declinare vitiũ. Recedere à vitijs: Diſcedere à malitia. Abſtinere vitijs, ſcelere, flagitijs. Prætermittere vitiũ, improbitatẽ, ſcelus: Omittere, Præterire ſcelus. Extrahere radicitùs, Euellere, Excludere vitia. Exui mentẽ vitijs. Interitum afferre prauitatis. Expultrix vitiorum: Euerriculũ malitiarũ. Summoueri maleficio. Tollere vitium. Extingui atq; deleri improbitatem. Flagitij memoriã extingui, reprimi. Abeſſe à vitio: Maleficiũ, Fraudem, Flagitium abeſſe ab aliquo. Remotũ eſſe maleficium ab aliquo. Remotiſs. eſſe à vitijs. Vacare, Carere vitio. Abhorrere ab aliquo facinus.

Vitioſus, **Laſterhafft/ Praſthafft.** *Malus, Malitioſus, Maleficus*, **Böß / Boßhafftig.** *Improbus, Impiꝰ*, **Vnfrom/ Gottloß.** *Prauus, Peruerſus*, **Verkehrt.** *Impurus, Spurcꝰ, Lutulentus*, **Vnflätig.** *Deter, Teter*, **Schnöd.** *Sceleſtus, Sceleratus, Conſceleratus, Facinoroſus, Flagitioſꝰ*, **Laſterhafft.** *Nefarius, Nefaſtus, Infandus*, **Vnſäglich/ Böß.** *Profligatus, Perditus, Deſperatus*, **Verderbt/ Verlohrn.** *Nequam, Nebulo*, **eyn Bub/ Schalck/ Lecker/ Böſwicht.** *Furcifer, Carnifex, Verbero, Maſtigia*, **eyn Galgẽvogel/ Heckmäſſig.** *Peſtis, Beſtia, Pecus, Monſtrum &c.*

Adiuncta.) Magnus nebulo. *Maximè* vitioſus. Improbior, Neqor quàm alter. Tanto tetrior. Nihil vitioſius, impꝛobius, turpius, nequius, perditius, peruerſius, tetrius. Vnus omniũ deterrimꝰ, teterrimus, nequiſſimus, impuriſſ. profligatiſſ. perditiſſ. Poſt hominũ memoriam ſceleratiſſ. turpiſs. teterrimus, ſpurciſſ. contaminatiſſ. improbiſſ. Tantum ſcelus, portentũ, peſtis. Tam improbus, impius, ſceleratus, ſceleſtus, facinoroſus, perditus, profligatus, peruerſus, nequã: Tam inſignitè impꝛobus. Inprimis flagitioſus. Valde vitioſus. Omnino improbus. Perflagitioſus. Vsq; eò improbus: Vsq; adeò perditus, profligatusq;. Vno vitio minus vitioſus. Multi, Quàmplurimi

plurimi improbi: Multitudo, Numerus, Vbertas, Manus, Vis, Magna natio improborũ, impiorũ, perditorum: Cateruæ, Greges, Colluuio perditorũ, desperatorũ. Certior nebulo. Callidus improbus. Temeritas, Amẽtia perditorum. Nefaria, Importuna, Imanis, Imanissimũ & fœdiss. monstrũ. Tam tetra, horribilis, infesta, Perniciosa, Funesta pestis. Exitiosum prodigiũ: Fatale portentum prodigiũq;. Naturâ, Culpâ vitiosus. Voluntate perditus. Publica pestis. *Actiones.*) Nihil putare flagitiosum. Facere aliquem, Fieri vitiosum, improbum, flagitiosum, deteriorem. Reddere deteriorẽ. Euadere improbum. Esse improbum, nefarium, facinorosum, nequã &c. Cognoscere aliquem nequam, nefarium hominem. Reperiri improbissimum. Eludi à nebulone: Oppugnari à perdito: Violari ab impijs. Contemnere, Aspernari improbos, maleficos. Non placere alicui impios: Inimicum, Hostẽ esse improborum. Notare, Vituperare, Reprehẽdere, Accusare, Castigare improbos. Cauere sibi ab impuro nefarioq;. Effugere pestes. Lacessere improbos. Dimicare cum improbis. Resistere nequissimo cuiq;, perdito, pesti. Pœnam proponere, Supplicium constituere improbis, vel in improbos, sceleratos, impios, cõsceleratos &c. Excruciari conscientia improbos: Incomoda euenire improbis. Vincere, Cõficere pestẽ. Frãgere furorẽ perditorum. Opprimere, Cõprimere, Extinguere, Funditùs delere improbos. Amouere nebulonẽ. Exsecare, Expellere, Euomere, Proijcere forâs, Perire pestẽ. Internecio improborũ. Deleri sceleratos.

Vitiosè, Vitiò, Prästhafftiglich. *Malè, Malitiosè, Maleficiosè*, Bößlich / Boßhafftiglich. *Improbè, Impiè*, Vnfrömiglich. *Prauè, Peruersè*, Verkehrter weise. *Tetrè*, Schnödiglich. *Impurè, Fœdè, Spurcè*, Vnflätiglich. *Sceleratè, Scelestè, Flagitiosè, Nefariè, Nequiter*, Lästerlich / Bübisch / Schalckhafftiglich.

DE FORTITVDINE.

LOCVS XLVII.

FORTITVDO, Mannlichheyt / Künheyt. *Virtus*, Mannliche Tugend. *Animus*, Mannshertz / Muthsamkeyt. *Magnanimitas*, Großmütigkeyt. *Strenuitas*, Strengheyt / Dapfferkeyt. *Vires, Robur, Nerui*, Macht / Krafft.

Adiuncta.) Magnus, Maior, Maximus animus: Magnitudo, Altitudo animi: Plus animi. Summa virtus. Singularis animi magnitudo, & incredibilis virtus, fortitudo, robur animi. Vera & sapiens animi magnitudo. Robusta &

ſta & ſtabilis, Satis inſtructa, armata, parata, Rationis expers, Minimè rabioſa fortitudo. Feruentior animus fortis. Nihil nobilius virtute, & animi magnitudine. Cū voluptate copulata, Domeſtica, Militaris fortitudo: Bellica, Imperatoria virtus. Præſens fortitudo. *Actiones*) Indigere fortitudinis. Expetere, Optare, Deſiderare, Poſtulare fortitudinem. Quærere virtutem bellandi in aliquo. Excitare rationem fortitudinis, animum, virtutem: Exuſcitare animos, & maiores facere. Extollere animos. Excandeſcere ira, Inſanire fortitudinem. Accedere animum alicui. Sumere fortitudinem: Præcepta, Leges fortitudinis. Eſſe aliquem tali virtute: Ineſſe in aliquo fortitudinem: Adeſſe alicui fortitudinem: Animo magno fortiq; eſſe: Præſentem eſſe animum. Habere animum, plus animi. Præditum eſſe alta mente: Septum eſſe robore animi. Conſequi gloriam fortitudinis. Excellere, Præſtantiſſimum eſſe animi magnitudine. Adhibere animi magnitudinem. Gerere rem fortitudine: Agere animo magno: Facere, Fieri aliquid fortitudine, animo magno: Opera animi magni. Declarare animi magnitudinē: Elucere animi excellentiam: Cerni fortitudinem: Veſtigia extare fortitudinis. Admirari virtutem & animi magnitudinē alicuius. Retinere fortitudinē. Inflectere animi magnitudinē. Repugnare aliquid fortitudini. Debilitare fortitudinem, virtutem)(Confirmare animos. Amittere fortitudinem. Priuari, Carere virtute.

Fortis, Mannlich/ Dapffer/ Kün. *Vir, Virilis, idem. Animoſus, Magnanimus*, Hertzhafft/ Mutſam. *Fidens*, Vnuerzagt. *Strenuus, Vehemens*, Streng/Veſt. *Acer, Alacer*, Friſch. *Magnus, Altus, Celſus, Excelſus, Erectus*, Großmütig. *Validus, Robuſtus, Neruoſus, Præſens*, Starck/Geherzt. *Inuictus*, Vnüberwindlich.

Adiuncta) Nemo acrior. Nihilò fortior. Vnus omnium qui nati ſunt fortiſſimus: Inuictus vnus. Tam ſtrenuus, vehemens, acer. Egregiè fortis. Satis vehemens & acer. Multi fortes: Tanta copia fortium. Firmiſſimum præſidium fortiſſimorū. Caſu, non conſilio fortem eſſe. *Actiones.*) Efficere fortes, magnos viros, inuictos. Dicere ſe, Prædicari fortem. Eſſe fortem, forti animo. Præbere ſe forticulum, inuictū. Cognoſcere fortem. Impertiri laudem, Haberi honorem forti. Fortunam adiuuare fortes. Stare, Permanere inuictum. Debilitari animos fortiſſimorum. Vulnera aduerſa accipere, Mortem oppetere fortes.

Fortiter, Viriliter, Mannlich/ Dapfferlich. *Animosè*, Hertzhafftiglich. *Strenuè, Nauiter, Vehementer, Acriter*, Ernſtlich. *Neruosè*, Kräfftiglich.

Ad-

Adiuncta) Quàm strenuè. Tam vehementer: Multò vehementiùs. Aliquantò neruosiùs. Satis strenuè. Parum fortiter. Minùs strenuè.

AVDACIA, Fräuel/ Verwegenheyt. *Fidentia*, *Confidentia*, *Confisio*, *Temeritas*, Vermessenheyt. *Ceruices*, Hartnäckigkeyt.

Adiuncta.) Magna, Maior, Tanta audacia, confidentia, ceruices: Tantum, Plus audaciæ. Summa audacia. Plenũ sceleris & audaciæ consilium. Par, Similis, Gemina, Singularis, Admirabilis, Incredibilis, Effrænata, Prorupta, Manifesta, Aperta, Perspicua, Immanis, Confidens, Callida, Scelerata, Impia, Intolerabilis, Non humana, aut tolerãda, Corroborata vetustate audacia. Maturitas audaciæ. Firma confisio. Varia, Noua, Vrbana audacia. *Actiones.*) Afferre aliquibus audaciam, confidentiam. Habere audaciam. Esse singulari audacia, confidentiâ: & Audaciam esse in aliquo: Tantis ceruicibus esse aliquem. Præditum, Armatum esse, Abundare, Superare alium audaciâ. Versari in audacia: & Audaciam versari alicubi. Viuere cum audacia. Vti audaciâ. Improbum facere, Cæcum reddere, Vincere timorem audaciam. Instinctum esse, Furere audacia. Violare aliquid audaciã. Tradere atq; addicere aliquos audaciæ. Latere facinus, audaciam &c. Insimulare aliquem audaciæ. Reperiri audaciam in mentibus. Iactare se audaciam: Erumpere maturitatem audaciæ. Eminere & proiectam esse audaciam. In oculis defigere, Proferre, Ostendere audaciam. Significari vestigium audaciæ: In conspectu esse monumentum audaciæ. Teneri argumentis & testibus audaciam alicuius: Manifestò cõprehẽsam atq; oppressam teneri, Nosse, Cognoscere, Perspicere, Apertã & perspicuam reperire vel esse audaciam. Admirari audaciam. Nihil abhorrere ab audaciâ aliquorum. Confirmare, Non deponere, Comprobare, Defendere audaciam. Permitti multum, Viam patefacere audaciæ. Alere, Nutrire, Insectari audaciam. Æmulum fieri audaciæ alicuius. Bene appositus ad audaciam alicuius: Satelles & administer audaciæ. Odisse aliquos propter audaciam. Reprehendere, Confutare audaciam, Citari reum audaciæ. In iudicium vocari, Damnare, Impiam iudicare, Condemnare audaciam, temeritatem. Notare, Vindicare, Pertimescere, Perhorrescere audaciam. Cedere, Concedere audaciæ. Repudiare, Nihil ducere audaciam. Interponere se, Coërcere audaciam. Opponi aliquid audaciæ. Obstare, Resistere, Obsistere audaciæ. Superare audaciam. Tueri, Defendere, Tegere aliquem contra audaciam, aut ab audacia. Arcere, Tardare, Cõtinere metu, Comprimere, Opprimere, Frangere, Contundere, Debilitare, Resecare audaciam. Eripere consilium audaciæ: Spoliare aliquem armis audaciæ. Minuere audaciam. Fugere aliquid & formidare audaciam. Deponere audaciam. Discedere ab

dere ab aliquo audaciam. Finē statuere, aut reperire audaciæ. Deesse alicui confidentiam.

Audax, Fräuel/ Keck. *Fidens, Confidens, Præfidēs*, Sicher. *Apertus, Petulans, Proteruꝰ, Impudens*, Vnuerschampt. v. & L. 48. *Temerarius, Præceps*, Verwägen. & L. 53.

Adiuncta) Tàm, Quàm audax. Nemo vnquam audacior, apertior. Non minus confidens. Bene sibi fidens. Semper audax, apertissimus. *Actiones*) Fieri præcipitem amentia. Resistere precipiti furori. Reprimere præfidentem.

Audere, Dörffen. *Fidere, Confidere, Præfidere*, Vertrawen Verwegen sein.

Adiuncta.) Magis, Magnopere, Nihil nimis, Nimium, Ferociùs, Parum, Nihil confidere alicui.

Audacter, Audaciter, Fräuenlich. *Fidenter, Confidenter*, Vermessenlich. *Temerè*, Verwegēlich/ Vnbedachtsamlich. &. L. 53.

Adiuncta.) Magis audacter. Eò confidentiùs. Paulò fidentiùs.

IGNAVIA, Faullkeyt. *Timiditas*, Zaghcyt. *Inertia*, Trägheyt, & *infrà*. *Mollitia, Mollities, Mollitudo, Teneritas*, Zärtigkeyt/ Weichcyt. *Debilitatio, Abiectio animi*, Kleynmütigkeyt. *Metus, Timor, Formido*, Schreckē. v. L. 29.

Adiuncta) Moderata ignauia. Ingenua timiditas. *Actiones*.) Nasci timiditatem. Labi ad mollitiē. Cadere in aliquem formidinē, timiditatem. Recipere timiditatē & ignauiā. Liquescere, fluereq; mollitia. Esse aliqua mollitia animi, imbecillitate, inconstantia: Inesse mollitiem & teneritatem. Nouisse imbecillitatē, mollitiam. Approbare aliquem ignauiam. Assentantes alicuius imbecillitati, indulgentes mollitudini. Tegere ignauiam suam. Vituperare, Reijcere timiditatem ignauiamq; alicuius. Supplicium timiditati propositum.

Ignauus, Faull/ Zaghafft. *Timidus*, Verzagt. *Iners, Imbellis*, Vnbehertzt. *Tener, Mollis*, Weych/ Leißgebachē. *Debilis, Infirmus, Imbecillis, Perculsus, Abiectus, Fractus, Eneruatus*, & c. L. 45. *Delicatus, Voluptarius*, eyn Zärtling. *Effœminatꝰ, Muliebris, Mulier*, Weibisch.

Adiuncta) Auricula infima mollior. Nihil ignauius aliquo: Nihil tā molle, tam tenerū. Nemo minùs timidus. *Actiones*) Putare, Iudicare, Videri, Cognoscere aliquem ignauum, aut timidū. Pœnam constitui ignauis.

Mollire, Weych machē. *Effœminare*, Weibisch machen. *Metuere, Timere, Formidare* & c. v. L. 29. *Debilitare, Infirmare, Eneruare*, & c. L. 45.

Adiuncta.) Planè eneruare.

Ignauè, Ignauiter, Zåglich/ Nachlåssiglich. *Timidè*, Forchtsamlich. *Molliter, Delicatè*, Zårtiglich. *Effœminatè, Muliebriter*, Weibisch. *Abiectè, Titubanter*, Kleynmůtiglich/mit Zittern.

SECVRITAS, Tranquilitas, Sicherheyt. *Firmitas, Firmamētū, Stabilitas*, Veste/ Bevestigūg. *Tutela, Tuitio, Tutamē*, Schirm/Beschirmūg. *Cliētela, Defēsio, Patrociniū, Fides, Custodia*, Schutz. L. 35. *Propugnatio, Propugnaculum*, Beschůtzung. *Perfugium, Profugiū, Refugiū, Confugium*, Zuflucht. *Diuerticulū*, eyn Außflucht. *Portus, Arx, Ara*, eyn Sicher ort.

Adiūcta) Sum̄a tranqllitas, fides. Pl⁹ firmamēti. Plenissimus locus qetis & tranquillitatis. Parū firmāenti. *Meli⁹*, Paratius, Paratiss. perfugiū. Optīa, Spectatissima fides: Portus optīus. Præclara tutela. Singularis fides. Mira, *Maxi*mè optata & expetita securitas. Honestū, Sanctū perfugiū. *Prom*pta fides. Opportunū, Tutū perfugiū: Port⁹ tutissimus. *Munita* arx. Desperatiss. Com̄une perfugiū: Fides, Arx cōmunis. Præsens perfugiū. Perpetua ꝓpugnatio. *Actiones)* Expetere tranqllitatē. Quęrere diuerticula. Requirere, Implorare, Obtestari fidē. Cōmēdare, Cōmittere, Permittere, Credere aliquē vel aliqd fidei alicuius. Expectare portū senectutis. Seq tranquillitate vitę. Cōferre se in fidē, clientelā, portū. Cōfugere ad, vel in fidē alicuius, in arcē, ad aram, in portū. Paratū esse portū, quò pꝛehi liceat. Videre, Cōspicere portū ꝓpiorē. Recipere se in portū: Capere portū ocij. Tradere se in portū. Subijci tutelę, vel sub tutelā. Debere, Polliceri fidē alicui: Accipere, Recipere in fidē suā aliquē, vel aliqd. Suscipere ꝓpugnationē ꝓ re. Afferre alicui tranquillitatē. Inuēire portū: Repire diuerticulū. Parari pfugiū, portū. Cōstitui firmamentū. Mūire arcē. Porrigere alicui fidē. Prębere fidē, perfugiū. Præstare securitatē, fidē. Adhibere fidem, tranquillitatē, securitatē. Dari diuerticula. Habere pfugiū, securitatē. Esse alicui pfugiū, ꝓfugiū, portū: Præstò esse portū: Esse in alicui⁹ tutela, fide, clientela, sinu, cōplexu, ī portu. Ponere in aliquo firmāentū, perfugiū: In fide alicuius positū esse: Suppōi fidē vicariā. Locari rē in fide alicuius: Collocari ī fidē & patrociniū. Latere in tutela & pꝛsidio. Niti fide atq; pręsidio alicuius: Fretū esse fide. Vti perfugio, ꝓpugnaculo. Frui securitate: Perfrui tranquillitate & ocio. Degere in tranquillitate. Gerere aliqd fide: Satisfacere fidei. Experiri fidē: Periculū facere fidei. Perspicere, Spectatā & cognitā habere fidem alicuius. Lædere fidē. Dīittere aliquē è sinu. Egredi è portu. Abripi à perfugio: Eripi, Abstrahi è sinu gremioq;. Excludere à portu & perfugio: Intercludere, Obstruere perfugium. Deijcere propugnaculum.

Cadere omnia perfugia, præsidia, subsidia. Tollere perfugium. Deesse alicui propugnationem. Vacuum aliquid relinqui tutela.

Securus, Sicher. *Tranquillus*, Still. *Firmus*, *Confirmatus*, *Stabilis*, *&c. infrà*. *Tutus*, Sicher. *Sanctus*, *Sacrosanctus*, Vnverletzlich. *Defensꝰ*, *Custoditus*, Beschirmet/ Verwahret/ & L. 35. *Seruatus*, *Conseruatus*, *Reseruatus*, Erhalten. *Tectus*, *Protectus*, Beschirmet. *Munitus*, *Stipatꝰ*, *Septus*, *Vallatꝰ*, Bevestigt. *Fultus*, *Nixus*, Vnderstützt. L. 30. *Fotus*, Vnter geschleyfft. *Saluus*, *Incolūis*, *&c.* L. 45.

Adiuncta.) Magnis subsidijs fultus. Firmissimo muro septus. Omni ratiōe protectior. Tam sanctus. Præsidijs salùtaribus & necessarijs septi. Satis septus & munitus, tutus. *Actiones*) In tuto collocare. Sancire aliquid sacrosanctum. Reddere aliquem securū. Præstare aliquid tutum. Esse in tuto. Violare aliquid sanctum.

Tutor, *Tuens*, eyn Schirmer. *Propugnator*, *Propugnans*, Beschirmer. *Defensor*, *Patronus*, v. L. 35. *Seruator*, *Conseruator*, *Custos*, eyn Heyland/ Erhalter. & L. 45

Adiuncta) Bonus custos & defensor. Castus tutor. Diligentissimꝰ, Seuerus custos. *Actiones*) Requiri custodem. Adoptare patronum. Ascribere tutorē. Profiteri se, Esse custodem aliquorum.

Tueri, *Tutari*, Schirmen/ Beschirmen. *Defendere*, *Patrocinari*, Verthädigē/ v. L. 35. *Propugnare*, Verfechtē. *Custodire*, Behütē/ Bewahrē. *Firmare*, *Confirmare*, *Stabilire*, *& c. infrà*. *Seruare*, *Conseruare*, Erhalten. & L. 45. *Continere*, *Sustinere*, *Sustentare*, Auffenthaltē. *Fulcire*, Vnderstützē. *Tegere*, *Protegere*, Decken/ Beschützen. *Fouere*, eynsen Pflegen.

Adiuncta) Omni ratione tueri aliquē: Omnibus modis fulcire. Totum aliquē defendendū suscipere. Vehementiùs continere aliquid. Admodū tueri. Tanto opere custodire. Acerrimè propugnare. Acriùs, Acri animo defendere. Meliùs & lautiùs tueri. Honestiore conditione, Honestissimè, Quàm hōestissimè tueri, defendere. Magna, Maiore, Tanta, Omni cura, Vigilanter, Diligenter tueri: Diligentiùs, Diligentissimè seruare, defendere, custodire. Omni officio, diligentia, Obseruantia tueri aliquem. Constātissimè defendere. Munificè & æquè tueri. Summa fide seruare, tueri aliquid. Sanctissimè, Castissimè, Summa religione & fide tueri aliquid. Faciliùs, Facillimè sustentare, seruare aliquid.

Persa-

Perfacilè se tueri; Non minore labore tueri. Feliciter defendere. Malè, Flagitiosè tueri aliqd. Vix fulcire, sustentare aliquid. Priuatim)(Publicè tueri.

Tutè, Tutò, Sicherlich. *Tranquillè*, Rûwiglich.

PERICVLVM, Discrimen, eyn Gefahr/Gefährlicheyt. *Certamen, Contẽtio, Dimicatio*, Streit. *Fauces, Angustiæ*, Betrångniß. *Flamma, Procella.*

Adiuncta) Magnum, Maius, Maximum, Tantum, Summum periculum, discrimen, dimicatio, angustiæ. *M*agnitudo periculi. Extremum discrimẽ. *M*inus, Minimum, Leuius periculum. Tenuis suspicio & metus periculi. *M*ulta, *P*lurima pericula: Multitudo periculorum. Certum, Certissimum periculum, discrimen. Perspicuum, Honestissimũ, Grauius, Grauissimum, Asperrimũ periculum. Iniquum discrimen. Sordidissimum periculum. Terror, Tempestas periculi. Capitis, Vitæ, Fortunarum, Mortis, Insidiarum, Exilij periculum Incertum, Dubium, Commune, *P*ublicum, Coniunctũ cum altero periculum: Societas, Socius periculi. Alienum, Alterius, Aliorũ)(*P*ropriũ, Suum, Forense, Externum, *P*ropius, Domesticũ, Præteritum, Recens, Instans, Consequẽs, Repentinũ, Improuisum, Subitum, *P*ræsens, Quotidianũ periculum. *Actiones*) Conceptũ parturire periculũ. Creare alicui Moliri, Struere, Instruere, *P*arare, Comparare, Facessere, Fieri, Conflari, Intendere, Inferre, Afferre periculum: Discrimen afferri. Consequi, Iniici alicui, Proponi, Imponi, Denunciare periculum: Denunciatio periculi. Vocare aliquem ad, vel in periculum, discrimen. Adducere, Perducere aliquem in discrimen, periculũ, angustias. Circumueniri, Cingi periculis. *R*edundare periculum in aliquem. Instare, Impendẽre periculum, procellas. Portendi alicui, Ostendi, Demonstrare periculum: *P*atefacere signa periculorum. Scire, *C*ogitare, Sollicitum esse de periculo. Suspicari aliquid periculi: Suspicio, Rumor periculi. Circumspicere, Apparere, Ante oculos versari, Videre, *P*rouidere, *P*erspicere, Morari periculum. Expectatio periculi. Vereri periculum, angustias. Metuere, Timere, Extimescere periculum: Metus, Timor periculi. Terreri, Perhorrescere periculo. *C*autum esse in periculis, Vitare, Fugere, Defugere, Effugere, Subterfugere periculũ, discrimen, dimicationẽ: Deuitare procellã: Vitatio, Declinatio, Fuga periculi. Dẽegare, Recusare nullum periculũ. *P*arui, Leuia ducere pericula. Contemptio periculi: Negligere periculũ: Non habere rationẽ periculi. Paratus, *P*rõptior ad pericula. Expetere pericula. Offerre se, aut caput suũ periculis: In discrimen offerre se, & salutẽ suã. Mittere se in periculũ: Committere periculo. Iacere caput in contentionẽ. Venire in periculum, vel discrimen: Deuenire in certamen atq; discrimẽ. Accedere ad periculum: Adire, Subire periculum, dimicationẽ: Inire, Ingredi pericula. Incidere in discri-

in diſcrimen. Suſcipere periculũ: Suſceptio periculorum. Agere, Facere, Fieri aliquid periculo. Agi alicuius periculũ. Eſſe periculũ alicui, in re, à re: & In periculo eſſe: Poſitum eſſe, Reſidere periculũ alicubi: Certamen, Diſcrimen eſſe in re Verſari, Viuere in periculo, diſcrimine. Ferre fortius pericula. Permanere in periculis. Moueri, Commoueri, Compelli ad aliquid periculis. Cedere periculis. Sum̃ittere animũ periculo Excruciare aliquẽ periculũ. Dolorẽ ſuſcipere ex periculo alicuius. Lugere periculũ. Opprimi penè periculis. Præſidium, Perfugiũ quærere periculis. Implorare, Expectare auxilium in periculis, Deferre ad aliquẽ, Cõmittere alicui periculũ. Communicare, Coniungere, Sociare periculũ cum alio: Societas, Socius, Teſtis, Conſcius, Adiutor Particeps, Cões periculorũ. Seruire periculo alicuius: Recipere aliquem in periculo. Præſtò eſſe alicui ad periculum: Non deeſſe alicui, Adiumento eſſe in periculis. Defendere periculum, à periculo: Defenſorem eſſe periculi: Agere, Dicere pro periculo. Solatium relinquere, Medicinam retinere periculorum. Deprecari periculum: Deprecationẽ afferre, Deprecatorem ſe præbere periculi. Deſerere aliquem in periculo, diſcrimine. Redimere ſua pericula. Opponere ſe periculo, vel ad periculũ. Diſcutere & conſilio comprimere, Perrumpere periculum. Prohibere aliquẽ periculo: Subleuare pericula. Pellere, Repellere, Depellere, Propulſare periculum: Propulſatio periculi. Decedere periculum de re: Sedari periculum. Eripere aliquem è periculo, faucibus. Liberare periculo. Euadere è periculo: Euolare ex flam̃a periculoq;. Reſeruari ex periculis. Defunctum, Perfunctum eſſe periculis. Carere periculo. Abeſſe à periculo. Vacuũm, Tutum eſſe à periculo. Expertẽ eſſe periculorum. Extra periculum, Sine periculo eſſe.

Periculoſus, Gefährlich. *Anceps, Præceps, Lubricus, Dubius*, Zweiffelhafftig.

Adiuncta) Maximè lubricus. Penè periculoſus.

Periclitari, in Gefahr ſtellẽ/ oder ſein. *Agi*, Angefochten werdẽ. *Certare, Contendere, Dimicare*, Streiten. L.36.

Periculoſè, Gefährlich.

OTIVM, Weyß/ Müſſiggãg/ Weill. *Otiolum*, eyn wenig Muß. *Quies, Requies*, Ruhe Raſt. v. & L.26. *Remiſſio*, Nachlaſſũg. *Ceſſatio*, Auffhörung. *Vacatio, Vacuitas*, Erlaſſung. *Tranquillitas*, Stille. *Vmbra, Vmbraculũ*, der Schatten/ da die Arbeyt leichter. *Feriæ*, Feiertag. L.31. *Ludus*, Schertz. *Tempꝰ, Spatium*, Raum/ Platz. L.5.

Adiuncta.) Maius ac maturius otium. Tantum, Quantum otij, quietis. Summum otium, facultas.

cultas. Multum Plus, Plurimum otij. Plenissimus locus quietis & tranquillitatis. Omnium rerum vacatio. Nimium, Vix satis, Honestum, Moderatum, Optabile, Optatissimum otium. Commoda vacatio. Libera atq; otiosa cessatio. Luxuriosum otium. Oblectationis plena requies: Otij oblectatio honestissima. Inertissimum & desidiosissimum otium. Commune)(Suum otium. Forenses ferię. Sempiterna, Diurna, Nocturna quies. *Actiones*) Egere otio. Delectare aliquem quietem, remissionem. Inuitari ad otium. Reuocari ad quietem. Quærere requiem, otium. Postulare otium. Deprecari vacationem. Præparare, Dare, Suppeditare, Concedere, Tribuere otium, quietem, requiem, vacationem: Perducere aliquem ad otium. Impertire quietem: Donari vacatione. Relinqui non multum otij. Nasci quietem. Sequi otium & tranquillitatem, quietem atque otium. Referre, Conferre se in otium. Confugere in portum otij: Perfugere ad otium. Descendere ad remissionem: Venire in otium. Contingere otium. Nancisci, Amplecti, Amplexari otium. Capere nullam partem quietis. Dedere se otio. Esse alicui otium, quietem, requiem, vacationem, ludum: & In otio esse aliquem. Habere otium, requiem, vacationem. Abundantes, Affluentes, Diffluentes otio. Viuere in otio. Perfrui otio: Dari fructum otij. Vti vacatione. Valere vacationes. Confidere vacationi. Ferre difficilius otium. Abstrahere aliquem à re otium. Inficere, Mollire animum vmbris, otio, languore. Languere otio: Hebescere & languere in otio: Torpere cessatione: Tabescere otio. Conferre ad rem, Consumere in re otium, requiem. Conterere otium in re. Reseruare sibi rem ad requiem & otium: Concedere rem otio. Tollere vacationes. Sine otio esse.

Otiosus, Müssig. *Quietus*, *Quiescens*, *Acquiescens*, Rühig. *Vacuus*, *Vacans*, Ledig. *Feriatus*, Feirend. *Tranquillus*, Rühig. *Vmbratilis*, Schatticht.

Adiuncta) Magis vacuus. Valde otiosus. Nihil quietius. Paulò quietior. Minùs otiosus, quietus. Semper quietus. Interdum acquiescens. Nunquam quietus. *Actiones*) Reddere aliquem otiosum, vacuum. Afferre ad rem vacuum animum. Præbere se otiosum. Ostendi, Habere vacuum tempus, diem. Esse, Sedere otiosum, quietem.

Otiari, Müssig gehen. *Quiescere*, *Acquiescere*, *Conquiescere*, *Requiescere*, Ruhen. *Remittere*, *Intermittere*, *Omittere*, Nachlassen, Vnderlassen. *Cessare*, *Desinere*, Auffhören. *L. 48.* *Vacare*, Müssig sein. *Feriari*, Feiren. *L. 31.*

Adiuncta) Planè cessare. Tantũ vacare. Tamdiu, Quandiu requiescere. Aliquot dies, Partem noctis, Horas aliquas requiescere, Satis quiescere. Satis diu requiescere. Aliquantum remittere: Paulum, Paululum, Paulisper quiescere, requiescere. Libenter, Libentissimè requiescere, conquiescere. Aliquantò priùs, Semper quiescere. Interdum acquiescere. Nunquam quiescere, cessare.

Otiosè, Müssiglich. *Quietè*, Rühiglich. *Remissè*, Nachlässiglich. *Tranquillè*, in Stille.

LABOR, Arbeyt. *Elaboratio*, Bearbeytung. *Negotiũ*, *Negotiolũ*, eyn Geschäfft. *Occupatio*, Vnmuß *Exercitatio*, eyn Vbung. *L. 30. Molestia*, Mühe. *L. 29. Opera*, Arbeyt. *Munus*, *Prouincia*, eyn aufferlegt Ambt. *Onus*, eyn Bürde / Last. *Sudor*, *Puluis*, Schweyß / Mühe. *Militia*, *Contentio*, *Dimicatio*, *Certamen*, strenge Arbeyt. *Pensũ*, *Oleũ*, fürgegeben Werck.

Adiuncta.) Magnus, *Maior*, *Maximus* labor, negotiũ, occupatio, onus, munus, contentio: *Permagnum* negotium: Magnitudo laboris, negotiorũ, contẽtionis: Concursus occupationũ. Tantus, Quãtus, Sumus labor, negotiũ, occupatio, onus, contentio, opera: & Tantũ laboris, oneris, operæ &c. Multus, *Plurimus* labor, opera, sudor: & Multũ, *Plus*, Plurimum laboris, operæ, negotij, oneris: Plusculũ negotij: Multitudo negotiorũ. Tot, tantaq; negotia. Varietas magna negotiorum. Omnis contentio. Infinitus, Herculis labor. Assidua & vehemens occupatio, contẽtio. *Mira* contentio: Mirifica opera. Incredibilis labor, contẽtio. Satis, Aliquantum negotij. Parua, Minima contẽtio. Minus, Nihil, Nõ quicquã negotij. Verus, Iustus, Honestus labor. Clarus, Nobilitatus, Gloriosus labor. Honoraria opera. Insignis, Egregia opera, negotium. Lautũ, Expeditũ, Consilij magni negotium. Officiosi labores, prouincia. Fidelis, Vtilis, Perutilis opera: Labor, Negotiũ vtile. Necessarius, Facilis, Iucundus labor. Optatum negotium. Suauis præteritorũ laborum memoria. Certum & iucundissimũ negotiũ. Patibiles, Tolerabiles labores: Grauis labor, onus. Plena laboris prouincia. Operosus ac molestus, Illiberalis labor. Difficilius, Durius, Lentũ, Inane, Molestum & operosum negotium: Occupationes molestissimæ. Odiosum, Turbulentũ, Perditum, Desperatũ, Audax & impudens negotium: Iniustum onus. Suspiciosissimum negotium. Atrocitas, Indignitas negotij. Non ferendum negotium. Alienus à dignitate. Inanis labor, contentio. Leue onus. Puerilis labor. Ineptum, fortunatum tamen, Desertum, Vulgare & notum, Luteum negotium. Supervacaneæ operæ. Anicularum lucubratio. Commune onus cum altero. *Publicum* negotium, opera.

pera. Forensis labor, opera, negotium. Plena sollicitudinis prouincia. Militaris labor. Alienum, Suum, Priuatum, Domesticum, Familiare negotium. Vetus, Pristinus labor, negotium, militia. Præteriti labores. Recens negotiũ. Consequens labor. Succisiuę operæ. Diuturnus, Quotidianus, Assiduus, Diurnus, Nocturnus labor. *Actiones*) Opus esse operâ alicuius. Dignum aliquid lucubratione. Desiderare, Requirere operam, laborem, industriam. Postulari laborem ab aliquo, eum non recusare. Exigere operam. Deferre ad aliquem negotium. Delegare laborem: Assignare munus. Adducere, Attrahere ad negotium. Dare, Imperare negotium alicui: Prouinciam dare: Mandare, Committere, Permittere negotium alicui. Præficere aliquẽ, Præponere negotio. Imponere alicui negotium, laborem, onus. Exhibere alicui negotium, molestiam. Facere, Facessere, Conflare, Contrahere negotium alicui. Impendêre alicui laborem, operam, negotium. Accedere alicui laborem, negotium, onus: Ad occupationes accedere aliquid. Adhiberi negotium alicui. Obrui magnitudine negotij. Timere labores & molestias. Pertimescere, Extimescere negotium. Abhorrere à negotijs. Deterrere aliquem à labore. Recusare laborem, negotium. Vitare laborem, onus. Fugere, Defugere laborem, negotium: Subterfugere, Effugere negotium. Ignarum esse negotij: Inscitia negotij gerendi. Excitare aliquẽ ad laborem. Instrui ad negotium. Delectari oneribus. Studio, In studio esse laborem. Gaudere laboribus præteritis. Deposcere sibi prouinciam. Polliceri, Profiteri suam operam. Paratus ad munus, negotiũ. Ire, Exire, Proficisci ad negotium. Occurrere negotijs. Accedere, Aduolare ad negotium. Descendere ad occupationẽ. Venire in concursum occupationum: In aciem dimicationemq; venire. Perducere, Procedere in solem & puluerẽ, aciem. Experiri, Subire labores. Attingere negotium. Capere, Excipere laborem, onus: Accipere, Recipere onus. Suscipere laborem, negotium, onus, operã, prouinciam. Tollere onus. Sustinere laborem, negotium, munus, onus: Tueri ac sustinere aliquid oneris. Habere negotiũ, onus, contentiones. Esse alicubi laborem, occupationem, contentionem, negotium, operam. Præesse negotio: Interesse negotijs. Coniungere alicui in negotio: Comites & adiutores dare negotiorum: Arcessere aliquem ad societatem laboris: Impertire alicui partem oneris: Participem esse laborum. Vti opera alicuius. Curare, Procurare, Tueri, Defendere, Suum putare negotium: Procuratio negotij. Aggredi negotium. Agere, Tractare, Administrare, Obire negotium: Administratio negotij. Versari, Esse in negotio, acie: & Laborem alicuius versari in re. Viuere in laboribus. Conferre operam ad rem. Reseruare suam operam negotio. Ponere operam, vel operæ aliquid in re. Dare, Dedere operam rei: Reddere operas: Tribuere, Præ-

bere, Nauare operam. Impertire suum laborem: Non parcere labori. Deseruire alicui labore, operâ: Asseruire contentioni. Iuuare, Adiuuare, Subleuare aliquem operâ. Adhibere contentionem. Laborare, Elaborare omni contentione, dimicatiõe: Contẽdere labore: Moliri, agere aliqd labore: Eniti operâ. Ferre, Perferre laborẽ, onus, contentionẽ. Tolerare, Perpeti laborẽ. Patiens in labore: Inuictũ se præstare à labore. Erudire, Exercere aliquẽ. Firmari laborib⁹. Assuetus labore: Consuetudo laborum. Contemnere labores. Occupari, Impediri negotio: Occupationes aliquem impedire. Implicari negotijs, occupationib⁹. Detineri, Distineri, Distentum, Districtum esse negotijs, vel in negotijs, occupationibus. Insumere, Consumere, Consumere laborem, operam in rem: Dies consumere in negotio. Abduci negotijs à studio. Difficile factum esse aliquid in occupationibus, propter occupationes. Excipere occupationes. Obseruare occupationẽ alicui⁹. Tribuere aliquid, Assignare, Ignoscere occupatiõibus. Premi, Opprimi onere. Frangere se laboribus. Defatigari laboribus, in negotio: Defessus labore. Conficere, Perficere, Peragere negotiũ: Effici aliqd hominũ operis: Sine labore confici aliquid. Confector negotiorum. Exantlare labores. Transigere, Exequi, Explicare, Expedire negotia: Ab occupatione se expedire. Satisfacere negotio. Perfungi laboribus, Perfunctio laborum. Quærere, Colligere, Consequi, Adipisci, Parare aliquid labore. Perfrui labore: Fructum ferre, Mercedem, Præmium tribui laborum. Anteferre rem, Eripere tempus occupationibus. Parcere operæ: Detrahere aliquid de opera. Intermittere, Omittere, Relinquere negotia: Intermissio operæ. Perdere, Perire operam & oleum, lucubrationẽ. Deponere labores, negotium, onus: Reijcere, Abijcere onus. Leuare laborem, vel labore: Onus, vel onere leuare, alleuare. Mitigari, Minuere labores. Liberare, Vindicare aliquem à labore. Emergere ex negotio. Supersedere labore. Consistere laborem. Perfugium, Medicina, Medicamẽtum, Quies, Requies laborum, occupationum. Relaxare, Exoluere se occupationibus: A contentione relaxare. Seuocare animum, Remouere, Excludere, Abducere aliquem à negotio. In obliuionem venire negotij. Vacare, Vacuum esse negotio, curâ, labore. Expertem esse laboris. Deesse operam. Carere labore, onere.

Laboriosus, Laborans, Arbeytsam/ Arbeytend. *Laboratus, Elaboratus*, Außgearbeytet. *Negotiosus*, Geschäfftig. *Occupatus*, Vnmüssig. *Molestus*, Verdrießlich. L. 29. *Operosus*, Mühesam. *Distentus, Districtus*, Verhafft. *Impeditus, Implicatus*, Verhindert. & L. 30.

Lucu-

Lucubrat9, *Elucubrat9*, beim Liecht/ od' fleissig Gewerckt. *Exantlatus*, Vollbracht.

Adiuncta) Laboriosior quàm. Nihil laboriosius, Nunquam distri ctior. Valde occupatus, distentus. *Multo* magis, Tot tantisq; negotijs distentus. Vehementer, Tam occupatus, distentus, operosus. Minus operosus. Diligenter elaboratus, elucubratus. Cura & vigilijs elaboratus. Tot annos occupatus.

Laborare, Arbeyten. *Elaborare*, Bearbeytẽ/ Erarbeytẽ. *Occupari*, Zuschaffen habẽ. *Facere*, *Agere*, *Operari*, *L.30*. *Lucubrari*, *Elucubrari*, bei Liecht Außmachẽ. *Onerare*, Beladen. *Distinere*, *Impedire*, *Implicare*, Verhindern. *Contendere*, *Niti*, *Eniti*, *Sudare*, *Desudare*, sich Bemühẽ/ Sawr lassen werden *L.30*. *Nauare*, *Operam*, *vel Studiũ nauare*, Nufer sein/ sich Brauchen. *Fungi*, *Defungi*, *Perfungi*, Außrichten. *Exantlare*, Außschöpffen/ Erarnen.

Adiuncta) Magnopere, Tantopere, Tantum laborare, elaborare. Tanta occupatione distineri. Quantumcunq; potest aliquis, Summè elaborare in re. Valde, *Magis*, Eò magis, Multò magis, Maximè, Vehementer laborare, elaborare: Distineri vehementiùs. Potissimùm, Omni contentione & dimicatione, Omnibus opibus, viribusq; elaborare. Nimium, Quod mirandum sit, Non mediocriter, Minùs, Nihil, Facilè laborare. De industria, non ex insidijs elaborari.

Laboriosè, Arbeytsamlich. *Operosè*, Schwärlich/ Kümmerlich.

CELERITAS, *Velocitas*, Behändigkeyt. *Acceleratio*, Eilung. *Agilitas*, *Pernicitas*, Geschwindigkeyt. *Alacritas*, Muthsamkeyt. *& L. 29*. *Festinatio*, *Properatio*, Eilung. *Maturatio*, Fürderung.

Adiuncta) *Maxima*, Tanta, Quanta celeritas, alacritas, velocitas. Plenus festinationis. Ventis remisque omni festinatione. Summa celeritas, alacritas. Nimia, *Par*, Dispar, Dissimilis celeritas. *Mira* alacritas: Mirabilis, Admirabilis, Incredibilis celeritas. Egregia alacritas, velocitas. Auida, Ambitiosa festinatio. Expedita, *Profluens*, Prõpta, Parata, Horribilis, *Prçceps* celeritas. Prçpropera festinatio, Inãis, Futilis, Insolens alacritas. Clamosa acceleratio. Periculosa festinatio. *Actiones.*)

Actiones.) Opus esse celeritate, alacritate: Indigere celeritatis: Desiderare celeritatem. Incitare celeritatem: Excitari alacritate. Incendere cupiditatem festinationis. Afferre alicui alacritatem, festinationem: Addere alacritatem. Comparare velocitatem. Suscipere celeritatem. Esse alacritate aliqua: Velocitatem esse in aliquo. Valere velocitate. Adhibere celeritatem. Vti celeritate. Properare omni festinatione. Aduolare confestim celeritate. Conficere aliquid, Satisfacere, Persequi aliquid celeritate. Præripere aliquid festinatione. Moueri, Conuerti, Torqueri, Versari rem aliquam celeritate. Cognoscere festinationem alicuius. Ignosce re festinationi. Gratã esse, Contemnere, Superare, Morari, Retardare, Detrahere celeritatem. Tolli festinationem.

Celer, *Velox*, Behēd/Schnell *Agilis, Pernix, Alacer*, **Hurtig.** *Festinans, Properãs, Præproperus, Præpes*, **Eilēd.** *Præmaturus*, **Vnzeitig.** *Subitus, Citus, Concitatus, Incitatus*, **Geschwind.** *Repens, Repentinus, Rapidus*, **Gäch.** *Volucer, Volucris*, **Geschwind wie eyn Vögelin.**

Adiuncta) Nihil celerius. Nihil tam volucre. Perceler. *Actiones*) Esse alacri animo. Vagari alacrẽ & erectum. Ferri incitatiorem.

Celerare, Accelerare, Festinare, Properare, Approperare, **Eilē/Schnäll thun.** *Maturare*, **Fürdern/Befürdern.** *Volare*, **gleichsam Fliegen.**

Adiũcta) Ventis rẽisq;, omni festinatione properare. Tãtopere, Valde festinare. Magis, Vehemẽter properare. Nihil festinare.

Celeriter, Velociter, **Eilends/ Schnälliglich.** *Celeriusculè*, **etwz Geschwindiglich.** *Festinãter*, **Eilẽds.** *Repẽtè, Repentinò, Derepẽtè, Continuò, Subitò, Illicò, Statim, Confestĩ*, **Gählingẽ/Vnuerzogẽlich/ Alsobald.** *Rapidè, Raptim*, **Eilends.** *Maturè*, **Zeitlich.** *Citò, Citiùs, Incitatè, Ocyus*, **Behändiglich.**

Adiuncta.) Eò celeriùs: Quò maturiùs. Omnium maturissimè. Omnino citiùs. Perceleriter. Tam citò. Nimium festinanter.

TARDITAS, Langsamkeyt. *Retardatio*, **Verhinderũg.** *Lentitudo*, **Trägheyt.** *Cũctatio, Mora, Cõmoratio*, **Verzug.** *Delatio, Prolatio, Productio, Prorogatio*, **Auffzug/ Verweilũg.** *Procrastinatio*, **Auffschub.** *Cessatio*, **Auffhörung.** *Intermißio*, **Vnderlassung.** *Tergiuersatio*, **Sperrung/ Hindersichziehung.** *Interuallum, Intercapedo &c. L. 5.*

Adiuncta) Longa mora. Tanta tarditas, mora. Tantulum, Aliquid moræ. Parua, Minima mora, dilatio, intermiſſio. Paululum moræ. Cōſiderata tarditas. Iuſta, Probabilis mora. Libera & otioſa ceſſatio. Mollior, Odioſa tarditas & procraſtinatio. Nefanda mora. Vrbana commoratio. Æterna, Diuturna tarditas, commoratio. *Actiones*) Poſtulare ceſſationem. Flagitare prorogationem. Quærere moram, ceſſationem. Expectari tarditatem. Afferre tarditatem, moram: Inferre, Interponere, Inijcere, Adiungere, Aſſequi, Acquirere moram. Incidere in tarditatem. Vti tarditate, prorogatione. Facere, Fieri moram, intercapedinem, intermiſſionem. Habere moram. Eſſe tarditatem in aliquo, moram, vel moræ aliquid: & In mora eſſe. Impedire, Auferre aliquid moram. Nouiſſe, Admirari tarditatem alicuius. Probare cunctationem, tergiuerſationem. Repudiare, Reprehendere, Vituperare tarditatem, ceſſationem. Excuſare, Corrigere tarditatem. Diſcutere cunctationem. Intercidere moras. Abijcere, Abeſſe cunctationem. Sine mora, cunctatione, intermiſſione, facere aliquid.

Tardus, Langſam. *Tardatus*, *Retardatus*, Verweilet. *Cunctans*, *Cunctator*, Säumig. *Lentus*, *Lentulus*, Langſam. *Serus*, Spaat. *Morator*, *Dilator*, eyn Auffzieher. *Dilatus*, *Prolatus*, *Productus*, *Prorogatus*, *Procraſtinatus*, Auffgeſchoben. *Ceſſator*, *Tergiuerſans*, Hinderſich Ziehēd. *Intermiſſus*, Vnderlaſſen.

Adiuncta) Nihil lentius. Eò tardior. Tam productus. Nimis tardus & ſerus. Longo interuallo, Iamdiu, Plures annos intermiſſus. In diem ex die, Toties, In poſterum, In breue tempus dilatus. Nullum punctum temporis intermiſſum. *Actiones*) Facere, Fieri tardiorem. Excitare, Incitare cunctantem.

Tardare, *Retardare*, Saumē/ Verweilen. *Cunctari*, Verziehen. *Morari*, *Cōmorari*, *Demorari*, *Remorari*, Auffhaltē. *Differre*, *Proferre*, Verziehen. *Ducere*, *Producere*, *Trahere*, *Protrahere*, Auffziehē. *Ampliare*, *Prorogare*, *Procraſtinare*, Auffſchiebē. *Tenere*, *Detinere*, *Diſtinere*, Auffhalten. *Seruare*, *Reſeruare*, Sparē. *Reÿcere*, Verſchieben/ Verſchupffen. *Ceſſare*, Auffhören. *Remittere*, *Intermittere*, Nachlaſſen. *Tergiuerſari*, hinderſich Zupffen/ Wägern.

Adiuncta) Maximè tardare. Tā, Quàm cunctari, detineri. Valde morari. Vehementiſſimè tardare. Paulò longius, Latiùs proferre. Multis morari. In multam noctem producere. Pluribus tenere.

nere.

nere. In longinquum tempus differre. Diutiùs, Diutissimè tenere, detinere, demorari, remorari, cunctari, commorari. Paulùm, Paulisper commorari. Minùs tardari. Nihil temporis prorogari. In breue tempus differre. Paucos dies prorogare, commorari. Aliquot dies, Noctem solam comorari, protrahere. In posterum, In crastinum, In diē tertium, Ex die in diem differre. Sæpiùs proferre. Callidè tergiuersari. Otiosè retardare.

Tardè, Langsamlich/ Spaat. *Cunctanter*, Verzögenlich. *Lentè*, Hinlässiglich. *Serò*, Spaat. *Sensim*, Gemächlich. *Pedetentim*, Fuß für Fuß.

Adiuncta) Tardiùs quàm. Nimis tardè. Aliquantò lentiùs. Pene serò. Biduò seriùs.

PATIENTIA, Gedult. *Perpessio*, Erduldung. *Tolerantia*, *Toleratio*, Dultmütigkeyt. *Impigritas*, Vnuerdrossenheyt. *Sedulitas*, *Assiduitas*, *Frequentia*, Empsigkeyt. *Industria*, Fleiß. *Nauitas*, Nu ferkeyt. *Vigilantia*, *Vigiliæ*, Wackerkeyt. *L. 26. Studiū*, *Cura*, *Diligentia*, L. 54.

Adiuncta.) Magna industria: Maius studium. Latè patens industria. Tanta patientia, industria, studium. Multa industria, vigiliæ. Multum, Plurimum studii: Omne studium. Summa assiduitas, industria, studium. Singularis industria, vigilantia. *Mira* ac singularis, Incredibilis patientia. Horribilis vigilantia. Nimia assiduitas: Nimis magnū studium. Nonnihil industriæ. Præclara, Æquabilis patientia. Verior toleratio. Nimium arguta, Simulata sedulitas. Inanis labor, & stultum studium. Insidiosa, Impudens sedulitas. Aliena, Forensis industria: Quotidiana assiduitas. Antelucana industria. Nocturnæ vigiliæ. *Actiones*) Egere studio. Desiderare industriam, diligentiam, assiduitatem, studium. Opus esse assiduitate. Requirere studium. Incitare ad studium. Acuere industriam. Polliceri alicui, Deferre studium. Suscipere assiduitatem, vigilias. Exercere in labore patientiaq́;. Firmari patientiam. Assuescere assiduitate. Obdurescere & percallere patientiam, vel in patientiâ. Esse in aliquo industriam, vigilantiam, studium, laborem. Valere assiduitate. Vigere industriâ: Studia vigere. Vti patientia, toleratione. Perferre vigilias. Accommodare assiduitatem, Conuertere studium, Conferre operam ad rem: Industriā conferre in re. Afferre neruos & industriam. Contendere omnes neruos industriæ. Dare se studio ad rem. Præbere assiduitatem, Præstare studium & diligētiam, Nauare operam, studiūq; alicui. Ponere operam, studiū, industriam in re. Figere, Locare omnes vigilias, curas, studia, industriam, cogitationem, mentem in

tem in re. Facere, Curare aliquid studio summo. Laborare, Elaborare studio, cura, vigilijs in re. Incumbere, Niti omni studio, labore &c. Deseruire alicui, præstò esse laborem, operas, vigilias. Iuuare, Adiuuare aliquē, Tutari, Defendere studio, Consumere operam, studiumq; in re: Vigilias cōsumi in re. Administrare, Perficere, Proficere aliquid studio, diligentia, assiduitate. Parare, Cōsequi aliquid studio, industria, labore, assiduitate. Permanere studium & industriā. Ostentare patientiam suā. Probare sedulitatem, industriam, diligentiam. Spectari industriā, ac diligentiam alicuius. Perspectum habere studiū. Delectari industriâ: Pergratam alicui esse assiduitatē & diligentiam: Voluptate afficere studium: Oblectatio industriæ. Laudare patientiam, industiam, sedulitatem. Præmio dignā ducere sedulitatē. Mercedē tribui, Fructum capere laborū, vigiliarum, asiduitatis. Imitari alicuius industriam: Æmulus, Imitator studiorum. Vinci industriâ. Fastidium, Satietatem, Odium párere assiduitatem rei. Culpare patientiam. Oppugnare, Impedire studium, curam, diligentiā. Deterrere, Auocare aliquē ab industria. Debilitare patientiā. Angere securis vigilijsq;. Languescere industriam. Pœnitre aliquē industriæ. Recusare vigilias. Fugere assiduitatem rei. Deesse studium, curam, industriam. Sine industria, aut assiduitate fieri aliquid.

Patiens, Gedultig. *Patibilis*, *Patiendus*, *Tolerabilis*, Leidēlich/Erträglich. *Impiger*, *Sedulus*, *Aßiduus*, Frutig/Emsig. *Industrius*, *Nauus*, Arbeytsam/Rüser. *Vigilans*, Wacker. *Studiosꝯ*, *Diligens*, Fleissig. v. L. 54. *Laboriosus*, *Operosus*, *&c. suprà eodē.* L. *Adiuncta.*) Nemo patientior. Tam, Quàm impiger. Vsq; eò, Nimium patiens & lentus. *Actiones*) Facere patientiorem, leniorem. Præbere se patientem atque impigrum. Existimari patientem.

Pati, Dulden/Leiden. *Perpeti*, *Tolerare*, Erleiden. *Subire*, Aufladen. *Ferre*, *Sufferre*, *Perferre*, Leiden/Außstehē. *Sustinere*, *Sustentare*, Auffenthalten. *Sinere*, *Concedere*, *Permittere*, Zulassen/Gestatten. *Haurire*, *Exhaurire*, *Deuorare*, *Exorbere*, Erschöpffen/Verschlucken. *Nauare*, *Vacare*, *Incumbere*, Obligen/Abwarten. v. & L. 30. & 54.

Adiuncta.) Tota mente, animo, pectore, Omni studio, cura, cogitatione incumbere. Omnibus viribus sustinere. Omnia, Quiduis perpeti, subire. Multa, Tantum pati. Æqualiter tolerare. Parum sustinere. Bellè, Meliùs, Sapiētet, Fortiter, Patiēter, Toleran-

Toleranter ferre aliquid. Toleranter, Tolerabiliùs, Modicè, Immodicè, Pacatè & moderatè, Modestè & sapienter, Mediocriter, Clemēter, Humāiter, Quàm humāissimè, Aequo, vel iniquo animo, Mediocriter, Sine dolore ferre. Facilè pati, perpeti, ferre: Faciliùs tolerare, sustinere: Facillimè pati, sustinere. Leuiter, Leuissimè, Molliùs, Lētè ferre. Necessariò subire aliquid. Apertè, Apertissimè, Obscurè ferre. Difficile esse toleratu: Difficillimè pati. Grauiter, Molestè, Molestissimè, Permolestè, ferre, pati. Ægrè pati, ferre. Immoderatè, Acerbè, Acerbissimè ferre. Indignè pati: Indigniùs ferre. Periniquo, Inimico animo pati, ferre. Turpiter perpeti. Miserrimè perferre. Vix, Nullo modo sustinere. Diutiùs perpeti, sustinere. Quotidie pati.

Patienter, Gedultiglich. *Toleranter*, *Tolerabiliter*, Leidenlich. *Sedulò*, *Assiduè*, *Frequenter*, Empsiglich / Stätiglich. *L. 5.* *Nauiter*, *Industriè*, *Strenuè*, *Vigilanter*, Nuferlich / Wackerlich / Munder. *Studiosè*, *Diligenter*, *L. 54.*

IMPATIENTIA, Vngedult. *Intolerantia*, Vnleidsamkeyt. *Lāguor*, *Lassitudo*, Mattigkeyt. *Defatigatio*, Ermüdung. *Pigritia*, *Segnitia*, Trägheyt. *Ignauia*, *Desidia*, *Socordia*, *suprà eodem L. Inertia*, *Negligentia &c. L. 54.* *Torpor*, *Veternus*, Vnfrutsamkeyt / Faulkeyt.

Adiuncta.) Tantum, Quantum languoris. Inertissima segnitia. Turpis inertia, defatigatio. *Actiones*) Afferre languorem, socordiam, desidiam, inertiam. Confugere in portum inertiæ, desidiæ. Dedere se languori desidiæq́;. Inficere animum ocio, languore, desidia. Confici languore. Dormire ex lassitudine. Retardare animum, defagationem: Impedire officium lassitudinem. Tegere, Proferre ignauiam, desidiam. Exprobrare soporem & languorem. Condemnare aliquem inertiæ. Castigare segnitiem. Fugere defatigationem: Fuga desidiæ.

Impatibilis, *Intolerabilis*, *Intolerandus*, Vnleidēlich / Vnträglich. *Languēs*, *Languidꝰ*, Verdrossen. *Fatigatus*, *Defatigatus*, *Fessus*, *Defessus*, Müdt / Ermüdet. *Piger*, *Ignauus*, *Segnis*, Faul / Träg. *Desidiosus*, *Socors*, Müssig. *Iners*, *Negligēs*, Fahrlässig. *L. 54.* *Dissolutus*, Hinlässig. *Somniculosus*, *Dormitās*, *Torpens*, *Oscitās*, Schläfferig.

Adiuncta) Multò intolerabilior. Omnium dissolutiss. Nihil intolerabilius, languidius, inertius. Admodum intolerabilis, defatigatus. *Actiones*) Facere, Efficere, Fieri,

Fieri mentes languidiores. Reddere segniorem. Reuocare languentem & defessum ad virtutem. Excitare, Incitare socordẽ, languentem: Incitatio languentis. Commouere languentem.

Languefacere, Müd machen: *Lãguescere*, *Lãguere*, Müd werden/oder sein. *Defatigare*, Müd machen/Bemühen. *Remittere*, Nachlassen. *Pigrari*, *Pigere*, Träg sein. *Negligere*, Verwahrlosen/Verliderlichẽ. *L. 54.* *Flaccescere*, Verwelcken. *Sedere*, *Desidere*, Faullentzen. *Dormitare*, *Torpere*, *Oscitari*, Schläfferig sein.

Adiuncta.) Admodum defatigari. Aliquantum remittere. Totos dies sedere.

Intoleranter, Vngedultiglich. *Remiße*, Nachläßsiglich. *Leniter*, *Lentè*, *Ignauè*, *Ignauiter*, Hinläßsiglich/ *suprà.* *Dissolutè*, Liderlich. *Negligenter*, Fahrläßsiglich. *L. 54.* *Oscitanter*, Schläfferlich.

Adiuncta) Omninò dissolutè. Tã intoleranter. Nihilo remissius.

CONSTANTIA, *Stabilitas*, Beständigkeyt/ Standthafftigkeyt. *Perseuerantia*, Verharzung. *Aequabilitas*, Gleichbeständig Gemüt. *Grauitas*, Dapfferkeyt. *Immutabilitas*, *Firmitas*, *Firmitudo*, *Soliditas*, Vnwãdelbare/Veste. *Firmamentũ*, *Fundamẽtũ*, eyn grũdveste. *Radix*, Einwurtzlung. *Fides*, *Veritas*, *L. 52.*

Adiuncta.) Magna, Maior, Summa constantia, grauitas. Nimia perseuerãtia. Satis, Aliquid animi, constãtiæ, firmitatis. Aliquãtum constantiæ. Minus firmitudinis. Singularis constantia, grauitas, integritas. Mira, Admirabilis, Incredibilis, Inaudita, Diuina constantia, grauitas. Conueniens, Moderata, Placida, Quietaq; constantia. Altiores, Altiss. radices virtutis &c. Firmissima fundamenta. Immutabilis, Perpetua constantia. *Actiones)* Quærere, Requirere, Desiderare constantiam, firmitatem. Reuocare aliquem ad grauitatem & constantiam. Afferre constantiam. Iacere, Ponere fundamentũ rei. Agere radices. Nasci, Dari, Sumi, Suscipi constantiã. Nancisci aliquid firmitatis. Esse in aliquo constantiam, stabilitatẽ: Adesse, Inesse constantiã: & Cõstantia, Grauitate aliqua esse. Habere constantiã, stabilitatem, firmitudinẽ, radices. Adhibere constantiam & grauitatem: *Præstare* fidẽ cõstantiãq;. Tenere cõstãtiã. Viuere cũ grauitate cõstãtiaq;. Seruire constantię, & tueri grauitatem. Seruare constantiam: Perseuerare in constantia: Retinere constantiã, grauitatẽ, perseue-

seuerantiam. Confirmari stabilitatẽ. Roborare grauitatẽ constantiâ. Defixũ aliq̃d esse altiss. radicibus. Niti radicib⁹ virtutis &c. Confidere constantię: In stabilitate rei confidere. Elucere, Cognoscere, Videre cõstãtiam, firmitatẽ alicui⁹. Diligere, Amare, Probare, Cõprobare, Laudare, Celebrare cõstantiã. Ferre alicuius perseuerantiã. Ignarus cõstantię alicui⁹. Dubitare de constantia. Inuidere alicuius cõstãtię. Pœnitere aliquẽ, Obliuisci, Minorẽ rationẽ habere constantię. Abhorrere aliquid à constãtia alicuius. Perturbare grauitatẽ cõstãtiãq;. Vacillare stabilitatẽ. Imminui constantiã. Remittere de perseuerãtia. Discedere à constantia. Eripere alicui constantiã. Euellere radices, aut fibras. Amittere constantiam. Perdere stabilitatem. Deesse constantiæ. Sine constantia esse.

Constans, Stabilis, Bestẽdig/ Standhafftig. *Stabilitus*, Vest/ Bevestigt. *Perseuerans*, Verharrẽd. *Manens*, Bleibẽd. *Aequabilis*, Gleichförmig. *Solidus*, *Firmus*, *Firmatus*, *Confirmatus*, Satt/ Steiff. *Certus*, *Ratus*, Gewiß. *Fũdatus*, *Fixus*, wol Gegründet/ Hafftẽd. *Immobilis*, *Immutabilis*, Vnuerãnderlich. *Immortalis*, *Perpetuus*, Ewig. v. L. 5.

Adiuncta.) Bene firmus. Nihil constantius, firmius. Magis firmatus. Tã stabilis, firmus. Satis perseuerans, firmus. Firmiter stabilitus. Sẽper, In omni vita constans. Ab omni æternitate cert⁹. Ad diuturnitatẽ stabilis. In perpetuum fixus & ratus. *Actiones*) Esse, Habere aliq̃d ratũ. Præstare se stabilẽ, grauẽ, constantẽ. Tenere aliq̃d firmũ. Permanere aliq̃d stabile & certũ, firmũ, fixũ.

Stare, *Cõstare*, *Perstare*, *Persistere*, Bestehẽ. *Perseuerare*, Verharrẽ. *Manere*, *Permanere*, *Remãere*, Bleibẽ. *Stabilire*, *Firmare*, *Cõfirmare*, Bevestigẽ. *Roborare*, *Corroborare*, Stärckẽ. *Fundare*, Gründẽ. *Tenere*, *Obtinere*, *Retinere*, *Seruare*, *Cõseruare*, *Reseruare*, Erhaltẽ. *Hærere*, *Durare*, Wärẽ. *Obdurare*, *Obdurescere*, *Percallescere*, Erharten.

Adiuncta) Magis, Vehemẽter obdurescere. Maximè, Prçclarè, Accuratè fundare. Fortissimè, Constãter perseuerare, manere. Stultè & diu perseuerare. Diutiùs, Plures dies manere. Ad exiguũ, vel breue tempus durare. Semper manere, permanere, hærere. Perpetuò fixum manere.

Cõstãter, Beständiglich/ Beharrlich. *Firmè*, *Firmiter*, Vestiglich. *Aequaliter*, *Aequabiliter*, Gleichlichẽ. *Perpetuò*, Ewiglich. L. 5.

Adiuncta.) Quàm constanter. Satis firmè.

Per-

PERTINACIA, Halßstarrigkeyt. *Peruicacia, Obstinatio*, Widerspännigkeyt / Kyb.

Actiones.) Innasci, Efferuescere perinaciã, ferocitatẽ. Instituere certamẽ vincẽdi pertinacia. Assignare aliquid pertinaciæ. Rep̃hendi pertinaciam Refellere aliquid sine pertinacia. Abesse à pertinacia rei.

Pertinax, Halßstarrig. *Peruicax, Præfractus, Obstinatus*, Widerspäñig / Kybig. *Pugnax*, Streitig

Adiuncta.) Valde p̃tinax. Nimis pugnax. Perpugnax. Minimè pertinax.

Pugnare, *Repugnare, Certare, Cõtendere, &c. v. L. 35 & 60.*

Pertinaciter, Halßstarriglich. *Præfractè*, Widerspännig lich. *Pugnaciter*, Streitiglich. *Mordicus*, Steiff.

Adiuncta.) Nimium pertinaciter: Nimis præfractè.

INCONSTANTIA, *Instabilitas*, Vnbestẽdigkeyt. *Leuitas, Temeritas*, Leichtfärtigkeyt. *Mobilitas, Mutabilitas*, Wanckelmütigkeyt. *Mutatio, Commutatio, Varietas*, Veränderung. *L. 3.*

Adiuncta) Magna varietas volũtatis. Summa leuitas. Tãta, tam turpis inconstãtia, leuitas, commutatio. Nimia leuitas. Peruersitas in leuitate. Iniquissimũ genus leuitatis. Turpis mobilitas, incõstantia, leuitas. Periurio implicata incõstantia. Comica, Amatoriæ leuitates. Popularis, Aliena leuitas. Crebra cõmutatio sentẽtiarũ. Perpetua leuitas.

Actiones) Pertimescere famã incõstantiæ. Afferre cõmutationem volũtatis. Incumbere ad leuitatẽ. Deditum, Præditũ esse leuitate. Esse leuitate in aliquo: & Leuitate aliqua esse. Habere leuitatis aliquid. Elatus leuitate, & temere gestiens. Facere aliquid cũ leuitate, vel adductum leuitate. Suspicionẽ, Opinionẽ, Notã leuitatis residere, aut esse in re: Pertimescere, Cognoscere, Perspicere leuitatẽ alicuius, Cõuincere aliquẽ leuitatis. Coarguere, Redarguere incõstantiã. Cõtemnere, Insectari leuitatẽ. Resistere leuitati. Pertæsum esse leuitatis. Pudere aliquẽ incõstãtiæ. Deponere aliq̃d de leuitate. Effugere crimen incõstantiæ. Excludere leuitatẽ, vanitate. Aberrare, Remotiss. esse à leuitate:

Incõstãs, *Instabilis*, Vnbestendig. *Leuis*, Leichtfärtig. *Mobilis, Cõmutabilis*, Vnstäth / Veränderlich. *Vagus, Varius*, Mannigfaltig *Mollis, Flexibilis, Fragilis*, Weych. *Lubricus, Præceps*, Schlüpfferig. *Fluxus*, Hinflüssig: *Fluctuans*, Schwanckend: *Volucris*, Fliegend.

Adiuncta.) Nihil incõstantius. Infima auricula mollior. Tam tener, flexibilis, varius, cõmmutabilis. Ridiculè incõnstans.

Mouere, Cōmouere, Permouere, Bewegen: L.5. & 29. *Mutare, Commutare, Immutare*, Verändern. *Flectere, Torquere, Frangere*, Biegē/ Brechē. *Fluctuare*, Schwācken. *Fluere, Diffluere*, Zerfliessen. *Rescindere, Retexere*, wid Abthun. *Infirmare, Labefactare*, Vnkräfftig machen.

Inconstanter, Vnbeſtendiglich. *Leuiter*, Leichtfärtiglich. *Mobiliter*, Beweglich. *Variè*, Mannigfaltiglich. *Adiuncta.*) Quàm inconſtanter.

DE TEMPERANTIA.

LOCVS XLVIII.

TEMPERANTIA, Mäßigkeyt. *Temperatio, Moderatio, Modeſtia*, Mäßigūg. & *infrà*. *Continentia, Abſtinentia*, Enthaltung vonn Wolluſt/vnnd frembdem Gut. *Frugalitas, Parſimonia, Diligentia*, Mäßigung des Vberfluſſes. v. & L.52. *Adiuncta.*) Tanta, Quanta, Qualis temperantia. Summa, Par tēperantia, continentia. Admirabilis abſtinentia. Inimica libidini, Difficilis temperantia. Prouincialis abſtinentia. *Actiones.*) Poſtulare, Expetere temperantiam. Quæri laudem continentiæ. Indicere ſibi legem continentiæ. Obtemperare præceptis temperantiæ. Eſſe temperantiā, vel temperantiâ, abſtinentiâ, cōtinentiâ. Vincere alios tēperantiâ, abſtinentiâ. Satisfacere, Conciliare beneuolentiam continētia, abſtinentia, diligentia. Tueri, Tenere aliquid continentiâ. Auocare à libidine, Non ſinere aliquid immoderatè, turpiter, nequiter facere, Appetitiones ſedare, temperantiam. Emendari & corrigi aliquem, Valetudinem ſuſtentari continentiâ. Apparere in aliquo moderationē & temperantiam. Cognoſcere, Admirari, Diligere, Imitari continentiam alicuius. Deducere aliquem ab integritate continentiaq;.

Temperans, Temperatus, Moderatus, Mäſsig. *Continēs, Abſtinens*, des Wolluſts vñ frembdē Guts ſich enthaltend. *Frugi, Frugalis, Parcus*, Häußlich/ mit wenigem Vernügt. & L.52. *Adiuncta.*) Ex tota Aſia &c. frugaliſs. Tam continens. Mirificè abſtinens. *Actiones.*) Habere manus & oculos abſtinentes. *Præſtare* ſe, aut alium abſtinentem.

Temperare, Mäſsigen. *Tenere, Continere, Abſtinere*, ſich Enthalten. *Coërcere, Cohibere*,

bere, Comprimere, Reprimere, Einhalten. Frenare, Refrenare, Domare, Zäumen/ im Zaum halten. Moderari, Parcere, Schonen/ infrà, & L. 52.

Adiuncta.) Valdè reprimere. Arctiùs continere. Modestè, Sine negotio continere. Paululum reprimere.

Temperanter, Temperatè, Cōtinenter, Abstinenter, Mässiglich. Frugaliter, Parcè, Restrictè, Kündiglich/ Eingezogenlich. & L. 52.

Adiuncta.) Quàm parcissimè. Tam parcè, tamq; restrictè.

INTEMPERANTIA, Incontinentia, Vnmässigkeyt. Luxuria, Luxuries, Luxus, Vberfluss/ Verschwēdūg. Libido, Mutwill/ Vnordēliche Begierd. & L. 29. & infrà eodem L.

Adiuncta.) Tanta intemperantia, luxuria, libidines. Singularis luxuria. Immoderata intemperantia. Profundæ libidines. Profusa luxuries. Effusæ in omni intemperantia, Effrenatę, Indomitæ, Auidæ libidines. Intēperans libido: Intemperantia, Infamia libidinum. Importuniss. Intolerabilis, Non ferenda, Refrenanda libido. Multæ illecebræ libidinum. Innumerabiles, Non mediocres libidines. Moderata intemperātia: Modus libidinum. Vitiosa & turpis)(Ingenio ac libero dignior luxuria: Vitiū, Labes, Infamia libidinis: Inaudita libidine infamis. Cōtumeliæ libidinum turpitudoq;. Impura, Impudentior intemperātia. Flagitiosa, Perdita, Nefaria libido. Turpis, Turpiss. Fœdiss. libido, luxuria: Turpitudo libidinum. Iuuenilis, Adolescētium, Muliebris, Hostilis libido. Priuata, Noua & inaudita luxuries. *Actiões*) Creari luxuriem. Nasci, Exoriri. Cadere in aliquē libidines. Procliuē, Pronum, Natum, Aptum esse ad libidines. Facultatem & materiā dare libidini. Facē præferre ad libidinē. Autorē, Præfectū, Prægustatorē esse libidinis. Approbare intēperantiā. Deferre ætatulā ad libidines: Addicere pueritiā suā intemperantiæ. Dare se totum, Deditū esse, Tradere se cōstringendum libidini. Corrūpi libidine, luxurie. Esse aliquē tanta intemperantia. Libidinē aliquā esse alicui⁹, vel in aliquo: Existere alicui libidinis infamiam: Plenus animus libidinū: Oblita vita libidine: Infamis libidine. Notatissimus libidinū maculis. Viuere in luxurie. Diffluere luxuria, & delicatè ac molliter viuere. Adiutores, Ministros, Seruos, Socios, Cōscios, Pares habere, vel esse libidinū. Excitare, Incitare libidines: Animū inflammare, cōturbare, incitare intēperātiā. Cōmoueri, Incendi, Flagrare, Inflāmatū ferri, Cruciari, Excruciari libidine. Admonere aliquē, Hortari, Reuocare, Flectere, Vincere, Impellere, Rapere, Torquere ad facinus, libidinem. Parēre libidini. Efferri & gestire libidinem. Effrena-

frenatum fieri, Furere, Cæcatũ eſſe libidine. Proripere & proiſcere ſe libidinem. Labi, Prolabi, Cõmeare aliquò libidinem. Effundere ſe in libidine. Gerere, Facere, Fieri aliqd libidine, ex, præ libidine, cauſa libidinis, propter libidinem. Inferre libidinem in rem. Abuti re ad libidinem. Conſumere res in libidine. Effundere, Profundere res per luxuriam, libidinem. Diſſipare, Deuorare aliquid libidinem. Explere, Satiare libidinẽ, intemperantiam. Finem inuenire, vel facere libidini. Addicere, Subiicere, Dedere aliquẽ libidini alicuius. Eſſe, Poſitũ eſſe aliquid in libidine. Dominari libinem. Perferre libidinem, luxuriem alicuius. Parêre libidini & cupiditati alicuius. Capere ac ſuſtinere non poſſe libidines. Remanere libidinem. Pœnitere, Tædere aliquẽ libidinis, intemperantiæ Odiſſe luxuriam. Aduerſari, Reſiſtere, Obſiſtere libidini. Inſectari libidinem. Coniecturam facere incontinentiæ alicuius. Reperire in aliquo, Proferre, Accuſare, Reprehendere luxuriam. Refutare, Notare libidinẽ. Pœnas, Supplicium inuenire libidini: Luere libidinem. Auocare à libidine, intemperantia. Contemnere, Vituperare libidines. Cauere, Fugere intemperantiã. Cõtinere, Cohibere libidines. Imperare libidini: Victrix libidinis. Regere, Frãgere, Cõprimere, Reſecare, Refrenare libidinem. Arcere à libidinibus: Coercere, Domitas habere libidines. Occultare, Cõtegere, Latere, Includi libidinẽ. Mouere, Tollere, Pellere, Propulſare libidinem: Intẽperantiã propulſare. Liberare rem ab impetu libidinum: Laxari aliquẽ è vinculis libidinũ. Vacare libidine. Abeſſe ab aliquo libidinem. Remotiſſimum eſſe à luxuria.

Intemperans, Incontinẽs, Vnmäſsig. *Luxurioſus*, Vberflüſsig/Verthüniſch. *Libidinoſus*, Mutwillig. *Aſotus, Nepos*, eyn Vnmäſsiger/Verſchwender. *Pecus, Bellua, &c.* eynẽ Vnuernünfftigen Thier gleich. *Prodigꝰ, Profuſus, &c. L. 52.*

Adiuncta.) Nihil luxurioſius, libidinoſius. Valde intemperans. Paulò intẽperãtior. Tàm, Quàm intemperans, perditus ac profuſus nepos, libidinoſus. Mũdi, Elegantes, Religioſi aſoti. Impuriſſima atq; intẽperantiſsima pecus. Sapientes luxurioſi. A pueritia libidinoſus.

Luxuriare, Luxuriari, Vnmäſsig ſein / in Vberfluſſ leben. *Profundere, Effundere, Conſumere, Decoquere, Deuorare, Comedere, Ligurire &c.* Verſchwenden/ Verſchlecken. *& L. 52.*

Adiuncta.) Tam multa paucis menſibus vel diebus effundere. Non leuiter ligurire, ſed deuorare.

Intemperanter, Incontinẽter, Vnmäſsiglich. *Luxurioſè*, Vber-

Vberflüssiglich. *Libidinosè*, Mutwilliglich. *Prodigè, Effusè &c. L. 52.*

Adiūcta.) Valde intemperanter.

SOBRIETAS, *Ieiunitas, Siccitas*, Nüchterkeyt.

Sobrius, Ieiunus, Siccus, Nüchtern. *Abstemius*, der sich des Weins enthaltet.

Adiuncta.) Satis planè sobrius. Biduum ita ieiunus, vt &c.

Ieiunare, Fasten.

Sobriè, Ieiunè, Siccè, Nüchterlich.

EDACITAS, *Voracitas*, Fräßsigkeyt. *& L. 23. Helluatio*, Schlämmerej: *Liguritio*, Schleckhafftigkeyt. *Gula, Ingluuies, Venter, Abdomen*, der Schlund / Bauch / Wanst zum Fressen.

Adiuncta) Immensa, Insulsa gula: Vitium ventris & gutturis. *Actiones.*) Minuere, Augere illud vitium.

Edax, Vorax, Fräßsig. *Helluo, Gulosus, Lurco, Gurges, Vorago*, eyn Schlämmer / Prasser.

Adiuncta) Tantus gurges. Tam vorax. Quæ vorago. Immanis helluo. Immensa vorago. *Profundissimus gurges.* Impurus, Nequissimus, Spurcissimus helluo.

Edere, Comedere, Comessari, Essen / Frässen. *& L. 24. Vorare, Deuorare*, Verschlingen. *Helluari*, Prassen. *Absorbere, Exorbere*, Verschlingen. *Ligurire, Obligurire*, Verschlecken.

Adiuncta.) Omnibus modis deuorare. Iucundè, Opiparè & apparatè edere & bibere. Non leuiter ligurire. Citò absorbere.

EBRIETAS, *Temulentia*, Trunckenheyt. *Ebriositas, Vinolentia*, Weinsucht. *Crapula*, Füllerej. *Vinum*, der Wein / das Sauffen.

Adiuncta.) Vtilis, Furiosa vinolentia. *Actiones.*) Consumere tēpus, Confectum, Languidum esse vino. Rationem fugere aliquem propter vinum. Rapere aliquem vinolentiam. Verum inueniri, patefieri ex vinolentia, per vinum. Incidere in vinolentiam. Exhalare, Edormire crapulam. Carere vinolentiâ.

Ebrius, Temulentus, Trunckē / Vollweins. *Ebriosus, Vinolentus*, eyn Trūckēboltz. *Potus*, Bezecht / Trūckē. *Potator*, eyn Trincker / Sauffer.

Adiuncta.) Libera turba temulētorū. Bene potus. *Actiones*) Fieri, Esse ebriū, ebriosum. Videri multa falsa ebrijs, vinolentis. Furere, Bacchari, Effūdere furorem vinolentum. Vocibus ebriorum personare omnia.

Inebriare, Truncken machẽ. *Bibere*, *Potare*, *Perpotare*, Trincken / Sauffen. & L. 24. *Bacchari*, *Perbacchari*, im Luder ligẽ / von Füllerej wůten.

Adiuncta) Plus, Iucundè bibere. Frui voluptate potandi. Totos dies potare, perpotare. Turpissimè perbacchari.

CASTITAS, *Castimonia*, Keuschheyt. *Pudicitia*, Schã hafftigkeyt. *Virginitas*, Jungfrawschafft.

Adiuncta.) Summa castimonia. Aliena)(Sua pudicitia. *Actiones*) Defendere pudorem pudicitiãq;. Parcere pudicitiæ. Expugnare, Eripere, Violare pudicitiam.

Castus, Keusch. *Pudicus*, Schamhafft. *Purus*. *Syncerus*, *Incorruptus*, Reyn / Vnbefleckt. & L. 52. *Virginalis*, *Virgo* Jũgfråwlich.

Adiuncta.) Vehementer castus & integer.

Castè, Keusch. *Purè*, *Integrè*, *Incorruptè*, Reyniglich / Vnuerfälschlich. *L. 52.*

IMPVDICITIA, *Impuritas*, Vnkeuschheyt / Vnreynigkeyt. *Libido*, *Lasciuia*, Geylheyt. *Mulierositas*, Weibsgirigkeyt. *Amor*, *Venus*, Bulerej. *Corruptela*, Verfällung / Schwächung eyner Jungfrawen. *Stuprum*, *Scortatio*, Hurej. *Adulterium*, Ehebruch. *Incestus*, *Incestum*, Blutschand.

Adiuncta) Summus, Sæuus amor. Miræ libidines. Vehementior perturbatio, Furor amoris. Ardor, Impetus libidinis. Castus, Sanctus amor. Liber, Cõcessus, Sine sollicitudine, desiderio, cura, suspirio, Leuitatis, Libidinosus, Turpis amor. Intemperans libido. Flamma turpissimi amoris: Stuprum turpe. Incestum stuprum. Nefaria libido, stuprum, adulterium. Naturalis amor. Domestica, Sororia stupra, inauditæ libidines. Muliebres, Meretricij amores. Vetus)(Nouus amor. Inaudita & nefaria stupra. Quotidiana adulteria. *Actiones.*) Illicere in stuprum. Excitari stupra & adulteria. Natus, Aptus, Emptus ad libidines, amores. Deferre primam ætatulam ad libidines. Irretire aliquem corruptelarum illecebris, Facem præferre ad libidines. Habere libidinem. Capi amore alicuius: Inflammatum ferri libidine, Flagrare, Ardere amore, stupris. Saucius, Æger amore. Proripere ac proijcere se libidinem, Comeare aliquò libidines. Labi, Prolabi libidinem alicuius. Suscipere impuritatem. Subire contumelias turpitudinesq; libidinum. Ferire fœdera amorum. Facere, Fieri stuprum, incestum, corruptelam, adulterium. Inferre stuprum, probrum: Afferre vim, Offer-

Offerre ſtuprum per vim. Violare ſtupro. Rem, Rationem habere cum aliqua muliere. Collocare in amore adoleſcentiam. Verſari, Volutari, Noctem conterere in ſtupris: Plenus ſtupri. Parere libidini: Seruire amori. Vti rebus Venereis. Frui voluptate amatoria, Venerea. Explere libidinem, cupiditatem amoris vel libidinis. Maculare, Contaminare aliquid ſtupro: Inſanus homo ſtupris, libidine. Violare, Polluere aliquid ſtupro. Debilitari ſtupris. Inſimulare aliquem probri. Suſpicio ſtuprorum ac libidinum. Dephēdi in adulterio. Accuſare ſtupra, adulteria: Defēſiones ſtuprorū. Supplicio ſancire inceſtum. Interdicere amoribus. Occupatum, impeditūq; tenere aliquē amores. Defloreſcere amores. Subleuare amorē alicuius. Deterrere ab amore. Arceri ſtupro. Liberari inceſto. Alienos ab aliquo eſſe amores. Abijcere, Trāsfundere, Eijcere amorem. Profugere à rebus Venereis. Vacare libidine.

Impudicus, Impurus, Vnkeuſch/ Vnſchamhafftig. *Libidinoſus, Laſciuus, Salax, Procax*, Geyl. *Mulieroſus, Mulierarius*, Weibsbegierig. *Amatorius, Venereus*, zur Buhlerej gehörig. *Amator*, eyn Buhler. *Amica*, eyn Buhl. *Scortator, Ganeo*, eyn Huhrer. *Scortum, Meretrix*, eyn Huhr. *Stuprator, Conſtuprator*, eyn Weiberſchänder. *Concubina, Pellex*, eyn Beiſchläfferin. *Adulter, Mœchꝰ*, eyn Ehebrecher. *Adultera*, eyn Ehebrecherin. *Inceſtus*, eyn Blutſchänder.

Adiuncta.) Omnium bipedum impuriſſimus. Nihil libidinoſius. Aduerſus & auerſus impudicus. Acer amator. Furioſiſſimus & egentiſs. Cincinnatus ganeo. Sororius adulter. Communes amatores. Vulgare ſcortum. Antiquiſſimus amator. *Actiones.*) Quærere ſcorta. Inuenire amatorem. Ducere aliquam in concubinæ locum. Scorta ducere. Volutare cum ſcortis. Deprehēdere adulteros. Curationem adhibere ſic affecto.

Laſciuire, Geyl ſein. *Amare*, Buhlen. *Attrectare*, Betaſten. *Concumbere*, Beiligē. L. 24. *Vitiare, Violare*, Schwächen. *Scortari*, Hurrej treiben. *Stuprare, Conſtruprare*, Schänden. *Adulterari, Mœchari*, Ehebrechē.

Adiuncta) Per vim violare virginem, ſtuprare. Turpe eſſe adulterari. Turpiſſimè amare: Flagitioſiſſimè ſeruire amori.

Libidinosè, Mutwilliglich. *Amatoriè*, Buhleriſch. *Inceſtè*, mit Blutſchand.

MODESTIA, Zucht. *Moderatio, Temperatio*, Mäſſigūg/

Beſcheydenheyt. *Modus, Mediocritas, Decorū, Verecūdia, Pudor &c. infrà eodē.*

Adiuncta) Magna moderatio: Maxima virtus modeſtia. Sūma modeſtia, moderatio. Tanta, Singularis modeſtia, moderatio. Incredibilis modeſtia. Certa, Definita, Continens cupiditatum moderatio. Grauitas mixta modeſtiæ. Paulò minùs temperata, Facilis, Diuina moderatio. Virginalis modeſtia. *Actiones*.) Erudire ad modeſtiam. Magiſtra pudoris & modeſtiæ. Coërceri metu pœnæ modeſtiam. Diligere modeſtiam. Venari laudem modeſtiæ. Facultatem dare moderationi. Naſci, Ali alicubi moderationem. Eſſe in aliquo modeſtiam, moderationē: & Aliqua modeſtia eſſe: Præditum, Ornatum eſſe modeſtia. Habere moderationem. Vti, Elaborare moderatione. Adhibere moderationem. Præſtare modeſtiam. Tenere moderationem. Gubernare, Abſoluere aliquid moderatione. Apparere, Elucere moderationē. Cognoſcere moderationē modeſtiamq; alicuius. Cōmotū modeſtia facere alqd. Impediri pudore, modeſtia. Locū eſſe modeſtię. Valere modeſtiā. Fructū percipere modeſtię. Retinere aliquid modeſtiâ. Remittere aliqd modeſtię. Tolli, Abeſſe moderationem.

Modeſtus, Züchtig. *Moderatꝰ*, Beſcheyden/Sittſam. *Tēperatus*, Gemäſſiget. *Cōmodus, Frugi*, Geſchlacht. *Modicus, Mediocris, Pudens &c. infrà.*

Adiuncta) Eò, Quò, Tàm, Quàm modeſtior, Moderatior. Nemo moderatior. Multò cōmodior, mitiorq;. Vehemēter moderatꝰ. Permodeſtus. Satis planè frugi. Paulò minùs moderatione temperatus. Naturâ ipſa, Sua ſponte moderatus. In perpetuū modeſtior. *Actiones*) Reddere aliquem modeſtiorem. Fieri frugi. Effici moderatū. Exiſtimari modeſtū. Præbere ſe, Eſſe moderatum, modeſtum.

Moderator, Temperator, eyn Mäſſiger/Leyter. *Moderatrix*, eyn Mäſſigerin/*v. L. 32.*

Moderari, Temperare, Mäſſigē/in Zucht halten.

Adiuncta.) Diligentiùs moderari. Moderatiùs temperare.

Modeſtè, Züchtiglich/ Beſcheydenlich. *Moderatè Modicè, Temperatè*, Mäſſiglich *& infrà.*

IMMODESTIA, Vnzucht/Vnbeſcheydenheyt. *Immoderatio*, Vnmäſſigkeyt. *Petulantia, Procacitas, Libido, Laſciuia*, Mutwill/ Frächheyt/ Geylheyt. *Inſolentia, Impotentia, Intemperies, Effrenatio, Bacchatio, Importunitas, Proteruitas, idem*, Vnbändigkeyt. *Libertas, Licentia, Impunitas*, Vnſträfflichheyt. *Improbitas, Nequitia &c. L. 46.*

Adiuncta.) Omnium scelerũ importunitas. Tanta insolentia, licentia, importunitas. Immoderata libertas & licentia. Incredibilis importunitas & audacia. Intolerabilis, Furens. Aperta petulantia. Iuuenilis impunitas & licentia. Nocturnæ bacchationes. *Actiones.)* Probare libidines. Dare licentiam. Peruenire ad aliquem licentiam. Incidere in petulentiã. Esse aliqua insolentiâ, importunitate & audacia: In libidine esse. Vti petulantia. Efferri immoderatione verborũ. Geri res libidine. Dominari libidinem. Ferre intemperiẽ alicuius. Addici alicuius cupiditati & petulantiæ. Cõseruare res integras ab alicuius petulantia nõ licere. Obtinere aliqd contra petulantiam. Concedere nequicquã alicuius petulantię. Frangere alicuius furorem petulantiamq;. Cõtinere insolentiã. Præcidere alicui licẽtiã libertatẽq;. Residere petulantiã. Desinere morbo procacitatis vti. Vacare petulantia.

Immodestus, Vnzüchtig. *Immoderatus*, Vnmässig/Vnbescheydẽ. *Petulans, Libidinosus, Lascivus, Procax*, Mutwillig/Frech/Geyl. *Impotẽs, Importunus, Proteruus*, Vngehalten/Wildt. *Efferatus, Effrenatus, Indomitꝰ, Intractatus, Ferax*, Vnbändig. *Temerarius, Audax, Violentus &c.* L. 47. & 49.

Adiuncta) Tam effusè petulans. Tam impotẽs. Nimis effrenatꝰ. *Actiones)* Reddere aliquos ferociores, impotentioresq; Esse petulantẽ in aliqua. Ducere in gyrum rationis effrenatos. Reddere modestum aliquẽ petulantẽ.

Immodestè, Vnzüchtiglich. *Immoderatè*, Vnmässiglich. *Petulanter, Libidinosè*, Mutwilliglich. *Licenter, Liberè, Audacter, Temerè*, Fräuenlich. & L. 47. *Importunè, Effrenatè*, Vnbändiglich.

MEDIOCRITAS, *Mediũ*, Mittelmässigkeyt. *Modus, Moderatio*, Maaß. *Temperatio, Tẽperamentũ*, Rechtmässigkeyt. *Ratio, Mensura*, Weiß/od Maaß. *Aequalitas, Aequabilitas*, Gleichförmigkeyt. *Conuenientia, Congruentia, Decentia &c.* Gebürlicheyt/ *infrà*.

Adiuncta) Maior, Tãtus modus. Sũma æqualitas. Modica & sapiens temperatio. Bonus modus: Optima mediocritas, modus. Maximè decora æquabilitas. Medius, Certus, Certissimus modꝰ. Legitima atq; vsitata æqualitas. Diuina moderatio. Naturalis, Opinabilis mediocritas. Fraterna æqualitas. *Actiones.)* Desiderare mediocritatẽ in re. Expetere æqualitatẽ. Quærere, Requirere, modum. Parari modum. Inuenire temperamentũ. Statuere, Cõstituere modũ. Ponere res in æqualitate. Fingere, Facere, Finire, Definire, Terminare, Metiri, Tẽperare modũ. Procedere rẽ in modũ. Adhibere, Apponere

mo-

modum rei. Accedere temperatiõnē. Referre mediocritatē ad rem. Facere, Agere, Dicere Fieri aliqd modo, ad modū, intra, vel extra modum. Esse, Adesse modum rei, vel in re: Moderatas esse res mediocritate. Habere modum. Tenere, Retinere modum, medium, mediocritatem. Conseruatio æqualitatis. Percipere commoda temperatione. Occultare mediocritatem. Transire æquabilitatē, modū. Progredi vltra modū. Prodire extra modum: Præter modū fieri aliqd.

Mediocris, Medius, Mittelmässig/ Zimlich. *Modicus*, Mässig. *Moderatus, Temperatus*, Rechtmässig. *Aequus, Aequalis, Aequabilis, Aequatus*, Gleichförmig. *Conueniens, Congruens, Decens, Decorus, &c. infrà.*

Adiuncta.) Nihil temperatius. Valde modicus. Permediocris. Naturâ modicus.

Moderator, Temperator, suprà eodem L.

Moderari, Modulari, Mässigen. *Temperare*, Mischen. *Aequare, Adæquare, Exæquare, Aequiparare*, Vergleichen. *Conuenire, Congruere, Decorare*, Gezimen. *&c. infrà.*

Actiones.) Moderatius, Mirabiliter, Modo aliquo temperare. Naturâ modulari.

Mediocriter, Mittelmässiglich/ Zimlich. *Modicè, Moderatè* Mässiglich. *Modulatè*, mit rechter Weiß. *Aequè, Aequaliter, Aequabiliter*, Gleichlichen. *Conuenienter, Congruenter, Decorè &c. infrà eodem L.*

Adiuncta.) Omnino modicè.

IMMODERATIO, Vnmaaß. *Abundantia, Redundantia, Exuperantia, Profluentia, Luxuries*, Vberfluß. *Nimium, Nimietas, Superfluitas, Excessus*, Vberviele/Vbermachung. *Reliquiæ, Reliquū, Residuum*, das Vberige

Adiuncta.) Magna abundantia, reliquiæ. Tantum, Quantum reliquum. Meliores, Illustres, Incorruptæ, Ambustæ, Immortuę, Tenues reliquiæ. Inanis profluentia. Miseræ & afflictę reliquię. Iuuenilis redundantia. *Actiones)* Facere, Fieri, Esse aliquid reliqui, reliquias: Luxuriē esse, vel inesse in re: Nimium aliquid esse in re. Restare, Remanere, Habere, Retinere, Apparere reliquias: Videri nimium. Consequi, Colligere, Constituere, Recipere reliquias. Offēdere quod nimium est. Odisse exuperantiā. Timere, Respuere, Proijcere reliquias. Resecari nimia. Lacerare, Distrahere, Dissipare, Opprimere, Delere, Extinguere, Sepelire reliquias.

Immoderatus, Intemperatus, Vn-

Vnmäßlich. *Abundans, Redundans, Luxuriosus,* Vberflüssig. *Nimius,* Zuuil. *Superfluens, Superuacuus, Superuacaneus,* von Vberfluß Vergebenlich. *Reliquus, Residuus,* Vberblieben.

Adiuncta) Nimis, Paulò nimium redundans.

Abundare, Redundare, Luxuriare, ri, Vberflüssig/Zuuil sein. *Superare, Superesse, Restare,* Vberig sein *Affluere, Circumfluere, Superfluere, Excedere,* Reilich sein / die Maaß vbertreffen.

Immoderatè, Intemperatè, Vnmässiglich. *Abundanter, Affluenter, Profluenter,* Vberflüssiglich, Reilich. *Nimis, Nimium,* Vber die Maaß.

Adiuncta.) Paulò nimium. Satis abundanter.

DEFECTVS, *Defectum, Defectio,* eyn Brästen/Mägel/Abgang. *Parum,* Wenig/Zuwenig. *Destitutio, Derelictio,* Verlassũg, *Inopia, Paucitas, Tenuitas &c. v. L. 26.*

Actiones.) Metuere, Effici defectionem. Afferre aliquid defecti. Percelli destitutione.

Deficiens, Abnemmend. *Carens,* Manglend. *Expers, Vacuus,* Ledig / Lär. *Paruus, Minutus, Tenuis &c. L. 26.*

Deficere, Manglen/Gebrästen. *Deesse, Abesse, Carere, Vacare,* Ohn sein. *Destitere, Deserere,* Verlassen. *L. 47. Desiderare, Requirere, Postulare,* Erheyschen. *L. 29.*

Adiuncta.) Longè, Longiùs, Procul, Tantum abesse. Nihil tam deesse. Multũ, Plurimum abesse, deficere, desiderare. Vehementer, Planè, Omnino deesse. Aliquantum, Parum abesse. Paulũ, Non nimis, Nihil deesse. Æquo animo, Ægriùs carere. Iampridẽ, Citiùs deficere. Sẽper vacare.

ORNATVS, *Ornamentum,* eyn Zierde. *Exornatio,* Zierung. *Decus, Decor, Decorũ, Decentia, Condecentia,* Zierlicheyt / Wolstand. *Cõuenientia,* Aenlicheyt. *Accõmodatio,* Zufügung. *Elegantia, Munditia, Lautitia, Cõcinnitas,* Sauberkeyt / Zierlichheyt. *Pulchritudo, Venustas, Dignitas, Forma, Festiuitas, Species,* Schönheyt/ Wolgestaltung. *v. & L. 23. Splendor, Insignia, Nitor, Lumen, Flos,* Glantz/Schein. *Expolitio, Perpolitio,* Außbutzũg.

Adiun-

Adiuncta.) Magnus ornatus: Magnum, Maius, Maximum ornamentum. Tantus, Quantus ornatus, ornamentũ, pulchritudo. Amplus ornatus: Amplißs. dignitas. Summa ornamenta, elegantia, venustas, festiuitas, dignitas. Multa, Permulta, Plurima, Tot ornaméta. *Multùm*, Plurimùm venustatis, dignitatis. Minora ornamenta: Minimum splendoris, festiuitatis, concinnitudinis. Præcipua ornaméta. *Præclara* & eximia species. Egregia exornatio. Insignis ornatus: Insignita perpolitio. Cõspicua venustas. *Magnificus*, Mirabilis, Admirabilis ornatus. Dignitas ornamẽtorum: Verum decus. Artificiosa expolitio. Aptus ornatus, venustas. Ornata cõcinnitas. Non odiosa, neq; exquisita munditia. Acerbus & lugubris ornatus. Naturalis, non fucatus nitor. Communia, Forensia, Domestica, Propria, Hæreditaria, Vetera ornamenta: Lautitia vetus. Nouus, Alienus ornatus, lautitia. Perpetuus ornatus. *Actiones.*) Appetere ornamẽtum. Delectari ornatu. Quærere, Requirere ornamenta. Sequi florem. Expectare ornamentum. Seruire venustati. Parere, Afferre ornamenta, ornatum, dignitatem. Cõferre, Tribuere, Dare, Permittere alicui, Congerere in aliquẽ ornamenta. Afficere aliquem ornamentis. Ornare, Adornare, Decorare, Honestare ornamẽtis, ornatu. Conspergere floribus. Adhibere flores, mundiciã, dignitatẽ, nitorem. Proficisci ab aliquo, Accedere ad rem, Trãsferre ad se, Comparare, Adipisci ornamenta. Cõsequi concinnitatem. Esse in re ornatum, ornamenta, pulchritudinem, florem, nitorem: & Ornamento esse rem: In esse splendorem, ornamenta, dignitatem. Præditum esse ornamentis, dignitate. Parẽ esse alicui, Redundare, Plenum esse ornamentis. Habere ornamenta, ornatum, venustatem, dignitatem. Florere ornamentis. Florere, Lucere, Videre in aliquo ornamenta. Propugnationẽ suscipere pro ornamẽtis. Seruare, Tenere, Obtinere, Custodire ornamenta: Retinere venustatem. Manere ornatum. Cedere ornamentis alicui⁹: Cõcedere alicui, Negligere, Turbare ornamenta. Aduersari ornamentis alicuius. Minuere decus & ornametũ rei. Cõficere, Detrahere ornamẽtá. ornatũ. Remoueri ornatũ. Exarescere flore. Nudare ornamẽtis Tollere, Eripere, Diripere ornamentũ. Spoliare, Denudare ornamentis, ornatu, decore. Relinquere nullum ornamentũ. Priuari ornamẽtis: Auferri ornamẽta. Dilabi ornatũ. Amittere ornamẽta. Carere ornamẽtis. Deesse ornamẽta, ornatum, dignitatẽ. Sine exornatione exponere. *Repetere*, Recuperare ornamenta.

Ornatus, Adornatus, Exornatus, Geziert. *Decorus, Decoratus,* Zierlich. *Cõueniens, Congruens, Consonus, Consentaneus,* Gebürlich/ Füglich. *Aptus, Idoneus. Accõmodus,* Bequẽ/ Geschickt. *Elegans,* Außerwehlt. *Mundus, Lautus, Concinnus,* Reyn/ Geschmückt. *Pulcher, Formosus, Venustus,* Schön, *L. 23. Scitus, Purus,* putus,

Putus, *Perpurgatus*, Fein/ Lauter. *Compositus*, Wolgeordnet. *Limatus*, *Politus*, *Expolitus*, *Perpolitus*, Geglättet/Außgebutzt. *Splendidus*, *Nitidus*, *Luminosus*, *Luculentus*, Glantzend. *Floridus*, *Florens*, Blüend.

Adiuncta) Nihil ornatius, elegantius, pulchrius, florentius, floridius. Omnium politissimus: Omnibus rebus ornatus. Vndiq; ornatus. Valde venustus, lautus. Magis decorus, concinnus: Maximè luminosus. Perornatus, Perelegans, Perscitus. Quàm ornatiss. omnibus rebus. Tam aptus, conueniens, concinnus, pulcher, lautus. Meliùs ornatus. Optimè conueniens. Dilucidè & planè exornatus. Æquabiliter perpolitæ partes. Satis probè ornatus: Vix satis decorus, consonus, politus. Leuiter ornatus. Minùs conueniens, lautus. Minimè politus, elegans. Semper pulchrum aliquid. Tamdiu lautus.

Ornare, *Adornare*, *Exornare*, *Decorare*, Zieren. *Conuenire*, *Cōgruere*, *Quadrare*, Gezimen. L. 46. *Concinnare*, Zierlich Ordnen. *Purgare*, *Expurgare*, *Perpurgare*, Reynigen. *Limare*, *Elimare*, *Polire*, *Expolire*, *Perpolire*, *Interpolire*, Glätten/ Außbutzen. *Illuminare*, *Illustrare*, *Collustrare*, Erleuchten. L. 25. *Splendere*, *Splendescere*, *Lucere*, *Elucere*, *Nitescere*, *Enitere*, *Enitescere*, Scheinen/ Glantzen. *Florere*, *Florescere*, *Efflorescere*, Blühen.

Adiuncta.) Magis, Maximè ornare, expurgare, limare, enitere, elucere. Tam, Quàm nitere: Tantopere, Vehementer, Copiosè, Omnibus rebus ornare. Omni ex parte expolire. Amplè, magnificeq; exornare, decorare: Ornatu magnifico adornare. Mirabiliùs & magnificentiùs, Nimis, Satis ornare & augere. Illustrare satis. Parùm lucere aliqd. Iustissimè ornare. Diligēter adornare atq; instruere. Politiùs limare. Facetè ornare. Difficillimū esse aliquid expolire. Alieno ornatu ornare. Quotidie magis enitescere.

Ornatè, Zierlich *Decorè*, *Conueniēter*, *Cōgruenter*, *Aptè*, *Accommodatè*, *Appositè*, Geschicklich/ & L. 46. *Eleganter*, *Lautè*, *Cōcinnè*, Schön/ Säuberlich/ Fein. *Pulchrè*, *Venustè*, Hüpsch. *Scitè*, *Cōpositè* Adelich/ Ordelich. *Purè*, Reyniglich. *Politè*, *Splendidè*, *Luculentè*, *Luculenter*, *Illuminatè*, Glatt/ Klärlich/ Scheinbarlich.

Adiuncta.) Quàm pulchrè. Tam politè. Perquàm venustè. Pereleganter. Perpolitissimè. Satis ornatè. scitè,

DEFORMATIO, *Deformitas*, Ungestaltsame. & L. 23. *Prauitas*, *Deprauatio*, Verwüstung. *Indecorum*, Unzierlichkeyt. L. 46. *Turpitudo*, *Fœditas*, Unflätigkeyt. *Squalor*, *Sordes*, *Situs*, Wust/ Unflath/ Schimmel. *Macula*, eyn Mase/ Fleck. *Quisquiliæ*, Außkehrete. *Reiectanea*, Hinwürffling. *Segmenta*, Abschnützling. *Strigmenta*, Abschabeten.

Adiuncta.) Tantus squalor. Summa deformitas. Perinsignis prauitas. Intolerabilis fœditas. Alienæ, Quotidianæ, Lugubres sordes. *Actiones.*) Euocari & elici deformationem. Venire ad deformitatem, prauitatéq;. Aspergere maculis. Polluere, maculaq; afficere. Suscipi maculam. Esse in squalore, fœditate. Sordidus squalore: Notatissimus maculis. Obsolescere sordibus. Ante oculos versari, Aspicere squalorē, sordesq;. Lætari squalore & sordibus alicuius. Manere)(Eluere maculam, sordes. Delere maculam.

Inornatus, *Incomptus*, Ungeziert. *Indecorus*, *Inconueniens*, *Inconcinnus*, *Inelegans*, Unzierlich / Unzimlich/ Ungereimt. *Impolitus*, *Inconditus*, *Rudis*, Unaußgebutzt/ Grob/ Ungehoblet. *Inuenustus*, *Deformis*, *Deformat9*, Häßlich/ Ungestalt. L. 23. *Incultus*, *Horridus*, Ungesäubert. *Prauus*, *Deprauatus*, *Peruersus*, Verkehrt. *Turpis*, *Turpificatus*, Schandlich/ Verschändt. *Fœdus*, *Inquinatus*, *Cōtaminatus*, Wüst/ Beschmeyßt. *Squalidus*, *Sordidus*, *Obsitus*, Kaatig/ Schleimerig/ Schimlig. *Maculosus*, Bemaßt. *Spurcus*, Besudlet.

Adiuncta.) Nihil fœdius, inquinatius. Magis deformatus, inquinatus. Admodum impolitus atq; rudis. Semper sordidus. Paulisper sordidatus

Deformare, *Dedecorare*, Schänden / Ungestalt machen. *Deprauare*, Verkehren. *Turpare*, *Turpificare*, *Fœdare*, *Contaminare*, Beschmeyssen. *Inquinare*, *Coinquinare*, *Sordidare*, Besudlen. *Maculare*, *Commaculare*, *Polluere*, Bemaassen/ Verunreynen. *Sordere*, *Squalere*, Unsauber sein.

Adiuncta.) Tanto scelere contaminare.

Inornatè,

Inornatè, Indecorè, Unzierlich. *& L. 46. Ineleganter, Impolitè, Inconditè, Incultè, Horridè,* Unsäuberlich. *Prauè, Peruersè, Turpiter,* Verkehrter / Schändtlicher weise. *Fœdè, Inquinatè, Putidè, Squalidè, Spurcè,* Unflätiglich.

Adiuncta.) Admodũ inquinatè.

ORDO, *Ordinatio, Series,* eyn Ordenung / Richtigkeyt. *Continuatio, Contextus,* Anhang. *L. 26. Gradus,* Stafflen eyns dings. *Locus, Collocatio, Positio, Compositio, Dispositio,* Ort / Stelle / Setzung / Anordnung. *Structura, Constructio,* Zusamensetzung. *Descriptio, Distributio, Partitio, Diuisio,* Abzeychnung / Außtheylung. *& L. 26. Numerus,* die Zahl / Ordnung. *Modus, Ratio, Via &c.* Weiß vnd weg.

Adiuncta.) Magna & ornata constructio. Tanta, Quanta series. Summus locus. Multi, Plures gradus rei. Primus gradus: Princeps locus. Infimus locus. Minuta constructio. Bene structa collocatio: Perbonus, Melior locus. Certus ordo, via: Rati ordines. Definitus, Directus ordo. Constantia ordinum. Apta compositio, constructio. Accommodatus, Artificiosus, Plenus artis ordo. Solers subtilisq; descriptio. Admirabilis ordo, compositio, continuatio, series. Incredibilis ordo. In quincuncem directi, Varij ordines. Perturbatus ordo. Ancipites viæ, rationesq;. Sempiterni, fatalis, immutabilis ordinis continuatio: Series sempiterna. *Actiones.)* Postulare aliquid, ordinem. Instituere, Sequi, Persequi ordinem, vias. Perfici collocationem. Nectere res aliquas, seriem. Adhibere ordinem, modum. Redigere res in ordinem. Adducere, Referre in ordinem: In numerum referre, adscribere. Facere, Fieri descriptionem. Ascendere gradibus, in locum aliquem. Succedere in locum. Venire, Peruenire in numerum, vel locum. Ponere, Reponere in numero, vel loco. Locari aliquo loco. Capere gradum. Tenere ordinem, locum: Obtinere numerum. Seruare, Conseruare ordinem, gradum. Facere, Fieri aliqd ordine, vel ex ordine: Viâ progredi. Esse certum ordinem rerum: Numero, In numero, In loco parentis &c. esse alicui. Habere ordinem, gradus, viam atq; rationem: Loco patris, filij &c. In numero diuorum &c. habere aliquem. Ducere, Putare, Numerare aliquem in numero locoque hostium &c. Cognoscere, Percipere vias rationesq;. Considerare & prouidere viam aliquam. Complecti, Apparere, Spectare, Admirari ordinem. Explicare ordines. Dissoluere colloca-

tionem. Recedere ab ordine. Immutare, Commutare, Inuertere, Turbare, Perturbare ordinem. Deesse alicui rationem & viam rei. Extra ordinem, Sine serie fieri aliquid.

Ordinatus, Geordnet. *Locatus, Collocatus, Positus, Compositus, Dispositus*, Gestellt/ Gesetzt. *Structus, Constructus*, ordenlich Auffgebawet. *Descriptus*, Abgezeychnet.

Adiuncta) Nihil descripti⁹. Tam compositus. Bene, Generatim descriptus.

Ordinare, Ordenen. *Locare, Collocare, Ponere, Componere, Disponere*, in die Ordnung stellen. *Statuere, Constituere, Instituere*, Stellen/ Anordnen. *Struere, Construere*, ordenlich Auffbawen. *Distribuere, Diuidere &c.* Abtheylen. L. 26. *Digerere*, Zerlegen. *Designare, Describere*, Abzeychnen/ Abtheylen.

Adiuncta.) Bene struere. Rectè collocare. Distinctè & ordinatè disponere. Artificiosè, Diligentissimè digerere. Proportione aliqua construi rem. Propalàm collocare. Vno loco, Cum difficultate construi.

Ordinatè, Ordinatim, Ordine, Ex ordine, Ordenlicher weise. *Compositè, Dispositè, Distinctè, Distributè*, Vnderschiedenlich. *Rectà, Directè, Directò*, Geradt zu. *Gradatim, Articulatim*, võ Stuck zu Stuck.

CONFVSIO, eyn Vnordnung. *Turba, Perturbatio*, eyn Verwirrung. *Mistura, Permistio*, eyn Vermischung. *Conuersio, Inuersio, Peruersio*, Vmbkehrung/ Verkehrung. *Motus, Tumultus*, Erregung. L. 36.

Adiuncta.) Magna confusio, turba, perturbatio: Maiores motus. Tanta, Quanta perturbatio, confusio, conuersio, turba. Naturalis conuersio. Cœlestes, Terrenæ, Maritimæ perturbationes. Superior permistio. Noua, Diuturna perturbatio. *Actiones.*) Flagitare confusionem. Impendere, Afferre perturbationem. Conijcere in perturbationes. Sequi, Consequi perturbationem, confusionem. Fieri, Esse perturbationem rerum. Habere confusionem, perturbationes. Versari in perturbatione ac conuersione. Viuere in turba & confusione. Iacere in perturbationibus. Exanimari, Impediri perturbatione.

Inordinatus, Vnordenlich. *Extraordinarius*, ausser der Ord-

Ordenung. *Confusus*, Vermångt. *Turbidus*, *Turbulentus*, *Turbatus*, *Conturbatus*, *Perturbatus*, Verwirrt. *Mixtus*, *Mistus*, *Permistus*, Vermischt. *Peruersus*, *Præposterus*, Verkehrt. *Tumultuosus*, Rumpelicht/ ohn Ordenung.

Adiuncta.) Multò perturbatior. Nihil peruersius. Tam peruersum præposterumuè aliquid. Minimè turbulentus.

Confundere, Vermången. *Turbare*, *Conturbare*, *Perturbare*, *Disturbare*, Verwirren. & L. 29. *Miscere*, *Commiscere*, *Permiscere*, Vermischen. *Conuertere*, *Inuertere*, *Peruertere*, *Mouere &c.* Verkehren/Umbkehren.

Adiuncta.) Plura miscere. Palàm turbare.

Confusè, Unordenlich. *Diffusè*, *Dispersè*, *Vagè*, Zerstråwter weise. *Turbidè*, *Turbulentè*, *Turbulenter*, *Perturbatè*, Verwirrt. *Mistè*, *Permistè*, Vermischt. *Peruersè*, *Præposterè*, Verkehrter weise. *Tumultuosè*, Unordenlicher weise. *Intercisè*, Zertrennlichen.

Adiuncta) Confusiùs quàm &c. Tam præposterè. Pertumultuosè. Quàmtumultuosissimè.

PRINCIPIVM, *Initium*, eyn Anfang. *Inceptio*, *Inceptum*, Fürnemmung. *Origo*, *Ortus*, *Orsus*, *Exorsus*, Uhrsprung. *Exordium*, *Primordium*, der Eingang. *Proœmium*, eyn Vorred. *Prolusio*, eyn Vorspielung. *Commissio*, eyn Anhab. *Caput*, *Elementum*, *Fundamentum*, *Fons*, *Stirps &c.* der Uhrsprung.

Adiuncta.) Magna atque præclara initia. Parua principia rerum. Bona initia. Grauior & verior ornatus rei. Apta & accommodata naturæ initia. Firmissima fundamenta. Firmata, Amara stirps. Iucundum principium. Difficillimum exordium. Falsa, Communia initia. Primum caput, elementum, ortus. Naturæ, Naturale principium. Vltimum initium. Immortale principium. *Actiones.*) Desiderare quædam elementa. Quærere originem, initium rei. Exquirere elementa. Petere alicunde principium, initium rei. Repetere ortum rei à fonte, stirpem à natura. Inuenire principium: Reperire originem, Ponere, Proponere fundamentum aliquod rei: Initium malè ponere. Iacere fun-

fundamenta rei: Spargere semina. Procreari ortum rei. Nasci principium, exordium: *R*em nasci ab initijs & fundamentis. Oriri rem à principio. Facere initium ab aliquo. Afferre initium. Tradere elementa. Dare principium, initium rei. Ducere principium, initium, exordium alicundè. *C*apere primordia, exordium. Accipere principiũ aliquod: Suscipere initia. Sumere initium: E fontibus sumere, vel haurire. Habere principium. Esse aliquod principium, stirpem. Indagatio initiorum. Deprehendere incœptum. Explicare originem rei. Exordiri à principio: Proficisci à principijs, initijs aliquibus. Progredi ab initijs. Niti, Constitui fundamentum re aliqua. *P*ermanere á principijs ad fines. Subducere fundamenta. Eijcere, Extingui, Elidi stirpes.

Prior, Primus, Princeps, Principalis, der Vordere/ Erste. *Iniens, Incipiens, Inceptor*, eyn Anfänger. *Cœptus, Inchoatus*, Angefangen. *Oriens, Orsus, Ortus, Exorsus*, Angehend/ oder Angangen/ Entstanden. *Commissus, Affectus*, Angehaben.

Cœpisse, Cœptare, Incipere, Anfangen. *Inire, Inchoare, Ordiri, Exordiri, Auspicari*, Angehen/ Anfang machen. *Oriri, Exoriri, Nasci*, Entstehen/ Entspringen. *Aggredi, Ingredi*, Antretten. *Committere*, Anheben. *Ducere*, Hernemmen.

Adiuncta.) Paulò altiùs ordiri & repetere rem. Bene exordiri. Bonis initijs, Rectiùs ordiri. Gloriosè, Rursus quasi ab alio principio, Non imperitè exordiri.

Primò, Primùm, Principiò, Anfänglich. *Initiò*, zu Erst/ Zuforderst.

MEDIVM, Medietas, die Mitte. *Interiectio, Interiectus, Interpositio, Interpositus*, Darzwischensetzung. *Gremium, Sinus, Viscera, Arx*, das Mittle/ oder Innerst.

Adiuncta.) Bina media: Vna interpositio difficilior. Medium gremium. *Actiones*) Vocare rem, Procedere, Venire, Proferre aliquid, Protrahere in medium. Ponere in medio. Sepelire rem in medio. Sumere de medio. Relinquere, Esse, Situm esse in medio. Tenere medium. Recedere, Remouere rem, Tollere de medio. Pellere è medio. Abstrahi è sinu, gremioq;.

Medius, Intermedius, Mittele. *Interiectus, Interpositus*, Darzwischen gesetzt.

Inter-

Interponere, Interijcere, Darzwischen setzen. *Intercedere, Interuenire, Interesse*, Darzwischen kommen, oder sein.

FINIS, das Ende. *Terminus, Terminatio, Extremitas, Extremum, Vltimum, Summum*, die Endung/ das Eusserste/ Höchste. *Exitus, Euentus*, der Außgang. & L. 2. *Clausula, Conclusio*, der Beschluß. *Cancelli, Limites*, Schrancken. *Ora, Regio, Meta, Scopus*, die March/ Ziel/ Zweck. *Margo*, der Randt. *Vertex, Apex, Fastigium*, der Gübel.

Adiuncta) Modicæ, Exiguæ, Certæ, Definitæ regiones rei. Interpunctæ clausulæ. Boni, Meliores exitus. Præclara clausula. Prosper, Fortunatus, Optatus, Iucundus exitus: Iucunde cadens clausula. Lautus, Improuisus, Inopinatus, Mirabilis, Notabilis, Incertus, Dubius, Contrarius, Grauissimus, Molestus exitus. Difficilis clausula. Fallaces, Minutæ conclusiunculæ. Tristis, Amarissimus, Fœdus & perniciosus, Exitialis, Crudelissimus & luctuosissimus. Fatalis exitus Extrema ora. *Actiones*.) Proponere, Optare, Cogitare, Extimescere, Perhorrescere, Expectare exitum aliquem. Spectare in exitum res. Afferre finem, exitum rei. Comparare, Inuenire exitum, clausulam, finem: Reperire finem, exitum. Expedire, Consequi, Appropinquare exitum. Perducere rem, Prouehi, Adduci, Venire, Peruenire ad exitum: Ad clausulam venire: Ad calcem peruenire. Constituere fines, terminos. Imponere fastigium rei. Facere, Fieri finem. Definire, Circumscribere aliquid regionibus, Circumdare cancellos. Terminare res finibus, regionibus. Concludere exitu, terminatione aliqua. Circumijcere extremitatem. Continere rem regionibus. Contingere exitum. Habere finem, terminum, exitum, extremum. Esse in exitu rem, vel exitum rei: Existere exitus aliquos. Præstare aliquid exitu. Iudicare, Approbare aliquid exitum. Insistere in ora vltima: Consistere in extremitate. Transire finem: Egredi extra fines, terminos, cancellos. Reuocari à calce ad carceres.

Finitus, Terminatus, Endlich/ Geendet. *Extremus, Postremus, Supremus, Summus*, d' Eusserste/ Höchste. *Vltimus, Nouissimus*, Letzte/ Jüngste. *Clausus, Conclusus*, Beschlossen. *Circumscriptus*, Vmbschrieben. *Consumatus, Absolutus*, *Cō-*

 fectus,

fectus, *Perfectus*, Vollendet/ Vollbracht. & L. 30.

Desinens, sich Endend.

Adiuncta.) Omnium vltimus. Modicis regionibus circumscriptus. Similiter desinens. Aptè, Acutè, Subtiliter conclusus.

Finire, Enden. *Definire*, *Præfinire*, *Præstituere*, *Præscribere*, *Circumscribere*, Vmbschreiben/ Begreiffen. *Terminare*, *Determinare*, eyn End oder Ziel setzen. *Claudere*, *Concludere*, Schliessen. *Consumare*, *Absoluere*, *Conficere*, *Perficere*, *Expedire*, *Explicare*, Vollenden. L. 30. *Cessare*, *Desinere*, Auffhören. *Desistere*, Ablassen. *Quiescere*, *Conquiescere*, *Respirare*, Ruhen. & L. 47. *Abire*, *Præterire*, *Effluere*, Vergehen. *Euanescere*, Verschwinden.

Adiuncta) Planè abire rem. Breuiter, Breuiùs, angustiusq;, concludere: Breui aliquid circumscribi ac definiri. In paruum & angustum locum concludi. Restrictè præfinire. Contortiùs concludere. Similiter extrema definire. Rectè desinere. Ratione finire, definire. Facilè desistere. Libenter, Ilicò, Citiùs desinere. Iamdiu, Proximè desijsse. Ne punctum quidem temporis respirare. Nunquam desinere.

Finitè, *Definitè*, Endlichen. *Circumscriptè*, *Conclusè*, Vmbschribener weise. *Extremò*, *Postremò*, *Postremùm*, Letzlich. *Nouissimè*, Jüngst.

PVDOR, *Verecundia*, die Schamhafftigkeyt/ Zucht. *Pudicitia*, *Modestia*, *suprà eodem* L. *Rubor*, Entfärbung von Scham Röte.

Adiuncta) Tanta, Quanta verecundia. Mirificus, *Modestissimi* adolescentis pudor. Virginalis, *Minor*, Insulsa, Stulta, Inuisa verecundia. Fucatus rubor. *Actiones.)* Adferre alicui, Elicere, Consequi ruborem. Esse in aliquo pudorem, aut significationem pudoris. Habere verecundiam. Participem esse pudoris & verecundiæ. Retinere verecundiam. Præstare ingenuitatem & ruborem. Meminisse verecundiæ. *Pati* aliquid pudorem. *Reuocari*, Refugere à re, pudore. Inimicum esse verecundiæ. Obiurgare verecundiam. Non dimittere pudorem. Transire fines verecundiæ. Exhauriri ruborem. Tollere verecundiam.

Pudens, *Pudicus*, *Verecundans*, *Verecundus*, Schamhafftig/

hafftig/ Züchtig. *Erubescens*, Schamrot.

Adiuncta.) Non nimis verecundus.

Pudere, Vereri, Verecundari, sich Schämen. *Rubere, Erubescere*, Schamrot werden.

Adiūcta) *Magis*, Maximè pudere.

Pudenter, Verecundè, Scham hafftiglich.

Adiuncta.) Paulò pudentiùs. Parùm pudenter.

IMPVDENTIA, Vnschamhafftigkeyt. *Impudicitia, Immodestia, Obscœnitas, suprà eodem L. Audacia. L. 47. Os*, Vnuerschambt gesicht.

Adiuncta.) Tanta, Insignis, Impudica impudentia. Durissimum, Ferreum, Importunissimum, Impurissimum, Incestum, Pristinum os. *Actiones.*) Suscipere impudentiam. Perfricare os. Habere impudentiam, os aliquod. Esse ore aliquo. Fretus audacia & impudentia. Afferre, Ostendere os suum. Intueri aliquos, Appellare ore quodam. Lacessere ore. Cognoscere, Nouisse, Videre, Proponere sibi os alicuius: In mentem venire oris alicuius. Condemnare aliquem impudentiæ. Verberare os. *Reprimere* impudentiam.

Impudens, Inuerecundus, Vnuerschambt. *Impudicus, Obscœnus, Canis*, Vnflätig/ Hündisch. *& suprà eodem L.*

Adiuncta.) Nihil impudentius aliquo. Bene & nauiter impudens. Subimpudens, Impudentiusculus.

Impudenter, Vnschamhafftiglich. *Audacter, Obscœnè*, Fräuenlich/ Schamparlich. *& L. 47. & suprà eodem L.*

AMBITIO, Ehrgierigkeyt. *v. & L. 33. Magnificentia, Magnanimitas*, Großmütigkeyt/ Pracht. *Elatio*, Hochhaltung. *Gloria, Gloriatio, Prædicatio, &c.* Rhum/ Preiß. *L. 52.* φιλαυτία Eygenlieb.

Adiuncta.) Grauitas & autoritas in magnificentia. Voluptaria elatio animi. *Actiones*) Decipere aliquem φιλαυτίαν.

Ambitiosus, Ehrgeitzig. *& L. 33. Magnificus, Magnanimus*, Großmütig. *Glorians, Gloriosus*, Rhumsüchtig. *Efferens, Elatus*, Hochtragend.

Adiuncta.) Post hominum memoriam magnificentissimus.

Ambire, nach Ehren stellen. *&* L.33. *Gloriari*, *Prædicare*, Rhümen. L. 52. *Profiteri*, von sich Außgeben. *Efferre*, *Extollere*, Erheben.

Adiuncta.) Nimis gloriari, efferre. Insolenter, Intolerantissimè gloriari.

Ambitiosè, Ehrgeitziglich. *Gloriosè*, *Elatè*, Rhumsichtiglich. *Magnificè*, Herzlich/ Prächtlich.

HVMILITAS, Niderträchtigkeyt/ Demuth. *Demissio*, *Submißio*, Niderlassung. *Extenuatio*, Ringerung. *Derogatio*, Entziehung. *Moderatio*, *Modestia*, Gelassenheyt/ *suprà eodem L.*

Actiones.) Cadere in aliquem demissionem animi. Consolari humilitatem alicuius.

Humilis, Niderträchtig/ Demütig. *Demissus*, *Submissus*, Nidergelassen/ Besaaßt. *Moderatus*, *Modestus*, *Commodus*, *idem*, Geschlacht/ *suprà*.

Humiliare, Ernideren/ Demütigen. *Demittere*, *Submittere*, Niderlassen. *Derogare*, Entziehen.

Adiuncta.) Multum summittere. Aliquantum remittere.

Humiliter, Niderträchtiglich/ Demütiglich. *Demissè*, *Summissè*, Vnderthäniglich.

Adiuncta.) Tantò summissiùs.

SVPERBIA, Hoffart/ Stoltz. *Superbiloquentia*, Stoltze Rede. *Insolentia*, *Impotentia*, *Intolerantia*, *Contumacia*, Vbermuth/ Tratz. *Arrogantia*, *Iactantia*, *Iactatio*, *Ostentatio*, *Vendicatio*, Rhumsucht. *Fastidium*, *Fastus*, Hochmuth. *Supercilium*, *Animi*, *Spiritus*, *Tumor*, Hochtragend Gemüth / oder Geyst.

Adiuncta.) Magna contumacia. Tanta, Quanta superbia, insolentia. Summa arrogantia: Plenus arrogantiæ sermo. Magnifica & gloriosa ostentatio. Singularis insolentia, superbia, contumacia. Libera contumacia. Intemperans superbia. Odiosa, Molestissima arrogantia. Inaudita, Intolerabilis superbia, arrogantia. Grauis atq; intolerabilis

lis arrogantia. Arrogans, Insolens, Inanis ostentatio: Inanis, Desipiens, Insana arrogātia. Popularis iactatio. *Actiones.*) Dare facultatem & materiam superbiæ. Gignere, Nasci superbiam. Euenire arrogantiam ex re. Afferre superbiam, spiritus. Esse aliqua superbiâ, arrogantiâ: & Superbiæ esse aliquid: Fastidium, Spiritus aliquos esse alicuius. Habere iactationem rem. Adhibere contumaciā. Retinere contumaciam. Vti superbia, ostentatione. Efferri fastidio, contumaciâ, insolentiâ: Animos efferre insolentia. Inflatus insolentia. Proficisci aliquid ab ostentatione. Significari, Coargui, Videre, Perspicere, Ferre, Perferre superbiam, insolentiam, arrogantiā, contumaciam, fastidium. Capere spiritus alicuius. Nouisse alicuius insolentiam, animos, spiritus. Memorare, Commemorare, Deridere alicuius superbiam, arrogantiam. Tenere aliquem iactatione. Furere contumacia. Odium concitari in superbiam & arrogantiam. Accusare, Reprehendere superbiam: Increpare arrogātiam, Inurere famā, Suscipere turpitudinem superbiæ. Continere insolentiam suam. Remittere spiritus, comprimere animos, sedare arrogantiam. Demittere animos. Minuere arrogantiam. Vitare suspicionem ostentationis. Fugere superbiam, fastidium, arrogantiam. Sine arrogantia esse.

Superbus, Hoffärtig/Stoltz. *Insolens*, *Contumax*, Hochtragend/Halßstarrig. *Arrogans*, *Iactans*, *Iactator*, *Ostentator*, Rhumsüchtig. *Gloriosus*, Rhumredig. *Fastidiosus*, *Ventosus*, *Inflatus*, *Tumidus*, Vbermütig/Aufgeblasen.
Adiuncta.) Tam, Quàm arrogans: Tam stultè arrogans. *Actiones.*) Facere aliquem superbiorem, insolentem. Præbere se superbum. Esse, Haberi, Dici superbum. Aspernari & odisse, Contemnere superbos.

Superbire, Hoffärtig/ oder Stoltz sein. *Arrogare*, *Iactare*, sich Rhümen/Außthun. *Ostentare*, Fürspieglen/Prangen. *Sumere*, *Assumere*, ihm Zumessen. *Tribuere*, *Attribuere*, *Vendicare*, *Venditare*, Zueygnē. *Fastidire*, Stoltziglich verachten. *Tumere*, *Turgere*, Aufgeblasen sein.
Adiuncta.) Tantum, Quantum tribuere, arrogare, sumere. Intolerantiùs, Magnificè, Sumptuosiùs, Insolentiùs se iactare, ostentare. Nimium, Iurè sibi sumere. Assumere quod iure vendicatur. Specie simulationis ostentare aliquid. Fallacissimè venditare se alicui.

Superbè, Hoffärtiglich/Stoltziglich. *Insolenter*, *Intoleranter*, Vbermütiglich. *Arroganter*, Vermessenlich. *Contumaciter*, Halßstarriglich/Trotziglich. *Fastidiosè*, Hochmütiglich.

MANSVETVDO, Sanfftmuth. *Lenitas*, *Lenitudo*, Lindigkeyt. *Humanitas*, *Aequitas*, *Aequanimitas*, *Bonitas*, *Benignitas*, Freundlichkeyt/ Gütigkeyt. *Clementia*, Gnad. *Placabilitas*, Versünlicheyt. *Placatio*, *Mitigatio*, *Delinitio*, Versünung. *Mollitia*, Weychheyt. *Misericordia*, Mitleiden. *L.29.* *Indulgentia*, *Licentia*, *Obsequium*, Vbersehung/Willfährigkeyt.

Adiuncta) Tanta, Quanta mansuetudo, lenitas, humanitas. Sũma lenitas, humanitas, benignitas, æquitas, placatio. Excelsa, Singularis humanitas, clementia, misericordia. Mira, Admirabilis, atque omnium laude, prædicatione, literis monumentisq; decoranda clementia. Incredibilis mansuetudo. Non parum, Plena, Plenissima res humanitatis, æquitatis, clementiæ, mansuetudinis. Æquabilis, Solutior lenitas. Nimia lenitudo, indulgentia. Grata lenitas, misericordia. Iucunda comitas, humanitas: Suauitas humanitatis. Popularis bonitas, clementia. Naturalis indulgentia. Species, Specimen, Effigies, Exemplum humanitatis, clementiæ. Simulatio clementiæ. Insidiosa clementia. Subita placatio. Inusitata, inauditaq; clementia. Pristina, Perpetua, Noua lenitas. Ad breue tempus duratura delinitio. *Actiones*) Desiderare lenitatem, misericordiam. Vocare, Reuocare ad misericordiam, humanitatem, lenitatem. Confugere ad clementiam alicuius. Spem habere positam in alicuius humanitate: Fidens humanitati: Fretus clementiâ. Reponere causam in mansuetudine atque humanitate aliquorum. Traducere aliquos ad mansuetudinem. Commoueri sensu atque indulgentia. Propensiorem esse, Dare se ad lenitatem. Esse humanitatem, clementiam alicui: & Esse aliqua humanitate, clementia, indulgentia. Præditum, Antecellentem esse humanitate. Habere humanitatem: Obtinere lenitatem. Vincere alios clementia. Vti lenitate, clementia, humanitate, misericordiâ. Tribuere alicui indulgentiam. Adductum humanitate agere aliquid. Comprehendere aliquem humanitate. Rationem habere humanitatis. Facere aliquid cum lenitate. Agere partes lenitatis. Mitigare seueritatem lenitate ac misericor-

ſericordia. Adminiſtrare aliquid clementiâ. Obtinere alicuius humanitatem. Adiuuare aliquem humanitatem: Frui humanitate alicuius. Opem ferre clementiâ. Leuare humanitate: Conſeruare clementia. Floreſcere magis lenitatem. Monumentum eſſe clementiæ. Agnoſcere, Cognoſcere, Nouiſſe, Experiri, Perſpectam eſſe alicuius humanitatem, lenitatem, miſericordiam, clementiam, æquitatem. Probare manſuetudinem, æquitatem, lenitatem. Amare lenitatem: Diligere manſuetudinem alicuius. Delectari humanitate, lenitate. Laudare, Collaudare clementiam. Abuti lenitate, obſequio alicuius. Deprauari, Ferocem, Arrogantem fieri indulgentiâ. Locum non eſſe lenitati, clementiæ. Concedere alicuius clementiæ. Retinere humanitatem ſuam. Prohiberi humanitate. Impedire clementiam alicuius. Immemorem eſſe humanitatis. Diſcrepare aliquid ab humanitate. Abijcere, Extorquere, Exuere, Extirpare humanitatem. Deeſſe humanitatem alicui. Non participem, Expertem, Inopem eſſe humanitatis. Alieniſſimum aliquid eſſe manſuetudine & miſericordia.

Manſuetus, Sanfftmütig/ Demütig. *Manſuefactus*, Zam gemacht. *Humanus*, Freundlich / Leuthſelig. *Aequus*, *Bonus*, *Benignus*, Gütig / Langmütig. *Clemens*, Gnädig. *Lenis*, *Mitis*, *Mitigatus*, *Mollis*, Lind. *Placidus*, *Placabilis*, *Placatus*, Verſünlich. *Propitius*, *Miſericors*, Mitleidig. L. 29. *Commodus*, *Facilis*, *Liberalis*, Milt. *Indulgens*, *Patiens*, Gedultig. & L. 47. *Exorabilis*, Verſünlich.

Adiuncta.) Nihil tam manſuetum, mite. Nihil lenius, humanius. Ex omni genere humaniſſimus. Perhumanus. Magis placatus. *M*ultò commodior, mitiorq́;. Aliquantò mitior. Satis clemens. Verè, Nihil minus humanum. *Actiones*) *R*eddere aliquem placidum, mollemq́;. Facere patientiorem, leniorémq́;. Conficere mitem & miſericordem. Fieri mitiorem. Præbere ſe placabilem.

Manſuefacere, Sanfftmütig machen. *Lenire*, *Delinire*, Milteren. *Mitigare*, *idem*, Begütigen. *Placare*, Verſünen. *Mollire*, Linderen. *Moderari*, Mäſſigen / *ſuprà*. *Indulgere*, *Obſequi*, Willfahren.

Adiuncta.) Omnia placare, ſermone, congreſſu &c. Multis condimentis

dimentis humanitatis mitigare. Quacunq; ratione placare. Facilè mitigare, placare. Non difficillimum eſſe placare aliquos.

Manſuetè, Sanfftmütiglich. *Humanè, Hũaniter*, Freundlichen. *Aequè, Benignè, Liberaliter*, Gütiglich/Miltiglich. *Clementer*, Gnädiglich. *Placidè, Placatè*, Verſünlich. *Indulgenter*, Willfährlich.

Adiuncta.) Perhumaniter. Multò remiſſiùs, placatiùs, leuiùs.

CRVDELITAS, Blutdurſtigkeyt. *Inhumanitas*, Vnfreundligkeyt. *Inclementia*, Vngnad. *Importunitas*, Vngeſtüme. *Seueritas*, Ernſt. *Sæuitia*, Schärpffe/Grimm. *Aſperitas, Acerbitas, Acrimonia, Duritas, Duritia, Iracundia*, Vnmiltigkeyt. *& infrà. Feritas, Ferocia, Ferocitas, Immanitas, Diritas, Atrocitas*, Grauſamkeyt.

Adiuncta.) Tanta, Quanta crudelitas, importunitas, acerbitas, duritas, ferocitas, immanitas, atrocitas. *S*umma crudelitas, acerbitas. Singularis crudelitas. Incredibilis crudelitas, importunitas. Immanis crudelitas, duritia. Nimium acrimoniæ. Omnis crudelitas, diritas, immanitas. *P*arua particula ſcelerum & crudelitatis. Nobilitata, Arrogans, Grauior, Atrocior crudelitas. Impudens, Crudelis, Immoderata inhumanitas. Agreſtis, Belluæ immanitas. Effrenata ferocia. Nefaria crudelitas, immanitas. Teterrima crudelitas. Inuidioſa atrocitas. Acerba ſeueritas. Importuna crudelitas. Intoleranda ferocia. Inſatiabilis crudelitas. Exorabilis iracundia. *I*mago, Veſtigium, Monumentũ, Memoria crudelitatis. Barbara immanitas, crudelitas. Hoſtilis, Regia crudelitas. Virilis duritia. Domeſtica, Diuturna crudelitas, acerbitas. Noua, Inaudita crudelitas. *Actiones*) Timere, Metuere crudelitatem: Extimeſcere ferocitatem. Acuere crudelitatem: Inflammari crudelitate: Imbutum, Perlitum eſſe crudelitate. Colligere, Excogitare, Gignere crudelitatẽ: Autorem, Magiſtrum eſſe crudelitatis: Caput atrocitatis. Inuehi diritatem. Irrumpere atrocitatem. Conuerti aliquid in crudelitatem inhumanitatemq;. Adiungere acerbitatem naturæ. Fieri, Eſſe feritatem, immanitatem, crudelitatem, acerbitatẽ, duritatem alicuius, in aliquo: & Crudelitate, Immanitate, Aſperitate, Importunitate, Diritate aliqua eſſe: *Præ*ditum eſſe immanitate & crudelitate. Extare *cru*delitatem in ciues. Habere acerbitatẽ, acrimoniam, duritiem, atrocitatem. Laborare, Vincere hoſtes crudelitate, immanitate. Exultare crudelitate, ferocitate: Anhelare ex pectore crudelitatem;

litatem: Cæcum ferri crudelitate. Efferuescere nimium ferocitatem. Expromere, Adhibere crudelitatem, sæuitiam. Euomere virus acerbitatis. Exercere crudelitatem. Lacerare aliquem omni crudelitate. Præter ire, Prætermittere nullum gen⁹ crudelitatis, acerbitatis. Fieri, Perfici aliquid ex crudelitate. Versari crudelitatem in Repub. In immanitate versari. Obijcere, Tradere, Addicere, Præbere, Condonare aliquē, vel corpus aut vitam alicuius crudelitati. Cedere crudelitati. Subire crudelitatem, carnificinam. Parêre, Ceruices dare crudelitati alicuius. Perferre, Experiri crudelitatem alicuius. Violare, Tollere, Euertere, Amittere aliquid, Lacerare aliquem crudelitate. Efferrari terram immanitate. Abluere sanguine crudelitatem. Saturare, Satiari, Expleri non posse crudelitatem alicuius. Eminere ex ore crudelitatem. Commoueri atrocitate. Non placere, Displicere, Aspernari, Odio esse crudelitatem. Recusare crudelitatem supplicij. Reprehendere atrocitatem: Accusare acerbitatem: Queri, Querimoniam habere de crudelitate. Vituperatio crudelitatis. Inurere famā crudelitatis. Reuocare animos à crudelitate: Traducere aliquos ex ferocitate. Repugnare, Resistere crudelitati. Repellere à se famam crudelitatis. Propulsare, Auertere, Vitare, Effugere crudelitatem: Infamiam, Maledictum crudelitatis effugere, extinguere. Reprimere, Comprimere ferocitatem. Temperare, Mitigare acerbitatem, immanitatem. Cōdiri humanitate asperitatem. Demere, Leuare atrocitatem: Subleuare alicuius crudelitate. Vindicare crudelitatē, & ab atrocitate. Finem fieri crudelitati. Tollere, Abesse à foro crudelitatem. Remotum esse ab omni crudelitate.

Crudelis, Blutdürstig. *Immansuetus, Inhumanus, Immisericors*, Vnbarmhertzig. *Impotens, Importunus, Implacabilis*, Vnwürsch / Vnversünlich. *Seuer⁹*, Strēg. *& infrà. Sæuus*, Grausam / Grimmig. *Asper, Acer, Acerbus, Amarus, Durus, Vehemens, Ferreus*, Rauch / Grob / Hart. *Immanis, Dirus, Atrox, Ferox, Ferus, Fera, Bellua*, eyn Wütrich. *Teter, Trux, Truculentus*, Grewlich. *Sanguinarius, Sanguinolentus, Cruentus*, Blutgirig / Bluttrieffend.

Adiuncta.) Nihil tetrius, dirius: Omni diritate atq; immanitate teterrimus. Tam, Quàm crudelis, immansuetus, inhumanus, importunus, immanis, durus, teter, horribilis, ferreus. Tantò, Quantò, Multò tetrior, importunior. Nimium, Nimis vehemens, ferox, durus, ferus, immanis. Paulò asperior, durior. Subdurus. Minùs acer: Minimè amarus. Naturâ asper.

Sa-

Sæuire, Wüten/Toben. *Fremere*, Schnurren / Grißgramen. *Indignari*, *Irasci*, *Succensere*, *&c. v. L. 29.*

Crudeliter, Blutdürstiglich. *Inhumanè*, *Inhumaniter*, Vnmēschlich. *Seuerè*, *Asperè*, *Acerbè*, *Durè*, *Duriter*, *Acriter*, *Vehementer*, Strēgiglich/ Vnmiltiglich. *Atrociter*, *Ferociter*, *Tetrè*, *Truculenter*, Trutziglich/ Grimmiglich.

Adiuncta.) Tam, Quàm crudeliter, inhumaniter, acerbè. Duriùs, Asperiùs quàm. Planè ferociter. Nimis, Nimium atrociter, asperè, acerbè. Multò inhumaniùs, ferociùs. Paulò ferociùs. Minùs acerbè.

COMITAS, Freundligkeyt/ Liebligkeyt. *Facilitas*, Gütigkeyt. *Affabilitas*, Holdseligkeyt inn Gespräch. *Obsequiū*, *Gratificatio*, Willfährigkeyt. *Suauitas*, *Iucunditas*, Liebligkeyt. *Popularitas*, Leuthseligkeyt. *Humanitas*, *Mansuetudo*, *Lenitas* *&c. suprà eodem L.*

Adiuncta) Summa, Tanta, Quanta comitas, humanitas, iucunditas, facilitas. Plurimæ iucunditates alicuius. Omnis comitas. Non parum humanitatis. Singularis humanitas, comitas. Eximia suauitas. Comitate condita grauitas. Austera & solida)(Dulcis atq; decocta suauitas. Satis seueritatis in comitate: Obsequium cum multa seueritate. Iucūda comitas. Grata lenitas. *Actiones.*) Necessariam alicui esse comitatem. Desiderare alicuius facilitatem sermonis. Expectare ab aliquo facilitatem. Aspergere comitatem & facilitatem grauitati. Esse in aliquo comitatem, iucunditatem, humanitatem: Parem, Superiorem esse facilitate, humanitate. Habere comitatem, humanitatem. Obtinere alicuius humanitatē. Exercere facilitatem. Adductū humanitate, defendere &c. Cōplecti aliquem comitate: Tueri obsequio. Referre aliquid ad facilitatem. Ferre rem facilitate & humanitate. Cōsequi aliquid facilitate: Efficere obsequio, vt &c. Cōciliare, Retinere animos comitate, affabilitate. Delectari obsequio & comitate. Diligere, Iucundam, Gratam esse comitatem, lenitatē. Abuti facilitate, obsequio. Deesse comitatem, humanitatem.

Comis, *Facilis*, Freundlich/ Lieblich/ Holdselig. *Affabilis*, Redspräch. *Suauis*, *Iucundus*, *Dulcis*, Lieblich. *Obsequens*, Willfährig. *Humanus*, *Mansuetus*, *Lenis* *&c. suprà.*

Adiuncta) Nemo dulcior, iucundior. Tam facilis. Percomis, Perfacilis. *Actiones*) Fieri iucundū. Esse comem, humanum, facilē, suauem.

suauem. *Præbere se facilem*. Habere faciles aliquos: Percomem haberi. Existimari lenem & facilem. Vti aliquo tam facili.

Conuersari, Cōplecti, Amare, &c. L. 29. Affari, Alloqui, Colloqui, L. 58. Obseq. Obsecūdare, Gratificari, Willfahrē.

Adiuncta.) Honestè gratificari alicui.

Comiter, Freundlich. Benignè, Gütiglich. Facilè, Leichtlich. & L. 30. Suauiter, Iucundè. Lieblich. L. 29. Humanè, Mãsuetè, Leniter &c. suprà.

Adiuncta.) Quàm suauiter.

ADVLATIO, Assentatio, Schmeychlung. Blanditia, Blandimentum, Blandiloquentia, idem, Liebkosung/ glatte/süesse Wort. Insinuatio, Einkauffung mit wortē. Palpitatio, Streychlung. Complexus, Halsung/ Geliebung. Osculatio, Osculum, Küssung/ Kuss.

Adiuncta.) Tanta blandiloquentia. Multa blandimenta. Nimia assentatio. Minima blandimenta. Amans adulatio. Apertę blanditiæ. Callida, Faceta assentatio. Iucundissima principia, amarissimi exitus adulationis. Molesta assentatio. Malitiosæ, Flagitiosæ blanditiæ. Turpis, Non digna homine libero, Vitiorum adiutrix, Perniciosa assentatio. Pestis amicitiarum adulatio, blanditiæ, assentatio. Populi blanditia. *Actiones.*) Gignere blandimenta naturam. Allectare & inuitare blandam vanitatem. Currere ad complexum & osculum alicuius. Influere blanditijs in aures aliquorum. Supplicare alicui blandiloquentiâ. Delectare aliquos assentationem: Recipere assentationem, atque ea delectari. Eruditus ad assentationem. Aucupari gratiā assentatiunculâ. Colligere beneuolentiam assentationibus & blanditijs. Immergere se in consuetudinem blanditijs & assentationibus. Conquiri & elici blanditijs aliquò. Capi assentatione. Corrumpi blandimentis: Deliniri atque corrumpi, Impediri rem blanditijs. Valere apud aliquem blanditias, blandam vanitatem. Exprimere nūmos blãditijs. Molestam alicui esse assentationem. Pertęsum esse assentationis &c. Amouere procul assentationem.

Adulator, Adulans, Assentator, eyn Schmeychler/ Liebkoser. Blãdꝰ, Schmeychlisch. Palpator, eyn Streychler/ Fuchsschwåntzer. Parasitus, eyn Schmorotzer/ Tellerschlecker.

Adiuncta.) Nihil blandius aliquo. Perblandus. Quàm blandus. Minùs, Minimè, Specie blãdus. Callidus & occultus)(Apertè adulans. Perniciosus. Græculus assentator. *Actiones.*) Imponere alicui personā assentatoris.

toris. Insinuare se, Videre apertè adulantē. Commemorare opes, copias &c. assentatorem. Voluptate titillantes leuitatem aliquorum assentatores. Patefacere aures assentatoribus.

Adulare, Adulari, Assentari, Blandiri, Schmeychlen/ Liebkosen. *Insinuare, Influere*, sich Einkauffen. *Palpare, ri*, Streychlen/ Tätschlen. *Mulcere, Permulcere, idem. Amplecti, Amplexari, Complecti*, Umbfassen/ Halsen. *Osculari*, Küssen.

Actiones.) Mirificè blandiri alicui. Penitùs insinuare, immergere se. Familiariter se insinuare. Suauiter blandiri. Apertè adulari. Tamdiu, Aduersando assentiri.

Assentatoriè, Schmeychlerisch. *Blandè*, Freundlich/ Lieblich.

Adiuncta.) Tam, Quàm blandè, Blandiùs, Blandissimè.

GRAVITAS, Ernsthafftigkeyt. *Seueritas*, Strengheyt. *Acrimonia*, Schärpffe. *Tristicia, Mœsticia, Supercilium, Frons*, Ernstlichs aussehen. *Dignitas, Autoritas, &c. L. 45.*

Adiuncta.) Magna, Tanta, Quanta grauitas, seueritas. Multa seueritas: Multum, Plurimum seueritatis, acimoniæ. Nimium acrimoniç. Summa, Singularis grauitas, seueritas. Admirâbilis, Incredibilis atque inaudita grauitas, seueritas. Acerba seueritas)(Condimentis humanitatis mitigata, Acrior, Comitate condita, Digna expectatione grauitas. Modica, Salutaris, Iucunda seueritas. Diuina, Antiquitatis plena, Censoria, Oratoria grauitas, seueritas. Pristina, Prisca, Vetus seueritas. *Actiões*) Desiderari in aliquo, Tribui alicui à natura grauitatem. Implicatus ad seueritatem. Assequi grauitatem. Suscipere seueritatem. Esse alicui, vel in aliquo grauitatem, seueritatem: & Esse aliqua grauitate, seueritate. Habere grauitatem, acrimoniam. Sustinere grauitatem: Dediti grauitati. Præditū, Ornatum, Florentissimum esse, Valere, Superare alterum, Parē, Proximum esse alteri grauitate. Vti, Abuti grauitate. Fieri seueritatem. Adiūgere grauitatem: Agere, Loqui aliquid cum grauitate. Adhibere seueritatem. Versari in seueritate. Viuere cū grauitate constantiaq;. Tueri, Seruare, Obtinere, Retinere grauitatem. Cognoscere, Intueri, Laudare grauitatem. Perterrere aliquos acrimonia, Contegere libidines frōte & supercilio: Decipere aliquos rugis supercilioq; Impedimento esse aliquid grauitati: Perturbare grauitatē. Discrepare aliquid à grauitate: Indignum aliquid esse grauitate. Mitigare, Relaxare seueritatem. Desciscere, Dimittere aliquid à, de grauitate: Remittere de seueritate. Obliuisci seueritatis & constantiæ. Variare, Dissoluere seueritatem. Affligere, Cadere

dere grauitatem, seueritatē. Excuti alicui seueritatem. Euolare ex seueritate iudicum.

Grauis, Ernsthafftig. *Seuerus*, Streng. *Serius*, Ernstlich. *Vehemens*, Häfftig. *Tristis*, Ernstlich Aussehend. *Acris*, *Acerbus*, &c. *suprà*.

Adiuncta.) Omnium grauissimus & seuerissimus. Multò vehementior, seuerior. Tam vehemēs, seuerus. Satis, Nimium, Nimis vehemens. Sine arrogantia grauis: Sine acerbitate seuerus. Naturâ, Minùs vehemens.

Grauiter, Ernstlich. *Seuerè*, *Austerè*, *Priscè*, Strengiglich. *Vehementer*, *Acriter*, &c. Häfftiglich. *suprà*.

Adiuncta.) Pergrauiter, Prorsus vehementer & seuerè. Satis grauiter.

MOROSITAS, Vnwürsche/ Seltzamkeyt. *Austeritas*, *Toruitas*, Sawres oder Trutziges Aussehen. *Asperitas*, *Acerbitas*, *Duritas* &c. *suprà*.

Adiuncta) Inutilis, Odiosa morositas. *Actiones.)* Incidere in morositatem.

Morosus, Vnwürsch/ Seltzā. *Difficilis*, Schwärzuberedē. *Illepidus*, Vnlieblich. *Austerus*, *Toruus*, *Vultuosus*, scheutzlich Auß sehend. *Importunus*, *Durus*, *Ferox*, *Asper* &c. *suprà*.

Adiuncta) Tam, Quàm, Mirabiliter morosus. Vsq; eò difficilis, & morosus. Submorosus.

Morosè, Vnwürschlich. *Austerè*, mit Sawrem Außsehen. *Importunè*, *Duriter*, *Acerbè*, *Asperè* &c. *suprà* eodem L.

LVDVS, *Lusio*, eyn Spiel/ Kurtzweil. *Iocus*, *Ioca*, *orum*, *Iocatio*, Schertz/ Schimpff. *Facetiæ*, Schimpffreden/ Schwecke. *Dicacitas*, *Dicterium*, Speyūg/ Speywort. *Cauillatio*, *Risus*, *Ridiculum*, Gespött/ Lächerliche Redē. *Lepor*, *Lepos*, Kurtzweilige Reden. *Festiuitas*, *Vrbanitas*, *Venustas*, *Iucunditas*, *Suauitas*, *Hilaritas*, *Sales*, Höffligkeyt/ Fröligkeyt.

Adiuncta) Tanta iucunditas, tantus in iocando lepos: Vrbanitatis tantum. Multi ioci: Lepos, Ridicula, Venustas, Festiuitas, Iucunditas multa, plurima. Suauitates alicuius multæ: Plurimū suauitatis, vrbanitatis. Omni lepore affluens. Plenum aliquid, Plenissimum facetiarū, suauitatis. Minimum festiuitatis. Sūma festiuitas, venustas, vrbāitas. Singularis suauitas. Eximius lepos, suauitas. Admirabilis lepos. Liberalis iocus. Ingenuus)(Illiberalis. Subtilis venustas & vrbanitas. Politissimæ facetiæ. Familia-

ris iocus. Faceta ridicula. Iucundior ludus. Suauis, Vtilis ioc⁹ & facetiæ. Austera & solida suauitas.)(Dulcis atq; decocta. Æquabiliter fusum genus facetiarum)(Peracutum & breue. Elegans, vrbanum, ingeniosum, facetum genus iocandi)(Illiberale, petulans, obscœnum. Leuitatis comes iocus. Scurrilis, Inimicus iocus, lepos, dicacitas. Per apposita mimis ridicula. Nimis frequens, subobscœnum, petulans, scurrile, improbũ, inhumanũ ridiculũ. Asperiores facetiæ. Stomachosa & quasi submorosa ridicula. Specimẽ leporis. Propria suauitas. Frigida ridicula. Inepta ioca. Vet⁹ lepos, vrbanitas. Pristina vrbanitas: Antiqua & vernacula festiuitas: Veteres atque vrbani sales. Perpetua festiuitas. *Actiones)* Desiderare festiuitatem, humanitatem, suauitatem. Quærere, Excogitare, *Parere* ludum. Libare ex omni genere vrbanitatis facetiarum leporem. Torquere vocem ad iocũ. Trahere salis aliq̃d. Ducere, Mouere ridicula. Consequi leporẽ. Esse aliquid ludũ, iocum. Iocationem, Leporẽ, Iucunditatẽ, Facetias, Vrbanitatẽ esse in aliquo: Inesse festiuitatem in re. Præditum, Conditum, Limatum esse lepore, sale, facetijs, vrbanitate, suauitate. Habere rem leporem, festiuitatem, vrbanitatem. Coniunctũ esse aliquid cum festiuitate & venustate. Habitare leporẽ in labris alicuius. Instructum esse, Florere lepore. Affluẽs, Excellens lepore & venustate. *Præstare* omnibus lepore & humanitate, festiuitate & facetijs: Excellere facetijs. Superare, Vincere omnes sale & facetijs. Vti ludo, ioco, lepore, facetijs, ridiculo, dicacitate, sale. Abuti festiuitatibus. Adhibere, Adiungere leporem, suauitatem. Proferre ioca. Iacere & mittere ridiculũ. Impertire alicui suauitatis aliq̃d. Spargi, Aspergi sales: Perspergi, Condiri orationem lepore, sale, festiuitate: Colorari vrbanitate. Dici ridicula: Facetè, Per ludum, iocum, risum, ridiculum &c. dicere, aut facere aliquid. Figere aduersarium ridiculo: Perstringere facetijs: Perfundere suauitate. Incurrere in vrbanitatẽ aliquorum. Versari leporem in re. Amplecti suauitatem alicuius. Capi facetijs: Duci vrbanitate. Delectare aliquem leporem, hilaritatẽ, suauitatẽ. Hilarari suauitatẽ alicui⁹. Frui alicuius lepore, suauitate. Ridere alicui⁹ ioca, sales. Aspernari iocum. Amittere salẽ. Deponere vrbanitates. Remouere, Excludere iocum. Priuare aliquem suauitate. Relinquere, Deserere ludũ: Missa facere ridicula. Interire, Exarescere vrbanitatẽ. Fugere dicacitatẽ. Vitare ridicula quædam, vel iocum. Carere sale. Deesse ludum, vrbanitatem. Expers vrbanitatis & humanitatis. Extra iocũ monere.

Ludens, Ludibundus, Spielẽd/ Scherzẽd. *Lus⁹, Illusus*, Verspottet. *Ludicrus*, Schimpfflich. *Iocans*, Schimpffend. *Iocosus, Iocularis*, Schimpfflich. *Facetus, Dicax, Caullator*, guter Schwäncke. *Ridicul⁹*, Lächerlich. *Lepidus, Lautus, Festiuus*, Holdselig.

Vrb-

Vrbanus, Höfflich. *Venustus*, Zierlich. *Iucundus*, *Suauis*, *Dulcis*, Lieblich. *Salsus*, Schimpfflich.

Adiuncta.) Tam, Quàm, Magis, ridiculus. Nemo iucundior, dicacior. Nihil vrbanius, suauius. Eò salsior. Omnino salsus. Perfacetus, Perridiculus, Perurbanus, Persalsus. Inprimis, Non parum facetus. Cũ grauitate salsus. Impuniùs dicax. Cum aculeo, & maledicto facetus. *Actiones.*) Reddere aliquẽ dicacem. Fieri, Esse facetum, suauem, dicacem, salsum. Difficile esse facetis & dicacibus tenere quæ occurrũnt. Incurrere in vrbanitatem facetorũ hominum. Ludi à faceto. In scurrile vitiũ incidere dicacem.

Ludere, Spielen/ Schertzen. *Ludificare*, *Ludificari*, *Deludere*, *Eludere*, *Illudere*, Verspotten/ Fatzen. *Iocari*, Schimpffen. *Ridere*, *Deridere*, *Irridere*, Verlachen. *Cauillari*, Speyen.

Adiuncta) Magno risũ cauillari. Tam, Quàm iocari, irridere. Tantopere deridere. Multùm & diu ludere. Satis iocari. Minùs rideri aliquid. Facillimè ludi aliquid. Liberè, Humanissimè, Animo prompto & hilari iocari. Familiariter, & cum dignitate ludere, ridere, iocari, cauillari. Satis iocosè, Lepide ludere. Facetè eludi. Apertè ludificari. Seuerè ludere. Corã, aut per literas iocari. Quousq;, Quandiu, Diutiùs iocari, eludere. Sæpe, Semper ridere, derideri.

Iocosè, *Iocularitér*, Schimpfflich. *Facetè*, mit Schertz. *Ridiculè*, Lächerlich. *Lepidè*, Holdseliglich. *Vrbanè*, Höfflich. *Festiuè*, Lieblich. *Salsè*, Schimpfflich.

Adiuncta.) Tã, Quàm festiuè, lepidè. Perridiculè, Perfacetè, Persalsè, Satis iocosè. Subridiculè.

LVDIBRIVM, *Ludificatio*, *Illusio*, *Irrisio*, Verspottung/ Aeffung/ Verlachũg. *Scurrilitas*, Leichtfärtig schampar Gespött. *Sanna*, Verrümpffung. *Scomma*, eyn Schmitzwort.

Actiones.) Ponere aliquid ad ludibrium. Perstringere aliquem asperioribus facetijs. Esse ludibrio alicui. Lædi ludibrio.

Eludens, Verspottend. *Irrisor*, *Cauillator*, eyn Spötter/ Verlacher. *Mimus*, *Scurra*, *Scurrilis*, eyn Speyvogel. *Sannio*, eyn Schalcksnarr. *Dẽtat9*, *Mordax*, Bissig. *Caluniator*, *Maledicus* &c. L. 51.

Adiũcta) Diues, Locuples, Facet', Improb', Petulãs, Improbiss. Ruboris exhausti scurra. *Actiones*) Sũstinere conuitium scurræ.

Ludificare, *ri*, *Deludere*, *Eludere*, *Deridere*, *Irridere*, Verspotten/ Verlachen. *suprà*. *Subsannare*, Verhönen. *Caluniari*, *Maledicere* &c. L. 51.

RVSTICITAS, Bäwrische Grobheyt. *Ineptiæ, Insulsitas*, Vngeschickligkeyt. *Barbaria*, Vngehoblete Sitte.

Adiuncta.) Immanis, Intoleranda barbaria. *Actiones.*) Nouisse, Ferre insulsitatẽ alicuius. Resistere barbariæ. Delere barbariam ex moribus.

Rusticus, Rusticanus, Grob/ Bäwrisch. *Agrestis, Syluester, ris*, Wild. *Inurbanus, Infacetus, Illepidus, Insulsus*, Vnhöfflich/ Vnholdselig. *Barbarus*, Grob. *Ineptus, Inconcinnus*, Tölpisch.

Adiuncta.) Tam, Quàm barbarus, agrestis, durus, rusticus. Planè rusticanus. Subrusticus. Subagrestis. *Actiones.*) Negligere, Contemnere barbaros.

Rusticè, Bäwrisch. *Inurbanè*, Vnhöfflich. *Barbarè*, Grob. *Ineptè, Insulsè, Vastè, Putidè*, Vngeschicklich/ Tölpisch.

Adiuncta.) Nihil tam rusticè.

TACITVRNITAS, Verschwigenheyt. *Reticentia*, Verschweigung. *Silentium*, Stillschweigung.

Adiuncta) Magnum, Vitio carẽs. silentium. Perpetuum silentiũ, taciturnitas. *Actiones*) Fieri, Cõsequi, Esse silentium. Præterire, Prætermittere, Transire, Tegere aliquid silentio: Celare taciturnitate. Experiri taciturnitatem alicuius. Significare aliquid taciturnitate. Imitatur confessionẽ taciturnitas. Mouere aliquẽ, Suspicionẽ afferre, Confirmare, Concedere aliqd taciturnitatẽ. Iudicare ex taciturnitate. Iacere in silentio. Vindicare à silentio.

Taciturnus, Verschwigen. *Tacitus, Tacens*, Schweigendt. *Mutus, Elinguis*, Sprachlos. *Obscurus, Latens, Abditus &c.* v. L. 53.

Adiuncta.) Magis, Nimium mutus. *Actiones.*) Reddere aliquem eliguem. Cogitare aliquid tacitum. Perspicere, Intelligere rem, tacitis aliquibus. Assentire, Cõprobare, Ferre, Præterire, Relinquere, Tenere aliquid tacitum. Irritare tacentem.

Tacere, Conticere, Reticere, Schweigen/ Verschweigẽ. *Conticescere*, Still werden. *Silere*, Schweigen. *Obmutescere*, Erstummen. *Obscurare, Abdere &c.* L. 53.

Adiuncta.) Multa tacere. Planè obmutescere. Sapienter, Piè tacere. Libenter, Astutè reticere. Repentè obmutescere. Iracũdè, Insolenter, Insulsè &c. taceri aliqua. Subito conticere & obmutescere. Illicò, Parũper conticescere. Diu, Diutius silere, tacere. Sẽper, Perpetuò tacere. Nunquã de re conticescere, silere. Nullã vetustatẽ obmutesc. de aliquo.

Tacitè. Silẽtio, verschwigẽlich.

LOQVACITAS, *Garrulitas*, Geschwätz/ Klapperheyt.

Fu-

Futilitas, *Nugæ*, *Tricæ*, nichtig Geschwätz/ Taderen/ Tandmären. *Stultiloquentia*, Narrentädung.

Adiuncta.) Maximę, Tantæ, Meræ nugæ. Plenæ futilitatis res. Quotidiana loquacitas. *Actiones.*) Delectari nugis. *R*equirere loquacitatem. Relinquere nugas. Ignoscere loquacitati.

Loquax, *Garrulus*, Schwätzig. *Verbosus*, *Multus*, *Multiloquus*, viler Worte. *Friuolus*, *Futilis*, *Vanus*, Leichtfärtig mit Reden. *Nugax*, *Nugator*, eyn Schwätzer/ Märẽtrager/ Klapperer. *Gerro*, *Blatero*, eyn Tandmann/ Plauderer.

Adiuncta.) Tam nugax. Verbosior quàm &c. Valde leue ac nugatorium aliquid. Niminm loquax. Naturâ loquacior.

Loqui, Reden. *v.L.58.* *Garrire*, *Nugari*, Schwätzẽ / Märlẽ sagen. *Tricari*, ineynander Mängen. *Obtundere*, mit geschwätz Betäuben.

Adiuncta.) Plura garrire. Non inscitè nugari. Diutiùs obtũdere.

Loquaciter, *Verbosè*, mit vielẽ Geschwätz oď worten. *Nugatoriè*, mit vnnützem Geschwätz. *Multa*, mit vil wortẽ.

Adiuncta.) Tam loquaciter. Satis verbosè.

CVLTVS, *Ornatus*, Zierde des Leibs. *v.L.42.* *Mundus*, *Mũditia*, Sauberkeyt/ Reynigkeyt. *Elegãtia*, *Lautitia*, schöne Zierlicheyt. *Fucus*, frembde Zierde/ angestrichene Farb. *Vnctio*, Salbũg.

Adiuncta) Magnificus cultus cũ elegantia. Paruus, Tenuis, Tenuiss. Salubris cultus. Mediocritas in cultu. Necessarius, Molliss. cultus. Nõ odiosa mundicia, neq; exquisita nimis, quæ fugit agrestẽ & inhumanã negligẽtiã. Malus, Humanus, Ciuilis, Communis atq; vsitatus cultus. Muliebris mundus. Puerilia pigmẽta fucusq́;. Noua lautitia. *Actiones.*) Delectare aliquem vitæ cultum. Deducere ad cultum. Accurare cultũ & victũ. Suppeditari alicui ad vsum & cultum. Adhibere mundiciam. Parare ea quæ suppeditent ad cultum & victũ. Comparari mundum. Præparari cultu atq; victu. Esse cultum aliquem. Viuere aliquo cultu. *R*eferre ad valetudinem victũ cultumq́;. Remanere elegantiã & mũditiã. Distare à cultu victuq; bestiarũ. Corrũpi malo cultu. Carere cultu & victu aliquo.

Cultus, *Ornatus*, Geziert. *L. 42.* *Mundus*, *Elegans Lautus*, *Comptus*, Reyn/ Sauber/ Geschmückt. *Fucatus*, Angestrichen/ Gefärbt. *Vnctus*, *Delibutus*, *Oblitus*, Gesalbt/ Gepüfft. *Pexus*, *Compositus*,

Gestrält. *Calamistratꝰ, Cincinnatus*, Krauß gemacht.

Adiuncta) Valdè, Minùs lautus.

Ornare, Cōere, Zierē/Schmucken. L. 42. *Vngere, Perungere, Oblinere,* Salben. *Cōponere, Pectere, Tergere,* Strälen/Wüschen.

Ornatè, Lautè, Compositè, Zierlich/Säuberlich.

Squalor, Sordes, Macula &c.
Squalidus, Sordidus &c.
Squalere, Sordere &c. Squalidè, Inquinatè &c. suprà eodem L.

DE IVSTITIA, DE AEQVITATE, ET LEGE.

LOCVS XLIX.

IVSTICIA, Gerechtigkeyt. *Ius, Iustum,* das Recht. *Aequitas, Aequum,* die Billigkeyt. *Fas, Par,* was Göttlich/Billich ist.

Adiuncta) Tanta æquitas: Tantum iuris. Summa iusticia, ius, æquitas. Res plena iusticię. Totum, Vniuersum ius: *Pars,* Particula iusticię, iuris. Aliquid iuris. Melius, Optimum ius. Decora omnia iusta. Excellentissima virtus, Domina & regina omnium virtutum iusticia. Pręclarū, Pręcipuum, Eximium ius. *Mira* æquitas: Mirifica res iusticia. Vera, *Certa* iusticia, ius. Legitimū, Ratum, Naturâ confirmatum, Sanctum atq; integrum ius. *Cū* prudentia, intelligentia, pietate coniunctum ius. Vis tanta iusticiæ. Sententia atq; autoritas iuris. Par, Æquum, Æquabile ius. Æquitas, Æquabilitas, Temperatio iuris, iusticię. Vtilis, Necessaria iusticia, ius. Chara iura. Cū voluptate coniuncta iusticia. Optabilis, Iucunditatis plurimū afferens iusticia. Incognitum, Absconditū, Parum cōmunitū, Variū, Controuersum, Grauius, Legitimū, Vehementiss. ius: Autoritas, Seueritas iuris: Acerbitas iusticię Violētius, Accusatoriū, Extremum & inimiciss. ius. Sollicita & periculosa iusticia alicuius. Callidū versutūq; ius. Simulatio iusticiæ, ęquitatis. Licētia iuris. Leuius, Inconditū & riculū, Deterius, Iniquū, Tam nequā, Alienū, Diuinū, Humanū, Naturale, Dei, Hominis, Naturę Cōsuetudinis, Legis, Gentiū, Exterarū natiōnū, Cōmune, Omnibus cōcessū, Publicū, Priuatum, Multitudinis, Hæreditarium, Finiū, Possessionū, Aquarū, Itinerū, Ciuile, Ciuiū, Prætoriū, Religiosum, Sacerdotij, Pōtificale, Pōtificiū, Augurū, Auspiciorū, Fœciale, Regiū, Imperatorium, Consulare, Tribunitiū, Vrbanū, Ciuitatis, Bellicū, Belli, Vetus, Quotidianū, Nouū, Perpetuum ius.

fus. *Actiones)* Procreari, Proficisci à natura iusticiã, æquitatẽ, ius: Nasci, Fingi aliquos ad iusticiã. Ort⁹, Exordiũ, Principiũ, Stirps, Semẽ, Fons, Autor iuris, iusticiæ. Inuitare, Traducere aliquos ad iusticiã, æquitatẽ. Discernere æqua & iniqua. Probari, Approbari, Asciſci ius, iusticiã. Valere apud aliquẽ, Diligere, Amare æquitatẽ. Gaudere æquitate iusticiaq;. Duci æquitate: Sequi iusticiã, æquitatẽ. Expetere iusticiã. Quærere, Exquirere ius. Postulare, Implorare ius, æquũ. Docere, Discere, Cognoscere ius. Statuere, Cõstituere, Instituere, Sãcire, Cõparare, Describere, Præscribere, Perscribere, Definire, Cõponere, Tradere, Prodere, Dare, Reddere ius: In ius adeundi potestatẽ facere. Dicere, Edicere ius. Cõsuli, Respondere de iure: Interpretari ius: Interp̃tatio, Interpres iuris. Accipere ius à maioribus. Persequi ius suum. Assequ iusticiam. Reperire ius. Colere, Retinere iusticiam, ius. Esse in aliquo iusticiam, æquitatem, & esse aliqua æquitate: Ius, Fas, Æquum esse, fieri aliquid: Sui iuris, Eodem iure esse. Habere ius, iuris aliquid, æquitatem. Ornatum esse, Excellere, Vincere alios iusticia, æquitate. Vti iure, æquitate. Viuere cum alijs iure æquo & pari. Fungi officijs iusticiæ. Experiri ius, vel iure. Impetrare ius. Vocare, Adducere, Deducere, Ire, Adire, Descendere, Peruenire in ius. Agere, Contẽdere, Certare, Disceptare cum aliquo iure, æquo. Superare, Vincere iure. Peruenire ad suũ ius. Facere, Fieri, Gerere, Accidere aliquid iure Saluo iure, Pro suo iure facere, dicere. Rationem habere æquitatis, Adhærescere iusticiæ. Obtemperare iuri, Defendere ius, rationẽ æqui & boni: Defensionẽ, Patrociniũ suscipere, Defensorẽ, Patronũ esse iuris, iusticiæ. Tutari æquũ bonũ: Propugnare pro æquitate: Dicere pro æquo & bono. Tueri ius. Custodia, Custos defensorq; iusticiæ, iuris. Tegere ius. Seruare, Cõseruare iusticiam, ius, æquitatem, Tenere, Obtinere, Retinere ius, iusticiam. Manere ius, æq̃tatem: Munitus, Vallatus iure. Fundamentũ iusticiæ, iuris: Præsidiũ iuris iudiciorũq;. Gubernari iura nutu & arbitrio alicuius. Nundinari ius: Nundinatio iuris. In dubiũ incertũq; reuocari ius: Dubitatio, Dubia obscuraq; ratio iuris. Ambigi ius inter peritiss. Obliuionẽ iusticiæ capere aliquẽ. Ignorare ius: Ignoratio, Ignorãs, Imperitus, Expers iuris. Contẽnere ius: Repudiare æquũ & iura. Negligere, Dimittere, Relinquere ius suũ: Desere re iusticiam, ius: Abire ab iure. Cõcedere, Decedere, Discedere, Recedere de, vel à iure, iusticia, æquitate: Longè remotũ esse ab æquitate. Transire finem æquitatis. Torqueri, Inflecti, Perfringi, Adulterari ius Detrahere iusticiam, de iure. Minuere, Imminuere, Diminuere, Mutare, Tentare ius. Dissentire, Alienũ, Remotũ aliquid esse à iure, iusticia. Cõtra iusticiam, fas, Contrarium, Inimicũ, Aduersariũ iuri esse, fieri aliquid. Pręter æquum & bonum esse. Oppugnare æq̃tatẽ. Violare ius, æq̃tatẽ. Polluere, Corrũpere, Turbare, Perturbare, Cõmutare, Peruellere i⁹.

Conuellere iusticiam. Perfringere repagula iuris. Labefactare, Euertere, Peruertere, Dissoluere ius. Reijcere æquitatē. Ruere iusticiā: Cadere iura omnia. Vacillare, vel iacere iusticiā. Iactari atq; agitari æquitatē. Opprimi, Deseri, Negligentiùs adseruari, Mactari supplicio, Amittere, Perdere ius: Deperdere aliquid de iure: Iacturam facere iuris. Eripere ius. Priuare iure. Delere, Conflagrari ius: Tolli æquitatem, iusticiam, ius. Extinguere iura. Vacare, Egere iusticia. Locum non esse iusticię. Abesse ius à foro: Silentium summum esse iuris. Sine iure, iusticia esse. Recuperare ius suum.

Iustus, Gerecht. *Aequus*, **Billich.** *Debitus, Meritus*, **Gebürlich.** *Bonus, Probus, Probatus, Integer*, **From, Redlich/Auffrecht.**

Adiuncta) Omnium iustissimus, optimus. Plurimis maximisq; rebus probatissimus. Multò iustior. Præter modum iustus. Propemodum iustior. Natura iust⁹. Parum iustus. Iamdiu debitus. *Actiones.)* Fieri iustum, Præbere se æquum, æquiorem. Vti aliquibus iustioribus. Esse iustum in aliquē. Anteferre æquis iniquos.

Licere, **Gezimmen/Gebürē.** *Decere, Debere, Oportere, Conuenire &c.* **Billich oder Recht sein.** *L. 46.*

Adiuncta) Nihilo magis licitum esse.

Iustè, Iurè, **Gerechtiglich. Rechtmässiglich.** *Meritò*, **Billiglich.** *Rectè, Decorè, Conuenienter &c.* **Gebürlich.** *L. 46.*

Adiuncta.) Optimo iure. Iustiùs quàm.

INIVSTICIA, Vngerechtigkeyt. *Iniuria, Iniquitas, Iniquum, Illicitum*, **Vnbilligkeyt/Vnbilliches.** *Indignitas, Indignum*, **Vnwürdigkeyt/Vnuerschultes.** *Contumelia*, **Schmach.** *L. 5. Improbitas, Scelus, Maleficium &c. L. 46.*

Adiuncta.) Magna, Maior, Maxima, Tanta, Summa iniuria, iniquitas: Magnitudo iniuriæ. Multæ, Plurimæ, Tot iniuriæ: Infinita multitudo, Innumerabilia genera iniuriarū. Singularis, Insignis, Illustris, Notior, Notiss. Perspicua, Grauis, Grauior, Grauiss. Non ferenda, Intolerabilis, Nō toleranda, Immanis, Atrox, Nefaria iniuria. Nulla capitalior iniusticia. Indigniss. Acerba, Acerbiss. iniuria: Indignitas, Acerbitas, Dolor iniuriæ. Moderata iniusticia. Mediocres, Leuiores iniuriæ. Minor, Minima iniuria. Honori, Non probro alicui esse iniuriā. Aliena, Sua, Cōmunis, Publica, Diuturna, Multorū annorū, Præterita, Noua, Perpetua iniuria. *Actiones)* Cogitatio iniuriæ. Impelli ad res iniustas. Postulare, Impetrare aliqd iniquū. Cōflari iniuriā. Autorē argui

gui iniuriæ. Adiuuare iniuriam: Sociũ, Adiutorẽ esse iniuriæ. Semina iniusticiæ. Nasci, Existere, Exardescere iniuriã. Incurrere in iniusticiã. Inferre alicui, Iacere, Immittere in aliquẽ, Peruenire ad aliquẽ iniuriã. Cõsidere in alicuius mẽte, Adesse iniusticiã: Esse aliquẽ in iniusticia: Iniquitatẽ alicuius tantã esse. Habere iniquitatẽ rẽ aliquã. Facere, Fieri alicui iniuriã, aut aliqd per iniuriã. Afficere, Affici, Affligi iniuriâ. Peruenire ad aliquos iniuriã. Peruadere iniqtatẽ. Lacessere aliquẽ, Prouocare, Lædere iniuriâ. Impõere alicui, Subire iniuriã: Subijci iniuriæ. Accipere iniuriã: Cumulari iniurijs. Opprimi iniqtate. Percellere aliquem iniuriã. Laborare, Agitari, Iactari, Exagitari, Vexari, Lacerari, Diripi, Labefactari, Oppugnari aliquẽ, vel aliqd iniuriâ. Detrahere, eripere, auferre, dissipare aliquid iniuriã. Exitiũ machinari iniuriâ. Cogi, Cõpelli ad aliquid iniuriâ: Adductũ iniurijs facere aliquid. Hęrere in causa, Serpere iniuriã. Pati, Perpeti, Ferre, Perferre, Tolerare iniuriã, indignitatẽ. Meminisse)(Obliuisci, Obliuione cõterere iniuriã: Reticere de iniurijs. Negligere iniurias. Moueri, Comoueri, Permoueri, Perturbari, Dolere iniurijs: Dolorẽ iniurię inurere, valere. Irasci accepta iniuriâ. Odisse, Deprecari, Queri, Cõqueri iniuriã, vel de iniuriã: Deplorare & cõqueri de iniurijs. Comemorare, Rephẽdere, Infamare iniuriã, iniquitatẽ. Resistere, Obsistere iniurię: Cõtra iniuriã venire. Persequi, Insectari iniuriã. Experiri, Expostulare de iniurijs. Agere, Actio, Iudiciũ iniuriarũ. Defendere iniuriã, & ab iniuria: Damnare, Cõdẽnare)(Absoluere iniuriarũ. Satisfacere iniuriarũ, aut pro iniurijs. Vindicare, Vlcisci iniurias: Vltorẽ esse iniuriarũ. Inultũ esse aliquem in iniurijs: Inultã impunitãq; dimittere, aut discedere iniuriã. Repellere, Propulsare, Reuellere, Rescindere, & irritas facere iniurias. Prohibere aliquos iniuriâ. Deterrere, Arcere aliquos ab iniuria. Liberare, Leuare iniurijs. Redimere aliquos ab iniurijs. Vulnus sanare, Remediũ quęrere iniurię. Pœnitere aliquẽ iniurię. Tardiorẽ esse ad iniuriã. Occurrere alicui iniurias suas vt furias. Abstinere iniuriâ. Finẽ fieri iniurię. Fugere iniuriã, iniusticiã. Tollere, Extinguere iniuriã. Expertẽ esse iniuriarũ: Suspicionẽ iniurię nullã esse in aliquo. Deesse iniuriam. Sine iniuria viuere, facere, fieri aliquid.

Iniustus, Vngerecht. *Iniuriosus*, *Iniurius*, *Iniquus*, Vnbillich. *Indignus*, Vnwürdig. *Immeritus*, *Indebitus*, Vnuerschuld. *Contumeliosus*, Schmählich. L. 51. *Malus*, *Improbus*, *Sceleratus*, L. 46. *Adiuncta.*) Nihil indignius. Tã, Quàm iniustus, iniquus. Valdè, Magis, Non minùs iniquus, indignus, Periniquus. Multò indignius aliquid. Vsq; eò indignũ. Dupliciter iniustus. Re, Obscuriùs iniquus.

Iniustè, Vnrechtmässiger weise. *Iniuriosè*, *Iniuriâ*, Vnbil-

Vnbilliglich. *Iniquè*, Vnrechtlich. *Indignè*, Vnwürdiglich/Vngebürlich. *Immeritò*, Vnuerschuldter weise. *Cōtūeliose*, Schmählich/L.51. *Malè, Flagitiosè*, L.44.46.

Adiuncta.) Quò indigniùs. Propè iniquissimè.

VIS, Violentia, Gewalt. *Impetus, Ferocia, Furor*, Vngestümigkeyt/Vnsiñigkeyt. *Manus, Arma, Ferrū, Conatus*, Gewaltthätigkeyt. *Incursio, Incursus, Impreßio*, Anlauff. *Læsio, Vexatio, Offensio*, Verletzung. L.23.

Adiuncta) Maior, Summa vis, impetusq; Immanis, Diuinus, Vehementior, Acrior, Acerrimus impetus. Multò sæuior, multoq; vehemētior)(Lenior vis. Inconsideratus impetus. Inflammat⁹, Cæcus impetus. Effrenata violētia. Furiosa vis, violentia. Furentes ac violēti impetus. Nō rect⁹, Iniustus, Sceleratus impet⁹: Cōscelerata, Nefaria vis, impetus. Crudeles, Crudelifs. ac furibundi impetus. Horribiles impetus. Acerbissima vexatio. Inanes impetus: Infractus furor. Externa vis. Repentinus, Nocturnus impetus, vis. Diu collecta, inueterata, Quotidiana vis. Sempiterna incursio. *Actiones*) Plurimū posse p vim. Promptū esse ad vim. [illegible]tari impetu. Minari alicui, De[illegible]unciare, Metuere, Timere, Pertii[illegible]nescere vim; Reformidare impet⁹. Prohiberi vi, atq; armis perterreri. Perhorrescere vexationē aliquā. Cōfugere ad vim, ad manus &c. Suscipere vim cōtra Remp. Parare vim. Cōparare impetus. Cōuertere ad aliquem suum impetum. Experiri vi contra vim. Intentare alicui vim. Incurrere in aliquos impetu. Afferre alicui, Inferre, Offerre, Adhibere, Imponere vim. Irritare aliquē vi, ferroq; lacessere. Affligere per vim. Facere, Fieri alicui vim, impetum: Vi, Per vim facere, agere, gerere aliquid. Habere impetus rem. Subire, Excipere, Accipere vim, impetum. Sustinere vim. Versari vim in foro: & In vi versari aliquos. Percellere aliquem impetu. Agitari incursione. Certare cum aliquo, Contendere cōtra aliquos, Superare alios, Deuincere, Opprimere vi, armis, impetu, manu, violentia. Cogere, Adducere, Coërcere, Cōpellere vi & armis. Exprimi aliquid vi & metu. Capere vrbem, Cōfringere cōsilia vi. Opponere, Obstare vim. Impediri, Prohiberi, Retineri vi. Retardare aliquē vim. Pellere, Disturbare aliquos, Euertere, Delere, Interire vi, impressione, manu &c. Corroborari vim aliquorū. Peruadere aliqd vi. Postulare aliquē, Reū esse, Cōdēnari de vi. Occurrere alicui vi & armis. Cōparare p̄sidiū, Armatū esse, Decertare cōtra vī, manū, ferrū. Resistere impetū facienti, conatū refutare. Obijcere se alicui, & impetū furētis colligare. Defendere illam vim, aut contra vim. Prestare aliqd è vi. Retardare impetus alicuius incitatos. Frangere & refutare vim, īpetū, furias sustinere:

re. Debilitare, Supare, Vincere vim. Cohibere impetus. Repellere, Depellere, Propulsare, *Reprimere* vim, furorē, impetum: Cōprimere impetū ferociamq;. Opprimere vim. *Residere* impetus. Extingui vim. Liberare aliquos impetu, ex vexatione. Fugere vim: Effugere, Refugere impetus. Vitari, Abesse vim, remoueri ferrum.

Violatus, Læsus, Offensus*, Vergewåltigt/Verletzt. *Vexatus, Diuexatus, Agitatus, Iactatus &c.* Geplagt. *v. L. 44.* *Lacessitus, Irritatus, Prouocatus*, Gereytzt. *L. 29.

Adiuncta.) Vehemēter offensus.

Violentus, Violator*, Gewaltsam/Gewaltthåtig. *Vexator, Exagitator*, eyn Plager/Peiniger. *Crudelis, Ferox, Immanis, Sæuus, Furiosus, Furens*, eyn Wůtrich. *v. L. 48.

Adiuncta) Violentior quàm &c. Nimis violentus. Teterrima furia. Crudelis, Vetus vexator.

Violare*, Vergewåltigen. *Lædere, Offendere*, Verletzen. *Tangere*, Antastē. *Lacessere, Irritare*, Reytzen. *Affligere, Persequi, Vexare &c. L. 44.

Adiuncta) Magis offendere. Iniustè, Iniuriâ, Cōtumeliosè lędere. Impurissimè teterrimeq;, Flagitio stuproq; violare. Petulātissimis verbis, Apertè, Liberè lædere. Cupidū esse, Facultatē accipere lędēdi. Procax in lacessendo. Imprudētes lędere. Quodā modo violare. Suboffēdere. Ne verbo quidem violatū vltrò maledictis lacessere. Minùs lædere: Semper, aut Nunquam violari.

Violenter*, Gewaltsamlich. *Iniuriosè, suprà.

VERBERATIO, Schlagung.

Verber*, eyn Streych. *Pulsatio, Percußio*, Schlagūg od' Stossung. *Ictus, Plaga*, eyn Schlapp. *Alapa, Colaphus*, eyn Backenstreych. *Manus*, die Faust. *Vulnus, Vulneratio, Sauciatio, L. 23.

Adiuncta.) Maior vulneratio. Mirifica verberatio. Gladiatoris, Cōsularis ictus. *Actiones*) Dare alicui vulneratione. Afferre, Inferre manus alicui. Infigere ictus corpori. Fieri, Habere ictū. Deterreri, Necari verberibus. Pelli, Concidere ictu.

Cæsus, Pulsus, Ictus, Percussus*, Geschlagen. *Plagiger*, der Streych darvō tregt. *Vulneratus, Saucius*, Verwund. *Percussor*, eyn Schlåger. *Sicarius, Parricida &c. infrà.

***Verberare, Pulsare, Ferire, Icere, Percutere*, Schlagen/Stossen/Tråffē. *Cædere*, Hawē. *Cōcidere*, Zerhawē. *Vapulare*, Streych lösen. *Agere, Rapere, Trahere, Pellere*,**

lere &c. L. 27. Vulnerare, Sauciare, &c. L. 23.

Adiuncta) Vehementiſſimè, Nefariè, Iniuriâ verberare.

CAEDES, *Occidio, Occiſio, Homicidium*, eyn Todtſchlag / Mordt. *Nex*, gewaltſamer Todt. *Internecio, Interemptio*, Vmbbringung. *Trucidatio, Iugulatio*, Erwürgung. *Interitus, Extinctio*, Vndergang. *L. 46. Sanguis*, Blutvergieſſung. *Parricidium*, Vattermordt. *Matricidium*, Muttermordt.

Adiuncta) Magna, Maxima cædes, internecio. Tantum parricidiũ. Multa parricidia: Multorũ ciuium neces. Multus, Plurimus ſanguis: Cædes plurima, infinita: Flumen ſanguinis. Manifeſtum parricidium. Iniuſta nex. Indigna, Indigniſs. nex, cædes. Crudelis, Crudeliſs. cædes, nex. Miſerrima cædes. Miſerãdus ſanguis. Nefaria cędes, parricidium. Fœdiſſimum, Teterrimum, Forenſe parricidium. Domeſticus, Ciuilis, Tribunitius ſanguis. Impendens, Propinqua, Nocturna, Quotidiana cædes, nex, ſanguis. *Actiones.)* Concupiſcere, Sitire ſanguinem aliquorũ. Optare, Expetere, Delectare aliquẽ cædem: Parricidijs delectari. Approbare cædes. Cogitare de parricidio, cæde, Conſilium inire de cęde. Quęrere cędẽ, ſanguinẽ. Incitare, Elicere aliquos ad cędem. Impellere ad cædẽ: Inducere ad parricidiũ. Parat⁹, Prõptus, Expeditus, Accommodatus ad cædẽ. Comparari cædem. Poteſtatem habere, Principem eſſe necis. Proficiſci ad cædem: Aduolare ad hauriendum ſanguinem. Suſcipere parricidium. Moliri cædem. Conducere aliquos, Deligere, Conſtituere, Notare, Deſignare aliquos ad cædem. Denunciari alicui, Oſtentare cædẽ. Deſtinare diem, Inſidias comparare necis. Terrere aliquos cęde. Imminens ad cædem. Impendere, Appropinquare, Timere cædem: Metum inijci cædis, ſanguinis. Petere, Expetere ſanguinem alicuius. Afferre nęcem alicui: Offerre occiſionem. Accipi, Rapi, Virgis cædi ad necem. Abſtrahi ad cædem. Ducere, Producere aliquem ad nęcem. Creari, Exoriri, Facere, Fieri, Efficere cædem: Occiſionem, Internecionem fieri. Eſſe alicubi cædem. Verſari, Bacchari, Viuere in cæde, ſanguine. Obſtringere ſe, Cõtaminari, Inquinari parricidio: Sanguine ſe contaminare. Cruentare ſe cæde: Imbui ſanguine: Perlitus ſanguine: Oblitus parricidio. Madefieri, Redundare ſanguine. Implere oppidũ ſanguine. Guſtare, Exorbere, Haurire, Bibere, Heluari ſanguinẽ. Implere ſe, Ali, Saturare, Satiare, Saginari ſanguine. Parare, Quærere aliquid ſuo ſudore & ſanguine. Vaſtare, Peruertere res ſanguine. Cædi cæde: Occidi occidione, vel occiſione. Conſciſcere ſibi necem. Interire in cęde aliqua. Deferre nomen alicuius de parricidio: Accuſari matricidij. Damnari, Condemnari cędis, parricidij. Pœnas expetere, vel luere ſanguinis, parrici-

icidij. Vlciſci necem alicuius: Vltores ſanguinis. Depcari ſanguinem alicuius. Deterrere aliquem à parricidio. Fugere cædẽ & vim. Vitare cędem, necẽ. Reſiſtere cędi. Reprimere, Depellere cædem. Eripere aliquos, Liberare cęde, vel à cęde, internecione. Seruari à cęde. Reſtare ex cęde. Abhorrens à cæde. Obliuiſci cędis. Reſpirare à metu cædis. Sine cæde, ſanguine, internecione fieri aliquid.

Cæſus, Occiſus, Erſchlagen/ Getödtet. *Necatus, Interfectus, Interemptus*, Vmbgebracht. *Trucidatus, Iugulatus*, Erwürgt. *Mortuus, Extinctus, Deletus, v.L.23.*

Homicida, Percuſſor, Interfector, eyn Todtſchlager. *Sicarius*, eyn heymlicher Māuchelmörder. *Parricida, Patricida*, eyn Vattermörder. *Matricida*, eyn Muttermörder. *Fratricida*, eyn Brudermörder. *Sororicida*, eyn Schweſter mörder. *Tyrannicida*, eyn Tyrannentödter.

Adiūcta.) Multitudo ſicariorũ. Plus quàm ſicarius, homicida, parricida. Certiſſimus matricida. Vetus ſicarius, ſępe in cæde verſatus. *Actiones)* Mitti, Deprehendi percuſſorem. Cuſtodiri, Inſui in culeum, Deijci in flumen parricidam.

Cædere, Occidere, Tödten. *Necare, Interimere, Perimere, Interficere*, Vmbbringen. *Trucidare, Contrucidare*, Ermörden. *Iugulare*, die Gurgel abſtechen. *Obtruncare*, Enthaubten. *Strangulare*, Erwürgen. *Suffocare*, Erſtöcken. *Excarnificare*, Zermartern. *Exanimare*, die Seel machen außgehen. *Occumbere, Interire, Perire, Occidere*, Vmbkommen. *v.L.23. & 45.*

Adiuncta.) Vinculis & verberibus, atq; omni ſupplicio excruciatum necare. Simul multos iugulare. Duos, Plures necare. Iure occidere, interficere, necare, iugulare. Impunè occidere, interficere, necare. Studioſius occidere. Sua ſponte necare. Manifeſtò, Palàm necare. Apertiſſimè interfici. Dubitantes occidere. Indemnatum, Innocentẽ necare. Iniuriâ, Indignè occidere. Per inſidias interficere. Crudeliſſimè interficere, necari, trucidari. Nefariè occidere, interficere. Cum facinore, ſcelere, crudelitate interficere. Statim, Confeſtim interficere. Poſteriùs occidere.

LEX, eyn Geſatz. *Rogatio, Quæſtio*, eyn Antrag. *Latio, Promulgatio, Sanctio*, eyn Satzung. *Scriptio, Scriptura, Scri-*

Scriptum, eyn geschrieben Gesatz. Tabula, eyn Gesatztaffel. Caput, eyn gewisser Artickel. Decretum, Scitũ, Consultum, Edictum &c. v. L. 34.

Adiuncta.) Magna lex, Multæ, Plures, Tot leges. Summa, Suprema, Bona, Melior, Optima, Egregia, Pręclara, Pręclarissima, Pulchra, Salutaris, Vtilis, Accõmodata, Necessaria lex: Rogationes necessarię. Æqua, Æquissimè scripta lex: Æquitas legis. Non iniqua quęstio. Iusta, Iustissima lex: Ius legum: Legitimũ scriptum. Certa, Certissima lex: Perspicua sententia scripti. Sacratæ, Sanctissimæ, Sanctissimè sancitæ leges: Religio legum. Grata vehementer, Gratissima, Iucunda, Chara, Modesta lex. Mollior lex: Lenitas legum. Acutissimè ac diligentissimè scripta lex. Vis, Autoritas, Dignitas legis, rogationis. Seuera, Seuerè vel Seuerissimè scripta, Acerrima, Grauis, Grauior, Dura, Durior, Atrox)(Mitissima, Acerbior, Acerbissima lex: Grauitas, Acerbitas legis, rogationis. Odiosum, Obscurum scriptum. Ambitiosæ rogationes. Mala, Vitiosa, Inutilis, Perniciosa, Perniciosissima, Spurcior, Turpitudinẽ summam habens, Ficta, Impudentior lex: Impudentia legis. Inuidiosa, Improba, Improbiss. lex: Improbitas legis: Sceleris & furoris plena lex: Fraus legis. Iniqua, Iniquissima lex. Iniquitas legis. Iniustissima, Sceleratissima rogatio. Tyrannicæ, Nefariæ leges: Nefaria promulgatio. Similes, Variæ leges, & ad tempus scriptæ. Ambiguum, Ambiguè scriptum. Cõtrariæ leges, scripta, capita. Difficilis ad scribendum, recondita ad excogitandum lex. Fatalis & necessaria, Naturalis, Naturæ, Diuina, Cœlestis, Humana, Nata, Scripta lex. Communes, Publicæ, Sacratæ, Ciuiles, Populares, Iudiciariæ, Militares leges. Frumentaria, Agraria, Viaria, Sumptuaria, Censoria, Tribunitia, Testamentaria, Curiata, Priuata, Domestica, Propria lex. Antiquæ, Veteres leges. Superior, Inferior scriptura. Postrema scriptura: Vltimo scripta. Noua, Recens lex, quæstio, tabula. Annuæ, Annales, Perpetuæ, Æternæ, Sempiternæ, Immortales leges. *Actiones*) Oriri, Excogitari: Inueniri, Incipere, legem: Inuentor, Autor, Adiutor, Princeps, Fons legum. Nasci, Comparari, Condi, Componi, legem. Scribere, Conscribere, Describere, Præscribere legem, rogationem, caput. Perscribere tabulas. Dare, Tradere legem, tabulã. Ferre, Perferre legem, rogationẽ: Latio, Lator & auspex legis. Rogare, Statuere, Instituere, Cõstituere legẽ, quęstionẽ. Sancire legem: Sãctio legũ. Dicere, Edicere, Promulgare, Sciscere, Edere legem, rogationem. Serere leges, instituta. Tẽperare Remp. legibus. Irrogare, Ionere, Imponere leges. Caput imponere. Incidere, Inurere, Figere leges: Tabulas figere. Proponere legem, rogationis caput. Legere, Recitare legem, rogationem, caput: Recitatio scripti. Interpretari, Considerare, Expli-

Explicare legem : Interpretatio, Interpres legis, ſcripti, ſententię. Intelligere, Cognoſcere, Nouiſſe, Scire, Placere, Perplacere, Probare, legem, ſcriptum. Delectari rogatiuncula. Laudare, Confirmare, Stabilire leges. Suadere)(Diſſuadere legem, rogationem: Suaſio, Suaſor legis. Petere, Flagitare, Accipere, Aſciſcere legem, rogationem. Addici legi. Iurare in legem. Habere, Tenere legem. Vti, Regi ciuitates, legibus. Auxilium petere à legibus : Confugere ad præſidia, Defendere, Tueri, Tegere, Tutum, Septum eſſe legibus, vel legum præſidio. Sinere, Permittere, Concedere, poteſtatem dare, vel facere leges. Licere aliqd legibus, per leges. Facere, Fieri, Agere aliquid lege, vel ex lege. Iubere, Imperare, Velle, Spectare, Cogere, Cauere, Prohibere, Vetare, Interdicere, Excipere aliquid leges. Obſtare leges. Impediri legibus. Diſcrepare, Diſſentire leges. Alligari, Obligari, Aſtringi, Obſtringi, Conſtringi, Vinciri, Deuinciri, Illaqueari, Irretiri, Tēeri, Diſtineri, Cōtineri, Implicari legibus. Perſequi aliquem legibus ac iure. Coërcere, Frenare audaciam, furores aliquorū leges. Punire, Vindicare, Multare, Supplicio afficere aliquos legem. Lædere aliquos, Nocere aliquibus legē: Opprimi lege. Cedere, Cōmittere ſe legib⁹. Vereri, Timere, Metuere, Seruare, Obſeruare leges, ſanctiones: Metus legū & iudiciorū. Parere, Obtemperare legib⁹, rogationi, ſcripto. Sequi legē, ſcriptū, ſcripturam. Tanti facere, Defendere leges: Defenſio legis : Scripto ſe defendere. Cuſtodia, Cuſtodes, Vindices, Curatores legum, Dimicare pro legibus. Conſeruare leges: Saluis legibus agi aliquid, Viuere, Vigere, Valere, Manere legem. Ignorare leges: Ignarum eſſe legum & iuris. Diffidere rogationi. Contra legem facere, committere aliquid : Contrarium aliquid iuri & legibus. Seiunctum, Remotiſſimū aliquid à legibus : In legem cōmittere. Recedere, Diſcedere à legibus, ſcripto: Tranſire finem legis. Omiſſo legis ſcripto, ſententiam conſiderare. Negligere, Cōtemnere, Reprehendere, Vituperare leges. Obtrectare, Intercedere legi, rogationi. Inimicum eſſe legū. Minitari, Aduerſari, Reſiſtere Obſiſtere legi, rogationi. Impedire, Agitare legē: Procedere nō ſinere rogationē. Abuti legibus. Fugere ſententiam legis. Tranſferre caput legis. Diminuere & infirmare ſententiā. Cōmutare, Corrigere, Nouare, Infirmare, Ex parte commutare legem: Obrogari, Derogari legi. Labefactare, Cōculcare, Reſcidere, Refigere, Abrogare, Repudiare, Reijcere, Abijcere, Irritā facere, Antiquare legē, rogationē. Conſeneſcere, Eripi, Frangere, Perfringere, Conuellere legem: Reuellere tabulam. Euertere, Peruertere, Diſturbare, Perrumpere, Soluere, Diſſoluere legem : & Lege ſolui aliquem. Non teneri lege: Emitti ex legis laqueis. Tollere, Extinguere, Demergere, Incendere, Conflagrare leges: Incendiū, Buſtum, Interitus legum. Intermitti, Silere leges. Carere lege. Sine lege eſſe, aut facere aliquid. Repetere leges era

ptas. Reddere, Restituere leges.

Legitimus, nach Gesatz gericht. *Iustus*, Gerecht. *suprà*. *Rogatus*, *Promulgatus*, Angebracht / Außgekündigt.

Legislator, *Lator*, *Scriptor*, *Rogator*, *Autor legis*, eyn Gesatzgeber.

Adiuncta) Tot rogatores, Tali dignitate, Peritus & callidus legum scriptor. Iustus rogator. Stultus scriptor. *Actiones*.) Aliud voluisse & sensisse scriptorē. Defendere voluntatem autoritatemq; scriptoris. Diffidere voluntatem scriptoris cū scripto. Corrigi voluntatem scriptoris. Explicari sensum latoris.

Sancire, Auffsetzen / Setzen / Ordenen. & L.34 *Rogare*, Anbringen. *Promulgare*, *Statuere*, *Constituere*, *Edicere*, *Mandare*, *Iubere*, &c. Außkünden / Gebietē. L.34.

Legitimè, nach Gesatz. *Iustè*, *Rectè*, *Verè*, &c. *suprà*, L.46.

PRIVILEGIVM, eyn Freiheyt.

Adiuncta) Tyrannicum, Nefarium priuilegium. Vis, Crudelitas priuilegij. *Actiones*) Ferre, Irrogare priuilegium. Rata esse, Tollere priuilegia.

Exlex, Frei / dem Gesatz nicht vnterworffen.

CONSVETVDO, eyn Gewohnheyt. v. & L.30. *Institutum*, eyn Satzung. *Mos*, *Ritus*, eyn Weise / Sitte. *Vsus*, der Gebrauch. *Vita*, *Disciplina*, &c. L.55.

Adiuncta) Plena rei, Varia consuetudo. Vni mores, & non mutatæ leges. Bona consuetudo: Optimus, Prçclarus mos. Elegans, Pura & incorrupta, Mirifica, Vnctior, splendidiorq;, Iucundissima, Libera consuetudo. Austerus mos & modus. Incondita consuetudo. Insulsus mos. Indocta, Vitiosa, Corrupta consuetudo: Mos vitiosus. Prauissima regula, Deprauatio consuetudinis. Peruersus, Malus mos. Mala, Impia, Dissoluta, Periculosa, Lubrica, Immanis & barbara consuetudo. Communis consuetudo, mos, vsus. Vulgaris & forensis vsus, consuetudo. Vsitata, Vsitatiss. consuetudo, mos. Ciuilis, Externus mos, consuetudo. Popularis & ciuilis vsus. Militaris, Regia consuetudo, mos. Senatoria consuetudo. Oratorius vsus. Accusatorius, Meretricius mos. Maiorum consuetudo, mos, institutum. Patrij mores, ritus, institutum. Superior, Vetusta consuetudo: Vetus, Veterum, Pristinus mos, consuetudo: Vetustas consuetudinis: Antiquus, Obsoletus mos. Noua consuetudo, mos: Insulsus & nouus mos. Diuturna consuetudo, vsus. Quotidianus vsus, consuetudo, Perpetua consuetudo. *Actiones*) Gigni, Nasci consuetudinē: Serere, Constitui mo-

res.

ſes. Relinqui, Tradi à maioribus conſuetudinem, morē. Adſciſcere, Adferre, Referre conſuetudinem. Transferri aliquid ad vſum, morem, inſtitutum noſtrum. Inducere morem: vel aliquid in morem: Introducere conſuetudinem. Venire rem in conſuetudinem: Vſuuenire: Incidere aliquid in conſuetudinē. Increbeſcere conſuetudinē. Suſcipere aliquid vitam conſuetudinemq́; Accipere morem à maioribus: Receptum vſu, Poſitum in more, inſtitutoq́; maiorum eſſe aliquid. Eſſe conſuetudinē, morē: & Conſuetudinis, Moris eſſe. Minùs in vſu eſſe rem. Verſari aliquid in vſu atque hominum more. Dare, Concedere aliquid conſuetudinem: Ferre, Pati, Præſcribere, Poſtulare aliquid morem. Probare aliquid conſuetudinem: & In conſuetudine probari: Comꝓbare, Cōfirmare aliqd cōſuetudinē, morem. Scire legem & conſuetudinē: Nouiſſe leges, inſtituta, mores, iura: Cognoſcere inſtituta: Notam, Notiſſ. eſſe conſuetudinem, morem: Peritus, Peritiſſimus conſuetudinis, moris, vſus: Percallere vſum rerum: Nec hebetem, nec rudem eſſe in conſuetudine. Adduci, Impelli, ꝓhiberi conſuetudine. Interdictum aliqd eſſe à lege, aut more. Obſequi, Parêre conſuetudini, mori, aut moribus. Imitari conſuetudinem. Vti conſuetudine. Agere, Facere, Efficere, Perficere aliquid more, inſtitutis, conſuetudine, ritu: vel ad morem, conſuetudinē. Habere, Tenere, Retinere conſuetudinē, morem. Tueri mores legesq́;. Seruare, Conſeruare conſuetudinē, morē. Alere, Manere, Permanere conſuetudinem, morem. Coli, Vigere, Valere, Autoritatem habere mores, inſtituta. Serpere atq; prodire, Terere aliquid conſuetudinem. Emendare conſuetudinē vitioſam. Pœnitere aliquem cōſuetudinis atq; inſtituti. Ignorare morem: Ignarum, Hoſpitē eſſe conſuetudinis, vel in moribus, inſtitutis, conſuetudine ciuitatis: Imperitus morum. Repudiare morem. Negligere, Mutare, Commutare, Imutare, Conuellere conſuetudinem, morē. Intermiſſio conſuetudinis. Decedere, Diſcedere, Recedere à, vel de conſuetudine, more. Flectere vſum: Deflectere conſuetudinem de ſpatio: Labi, à via deflectere, ſenſimq́; aliò deduci conſuetudinem. Violare, Lædere morem. Vim facere, aut fieri moribus. Obſcurari conſuetudinem. Deprauatio conſuetudinis. Minuere conſuetudinem. Remotum aliquid eſſe, Abhorrere à conſuetudīe, vſu. Contra, Præter conſuetudinem, morem aliquid facere, fieri, accidere. Occidere, Interire, Tolli morem, conſuetudinem.

Conſuetus, Vſitatus, Solitus, Tritus, Ritualis, Gewohnlich/ Gebräuchlich. & L. 30. *Vetus, Inueteratus, Quotidianus,* Alt/ Eingewurtzlet. *Vulgaris, Peruulgatus,* Gemeyn.

Adiuncta.) Tam tritum ac celebratum, quàm &c. Magis, Minùs vſitatus.

 Conſueſ-

Consuescere, Solere, Assolere, Gewohnt sein. *v. L. 30.* *Vsitatè, Vulgariter,* Gewohnlichen/Gemeyniglich. *& L. 30. Ritè,* Gebräuchlich. *Morè,* nach Gewonheyt.

Insolentia, Desuetudo: & Insolitus, Inusitatus, Desuetus, &c. v. L. 30.

DE COMMVTATIVA IVSTITIA.

LOCVS. L.

CONVENTVM, *Conuentus, Conuentio, Contractus, Commerciũ,* eyn Uberkomnuß/Vereynigung/gemeyner Handel. *Communicatio, Communio, Communitas, Consortium,* Gemeynschafft. *Societas, Consociatio,* eyn Gesellschafft. *& L. 52. Negotium, Res, Ratio,* eyn Handel/Sache. *Pactũ, Pactio,* eyn Abrede. *Conditio, Decisio,* Vereynbarũg/Verrichtung.

Adiuncta.) Magna, ampla, expedita negotia: Ratio magna contracta. Multæ res rationesq; contractę. Integræ res)(Controuersæ. Constantia & veritas conuentorum. Suauissima communicatio. Inutile conuentum. Iniquę, Iniquissimę, Nefarię pactiones. Communis, Humana conciliatio & consociatio. Bellicæ, Hostiles, Publicæ)(Priuatæ pactiones. Pristina communio. *Actiones.*) Mittere in negotium, dare partes. Venire rem ad pactionem. Contrahere rem, rationem cum aliquo. Conflare scelerum pactiones societatesq;. Iũgere res rationesq;: Communitate iuncti: Coniuncti & consociati ad communitatem. Facere, Fieri, Conficere, Confici pactiones, pacta, decisionem. Esse inter aliquos, vel cum aliquo communitatem, cõmunionem rei, cõmerciũ. Habere negotiũ, rem, cõmerciũ cũ aliquo. Stare conuentis: Ex pacto, conuento facere, fieri aliqd. Accidere, Effici cõuentum. Agere rem per aliquos: Transigere rem vel negotiũ. Decidere de rebus rationibusq; societatis. Conuenire rem nullo modo posse. Obstrictum teneri pactione. Seruare pacta: Obseruare aliquid ex conuentu. Obtineri aliquid conuentis. Iudiciũ fieri de re. Arbiter decisionis. Manere in conditione atq; pacto, cõmuniõe. Intermitti cõmunicationẽ. Perturbare conditiones pactionesq;. Rescindere pactiones. Dissolui consortium. Relinquere rem.

Contractus, Gehãdelt/Vereynigt. *Cõmunis, Cõmunicat9,*

Gemeyn. *Socius, Cõsociatus*, Gemeyner. *Consors, Particeps*, eyn Mittgenoß. *Pactus*, Bedingt. *Decisus, Trãsactus*, Vberkomen/ Vertragen.

Cõmunicãs, Theylhafftig machẽd. *Pactor, Trãsactor*, eyn Vereyniger/Vertrager.

Conuenire, Vbereyn komen. *Cõtrahere, Agere, Tractare, Negotiari*, Hãdlen. *Cõmunicare, Participare, Impertire*, Mittheylẽ. *Pacisci, Depacisci*, Tãdingen. *Transigere, Decidere*, Vberkomen. *Ferire, Icere*, Auffrichten.

Adiũcta) Omnino nihil cõtrahere. Satis comodè, Facilè trãsigi. Honestissimè depacisci. Studiosiùs, Vehemẽter, Grauiter, Accuratè, Prudẽter, Fãiliariter, Precibus, Optimè agere cũ aliquo. Liberaliter, Perliberaliter, Ornatè cũulateq; tractare. Bẽignissimè agere, comunicare cũ aliquo. Quoquo modo, Qualibet, dũmodo tolerabili conditione transigere cũ aliquo. Austerè agere. Nimis asperè, Parum piè tractare. Iniq; trãsigi. Iniuriosiùs tractari. Sceleratissimè insidiosissimeq; tractare aliquem. Celeriùs, Quamprimum, & minima cum molestia transigi rem. Sæpe, Sæpiùs agere cum aliquo.

Communiter, Gemeyniglich/ Miteynander.

PROPRIETAS, eyn Eygenschafft/Eygenthumb. *Peculium*, eyn Eygengut. *Vsucapio*, Eygenschafft durch langen brauch. *Mancipiũ*, eyn Leibeygener. *Mancipatio*, Eygenthümliche vbergebung. *Dicatio, Addictio, Attributio, Aßignatio*, Zueygũg. *Traditio*, Vbergebũg.

Adiuncta) Singulæ proprietates. Ratæ, Firmiores assignationes. Iniustę vindiciæ. *Actiones*) Cupiditas peculij. Facere, Conficere, Esse attributionem. Habere peculium. Dissoluere assignationem.

Proprius, *Peculiaris*, Eygen. *Suus*, Sein. *Dicatus, Addictus, Mancipatus*, Zugesprochen/ Zugeeygnet. *Tributus, Attributus, Traditus*, Vbergeben.

Adiuncta) Magis, Maximè proprius. Naturaliter tributus.

Mancipare, zu Eygenthumb eingeben. *Vsucapere*, durch langen Brauch ihme Zueygnen. *Dicare*, Zueygnen. *Addicere*, Zuerkennen. *Tribuere, Attribuere*, Zumessẽ. *Dare, Dedere, Cõcedere, Tradere*, Vbergeben. *Arrogare*,

Sumere, Assumere, Asserere, Vendicare, Vindicare, jhm Zueygenen.

Adiuncta) Totum tradere alicui de manu in manum. Totum, Toto animo penitùs dedere, tradere, dicare. Maiore operâ dedere se ad scribendum &c. Tantum, Quantum alicui tribuere, attribuere. Tanti, Quanti addicere aliquid. Plurimum tribuere, vsu capere. Suo iure sibi sumere, assumere, vendicare aliquid.

ALIENATIO, *Abalienatio*, Entfrembdung/Entwendung. *Ereptio, Ablatio, Furtum, &c. L. 76.*

Alienus, Frembd. *Auersus, Abreptus, Ablatus, &c.* Entwendet. *v. L. 76.*

Actiones.) Curare, Appetere, Detrahere aliquid alienum. Abstinere ab alienis.

Alienare, Abalienare, Entfrembden. *Auertere, Derogare, Detrahere*, Entwenden/ Entziehen. *Eripere, Auferre, Spoliare, Furari &c. 76.*

Adiuncta) Manifestè, Quàm obscurissimè, Repentè auertere aliquid.

PETITIO, eyn Bitt/Begehr. *Precis, Precatio, Deprecatio*, Gebätt. *Rogatio, Rogatus, Oratus*, das Bitten. *Adoratio*, Anbettung. *Obsecratio, Obtestatio*, fleissige Bitt/ Flähung. *Supplicatio*, demütigs Gebätt. *L. 31. Imploratio*, Anruffung vmb beistand. *Postulatio, Postulatum*, Forderung. *Flagitatio, Efflagitatio*, Heyschung/ Gutzung. *Sollicitatio*, ernstlichs Anhalten.

Adiuncta.) Magna precis. Omnes, Longæ, Iustæ preces, deprecatio. Æqua, Æquior, Honesta, Breuis postulatio. Diligentissima deprecatio. Humilis ac supplex precis & obsecratio. Miseræ ac luctuosæ preces. Acerba imploratio. Gratiosa, Gratiosissima rogatio. Grauissima postulata. Minis & promissis factæ sollicitationes. Impudens, Valentior, Improba postulatio. Intolerabilia postulata. Ridiculum postulatum. Insulsa efflagitatio. Turpis postulatio. Scelerate preces. Integra petitio. Tacita flagitatio. Communia postulata. Vsitatę formulæ postulationū. Nouum genus postulandi. Solennis precatio. Præsentes, Quotidianæ, Diuturnæ preces. *Actiones*) Constituere obsecrationes. Interponere postulata. Intercedere postulationem. Dare, Relinquere alicui petitionem. Nasci postulationem. Esse, Reliquam esse alicui deprecationem, petitionem. Vti prece, precatione, obsecratione, deprecatione, postulatione. Afferre postulationem, deprecationem: Deferre, Referre ad aliquem postulata. Edere postulata. Petere, Orare aliquid precibus, & obtestari. Cō-

tendere,

tendere, Efflagitare aliquid precibus. Audire preces alicuius. Placari, Permoueri precibus, deprecatione. Accipi postulata. Valere, Autoritatem habere apud aliquem preces. Locum relinquere, Cedere precibus: Concedere postulationi alicuius. Adduci, Deduci, Consequi, Assequi rē precibus. Prodesse alicui preces. Non deesse flagitationi alicuius. Non sustinere preces alicuius. Negligere postulatum. Aspernari, Repudiare preces, obsecrationem. Reprehendere preces. Refragari petitioni: Resistere precibus, postulationi. Oppugnare petitionem. Superari precio postulationem. Relinquere petitionem. Deserere preces. Abijcere postulationem. Deponi atq; abijci petitionem.

Petitus, Begehrt. *Rogatus*, Gebetten. *Postulatus*, *Efflagitatus*, *Sollicitatus*, Erfordert. *Exoratus*, Erbetten. *Exorabilis*, Erbittlich. *Precarius*, Bittlich.

Petitor, *Petens*, *Precator*, eyn Begehrer/ Fürbitter. *Deprecator*, Abbitter. *Rogator*, *Rogans*, *Orans*, eyn Better. *Exorator*, Erbetter. *Obsecrans*, *Implorans*, *Obtestans*, Anruffend. *Postulans*, *Deposcens*, Forderēd. *Flagitās*, *Flagitator*, eyn Heyscher/ Gutzer. *Supplex*, Flehend.

Adiuncta) Frequentia, Dignitas rogatorum. Miser, Calamitosus, Sordidatus, Cum lachrymis, In squalore & luctu supplex. Non iustus rogator. Impudenter petens. Molestus, Assiduus & acer flagitator. Sæpiùs rogans. *Actiones*) Mittere aliquem, Præbere se deprecatorem. Exhibere, Conferre se, Confugere supplicē ad aliquos: Ire supplicem alicui: Adire, Accedere, Venire supplicem ad aliquem. Abijcere se, Iacēre ad pedes supplicem: Manus tendere alicui supplicē, vel supplices. Esse supplicem aliquorū, fidem obtestari, misericordiam implorare. Obsecrare aliquem supplicem. Misereri supplicum. Occurrere supplicibus misericordiam. Obsequi, Concedere aliquid, Non debere posse roganti, postulanti. Opem ferre supplicibus. Leuare, Erigere, Sustentare, Ferre supplicē, preces sustinere. Aspernari, Repudiare supplicem. Refragari petenti: Negare, Recusare aliquid roganti, postulanti. Deesse roganti. Deserere implorantem auxiliū. Reijcere à pedibus, Absterrere & excludere à se supplicem.

Petere, Begehren. *Precari*, *Deprecari*, *Rogare*, *Rogitare*, Bitten. *Corrogare*, zusammen Bitten. *Orare*, Bätten. *Exorare*, Erbätten. *Obsecrare*, fast Bitten. *Testari*, *Attestari*, *Contestari*, *Obtestari*, häfftig Bitten/ Bezeugen. *Appellare*, Ansprechen.

chen. *Inuocare*, I*mplorare*, *Supplicare*, Anruffen/Flähen. *Requirere*, *Postulare*, *Poscere*, *Deposcere*, *Exposcere*, Fordern/Heyschen. *Reposcere*, widerum̃ Fordern. *Stipulare*, Fordern zuuersprechen. *Sollicitare*, *Exigere*, Anhalten. *Contendere*, *Flagitare*, E*fflagitare*, ernstlich Bitten/vmb etwz Anligen.

Adiuncta.) Magnopere aliquid petere, rogare, orare, obsecrare, contendere. Maiorem in modum petere, rogare. Nihil magis contendere. Maximè petere, postulare. Maximopere, Maxima contestatione petere. Summè, Summopere petere. Tantũ, Quantũ, Tantopere petere. Multa rogare: Multis & supplicibus verbis orare: Plus petere: Pluribus verbis contendere, rogare, contendere. Etiam atq; etiam petere, rogare, orare, contendere. Vehementer, & Vehementer etiam atq; etiam petere, rogare, orare, postulare, contendere. Valde petere, rogare, contendere. Admodum flagitare. Planè rogare, orare, postulare. Prorsus contendere. Penitùs, Præcipuè rogare. Mirificè contendere. Libentissimè supplicare. Vltrò orari, rogari. Diligenter, Diligentissimè petere, rogare, supplicare, contendere. Acriùs rogare, postulare. Intentiùs petere. Maiore, Ardentiore, Omni studio, cura petere, rogare, contendere. Familiariter rogare. Amantissimè obsecrare. Blandè & concinnè rogare: Blandiùs petere. Precariò rogare: Precibus omnibus orare & obtestari: Precibus, querelis, lachrymis, Flentem petere, flagitare, orare, obsecrare, obtestari. Supplicem, Humili & supplici oratione petere, orare, obsecrare. Non nimis submissè supplicare. Per deos, Per fortunam, Per dextram, Per senectutem, cineres &c. obsecrare, obtestari, orare. Pro coniunctione & beneuolentia, Apertè, Palàm, Nominatim, Ordinatim, Audacter petere, rogare aliquid. Impudenter, Impudentissimè postulare, contendere. Conuicio efflagitare. Iure rogare, obtestari. Honestè contendere: Rectum, Honestum, Æquum petere, postulare. Necessariò petere, Auspicatò rogare. Facilè exorare. Pudenter, Pudentissimè rogare, petere: Verecundiùs contendere. Paululum deprecari. Breuiter petere. Tacitè rogare. Negligenter petere: Remissiorem esse in petendo. Molestè rogare. Frustrà implorare. Iniuriâ postulare. Publicè supplicari. Diu multumq; rogare. Iamdiu postulare, flagitare. Statim petere. Sæpe, Sæpiùs, Creberrimè, Assiduè petere, rogare, implorare. Non desistere, Non defatigari, Finem non facere in rogando, supplicando. Serò, Seriùs petere, flagitare. Totos dies precari. Quotidie flagitare. Semper rogare, poscere, flagitare.

Precario, *Suppliciter*, Bittlich/ mit Bitt. *Demisse*, *Sūmisse*, Vndthäniglich/ Flählich.

Adiuncta.) Non nimis summisse.

PROMISSIO, *Promissum*, eyn Verheyssung. *Repromissio*, gegen Verheyssung. *Pollicitatio*, freiwillige Verheyssung. *Receptū*. eyn Verwilligung/ Vertröstung. *Professio*, Fürgebung. *Sponsio*, *Sponsum*, *Stipulatio*, eyn Zusagung/ Versprechung. *Obligatio*, Verbindung. *Fideiussio*, Gutwerdung/ Verbürgung.

Adiuncta.) Vberius, Maius promissum. Grandis sponsio. Multa promissa. Infinitæ pollicitationes. Constantia promissi, & mira fides. Fructuosissima ꝓfessio. Grauior & difficilior obligatio. Angustissima formula sponsionis. Cruenta, Tetra, Scelerata, inuisa nec diuturna, nec salutaria)(Honesta, Integra, Gloriosa, Plena lætitiæ, pietatis, Inutilia promissa. Perniciosa promissio. Recens stipulatio, repromissio. *Actiones*) Promittere promissionē, ꝓmissa. Facere, Fieri ꝓmissa, spōsionē. Incitare aliquos pollicitationibus: Excitare promissis. Lacessere sponsione: Corrumpere, Depellere à re spe, promissisq;. Alligare aliquem sponsione, stipulatione: Concludere in angustissimam formulā sponsionis: Sponsor promissorū. Deberi aliquid ex stipulatione. Tenere aliquos promissis. Expetere, Repetere, Exigere, Flagitare promissum. Stare promissis. Seruare, Facere, Efficere promissum: Conficere munus promissi. Agere ex sponso. Patrare, Soluere, Persoluere promissa. Satisfacere promisso, sponsioni. Consequi promissa aliquorum. Decipi stipulatiuncula. Infirmari, conuelli stipulationes. Reclamare promissis. Certare, Vīcere sponsione. Interuertere promissum & receptum.

Promittens, *Pollicens*, *Profitēs*, Verheyssend / Zusagend. *Spōsor*, *Fideiussor*, *Præs*, *Vas*, eyn Bürg.

Adiuncta.) Boni prædes. Vltrò pollicentes. *Actiones*) Fieri sponsorem, prædem, vadem. Obstringere se prædibus. Dare prędes, vadem. Accipere sponsorem, vadem. Esse sponsorem pro aliquo. Teneri prædes. Appellare sponsores. Vendere prędes. Liberare vadem, sponsores.

Promissus, Verheyssen. *Receptus*, Vertröstet/ Verwilligt. *Professus*, Fürgeben. *Desponsus*, *Stipulatus*, Versprochen/ Zugesagt. *Obligatus*, *Alligatus*, Verbunden. *Astrictus*, *Obstrictus*, *Deuinctus*, Verpflicht.

Adiuncta.) Magno beneficio alicuius magnoq; merito obligatus: Officijs magnis veteribus deuin-

deuincti: Pignoribus magnis & multis obligatus. Magis obstrictus beneficio: Maximis beneficij vinculis obstrictus, deuinctus. Tam, Quàm, Plus quàm obligatus. Ita alligatus, vt non discedat.

Promittere, Verheyssē. *Appromittere*, gäntzlich Versprechen. *Repromittere*, dargegen Verheyssen. *Polliceri*, Freiwillig Verheyssen. *Recipere*, *Profiteri*, Auff sich nemmen/ Fürgeben. *Spondere*, *Præstare*, Zusagen/ Versprechen. *Deferre*, *Offerre*, Anbieten. *Alligare*, *Obligare*, *Astringere*, *Obstringere*, *Deuincire*, Verbinden.

Adiuncta) Valde, Magis obligare. Mirandum in modum profiteri, offerre, polliceri. Tàm, Quàm obligare. Prolixè polliceri. Tanta, tamq; multa profiteri: Plus, Omnia polliceri, recipere. Cumulatissimè & liberalissimè polliceri, promittere. Bene promittere: Bona fide, Benignè, Benignissimè polliceri, promittere. Libenter, Vltro polliceri & recipere, deferre. Gratis, Pro certo polliceri. Metu coactum, aut dolo deceptum promittere. Vana & inania polliceri. Frustrà recipere. Celeriter polliceri. In perpetuum obligare, obstringere, deuincire. Sempiterna re obligare.

IMPETRATIO, *Adeptio*, Erlangung. *Concessio*, *Concessus*, *Permissio*, *Permissus*, *Facultas*, *Potestas*, Zulassung/ Gestattung. *& L. 30. Gratificatio*, *Obsequium*, *Indulgentia*, Willfahrung. *Patientia*, Gedult. *L. 47.*

Adiuncta) Omne obsequiū. Grata permissio. *Actiones*) Tueri aliquos obsequio. Dari, Tribui aliquid concessu alicuius. Efficere aliquid, Mitigare aliquem patientia atq; obsequio. Delectari obsequio. Abuti obsequio alicuius. Valere impetrationes. Discedere ab obsequio. Conseruari)(Tolli obsequium.

Impetratus, Erworben/ Erlangt. *Concessus*, *Permissus*, Zugelassen/ Gestattet.

Impetrans, *Obtinens*, *Potiens*, Erlangend. *Indulgens*, *Patiens*, Zulassend/ Gestattend. *& L 48.*

Impetrare, Erlangen. *Adipisci*, *Assequi*, *Consequi*, *Nancisci*, Zuwegen bringen/ *infrà*. *Tenere*, *Obtinere*, Erhalten. *Potiri*, Erobern. *Concedere*, *Permittere*, *Dare*, *Tribuere*, *Impertire*, Zulassen. *& L. 51. Pati*, *Ferre*, *Sinere*, *Tolerare*, *&c.* Gestatten. *Obsequi*, *Indulgere*, Will-

Willfahren. *Gratificari, Morigerari, Morem gerere, Deseruire*, Zugefallen sein/ oder thun. *&* L. 52.

Adiuncta) Maiorem spem impetrandi nancisci. Maximè obsequi alicui. *M*ediocriter adipisci aliquid. *M*inùs obtinere aliquid. Libenter impetrare aliquid, obsequi alicui: Libentibus omnibus obtinere aliquid. Omnia summa alicuius gratiâ impetrare. Facilè, Facillimè, Nullo negotio impetrare, obtinere aliquid. Sine vlla dubitatione obtinere. Summo cum furore adipisci. Minùs honestè impetrare. Priuatim impetrare. Abiecta cunctatione adipisci.

RECVSATIO, Wägerung/ Abschlagung. *Repudiatio*, Verwerffung. *Frustratio*, eyn Fähler.

Actiones.) Suscipere, Facere aliquid sine recusatione.

Recusans, Wägerēd/Abschlagend. *Renuens*, Widerend.

Recusatus, Abgeschlagen. *Repudiatus*, Verworffen. *Contemptus, Spretus, &c.* Veracht. L. 52. *Inoratus*, Vnerlangt.

Recusare, Wägeren/ Widerē. *Repudiare, Reÿcere*, Verwerffen. *&* L. 28. *Abnuere, Renuere*, Versagen. *Negare, Denegare*, Abschlagen. *Grauari*, sich Beschweren. *Spernere, Aspernari, Contemnere, &c.* Verachten. *Frustrari*, eynē Fähler schiessē.

Adiuncta) Vehementer, Valde recusare. Tam præcisè negare: Sine vlla exceptione præcidere. Supercilijs aliquibus renuere. Propè subnegare aliquid.

NEGOTIATIO, Nundinatio, Handelung/das Marcken mit kauffen oder verkauffen. *&* L. 74.

Adiuncta) Immanis, Noua nundinatio. *Actiones*) Traducere rē ad suum quæstum nundinationemq́; Fieri, Esse nundinationem.

Negotiator, Mercator, eyn Handelsmann. L. 74.

Negotiari, Nundinari, Mercari, Handlen/ Marcken. L. 74. *& infrà eodem* L.

PROSCRIPTIO, offene Anschlagung / Feylbietung. *Venditio*, Verkauffung. *Fiducia*, Verkauffung auff Widerlösung.

Adiuncta) Magnum genus venditionis. Præclaræ proscriptiones. Ratæ, Firmiores venditiones & assignationes. Autoritas in venditionibus. Fraudulentæ, Irritæ venditiones. *Actiones*) Cōmittere alicui fiduciam. Facere,

Fieri proſcriptiones. Accipere fiduciam. Vindicare aliquid venditione. Irritas fieri venditiones, proſcriptiones.

Proſcriptus, Feyl gebotten. *Venalis*, *Vendendus*, Feyl. *Vendibilis*, Käuffig. *Venditus*, Verkaufft.

Actiones.) Proſcribere, Habere, Eſſe aliquid venale.

Venditor, eyn Verkäuffer.

Adiuncta) Varietas venditorum. Liberalis venditor. Fraus nulla venditoris. *Actiones.*) Vendere aliquid arbitratu ſuo venditorem. Tantum dare, quantum velit venditor. Nouiſſe, Scire venditorem vitium rei. Dicere, Narrare, Declarare, Tacere venditorem vitia, vel incommoda rei. Non licitatorem venditor opponet. Deeſſe venditorē rei.

Proſcribere, Feylbieten / Anſchlagen zuuerkauffen. *Vendere*, *Venundare*, Verkauffen. *Diuendere*, Hingeben. *Venire*, Verkaufft werden.

Adiuncta.) Magno, Pluris, Multò pluris, Quamplurimo, Grandi pecuniâ vendere, venire aliquid. Totum venire alicui. Tanti, Quanti, Parui, Minoris vendere, venire aliquid. Rectè, Præclarè, Quàm optimè, Facilè vendere. Voluntas, Poteſtas vendendi. Palàm, libereq; venire rem. Nominatim vendere. Pretium, Quæſtus in vendendo. Malè, Diſſolutè vendere. Publicè, Sæpe venire aliquid.

AESTIMATIO, Schätzung. *Licitatio*, Feylſchung. *Indicatio*, *Taxatio*, Würdigũg. *Spectatio*, Probierung. *Valor*, *Pretium*, der Werth/ Preyß.

Adiuncta) Magnitudo æſtimationis: Res maioris pretij. Propria æſtimatio, quæ genere valet. Tanta æſtimatio, pretium. Exquiſita pretia, licitationesq;. Certum pretium. Mediocris æſtimatio. Alicuius pretij res. Paruum pretium. Optima, Æqua, Æquior, Ferenda, Tolerabilis, Grata æſtimatio. Iniquitas atq; improbitas æſtimationis. *Actiones.*) Dignari, Dignum aliquid eſſe æſtimatione. Cōnſtituere æſtimationē, pretium. Exquiri pretium, & fieri licitationes. Habere æſtimationem. Vendere, Mercari, Coëmere rem aliquo pretio. Enumerare pretium. Accipere rem in æſtimationem. Vti æſtimatione. Indicari æſtimationem. Expleri partem licitatione. Ferre nullo modo poſſe æſtimationem. Obſcurari, obrui atq; interire rem, alterius æſtimatione. Non habere pretium. Iacere pretia rerum.

Aeſtimatus, Geſchätzt.

Aeſtimator, eyn Schätzer. *Licitator*, eyn Bieter.

Actiones) Apponere, vel Opponere licitatorem.

Aeſtimare, Schätzē. *Licere*, *ri*, Fäylſſen. *Péndere*, Wägē. *Cōſtare*, Koſtē. *Indicare*, *Iloqui*, den Preiß anzeygen.

Adiuncta.) Magni, Magno, Permagno, Tanti, Quanti æstimare: Licere tanti. Pluris, Plurimi, Carè, Cariùs, Dimidio cariùs, Minoris, Tenuissimè, Nihili, Nihilò æstimare. Gratis constare. Semel indicare eloqui. Vsq; eo liceri. Non desistere liceri.

EMPTIO, eyn Kauff. *Emacitas*, Kauffgierigkeyt. *Redemptio*, Widerlösüg/ Bestehung eyns Wercks.

Adiuncta) Ius, Temeritas redemptionis, Contagio emptionis. *Actiones.*) Facere, Fieri emptionem, redemptionem. Bene emere aliqua emptione.

Emptus, Gekaufft. *Redeptus*, Erkaufft, Widergelößt.

Emptor, eyn Käuffer. *Redemptor*, eyn Widerlöser/ oder Bestcher eynes Wercks.

Emax, Kauffgierig. *Manceps*, eyn Käuffer oder Bestcher vmb eyn genannt Gelt.

Actiones.) Reperire, Apponere, Fieri mancipem. Esse emptorē. rei, Conducere op9 redemptorē Exigere pecunias mancipem. Curare, Soluere &c. pecuniam redemptori.

Emere, Kauffen. *Coëmere*, zusamen Kauffen. *Redimere*, Widerkauffen/ Bestehē oder Verdingen. *Mercari*, *Nundinari*, Handlen. L. 74.

Sumere, Annemmen. *Parare*, *Comparare &c. infrà.*

Adiuncta) Magno, Tāti, Quanti emere, sumere. Tāto pretio mercari rem. *Multò*, Vel vitâ, Priuatis incommodis libentissimè redimere aliquid. Propè dimidio cariùs emere. Paruo, *Minoris* emere, redimere. Vilissima & parua re maximā redimere. Bene, Bona ratione, nihil ab inuito, aut per iniuriam emere. Ad suam vtilitatem nundinari ius. Quæstu & lucro emendi duci. Nihil curare de emendo. Facultas redimendi. Publicè, Serò redimere.

Auctarium, eyn Zugab im Kauff.

LOCATIO, eyn Verleihung/ Verdingung.

Adiuncta) Pretiosa, Scelerata locatio. *Actiones*) Facere locationem. Spoliare locatione.

Locatus, *Elocatus*, Verliehen/ Verdingt.

Locator, eyn Verleiher.

Locare, *Elocare*, *Addicere*; Verleihen/ Verdingen.

Aduncta) Maxima pecunia locare opus faciendum. Non minus, Palam, Publicè locare.

CONDVCTIO, Lehenung/ Dingung. *Redemptio*, Bestehung.

Adiuncta) Temeritas redēptionis. *Actiones.*) Fieri, Renunciari conductionem.

Con-

Conductus, Gelehenet/Gedinget. *Redemptus*, Bestande.

Conductor, Lehener. *Redemptor*, Besteher.

Conducere, Lehenen/Dingē. *Redimere*, Bestehen.

Adiuncta) Magno, Nimium magno, Magno pretio conducere. Malè redimere.

MERCES, eyn Lohn. *Mercedula*, eyn Löhnlin. *Pretium*, *Præmium*, Belohnung. & L. 51. *Stipendium*, Soldt. *Salarium*, Lidlohn. *Arbitrium*, geschätzter Lohn. *Autoramentum*, Hafftgelt/Lauffgelt/Wartgelt. *Iusta*, Kosten vnd Lohn. *Euangelia*, Bottenbrodt.

Adiuncta) Magna, Nimium magna merces, pretiū. Tanta, Quanta merces, pretium. Summum pretiū. Cumulus mercedis. Parua merces, pretium. Tam multa pretia. Certa merces, pretium. Non iniqua merces. *Actiones*) Statuere, Constituere alicui mercedem, pretium. Conficere pretium. Proponi mercedem. Decidere cum aliquo pretio: Pacisci pretium. Vendere, Mercari, Emere, Coëmere, Redimere, Assequi aliquid pretio. Conducere, Astringere aliquem mercede. Euocare probitatem mercede. Duci, Adduci, Conduci, Induci, Deduci, Abduci à re pretio, mercede. Commoueri, Vinci, Superari, Corrumpi pretio. Addictā habere fidem, religionem &c. Perficere aliquid pretio ac mercede. Delinire aliquem pretio. Merere, Mereri stipendia. Desiderare, Quærere, Petere mercedem: Arbitria petere. Poscere pretium. Flagitare, Exigere mercedem, Afferre pretium pactum. Dare, Tribui, Persolui mercedem, præmium, pretium, stipendium: Abitria funeris solui. Numerari stipendium, mercedem. Pendere pretium. Afficere stipendio. Iusta præbere. Collocare bene pretia ac munera. Esse alicui mercedem, aut pro mercede. Accipere, Comparare, Assequi mercedem, pretium. Augeri mercedes. Amplificari pretium. Duplicari mercedem. Emerita esse stipendia. Carere mercede.

Mercenarius, eyn Taglöhner. *Merens*, *Meritus*, *Promeritus*, Verdienend/Verdiēt. & L. 52. *Emeritus*, der Außgedient. *Opera*, *Operarius*, eyn bestelter Taglöhner/ Werckmann. *Autoratus*, mit Lohn verhafft.

Adiuncta.) Plurimæ, Paucæ operæ. Egens mercenarius. Barbari operarij. Publicæ operæ, publicè coactæ. *Actiones*) Conducere, Comparare, Emere, Cogere operas. Vti mercenarijs. Cofirmare operas. Ædificare, Disturbare aliquid operis. Prohibere aditu operas. Deesse operarios.

Merēre, *ri*, Verdienen. *Commerère*,

merere, *Promereri*, wol Verdienen. *Emereri*, Außdienen. *Autorari*, mit Geldt verpflicht werden.

Adiuncta) Sestertijs aliquot merere. Bene, Optimè, Præclarè)(Malè, Perniciosius &c. mereri, promereri. Diligentissimum esse in promerendo. Annuum tempus emeritum habere.

Meritò, auß Verdienst/ Billich.

GRATIA, *Gratificatio*, Gutthat oder Willfahrung vnd Gunst. & L. 52.

Gratuitus, vmb Gunst geben oder gethan.

Gratificari, Dienst thun/ vnd sonst Willfahren.

Gratis, *Gratuitò*, Vergebens.

LARGITIO, *Corruptela*, Geschenck/ Mieth/ Bestechung.

Adiuncta) Magna, Maxima, Modica, Tanta, Infinita, Simulata, Improba, Turpis, Perniciosa, Popularis largitio. *Actiones*.) Consectari aliquid largitione. Moliri corruptelam. Facere, Fieri largitionem. Vti largitione. Proponi alicui, Ostentari largitionem. Concitare, Prolectare, Corrumpere aliquos, Cæcare mentes largitione. Capi spe largitionis & promissionibus, Deuinctum habere aliquem largitione. Adipisci aliquid per largitionem. Explere se, Saturari largitione. Fundum non habere, Exhaurire fontem liberalitatis. Resistere largitionibus. Remittere largitionem.

Largitor, *Corruptor*, eyn Bestecher. *Præbitor*, *Emptor*, der Gibt/ mit Gelt besticht. *Diuisor*, der Gelt zu Bestechung außtheylt.

Corruptus, mit Gelt bestochē.

Venalis, *Venditor*, der sich Bestechen lässet.

Actiones) Proponere. Habere venalem fidem &c.

Corrumpere, *Emere*, *Redimere*, Bestechen. *Tentare*, mit Gelt versuchen zubestechē.

Adiuncta.) Palàm redimere se pecunia. Turpi largitione corrumpere.

Incorruptus, *Integer*, Vnbestochen.

MVTVATIO, Entlehenung.

Mutuum, *Vtendum*, *Creditū*, Geliehens. *Depositū*, eyn Hinderlegt oder Vertrawt ding. *Permutatio*, eyn Tausch.

Adiuncta) Minuta, Quadrantaria, Publica permutatio. *Actiones*.) Facere permutationem cum alquo. Dare, Accipere, Sumere mutuam pecuniam. Habere depositum. Vti improbè credita pecunia. Reddere, quæ vtenda

tenda acceperis, depositum. Solutio rerum creditarum. Recuperare depositam pecuniam.

Mutuus, Entlehenet. *Creditus*, *Commodatus*, Geliehen. *Depositus*, Hinderlegt. *Permutatus*, Vertauscht.

Crediter, eyn Außleiher/ Schuldglaubiger. *Creditrix*, eyn Außleiherin.

Actiones) Malè agere cum creditoribus. Fraudare creditores.

Mutuare, Leihen. *Mutuari*, Entlehenen. *Credere*, *Commodare*, *Accommodare*, *Committere*, *Dare*, *Suppeditare*, Geben/ Vertrawen/ Fürsetzen. *Deponere*, Hinderlegen. *Permutare*, *Commutare*, Tauschē/Verwächßlē

Adiuncta.) Plus, Cum quęstu permutare. Temerè credere. Modū constituere credendi. Publicè commodare.

Mutuè, *Mutuò*, *Mutuùm*, Lehens weiß.

PIGNVS, *Hypotheca*, eyn Pfand/ Vnderpfand. *Satisdatio*, gethane Versicherung. *Satisacceptio*, empfangene Versicherung. *Obses*, eyn Leystburg/ Geysel.

Adiuncta) Magna, Multa, Minùs multa pignora, obsides. Aliquot satisdationes. Præcipuus obses. *Actiones*.) Imperare, Mittere obsides. Dare pignora, obsides, hypothecas. Tradere aliquid pro pignore. Relinquere, Accipere obsidem. Auferre pignora. Esse aliquid pignori. Habere ab aliquo obsides. Obligatum tenere aliquem pignorib⁹. Cogere aliquem pignoribus. Retinere pignora. Terrere aliquē pignoribus. Decedere de hypothecis, & eas alteri tradere.

Pignerator, eyn Pfandherr.

Pignerare, eyn Pfand nemmen. *Oppignare*, zu Pfand versetzen. *Satisdare*, Bürgē oder Versicherung geben. *Satisaccipere*, Versicherūg annemmen.

Satisdatò, auff Versicherte weise.

QVAESTVS, *Lucrū*, Gewynn. *Quæsticulus*, *Lucellum*, eyn Gewynnlin. *Quæsitum*, Gewonnen Gut. *Confectio*, *Collectio*, *Adeptio*, Erobe-rūg/Samlung/Vberkommung. *Vsura*, *Fœnus &c. infrà eodem L.* *Commodum*, *Emolumentum &c. v L.45.*

Adiuncta.) Magnus, Maximus quæstus, lucrū: Magnitudo quæstus, lucri. Tantus, Quantus quæstus, lucrum: Tantum lucri. Immanes, Immensi & intolerabiles quæstus: Immensum atq; infinitum lucrum. *Maximè fœ-*

nè fœcundus, vberq; quæstus. Plus, Quàmplurimum lucri. Cumulus quæstus. Duplex quęstus. Nimium lucri. Mediocris quæstus. Minus lucri: Aliquid lucelli. Honestus, Concessus quæstus. Præclarum lucrum. Liberales)(Illiberales & sordidi quæstus. Improbissimus quæstus, lucrum. Turpissimus, Odiosus, Meretricius, Frumentarius quæstus: Lucra frumentaria. Forensis, Iudiciarius, Communis, Domesticus, Paternus, Nocturnus, Immortalis quæstus. *Actiones.)* Cupidum esse quæstus. Studio, Causa quæstus, vel lucri facere, vel fieri aliquid. Quærere, Ostendi lucrum. Reuocare res ad lucrum prædamq;. Commoueri spe quęstus. Duci quæstu & lucro. Sequi quæstum. Inire rationem quæstus. Instituere, Constituere quæstum. Metiri omnia quæstu. Conuertere, Conferre, Traducere, Accommodare rem ad quæstum. Redigere se totum ad quæstum. Inueni re viam quæstus. Exigere lucra. Tollere, Eripere aliquid lucri nomine. Dare alicui, Addere, Conferre, Numerare lucrum. Venire, Peruenire ad aliquem, Attingere aliquem lucrum. Cedere alicui, Comparare sibi quæstum. Versari, Occupari in quæstu, compendio, rapinis. Accipere lucrum. Facere, Fieri quæstũ, lucrum in re vel ex re. Abuti re ad quæstum. Habere quæstui prædæq; rem. Esse aliquid quæstui. Lucri aliquid esse. Ponere aliquid in lucro. Viuere de lucro. Pasci quæstu. Relinquere pecuniam in quæstu. Procurator, Minister, Custos quæstus. Accedere multum ad quæstum. Repleri domum quæstu. Exhaurire quæstus. Ligurire, Deuorare lucrum. Satiari quæstu. Improbari, In odia hominum incurrere quæstus aliquos. Contemnere atque despicere lucrum. Abducere aliquem, Transferre animum aliò à quæstu. Reijcere, Minui, Non sufficere, Non nouisse quæstum.

Quæstus, zu Gewyn dienend. *Quæsitus, Lucrifactus,* Gewunnen. *Comparatus, Collectus, Corrogatus,* Vberkommen / Gesamlet. *Parabilis,* leicht Zubekommen.

Adiuncta.) Multò quæstuosius aliquid. Bene partus. Honestè, Magno labore, Plurimo sudore & sanguine, Virtute)(Vitijs, Improbè, Malè parta.

Quærere, Acquirere, Lucrari, Lucrifacere, Gewinnen. *Lucrifieri,* Gewonnen werden. *Parare, Comparare,* Zuwegen bringen. *Consequi,* Erlangen. *Nancisci,* Vberkommen. *Potiri,* Erobern. *Facere, Conficere, Colligere, Cõciliare, Corrogare,* Machẽ / Samlẽ. *Ferre, Auferre,* Daruon bringen / oder

oder tragen. *Recuperare*, widerumb Bekommen.

Adiuncta) Quàmplurimum lucri facere. Tantum, Quantum auferre. Valde conciliare. Abundè potiri. Minùs lucrifacere. Honestè rem quærere. Cùm honore consequi. Studiosè comparare. Gratis auferre. Impunè lucrari. Improbissimè, Turpissimè, Vi & rapinis comparare. *P*er scelus nancisci. Multo labore colligere, comparare. Vndiq; colligere. Iampridem abstulisse. Antè collectum conseruare. Multis pòst annis recuperare.

SVMMA, *Sors*, *Caput*, die Hauptsumm / oder eyne Summa.

Adiuncta) *M*axima, Fatalis summa. *Actiones*) Facere, Conficere, Fieri summam. Referre ad summam. Subducere, Complere, Explere sum̃am. Detrahere de, vel è summa, capite: De viuo detrahere, resecare. Demere de capite: Decessionẽ facere de summa. Remittere aliquid de summa, capite. Imminuere summas. Carere sorte.

FOENERATIO, Wucherũg. *Fœnus*, Wucher. *Vsura*, *Quæstꝰ*, *Census*, der Zinß. *Centesimæ*, Zwölff võ Hundert. *Anatocismus*, der Zinß vom andern Zinß.

Adiuncta.) Maius, Minus, Grande, Graue fœnus: Grauissimæ vsuræ. Iniquissimum fœnus. Impudentia fœnerationis. Solida vsura. Binę centesimę. Ex triente fœnus. Quaternę centesimæ. Tolerabile fœnus. Menstrua vsura. *P*erpetuum fœnus. *Actiones*.) Inductum vsuris credere. Dare fœnori pecuniam. Transferre pecuniam ad fœnerationem & quæstum: Occupare pecuniam fœnere. Versuram facere iniquo fœnore. Pendere vsuram: Pensitare centesimas. *R*eferre pecuniam ex fœnore. Ducere fœnus, centesimas. Laborare de vsura soluenda. Accipere fœnus: Auferre pecuniam pro vsura. *S*ustentari vsuris. Conseruare vsuras. Renouari fœnus. Contentum esse vsurâ, centesimis, anatocismo. Trucidari fœnore. Recusare fœnus. *C*onsistere vsuram. Liberare aliquem vsuris. Sine vsuris non reddere.

Fœnerator, eyn Wucherer. *Quæstuarius*, auff Gewynn gerichtet.

Adiũcta) Greges fœneratorum. Pauci, Acerbissimi fœneratores.

Fœnerari, Wuchern. *Defœnerari*; mit Wucher aussaugen.

DEBITIO, Schuldigkeyt. *Debitum*, eyn Schuldt. *Aes alienum*, Geldtschuldt. *Nomen*, eyne Post der Schulde. *Reliquum*, eyn Rest.

Adiuncta) Magnum, *M*aximum æs alienum, nomen. Magnitudo æris alieni. Tantum æs alienum. *M*ulta nomina. Aliquantum, Aliquantulum æris alieni

alieni. Paruum, Leue, Tenue, Bonum, Certum nomen. Fides nominum. Falsum, Vetus, Nouum æs alienum. *Actiones*) Facere, Fieri æs alienum, nomina. Suscipere, Cõtrahere æs alienum. Obstringere, Obruere, Diruere aliquem ære alieno. Incidere in æs alienũ. Habere, Crescere æs alienum. Debere pecuniam certis nominib⁹. Esse in ęre alicui⁹: In nominibus pecuniam esse alicui. Referre nomen in tabulas, in codices. Habere, Digesta habere nomina in codice: Relinquere nomen in aduersarijs. Premi, Opprimi, Planè perditum esse ære alieno. Relinquere æs alienum. Consectari debita. Vrgere nomen, debitum. Petere, Torqueri debitione rei. Exigere nomina, debita. Soluere, Dissoluere nomen, debitum, æs alienum. Explicare, Expedire, Exoluere nomen, debitum. Retribuere debitum. Donare, Condonare æs alienum, debitam pecuniam. Liberare, Leuare aliquem ære alieno. Exire ære alieno. Induci, Mutari, Transferri, Æstimari alteri nomẽ. Inficiari, Auertere nõen. Fraudari debito.

Debitor, eyn Schuldner. *Debitus*, Schuldig. *Aeratus, Obæratus*, mit Schulden beschwärt.

Adiuncta) Iãdiu debita pecunia. *Actiones.*) Negare debitores se versuram fecisse. Addicere debitoribus creditorem. Condonare pecunias debitoribus.

Debere, Schuldig sein. *Obligari, Teneri*, Verhafft sein/ *suprà eodem L.*

Adiuncta.) Maximas pecunias, Paulò minùs, Tantum, Quantũ Satisdatò, Ex societate, Priuatim debere alicui.

EXACTIO, Einforderũg der Schulden. *Sollicitatio*, Anmanung zur Bezahlung.

Adiuncta) Acerbissima, Publica, Superior, Extrema exactio. *Actiones.*) Expectare exactionem. Cogere aurum de exactionibus. Auertere aliquos à sollicitatione.

Exactus, Eingefordert.

Exactor, *Coactor*, eyn Einsamler/ Schuldforderer.

Exigere, *Redigere*, Schuld heyschen. *Cogere, Exprimere, Extorquere*, Schuld erzwingẽ. *Appellare, Admonere, Vrgere*, zur Bezahlung mahnẽ/treibẽ. *Petere, Postulare, Flagitare &c. suprà.*

Adiuncta) Magis exigere, quàm rogare. Faciliùs exigere. Vi exprimere, extorq̃re. Acerbiùs exigere. Biẽnio cõfecto appellare.

SOLVTIO, Bezahlũg. *Pensio*, Zinßbezahlũg. *Repræsentatio*, bare Bezahlung. *Versura, Mutatio creditoris*, Bezahlung mit auffgenomenem Gelt.

Adiuncta.) Tantarum pecuniarum versura. Difficillima tempora solutionis. Magno, iniquissimo fœnore versuram facere.

Prima, Altera, Tertia pensio. Mensium aliquot versura. *Actiones)* Debere pensionem. Sustinere solutionem nominis. Exigere pensionem. Facere, Fieri versuram. Soluere pensionem, versurâ. Impediri solutionem.

Solutus, *Persolutus*, Bezahlt/ Abbezahlt.

Soluere, Bezahlẽ. *Dissoluere*, *Exoluere*, *Persoluere*, Abbezahlen. *Numerare*, *Annumerare*, Darzahlen. *Pendere*, *Pensitare*, Zinsen. *Dependere*, *Appendere*, Darwegen. *Repræsentare*, Vberreychen/bar Bezahlen. *Aperire*, *Expedire*, *Explicare*, Entrichten. *Dare*, Geben. *Satisfacere*, Vernügen.

Adiuncta.) Ingentem pecuniam pendere. Omnem pecuniã persoluere. Tantum, Quantum exoluere, persoluere. Satis persoluere. Præclarè soluere. Summo studio persoluere. Optimâ fide annumerare, appendere. Ex lege, Sine mutatione, Sine versura dissoluere. Facilè dependere. Difficile esse persoluere. Nihil omnino soluere pro re. Ad diem soluere. Serò dependere.

ACCEPTVM, die Einnam. *Perceptio*, Empfahung. *Quæstus*, *Adeptio &c. suprà*. *Actiones)* Referre, In codicem referre acceptum.

Captus, *Acceptus*, Eingenommen/ Empfangen.

Capere, *Accipere*, *Percipere*, Einnemmen/Empfangẽ.

Adiuncta.) Plus, Contra leges, Publicè accipere.

DATVM, *Expensum* die Außgab. *Impensa*, *Impendium*, *Sumptus*, angewendter Kosten/Vnkosten.

Adiuncta.) Magna, Maior impensa: Nimis magni, Maiores, Maximi sumptus. Tanta impensa: Sũptus tanti tamq; profusi. Multæ impensæ. Infiniti, Profusi, Effusi, Liberales, Exigui sumptus. Minor impensa: Minimus, Nullus sumptus, impensa. Meliores impensæ. Certus, Necessarius, Legitimus, Publicus, Annuus, Quotidianus, Perpetuus sumptus. *Actiones.)* Rẽ indigere sumptus. Imperare, Describere, Decernere alicui, Dare, Suppeditare, Suggerere sumptus. Erogare in sumptus. Sustentare sumptibus. Deseruire alicui sumptu. Mutuari ab aliis in sumptũ. Haurire, Habere sumptũ alicunde. Suppetere copias quotidianis sumptibus. Suscipere labores, sumptus. Instituere, Inducere, Afferre, Inferre, Adhibere sumptus. Ponere, Impendere, Insumere, Facere, Fieri sumptus, impensas in rem. Esse sumptui rem: & Sumptum esse in re. Viuere, Dominari sumptibus. Prodire extra modum sumptu & magnificentiâ. Abire in sumptus fructꝰ aliquos. Progredi rem ad sumptus. Nepotẽ euadere sumptu.

Explerẽ

Expleri cupiditates impēsa. Ferre expensum. Referre expēsam pecuniam. Sustinere, Ferre, Tolerare sumptus. Exhauriri sumptibus. Recusare impendium. Reprehendere sumptus. Parcere sumptui. Minuere, Extenuare sumptus. Leuare sumptu. Remittere, Remouere, Detrahere, Tollere sumptus. Vacuum, expertem, solutum ac liberum esse à sumptu, molestia &c. Sine sumptu, impendio, impensa facere aliquid.

Datus, Expensus, Impensus, Insumptus, Außgeben/Angewendt. *Sumptuarius*, zum Kosten oder Außgeben gehörig. *Sumptuosus*, Köstlich. *Magnificus, Splendidus, Lautus*, Reilich. L. 52.

Dare, Expendere, Impendere, Außgeben. *Insumere*, Kosten anwenden/Verbrauchen. *Exhaurire*, Erschöpffen.

Adiuncta) Plus, Non vnum teruncium insumere.

DE DISTRIBVTIVA IVSTITIA COMMVNI.

Locvs LI.

LAVS, eyn Lob. *Laudatio, Collaudatio*, Lobung. *Cōmendatio, Prædicatio*, Rhümung. *Celebratio, Celebritas, Fama, Nomen, Existimatio, Decus, Splendor, Ornamentum &c.* Berühmter Nam. v L. 45. *Gloria, Gloriatio*, Rhum/Preiß. *Præconium, Elogium*, herrlicher/offenlicher Rhum. *Palma*, scheinbarer Preiß. *Plausus, Applausus, &c.* L. 25.

Adiuncta) Magna, Maior, Maxima laus, comēdatio, plausus, applausus. Tanta, Quāta laus, commēdatio, celebritas famę, plausus. Summa, Amplior, Ampliss. laus: Amplitudo laudis. Multū, Plus laudis, comēdationis. Accessio, Cumulus comēdationis. Infinita, Latè longèq; diffusa laus: Plausus infiniti. Par, Eadē, Modica, Exigua, Tēuis laus: Nō multū laudis. Nō vulgaris commēdatio. Honesta laus: Hōestiss. Iustæ laudatiōes. Certa, Satis idonea, Melior, Vera, Veriss. Solida laus, laudatio Diligēs, Diligētiss. Accurata comendatio. Grauissima atq; ornatiss. laudatio, comendatio. Præclara, Pulchra laus, laudatio. Illustris, Illustrior, Excelso & illustri loco sita laus. Insignia, Ornamenta, Monumenta laudis. Egregia, Eximia, Singularis laus, commendatio. Excellentia laudū. Mira,

Admirabilis laus: *Mirificum* genus commendationis. *Prima* commendatio. Diuina laus, cōmendatio. Iucunda laus. Dulcissima commendatio. Gratissima laus: Grata prædicatio. Voluptatem)(Molestiam habens commendatio. Inanis, Falsa laus, laudatio. Turpis laudatio. Bellica, *Militaris*, Imperatoria, Regia, Forensis, Oratoria laus. Censorium elogium. Popularis laus, fama. Communis, Bonorum cōsentiens laus, cōmendatio. Domestica laus, præconiū. Aliena, Noua, Quotidiana, Assidua, Immortalis, Æterna, Sempiterna laus, præconium. Immortalitas, Perpetuitas laudis: Perpetua cōmendatio & fama. *Actiones*) Excitare laudes. Hortari aliquem, Nasci, suscipi, institui ad laudē. Egere commendatione. Indigere commendationis. Desiderare, Adamare laudem, gloriam, commendationem. Cupidum, Auidissimum esse laudis: Versari in cupiditate laudis & gloriæ. Appetere, Expetere laudē. Studere laudi: Studio laudis inflammare, Flagrare, Trahi. Cogitare de laude: Spectare ad laudes à puero. Metiri aliquid, Duci laude. Incumbere, Accurrere ad laudem. Sequi, Persequi laudē. *Contendere* ad laudem & gloriam. Quærere, Venari, Captare laudem, gloriam, plausum. *Pete*re laudem, vel laudis cursum. Postulare laudis monumentū. Implorare fidem & commendationem alicuius. Dignum, Dignis. aliquem, vel aliquid esse laude, comēdatione, gloriatiōe. Polliceri alicui comēdationem. Despōsa, & despōsata alicui laus. Debere laudē alicui. Decernere, Facere laudationē. Deferre palmam. Ponere rem in laude alicuius. Dare alicui laudi: Laudationem, Palmam, Plausum dare. Concedere, Tribuere, Attribuere, Contribuere laudē. Affingi laudē. Impertire alicui laudē, pconiū, plausum. Afficere laude. Laudare rem veris laudibus: Commendare aliquem comendatione diligentissima. Decorare, Ornare, Onerare, Cumulare, Amplificare laude. Ferre aliquid in laudibus: Efferre, Ad cœlum ferre, efferre laudibus: Tollere, Extollere, Euehere laudibus: & Ad, vel In cœlum tollere, extollere, euehere laudibus. Illustrare, Celebrare, Memorare laudem, vel laudes alicuius. Scribere laudationem: Incidere in sepulchro, Legere, Recitare elogium. *Canere*, Prædicare, Silentio non præterire laudes alicuius. Pertinere aliquid ad laudem. Conducere laudi alicuius. Patere aditum laudis alicui. Peruenire ad laudem: Libare, Asciscere, Colligere vndiq;, Cōsequi, Assequi, Adipisci, Parere sibi laudem. Nasci, Proficisci, Duci alicūde laudē. Parare, laudem. Accedere, Cōfluere ad aliquos laudem, honorem &c. Capere, Accipere, Habere laudem, commendationem, gloriam. Esse alicui rem laudi: & Laudem esse alicuius: & In laude esse, positum esse aliquem. Versari, Viuere in laude: Florere laude: & Laudem florere in familia: Clarissimus, Abundans laude. Excellere, Excellentem esse in aliquo genere laudis. Superare alium, Non inferiorem altero esse laude.

de. Afferre, Adiungere aliquid ad laudes. Spectatorem, Adiutorem esse laudum alicuius. Fauere laudi alicuius: Fautorem esse laudis. Delectari commendatione alicuius: Probare commendationes. Valere apud aliquem, Pondus, Momentum habere commendationem. Vti laudatione, elogio, commendationibus: Vsui, Adiumento, Ornamento esse, Commodare, Vtilitatem afferre commendationem. Adiuuari, Assequi, Consequi, Conficere, Obtinere aliquid commendatione. Perfrui laude: Percipere fructum, Gustatum habere laudis. Seruire, Consulere, Suffragari alicuius laudi, existimationi, gloriæ. Tueri, Conseruare, Propagare laudem, gloriam. Cumulum addere, accedere commendationis. Renouare commendationem. Communicare, Cōmunem esse laudem cum aliquo: Socium, Participem esse laudis. Commoueri, Excitari laudibus alicuius: Æmulum existere laudum. Dolere laude aliena: Inuidere laudi: Inuidus laudis. Deesse laudibus alicuius: Commendationem alicuius deesse. Contemnere laudem, plausus: Despicere prædicationem. Prætermittere prædicationem de laude alicuius. Obtrectator laudum alicuius. Obliuisci laudis. Pertimescere de laude, honore, fama. Agi laudem alicuius. Abducere aliquē à laudibus. Deserere decus, laudem. Delibare, Detrahere aliquid de laude. Eripere, Præripere, Transferre, Transfundere laudem. Euertere commendationem. Depeculari laudem, honoremq;. Minuere, Imminuere laudem. De commendatione deminuere aliquid: Cumulum diruere de laudibus alicuius. Extenuare verbis, Obscurare laudes: Obscuritatem afferre laudibus. Obteri, Senescere, Ad nihilum venire laudem. Vindicare ab obliuione atq; silentio laudem. Tolli laudationem decretam. Spoliari laudatione, celebritate. Restituere laudem gloriamq;: Instauratione laudum lætari. Emori laudem. Orbari decore & laude. Abesse à laude. Carere laude. Sine commendatione adipisci honores &c.

Laudabilis, Löblich. *Laudandus, Collaudandus*, Zuloben. *Laudatus, Commendatus*, Gelobt/Beuohlen. *Cōmendatitius*, zu Beuehlen dienlich. *Prædicabilis, Prædicandus, Decorandus*, Rhümlich. *Celeber, Celebris, Celebrandus, Celebratus, Concelebratus*, Berümbt. *Gloriosus, Gloriandus*, Lobs vnd Ehren wähert. *Probabilis, Probandus, Probatus*, Lobwürdig/Bewährt. *Plausibilis*, jederman Gefällig.

Adiuncta) Nulla res vnquā gloriosior, commendatior. Eò laudabilior. Tam celebris, tam clarus. Valde probandus. Inprimis laudabilis. Omnium consensu laudatus: Plurimis iu-

dicijs celebratus. Satis commendatus. Bene laudatus. Naturâ, Sua sponte, Per se, sua vi, Sua pulchritudine specieq; laudabilis, laudatus. *Publicè*)(Priuatim celebratus. Præclaris monumentis ad omnem memoriam commendatus. *Actiones*) Referre ōnia ad id quod laudabile est. Facere, Efficere aliquem laudabiliorem.

Laudator, eyn Lober. *Laudatrix*, *Commendatrix*, eyn Loberin/Beuehlerin. *Prædicator*, Rhümer. *Plaudens*, mit lauter stim̃ Lobend.
Adiuncta.) Decem laudatores. Voluntarius laudator. *Actiones*) Vti laudatore. Dare laudatorē.

Laudare, Loben. *Collaudare*, *Dilaudare*, zugleich Loben/ fast Loben. *Commendare*, Beuehlen. *Celebrare*, Rhümen/Preisen. *Prædicare*, Lob außkünden. *Benedicere*, Guts nachreden. *Gloriari*, L. 45. *Plaudere*, *Applaudere*, mit hellē Lob zustimmen. *Probare*, *Approbare*, *Comprobare*, Gefallen lassen. & L. 53. *Magnificare*, Hochhalten oder Preisen. *Decorare*, *Ornare*, *Adornare*, Zieren mit Lob. *Cantare*, *Decantare*, Lob singen/ außruffen. *Ferre*, *Efferre*, *Tollere*, *Extollere*, Erheben.
Adiūcta.) Magnopere laudare, commendare: Maiorem in modum commendare: Maximè laudare, commendare, applaudere. Tantopere, Tātum, Quantum, Summè laudare: Summis laudibus in cœlum efferre: Amplissimis honoribus decorari. Valde, Nimis valde, Vehementer laudare, comprobare. Copiosè, Copiosissimè, Magnificè laudare. Pluribus verbis, Etiam atq; etiam, Penitùs cōmendare. Omni sermone. Constante fama celebrari. Pleno ore, *Mirabiliter*, Sūma cum admiratione laudare, commendare. Ad cœlum efferre, vel extollere laudibus. Nimium ornari, exornari. Satis commendari: Nunquam satis dignè, Pro dignitate ne laudare quidē satis commodè posse. Præclarè commendare, Optimè prædicare. Honoratè, & honorificè, & grauiter de aliquo p̄dicare: Honorificentissimè laudare: Quàm maximè honestè & pro dignitate ornare. De meliore nota commendare. Libenter, Libētissimè prædicare. Diligenter, Diligentissimè, Quàm diligētissimè laudare, cōmendare. Studiosè, Studiosissimè, Maiore studio, cura, sollicitudine laudare, commendare. Amicè & magnificè laudari. Intimè commendari. Grauiter & verè, Grauissimè laudare, commendare. Religiosè & sine ambitione commendare. Verè, Verissimè, Veris & proprijs, & diuinis laudibus laudare. Iurè, Optimo iure, Iure ac meritò

tò laudare, ornare. Ritè, Ornatè laudare. Quàm ornatè, quàm honorificè prædicare. Exquisitissimis verbis laudare. Gloriosiùs prædicare de se. Apertè)(Occultè laudare. Palàm prædicare. Breuiter & modicè laudare. Cum exceptione, Miserabiliter, Publicè laudare. Populari gloria decorari. Rumore multitudinis laudari. Æterna triumphi laude decorari.

Laudatè, *Laudabiliter*, Löblich.

REPREHENSIO, *Vituperatio*, Scheltung. *Castigatio*, *Obiurgatio*, Züchtigung. *Expostulatio*, *Obtrectatio*, *Obiectatio*, Verweisung/ Fürwerffung. *Accusatio*, *Crimen &c.L.35. Probrum*, *Opprobriũ*, eyn Fürwurff. *Exprobratio*, Auffrupffũg. *Inuectio*, Anfahrung. *Maledictio*, *Maledictum*, Vbelredung. *Conuicium*, *Calumnia*, *Contumelia*, Schmähung/Lästerung. *Minæ*, *Minatio*, *Comminatio*, Trewung.

Adiuncta.) Magnum conuicium, minæ: Maior calumnia: Maxima vituperatio, contumelia, conuicium. Longa obiurgatio. Grande conuicium. Summa vituperatio, contumelia. Tantum, Quantum probrum, contumelia. Multa probra, contumeliæ. Plenę omnium probrorum epistolæ: Omnes contumeliæ. Variæ reprehensiones, calumniæ. Mirum, Mirificum conuicium. Singulare atque incredibile genus contumeliarum. Vehementer insignis & noua contumelia. Nihil tam volucre, nihil latiùs dissipatur, quàm maledictum. Par contumelia. Mediocres, Paruæ obiurgationes: Minima reprehensio. Quàm minima contumelia. Iusta reprehensio: Iustissimum honestissimumq; conuicium. Æquitas expostulationis. Necessariæ obiurgationes. Familiaris reprehensio. Amoris plenissimæ obiurgationes. Salsa reprehensio. Lenior, Parum atrocitatis habẽs obiurgatio, monitio. Leuior reprehensio, minæ. Tolerabilia, ferenda iurgia, maledictio, contumeliæ. Vehemẽs vituperatio. Acerbitatis aliquid habens obiurgatio: Acerbissima calumnia: Asperè & ferociter, & liberè dicta maledicta)(Contumelia carens obiurgatio. Aculeus contumeliæ. Superbia in contumeliis. Cum iniuria coniuncta contumelia. Maleuolentissimæ obtrectationes. Indigna, Nefaria, Extrema ac miserrima, Insanabilis contumelia. Inanis reprehensio. Fractæ & inanes minæ. Occulta obtrectatio. Tacitum conuicium. Communis vituperatio. Peruulgatum, Ex triuio maledictum. Domestica obtrectatio. Noua contumelia. Quotidianum conuicium. *Actiones.*) Dignum putare, iudicare castiga-

castigatione, obiurgatione, reprehensione, cōtumelia. Arripere maledictum ex triuio. Susceptam obiurgationē reprimere: Incidere obiurgationes. Accedere rarò ad genus castigandi: Recidere ad obtrectationem. Gigni, Nasci cōtumelias ex re. Impendêre minas, terrores &c. Adhibere calumniam. Facere, Fieri alicui conuicium, contumeliam, minas, expostulationem. Scribere ad aliquem cum admonitione, aut obiurgatione. Dici in aliquem maledicta: Intorqueri contumelias. Emittere aculeos seueritatis. Iactare minas. Iácere contumeliā. Obijci aliqd in maledictis: Probrum, Maledictum obijci alicui. Cōijci maledicta in vitam alicuius. Cōferre, Cōgerere, Profundere in aliquē maledicta. Emitti maledictum. Onerare aliquem contumelijs. Arguere aliquo crimine, vituperatione reprehēdere. Inuehi minis contumelijsq; in aliquos: Insequi aliquem minis, contumelia: Prosequi verbis vehementioribus: Consectari conuitijs: Insectari maledictis. Prouocare, Lacessere aliquem maledictis. Ponere aliquid maledicti & cōtumeliæ loco. Imponere alicui contumelias. Attingere, Afficere aliquem contumelia. Figere aliquem maledictis: Vexare probris, maledictis, contumelijs, cōtumeliosissimè, Maledicere turpissimè, Cōcidere &c. Inuri notis maledictorū. Verberare aliquē conuicio: Carpere dente maledico: Lacerare contumelijs. Adduci in sermonem, vituperationē. Incurrere in reprehensiones. Cadere in vituperationem. Subire vituperationem, minas, contumelias. Accipere contumeliam: Excipere conuicium. Esse rem alicui vituperationi, probro, opprobrio. Inesse contumeliam orationi. Habere aliquid obtrectationem, aculeos in reprehendendo. Locum obtinere maledicti. Facere, Fieri aliquid conuicio, minis, contumeliâ; aut cum contumelia. Audire probrum, conuicium, obiurgationem. Ferre, Perferre calumniam, contumeliam, minas. Pati maledicta. Perpeti contumelias. Sustinere conuicium. Obesse alicui maledictum. Tangere aliquem minas. Moueri, Commoueri contumelijs, iniurijs, minis. Permoueri minis. Gaudere obiurgatione. Adduci minis. Violari aures conuicio: Offendi contumeliâ. Proficere aliquid minis: Valere minas. Terrere minis: Deterrere contumelijs. Vereri, Reformidare reprehensionem. Horrere, Pertimescere minas. Operiri atque opprimi contumelijs. Labefacere, Depellere aliquem à re minas. Auertere aliquem ab errore, Deijci animos obiurgatione, conuicio, admonitione. Impediri obtrectatione, conuicio, maledictis. Extrahi rem calumnijs. Cogere minis, conuicio, contumelijs Vrgere, Extorquere veritatem conuicio. Exprimi aliquid per contumeliam. Imperitus, Insuetus conuiciorum, contumelię: Insolens infamiæ. Negligere, Eludere minas. Respondere maledicto, conuicio, contra cōtumeliā. Defendere rem ab obtrectatione. Refutare maledicta. Conqueri contumelias. Vituperare repre-

reprehensiones aliquas. Leniri contumelias. Tollere vituperationem. Coërceri, Repelli, Propulsare contumeliam. Prosternere & obterere obtrectationes. Relinquere reprehensionē, vituperationem. Abstinere maledictis. Cedere minis: Declinare minas. Vitare)(Inuenire vituperationem, contumelias. Fugere reprehensionem, contumeliam, minas: Effugere calumniam, vituperationes, maledictum. Liberari obtrectatione. Extingui maledictū. Vacare cōtumelia rem. Carere reprehensione. Abesse à reprehensione, obtrectatione. Remotam esse calumniam. Sine reprehēsione, Cōtumelia facere, fieri aliquid.

Reprehendēdus, Vituperabilis, Vituperandus, Castigandus, Scheltens wårth. *Castigatus,* Gescholten / oder Gestraafft. *Obiurgatorius, Obiurgandus, Increpandus, Accusandus, &c.* zum Schelten od' Straaffen gehörig.

Reprehensor, Vituperator, Obiurgator, eyn Schelter / Straaffer. *Accusator,* eyn Anklåger / L. 35. *Obtrectator, Obtrectans, Obloquutor, Maledicus,* eyn Vbelreder. *Increpās,* Anfahrēd / Schelltend. *Exprobrans,* Verweisendt. *Contumeliosus,* Schmåhlich. *Conuiciator, Calumniator, Calumnians,* eyn Låsterer / Verleumbder. *Mordax, Aculeatus, Dentatus,* Bissig / Stechend. *Minans,* Trewend.

Adiuncta.) Tam maledicus. Satis aculeatus. Beneuolus obiurgator. Inuidus vituperator. Maledicus conuiciator. Communes obtrectatores. *Actiones.*) Apponere, Opponere calumniatores, reprehensores. Incidere in vituperatores. Esse reprehensores. Habere, Sustinere, Impedire aliquem obtrectatores. Deferri indigna aliquò ab obtrectatoribus. Lædi voce obtrectatorū. Respondere vituperatoribus, conuiciatoribus. Satisfacere Momo. Conuincere, Placare obiurgatores. Locum non relinquere sermoni obtrectatorum. Non ferre obiurgatorem. Tollere obtrectatorem.

Reprehendere, Vituperare, Obiurgare, Schelten. *Castigare,* Züchtigen. *Accusare, Arguere, Coarguere, Redarguere,* L. 35. *Inuehere, Increpare, Corripe,* Anfahrē. *Expostulare, Exprobrare,* Verweisen / Auffrupffen. *Obijcere, Obiectare, Criminari, Culpare,* Fůrwerffen. *Obtrectare, Maledicere,* Vbelreden. *Calumniari, Cōuiciari,* Låsteren / Verleumbden / Schmå-

Schmähen. *Detrahere*, Ehr abschneiden. *Notare*, Schmützen. *Rodere, Carpere, Vellicare*, Nagen/ Zwacken mit Stichworten. *Minari, Minitari*, Trewen & L. 29.

Adiuncta.) Magis reprehendere. Valde vituperare. Vehementer, Vehementiùs obiurgare, reprehendere, minari. Grauiter, Grauissimè reprehendere, vituperare, minari. Copiosè, Verè, Seuerè, Acriùs &c accusare. Cum autoritate, Sicut parens, obiurgare. Acerrimè vituperare. Non mediocriter obiurgare. Non admodum vituperare. Molli brachio obiurgare. Subaccusare. Iu rè obiurgari. Liberiùs accusare. Licentia, Facultas, Petulantia maledicendi. Apertè lu dificari ac calumniari scientem. Palàm vehementer inuehi. Asperè vituperare. Petulanter maledicere, inuehi. Atrociter minitari. Indignius obtrectari. Contumeliosissimè, Turpissimè maledicere. Alieno tempore, necessario expostulare. Sæpe obiurgare. Semper inuehi. Diutiùs calumniari. Raro & inuitum venire ad castigandum.

Maledicè, mit Vbelreden. *Contumeliosè*, Schmählichen/ Ehrverletzlicher weise. *Subcontumeliosè*, eyn wenig Lösterlichen.

PRAEMIVM, Merces, eyn Belohnũg/Lohn. & L. 50. *Honos*. *Honorarium*, eyn Verehrung. *L. 45. Fructus*, der Nutz. *ibidem*. *Beneficium, Donum, Munus, Remuneratio*, eyn Gab/ Widergeltung. *L. 52 Compensatio*, Vergeltung.

Adiuncta.) Magnum, Permagnum, Maius, Maximum, Tantum, Quantum, Summum, Eximium, Amplum, Amplis. Par, Meritum, Contemptum, Nullum, Humanum præmium. *Actiones*) Sperare, Sequi præmia. Commoueri præmijs. Petere, Expetere, Postulare præmium. Extorquere vi & metu honorarium. Dignum, Dignissimum esse, iudicari præmijs. Prõittere, Debere, Constituere, Decernere, Proponere, Exponere, Extare præmium. Inuitare, Elicere præmijs: Euocare aliquid præmiorum mercedibus: Excitari, Adduci præmio. Dare, Tribuere præmium. Donare, Ornare, Afficere præmio. Soluere, Persoluere aliquibus, Communicare cum aliquibus præmia. Esse alicui præmium, Delinire muneribus; deuincire præmijs, beneficijs. Obligare, Corrumpere, Opprimi præmio, astringi mercede. Capere, Consequi, Assequi, Adipisci præmium. Refertus omnibus præmijs. Frui, Abuti præmijs. Expertes facere præmiorum.

Compensatus, Vergolten/ Verglichen.

Dare, Donare, Tribuere, Conferre &c. Geben/ Schencken/ *L. 52. Honorare*, Ehren/ Verehren. *L. 45. Remunerare, ri*, Widergelten. *L. 52. Compensare*, Vergelten.

POENA, eyn Straaff. *Animaduersio, Notatio*, das Einsehen. *Castigatio*, Züchtigung. *Mulcta, Mulctatio*, Geltstraaff. *Irrogatio*, Auffiegung der Straff. *Supplicium*, Leibstraaff. *Luitio*, Bezahlung/ Leidung der Straaff. *Cruciatus*, Peinigung. *Vltio, Vindicta*, Raach. *Talio*, gleiche Widergeltung in der Straaff. *Exemplum*, eyn Beispiel der Straaff.

Adiuncta) Magna, Maior Maxima pœna, supplicium, cruciatus: Magnitudo pœnæ. Tanta, Quanta pœna. Summum supplicium, cruciatus. Extremum supplicium. Singularis pœna, supplicium. Exquisita supplicia. Insignis pœna, supplicium. Multa supplicia. Satis, Plus pœnarum. Tot supplicia. Duplex, Dupli, Octupli pœna. Simile supplicium. Dispares pœnæ. Certa, Certissima, Iusta)(Iniusta, Debita pœna, supplicium. Meritæ, debitæq; pœnę. Digna scelere pœna, supplicium. Legitima, Satis idonea pœna. Clemens castigatio. Mediocris animaduersio. Leuior, Leuissima pœna, supplicium. Grauis, Grauior, Grauissima pœna, mulcta, supplicium. Acre, Acrius, Acerbum, Acerbissimum supplicium, pœna: Acerbitas suppliciorum. Contumelia vacare, ad vtilitatem Reip. referri animaduersionem, & castigationem. Seueritas animaduersionis. Nimis crudelis pœna: Crudelissimum teterrimumq; supplicium: Cruciatus tetri. Tristis, Capitis pœna. Misera mulctatio: Miserrima & crudeliss. supplicia. Improbum, sed non inauditum animaduersionis genus. Inclusum, Commune supplicium, pœna. Diuina, Humana pœna, supplicium. Censoria, paterna animaduersio. Maturius supplicium. Sera, Tardior pœna. Inusitatum, Nouum supplicium, pœna. Recens, Præsens, Sempiterna pœna: Æternum supplicium. *Actiones.*) Committere mulctam. Merere, Desiderare pœnam. Dignum aliquem putare, vel esse pœna, supplicio. Deberi pœnam, supplicium facinori. Teneri, Obligari pœnâ. Minari supplicium. Meditari pœnam, supplicium. Æstimatio pœnæ. Quærere, Conquirere pœnam, supplicium. Excogitare pœnam, supplicium. Inuenire, Reperire supplicium. Parare, Comparare pœnas. Statuere, Constituere pœnam, supplicium, exem-

exemplum, animaduerſionem. Sancire rem pœnâ. Edici, Proponi pœnam, ſupplicium. Interponi pœnam. Eſſe, Extare ſupplicium. Vereri, Timere, Extimeſcere pœnam, ſupplicium: Timor, Metus pœnæ, ſupplicij, animaduerſionis. Angi cruciatu. Flere ſupplicio. Deprecari ſupplicium. Accedere ad pœnam iratum: Duriorem eſſe in animaduerſione. Vſurpari genus pœnæ. Dicere, Irrogare mulctam. Perſequi pœnam. Petere multam, pœnas ab aliquo: Repetere, Expetere, Efflagitari, Depoſci pœnas. Addici ſupplicio. Dare aliquem, Tradi, Duci, Produci, Adduci, Trahi, Trudi, Deprimere, Rapere, Proficiſci, Redire ad ſupplicium. Adhibere ſupplicium. Vti in aliquem animaduerſione & ſupplicio: Afficere aliquem pœnâ, ſupplicio, caſtigatione, cruciatu. Sumere ſupplicium, pœnas. Expromere ſupplicia in aliquos. *Mulctare* pœnâ, mulcta. Puniri ſupplicio. *Plecti* mulcta. Conſtringere, Vindicare, Coërcere ſupplicio. Ferre, Afferre alicui ſupplicium. Accidere alicui, *Recidere* in aliquē pœnam, ſupplicium. Sequi, Inſtare, Appropinquare, Peruenire ad aliquos, Ante oculos verſari, *Præſentem* eſſe pœnam. Subire, Suſcipere, Suſtinere pœnā, ſupplicium: *Mulctam* ſuſtinere. Eſſe, Hærere in pœna. Sentire pœnas. Agitari, Vexari pœnis. Ferre, Perferre, Sufferre pœnas, ſupplicium, mulctam. Non recuſare pœnam. Dare, Pendere, Soluere, Luere pœnas, ſupplicium: Supplicio luere. Expiari aliquid ſupplicio. Satiare, Exaturare animos. Paſcere oculos ſupplicio atq; cruciatu. *Mactare* aliquem ſupplicio, *Confici* cruciatu. Excruciari, Necari, Interfici, Perire ſupplicio cruciatuq;. Moueri, Demoueri ex re ſupplicio. Lugere pœnam. Queri de pœna. Contemnere pœnas. Continere & reprimere ſe à ſupplicio alicuius. Mitior)(Diligentior in ſupplicio. Moram quærere, vel afferre ſupplicio. Mitigare, Leuare pœnam. *Remittere* mulctā, animaduerſionem, ſupplicium: Remiſſio pœnæ: Prætermittere pœnam. Dimittere aliquem è ſupplicio. Reſeruare pœnas, vel ad pœnas, ſupplicium. Depellere mulctam, Liberare aliquem pœnâ, ſupplicio. Adimere, Auferre, Tollere pœnas. Eripi vitam ſupplicijs. Vitare ſupplicium. Fugere, Subterfugere, Effugere pœnam, ſupplicium, animaduerſionem. Diſcedere ſine ſupplicio. Elabi pœnis. Deeſſe, Abeſſe pœnam. Carere ſupplicio.

Puniēdꝰ, Caſtigandꝰ, Straaff würdig. *Punitus, Caſtigatꝰ, Mulctatus*, Geſtraafft. *Vindicatus*, Gerochen. *Notatus*, Auffgezeychnet. *Irrogatus*, Auffgelegt. *Luendus*, Zubüſſen. *Perſolutus*, Bezahlt.

Adiuncta.) Verè, Vehementer, Seuerè vindicatus. Leuiùs punitus. Malè mulctatus.

Punitor, Puniens, eyn Straaffer. *Animaduerſor*, eyn Auffmercker.

mercker. *Vltor*, *Vindex*, eyn Rächer. *Censor*, eyn Zuchtmeyster.

Adiuncta.) Acres & diligentes iudices, animaduersoresq; vitiorum.

Punire, Straaffen. *Animaduertere*, *Notare*, Aufftzeychnen zur Straaff. *Castigare*, Züchtigen. *Mulctare*, Buß vfflegē. *Coërcere*, Zämen. *Plectere*, Straaffen. *Vlcisci*, *Vindicare*, Rächen. *Irrogare*, Aufflegē/Straaff anthun. *Luere*, Straaff außstehen. *Pœnas dare*, *pēndere*, *soluere*, *subire*, *sustinere* &c. *suprà*.

Adiuncta) Maximè animaduertere, plecti. Ita mulctari aliquē vt vitam amittat. Modus puniendi. Leniùs puniri. Iurè animaduerti, plecti. Sua sponte puniri: Moribus & iudicio vindicari. Iram prohibere in puniendo. Sine inuidia plecti. Grauiter animaduerti. Malè mulctari. Contumelia vacare castigationem. Seuerè vindicari. Crudeliter animaduertere, punire. Morte, Sempiterno dolore mulctare.

CAPTIVITAS, die Gefangknus. *Carcer*, *Custodia*, der Kärcker / Thurn. *Vinculum*, *Vincula*, Hafftung/ Bande. *Catena*, *Ferrum*, Ketten/ Eiserin Bande. *Laqueus*, *Neruus*, eyn Strick. *Manica*, Fässelung an Händē. *Pedicæ*, *Compedes*, Fußbande/ Springer/ Stock.

Adiuncta) Procera vincula. Optima, tutissimaq; custodia. Arctius, Arctiss. vinculum. Horribilis, Publica, Priuata custodia. Diuturna captiuitas. Æterna, Sempiterna vincula. *Actiones.*) Inueniri vincula. Ædificari, Fieri carcerem. Dignum aliquem custodiâ iudicare. Decernere alicui custodiam. Reseruare aliquem carceri. Mittere iñ carcerem: Committere custodiæ. Mādare tenebris vinculisq;. Duci in carcerem, vincula: Deduci in carcerem: Abripi in vincula atq; tenebras: Produci & condi in carcerem. Vadere in carcerem. Dare, Tradere in custodiam. Contrudi in carcerem. Collocari in carcere. Conijcere in carcerem, vincula, ferrum. Inijci vincula, catenas alicui. Adhiberi vincula. Circundare custodias. Includere in custodias, carcerem. Vinctum custodijs clausum habere. Capere, Constringere, Irretitum tenere laqueis. Vincire ferro, catenis. Astringere, Constringere vinculis, catenis. Alligare, Colligare vinculis. Esse in carcere, custodia, vinculis, cōpedib⁹. Habitare in carcere. Cōpletum esse carcerem, Non posse capere aliquos. Retinere aliquē vi, custodijs, vinculis. Asseruari custodijs. Arcere, Coërcere, Castigare, Multare, Fatigare vinculis, custodia, carcere. Perferre custodiā. Videre aliquos in vin-

culis

culis. Seruare, Rumpere; Reuellere vincula. Leuari vinculis. Soluere vincula: E catenis solui. Laxari, Relaxari vinculis. Eripere, Surripere, Eximere, Liberare aliquem ex custodia, vinculis, Finem captiuitatis afferre. Emittere è, vel de carcere, custodia, vinculis. Effundere carcerem. Produci, Educi è carcere, custodia. Euolare, Profugere è vinculis. Vitare vincula. Abesse à carcere atq; à vinculis. Reduci in carcerem. Necari in carcere, vinculis, verberibus, supplicio excruciatum.

Captus, *Captiuus*, eyn Gefangener. *Comprehensus*, *Deprehensus*, Ergriffen. *Vinctus*, *Ligatus*, *Alligatus*, *Colligatus*, *Religatus*, *Constrictus*, *Astrictus*, Gebunden/ Gefässlet.

Adiuncta) Plures captiui. Ita astrictus vt nequeat se commouere. Frugi captiui. *Actiones.*) Dedere, Tradere, Teneri aliquē constrictum. Ducere, Redimere, Commutare, Reddere, Soluere, Surripere, Necari captiuos, captos.

Capere, Fangen. *Comprehendere*, *Deprehendere*, Greiffen/ Ergreiffen. *Vincire*, Binden. *Ligare*, *Alligare*, *Colligare*, *Astringere*, *Constringere*, Anbinden/ Fässelen. *Ducere*, *Abducere*, *Deducere*, *Abripere*, Gefangē führen. *Custodire*, *Asseruare*, in Hafftung haben/ Verwaren.

Adiuncta) Facilè, Minùs comprehendi. Vi, Miserandum in modum capere. Turpissimè miserrimoq; spectaculo duci. Vt parricidam, Publicè custodiri: Priuatis custodijs asseruari. Sempiternis vinculis astringere.

Tormentum, *Cruciatus* &c. *Tortor*, *Torquere* &c. v. L. 35.

VERBER, eyn Rute/ oder damit man schlächt/ oder eyn Streych. *Flagrum*, *Lorum*, eyn Geysel. *Virga*, eyn Rute. *Fustis*, eyn Knüttel. *Fustuarium*, Knüttelstraaff.

Adiuncta.) Vis virgarum. Dolor verberum. Metus virgarum. *Actiones.*) Merere fustuarium. Opus esse fustibus. Deprecari vim virgarum. Cæsum verberibus ad supplicium trahi: Expedire virgas. Adhibere verbera. Impingere fustem. Accipi verberibus. Sumere supplicium virgis. Cædere, Verberare virgis, loris: Concidere virgis. Coërcere vinculis verberibusq; Laniari verborum dolore. Repelli fustibus. Necari verberibus. Mori virgis. Contemnere virgas. Ne verberibus quidem deterreri. Depellere verbera, cruciatum deijcere. Amoueri virgas. Referre flagella.

Cæsus, *Percussus* &c. *Verberare*, *Cædere*, *Ferire* &c. v. L. 49.

Su-

SVSPENDIVM, das Hencken. *Patibulum, Furca, Crux*, der Galg/oder Creutz. *Rota*, das Radt. *Palus* eyn Pfahl. *Laqueus*, der Strick / oder das Auffhencken.

Adiuncta.) Multæ, Tot cruces. Satis ſupplicij crux. Quærere laqueos: Morte ac ſuſpendio quærere remedium. *M*inari, *P*roponere, Comparare, *C*onſtituere, Figere, Defigere crucem. Rapere in crucem, ad palum, necem. Alligari, Deligari ad palum. Ferre furcam. Agere, Agi, Tollere, Tolli in crucem. Suffigi cruci. Afficere cruce. Inſerere laqueum collò. Dilationem crucis afferre. Vindicare à terrore crucis. Detrahere ex cruce. Effugere, Reuellere, Abijcere, Tollere crucem. Abeſſe crucem.

Suſpendere, Hencken.

PROSCRIPTIO, Aechtung/ Verbannung. *Publicatio*, Verhäfftung der Güter iñ gemeynen Seckel. *Relegatio*, *Amandatio*, Verweiſung. *Expulſio*, *Eiectio*, *Exactio*, Außtreibung. *Exilium*, Vertreibung ins Ellend. *Fuga*, Flucht. *L. 27.*

Adiuncta) Maximum, Minus malum exilium, eiectio. Turpe, Miſerum exilium: Miſerrimum nomen proſcriptionis. Calamitas exilij. Terribile exilium. Periculum exilij. Acerbiſſima, Crudeliſſima, Noua proſcriptio. *Actiones*) Dignum iudicare exilio. Proponi alicui publicationem bonorum, exilium &c. Minitari, Denunciare proſcriptionem. Sementem fieri proſcriptionis. Ferre proſcriptionem de capite alicuius. Timere eiectionem. Afferre rem exilium alicui. Comprobare, Inſtaurare, Infirmari, Fieri proſcriptionem. *M*ulctare, Coercere, Afficere aliquem exilio. perpeti proſcriptionem. Dependere pœnas exilio. Mitti, Pelli, Expelli, Eijci in exilium. *C*ontemnere, Parui ducere exilium. Ire, Proficiſci, Profugere, Recipi in exilium. Vertere ſolum exilij cauſa. Venire aliquò in exilium. Eſſe, Viuere in exilio. Leuari exilio. Reducere de exilio: Reſtitui in priſtinam dignitatem.

Proſcriptus, eyn Verächteter/ Verbannter. *Proſcribendus*, *Circumſcribendus*, Zuuerbannen. *Publicatus*, Verhäfft zu gemeynem Seckel. *Relegatus*, *Amandatus*, Verwiſen. *Pulſus*, *Expulſus*, *Eeiectus*, *Exterminatus*, *Exactus*, Außgetrieben / Verjagt. *Exul*, *Exulans*, *Extorris*, eyn Vertriebener/Bandyth. *Fugatus*, Flüchtig.

Adiuncta.) Planè, Terris vltimis tele-

relegatus. *Actiones.*) Mulctari bonis, Errare vagum, Excludi vndiq;. Venire aliquò exulem. Consolari exulantem. Iuuare proscriptum. Reuocare eiectos. Reducere, Reportare, Restituere exules.

Proscriptor, eyn Verweiser. *Expulsor*; *Exterminator*, eyn Außtreiber.

Proscribere, Aechten / Verbannen. *Publicare*, Verhäfften. *Relegare*, *Amandare*, Verweisen. *Pellere*, *Expellere*, *Eijcere*, *Exterminare*, *Fugare*, Außtreibē / Verjagen. *Extrudere*, *Exturbare*, Außstossen. *Exulare*, im Elend sein.

Adiuncta) Magnum, Facilè esse eijcere, excludere. Procul amandare. Præcipitem exturbari. Nominatim relegari. Aptissimus locus ad exulandum. Miserum esse exturbari.

REDVCTIO, Widereinführung *Restitutio*, Widereinsetzung. *Reditus*, *Reditio*, *Reuersio* &c. Widereinziehung / *v.* L. 27.

Redux, *Reductus*, *Restitutus*, Widereinkommend / Widereingesetzt.

Restitutor, Widereinsetzer.

Reducere, Widereinführen. *Restituere*, Widereinsetzē. *Redire*, *Reuerti*, Widereinkommen. *Repetere*, *Reuocare*, Widerfordern.

Adiuncta.) Cum multitudine, exercitu reducere aliquem. Cōmodè reducere. In integrum restitui.

VENIA, *Remissio*, *Permissio*, *Concessio*; Verzeihung / Nachlassung. *Impunitas*, *Indulgentia*; *Obsequium*, Vnsträffligkeyt / Gestattung. & L. 50. *Licentia*, *Libertas*, *Facultas*, *Potestas*, Freyheyt / Zulassung. & L. 30. *Vacatio*, Befreyung. *Securitas*, Sicherung. *Pax*, *Locus*, Gönnung / Raum.

Adiuncta.) Tanta impunitas, Aliqua venia. Vix tenuis, Bona, Accommodata alicui venia. Iuuenilis, Diuturna, Sempiterna impunitas, licentia. *Actiones*) Petere veniam, pacem. Deprecari vacationem. Spes impunitatis. Proponi veniam, impunitatem. Assequi impunitatem. Dare veniam, impunitatem, locum. Tribuere veniam. Esse, Habere impunitatem. Ali aliquid impunitate. Dicere, Audire &c. aliquid bona venia, pace alicuius. Redundantes & superfluentes impunitate & licentia reprimere, coërcere. Amittere impunitatem. Tolli ratione ignoscendi.

Impunitus, Vngestrafft. *Inultus*,

nultus, Vngerochen. *Indēnatus*, Vnuerdamt. *&c.L.35.* *Liber, Licentior*, Frej. *Securus, Tutus*, Sicher. *& L.45.* *Condonatus, Concessus, Permissus*, *Datus &c.* Geschenckt/Zugelassen.

Actiones) Dimittere, Abire, Discedere inultum, impunitum. Ferre impunita scelera.

Ignoscere, Verzeihen. *Dare, Cedere, Concedere, Tribuere*, Nachgeben/Zulassen. *& L.50. Remittere, Permittere*, Nachlassen/Gestatten. *Cōdonare*, Schencken. *Parcere*, Verschonen. *Indulgere, Obsequi &c.L. 50. Elabi*, Entrinnen.

Adiuncta.) Maximè parcere. Multa de iure concedere. Totū, Largè dare. Prorsus, Aliquo modo, Semel ignoscere. Gratis parcere. Propensum esse ad ignoscendum. Ad uoluntatem deducere ignoscendi. Nō temerè concedi.

Impunè, ohn Straaff. *Securrè, Tranquillè*, Sicher. *v. L. 45.47.*

AVXILIVM, Adiumentum, Adiutorium, Adminiculum, Opis aliquid, Opera, Hilff/Beistandt. *Præsidium, Subsidium*, Entsetzung. *Defensio, Propugnatio, Conseruatio, Vindicatio*, Schirm/Rettung. *Solatium, Consolatio*, Trost. *Remedium, Medicina*, Leyn Artzenej. *Laxamentum, Relaxatio, Leuatio, Leuamen, Leuamentum, Alleuamentum*, Leichterung/Milterung. *Fomentum*, Wärmung. *Liberatio*, Erledigung. *Recreatio, Renouatio, Reparatio, Redintegratio*, Erlabung/Ergötzung/Erquickung. *Instauratio, Restitutio, Refectio*, Widereinstellung.

Adiuncta.) Magnum, Maximum auxilium, adiumentum, præsidium, subsidium, solatium. Summum auxilium, præsidium. Tantum, Quantum præsidium, remedium. Multa solatia, consolatio, præsidia. Plus auxilij, adjumenti, opis. Tot & tanta adjumenta. Mediocre auxilium. Aliquid, Quicquam opis. Satis præsidij. Parua adjumēta, subsidia. Parum, Minus auxilij: Minima solatia. Pusillum laxamenti. Leue præsidiū: Nihil præsidij: Nullum solatium. Bonū præsidium. Bellissimū subsidium. Honestū præsidium. Præclarū remedium. Fortissimū præsidium. Firmum, Firmissimum auxilium, adjumentum, præsidium. Certū, Certiss. ac tutissimū auxilium, præsidium, subsidium. Præpositum

ac paratum auxilium. Necessaria præsidia. Salutaria solatia, remedia. Grata, Peruulgata consolatio. Acriora remedia. Malum solatium. Nefarium, Voluntarium auxilium. Commune præsidium: Extremum & commune solatium. Aduentitium, Externum adiumentum, auxilium. Transmarinum subsidium. Domestica & forensia solatia. Tarda medicina. Præsens, Nouum, Nouissimum auxilium. Insperatum & repentinum, Improuisum præsidium. Opportunum subsidium. *Actiones)* Egere auxilio, remedijs, medicina: Indigere adiumento, opis. Opus esse auxilio. Desiderare auxilium, remedium. Quærere, Requirere auxilium, adjumentum, præsidium remedium. Inuocare subsidiũ. Conuocare aliquos in auxiliũ. Implorare, Petere, Expetere auxilium, præsidium, adiumentũ, opem, subsidium, medicinam. Postulare præsidium. Efflagitare, Extorquere auxilium. Cõfugere, Descendere, Concurrere ad auxilium, opem, præsidium, remedium. Confidere adiumentis, præsidio. Expectare auxiliũ, opem, subsidium, leuationem. Polliceri auxilium, præsidium: Promissio auxilij. Impetrare liberationem. Inuenire remedia: Reperire medicinam, leuationem. Parare, Comparare auxilium, præsidium, subsidium, remedium. Gignere, Constitui, Collocare præsidium in re. Excitari aliquos ad præsidium. Ire, Proficisci, Currere, Venire alicui subsidio: Subuenire saluti remedijs. Ferre alicui auxilium, adiumentum, opem, præsidium: Afferre, Offerre præsidium, auxilium, medicinam, solatium. Importari adiumenta: Ministrare, Subministrare adiumenta. Ostendere, Adhibere auxilium, adiumentum, remedium, consolationem. Porrigere atq; tendere præsidium. Præbere, Dare solatium, præsidium, opem, laxamentum. Nancisci laxamentum. Auferre plus opis. Reportare solatium. Adiungere sibi auxilium. Esse alicui auxilio, adiumento, præsidio: & Auxilium, Præsidium, Opem, Solatium, Remedium esse alicui. Habere auxlium, adiumentum, præsidium, subsidium, solatium, consolationem, leuationem. Vti auxilio, adiumento, subsidio. Frui solatio. Iuuare aliquẽ auxilio. Consequi aliqd subsidijs. Consolari se solatio. Tueri, Tutari se pręsidio. Defendere, Seruare aliqd auxilio, præsidio, ope. Tegere, Munire aliqd, Septum, Fultum, Ornatum esse. Niti pręsidio. Sustẽtare se subsidio, consolatione. Lenire, Permulcere aliquid consolatione. Leuari luctu aliquo solatio: Subleuari adiumento atq; solatio. Seruari alicuius subsidio: Conseruari auxilio. Parcere auxilio. Inuidere præsidijs. Oppugnare præsidiũ. Retardare, Labefactare, Conuellere auxilium. Effundere remedium. Conuerti ad perniciem, Minui, Diminui, Imminui auxilium. Nudare præsidio. Orbari auxilio. Eripi auxilium, solatium, præsidium. Priuare, Spoliare auxilio, solatio, præsidio. Occidere, Perdere, Amittere præsidium, subsidium, auxilium. Tolli auxilium. Deficere solatium. Deesse auxilium, præsidium.

ſidium. Carere præſidio. Sine ope, ſubſidio, remedio, alleuamento eſſe, vel fieri aliquid.

Adiutus, Geholffen. *Defenſus, Cuſtoditus, Munitus &c.* L. 45. *Laxatus, Relaxatus, Releuatus*, Gelindert/Erleichtert. *Liberatus*, Erledigt. *Recreatus*, Erquickt. *Renouatus*, Ernewret. *Inſtauratus*, Widerauffgericht. *Rediuiuus*, wider Lebendig.

Auxiliarius, Iuuans, Adiuuãs, Adiutor, Behülfflich/eyn Helffer. *Adiutrix*, Helfferin. *Defenſor, Cuſtos, Propugnator*, Beſchirmer. L. 45. *Vindex, Vltor*, eyn Rechner. *Conſolator*, eyn Tröſter. *Liberator*, eyn Erlöſer. *Reſtitutor*, eyn Widerbringer in alten Standt.

Adiuncta) Optimus, Fortiſſimus, Conſtantiſſimus adiutor. *Actiones.*) Dare, Venire adiutorem. Adhibere rem adiutricem. Præbere ſe adiutorem. Capere adiutricem aliquam. Eſſe, Exiſtere alicui adiutorem, adiutricem, vindicem. Aſſequi aliquid adiutore. Habere adiutorem, vindicem. Nemine inueniri adiutorẽ.

Auxiliari, Iuuare, Adiuuare, Helffen/Retten. *Opitulari*, Behülfflich ſein. *Defendere, Propugnare, Seruare, Conſeruare &c.* L. 45. *Succurrere, Subuenire, Adeſſe*, zu Hülffkommen/Beiſtehen. *Proſpicere, Prouidere, Conſulere*, Verſorgen/Berathen ſein. *Solari, Conſolari*, Tröſten. *Mederi*, Heylẽ. *Laxare, Relaxare, Leuare, Alleuare, Releuare, Subleuare*, Leichteren. *Vindicare*, Retten. *Liberare, Eripere, Eximere*, Erlöſen. *Colligere*, Erholen. *Reparare, Reficere, Recreare*, Widerbringen/Erquicken/Ergötzen. *Renouare*, Ernewren. *Excitare, Exuſcitare, Erigere*, Auffrichten. *Exurgere*, Auffſtehen. *Inſtaurare, Reſtituere*, wider Auffrichten. *Integrare, Redintegrare*, Ergäntzẽ.

Adiuncta) Magis erigere. Maximè ſubuenire. Vehementer adiuuari. Valde, Multum iuuare, adiuuare: Permultum opitulari. Plurimùm, Quamplurimùm adiuuare. Cum amœnitate ſumma ſe reficere. Potiſſimùm opitulari. Omni ratione ſubuenire. Satis conſulere. Aliquantum mederi: Aliqua ex parte alleuare. Nonnihil leuare. Paulum relaxare, recreare. Non minùs ſubleuare. Propemodùm ſe colligere. Vix ſe recreare. Nihil

auxiliari, opitulari, adiumento cõesse. Rectè vindicare. Meliùs cõsulere rei. Studiosè subuenire: Omni studio iuuare. Facilè recreare, mederi. Acrioribus remedijs subuenire. Occasiones maiores ad opitulandum habere. potestas opitulandi præcisa. Malo solatio, non multo consolari: Inani & tenui spe consolari. Subitò subuenire. Citiùs adiuuare. Quàm celerrimè succurrere. Quàmprimum subuenire. Sæpissimè leuare angorem. Interdum relaxari. In multos annos prouidere. Ad breue tempus releuari curà &c.

RELICTIO, *Derelictio*, Verlassung. *Destitutio*, Beraubung der Hülff. *Proditio*, Verrahtung. L. 36.

Adiuncta.) Grata alicui relictio proditioq;. Contra naturam est communis vtilitatis derelictio. *Actiones.*) Notare proditionem. Percelli destitutione. Effugere vituperationem relictionis Reipub.

Relictus, Derelictus, Desertus, Verlassen. *Destitutus,* Hülffloß. *Proditus,* Verrathen. L. 36.

Adiuncta.) Nihil desertius. Omnino desertus. Ab omnibus desertus, destitutus. Nemo tam relictus, destitutus. Penè destitutus. Iampridem desertus & relictus. *Actiones.*) Malle se desertũ. Iacêre desertum. Pati desertos esse aliquos. Ferre aliquo animo se destitutum.

Desertor, eyn Verlasser. *Proditor,* eyn Verrähter. L. 39.

Relinquere, Derelinquere, Deserere, Verlassen. *Destituere,* Berauben / Hülffloß machen. *Prodere,* Verrathen. L. 36.

Adiuncta.) Ab omnibus deseri. Imprudentem prodi. Nefariè prodere. Turpe esse deserere aliquem. Subitò, Repentè, Ocyùs, Tardiùs, Nunquam deserere.

DE SPECIALI IVSTICIA DISTRIBVTIVA.

Locvs LII.

RELIGIO, Gottsforcht / Andacht. *Pietas,* Frommkeyt / Gottseligkeyt. *Sanctitas, Sanctitudo, Sanctimonia,* Heyligkeyt. *Sacra, Cerimonia &c.* L. 31.

Adiuncta.) Magna, Maior, Maxima, Tanta, Summa religio: Sanctimonia summa. Diuina pietas: Vtilis religio. Patria. Vetus sanctitas: Antiqua religio. *Actiones.*) Oriri pietatem ex re. Afferre religionem. Venire rem in religionem. Obstringere, Obstringi, Imbui, Præ-

Præditum esse religione. Esse aliquem tanta religione, plenum religionis: *Pietate* aliqua esse. Adesse cum aliquo sanctitatem. Versari in animis pietatem, religionem. Cogere aliquid, religionem. Elucere alicuius sanctitatem. Parem alicui esse sanctitate. Augere pietatem. Superare alios, Superiorem, *Præ*stantiorem esse pietate, religione. Admirari religionem alicuius. Colere pietatem, religionem. Tribuere numini pietatẽ, sanctitatem, religionem. Adhiberi pietatem. Confici rem religione. *Placare* deum pietate, religione, sanctitate. Præmium dari pro pietate. Tueri se sanctitate, religione. Deducere aliquem à pietate, religione. Delere, Tollere religionem, sanctitatem, pietatem. Nullam esse sanctitatem: Sine vlla religione versari.

Religiosus, Gottsförchtig. *Pius*, Fromm. *Sanctus*, *Sacrosanctus*, *Sacer*, Heylig. *&* L. 31. *Verens*, *Venerans*, als Gott förchtend / oder Verehrend.

Adiuncta.) Nemo sanctior. Vnus omnium sanctissimus.

Sacrare, *Consecrare* *&c.* Heyligen. *v.* L. 31. *Colere*, *Venerari*, *Vereri*, *Timere deum*, Gott Ehren. *&c. v.* L. 1.

Adiuncta) Maximè, Multò magis colere deum. *Multa* venerari deum. Diligenter, Tanta cura, Piè, Religiose, Religiosissimè, Sanctissimè, Castissimè colere.

Religiosè, Gottsförchtiglich/ Andächtiglich. *Piè*, Gottseliglich. *Sanctè*, Heyliglich. *&* L. 31.

IRRELIGIO, Vngottseligkeyt. *Impietas*, Gottlossigkeyt. *Profanatio*, Entheyligung. *&* L. 31.

Irreligiosus, Vngottsförchtig. *Impius*, Gottloß. *Profanus*, Vnheylig. *&* L. 31. *Sceleratus*, *Nefarius*, *&c.* L. 46.

Adiuncta.) Quàm, Admodum, In omni religione impius. *Actiones.*) Rationem habere deos piorum, & impiorum. *Placare* iram dei impium. Pœna, Supplicium in impios, consceleratos.

Impiè, Vngöttlich. *Nefariè*, *Sceleratè* *&c.* L. 46.

PIETAS, Gehorsam gegen Eltern. *Reuerentia*, *Obseruantia*, *Veneratio*, *Honos*, *Cultus*, Ehrerbietung. *Obedientia*, *Obtemperatio*, Gehorsamkeyt.

Adiuncta.) Magna, Maior, Maxima pietas: *Magnitudo* obseruantiæ. Plenum, *Plenissimum* pietatis aliquid. Summa pietas, obseruantia. Singularis, Insignis, Commemorabilis, Mira, Incredibilis, Diuina, Par, Nimia pietas. Diligens cultus, Iusta veneratio. *Clara*, Iucun-

da, Tacita, Præsens pietas. *Actiones*) Quærere laudem pietatis. Esse, Præditum esse aliqua pietate: In aliquo esse pietatem. Deberi pietatem alicui. Deferri & dari honorem. Tribui officium & cultum. Adhibere reuerentiam aduersus aliquos. Præstare pietatẽ alicui. Vti pietate. Colere pietatẽ Obseruantiâ, Per obseruantiam colere aliquem. Merere stipendia pietatis. Desiderare, diligere, colere aliquem summa pietate. Habere venerationem. Adductum, Excitatum pietate facere aliquid. Seruire pietati. Satisfacere aliquibus pietate: Nullum officium pietatis deesse. Retinere aliquos obseruantiâ. Perspicere, Videre alicuius pietatem, obseruantiam. Diligere obseruantiam. Defendere pietatem, partes pietatis. Capere, Percipere fructum pietatis. Gratiam referri pietati. Fraudi esse pietatem alicui. Simulatio pietatis. Lędi pietatem. Deducere aliquem à pietate. Excludere obseruantiam. Omittere pietatem. Non habere rationem pietatis. Tolli, Deesse obseruantiam.

Pius, Gehorsam. *Obseruans, Reuerens*, Ehrerbietig.

Reuerendus, Obseruandus, Venerandus, Colendus, Ehrwürdig. *Obseruatus, Cultus, Honoratus*, in Ehren gehalten.

Colere, Honorare, Ehren. *Vereri, Reuereri, Venerari*, in Achtung haben. *Obseruare*, Ehrerbieten. *Obedire, Obtemperare &c.* Gehorchen.

Adiuncta) Maximè colere. Multa venerari deos. Plurimùm reuereri. Vehementer colere, vereri, obseruare. Summa obseruantiâ colere. Inprimis, Præcipuè colere. Præ cæteris colere & obseruare. Mirificè, Patris loco, In parentis loco colere: Sicut alterum parentem obseruare. Augustè sanctéq; venerari. Vt deũ venerari, vereri; In numero deorum colere, venerari. Commodiùs, Studiosè colere. Diligenter obseruare & colere: Suauissimè diligẽtissimeq; colere. Perofficiosè, & peramanter obseruare. Castè, Beneuolẽtia sempiterna, Absentẽ, memoria colere.

Piè, Gehorsamlich. *Reuerenter*, Ehrerbietiglich. *Honoratè, Honorificè*, Ehrlich. L. 45.

IMPIETAS, Gottloser Vngehorsam. *Irreuerentia*, Verachtung der Eltern.

Impius, Impiè, &c. suprà.

VERITAS, *Verum*, die Warheyt. *Veriloquium*, Warhaffte Rede. *Certum, Accuratum, Planum, Apertum, Manifestum &c.* etwas Gewisses. v. L. 53.

Adiuncta.) Magna vis veritatis: Maxima veritas in re. Summa veritas. Nihil verius. Omnes numeri

numeri veritatis. Perspicua, Patefacta veritas: Lux veritatis: Insignitæ notæ veritatis. Simplex ratio veritatis. In occulto latere, In profundo demersam, aut abstrusam esse veritatem, verum. Emergere veritatem depressam. Gratam, Molestam, Acerbam alicui esse veritatem, ex qua nascitur odium. Simile, Simillimum aliquid, Similitudo veri, vel veritatis. Forma, Species, Imago veritatis. Insigne veri. Æterna, Sempiterna veritas. *Actiones.)* Cupidum esse veritatis: Cupiditas veri. Diligere vera. Amicum, Amiciss. Cultorem esse veritatis: Propensiorem esse ad veritatem. Postulare, Exigere ab aliquo veritatem. Imitari, Suscipere veritatem. *R*eferre animum ad veritatem. Dirigere aliquid ad veritatem. Quærere verum: Inquisitio veri: Exquirere veritatem, verum: Inuestigare veritatem, verum: Inuestigatio, Indagatio veri. Inuenire, Reperire veritatem, verum: Inuentio, Inuentor veritatis. Consequi, Effici, Patefieri, Explicari veritatem, verum. Notum alicui esse verum: Notas veritatis, vel veri apparere: Experiri veritatem: Cognitio veri. Dispicere, Perspicere verum: Perspicientia veri. Videre, Cernere, Intueri verum, veritatem. Iudicare, Dijudicare vera & falsa: Iudiciũ, Scientia ueri & falsi. Æstimare rem ex veritate: Rationem reuocare ad veritatem. Distinguere vera à falsis. Secerni & internosci simulata à veris. Sentire verum: Præsensio aut scientia veritatis. Fateri verum: Loqui veritatem. Audire verum. Facere cum aliquo veritatem. Imitari veritatem. Probare, Limari, Defendere seipsam, Illustrari re veritatem. Adductum, Coactum veritate facere aliquid. Confidere veritati. Niti veritate. *R*etinere, Obtinere veritatem. Non dubitare de veritate. Superans veritatem oratio. Desperare veritatem. Sperni veritatem. Abduci, Auerti à vero: Abhorrere, Deflectere, Desciscere, Distare à veritate. *C*onfundere vera cum falsis. Occultari, Ignorare veritatem: Ignoratio veritatis. Expertem esse veritatis. Venalem habere veritatem. Vim adhibere veritati. Pugnare, Resistere, Repugnare contra veritatem. Debilitatam incommodis veritatem recreari. Repulsam veritatem, locum vbi consistat non reperire)(Valere. Tollere verum. Abesse à vero, veritate. Sine veritate non valere aliquid.

Verus, Waar. *Verax, Veridicus*, Waarhafftig. *Syncerus*, Lauter. *Solidus, Expressus, Certus, Planus, Accuratus &c.* Gewiß/Steiff/Auß truckenlich. *v. & L.* 53.

Adiuncta.) Maximè verum. Paulò verius. Multis seculis verax.

Esse, Inesse, Sein/waar sein. *Existere*, sich so Verhalten. *Dicere, Fateri verum, Loqui veritatem*, die Waarheyt sagen/ *suprà.*

Adiuncta) Parũper cogitatione, non re existere. Subitò existere.

Verè, Verò, Reuera, Warhafftiglich. *Certè, Certò, Pro certo*, Gewißlich/ für Gewiß.

FALSITAS, *Falsum*, Falschheyt/ Betrug. *Vanitas, Inanitas, Leuitas, Futilitas*, Eitelkeyt/ Nichtigkeyt. *Vaniloquentia*, Eitel geschwätz. *Mendacium, Mendaciunculum*, eyn Luge. *Fictio, Confictio, Figmentum*, eyn Erdichtung. *Commentum*, eyn Gedicht. *Fabula, Fabella*, eyn Mär. Märlin.

Adiuncta) Tantum mendaciū, Tanta vanitas, leuitas. Summa inanitas: Incredibilis vanitas. Aliquid vanitatis. Honestum, Misericors, Modestum, Non infacetum, Impudens mendacium. Apertè, Perspicuè, Re falsum aliquid. Blanda, Turpis vanitas. *Actiones*) Allectare, Inuitare vanitatem. Duci alicunde & conflari mendacium. Conuerti in falsum è vero. Suscipere confictionem rei. Assuetus mendacijs. Factus totus ex fraude & mendacio. Sentire, Putare, Videri falsum. Dicere falsum, mendaciū. Iurare falsum. Obijcere alicui falsa. Aspergere rem mendaciunculis. Accomodare alicui suū mendacium. Adhibere vanitatem. Onerare aliquem, Tegere aliquid mendacio. Delitescere in mendacio. Fallere mendacio. Esse mendacium, vanitatem in aliquo. Versari in inanitate. Cernere, Iudicare, Inuenire, Reperire, Cognoscere, Probare falsum: Approbare falsa pro veris. Obtinere mendacium. Habere falsa pro veris. Valere in re falsa pro veris, vanitatem: Parum firmamenti & virium habere falsitatem. Moueri falsis. Conscios esse mendacio alicuius. Stare à mendacio contra verum. Comperiri falsa & ficta. Odisse vana, falsa, fallentia. Explicare vanitatem. Refellere & coarguere mendacium, falsa. Diluere falsum. Arguere, Conuincere falsa. Condemnare aliquem vanitatis. Temperare sibi à mendacio. Amputari, Circumcidi inanitatem. Excludi leuitatem, vanitatem &c. Delere commenta.

Falsus, Falsch. *Vanus, Inanis, Leuis, Futilis*, Eitel/ Nichtig. *Mendax, Mentiens*, Lugenhafftig/ eyn Lugner. *Mentitus, Ementitus*, Erlogen. *Fictus, Confictus, Commentitius*, Erdicht. *Adulterinus, Corruptus*, Gefälscht.

Adiuncta) Tota res pueriliter, Apertè ficta. *Actiones*) Putari, Esse mendacem. Odisse vanos, vel vana, falsa, fallacia. Non credere mendaci. Dissoluere mentientem. Pœna constituta mendaci.

Mentiri, Liegen. *Ementiri*, Erliegen. *Fingere, Confingere*,

fingere, Comminisci, Erdichten. *Facere*, Fürgeben. *Adulterare*, Fälschen.

Adiuncta.) Multum, Plurimis de rebus, Admodùm, Minimè mentiri. Commodè fingere aliquid. Apertè, Impudenter, Impudentissimè, Cupidè & Libenter mentiri. Impuniùs fingi quædam. Improbè mentiri. Nefariè fingi aliquid. *Persæpe*, Sæpissimè. Nihil vnquam mentiri.

Falsè, Falsò, Fälschlich. *Fictè*, Erdichter weise.

SIMVLATIO, Aßimulatio, Gleißnerej. *Dißimulatio, Dißimulantia*, Verhälung. *Ironia*, Spottrede. *Ostentatio, Venditatio*, Herfürspieglung/ *&* L. 48. *Species*, Nõen, eyn Schein. *Causa, Excusatio*, eyn Vrsach/ Entschuldigung. *&* L. 35. *Prætextus*, eyn Fürwort. *Diuerticulum, Latebra*, eyn Außflucht/ Beschönung. *Fucus*, eyn Färblin/ Betrug.

Adiuncta.) Summa simulatio. Multa inuolucra simulationũ. Bella, Germana ironia. Honesta, Probabilis, Idonea species. Faceta & elegans ironia. Lepor & humanitas in ironia dissimulantiaq;. Aperta simulatio. Inanis species. Ficta, Insidiosa, Vitiosa simulatio. Difficilis, Diuturna simulatio rei. Perpetua ironia. *Actiones.*) Quærere diuerticula, causas, latebram. Reperire diuerticulum. Dare latebrã, diuerticula. Afferre, Obijcere speciem. Conijcere latebram. Facere fucum alicui. Habere latebram, speciem. Esse in aliquo dissimulationem, ironiam. Assuetus mendacijs. Præstare ironia, dissimulantiaq;. Gerere similitudinem speciemq; alicuius rei. Vti dissimulatione. Tegi aliquid simulationum inuolucris. Sustineri simulationem. Capere, Tenere, Deuincire aliquos specie. Fallere, Prodere aliquem simulatione, per simulationem: Specie aliqua falli. Reprehendere ironiam. Perspicere aliquem euolutum integumentis dissimulationis. Tollere simulationem, dissimulationem. Sine ironia, venditatione, fuco facere aliquid.

Simulatus, Aßimulatus, Gleichgestaltet. *Fictus, Commentitius*, Erdichtet/ *suprà*. *Fucatus, Infucatus, Fucosus*, Gefärbt/ Verblümbt.

Adiuncta) Magis infucatus. Solertiùs simulatus. Ficta celeriter decidere, Simulatum nihil diuturnum.

Simulator, eyn Gleichßner. *Dißimulator, Dißimulans*, eyn Verhäler. *Ostentator*, eyn Pranger. *&* L. 48.

Simulare, Aßimulare, Gleichßnen. *Dißimulare, Occultare*,

re, *Tegere, Cõprimere*, Verhälen. *Ostentare, Venditare*, herfür Spieglen. *Prætendere, Prætexere, Præseferre*, Fürwenden. *Excusare, Purgare, Defedere &c.* L.35.

Adiuncta.) Multa simulare inuitum, & dissimulare cum dolore. Valde venditare. Perbeliè simulare. Peritissimè & callidissimè venditare. Fallacissimè, Flagitiosè, Cum periculo se venditare. Dolentem, Timidum, Nihil, Nullo modo, Nunquam dissimulare.

Simulatè, Gleichßnerisch. *Dissimulanter*, mit Verhälũg. *Occultè, Tectè, Obscurè, &c.* Verborgenlich v.L.53.

SIMPLICITAS, Einfaltigkeyt. *Synceritas*, Lauterkeyt. *Puritas*, Reynigkeyt. *Candor*, Redligkeyt. *Probitas, Integritas, Ingenuitas, Innocentia, Sanctimonia &c.* L. 46.

Simplex, Eynfältig. *Syncerus*, Lauter. *Purus*, Reyn. *Candidus*, Redlich. *Apertus*, Offenbar/Unbetrüglich. *Antiquus*, alter Redligkeyt. *Probus, Integer, Ingenuus, Innocens, Sanctus &c.* L. 46. *Incallidus*, Unuerschmützt.

Simpliciter, Eynfältiglich. *Syncerè, Purè, Candidè*, Lauter/Redlich. *Apertè, Ingenuè*, Offenlich/Frei/Unuerholen. *Probè, Integrè, Sanctè &c.* L. 46.

FALLACIA, Fraus, Fraudatio, Dolus, Betrug/Beschiß. *Captio, Captiuncula*, eyn Listiger Ranck/Griff. *Astus, Astutia*, Arglistigkeyt. *Artificium*, eyn List. *Machina, Machinatio*, eyn geschwinder Fund. *Præstigiæ*, Verblendung. *Sophisma*, betrügliche Rede. *Malitia, Calliditas, &c.* L.49.54.

Adiuncta.) Maxima, Summa fraus, malitia. Tanta captio. Singulare genus fraudis. Plena fraudis negotia. Leuius artificium. Non sine ratione doli, machinæ &c. Confidens astutia: Callida audacia. Contorta & aculeata sophismata. Malus dolus. *Actiones.*) Dari alicunde fraudem, machinam. Constare totum ex fraude, fallacijs &c. Versare mentem, Callidum esse ad fraudem: Factum esse totum ex fraude & mendacio. Suscipi fraudem. Vereri aliquid captionis: Pertimescere captiunculas. Nasci fraudem. Conuertere aliquid in fraudem. Aggredi aliquem artificio. Adhibere dolum, fraudem, machinas. Latere

tere, Latitare fraudationis causa. Oppugnare, Percellere aliquem machinis. Gerere aliquid dolo malo: Inducere, Deducere, Conijcere aliquem in fraudem, captiones. Decipi dolo. Fallere fraude. Commoliri ad aliquem dolum, machinam. Facere, Fingere, Consequi aliquid fraude, malitiâ, vel per fraudē. Inueniri rem fallacijs. Effici aliquid artificio. Incurrere, Incidere in fraudem. Occurrere captiones. Esse, Inesse fraudem, captionem. Habere aliquid captionis. Reperire diuerticulum fraudis. Proferri fraudem. Non placere astus. Odisse fraudem. Inimicus fraudis. Obsistere astutiæ. Discutere, Refellere captiones: Soluere captiosa. Exagitari fraudes atque fallacias alicuius. Præstringere dolos, fallacias, præstigias. Vindicare malitiam, fraudem, dolum. Deterrere à fraude. Excludi, Abesse fraudē, astutiam. Tollere astutias. Sine fuco, fallacijs, fraudatione aliquid facere.

Fallax, Fallens, Fraudulentus, Fraudator, Deceptor, Betrieglich/Betrieger. ***Dolosus, Captiosus, Astutus, Callidus, Versutus, Vafer,*** Listig/ Verschlagen/ Verschmützt/ *&c.* L. 54. ***Veterator, Sophista,*** eyn alter Schalck/Sophist. ***Machinator,*** eyn Listfinder. ***Malitiosus, &c.*** L. 46.

Adiuncta.) Nihil fallacius, captiosius aliqua re. Versutior quàm &c. Improbissimus machinator omnium. Impudentia vna fraudatorum. Minimè fallax, vafer. Nunquam fallens.

Fallere, Fraudare, Defraudare, Decipere, Betriegen. ***Capere,*** Fangen. ***Circumuenire,*** Hindergehen. ***Inducere, Imponere,*** Anführen/ Auffsetzen. ***Præstringere,*** Verblenden.

Adiuncta.) Maximè, Longè, Tantum, Quantum, Multum, In omnes partes fallere. Minutis mutationibus fraudare. Omni fraude & perfidia, Vehementer, Scientē, Studio fallere. Palàm fraudari. Versutus in capiendo. Occultè fallere. Improbissimè, Sine pœna fraudare. Penè decipere. Minimè, Nihil omnino fallere. Subitò circumueniri. Bis falli. Primum, Iterum, Tertium decipi. Nonnunquam, Sæpe, Persæpe, Sæpenūero, Nunquā fallere.

Fallaciter, Dolosè, Betrieglicher weise. ***Subdolè, Captiosè, Astutè, Versutè, Vafrè,*** Listiglich/Arglistiglich. ***Veteratorie,*** Schalckhafftiglich. ***Callidè, Malitiosè &c.*** L. 54. 46.

FIDES, *Fidelitas,* Trew/ Glaub. ***Integritas, Constantia &c.*** v. L. 46. 47.

Adiuncta.) Magna, Maior, Maxima, Tanta, Quanta, Summa fides: Fidelitas summa.

Sin-

Singularis, Diuina, Præstans, Egregia, Insignis, Mira, Incredibilis fides. Aliquid, Quicquam fidei. Bona, Melior, Optima, Sanctissima fides. Perutilis alicuius opera & fidelitas. *Mala, Publica* fides. *Actiones.*) Desiderare fidelitatem alicuius. Postulare, Implorare fidem. Commendare, Committere rem fidei alicuiᵒ. Deponere rem in fide aliquorum. Imponi aliquid cum fide. Spem habere in fide aliquorũ: Niti fide. Polliceri, Deferre aliquid bona fide. Addictam alicui habere fidem. Interponere, Astringere, Obligare, Implicari fidem. Dare fidem alicui. Recipere fidem ab aliquo. Esse, Existere fidem, fidelitatem in aliquo: & Aliqua fide esse. Habere aliquid fidei. Præditum, Ornatum esse fide. Afferre fidem ad rem. Præstare fidem alicui. Stare in fide. Liberare, Soluere fidem. Gerere, Tractare aliquid fide. Probare fidem suam. Exploratã esse fidem alicuius. Satisfacere fide, fidelitate. Cognoscere Perspicere, Cognitam vel Perspectam habere fidem, fidelitatem alicuius. Metiri fidelitatẽ. Curare, Tueri, Seruare, Conseruare, Retinere, Colere fidem. Manere in fide. Salua fide facere aliquid. Labefactare, Corrũpere, Venalem proponere, vel habere fidem. Deducere aliquẽ de fide. Dubitare, Desperare de fide. Diffidere fidei alicuius. Accusare, In suspicionem adducere fidem alicuius. Negligere, Deserere, Prodere, Fallere, Frangere, Lædere, Violare fidem. Eripere fidem alicui. Deficere aliquos fidem. Concidere, Tolli, Deesse fidem, fidelitatem.

Fidelis, Fidus, Trew/Redlich. *Integer, Constans, Firmus &c. L. 46. 47.*

Adiuncta.) Vnus omnium fidelissimus. Perfidelis. Egregiè, Parùm, Minùs fidelis.

Fidere, Credere, Concredere, Trawen/Vertrawen. *Cõmittere, Commendare*, Befehlen.

Fideliter, Trewlich. *Fidißimè*, auff das aller Trewlichst.

INFIDELITAS, Vntrew. *Perfidia*, Trewlosigkeyt. *Destitutio, Derelictio, Fraus, Dolus*, nicht Haltung/Betrug. *L. 51. & suprà eodem.*

Adiuncta.) Magna perfidia. Tantæ infidelitates. Omne scelus & perfidia. Plena omnia perfidiæ. Sum̃a infamia perfidiæ. *Actiones.*) Eligere aliquid ad perfidiam. Voluntatem suam ascribere alicuius perfidiæ. Timere perfidiam. Extimescere infidelitatem. *Percelli* destitutione. Esse alicuius perfidiam: & Aliqua perfidia esse aliquem: & In aliquo esse perfidiam. Præditus egestate, perfidiâ &c. Versari in perfidia. Facere, Fieri aliquid perfidiâ, aut propter perfidiam. Abuti scelere & perfidiâ. Violare, Lædere, Polluere aliquid perfidiâ. Munire se contra perfidiam. Locum esse perfidiæ. Experiri perfidiam alicuius: Agnoscere perfidiosum, insidiosum, fallax aliquid. Decipi, Falli, De-

trimenti

trimenti aliquid accipere perfidiâ. Detrahere aliquid perfidiam. Spoliari rebus, Amittere aliquid perfidia. Saturare, Notare, Coarguere, indicare, Increpare perfidiam. Fugere suspicionem perfidiæ.

Infidus, *Infidelis*, Untrew. *Perfidus*, *Perfidiosus*, Trewloß. *Malitiosus*, *Iniquus &c.* L. 46.

Adiuncta.) Omnium perfidiosissimus.

Infidenter, Untrewlich. *Perfidiosè*, Trewlosiglich. *Malitiose*, *Iniquè*, *&c.* L. 46.

IVSIVRANDVM, *Iuramentũ*, eyn Eydt/Eydtschwur. *Abiuratio*, Verschwörung. *Coniuratio*, Zusam̃eschwörung. *Sacramentum*, *Religio*, *Fides*, rechter Eydt/ gottsforcht im Schwörẽ.

Adiuncta) Tantum ac tale iusiurandum, religio. Sum̃a religio. Clarissimum iusiurandum. Iustum sacramentum. Verissimũ pulcherrimumq; iusiurandum. Sancta religio. Fides, Met⁹, Vis iurisiurandi. Momenti aliq̃d habere religionem. Fraus iurisiurandi. Iniustum sacramentum. Commune iusiurandum: Antiqua religio. *Actiones.*) Principẽ esse iurisiurandi. Interponi religionem. Adigere iusiurandum. Contendere sacramento. Dare alicui, Iurare iusiurandum. Obligare se sacramento, religione. Astringere fidem iureiurando: Obstrictum, Constrictum esse religione, iureiurando. Firmari, Deuinciri rem iureiurando. Teneri religione, iureiurando. Impediri iureiurando. Esse religionem in re. Præditum, Præstantiorem, Parem esse religione: Socium pati religionis iurisq;iurandi. Implorare fidem, religionem alicuius: Deponere rẽ in fide & religione. Adhibere religionem in testimonio &c. Prouidere, Consulere, Parêre religioni. Tueri aliquid fide & religione. Anteponere fidem & religionẽ. Coniungere suam religionem cum testibus &c. Accommodare iurisiurandum suũ ad rem. Iudicare de religione. Probare alicuius fidẽ & religionẽ: Approbare iusiurandum. Adductum religione, Secundùm fidẽ & religionem dicere, iudicare &c. Valere iusiurandum. Seruare fidem iurisiurandi: Conseruare, Retinere iusiurandum, religionem. Tenere quod deo teste promiseris. Iter affectare ad aliquorum fidem, iusiurandum &c. Deprauari nullo modo aliquorum iusiurandum, fidemq;. Dubitare de religione alicuius. Negligere, Contemnere iusiurandum, fidem. Anteponere pecuniam religioni: Pecuniã commutare, Pretio addictam habere fidem, religionem. Venale habere, Emere iusiurandum. Violare iusiurandum, fidem. Facere contra iusiurandũ, religionem, fidem. Deesse religioni suæ. Remotum aliquid esse à religione. Liberari, Solui iureiurando, religione. Sine religione fieri aliquid.

Iurans

Iurans, *Adiurans*, Schwörend. *Iuratus*, Geschworē/ Beeydigt. *Coniuratus*, Zu sammen Geschworen. *Religiosus*, gottsförchtig den Eydt zuuerwahren.

Adiuncta.) Religio autoritasq; iurati. Minimè religiosus in testimonio &c. *Actiones.*) Præbere se religiosum Dicere iuratū. Audire iuratē, ex iuratis. Percipere religionē iurati. Credere iurato.

Iurare, Schwören. *Adiurare*, *Deierare*, hoch vnnd thewr Schwören *Abiurare*, *Eiurare*, Verschwören. *Coniurare*, Zusamen Schwörē.

Adiuncta) Omnia adiurare. Ad summam, Per omnes deos iurare. Sine dubitatiōe, Veriss. iusiurandū, Magna voce, Verè, Ex animi sententia, Lingua, In certa verba, Falsum iurare. Priuatim)(Publicè, Aram tenentē iurare.

Iniuratus, Vngeschworen/ Vnbeeydigt.

PERIVRIVM, Meyneydt. *Perfidia*, *suprà eodem L.*

Adiuncta.) Manifestū, Maximè illustre & insigne periuriū. *Actiones*) Perduci ad periuriū. Meditari confirmareq; periuriū. Delibutus periurijs. Latebrā quæri periurio. Perturbare rem, Lædere aliquem, Corrumpi, Interire periurio. Odisse fraudem, periurium, malitiam. Distringere, Dissoluere periurium. In pœnam vocari periurij.

Periurus, Meyneydig/ Eydtbrüchig. *Perfidus*, Trewloß/ *suprà*.

Peierare, falschē Eydt thun.

Adiuncta.) Conceptis verbis, Semel peierare.

BENEFICENTIA, *Benignitas*, *Bonitas*, Gutthätigkeyt. *Beneficium*, *Benefactū*, eyn Gutthat. *Liberalitas*, Frejgäbigkeyt. *Gratia*, *Gratificatio*, Gnad/ Willfahrung. *Donum*, *Donatio*, *Munus*, *Munusculum*, eyn Geschenck/ Gabe. *Officiū*, *Opera*, *Auxiliū &c.* eyn Dieñst. *Meritum*, *Promeritum*, eyn Verdienst. *Datio*, *Datum*, *Accōmodatio*, *Suppeditatio*, Gäbung/ Dargäbūg. *Dos*, eyn Ehesteur. *Viaticū*, eyn Reyßsteur/ Zeerpfenning. *Strena*, eyn New Jargaab. *Eleemosyna*, eyn Allmusen.

Adiunctá) Magnum, Permagnū, Maius, Maximum beneficium, munus, officium, meritum, promeritum: Benignitas maior. Magnitudo beneficij, meritorum. Tantum, Quantum beneficiū, benignitas, gratia, donum, munus, officium, meritum. Sūmum beneficium, liberalitas, officium, meritum. Amplissimū munus, beneficium, meritum,

Lat

Latè patens beneficium, liberalitas. Multa, Plurima beneficia, dona, munera, officia, merita: & Plus, Plurimum benignitatis, liberalitatis, officij, viatici. Multitudo beneficiorum: Crebritas officiorum. Innumerabilia beneficia, merita, officia. Infinita munera. Longum & liberale viaticū. Larga munera: Largitas muneris: Opiparè congesta munera. Vberior liberalitas. Magnificentissima dona: Magnificentia liberalitatis. Honorificentiss. officia. Præcipua merita. Præstans liberalitas, bonitas, beneficentia, meritum. *Præclarum* beneficium, munus, meritum: Clarissima, Illustriora, Excellentia beneficia. Eximia liberalitas: Eximium atque pulcherrimum donum. Egregium meritum. Insigne, Singulare beneficium, officium, meritum. Incredibilis benignitas, liberalitas. Diuinum beneficium, donum, munus, meritum. Commemoranda & diuina, Probanda liberalitas. Vera)(Falsa, Facilia)(Difficilia, Vtilia, Fructuosa beneficia. Gratuita liberalitas. Grata, Gratiora, Gratiss. beneficia, officia. Iucunda beneficia. Suauissimi studij plena officia. *Modica*, Cautior ac moderatior liberalitas. Satis viatici. Par, Simillimū officium, munus. Mutua officia: Vicissitudo studiorum officiorumq;. Gradus officiorum. Parua, Minora, Minima, Leuia beneficia: Leue atque commune munus: Leuidense munusculum: Vile, Tenue munus, munusculum. Vulgaris liberalitas. Obscurum, Tacitum, Fictum, Simulatum officium, donum, Praua, Dissolutior liberalitas. Impudens gratificatio. Ingrata officia. Contumeliosum beneficium. Publicum viaticum. Priuata benignitas, merita. Propria merita. Domestica, Forensia, Vrbana &c. officia. Regium munus: Regale donum. Militaria, Nuptialia dona. Paternum, Præteritum, Vetus, Pristinum, Nouum, Recens beneficium, officium. Æternum beneficium: Perpetua officia, merita. Immortalia beneficia, merita. Caduca & mobilia munera. *Actiones)* Desiderare, Requirere ab aliquo officium. Petere, Rogare beneficium. Poscere, Postulare, Exigere munus, benefacta. Flagitare munus, officiū. Dignum, Indignum iudicare beneficijs. Polliceri alicui officium. Dicari & promitti deo donum. Prolectare aliquem benignitate. Deberi alicui munus, officium. Sperare, Expectare beneficium, officium, mun': Respectare munus. Teneri gratia, vel charitate. Vti liberalitate. Colere liberalitatem. Dicere dotem. Parare, Describere, Componere, Congerere munus, viaticum: Concinnare munusculum: Elaborari munus. Prosequi aliquem beneficijs, liberalitate. Adhibere officium. Aggredi donis. Mittere dona, munera, munusculum. Deferre beneficium, vel rē in loco beneficij: Afferre munus Reipub. Conferre in aliquem officium, beneficium, plurimum benignitatis, liberalitatis. Dare alicui beneficium, donum, meritum, munus: & Munere, Dono, Benefi-

cio

ficio &c. alicuius dari aliquid. Reddere officium debitum: Concedere aliquid causa beneficij, per beneficium. Tribuere beneficium, munus, munusculum, officium. Impertire donum. Donare alicui munus: Condonare munusculum. Largiri, Persoluere munus, officium. Præstare alicui, Declarare officium. Afficere aliquem beneficio, munere. Complecti aliquem beneficio, liberalitate, officijs: Amplecti, Comprehendere officijs. Ponere, Collocare apud aliquem beneficium, munus: Locare malè benefacta. Ornare aliquem beneficijs, officijs, muneribus: Exornari donis. Facere, Fieri beneficium, donationem. Proficisci ab aliquo beneficium, liberalitatem. Serere, Vendere, Venale habere, Fœnerari beneficium. Consequi, Assequi, Adipisci aliquid beneficijs, munerib. Placare beneficijs, donis: Lenire muneribus: Delinire beneficio. Deseruire amicis officia. Sustentare, Subleuare aliquos officijs. Promereri aliquid, Alligare, Obligare, Obstringere, Vincire, Deuincire aliquem beneficio, officijs, donis, liberalitate. Coniungi cum aliquo, beneficijs, officijs. Intercedere inter aliquos officia. Esse in aliquem beneficia, merita, officia alicuius: & Officio ac fide esse in aliquem. Existere, Extare, Constare in aliquem beneficium, liberalitatem, officia, merita. Spectare, Pertinere ad aliquem, Attingere aliquem beneficium. Prouocari, Moueri, Commoueri, Incitari, Allici, Capi, Duci, Adduci beneficio. Impetrare beneficium: & Impetrare, Consequi rem alicuius beneficio. Experiri, Nosse, Perspectam, & cognitam esse alicuius liberalitatem. Videre, Cognoscere alicuius beneficium, officium: Inspicere munera. Capere, Accipere donum, beneficium, munus, gratiam. Habere ab aliquo beneficium, domum, munus, viaticũ. Abundare, Refertum esse muneribus, donis. Vti beneficio, munere: Liberalitate vti, frui. Commedere, Deuorare beneficium alicuius. Tueri, Defendere, Seruare, Conseruare, Retinere beneficium, munus. Manere beneficium: In liberalitate sua manere. Augere beneficium, munus, officium: Augeri munere. Certare, Vincere officijs, beneficijs, liberalitate: Superari liberalitate. Satisfacere alicui officio. Debere alicui beneficium. Putare, Numerare aliquid beneficium: & In loco beneficij numerare, ponere aliquid. Diligere, Pluris ducere officia alicuius. Gratum esse meritum, Voluptate affici ex benignitate alicuius. Meminisse beneficiũ, officia: Memoria beneficij grata, sempiterna: Conseruare memoriam meritorum: Recordari meriti. Laudare officium, merita. Prædicare, Commemorare, Extollere verbis beneficia, merita: Prædicatio, Commemoratio beneficij: Complecti non posse orando, aut percensere numerando promerita. Gratiã debere, agere, aut referre pro beneficio, meritis: Gratum & memorem esse beneficij. Respõdere beneficijs, officijs alicuius. Remunerari, beneficium munere

nere aliquo: Remuneratio officiorum. Remittere munus. Reddere, Soluere, *Persoluere* beneficium. Onus beneficij gratia. Obesse benignitatẽ. Profundere ac perdere quædam officia. Exhauriri benignitatem alicuius. Prætermittere, Interrumpi, Intermori officium. Abijcere memoriam, Obliuisci, Immemorẽ esse beneficiorum, meritorum. Silere merita. Dissimulare, Obscurare beneficium. Aspernari liberalitatem alicuius: Repudiare beneficium, munusculũ. Deridere, Contemnere beneficium: Obtrectator beneficij. Reprehẽdi gratificationẽ. Violare iura officij. Infirmare beneficiũ. Pœnitere aliquem beneficij. Deseri ab officijs alicuius. Adimere benignitatem. Eripere, Præripere beneficium, viaticum. Priuari, Spoliari beneficijs. Expertem facere beneficij, officij. Occidere, Iacêre, Deleri, Tolli beneficium. Ad nihilum venire merita. Deesse liberalitatem, officia. Carere munere.

Beneficus, Benignus, Gutthätig/ Milt. *Liberalis*, Freigebig. *Gratificans*, Willfärig. *Gratuitus*, Freiwillig. *Munificus, Largus, Prolixus*, Reilich mit Gaben. *Merens, Meritus, Benemerens, Benemeritus*, Verdient/ Wol verdient. *Officiosus*, Diensthafft/ Underdienstlich.

Adiuncta) Benignior, Prolixior quàm &c. Summè officiosus. Tam beneficus, liberalis, munific'. Tanto officiosior. Parum prolixus, Optimè, *Præclarè* meritus. *Actiones.*) Facere aliquem officiosiorem. Videri, Iudicari, Esse beneficum, liberalẽ, munificentiss. officiosiorem &c. Cognoscere aliquem benemeritum, officiosum. Gratiam referre benemerentibus. Colere benemerentes. Opitulari, Inimicum esse benemerenti.

Donat9, Geschẽckt. *Datus*, Gegebẽ. *Gratuitus*, Freiwillig. *Præditus*, Begabt. *Præbitus*, Geleystet. *Tributus, Attributus, Suppeditatus, Suggestus, Cõmunicatus*, Mitgetheylt. *Oblatus*, Angebottẽ. *Dotat9*, mit Ehesteur begabt.

Benefacere, Gutsthun. *Gratificari*, Willfahren. *Merere, Mereri, Promereri, Benemereri*, sich Wol verdienẽ. *Munerare, ri*, Begaben. *Donare*, Schencken. *Deferre, Offerre, Conferre*, Anbieten/ Bringen. *Dare, Cõcedere*, Gebẽ. *Tribuere, Cõtribuere*, Ertheylẽ. *Cõmodare*, Nutzẽ. *Impartire, Impertire, ri, Cõmunicare*, Mittheylen. *Participare*, Theylhafftig machen. *Præbere, Præstare*, Leysten. *Suppeditare, Subministrare,*

strare, Suggerere, Darreychẽ. *Seruire, Iuuare, Ornare, Onerare, Cumulare, Afficere, Prosequi beneficijs &c.*

Adiuncta.) Maiora, Plura deferre. Tantum, Quantum dare, tribuere, suppeditare. Multùm, Pl⁹, Plurimùm, Omnia tribuere, iuuare, dare. Omnibus in rebus commodare, iuuare. Vndiq; suppeditare. Largè effuseq; donare. Infinita tribuere. Copiosè suppeditare. Cumulatè dare. Liberaliter tribuere. Nimis liber in gratificando. Mirificè, Largè dari. Opiparè munerari. Amplius tribuere. Amplissimè dari. Satis suppeditare. Honestè gratificari. Purè & castè tribui. Iure optimo dare, tribui, concedi. Bene, Meliùs, Optimè mereri, vel promereri. Amicè dare. Consultò donari. Libenter, Libentissimè dare, commodare. Gratis, Vltrò dare, deferre: Gratuitò impertiri. Diligenter & moderatè impertire, promereri. Studiosiùs iuuare. Vtiliter dari. Facultas gratificandi: Occasio promerendi. Apertè suppeditare. Liqdò, Nominatim, Sigillatim, Clam dare. Palàm subministrare. Improbè dari. Minus tribuere, Nihil omnino dare. Promiscuè & communiter dari aliquid. In vulgus tribuere. Publicè, Priuatim, Continuò dare. Sæpe donari. Sero tribui, dari.

Benignè, Gutthätiglich. *Liberaliter*, Freigäbiglich. *Munificè*, Reichlich. *Gratis, Gratuitò*, Vergebenlich. *Ornatè*, Zierlich. *Cumulatè*, Vberflüssiglich. *Officiosè*, Dienstlich. *Prolixè*, Weitläuffiglich.

Adiuncta.) Perbenignè, Perliberaliter, Perofficiosè. Satis prolixè, Paulò liberaliùs. Non minùs prolixè.

LARGITAS, *Largitio*, Reiligkeyt im Schencken. *Magnificentia*, Großthätigkeyt. *Congiarium*, eyn Fürstliche Gaab.

Adiuncta.) Magnum congiarium. Maxima largitas. Turpis largitio. Publica magnificentia. *Actiones*) Spes congiarij. Adhibere magnificentiam. Ostentari, Fieri largitionem. Imitari magnificentiam alicuius. Extra modum prodire magnificentiâ. Augere largitatem muneris. Donare, Lenire aliquos congiario. Accipere congiarium. Laudare, Diligere, Extenuari, Minui magnificentiam. Recedere à magnificentia. Intermitti largitionem.

Largus, Largitor, Reilich im Schenckẽ. *Magnific⁹, Splendidus, Lautus, Sumptuosus, Prolixus*, Großthätig/ sehr Milt oder Getrew.

Largiri, Elargiri, Dilargiri, reilich Geben/ oder Verschencken.

Adiuncta) Omnia sine religione dilar-

dilargiri. Accumulatissimè, Plusculum, Apertissimè, Inconsultè largiri.

Largè, Largiter, Reichlichen. *Magnificè, Munificè,* Herrlich/ Prächtlich. *Lautè, Splēdidè, Opiparè, Apparatè, Sumptuosè, Prolixè, Cumulatè,* Vberflüssiglich/ Köstlich/ Häuffiglich.

PRODIGENTIA, *Prodigitas,* Geudigkeyt. *Effusio,* Verschwendūg. *Luxus, Luxuria,* Vberflusß. L. 48.

Prodigus, *Profusus, Effusus,* Geudig/ Verthünig. *Sumptuosus, Largus, Luxuriosus, &c. suprà. Nepos, Decoctor,* eyn Verschwender.

Adiuncta.) Nemo effusior. Tam profusus ac perditus. Luxuriosus, Perditus ac profusus nepos.

Prodigere, *Profundere, Effundere,* Vergeudē/ Verschwēden. *Decoquere, Comedere, Deuorare, Consumere,* Verschlemmen. *Ligurire, Obligurire,* Verschlecken/ Verprassen. & L. 48.

Adiuncta) Non leuiter ligurire, sed deuorare. Tam multa paucis diebus effundere. Suo, vel fortunæ vitio decoquere.

Prodigè, Geudiglich. *Effusè;* Vberflüssiglich.

PARSIMONIA, *Diligentia, Frugalitas,* Häußligkeyt/ Sparsamkeyt. *Tenacitas,* Häbigkeyt/ Kargheyt.

Adiuncta.) Summa parsimonia, diligentia. Singularis & admiranda frugalitas. Rusticana & inculta parsimonia. *Actiones.*) Delectari parsimoniâ. Esse frugalitatem in aliquo. Significare aliquid parsimoniam. Perspectam & cognitam in aliquo esse frugalitatem. Laudare parsimoniam. Retinere, Conseruare rē parsimonia, diligentia. Tueri aliquos parsimonia: Alere aliquos, Sustentare parsimoniam alicuius suis sumptibus. Minuere rem parsimoniâ.

Parcus, *Diligens, Frugalis,* Häußlich/ Sparsam. *Attentus, Restrictus,* Genaw, Kündig. *Tenax,* Karg/ Häbig.

Adiuncta.) Frugalissimi tota Asiâ &c. Tam diligens, attentus. Nimium parcus: Parcorum elegantissimus, elegantium parcissimus. Naturâ restrictior.

Parcere, Sparen.

Parcè, *Frugaliter,* Sparsamlich / Häußlich. *Restrictè,* Kündiglich.

Adiuncta.) Paulò parciùs.

ILLIBERALITAS, Vnfreige bigkeyt. *Auaritia*, Geitz. *Auiditas*, *Cupiditas*, Geitgierigkeyt. *Sordes*, vnflätige Karghеyt.

Adiuncta.) Tanta, Summa auaritia. Infinita, Immensa rerum cupiditas. Par, Æqua, Nimia, Incredibilis, Ardens auaritia. Effrenatæ cupiditates. Cæca, Hians, Imminens semper auaritia. Modus nullus auaritiæ. Inexplebilis cupiditas & auaritia. Importuna, Intolerabilis auaritia. Infinitis malis, criminibus implicata auaritia. Nihil fœdius, Tetrius auaritia. Senilis auaritia. *Actiones.*) Parere, Existere auaritiam. Venire in suspicionem. Vitare, Pellere suspicionem auaritiæ. Suscipi libidinem, auaritiã &c. Esse aliquem auaritia ardenti: & Auaritiam esse, inesse in aliquo. Feruere, Ferri auaritiâ. Inflammatum auiditate rapi. Cæcum esse cupiditate & auaritiâ. Induci, Impelli, Vinci auaritiâ. Appetere aliquid per auaritiã. Quærere prædam auaritiæ. Inuenire viam quæstus in auaritia: Occultis itineribus & angustijs vti auaritiã. Explere auaritiam: Vulnera auaritiæ sanare. Deuorare fortunas, Violare officium, Perdere, Perire, Interire aliquid auaritiâ. Ferre, auaritiã alicuius. Non amare sordes. Insimulare, Coarguere, Accusare aliquem auaritiæ. Vestigia relinquere, videre auaritiæ. Teneri, Conuinci, Proferri, Præ se ferre auaritiam. Plecti mulcta auaritiam: Pœnam, Supplicium sustinere auaritiæ. Occurrere auaritiæ alicuius. Coërcere, Frenare, Frangere, Minuere auaritiam. Auocare aliquem ab auaritia. Tollere, Remoueri auaritiam: Abesse suspicionem auaritiæ, liberalitatis.

Illiberalis, Vntrew/Vnmilt. *Auarus*, *Auidus*, *Cupidus*, Geitzig. *Sordidus*, vnflätig Karg.

Adiuncta) Valde auidus in pecunijs. *Actiones*) Putare, Esse illiberalem, inofficiosum.

Illiberaliter, Vnfreigäbiglich. *Auarè*, Geitziglich. *Auidè*, *Cupidè*. L. 29. *Sordidè*, gar Kündiglich.

HOSPITALITAS, Gastfreiheyt. *Hospitium*, die Gastfreüdschafft/Beherbergũg. *Cõmoratio*, eyn Bleib oder Rugstatt. L. 27.

Adiuncta) Magnificentissimum, Non nimium liberale hospitiũ. Ius hospitij. Agreste, Prouinciale, Vetus, Vetustum hospitium. *Actiones*) Quęrere ab aliquo iura & officia hospitiorum. Dignũ, Digniss. iudicare vel statuere hospitio. Inuitare aliquem hospitio. Parari hospitium. Facere, Fieri hospitium cum aliquo. Accipere aliquem hospitio. Coniungere cum aliquo hospitium. Renouare hospitium. Esse, Intercedere hospitium cum aliquo. Præstare ius, officiumq; hospitij. Teneri, Florere, Vti hospitio. Violare hospitium, vel iura hospitij. Exhau-

Exhaurire domum per hospitium. Spoliari, Prodi hospitium. Renunciare alicui hospitiū. Extrudere, Eijcere aliquem ex hospitio. Discedere ex hospitio.

Hospes, eyn Wirt/oder Gast. *Hospita*, eyn Würtin/oder Gastfraw. *Diuersor*, eyn einkerender Gast.

Adiuncta.) Multi hospites. Illustris, Nobilissimus, Sanctissimus, Paternus, Vetus hospes, hospita. *Actiones.)* Venire, Diuertere, Recipere, Deducere domum, Habere hospites. Opitulari hospiti.

Hospitalis, Gastfrej. *Perhospitalis*, sehr Gastfrej.

Diuertere, Diuerti, Diuersari, Einkehren / zur Herberg sein. *Accipere, Excipere, Recipere*, Empfangen/ Auffnemmen.

Adiuncta.) Parùm lautè diuersari. Splendidè recipere. In locum nec salubrem, nec amœnū diuertere. Tamdiu diuersari.

INHOSPITALITAS, *Inhumanitas*, Vnfreundligkeyt gegen Gesten.

GRATIA, *Gratitudo*, Danck/ Danckbarkeyt. *Rēuneratio*, Widergeltūg. *Animus gratus, memor*, eyn Danckbar Gemüth.

Adiuncta.) Magna, Permagna, *Maior*, Maxima, Tanta, Quanta gratia. Ingentes, *Miræ*, Mirificæ, Incredibiles gratiæ. Pars, Præclara, Singulares, Honestissimæ, Iustæ, Iustissimæ, Meritæ gratiæ: Debita, Mutua gratia. Iucunda remuneratio beneuolentiæ. Expeditior, & celerior remuneratio. Immortales gratiæ. *Actiones)* Inire, Debere gratiam: Debitio gratiæ. Exigere, Habere, Prædicare. Commemorare, Memoriâ tenere gratiam. Grato animo interpretari: Grata memoriâ prosequi. Agere gratias magnas, singulares, diligenter, singularibus verbis &c. Gratiarum actio. Referre gratiam, parem, præclaram, meritam. Tribuere, Persoluere, Restituere gratiam. Retinere memoriam gratissimam. Versari aliquid in mente cum grata recordatione. Diligere animum gratum, & beneficij memorem. Prætermitti prædicationē, remunerationem beneuolentiæ, Tolli gratiam.

Gratus, Danckbar. *Memor*, der Gutthaten eingedenck.

Adiuncta.) Gratior quàm &c. Quàm gratissimus. Nimium gratus, memor. Satis gratus. Animo & reipsa gratissimus. Parū, Vix gratus. *Actiones)* Præbere se, Præstare, Esse gratum, non ingratum, memorem. Putare, Iudicare, Videri gratum: Signa proferre animi grati. Cognoscere, Reperiri gratum: Inueniri non immemorem gratiarum. Fructum capere ex obseruātia gratissimi.

Gratiam, vel Gratias habere, agere, referre, tribuere, &c.

Dancken. v. *Gratia. Acceptū referre*, Zudancken haben. *Reddere, Retribuere, Respondere, Remetiri, Rependere, Remunerare, Remunerari*, Widergelten/ Vergelten/ Widergeben.

Adiuncta.) Cumulatè reddere. Par pari, Pariter æqualiterq; respondere. Si non pari, at grato munere remunerare: Simili limo munere remunerari. Cumulatiore mensurâ, Parum reddere. Pro facultatibus respondere. Preter voluntatem ad remunerandum nihil suppetere. Non facilior ratio remunerandi.

Gratè, Grato animo, Danckbarlich.

INGRATITVDO, Ingratus animus, Vndanckbarkeyt.

Actiones) Facere aliquid ingrato animo. Horrere crimen ingrati animi.

Ingratus, Vndanckbar. *Immemor*, Vnbekandt der Gutthat vneingedenck.

Adiuncta) Nihil ingrati⁹ aliquo. Iniuria ingrati. Impiè, Impius ingratus *Actiones)* Videre, Dicere, Appellari, Esse, Reperiri ingratum. Odisse, Aspernari immemorem, ingratum.

Ingratè, Vndanckbarlich.

AMICITIA, Freundschafft. *Amor*, Liebe. *L. 29. Familiaritas*, geheyme Freundschafft mit Beiwohnung. *Necessitudo, Necessitas*, Verwandtniß. & *L. 37. Consuetudo*, Gemeynschafft. *Conuersatio*, Beiwohnung. *Cōiunctio, Vinculum*, Verbindung mit Freundschafft. *Vsus*, Gemeynschafft/ Handel vn̄ Wādel miteynand.

Adiuncta.) Magna, Maior, Maxima amicitia, familiaritas, necessitudo, consuetudo, coniunctio, vsus, vinculum. Tanta, Quanta, Summa familiaritas, necessitudo, consuetudo, vsus, coniūctio. Ampla amicitia: Latè patens familiaritas. *Multæ*, Plurimæ necessitudines, consuetudo, vincula: *Multitudo* amicitiarū. Insignis amicitia. Egregia familiaritas. Singularis necessitudo, coniunctio. Maximè memorabilis, Pyladea, Vera, Verissima amicitia, coniunctio. Iusta amicitia, necessitudo. *Causæ* iustæ, graues, complures, leues &c. necessitudinis. Fideles amicitiæ, familiaritates. Sancta, Sanctiss. amicitia: Necessitudinis sanctioris vinculum. Concors, Coniunctior amicitia. Coniūctissima necessitudo. Intima familiaritas. Arctissima vincula amoris. Inuiolata, Firmior, Firmiss. Stabilis amicitia: Stabilitas amicitiæ. Florens)(Afflicta, Melior amicitia. Vtilitas, Commoditas, Fructus, Præsidium amicitiæ. Officiosa, Grata, Gratissima amicitia, coniunctio. Amabilissimus nodus amicitiæ. Iucunda, Iucundissima amicitia, familiaritas, con-

ſuetudo, coniunctio. Suauis, Suauiſſ. amicitia, conſuetudo, coniunctio. Iucũditas, ſuauitas, Voluptas amicitiæ. conſuetudinis, conunctionis. Remiſsior, liberior & dulcior amicitia. Nimiæ, Mediocres amicitiæ. Parua conſuetudo. Vulgares, Leues amicitiæ. Fictum, Simulatum aliquid in amicitia. Aſsimulata familiaritas. Perfidioſum, inſidioſum, fallax, humile, ieiunum nihil in amicitia: Infidelitas amicitiarum. Ambitioſæ fucoſęq; amicitiæ. Inuidioſa coniunctio. Communes amicitiæ, neceſsitudines. Priuata neceſsitudo. Naturalis coniunctio. Paterna amicitia, neceſsitudo, coniũctio. Fraterna neceſsitudo. Vetus, Peruetus amicitia, familiaritas, neceſsitudo, coniũctio, conſuetudo: Vetuſtas amicitiæ, neceſsitudinis. Priſtina conſuetudo. Nouæ amicitiæ, neceſsitudines, Domeſticus vſus & conſuetudo. Quotidiana conſuetudo. Diuturnus vſus. Perpetua coniunctio. Sempiternæ amicitiæ. Paucorũ dierũ cõſuetudo. *Actiones*) Anteponere amicitiã omnibus rebus. Deſiderare, Expetere, Appetere, Quærere amicitias: Requirere conſuetudinem. Cauſam aliquam eſſe cõſuetudinis: Autorẽ eſſe coniunctionis. Conciliare amicitiam: Afferre familiaritatem: Efficere neceſsitudinem. Gignere, Parere, Naſci, Oriri amicitiã. Traducere aliquos ad amicitiã, conſuetudinẽq;. Sequi amicitiam: Conferre ſe, Adrepere ad amicitiam alicuius. Applicare ſe ad familiaritatem, amicitiam. Aditum habere ad amicitiam: Vias munitas eſſe ad familiaritates. Venire, Peruenire in amicitiam, familiaritatẽ, conſuetudinem. Inſtituendarũ amicitiarum primi congreſſus. Inſinuare ſe in alicuius familiaritatem, conſuetudinẽ. Intrare penitus in familiaritatem alicuius: Blanditijs & aſſentationibus immergere ſe penitùs in conſuetudinem. Incidere in amicitias. Implicatum eſſe amicitijs. Dare ſe penitùs in familiaritatem, conſuetudinem. Conſequi, Parare, Comparare amicitias. Dignum, Perdignum, Digniſs. iudicare aliquem, aut eſſe amicitia, neceſsitudine, coniunctione alicuius. Accipere, Recipere, Aſſcribere aliquem in amicitiam, familiaritatem, neceſsitudinem. Iungere conſuetudinem & familiaritatẽ cum aliquo: Adiungere ſibi amicitias aliquorum, aut aliquos ad neceſsitudinem ſuam: Cõiungere, Coniugare amicitias, neceſsitudines: Coniunctus. Coniunctiſſ. cum aliquo amicitiâ, neceſsitudine, conſuetudine, vſu. Contrahere familiaritates. Sociare amicitiam. Comprehendere, Complecti aliquos amicitia. Conglutinare, Conſtituere, Inſtituere amicitiam, neceſsitudinẽ, conſuetudinẽ. Deuincire familiaritate, conſuetudine, vinculis aliquibus. Implicari familiaritate, conſuetudine: Aſtringi, Conſtringi vinculis. Conglutinari cõſuetudine. Facere cum aliquo amicitiam, conſuetudinem: Efficere familiaritatem, neceſsitudinem. Confirmari amicitiam: Approbari coniunctionem. Habere amicitias, familiaritates, neceſsitudinẽ, coniunctionẽ cũ aliquo. Eſſe alicui amicitiam, familiaritatẽ, conſuetudinẽ, neceſsitud.

vinculum,conunctionem,vsum cum aliquo, inter aliquos.Inter cedere necessitudinem, consuetudinem, vsum. Attingere aliquem necessitudine. Versari in familiaritate. Abundare familiaritatibus, consuetudine. Colere amicitiam, necessitudinem. Gerere amicitiam fide, officio &c. Vti alicuius amicitia: Frui vsu. Posse plurimũ amicitia apud aliquẽ. Nomine, Iure, Fiducia amicitiæ petere aliquid. Adductum amicitia, Inductum consuetudine, & familiaritate facere aliquid. Pro necessitudine, Causa, Ratiõe, Nomine necessitudinis &c. facere aliquid. Impediri amicitiâ. Cedere, Dare aliquid amicitiæ. Debere necessitudini. Satisfacere familiaritati, necessitudini, coniunctiõi. Tueri amicitiã, coniunctionẽ. *Seruare*, Cõseruare, Continere, Retinere amicitiã, coniunctionẽ:& In amicitia retinere. Manere, *Permanere* amicitiã, consuetudinẽ, familiaritatem:& In amicitia, consuetudine &c. Permanere: Incolumẽ esse coniunctionem. Tenere perpetuã coniunctionẽ. Augere necessitudinẽ, familiaritatẽ, cõiunctionẽ. Accessionẽ afferre ad necessitudinẽ. *Prodere* memoriam posteris amicitię. Intermitti, Interrumpi consuetudinẽ. Auocare aliquẽ à coniunctione. Prohibere à familiaritate sua. Claudere consuetudinẽ alicuius. Obliuisci amicitiæ, necessitudinis, familiaritatis. Negligere amicitiã. Repudiare nomẽ necessitudinis. Imutari, sperniq; veteres amicitias, indulgeri nouis. Aspernari, Repellere amicitiã, coniunctionẽ. *Minuere* amicitiam: Imminuere aliquid de consuetudine. Simulatione amicitiæ prodere aliquem: *Proditiones* amicitiarum. Agi ius amicitiæ. Vacillare stabilitatẽ amicitiæ. Claudicare amicitiam. Cauere familiaritates. Fugere amicitiam: Defugere ab amicitia, atq; ad aliam deuolare: Coniunctionem defugere: Refugere à consuetudine. Deserere ius amicitiæ: Iniuriam facere amicitiæ. Violare amicitiam, necessitudinem, familiaritatem. Adimere necessitudinis charitatem. Priuari consuetudine, amicitia. Dissuere sensim, *Pręcidere* repentè, Eleuare remissiõe vsus, Discindere Depõere, *Relinquere*, Dimittere amicitias. Remouere se, Disiungi, Distrahi ab amicitia. Disiungere aliquem à familiaritate. Dissoluere, Dissociare amicitias. Dirimere coniunctionem. Disrumpere amicitias. *Reuellere*, Laxare vincula. Labefactare, Peruertere, Funditus euertere amicitiam. Perfringere & labefactare coniunctionem. Tollere amicitiam. Eximere è rerum natura beneuolentiæ coniunctionem. Occidere nomẽ amicitiæ. Extingui amicitias, familiaritates, consuetudinẽ. *Carere* fructu consuetudinis.

Amicus, Amator, eyn Freund. *Amiculus*, eyn Freundlin. *Familiaris, Domesticus*, eyn beiwohnender Freund. *Necessarius, Coniunctus*, nahe zugethaner Freund. *Intimus*, geheymer Freund. *Beneuolus, Fautor &c.* eyn Gönner. & L. 29.

Adiuncta.) Nemo amicior, charior, coniunctior. Summus amicus: Sum-

Summa familiaritate coniunctꝰ. Valde amicus, familiaris. Maximè familiaris, necessarius, coniunctus, domesticus. Magno vsu familiaritatis, Multis causis necessitudinis, Multa consuetudine, maximis plurimisq; officijs coniunctus. Perfamiliaris, Pernecessarius. Tam, Quàm familiaris, necessarius, amans. Quàm familiarissimus. Satis, Nimiũ familiaris. Multi, Complures, Plurimi amici, familiares, necessarij: Multitudo intimorum: Copia, Cateruæ, Greges amicorum. Pauci amici: Paucitas, Inopia, Exiguæ copię, Vix tria, aut quatuor paria amicorum. Verus, Certus, Fidus, Fidelis, Ex animo, Firmus, Fortis, Voluntarius, Beneuolus, Locuples, Officiosissimus, Suauis, Dulcis, Blãdus, Mediocris amicus. *Minùs* familiaris. Timidi, Acerbi, Falsi, Insidiosi, Improbi, Stulti, *Perfi*di, Communes amici: Necessarius communis. Priuatus, Paternus, Vetus amicus, necessarius. Vetustissimi familiares. Vetus, Antiquior, Antiquissimus, Recens, Nouus amicus. In omni vita familiares. *Actiones.*) Expeti amicum. Desiderare familiarem. Deligere, Eligere, Instituere, Facere amicum: Fieri familiarem. Reddere aliquem amicũ, amiciorem. Adscribere in numerum suum, amicum. Acquirere, Parare amicos. Relinqui à patre necessarios. Placare amicum. Ostentare se familiarem. Esse alicui amicum, amicissimum, familiarem, necessarium, intimum, domesticum. Habere aliquem in suis, in numero suorum, amicum, familiarem, necessitudine coniunctum, necessarium, charũ. Abundare copia amicorum. Tenere, Obtinere amicos. Florere, Valere amicis. Diligere, Amare, Colere, Amplecti, Obseruare amicos, familiares: Vti amico. Viuere cum aliquo familiares: *Congressiones* familiariũ. Adesse, Prodesse amicis. Laborare ꝓ amicis. Defendere, Redimere sibi amicos. Negligere officiũ amici. Deesse amico, familiari. Deuolare amicum. Deserere, Abijcere, Prodere, Perdere amicos. Amissio amicorum. Inopem esse ab amicis. Carere consuetudine amicorum. Solitudo & vita sine amicis.

Amare*, *Diligere*, *Adiungere*, *Coniungere*, *Amplecti*, *Complecti*, Lieben / Freundtschafft haben. *v. & L. 29.* *Vti*, Gemeynschafft habẽ. *Colere*, *Obseruare*, Ehren / *& suprà eodem L.

Adiuncta) Multùm, Maximè amare, diligere aliquem, vti aliquo: Plus, Plurimum vti. Valde familiariter, familiariùs aut libentiùs, familiarissimè, Ab ineunte ętate, Semper vti. Vnicè diligere. Totum amare. Moderatè & scienter vti aliquo.

***Amicè*, *Amanter*, Freundlich. *& L. 29.* *Familiariter*, inn Geheym. *Intimè*, Innigklich. *Coniunctissimè*, fast Eynhelliglich.**

Adiuncta) Valde, Tam familiariter.

INIMICITIA, Feindschafft. *Simultas*, heymlicher Neid/ Widerwillen. *Odiũ, Offensio, Alienatio*, Haß/ Vngũst. *& L. 29. Disiunctio, Distractio &c. infrà eodem L.*

Adiuncta) Magnę simultates: Maiores inimicitiæ. Multę simultates. Graues, Iustę, Iustiss. Apertę, Insitæ, Tacitæ, Occultæ)(Indictæ, Apertæ inimicitię. Obscurę, Non necessariæ, Non inutiles simultates. Periculosę, Muliebres, Veteres, Nouæ inimicitiæ: Simultas vetus. *Actiones.*) Denunciare alicui, Ostendere, Indicere, Timere inimicitias. Imponere onus simultatis. Subire, Suscipere inimicitias, simultates. Esse alicui inimicitias, simultates cum aliquo: Subesse simultates. Intercedere inimicitias cũ aliquo. Habere, Gerere, Exercere inimicitias, simultates cũ aliquo. Adductum, Impulsum, Incensum inimicitiâ facere aliquid. Cauere, Posteris tradere inimicitias. Reuocare in gratiam ex inimicitijs. Donare, Permittere Reip. Deponere, Extinguere inimicitias, simultates.

Inimicus, eyn Feind. *Alienus, Alienatus, Abalienatus*, Abhuld. *Aduersus, Aduersarius, Offensus, Infensus, Infestus*, Zuwider/ Widersacher. *Hostis*, eyn gemeyner Feind.

Adiuncta.) Magnus inimicus. Nemo inimicior. *Maximè, Plus quàm, Tàm, Mirum quàm*, Vsq; eò, Valde, Vehementer inimicus. Multi, Plures, Plurimi inimici, aduersarij: Plenus aliquis inimicorum. Paucitas inimicorum. Minùs acer, Leuior, Facilis, Gratiosissimus aduersarius. Potens, Potentissimus, Verecundus, Voluntarius, Apertus, vel Apertè inimicus: Palàm aduersarius. Inuidia, Cupiditas, Vis, Violentia, Tela, Impetus inimicorum, aduersariorum. Grauis, & Grauiter, Odiosus ac molestus inimicus. Acer, Acerrimus, Acerbus, Acerbissimus, Crudeliter, Crudelissimus inimicus, aduersarius. Capitalis aduersarius. Nocens inimicus. Iniuria, Crudelitas, Calumnia, Contumelia, Fraus, Perfidia, Insidiæ inimicorum. Communis, Publicè, Priuatim inimicus. Vetus, Paternus, Perennis inimicus. *Actiones.*) Reddere aliquem, Fieri, Existere, Venire alicui inimicum. Suscipere, Putare, Habere, Esse, Profiteri, Ostendere, Inuenire, Offendere inimicum: Cognoscere, Perspicere alicuius animum inimicum. Metuere, Pertimescere inimicum. Vti aliquibus inimicissimis. Vexari, Vrgeri ab inimicis. Succumbere, Tradere aliquẽ inimicis. Negligere minas inimicorum. Irasci)(Ignoscere, Resistere inimicis. Oppugnari inimicos)(Defendi. Concertare cum inimicis. Persequi iniurias inimicorum. Vlcisci, Punire inimicos. Propulsare, Propellere impetus inimicorum. Exitium, Perniciem, Mortem machinari inimico. Necare, Interficere, Tollere de medio, Placare inimicos. Redire in gra-

Cas.

in gratiam cum inimico: *Reconciliari in gratiam inimicos.* Deesse alicui inimicos.

Inimicari, Feindschafft treiben. *Alienare, abalienare,* Abgönstig machen. *L. 29. Aduersari, Repugnare, Resistere,* Zuwider sein.

Adiuncta) Totum se abalienare ab aliquo.

Inimicè, Feindlichen. *Infestè,* Verhaßter weise. *L. 29. Hostiliter,* Feindlicher weise.

CONCORDIA, Eynigkeyt. *Consensus, Consensio, Conspiratio,* Eynhälligkeyt. *Vnanimitas,* Eynmütigkeyt. *Societas,* Gesellschafft. *Sodalitas, Sodalitiũ,* eyn Bursch. *Consociatio,* Vereynbarũg. *Contubernium,* eyn beisammen wohnende Rott. *Coniunctio, Consuetudo, &c. suprà. Communio, Communitas, Consortium &c. L. 50.*

Adiuncta) Magna cõcordia societas. Maior consensus, pietas. Maxima concordia, consensio, societas. Tanta concordia, coniunctio, conspiratio. Sum̃a consensio, sodalitas. Singularis concordia. Mira conspiratio: Mirifica societas: Incredibilis, Singularis consensio, conspiratio. Immensa, Infinita, Latissimè patens societas. Multitudo societatũ: Tota, Vniuersa, Cuncta societas: Vniuersorum consensio. Omnium consensus. Plenum aliquid concordiæ. Minima societas. Honesta sodalitas: Honestiss. Coniunctior, Firma, Firmior, Firmissima, Sancta societas. Facillima, Vtilis concordia. Charior, Gratior societas: Gratissima coniunctio. Iucundissima & vtilissima, Grauis, Difficils, Difficilima, Captiosa, Indigna societas. Contagio societatis. Fera, Agrestis sodalitas. Scelerata consensio. Nefaria, Diuina, Humana, Naturalis, Ciuilis, Publica, Communis societas, consociatio, conciliatio. Hæreditaria, Voluntaria, Pristina, Perpetua societas. *Actiones)* Hortari ad concordiã. Incitare, Reuocare, Trudere ad societatẽ, concordiã. Consulere cõcordiæ. Autorẽ, Patronũ, Interpetem esse concordiæ, cõpositionis &c. Cupere concordiam: Appetens societatũ ac coniunctionũ. Studiũ, Spes concordiæ & pacis. Pertinere, Spectare aliquid ad concordiam. Aptum esse alquid ad societatẽ: Accommodatũ ad consociationem. Arcessere aliquẽ ad societatem: Asciscere societate: Conciliare, Cõparare societates. Afferre concordiã, pacẽ &c. Adduci rẽ ad concordiã. Abire in sodalitium: Coire, Inire societatẽ. Conferre se in societates: Descendere ad societates. Venire, Peruenire in societatem. Accedere ad societatẽ. Conflare pactiones. Com̃unicare inter se, Decidere, Pactionem facere de societate. Gigni pacẽ & concordiã. Constituere concordiam, societatem, sodalitates. Facere, Fieri cum aliquo societatem, conspirationem, concordiam. Cõiungere se,

Coniunctissimũ esse cũ aliquo societate, concordia. Congluti nata concordia. Confirmare cõcordiam, societatem. Deuincire societatem vel societate. Copulari cum aliquo societate: Colligatio societatis. Implicare se societati. Includere in societatem. Esse concordiã, consensum, conspirationẽ, societatem, sodalitiũ inter aliquos. Habere concordiam, coniunctionem. Contineri re aliqua societatẽ. Placare & lenire animos concordia. Declarari, Videre concordiam. Vti societate. Seruire, Consulere, Commodare societati. Adiuuare consensum & conspirationẽ. Gerere societatem fide aliqua. Præesse negotijs, Magistrũ esse societatis. Colere, Tueri, Seruare conciliationem, consociationem, societatẽ, concordiam. Manere inter aliquos societatẽ. Retinere concordiã. Inimicũ esse concordiæ. Fraudare aliquem in societate. Violare nomen, ius societatis. Disiungere concordiã. Seiungere se à societate. Deserere, Dirimere, Dissoluere, Disrumpere, Disturbare societatẽ, consociationem, conspirationem. Diuelli consensum. Conuellere ius societatis. Labefactare concordiam, societatem: Perfringere & labefactare conspirationẽ, & coniunctionẽ. Euertere, Tollere societatẽ. Reducere in concordiã distractos: Reconciliatio concordæ. Renouare societatẽ.

Concors, Eynig / Eynträchtig. *Consentiens*, *Conueniẽs*, *Coniunctus*, Eynhällig. & *L*: 44. *Conspirans*, Übereyn stimmend. *Vnanimis*, Eyn mütig. *Socius*, *Sodalis*, eyn Gesell. *Sociatꝰ*, *Consociatus*, Zugesellt. *Gregalis*, *Contubernalis*, eyner auß der Gesellschafft / oder Rott. *Consors*, *Particeps*, *Affinis*, eyn Mittgenoß.

Adiuncta) Tam consentiens. Tã vehementer consociatus. Multitudo, Inopia sociorum. Bene, Optimè conuenientes. Optimi, Fidelissimi, Virtute præditi, Fortissimi, Humanissimi, Amicissimi, Coniũctissimi socij. Iure sociati. Lege consociati. Pessimi, Infidelissimi, Alieniss. Importũiss. Antiqssimi. *Actiones)* Quærere, Adigere sibi, Admittere, Adhibere, Asscribere socium. Facere, Fieri participem. Præbere se socium. Existere participem. Esse sociũ, sodalẽ, contubernalem alicuius, affinẽ rei. Habere sociũ, sodalẽ, contubernalem, participem. Paratum esse, Vti socijs. Suscipere causam sociorũ. Consulere, Prospicere socijs. Tueri, Defendere, Fallere, Fraudare, Metuere, Pertimescere, Cauere, Deserere socium. Distrahi, Amittere socios, gregales. Interire, Mori sodalẽ.

Concordare, Eynhällig sein. *Consentire*, *Assentire*, *Conuenire*, *Congruere*, *Conspirare*, Übereyn kommẽ. *Sociare*, *Consociare*, Gesellẽ. *Iungere*, *Coniungere*, Vereynbarẽ.

Partici-

Participare, Communicare, Theylhafftig machen.

Adiuncta.) Valde congruere, cõsentire. Maximè sociare. Vehementer congruere. Vna mente, Vnicũ, Vno ore, Omnes ad vnũ idem sentire, consentire. Mirabiliter conspirare. Mirificè congruere. Optime cum aliquo conuenire. Ex omni parte secum, Cum lepore quodam, Neutiquam, Nequaquam consentire. Nullo modo congruere.

Concorditer, Concordißimè, Eynhälliglich/Eynmütiglich. *Conuenienter, Congruenter,* Ebenmässig. *&* L. 44.

DISCORDIA, Vneynigkeyt. *Dissensio, Dißidium, Discrepantia, Disiũctio, Distractio,* Zwytracht/Zweyũg/Mißhällũg. *Offensio,* Erzürnũg. *suprà. Lis, Controuersia, Certamen, Concertatio, Contentio, Altercatio,* Zäck/Streit *&* L. 35. *Repugnantia,* Widerstreit. *Rixa, Iurgiũ, Turba,* Hader/Gebälg. *Expostulatio,* Verwiß. L 51. *Bellum, Pugna, Oppugnatio,* Widerstand. *L.* 36.

Adiuncta.) Magna, Maior, Maxima discordia, dissensio, discrepantia, disidium, rixa, turba. Tanta, Quanta discordia, dissensio, disiunctio, pugna. Summa dissensio, distractio. Multæ discordię, dissensio. Mirificæ pugnæ. Parua dissensio. Honesta cõcertatio. Æquitas expostulationis. Sine acerbitate dissensio. Tacitæ discordiæ. Grauißimæ contentiones. Armata disiensio. Labor & molestia dissensionum. Petulans iurgium. Perniciosa discordia. Ciuilis dissensio, dißidium. Domesticæ discordię, dissensio. Noua dissensio, turba, rixa. Diuturna, Perpetua dissensio, iurgium. *Actiones*) Quærere discordias. Indicere bellum. Moliri discordiam. Concitare, Excitare seditionem ac discordiã. Commouere dissensionem. Conferre discrepantiam in rem. Constitui dißidium, dissensionẽ. Facere, Fieri turbas, dissensionem, dissidium, expostulationem. Gigni iurgia, contumelias: Nasci dißidia, discordias. Existere dißidium, iurgiũ. Oriri discordias: Exoriri offensionem. Impendêre discordias. Inducere seditionẽ atq; discordiam. Iacere caput alicuius in dissensionem. Venire in contentionem. Incurrere in rixam. Suscipere, Subire contentiones. Esse alicubi discordiam, dissensionem, rixam, expostulationem. Constitui in dissensione. Dißidere odio & dißidio. Cõtendere iurgio. Pasci, Consumi discordijs. Euerti funditùs dißidijs. Ferre, Deflere dißidium. Iudicare, Dijudicare dissensiones. Auocare à discordiis. Defugere contentiones, Abstinere se litib' & iurgijs. Placare, Sedare iras & discordias. Frãgere, Extinguere dissensiones. Propulsare oppugnationem. Finem, Exitũ esse discor-

discordiarum. Cōquiescere à dissensionibus. Requietem habere litium & iurgioruw.

Discors, Discordans, Vneyns. *Dissentiens*, *Dissentaneus*, *Dissidens*, *Discrepans*, Zwyträchtig/ Zwyspältig. *Disiunctus*, *Dissociatus*, *Distractus*, Zertrennt/ Gescheydē. *Resistens*, *Obsistens*, *Repugnans*, *Oppugnator*, Widerstehend. *Litigiosus*, *Controuersus*, *Aduersus*, Zänckisch/ Häderisch. & L. 35. *Altercator*, eyn Zäncker/ Haderer.

Adiuncta.) Multum dissentiens, dissidens. Tam dissidentes. Grauissimè dissentientes.

Discordare, Vneyns sein. *Dissentire*, *Dissidere*, *Discrepare*, Zwyträchtig sein. *Distrahere*, *Disiungere*, *Diuellere*, *Dirimere*, *Dissociare*, Trennen. *Resistere*, *Obsistere*, *Pugnare*, *Repugnare*, *Oppugnare*, Widerstehē/ Widerfächten. L. 35. *Certare*, *Concertare*, *Decertare*, *Contendere*, Streiten/ Zanckē. *ibid.* *Rixari*, *Iurgare*, Hadn. *Expostulare*, Verweisen

Adiuncta) Magnopere, Tantopere, Longè dissentire. Valde oppugnari. Vehementer, Vehemētissimè dissentire, resistere, oppugnare. Multùm, Plurimùm dissentire, diffidere. Vniuersa re, & tota sententia dissentire. Acutiùs, Acriter, Acerrimè oppugnare. Seuerè oppugnare. Iracundiùs, aut vehementiùs expostulare. Grauissimè dissentire. Acerbè, Crudeliter, Crudelissimè oppugnari. Capitali odio, Paululū dissentire. Leuiter dissidere. Verbis magis, quàm sententijs dissentire. Honestè dissentire. Audacter obsistere. Palam, Apertè)(Cuniculis oppugnare: Inuitū dissentire. Occulte, Petulantissimè oppugnare. Alienum temp⁹, Locus expostulandi. Frustrà, Sæpe dissentire: Sæpissimè, Quotidie oppugnare. Semper dissentire.

Repugnanter, Widspēnig lich.

CONCILIATIO, *Recōciliatio*, Versönung / Vertrag. L. 29. *Cōpositio*, Vergleichūg. *Decisio*, Außtrag. L. 35. *Placabilitas*, Versünlichheyt. *Placatio*, Versünung *Delinitio*, *Mitigatio*, Erweychūg. & L. 29. *Lenitas*, *Mansuetudo*, *Clementia* L. 48.

Adiuncta) Summa, Tanta placatio. Mediocris, Tenuis, Vetus decisio. *Actiones.*) Autorem esse cōpositionis, Arbitrum decisionis. Agere, Conficere aliquid de reconciliatione, cōpositione. Spes compositionis. Fieri compositione, placatione, recōciliatione; decisionem. Sanciri fœdera, reconciliationes &c. Satisfacere alicui decisione aliqua: Irrideri reconciliationem. Con-

Conciliatus, *Reconciliat⁹*, Versünt/ Vertragen. *Decisus*, Verglichen. *Placabilis*, *Exorabilis*, Versünlich. *Lenis*, *Mansuetus*, *Clemens* L. 48.

Adiuncta) Eò placabilior. Infirmior fides reconciliatæ gratiæ. Fictè reconciliata gratia. *Actiones*.) Præbere se placabilem. Experiri aliquem min⁹ exorabilē.

Conciliator, eyn Versüner. *Conciliatrix*, Versünerin. *Recōciliator*, der wid' Eyns macht. *Delitor*, Erweicher.

Conciliare, *Reconciliare*, Versünen/ Vereynbaren. *Componere*, *Decidere*, *Transigere*, Vergleichen. *Placare*, *Lenire*, *Delīre*, *Mitigare*, Versünen/ Erweychē. *Piare*, *Expiare*, mit Büssen versünē. *Donare*, *Condonare*, *Remittere*, Nachlassen/ Verzeihē.

IMPLACABILIS, Vnuersünlich. *Inexorabilis*, *Inexpiabilis*, Vnerbittlich.

Adiuncta) Tam implacabilis. Nimium inexorabilis. *Actiones*) Existimari, Videri inexorabilem. Esse, Præbere se implacabilem, inexorabilem.

DE SCIENTIA, ET OPINIONE.

LOCVS LIII.

SCIENTIA, Wissenheyt. *Notio*, *Notitia*, Wissenschafft. *Prænotio*, *Anticipatio*, Vorgemerck. *Cognitio* Erkantnuß. *Agnitio*, *Recognitio*, Widerkennung/ Erinnerung. *Peritia*, *Experientia*, *Experientū*, Erfahrūg. *Periclitatio*, Versuchung. *Vsus*, *Sensus*, *Mens*, *Intelligentia* &c. v. L. 30. & 28.

Adiuncta) Magna cognitio, vsus: Maximum experimentū. Tanta, Quāta sciētia, cognitio, vsus. Sūma, perfecta, prestātiss. sciētia, cognitio. Exīa, Prestabilis, Prestātior, Excellens & singularis sciētia. Insignis & illustris vsus rerū. Incredibilis, Admirabilis, Diuina sciētia, cognitio, Mirabilis vis rationis & cognitionis: Mirificus vsus. Multarum rerum vsus, notio: Copia, magnitudoq; cognitionis. Infinita cognitio. Paruæ notitiæ. Nulla cognitio. Subtilior cognitio. Certa, Certiss. sciētia, notio. Insitæ præceptæq; cognitiōes. Disciplinabilis sciētia. Necessaria cognitio. Questuosa scientia. Splendor, Suauitas scientiæ: Letitiā & voluptatē perci-

percipere ex cognitione. Facilis, Perfacilis, Facilior)(Difficilis cognitio: Multis difficultatibus obstructa cognitio. Tecta, Inuoluta, Complicata notio, notitia. *M*anca atq; inchoata, Soliuaga & ieiuna cognitio. Inepta, Garrula, Odiosa scientia. Vulgaris cognitio. Falsę notitiæ. Naturalis, atq; insita in animis, Communis notio. Peregrina & externa scientia. Longinqui temporis vsus ac periclitatio. Noua notitia. Stabilis atq; im̄utabilis scientia. Quotidian⁹ vsus. *Actiones*) Excitare aliquē ad experientiā, cognitionem. *C*upiditatē dare, incendere cognitionis: Reuocare ad cognitionē. Conuertere aliquos ad cognitionē intelligentiamq;. Capi scientia & cognitione. Indigere rem cognitionis. Dignæ, Dignissimæ res cognitione. Amorē cognitionis & scientiæ innatū, insitū esse. Expetere cognititionē: Appetitiones mouere cognitionis: Cupiditatē ingenerari, innasci cognitionis & scientiæ. Delectari cognitione: Lætitiam & voluptatem percipere ex cognitione. Gaudere scientia: Duci ad cognitionis & scientiæ cupiditatē: Deduci ad cognitionem, & vsum rerum Conferre ingeniū ad scientiā: Transferre se totū ad cognitionē. *C*ollocare se in scientia & cognitione. Versari animum, studia, vitā in cognitione scientiaq;. Fieri notiones, notitiam rerum: Effici scientiam: Existere cognitionē. Ingenerari, Imprimi nobis notiones, notitias. Nasci, Afferre scientiā, cognitionem: Patefacere aditum alicui cognitionē. Dare scientiam, intelligentiā. Tradere cognitionem. Adiungere scientiam. Docere aliquem vsum. Augere aliquem scientiā. Perquirere, Asciscere cognitionem. Assumere scientiam. Comprehendere scientia & cognitione res. Amplecti cognitionē. *C*omplecti, Consequi scientiam, cognitionem. Peruenire ad notitiam. Collocare se in cognitione & scientia. Capere intelligentiā, notionem, cognitionem: Accipere cognitionem. Esse, Inesse alicui, vel in aliquo scientiam, cognitionem, notitiam. Habere scientiam, notionem, notitiam, cognitionem, vsum: Formatas, Informatas, Insitas, Innatas habere notiones, prænotionem, cognitionem. Tenere, Obtinere scientiam. Præditum, Ornatum esse scientia, vsu, cognitione: *C*ompos scientiæ. Excellere, Vincere omnes scientiā. Vti scientiā, notitiā. *C*onferre vsum & scientiam ad rem. Eniti scientiā. Colligere aliquid cognitione & ratione. *Præ*sentire aliquid certa notione. Declarare, Aperire, Euoluere, Explicare notionem. Fretum scientia constituere aliquid. Ostentare, Admirari, Laudare scientiam, cognitionem. Assensionem approbationemq; præcurrere cognitioni. Deesse alicui, Desiderare, scientiam. Fugere rem scientiā alicuius. Procul esse aliquid à scientia nostra. Repellere aliquē à cognitione. Euellere ex animis cognitionem. Deleri splendorem scientiæ. Tollere scientiam, cognitionem.

Sciens, Wissend. *Conscius*, Mitwis-

Mitwissend. *Cognitor, Cognoscens*, eyn Erkennner. *Peritus, Experiens, Expertus*, Erfahrn/Bericht. *Narus, Gnarus*, Verständig. *Certus, Certior*, Wissenhafft/ eynes dings Gewiss. *Intelligens, Prudens &c. L. 28. 54.*

Adiuncta.) Multi peritissimi. Satis multi conscij. Nemo scientior, peritior. Omnium maximè conscius. *Planè*, Valde, Literatè, Inprimis, Bene, Minùs peritus. Improbissimus cognitor. *Actiones*) Facere, Fieri peritiorem, certiorem. Adhibere rei vsu peritos. Operam dare peritissimis. Percontari, Doceri, Prædici aliquid à peritis. Animaduerti aliquid à sciente. Occultè sine teste aut conscio facere aliquid.

Scitus, Bewußt. *Notus*, Bekannt. *Cognitus*, Erkannt. *Præcognitus*, zuuor Erkannt. *Recognitus*, Widerumb Erkannt. *Perceptus, Conceptus, Comprehensus*, Ergriffen/Begriffen. *Expertus, Compertus*, Erfahren.

Adiuncta.) Multò notior, Nemo magis, Valde notus, cognitus. *Penitùs* perspectæ, planeq; cognitæ res. *Satis* firmè conceptus animo atq; comprehensus. Manifestò compertus. Satis, Parùm cognitus. *Minimè*] notus. *Actiones*) Facere notum. Habere cognitum, compertum, perceptum, comprehensum. Tollere iudicium cogniti.

Scire, Wissen. *Resciscere*, Erfahren / Innen werden. *Noscere, Nouisse, Nosse*, Kennē. *Cognoscere*, ErKeñen. *Prænoscere, Præcognoscere*, vorKennen. *Agnoscere, Recognoscere*, widerumb Erkennen. *Experiri, Periclitari, Comperire*, Versuchen/ Erfahren. *Habere, Tenere, Callere, Percallere*, Wissenschafft haben. *Sentire, Intelligere &c. L. 25. 28. 54.*

Adiūcta.) Tantum, Tam, Quàm cognoscere, experiri. Magis cognoscere. Planè, *Penitùs* scire, cognoscere. Nimis nouisse. Satis, *Mediocriter*, Parùm multa scire. *Breuiter* cognoscere. Bēe, Meliùs, Optimè nosse, scire, cognoscere. Rectè, Pulchrè nosse. Satis commodè cognoscere: Honestum, Pulcherrimum esse scire aliquid. Opus esse, Interesse scire, vel scitu. Diligenter, Diligentiùs cognoscere. Summa curâ recognoscere. Prorsus auere, Gestire aliquid scire. Nolle, Nihil curare rem scire. Faciliùs, Facillimè scire, cognoscere. Certè, Certum scire, habere. Manifestò comperire. Luculenter scire. Difficile esse scire aliquid. Leuiter agnoscere. Vixdum comperisse. Nullo modō sciri posse: Nullum esse in experiundo periculum. Ante, Citò, Maturè,

Continuò ſcire. Sẽſim tardeuè, Sæpe, Semper, cognoſcere.

Scienter, Wiſſentlich. *Peritè*, durch Erfahrnuß.

Adiuncta) Nihil ſcientiùs, Perſci enter. Satis peritè.

INSCIENTIA, *Inſcitia, Ignorantia*, Ignoratio, Vnwiſſenheyt. *Imperitia*, Vnerfahrnus. *Imprudentia, Stultitia &c.* L. 54.

Adiuncta.) Multa inſcientia. Summa inſcitia, ignoratio. Vtilior, Aliena naturæ alicuius, Litigioſa ignoratio. Miſerabilis ignoratio, inſcientia. *Actiones)* Fieri, Eſſe ignorationẽ in aliquo. Verſari inſcientiam in vita: & In ignoratione verſari aliquem. Tenere aliquem ignorationem. Conturbari, Peccari ignoratione. Perſpicere inſcientiam alicuius. Adducere aliquem ad cõfeſſionem ignorationis. Non eſſe excuſationem inſcieniæ. Deſpicere, Conſtituere & regere inſcitiam aliorum.

Inſciens, Inſcius, Neſcius, Ignarus, Ignorans, Vnwiſſend. *Imperitus*, Vnerfahren. *Imprudens*, Indoctus, Vnuerſehen L. 54. *Inſolẽs*, Vngewohnt. *Rudis*, Vnbericht. *Hoſpes, Peregrinus*, eyn Vnbekandter. *Cæcus*, Blindt.

Adiuncta.) Nemo omnium tam ignarus, tam rudis, tam expers conſilij, aut ingenij. Opiniones, Sermones, Error, Terror, Temeritas, Prauitas imperitorum. Diu ignorans: Tamdiu ignarus rerum. *Actiones)* Concitate imperitos. Capi, Delectari ignaros. Fallere, In fraudem deduci imperitos. Occultum aliquid eſſe imperitis. Edocere imperitos.

Ignorabilis, Vnbekanntlich. *Ignoratus*, Vnbewußt. *Ignotus, Incognitꝰ*, Vnbekãt. *Incõprehenſus*, Vnbegriffẽ.

Actiones) Iudicare de incognitis. Habere incognita pro cognitis. Aſſentire incognitis. Addiſcere, Comprobare aliquid incognitum. Tollere iudicium incogniti atq; cogniti.

Ignorare, Neſcire, nicht Wiſſen. *Latere*, Verborgẽ ſein/ *infrà*. *Prӕterire, Fugere*, Vnwiſſend ſein.

Adiuncta) Multa neſcire. Vehementer, Omninò, Prorſus, Minimè, ignorare. Certum neſcire. Turpiter ignorare. Caſu, Culpa, Animi vitio, Imprudentiâ, Diutiùs neſcire.

Inſcienter, Vnwiſſentlich. *Inſcitè*, Vnuerſtändiglich. *Imperitè*, Vnerfahrner weiß. *Imprudenter, Indoctè, &c.* L. 54. 55.

Adiuncta) Quàm imperitiſſimè. Tam imperitè.

PERSPICVITAS, Scheinbarkeyt. *Perſpicientia*, Erkantnuß. *Euidentia*, Klarheyt.

De-

Demonstratio, Significatio, Declaratio, Patefactio, Zeygung/ Anzeygung/ Erklärung. *Illustratio,* Erläuterung. *Interpretatio, Expositio, Explicatio, Explanatio, Enodatio,* Außlegung. *Editio, Promulgatio,* Herfürgebung/ Außkündũg. *Lux, Lumen,* Liecht. *Oculi, Aspectus,* Anschawung.

Adiuncta) Magna, Maior significatio, interpretatio, perspicuitas. Quanta declaratio, lux. Plurimum luminis. Duplex, Breuis, Simplex & dilucida expositio. Parua, Minima, Exigua significatio. Satis acuta interpretatio. Diserta explanatio. Arguta, Certa, Vera)(Vitiata & corrupta significatio. Nimis callida & malitiosa interpretatio. Perspicua & dilucida expositio. Clarissima lux, lumen. Illustris & perpolita, Vndiq; completa & perfecta explicatio, explanatio. Facilis explicatio. Iucundissima declaratio. Difficilis explicatus. Acerbitatem habens editio. Cõuersa demonstratio. Nefaria promulgatio. Propria declaratio.

Actiones) Indigere enodationis. Desiderare lucem, explicationẽ. Delectari explicatione. Lætari luce. Exoriri interpretationem. Afferre lumen. Dare, Conficere significationem. Adhibere explanationem. Fieri interpretationem, significationem, explanationem. Præferre lumen. Proferre in lucem. Ponere in promptu, luce, oculis. Elucere, Apparere significationẽm. Explicare aliquid interpretatione. Declarare significationem. Ostẽdere, Prænunciare aliquid significatione. Trahere aliquò significationem. Vti significatione aliqua. Esse, Habere rem in promptu. Interpretationem, Explanationem, Significationem, Demonstrationem habere. Tenere interpretationem, perspicuitatẽ. Versari in luce. Eleuari perspicuitatem. Eripere lucem rebus. Abesse perspicuitatem.

Perspicuus, Scheinbar. *Manifestus, Apertus,* Offenbar. *Euidens, Clarus, Dilucidus, Illustris,* Klaar/ Lauter. *Insignis, Luculẽtus,* Mercklich/ Heyter. *Monstratus, Demonstratus, Declaratꝰ,* Gezeygt/ Erklärt. *Interpretatus, Expositus, Explicatus,* Außgelegt. *Significatus,* Bedeutet. *Editus, Enodatus, Euolutus, Enucleatus,* Eröffnet. *Certus,* Gewiß. *Planus, Explanatus, Patens, Patefactus, Promptus,* Offenbar/ Herfür gestelt. *Expressus,* Außgetruckt. *Solidus,* Gründtlich. *Merus,* Lauter. *Vulgaris, Vulgatus, Peruulgatus, Peruagatꝰ,* Lautbrecht. *Promulgatꝰ,* Außgekündt. *Testatus,* Bezeugt/ Kũdlich. *Spectatꝰ, Per*spe-

spectus, Gesehen. *Tritus, Iactatus, Decantatus, Celebris*, Außgebreytet. *&* L.45. *Adiuncta*) Nihil apertius, clarius, manifestius, euidentius, explicatius. Peruagatior quàm &c. Quantò expressior, illustrior. Eò, Quò, *Multò* dilucidior. *Mul*torum oculis testatior. Longè & latè peruagatus. Apud omnes peruulgatus: Omnibus apertus. Magis peruulgatus: Quàm maximè clarus ac testatus. *Peni*tùs perspectus, planeq; cognit⁹, perceptus. Tam apertus, perspicuus, notus, manifestus, clarus, testatus, tritus, celebratus. Ita apertus, notus, testatus, peruulgatus, manifestus, vt &c. Nimis illustris. Certissimis monumentis testatus. Non parum clarus. Satis perspicuus, tritus. Satis abundanter, dilucidè demonstratus, explicatus, notus: Satis accuratè explicatus: Nondum satis explanatus, illustratus. Satis diligenter explanatus, enodatus: Diligentissimè, Propè explicatus. Malè interpretatus. Semper apertissimus. *Actiones.*) Facere rem perspicuam, dilucidam, planam, illustrem: Fieri aliquid apertum ac manifestũ. Reddere magis dilucidum. *Pro*ferre, Referre in apertum. Esse aliquid perspicuum. Illustrare, Aperire dubia perspicuis. Videre aperta. Habere aliquid spectatum, perspectum. Reperiri aliquid perspicuum & apertum. Cedere perspicuis. Manere in perspicuis. Insistere rebus illustribus.

Monstrator, Demonstrator, eyn Zeyger/Weiser. *Significans*, Anzeygendt. *Declarans*, Erklärendt. *Interpres, Interp̃tās*, eyn Dolmetsch. *Explicator, Explanator*, eyn Außleger/Erklärer. *Exprimens*, Außtruckendt.

Adiuncta.) Prudens, Seuerus, Grauis explicator: Prudentiss. interpres. Multò commodior explicator. Exercitatissimus, Vaferrimus, Indisertus interpres: Inscitia interpretum. Fallaces, Veteres interpretes. *Actiones.*) Egere interprete aliquo. Postulare interpretem. Audire aliquos cũ interprete. Cõstitui interpretes. Reuerti ad explicatorem. Adhibere explanationes interpretũ. Vti interprete aliquo. Fungi munere interpretis. Agere per interpretes. Sine interpretibus loqui, intelligere quædam.

Perspicere, Animaduertere, Intelligere &c. L.28. 54. *Monstrare, Commonstrare, Demõstrare, Ostendere*, Zeygẽ/ Weisen. *Præmonstrare*, vor Zeygen. *Significare, Indicare*, Anzeygen. *Declarare*, Erklärẽ. *Interpretari*, Verdolmetschen. *Exponere, Explicare, Explanare, Dilucidare*, Außlegen. *Illustrare*, Erleuchten. *Enodare, Euoluere, Enucleare*, Eröffnen. *Edere, Exprimere*, Außgehẽlassen.

Ape-

Aperire, Patefacere, Offenbare. *Patefieri, Patere, Patescere,* Offenbar werden/ oder sein. *Retegere,* Entdecken. *Proferre, Præferre, Proponere,* Fürherthun. *Vulgare, Diuulgare,* Lautbrecht machen. *Promulgare,* Außkünde. *Increbescere, Percrebescere, Iactari, Ferri, Decantari,* Lautbrecht werden. *Extare, Constare, Liquere, Apparere, Comparere,* Offenbar sein/ Erscheinen. *Emergere, Eminere, Enitere, Enitescere, Clarere, Lucere, Elucere, Splendere, Splendescere, Fulgere,* Scheinbar sein/ Leuchten.

Actiones.) Magis declarare, elucere: Maximè declarare, explanare, eminere, enitere. Totam rem aperire, explicare, patefacere, eminere. Omnia explanare, explicare: Inter omnes eminere, constare. Vberiùs & ornatiùs explicare. Ab initio exponere, declarare. Etiam atq; etiam explicare. Satis, Satis abundanter demonstrare, comprehendere, constare. Nimis constare, enucleare. Tantum, Parum, Non minùs, Eatenus declarare. Paucis, Breuiter demonstrare, exponere, explicare, aperire, exprimere: Breui explicare: Quàm breuissimè exponere. Bene, Rectè interpretari. Optimè ostendere. Eleganter explicare. Prudenter, Sapienter, Scientissimè exponere, interpretari. Acutè, Accuratiùs explicare, euoluere. Subtiliter, Subtiliùs exprimere, explicare. Enodatiùs explicare. Diligenter, Diligentissimè exponere, explicare, exprimere, euoluere, explanare, demonstrare. Multò studiosiùs aperire. Dilucidè)(Obscurè exponere, explicare, demonstrare. Perspicuè exprimere. Apertè, Apertiùs exponere, indicare, declarare, explanare: Apertissimè planissimeq; explicare. Minimè obscurè exponere. Manifestò comprehēdere, tenere. Planiùs, Planiss. significare, explicare, exponere. Palàm ostendere, diuulgare. Verè explicare, interpretari: Vera prædicere. Certis rationibus demonstrare: Certissimis signis declarare. Probabiliter & apertè, Breuiter & absolutè exponere. Grauiter, amplè, copiosè, Magnificè, Ornatiùs explicare. Necessariè demōstrare. Humanissimè exponere. In mitiorem partem interpretari. Comiter mōstrare. Non facilè, Perfacilè interpretari: Faciliùs, Facillimè explanare, apparere. Expeditè, Commodiùs explicare. Suo arbitratu exponere. Malè, Peruersè, Ridiculè, Fallaciter interpretari. Minùs explicari posse aliquid. Vix interpretari. In publicum proponi. Vulgò demonstrari. Foràs proferre, eminere. Nusquam, Repentè apparere. Statim explicare. Sæpe declarare. Nunquam monstrare, in medium proferre.

Perspicuè, Scheinbarlich. *Manifestè, Manifestò, Apertè,*

tè, Offentlich. *Clarè, Luculentè, Luculenter, Insignitè, Insigniter, Dilucidè,* Klärlich Sichtbarlich. *Significanter,* Deutlich. *Explicatè, Enodatè, Enucleatè,* Außführlich. *Planè, Explanatiùs, Patentiùs,* Augenscheinlich. *Expressè,* Außtruckenlich. *Liquidò, Palàm, Propalàm,* Lautbrächtiglich. *Vulgò,* in Gemeyn/ Kundlich.

Adiuncta) Nihil dilucidiùs posse &c. Tam apertè, palamq;. Quàm planissimè. Eò clariùs, liquidiùs. Quò planiùs. Satis planè, perspicuè. Paulò apertiùs. Parùm planè. Minùs dilucidè,

OBSCVRITAS, *Obscuratio,* Dunckelheyt/ Verdunckelung. *Occultatio,* Verbergung/ Verhälung. *Occultum, Arcanum, Secretum, Mysterium,* eyn Heymligkeyt. *Aenigma,* eyn Räterſch. *Inuolucrum, Integumentum, Velum, Latebra,* eyn Decke. *Nodus,* eyn Knopff. *Caligo, Tenebræ,* Verfinsterung.

Adiuncta) Tanta obscuritas, mysterium, tenebræ. Multa inuolucra. Minùs obscuritatis. Crassæ tenebræ. Obscurius ænigma. Difficilis nodus. Turpis occultatio. Diuturna obscuritas. *Actiones.*) Afferre, Adhibere obscuritatem, latebram. Obducere, Offundere tenebras. Proponere occultationem. Consequi obscurationē. Nancisci tenebras. Esse, Inesse obscurationem, obscuritatē, tenebras in rebus. Versari in tenebris. Habere occultationē, obscuritatē. Latere in obscuritate, occulto, occultatum & circūfusum tenebris. Stare, Inclusum aq; abditum esse in occulto. Iacere in tenebris. Tutari se occultatione. Tenere aliquid tacitum tanquam mysterium. Agere aliquid ex occulto. Aperire, In lucem proferre res occultas, quæ latuerunt: Mysteria aperire, enūciare. Expediri nodū. Discutere caliginē. Intelligere ænigma.

Obscurus, Dunckel. *Obscuratus,* Verdunckelet. *Occultus, Occultatus, Celatus,* Verborgen. *Arcanus, Secretus, Clandestinus,* Heymlich. *Tectus, Obtectus, Opertus, Coopertus,* Verdeckt. *Inuolutus, Compressus,* Verwicklet/ Verdruckt. *Abditus, Conditus, Absconditus, Reconditus, Abstrusus, Retrusus, Sepositus, Remotus,* Verborgen/ Versteckt. *Clausus, Inclusus,* Verschlossen. *Latens, Latitans, Delitescens,* im Verborgenen Ligendt. *Inexplicabilis, Inenodabilis,* Vnauff-

aufflößlich. *Caliginosus, Tenebricosus*, Dunckel. *Cæcus, Cæcatus*, Blind/ Verblēd.

Adiuncta.) Perobscurus, Perreconditus. Tam, Quam obscurus, cæcus, abstrusus, tectus, abditus. Valde obscurus. Penitùs abditus, absconditus, reconditus, abstrusus, retrusus. Nimis, Nimium obscurus, reconditus. Paulò occultior atq; tectior. Nimium diu reconditus. Semper occultus. *Actiones*) Quærere occulta. Scrutari recondita: Inuestigare occulta: Indagare res occultas & latentes. Petere occulta ab ijs qui tenent. Adhibere explanationes interpretum obscuris. Exponere obscura. Explicare, Aperire res inuolutas & latentes. Euoluere inuoluta. Patefieri & illustrari aliquid obscurum. Elicere, Cognoscere, Videre, Perspicere, Cōmunicare cū aliquo, Credere occulta, arcana, abdita.

Occultator, Occultans, eyn Verberger/ Verhäler.

Obscurare, Occultare, Verduncklen/ Verbergen. *Tegere, Contegere, Obtegere*, Verdeckē. *Inuoluere*, Verwicklen. *Comprimere, Supprimere*, Vertrucken. *Operire, Cooperire*, Bedecken. *Abdere, Condere, Abscondere, Recondere, Abstrudere, Retrudere, Seponere, Remouere*, Verbergen/ Verstecken. *Celare, Velare*, Verhälen. *Latere, Latitare, Delitescere*, Verborgen ligen. *Cæcare, Excæcare*, Blendē. *Caligare, Præstringere*, Verfinsteren.

Adiuncta) Omnia latere, magnis obscurata & circumfusa tenebris. Multa occultare. Totum se abdere. Omnino latitare. Omni ratione tegere. Omnes deos hominesq; celare. Tam latere. Tantopere, Eò magis occultare. Studiosiùs opprimi & abscondi. Penitus retrudi, abstrudi. Mirabiliter, Satis occultare. Occultè, Abditè latere. Intus occultari. Difficilis ratio occultandi. Sensim obscurari. Minimè latêre. Nihil occultare. In diuturna obscuritate latêre. Sæpe obscurari.

Obscurè, Dunckel. *Occultè*, Verborgenlich. *Tectè, Abditè, Absconditè, Secretò, Latenter, Clàm*, Heymlich.

Adiuncta) Planè secretò. Admodùm, Nimis obscurè. Paulò clā. Cōsultò occulte dicere &c.

FIDES, *Credulitas*, Glauben. *Persuasio*, Beredung. *Verisimilitudo, Probabilitas*, Glaubwürdigkeyt. *Probatio, Approbatio, Comprobatio*, Billichung/ Bewärung. & L 61. *Assensio, Assensus, Cōsensio, Cōsensus*, Bewilligung. *Astipulatio*, Mitstiñung. *Affirmatio, Asseuera-*

ueratio, Beſtättigung. *Cõceſsio, Confeſsio*, Zulaſſung/ Bekantnuß.

Adiuncta.) Magnus aſſenſus, probabilitas: *Maxima* fides. Tanta, Quanta approbatio, fides. Crebra, Firma, Conſtans, Vera, Non tacita, Non occulta aſſenſio. Minor fides. Paucorum approbatio. Captioſa probabilitas. Lubrici aſſenſus. Imbecilla, Falſa aſſenſio. Nefariæ confeſſiones. Vulgi aſſenſus, & popularis approbatio, aſſenſio, aſſenſus. *Actiones*) Captare aſſenſionem. Mouere, Commouere aſſenſionem, aſſenſum, approbationem. Adducere aliquem ad confeſſionem. Afferre fidem. Percutere probabilitate animos. Irrepere credulitatẽ in mentem. Facere, Fieri alicui fidem, aſſenſionem. Conſtituere, Confirmare fidem. Præcurrere cognitioni aſſenſionem, approbationemq́;. Sequi probabilitatem. Reddere aſſenſionem. Sequi veriſimilitudinem. Conſequi ſimilitudinem veri. Tribuere, Adiungere fidem rei. Approbare, Comprobare aliquid aſſenſione, aſſenſu. Habere fidem. Audire confeſſiones. Vrgeri, Conuinci, Patefieri confeſſione. Fallere probabilitate. Contrarium aliquid eſſe probabilitati. Alienum, Alienatum eſſe ab aſſenſione. Cohiberi, Suſtinere, Continere, Retinere aſſenſionem, aſſenſum. Reſignare, Infirmare, Iminuere fidem. Priuare aliquos approbatione. Adimere, Derogare, Abrogare fidem. Extrahere, Elabi aſſenſionem. Tollere aſſenſum, aſſenſionem. Sine aſſenſione fieri aliq̄d.

Credibilis, Glaublich. *Probabilis, Veriſimilis, Veri, vel Vero ſimilis*, Glaubwürdig/ Warſcheinend. *Probatus, Comprobatus*, Bewärt. *Perſuaſus*, Vberredt. *Conſentaneus*, Aenlich/Ebenmäſſig. *Aſſenſus*, Verwilligt. *Conceſſus*, Zugelaſſen.

Adiuncta.) Maximè probabilis. Tantopere probatus. Admodũ credibilis. Valde, Egregiè probatus. Non comprehenſa, ſed ſimilia veri probabilia. Expeditum, ſolutum, liberum, nulla re implicatum probabile. Quò minùs credibilis &c. *Actiones.*) Videri aliquid probabile. Sequi probabilia. Sumere aliquid pro probato & conceſſo, pro credibili. Induci & conſtitui probabile. Fieri aliquid probabile, credibile. Sine probabili coniectura dicere.

Credulus Leichtglaubig. *Probator, Approbator, Comprobator*, eyn Billicher. *Aſſenſor, Aſſentiens, Conſentiens*, eyn Verwilliger. *Aſtipulator*, eyn Zuſtimmer. *Confitens*, Bekennendt.

Adiuncta.) Tam conſentiens. Minùs credulus. *Actiones.*) Præbere ſe credulum. Habere aſſenſores. Audire confitentem.

Perſuadere, Vberreden. *Affirmare, Confirmare, Aſſeuerare*,

ſre, Beſtätigen. & L. 61. *Probare. Approbare, Comprobare*, Billichen. *Credere*, Glauben. *Aſſentire, ri, Conſentire, Conuenire*, Zuſtim̃en/Einwilligen. *Placere*, Gefallen. *Concedere, Admittere*, Zulaſſen. *Arridere*, Gefallẽ laſſen. *Accipere, Suſcipere*, Annemmen. *Fateri, Confiteri*, Bekennen.

Adiũcta) Magnopere, Valde probare, placere, aſſentire, arridere. Magis, Maximè, Vehementer, Vehementiſſimè probare, approbare, comprobare, placere, aſſentiri. Admodùm aſſentiri, placere. Etiam atq; etiam, Planè probare, perſuaderi. Penitùs, Prorsùs perſuadere, probare. Perplacere. Firmiùs, Ex animo, Potiùs credere. Omnibus perſuaſum eſſe: Inter omnes conuenire: Omnium aſſenſu approbari. Omnes vnà conſentire: Vna mente, ore, voce conſentire: Clamore, Vna voce & conſenſu approbare. Omnia, Nimium credere. Nõ nimium probare. Magna ex parte alicui aſſentiri. Totum, Satis perſuadere. *Rectè*, Rectiſſimè credere, concedere, placere. Aptè perſuaderi. Studiosè, Libenter comprobare, concedere, confiteri. Facilè, Faciliùs perſuadere, credere, concedere, probare, Perfacilè probare. Liberè, Apertè, Ingenuè confiteri. Temere perſuaderi, aſſentire, credere. Stultiſſimè credi aliqd. Falsò aſſentiri. Lentè ac faſtidio sè probare. Minùs, Minimè placere, probari. Nequaquam, Neutiquam, Nullo pacto cõſentire, probare. Citò credere. Nunquam credere, perſuaderi.

Credibiliter, Glaublichẽ. *Probabiliter*, Glaubwürdiglich.

INCREDVLITAS, Vnglaubigkeyt *Improbatio, Repudiatio*, Verwerffung. *v.* L. 29. *Diffidentia*, Mißtrewe. L. 47. *Mirabilitas, Admirabilitas, Miratio, Admiratio*, Verwunderung. *Monſtrum, Prodigium, Portentum &c.* eyn Wunderwerck.

Adiuncta.) Magna, Maior, Maxima, Tanta admiratio, admirabilitas. Crebræ aſſenſiones: Multæ admirationes. Incredibilis, Summa, Popularis admiratio. *Actiones)* Dignum videri admiratione. Facere, Efficere mirationem, admirationem, admirabilitatem. Mouere, Commouere, Excitare admirationem. Traducere ad admirationem. Afferre aliquid admirationis. Naſci improbationem. Fieri, Agi aliquid cum admiratione, admirabilitate. Habere admirationẽ aliquid. *Eſſe*, Exiſtere admirationem in re. Affici admiratione. Obſtupefieri admiratione. Intermittere, Tollere admirationem.

Incredibilis, Vnglaublich. *Mirabilis, Mirus, Mirificus, Mirandus, Admirabilis, Admirandus*, Wunderbarlich.

Improbabilis, *Improbatus*, Vnbeweißlich. *Insolens*, *Inopinatus*, *Non opinatus*, Seltzam/Vnuerſehenlich. *Inauditus*, *Inusitatus*, *Nouus*, Vnerhört. & L. 30. *Absurdus*, Vngereimbt.

Adiuncta.) Magis, Maximè mirabilis, abſurdus. Permirus, Perabſurdus. Tam, Quàm incredibilis, inuſitatus, inauditus, abſurdus. Planè nouus & inauditus. Subabſurdus. Non magnopere, Minùs mirandus: Minimè mirus, mirandus. In omni memoria omnino inauditus. *Actiones.*) Efficere mirabilia. Accidere aliquid mirandum, aut per mirum, inopinatum. Dicere aliquid incredibile, inauditum, nouum. Aſſequi aliquid incredibile. Habere nihil mirabile. Videri incredibile, mirabile, mirum, permirum. Putare aliquid incredibile. Cognoſcere, Placere alicui, Diſplicere mirabilia.

Incredulus, Vnglaubig. *Diffidens*, Mißträwig. *Mirator*, *Admirator*, eyn Verwunderer. *Admirans*, ſich Verwunderend. *Diſplicens*, Miſſfallend.

Mirari, *Admirari*, *Demirari*, ſich Verwunderen. *Stupere*, *Obſtupere*, *Obſtupeſcere*, *Suſpicere* &c. L. 29. *Improbare*, *Reprobare*, *Repudiare*, *Reÿcere*, Verwerffen/ ibid. *Diſplicere*, Mißfallen. *Diffidere*, Miſſtrawen. *Diſſentire*, *Diſcrepare*, *Diſsidere* &c. anders Geſinnt ſein.

Adiuncta.) Magnopere, Magis, Maximè mirari, admirari, demirari, diſplicere. Vehementer, Vehementiſſimè admirari, diſplicere. Valde diſplicere aliquid. Admodùm mirari. Omnino demirari, diſplicere. Satis, Nimiũ mirari, admirari. Non nimis diſplicere. Minùs, Minimè mirari, diſplicere. Deſinere mirari.

Incredibiliter, *Incredibilè*, Vnglaublichen. *Mirabiliter*, *Mirabilè*, *Mirum*, *Mirè*, *Mirificè*, Wunderbarlich. *Abſurdè*, Vngereimbter weiſe.

Adiuncta.) Tam, Quàm abſurdè. Nimis admirabiliter. Subabſurdè.

OPINIO, *Opinatio*, eyn Wohn. *Exiſtimatio*, Meynung/ Schätzung. *Iudicium*, *Arbitrium*, *Arbitratus*, Vrtheyl / Gutduncken. *Sententia*, *Senſus*, *Mens*, *Animus* &c. L. 28. *Decretum*, *Dogma*, eyn erwehlete Meynung/ Beſchluſſ. *Coniectura*, Mutmaſſung. *Suſpicio*, eyn Argwohn.

Adiuncta)

Adiuncta.) Magna, *M*aior opinio, ſuſpicio. Tanta, Quanta opinio, iudicium. Suma opinio. Singulare iudicium. *M*ulta iudicia, coniecturæ, ſuſpiciones. Nõnulla, Exigui temporis opinio. Aliquid opinionis. Bona mens, voluntas, coniectura. Rectus & confirmatus ſenſus Honeſta opinio. Dignitas, Gloria ſententiæ. Vtilis, Iucunda opinio. Prudens, Syncerum, Subtile, Acre iudicium. Vera, Veriſſima opinio, ſententia, iudicium, dogma, coniectura. Veriſimilis ſententia, ſuſpicio. *C*redibilis, Probabilis, Facilis, Non difficilis cõiectura. Firma, Firmata, Firmior, Stabilis opinio, ſuſpicio, coniectura, ſententia. Certa opinio, ſententia, coniectura, ſuſpicio. Stabilitas, Æquabilitas ſententiarum, opinionum, iudiciorũ. Grauis, Grauior, Grauiſs. opinio, iudicium, ſententia, decretum. Vehemẽs, inhærens, penitùs inſita, Præiudicata opinio. Comprehenſum, Perceptum decretum. Tacita opinio, exiſtimatio, ſenſus, ſuſpicio. Adumbrata opinio. Reconditi ſenſus. Obſcura, Cæca opinio, ſuſpicio. Incertiſſima exiſtimatio. Difficilis coniectura. Superſtitioſa, Simplex ſententia. Minuta & infirma, Minima, Nulla, Tenuis, Tenuiſſima, Pertenuis ſuſpicio. Leuitas, Vanitas opinionum. Imbecilla, Puerilis, Effœminata & leuis opinio. Eneruata muliebrisq; ſententia. Variæ opiniones, ſententiæ, coniecturæ: Varietas, Diſſimilitudo, Diſſenſio opinionum. Contraria, Errans & vaga ſententia. Flexibilis ſenſus. Ficta opinio, ſententia, ſuſpicio. Incredibilis, Abſurda ſententia. Falſa, Stulta, Improba, Incommoda, Mala opinio, ſuſpicio. Indigna, Durior, Atrox, Atrociſſima ſuſpicio. Prauæ, Deprauatæ opiniones: Prauitas opinionum. Periculoſa, Pernicioſa opinio. Odioſa, Minùs honeſta, Turpis, Turpiſs. ſuſpicio. Libidinoſa ſententia. Popularis, Communis hominum opinio, dogma. Publica opinio. Domeſtica coniectura. Vetus, Vetuſta, Antiquiſſima opinio, ſententia. Subita, Repentina ſuſpicio. Recens, Noua, Æterna, Diuturna opinio. *Actiones*) Opus eſſe coniectura. Facere, Efficere opinionem, iudicium, ſuſpicionem. Gignere opiniones. Mouere, Commouere ſuſpicionem, coniecturam. Excitare ſuſpicionẽ. Suſcitare ſententias. Conflare, Conſtituere ſuſpicionem. Naſci, Oriri ſententiam, ſuſpicionem. Conſequi, Exiſtere opinionem ex re. Afferre opinionem, ſententiam, coniecturam, ſuſpicionem. Conferre in aliquem, Perferre ad aliquem ſuſpicionem. Ducere opinionem, coniecturam, ſuſpicionem ex re: Adduci in ſuſpicionem: In opinionem adducere aliquem, vel aliquid: Induci coniecturam: Traducere opinionem ad rem. Vocari, Deuocari, Trahi in ſuſpicionem. Importare, Iacete, Inijcere, Conijcere ſuſpicionem. Dirigere aliqu m ad opinionem. Inſerere opiniones. Imbuere opinionibus animum. Penetrare ad opinionẽ alicuius. Relinquere in opinione. Allici in ſenſum. Affingere, Admiſcere opinionẽ.

Oblectare

Oblectare, Delectare, Lætari opinione rei. Discedere, Venire, Peruenire, Irrepere, Incidere in opinionem, suspicionem. Insequi suspicionem. Peruadere per animos opinionem. Conuenire in aliquem suspicionem. Subire iudicium. Dare alicui suspicionem: Dedere se suspicioni. Ponere aliquid in suspicione: Locum dare suspicioni. Pertinere ad aliquem suspicionem: Affinē esse suspicioni. Cadere in suspicionem: & Suspicionem cadere, recidere in aliquos. Assequi opiniones. Capere coniecturam. Accipere opinionem: Recipere suspicionem rei. Sumi, Elici suspicionis aliquid ex re. Facere coniecturam rei, vel ex re. Comprehendere, Imbibere opinionem animo. Aspergi suspicione. Infici, Inflari, Corrumpi opinionibus. Habere opinionem, sententiam, iudicium, suspicionem de aliquo. Tenere sententiam. Versari in sententia, opinione. Esse opinionem, iudicium, suspicionem, coniecturam de aliquo: & In opinione esse aliquem: Inesse coniecturam: Subesse suspicionem. Insidere penitùs, Residere in aliquo suspicionem. Positum aliquid esse in coniectura: Pendere ex coniectura. Vti existimatione, iudicio, sententia, coniectura. Commoueri opinione. Impellere in fraudem, opinionem aliquam. Sollicitus, Incensus, Offensus suspicione. Duci, Adduci, Rapi opinione, coniectura. Quærere suspicionem in aliquo: Quæri, Inuestigari aliquid coniectura. Sequi, Persequi rem coniecturâ, odore, vestigio. Trahi coniecturâ. Ferre aliquid ita coniecturam, opinionem. Iudicare aliquid coniecturâ. Æstimare, Augurari opinione, coniectura. Coargui aliquid suspicionibus, coniectura. Perstringere aliquē suspicione. Deprehēdere, Agnoscere rem opinione, suspicione. Reperiri suspicionem facti. Assequi, Consequi aliquid coniectura. Accedere propiùs, Diuinare, Præsentire, Prospicere, Perspicere, Prouidere, Percipere, Tenere rem coniecturâ. Tegere, Celare, Occultare sententiam. Expectare, Elicere opinionem. Exquirere iudiciū alicuius. Colligi suspiciones. Increpare suspicionem rei. Exponere iudicia. Ostendere, Exprimere sensum. Explicare, Interpretari sententiā: Coniecturâ aliquid explicari. Proferre, Animaduertere, Aucupari opinionem. Perspicere sensus. Habere alicuius coniecturā. Tenere sensus. Notas esse opiniones. Participem esse alicuius sententiæ: Non ignarum atque expertem esse sensus aliquorū. Dijudicare inter sententias. Credere, Moueri suspicionibus. Fauere sententiæ. Placere sensum. Reuolui ad sententiam alicui'. Assentiri sententiæ. Probare, Cōprobare sententiam, decretum. Addicti, consecrati destinatiq; sententijs. Congruere sensus aliquorum: Vnum esse sensum. Firmare, Confirmare aliquid opinione, suspicione: & Opinionem, Coniecturam confirmare. Augere suspicionem. Crescere, Inueterascere, Inueterare, Permanere opinionem. Defendere, Defensitare, Tueri sententiam, decreta. Valere sententiam, coniecturam,

ćturam,ſuſpicionem: & Valere, Niti coniecturâ. Obtinere,Retinere ſententiam. Manere,Permanere, Perſeuerare in ſententia: Suſpicionem manere. Parêre opinioni. Sequi opinionem, ſententiam. Stare iudicio. Seruire,Reſpondere opinioni. Accõmodari aliquid ad opinionem. Coniunctum aliquid cum opinione, Conuenienter opinioni dicere. Concordare opiniones, iudicia: Non multum diſcrepare, Non abhorrere ab opinione alicuius. Superare,Vincere opiniones omnium: Celerius,Maius,Latius, Gratius aliquid opinione. Præter,Contra opinionẽ fieri aliquid. Fallere opinionẽ. Labi opinione, vel in opinione. Errare,Aberrare coniecturâ:Errore opinionis facere aliquid: Obſtare, Adverſariam eſſe ſuſpicionem. Lædi,Percelli ſuſpicionibus: Interfici, Necari &c. propter ſuſpicionem. Opprimi, Perturbari opinionibus. Reuereri ſuſpicionem: Pertimeſcere opinionem, iudicium,ſuſpicionem. Perhorreſcere ſuſpiciones alicuius. Abhorrere à ſententiâ, ſuſpicione. Diffidere ſententiæ. Aſpernari, Contemnere ſententiam. Deſpectio opinionum. Diſſentire ab opinione, ſententia. Diſſidere inter ſe ſententias. Diſferre opiniones. Diſtrahi in ſententias contrarias. Reclamitare ſuſpicionibus. Pugnare contra opinionem. Repugnare, Obſiſtere opinioni,ſententię. Reſiſtere ſuſpicioni. Prouidere, Fugere,Vitare ſuſpicionem. Elabi omni ſuſpicione. Mederi opinionibus. Sedare ſuſpicionem. Mutare, Commutare, Immutare ſententiam,opinionem. Refellere,Confutare, Minuere opinionem: Suſpicionem minuere. Extenuare,Deterrere de ſententia. Detrahere,Diripere opinionem, aut temeritatem opinionum. Pellere,Depellere ſuſpicionem: Sententiâ, vel à ſententia depellere aliquem. Propulſare ab ſeſe ſuſpicionem. Deducere aliquem de ſententia: Abducere à coniectura. Vindicare,Liberare à ſuſpicione. Euellere, Conuellere, Labefactare,Extorquere opinionem:Suſpicionem euelli. Extrahere opinationem. Excutere, Amittere,Deponere, Abijcere opinionem: Suſpicionem,Senſum deponere. Leuare aliquem opinione. Dimouere ſuſpicionem: Remouere ſe à ſuſpicione. Deijci,Decedere,Deſiſtere de ſententia. Tollere opinionem,opinationem,ſuſpicionem. Explodi,Excludi ſententiam. Delere ſuſpicionem,opinionem. Extingui,Exareſcere, Extabeſcere opinionem. Euaneſcere ſententiam. Abeſſe ſuſpicionem,vel à ſuſpicione. Carere ſuſpicione. Vacuum eſſe ab omni ſuſpicione. Sine ſuſpicione, Sine coniectura facere.

Opinabilis, Zumeynen. *Opinatus*, *Exiſtimatus*, Gemeynt/Geacht. *Iudicatus*, *Decretus*, Beſchloſſen. & L. 35. *Coniectus*, Gemutmaſſet. *Suſpicioſus*, *Suſpectus*, Verdacht/Argwöhniſch.

Adiũcta) Hoc, Quò ſuſpicioſior. Omnia, Vehementer, Grauiter ſuſpecta,

ſuſpecta. Tam, Quàm belle, Malè conjecta. Falsò, Sæpe, Semper, Nunquam ſuſpectus. *Actiones.*) Facere, Videri, Eſſe ſuſpicioſum, ſuſpectum.

Opinator, Opinoſus, Opinans, der eynen Wohn hat. *Existimator, Existimãs,* Schätzend. *Iudex, Iudicans, Decernens &c. L. 35. Coniector,* eyn Deuter. *Suſpicioſus, Suſpicans, Suſpicatus,* Argwohnend. *Somnians,* fälſchlich Wöhnend.

Adiuncta.) Magnus opinator. Nonnihil ſuſpicans. Bene existimans. Intelligens, Doctus, Non ſtultus, Metuendus, Acerrimus existimator. *Actiones.*) Cognoſcere, Iudicare aliquid existimatorem.

Opinari, Existimare, Putare, Meynen/Wöhnen. *Deputare, Reputare, Ducere,* Achten. *Iudicare, Decernere, Statuere,* Vrtheylen. L. 28. 35. *Arbitrari, Autumare, Cenſere,* dafür Halten/Schätzen. *Sentire,* Gedencken/Geſinnet ſein. *Conijcere,* Erachten/Mutmaſſen. *Suſpicari,* Argwohnen. *Somniare,* fälſchlich Wöhnen/Trawmen laſſen.

Adiuncta.) Non magni putare. Maius quiddam ſuſpicari. Maximi existimare. Pluris putare. Magnopere putare, cenſere: Valde ſuſpicari. Prorſus existimare. Parui ducere. Minimi putare, existimare. Infra ſe ducere. Pro nihilo putare. Bene existimare, ſentire: Meliùs conijcere: Optimè existimare, ſentire. Rectè existimare, putare, ſentire. Commodè, Omnia præclara atque egregia ſentire. Admodum prudens in existimando: Prudentius aliquid ſentire: Nihil ſine ratione opinari. Acutè conijcere. Verè existimare: Veriſſimè, Liberè, Fortiter, Fortiùs, Fortiſſimè, Cõſtantiſſimè, Grauiùs ſentire. Conſcientia animi, Coniectura, Dolore magno ſuſpicari aliquid. Leniſſimè ſentire. Obſcurè videri. Facilè reputare, existimare. Difficillimè, Temerè, Iniuriosè, Leuiſſimè ſuſpicari: Opinari temerè. Malè, Minùs bene existimare, ſentire. Peius existimare. Improbiſſimè ſentire. Sceleſtè ſuſpicari. Falsò opinari, videri. Aliter, Secus videri, opinari, existimare, ſentire. Nullo modo ſuſpicari. Minimè putare. Vulgò opinari. Vnum atq; idem omnes ſentire. Nondum, Nunquam ſuſpicari, ſomniare. Citò conijcere: Interdum opinari. Quotidie magis ac magis ſuſpicari.

Opinatò, Verſehenlich. *Suſpicioſè,* Argwöhniglich.

Adiuncta) Neminem ſuſpicioſius dicere. Ne ſuſpicioſè quidem.

DVBITATIO, Dubium, Incertum, Zweiffelung/etwz Vnge-

Vngewiß. *Hæsitatio, Titubatio*, **Stamlung.** *Ambiguitas, Ambiguum*, **Zweifelhafftige Rede.** *Scrupulus*, **eyn Zweiffel.**

Adiuncta) Quanta dubitatio, hæsitatio. Multa, Plura ambigua. Parua dubitatio: Paruula titubatio. Tenuissima dubitatio: Scrupulus tenuissimus, Permolestus, Odiosus. *Actiones.)* Adducere aliquem in dubitationem. Afferre alicui dubitationem. Inijcere scrupulum & dubitationem. Vocare, Reuocare aliquid in dubium, incertum. Facere, Reddere rem dubiam. Accidere dubitationem. Venire in dubium aliquem, vel aliqd. Sumere dubium controuersumq;. Habere dubitationem, scrupulum. Esse dubitationem, vel scrupulum in re: & Alicui esse dubium. Occultare scrupulos. Residere, Insidere, Vrgere, Stimulare atq; pungere aliquem, scrupulum. Ludi ambiguo. Impediri titubatione. Æstuare dubitatione. Errare ambiguitate. Ignoscere hæsitationi. Intelligere, Videre ambigua. Expedire, Illustrare dubia: Peruenire ad rem dubiam. Vitare ambigua. Euellere scrupulum. Tollere, Nullam relinquere dubitationem. Sine dubitatione, Sine dubio credere, facere &c.

Dubius, Addubitatus, **Zweifelhafftig.** *Ambiguus, Anceps, Incertus, Suspensus*, **Vngewiss.** *Flexiloquus*, **sich Biegend im Reden/ Geschraubte Wort.** *Inopinatus*, **Vnuersehen/** *suprà*.

Adiuncta.) Nihil incertius. Quàm incertus. Valde dubius, incertus. Non minùs incertus. Minimè, Prorsus non dubius. *Actiones.)* Reuocari aliquid in dubium incertumq;. Facere dubium. Reddere incertum. Significare, Habere dubia, incerta pro certis. Esse aliquid dubium, controuersum, suspensum. Tenere, Detinere suspensum aliquem. Relinquere, Permanere aliquid incertum. Exponere, Illustrare dubium.

Dubitans, **Zweifflend.** *Hæsitãs, Hæsitator*, **eyn Zweiffeler.** *Titubans*, **Stamlend.** *Nec-opinans*, **nicht Meynend.**

Adiuncta.) Multùm dubitans, hæsitans. *Actiones)* Confirmare dubitantem.

Dubitare, **Zweifflen.** *Addubitare, Subdubitare, Subdiffidere*, **etwas Zweifflen.** *Hæsitare, Hærere, Titubare, Ambigere*, **Stutzen/ Zu Red gesetzt sein.**

Adiuncta.) In multiis hærere. Tam hæsitare. Valde hærere. Omnino, Minùs dubitare. Sub-

dub-

dubitare, Subdiffidere. Diu multumq́;, Diutiùs, Bis dubitare.

Dubiè, Dubitanter, Titubanter, Ambiguè, Zweiffelhafftiglich. *Nec-opinatò,* Vnverſehenlich.

ERROR, Erratio, Erratum, eyn Irrthumb. *Mendum,* eyn Fähler. *Lapſus, Lapſio, Prolapſio,* eyn Fall. *Hallucinatio,* Vberſehung. *Fraus, Culpa, Peccatum, Offenſio &c. v. L. 46.*

Adiuncta.) Magnus, Maximus error, mendum. Tantus, Quantus, Longè lateq́; diffuſus, Summus error. Multi, Varij errores. Plena omnia, Vis maxima erroris. Mediocris error. Tolerabile erratum. Humanus, Similis, Turbulentus, Pernicioſus, Communis error, erratum. Popularis lapſus. *Actiones.)* Creare, Gignere, Naſci, Conſequi, Exiſtere errorem: Cauſa erroris. Impellere, Inducere in errorem. Incutere errorem. Rapi in errorem. Afferre errorem animis. Deferre in errorem. Sugere errorem. Imbui, Labi, Capi, Implicari, Duci, Falli, Cæcari animum errore. Eſſe errorem in re. Verſari in errore. Pendêre ex errore. Inflatum eſſe, Vagari errore. Teneri culpa erroris. Augere, Valere, Manare errorem. Perturbari, Delectari errore. Perſeuerare in errore. Extenuare, Adiuuare errorem: Defendere erratum. Obſequi errori. Obijcere, Coarguere, Conuincere, Damnare errorem. Agnoſcere erratum. Pœnitere aliquem erroris. Cruciatum afferre errata. Veniam petere, proponere errato. Corrigere errorem, mendum. Continere temeritatem à lapſu. Vitare lapſum. Auertere, Deducere aliquem ab errore. Eripere, Extorquere, Euellere, Extrahere alicui errorem. Leuare, Liberare aliquem errore, ab errato. Pellere, Depellere, Remouere, Deponere, Tollere errorē.

Errans, Erraticus; Irrend. *Mendoſus,* voller Fähl/oder Irrthumb. *Peccans, Delinquens &c. L. 46.*

Errare, Irren/Fählen. *Hallucinari,* Vberſehen. *Labi, Cadere,* Fallen. *Peccare, Delinquere, Offendere, &c. L. 46.*

Adiuncta.) Tota re errare. In minimis rebus labi: Vehementer, Valde, Lubenter errare. Cōſilio, Caſu, Per errorem labi. Honeſtiùs, Cum excuſatione errare. Turpiſſimè labi. Propemodum, Aliquando errare. Interdum hallucinari. Nunquā labi.

CONSCIENTIA; Religio, Fides, Mens, Animus, das Gewiſſen.

Adiuncta.) Magna vis conſcientiæ: Religio magna, maior. Summa religio. Graue pondus conſcientiæ. Nimia religio. Recta, Rectè factorum, Bene actæ vitæ conſcientia. Optimæ mentis.

tis, Præclara, Stabilis, Iucundissima conscientia. Labes, Vulnus, Contagio, Angor & sollicitudo conscientiæ. Communis conscientia. *Actiones.*) Inijcere, Offerre alicui religionē. Maximi facere, Pluris esse conscientiam. Deuincire se scelere conscientię. Esse religionem alicui, vel in aliquo. Habere rem religioni. Cōsulere religioni, fidei suæ. Prouidere religioni. Parere, Seruire religioni. Testimonium, Testis, Signa cōsciētiæ. Vti, Lætari conscientia: Delectare, Consolari aliquem conscientiam: & Conscientiâ suâ se consolari: Solatio, Consolationem esse conscientiam. Fretum, Septum, Munitum, Erectū esse, Niti, Sustentare se, Metiri aliquid conscientiâ. Negligere, Contemnere conscientiam. Commoueri, Exanimari conscientia. Percellere aliquid conscientiam. Timere, Pertimescere conscientiam. Conuinci, Constringi, Opprimi, Impediri conscientiâ. Frenare animum, Vexare impios, Stimulare, Cruciare, Mordere conscientiam. Ardere, Infirmari, Profugere conscientiâ. Desperatio propter conscientiam. Pœnam conscientiæ remanere. Discedere à recta conscientia. Diuelli, Remoueri à nobis non posse conscientiam. Liberari religione. Abesse à suspicione conscientiæ. Sine vlla religione facere aliquid.

Conscius, jhme Bewußt.

Conscire, jhme selbs Bewußt sein.

POENITENTIA, *Pœnitudo*, Rewe/Bußfärtigkeyt. *Pœnitere*, das Rewen.

Adiuncta.) Vis tanta pœnitēdi.

Pœnitens, Rewend/Bußfärtig.

Pœnitere, Rewen/ Gerewen. *Pigere*, *Tædere*, Verdruß haben. *Pudere*, sich Schämen. L. 29. *Resipiscere*, Büessen.

Adiuncta.) Maximè, Tam, Valde, Vehementer, Omnino pœnitere: Tędere omnino. Nimis, Minùs, Minimè pœnitere. Suppœnitere, Suppudere. Vix aliquando resipiscere. Nunquam pœnitere.

DE SAPIENTIA, ET PRVDENTIA.

LOCVS LIIII.

SAPIENTIA, Weißheyt. *Prudentia*, Klugheyt. *Prouidentia*, Fürsichtigkeyt. *Intelligentia*, *Intellectus*, *Mens*, *Animus*, *Ratio*, *Consilium*, *Ingenium*, Verstandt/ Vernunfft. & L. 28. *Præsensio*, *Præsagitio*, Vorsehung. *Sanitas*, guter Verstandt.

Adiuncta) Magna, Maior, Tanta, Sũma ſapientia, prudentia. Plus prudentiæ. Mediocris prudẽtia, intelligentia. Par, Diſſimilis pru dentia. Aliq̃d ſanitatis. Præſtãs, Præſtantiſs. Eximia, Excellens, Singularis, Mira, Admirabilis, Incredibilis, Diuina ſapientia, prudẽtia: Conſilij & ingenij ma gnitudo incredibilis. Diligens, Solers prouidentia. Erudita, Perfecta, Glorioſa ſapientia. Cum iuſtitia coniuncta, Fidelis, Vtilis, Vera, Dulcis, Voluptates ſuppeditans, Suauitates conquirens prudentia Callida ſapientia. Indiſerta prudẽtia. Simulatio prudentię. Oſcitans, Dormitãs, Peruerſa ſapientia. Naturalis, Vulgaris, Cõmunis, Senilis, Vetus prudentia. *Actiones)* Opus eſſe prudẽtia. Deſiderare, Requirere pru dentiã. Amatorẽ, Cupidum eſſe intelligentiæ, ſapientiæ. Petere, Expetere ſapiẽtiam, prudentiã. Quæri prudentiam. Operã dare prudentiæ. Conuertere ſe ad ſanitatẽ. Oriri, Acuere, Afferre pru dentiam. Venire, Peruenire ad ſapientiã: Prudentiã peruenire ad aliquẽ. Redire ad ſanitatẽ. Arrogare, Aſciſcere ſibi ſapientiã. Aſſequi, Conſequi, Adipiſci, Percipere ſapientiam, prudentiã. Eſſe alicuius, vel in aliquo ſapientiã, prudentiam, intelligentiã: & Aliquã eſſe ſapientia, prudẽtia&c. Ineſſe in animis præſagitionem. Præditum eſſe ſapientia, pruden tia. Habere ſapientiã, prudentiã. Abundare conſilio, ingenio, ſapientiã. Supereſſe alicui prudẽtiam. Præſtare, Excellere, Anteire, Antecedere, & Præſtans, Prin ceps, Excellens, Antecedens pru dentia, ſapientia. Vincere aliquẽ prudentia, intelligentia. Implorare, Expectare, Poſtulare prudẽtiã alicuius. Præſtare prudentiã. Vti prudentia. Adhibere ſapientiam, prudentiam. Conferre, Impertire ad vtilitatem ſapientiã, prudentiam, intelligentiã. Præſto alicui eſſe prudentiã. Sumere à ſe ſapientiã. Aſſumere aliq̃d prudentię ſuę. Oſtentare prudẽtiam. Eſſe rem prudentiæ alicuius. Conſiderare, Intelligere, Animaduertere, Proſpicere, Iudicare, Decernere, Moderari, Gubernare, Adminiſtrare aliquid prudentia, prouidentia. Frui, Delectari ſapientia. Elucere prudẽtiam alicuius. Tentare, Cognoſcere, Nouiſſe, Perſpicere, Cernere prudentiam alicuius. Tribuere alicui, Mirari, Admirari, Laudare, Diligere, Ornare ſapientiã, prudentiam. Gratam eſſe, Anteferre prudentiam alicuius. Committere alicuius ſapientiæ rem. Niti, Fidere, Fretum eſſe prudẽtia, conſilio. Saluum eſſe pruden tia alicuius. Tegere, Omittere, Vincere, Impedire prudentiam. Diffidere prudentiæ alicuius. Deſpicere prudentiam. Priuare aliquẽ prudentia. Spoliare animũ ſanitate. Deturbare de ſanitate & mente. Tollere è medio ſapientiam, prudentiam. Deficere prudentiam. Carere, Egere prudentia. Deeſſe, Abeſſe prudentiam: & A prudentia, ſapientia abeſſe & diſtare rem. Remotus ani mus à ſapientia. Alienum à ſanitate videri. Expertem eſſe prudentiæ.

Sapiens, Weiß / Witzig. *Prudens*, *Prouidus*, *Prouidens*, *Cautus*, Klug / Fürſichtig / Geſcheidt. *Intelligens*, Ver-

ſtändig. *Cordatus, Conſideratus,* Bedachtſam. *Ingenioſus, Acutus, Perſpicax,* Scharpfſinnig. *L. 28. Sanus,* wol bei Sinnen/ Vernünfftig.

Adiūcta) Longè, Multum prouidens. Nemo ſapientior, prudentior, conſideratior. Omnium ſapientiſſimus, prudentiſſ. *Perſapiens.* Tam ingenioſus, prudens. Valde ſapiens, acutus. Admodū prudens. Planè ſapiens. Bene ſanus, Egregiè cordatus. Plenè ſapiens, abſolutus, perfectus. Cum primis, Satis, *S*atis ſuperq́; prudens. Parum, Minùs, Minimè prudēs, ſanus. Malè ſanus. *Actiones.)* Efficere prouidum. Profiteri ſe ſapientem. Videri, Putari, Exiſtimari, Iudicari, Haberi, Nominari, Vocari, Appellari, Vſurpari, Reperiri ſapientem, prudētem. Eſſe ſana mente. Feliciter & fortunatè viuere, Sibi ſapere ſapientem.

Sapere, Weiß od' Klug ſein. *Intelligere,* Verſtändig ſein *L. 28. Prouidere,* Fürſehen. *Præuidere, Proſpicere,* Vorſehen. *Præſentire, Præſagire,* Vormercken. *& L. 28.*

Adiuncta.) Magnopere, *M*agis, Maximè, Multū prouidere, proſpicere. Plus, Valde, *S*olum ſapere. Vehementer prouidere. Aliquid, Nihil, Nihil magnificum, Nequicquam ſapere. Bene, Optimè prouidere. Rectè ſapere. Sapienter prouidere. Prudenter intelligere. Diligenter, Diligentiſſimè, Omni cura, operâ, diligentia &c. Diuinitùs prouidere. Longè, Iam antè, Tantò, *M*ultò antè proſpicere, prouidere. In poſterū præſentire, proſpicere, prouidere. Serò ſapere.

Sapienter, Weißlich. *Prudenter,* Klüglich. *Prouidè,* Fürſichtiglich. *Intelligēter,* Verſtändtlich. *L. 28.*

Adiuncta) Quantò ſapientiùs. *P*erſapienter. Prouidentiſſimè. Paulò prudentiùs. Parum prudenter.

CALLIDITAS, Gſcheidigkeyt. *Sagacitas, Argutia,* Spitzfindigkeyt. *Verſutia,* Argliſtigkeyt. *Aſtutia, Aſtus, Ars, Artificium, Sophiſma, Dolus, Fraus, Fallacia &c.* Liſtigkeyt/ eyn Liſt/ Griff/ Betrug/ *v. L. 52. Malitia,* Schalckhafftigkeyt. *L. 46.*

Adiuncta.) Tantum argutiarum: Sagacitas tanta. Summa fraus & malitia. Miranda ars & malitia. Aliquid argutiarum: Sagacitas aliqua. Erudita calliditas. Confidēs aſtutia. Aculeata ſophiſmata. Stulta, Vetus calliditas. Vſitata malitia. *Actiones)* Dediſſe deos calliditatem. Verſare mentem ad malitiam & fraudem. Eſſe in aliquo calliditatem. Sagacitate aliqua eſſe. Habere aliquid argutiarum. Vti bene calliditate. Valere, Superare alios calliditate. Perſequi aliqd argutijs ſuis, Cōſequi aliqd fraude & malitia,

malitia. Non placere aliquibus astus. Retrahi in odium calliditatem. Tollere, Abesse astutiam.

Callidus, Gescheudt / Verschmüzt/Schäpar. *Sagax, Acer, Acutus &c.* Geschwindt. *L. 28. Catus, Tectꝰ, obscurus*, Verschlagen. *Astutus, Argutus*, Spitzfündig. *Versutus, Multiplex, Vafer*, Listig/Arglistig. *Veterator, Veteratorius, Malitiosus*, Schalckhafftig / Boßhafftig. *Dolosus, Fallax, &c. L. 52.*

Adiuncta.) Magnus veterator. Quo versutior & callidior. Nẽo consideratior, tectior. Nihil argutius, Versutius, quàm &c. Inprimis, Sine dubio versutus & callidus. Nimis callidus & malitiosus. Sanè argutulus. Minimè vafer, veteratorius.

Fallere, Fraudare &c. L. 52.

Callidè, Gescheudiglich. *Sagaciter*, Merckſamlich/ Geschwindiglich. *Acutè, Argutè, Astutè*, Listiglich/ Spitzfindiglich. *L. 28. 52. Versutè, Vafrè, Veteratoriè*, Arglistiglich/Schäparlich. *Malitiosè*, Boßhafftiglich / Schalckhafftiglich. *Dolosè, Fallaciter &c. L. 52.*

Adiuncta.) Quàm acutè, argutè, obscurè: Quàm sagacissimè. Satis callidè.

INSIPIENTIA, Vnweißheyt/ Thorheyt. *Imprudẽtia*, Vnfürsichtigkeyt. *Inconsiderantia*, Vnbesunnenheyt. *Simplicitas*, Eynfallt. *L. 52. Stupiditas, Stupor*, Vnuerstãd. *Temeritas*, Vermessenheyt. *L. 47. Stultitia, Fatuitas, Insulsitas, Ineptia*, Narrheyt/ Narrej/Gäucherej/Narrẽwerck. *Dementia, Amentia, Insania*, Verruckung des Verstandts. *Vesania, Vecordia*, Sinnlossigkeyt. *Deliratio, Delirium*, Aberwitz. *Furor, Rabies*, Tollheyt/Wãwitzigkeyt. *L. 23.*

Adiuncta.) Magna, Maior stultitia, amentia, ineptia: Furor magnus, maximus. Tanta, Singularis, Summa stultitia, temeritas, dementia, amentia, furor. Insignis temeritas. Mira amentia, furor. Incredibilis stultitia, deliratio, furor. Plenus furoris. Mediocris, Tolerabilis, Vtilis insania. Malum maius stultitia, insipientia. Nihil peius stultitia. Vitiosa, Turpis temeritas. Nihil abiectiꝰ stultitia. Nefarius, Conscelerarus, Exultans, Prҿceps, Effrenatꝰ, Inflãmatus, Ignitus furor. Furiosa temeritas. Ridicula, Molesta insania. Aniles ineptiæ. Inconsiderata, Inconsideratiss. ac demẽtiss. temeritas. Inusitata rabies.

Actiones) Parere, Exercere, Seruare aliquem ad amentiã. Obijcere alicui

alicui furorem: Inijcere amentiam. Opprimere animum amẽtia. Inuadere furorẽ. Intrare im prudentiã. Venire ad ſtultitiam. Abire, Redire ad ineptias. Impelli in furorẽ. Cadere in aliquẽ inſaniam, furorem. Incidere in amentiam, furorẽ, inſaniam. Cõcipere furorem. Deprauari dementia. Eſſe aliquem, vel aliqd tantæ ſtultitiæ, dementiæ, temeritatis, amentiæ, furoris: vel ſtultitiâ ea &c. Ineſſe temeritatem, imbecillitatem conſilij. Præditũ eſſe amentia: Plenum, Pleniſs. eſſe temeritatis, ſtultitiæ. Hærere in ſtultitia. Tenere aliquem amentiam, mentis prauitatem, furorem. Vincere omnes ſtultitia. Inſtinctus, Incitatus, Excitatus, Inflãmatus furore. Ardere furorem, vel furore. Duci temeritate: Induci, Impelli, Rapi amẽtia: Præceps aliquis amentiâ. Imminere, Erumpere, Verſari alicubi furorem. Irruere in aliquem impetu furoris. Vti ſtultitia. Facere, Gerere, Adminiſtrare aliquid temeritate, imprudentiâ, ſtultitiâ: Fieri, Geri aliquid per imprudentiam, furorem. Inuadere in aliquem rabie. Violari furore. Progredi, Peruadere aliquò furorem alicuius. Fucari res ineptijs. Præteriri aliquid, Peccare, Labi imprudentiâ. Intereſſe furori alicuius: Ducem, Comitem eſſe furoris, Socium amentiæ. Coarguere aliquem furoris. Reperire, Nouiſſe, Perſpicere furorem alicuius, inſulſitatem, amẽtiam. Mirari ſtultitiam: Admirari, Ridere, Irridere amentiam. Cedere furori. Vitare furorem. Cedere furori. Odiſſe inſulſitatem. Ferre alicuius ineptias, inſulſitatem, ſtultitiam: Perpeti ſtultitiam: Suſtinere inconſiderantiam. Contemnere ſtultitiã, ineptias. Pertimeſcere, Reformidare temeritatem. Efferre ineptias. Reprehendere, Accuſare temeritatem, ſtultitiam, amẽntiam. Aduerſari, Reſiſtere temeritati, furori. Reuocare aliquem à furore. Subtrahere materiam furori. Defendere aliquid ab amentia, furore. Excuſationẽ nõ habere ſtultitiam, imprudentiã. Damnari, Condemnari ſtultitiæ, imprudentiæ. Mulctari ſtultitiã. Pœnam ferre, pendere ſtultitiæ, temeritatis. Pœnitere aliquem ineptiarum: Pigere ſtultitiæ. Excruciare animum, ſollicitare, turbulentam eſſe temeritatem &c. Obruere amentiam alicuius. Superare conſilio temeritatem, furorem. Cohibere, Coërcere furorem, temeritatem. Pellere ineptias. Repellere, Depellere, Frenare, Frangere, Infringere, Reprimere, Comprimere, Debilitare, Auertere, Extinguere, Reſidere furorem. Fugere ſtultitiam, inſipientiam. Tollere temeritatem. Vacare ineptijs. Abeſſe ab inſania.

Inſipiens, Deſipiens, Vnweiß. *Imprudens*, *Improuidus*, Vnfürſichtig. *Inconſiderans*, *Inconſideratus*, *Incautus*, Vnbedacht/Vnbeſunnẽ. *Incallidus*, Vngeſcheud. *Simplex*, *Credulus*, Eynfaltig. *Temerarius*, *Præceps*, Vnbehutſam. & *L.* 47. *Stultus*, *Fatuus*, eyn Narr/

 Thor.

Thor. *Stolidus, Stupidus, Ineptus, Insulsus,* Närrisch/ Dölpisch. *Demens, Amens, Insanus, Vesanus, Fanaticus,* Thöricht. *Vecors, Excors,* eyn Tüppel. *Delirans, Delirus,* Aberwitzig. *Furens, Furiosus, Furibundus,* Vnsinnig. *Rabidus, Rabiosus,* Wütig. *Cæcus,* Blindt. *Stipes, Truncus, Caudex:* eyn Bloch/ Stock.

Adiuncta) Oreste, aut Athamante dementior. Omnium insanissimus. Nihil demētius, incallidius, inconsideratius. Tam, Ita stultus, insipiens, desipiens, excors, demens, amens, delirans: Quàm insulsus. Planè insanus, fatuus. Admodùm excors. Ridiculè insanus. Pene desipiens, fanaticus. Rabiosulus, Subinsulsus. Non ineptus, Non insulsus. Minùs furiosus. Minimè ineptus, rabiosus. Fortunatus insipiens intolerabilis. Subitò demens. *Actiones.)* Facere inconsideratum. Efficere, Reddere cæcum. Infatuare magis stultum. Videri, Putari, Iudicari stultum, ineptum. Esse dementem, insanum. Ferri cæcum: Impetu cæco in aliquē incurrere. Insanire, Vehementius agere aliquid insanum. Furere insanum. Cedere furenti. Cōtinere furentem. Residere furentem petulantiam.

Infatuare, Bethören/ zum Narren machen. *Desipere, Delirare,* inn die Aberwitz gehen. *Insanire,* Sinnloß sein. *Ineptire,* Narrej treiben. *Furere, Bacchari,* Wüten/Toben.

Adiuncta.) Magis infatuare. Vehementer furere. Planè desipere. Acerrimè furere. Apertissimè insanire. Adeò infatuare, delirare. In voluptate bacchari. Penè desipere. Turpissimè perbacchari.

Insipienter, Vnweißlich. *Imprudenter,* Vnfürsichtiglich. *Inconsideratè, Inconsultè, Inconsultò,* Vnbedachtsamlich. *Incallidè,* Vngescheidiglich. *Stultè,* Närrisch. *Ineptè, Insulsè,* Vngeschicklich. *Dementer,* Thörlich. *Furenter, Furiosè,* Vnsinniglich. *Rabidè, Rabiosè,* mit Wüten.

Adiuncta.) Eò imprudentiùs. Tam dementer.

CVRA, Sorg. *Curatio, Accuratio, Procuratio,* Versorgung. *Curiositas,* Sorgfältigkeyt. *Prouisio, Circumspectio,* Fürsehung/ *suprà, eod. L. Cautio,* Sorgsamkeyt/ Behutsamkeyt. *Diligentia, Studium, Industria,* Fleiß/ Ernst.

Ernst. *Nauitas, Assiduitas. Sedulitas,* **Empsigkeyt.** *Vigilantia,Custodia,* **Wackerkeyt.**

Adiuncta.) Magna, Maior, *Maxima* cura, diligentia, studium, vigiliæ. Longa prouisio. Tanta, Quanta, Summa cura, diligentia,industria,studium. Singularis,Egregia diligentia,industria. Multæ, *Plurimæ* curæ, studium, cautio. Omnis cura, industria. studium, custodia, cautio. Nimia diligētia:Nimis magna procuratio. Non mediocris, Non exigua cura,diligentia.Simplex, Parua,*Minor*,Nonnulla cura.Optimæ,Honestæ curæ:Fida custo dia. Grata, *Pergrata* diligentia, assiduitas: Gratiss. cura. Facilis, Diligentior cautio. Vigilantes curæ. Mira accuratio. Mirifica vigilantia. Admirabile studium. Incredibilis diligentia,cura.Grauis, Grauior, Accuratissima, Acerrima cura, diligentia. Horribilis vigilantia, celeritas, diligētia. *Mo*lesta,Crudelis diligentia. Difficilis, Anceps cura. Infirma cautio. Inanis,Miserabilis,Inepta,Irridenda diligentia: Miserrimæ curæ. Diuina, Domestica cura. Priuata diligentia. Vetus, Antiquissima, Noua, Quotidiana cura.*P*erpetua diligētia,cura. Sempiterna cura. *Actiones*) Opus esse cura,diligentia. Indigere diligentia.Desiderare,Requirere diligentiã,curam.Cogitari, Optari, Fingi procurationem rei. Polliceri curas, custodias. Pertinere aliquid ad curam & officium alicuius. Ferre sibijpsi curationem. Afferre curam alicui.Incitare,Concitare studium, curam. Euigilare curas & cogitationes alicuius. Inflammari, Flagrare, Ardere studio. Nasci curas ex re. Adducere aliquem ad curas. Admouere curationem. Deriuare aliquò partem curæ. Accedere curam rei. Dare, Addere curas. Committere procurationem alicui: Præficere procurationi. Ponere,Collocare aliquem in custodia.Subsidio comparare diligentiam. Assumere, Suscipere curam. Sustinere, Perferre curam. Colere diligentiam.Intentum animum esse cura, cogitatione. Promptam & paratam esse operam,curam, diligentiam. Conuertere, Conferre, Adhibere studium, curam,diligentiam,curationem ad rem,vel in re. Adiungere cautionem.Ponere,Figere,Defigere, Configere curam,cogitationem, industriam in re. Incumbere in curam, cogitationem, studium: & In rem incumbere curâ, cogitatione. Esse alicuius curam: & Curæ alicui esse rem: & Aliqua esse cura,indûstria: & In aliquo esse curam, diligentiam,vigilantiam. Habere sibi curæ rem. Cautionem habere aliquam rem. Habitare & Pernoctare cum curis animum. Excubare curam apud aliquos.Præstare, Vincere alios ingenio, diligentia. Versari in studio, cura, cogitatione. Præstare curam, vigilantiam &c. Laborare, Elaborare cura, cogitatione, vigilijs. Contendere studio. Prouidere aliquid diligentia. Consequi aliquid cura, industria, diligentia:Assequi,Facere,Conficere,

ficere, Perficere aliquid diligentia, cura, cautione, vigilantia: Elaborare aliquid industria, studio, vigilantia. Consumere in re curam, studium. Retinere, Augere studium: Permanere studium & industriam: Manere in diligentia. Relinqui curam alicui. Declarare, Cognoscere, Perspectam habere diligẽtiam. Perspicere curam. Admirari, Diligere, Laudare diligentiam alicuius. Communicare cum aliquo, Coniungere curam. Tangere, Attingere, Afficere, Mouere, Pellere, Exuscitare aliquem curas. Terrere, Sollicitare, Angere aliquem curis, vel curas. Torquere, Coquere aliquem curas. Suspendi animum curis. Exedere animos, Conficere curas. Diffidere diligentiæ. Contemni curas. Reprehendi diligentiam. Vinci, Frangi studium. Deterrere aliquem à studio. Abducere à cura, studio. Traducere animum à cura. Fugere curam. Remittere studium, de diligentia: Dimittere curam. Amittere diligentiam. Restinguere studium. Abijcere curam. Deponere studium. Confidere, Minuere, Imminuere, Leuare, Alleuare curã: & Leuare, Releuari cura. Laxare animos cura, vel à cura. Liberare cura. Priuare omni procuratione. Tollere diligentiam. Vacare cura, curatione rerum &c. Vacuum esse à cura. Deesse alicui diligentiam, curam, industriam. Sine cura, industria esse, quiescere, viuere &c.

Curiosus, *Curans*, Sorgfältig/Geschäfftig. *Procurans*, *Prouidus*, *Prouidens*, Versorgend. *Cauens*, *Cautus*, *Catus*, *Cautor*, Behutsam/Gescheudt. *Præcautor*, *Prouisor*, eyn Verhüter. *Tectꝰ*, *Protectus*, Fürsichtig. *Diligens*, *Studiosus*, Fleissig. *Acer*, *Attentus*, *Intentus*, Ernsthafftig. *Industrius*, *Nauus*, *Assiduus*, *Sedulus*, *Laboriosus &c.* Empsig/Geflissen. *& L.46.* *Sollicitus*, Angsthafftig. *& L.29.* *Excitatus*, *Erectus*, *Vigilans*, Wacker/Munder.

Adiuncta.) Nemo diligentior, vigilantior, cautior. Nihil diligentius. In omni genere diligens: Omnium diligentissimus, curiosissimus. Tàm, Quàm diligens, attentus, solers, curiosus, vigilans. Valde studiosus ac diligens. Maximè intentus. Percuriosus, Percautus & diligens, Perdiligens. Bellè curiosus. Nimis, Nimium curiosus, diligens. Satis cautus, vigilans. *P*aulò diligentior: *P*arum cautus, diligens. Nihilo diligentior: Nihilo minus curiosus. Multò minùs diligens. *M*inimè curiosus.

Curatus, *Accuratꝰ*, Versorgt. *Prouisus*, *Cautus*, *Præcautus*, Versehen/Verhütet.

Curare, *Accurare*, *Procurare*, Sorgen/Versorgen. *Cauere*, *Præcauere*, Hüten/Verhü-

Verhüten. *Videre, Prouidere, Prospicere,* Versehen. *Attendere, Intendere,* Auffmercken. *Studere, Laborare,* sich Befleissen. *Incumbere,* Obligen. *Vigilare, Excubare,* Wachen/L.26. *Instare, Vrgere,* Anhalten.

Adiuncta.) Magnopere, *M*agis, Maximè curare, cauere, prouidere. Summè studere. Vehementiùs, Vnum, vel Vni studere. Nō mediocriter laborare. Satis, Probè, Meliùs cauere, curare, accurare. Diligenter, Diligentissimè curare, cauere. *S*tudiosè, Studiosissimè curare. *M*inùs, *M*inimè curare, laborare. Nihil curare, procurare, laborare. Difficillimè præcauere. Semper studere, vigilare. Noctes & dies nihil aliud agere, curare. Nunquam studere rei.

Curiosè, Accuratè, Exquisitè, Sorgfältiglich. *Cautè, Catè,* Fürsichtiglich. *Diligenter, Studiosè, Studiò,* Fleissiglich. *Nauiter, Strenuè, Sedulò.* Empsiglich / & L. 47. *Religiose,* Sorgfältiglich *Vigilanter,* mit Wackerkeyt.

Adiuncta.) Ita accuratè, vt nihil suprà. Multò diligentiùs, studiosiùs, vigilantiùs. Perdiligenter, Perquam diligenter, Perstudiosè. Etiam atque etiam, Parum diligenter, Satis cautè.

INCVRIA, Vnachtsamkeyt. *Negligentia, Indiligentia,* Vnfleiß / Fahrlässigkeyt. *Neglectio,* Verwahrlosung. *Oscitatio,* Hinlässigkeyt. *Securitas, Inertia,* Ignauia, *Socordia, Pigritia,* Sicherheyt/Faulkeyt. L. 47.

Adiuncta.) Magna, Tanta negligentia, incuria. *S*umma, Mira, Dissoluta, Diligens quædam negligentia. Diserta, Non ingrata, Laboriosior, Agrestis & inhumana, *T*urpis, Vituperationum plena negligentia. Deformitas negligentiæ. *Actiones.*) Suspectum esse alicui nomine negligentiæ. Esse alicuius, Obstare alicui negligentiam. Impediri negligentiâ, pigritia. *R*etardare aliquem negligentiam. Fieri aliquid negligentiâ, vel per negligentiam. Contemni, *P*rætermitti, Lædi commodū, Amitti, Deseri, Dissolui, *E*uanescere rem negligentiâ. Cognoscere, Considerare, Mirari negligentiam alicuius. Accusare de negligentia: Tribuere aliquid negligentiæ. Conuinci negligentia: Vituperare incuriam: *R*eprehendi indiligentiam. *P*lecti negligentia. Consumi incuria. Fugere negligentiam.

I*ncuriosus,* Vnsorgsam. *Incautus, Improuidus,* Vnfürsichtig. *Negligens, Indiligēs,* Fahrlässig / Vnfleissig. *Oscitans,* Vnachtsam. *Disso-*

solutus, Remissus, Nachlässig. *Securus, Ignauus, Socors, Iners, Piger*, Sicher/ Faull. *L.47. Dormitans, Indormiens*, Schläfferig.

Adiuncta) Tam negligens ac dissolutus. Omnino dissolutus. Nimium negligens. *Minimè* incautus. *Actiones*) Putare aliquem negligentem. Videri dissolutũ, negligentem. Haberi, Esse incautũ. Opprimi incautum. Excitare indormientem causæ.

Incuratus, Vnuersorgt. *Neglectus, Relictus, Præteritus, Prætermissus*, Verwarloßt/ Vnderlassen. *Abiectus, Cõtemptus, Spretus &c. L. 46.*

Adiuncta.) Maximè neglectus. Cõsultò relictus & prętermiss⁹.

Negligere, Verwarlosen. *Omittere, Prætermittere, Prætertre, Relinquere*, Vnderlassen. *Abÿcere, Contẽnere, Despicere, Aspernari*, Hinwerffen/Verachten. *L.45. Iacêre*, Ligen. *ibid. Oscitari, Dormitare, Indormire*, Nachlässig oder Schläfferig mit etwas vmbgehẽ.

Adiuncta) Planè, Omninò negligere. Tam indormire. Semel iterumq; negligere.

Incuriosè, Vnsorgsamlich. **Incautè**, Vnfürsichtiglich. *Negligenter, Indiligenter*, Vnfleissiglich. *Oscitanter*, Hinlässiglich. *Securè, Ignauè &c. L.47.*

Adiuncta.) Multò negligentiùs. Tam oscitanter. Consultò negligentiùs.

CONSILIVM, Rath/Anschlag. *Ratio, Consultatio, Deliberatio*, Bedencken/ Rathschlagung. *v. & L.28.*

Adiuncta) Magnum, Maius, Maximum, Tantum, Quantum, Sũmum consilium: Magnitudo cõsilij. Longum consilium. Multũ, Plus, Plurimum consilij. Variũ, Triplex &c. consilium. Plenum consilij aliquid. Par, Mediocre consilium. Satis consilij. Minimum, Nullum consilium: Inopia consilij. Bonum, Melius, Optimum, Præclarum, Præstans, Singulare, Diuinum, Idoneum, Aptum, Fidele, Fideliss. Salutare, Salubre, Pium, Gloriosum, Summa laude dignum, Felix, Necessarium, Vtile, Perutile, Iucundum, Suauissimum, Amantiss. Gratum acceptũq;, Honestum, Expeditum, Sapiens, Sapientiss. Prudens, Consideratũ, Acerrimum, Seueriss. Cautum, Diligens, Callidum, Verum, Rectum, Certum, Firmũ, Fixum, Forte, Valens, Tutum, Obscurum, Clandestinum, Secretum, Intimum, Difficile consilium. Deliberatio difficilis. Insperatũ & incognitum, In fortuna positum, Imbecille, Infirmum, Languidius, Periculosum, Dolosũ, Audax, Temerarium, Repentinum,

num,Stultum,Demens,Amentiſs. Puerile, Inertiſſimum, Diſſolutum, Perditũ, Turbulentũ, Præpoſterum,Malum, Pernicioſum, Perditiſs. Sceleratiſs. Crudeliſs. Triſte,Humanum,Commune,Alienum,Senatoriũ,Imperatorium,Publicum,Priuatũ, Vrbanum,Domeſticum, Proprium, Vetus, Nouum conſilium. Celeritas conſilij. *Actiones.*) Egere,Indigere conſilij, vel cõſilio: Opus eſſe conſilio. Velle,Optare,Quærere, Exquirere, Requirere,Petere, Expetere, Polliceri & deferre,Deberi,Expectare cõſilium. Spẽ oſtendi conſilij. Adducere, Traducere aliquem ad conſilium: Introducere deliberationem. Adhibere aliquem in conſilium. Committere,Permittere aliquid conſilio alicuius. Parare conſilium. Cadere aliquid in deliberationem. Accidere cõſultationem. Venire rem in conſultationem,deliberationẽ. Ire in conſilium: Inire,Inſtituere, Capere,Suſcipere conſiliũ: Deliberationẽ ſuſcipere. Naſci,Proficiſci,Manare conſilium alicunde: Autorem,Ducem,Principẽ, Parentem,Fontem eſſe conſiliorum, Valere,Prudentem, Præſtãtem eſſe conſilio. Plus poſſe,Vincere alium,Abundare,Abũdantem, Plenum eſſe conſilio. Eſſe conſilij, vel conſilio aliquo: & Eſſe conſilium alicui, vel in aliquo. Habere conſilium,vel conſilij ſatis,plus &c. Afferre,Conferre,Referre,Reuocare conſilium ad rem. Spectare conſilia ad rem. Succurrere, Subuenire alicui conſilio. Præſtare ſuum conſilium. Præſtò eſſe, Adeſſe, In conſilio eſſe alicui. Dare,Impertire conſilium. Iuuare, Adiuuare aliquem conſilio. Inſtrui conſilijs ad negotium. Oſtendere,Promere,Indicare,Declarare,Exponere,Explicare,Expedire conſilium: Rationem conſilij exponere. Enunciare, Patefacere,Patere, Aperire,Perſpicua facere, Luce clarius eſſe, Cognoſcere,Recognoſcere,Nouiſſe, Perſpicere conſilium alicuius. Conferre cum aliquo ſermones & conſilia. Ponderare conſilia. Statuere, Exiſtimare de conſilijs. Placare alicui, Probare,Approbare, Comprobare, Laudare, Confirmare conſilium. Aſſentiri conſilijs: Conſentire cum conſilio: Conſenſus conſiliorum. Diligere, Anteponere conſilium alteri. Lætari, Delectari, Leuare curam conſilio alicuius. Erigere, Recreare, Reficere aliquem conſilium. Coniungere,Communicare,Conſociare, Adiuuare conſilia: Societas,Socius,Adiutor, Particeps,Miniſter,Comes, Teſtis conſiliorum. Intereſſe conſilijs. Defendere conſilium alicuius. Impelli, Compelli, Adduci conſilio. Parêre,Obtemperare conſilio. Sequi,Perſequi cõſilium alicuius. Vti,Perfrui conſilio alicuius. Laborare, Excubare, Prouidere, Facere, Fieri, Proficere, Expediri, Explicare, Gerere, Adminiſtrare, Regere, Gubernare, Cõſtituere, Efficere,Perficere aliq̃d cõſilio,de,vel ex cõſilio alicuius. Exitũ,Finẽ, Euentũ aliquẽ habere conſiliũ. Moderari conſilia: Moderator, Gubernatio cõſilij. Valere. Certũ,Firmũ,Fixũ eſſe cõſiliũ. Niti, Fretũ eſſe, Pugnare, Oppugnare aliquem, Opprimere conſilio. Nocere alicui conſilium.

Remouere aliquem à consilijs suis. Celare alterum de consilio suo. Clausum habere, Dissimulare consilium suum. Ignorare cōsilium. Obliuisci, Expertem esse consilij alicuius. Locum non esse consilio. Extimescere consilia aliquorum. Abhorrere à consilijs. Displicere alicui, Improbare consilium. Dissentire, Dissidere, Discrepare à consilijs alicuius: Dissuasor consilij. Negligere, Contemnere, Repudiare, Reprehendere, Vituperare, Rapere in contrariam partem, Obtrectationem habere consilium Occurrere, Obsistere, Resistere, Opponere aliquid consilijs. Impedire, Reprimere, Vindicare, Mulctare consilium alicuius. Vinci, Circumcludi consilijs. Fallere, Labi, Cadere consilium. Reuocare aliquem a consilio. Pœnitere aliquem consilij sui. Corrigere, Mutare, Commutare consilium: Mutatio consilij. Præripere, Eripere, Extorquere, Frangere, Confringere consilium. Incidi deliberationem. Priuare, Destituere aliquem consilio. Abijcere consilium. Refugere à consilijs. Euitare, Perimere, Delere, Deficere, Deesse consilium: & Consilio deesse alicui. Abesse à consilio aliquo. Carere consilio. Sine consilio agere, cogitare aliquid.

Consiliarius, eyn Rathgeber. *Consultrix*, eyn Rathgeberin. *Consultor*, *Consulens*, eyn Rathsfrager. *Deliberator*, *Deliberās*, eyn Rathschlager.

Adiuncta) Non imperitissimus, Fidelis, Beneuolus consiliarius. Sceleratum & impium genus deliberantium. *Actiones.*) Dari consiliarium alicui. Vti consiliario. Respondere consulentibus, consultoribus. Dare consilium deliberanti. Reijcere consultorem ad alium. Prodi & Proijci à consiliarijs.

Consultus, Berathschlagt. L. 34. *Deliberatus*, Beschlossē.

Adiuncta.) Nihil deliberatius. Bene cōsultus. Sæpe deliberat⁹.

Consultare, *Deliberare*, Rathschlagen. & L. 34. *Consulere*, Rathsfragē/oder Rahten. *Considerare*, *Perpendere*, Bedencken/ &c. L 28. *Concoquere*, inn Berathschlagung haben.

Adiuncta.) Maximè consulere. Multùm & diu consultari. Plurimùm, Nihil, Paruis de rebus cōsuli. Quàm diligenter consulete. Etiam atque etiam deliberare. Potissimùm alicui, Bene, Optimè consulere, Faciliùs, Bis de vna re deliberare. Potestatem deliberandi alicui integram esse. Grauiùs consulere. Distrahi in deliberando. Malè consulere suis rebus. Coràm)(Per literas deliberare, consulere. Spatium, Diem, Noctem ad deliberandū postulare. Diu deliberare & concoquere. Multum ac diu de re consuli.

Consiliò, *Consultò*, *Cogitatò*, mit Rath/ Bedachtsamlich.

lich. *Voluntariè*, *Studiò*, *Spontè &c.* L. 29.

SVASIO, Rathgebung. *Persuasio*, Vberredung. L. 53. *Hortatio*, *Hortatus*, *Adhortatio*, *Cohortatio*, *Exhortatio*, Vermahnūg. *Monitio*, *Monitus*, *Admonitio*, *Admonitus*, Mahnung/Anmahnung, *Autoritas*, das Ansehen im Rathen. *Praeceptum*, *Mandatum*, *Iussum*, *Imperium*, Gebott / Geheyß. L. 39.

Adiuncta.) Tanta vis admonitionis. Pulchra, Pulcherrima, Mirifica, Grauior cohortatio. Familiaris, Mediocris admonitio, animaduersio. Acerbitate carens monitio. Inanis & sine causa suscepta cohortatio. Cōmunis cohortatio. Matutinæ commonitiones. *Actiones*) Egere monitis, hortatione: Indigere cohortatione. Desiderare admonitionē. Suscipi exhortationem. Adhiberi, Accedere cohortationem. Tradere, Tractare, Scribere monita, admonita. Facere, Esse, Versari in aliquibus rebus suasiōes. Agere cum aliquo hortatione & præceptis. Perficere aliquid autoritate & cohortatione. Patere aures monitis. Excitari, Incitari, Commoueri cohortatione. Reprimere, Impellere aliquem admonitionem. Duci, Rapi monitis aliquorum. Niti consilijs, monitisq;. Facere aliquid hortatu, autoritate, admonitu. Non abijcere, Hærere in visceribus monita. Relinquere locum admonitionibus. Omitti adhortationem: Prætermitti monita. In silentio iacēre cohortationes, præcepta, admonita.

Suasor, *Suadens*, eyn Rathgeber. *Consuasor*, der etwas zugleich rathet. *Hortator*, *Hortans*, eyn Ermahner. *Monitor*, *Monens*, *Admonitor*, *Admonens*, eyn Mahner. *Autor*, *Princeps*, *Dux*, *Impulsor*, eyn Vrsacher/ Angeber. *Praeceptor*, *Magister &c.* L. 55.

Adiuncta.) Magnopere autor. Multùm hortans. Vehementer autor. Bonus, Melior autor. Optimus dux. Bene suadens. Sapienter monens. Certior, Certiss. dux. Grauis, Grauiss. Castus, Religiosus, Sanctus, Pius autor. Amicissimè monens. Verecundi admonitores. Mali suasores. Nō satis idonei autores. Non fatuus monitor. Cæcus dux. Domesticus, Præsens autor. Assiduus hortator. *Actiones.*) Egere hortatore, admonitore. Desiderari autores. Opus esse duce & autore. Quærere, Inuenire, Nancisci autores, duces. Adhibere autorē, ducem. Profiteri se autorē. Præbere se ducem. Esse alicui suasorem, hortatorem, autorem, ducem. Existere principem. Habere monitores, autorem, ducem. Probare autorem. Vti autore. Audire autores, admonentem, vocem

vocem monentis. Assentiri monenti. Sequi autorem, ducem. Agere, Facere, Conficere, Fieri aliquid autore, duce aliquo. Odisse autorem. Repudiare suasores. Deesse hortanti. Sine suasore facere aliquid.

Suasus, Gerahten. *Persuasus*, Beredt/Vberredt. *Monitus*, *Admonitus*, Gemahnt.

Suadere, Rathen. *Persuadere*, Vberreden. *Hortari*, *Adhortari*, *Cohortari*, *Exhortari*, Vermahnen. *Monere*, *Admonere*, Mahnen/Anmahnen. *Commonere*, *Commonefacere*, Erinnern. *Præmonere*, Verwarnen. *Iubere*, *Mandare*, *Præcipere*, Heissen/Gebieten. L. 39. 55. *Excitare*, *Impellere*, *Mouere*, *Flectere*, Erwecken/Bewegen. L. 29.

Adiuncta.) Magnopere, Maximè hortari. Multa, Pluribus, Variè, Diligenter, Etiam atque etiam monere, hortari, commonefacere. Magna voce, Bene, Optima suadere. Rectè monere, præcipere. Præclarè admonere. Sapienter monere: Sapiētiùs suadere. Amicè & prudenter suadere, monere. Iure adhortari. Apertè, Acriter, Acriùs, Accuratissimè monere. Ardentius cohortari. Extra iocum, Liberè, Non asperè, Æquo animo monere. Inuitū admonere. Temerè monere. Obscurè admoneri. Inutiliter, Infideliter suadere. Separatim, Iamdudum, Iamdiu, Subitò hortari. Crebrò adhortari.

DISSVASIO, Widerrathūg. *Auocatio*, *Reuocatio*, Abmahnung. *Interdictio*, *Interdictum*, *Vetitum*, Verbott. L. 39. *Refrenatio*, Abhaltung.

Actiones) Habere rem dissuasionem. Audire reuocationem.

Dissuasor, *Dissuadens*, eyn Widerrather. *Vetans*, *Interdicens*, *Prohibens*, Verbietend. L. 39.

Dissuadere, Widerrahten. *Dehortari*, Abmahnen. *Auocare*, *Reuocare*, *Deuocare*, Abfordern. L. 25. *Deterrere*, Abschrecken. *Abducere*, *Deducere*, *Abstrahere*, *Arcere*, Abführen/Abhalten. *Interdicere*, *Vetare*, *Prohibere* &c. Verbieten. L. 39.

Adiuncta.) Vim maiorem habere ad deterrendum. Magis, Multis verbis deterrere. Acriùs reuocare. Difficiliùs abducere. Frustrà dehortari. Minimè deterreri.

DE

DE ARTE, ATQVE INSTITVTIONE.

Locvs LV,

ARS, *Artificium*, eyn Kunst/ Handthierũg/ Handwerck. *Studium*, eyn Vbung. *Disciplina*, *Doctrina*, Lehr. *Scientia*, *Facultas*, *Vis*, *Ratio*, Geschicklig keyt. *Machinatio*, eyn Fund.

Adiuncta.) Magna, Maior, *Ma*xima ars, artificium, studium, disciplina, facultas: *M*agnitudo artis. Tanta, Quanta, Summa ars, artificium, facultas, studiũ, vis. Intimum artificium. Multa ars: Plurimæ artes, studium, disciplina Variæ & multæ artes. Tot scientiæ. Vberrimæ artes. Infinita vis. Mediocres artes. Paulum artium. Minora studia. Quantulacunque facultas. Bonæ, Optimæ artes, studia, disciplina. Honestum, Honestiss. *Re*ctum, Rectissimũ studium, ars, disciplina. *Præ*clara, Ampla studia: Artes ampliss. *E*xquisitæ artes. Egregium, Mirum artificium: Admirabile studium. Incredibilis facultas, vis. Singulare artificiũ, facultas. Diuina studia. Certum artificium, studiũ. Forma, Formula, Descriptio artis. Perfecta, Politissima ars. Callidissimum artificium. Liberalis, Liberalissima ars, artificium, doctrina. Ingenuæ artes, doctrinæ, disciplinæ. Elegantes artes, artificia. Splendor scientiæ. Necessaria artificia. Grauiores, Grauissimæ artes. Acerrimum, Flagrantius studium. Vtilitas, Vsus, Fructus, Oblectatio, Delectatio in artibus. Iucunda ars, studium. Quietum studium. Facilis, Facillima)(Difficillima ars. Moderata, Leuiora studia, artificia. Tenuis scientia, artificium. Humilis, Vulgaris, Recondita, multiplex, subtilisq́;, Intima ars. Opinabilis ars. Obscurior scientia. Desidiosum studium. Sordida ars, artificium. Malum studium, doctrina. Turpitudo studiorum. Communia, *P*aria, Eadem studia: Similitudo studiorum. *P*opularis facultas. Forenses, Ciuiles artes. Militaria, Oratoria studia. Accusatorium, Comicum artificium, facultas. Vetus disciplina. Antiqua ars, artificium. Pristina, Extrema, Noua, Perennia studia. *Actiones.*) Excogitare, Effingere artificium. Reperiri artem. Inueniri scientiam, vim: Inuentor, Scriptor, Princeps artis. Redigere res ad artem: Instituere, Facere, Efficere, Componere artem, artificium, disciplinam: Cõstituere, Tradere artificium, artem, disciplinam, scientiam. Edere artem. Habere, Haurire disciplinam ab aliquibus. Profiteri artem, scientiam, studium. Docere disciplinam. Præesse artificio, scientiæ. Cohortari, Mouere, Cõmouere, Incitare, Cõcitare

tare, Ducere, Addúcere aliquẽ ad ſtudium. Incendi, Inflammari, Ardere, Flagrare, Teneri, Duci aliquo ſtudio. Expetere ſtudium. Eligere diſciplinam. Probare, Comprobare, Amare, Deſiderare artem, diſciplinam: Cupidũ eſſe artificij. Delectari arte. Aptum eſſe ad artem, ſtudium. Cõuertere, Conferre, Referre ſe ad ſtudium, artem. Suſcipere & ingredi rationem ſtudiorum. Proficiſci ad mercaturam artium. Seq, Perſequi diſciplinam, artẽ. Addicere ſe ſtudio. Accedere ad artificium. Dare, Dedere ſe, Deditum eſſe arti, diſciplinæ, ſtudio, ſcientiæ. Impertire tempus artificio. Studere arti, diſciplinæ, ſcientiæ. Collocare ſtudium in doctrina: Ponere curam & operam in ſtudio. Incumbere ad, vel in ſtudium. Tractare artem. Verſari in arte. Vigere ſtudia. Viuere, Tempus, Operam, Laborem conſumere, vel conterere in artibus, ſtudijs. Occupatum eſſe in artificio. Detineri in ſtudijs. Colere artes, ſtudia: Recolere ſtudia: Excolere ingenium diſciplina. Concelebrari ſtudia. Seruire ſtudijs. Inſeruire artibus. Exercere ſe in arte: Euigilare in ſtudio. Educari in diſciplinis: Erudire, Inſtituere, Inſtruere, Informare artibus, diſciplinis: Imbuere ſe ſtudijs. Vacare ſtudijs. Contendere, Elaborare ſtudio. Progreſſus facere in ſtudijs. Conſequi, Aſſequi, Comparare artem, ſcientiam, facultatem. Complecti, Memoriâ cõtinere artem: Comprehendere ſcientia vim artium. Aſſumere, Accipere, Percipere artem, artificium, diſciplinam, ſcientiam, facultatem. Diſcere, Ediſcere artem. Adipiſci facultatem. Haurire, Guſtare artem, ſtudia. Infici, Affici artibus. Noſſe, Cognoſcere, Scire, Habere artem, vim, facultatem, ſcientiam: Scientiorem, Non inſcium eſſe artificij. Tenere artem, artificium. Præditum, Ornatum, Inſtructum, Eruditum, Tinctum, Politum, Expolitum, Perpolitum eſſe artibus, ſtudijs, diſciplinis. Eſſe alicuius, aut in aliquo artem, ſcientiam, facultatem, ſtudium: & Eſſe aliqua facultate. Valere arte, Florere, Præſtare, Excellere: & Admirabilem, Artificem, Magnum, Præſtantem, Egregium, Excellentem, Principem eſſe in arte, artificio, facultate. Vincere, Superare aliquem arte, artificio. Præſtare artificium. Vti artificio, facultate, ſtudijs. Facere, Fieri, Inueſtigare, Reperiri, Tradere aliquid artificio. Elaborare, Perſequi, Perficere arte. Aſſequi, Conſequi aliquid ſtudijs, artibus, per artem. Adiuuari arte. Prodeſſe ſtudia, ſcientiam: Fructum capere ſtudiorum. Oblectare, Delectare aliquem ſtudia: Delectationem petere, vel conſequi è ſtudijs. Significare artificium. Eminere, Apparere artẽ: Suſpicio artificij. Admirari artem. Laudare, Diligere, Amare ſtudia alicuius. Retinere, Continere aliquem in ſtudijs. Satisfacere arti. Tueri artificium. Transferre ſe ad aliud ſtudium. Abuti ſtudijs. Improbare artẽ. Abhorrere, Alienum eſſe à ſtudijs. Corrigere diſciplinã. Frangere ſtudium, diſciplinam. Contemnere, Vituperare artem, ſcientiam, ſtudiũ. Tardare ſtudia.

Deter-

Deterrere aliquem à ſtudio. Detrahere de arte, ſtudio: Subtrahere artem. Abduci, Remoueri, Repelli à ſtudio. Remittere ſtudium. Negligi ſcientiam, ſtudia. Feriari à ſtudijs. Ceſſare in ſtudio. Remittere ſtudia. Omitti diſciplinam. Excuti de manibus, Reſtinguere ſtudia. Obliuiſci artificium. Deponere, Deſerere ſtudium. Relinquere artē. Recedere ab artificio. Abeſſe à ſtudijs: Deeſſe ſtudio alicui. Cōcidere artes: Occidere ſtudia. Iacêre ſtudium. Conticeſcere artes: Silere ſtudia: Obmuteſcere in ſtudijs. Obſoleſcere ſtudium. Euaneſcere artem, diſciplinam. Deleri ſplendorem ſcientię. Tollere artificium. Carere arte. Inſcitia artificij, Sine artificio fieri aliquid. Deeſſe facultatem. Reuocare, Referre ſe ad ſtudia: Reditum dari ad ſtudia. Repetere, Renouare ſtudium.

Artifex, eyn Künſtler. *Opifex*, eyn Werckmañ. *Machinator*, eyn Erfinder. *L. 30. Architectus, Fabricator &c. L. 73.*

Adiuncta.) Summus, Egregius, Politus, Callidus, Probus &c. artifex.

Artificioſus, Kunſtreich.

Machinari, Moliri, Fabricari &c. L. 30. & 73.

Artificioſè Künſtlich.

EDVCATIO, Aufferziehung. *Diſciplina*, Zucht. *Inſtitutio*, Vnderweiſung. *Doctrina, Eruditio*, Lehr. *Præceptio, Præceptum*, eyn Gebott. *Præſcriptio, Præſcriptum*, Fürſchreibung. *Prælectio*, Fürleſung. *Regula, Formula, Norma*, eyn Regel. *Documentū, Rudimentum, Elementum, Tyrocinium*, erſte Lehr / Schulerſtuck.

Adiuncta.) Maius præceptum. Multa, Permulta, Plurima præcepta. Bona, Melior diſciplina. Præclara diſciplina, præcepta. Præſtantior diſciplina: Præſtantiſs. Pulcherrima inſtituta. Grauis, Conſtans, Seuera, Fortior, Sanctiſſima diſciplina. Acerrima norma. Certa formula, norma, præſcriptum. Firma, Stabilia, Coniuncta naturæ pręcepta: Dilucida breuitas pręceptionis: Breue & non difficile præceptum. Conſentanea rei formula. Acutum, Neceſſarium, Spinoſius, Exile præceptum. Indocilis diſciplina. Agreſtia inſtituta. Prauiſſima regula. Mala diſciplina. Naturalis norma. Commune, Peruulgatum præceptū. Publicæ formulæ, diſciplinæ. Militiæ, Militaris, Bellica, Naualis diſciplina. Oratoria, Rethorica præcepta. Puerilis educatio, doctrina, inſtitutio. Domeſtica, Patria, Vetus, Vetuſta diſciplina: Præceptum vetus: Antiqua inſtitutio. Nouæ præceptiones. *Actiones.*) Deſiderare diſciplinā. Gignere præceptiones. Ponere rudimenta, pṛincipia. Cōponere, Cōſtituere formulā diſciplinæ. Statuere documentū. Deſcribe-

re, Præscribere formulam. Concludi, Comprehendi rem formula. Suscipi institutionem. Induci præscriptionem. Exprimere, Proferre formulam. Aperire, Sancire, Dare disciplinam: Præcepta, Præceptiones, Præscriptũ, Normam dare. Edere, Tradere præcepta, elementa. Decantare, Relinquere præcepta. Capere documentum: Accipere præcepta, disciplinam. Habere regulã, principia, documentum. Nosse, Notissimam esse formulam, regulam. Sequi institutum, præceptionem, formulam: Perseq. præcepta. Cõfugere, Accedere, Tradere aliquos in, vel ad disciplinam. Vti formula, regula. Vigere disciplina. Instituere, Erudire aliquos ad instituta quædam, in disciplina, præceptis, institutionibus. Imbui præceptis. Regere aliquem disciplina: Dirigere ad normam, regulam: Patere aures præceptis monitisq;. Gustare, Cognoscere, Percipere, Discere præcepta. Exerceri in disciplina: Alumnus disciplinæ. Meliorem fieri, Valere disciplinâ. Tenere præceptum, præscriptionem. Parêre, Obtemperare præceptis, institutis. Seruare prescripta, regulam. Facere, Fieri omnia ad normam, præscripto: Administrare rem ex præscripto. Satisfacere formulæ. Abundare præceptis institutisq;. Remanere disciplinam. Perturbatio disciplinæ. Deprauari disciplinâ mala. Abhorrere à formula. Desciscere ab institutione. Mutationem facere, Ignarum aut negligentẽ esse institutorũ, disciplinæ. Obliuisci institutionis. Aberrare à norma, regula, præscriptione. Elabi de manibus, Relinqui disciplinã. Abesse à forma & regula.

Educator, eyn Auffzieher. *Educatrix*, eyn Auffzieherin. *Doctor, Docens, Præceptor, Præcipiens*, eyn Lehrer/ Lehrmeyster. *Præceptrix*, eyn Lehrerin. *Magister, Ludimagister*, eyn Meyster/ Schulmeyster. *Magistra*, Meysterin. *Professor*, eyn offenlicher Lehrer. *Moderator*, eyn Leyter/ Lehrer. *Pædagogus*, eyn Zuchtmeyster.

Adiuncta.) Maximus magister. Summus doctor, magister. Exquisitus, Grauissimus, Bonus, Eruditus, Optimus, Præstantiss. magister. Probitas pædagogi. Fides magistri. Non cõtemnenda magistra. Inepti, Communes, Veteres magistri. *Actiones*) Desiderare doctorẽ. Inueniri magistrũ. Mittere ad magistros. Tradere magistris liberos. Instrui à doctoribus. Fieri, Esse, Habere magistrum. Vti magistro. Docere, Exercere, Castigare pueros. Ad aũriculas versari lites pædagogi. Parêre præcipienti, docenti. Amare)(Negligere pædagogos.

Educatus, Aufferzogen. *Institutus, Informatus, Conformatus, Imbutus*, Vnderwisen/ Vnderrichtet. *Præceptus, Præscriptus, Traditus*, Gebotten/ Fürgeschriben.

Incul-

Inculcatus, Eingebildet. Doctus, Eruditus, Literatus &c infrà.

Adiuncta) Bene, Optimè institutus, informatus. Ingenuè, Liberaliter educatus, institutus. Summo studio doctus.

Educare, Aufferziehen. Instituere, Informare, Instruere, Imbuere, Erudire, Underrichten/Underweisen. Docere, Edocere, Condocefacere, Lehren. Dedocere, Abgewöhnen. Præcipere, Præscribere, Gebieten/Fürschreiben. Tradere, Fürgeben. Profiteri, offenlich Lehren. Inculcare, Instillare, Einbilden.

Adiuncta.) Perdocere, Subdocere. Magis, Potissimum docere. Bene, Meliùs, Honestè educare, præcipere, instituere. Rectè, Rectissimè præcipere. Commodiùs doceri. Egregiè erudiri. Elegantiùs docere. Liberaliter educari. Fideliter, Diligenter docere. Sumo studio instituere, præcipere. Sapienter & amicissimè pcipere. Ars docēdi: *R*atio instituendi: Vis in docendo. Subtiliùs tradere. Dilucidè, Simpliciter, Amicè docere. Prodesse, Meliores facere docendo. Leuiter, Parum præcipere. Summo labore, stomacho erudire. Per imprudentiam inculcare. Ineptè, Alieno tempore, Serò docere, præcipere.

Discipulus, eyn Schuler. Condiscipulus, eyn Mitschuler. Discens, Addiscens, Lernend. Auditor, Audiens, eyn Zuhörer. Tyro, eyn Lehrjung. Studiosus, Deditus &c. Geflissen. L. 29.

Adiuncta.) Multi discipuli, condiscipuli, auditores. Frequens auditor. Valde studiosus. *M*irificè, Penitùs, *M*agnopere deditus rei, Rudis & integer discipulus. A pueris, A pueritia deditus rei.

Actiones.) Quærere, Accipere discipulos. Esse auditorem, condiscipulum alicuius. Habere discipulos. Præcipere discentibus. Abducere ab aliquo discipulos.

Discere, Lernen. Addiscere, Condiscere, hinzu Lernen. Ediscere, Perdiscere, Außlernen. Prædiscere, zuuor Lernen. Dediscere, hindersich Lernen. Audire, eyn Zuhörer sein. Cognoscere, Accipere, Percipere &c. L. 28. 53.

Adiuncta.) Tantopere discere. Ad verbum ediscere. Longiùs procedere discendo: Processus, Gradus, Progressio discēdi. *M*ulta, Plura, Non minùs, Præclarè discere. Necessariò perdiscere. Dilucidè, Facilè discere, ediscere: Facultas, Delectatio maior discendi. Libenter, Libentiùs, Studiosè, Summo studio curaq; discere. Propensus ad discendū: Acerrimus ad pdiscendū)(Tar-

dissimus, Auidè arripere. Cupiditas, Voluptas, Labor, Occupatio, Spes, Voluntas, Difficultas, Tempus discendi. Assiduè audire. Semper, Tamdiu, Diutiùs discere. Annum, Sæpe audire aliquem. Citò, Celeriter discere. Velociùs addiscere. Serò, Cursim arripere.

DOCTRINA, *Eruditio*, Geschickligkeyt. *Literæ, Literatura*, Schrifftersahrung. *Humanitas, Musæ*, gute Künste. *Ars, Scientia, Facultas &c. suprà eo. L. & 53.*

Adiuncta.) Multæ, Plurimæ literæ in aliquo. Multitudo, Omne genus, Varietas literarum alicuius. Vberior doctrina. Summa, Præclara eruditio. Illustriores literæ. Excellens, Eximia, Exquisita, Mediocris doctrina. Aliqd literularum. Optima, Liberalis, Ingenua, Homini nobili digna doctrina, eruditio. Subtilior doctrina. Perfecta eruditio. Mãsuetiores musæ. Fructus, Oblectatio doctrinæ. Interiores, Reconditæ)(Vulgares literæ. Occultum genus literarum. Non moderata, nec mitis, sed asperior & durior doctrina. Agrestiores musæ. Malæ doctrinæ. Cõmunes, Forenses, Senatoriæ, Domesticæ literæ. Puerilis doctrina, literæ. Græca, Latina eruditio, doctrina, literæ. Vetus doctrina. Inueteratæ literæ atque doctrinæ. *Actiones.*) Opus esse eruditione. Quærere, Requirere doctrinam. Oriri, Excitare literas. Ducere alicunde, Perducere aliquò, Longè lateq; fluere, Sumere doctrinã. Docere, Tradere literas, doctrinam. Amare, Adamare literas. Duci, Delectari, Studere literis: Studiosum, Perstudiosum, Cupidum esse literarũ, doctrinæ, humanitatis. Conferre se ad studium doctrinæ: Omne studium collocare in doctrina. Dare, Dedere se, Deditum esse literis, vel studio literarũ, doctrinæ. Abdere, Inuoluere literis, vel in literas. Commerciũ, Rationẽ habere cũ musis, doctrina. Versari, Viuere, Ætatem ducere vel agere, Consumere operam, tempus, dies in literis. Colere musas. Excolere animos doctrina, literis. Elaborare in literis. Scrutari, Attingere literas, doctrinam. Accedere alicui, Consequi doctrinam. Cognoscere, Discere, Vorare literas. Percipere humanitatem, doctrinam. Institui, Erudiri doctrina. Informari, Fingi ad humanitatem. Doctum, Eruditum, Instructum fieri literis, doctrina: Excultus, Præditus, Ornatus doctrina, literis, eruditione: Politus humanitate: Perpolitum, Tinctum esse literis. Bene peritum esse literarum. Esse in aliquo literas, literaturam, eruditionem. Præstare, Excellere literis, doctrinâ. Nobilis & clarus ex doctrina. Abundare, Florere, Superare aliquos doctrina, literis. Perfectum esse literis. Referre se ad literas: Profugium, Perfugium esse literas. Vti, Abuti literis. Apparere doctrinam: Præ se ferre speciem doctrinæ. Percipere fruct⁹, Habere oblectationes ex doctrina. Prodesse, Honestari, doctrinã. Adamare literas & humanitatẽ. Delectare se cũ

musis.

musis. Delectare, Oblectare aliquem, Voluptatem afferre literas. Sustentari, Recreari, Adiuuari literis. Consolari aliquē literas. Damnum facere literas: Oblanguescere literulas. Intermitti studia doctrinæ. Conticescere literas. Silere musas. Auersum esse, Abhorrere à musis, literis. Alienum esse à literis. Odisse, Contemnere, Nescire literas. Expertem, Ignarum esse doctrinę, eruditionis, humanitatis, literarū. Carere literis. Sine literis eruditione, humanitate esse.

Doctus, *Eruditus*, Gelehrt. *Literatus*, Schrifftgelehrt. *Institutus*, *Informatus*, *Instructus*, *Cultus*, *Excultus*, *Politus*, *Expolitus*, *Perpolitus*, mit Lehr oder Kunst erbawet. *& suprà eodem L. Sciens*, *Peritus &c.* L. 53. 54.

Adiuncta) Longè doctissimus. Omni doctrina eruditus: Omnium disciplina iuris eruditissim⁹. Quàm doctissimus Rerum varietate & vsu perdoctus, Pereruditus, Perliteratus. Tam, Ita, Valde, Inprimis doctus, eruditus. Optimè institutus, Perfectè pleneq; eruditus. Paulò doctior. Mediocriter doctus, literatus. Satis doctus, eruditus, literatus, excultus. Leuiter eruditus. Semidoctus. Parum eruditus. Minùs doctus: Non doctissimus. Liberaliter, Subtiliùs eruditus. Optimus & doctiss. probatiss. A puero doctus, & ingenuis artibus eruditus. *Actiones.)* Fieri doctum, doctiorem. Putare se literatissimum. Esse, Fuisse doctum, literatissimum. Cognoscere doctum.

Docere, Erudire, Præcipere &c. suprà eodem L.

***Doctè, Eruditè; Literatè,* Künstlich/ Geschicklich.**

Adiuncta) Satis doctè. Eruditiùs quàm. Perbene loqui, literatiusq; quàm &c.

INDOCTVS, *Ineruditus*, *Illiteratus*, Vngelehrt/ Vngeschickt. *Iners*, *Rudis*, Kunstloß. *Impolitus*, Vngehobelt. *Inscius*, *Ignarus*, *Imperitus*, Vnerfahrn. L. 53. *Agrestis*, *Barbarus*, Båwrisch/ Grob.

Adiuncta.) Tam indoctus, ignarus, ineruditus, rudis. Planè indoctus, rudis. Admodum indoctus, impolitus. Omnino rudis: Omnium rerum ignarus, rudis, inscius. *Actiones.)* Videri rudem. Haberi, Esse, Confiteri se indoctum, rudem. Decipi rudem. Relinquere aliquid rude.

***Indoctè*, *Inscitè*, *Imperitè*, Vngeschicklich. *&* L. 53.**

SCHOLA, *Gymnasium*, *Ludus*, eyn Schul. *Academia*, *Lycæum*, eyn hohe Schul. *Pædagogium*, *Musæum*, eyn ort da man guten Künstē obligt.

obligt. *Auditorium*, eyn ort da man den Lehrern zuhört.

Adiuncta.) Amplissimum, Nobilissimum gymnasium. Vmbrifera academia. Nitidum lycæum. Suburbanum, Superius gymnasium. Vetus)(Noua, Recentior academia. *Actiones.*) Aperire, Patere, Habere ludum. Ducere in ludum. Assidere in schola. Proferre aliquid, Disputare in schola. Præcipere, Exercere in ludo. Produci ex schola. Exire è ludo, schola. Euadere talem è scholis.

Scholasticus, eyn Schuler.

Gymnasiarchus, eyn Oberster oder Regent der Schule.

DE PHILOSOPHIA, ET PRIMVM GRAMMATICA.

Locvs LVI.

PHILOSOPHIA, Sapientia, Studium sapientiæ, die Philosophi/ guter Künste vnd Weißheyt Liebhabung. *Doctrina, Eruditio, Studia, Literæ &c. L. 55.*

Adiuncta.) Pręstans, Optabilis, Bene constituta, Optima, Florens philosophia, sapientia. Prępotens, Nobilissima philosopia. Ars, Magistra vitę, Mater, Procreatrix artium, Medicina, Cultura animi, Dux vitæ, Virtutis indagatrix &c. philosophia. Acutior, Perfecta, Vera, Veriss. Elegans, Frugifera, Fructuosa, Diues, Necessaria, Vetus, Antiqua, Patrita, Auita philosophia *Actiones*) Quæri, Inueniri, Patefieri, Nasci philosophiam. Fontes aperire, Autorem, Parentem esse philosophiæ. Inchoare, Profiteri, Docere, Explicare, Exornare, Illustrare, Laudare, Collaudare, Vigere, In honore esse philosophiam. Cohortari, Compellere, Concitare, Excitare aliquem ad philosopiam. Teneri studio, Sumere sibi studium, Cupidum esse, Flagrare studio philosophiæ, sapientiæ. Delectare aliquem, Expetere, Complecti, Probare, Anteponere rebus, Sequi philosophiam. Conferre, Referre, Applicare se ad philosophiam. Dare, Dedere, Tradere se philosophiæ. Tribuere tempus, Impertire studium, Operam dare, Vacare philosophię. Versari, Cōsumere operam, curam, otium, annos, ætatem in philosophia. Colere,

Colere, Gustare, Percipere, Cognoscere philosophiã. Proficere, Procedere in philosophia. Habere philosophiam, sapientiam. Abundare præceptis philosophiæ. Perpolitum, Instructum, Eruditum, Probatum, Clarum & nobilem esse, Excellere, Nemini cedere, Singularem, Principem esse in philosophia. Docere aliquid, Erudire nos, Sanare animum, Tollere ægritudinem, Pellere mœstitiam ex animis, Medicinam esse philosophiam. Confugere ad philosophiam: Opem petere, Recipere curationem, Vti opibus philosophiæ. Parere philosophiæ. Permanere philosophiam. Correctio & emendatio philosophię. Sapere nihil generosum, Inermem ac nudũ esse in parte philosophiæ. Inimicum esse, Bellum indixisse philosophię. Auocare aliquem à philosophia. Relinquere, Vitare, Negligere philosophiam. Incultam ac desertam esse, Iacêre, Aspernari, Contemnere, Irridere, Vituperare, Accusare philosophiam, sapientiam. Omittere studium sapientię. Inuadere in philosophiam. Perturbare, Euertere philosophiam.

Philosophus, eyn Liebhaber der Weißheyt. *Sapiens, Doctus, Eruditus*, eyn Weiser Gelehrter Mann. *L. 54. 55.*

Adiuncta.) Magnus, Maximus, Summus, Tantus, Prçstantissimus, Doctissimus, Elegantissimus, Politissimus, Acutus, Acutissimus, Clarissimus, Perfectus, Nobilis, Nobilissimus, Prudentissimus philosophus. Longè princeps, Deus, Homerus philosophorum. Optimus, Grauis, Grauissimus, Seuerus, Seuerissimus, Grauitate, Autoritate maxima, Minimè malus, Minimè contemptus, Non mediocris, Moratus, Nimis imperiosus, Gloriosus philosophus. Leuitas philosophorum. Mollis, languidus, eneruatus, Minutus, Superstitiosus, Fanaticus, Plebeius, Peccans, Turpis philosophus. Academici, Paripatetici, Cyrenaici &c. Veteres, Antiqui, Nostrates philosophi. *Actiones.*) Exoriri philosophos. Induere personam philosophi. Dicere, Appellare se, Profiteri artem, Occupari in re, Disputare, Disserere, Censere aliquid philosophum: Sententię, Iudicia, Decreta, Dogmata philosophorum. Constare aliquid inter philosophos. Discrepare, Dissentire philosophos: Dissensio, Controuersia, Disciplinę, Prçcepta philosophorum. Audire, Legere philosophos. Discere, Institui, Instrui, Medicinam petere à philosophis. Incognitum esse, Ignorari philosophum. Contemnere, Irridere philosophum.

Philosophicus, Zur Philosophi gehörig.

Philosophari, sich in der Weißheyt vben.

Adiuncta.) Maximè, Toto animo, Omninò, Paucis philosophari. Admirabile studiũ philosophandi. Prçclarè põere studiũ phi-

philoſophandi: *Minimè* arrogans, maximè conſtans & elegans genus, Triplex ratio philoſophandi. Subitò, Totos dies philoſophari.

GRAMMATICA, Studium literarum, die Kunſt Recht zu Reden vnd zu Schreiben.

Actiones) Dedere ſe penitùs ſtudio literarum. Diſcere aliquid in grammatica.

Grammaticus, der Kunſt zu Reden vnd zu Schreiben erfahren.

Actiones) Profiteri ſe eſſe grammaticum.

ORTHOGRAPHIA, rechte Schreibung der Buchſtaben.

LITERA, eyn Buchſtabe. *Literula*, eyn Buchſtäblin. *Elementum, Character &c.*

Adiuncta.) Maximæ, Grandes, Innumerabiles literæ. Minutæ literulæ, aureæ, argenteæ. Paucæ notæ literarum. Vna, Prima litera. Singulæ, Integræ literæ. Longa, Producta)(Breuis: Salutaris)(Triſtis litera. Expreſſæ)(Oppreſſæ literæ: Leuis appellatio, Sonus dulcis literarum. Vacillantes literulæ. Aſſiduitas nimia literæ. Vaſtior, Inſuauiſſima. Aſſimulatæ, Priſcæ, Veteres literæ. *Actiones*) Conquirere, Reperire, Occurrere, Tractare, Facere, Scribere, Conſcribere, Inſcribere literas. Imprimere, Exprimere, Incidere, Inſculpere, Affigere, Conſtare integras, Scire, Perſcrutari, Obſeruare, Sequi literas. Dicere, Exprimi putidiùs, obſcurari negligentiùs, Concurrere, Fugere, Euellere, Odiſſe literas, Inimicum eſſe literæ. Recedere à literis. Immutare, Commutare, Producere, Traijcere, Addere, Demere, Transferre, Adijcere, Abijcere, Mouere, Commouere, Tollere literam.

Vocalis, eyn ſelbs lautender Buchſtabe.

Adiuncta.) Concurſio, Concurſus vocalium, & hiatus. *Actiones.*) Coniungere, Diſtrahere, Fugere vocales.

Diphtongus, eyn zweylautender Buchſtabe.

Conſonans, eyn mitſtimmender Buchſtabe.

Semiuocalis, eyn halbſtimmender Buchſtabe.

Muta, eyn danckeler Buchſtabe.

PROSODIA, Accentus, Tonus, Tenor, der Thon eyner Sylben.

SYLLABA, eyn Sylbe.

Adiuncta.) Longa, Longior)(Breuis ſyllaba.

Syllabatim, Sylben weiß.

Tempus, Spatium, Interuallum, die länge eyner Sylben.

Adiuncta) Longum)(Breue interuallum.

Produ-

Productio, Longitudo, Proceritas, Erlängerung eyner Sylben.

Productus, Longus, Erlengert.

Productè, Erlängerter weise.

Contractio, Breuitas, Celeritas, Abkürtzung der Sylben oder Buchstaben.

Contractus, Breuis, Abgekürtzt.

Breuiter, Abgekürtzter weise.

ETYMOLOGIA, Vhrsprung der Wörter. *Veriloquium, Notatio, Nominatio, Denominatio, Nomenclatio,* Nēnung. *Vocula,* eyn Wörtlin.

NOMEN, eyn Name. *Cognomen, Cognomentum,* eyn Zuname. *Verbum, Vocabulum, Vox, Dictio, Appellatio,* eyn Wort.

Adiuncta.) Longè & Latè patens nomen. Multa verba: Plura nomina, vocabula. Copia verborum. Singula verba, voces. Bonum, Honestum, Pulcherrimũ, Splendidum nomen, verbum. Illustria, Magnifica, Præclara verba: Graue, Grauissimum, Sanctum, Sanctissimum nomen, verbum. Consecrata vocabula. Molle)(Durum nomen. Leuis appellatio: Lenissima & amantissima verba. Leuitas verbi: Leue, Leuius, Dulce, Dulcissimũ, & pulcherrimum nomen. Suauissimæ voces. Amantius Indulgentiusq́;, Lætius)(Tristius, Aureum, Inane nomen: Vox, Appellatio inanis. Inuidiosum, Inuisum, Criminosum, Impudentiss. Obscœnum, Triste nomen, verbum. Ignominia nominis. Miserrimum nomen. Lugubre verbum. Interruptę ac morientes voces. Paternum, *Mater*num nomen. Contrarium, Ambiguum, Proprium & verum nomen, vocabulum. Idoneum, Dignum nomen, verbum. Vsitatum)(Incognitum nomen, vocabulum. Vulgare nomen. Priscum aut insolitum verbum. Vetus nomen, verbum. Recens, Nouum, Inusitatum, Inauditum, Commentitium nomen. Extrema vox alicuius. *Actiones.)* Quærere, Inuenire, Fingere nomen: Inuentor nominis: Opifex vocabulorum. Ducere, Trahere nomen, verbum alicunde. Sumere, Arripere cognomen. Mutuari, Facere, Trāsferre nomina. Formari verba. Ponere, Imponere, Opponere nomen. Constituere vocabula. Componere verba. Tribuere, Dare nomen alicui. Notare res nominibus, vocabulis. Signare nomine. Nominare rem, Appellare verbo, vocabulo, nomine: Nuncupare nomine, vocabulo. Scribere verbum. Asscribere, Inscribere nomen. Declarare rem nominibus, vocabulis: Significare verbis, vocabulis, vocibus. Subijcere rem verbo, vocibus. Assequi, Adipisci, Subire nomen. Reportare

cognomen. Esse alicui nomen, cognomen: & Nomine aliquo esse. Habere nomen, cognomen, vocabulum. Tenere, Obtinere, Retinere nomen, verbum. Vti nomine, cognomine, verbo, vocabulo. Pronunciare, Prodere nomen, vocabulum. Explicare, Enodare nomen: Explicatio, Enodatio, Interpretatio nominis, verbi, vocabuli. Notum esse)(Ignorare nomen. Accipere, Approbare verbum. Gaudere vocabulo. Spectare, Sequi verbum. Parêre verbis: Pendêre ex verbis. Differre, Dissentire, Dissidere nominibus, verbis, vocabulis: Distare nomina. Errari in nomine. Repudiare, Fugere, Mutare, Commutare nomen: Vocabula mutare imutare. Traducere nomen. Senescere cognomen. Fraudare aliquid suo nomine. Eripere, Adimere alicui nomen. Eximere de tabulis nomen. Amittere, Occidere nomen. Carere, Vacare nomine.

Nominatus, Appellatus, Vocatus, Nuncupatus, Genennet. *Cognominatus*, zu Genennet.

Nominare, Denominare, Appellare, Vocare, Nuncupare, Dicere, Nennen/ Namen geben/ Sagen. *&* L. 58.

Adiuncta) Plurima nominare. Rectè, Ritè appellare. Proprio vocabulo nominare. Suauitas appellandarum literarum. Temerè, Falsò vocare. Acerrimè nominare. Sordidum, Nefas esse nominare. Continuò, Iterum atq; tertiò nominare. Identidem, Perraro appellare.

Nominatim, mit Namen.

SYNTAXIS, Constructio, Structura, Compositio, Consecutio/ rechte Zusammensetzung der Wörter.

Actiones.) Seruare consecutionem: Conseruare constructionem.

LINGVA, eyn Spraach. *Sermo*, die Rede. *L. 58. Idioma*, Eygenschafft eyner Spraach.

Adiuncta) Tot, Innumerabiles linguæ. Copiosa, Vberior, Locupletior, Inops lingua. Purus, Elegans sermo. Sua, Alia, Aliena lingua. *Actiones.*) Natum esse in lingua. Coniunctum esse societate linguæ. Diuisæ ciuitates linguis. Nouisse, Intelligere linguam, Loqui, Scribere, Vti lingua, Augere, Nescire linguam.

Loqui, Dicere &c. v. L. 58. 61.

DE CONSIGNIFICANTIBVS, ATQVE PARTICVLIS.

LOCVS LVII.

I. PRONOMINA.

EGO, Ich. *Equidem*, Ich zwar. *Egomet*, *Ipse*, Ich selbs. *Nos*, Wir. *Nosmet*, Wir selbs.

Tu, Du. *Tute*, *Ipse*, Du selbs. *Vos*, Jr. *Vosmetipsi*, Jr selbs.

Hic, Der. *Iste*, Diser. *Is*, *Ille*, *Ipse*, Derselbig.

MEVS, Mein. *Noster*, Unser. *Nostras*, der Unsere.

Tuus, Dein. *Vester*, Ewer. *Vestras*, der Ewre.

Suus, *Sui*, Sein.

QVIS, *Qui*, Wer/ Welcher. *Cuius*, Welches. *Cuias*, von Wannenher / Woher.

Aliquis, *Quidam*, *Quispiam*, *Quisquam*, *Nonnullus*, Eyner/ Jemandt.

Quisquis, *Quisque*, *Quicunque*, *Quiuis*, *Quilibet*, *Omnis*, Gott geb welcher/ eyn Jeglicher/ Männiglich.

II. ADVERBIA.

MECVM, Mit Mir. *Nobiscum*, Mit Uns.

Tecum, Mit dir. *Vobiscum*, Mit Euch.

Secum, Mit Jhm.

HIC, Da.

Illic, *Isthic*, *Ibi*, Dort/ Daselbs.

Vbi, Wa. *Vbicunq;*, Gott geb Wa. *Alibi*, Anderswo.

Vbiq;, *Vbiuis*, Allenthalben.

HVC, Daher.

Illuc, *Isthuc*, Dahin.

Quò, Wahin. *Eò*, Dahin. *Aliò*, *Aliquò*, Anderswohin/ Jrgendhin.

HINC, Von hinnen.

Illinc, *Isthinc*, *Inde*, Von dannen.

Vnde, Waher. *Alicunde*, Jrgend woher.

HAC, Hiedurch.

Illac, *Isthac*, Dortdurch.

Si quà, so Etwadurch.

SAEPE, *Sæpenumero*, Offt. *Sæpiùs*, Oeffter. *Sæpißimè*, *Persæpe*, zum Offtermal / gar Offt.

Raro, Selten. *Interdum*,

Non-

Nonnunquam, Quandoq; Quondam, Bißweilen/Zuzeiten.

Paulisper, eyn Weile. Quoad, Vsq; Vsquedum, Donec, Solang/Biß/Vntz.

ITA, Ja. Etiam, Auch. Certè, Gewiß. Profectò, Sanè, Næ, Fürwar. Nimirum, Quippè, Scilicet, Videlicet, Nemlich/Freilich. Maximè, Omninò, Planè, Gäntzlich. Quid ni? Warumb nicht?

Non, Haud, Neyn. Ne, Nicht. Nec, Neq; Auch nicht/Weder. Neutiquam, Haudquaquam, Minimè, Mit nichten/Keynes wegs.

En' Ecce' Sihe.

Vtinam, wolte Gott. O si, O daß.

Eia, Sis, Sodes, Quæso, Amabo, Obsecro, Lieber. Age, Agite, Wolan.

PRIMO, Principio &c. v. L. 48. & 63.

Secundò, Deinde, Deinceps, Postea, zum Andern/Darnach. Postquàm, Nachdem.

Statim, Continuò, Protinus, Gleichbald.

Tum, Ad hæc, Insuper, Prætereà, Zu dem/Vber das.

Postremò, Denique, Tandem, Endlich zu letzt. & L. 48.

CVR, Quare, Quamobrem, Quid, Quid ita? Warumb? Num, Numquid, Nonne, Annon, Vtrum, Ist jhm nicht also?

QVASI, Vt, Vti, Prout, Sicut, Sicuti, Velut, Veluti, Ceu, Tanquam, Perinde, Gleich als. Quemadmodum, Quomodo, Gleich wie. Similiter, Aequè, Ac si, Ebner maassen. Non aliter, Non secus, Nicht anders. Non minùs, Nicht weniger. Item, Also auch.

MVLTVM, Plurimùm, Viel. Satis, Genungsam. & L. 26.

Nimis, Nimiùm, Zuuiel. & L. 48.

Parùm, Paulùm, Paululum, Parumper, Modicùm, eyn wenig. ib.

VALDE, Vehementer, Admodùm,

dùm, *Omninò*, *Penitùs*, *Prorsus*, Sehr / Håfftig / Fast / Gåntzlich.

Tam, *Quàm*, *Adeò*, *Vel*, *Per*, *Perquàm*, So sehr.

Penè, *Ferè*, *Fermè*, *Propè*, *Propemodum*, *Tantum non*, Schier / Beinahe.

SENSIM, *Pedetentim*, *Paulatim*, Allgemach / Gemåchlich.

Vix, *Aegrè*, Kaum / Schwerlich.

FORSAN, *Forsitan*, *Fortasse*, *Fortassis*, Vieleicht / Etwa.

Vtrum, *An*, *Ne*, *Num*, Ob.

HEVS, *Eho*, Hôrstu.

Hem, Botz. *Heu*, Ej / Ach / O we.

SEORSIM, *Separatim*, *Sigillatim*, Insonderheyt / Besonders. *Priuatim*, *Secretò*, Besonders / In Geheym.

Secus, *Aliter*, Anders.

Solùm, *Tantùm*, *Modò*, *Tantummodo*, *Duntaxat*, Alleynig.

POL, *Aedepol*, *Ecastor*, *Hercule*, *Mehercule*, *Mediusfidius*, bei Gôle / Helff mir Gott. *Sic*, *Per*, Bei oder Durch.

I M O, *Magis*, *Potiùs*, Vielmehr.

Simul, *Vnà*, *Pariter*, Zugleich. *Summatim*, Miteynander.

ESTO, *Fac*, *Sit sanè*, Es seie jhm also.

Magis, *Plùs*, *Plurimùm*, Mehr.

Minùs, *Minimè*, Weniger / Minder.

III. CONIVNCTIONES.

ET, *Ac*, *Atque*, *Que*, *Quoque*, *Etiam*, Vnd / Auch.

Cum, *Non solùm*, *Non modò*, Nicht alleyn.

Tum, *Sed etiam*, *Verùm etiam*, Sonder auch.

AVT, *Vel*, *Ve*, *Siue*, *Seu*, Entweder.

Nec, *Neque*, *Neue*, *Neu*, Noch / Weder.

An, *Ne*, *Anne*, *Necne*, Ob / Oder.

Quàm, Denn.

AT, *Ast*, *Atqui*, *Sed*, *Autem*, *Verùm*, *Verò*, *Porrò*, Aber.

Etsi, *Tametsi*, *Quanquam*, *Quamuis*, *Licet*, Wiewol/ Obwol.

Tamen, *Attamen*, *Veruntamē*, *Saltem*, Doch/Jedoch.

NAM, *Namq;*, *Enim*, *Etenim*, *Quippe*, Dann.

Quia, *Quoniam*, *Quando*, *Quandoquidem*, *Siquidem*, *Quòd*, Dieweil.

Ni, *Nisi*, Wa nicht/ Es were denn.

ERGO, *Igitur*, *Idcirco*, *Itaq;*, *Quare*, *Quapropter*, *Quamobrem*, *Quocirca*, *Proinde*, Derhalben / Derwegen/ Darumb.

QVIDEM, *Equidem*, *Sanè*, Zwar.

IIII PRÆPOSITIONES.

AD, Zu.

Apud, Bei.

Ante, Vor.

Aduersus, *Aduersum*, Gegen/ Entgegen.

Cis, *Citra*, Hie disseit.

Vltra, Jenseit.

Intra, Innerhalb.

Extra, Ausserhalb.

Circum, *Circa*, Vmher.

Circiter, Vmb/ Vngefährlich.

Contra, Wider.

Erga, Gegen.

Inter, Vnder.

Infrà, Vnden/ Drunden.

Suprà, Droben/ Vber.

Iuxta, Bei.

Ob, Vor.

Per, Durch.

Propè, *Propiùs*, Nahe.

Præter, Ohn / Fürüber.

Propter, Von wegen.

Post, Nach. *Secundùm*, Nähest.

Penes, An/ Bei/ In Gewalt oder handen.

Trans, Vber.

A, *AB*, *ABS*, *Absq;*, Von.

Cum, Mit.

Clam, Heymlich / Hinderwertz.

Coràm, Vorderwertz/ Zugegen.

De, Von / Vmb.

E, Ex,

E, Ex, Auß. | *Sine*, Ohn.
Pro, Præ, Für/ Vor. | *Tenus*, Biß/ Soweit.

V. INTERIECTIONES.

PAPAE, Hej. | *Euax*, Juch/ Hejaho.
Væ, Wee. | *Hui, Vah*, Hä/ Ha/ Botz.
Hei, Heu, Ah, O, *Proh*, Ach. | *Euge*, Wolan/ Recht/ Wol.
Atat, Da da. | *Apage*, Hinweg/ Heb dich.

DE ORATIONE, ET SCRIPTVRA.

LOCVS LVIII.

ORATIO, die Rede. *Sermo*, *Locutio*, das Gespräch. *Dictio*, *Dictum*, *Verbum*, *Verba*, Wort. *Mentio*, Meldung. *Commemoratio*, *Prolatio*, *Pronunciatio*, Erzehlung/ Außsprechung. *Lingua*, *Os*, *Vox*, die Zung/ Stimm.

Adiuncta) Longa, Longior oratio, sermo. Prolixus sermo. Multa oratio, sermo, verba: Plura: verba Multitudo verborũ. Copiosa, Copiosiss. oratio: Copia orationis. Vberior, Plenior, Grandis, Immensa, Infinita oratio: Vbertas, Diuitiæ)(Paupertas orationis. Tracta & fluens)(Contorta oratio: Flumen)(Angustia orationis. Varia oratio, sermo: Varietas orationis, sermonis. Peruagatus sermo. Frequentes, Crebri, Creberrimi, Assidui sermones: Assiduitas orationis. Perpetua oratio. Breuis, Breuior oratio: Breuitas, Modus orationis. Astrictior & contractior oratio. Aridum & exangue genus. Siccitas orationis. Paucus sermo, verba. Vna dictio. Minimum dictum. Bonus sermo. Honesta, Præclara oratio, sermo: Præclarissima, Princeps in republica vox. Diuinum & incredibile, Artis plenum orationis genus: Bonis artibus instituta, vigilijs elaborata, Erudita, liberalis, admirabilis, polita oratio: Vox erudita. Prudens, Sapiens, Accurata oratio: Acumen, vis orationis: Sermo accuratus. Subtilis, Persubtilis oratio: Subtilitas orationis. Vera oratio, vox: Veridicæ voces. Dilucida, Aperta, Perspicua, Illustris oratio: Sermo illu-

illuſtris, Apta, Digna perſona, Ad dignitatem accommodata oratio. Decorus ſermo. Elegans, Perelegans oratio, ſermo: Elegantia ſermonis. Concinnior oratio. Scitus, Purus ſermo, vox. Emendata locutio. Ornata, Ornatiſs. Compoſita, Diſtincta, Perpolita, Splendida & grandis oratio: Splendor, Nitor, Flos orationis. Magnifica vox. Fortis, Conſtans, Stabilis & non mutata oratio, ſermo: Conſtantia & firmitas orationis, dictorum. Serius ſermo. Grauis, Grauiſs. Pergrauis, Pleniſs. grauitatis oratio, ſermo, vox. Autoritatem, Momentum habens oratio, ſermo. Ad dignitatem accommodati ſermones. Acris, Acrior, Seuera, Triſtis oratio, verba: Triſticia ſermonis. Ardens, Vehemẽs, Irata, Plena doloris, Intenta oratio: Verba vehementiora. Moderata, Temperatior, Æquabilis, Mediocris, Placida, Summiſſa, Lenis, Remiſſa oratio, ſermo: Lenitas, Lenitudo orationis. Attenuata, Demiſſa, Humilis, Abiecta, Blanda, Supplex, Mollis, Tẽera, Flexibilis, Delicatior, Mitis, Mitiſs. Benigna, Honorifica oratio: Sermo, Mentio honorifica. Vtilis, Neceſſaria oratio. Familiaris, Perhumanus, Vrbanus, Venuſtus ſermo: Venuſtas ſermonis. Faceta, Perurbana, Affabilis, Lepôre & feſtiuitate condita oratio, ſermo: Ludicri ſermones: Facilitas, Comitas, Lepor, Affabilitas ſermonis. Iucunda, Suauis, Dulcis, Grata, Gratiſſima oratio, ſermo, verba: Iucũditas, Suauitas, Dulcedo orationis. Conuiuio dignus & delicatus ſermo. Vitioſa oratio: Vitium, Peccatum orationis. Minùs commodi ſermones. Hæſitans, Titubans lingua: Hæſitantia, Grauitas, Stupor debilitasq; linguæ. Vaſta atque hians, Aſpera, Horrida, Fluctuãs, Diſſoluta, Confuſa, Perturbata, Obſcura, Anceps, Lubrica oratio: Dictum obſcurum. Implicatum, aut tortuoſum aliquid in ſermone. Illotus ſermo. Vulgaris, Exilis, Inculta, Obſoleta oratio, vox. Tenuis & exiguus, Demiſſus atq; humilis ſermo. Perexigua, Spinoſa, Exilis oratio: Sermonis genus exile, aridum, conciſum & minutum. Fictus, Inanis ſermo, vox. Friuolus, Illiberalis, Stultus, Puerilis, Amatorius ſermo. Leuis, Vana oratio, lingua: Leuitas, Inconſtantia orationis. Libera)(Expreſſa oratio, lingua: Libertas ſermonis, verborum, vocis. Arrogans & ſuperbum dictum, verbum: Arrogantiæ plenus ſermo, vox. Proteruum, Petulans dictũ: Petulantiſs. verba, lingua. Procacitas linguæ. Maleuoli ſermones. Inimica oratio, vox. Acerba, Acerbiſ. vox: Acerbitas & iracundia orationis, vocis. Aſperum os. Dura & indigna aliquo vox. Contumelioſa, Acrior aut criminoſior oratio. Probroſa vox. Veteratoria, Pernicioſa oratio, vox. Minaces, Iniqui ſermones. Improba, Iniqua oratio: Improbiſs. Impurus atque improbus, Inquinatiſs. ſermo. Turpis, Obſcœnitate non vacans oratio. Impura, Nefaria, Inhumana, Scelerata, Crudelis vox. Ingrata, Inuiſa oratio. Moleſtiſſima verba. Horribilis, Terribilis, Plena terroris, timoris oratio. Vna populi,

Omni-

Omnium vox. Conmunis, Vulgaris, Patrius, Vsitatus, Quotidianus, Facilis, Oratorius, Forensis sermo: Dictiones oratoriæ. Consulare dictum. Intimus sermo. Soluta, Numerosa, Incitata, Volubilis, Celeris, Concitata, Rapida oratio, lingua: Celeritas, Volubilitas, Solutio linguæ, verborum. Pristinus, Superior, Recens, Præsens sermo. Noua oratio. Subitæ dictiones. Sempiternus sermo. *Actiones*) Opus esse oratione, verbis. Egere, Indigere orationis, verborum. Desiderare, Requirere, Flagitare orationem, vocem, sermonem. Elicere verbum. Expectare vocem. Operam dare dictioni. Exercere se in dictionibus: Exercitatio linguæ. Incitare celeritatem linguæ. Acuere, Procudere linguã. Offerre se aliquid sermonibus. Impellere aliquem in sermonẽ. Præbere, Conferre in quæstum, linguam & vocem. Promptum aliquid habere lingua. Esse aliqua lingua: & linguam esse alicui, Non deesse. Suscipere, Colere orationem. Instituere sermonem, orationem. Commentari, Inuenire, Comparare. Aucupari orationem. Depromere verba. Nasci, Formare, Variare, Distinguere orationem. Fingere verba. Ducere, Trahere sermonem alicunde. Complecti res oratione: Includere aliquid orationi. Vestire, Ornare res oratione. Vti oratione, sermone, voce, lingua: Vsurpare orationem, sermonem. Facere, Polire, Ornare orationem: Verba, Mentionem facere: Fieri mentionem, sermonem. Habere orationem, sermonem, verba, voces: In ore habere. Esse de re orationem, sermonem: In sermone, In ore omnium esse: Vocem vnam esse omnium. Oriri, Proficisci orationem alicunde. Inferre, Inducere sermonem. Incidere, Delabi, Venire, Dare se in sermonẽ, mentionem. Ingredi, Repetere altè orationem. Consequi rem verbis: Referre oratione. Proferre dictum. Mittere, Emittere vocem. Fundere, Exire, Excidere verba. Erumpere, Intonare vocem. Exponere, Explicare, Exprimere aliquid oratione: Dictione explicare aliquid. Enarrare sermone. Fluere, Profluere orationem, sermonem. Loqui, Dicere, Reclamare voce vna. Agere, Disputare, Scribere, Attingere rem verbis. Facere, Fieri aliquid, Attentare, Concertare, Perfici lingua. Firmare, Confirmare, Illustrare, Illuminare, Augere, Amplificare oratione: Verbis illuminare, dilatare. Versari in oratione: & Orationem, Dictionem versari, consumi in re: In ore vulgi versari. Iactare se, Exultare orationem in re. Traducere & conuertere aliquò, Auertere orationem, vocẽ. Transferre sermonem aliò. Educere dictionem. Persequi rem, voce, verbis. Consumere sermonem in re, vel horas in sermone. Producere sermonem. Vehi, Prouehi, Ferri orationem, vocem. Deferre vocem alicuius: Referre, Perferre sermonem. Prolabi, Delabi ad orationem. Progredi, Incedere, Procedere, Pergere, Currere, Properare, Festinare, Præterire quædam, Vagari liberè, Digredi longiùs, Declinare, Deflectere) (Reuocari, Redire: Aberrare

rare à propoſito, Præteruehi aures, Præteruolare orationem. Conficere verba, ſermonem. Diſſipare ſermões. Exire, In vulgus emanare, Excidere orationem: Manare ſermonem. Percrebeſcere voces. Peruenire ad auditorem, Accedere ad animos orationem. Diuulgare rem ſermonibus. Intereſſe ſermoni. Participem eſſe ſermonum. Conferre, Coniũgere, Cõmunicare ſermonem: Coniunctio, Cõmunicatio ſermonis. Audire orationẽ, verba, vocem alicuius. Celebrari, Percelebrari, Peruulgari aliquid ſermõe: Aures circumſonare vocibus. Attendere orationi: Subauſcultãdo excipere voces, verba. Cognoſcere, Intelligere orationem: Ex ſermone intelligere, perſpicere aliquid. Lenire, Delinire aliquos oratione, ſermone: Inſinuare ſe in ſermonẽ. Delectari oratione, ſermone: Iucundã, Gratã, Pergratã eſſe orationẽ, ſermonẽ. Frui ſermone alicuius. Obruere aliquem verbis: Violare, Diſcerpere ore. Nocere dicto. Moueri, Cõmoueri, Permoueri oratione, ſermone, voce. Conuerti, Deduci aliquò oratione. Excitare, Flectere, Frangere aliquem, Perſuadere alicui oratione. Credere ſermonibus, orationi. Valere apud aliquem orationem, vocem. Locum dare voci. Aſſentiri orationi: Conſentire omnes vno ore. Capere aliquem oratione, voce. Accipere ſermonem: Excipere dictũ. Audientem eſſe, Parére dicto, voci alicuius. Probari, Placere omnibus, Sequi orationem alicuius. Succumbere orationi. Falli oratione. Concedi, Obſtupeſcere dicto. Moderari orationi. Finem facere, Exitum inuenire orationis: Continere linguã. Terminari, Perorari, Concludere, Deſinere orationẽ. Interpretari malè dicta. Diffidere, Diſſentire, Diſcrepare, Contendere verbis. Abhorrere orationem à re. Repudiari orationẽ. Pudere aliquẽ vocum. Non ferre, ſuſtinere ſermones, ora. Obſiſtere ſermoni. Reclamare, Reſpõdere orationi. Interpellare, Impedire, Interrũpere, Refellere orationẽ. Refutare, Retũdere ſermonẽ. Opprimere orationẽ. Fugere, Effugere ſermonẽ. Vitare linguas. Eripere alicui, Detrahere, Excidere orationẽ. Deiici de ſermone. Prohiberi ſermone. Excludi voces. Mittere ſermonẽ: Prætermittere orationẽ: Intermittere mentionẽ. Superſedere multitudine verborũ. Euellere, Incidere, Excindere linguã. Lacerare, Cruentare, Labefactare orationẽ. Reſtĩguere, Sedare ſermunculũ. Conticeſcere ſermonẽ. Exhauriri ſermonẽ. Deficere, Deeſſe orationem, verba.

Dicens, Loquens, Sagend/Redend. *Loquax, Verboſus*, vieler Worte/Schwätzig. *L. 48. Effutiens*, Außschwetzẽd. *Repetens*, Widerholend.

Adiuncta) Ad voluntatẽ loquentes omnia, nihil ad veritatẽ. Altiùs, Superiora, Vetera repetens.

Dictus, Gesagt. *Effatus, Prolatus, Pronunciatus*, Außgesprochen. *Enunciatus, Effutitus*, Außgekündet/oder Geschwätzt. *Cõmemoratus*, Erzehlt.

zehlt. *Indicatus*, Angezeygt. *Repetitus*, Widerholt. *Expressus*, Außgedruckt.

Adiuncta) Multa breuiter & cōmodè dicta. Ad verbum expressus. Minùs cōmemoratus. Temerè effutita. Palàm ꝓlat⁹. Aliter indicatus. Longè, Longo interuallo, Altè, *Ex* alto, Vsq; à principe, Ab omni æternitate repetitus.

Dicere, Sagen. *Dictitare*, offt Sagen. *Prædicere*, *Antedicere*, Zuuor sagen. *Sermocinari*, *Differere*, Spraachen. *Loqui*, Reden. *Eloqui*, *Proloqui*, herauß Sagē. *Præloqui*, zuuor Sagen. *Fari*, *Effari*, Sprechen. *Affari*, *Alloqui*, Ansprechen. *Præfari*, Vorsprechen. *Aio*, *Inquio*, *Inquā*, Sage ich. *Nominare*, *Appellare*, *Vocare*, Nennen. & L. 56. *Memorare*, *Commemorare*, Erzehlen. *Repetere*, Referen/ Widerholen. *Ferre*, *Afferre*, *Proferre*, *Deferre*, Anbringen. *Perhibere*. Für geben. *Indicare*, *Significare*, Anzeygen. *Exponere*, *Explicare*, *Aperire*, *Edere*, *Prodere*, Außlegen/ Außgeben. *Enunciare*, *Pronunciare*, Aussagen. *Canere*, *Fundere*, *Vomere*, Außschütten. *Effutire*, Außschwätzen. *Latrare*, Bellen.

Adiuncta) Longum esse dicere, commemorare aliquid. Multa, Permulta, Plura, Omnia dicere, loqui: *Pluribus* verbis dicere, exponere. Nimiùm, Breuiter dicere, loqui, commemorare, exponere, differere. Summatim dicere. Strictim attingere. Sigillatī dicere. Bene, *Melius*, Optimè dicere, loqui. Bellè, Rectè, *Rectissimè*, Honestè, Honorificè dicere: Effari honestè: Appellare honorificentissimè, honoris causa. Præclarè, Scitè, Magnificè, Sapienter, Cautè pedetentimq; dicere. Diligenter sermocinari. Verè, Verissimè dicere, explicare. Pro certo, Certiùs, Probabiliter, Apertè, Apertiùs, Palàm dicere, dictitare: Apertissimè & planissimè explicare. Nominatim dicere, appellare. Planè, Planiùs, *Planissimè*, Dilucidè dicere, exponere, commemorare. Aliquantò clariùs, Perspicuè, Liquidò dicere. Expeditè explicare. Fidenter, Audacter, Audaciùs, Liberè, Liberiùs, Licenter, Impunè Constāter, Constantiss. Grauiter, Vehementer dicere. Acutè loqui, fateri. Seuerè, Præclarè dici. *Purè* loqui. Prudenter appellare. Timidè, Cupidè, Iracundè dicere. Pace alicuius, Piè dicere aliquid. Facilè dicere: Facillimū, Procliue, Fas dictu esse aliqd. Blādè. Cōiter appellare. Amiciss. loq, Fāiliariùs, Facetè, Cōmodè, Perfacetè, Non inurbāè,

Festiuè, Leuiter, Leuissimè dicere. Superbius appellare. Arroganter, Impudenter, Impudentiùs, Stultè, Stultiùs, Temerè, Inconsideratè, Inconsultè, Imprudenter, Inconstantissimè, Errore aliquo, Superstitiosè dicere: Effutire temerè. Difficile esse dictu, vel dicere, exponere. Ambiguè dici. Obscurè mẽorare. Paulò obscuriùs, Parùm planè, In aurem dicere. Nutu, Vultu appellare. Incredibile, Inopinatum aliquid dictu. Absurdè dicere. Insulsè loqui. Inscitè, Falsò dicere. Fateri falsum. *Malè* dicere, loq. Inquinatè loqui. Vitiosè, *Minùs* eleganter, Peruersiùs, Nequiter, Obscœnè, Turpe, Turpiss. dicere, vel dictu. Liberè, Asperè, Acerbè, Ferociter dicere: Loqui, Appellare asperiùs. Inuidiosè, Vehementiùs, Contumeliosè, minaciùs, Immaniùs, Tristiùs, Dolenter dicere: Cum dolore loqui. Nefas esse dictu. Publicè, Priuatim, Vulgò, Vsitatè dicere. Accusatoriè, Latinè loqui. Græcè fari. Aliquando, *Paulò* antè, Dudum, Iampridem dixisse. Longo interuallo, Altiùs, A capite, fonte, principio repetere. Cõtinuò, *Præter* spem, Sine cunctatione, Citiùs dicere. *Ex* tempore effutire, fundere. Pedetentim, Cautè, Syllabatim, Semel, Sępe, Sæpissimè, Crebrò dicere: Commemorare, Appelare, Vsurpare crebrò, creberrimè. Frequenter, Semper dicere, fateri.

Verbosè, Weitläuffig/mit vielen Worten. *Verbotenus*, alleyn mit Worten.

Adiuncta.) Satis verbosè.

COLLOQVIVM, *Collocutio*, eyn Gespräch. *Sermo*, *Sermocinatio*, Vnderredung. *Congressus*, *Communicatio*, Gemeynschafft. *Dialogus*, *Disputatio*, Besprachung. *Compellatio*, *Appellatio*, Ansprechung.

Adiuncta.) Bene longus, Multus sermo. Plurimum sermonis. Pro re nata colloquium non incommodum. Æquitas colloquij. Familiares sermones: Familiarissimæ collocutiones. Suauissima communicatio. Taciti congressus. Clandestina colloquia. Crebræ, Quotidianæ compellationes. *Actiones*) Egere colloquio alicuius. Nasci colloquium. Sequi collocutiones. Conferre sermonem. Dare se in sermonem. Venire, Peruenire in collocutionem, in congressum colloquiumq; alicuius. Ordiendi sermonis princeps. Fieri colloquium. Esse, Habere, Conferre cum aliquo sermonem, dialogum. Dicere, Inijcere aliquid in sermone. Includere aliquos in dialogos: Concludere dialogum. Exponere sermonem habitum. Improbare colloquia. Non ferre compellationes. Tollere colloquia. Deesse sermonis communicationem. *Carere* colloquio.

Colloquens, Besprachend/Vnderredend.

Colloqui, *Sermocinari*, Vndereden/ Spraach halten. *Alloqui*, *Affari*, *Compellare*,

pellare, Appellare, Ansprechen/Anreden. *Congredi,* zů Gespräch zusammen kommen. *Communicare, Conferre,* miteynander Vnderredē. *Confabulare, ri,* miteynander Schwätzen.

Adiuncta) Multùm colloqui, cōmunicare. Diligēter sermocinari. Nominatim cōpellare: Nomine affari. Cōiter, Blando sermōe Hilari vultu, Blandissimè appellare. Audacter cōmunicare. Superbiùs, Asperiùs, Grauiore verbo appellare. Clam, Secretò colloqui. Coràm conferre. Præsentem compellare. Sæpe communicare, colloqui. Quotidiè conferre. Nunquam colloqui.

ROGATIO, *Interrogatio, Quæstio,* eyn Frag. *Rogatum, Interrogatum,* das Gefragt würdt. *Percontatio,* eyn Erforschung. *Disputatio, Disquisitio &c. L. 60.*

Adiuncta) Magna, Maxima, Tanta, Duplex quæstio. Multæ quæstiunculæ. Infinitæ quæstiones. Vaga, Libera, Latè patens, Diffusa quæstio. Apta, Grauis, Concinna, Facilis interrogatio. Minutæ, Angustæ interrogatiunculæ. Obscura, Perobscura, Perdifficilis, Subdifficilis quæstio. Captiosæ, Fallaces interrogationes. Seruilis percontatio. Vitiosum, Ignauum, Iners genus interrogationis. Stultissimæ interrogationes. Cōmunis, Noua, Perpetua quæstio. *Actiones*) Vocari rem in quæstionem, disceptationem. Poscere, Nasci, Existere, Ponere, Proponere quæstionē, quæstiunculā. Duci à fonte, Referre ad caput, quæstionem. Habere aliquid quæstionis rē. Esse quæstionem de re. Vti interrogationis genere. Versari, Quæri in quæstione. Concludere quæstionem. Pungere interrogatiunculis. Sustinere, Persoluere quęstionem. Decipi, Occurrere interrogationibus. Respondere ad rogatum, ad interrogata. Persequi, Cognoscere quæstiones. Intelligere, Perspicere quæstiunculas. Explicare, Confirmare)(Infirmare, Tractari, Satisfieri, Differri, Profligari, & ad exitum adduci, Exterminare quæstionē.

Rogans, Interrogans, Quærens, Percontans, Fragend/Erforschend. *Quæsitor, v. L. 35.*

Adiuncta.) Minutatim, Captiosè interrogans.

Rogatus, Interrogatus, Quæsitus, Gefragt.

Rogare, Interrogare, Quærere, Fragen. *Inquirere,* Nachfragen. *Scitari, Sciscitari,* Forschen. *Percontari,* Erkundigen.

Adiuncta,) Pauca rogare. Acutè, Minutatim, Gradatim, Captiosè, Seditiosè interrogare. Per literas sciscitari. Semel, Breuiter, Sæpe, Ordine, Vicissim interrogare.

RESPONSIO, *Responsum,* eyn Antwort.

Adiuncta.) Præclarum responsum, & aliquo dignũ. Breuis responsio. Vera & apertissima, verissima, Accommodata, Firma, Acutè responsa. Grauitas, Contumacia responsi. Superba responsa. Mimica responsio. *Actiones*) Indignum aliquid esse responso. Expectare, Dare, Reddere responsum. Lacessere aliquem responsione. Ferre, Auferre. Referre responsum ab aliquo. Cognoscere, Probare, Grata esse responsa. Commoueri responso. Euerti responsa

Respondens, Antwortend.

Respondere, Referre, Antworten. *Responsitare*, offt Antworten. *Responsare*, Widerbäfftzen.

Adiuncta.) Copiosè, Cumulatè, Ad omnia, Satis, Breuiter, dilucideq;, Breuissimè, Constanter, Bene, Rectè, Quàm commodissimè, Honestè, Honorificè, Planissimè, Verissimè, Acutè, Argutè, Considerate, Diligentissimè respondere. Simpliciter referre. Constanter, Grauiter, Liberalissimè, Libentissimè, Non grauatè, Facilè, Humanissimè, Perbenignè, Venustissimè, Minus vehementer, Amicè, Demissè, Suppliciter, Tenuiter, Nugatoriè, Captiosè, Audacter, Confidentissimè, Superbè, Impudenter, Ferociter, Tristius, Absurdè & asperè, Falsum, Malè, Improbissimè, Minimo periculo respondere.

AFFIRMATIO, Bejachzung. *Asseueratio, Assertio*, Bekräfftigung. *Assensio, Assensus*, Verwilligung. Mitgehäll. L. 53.

Adiuncta) Religiosa affirmatio. *Actiones.*) Affirmare aliquid omni asseueratione. Approbare assertione. Spem afferre ex affirmatione. Recipere alicui rem affirmatione. Credere affirmationi alicuius.

Affirmans, Bejachzend. *Aies, Dicens, Confitens*, Bestättigend / Bekennend. *Assertor*, Bestättiger.

Affirmatus, Confirmatus, Bejachzet / Bestättigt.

Affirmare, Bejachzen. *Confirmare*, Bestätigen. *Asserere, Asseuerare*, Bekräfftigẽ. *Aio, Dicere*, Ja Sagen. *Fateri, Confiteri, Profiteri*, Bekennen. *Concedere*, Zulassen. *Assentire, Consentire*, Mitstimmen. *L. 53. Tenere, Perseuerare*, auff etwz Verharren.

Adiuncta) Omni ratione confirmare. Valde affirmare. Tantopere asseuerare. Apertè, Ingenuè confiteri. Rationibus affirmatum aliquid probabilius fieri. Firmissimè, Pulchrè asseuerare. Sine vlla dubitatione confirmare. Temere, Difficilè affirmare, confirmare. Repentè confiteri aliquid. Semper fateri.

Affir-

Affirmatè, *Asseueranter*, mit Bejachzung/ Vestiglich.
Adiuncta.) Valde asseueranter. Multò asseuerántiùs.

NEGATIO, *Negãtia*, *Inficiatio*, Leugnũg/ Verneynũg.
Adiuncta) Vis aliqua negationis.
Actiones) Ponere negationes. Addere negantiam. Defendere aliquid inficiatiõe. Separari res oppositione negationis.

Negans, Leugnend/ Verneynend. *Renuens*, Widerend. *Inficiator*, eyn Leugner.

Negatus, *Denegatus*, Versagt. *L. 50.*

Negare, *Inficiari*, Leugnen/ Verneynen. *Denegare*, Abschlagen. *L. 50.* *Infirmare*, Vnkräfftig machen. *Diffiteri*, in Abrede sein. *Abnuere*, *Renuere*, *Recusare*, Wideren/ Abschlagen. *L. 50.*
Adiuncta) Omnia, Valde negare. Pernegare. Vna mente, vna voce negare. Propè subnegare. Verbo, Bellè, Rectè, Politè, Subtiliter, Ingenuè, Præcisè, Liquidò negare. Nunquam diffiteri. Nihil vnquam abnuere.

SCRIPTVRA, *Scriptio*, *Literatura*, Schrifft/ Schreiberej. *Conscriptio*, *Descriptio*, Beschreibung. *Asscriptio*, Zuschreibung *Inscriptio*, eyn Vberschrifft/ Titel. *Subscriptio*, Vnderschreibung. *Designatio*, *Consignatio*, Verzeychnuß. *Manus*, eygene Handschrifft.
Adiuncta) Tanta & tam diffusa scriptura, descriptio. Plenior, Præclara inscriptio. Liberum, incitatum, elatum scripturæ genus. Non satis illustratum genus scriptionis. Sapiens, Solers, Subtilis, Æqua descriptio. Diligens, Assidua, Contraria scriptura, Mendum scripturæ. Falsa conscriptio, perscriptio. Philosophicæ scriptiones. Nostra)(Alia manus. *Actiones.*) Impelli ad scriptiones. Postulare subscriptionem. Dignum aliquid esse scriptione. Constitui descriptionem. Institui scriptionem. Fieri, Designari, Confici descriptionem. Scribere sua manu. Persequi, Imitari aliquid scriptura. Nosse descriptionem rei. Cognoscere, Amare manum alicuius. Sequi scripturam. Obturbare)(Lenire aliquem scriptionem & literas. Consumere scripturam in re. Impedire scriptionem. Sine scripto facere aliqd.

Scriba, *Scriptor*, eyn Schreiber. *Scribens*, Schreibend. *Asscriptor*, Zuschreiber. *Subscriptor*, *Subscribẽs*, Vnderschreibẽd. *Cũscribẽs*. Vmbschreibend. *Librarius*, eyn Buchschreiber. *Notarius*, eyn

eyn Verzeychner der Handlungen. *Amanuensis*, eyn Abschreiber.

Adiuncta) Multi scribæ. Plures librarij. Frugalissimi, Gratiosi scribæ. Venalis asscriptor. Turpes scribæ. Græcus, Latinus librariolus. *Actiones*) Habere scriptores. Esse, versari in re scribam. Describere, Exscribere aliquid librarium. Syngraphas facere scriptorem.

Scriptus, Geschrieben. *Asscriptus*, hinzu Geschriebē. *Conscriptus*, *Descriptus*, Beschribē. *Inscriptus*, *Relatus*, Eingeschriebē. *Subscriptus*, Vnderschrieben. *Signatus*, *Consignatus*, Verzeychnet.

Scribere, Schreiben. *Scriptitare*, offt Schreiben. *Asscribere*, *Conscribere*, zusamen Schreiben. *Perscribere*, Erschreiben. *Describere*, *Exscribere*, *Transscribere*, Abschreiben. *Inscribere*, Einschreiben. *Subscribere*, Vnderschreiben. *Circumscribere*, Vmbschreibē. *Signare*, *Consignare*, *Notare*, Verzeychnen. *Pingere*, *Depingere*, Abmahlen. *Referre*, *Transferre*, Verzeychnen.

Adiuncta) Magna scribere. Lōgiorē esse in scribendo. Multa, Plura, Compluribus, Quamplurimùm scribere, scriptitare. Tantū, Quātum, Copiosè, Copiosissimè, Plenissimè, Quod in mentem, Quod in buccam venerit, Omnino, Magis, Maximè, Tantulum, Parcè, Parciùs, Timidè, Breuiter scribere: Describere, In scribere breuiter, summatimq́;, Angustè, Nihil omnīo scribere. Argumentum nullum esse scribendi. Rectè, Aptè Honestè, Magnificè, Meliùs, Optimè, Commodè Cōmodiss. scribere, describere. Præclarè, Elegāter, Æquissimè, Mirabiliter, Diuinitùs, Ornatiùs, Luculētè, Artificiosè, Peritè, Disertè, Prudentissimè, Cautè, Acutissimè, Accuratè Accuratiss. scribere. Conquisitè conscribere. Enucleatè perscribere. Attētiùs describere. Subtiliùs scribere, conscribere. Diligenter, Diligentiss. cum magna cura & diligentia scribere, conscribere, notare: Studium, Operam ponere in scribēdo. Planè, Planiss. Apertè, Apertiss. Dilucidè, Perfectè scribere. Certis signis describere. Palàm conscribere. Exploratè, Verè, Honorificè, Verecundiùs, Humaniter, Perhumaniter, Familiariter, Amicissimè, Suauiter Suauiss. Officiosè, Dulcissimè scribere: Suauitas, Voluptas scribendi. Iocosiùs, Facetissimè scribere. Facultas, Potestas, Partes scribendi, describendi, exscribendi. Liberiùs scribere: Licētia scribendi. Alacrior, Alacritas ad scribendum: Impiger in scribendo, Audaciùs, Necessario, Grauiter, Grauiss. Vehemētiùs, Seueriùs, Seueriss. Acerbiss. Contūaciter, Arrogāter, Iniqus, Iratū, Cōturbatiorē, Animo perturbato scribere. Nō sine dolore, lachrymis,

fletu scribere. Deterrere, Impedire, Retardari, Abhorrere à scribendo. Ambiguè, Obscurè, Deterius, Temere, Incōsideratè, Stultè, Negligenter, Vulgariter, Falsò, Frustra scribere, describere. Publicè, Populariter, Separatim scribere. Vicatim conscribere. Suprà, Infrà scribere, subscribere. Diu multumq; scriptitare. Crebrò, Creberrimè, Sæpe, Sæpissimè, Quotidiè, Propere, Raptim, Subitò, Illicò, In præsenti, Seriùs, Rariùs, Tardiùs scribere. Tempus, Otium, Spatium, Intercapedo scribendi.

SCRIPTVM, vel *Scripta*, Schrifften. *Literæ, Monumenta*, Schrifftliche Verzeychnussen/ oder Gedächtnisse. *Op9*, eyn geschriebē Werck. *Liber*, eyn Buch. *Libellus*, eyn Büchlin. *Volumen, Codex*, eyn groß Buch. *Tabula, Tabella, Album*, eyn Tafel/Täffelin. *Pugillares, Palimpsestus*, eyn Schreibtafel/die man abwischen kan. *Charta, Chartula*, eyn Blat Blättlin. *Scheda, Schedula*, eyn Zedel/Zedelin. *Commētarius, um*, eyn Gedächtniß buch. *Annales*, Jahrbuch/ Chronica. *Diarium, Ephemeris*, Denckbüchlin täglicher handlungen. *Hypomnemata*, Denckzedel. *Aduersaria, orum*, eyn Klütterbuch. *Catalogus*, eyn Register/ Rodel. *Epitome, Compēdiū*, eyn Außzug. *Archetypus, Autographum*, das Original. *Exemplar, Exemplum*, eyn Abschrifft/ Copej.

Adiuncta) Magnum, Maximum volumen, opus, tabula, annales; Magnitudo voluminis. Tantū, Totum volumen. Modus voluminis. Paruus libellus, opusculū, Multa scripta, literæ, codices. Multitudo scriptorum. Tot volumina. Infiniti commentarij. Duo libri, volumina. Vnum exēplum. Perpaucæ literæ. Præclara tabula: Præclarè scriptum. Meditatum, Cogitatum, Plenum prudentiæ scriptum. Subtilitas & elegantia scriptorum. Politū, Absolutum scriptum. Perfectū cōmentariolū. Lectione dignū scriptum. Gratissimus liber. Iucundi annales. Grauissima certissimaq; monumenta. Fides, Vis, Autoritas tabularum, aduersariorum, literarum. Diligenter conficere tabulas)(Negligenter scribere aduersaria. Incorruptæ literæ. Leuiora scripta. Corruptę, Falsę literę, tabulæ, codex, cōmentaria. Cōmentitia cōmentaria. Ingratę literę: Publicæ)(Priuatę tabulę, literę, commentaria. Censorię, Tributariæ, Cōmendatitiæ tabulę. Gręcę, Latinę literę, scripta, monumenta, Vetera scripta. Antiquissimæ literæ & monumenta: Vetustas annalium, literarum. Nouę tabulæ,

bulæ, annales, volumina. *Menstrua* aduerſaria. *Æ*ternæ tabulæ. Sempiterna monumenta. *Actiones*) Deſiderare, Expectare volumen. Inſtituere opus, tabulas, codicem. Facere, *C*onficere tabulas, volumina, comentarios: Efficere volumen: Perficere commentarium. Confectio libri, annalium. Scribere librum, codicem, tabulas, vel rem in tabulas: Perſcribere, Tranſſcribere aliquid in tabulas: *P*roſcribere, Deſcribere, Exſcribere tabulas: Commentarium, Aduerſaria, Exemplum literarum ſcribere: Volumen conſcribere: In libello, codicillis, annali, aduerſarijs ſcribere: Aſſcribere, Inſcribere, Perſcribere in faſtis, monumentis. Componere librum, commentarium, exemplum. Lucubrare, Texere opus, opuſculum. Exarare exemplum literarum. *P*erpolire librum. Tradere literis: Mandare rem ſcriptis, literis, monumentis, tabulis: *C*ommendari literis, monumentis. Committere, Conſignare aliquid literis, commentarijs: *C*omplecti literis: Notari tabulis. Referre in tabulas, literas, libellū, volumen, codicem, codicillos, commentarium, aduerſaria, album. Perſequi rem literis. Peruenire aliquid in ſcripta. Redire, Irrepere in tabulas. Implere codices, volumen rebus. Explicare aliquid literis. Decorare aliquem ſcriptis: Laudari, *C*elebrari literis, ſcriptis, monumentis. Tradere aliquem immortalitati ſcriptis. Illuſtrare aliquid literis, ſcriptis. Conſecrare monūentis, literis. Relinquere ſcriptum, literas, monumenta. In ſcriptis, In comentarijs relīquere aliqd. Obſignare tabulas, tabellas, codicem. Seruare, Aſſeruare, Abdere, Occultare, *C*uſtodia continere tabulas. *C*onſeruare ſcripta. Tueri comentariū. *C*ōmittere alicuius fidei, poteſtati tabulas. Dare foràs, Edere, Exire ſcripta, libros, tabulas. Vēire ſcripta. Deſiderare, Poſtulare, Poſcere, Flagitare tabulas. Mittere alicui ſcripta, librum, volumen, exemplar, exemplum commentariū, epitomen: Remittere librū. Ferre, Proferre, Afferre ſcripta, cōmentariolos, codicem, faſtos, aduerſaria: *C*ircumferre tabulas, codicē. Peruulgare, Proponere, Portare, Figere, Refigere tabulas. Aſpicere, Inſpicere, Aperire tabulas. Explicare volumen. *R*eplicare annaliū memoriā. Repetere aliquid ex literarū monūentis. Quærere ex cōmentarijs: *C*ōquirere ex monūentis. Tabulas conquirere, exquirere: Inuēire, Aſſequi aliquid ex illis. Eruere, Excitare ex annaliū vetuſtate, monumentis. Volutare ſcripta ac monumenta: & In ſcriptis volutatū eſſe: Voluere, Euoluere, Peruolutare libros, volumina. Legere ſcripta, tabulas, libros, cōmentarios, codicem, volumē: In annalibus legere. Recitare libellum, tabulas, cōmentarios, codicē: & Ex tabulis, codice, De ſcripto recitare. Inuenire, Reperire aliquid in cōmentarijs. *E*ſſe aliquid in cōmentario, libello, codice, tabula. Extare ſcripta: & Rē extare literis, in literis, annalibꝰ: Conſtare aliquid ex literis. Contineri literis, vōluminibus. Iacere nomen in aduerſarijs. Habere rem in libris, codice, commentarijs annalibus, monumentis. *P*rode-

Prodere monumenta, & rem monumentis, literis. Docere rē literas, libros: Indicare aliquid scripta, tabulas: Demonstrari aliquid, Planum fieri, Comprobari literis: Patere, Expressum esse in tabulis. Declarare aliquid scripta: Apparere ex scriptis. Testari aliquid monumentis. Confirmare rem codices. Audire aliquid ex literis, commentario: Videre in scriptis, tabella. Perspicere, Contemplari, Intelligere ex monumentis, scriptis: Scripta intelligere. Peritus scriptorum. Agnoscere scripturam: Cognoscere ex scriptis, tabulis: Nosse, Nota esse monūenta. Probare scripta: Comprobare tabulas, scripta. Laudare)(Vituperare scriptum. Delectari scriptis: Deliniri, Lætari monumētis. Lacessere aliquē, Superare scripto. Credere aduersariis. Aduersari tabulis. Comutare, Corrumpere tabulas, literas. Contemnere scripta. Discedere à comentariolis. Obsolescere chartas. Peruertere scripta. Eximere, Tollere aliquid, Euellere de tabulis, fastis. Resignare fidē tabularum. Auertere, Remouere tabulas. Auferre, Perdere, Interire literas, tabulas: Deperire schedas. Comburere annales. Delere aduersaria.

Scriptor, *Scribens*, eyn Schreibēt/ Buchschreiber. *Scriba*, *Librarius*, eyn Copist/ *suprà*. *Autor*, eyn Erfinder/ Dichter eyner Schrifft oder Buchs.

Adiuncta.) *Maior*, Bonus, Optimus, Idōeus scriptor, autor. Cōmoditas & breuitas scriptoris. Præstans scriptor. Doctissimi autores. *Politus*, Politiss. Ornatiss. Venustiss. Subtilis, Elegans, Luculentus scriptor, autor. Locuples, Locupletiss. Religiosissim⁹, Grauiss. autor & magister. Ferreus scriptor. *Malus* autor. Antiquus, Vetus, Peruetus scriptor.

Actiones.) Quærere, Requirere autorem. Confugere ad autorē. Scribere aliquid autorem: Edere, Prodere aliquid scriptorem. Habere autorem, scriptorē. Legere, Peruolutare, Cognoscere, Imitari scriptores. Lectitare autores. *Placere* autorem. Laudare scriptorem, autorem. Sequi, Mutare autorem.

Scribere, *Conscribere*, Zusammen Schreiben. *Facere*, *Cōficere*, *Efficere*, *Componere*, Schrifften oder Bücher machen. *Lucubrari*, *Elucubrari*, bei Nächtlicher weil Schreiben. *Mandare*, *Commendare*, *Committere aliqd scriptis*, *literis &c.* *Prodere*, *Edere*, *Emittere*, Außgehen lassen. *Exire*, Außgehen.

Adiuncta) Multùm, Quamplurimum scribere. Mirabiliter, Diuinitùs scribi aliquid. Nihil simile exire. Apparatis verbis componere. Absurdè scribere.

LITERAE, Brieffe. *Literulæ*, Briefflin. *Epistola*, eyn Sendbrieff. *Diploma*, eyn Bull/ Gewaltsbrieff.

Adiuncta.)

Adiuncta.)Maxima')(Minuscula epistola. Longa, Longiss. epistola, literæ: Longitudo literarum. Verbosior, Copiosè scripta epistola. Vberiores, Vberrimæ, Multis, *P*lurib⁹ verbis literę &c. Plena, Plenior, Grauis, Grauior, Grandis, Ponderosa, *P*ondus habens epistola. *M*ultæ, Complures, Plurimæ epistolę, literę. Multitudo, Fasciculus literarum, epistolarum. Crebræ, Crebriores, Creberrimæ, Multijuges, Continuę literæ: Crebritas, Assiduitas literarum. Frequentia epistolarũ. Breuis, Breuior epistola literæ: Breuitas literarum. Minuscula, Tantula, Pusilla epistola: Literularum, Paululum aliquid. Inanis epistola, literæ. Vnæ, Binæ, Trinæ, Raræ literæ: Tarditas, Intercapedo, Interuallum: Silentium, literarum. Tempus mutum à literis. Præclara epistola, literæ. Optima epistola: Commodæ *C*ommodè scriptę literæ, epistolæ. *R*ectè & ordine scriptæ, Diligentes, Diligenter, Perdiligenter, Studiosè scriptæ literæ, epistolæ. Accuratissimæ, Accuratè scriptæ literæ, epistolæ. Subtiliores epistolæ. Elegantes, Elegantiss. literæ, epistolæ. Disertę literæ: Disertissima epistola. Prudentes, *P*rudenter, Eruditissimè scriptæ literę, epistolæ. Grauiores, Grauiss. literæ. Seuerum & graue genus epistolarum. Plenæ autoritatis, Magni ponderis, Veræ, Fideles, Necessariæ, Magni vsus, Salutares literæ. Moderata, Spei bonæ plena epistola. Consolatoriæ, *C*ommendatitiæ, Rerum nouarum plenæ, Victrices, Tranquillæ, Liberiores, Liberales literæ. Epistola liberior, non erubescens. Humanissimæ, Humanissimè scriptæ, Humanitatis & æquitatis plenissimæ literę: Perhumanæ, Sale humanitatis sparsa epistola. Officij multi, Refertæ officio, Beneuolentiam significantes literæ: Beneuolè, Fraternè scripta epistola. Blandæ, Amabiles, Amanter, Amantiss. & honorificentissimè scriptæ, Amoris & officij plenæ literæ. Amatoriè scripta epistola. Facetæ elegantesq́;, Hilariores, Iucũdæ, *P*eriucundæ, Iucundissimæ literæ. Iucunda, Iucundior, Iucunditatis plena epistola. Suaues, Suauiores, Suauiss. Suauiter scriptæ literæ, epistolę. Dulcissima epistola. Gratæ, Gratiss. literæ, epistolæ. Gaudium, Voluptatem, Lętitiã capere ex literis. Expectatę, Expectatiss. literę. Festinationis & pulueris plena, Exiguè scripta, Leuior epistola. Inanes, Languidiores, Impudẽtissimæ, Frigidę, Inconstantes, Ineptę literę: Inconstantia, Negligentia epistolarum. Intempestiua, Loquax, Non probanda epistola. Indiligentia literarũ. Vehementes, Stomachosiores literæ. Iracunda, Stomachi & quærelarum plena epistola. *M*inaces & acerbæ, Acerbiss. Contumeliosæ, Satis aculeatæ, Ardentes, Atrocissimę, Cruentæ, Iniquæ, Iniquiss. Improbissimæ literę, epistolæ. Absurdè & Inusitatè scripta, Cõtraria. Falsa epistola. Tristes, Miseræ literę: Miserabiliter scripta epistola. Iniucundus sermo, Turpissima obscœnitas literarum. Timoris plenę literæ. Molestę, Odiosæ literæ, epistolæ. Vsitatum genus, Caput, Argumentum, Exemplũ literarũ, epistolę.

epiſtolæ. Commnnes, Publicæ)(
Priuatę, Propriç, Manu propria,
vel liberarii ſcriptę, Veteres, An-
tiqores, Antiquiſſ. literę: Perue-
tus epiſtola. Superiores, Recen-
tes, Recentiſſ. literę, epiſtolæ.
Quotidianę, Matutinę)(Pome-
ridianę, Antemeridiãę)(Veſper
tinę literę, epiſtolę. *Actiones*)
Deſiderare, Auere accipere, Req
rere, Elicere, Expectare literas, e
piſtolã. Expectatio literarum. Ar
gumentũ dare, naſci epiſtolę. Di
ctare epiſtolã. Conficere literas:
Efficere epiſtolã. Scribere, Con-
ſcribere, Perſcribere, Inſcribere
alicui literas, epiſtolam. Tęxere,
Elucubrari epiſtolã: Exarare lite
ras, epiſtolã. Fieri, Naſci literas.
Committere, Conſignare aliqd
literis: Referri in literas: Notare
in literis. Addere, Conijcere in
faſciculũ, Complicare, Obſigna-
re epiſtolã, literas. Curare ad ali
quem, & Dandas, Deportandas,
Perferendas curare literas. Da-
re ad aliquẽ literas, epiſtolam, di
ploma. Excidere alicui epiſtolã.
Cõmittere alicui, Mittere, Di-
mittere ad aliquem literas, epi-
ſtolã. Petere, Flagitare, Poſcere,
Sũere, Habere literas ab aliquo,
vel ad aliquem. Proficiſci, Ire cũ
literis: Deportare, Aſportare, Fer
re, Deferre, Afferre, Perferre li-
teras, epiſtolã. Excidere in via,
Incidere in alienum literas. Ex-
cipere aliquẽ cum literis. Inter-
cipere, Interire, Excuti, Eripi, Ve
nire alicui, Peruenire, Comme-
are ad aliquem, Volare obuiam,
Affluere alicui literas. Venire ab
aliquo epiſtolã. Præſtò eſſe, Ob-
ſtrepere alicui literis. Reddere,
Tradere alicui literas, epiſtolã,
Accipere, Recipere literas, epi-
ſtolam. Reſignare, Proferre, A-
perire, Legere, Perlegere, Reci-
tare, Reguſtare literas, epiſtolã.
Colloqui, Agere cum aliquo li-
teris, per literas. Nunciare, Signi
ficare, Indicare, Afferre, Decla-
rare, Oſtendere, Demonſtrare,
Loqui aliquid literas. Docere,
Erudire aliquem literas alicui'.
Certiorem fieri, Cognoſcere,
Diſcere, Animaduertere, Intelli
gere, Sentire, Videre Perſpicere,
aliquid ex literis. Affici, Commo
ueri, Permoueri literis, epiſtolis.
Delectare aliquem, Gaudium af
ferre alicui literas, epiſtolam. Læ
titiam, Voluptatem capere ex li
teris, epiſtola. Spei aliquid da-
re literas. Recreari, Conſolari ſe,
Confirmare animum literis. Ful
cire, Suſtentare aliquem, leuare
moleſtiam, ægritudinem literas,
epiſtolam. Obtundere aliquem
epiſtolis. Perturbare aliquẽ, Do
lore afficere, Lachrymas afferre
literas. Percelli, Percuti, Exani-
mari literis: Pungere aliquem li-
teras, epiſtolam. Moleſtas, Odi-
oſas eſſe, Mordere, Offendere a-
liquem epiſtolas)(Sanare. Con-
cerpere, Conſcindere, Inflamma-
re, Tollere epiſtolam. Accuſare
aliquem de negligentia epiſtola
rum. Reſpondere, Reſcribere li
teris, epiſtolis. Remittere, Re-
ferre literas, epiſtolam. Perſol-
uere epiſtolæ. Intermittere, Prę-
termittere, Acquieſcere literas.
Ne literam quidem mittere.

Scribere, Brieff ſchreiben.
Reſcribere, Reſpondere, Wi-
derſchreiben / Antworten.
*Dare, Reddere, Texere, Elu-
cubrare,*

cubrari, Exarare, Mittere, literas, vel epistolas, suprà.

Adiuncta.) Minùs multa, Pauca, scribere. De eodem oleo & opera exarare. Asperiùs, Iniquiùs scribere. Pridiè, Antè scripsisse, dedisse. Statim rescribere. Ante lucem scribere, exarare. Seriùs rescribere.

LIBELLUS, eyn Libell/schrifftlicher Fürtrag. *Programa*, eyn offen Außschreiben dz man anschlecht. *Epigrama*, eyn Vberschrifft. *Epithalamium*, eyn Hochzeit Liedt. *Epitaphiũ*, eyn Grabschrift. *Chirographum, Syngrapha*, eyn Handschrifft. *Apographũ*, eyn Copej/ Abschrifft. *Acceptilatio*, eyn Quittung.

Adiuncta) Innumerabilia chirographa. Eodem iure, aut meliore syngrapha. Falsa, Commentitia chirographa. Pernobile, Gręcum, Vetus epigramma. *Actiones.*) Facere epigramma, syngrapham. Componere libellum. Incidere epigramma. Dare chirographa. Mittere cautionem chirographi. Vti chirographo. Proponi libellos. Credere alicui per syngrapham. Agere, Postulare, Ius dicere ex syngrapha. Proferre, Deferre chirographa. Afferre syngrapham. Conuincere aliquem chirographo. Credere, Fidem habere chirographo. Probari chirographa. Deridere epigramma. Imitari, Mutare chirographum. Deijcere libellos.

TESTAMENTUM, eyn Testament/ Erbgemächt. *Voluntas suprema*, Letzter Will.

Adiuncta) Firmissimum, In procinctu factum testamentũ. *Actiones*) Expectare testamentũ. Habere factionem testamenti. Facere, Componere, Conscribere, Obsignare, Supponere, Subijcere testamentum. Hæredem esse testamento. Relinquere aliquid testamento. Mutare, Rumpere, Irritum facere, Perire testamentum.

Testator, der eyn Testament macht.

Testari, eyn Testament machen.

Intestatus, ohne Erbsatzung gestorben.

Intestatò, ohne Erbsatzung.

MEMBRANA, Permēt. *Charta, Papyrus*, Papyr.

Adiuncta) Dentata, Pura, Augusta, Hieratica, Claudiana, Regia charta: Macrocollum. *Actiones*) Suppeditari, Deesse chartam.

Folium, eyn Blat. *Foliolum*, eyn Blättlin. *Pagina, Paginula, Pagella*, eyn Seite deß Blats.

Adiuncta)

Adiuncta) Longæ paginulæ. Contractio paginæ. Tota, *Prior*, Altera, Postrema, Extrema pagina, vel pagella. *Actiones*) Procedere, Complere paginam. Conturbare, *Pungere*, Molestia afficere aliquem paginam. Commouere paginas.

Margo, der Rand am Blatt.

CALAMVS, *Penna*, eyn Schreibfäder. *Stylus*, eyn Griffel.

Adiuncta.) Bonus, Temperatus calamus. Impurus stylus. *Mucro* styli censorij. *Actiones*.) In manus venire, Sumere calamum. Prehendere stylum. *Conscribere* aliquid stylo. Retundere mucronem styli. Vertere stylum.

Cultellus scriptorius, eyn Schreibmesserlin. *Scalpellum*, eyn Radiermesserlin.

Calamarium, *Pennarium*, eyn Schreibzeug/ Federrohr.

Atramentarium, eyn Dintenfaß.

Atramentum scriptorium, Dinten. *Rubrica*, Roth Dinten.

Radius, eyn Zeyger.

Regula, eyn Linial.

Pluteus, eyn Pultbrett.

LITVRA, eyn Strich durch die Schrifft.

Adiuncta) Flagitiosa litura. *Actiones*.) Dermergi, Esse in litura literas. Tollere, Corrigere mendum litura. Transferri, Apparere, Aspicere, Videre, Commoueri, Coargui lituris.

Interlitus, Durchstrichen.

Obliterare, Durchstreichen.

Delere, *Extinguere*, Außleschen.

Adiuncta) Planè extinguere. Statim delere.

SIGNVM, *Sigillum*, eyn Blttschier/ Bittschafft/ Secret.

Adiuncta) Multa, Integra, Adulterina signa. Publicum signum. *Actiones*.) Obsignare signo. Imprimere signum, sigillum. Vti signo suo. Apponere signum. Habere, Esse alicuius, Inspicere, Deprehendere, Animaduertere, Cognoscere, Notum esse, Requirere, Vitare signum.

Signatus, *Obsignatus*, Versigelt/ Verbittschet.

Obsignator, eyn Versigler.

Signare, *Obsignare*, Versiglen/ Verbittschieren.

Resignatus, Auffgebrochen dz Versigelt war.

Resignare, *Aperire*, Versigletes auffbrechen.

LECTIO, das Läsen. *Lectiuncula*, eyn wenig Lesens. *Recitatio*, laute Verlesung. *Euolutio*, Durchläsung.

Adiuncta(

Adiuncta) Delectari lectione. Voluptatem afferre euolutionem. Vti recitatione. Adhibere lectionem. Consumere tempora lectiunculis. Pœnitere aliquem recitationis. Negligere lectionē.

Lectus, Gelåsen. *Recitatus*, Verlåsen.

Lector, *Legens*, *Recitator*, *Anagnostes*, eyn Låser/Verlåser.

Adiuncta) Duo, Tres lectores, recitatores. Festiuus anagnostes. *Actiones*.) Excitare, Constituere lectores, recitatores. Legēdum, Recitandum dare aliquid, Aptum esse aliquid ad delectationem lectoris.

Legere, Låsen. *Lectitare*, offt Låsen. *Relegere*, Widerlåsen. *Recitare*, Verlåsen. *Voluere*, *Euoluere*, *Volutare*, *Peruolutare*, Durchlåsen.

Adiuncta) Palàm recitare. Rectè, Diligenter legere, pertractare & relegere, euoluere. Studiosè legere, lectitare. Æquo animo legere. Ex ordine, Denuò recitare.

ARGVMENTVM, *Materia*, *es*, der Jnhalt eyner Schrifft. *Summa*, *Caput*, eyn kurtzer Begriff/ Haubtpunct.

Adiuncta.) Infinita, Bella materia. Vera summa. Probabilis materies. Vniuersa, Permista & confusa materia. Cōmunis, Eadem summa. *Actiones*) Proponere argumentum. Subijcere materiam. Summam facere rerū. Componere, Nasci argumentum. Dare alicui, Præbere argumentum, materiam. Nancisci, Esse materiem, summam, caput. Consistere in aliqua re summam. Habere argumentum, summam. Crescere alicui materiam. Dicere, Exponere, Explicare summā rei. Referre ad vnam summā. Egere argumento. Deesse argumentum.

Opus, *Corpus*, eyn gåntz Werck. *Contextus*, anhangende Ordnung deß Wercks.

Tomus, eyn Theyl eynes Wercks. *Locus*, eyn gewiß Ort. *Caput*, *Capitulum*, eyn Capitel. *Pars*, eyn Theyl/ Stuck.

Adiuncta) Magnus, Latè patens locus philosophię &c. Duę, Tres &c. partes, capita. Grauis, Necessarius locus. *Actiones*) Dicere, Exponere, Tractare locum. Absoluere partem. Breuiter tangi, Prętermitti, Relinqui, locum. Tacita relinquere capita.

Titulus, *Inscriptio*, eyn Vberschrifft.

Index, eyn Register.

SENTENTIA, eyn Spruch. *Sentētiola*, eyn Sprůchlin. *Carmen*, *Versus*, *Versiculus*, eyn Vertz. *Linea*, eyn Zeil.

Adiuncta) Multi, Tres, Vnus &c. versus, versiculus. Bona, Idonea, Aptè verbis comprehensa, Sapientissima, Leuis sententia. Primus versus. Superior

perior versiculus. *Actiones.*) Accommodare sententiam ad orationem. *M*andare memoriter sententias, sententiolas.

Paragraphus, eyn Absatz. *Lacuna*, eyn Luck in der Schrifft.

DE HISTORIA, ET POETICA.

LOCVS LIX.

HISTORIA, eyn Geschicht so Erzehlet würdt. *Annales, Fasti &c. L.* 58. *Memoria*, *Monumenta rerum gestarum.*

Adiuncta.) Vtilitas, Voluptas in historia. Dulcis, Dulcissimè scripta, *M*endosior facta, Græca historia. *Actiones*) Postulari ab aliquo, Flagitari, Instituere, Tractare historiam. Conquirere historiam. Obseruare)(Negligere leges historiæ. Scribere, Describere, Perficere. Absoluere historiam: Scriptor, Pater historiæ. Demendari aliquid historijs. *R*efertas historias esse exemplis. Loqui, Dicere, Prodere, Prædicare aliquid historias. Ardere studio historiæ. Cognoscere, Tenere memoriam rerum. Peruertere historiam. Abesse, Mutam esse historiam &c.

Historicus, eyn Geschichtschreiber.

Adiuncta.) Prudens, Seuerus, Grauis explicator: Syncerus & grandis pronunciator rerum gestarum. Antiqui historici.

Scribere, *Conscribere res gestas*, *L.* 58. *Narrare*, *Exponere*, *Cõmemorare &c. L.* 69.

Adiuncta) Grauiter & probè narrare res gestas. Non ineleganter, Dulcissi. scripta historia.

NVNCIATIO, *Nuncium*, *Nuncius*, Bottschafft/Verkündigung. *Denunciatio*, *Renunciatio*, Ankündung. *Obnunciatio*, böse Mär. *Relatio*, Erzehlung. *Indicium*, *Significatio*, Anzeygung. *Narratio*, *Enarratio*, *Commemoratio*, Erzehlũg. & L. 60. *Euangelium*, frôliche Bottschafft/ oder Zeitung: *item*, eyn Bottẽbrot.

Adiuncta) Boni nuncij. Optatissimum, Exoptatum, Iucundissimum, Malum, Falsum nunciũ. Tristes nuncij. Recens nunciũ. Præmatura denunciatio. *Actiones*) Proficisci alicunde significationẽ & q. denunciationem. Afferre, Deferre, Perferre nuncium: *R*eferre significationẽ. Fieri relationẽ. Audire nuncium, ralationem. Accipere nuncium: *C*ognoscere renunciationẽ. Obseruare significationes. Habere nun-

nunciationem. Excitari, Cōmoueri, Perturbari, Percelli nuncio. Terrere aliquem denunciatione rei. Parére nuncio, denūciationi. Differre relationem. Negligere obnunciationē. Tolli renunciationem.

Nuncius, eyn Bott. *Nuncias*, *Denuncians*, Verkündend. *Internuncius*, eyn Mittelbott. *Prænuncius*, eyn Vorbott. *Renūcius*, Widerbott. *Relator*, eyn Erzehler. *Index*, eyn Anzeyger. *Tabellarius*, eyn Brieffträger.

Adiuncta.) Multi nuncij: Cōplures tabellarij. Veri, Bōi, Optimi, Optatiss. nuncij. Fidelis, Locuples, Certus, Ignotus, Præposterus tabellarius. Grauis, Acerb⁹, Aduersus, Tristis, Varius nūcius. Obscurus, Incertus index. Falsus, Fallax nuncius, index. Domestici, Alieni, Noctuabundi nūcij, tabellarij. Assidui internuncij. Quotidiani, Subiti nuncij. Volucris, Repentinus, Recens nunci⁹.

Actiones.) Habere, Mittere, Remittere nuncium, tabellariū. Expectare, Venire, Peruenire ad aliquem nunciū, tabellariū, indicē. Afferre, Perferre, Deferre nuncium: & Rem aliquā afferre, deferre tabellarios, indices, internūcios. Subsequi nuncios alios: Superare literas alicuius. Audire nuncium. Certiorem facere per nuncium: Perficere aliquid per internuncium. Tenere aliquem nuncios: & Tabellarios tenere, retinere. Deprehendere tabellarios, intercipere literas. Non credere nuncijs.

Nunciatus, *Denunciatus*, *Renunciatus*, Verkündigt. *Indicatus*, *Significatus*, Angezeygt / L. 53. *Narratus*, *Expositus* &c. L. 61.

Nunciare, Verkündigen. *Annunciare*, *Denunciare*, *Renunciare*, Ankünden. *Prænunciare*, *Prædicere*, zuuor Verkünden. *Obnunciare*, böse Mär verkünden. *Ferre*, *Deferre*, *Referre*, *Perferre*, Anbringen. *Indicare*, *Significare*, Anzeygen / &c. L. 53. *Narrare*, *Exponere*, *Memorare*, *Commemorare*, Erzehlen / & L. 61.

Adiuncta.) Plura narrare. Singillatim denunciare. Bene narrare. Diligentissimè, Familiariss. certiorem facere. Grauiter, Copiosè, Memoriter, Iucundè narrare. Vera nunciare. Apertè, Palàm denunciare. Audacter, Secreto deferre: Tectiùs perferri. Longè aliter deferre. Malè narrare. Tumultuosiùs perferre. Frustrà deferre. In vulgus indicare. Antè, Priùs, Subitò, Quamprimum nunciare, denunciare: Celeriùs)(Tardissimè deferre. Crebrò certiorem fieri. Sæpiùs, Quotidie narrare.

FAMA, *Rumor*, dz gemeyn Geschrey. *Sermo*, *Vox*, *Fabula*, *Cātilena*, *Aura*, die gemeyne Rede / Sage. *Rumusculus*,

Sermunculus, Voculæ &c.

Auditio, das Hörsagen.

Adiuncta.) Magnus, Max. rumor, fama. Tāta Celebritas famæ. Sūma fama. Multi, Varij sermones, rumores. *Parua* aura rumoris. Nonnullus rumor. Bona, *Præclara*, Constans, Consentiens fama, rumor. Incorrupta vox. Grauis, Probabilis, Verus, Non firmus, Sine autore, vel capite rumor. Grati, Optati rumores, fama. Non boni, Non belli, Iniucundi rumores. Tristis, Tristior fama, rumor. Durior, Timoris plenus, Inanis rumor. Leuissimus sermo. Tenuissima auditio. Obscurus, Vanus sermo. Ficta, conficta fabula, auditio. Disseminatᵘ dispersusq; sermo. Falsus rumor, fama, fabula. Turpis, Improbiss. rumor. Obscœnissima fabula. Peruagatus, Omniū hominum sermo. Communis, Vulgi, Popularis fama, aura. Vetus fama, fabula. *Celeritas* famæ. Crebri rumores: Creberrimus, Quotidianus, Recens sermo. *Actiones.*) Vereri rumusculos: Extimescere, Perhorrescere rumorē, fabulā. *Excitari* famā, sermones. Nasci, Oriri, Surgere famam, rumorem. Erigere se aurā. Afferri, Deferri, Perferri, Referre, Proferre rumorem, vel rem rumore, sermones, vel sermone, voces. Diuulgare rem sermonibus. *Spargi* rumores. Dissipare famam, sermones, rumores. Manare, Emanare famam, sermonē. Serpere rumorem. Percrebescere. Peruadere aliquò, Peragrare famam. Affluere, Venire, Peruenire rumores, famam. Adduci, Venire, Incidere sermonem hominum: Incurrere in voculas. Subire sermonem. Hærere in sermonib. Esse, Valere de aliquo famā, rumorē, sermonē: In ore omnium esse rem, fabulā. Celebrari aliquid famā. Decantari fabulā. Nunciare, Renunciare aliqd rumorē, famā : Denunciari sermonibus Refricari fabulā. Aucupari rumusculos. Colligere ventos rumorum. Audire aliquid fama & sermone. Accipere fama & auditione, & auditionē : Cognoscere rumores: *Certiorē* fieri rumoribus. Cōprobari aliquid rumore, sermone. Delectare aliquē famā, sermones. Assentire famæ. Teneri & duci rumore, auditione. Moueri, Cōmoueri, *Per*moueri fama. Perturbari rumore. Nō credere, Fidē abrogare rumori, famę. Cōtemnere sermonē. Effugere, Reprimere, Repellere famā: Retundere sermones: Restinguere, Sedare sermūculū. *Refrigerari*, Exhauriri, Raucū fieri, Obmutescere planè sermonem, Extingui rumorem.

Famigerator, der new Geschrey außbreytet.

Dictus, Commemoratus, Gesagt. L. 58. *Celebratus, Percelebratus, Vulgatus, Diuulgatus, Peruulgatus, Peruagatus, Iactatus*, Lautbrecht gemacht/Außgebreytet/ L. 53. *Ferre, Dicere, Loqui, Memorare, Cōmemorare*, Sagē/ L. 58. *Aiūt*, man Sagt. *Celebrare, Iactare, Vulgare, Diuulgare, Peruulgare, Spargere, Disseminare*, Außbreytē. *In-*

crebeſcere, Percrebeſcere, Increpare, Erſchallen / daher Rauſchen.
Adiuncta.) Conſtanti fama atq; omnium ſermone celebrari, percrebeſcere. Vicatim celebrari. Vulgò loqui. Omnium mortalium fama celebrari.

FABVLA, eyn Fabel / Gedicht. *Fabella*, eyn Märlin. *Apologus*, Fabel von Thiergeſpräch.
Adiuncta.) Innumerabiles fabulę. Veriſimilis, Ficta, Commentitia, Anilis fabula, fabella. Vtilitas, Delectatio, Voluptas fabulę. Obſcœniſſima, Impia, Vetus fabula. *Actiones*) Suppeditare fabulas. Autores fabularum. Traducere nomen ad fabulam. Cōſequi, Ferri fabulā, fabellā. Proferre, Afferre fabulam. Narrare fabellam: Narratio apologorum. Decantari, Omnibus in ore eſſe, Refricari, Legere, Notā eſſe fabulam. Ratio, Explicatio, Enodatio fabularum. Audire fabulas. Duci auditione fabellarū. Credere, Fidem, Autoritatē adiungere fabulis, rebus cōmentitijs. Probari nō poſſe. Perhorreſcere, fabulam. Abire à fabulis. Spernere ac repudiare fabulas.

Fabuloſus, Fictus, Erdichtet.

Fabulator, eyn Märlētrager.

Fabulari, Dichten / Märlintragen.

POETICA, *Poëtice*, Poeten Kunſt Verß oder Reimen zudichten. *Poëſis, Poëma*, eyn Gedicht von Verſen oder Reimē geſtellt. *Rhythmus*, eyn Reime.
Adiuncta.) Bonum, Multæ artis, Varium, Elegans, Feſtiuum, Cōcinnum, Argutum, Electum, Egregium poëma. Coloribus picta, Amatoria poëſis. Tenerum, Moratum, Molle, Reconditum, Tragicum, Comicum, Epicum, Melicum, Dithyrambicum, Græcū, Recens poëma. *Actiones.*) Inueniri, Accipere poëticam. Inſtituere, Condere, Facere, Scribere, Perficere, Abſoluere, Legere, Audire, Probari poëma: Approbatio, Delectatio poëmatis. Fugere ſimilitudinē poëmatis.

Poëta, eyn Poeth / Verßdichter. *Poëtria*, eyn Poetin. *Rhythmicus*, Reimēdichter.
Adiuncta) Bonus, Optimus, Tantus, Quantus, Summus, Ingenioſus, Prudens, Sapiens, Doctus, Diſertiſſimus, Egregius, Excellens, Nobilis, Diuinus, Sanctus, Verus, Probatus, Probatiſs. Dulcis, Suauis, Facetiſſimus, Inutilis, Malus, Duriſſimus, Obſcur', Ineptus, Iners, Tragicus, Comicus, Antiquus, Antiquiſs. Veterrimus, Græcus, Latinus poëta. *Actiones.*) Exoriri poëtam. Fingere aliquid, Edere, Fundere, Serere, Seminare, Ludere poëtas. Probare, Diligere, Colere, Cognoſcere, Recipere, Legere, Ediſcere, Euoluere poëtas. Pertractatio, Explanator poëtarū. Deprauare poëtas. Iraſci poëtis. Nullum nouiſſe poëtam. Rudē eſſe in poëtis. Minus hōoris eſſe poëtis. Educi è ciuitate poëtas.

Poëtico, zur Poeterej gehörig.
Poëticè, vff Poetische weiß.

FABVLA, Argumentum, eyn gewisse handlung eines Gedichts. *Comœdia*, eyn Comœdj. *Tragœdia*, eyn Tragœdj.

Adiuncta) Quãta tragœdia. Optima, Accommodatissima fabula. Optimè scripta, Plena scelerаtorum exemplis tragœdia. Vetus, Antiqua cõœdia. *Actiones.*) Facere, Efficere, Absoluere tragœdiã: Conficere fabulam. Vertere, Conuertere, Dare fabulam. Agere, Peragere fabulam, tragœdiam. Actitare tragœdiam. Narrare rem in comœdia. Legere fabulam. Notare improbitatẽ comœdias. Induci in tragœdijs. Explicare exitũ argumenti. Perturbari, Liberari tragœdijs.

Comicus, Tragicus, zur Comœdj / oder Tragœdj gehörig.

Comicè, Tragicè, nach Art der Comœdj/oder Tragœdj.

Carmen, eyn Gedicht von Versen. *Versus*, eyn Verß. *Versiculus*, eyn Verßlin.

Adiuncta.) Longi, Longiusculi, Plurimi versus)(Pauci. Boni, Optimi versus. Præclarum, Graue carmen, versus. Plenum, Grãde, Aptum carmen. Luculenti, Ornati, Ornatiss. Elaborati versus. Faceti versiculi. Mollissimũ carmen. Delicatissimi versus. Malus, Minus bonus versus. Absurdum, Pertriste carmen. Obscœnissimus, Immanis versus. Hexametri, Iambici, Anapæstici, Vulgares versus. Græca, Latina carmina, versus. *Actiones*) Facere, Conficere versus. Efficere, Condere, Componere, Contexere, Scribere carmen, versus. Edere, Tradere aliqd carminibus: Versus edere. Admisceri, Interponi versus. Fundere carmen, versus. Canere, Cantitare carmen. Discere carmẽ: Ediscere versus. Pronunciare, Dicere versus. Exprimere rem versibus. Vaticinari carminibus. Mandari rem versibus. Exornare aliquid carminibus. Incidere carmen sepulchro &c. Delectare aliquem, Laudare carmen. Decorare)(Violare, Vulnerare, Lędere aliquẽ versu.

Numerus, Pes, Modus, eyn Maaß etlicher Sylben im Verß.

Adiuncta) Procerior numerus. Plures, Continuati, Liberiores pedes. Optimus, Aptior, Aptiss. pes. Certa moderatio numerorũ & pedum. Faceti pedes. Grandior, Astrictus, Solutus, Conclusus numerus. Dispares numeri. Minutus, Hebetior, Tardior pes. Breuitate pedum incitatior numerus. Varij, Pressi, Flebiles modi. Iambicus, Dactylicus, Poëtic⁹ numerus. Proximus, Superior, Postremus, Extremus pes. *Actiones*) Adiungere verbis, Sequi numeros. Vti numeris. Conficere numerum. Redigere sententias in numerum. Accommodare, Adhibere numeros. Cõplecti sentẽtiã numero. Astringi & cõcludi quædam numeris. Seruare pedes, numeros. Claudere, Concludere

cludere, Iungere numeros, pedes. Cadere præclarè, Incidere in orationem numeros. Explere numeros, & versus conficere. Inesse numerum. Insistere pedibus ambitum. Metiri pedes syllabis. Notare, Apparere numeros. Nouisse pedes, numeros. Relaxare à necessitate numerorũ.

Numerosus, nach der Sylben maaß gemacht.

Numerosè, *Aptè*, *Compositè*, nach der Sylben maaß.

Poëmatum, & *Carminum genera*, *Partes fabularum*, & *Pedum nomina* &c. *in maiore Opere.*

DE DIALECTICA.

LOCVS LX.

DIALECTICE, *ca*, *Logice*, *ca*, die Kunst zu Disputieren. *Differendi ratio*, *scientia*, *facultas* &c.

Actiones.) Inueniri, Tradere dialecticam. Elaborare in ratione differendi, Persequi eam. Discere dialecticam. Exerceri in dialectica. Imbui, Instrui dialecticis. Contemnere, Irridere, Ignorare, Euertere dialecticam. *Re*motus à dialecticis.

Dialecticus, *Logicus*, d' Kunst zu Disputieren erfahren.

Adiuncta) Valẽs dialecticus. Princeps, Acumen, Sapientia dialecticorum. *Actiones*) Referre aliquid ad dialecticum, Iudicare, Docere, Tradere, Disputare &c. dialecticum.

Differere, *Disputare* &c. *infrà eodem L.*

Dialecticè, nach art der Kunst zu Disputieren.

ARGVMENTATIO, *Ratiocinatio*, Bewärung durch Schlussreden. *Argumentũ*, *Ratio*, *Cõclusio*, ein Schlussrede / Vrsach. *Ratiuncula*, *Conclusiuncula*, *Gladius*, *Pugio*, *Telum* &c.

Adiuncta.) Longa, Quinquepartita, Perfecta, Plena, Absolutiss. Ampliss. Breuis, Breuiss. argumentatio: Conclusio breuis, absoluta, acutula. *M*ulta, Plurima argumẽta, rationes. Tot, Varia, Innumerabilia argumenta, conclusiones: Copia, Numerus, Varietas argumentorũ. Vera, Certa, Certissima, Firma, Firmiss. argumenta, rationes, conclusiones. Ratæ conclusiones. Graue, Grauiss. Magnum, Maius, Maximum argumentum. Idonea, Aptissima, Artificiosa argumentatio. Exquisita argumenta, rationes. Subtilior ratio. Acuta, Acutula conclusio. Probabilis argumentatio, argumentum, ratio. Coniecturalis, Mediocris, Non inutilis, Necessaria argumentatio, argumentum. Satis

argumen

argumenti. Facilis conclusio. Facillima ratio. Humana, Vsitata, Falsa ratio. Paruum, Pertenue argumentum. Minutæ conclusiunculæ: Leues ratiunculæ. Plumbeus pugio, gladius. Infirma ratio, argumentatio. Vitiosum, Nugatorium genus argumentationum. Fallaces conclusiunculæ. Propria argumenta, rationes. Vetus conclusio, Recens argumentatio. *Actiones*) Indigere rationis rem. Opus esse ratione. Quærere argumenta: Requirere, Conquirere, Exquirere rationes. Petere alicunde, Excogitare, Inuenire argumenta: Reperiri rationem, argumentum. Nasci, Duci, Sumi, Depromi, Colligi argumenta. Facere argumentationem. Componi conclusionem. Afferre, Inferre argumentum, argumentationem. Dare, Reddere, Suggerere rationes, ratiunculas. Esse aliquid argumentum, vel argumento. Habere argumentum, rationes. Vti argumentatione, argumento, ratione, cõclusionibus. Concludere argumentationẽ, argumẽtum, rationem. Effici conclusionem, vel rem conclusione. Collocare, Proponere, Interponere, Tractare ornatè argumentationem, argumentum. Dilatare)(Cõstringere, Premere argumentum. Iacere, Conijcere in aliquem, Hærere in aliquo tela. Docere, Probare, Demonstrare, Firmare, Cõfirmare, Corroborare aliqd argumentis, rationibus, conclusione. Valere, Vim habere conclusionem. Pugnare, Cõtendere ratione. Excipere tela. Defendere rem rationibus. Depellere tela, Vulneribus mederi. Refellere aliquid argumẽtatione, argumẽto, rationibus: Cõuellere, Labefactare aliquid rationibus. Resistere crimini. Dilui, Coargui rẽ argumentis. Infirmare aliquid rationibus. Teneri aliquid argumentis, testibus &c. Comparare argumenta. Relinquere in animis argumentationem. Credere argumentis. Assentiri rationibus. Probare, Approbare)(Improbare conclusionem, rationẽ. Reprehendere argumẽtationẽ. Obsistere rationi. Tẽtare & labefactare argumentationes. Cõfutare argumenta. Refellere rationem. Iacêre conclusionem. Prætermittere argumenta. Nullum argumentum esse in re. Sine argumento damnare.

Argumentari, Bewären / Schlussrede brauchen. *Colligere, Efficere, Concludere*, Schliessen.

Adiuncta.) Tantum, Quantum, Sedulò argumentari. Rectissimè, Acutè concludere.

DISPVTATIO, *Disquisitio*, Vnderredung / Erörterung. *Dialogus, Colloquiũ, Collocutio, Sermo*, eyn Gespräch. *Contradictio*, Widersprechung. *Certamen, Concertatio, Contentio, Altercatio*, Streit. & L. 25.

Adiuncta) Magnæ disquisitiões. Maioribus habita clamoribus altercatio. Longa & satis litigiosa disputatio, sermo. Copiosa, Abstrusior, Vnius diei disputatio.

Multi sermones. Variæ, Diuisæ, In omnem partem diffusæ, Infinitæ, Concertationum plenæ, Latæ, Eruditæ, Eruditiss. Splendidæ, Elegantes disputationes. Tam accuratus sermo. Subtilis disputatio: Disserendi genus subtile & spinosum: Subtilitas sermonis. Angusta & concisa, Probabilis & propè vera, Ad veritatis similitudinem propensior, Ioculatoria, Facilis, Simplex)(Acris disputatio. Ancipites disputationes. Contentio, Modus disputationis. Hesterna disputatio. *Actiones*) Egere, Opus esse disputatione. Impellere aliquem ad sermonem. Tribuere sermonem alicui. Princeps, Principium sermonis. Expectare disputationem. Accedere, Aggredi, Ingredi disputationem. Reuerti ad institutam disputationem, partem sermonis. Fieri, Oriri altercationem. Incumbere in disputationes. Duci disputationem à re. Positum aliquid esse in disquisitione. Conferre disputationem omnem ad rem. Vti disputatione. Habere disputationem, sermonem, dialogũ, altercationem. Versari aliquid in disputatione. Esse disputationem inter aliquos: Interesse, Adesse disputationi, disquisitioni. Operam dare sermoni. Consumere tempus, diem in disputatione, altercatione. Tenere cursum disputationis. Perfici, Comprehendere memoria, Cõscribere, Explicare, Exponere, Interpretari disputationẽ: Perscribere, Exprimere sermonem. Delectari disputatione. Non aduersari disputatoni. Irretitum teneri laqueis disputationum. Commouere cornua disputationum. Frangi & extingui rem disputationibus. Defugere disputationem. Abesse in altercationibus. Differre disputationẽ. Finem facere, Modum esse disputationis. Cõcludi dialogum.

Disputator, Disputans, Disserens, Colloquens, eyn Disputierer / der sich Bespracht. *Contradicens, Aduersarius*, Widersprecher. & L. 35. *Adiuncta.*) Subtilis, Vehemens disputator. Acutè disputans. In vtramq; partem disserens. *Actiones.*) Inducere, Facere aliquos disputantes, disserentes, colloquentes. Audire studiosè, Non vituperare disserentes.

Disputare, Disserere, Conferre, Disputiern / Gespräch halten. *Disceptare*, Erörtern. *Colloqui, Sermocinari, Cõgredi*, miteynander Besprachen. *Altercari, Contendere, Certare, Concertare, Contradicere, Aduersari*, Streiten / Zanckẽ. & L 35. *Adiuncta*) Multum, Multa, Permulta, Multis, Pluribus, Copiosè disputare, disserere. Fusè & liberè, Variè, Breuiter disputare, disserere. Verbo vno concertare. Parùm, Angustè disserere, disputare. Bene, Optimè, Rectè, Cõmodè, Præclarè, Eleganter, Splendidè disputare, disserere. Ars, Artificium, Scientia, Ratio, Via, Prudentia disputandi. Prudenter, Doctè, Eruditè, Acutè,

Argutè, Accuratè, Enucleatè, Subtiliter, Studiosè, Diligēter, Amāter disputare, disserere: Diligens, Promptus, Clemēs, Quietus, Facetus, Versutus, Vafer, Pertinax, Perpugnax in disputando: Facetiùs, Liberiùs, Audaciùs, Palàm, Seuerè, Acerrimè, Inimicissimè, Infestissimè disputare, disserere, contendere. Inscitè, Lētiùs, Timidè, Temerè, Negligentiùs, Ieiunè, Exiliter, Leuiter, Tenuiter, Verbotenus disputare, disserere. Coràm disputare, conferre. Separatim, Dialecticè, Rhetoricè, Subitò, Diu, Quotidiè, Perpetua oratiōe disputare, disserere, conferre.

Inuentionis loci, Argumentationum genera, & partes, Pronunciata, Figuræ, Modi concludendi &c. in Opere maiore.

DE RHETORICA.

Locvs LXI.

RHETORICA, die Kunst wol zu Reden. *Eloquentia*, die Wolredenheyt. *Dicendi facultas, vis, ratio, doctrina, disciplina, ars, artificium &c.*

Adiuncta) Magna, Maior, Tanta, Summa eloquentia, dicendi vis, facultas, copia. Plus facultatis ad dicendum. Præclara, Præstabilis: Plena dignitatis eloquētia, facultas. Egregia vis, Admirabilis copia dicendi. Excellens, Incredibilis, Diuina eloquentia, vis, facultas, copia. Elegantia dicendi. Splendida, minimeq́; veteratoria, Magnifica, Generosa, Illustrior ratio dicēdi. Grauior, Ornatior facultas, Grandius, illustrius, magnificentius, Forte genus dicendi. Virilis dignitas in dicendo. Aureum flumen orationis. Vera, Absoluta, Perfecta, Artificiosa eloquētia. Acutū, Subtile, Accuratius, Limatius, Compositum, Acre, Expeditum, Placidū, Sanū, Aptum ad docendū, delectandū, permouendū, Facilius, Liberius, Suaue docendi genus. Suauitas, Delectatio, Lepos dicēdi. Mediocris eloquentia, laus dicendi: Mediocritas, Lenitas, Æquabilitas. Remissius genus dicendi. Contracta & astricta eloquētia. Tacita, Inops sapientia dicendi. Ieiuna atq; nuda dicēdi facultas) (Varietate rerum aspersa & distincta, Exigua, Nulla, Difficillima, Imoderata eloquētia. Incōdita consuetudo, Triste & seuerum genus, Impetus contentioq́;, Feruidum, petulans & furiosum genus dicendi. Forensis rhetorica, genus dicendi: Iudiciale, Oratorium, Vulgare, Populare, Oppidanum & inconditū genus dicendi. Vetus ratio dicendi. Assiduus vsus, Quotidiana cōsuetudo, Insolita ratio, Nouū & inusitatum genus dicēdi.

Actiones) Nata, Profecta, Inuenta eloquētia, vis, facultas dicendi, Optare, Expetere vim dicendi.

di. Flagrare studio dicendi. Applicare se ad eloquentiam. Dare se ad dicendum: & Dare alicui eloquentiã, vim dicẽdi. Afferre facultatem, vim dicẽdi. Tradere artem, copiã, vias dicẽdi. Suppeditare, Largiri copiã dicẽdi. Acuere, Adiuuare ad dicendũ. Laborare, Elaborare, Exerceri in dicendo: Versari, Tempus consumere in exercitatione dicendi. Cognoscere rhetoricam: Nosse rationẽ dicẽdi. Cõsequi eloquẽtiã, copiam dicendi: Assequi genus, facultatem dicendi. Assumere, Percipere dicendi copiã. Armare se eloquentia. Habere eloquentiam, facultatem, vim dicendi. Tenere rationem dicendi. Esse in aliquo eloquentiam, vim, facultatem dicendi: & Eloquentiâ, Facultate dicendi aliqua esse. Valere eloquentiâ, dicẽdi grauitate &c. Posse aliquid in dicẽdo. Florere, Præstare, Antecellere cæteris eloquentia. Eminere dicendi genere aliquo: Gloriam, Laudem habere dicẽdi. Vicere, Superare alios eloquẽtiã, arte dicendi. Vti eloquentia, dicendi genere. Tractare genus dicendi. Agere aliquid eloquẽtiâ. Fluere eloquentiam. Fluere, Erumpere, Ferri flumen orationis. Mirari eloquentiam. Admirari copiam & ornatum dicendi. Permoueri grauitate dicẽdi. Timere, Pertimescere vim dicendi alicuius. Persuadere eloquentiâ. Vituperare rhetoricam. Exagitare, Contẽnere dicẽdi exercitationẽ. Deterrere à studio dicẽdi. Mutare, Commutare genus dicẽdi. Cõuertere eloquẽtiã ad pestem perniciemq́;. Adimere alicui rhetoricã. Abstrahi à cõsuetudine dicendi. Refugere à dicendo. Deesse alicui dicendi rationem, rhetoricam.

Rhetor, **eyn Lehrer der Wolredenheyt.** *Orator*, **eyn Redner.** *Dicẽs*, **Redẽd.** *Eloquẽs, Disertus*, **Wolberedt.** *Solutus, Copiosus, Vber, Multus*, **weitläufftig mit Redẽ.** *Doctor, Magister dicendi &c.*

Adiuncta.) Magnus, Maxi. rhetor, orator. Tantus, Quantus, Bonus, Optimus, Perfectus, Verus, Summus, Præstantiss. orator. Princeps, Diuinus, Elegãs in dicendo: Elegãtiss. & artificiosiss. rhetor. Probatus, Probatiss. Laudabilis, Excellens, Clarus, Clariss. Illustris, Mirabilis, Admirabilis, Doctus orator: Doctiss. rhetor. Eruditus, Omnibus artibus perpolitus orator. Aptus, Paratus, Prõptus, Expeditus, Facilis, Solutus ad dicendum. Eloquẽs, Eloquẽtiss. Disertus, Copiosus, Vber, Locuples, Amplus, Redũdans, Grandis, Grandiloquus, Diligẽs, Memor, Sobrius, Industrius, Prudens, Prouidus, Sapiens, Peritiss. Callidus, Probabilis, Neruosior, Grauis, Acer, Ardens, Vehemens, Incensus, Cõmotior, Efferuescens in dicendo, Mediocris, Medius, Tolerabilis, Lenis, Remissus, Summissus, Humilis, Tenuis, Subtilis, Acutus, Breuis, Limatus, Argutus, Pressus, Concinnior, Dicax, Facetus, Perfacetus, Suauis, Dulcis, Canorus, Volubilis orator: Ornatus, Minimè contemnendus in dicendo. Minor, Impolitus, Imperitus, Ieiunior, Inurbanus, Inops humanitatis, Vulgaris,

garis, Leuis, Vendibilis, Vitiosus, Malus, Deterrimus, Odiosus, Loquax orator. Vetus, Antiquus)(Nouus orator, rhetor. *Actiones.*) Facere disertum. Fieri copiosiorem: Euadere oratorẽ. Dicere, Eloqui benè, ornatè, copiosè, Docere, Mouere, Permouere, Delectare, Explicare controuersias, Adducere iudicem ad fletum, Impellere animos &c. oratorem. Haberi, Audire, Sperni oratorem.

Rhetoricus, zu der Redner kunst gehörig. Oratorius, eynem Redner zuständig. Dicere, Eloqui, Orare, eyn Rede thun/oder halten. Disserere, Agere, Disputare, L. 60. Verba facere, Orationem habere, &c. & L. 58.

Adiuncta.) Multa, Multis, Plura dicere, differere. Copiosè, Copiosiſs. dicere, eloqui: Copiosum, Locupletiorem, Vberiorẽ, Pleniorẽ esse in dicendo. Verbosè, Amplè, Variè dicere, Lõgiùs progredi, prouehi. Fusè, Diffusè, Latè, Latiùs, Satis superq;, Aceruatim, Breuiter, Breuiſs. Strictim, Simpliciter, Parum, Pauca, Perpauca, Parciùs, Præcisè, Angustè, Attenuatè presseq;)(Sublatè ampleq; dicere. Belle, Bene, Meliùs, Optimè dicere., orare. Præclarè dicere, eloqui. Rectè, Commodè, Accomodatè, Legitimè, Cõuenienter, Cõgruẽter, Aptè, Politè, Apposite dicere. Magnus, Sumus, Excellens, Admirabilis, Perfectus, Perpolitus in dicendo. Paratiùs atq; accuratiùs dicere: Paratum, Meditatũ, Instructiſs. esse ad dicendũ. Peritè, Prudẽter, Sciẽter, Sapienter, Callidè, Consultò, Artificiosè, Studiosè, Diligentiùs, Accuratiùs, Acute, Enucleate, Subtiliter, Versute, Diserte, Perdiserte, Eloquẽtiſſime, Pulchre, Eleganter, Pereleganter, Ornate, Ornatiſs. Polite, Splẽdide, Articulatim & distincte, Nõ inculte, nec inepte, nec putide, Composite, Concinne, Concluse, Pure, Solute, Plane, Aperte, Clare, Dilucide, Luculenter, Palam, Explicate, Illuminate, Libere dicere: Libertatem, Facultatem, Potestatem, Locum dicendi esse. Libenter, Audacter, Confidentiùs, Cupide, Temere, Sua sponte, Sortitò dicere. Vehementer, Acriter dicere: Acriùs & liberiùs agere. Grauiter, Grauiſs. Seuere, Grãdiùs, Maiore autoritate, Magnifice, Magnificentiùs, Fortiter, Fortiſſime, Constanter, Certatim, Aspere, Elate)(Sũmisse, Arrogantiùs, Atrociter, Criminose, Suspiciose, Contra caput alicuius dicere. Moderate, Modice, Modeste, Solute, Suauiter, Comiter, Amice, Amantiùs, Honorificentiùs, Molliùs, Tolerabiliùs, Leniùs, Remiſſiùs, Lãguidiùs, Ieiune, Ieiuniùs, Leuiſſime dicere: Lentus & pene frigidus in dicendo. Inuitum, Coactum, Necessariò, Periculose, Timide, Inconsiderate, Imperitiùs, Imperitiſs. dicere, Difficile aliquid dictu, vel ad eloquendum: Labor, Onus dicendi. Incondite, Disperse, Peruerse, Spurce, Impie, Obtusiùs, Occulte, Publice, Populariter, Dialectice, Rhetorice, Accusatorie, Græce, Latine, Celeriuscule, Festinanter; Cursim, Repente, Subitò)(

Sumpto ſpacio: Ex tempore, Crebrò, Senſim, Diu, Sæpè, Sæpiùs, Toties, Identidem, Semper dicere.

Rhetoricè, Oratoriè, nach art vnd weiß der Redner. *Diſertè*, Beredter weiſe. *Ornatè, Splendidè*, Zierlich. *Copiosè, Fusè*, Weitläufftiglich.

Adiuncta.) Quàm rhetoricè. Planè oratoriè. Perdiſertè.

INFACVNDIA, *Infantia*, Vngeſchicklichkeyt zu Reden. *Inopia, Ieiunitas*, Gebrächlicheyt im Reden.

Adiuncta) Incredibilis infantia. *Actiones*) Cauere inopiam & ieiunitatem.

Infacundus, Indiſertus, Infãs, Vnberedt. *Elinguis, Mutꝰ, Ieiunus, Strigoſus*, Stum/ Bloß an Worten.

Adiuncta.) Nihil infantiùs aliquo. Genere toto ſtrigoſior. Nimis infans. *Actiones*) Reddere aliquem elinguem. Exiſtimari infantiſſimum. Haberi elinguem. Reperiri infantiſſ.

Indiſertè, Vnberedtſamlich. *Inornatè*, Vnzierlich.

STYLVS, Vbung im Schreiben. *Scriptio, Scriptura*, Schreibung. L. 58.

Adiuncta.) Idem ſtylus orationis. Acumen ſtyli. Exercitatus, Multi ſudoris ſtylus. Liberum, Incitatum, Latum genus ſcripturæ. Aſſidua & diligens ſcriptura. Atticus ſtylus. *Actiones.*) Prehendere ſtylum. Ornare, & limare aliquid ſtylum. Effector, Perfector, Magiſter, Opifex dicendi ſtylus. Exercere, Vrgere, Perſequi ſtylum.

Scribere, Exercere crebrò &c. Schreiben. L. 58.

DECLAMATIO, Vbung im Reden.

Adiuncta) Vulgaris, Peruagata, Senilis declamatio. *Actiones.*) Adamare declamationem. Contendere declamatione.

Declamator, Declamitans, der ſich mit Reden vbet.

Declamare, Declamitare, mit Reden ſich vben.

Adiuncta) Vehementiſſimè, Impunè, Latinè, Græcè, Dies, Annos aliquot declamare, declamitare.

ORATIO, eyn Rede. *Oratiuncula*, eyn kurtze Rede. L. 58. *Concio*, eyn Rede zur Gemeyn/ Predigt. L. 34. *Cauſa*, eyn Rede vor Gericht. L. 35.

Adiuncta.) Longa, Copioſa, Grãdis) (Breuis &c. oratio: Magnitudo, Volumẽ orationis. Bona, Optima, Nobilis, Egregia oratio. Sapiens, Celeberrima, Gratiſſima concio. Aureola oratiuncula. Diſerta, Oratoria, Fortis, Virilis, Commodè, Elegantiſſimè

mè ſcripta, Apparata, Comẽtata oratio. Splẽdidæ verbis, Acutæ, Prudentiæ pleniſsimæ, Puriſsimæ, Subtiles, Graues, Variȩ orationes. Vehementes conciones. Leues oratiunculæ. Ieiuna, Puerilis, Vendibilis &c. oratio. *Actiones)* Inſtituere, Commentari, Cõficere, Scribere, Relinquere, Habere, In manibus eſſe orationem: Concionem habere. Legere orationem, concionem: Dictare, Recitare, Probari, Delectare aliquem orationem. Diſiungere ſe ab orationibus.

Orare, Dicere, &c. ſuprà L. eodem, & 58.

EXORDIVM, *Principium,* der Anfang eyner Rede. *Præfatio, Proœmium,* die Vorrede. *Veſtibulum, Aditus,* der Eingang. *Inſinuatio,* verdeckter Eingang.

Adiuncta.) Longum exordium, proœmium. Breue principium. Honeſta veſtibula & illuſtres aditus. Connexum, Cohærens principium) (Affictum proœmium. Verecunda, Acuta principia. Vehemens & pugnax exordium. Tarda principia. Difficilimum, Exile, Nugatorium, Vulgare, Commune exordium. Suſpicioſa principia. Vitioſum exordium. Mercenarium, Nouum proœmium. *Actiones)* Inuenire, Occurrere, Naſci, Componi exordium, principium à re. Conſtituere principium. Facere veſtibulum & aditum. Vti principio, proœmio. Ponere, Præponere principia. Addi, Eſſe proœmium. Exalbeſcere in principijs. Superſedere in principio.

***Exordiri,* Anfangen zu Reden. *Præfari, Præloqui,* Vorred oder Eingang machen. *Inſinuare,* Einſchleichen.**

Adiuncta) Penitùs inſinuare ſe in cauſam. Beneuolum, Docilẽ, Attentum facere auditorem exordiendo. Timidè ad dicẽdum accedere, perturbari in exordienda oratione.

NARRATIO, *Commemoratio, Expoſitio,* eyn Erzehlung. *Narratiuncula,* kurtze Erzehlung.

Adiuncta) Longa narratio. Longitudo narrationis. Multa, Aſſidua commemoratio. Breuis, Breuior, Dilucidior, Cognitu facilior narratio. Honeſta commemoratio. Aperta, Perſpicua narratio. Splendidior, Illuſtrior commemoratio. Planȩ, Breues, Euidentes narrationes cum dignitate. Salſa, Suauis narratio: Feſtiuitas, Suauitas, Virtus narrationis. Iucunda, Iucundiſs. Ad perſuadendum accommodata narratio. Lȩtitiam afferens, Neceſſaria commemoratio. Probabilis, Veriſimilis, Credibilis, Obſcura, Ficta narratio. Superuacanea, Verecundiam impediẽs, Præſens, Conſequens commemoratio. *Actiones.)* Collocare in aliqua parte orationis, Interponere, Tractare narrationem. Fieri commemorationem. Eſſe, Verſari, Morari in cõmemoratiõe. Delectare, Lenire, Mitigare, Commouere aliquem commemoratione

moratione rei. Tenere auditorem narratione. Delectare, Traducere, Ad spem rapere commemoratione. Abhorrere à commemoratione. Lachrymas profundere rei commemoratione. Amputare, Relinquere narrationes, quæ lædunt, aut molestæ sunt. Intermitti, Dimitti commemorationem. Supersedere narratione. Perorari narrationem.

Narrator, *Narrans*, Erzehler.

Adiuncta) Facetus narrator. Probitas narrantis.

Narrare, *Enarrare*, *Commemorare*, *Recensere*, Erzehlẽ. *Exponere*, *Explicare*, *Explanare*, *Enodare*, Erklären/&c. L. 53. *Repetere*, Widholen.

Adiuncta.) Longius narrando procedere, repetere. Pluribus verbis exponore. Breuiter narrare, exponere: Breui explicare. Sumatim, nõ particulatim narrare. Bene, Diligenter & enodate, Animo fidelissimo, Vere, Aperte, Dilucide, Probabiliter narrare. Planius exponere: Ornate, Venuste, Secretò, Tanquã fabellam, Interrupte, Male narrare. Ab initio exponere: Ab vltimo, A capite, A fonte, Paulò altius repetere. Renouare rem commemorando. Quotidie narrare.

CONFIRMATIO, *Approbatio*, Beweisung/Bewärung. *Argumentatio*, *Ratiocinatio*, &c. L. 60.

Adiuncta.) Accurata, Grauior, Momenti aut autoritatis aliqd habẽs, Vitiosa cõfirmatio. *Actiones*.) Egere, Indigere confirmationis, approbationis. Dilui, Infirmari, Alleuari cõfirmationẽ. Sine, Absque approbatione ponere aliquid.

Confirmator, eyn Beweiser.

Confirmare, *Probare*, *Cõprobare*, *Approbare*, Beweisen/Bestättigen. *Demonstrare*, *Docere*, *Ostendere* &c. L. 53. *Coarguere*, *Redarguere*, *Cõuincere*, *Euincere*, Vberweisen. *Teneri*, Vberwisen/Vberwunden sein.

Adiuncta.) Maximè confirmare. Multis testibus, Indicio probare. Multis suspicionibus coargui. Satis confirmare, docere, coarguere. Certioribus argumẽtis, Exquisitis rationibus cõfirmare, coarguere. Manifestò teneri. Liquido confirmare. Re, Verbis, Facilè docere, probare. Difficile esse probatu. Minus, Minimè probari. Quamprimum confirmare.

CONFVTATIO, *Refutatio*, Widerlegung/Abläinũg. *Infirmatio*, *Reprehensio*, Schwächung.

Refellens, Widerlegend. *Repugnans*, Widersprechend.

Confutare, *Refutare*, *Refellere*, Widerlegen/Abläinen: *Reprehendere*, *Redarguere*, *Resistere*, *Repugnare*, *Reclamare*,

mare, Widerfechten/Widsprechen. *Reuincere, Regerere, Retundere*, Widlegen. *Soluere, Dissoluere, Diluere*, Aufflösen. *Infirmare, Frangere*, Schwächen/Brechẽ. *Oppugnare, Expugnare &c.* Widerfechten.

Adiuncta) Magis cõfutare: Maximè diluere. Vehementer reclamare. Grauiùs refutare. Belle retundere. Studiosissimè refellere. Facilè diluere, conuincere. Dilucidè diluere. Sine pertinacia, iracundia refellere. Difficillimè dilui. Quotidie re & euentis refelli.

PERORATIO, *Conclusio, Epilogus*, Beschluss der Rede.

Adiuncta.) Disertus epilogus. Inflammans)(Restinguens peroratio. Miserabilis epilogus. *Actiones)* Desiderare epilogum. Reseruare aliquid ad extremam partẽ orationis. Relinquere alicui perorationẽ. Dicere epilogos. Vti conclusione. Conferre ad misericordiã, Cõcludere perorationẽ.

Peroratus, Außgeredt.

Perorare, Außreden. *Concludere*, Beschliessen.

Adiuncta.) Breuiter, Breui, Grauiter & ornatè perorare. Fortẽ esse in perorando. Ad arbitrium alicuius, Odio & strepitu, Vno die, Serò, Nunquam perorare.

Officij oratorij partes, Elocutio, Actio, Quæstio, Status, Genera causarum &c. in maiore Opere: Figuræ, Ornamenta rhetorica &c. ibid. & in tractatu De Figuris.

DE PHYSIOLOGIA, ET MEDICINA.

LOCVS LXII.

PHYSIOLOGIA, *Physica*, Natürlicher dinge Küst. *Natura, & Naturæ ratio, explicatio. & L.3.*

Adiũcta.) Adiungere Physicam. Quærere, differere de natura, naturæ obscuritate. Inuestigare naturam: Inuestigatio, Consideratio, Contemplatio, Cõspectus naturæ. Intueri, Perspicere, Euoluere, Cognoscere, Cõprehẽdere rerũ naturã; Cognitio naturæ. Notã esse, Gustare physiologiã. Explicatio, Explanatio naturæ. Expertem, Alienũ, Ignarũ esse physicę. Peruertere physiol.

Physicus, eyn Naturkündiger. *Speculator verũ atorũq; naturæ.*

Physicè, nach der Natur/oder Naturkündiger weise.

PRINCIPIVM, *Initiũ, Ortus, Origo, Causa*, eyn Anfang/Vrsprung. *v. & L.3.48.*

Actiones) Oriri omnia à principio, ipsum à nullo nasci, oriri, gigni. Esse causam rei, Efficere rem. Nihil fieri sine causa. Dari, Habere principium, causam. Remoueri causam.

MATERIA, *Materies, Semen, Seges*, Materj / Zeug darauß etwas würdt.

Adiuncta.) Vberrima materia)(Exilis, Tanta materies. Infinita, Mutabilis, Commutabilis, Flexibilis, Omnia recipiens, Indiuidua, Simplex, Subiecta materia. *Actiones.)* Facere, Efficere, Fieri, Existere, Paratam habere materiam. Effici, Fieri, Effingi, Exprimi aliquid ex materia. Cōtineri, Cohęrere, Accipere omnia, Mutari, Interire, Secari, Diuidi, Subtrahere materiam.

Materiatus, von Materj gemacht.

FORMA, eyn Gestalt. *L.26.*

Formatus, Formare &c. ibid.

PRIVATIO, Beraubung. *Diminutio, Detractio &c. L.3.*

Priuans, Beraubend.

Priuare, Berauben / Entnemmen.

EFFECTIO, *Generatio, Procreatio &c. item, Efficere, Gignere, Creare, Procreare &c. L.30. & 3. Motus, L.3. Locus, L.4. Tempus, L.5.*

MEDICINA, die Kunst der Artznej: *item quod Medicamen, Medicamentum, Remedium*, eyn Artznej. *Medicatio, Curatio, Sanatio*, Artzneiung/Heylung.

Adiuncta.) Magna, Maior, Tanta medicina. Multa medicamenta, remedia. Varię curationes. Vtilitas medicinæ. Præclarum, Salutare remedium, medicamentum. Periculosæ & ancipites curationes. Tarda, Imbecillior medicina. Vinolenta medicamina. Cōsularis, Socratica medicina. Propria & certa sanatio. Tempestiua, Perpetua medicina. *Actiones.)* Egere medicina. Desiderare, Quærere, Petere, Inuenire, Reperire, Polliceri, Profiteri, Exercere medicinam. Præscribere curationem valetudinis. Eligere remedia morbis. Parari medicamenta. Comparare remedium. Promere medicamenta. Facere, Afferre, Dare medicinam, medicamentum. Adhibere, Admouere medicinam, curationem. Tentari omnem curationem. Accipere medicinam. Recipere curationem. Vti medicamento, remedio. Curari medicaminibus. Leuari medicinâ, curatione. Sanari medicinâ: Sanum fieri medicamento. Reducere ad salutem medicinâ. Non probare curationes. Repellere medicamenta.

Medicus, eyn Artzt. *Curans*, der mit Artzenej versorgt. *Empiricus*, der durch Erfahrniß Artznej gibt.

Adiuncta.)

Adiuncta) Summus, Optimus, Nobiliss. Cognitus, Diligēs medicus. Scientia, Assiduitas medici. Ignobilis, Malus medicus.
Actiones.) Quærere, Requirere, Cogere, Adducere, Adhiberi medicum: Tradere ægrotum medico. Vti medico. Petere medicinam à medico. Præscribere, Adhibere curationē, Curare ægrotantem, Mederi ægro, Ad vrendum & secandum venire, Diffidere de ægro, medicum.

Sanabilis, gut zu Heylen. *Sanatus*, Geheylt.

Mederi, Curare, mit Artzenej rath thun. *Sanare*, Heylen/ Gesund machen. *Consanescere, Conualescere*, Gesund werden *& L. 23.*
Adiuncta.) Maximè, Tantum, Aliquantum mederi. Quacunq; ratione sanare. Appositè ad sanandum, Diligenter curare. Facilè sanare: Faciliùs mederi. Tristiùs curari. Minùs, Celeriter, Citiùs sanare.

Immedicabilis, Insanabilis, Desperatus, Vnheylbar.

FOMENTVM, eyn Auffgelegte Warme Artzenej zu milterung. *Mitigatio, Delinitio, Alleuatio, Alleuamentū*, eyn Milterung / Linderung.
Actiones.) Sperare alleuationē. Leniri mitigationibus. Mitigari fomentis. Consolari dolorē alleuatione. Sine alleuamento in aduersis permanere.

Fouere, Wårmen. *Lenire, Delinire, Mitigare*, Linderen. Milteren. *Leuare, Alleuare*, Leichteren.
Adiuncta) Multa consolatione se lenire. Valde, Nonnihil leuare. Aliqua ex parte alleuare.

Remediorum species &c. in maiore Opere.

DE MATHESI: ET ARITHMETICA

LOCVS LXIII.

MATHESIS, *Mathema, Mathēatica, orū.*
Adiuncta.) Recōdita, multiplex, subtilisq; ars mathematicorum.

Mathematicus, deditus mathesi,
Adiuncta) Magnus, Illustris mathematicus. Eruditus puluis mathematicorum.

ARITHMETICA, Logistice, Numeri, die Rechenkunst.
Actiones) Exercitatus in arithmeticis. Conterere se in numeris.

Arithmeticus, *Logista*, eyn Rechenmeyster.

Ratio, *Rationes*, Rechnung *Computatio*, Außrechnũg. *Calculus*, der Rechenpfännig/oder Rechnung.

Adiuncta.) Sumptuariæ, Falsæ rationes. *Actiones*) Reuocare rem ad calculum. Poscere, *Re*poscere, *P*etere, *R*epetere rationē. Iniri, Subduci rationē. Putare cū aliquo rationes. Subducere, Reducere calculum. Conferre, *R*eferre rationes: Inferre rationes in tabulas: Inducere aliquid in rationem. Conficere, Edere, *R*eddere, Accipere, Constare, Cognoscere rationem, vel rationes. Reuerti ad calculos.

Ratiocinator, *Calculator*, eyn Außrecher.

Ratiocinari, Rechnē. *Putare*, *Computare*, *Ducere*, *Subducere*, Außrechnen / Vberschlagen.

Adiuncta.) Etiam atq; etiam, Rectè ratiocinari.

NVMERVS, die Zahl/& L. 26.

Numeratio, Zehlung. *Enumeratio*, *Dinumeratio*, Erzehlung.

Adiuncta.) Magnus, *M*ax. numerus. Plures)(Pauciores numeri. Integer, Plenus numerus. Iniqua, Falsa enumeratio. *Actiones.*) *R*euocare res ad certum numerum. Cōmetiri res numero. Efficere, *C*onficere, Augere numerū. Versari in enumeratione.

Numeratus, Gezehlt / Baar.

Annumeratus, Dargezehlt.

Numerare, Zehlen. *Enumerare*, *Dinumerare*, Erzehlen / Abzehlen. *Annumerare*, Darzehlen.

Adiuncta.) Omnia, Singula, Copiosè, *M*emoriter enumerare.

Numeratò, Baar.

VNITAS, die Eyntzige Zahl.

Vnus, Eyner. *Vnicus*, *Singulus*, *singuli*, Eyntzig.

Semel, Eynmahl.

DVO, Zwen *Bini*, Je zween. *Ambo*, Beyde. *Par*, eyn Paar.

Bis, Zwyr / Zweymal. *Iterum*, zum Anderumahl.

TRES, *Tria*, Drej. *Terni*, *Trini*, Je Drej.

Ter, Drejmahl.

QVATVOR, Vier. *Quaterni*, Je Vier.

Quater, Viermahl.

QVINQVE, Fünff. *Quini*, Je Fünff.

Quinquies, Fünffmahll

SEX, Sechs. *Seni*, Je Sechs.

Sexies, Sechsmahl.

SEPTEM, Sieben. *Septeni*, Je Sieben.

Septies,

Septies, Siebenmahl.
OCTO, Achte. *Octoni*, Acht miteynander.
Octies, Achtmahl.
NOVEM, Neune. *Noueni*, Je Neun.
Nouies, Neunmahl.
DECEM, Zehen. *Deni* Zehen zumahl.
Decies, Zehenmahl.
VNDECIM, Eylff. *Vndeni*, Eylffzumahl.
Vndecies, Eylffmahl.
DVODECIM, Zwölff. *Duodeni*, Zwölffzusammen.
Duodecies, Zwölffmahl.
TREDECIM, Dreizehen.
Tredecies, Dreizehenmahl.
QVATVORDECIM, Vierzehen.
Quatuordecies, Vierzehenmahl.
QVINDECIM, Fünffzehen.
Quindecies, Fünffzehenmahl.
SEDECIM, *Sexdecim*, Sechzehen.
SEPTEMDECIM, Sibenzehen.
OCTODECIM, *Duodeuiginti*, Achtzehen.
NOVENDECIM, *Vndeuiginti*, Neunzehen.
VIGINTI, Zwantzig. *Viceni*, Je Zwantzig.
Vicies, Zwan tzigmahl.
TRIGINTA, Dreissig. *Triceni*, Je Dreissig.
Tricies, Dreissigmahl.
QVADRAGINTA, Viertzig.
Quadrageni, Je Viertzig.
Quadragies, Viertzigmahl.
QVINQVAGINTA, Fünffzig. *Quinquageni*, Je Fünffzig.
Quinquagies, Fünffzigmahl.
SEXAGINTA, Sechtzig. *Sexageni*, Je Sechtzig.
Sexagies, Sechtzigmahl.
SEPTVAGINTA, Siebentzig.
Septuageni, Je Siebentzig.
Septuagies, Siebentzigmahl.
OCTOGINTA, Achtzig. *Octogeni*, Je Achtzig.
Octogies, Achtzigmahl.
NONAGINTA, Neuntzig.
Nonageni, Je Neuntzig.
Nonagies, Neuntzigmahl.
CENTVM, Hundert. *Centeni*, Je Hundert.
Centies, Hundertmahl.
DVCENTI, Zweyhundert.
Duceni, Je Zweyhundert.
Ducenties, Zweyhūdertmahl.

Trecenti, Dreihundert.
Quadringenti, Vierhundert.
Quingenti, Fünffhundert.
Sexcenti, Sechshundert.
Septingenti, Siebenhundert.
Octingenti, Achthundert.
Nongenti, Neunhundert.
MILLE, Tausent.
Millies, Tausentmahl.

Ordinis, Diuisionis numeri, Species arithmeticæ &c. in maiore Opere.

MENSVRA, eyn Maaß/ Meß. *Mensio, Dimensio*, Messung.
Adiuncta.) Maior, Cumulatior, Eadem, Euidens mensura. Naturalis mensio. *Actiones.*) Cadere aliquid sub mensuram aurium.

Mensor, eyn Mässer.
Mensus, Dimensus, Gemessen.
Metiri, Dimetiri, Messen. *Admetiri*, Darmessen.
Actiones.) Quantum sat est, Pedibus, Digitis, Interuallis æqualibus &c. metiri, dimetiri.

CVLEVS, eyn Fuder von 20. Ohmen. *Plaustrum*, eyn Fuder.
Amphora, eyn Ohme von 24. Maassen.
Vrna, eyn halbe Ohme.
Congius, Dreimaaß.
Mensura, eyn Maaß.
Sextarius, eyn halbe Maaß.
Hemina, Quartale, eyn Schoppe.
Cyathus, eyn Becherle/deren 24. eyn Maaß.
Ligula, eyn Löffel voll.

MEDIMNVS, *um, Quartale*, eyn Viertel/als Frucht/*&c.*
Adiuncta) Terna, Quaterna, Quina, Septem, Decem &c. tritici medimna.

Trimodium, Drej Sester/ eyn Achtheyl.
Modius, eyn Sester.
Adiuncta) Multi modij salis, tritici &c. Plenus modius. Sesquimodius. Singuli modij.

Semodius, eyn halber Sester.
Cyathus, Ligula &c. suprà.

MILLIARE, *Milliarium*, eyn Meill.
Adiuncta.) Quot, Tot, Octo, Decem, Quadraginta &c. milliaria, *Actiones*) Esse, Abesse, Admouere &c. milliaria aliquot.

Stadium, eyn Roßlauff/ halb viertheyl eyner Welschen Meil.
Actiones.) Sex, Triginta, Centũ, Mille &c. stadia. *Actiones*) Abesse, Procedere, Proficisci, Conficere tot stadia.

Passus, Zwē zimliche Schrit.
Adiuncta) Perpauculi, Mille passus: Decem millia passuum. *Actiones*) Metiri, Ambulare, Decurrere, Peruolare, Conficere, Peragrare, Admouere aliquot millia passuum.

Gressus, *Gradus*, eyn Schrit. Trit & L. 27.
Adiuncta) Vnus, Vnusquisq; gradus. *Actiones*) Facere, Interire gradum.

Vlna, eyn Klaffter.

Cubitus, eyn Ehln / anderhalb Schuch.

Pes, eyn Werckschuch.

Dodrans, *Spithama*, eyn Spanne.

Palmus, eyn Zwerchhandt.

Digitus, *Vnguis*, eyn Zwerchfinger / Zoll.
Adiuncta.) Dimetiri digitis. Discedere à re non digitum, aut vnguem transuersum.

PONDVS, Gewicht. *Grauitas*, Schwäre L. 25. *Momentum*, *Superpondium*, der Außschlag.
Adiuncta) Magnum, Maius, Max. Permagnum pondus, momentum. Quantum momentum. Grande pondus. Plus momenti. Infinitum, Innumerabile, Par pondus: Momentum par. Paruum, Minimum momentum. Nihil momenti. Naturale pondus. *Actiones*.) Cogere, Ferre, Afferre pondus auri &c. Habere aliquid momenti. Ponderare rē momento suo. Examinare rem ponderibus. Imponere, Premere, Deprimere, Moueri, Ferri deorsum, in inferiorem locum, Interrumpi & labefactari pondera.

Ponderosus, Wichtig / Lästig.

Ponderare Péndere, *Pensitare*, Wägen. *Præponderare*, Für wägen. *Appéndere*, Darwägen.

LIBRA, *Trutina*, *Bilanx*, eyn Wage mit Schüßlen. *Statera*, eyn Bolßwag.

Lanx, eyn Wagschüssel.

Iugum, das Joch an der Wag.

Examen, das Zünglin in der Wag.

PONDO, *Libra*, *As*, eyn Pfundt.

Semis, *Selibra*, eyn halb Pfundt.

Quadrans, eyn Vierling.

Vncia, eyn halber Vierling.

Semuncia, eyn Loth.

Sicilicus, eyn halb Loth.

Drachma, eyn Quintlin.

Scrupulum, der dritte theyl eynes Quintlins.

NVMISMA, eyn Müntz / Gelt. *Nummus*, Pfenning. *Moneta*, Gemüntzt gelt. *Pe-*

cunia, *Facultates*, *Aurum*, *Argentum &c.* L.43.

Adiuncta.) Multi nummi. Magnum pondus argenti. Tanti acerui, Aliquantum, Aliquid, Caritas nummorum. Adulterini, Aurei, Numerati nummi. *Actiones*) Quærere, Inuenire, Cogere, Credere, Debere, Exigere, Exprimere, Corrogare nummos, nummulos. Peruenire ad nummos. Dare alicui, Soluere, Numerare, Diuidere, Spargere, Cōcedere, Sumere, Accipere, Auferre, Attingere nummos. Esse alicui, Numeratos esse domi, Habere, Ferre secum nummos: Cōstrui, Abstrudi nummos. Emere rem nummis. Comedere, Deducere, Eripi nummos. Sine nummis esse.

Nummarius, *Monetalis*, zum Gelt oder Müntz gehörig.

TALENTVM, eyn Talenth/ bej 600. Goldgulden.

Mina, eyn Schilling Guldē.

Florenus, eyn Gulden.

Tetradrachmum, eyn halber Gulden.

Drachma, *Denarius*, eyn halb Ort eyns Guldens.

Victoriatus, eyn Batzen.

Sestertius, *Nummus*, eyn halber Batzen.

Adiuncta.) Multi nummi, Centum, Centies, Millies &c. nummûm, sestertiûm.

As, *Aßis*, nicht gar eyn Kreutzer. *Cruciger*, eyn Kreutzer.

Quadrans, *Teruncius*, bejnahe eyn Heller Straßburgisch.

Sextans, vff eyn Oertlin.

DE MVSICA.

Locvs LXIV.

MVSICA, die Kunst wol zu Singen.

Actiones.) Perstudiosum esse musicorum. Dedere se musicis. Discere, Tractare musicam. Conterere tempus, Consumere ingenium in musicis. Eruditus musicis. Vituperare musicam. Mutari leges musicas.

Musicus, der Kunst des Singens erfahren.

Adiuncta) Tam musicus. *Actiones.*) Florere, Haberi velle musicum. Accipere tractationem rei à musicis.

CANTVS, *Cantio*, *Cantilena*, *Canticum*, eyn Gesang/ Lied. *Cantiuncula*, eyn Liedlin. *Hymnus*, eyn Lobgesang *Psalmus*, eyn Gesang zum Seytenspiel. *Præcentio*, *Præludium*, *Prælusio*, eyn Vorläufflin/ Anstimmung des Gesangs.

Adiuncta.) Dulcior, Remissior, Lugubris, Obscurior cantus. Molliores & delicatiores flexiones in cantu. Sinister cantus oscinis. Nauticus cãtus. *Actiones.*) Inueniri, Exerceri, Moderari, Edere, Fundere cantum. Proseq aliquos cantu. Insusurrare alicui cantilenam. Personare, Percrepare locum totum cantu. Audire cantum. Delectari, Voluptatem percipere, Incitari, Teneri, Suspensum teneri cantu. Irretiri cantiunculis. Flecti & consistere bestias, Mentes ad tranquillitatem traducere cantu. Spoliare cantu. Remoueri cantum.

Cantor, Canens, Cantator, eyn Sänger. *Cantrix, Cantatrix*, eyn Sängerin. *Præcentor*, eyn Vorsinger.

Canere, Cantare, Singen. *Recinere, Resonare, Personare*, Erklingen. *Præcinere*, Vorsingen. *Occinere*, entgegen Singen. *Psallere*, Spielen mit Gesang.

Adiuncta.) Varij soni canendi. Præclarè, Modulatè, Ad harmoniam, Flebiliter, Absurdè, Intùs canere. Nouitas cantandi.

CONCENTVS, *Concẽtio, Harmonia, Symphõia, Melodia, Canor*, Zusammen Stimmung. *Percussio*, d' Schlag/ die Mensur. *Modus, Modulus, Modulatio*, Maaß vnd weiß der Stimme nach dem Schlag.

Adiũcta.) Maior & melior, Tantus concẽtus. Plures harmoniæ. Varij concentus, modi. Mirus concentus. Insignes percussiones. Clarissima concentio. Pressi, Flebiles, Lugubres, Tardiores modi. Antiquus modus. *Actiones.*) Facere, Efficere modos, cõcentus, harmoniam. Vincire rẽ modis. Flexiones modorum. Symphoniam canere. Ad harmoniam canere. Tenere artem modorum. Seruare modum, cõcentum. Consentire aliquid modis. Noscere, Laxare, Relaxare, Mutare modos. Vitare symphoniam.

Modulator, Melicus, eyn Gesangdichter.

Concinere, Consonare, Consentire, &c. zusammen Stimmen.

Modulatè, mit rechter weise oder Stimm.

Dissonus, Absonus, vngleich Lautend/

Dissonare, vngleich Zustimmẽ.

ORGANVM, eyn Seytenspiel: *item* eyn Orgel.

Organicus, Symphoniacus, der mit Seytẽspiel vmbgehet.

Fistula, eyn Pfeiff. *Tibia*, eyn Fleute. *Vtricularis tibia*, eyn Sackpfeiff. *Cantes*, Orgelpfeiffen.

Adiuncta.) Modulatè canentes tibiæ. Eburneola, Pastoritia fistula. Nuptiales, Tardiores tibiæ. *Actiones:*) Facere, Fieri tibias. Vti tibijs. Tractare, Inflare tibias, fistulas. Cantus tibiarum: Canere ad tibiam. Ponere tibias.

Fistulator, eyn Pfeiffer. *Tibicẽ*, *Aulœdus*, eyn Schwägel pfeiffer. *Tibicina*, eyn Pfeifferin. *Choraules*, eyn Dantz pfeiffer. *Vtricularius*, eyn Sackpfeiffer.

TVBA, eyn Drommete/Posaun. *Buccina*, eyn Zinck. *Lituus*, eyn Hörhorn.

Actiones) Canere lituo. Signum dare buccina. Sonitum tubæ nõ ferre. Exuscitari cãtu buccinarũ.

Tubicen, *Aeneator*, eyn Trommeter. *Buccinator*, eyn Zincken oder Hornbläser.

FIDES, *Chorda*, *Neruus*, eyn Seyte. *Fidicula*, eyn Seytenspiel.

Adiuncta.) Plures quàm septem nerui. Plurimæ fides, contentæ)(Incontentæ. Numerosè sonantes fidiculæ. *Actiones.*) Fieri fides. Docere, Discere, Vti fidibus. Intendere chordas: Contendere fides. Pellere neruos. Personare locum cantu neruorum. Sonare numerosè fidiculas. Canere, Præcinere fidibus, Aurium iudicio iudicare neruorum cantus. Traducere mentes ad tranquillitatem fidibus. Discrepare fides: Animaduertere, Sentire id scientem. Demere, Incidere neruos. Põere fides.

Fidicen, der auff Seytẽ spielt.

CITHARA, eyn Harpff oder Cither.

Citharœdus, *Citharista*, eyn Harpffenschlager. *Citharistria*, Harpffẽschlägerin.

Chelys, *Testudo*, eyn Laute.

Lyra, *Barbitus*, eyn Leier.

Lyricen, eyn Leirer.

Sambuca, eyn Hackbrett.

Pandura, eyn Geige/Fidel.

Plectrum, eyn Fidelboge/oder damit man schlegt.

TYMPANVM, eyn Trumẽ.

Tympanista, eyn Trummenschlager.

CAMPANA, eyn Glock. *Cymbalum*, *Crepitaculũ*, *Crotalum*, eyn Cymbel/Glöcklin. *Tintinnabulum*, eyn Schell.

Rhopalum, eyn Glockenschwängel.

DE GEOMETRIA.

LOCVS LXV.

GEOME-

GEOMETRIA, *Geometrica,orum*, die Erdemesserkũst. *Geographia*, die Beschreibũg des Erdrichs.

Actiones.) In honore esse geometriam. Constituere geographica. Describere quædam in geometria. Discere geometriã, vel geometrica. Eruditus & perfectus in geometria. Tractare geometriam. Tueri munus geometriæ. Interrogare, Explicare quædam geometrica.

Geometra, eyn Messer des Erdrichs. *Geographus*, eyn Beschreiber des Erdrichs.

Actiones) Docere, Interrogare, Postulare, Sumere pro concesso, Cogere, non persuadere &c. geometras.

Geometricus, zu der kunst des Messens gehörig.

Geometricè, nach Art der kunst zu Messen.

DIMENSIO, Abmessung/ Außmessung.

Metator, Mensor, Finitor, Decẽpedator, eyn Außmesser/ Feldmesser/Marckmann.

Metiri, Dimetiri, Außmessen. *Commetiri*, zugleich Messen. *Emetiri*, *Permetiri*, Durchmessen.

Regula, *Canon*, eyn Richtscheidt. *Amußis*, eyn Richtschnur. *Norma*, eyn Winckelmess. *Decempeda*, eyn Zehenschůhige Messrute.

Adiuncta) Optima mediocritatis, Prauissima consuetudinis regula. Naturalis norma. *Actiones)* Habere, Notissimam esse regulam. Vti, Metiri aliquid regula. Dirigi ad regulam. Seruari regulam. Aberrare, Abesse à norma, forma, regula.

Punctus, *Punctũ*, eyn Punct/ Důpfflin.

Linea, eyn Lini/ Riss/ Länge.

Adiuncta) Recta, Media, Curua, Curuata, Incuruata linea.

Superficies, Breyte eynes dings. *Planicies*, *Aequor*, Ebene & *L. 25.*

Adiuncta.) Plana, Æquabilis, Conuexa, Caua. Cõcaua &c. res.

Angulus, eyn Eck/ Winckel.

Adiuncta.) Rectus, Acutus, Obtusus, Summus, Par, Imus &c. angulus.

Angulatꝰ, Angularis, Eckicht.

FIGVRA, *Forma*, eyn Figur. *v. L. 26.*

Adiuncta.) Præstans, Pulchrior, Formosior figura.

CIRCVLVS, *Orbis*, eyn Ring/ Kreyß. *Ambitus*, *Circuitus*, *Gyrus*, eyn Vmbkreyß. *Spira*, eyn Würbel.

Adiuncta.) Præstans forma circuli. Exiguus gyrus. Octo, Pauci, Rotundi ambitus. *Actiones.)* Circumscribere orbem. Torquere in orbem. Versari, Conuerti orbem. Circumferri in orbem.

Conficere orbem, circuitum. Permetiri orbem. Ignorare ambitum siderum.

Circularis, *Orbiculatus*, *Rotundus*, Rund/ Kuglicht.

Semicirculus, halber Circkel.

Diameter, die mittel Lini durch eynen Circkel.

Centrum, das Mittel Pünctlin im Circkel.

TRIANGVLVS, eyn Dreieckichte Figur.

QVADRATVM, eyn Gevierdte Figur.

Rhombus, eyn Gevierdte Figur mit vngleichē wincklē.

CORPVS, *Soliditas*, *Solidum*, eyn Leibhafft Steiff ding.

Adiuncta) Terrenum, Humidū, Asperum, Leue, Hamatum, Vncinatum, Indiuiduum, Rotundum, Angulatum, Curuatum &c. corpus. *Actiones*) Quæri, Habere soliditatem. Vacare corpore. Carere solido.

Corporeus, Leiblich. *Solidus*, Vest/ Steiff.

GLOBVS, *Sphæra*, eyn Kugel.

Globulus, *Sphærula*, Kügelin. *Pila*, *Pilula*, eyn Ball.

Globosus, *Rotundus*, *Teres*, *Volubilis*, Kuglicht/ Rund.

Rotundare, Rund machen.

Rotundè, Rundlicht.

Hemisphærium, halbe Kugel.

Cylindrus, eyn Wahl.

Conus, *Pyramis*, eyn Kegel/ Zugespitzt ding. *Turbo*, eyn Topff.

Cubus, allerseits Gevierdt ding. *Tessera*, eyn Würffel. *L.75*.

DE ASTRONOMIA.

LOCVS LXVI.

ASTRONOMIA, *Astrologia*, die Kunst von des Himmels Lauff. *Studium*, *Scientia siderum*.

Actiones.) Efficere scientiam astrorum. Antecellere cognitione astrorum: Excellens, Princeps in astrologia. Ignarus astrologiæ.

Astronomus, *Astrologus*, des Himmelslauff erfahrner/ Sternseher.

Adiuncta.) Summus, Nouus astrologus. *Actiones.*) Notare motus astrorum, Prædicere aliquid astrologos. Moueri prædictiōe, Reijcere prædicta astrologorū.

SPHAERA, eyn Instrument daran des Himmels Circkel verzeychnet.

Actiones.) Efficere, Moueri sphæram. Conuersiones spheræ.

Globus,

Globus, eyn Kugel darauff das Gestirn/oder die Landschafften entworffen.

Axis, die mittel Linj durch eyn Kugel.

Polus, eyn ort dieser Linj / da sich die Kugel vmbwendet.

Circuli cœlestes &c. in ma. Op.

HOROLOGIVM, eyn Vhr od' Zeyger der Stunden. *Solarium*, eyn Sonnenvhr. *Clepsydra*, eyn Wasservhr.

Gnomon, der Zweck an der Sonnenvhr.

DE MORALIBVS DISCIPLINIS.

LOCVS LXVII.

ETHICA, *Ethice*, die Lehr von guten Sitten.

Adiuncta.) Necessaria pars philosophiæ, quæ posita est in virtute & moribus.

Ethicus, Moralis, zur Disciplin vnd guten Sittē gehörig.

MOS, *Mores*, die Sitten. *Disciplina, Vita*, die Zucht/das Leben vnd Wandel.

Adiuncta.) Boni, Optimi mores. Sanctissima disciplina. Iusti, Integri, Religiosi, Commodi, Emendati, Purgati, Temperati, Moderati, Modestissimi, Gratissimi, Humaniss. Faciliores, Facillimi, Amabiles, Suauiss. mores: Mansuetudo, Humanitas, Suauitas, Mollities, Vitiū, Culpa, Vulnus in moribus. Mali, Deprauati, Corrupti, Im̄pbi, Impuri, Perditi, Rustici, Duriores, Horridiores, Feri, Im̄anes, Barbari mores. Acerbitas morū. Efficti, Reconditi mores. Effigies, Similitudo, Societas, Dissimilitudo, Distantia, Varietas morū. Dispares, Domestici, Antiq, Noui mores. *Actiones.)* Nō ingenerari mores. Studiū, Cōsuetudo, Institutio morū. Cōfirmare, Fingere, Imitari mores, & disciplinā. Esse, Limatū esse moribus aliquibus. Ferre aliquid mores. Aptū)(Alienū aliq̄d esse, Abhorrere à moribus alicuius, Nō cadere rē in mores: Disiunctos esse mores alicuius à re. Declarare, Ostēdere, Effingere, Describere, Exprimere, Periclitari, Iudicare, Spectare, Cognoscere, Nosse, Ferre, Probare, Amare, Laudare mores, vitam alicuius. Cōgruere cū moribus alicuius. Præesse, Præfectū esse moribus: Magister morū. Regere, Corrigere, Emēdare, Tēpare mores. Delere, Euellere barbariē ex moribus discipl̄iaq;. Redire ad mores suos. Rep̄hendere, Vituperare, Detestari, Fugere, Mutare, Im̄utare mores: Mutationem, Cōmutatiōē facere, fieri morū.

Moratus, Besittet.

Adiuncta) Bene, Melius, Optimè &c. moratus.

POLITICA, die Lehr vō Gemeynen

meynē nutz. *Disciplina Reipub. Scientia ciuilis &c.*

Politicus, Ciuilis, zu des Gemeynen nutz Verwaltung gehörig.

OECONOMICA, die Lehr võ Haußregiment.

Oeconomicus, zum Haußregiment. gehörig.

IVRISPRVDENTIA, *Iuris scientia, disciplina, cognitio*, Rechtserfahrung. *Ius, Ius ciuile*, das Recht. *Leges*, Gesetze *&c. v. L. 49.*

Adiuncta) Magna, Latè patens, Perfecta ars iuris. Optimè constitutum ius. Iusta, Non difficilis, aut obscura, Vtilis iuris scientia. Vtilitas, Dignitas, Gloria, Honor, Gratia cognitionis iuris. Necessaria iuris scientia. Lætitiā & voluptatem percipere ex cognitione iuris. Controuersum ius. Litigiosa ignoratio iuris. Obscurum, Ignotum, Incognitum ius)(Patefactum & illustratum, Inconditum, Ridiculum, Commune, Quotidianum Publicum,)(Priuatum, Bellicum, Pontificium &c. ius. *Actiones.*) Inuenire, Constituere meliùs ius ciuile. Egere iure ciuili. Haurire, Docere, Profiteri ius ciuile: Erudire in iure: Tradere, Tractare ius ciuile. Applicare se ad ius ciuile. Appetere ius ciuile. Studere iuri ciuili. Exercere, Discere, Perdiscere, Cognoscere, Percipere, Nosse, Tenere, Callere ius, vel iura. Peritum, Peritiss. iuris esse: Prudentem putari in iure: Eruditiss. omnium disciplina iuris ciuilis. Esse cum magna scientia iuris ciu. Habere intelligentiam iuris. Præstare, Excellere, Principem esse in iure. Consulere, Respondere de iure. Interpretari ius ciuile: Interpretatio, Interpres iuris ciuilis: Adiuuare, Prodesse, Vtiles esse iuris ciuilis scientiâ. Retinere ius ciuile. Ornare scientiam iuris. Negligere, Ignorare ius: Ignarum, Rudem, Imperitum, Expertem, esse iuris. Tollere ius. Deesse alicui iurisprudentiam: Desiderare istam scientiam. Sine iuris scientia facere aliquid.

Iurisconsultus, vel Iureconsultus, Iurisperitus, eyn Rechtsgelehrter/Jurist. *Leguleius*, eyn Gesatzgelehrter.

Adiuncta.) Nemo peritior iuris: Iurispertissimus: Prudentiss: & pertiss. in iure, Consultissimus. Valde, Magis iureconsultus. Ingenium, Memoria, Prudentia, Sapientia, Cõsilium Autoritas, iurisperitorum. Acutus, Cautus iurisconsultus, leguleius. *Actiones)* Desiderare iureconsultum. Confugere ad prudentiam iuris consultorum. Rogare eos qui consulunt. Referre ad iurisconsultos. Consulere, Respondere, Cauere consulentibus. Obtemperari, Concedi iuris consultis. Vituperari iurisconsultos: Contra eos dicere &c.

Consulere, Respondere, Inter-*pretari ius, &c.* Rathgeben vom Rechten.

Con-

Conſultor, *Conſulens*, der vmb Rath oder Recht bittet.

Actiones) Reſpondere, Satisfacere conſultoribus, conſulentibus: Reijcere conſultores.

THEOLOGIA, Heyliger Schrifft Verſtandt oder wiſſenheyt.

Theologus, dͤ heyligen Schrifft gelehrt.

DE MECHANICIS ARTIBVS: ET PRIMVM IN ACQVIRENDO ALIMENTO OCCVPATIS.

LOCVS LXVIII.

OPIFICIVM, eyn Handwerck. *Ars*, *Artificium*, eyn jede Kunſt/Handthierung. *Quæſtus*, eyn Handel/Gewårb.

Adiuncta.) Magnum, Summum, Egregium, Liberale, Sordidum &c. artificium, v. L. 55. Quæſtus liberales, ſordidi, qui in odia hominum incurrunt. *Actiones.)* Inuenire, Tradere artificium: Vti artificio &c. L. 55. Occupari artificio, negotio, quæſtu. Improbari quæſtus aliquos.

Opifex, eyn Handtwercksmañ. *Artifex*, *Machinator* &c. eyn Künſtler/ L. 55. *Mechanicus*, eyn Handtwercker. *Cerdo*, der eyn vnſauber Handtwerck treibt/

Adiuncta.) Induſtria opificum. Nobilitati opifices. Sordida ars opificum. *Actiones.)* Verſari in arte artifices. Adhiberi manus opificum. Perſequi ſolertiam naturæ opificem. Tueri ſua artificia, Remouere ſe à ſuis artibus opifices.

Officina, *Opificina*, *Fabrica*, eyn Werckſtatt.

Adiuncta) Maxima, Clariſsima, Quæſtuoſiſſima, Nihil ingenuũ habens officina. *Actiones.)* Inſtituere, Inſtruere, Patere officinã. Præeſſe fabricę Sedere in officina. Exire aliquid ex officina.

INSTRVMENTVM, *vel Inſtrumenta*, *Arma*, Werckzeug/Waaffen.

Adiuncta) Magnum inſtrumentum. Aliquid inſtrumẽti: Aptiſſima arma. *Actiones.)* Transferre aliquò, Diripere inſtrumentũ.

Inſtruere, *Armare*, mit Werckzeug odͤ Waaffen verſehen.

AGRICVLTVRA, der Feldbaw. *Agricolatio*, *Ruſticatio*, Feldarbeyt. *Villicatio*, Bawrengewerb. *Cultus*, *Cultura agrorum*, Ackerbaw.

Adiuncta.) Multa, Diligens cultura

cultura. Bene culta & fructuosa res rustica. Nihil melius, vberius, dulcius, libero homine dignius agricultura: Salutaris agrorũ cultura. Honestissima, Suauissima, Parsimoniæ magistra vita rustica. Regale studium agri colēdi. Communes rusticationes. *Actiones.*) Adhibere culturam viti. Moderari res rusticas. Circumcidere, Amputare, Erigere, Extollere, Adminiculari &c. agricolarum artem. Inuisere res rusticas. Delectare aliquem culturam. Lætari res rusticas: Oblectare se agri cultione, agricolatione. Deseri agriculturam: Interire cultus. Tollere agricultionem. Vacare omni cultu regiones. Sine cultura agrum non esse fructuosum.

***Agricola, Rusticus*, eyn Bauwersmañ. *Rusticanus*, der mit Bawrenwerck vmbgehet. *Colonus*, eyn Lehenmañ. *Villicus*, eyn Meyer. *Olitor*, *Hortulanus*, eyn Gartner. *Vinitor*, eyn Weingartner/Råbmann.**

Adiuncta) Bonus villicus: Optimus, Honestissimus colonus. Non incautus rusticulus. Frugalitas, labor, vigilantia villici. Diligens, Diligentiss. Assiduus agricola. Valens colonus. Improbitas coloni. *Actiones.*) Mercari, Instituere, Imponere, Præficere villicum. Locare fundũ villico. Conductum habere fundum, Esse colonum in fundo. Curant agros, villulas rusticani. Serere, Subigere segetes aratris agricolas. Mittere domino, Abalienare res, Amouere è fundo, villicum.

***Rusticus*, *Rusticanus*, Båwrisch/Grob.**

Adiuncta.) Nemo tam rusticus. Subrusticus.

***Rusticari*, mit dem Feldbaw vmbgehen. *Colere*, Bawen.**

Adiũcta.) Diligenter, Studiosè colere.

***Rusticè*, Båwrischer weise.**

Adiuncta.) Nihil tam rusticè.

***ARATIO*, das Ackeren/Aeren/ Pflügen. *Subaratio*, Vnderårung. *Iteratio*, die ander Aerung. *Tertiatio*, die dritte Aerung.**

Actiones.) Magnæ Fructuosæ, Glandiferæ, Paternæ arationes. *Actiones*) Conductas habere, Sustinere, pati, efficere aliquid posse arationem. Tueri arationem. Custodem habere arationis. Deserere, Relinquere, Derelinquere arationes.

***Aratus*, Geårt Gepflügt. *Exaratus*, Außgeårt. *Nouatus*, *Iteratus*, Widergepflügt.**

***Arator*, eyn Ackermañ/ *Subarator*, der Vnderåret.**

Adiuncta.) Magni & noui, Multi, Permulti, Optimi, Honestiss. Iustiss. Sũmi aratores. Nobiliss. Fortis, Experiẽs, Experiẽtiss. Diligentiss. Laboriosiss. Frugaliss. Locupl. arator. Penuria aratorũ.

***Arare*, Ackeren/Pflügen/Aeren.**

ren. *Exarare*, Eracferen/oder Außären. *Iterare*, *Nouare*, widerumb Aeren. *Proscindere terram &c.*

FOSSIO, *Fossura*, Grabung. *Suffoßio*, Vndergrabung.
Adiuncta) Recens fossio.

Fossa, eyn Grabe/ Grube. *Fossula*, eyn Gräblin.
Adiuncta.) Lata, Gurgitibus redundans fossa. *Actiones.)* Circumdare fossam.

Fossor, eyn Graber. *Circumfossor*, Vmbgraber.

Fodere, Graben. *Perfodere*, Durchgraben. *Defodere*, Vergraben/ Eingraben.

PASTINATIO, Hackung. *Repastinatio*, Widerhackũg

Pastinator, eyn Hackger.

Pastinare, Hacken. *Repastinare*, Widerhacken.

OCCATIO, die Egung.

Occator, eyn Eger.

Occare, Egen. *Inoccare*, Einegen.

STERCORATIO, Mistung/ Tüngung.

Stercorans, Mistend.

Stercorare, Misten/ Tüngẽ.

SATIO, *Satus*, Säiung. *Sata*, *Seges*, *Sementis*, die Saat. *Insitio*, *Consitio*, Impffung. Pflantzung. *Inoculatio*, Einzweigung. *Propagatio*, fort Pflantzung.
Adiuncta.) Fœcundæ, Lętæ segetes. Perpetua & æquabilis satio. Primus satus. Antiquus modus sationis. *Actiones)* Pręparare rem ad satus accipiendos. Dare fruges in segetem. Facere, Fieri sementem. Generari, Edi, Oriri satu. Largiri fruct segetes. Tempus sationis præterire, Subigere segetes. Prohiberi sementem.

Satus, *Consitus*, Gesäiet/ Besäiet. *Insitus*, Eingepflantzt.

Sator, *Seminator*, eyn Saier/ Pflantzer. *Insitor*, eyn Impffer.

Serere, *Seminare*, Saiẽ/ Pflãtzen/ Setzen. *Conserere*, Besäien. *Inserere*, *Inseminare*, Einsäien. *Reserere*, Widersäien. *Plantare*, Pflantzen. *Propagare*, fort Pflantzen.
Adiuncta) Tẽpestiuè serere. Diligenter conserere. Non temere, nec fortuitò seri. Subitò inseri.

SARRITIO, *Runcatio*, Jättũg. *Putatio*, Behawung Beschneidung.

Sarritor, *Rũcator*, eyn Jätter. *Putator*, eyn Räbenschneider/ Baumsäuberer.

Sarrire, *Rũcare*, Jättẽ. *Putare*, *Amputare*, Beschneiden.

MES-

MESSIS, die Ernde.
Messor, eyn Schnitter.
Metere, Demetere, Schneiden/ Ernden.
Adiuncta) Tempestiuè demetere, percipereq; fructus.
VINDEMIA, die Draubenlesung/ Herbst.
Vindemiator, eyn Läser.
Vindemiare, Traubenläsen/ Herbsten.
TRITVRA, die Träschung. Ventilatio, Schwingung.
Areator, eyn Träscher.
Triturare, Träschen. Ventilare, Schwingen.
PRESSVRA, die Trottung.
Torcularius, eyn Trotter/ Kelterer.
Premere, Exprimere, Trotten/ Kelteren.
ARATRVM, eyn Pflug.
Actiones) Circumducere aratrũ. Trahere aratrum. Subigere terram aratro.
Stiua, die Pflugstürtz.
Dentale, das Pflughaubt.
Vomer, Vomis, eyn Pflugeisen/ Schar oder Säch.
Rulla, eyn Reutelsteck.
Occa, eyn Ege.
Rastrum, eyn Räche. Rastellum, eyn Rächlin.
Cylindrus, Voluulus, eyn Wahlbloch.
PASTINVM, eyn Karst. Marra, Rutrum eyn Hawe.
Pala, eyn Schauffel. Ligo, eyn Grabschauffel/ Spatt. Bidens, eyn Zweyzinckig Grabstickel.
Furca, eyn Gabel.
VECTIS, Trudes, eyn Hebel.
Palus, Vallus, eyn Pfal. Pedamen, Pedamentũ, eyn Räbstäcke. Adminiculum, Fulcimentũ, eyn Stütz/ Vndersatz. Stipes, eyn Stock.
Sudes, eyn Zaunsteck.
Vncus, eyn Hacke.
Falx messoria, eyn Sichel. Falx putatoria, eyn Räbmesser. Falx fœnaria, eyn Sänse/ Mäie.
Batillũ, Pectẽ, eyn Rechẽmäie.
Crates, eyn Hurt.
AREA, eyn Tänne.
Actiones) Esse frumentum in areis. Tollere frumentum de area.
Flagellum, eyn Pflegel.
Vannus, eyn Wanne.
Cribrum, eyn Syb. Incerniculum, eyn Reiter.
Incernere, Reiteren/ Beutlẽ.

Rutellum, eyn Korngabel.
Ventilabrum, eyn Wurffschauffel.

VECTVRA, *Aurigatio*, Fuhr. & L. 27. *Vehes*, eyn Fahrt/ Ladung.

Adiuncta.) Difficultas, Periculum vecturæ. *Actiones*) Soluere pro vectura.

Vehiculum, eyn Fuhr/ Karren oder Wagen. *Currus*, eyn Wagen. *Plaustrum*, eyn Lastwagen. *Rheda*, eyn Rollwagen/ Gutsch. *Essedum, Pilentum, Carpētum*, eyn Hangender Wagen. *Bigæ, Carrus*, eyn Karren. *Traha*, eyn Schlitt. *Lectica*, eyn Roßbar.

Adiuncta.) Auratus currus. Triumphale, Impeditiss. Nouum vehiculum. *Actiones.*) Comparare vehiculum. Tollere, Imponere, Collocare in currũ, vel curru. Conijci in plaustrum. Religatum ad currum trahere. Exire currum. Sequi rhedam. Rapere currum aliquò. Vehi curru, rhęda, in essedo: Euehi plostro. Inuehi curru. Ducere, Introducere currum. Inire locũ vehiculis. Reportari curru. Flectere, Sustinere currum. Detrahi de curru. Desilire de rheda.

Vector, Auriga, Agitato, eyn Fuhrmann. & L. 27. *Rhedarius*, eyn Roller. *Carrucarius*, Karrenmann.

Vehere, Vectare, Aurigare, Führen/ & L. 27.

TEMO, die Deichsel am Wagen.

Iugum das Joch/ oder Wag.

Actiones.) Imponere iugum. Iniungere, Arare iugo.

Tympanum, die Karren oder Wagendecke.

Axis, die Achs.

Rota, eyn Radt.

Modiolus rotæ, die Nabe.

Radius, eyn Speych.

Absis, eyn Velge.

Canthus, eyn Radschiene.

Paxillus, eyn Lonne.

FVNIS, eyn Seyl. *Funiculus*, eyn Schnur/ Schnürlin. *Restis*, eyn Strick. *Laqueus*, eyn Band.

Catena, eyn Kette. *Catenula*, eyn Kättlin.

Actiones) Iniicere catenas. Constringere, Soluere catenis.

Lorum, eyn Rieme.

Retinaculum, damit man etwas Auffhelt.

FRENVM, *Freni, orũ*, Zaum. *Habenæ*, d Ziegel am Zaũ. *Capistrum*, eyn Halffter. *Orea*, eyn Mũdstuck/ Gebiß. *Fiscella*, eyn Maulkorb.

Adiuncta) Laxissimæ habenæ. *Actiones)* Egere frenis. Adhibere, Iniicere frenos. Recipere frena, Vti frenis. Adducere)(Remittere habenas. Mordere frenum.

Frenare, Zäumen.

EPHIPPIVM, *vel Ephippia, orum*, eyn Sattel. *Tomices*, Reutküsselin. *Gorsuale*, eyn Ruckendecke.

Antilena, der Brustrieme.

Postilena, der Schwantzrieme/ Afftergeschirr.

Stapes, eyn Steygreyff.

Phaleræ, die Roßzierden. *Bulla*, eyn Spang od' Buckel.

STRIGIL, *Strigilis*, eyn Strigel/ Roßkamm.

Flagellum, eyn Geyssel. *Scutica*, eyn Lederin Geyssel.

Stimulus, *Virga*, eyn Stupffgert/ Spießrute.

Flagellare, Geyßlen.

Calcar, eyn Sporn.

Actiones) Egere, Vti calcaribus. Adhibere, Admouere calcaria.

PECVARIA, Viechzug. *Pastio*, Weidung. *Pascuũ*, & *Pascua, orum*, die Weyd.

Adiuncta) Magnitudo pastionis. Ampla res pecuaria.

Pecuarius, *Pastor*, eyn Vichhirt/ Weydman.

Adiuncta) Diligentissimus pecuarius. Regius pastor.

Pascere, Weyden. *Depascere*, Abweyden.

BVBVLCVS, *Armentarius*, eyn Rinderhirt.

Opilio, eyn Schaffhirt/ Schäffer.

Caprarius, eyn Geyßhirt.

Subulcus, *Porcarius*, eyn Säwhirt.

Equiso, eyn Roßhirt. *Mango equorum*, Roßteuscher/ Roßkamm

Agaso, eyn Eseltreiber.

Camelarius, Kameltreiber.

Baiulus, *Saccarius*, eyn Bürdentrager/ Säcktrager.

Pedum, eyn Hirtensteck.

VENATIO, *Venatus*, Jagũg/ Geiagt. *Captatio*, Fahũg/ Lausterung.

Adiuncta.) Binę, Magnificæ venationes. *Actiones)* Proscribere venationes. Profundere pecunias in venationes &c. Esse venationem aliquo die. Labor, sudor, fames, sitis cursus in venatu. Differri venationem,

Venaticus, zur Jagt gehörig.

Venator, *Captator*, *Vestigator*, eyn Jäger/ Außspäher. *Venatrix*, eyn Jägerin.

Actiones.) Pernoctare in niue, Vri se pati venatores.

Venari, Jagen.

Ad-

(*Adiuncta.*) Studiosum esse venandi. Alacritas mira in venando. Exerceri, Nancisci feras, Capere aliquid venando.

AVCVPIVM, Vogelfahung.

Auceps, Auiarius, eyn Vogler.

Aucupare, ri, Voglen / Vögel fangen.

VENABVLVM, eyn Jäger spieß / Schweinspieß.

Rete, Cassis, Plaga, eyn Garn.

Reticulum, eyn Netzlin.

Adiuncta.) Maiores plagæ. Tenuissimo filo factum reticulum, minutissimis maculis. *Actiones.*) Texere plagas, rete. Ponere, Tendere plagam. Conijcere, Incurrere, Incidere in plagas.

Irretitus, Circumretitus, im Garn verstrickt.

Irretire, Circumretire, ins Garn bringen / Verstricken.

MACVLA, eyn Mäsch.

Varæ, ri, die Garnstänglin, oder Gäbelin.

Tendicula, læ, arum, Strick / Rick / Lätsch.

Calamus, eyn Leimrut.

PISCATIO, Fischerej / Fischung.

Piscator, eyn Fischer. *Piscatrix*, eyn Fischerin. *Piscarius*, eyn Fischhändler.

Piscari, Fischen.

OBIA, Lemunculus, eyn Fisch erschifflin / Weydling.

Verriculum, Sagena, eyn Spreyt od' Zuggarn. *Funda*, eyn Wurffgarn. *Excipulus*, eyn Fachfeymer.

Nassa, eyn Reuß. *Sirpiculus*, eyn Grundelreuß. *Fiscella*, eyn Fischkorb.

Hamus, eyn Angel.

Hamiota, der mit dem Angel fischet.

Bolus, eyn Wurff oder Zug.

DE ARTIBVS ALIMENTVM PRAEPARANTIBVS.

Locvs LXIX.

MOLITVRA, das Mülwerck.

Molitor, eyn Müller. *Molitrix*, eyn Müllerin.

Molere, Mahlen.

MOLA, Moletrina, eyn Mühl.

Pistrinum, Stampffmühl.

Alata mola, Windmühl.

Actiones.) Tradere, Detrudere aliquem in molam. Operam dare molis.

Molaris, zur Mühl gehörig.

TYMPANVM, eyn Mühlrad.

Lapis molaris, eyn Mühlsteyn.

Pilum ruidum, eyn Stempffel.

Arca pollinaria, eyn Beutelkast.

Excussorium, Pollinarium, eyn Beutel.

PISTVRA, *Panificium*, das Beckenwerck / Pfistorej.

Pistor, Panifex, eyn Beck / Pfister.

Pinsere, Pinsare, Knetten / Bachen.

MACTRA, eyn Multe.

Magis, eyn Knettbret.

Furnus, Clibanus, eyn Bachoff.

Infurnibulum, eyn Brotschüssel.

OPSONATVS, Einkauffung / oder zubereytung der Kichen Speiß.

Opsonator, der Kuchenspeiß zurüstet.

Opsonare, ri, Kuchenspeiß bereyten.

LANIATVS, Metzigung / Fleyschhawung.

Laniarium, Laniena, Carnarium, Metzigt.

Lanius, Lanio, Carnarius, eyn Metzger.

Laniare, Metzigen.

FARTVRA, Måstung / Füllung.

Fartor, eyn Måster / Kutler.

Farcire, Måsten / oder Füllē.

SALARIVS, *Salsamentarius, Cetarius*, eyn Gremp / der gesaltzene Speiß verkaufft.

Mellarius, eyn Måttmann.

Cupedinarius, eyn Pastetenmacher. *Libarius*, eyn Fladenbacher.

Tragematopola, eyn Zuckerbacher.

Olearius, eyn Ohlman.

COQVINARIA, die Kochkůst.

Coctio, Coctura, Kochung.

Coquina, Popina, Ganea, eyn Gartkuchen / Pråterej.

Adiuncta) Teterrima, Tenebricosa popina. *Actiones.*) Consumere tempus in popinis. Stare in nidore ganearum. Extrahi ex popina.

Coquus, Popinarius, eyn Koch / Gartkuchenhalter. *Archimagi-*

magirus, Kuchenmeyster.
Focaria, eyn Kuchenmagd.
Coctus, Decoctus, Gekocht.
Coquere, Kochen. *Percoquere*, Außkochen. *Recoquere*, Widerumb Kochen.
CAVPONARIA, Wirtschafft.
Caupona, Cauponula, eyn Wirtßhaus. *Taberna*, eyn Trinckstuben. *Hospitium, Diuersorium*, L. 11.
Adiuncta.) Diuertere in tabernam. Delitescere in cauponula.
Caupo, Tabernarius, eyn Würt. *Oenopola, Vinarius*, eyn Weinschenck. *Cereuisiarius*, eyn Bierbrawer/ Bierschenck.
Cauponari, Würtschafft treiben.

DE ARTIB. AD CVLTVM CORPORIS SERVIENTIBVS.

Locvs LXX.

MEDICAMENTARIA, Apoteckerej.
Medicamentum, Pharmacum, eyn Artznej & *L. 62.*
Medicamentarius, Pharmacopola, eyn Apotecker.
VNGVENTARIA, Salbenkrämerej.
Vnguentum, eyn Salbe. *Vnctio, Inunctio, Vnctura*, Salbung.
Adiuncta) Alabaster plenus vnguenti. Meliora, Acerrima, suauitate condita, moderata vnguenta. Seruilis vnctura. *Actiones*) Delectari, Vngere vnguentis. Sumere vnguenta. Perfricare, Oblinere, Delibutum, Affluentem esse, Nitere vnguentis.
Vnguentarius, eyn Salbenkrämer. *Vnctor*, eyn Salber.
Circulator, Circumforaneus medicus, eyn Teriackskrämer.
Vngere, Salben. *Perungere*, wol Salben.
AROMATARIVS, Aromatopola, eyn Specerejkrämer.
Herbarius, eyn Kräutler.
Veterinarius, eyn Roßartzt.
CHIRVRGIA, Chirurgice, Wundartzenej.
Chirurgus, eyn Wundartzt.
Lithotomus, eyn Steynschneider.
TONSVRA, Schärung.

Tonstrina, eyn Schärstube.

Tonsor, eyn Schärer. *Tonstrix*, *Tonstricula*, Schärerin.

Tondere, Schären.

BALNEAE, eyn Bad/ Badstube. *Lauatio*, *Lauacrum*, eyn Wasserbad. *Ablutio*, Abwäschung.

Balneator, eyn Bader. *Balneatrix*, Baderin.

Lauare, Baden/ Wäschen.

Fricatio, *Frictio*, *Frictus*, Kratzung.

Fricare, Kratzen. *Refricare*, wider Auffkratzen.

Scarificio, Schräpffung.

Scarificare, Schräpffen.

Phlebotomia, *Incisio venæ*, Aderlassung.

Venam secare, *vel incidere*, Aderlassen.

PYXIS, eyn Büchs darinn man Salben ꝛc. hat. *Narthecium*, *Myrothecium*, *Alabaster*, eyn Salbenbüchs.

Cucullus, eyn Wartzbrieff.

Adiuncta.) Plenus vnguenti alabaster. Cōmentitia, Veneni pyxis. *Actiones*) Porrigere, Tradere pyxidē. Promere de narthecio.

Lingula, eyn Schäuffelin.

Forpex, *Forpicula*, eyn Haarschär.

Nouacula, *Culter tonsorius*, eyn Schärmässer.

Scalprum, *Scalpellum*, eyn Laaßeiselin.

Actiones.) Adhibere scalpellum. Resecare scalpello.

CONCHA, *Labrum*, eyn Schärerbecken.

Excipulū, eyn Laaßpfännlin.

Cucurbitula, eyn Schräpffhörnlin.

FORFEX, *Odontagra*, *Dentarpaga*, eyn Zahnzang.

Dētiscalpiū, eyn Zahngrübel.

Auriscalpiū, eyn Ohrlöffelin.

Cauteriū, eyn Brenneisen.

FIBVLA, eyn Hafft.

Fascia, *Fasciola*, eyn Binde.

Mitella, eyn Halßbinde/ Armbinde.

Emplastrum, eyn Pflaster.

Turunda, eyn Meysel/ Schliessen.

DE VESTIARIIS ARTIBVS.

LOCVS LXXI.

LANI-

LANIFICIVM, Lanicium, Wollwerck. Carminatio, Wollenkåmmung.

Lanifex, Lanarius, Wollenbereyter. Carminator, Wollenkåmmer.

Carminare, Wollkåmmen/ oder streichen.

LANA, Woll. Gossypium, Baumwoll. Flocus, Tomentum, Schårwoll/ Flock. Sericum, Seiden. Bombycina, orum, Seidenwath.

Laneus, Wüllen. Gossypinus, Baumwüllin. Sericus, Holosericus, Bombycinus, von Seiden.

LINARIVS, Lintearius, eyn Hånffer od' Leinwathånler.

Linum, Flachs. Cannabis, Hanff. & L. 15. Stupa, Müschelhanff/ Kauder.

Lineus, Flåchsin. Cannabinus, Hånffin. Stupeus, von Kauder.

PENSVM, Stamẽ, Kuncklete/ angelegt Wollen/ Flachs.

Filum, eyn Faden.

Adiuncta) Vberius, Crassum, Tenue filum.

Glomus, eyn Klåwel.

TEXTVRA, Textus, Wåbũg. Textum, eyn Wåb. Intertextum, Gewürckt arbeyt.

Textrina, Textrinum, eyn Wåberwerckstatt.

Textus, Contextus, Intextus, Gewåben/ Eingewåben.

Textor, eyn Wåber. Textrix, eyn Wåberin. Linteo, eyn Leinenwåber. Sericarius, eyn Seidenwåber. Barbaricarius, eyn Wircker. Limbolarius, Acupictor, eyn Seidenstricker. Plumarius, Polymitarius, eyn Bildwerckwåber/ Sergenwåber.

Texere, Detexere, Wåben. Retexere, Auffweben.

Pecten, das Wåberblat am Stuhl.

Licium, Scapus, das Gereiss/ Wåbergeschirr.

Iugum, Liciatoriũ, der Wendelbaum.

Radius, eyn Wåberschifflin.

Panuellium, eyn Spul im Schifflin.

Tela, eyn Wåb. Stamen, der Zettel. Trama, Subtegmen, der Eintrag.

Actiones) Texere, Retexere telã.

Pãnꝰ, Thuch. Pãniculꝰ, Tüchlin.

lin. *Linteũ, Linamentũ* Leininthuch/Leinwath. *Carbasus*, Köstliche Leinwath.

Linteus, von Leinwath. *Carbaseus*, võ Köstlichẽ Leinwath.

FVLLONICA, Walckerkunst/ oder arbeyt.

Fullonicum, eyn Walcke..

Fullo, eyn Walcker/ Bleycher. *Lotrix*, eyn Wäscherin.

TINCTVRA, Färberej. *Tinctus, Infectus*, Färbung.

Baphia, um, ort da mã Färbet.

Tinctor, Infector, eyn Färber.

Tingere, Tuncken/Färben.

SARTOR, Sarcinator, eyn Schneider. *Interpolator, Mango*, eyn Altgewänder/ Hosenflicker.

Sarcire, Näien/Flicken.

Forfex, Acus, Digitale, v. L. 41.

PILEO, eyn Hutmacher.

Pellio, eyn Kürßner.

Coriarius, eyn Lederbereyter/ Gärber. *Alutarius*, eyn Weißgärber.

SVTVRA, Schusterwerck.

Sutrina, Schusterwerckstatt.

Sutor, Calceolarius, eyn Schuster. *Solearius*, eyn Sohlenmacher. *Cerdo, Veteramentarius sutor*, eyn Schuchflicker.

Suere, Flicken.

Subula, eyn Seule/Aale.

Scalprum sutoriũ, eyn Kneibmesser.

Filum sutorium, Schuchmaer traath.

Calopodium, Modulus, eyn Leyste.

ZONARIVS, eyn Gürtler.

Fibularius, eyn Spängler.

RESTIO, eyn Seyler.

Ephippiarius, eyn Sattler.

DE GRAPHICIS ARTIFICIIS.

Locvs LXXII.

PICTVRA, die Mahlerkunst/od' Gemäldt. *Picturæ ars, artificiũ, scientia.*

Adiuncta.) Esse in aliquo scientiam picturæ, Pingere scire, aut nescire. Vti pictura.

Pictus, Gemahlt *Depictus*, Abgemahlt. *Expictus*, Außgemahlt.

Adiuncta) Nihil pictius. Nimis depictus. Bene pictus.

Pictor,

Pictor, eyn Mahler. *Pigmentarius*, der Farben macht/ oder verkaufft.

Adiuncta.) Summus, Malus pictor. *Actiones.*) Variare colores, Absoluere formam, pictorem.

Pingere, Mahlen. *Depingere*, Abmahlē. *Exprimere*, außtrucklich Mahlen.

Concha, Mahler Muschele.

Peniculus, *Penicillus*, eyn Bēsel/Benselin.

Cælatura, die Formenschneiderkunst. *Sculptura*, Bildschnitzlerej. *Statuaria*, die Bildhawerkunst.

Cælator, eyn Formenschneider. *Sculptor*, *Statuarius*, eyn Bildschnützler.

Cælare, Außgraben/Außstechen. *Sculpere*, *Exsculpere*, Bildwerck schnützlen/oder graben.

Cælum, eyn Grabstichel/ Schroteisen.

TYPOGRAPHIA, *Chalcographia*, Buchtruckerkunst/ Truckerej. *Ars excusoria*.

Typographus, *Chalcographus*, *Excusor*, eyn Buchtrucker.

Excudere, *Imprimere*, Buch trucken.

Operæ typographicæ, Truckergesellen. *Compositor*, eyn Setzer. *Impressor*, eyn Trucker.

Typus, *Character*, eyn Buchstab.

Loculi, *Capsulæ*, Schrifftkåstlin.

Prælum, eyn Preß.

Sphæra, eyn Ball.

Atramentū, Schwartze farb.

Minium, Rote farb.

FVSOR *typorū*, eyn Schrifftgiesser.

BIBLIOPEGVS, *Cōpactor*, eyn Buchbinder.

Compingere, Einbinden.

DE FABRILIBVS ARTIFICIIS.

ARCHITECTVRA, *Fabrica*, Bawmeysterej.

Adiuncta.) Prudentia architecturæ. Honesta ea ars. *Actiones.*) Opus esse fabrica. Habere fabricam. Præesse fabricæ.

Architectus, eyn Werckmeyster/ Bawmeyster. *Faber*, eyn Werckmann. *Opifex*. *Aedificator &c. infrà.*

Adiuncta.) Optimus faber, Bell°, Malus architectus *Actiones*)Adhibere architectos. Cogere fabros, facere rem. Perspicere cū fabris domum: Peragrare villas cum architectis. Non habere architectum.

Fabrilis. zum Werckman gehörig.

Architectari, mit Bawen vm̄gehen *Fabricare, ri,* Bawē.

Adiuncta)Optimè architectari. Tanto artificio, Incredibiliter fabricari.

Fabrè, Affabrè, Wercklich/ Künstlich.

AEDIFICATIO, *Exædificatio, Fabricatio, Fabrica,* Bawung/Auffbawung. *Constructio, Extructio,* Erbawung. *Substructio,* Underbawug. *Instauratio,* Auffrichtung.

Adiuncta.) Immensa & intolerabilis ædificatio. Insanæ substructiones. Magna & ornata, Artificio tanto facta constructio. Diligens, Admirabilis, Incredibilis fabrica. Apta cōstructio. *Actio)* Fabricari constructionem. Impedire, Abijcere ædificationē.

Aedificatus, Coædificatus, Exædificatus, Fabricatus, Extructus, Gebawt/Erbawt.

Aedificator, eyn Bawmann/ Bawherr. *Fabricator, Structor,* eyn Auffbawer.

Adiuncta) Multi structores. Præstans ędificator. *Actiones.)* Existere ędificatorē. Agi rē structoribus.

Aedificare, Bawen. *Coædificare, Exædificare,* Auffbawen. *Reædificare,* widerum̄ Bawē *Fabricare, ri,* Wercken. *Construere, Extruere,* Auffbawē. *Substruere,* Underbawen.

Adiuncta.) Altiùs, Ad cœlum extruerę. Lautiùs, Infinito sumptu, Bene, Bellè, Strenuè, Celeriter ædificare. Mirabiliter fabricari. Publicè ædificari.

DEMOLITIO, Abbrechung eynes Gebäwes. *Euersio,* Verstörūg. *Ruina,* Einfallūg. *Minæ,* Hangēde ding.

Adiuncta.) Perdifficilis demolitio. *Actiones.)* Metus ruinarum. Inferre euersionem tectis. Fieri demolitionem. Oppressum ruinâ interire. Res sublatæ demolitione.

Destructilis, Zerbrüchlich. *Ruinosus,* Bawfällig.

Demoliri, Destruere, Abbrechen. *Diruere,* Niderfällē. *Ruere, Corruere, Concidere,* Einfallen.

Rudus, Rudetum, Geröhr.

Ruderare, mit Geröhr beschütten.

MATERIA, *es,* Holtz/oder Materi darauß man bawet.

Adiuncta) Tanta materies. Lignea, Culta, Siluestris, Facilis

&c. materia. *Actiones*) Dare, Habere, Conuehere, Aduehere, Adhibere ad ædificandum materiam. Vti materia. Vti, Subtrahere materiam.

Materiatus, von Zeug oder Materj.

Adiuncta.) Malè materiatæ ædes.

Materiarius, der Holtz oder Materj zů Baw verschaft.

Faber tignarius, Zimmerman.

Arcularius, *Capsarius*, *Scriniarius*, eyn Schreiner.

Plectropœus, eyn Lauten oder Instrument macher.

Tornio, *Tornator*, eyn Träier.

Carpentarius, *Plaustrarius*, eyn Wagner.

Doliarius, *Vietor*, eyn Kieffer.

Naupegus, Schiffzimmerman.

Scādulariꝰ, Schindelspalter.

Coroplathus, Puppēmacher.

Instrumentum, Werckzeug. *Machina*, *Machinatio*, Rüstzeug.

Actiones.) Comparari, Commoliri, Adhibere machinam. Contorquere, Mordere aliquid machinatione.

Catradomus, Zug od' Kran.

Trochlea, eyn Schrube.

Phalangæ, Wahlen.

Fistuca, eyn Schlägel.

Cuneus, eyn Speitel. *Cuneolus*, eyn Speitlin.

Securis, eyn Axt. *Bipennis*, eyn Beiel.

Adiuncta.) Grauior securis. *Actiones*) Infligere securim. Percutere, Ferire, Præcidere, Necare, Ferire securi.

Secare, Hawen/ Schneiden.

Resecare, Behawē & L. 27.

Ascia, eyn Breytaxt. *Dolabra*, eyn Hobel. *Dolabella*, eyn Höbelin.

Dolare, Hobiē. *Edolare*, Behoblen.

Serra, eyn Sege. *Serrula*, eyn Seglin.

Terebra, eyn Borer. *Terebellum*, eyn Börerlin.

Terebrare, Boren.

Circinus, eyn Zirckel damit man Kreyß macht.

Norma, eyn Winckelmeß.

Regula, eyn Richtscheidt/ Lineahl. *Libella*, eyn Richtscheid mit der Wag. *Perpendiculum*, eyn Bleiwag.

Linea, eyn Rißschnur.

Clauus, eyn Nagel. *Impages*, höltzin Nagel. *Subscus*, Preißholtz/ Klammer.

Gluten, *Glutinū*, *Colla*, Leim.

Assula, Hobelspän. *Schidia*, Zimerspän. *Scobs*, Sägmähl.

LAPI-

LAPICINA, *Lapidicina*, Steynbruch/Steyngrub.

Lapicida, Latom9, eyn Steynmetz. *Cementarius, Faber murari9*, eyn Mawrer. *Tector*, eyn Tüncher/

Laterarius, eyn Ziegler. *Calcarius*, Kalckbrẽner/Brenmeyster.

Vitriarius, eyn Glaser.

FIGLINA, *Figulina*, die Hafner Kunst/od' Werckstatt.

Figulus, Haffner/Kachler.

Mortarium, eyn Mörtelpfañ.

Rutrum, eyn Mörtelhaw.

Trulla, eyn Kölle.

Penicillus tectorius, eyn Weißbensel.

METALLARIVS, *Metallicus*, eyn Ertzknapp

Aurifex, Aurifaber, eyn Goldtschmidt. *Vascularius*, eyn Geschirrmacher. *Annularius*, Ringmacher/ Goldtarbeyter. *Gemmarius*, eyn Jubilier.

Bractearius, Goldtschlager.

Monetarius, eyn Müntzer.

Aerarius faber, eyn Kupfferschmidt / Keßler.

Aeramentarius fusor, eyn Rothgiesser.

Stannarius, eyn Kandtengiesser.

FERRARIVS *faber*, eyn Schmidt/Eisenschmidt.

Serarius, Claustrarius, eyn Schlosser.

Automatarius, eyn Awrenmacher.

Cultrarius, Messerschmidt.

Armamentarius, eyn Waffenschmidt.

Thoracopœus, eyn Blattner. *Polio, Politor*, eyn Polierer/ Schwärt oder Harnischfäger.

Carbonarius, eyn Kohler.

Vstrina, eyn Eß inn der Schmidten.

Follis, eyn Blaaßbalck.

Incus, eyn Amboß.

Forceps, eyn Zang.

Malleus, eyn Hammer. *Malleolus*, eyn Hämmerlin.

Lima, eyn Feiel. *Planula*, eyn Glattfeiel.

DE QVAESTVOSIS ARTIBVS.

Locvs LXXIV.

ARGENTARIA, der Wächsel. *Mēsa*, Wächselbanck. *Quæstus*, *Fœneratio*, *Vsura &c.* Wucher / L. 50.

Adiuncta) Maxima, Non ignobilis argentaria. *Actiones.*) Facere, Dissoluere argentariam. Numerare à mensa.

Argentarius, *Mensarius*, *Danista*, eyn Wächßler. *Quæstuarius*, *Fœnerator* L. 50.

NEGOTIATIO, *Negotium*, Gewärb / Handel / Handthierũg. *Mercatura*, Kauffmannschafft. *Nundinatio*, Krämerej.

Adiuncta.) Magna & copiosa mercatura)(Tenuis: Negotia magna, ampla, expedita. Quæstuosa, Quęstuosissima, Turpiss. mercatura. Vetus negotiatio. Noua nundinatio. *Actiones.*) Operam dare mercaturæ. Facere mercaturas: Fieri nundinationem. Contrahere, Habere negotia. Mittere in negotium. Proficisci ad negotiationem, mercaturam. Colligere reliquias negotiationis. Gerere negotium.

Nũdinæ, *Mercatus*, eyn Meß / Jarmarckt. *Forum*, der ort des Marckts. *Emporium*, eyn Gewerbstatt / Handelstatt.

Adiuncta) Tantus mercat⁹. Multę nundinæ, fora. Celebritas mercatus. Turpiss. Domesticus mercatus. Flagitiosissimæ nundinæ. *Actiones.*) Indicere, Instituere, Haberi mercatum. Proficisci ad mercatum.

Negotiator, *Negotians*, eyn Handelsmann. *Mercator*, *Nundinator*, eyn Kauffmann / Krämer. *Magnarius*, grosser Gewärbsmañ. *Propola*, eyn Fürkäuffer. *Tabernarius*, eyn Krämer im Gaden. *Circumforaneus*, *Circuitor*, eyn Kramträger. *Institor*, Factohr.

Adiuncta.) Germanus, Mediocris, Improbus, Obscurissimus negotiator. Impudentia negotiatorum. Opifices tabernarij, & fex ciuitatis. Vetus negotiator. *Actiones.*) Negotiari, Mercari, Vendere negotiatorem. Concitare tabernarios. Vexare negotiatores. Resistere impudentiæ. Comprimere negotiatorem.

Negotiari, Handlen / Kauffmañschaft treiben. *Contrahere*, *Emere*, *Vendere* v. L. 50.

MERX, vel *Merces*, *Mercimo-*

niũ, Wahr. *Promercalia*, außgelegte Wahren.

Adiuncta.) Fallaces & fucosæ merces. *Actiones.)* Suppeditare merces aliquibus. Venditare, Continere, Partiri merces.

TABERNA, eyn Laden/ Kram. *Cadurcum*, eyn Kramdecke. *Nidi*, Kramthälin.

Oenopolium, eyn Trinckstube.

Myropolium, eyn Apotecke.

Libraria, *Taberna*, eyn Buchladen. *&c.*

NAVICVLARIA, Schifferhandtierung.

Nauicularius, *Nauiculator*, eyn Schiffherr.

Nauigatio, *Velificatio*, Schiffung. *Præternauigatio*, Fürschiffung.

Adiuncta) Longa, Bona, Amanda nauigatio. Felicitas, Periculum nauigationis. Perdifficilis nauigatio: Difficultas, Labor nauigationis. Odiosa, Hyberna, Hyemalis nauigatio. *Actiones.)* Cõsulere, Committere se nauigationi: Curam, Rationem habere nauigat. Vti facultate nauigandi. Abire, Transmitere, In portum venire nauigatione. Consumere nauigationem. Mutari velificationem. Morari aliquẽ, Omittere nauigationem.

Nauta, eyn Schiffmañ. *Nauigans*, *Vector*, *Conuector*, der mit im Schiff fähret.

Adiuncta). Numerus certus, Tantum nautarũ. Ingrati vectores. *Actiones.)* Imperare, Exigere, Accipere, Habere nautas. Vti conuectore. Festinare nautas. Terrere nauigantes: Timidi & perterriti vectores. Dimittere, Missos facere nautas.

Nauticus, *Naualis*, zur Schiffen/od' Schiffahrt gehörig.

Nauigare, Schiffen *Enauigare*, Außschiffen. *Renauigare*, widerumb Schiffen. *Velificari*, *Soluere*, Säglen.

Adiuncta) Plenissimis velis, Certa ratione, Considerate, Diligenter, Explorate, Caute, Tuto, Sine timore, nausea, *Recte*, Commode, Comodiss. Strenue, Bellissime, Feliciter, Prospere, Secũdissime, Ex sententia, Celeriter, Expeditiùs, Temere, Incerto cursu, Tarde, Incõmode, Periculose nauigare: Difficultas, Negotium, Periculum nauigandi.

GVBERNATIO, Schiffleytung. *Ars gubernandi*,

Gubernator, *Nauclerus*, eyn Schifführer oder leyter/ Stürmañ *Rector nauis*.

Adiuncta) Bonus, Summus, Scientiss. gubernator. *Actiones.)* Vti gubernatore. Sedere in puppi, clauũ tenere, Falli, Peccare, Nauem euertere gubernatorẽ.

Gubernare, eyn Schiff leytẽ.

Adiuncta.) Bene) (Male, Directiùs gubernare. Scientia, Ars, Negligentia in gubernando.

REMIGATIO, *Remigium*, die Ruderung.

Remex, Ruderknecht/Boßknecht. *Portitor*, eyn Färg/ der vber Wasser führt.

Adiuncta.) Eximia vis remigũ. *Actiones*) Imperare, Exigere remiges. Explere numerum remigum, Perferre aliquē, Inhibere, Sustinere, Dimittere remiges: Missio, Dimissio remigum.

Remigare, Ruderen.

Adiuncta.) Paululùm, Alio modo remigare.

Portorium, Naulum, Schifferlohn.

NAVFRAGIVM, Schifbruch

Adiuncta.) Maximũ, Miserrimũ, Totũ, Vniuersum naufragium. *Actiones*) Facere, Fieri naufragium. Versari in naufragio. Intueri naufragiũ. Enatare, Eijci, Expelli, Perire, Amittere aliqd naufragio. Colligere & reficere naufragum.

Naufragus, Schifbrüchig.

Actiones.) Natare, Manus extendere, Tollere &c. naufragium.

Naufragare, ri, Schifbruch leiden.

NAVIS, Nauigiũ, eyn Schiff. *Nauicula, Nauigiolum*, eyn Schifflin. *Scapha*, Nächlin. *Linter, Lintriculꝰ, Cymba*, eyn Weydling. *Corbita*, eyn Lastschiff. *Hippago*, eyn Nähe/Roßschiff. *Actuariũ, Celox*, eyn schnell Jagschiff. *Ratis*, eyn Floß.

Adiuncta.) Magna, Maxima, Longa nauis. Parua nauis: Perparuũ, Paruulum, Minutum nauigiũ. Multæ, Complures naues: *Multitudo*, Numerus nauium. Pauciores naues. Inopia, Difficultas)(Facultas nauium. Bona, Idonea nauius. Probum, Luculentum, Egregium, Ornatum, Armatum nauigium. Tuta, Fidelis, Incredibili celeritate, Aperta)(Cōstrata, Rostrata, Oneraria, Onusta, Instructa, Parata, Plena, Semiplēa, Referta, Inanis, Exinanita nauis. Dissolutũ, Dissipatũ nauigiũ. *Actiones*) Imperare, Debere, Poscere, Exigere, Facere, Conficere, Construere, Ædificare, Parare, Comparare, Instruere, Dare, Præbere, Sumere, Accipere, Contrahere naues. Confirmari, Vti nauibus. Conscendere nauem, in scaphā: Conferre, Recipere se in nauim. Confugere in schapham. Committere se nauigio. Collocare aliquos in naui imponere, Conijcere, Cōtrudere in naues. Perficere, Prępōere, Præesse nauibus. Gubernare, Moderari nauim, nauigiũ. Mittere, Dimittere nauē. Proficisci naui, nauigio: & Naues proficisci: Ire, Nauigare, Profugere aliquò nauigio. Moueri, Cōcitari, Tenere, Retinere cursũ suũ, Petere locũ nauī. Traijcere nauicula. Trāsire ratibꝰ. Peruagari nauiculas. Vehere onus naui: Ratē vehi: Cōuehere aliqd litribus. Portare aliqd, Deportare, Trāsportare, Exportare nauī, vel naui. Cōficere Cursũ suũ nauī. Adoriri, Opprīere, Expugnari, Amittere, Diffugere, Disijci, Capere, Abducere nauē. Eijcere, Exturbare e naui. Euertere, Expellere, Frāgere, Perforare, Corrūpere, Præcidere, Incendere, Inflāmare nauim. Dissolui, Dissipari nauigiũ. Relinqre

nauim)(Remanere in naui: Opitulari ei. Conseruare, Asseruare, Recipere, Restituere naues. Euadere ex periculo, Deferri, Conijci in portum, Appellere alicubi nauim: Appelli nauigijs. Applicare nauim ad locum: Aduehi naui: Adducere, Deducere naues. Accedere, Adire, Venire aliquò naui. *Cogere, Prouehi* in portum, Petere portum. Collocare in portu nauim. Exire, Egredi è naui. Exinanire nauem.

Carina, der Schiffboden.

Aluus, Venter nauis, d' Bauch am Schiff.

Prora, Rostrum, der Schiffschnabel/Bieten.

Puppis, der hindertheyl des Schiffs / Schnarzen.

Malus, d' Mast/Segelbaum.

Actiones) Erigere, Scandere malum.

Antenna, die Segelstang.

Armamenta nauis, Schiffzeug.

Remus, Tonsa, eyn Ruder/Rieme. *Contus*, eyn Stachelruder. *Palmula*, Lapp.

Adiuncta.) Numerus, Impetus, Pulsus remorum. Inflexus, Infractus remus. *Actiones*.) Propellere, Nauigare, Pellere vndam remis. Trahi remum. Fugere aliquid remis velisq;. Intermitti impetum remorum. Sustineri remos.

Gubernaculum, Clauus, das Stürruder.

Actiones) Accedere ad gubernaculum. Tenere, Commouere clauum. Abijcere gubernaculum.

Velum, Carbasum, der Segel. *Ala*, eyn Flügel.

Adiuncta) Plenissima vela. *Actiones*.) Facere, Fieri, Pandere, Dare vela. Prouehi, Nauigare velis passis. Contrahere vela.

Anchora, eyn Ancker. *Harpago*, eyn Schiffhacke.

Adiuncta.) Præcidere, Soluere anchoras.

Rudens, eyn groß Schiffseyl. *Prymnesium, Retinaculum*, eyn Seyl damit man das Schiff anmäret. *Anchorale*, das Anckerseyl.

Bolis, eyn Grundkloß.

Onus, Schifflast. *Saburra*, grober Sandt damit man das Schiff beschweret.

Actiones.) Vehere onus. Commeare cum oneribus. Asseruare onus.

Nautea, Sentina, die Grundbrüe.

Antila, eyn Pumpe/Schöpffzeug.

Sentinare, die Grundbrüe außschöpffen.

DE LVDICRIS EXERCITIIS.

LOCVS LXXV.

LVDVS, eyn Spiel. *Ludi, Munus, Spectaculum*, eyn gemeyn Schawspiel. *Lusio, Lusus*, Spielung. *Ludicrum*, etwz Schimpfflichs/Kurtzweiligs. *Prolusio, Proludium* eyn Vorspiel.

Adiuncta) Magni, Maximi, Mediocres ludi. Celebritas max. Coetus solennes ludorum. Multæ lusiones. Bini, Trini, Magnifici, Magnificētiss. Sumptuosi ludi, munera: Magnificentia ludorum, munerum. Ampliss. munus. Apparatiss. ludi, spectaculum. Elegantia, Ornatus ludorum. Casti, Castiss. Sanctiss. ludi. Dignitas, Religio, Solennia, Iusta, Honos, Voluptas Lætitia, ludorum: Lætiores, Grati, Quàm gratiss. Min' diligentes pollutiq; ludi. Laboriosæ lusiones. Scenici, Gymnici ludi. Gladiatorius, Talarius, Talorum, Pilæ ludus. Publici, Plebei, Antiquiss. Noui ludi.

Actiones) Amare, Desiderare ludos, munera. Excogitare ludū. Dare munus, ludum, spectaculū. Suggerere ludū. Curare ludos, munera. Curatio, Administratio ludorum, munerum. Parare, Apparare, Comparare ludos: Apparatus, Apparatio ludorum, munerum. Facere, Fieri, Committere, Celebrari ludos: Comissio, Celebratio ludorum. Venire, Accedere ad ludos, in spectaculū. Committere se ludis, theatro. Interesse ludis. Spectare ludos, spectaculum. Aspicere ludos, Delectari, Oblectari, Duci ludis, lusionibus, spectaculo. Teneri, Constrictum esse ludis, lusionibus, spectaculis. Contemnere, Conturbare, Polluere, Maculare, Traducere ad metum, Comperendinare, Prætermittere, Intermittere, Perimi, Tolli ludos. Carere ludis. Instaurari, Confici ludos: Instauratio, Missio ludorum.

Ludicer, Ludicrus, zum Spiel oder Schertz gehörig.

Ludius, Ludio, eyn Spielmann.

Lusor, Ludens, eyn Spieler.

Collusor, Spielgesell.

Ludere, Spielē. *Lusitare*, offt Spielē. *Colludere*, mit Spielen. *Proludere*, vor Spielen.

Adiuncta.) Bene, Optimè, Studiosè ludere. Honesta exempla, Modus, Licentia ludendi.

THEATRVM, *Scena*, eyn Schawplatz. *Proscenium*, der Platz vor den Hüttlin. *Cauea, Circus*, die Sitze der Zuseher.

Adiuncta) Magnum, Maius, Frequentissimum theatrum. Magnificen-

gnificentia, Magnus ornatus scenæ. Commune theatum. Prima, Vltia cauea. *Actiones*) Imittere, Prodire, Redire, Irrumpere in scenam. Locum dari in circo. Esse in scena. Seruire scenæ. Exerceri penes scenam. Spectare in cauea. Explodi è scena. Decedere de scena. Exire è theatro, de cauea.

Theatralis, Theatricus, Scenicus, zum Schawplatz/ oder Schawspiel gehörig.

SPECTATOR, eyn Zuseher.

Theatrum, Scena, pro spectatoribus.

Adiuncta) Magnum, Maius, Frequentiss. Bellum theatrū. *Actiones.*) Habere theatrum aliquod. Reclamare theatra.

Spectare, Schawspiel sehen.

HISTRIONIA, *Histrionica*, die kunst Schawspiel zuhaltē.

Actio, die Handlung im Schawspiel. *Comœdia, Tragœdia &c.* L. 59.

Histrio, Scenicus, Actor, eyn Schawspieler. *Persona, Personatus* der eyn Person verwaltet. *Comœdus, Tragœdus*, der eyn Comœdi oder Tragœdi handelt. *Mimus*, eyn Bossierer im Spiel.

Adiuncta) Optimus, Industrius, Diligentissimus, Sumus actor, artifex. Prudentia, Verecundia scenicorum. Leuis ars histrionia. Ficta, Muta, Heroica persona. *Primus*)(Nouiss. histrio. Malus actor. Pessimus, Inexercitatus histrio. Inepti gestus histrionis. Stulta, Fœda, Sua, Aliena persona. *Actiones*) Imponere, Suscipere, Sustinere, Inducere, Introducere, Tractare, Agitare personam: Versari in persona. Actorem esse personæ: Peragere fabulam. Spectare mimos. Videre histriones. Placere comœdum, aut tragœdum. Laudare personatum. Mouere se extra numerum, Exsibilari, histrionem.

Agere, Agitare, Tractare, Spielen. *Peragere*, außspielen.

Adiuncta) Præclarè tractare personam. Dolenter agere.

CHORVS, die Sängerej beim Schawspiel.

Choragus, der die Sänger führet.

Aulæum, Siparium, die Decke/ oder Fürhänge im Spielblatz.

Actiones.) Tollere aulæum.

ATHLETICA, die Kämpffer kunst. *Palæstra, Pugilatio, Pugilatus*, Kampffspiel / Fächtschul. *Lucta, Luctatio*, Ringerspiel. *Colluctatio*, mit Ringung. *Certāē, Pugna, Dimicatio &c.* L. 36.

Adiuncta.) Magna, Incerta luctatio. Modica, Priuata palæstra. *Actiones*) Studio esse alicui palæstram:

ſtram: Inſtitutus palæſtra. Vti palæſtra. Redire à palæſtra.

Athleta, Palæſtrita, eyn Kämpffer. *Gladiator, Pugil,* eyn Fächter. *Luctator,* eyn Ringer.

Adiuncta) Bonus, Mediocris gladiator. Inexercitati pugiles. Amens, Furioſus, Sceleratus, Sceleratiſſ. Nequiſſimns, Crudeliſſimus, Nobilis, Vetus, Vetul' gladiator. *Actiones*) Exerceri gladiatores, athletas. Probatio gladiatorum. Colloqui, Congredi, Pugnare, Decertare, Petere, Vitare, Cedere, Declinare, Stare, Decumbere, Ferre pugnos & plagas, Ferire aduerſarium, Contundere gladiatores, pugiles.

Athleticus, Palæſtricus, zum Kämpffen oder Ringen gehörig. *Pugnax,* Streitig.

Adiuncta) Perpugnax, Tam palæſtricus. Nimis pugnax.

Luctari, Colluctari, Ringen. *Pugnare, Certare, Decertare, Dimicare, &c.* Streiten/ Fächten. *L. 36.*

Adiuncta) Magnopere, Tantopere, Mirificè pugnare. Incredibili contentione certare. Acriter, Acerrimè, Malè, Palàm, Cominùs pugnare.

Athleticè, Palæſtricè. Fächterisch. *Pugnaciter,* Streitiglich.

CVRSVS, Curſio. das Wettlauffen/ oder Rennen. *Curriculum, Stadium, Spatium,* eyn Lauffplatz. *Hippodromꝰ,* eyn Rennplatz.

Adiuncta) Currere, Curſitare, Decurrere ſpatium, ſtadium. Ingredi per ſtadium. Deflectere de ſpatio, curriculoq́;. Frangi, Corruere in medio ſpatio: Obrui in curſu.

Curſor, eyn Wettlauffer.

Currere, Lauffen. *Curſitare,* ſchnell Lauffen.

Carceres, die Schrancken deß Anlauffs.

Actiones) Stare intra carceres. Emitti, Exire è carceribus. Reuocari ad carceres.

Calx, das Ziel nach dem man laufft. *Meta,* das Ziel da man ſich wendet.

Actiones.) Decurrere, Peruenire ad calcem. Reuocari à calce ad carceres. Hærere paulùm ad metas.

Athlothetes, Agonotheta, eyn Obmann/ Fürgeſetzter deß Spiels.

GESTICVLATIO Gauckelerej. *Chironomia,* Abētheur mit den Händen.

Geſticulator, Chironomus, eyn Gauckler.

Schœnobatica, Kunſt vff dem Seyl zugehen.

Schœnobates, Funambulꝰ, eyn Seylgänger.

SALTATIO, das Tantzen. *Chorea*, *Tripudiū*, eyn Tātz. & L. 27.

Saltator, *Saltans*, *Tripudians*, eyn Tåntzer. *Saltatrix*, eyn Tåntzerin. *Præsultor*, eyn Vortåntzer.

Saltare, *Tripudiare*, Tantzen.

Adiuncta.) Ad numerum)(Extra numerum se mouere. Non sobrium, Nudum, Lucè palàm in foro saltare.

Pyrrhicha, eyn Schwårdttantz.

Pyrrhichiarius, eyn Schwårt tåntzer.

ALEA, eyn Wagspiel/ Würffelspiel/ Brettspiel.

Actiones) Tribuere tempus aleæ. Ludere, Perdere rem alea.

Aleator, Wůrffler/oder Bret spieler.

Astragal9, *Astragalismus*, *Tali*, Wurffelspiel.

Talus, *Taxillus*, *Tessera*, eyn Wůrffel.

Actiones.) Conferre se ad talos. Ludere talis. Iacere talum.

Alueus, *Alueol9*, eyn Spieltaffel/ Brettspiel.

Calculus, eyn Brettsteyn. *Latrones*, *Latrunculi*, Schachsteyn. *Scrupi*, die Neun oder Zwölff steyn.

Chartulæ lusoriæ, Kartēspiel.

PILA, eyn Ballen/oder Ballenspiel. *Harpastum*, *Follis*, eyn grosser auffgeblasener Ballen.

Actiones) Teneri studio pilæ. Delectari pilâ. Conferre se ad pilam. Ludere pila. Tenere, Retorquere pilam.

Sphæra, *Globus*, eyn Kugel. *Globuli*, Schnellkuglen.

Sphæristeriū, eyn Kågelplatz/ Ballenplatz.

Conus, eyn Kegel.

Troch9, eyn Topff/ Glooß. *Turbo*, eyn Habergeyß.

Oscillū, *Oscillatio*, das Reyntzlen/ Schocklen.

Oscillare, Reyntzen Reytelē.

Myinda, das Blindmåuß machen.

Chytrinda, das Blintzendhaffenschlagen.

Schœnophilinda, das Köpfflen vff dem Stock.

DE MALIS ARTIBVS.

LOCVS LXXVI.

CACOT

CACOTECHNIA, *Impostura*, eyn böse Betrügliche Vbũg. *Maleficiũ. L. 46.*

Cacotechnus, Impostor, Maleficus, der mit bösen Künsten oder Stücken vmbgehet.

LENOCINIVM, Hurẽwürtschafft/ Kupplerej.

Adiuncta.) Domesticum lenocinium. *Actiones)* Sustentare luxuriam, Confici lenocinijs.

Leno, eyn Hurenwürt. *Lena*, Hurenwürtin.

Adiuncta) Improbissimus, Periurisſ. Impurisſ. Turpisſ. Nequisſ. leno. *Actiones.)* Agere lenonem, Circumcursare, Sollicitare &c. Delectare aliquem lenones. Viuere cum lenonibus. Versari alicubi flagitia lenonum. Vitare lenones.

Lenocinari, Hurẽwürtschafft treiben.

MERETRICIVM, *Ars meretricia*, Hurenwerck.

Meretrix, Meretricula, Mima, Mimula, Lupa, Scortum, Prostibulum, eyn Hur/ Spõsiererin. *Ganeo, Scortator*, eyn Hurenjäger. *& L. 48.*

Adiuncta) Vulgare scortũ. Egentissimus, Cincinnatus ganeo. *Actiones.)* Venire in complexum mimulæ. Ducere, Portare secum scorta, mimas. Rapi mimulam. Versari alicubi meretricum flagitia. Viuere cum meretricibus: Volutari cum scortis. Diuortium facere cum mima.

Meretricius, Hürisch. *Meritorius*, Vnzüchtigs gewinß.

Merere, Meretricari, Hurej treiben. *Scortari*, Hurenjagen. *L. 48.*

Lupãar, Ganea, um, Lustra, Præsepia, orũ. eyn Hurenhauß.

FVRACITAS, Diebische Art.

Furtum, eyn Diebstal. *Rapacitas* Raubgierigkeyt. *Rapina, Raptio, Spolium, Spoliatio, Præda, Mãubiæ*, Raub/ Beut/ Beraubung. *Ademptio, Ablatio, Direptio, Compilatio, Expilatio*, Entziehung/ Entwendung. *Exuuiæ*, geraubte Kleyder. *&c.* *Peculatus*, Diebstal auß gemeynen Seckel. *Sacrilegium*, heyliger dinge Diebstal.

Adiuncta.) Magna, Maxima præda, furta: Magnitudo furti. Tãta furta, expilatio, direptio, spoliatio præda. Ingẽs & imãis prȩda. Multa, Permulta Plura furta. Vniuersa, Integra, Opima, Præclara, Mediocris præda. Mirũ, Imꝓbissimum furtum. Nefaria præda. Sordidisſ. Impudens, Impudentissimum furtum. Certissimus peculatu.

culatus, præda. Turpiss. Apertum, Manifestum, Perspicuum, Illustrius, Notiss. Occultum)(In medio positum furtum. Cruenta spolia. Popularis præda. Veteres rapinæ. *Actiones)* Cogitare, Optare rapinas. Cupiditas, Spes prædæ rapinarum, Offerre prædam alicui. Reuocare aliquem ad prædam. Impellere in spem Rapinarum, Proponere sibi prædam. Quærere furtum, prædam. Facere, Fieri furtũ, rapinas, prædas, peculatum. Communicare cum aliquo furta. Socius, Adiutor, Minister furtorum, rapinarum, prædæ. Participem esse prædæ. Versari in furtis, rapinis, præda. Capere prædã, spolia. Trahere, Detrahere spolia. Comparare rẽ vi & rapinis: Parta præda. Habere, Exhaurire ex reb⁹, Venire, Peruenire prædam ad aliquem. Esse alicui prædę res. Augeri, Opimum fieri præda. Explere se rapinis. Diuidere, Dispertire prædam. Effundere, Deuorare, Exorbere prædam. Perpeti, Perferre, Latere furta, rapinas. Arguere, Deferre aliquem furti. Accusare furti: Obijci furta. Deprehendere, Cognoscere, Nosse furta alicuius: Teneri in furto. Damnare, Condemnare furti, peculatus. Vindicari peculatũ. Reddere furtum. Depellere rapinas, furta. Eripi prædam alicui. Amittere prædam de manibus.

Furax, Diebisch. *Fur*, eyn Dieb. *Furunculus*, eyn kleyner Dieb. *Raptor, Direptor, Expilator, Spoliator, Prædator, Prædo, Populator, Depopulator*, eyn Räuber. *Spoliatrix, Prædatrix, Populatrix*, eyn Räuberin. *Peculator, Depeculator*, gemeynen Schatzdieb. *Sacrilegus*, eyn Kirchenräuber/ Kelchdieb. *Abactor*, eyn Viehdib. *Plagiarius*, eyn Menschenräuber.

Adiuncta.) Trifur. Felix, Exultans, Improbiss. prædo. Crudelis furunculus. Nefarius, Impuriss. Barbarus, Immanis Domesticus, Maritimus, prædo. Diurnus, Nocturnus fur. *Actiones)* Refertum mare prædonibus. Insequi nauigantes. Incidere in prædones: Peruenire in potestatem prædonum. Capi, Oprimi, Diripi, Occidi à prædonibus. Videre, Internoscere, Significare fures. Bellum gerere cum prædonib⁹, Capere, Interficere, Necare prædones, fures.

Furtiuus, Verstohlẽ. *Raptus, Ereptus, Surrept⁹, Adempt⁹, Detractus, Ablatus*, Entnõmen. *Spoliatus, Priuatus, Compilatus, Expilatus*, Geraubt/ Beraubt. *Populat⁹*, Geblündert. *Orbatus, Nudatus, Exinanitus*, Entblößt/ Gelähret.

Furari, Stelen. *Rapere, Raptare, Eri-*

re, Fripere, præripere, Surripere, Adimere, Detrahere, Auferre, Nemmen/Entziehen. Spoliare, Despoliare, Compilare, Expilare, Berauben. Populari, Depopulari, Prædari, Depeculari, Plünderen. Exuere, Orbare, Nudare, Außziehen/Entblösen.

Adiuncta.) Multum, Quamplurimum detrahere. Tantum, Quātum, Aliquantum rapere, detrahere. Plane spoliare, orbari. Mira genera furandi. Consilio præripere. Per iniuriam auferre. Lepidè furari. Impudenter surripere. Improbè, Improbiss. Apertè, palamq; prædari: Apertissimè compilare, prædari, spoliare. Clàm, Occultè surripere. Publicè, Priuatim spoliari. Noctu populari. Semper rapere.

Furtim, Heymlich/Verstolener weise. *Furaciter*, Diebischer weise.

LATROCINIVM, *Latrocinatio*, Mörderej/ Strassenrauberej. *Grassatio*, Streyfung. *Piratica*, Mörrauberej.

Adiuncta) Magnum, Tantum, Frequens, Sceleratiss. Nefariū, Impium, Intolerabile, Teterrimum, Funestum, Ciuile, Domesticum, Intestinum, Singulare, Nouū, Nocturnum latrociniū.

Actiones.) Facere piraticam. Petere vitam, Exultare latrocinio. Cōmunicare latrocinia. Infestiorem fieri locum latrocinijs. Cōpilare, Opprimere latrocinio. Defendere, Tueri à latrocinio, tecta, fines &c. Depellere furta & latrocinia. Renouare latrocinia. Opprimere latrociniū: Extīctor latrocinij. Perire latrocīio.

Latro, *Latrunculus*, eyn Mörder/Strassenräuber. *Pirata*, eyn Mörrauber. *Archipirata*, oberster Mörrauber. *Grassator*, eyn Streyffer. *Prædo*, *Populator*, & *suprà*.

Adiuncta.) Fortis, Notus, Insignis latro. Nobilissimus pirata. Sceleratus, Egens, Nefarius, Perditus, Perditiss. Abiectus, Impurus, Turpiss. Fœdiss. Importunissimus, Teterrimus, Funestus latro. *Actiones*) Viuere latronum ritu. Prædam dispertire piratas. Obsideri à latronibus. Vim subire latronum. Incidere in latrones. Intercipi à latronibus. Spoliari à grassatore. Fugere tela latronum. Frangi latrones.

Piraticus, Mörräuberisch.

Latrocinari, Mörderej/ oder Strassenräuberej treiben.

Adiuncta) Vnà, Impunè latrocinari.

MAGIA, *Magica*, *Nigromantia*, Zauberej/ Schwartzkunst. *Cantatio*, *Incantatio*, *Fascinatio*, *Præstigiæ*, Verzauberung. *Veneficium*, Vergifftung.

Actiones.) Petere aliquos veneficio. Fieri aliquid veneficio & cantationibus. Accusare de veneficijs. Damnari veneficij. Inuenire remedia veneficijs.

Magus, Nigromanticus, Praestigiator, eyn Zauberer / Swwartzkünstler. *Praestigiatrix, Pracantrix*, eyn Zäuberin. *Saga, Lamia*, eyn Häx / Wättermacherin. *Veneficus, Venefica*, Vergiffter / Vnholdt.

Magicus, zur Zauberej gehörig.

Incantare, Fascinare, Verzauberen.

FINIS.

INDEX PRAECIPVORVM
Vocabulorum.

Aal 85.
Abbezahlen 530.
Abbitten 517.
Abbrech/ Butzschår 390.
Abbrechen 206. 307. 652.
Abbrechung eynes Gebåwes. 652.
Abdrucken 356.
Abend 31.
Abendessen/ Abendmahl 135. 292.
Abendtheur mit den hånden. 661
Aber 622.
Aberglaub 284.
Abergläubisch 284 285.
Aberwitz 117. 596.
Aberwitzig 118 598.
Aberschoss 67.
Abfall 344. 360.
Abfall von der Religion 284
Abfallen 200. 346. 360.
Abfliessen 46.
Abforderen 606.
Abführen 606.
Abgang 14. 414. 477.
Abgehen 14.
Abgewöhnen 611.
Abgöttisch/ v. Abergläubisch 284.
Abgrund 47.
Abgünstig 257. 571.
Abhalten 216. 606.
Abhaltung 606.
Abhawen 213.
Abhawung 213.
Abhuld 257. 258. 570.
Abkratzen 217.
Abkommen 116.
Ableynen 654.
Ableynung 335. 654.
Ablassen 215. 286. 486.
Ablauff 45. 46.
Ableytung 47.
Ablösen 218.
Abmahlen 632. 651.
Abmahnen 606.
Abmahnung 606.
Abmessung 635.
Abnemmen/ Mutmassen 230. 287.
Abnemmen/ Schwinden 13. 14. 163.
Abnemmung 14. 163. 167.
Abrede 514. 631.
Abreissen 218.
Abreissung 213. 218
Absatz 641.
Abschaben 217.
Abschabeten 450.
Abschewe 267.
Abscheyden 184.
Abscheyd 183.
Abschlagen 236. 521. 631.
Abschlagung 521.
Abschröcken 264. 606.
Abschneiden 218.
Abschneider 213.
Abschnützling 450.
Abschreiben 632.
Abschreiber 632.
Abschrifft 633.
Absehen 356.
Absenden 317.
Absöndern 17.
Absönderung 16
Absprechen 341
Abspringen 196.
Abstehen 203.
Absterben 130.
Absteigen 188.
Abt 293.
Abtei 293.
Abtheylen 482
Abthun 22. 325.
Abträien 215.
Abtreiben 193.
Abtreibung 179. 192.
Abtretten 184.
Abtrettung 183.
Abtrincken 135.
Abwäg/ Abwägig 58.
Abwäglin 51
Abwarten 463.

Yy Abs

Abwäschen 217.
Abwaschung 648.
Abwechslung 15.
Abweichen 185.
Abweichung 183.
Abwenden 179. 240.
Abweisen 310.
das Abwesen 183.
Abwesend sein 184.
Abweyden 132. 644.
Abwüschen 217.
Abzehlen 628.
Abzerrung 215.
Abzeychnen 482.
Abzeychung 481.
Abziehen 310.
Abzug/ Abnemmung 14.
Abzug vom Ambt 310.
Ach 621. 623.
Achs 643.
Achsel 108.
Acht/ Acht miteynander 629.
Achtbarkeyt 419.
Achten 233. 590.
Acht haben 228.
Achtheyl 630.
Achthundert 630.
Achtmahl 629.
Achtung 231.
in Achtung haben 550.
Achtzehen 629.
Achtzig 629.
Acker 55.
Ackerbaw 639.
Ackeren 640.
Ackermann 640.
Adel 419.
Adelen 424.
Adelich 479.
Ader 101.
Aderlassung 648.
Adler 81.
Aebtissin 293.
Aechten 544.
Aechtung 543.
Aeckerlin 55.
Aeferen 627.
Aefflin 88.
Aeffung 499.
Aegel 91.
Aehnlich 174. 584.
Aehnlicheyt 173. 477.
Aelte 22. 162.
Aeltere 368.
Aeltister 293.
Aemlin/ Mämmkändtlin 388.
Aendern/ Aenderung 15.
der Aene 368.
Aengstigen 264.
Aeniß 78.
Aeren/ Aerung 640. 641.
Aerger/ Aergste 404. 405. 406.
Aesch 85.
Aessig 133.
Aeste gewinnen/ Aestlin 68.
Aetzen 132.
Aeuglin 104.
Aff 88.
Affterdarm 169.
Afftergeschirr 644.
Agley 72.
Agsteyn 66.
schuchmacher Ahl 650.
Ahnnen 230.
Ahr/ Ahrenhaar 77.
Ahorn 69.
Alant 73.
Alaun 65.
Albereyt 23.
Allenthalben 619.
Alleynig 621.
Allgemach 621.
Allgemeyn 167.
Allgemeynlich 168.
Allmusen 558.
Allwegen/ Allezeit 26.
Allraun 74.
Also auch 620.
Also baldt 24. 460.
Altar 292.
Alt/ Alte ding 22. 98. 513.
Alt werden 99.

Alten 22. Veralten. ib. 13.
der Alten 368.
Alter 19. 96. 98.
Altlecht 99.
Altes Weib 99.
Altgewänder 650.
Altvätterlich 368.
Altvettlisch 99.
Altweibischer weise ib.
Ambt 236. 300. 307. 436.
versagung eyns Ambts 310.
Ambtmann 308.
Ambtsgenoß 310.
Amethist 66.
Ameyß 92.
Ampel 390.
Ampellenstock 390.
Amsel 82.
An 622.
Anboß 654.
Anbettung 516.
Anbieten 273. 520. 562.
Anbildung 169.
Anbinden 210. 542.
Anbindung 209.
Anblasen 41. 180.
Anbringen 196. 512. 627. 642.
Ancken 79. 138.
Ancker 658.
Andacht/Andächtig 284. 285. 584.
Anderthalb stund 32.
Anderley 175.
zum Andern 620. 628.
Anders 621.
Anderswa 619.
Anderswoher kommend 290.
Anderswahin 619.
Anderwertz 175.
Andeuten 290.
Aneynander 212.
Anfahrung/Anfahren 535. 537.
Anfallen 218. 219. 359. 360.
Anfänglich 484.
Anfänger 229. 484.
Anfang 13. 37. 483. 655.
Anfangen 484.
Anfechten 219.
Anfechtung 407.
Anstiessen 46.
Anforderung 331.
Anforderen 332.
Anfugen 16. Anfügung. 211.
Anführen 239. 555.
Angebären 12.
Angeben 312. 332. 335.
Angeber 332. 605.
Angebung 311. 331.
Angehen 438. 484.
Angel 91. 645.
Angenem 255.
Angreiffen 273. 360.
Angriff 272. 359.
Angesicht 104.
Angst 262.
Angsthafftig 600.
Anhab 483.
Anhäfften 16. 212.
Anhalten 273. 516. 518. 601.
Anhängen / Anhangen 16. 211. 203. 204. 211. 112.
Anhang 481.
Anhauchen 180.
Anheben 484.
Anjucken 217.
Anklag 331.
Ankläger/Anklagen 332. 537.
Anknüpffen 16. 212.
Ankommen 190.
Anzünden/Anzündung 642.
Anlachen/Anlachung 253. 154.
Anlangen 438.
Anlaß geben 239.
Anlassen/treiben 410.
Anlauff 359. 506. Anlauff des Mörs 45.
Anlauffen 191.
Anleynen 199.
Annahl 124.
Anmahnung / Anmahnen 605. 606. Anmahnung zur bezahlung 529.
Anmuth 206.

Annemmen 207. 255. 523. 585.
Annemmung an Kindsstatt 370.
Anordnung 271. 481.
Anordnen 482.
Anreden 629.
Anreibung 217.
Anreytzung 237.
Anreytzen 237.
Anrichte 388.
Anrichten 272. 273.
Anruffen / Anruffung 285. 516. 581.
Anrühren 158.
Anschawen / 226. Anschawung 279.
Anschlag 231. 612.
Anschlagen zuuerkauffen 521. 522.
Ansehen 144. 419. Ansehen in Zeugnuß 337.
Ansehenlich 424.
Ansichtlich 426.
Ansprechen 517. 627. 629.
Ansprengung 191.
Ansprützen 47. 198.
Anstand 343.
Anstimmung deß Gesangs 632.
Anstiffter 239. 273.
Anstoß 46. 55. Anstoß/fall 439.
Anstossen 16. 191. 217.
Anstossen / fählen 281.
An tag geben 281.
Antasten / Betasten 158. 507.
Anthun 394.
Antrag 409.
Antragen 196. 205.
Antreffen 191.
Antreibung / 192. Antreiben 193.
Antretten 273. 484.
Antwort 629.
Antworten 630. 637.
Anwäben 212.
Anwäiung 41.
Anzahl 165. 167.
Anzeychnen 171.
Anzeygen 627. 642.
Anzeyger 332. 642.
Anzeygung 170. 331. 579.
Anziehen 215.
Anzünden / Anzündung 38.
Apffel 75.
Apffelbaum 69.
Apffeltranck 138.
Apostel 292.
Apotecke 656.
Apotecker / Apoteckerei 647.
Appellieren 343.
Aprill 29.
Arbeyt 456. der Arbeyt werdt 411.
Arbeyten 458. 459. dahin Arbeyten 273.
Arbeytsam 458. 459. 463.
Arbeytselig 410.
Arg / das Arge 405. 404.
Arglistig 596.
Arglistigkeyt 554. 595.
Arglistiglich 555. 596.
Argwohn 586.
Argwohnen 590.
Argwöhnisch 589.
Arm 109. Arm/Dürfftig 417.
Armada 351.
Armbrost 355.
Armbrustschütz 356.
Armband 397.
Armbinde 648.
Armpfeiff 109.
Armspindel 109.
Armut 416.
Arß 109.
Arßbacken 109.
Artischock 72.
Artzenei 545. 627. 656.
Artzt 656.
Art 168. 223.
Ast 68.
Athem 41. 180.
Athem / Athmen ziehen. 41. 128. 80.
Atzel. 82.
Auch / 620. 621. Auch nit 620.
Auffahung 206.

Auff

Auffangen 207.
Auffbauwen 652.
Auffbauwer 652.
Auffbauwung 652.
Auffbläien 124.
Auffblasung/ Auffblasen 124. 180.
Auffdecken 209.
Auffenthaltung 202.
Auffenthalten 452. 463.
Aufferlegen. 576.
Aufferziehen 611.
Aufferzieher 610.
Aufferziehung 609.
Aufferzogen 610.
Auffessen 15. 134.
Aufffaher 296.
der Auffgang 34.
Auffgehen 34. 12.
Auffhäuffung 162.
Auffhalten 240. 461.
Auffhebung 17. 325.
Affheben 17. 325.
Auffhelffen 17.
Auffhencken 543.
Auffhören 455. 461.
Auffhörer 486.
Auffhörung 11. 454. 460.
Auffhüpffen 196.
Auffknüpffen 210.
Auffknüpffung 210.
Aufftoppen 121.
Aufftratzen 217. 648.
Auffladen 463.
Aufflegen 541.
Auffiehnen 263.
Aufflösen 210. 213. 655.
Auffiösung 210.
Aufflupffen 17.
Auffmercken 150. 228. 601.
Auffmercker 149. 540.
Auffmerckung 149. 228.
Auffmunderen. 178. 239.
Auffmutzung 396.
Auffnemmen 207. 273. 565. also
Auffnemmen 233.
Auffnemmer/ Auffnemmerin 206.
Auffnemmung 206. 272.
Auffopfferung 283. 285.
Auffopfferen 268.
Auffrecht 17. Auffrecht/ Redlich 431. 504.
Auffreiben 14.
Auffrichten 202. 431. 515. 547.
Auffrichtigkeyt 440.
Auffrichtiglich 443.
Auffrichtung 652.
Auffruhr 344.
Auffrührisch 344. 346.
Auffrupffen 537.
Auffrupfung 434. 535.
Auffsagung eynes Ambts 310.
Auffschüben 461.
Auffschub 460. 343.
Auffschliessen 209.
Auffseher 359.
Auffsetzen 201. 324. 512. 555.
Auffsetzig 257.
Auffsitzend 202.
Auffsperrung deß Mauls 204.
Auffstand 344.
Auffstehen 202. 547.
Auffstehung 202.
Auffsteigen 188. 428.
Auffstossend 191.
Aufftropffen 48.
Auffthun 385.
Auffwachen 178.
Auffwachsen 98.
Auffwachsung. 13.
Auffwäben 649.
Auffwallen 46. 209.
Auffwecken 178.
Auffwecker 239.
Auffweckung 178.
Auffwertz 17.
Auffwicklen 210.
Auffwicklung 210.
Auffzeychnen 171. 228.
Auffzeychnung 228. 311.
Auffzieher 461.
Auffziehen 461.

Auffzieherin 610.
Auffzug 460.
Aug 104. Aug am Aff 69.
Augapffel 105.
weiß im Aug 105.
Augenblick 32.
Augbrauwe 104.118.
Augenbutzen 139.
Augenieder 104.
Augenscheinlich 582.
Augenschiessen 69.
Augenspiegel/ oder Brüll. 394.
Augenstern 105.
Augentrieffung 118.
Augstein 66.
Augstmonat 29.
Auß 623.
Außfären 641.
Außarbeyten 281.
Außblaasen/ Athmen 41. 180.
Außbrechung 209.
Außbreyten 164. 643.
Außbündig 424.
Außbutzen 281. 297. 479.
Außbutzung 281. 477.
Außdämpffen 40.
Außdienen 525.
von Aussen 18.
Ausserhalb 18. 348. 622.
Außerkiesen/ Außerlesen 237. 426.
Ausserste 18.
Außerwöhlt 424. 478.
Außfall 359.
Außfallen 177. 200. 360.
Außfegung 192.
Außfliegen 180.
Außfliessen 198.
der Außfluß 46.
Außflucht 335. 451. 553.
Außführlich 582.
Außführung 194.
Außfüllung 165.
Außgab 530.
Außgang/ Ende 7. 485. Außgang Außzug 183. Außgang der Hand lung. 281.
Außgeben 531. 627.
Außgehen 184. 580. 635.
Außgiessung 47.
Außgraben 173. 218. 651.
Außhawen 122. 214.
Außhawung 122.
Außkehreten. 450.
Außklopffen 151.
Außkochen 647.
Außkünden 309. 324. 512. 581.
Außkündiger 317.
Außkündung 579.
Außländisch 299.
Außlähren 15. 139. 165.
Außlährung deß Kaats 139.
Außlassen/ Außlassung 192.
Außlegen 580. 627.
Außläger 580.
Außlegung 579.
Außleiher/ Außleiherin 526
Außlernen 611.
Außlesung 236.
Außlöschen 433. 639.
Außmachen 281.
Außmacher 281.
Außmachung 281.
Außmessen 635.
Außmesser 635.
Aussmessung 635.
Außnemmen 14. 207.
Außspähen 359.
Außspäher 644.
Außspeiung 140.
Außsprechen 323.
Außspruch 340.
Außsprechung 623.
Außsprützen 140.
Außspüren 227.
Außrauffung 218.
Außreuschung 151.
Außreden 655.
Außrechnen 226. 228.
Außrecher 628.
Außrechnung 225. 628.

Auß-

Außrecken 214.
Außreckung 214.
Außreiben 217.
Außreissung 218.
Außreuten 139. 218. 365.
Außreutung 192. 365.
Außrichten 280. 281. 459.
Außrichtung 276. 281.
Außrinnen 46. 47.
Außropffen 218.
Außruffen 317.
Außruffer 317.
Außruffung 317.
Außrüstung zum krieg 349.
Aussagen 627.
Aussatz/ Aussetzig. 124.
Aussetzigen hauß 64.
Außschiffen 656.
Außschlaaffen 177.
Außschlagen 8. 237. 631.
Außschleyffen 141.
Außschliessen 209.
Außschneiden 122. 214.
Außschöpffen 47. 139. 159.
Außschreiung 152.
Außschreiben 323. 638.
Außschütten 48. 198. 627.
Außschüttelen 138.
Außschwetzen 626. 627.
Außschweyffen 187.
Außschwimmen 181.
das Außsehen 143.
Außsprechung 322.
Außstechen 173. 651.
Außstehen 463.
Außstrecken 214. 215.
Außstreckung 214.
Außstossen 544.
Außsupffen 139.
Außtheylung 481.
Außtilgen 365. 433.
Außtilger 433.
Außtilgerin 365.
Außtilgung 432.
Außthun 489.
Außtrucken 580.
Außtruckenlich 582.
Außtruckung 216.
Außtrag 574.
Außtragen 196.
Außtreiben 193. 544.
Außtreiber 544.
Außtreibung 192. 543.
Außtrucken 171.
Außtruckenlich 551.
Außwendig 176.
Außwendigere 18.
Außwerffen 140.
Außwerffung 140.
Außziehen 184. 665. das Auß-ziehen von Hauß 183.
Außzug 183. 633.
Außzischen 151.
Außzwingen 215.
Awrenmacher 654.
Axt 653.

B.

BAar 628.
Bach 45.
Bachen 646.
Bachmüntz 73.
Bachoff 646.
Bachsteltz 83.
Back 105.
der grosse Backen hat 119.
Backenstreych 218. 507.
Badt/ Badtstube 382. 648.
Badtbütt 382.
Badehr 396.
Baden 648.
Bader/ Baderin 648.
Balcke 385.
Bälcklin 385.
Baldt 24.
vffs Bäldest 24.
Ball 636. 662.
trucker Ball 651.
Ballenspiel 662.
Ballenplatz 662.
Banck 387. 306.

Bancketh 135.
Bäncklin 388.
Band 398.541.643.
Band oder Knopff 209.211.
Bändel/Gebänd 398.
Bandith 543.
Bann 53.
Bapst 292.
Bapstumb 292
Bär 88.
Bärblin 84.
Bärtlin 105.
Bäsem 392.
Barb 84.
Barg 90.
Barmhertzig 248.
Barmhertzigkeyt 248.
Barne 382.
Barth 105.
Basilien 73.
Basilisck 91.
Bast 68.
Bätten 517.
Batzen 632.
halber Batzen 632.
Bauch 108.421.
Bauch am Schiff 658.
Bauchfluß 121.
Bauchgrimmen 121.
Bauchsiech 121.
Bauchwee 121.
Baum 68.
Bäumlin 68.
Baumfrucht 76.75.
Baumgarten 56.
Baumhartz 78.
Baumkletterlin 82.
Baumnuß 75.
Baumpflantzer 68.
Baumsatz 57.
Baumsäuberer 68.641.
Baumwoll 649.
Baumwüllin 649.
Baw 383.
Bäwlin 383.
Bawen/ Bawung 640. 652
Bawfällig. 116.652.
Bawherr 314.652.
Bawmann 652.
Bawmeyster 651.
Bawmeysterey 651.
Bauwersmann 640.
Bawrengewerb 639.
Bawrenhäußlin 377.
Bawrenwerck 640.
Bäwrisch 500.613 640.
Bäwrische Grobheyt 500.
Bäwrischer weise 640.
Bearbeyten 459.
Bearbeytung 272. 456.
Bech 66.79.
Bechkolben 39.
Becher 388.
Becherlin 388.630.
Beck/Beckenwerck 646.
Bedacht 226. 233.322.
Bedachtsam 595.
Bedachtsamlich 227. 604.
Bedecken 208.209 394.583.
Bedencken 602. 604.
Bedeuten 290.579.
Bedingt 515.
Beer 76.
Beerlin 57.76.
Beendigt 558.
Befeuchten 48.
sich Befleissen 601.
Beflecken 148.286.428.436.
Befragen 629.
Befreiung 544.
Befridigen 343.
Befürderen 460
Begaben 561.
Begangen 280 440.
sich Begeben 78.
Begegnen 8.191.
Begegenung 191.
Begehen 280.291.
Begehr 516.
Begehren 216.267.517.
Begehrer 517.
Begierig/Begierlich 261. 262.
Begierde 234.[illegible].260.

Begierigkeyt 260.
Begiessen 48. 198.
Begossen 48.
Begleytung/Begleyten 186. 187.
Be gräbnuß 92. 249.
Begraben 294.
Begreiffen 143. 207. 486 577.
Begreiffung 223 229.
Begütigen 491.
Behändigkeyt 459.
Behalten 208.
Behaltung 207.
Beharrlich 26. 466.
Behaubten 302.
Behawen 653.
Behawung 641.
Behend 24. 460.
Behendiglich 460.
Beherbergung 564.
Behoblen 653.
Behülfflich 352. 547.
Behüten 452.
Behutsam 600.
Behutsamkeyt 598.
Bej 621. 622.
Bej Göle 621.
Bejachtzen/Bejachtzung 630. 631.
Beiel 653.
Beifuß 73.
Beilager 141.
Beiligen 201. 141. 473.
Beiligung 201.
Beinahe 621.
Beischlaffen 201.
Beischläfferin 473.
Beisitzen/Beisitzung 202.
Beisitzer 202. 340.
Beispiel 173.
Beispiel der Straff 539.
Beissen 193.
Beistand 335. 336. 545.
zum Beistand erbetten 337.
Beiweser 190. 338.
Beistehen 203. 337. 547.
Beiwohnung 566.
Bekant 577.
Bekantnuß 584.
Bekennen 574. 585. 630.
Bekommen 191.
Beklagter 334.
Bekleyden 394.
Bekräfftigen 630.
Bekümmert 247.
Bekümmerlich 248.
Bekümmeren 247. 410.
Beladen 161. 459.
Belägeren 202. 362.
Belägerung 202. 361.
Belägerer 362.
Beleydigen 247.
Beleydigung 256.
Belohnung 524. 538.
Bellen 156. 627.
Belustigen 243.
Bemasen 436. 450.
Bemühen 459. 465
Benachbawrt 18.
Benagt 139.
Benselin 651.
Bequem 25. 269. 413. 428.
Bequemlich 25. 270. 404. 439.
Bequemlicheyt 24. 410.
Berathen sein 547.
Berathschlagen 226. 322. 604.
Berathschlagung 225. 322.
Berauben / Beraubung 206. 365. 548. 656. 664.
Berauber 206.
Beräuchung 157.
Beredung 583.
Beredt 606. wol Beredt 650.
Bereyt/Bereyten 271. 272.
Bereytsamlich 272.
Berg 50. 51.
Bergicht 51.
Bergwerck 64.
Berg Zynaber 65.
Bericht 57.
Berlin 85.
Berlinhaarband 397.
Beropffen 218.

Bersich 85.
Bertram 73.
Beruffung 342. 319.
Berümbt 424. 425. 533.
Berümbter Nam 531.
Berüren 239.
Berürung 158.
Besaaßt 484.
Besäien 641.
Besängen 38.
Besatzung 358.
Beschattung 147.
Beschawen 144.
Beschawung 288.
Bescheyden 474.
Bescheydenlich 474.
Beschirmen 337. 431. 452.
Beschirmung 335. 451.
Beschirmer 431. 452. 547.
Beschiff 554.
Beschlaffen 141.
Beschlaffung 141.
Beschliessen 233. 324. 385. 655.
Beschluss 231. 323. 485. 586.
Beschluss der Rede 655.
Beschmeyssen 436. 450.
Beschneiden 213. 214. 641.
Beschneidung 213. 641.
Beschönen 337.
Beschönung 335. 553.
Beschreibung 631.
Beschriben 632.
Beschuldigen 332.
Beschuldigung 331.
Beschüttet 198.
Beschützen 452.
Beschützung 451.
Beschwärde 270. 228.
Beschwären 160. 161.
sich Beschwären 271. 521.
Beschwärlich 247. 271.
Besehen 144.
Besessen 4.
Besetzen 198. Besetzen/pflästeren 383.
Besetzung 198.
Besichtigen 144.
Besichtigung 143.
Besinnen 226.
Besittet 637.
Besitzen 375. 402.
Besitzer 402.
Besitzung eynes Guts 398.
Besonders 621.
Besorgen 264.
Bespeien 140.
Besprachen 648. 628.
Besprachung 628.
Besprengen 198.
Besprengung 198.
Besprützen 48. 198.
Besser 403. 404.
Beständig 15. 26. 203. 466.
Beständiglich 466.
Beständigkeyt 465. 26.
Bestätigen 585. 630. 654.
Bestätiger 338. 630.
Bestätigung 584.
Bestattung zur Erden 294.
Beste 403. 404.
Bestechen / Bestechung 525.
Bestecher 525.
Bestehen 26. 203. 466.
Bestehen oder verdingen 623.
Besteher 524.
Bestehung 523.
Bestellen 272.
Bestimmen 309
Bestimmt 309.
Besträwt 198.
Besudlen 48.
Betagt 98.
Betasten 158. 473.
Bethören 598.
Betrachten 226.
Betrachtung 225.
Beträngniß 453.
Betreffen 438.
Betriegen 555
Betrieger 555
Betrieglich 555
Betruben 239.

Betrübniß 244.
Betrübt 238.247.
Betrug 552.553.554.556.
Bett 392.
Better 517.
Bettlade 392.
Bettlin 392.
der Bettelstab 416.
Bettlen 417. 632.
Bettler 417.
Bettschemel 392.
Beuelch 353. 376. 436.
Beuelchsmann 352.
Beuehlgeber 376.
Beuehlen 324. 353. 376. 533. 534. 556.
Beuehlen außzurichten 317.
Beuehlhaber 316. 376.
Beuestigung 452.
Beuestigen 61. 272. 418. 466.
Beule 124.
Beut 364. 663.
Beuten 365.
Beutel 646.
Beutelkast 646.
Bewären 647.
Bewärung 583. 654.
Bewärth 533. 584.
Bewahren 452.
Bewegen / Bewegung der Natur 10. 11. 15. des Leibs. 178. 179. 198. des Gemüts. 237. 238. 239 606.
Beweglich / Beweglicheyt 10. 11. 259. 468.
Bewehren 349.
Beweisen 654.
Beweiser 654.
Beweisung 654.
Beweynen 155.
Beweynung 154.
Bewilligung 583.
Bewohnen 380.
Bewohnlich 380.
Bewust 577. ihm Bewust 593.
Beyde 628.
Beyn/Beynlin 101.
Beynbruch 126.
Beynholtz 70.
Bezahlen 530.540.
Bezahlung 529.539.
Bezecht 471.
Bezeugen 338. 339. 517. 579.
Bezeugung 337.
Bezeychnen 171.
Bezeychnung 170.
Bezwingen 394.
Bezwinger 363.
Biber 90.
Bickelbeyn 87.
Biegen 161. 188. 215. 239. 468.
Biegung 187.215.
Bier 79. 138.
Bierbrawer / Bierschenck 647.
Bieten am Schiff 658.
Bieter 522.
Bild 169. 172.
Bildner 173.
Bildnus 169. 172.
Bildung 169.
Bildhawerkunst 651.
Bildschnützler 651.
Bildschnützlerey 651.
Bildwerck 172. 389.
Bildwerckwäber 649.
Billich 602.504.585.
Billichen 585.
Billicher 584.
Billichung 583.
Billigkeyt 502.
Billiglich 504.
Bimsteyn 66.
Binde 648.
Binden 210. 542.
Bindung 209.
Binetsch 72.
Bisemknopff 397.
Biss 138.
Bissen 138.
Bisslin 138.
Bissig 139.499.537.
Bischoff 293.
Bistumb 293.

Bitt/ Bitten 285. 516. 517.
Bittlich 517. 519.
Bitter/ Bitterkeyt 158. 244. 247.
Bittschafft/ Bittschier 639.
Bitz 620. 623.
Bitzweilen 620.
Blaaß 360.
Blaaßbalck 390. 654.
Blaast 41. 180.
Blaasen 41. 180.
Bläcksen wie eyn Schaaff 156.
Bläterlin 124. 125.
Blättlin/ Schüsselin 391.
Blatt vom Baum/ oder Kraut 68. 69. am Buch 633. 638. Metall 65. Geschirr 391.
Blattner 654.
Bläwe 148.
Blawmeyß 82.
Blech 65.
Blechhändschuch 255.
Bleckung der Zähne 204.
Bleiben 26. 204. 466.
Bleibung 203.
Bleibstatt 564.
Blei/ Bleien 65.
Bleifärbig 148.
Bleiweiß 65.
Bleiwag 653.
Blenden 583.
Bleych/ Bleycheyt 122. 148.
Bleychgeel 148.
Bleycher 650.
Blenden 119. 146.
Blieck 85.
Blind 119. 578. 583. 598.
Blindheyt 118.
Blindmachen 119.
das Blindmäußmachen 662.
Blindschleych 91.
Blintzaug 118.
Blintzend 205.
Blintzend Haffenschlagen 662.
Blitz / Blitzen 40.
Bloch 598.
Blöd 114. 116. 122.
Blödigkeyt 122.
Blösse 294.
Bloß 417. 394.
Blüen 71. 479. Blüen Glück 406.
Blum 71.
Blümlin 71.
Blust 71.
Blut 101.
Blutader 101.
Blutig 101.
Blutdurstig 493.
Blutdurstigkeyt 492.
Blutdurstiglich. 494.
Blutgirig 493.
Bluttrieffendt 493.
Blutvergiessung 508.
das Bluten der Nasen 119.
Blutsteyn 66.
Blutschand 472.
Blutschänder 473.
Blutsfreundt 367.
Blutsfreundtschafft 366.
Bock 90.
Böckin 90.
Boden 49. 383. besetzter Boden / Oesterrich/ 383. Bodendecke 393.
Bodenzinß 312.
Bogen 355.
Bogenrock 395.
Bolch 84.
Bolderen 151.
Böler 355.
Boll/ Spange/ 397. Bollen an Bäwmen. 69.
Bollwerck 61.
Boltzwag 631.
Bone/ Bönlin/ Bonenmähl 78.
Boren 653.
Borer/ Börerlin 653
Bort / oder Ranfft am Geschirr 389. Bort an eynem Wasser 50.
Böß/ Böse 404. 405. 446. Böses Wünschen 268.
Boßhafftig 446. 596.
Boßhafftiglich 447. 596.

Boßheyt 443.
Böſslich 405. 447.
Böſswilligkeyt 256.
Böſswicht 446.
Boßknecht 657.
Bossierer im Spiel 660.
Bott 642.
Bottschafft 316. 317. 641.
Bottenbrot 524. 641.
Botz 621. 623
Brachmonat 29.
Bräm 92.
Brandt 39.
Brandmahl 124. 170.
Bräſem 85.
Bräſten. 14. 404. 477.
Bräſthafft 114. 405. 440.
Bratpfann 391.
Bratspieß 390.
Brauchen 413. 459.
Brauchung 410.
Bräuchlich 413.
Braunroth 148.
Braunschwartz 149.
Braun Veiel 72.
Braut/ Hochzeiterin 373.
Breutigam 373.
Brechen 216. 138. 468. 419. 655.
Brecher 216.
Brei 137.
Breißrieme 398.
Brennen 37. 38. 239.
Brennlich 38.
Brenneiſen der ſchärer 648.
Brennmeyſter 654.
Bretter 384.
Brettſpiel 662.
Brettſpieler 662.
Brettſtell 136.
Brettſteyn 662.
Breyt/ Breyte. 164. 636. Breitlicht ibid.
Breytaxt 653.
Breytfuß 122.
Breitfüſſig 81.
Brieffe/ Briefflin 635.
Briefftrager 642.
Bringen 195. 196. 561.
Bringer 195.
Bringung 95.
einge Brockte ſpeiß 137.
Bronbeer 75.
Bronbeerſtaud 70.
Broſam 136.
Bröſemlin 138.
Brot 136.
Brot Korb/ od' Känſterlin 388. 382.
Brot Körblin 382.
Brotſchüſſel 646.
Bruch/ Karnöffel 122. 126. Zerbrechung eynes dings 215. Bruch/ Niderkleydt 396.
Bruck/ Brücklin 58.
Bruckenjoch 386.
Brucken pfeiler 386.
Bruder 370.
Bruderſchafft 370.
Brüderlich 371.
Brudermörder 509.
Brüe darein man tuncket 137.
Brüelin 137
Brüll 394.
Brüllenfuter 394.
Brüllen wie eyn Löw 156.
Brumlen 150. 151. Brumlen wie eyn Käffer 156.
Brummend 151.
Brunn. 12. 47.
Brunnenkreſſen 72.
Brunnquell 47.
Brunſt 38. 158.
Brunſt / Entzündung der Begierd 237. 269.
Brünſtig 239.
Bruntz/ Bruntzen 140.
Bruntzkachel 393.
Bruſt 107.
Bruſtharniſch 355.
Bruſtfäll 108.
Bruſtwärtzlin 107.
Bruſtrieme 644.
Brütelen 81.
Brütelung 81. 141.
Byb 445.

Bůbisch 447.
Bůberei 443.
Bubenstůck 443.
Buch 633.
Bůchlin 633.
Buchstabe 616. Buchstab/Schrifft 651.
Bůcherstube 381.
Buchbinder 651.
Buchladen 656.
Buchschreiber 631. 635.
Buchtrucken 651.
Buchtrucker 651.
Buchtruckerkunst 651.
Buchbaum 69.
Bůchß 355. salben Bůchs 648.
Bůchsenschůtz 356.
Buckeln 644.
niderge Buckt 120.
Buessen 593.
Bůffel 90.
Bůhel/ Bůhelin 50.
Bulerej 472.
Bulge 392.
Bull 635.
Bund 344.
Bůndnuß 344.
Bundtsgenoß 344.
Bundbrůchig 344.
Bůne 385.
Bundschuch 396.
Bůrde 160. 456.
Bůrdentrager 644.
Buretsch 73.
Burg 61.
Bůrg. 519.
Burger 298.
Burgerin 298.
Burgerlich 299.
Burgermeyster 314.
Burgermeyster Ambt 313.
Burgerrechtsgenossen 299.
Burgerregiment 305.
Burgerrock 395.
Burgerschafft 305.
Bursch 310. 571.
Bůrst 87.
Bůssung 575.
Buß vfflegen. 541.
Bußfårtig 593.
Bußfårtigkeyt 593.
Bůschele Reuß 68.
Bůtte/Zuber 389.
Butter 138.
Butz 1. 75. 390.
Butzen 140.
Butzschår 390.
Burbaum 70.
Byer 75.
Bynenschwarm 91.
Byrenbaum 69.

C.

CAlmuß 78.
Camelthier 80.
Camillen 73.
Cantzel 292.
Cantzelei 63.
Capaun 83.
Capell 291.
Capital vff eyner Saulen 386.
Capittel 640.
Caplan 293.
Capren 72.
Cardinal 293.
Carfunckelsteyn 66
Castell 61.
Christmonat 29.
Chronica 633.
Chrystall 66.
Circkel am Himmel 35.
Cistern/Wasserthol 387.
Clareth 138.
Clausse 51.
Cometh 40.
Comœdi 645.
Copej 633. 638.
Copist 635.
Corallen 66.
Coriander 78.
Credentzer 157.
Credentztisch 388

Crentz

Creutz 543.
Crocodyl 90.
Cuckumern 72.
Cymbel 292.

D.

DA 619.
Dacht oder Wiechen 390.
Dada 623.
Dägen 357.
Dägentrager 357.
Därme 189.
Daher 619.
Daheymen 299.380.
Dahin 619.
Dahinden 18.
Damm 61.
Dampff 40.
Danck 565.
Danckbar 565.
Danckbarkeyt 565.
Danckbarlich 566.
Dancken 566.
Dancksagung 285.
Dann 622.
von Dannen 619.
Dannen thun 17.
Dannhirtz 88.
Dantzpfeiffer 634.
Dapffer 448.
Dapfferkeyt 447.465.
Dapfferlich 95.448.
Darbieten 205.
Darbietung 205.
Dargäbung 558.
Darmessen 630.
Darnach 620.
Darreychen 562.
Darumb 622.
Darvon bringen oder tragen 527.
Darwägen 530.631.
Darwerffen 197.
Darzahlen 530.
Darzehlen 628.
Darzwischen 18. Darzwischen eissetzen 28.484.485.
Daselbs 619.
Dattelbaum 69.
Dattelen 86.
Daume 111.
Däwen 139.
Däwend 139.
Däwung 139.
Däwwanst 87.
Dechant 293.
Deckbett 393.
Decke 393.394.582.
Deckel 391.
Decken 452.
Deckten vber Bett oder Tisch 393.
auffhebung eynes Decrets 325.
Deichsel am wagen 643.
Dein 619.
Delphyn 84.
Demant 66.
Demútig/Demuth 488.491.
Demútigen 488.
Demútiglich 488.
Denckbúchlin täglicher hädlung 633.
Dencken 226.
Denckzedel 633.
Denn 622.
Der 619.
Derhalben 622.
Dermal eyns 24.
Derselbig 619.
Derwegen 622.
Deuten 233.
Deuter 590.
Deutlich 582.
Dichten 226.644.
Dichter eyner Schrifft od Buchs 635.
Dick/Dicke 112.161.
Dichtecht 161.
Dieb 664.
Diebisch 663.664.665.
Diebstal 663.
Dienen 376. Dienen/nutzen 413.
Diener 375.
Dienerin 375.
Dienst/Dienung 375.558.
Dienstbarkeyt 375.

Dienst-

Dienstbott 375.
Dienstḫafft 560.
Dienstlich 562.
Dienst thun 525.
Dieweil 622.
Dillen 73.
Dinckel 77.
Ding 276.
Dingen 524.
Dingung 523.
Dinne deß Leibs 113.
Dinten 149. 639.
Dintenfaß 639.
Disciplin 637.
Dieser 619.
Distel 74.
Distelfinck/Distelzweig 82.
Disputieren 646. 648.
Disputierer 648.
Doch 622.
Dölpisch 598.
Dörffen 450.
Dörffisch 60.
Dörren 160.
Dolchen 357.
Dolen darein Vnflath fleußt 382.
Dolmetsch 580.
Donder/Donderen 40.
Dopleth 388.
Doppelsöldner 353.
Dorff 60.
Dorn 70.
Dornechtig 70.
Dornheck 70.
Dornstrauch 57.
Dornträer 82.
Dort 619.
Dortdurch 619.
Dotter 81.
Drach 91. 40.
Draussen 18. 300.
Draubenlesung 642.
Dreck 140.
Drei/Dreimahl 628.
Dreifuß 391.
Dreihundert 630.
Dreimaaß 630.
Dreinlegen 271.
Dreissig/Dreissigmahl 629.
Dreizehen/Dreizehenmahl 629.
Droben 622.
Drommete 634.
Drunden 622.
Du 619.
Düglich 40.
Dulden 269. 463.
Dultmütigkeyt 462.
Dumlecht 118.
Dunckel 146. 147. 582. 583.
Dunckele 147.
Dunckelblaw 148.
Dunckelheyt 582.
Dünn/Dünne 113. 161. 163.
Dunst 40.
Düpfflin 635.
Durch 621. 622.
Durchbruch 122.
Durchfliessendt 46.
Durchgehen 58. 189.
Durchgraben 641.
Durchlassung 192.
Durchlauffen/Durchlauffung 189.
Durchlesen 640.
Durchlesung 639.
Durchleuchtig 424.
Durchmessen 635.
Durchreysung 189.
Durchschweyffung 187.
Durchschicken 192.
Durchstechen 218. 219.
Durchstochen 218.
Durchstreichen 639.
Durchsuchen 227.
Durchwachung 178.
Durfftig 417.
Durfftigkeyt 416.
Dürr/Dürre 112. 160.
Durst 133. 360.
Dürsten 133. 262.
Durstig 133.
Dürstiglich 134. 262.
Duselbs 619.

Dütte 107.
Düttlin 107.

E.

Eben/ Ebene 51. 162. 635.
Ebnen 162.
Ebenbild 169. 173.
Ebnermaassen 620.
Ebenmässig 174. 584. 573.
Ebenmäßlich 174.
Eber 90.
Eberwurtz 73.
Ebhäw 70.
Eck 635.
Eckicht 635.
Ecklen 121. 251.
Ecklung 121.
Edel 424.
Edelgesteyn 66.
Ege/ Egen/ Eger/ Egung 641. 642.
Ehe 21.
die Ehe/ der Ehestand 371.
Eheberedung/ Handstreych 372.
Eheleut Kammer 381.
Ehegemahl 372.
Ehemann 372.
Eheweib/ Haußfraw 372.
Ehesteur 402. 558. 561. der Ehesteur oder Zugab beraubte 403.
Ehebrechen/ Ehebrecher/ Ehebrecherin/ 473. Ehebruch 472.
Ehescheydung 373.
Ehr 419. Ehr abschneiden 538.
Ehrbar/ Ehrbarkeyt 434.
Ehrbegierig 309.
Ehrbegieriglich 309
Ehren 425. 434. 539. 550. 569.
nach Ehren stellen 488.
Ehrenampt 300.
Ehrerbieten/ Ehrerbietig/ Ehrerbietlich 550.
Ehrerbiettung 549.
Ehrgeitzig 487.
Ehrgeitziglich 488.
Ehrgierigkeyt 487.
Ehrlich 424. 434. 442. 550.
Ehrlicher weise 426.
Ehrverletzlicher weise 538.
Ehrwürdig 424. 550.
Ej 621.
Eifelen/ Turbant 395.
Eiffer 205.
Eiferen 250.
Eiferer 250.
Eilen 182. 460.
Eilend 460.
Eilends 460.
Eilung 459.
Einbilden 611.
Einbildung 169.
Einblasen 151.
Einblasung 41.
Einbrennen 38. 171.
Einbinden 210.
Einbindung eynes Zweigs 67.
Einbringen 196.
Einegen 641.
Einfall 398.
Einfallen 8. 360. 200. 652.
Einfallung 652.
Einflechten 398.
Einfliegen 181.
Einfliessen 198.
Einflug 180.
Einforderung der Schulden 529.
Einführen/ Einführung 193. 194. 195.
Einfüllen 165.
Eingang 58. 181. 483.
der Eingang eyns orts. 380.
Eingang der Rede 653.
Eingangen 273.
Eingebären 12.
Eingedenck 176.
Eingehen 182.
Eingewendt 87. 109.
Eingezogenlich 165. 469.
Eingiessen 47. 48.
Eingraben 641.
Einhalten 216. 469.
Einheymisch 299.

Einkauffen 496.
Einkauffung 646.
Einkauffung mit worten 495.
Einkehren 565.
das Einkommen 403.
Einlauffen 8. 46.
Einlassung 192.
Einnäien 210.
Einnam 530.
Einnemmen 207. 339. 362. 530.
Einnemmung 362.
Einpflantzen 10. 641.
Einpfrängen 216.
Einsäien 641.
Einsamler 529.
Einsamlung 206.
Einschicken 192.
Einschlaaffen 177.
Einschleichen 181.
Einschlagen 218.
Einschleichen mit Reden 653.
Einschliessen 208. 362.
Einschliessung 208.
Einschlucken 139.
Einschmitzen 219.
Einschrecken 632.
Einschwimmen 181.
Einsehen 144. 539.
Einsetzung 200. 299.
Einsitzen 202.
Einspannen 165.
Einspringen 46.
Einstellung der Rechten 343.
Eintrag am Wäb 649.
Eintragen 196. 413.
Eintröpffen 48.
Eintrucken 171. 216.
Eintruckung 216.
Eintuncken 18.
Einwachsen 12.
Einweben 210.
Einweichen 284.
Einwerffen/ Einwerffung 197.
Einwicklen 210.
Einwicklung 209.
Einwilligen 477. 585.
Einwohnen 300. 380.
Einwohner 299. 380.
Einwurtzlung 465. 513.
Einziehen 164. 165. 184. 215.
Einziehung 14. 164. 215.
herrlicher Einzug 565.
Einzweigung 641.
Einzwingen 211.
Eisen/ Eisern 65. 541.
Eisenrost 65.
Eisenschmidt 654.
Eiß 42.
Eissecht 42/
Eißsporen 396.
Eißvogel 83.
Eitel/ Eitelkeyt 552.
Element 37.
Elend/ eyn Thier 88. Elend/ die Trubsal 470. 409. Elend/ flucht 544.
Elendlich 410.
Elendenherberg 64.
Ellenbogen 109.
Eln 631.
Else 85.
eyns vnder den Eltern 368.
Empfahung 206. 530.
Empfängnus 141.
Empfangen 141. 206. 207. 530. 565.
Empfinden 143.
Empfindlich/ Empfindlichheyt 158. 142.
Empsig 463. 600.
Empsiglich 464. 601.
Empsigkeyt 462. 599.
Enckel/ Kindssohn. 370.
End 485.
Enden 55. 486.
Endivien 72.
Endung 485.
Endlich 24. 485. 628.
Endlichen 486.
Eng/ Enge 51. 164. 165.
Engiglich 165.
Engbrüstig 120.
Engel/ Engelisch 3.

Entblössen 394.395.665.
Entdecken 581.
Ente/Entlin 83.
Entenstall 383.
Enterben 403.
Enterbung 403.
sich Entfärben 122.
Entfärbung von Schamröte 486.
Entfliehen 185.
Entfliehung 184. Entpflieh-ung zum Feind 360.
Entfrembden 516.
Entfrembdung 256.516.
Entführung 193.
Entgegen 192.622.
Enthaltung von wollust ꝛc. 468.
Enthaubten 509.
Entheyligung 284.549.
Entladen 161.
Entlegen 17.58.
Entlehenen 525.526.
Entlehenung 525.
Entnemmen 206.207.656.
Entnemmung 206.
Entporkommen 209.
Entpört 346.
Entpörung 344.
Entrichten 530.
Entrinnen 545.
Entrinnung 184.
Entrüst machen 259.
Entscheyden 175.233.341.
Entscheydung 231.340.
der Entscheydt 340.
Entschläfferen 177.
Entschlaffen 177.
Entschlagen 282.
Entschlossen 232.
Entschüpen 84.
Entschuldigen 337.
Entschuldigung 335.336.553.
sich Entsetzen 264. eynen Ent-setzen 486.
Entsetzung 545.
Entspringen 12.46.484.
Entstehen 12.484.
Entweder 621.
Entwenden 516.
Entwendung 516.663.
Entwehnen 142.
Entwerffen 170.171.
Entwerffung 170.
Entwirren 210.
Entwöhnen 276.
Entwohnung 276.
Entziehung 488.
Entziehen 488.516.663.665.
Entzuckt 206.207.
Entzünden 239.259.
Entzündt 38.259.
Entzündung 38.124.237. 258.
Erachten 590.
Eracken 641.
Erarbeyten 459.
Erarnen 459.
Erb/ Erbschafft 402.
Erbgemächt 638.
zu Erbarmen 249.
Erbarmung 248.
Erbärmlich 249.409.410.
Erbätten/ Erbätter 517.
Erbättlen 417.
Erbawen/ Erbawung 652.
Erbgründt 117.
Erbgütlin 402.
Erbiß 78.
Erbittlich 517.
Erbleychen 122.148.
Erblich 403.
Erbrennen 259.
Erbohren 367.
Erbrechen/ Erbrechung 140.
Erbsucht 116.
Ercker 386.
Erde/ Erdrich 49.52. zur Erden bestatten 294.
Erdbeeren 75.
Erdenfeuchte 160
Erdenmesserkunst 635.
Erdenscholl 52.

Erdtletten 74.
Erdtbiedem 4.
Erdacht 229.
Erdenckung 228.
Erdencken/ Erdencker 229.
Erdichten 226. 553.
Erdichter weise 553.
Erdichtet 552. 553. 644.
Erdichtung 552.
Erduldung 462.
Ererbt 403.
Erfahren/ Erfahrn 227. 273. 577.
Erfahrung 272. 575. Durch Erfahrnuß 578.
Erfassen 207.
Erfinden 229.
Erfinder 229. 609. 635.
Erfinderin 229.
Erfindung 228.
Erfischen 227.
Erfordert 517.
Erforschen/Erforschung 227. 629.
Erfragen 227.
Erfrewen 243.
Erfüllen/ Erfüllt/ Erfüllung 133. 165. 281.
Ergäntzen 165. 547.
Ergäntzung 165.
Ergeben/ Ergebung 362. 205.
sich Ergehen 182.
Ergötzen 243. 547.
Ergötzung 545.
Ergreiffen 207. 229. 230. 542.
Ergreiffung 206. 228.
Erhaben 17. 426.
Erhalten 208. 431. 452. 466. 520.
Erhalter/ Erhalterin 431. 452.
Erhaltung 429.
Erhärten 124. 161. 466.
Erhaschen 296. 207.
Erheben 17. 426. 488. 534. sich Erheben 196.
Erhebung 17. 202.
Erheyschen 477.
Erhöhen 17.
Erhören 150.
Erholen 115. 547.
Erin 65.
Eriner/ oder Kupfferin Haaff 391.
Erinneren 176. 606.
Erinnerung 575.
Erkalten 240.
Erkannt 324. 341. 577.
Erkandniß 323. 575. 578.
Erkauffen 523.
Erkennen 324. 577.
Erkenner 577.
Erklären 309. 580. 654.
Erklärer 580.
Erkärung 579.
Erklingen 633.
Erkosen 237. 309.
Erkühlen 160.
Erkühlung 159.
Erkündigen 227. 629.
Erkündigung 227.
Erkysen 309.
Erlabung 545.
Erlangen/ Erlangung 520.
Erlassen 313.
Erlassung 454.
Erläuterung 579.
Erledigen 429. 547.
Erledigung 545.
Erlegen 364.
Erleichteren 161.
Erleiden 463.
Erlenbaum 70.
Erleuchten 145. 146. 425. 479. 580.
Erleuchtung 145.
Erleyden 251.
Erliegen 552.
Erlöschen 27.
Erlösen/ Erlöser 2. 429. 547.
Erlösung 428.
Erlogen 552.
Erlüstigung 240.
Ermahner 605.
Ermel 396.
Ermessen 226. 233.
Ermörden 09.
Ermüdung 464.

Ernde

Erndte/Ernden 77.642.
Ernewen 23.
Ernewren 547.
Ernideren 488.
Ernrosse 72.
Ernst 492.599.
Ernsthafftig 497.600.
Ernsthafftigkeyt 496.
Ernstlich 448.497.
Ernähren 132.
Eroberen 362.520.527.
Eroberer 362.
Eroberung 362.326.
Eröffnen 209.580.
Erörteren 648.
Erörterung 340.947.
Erquicken 547.
Erquickung 545.
Errahten 287.
Erregen 11.179.346.
Erregung 10.482.
Erreychen 207.281.
Ersättigt 133.251.
Ersättigung 133.
Erschaffen 12.140.
Erschallen 151.644.
Erscheinen 34.190.581.
Erschlagen 509.
Erschnauffen/Erschnauffung 180.
Erschöpffen 14.15.47.463.531.
Erschrecken 632.
Erschrocken/ Schrecken/Erschröcklich 264.267.
Erschüttlen/Erschüttlung 198.
Ersehen 144.
Ersehung 229.
Ersetzung deß Ambts 311.
Erseufftzen 180.
Ersparung 410.
Erstarren vor Kälte 150 160.
Erste 484.
Erstöcken/Erstöckung 216.
Erstummen 117.119.264.500.
Ersuchen 227.
Ertheylen/Ertheylung 205.561.
Erträglich 4.63.
Ertz 65.
Ertzader 64.
Ertzbischoff 293.
Ertzgeel 148.
Ertzgrub 64.
Ertzknapp 654.
Ertzrost 65.
Erwachen 178.
Erwachsen 14.97.162.163.
Erwägen 226.
Erwägung 225.
Erwarten 266.
Erwecken 239.606.
Erweiteren 162.163.
Erwerben 520.
Erweychen/Erweycher 240.575.
Erweychung 239.574.
Erwischen 207.
Erwöhlen/Erwöhler 237.309.
Erwöhlung 236.309.
Erwegen 226.
Erwünscht 767.
Erwürgen/Erwürgung 216.509.
Erzehlen 627.628.642.654.
Erzehler 642.654.
Erzehlung 623.626.653.641.
Erzitteren 123.264.
Erzitterung 199.262.
Erzörnen 258.259.
Erzörnung 256.573.
Es sei jhm also 621.
Es were denn 622.
Eß in der Schmidten 654.
Eschbaum 69.
die Esche 39.
Eschenfarb 148.
Esel/Eselin/Eselisch 89. Esel/Holtzwurm 92. das Eselgeschrey 156.
Eseltreiber 644.
Essen 134.471.
Essenspeyß 134.
Essig 79.
Eßkraut 71.
Etwa 621.
Euangelist 292.
Eull 81.

Euſere/Euſerſte 19.485.
Euſerlicher 18.
Euter 108.
Ewer 619.
Ewig/Ewiglich 26.466.
Ewigkeyt/Ewige Zeit 26.
Ey 81.
Eychapffel 76.
Eychbaum 69.
Eychel 76.
Eychhorn 89.
Eydt 557.
Eydtbrüchig 558.
Eydtſchwur 557.
Eyerklaar 81.
Eyerſchaal 81.
Eygen 515. 300.
zu Eygen 515.
Eygengut 515.
Eygenlieb 487.
Eygenſchafft 168. 515.
Eygenthumb. 374. 515.
Eygenthümblich 300.
Eylff/Eylffmahl 629.
Eymer 389
Eynäugig 118.
Eyner 619. 628.
Eynmahl 628.
Eyn wenig 620.
Eynfallt 596/
Eynfaltig 554. 597.
Eynfaltigkeyt/Eynfaltiglich 554.
Eynhällig 572.
Eynhälligkeyt 571.
Eynhälliglich 569. 573.
Eynhorn 88.
Eynig 572.
Eynigkeyt 343. 571.
Eynmütig 572.
Eynmütigkeyt 571.
Eynmütiglich 573.
Eynöde 51.
Eyns machen 575.
Eynſam/Eynſame 167. 369.
Eynſidler 293.
Eynträchtig 572.
Eynzelig 168.
Eyntzig 168. 628.
Eyſſe 125.
Eyter 125.
Eyterig 125.

F.

FAbel 644.
Fachfeymer 648.
Fächten/Fächter 661. 357.
Fächteriſch 661.
Fächtſchuhl 660.
Fackel 38. 390.
Factohr 655.
Faden 649.
Fäder/Fäderin 81.
Fägen 392.
Fägetnapff 392.
Fäherlin 90.
Fähig 164.
Fähl 49.
Fählen 440. 592.
Fähler 439. 521.
Fäll 87.
Fällen 199.
Fällig 200.
Fälſchen 553.
Fälſchlich 553. 590.
Fahung 644.
Fahrende hab 387.
Fahrläſsig 464. 601.
Fahrläſsigkeyt 601.
Fahrläſsiglich 465.
Fahet 643.
Falck 81.
Fall. 5. 199. 432. 492.
Fallen 46. 200. 440. 592.
der Fallend ſiechtagen 118.
Falſch 552.
Falſchheyt 552.
Falten 210.
Faltung 209.
Fänderich 353.
Fänlin 353.
Fangen 362. 542.
Farb 147. Trucker Farb 661.
Färblin 553.

Färben	147.650.
Färber/Färberei/Färbung	650.
Farbenbereyter	651.
Färg/der vber Wasser fuhrt	651.
Färtig	269.271.349.
Färtiglich	272.
Färtigung	281.
Fasant	83.
Faß	389.
Fassen 230. in sich Fassen	164.
Fäselin	389.
Fässelen	541 542.
Fast	166.621.
Fasten/Fastung	133.471.
Fättich	81.
Fatzen	499
Faull	450.464.602.
Faulbett	392.
Fäule/Faulen	13.
Faulfleysch	125.
Faulkeyt	450.464.601.
Faullentzen	465.
Faust	110.507.
Fausthammer	256.
Fäustling	355.
Feber	123.
Feder	80.
Federbusch auff dem Helm	355.
Federrohr	639.
Federwüsch	392.
Feiel	654.
Feige	75
Feigenbaum	69.
Feigbone	78.
Fein	404.479.
Feind	348.570.
Feindlich	348.349.571.
Feindschafft	348.570.
Feindselig	257.258.
Feindseliglich	258.
Feiren	291.455.
Feirtag	290.454.
Feirtäglich	291.
Feld	51.55.56.
Feldarbeyt	639.
Feldbaw	639.948.
Feldflüchtiger	360.
Feldherr	352.
Feldmesser	635.
Feldzeychen	353.
Felß	50.52.
Felßlin	52.
Felsicht	53.
Fenchel	78.
Fenster/Fensterlin	385.
Fenstergestell	385.
Fern/Ferne	19
Festtag	290.
Feucht/Feuchte	44.78.160.
Feuchten	160.
Feuchtigkeyt	78.101.
Fewr/Fewrig	37.38.
Fewriger Mann	40.
Fewreisen	390.
Fewrhacke	390.
Fewrkugel	355.
Fewrroth	148.
Fewrsteyn	66.
Fewrschauffel	390.
Fewrzang/Klufft	390.
Fewrzeug	390.
Feyl/Feylbieten/Feylßen	521.522.
Feyßt/Feyßte	110.112.87.416.
Ficken	217.
Fidel/Fidelboge	634.
Fiechtenbaum	69.
Figur	635.
Filtzschuch	396.
Finck	82.
Finger	110.
Fingerhut	393.
Fingerring	397.
Finster/Finstere	146.147.
Finsternuß	36.
Fisch	84.
Fischen	645.
Fischer/Fischerin/Fischung	645.
Fischerschifflin/Fischkorb	645.
Fischoren/Fischrogen	84.
Fischmarckt	62.63.
Fischweier	47.
Flache hand	110.
Flachnaaß	119.

Flachs 74.649.
Fläch sin 649.
Flachsfinck 82.
Flade 136.
Fladenbacher 646.
Flädermaus 81.
Flähen/ Flähung 516.517.518.
Flählich 519.
Fläsch 389.
Flechte 124.
Flächten 215.
Fleck 147.450.
Fleiß 236.462.598.
Fleissig 463.600.
Fleissiglich 262.601.
Fleute 633.
Fleyderlin 398.
Fleysch 100.137.
Fleyschhawung 646.
Fleyschkammer/ oder Kensterlin 382.
Flicken 650.
Fliegen 180.181.186.460.
Fliegendt Thier 80.
Fliehen 184.185.251.360.
Fliessen 46.78.160.198.
Fliessung 46.198.
Floch 92.
Flock 87.124.649.
Floßfäder 84.
Flotz 657.
Flucht 184.360.543.
Flüchtig 185.360.543.
Flug 180.
Flügel 81.628. Flügel der Schlachtordnung 359.
Fluß 45.46.
Fluth 44.45.
Flütteren 180.
Forhel 84.
Fohren 70.
Folter/ Folteren/ Folterer 339.
Forcht 262.
Förchten 264.
Forchtsam 264.
Forchtsamlich 267.451.
Form 170.
Formenschneider 651.
Forderen 262.517.518.
Forderung 516.
Forsehen 629.
Forst 56.
Fortgehen 182.
Fortgang 406.
Fortgang 181.
Fortpflantzung 140.
Fraaßsucht 120.
Fräſſen/ Fräſſig/ Fräſſigkeyt 471. 139.
Frächheyt 474.
Frag 629.
Frager 227.
Fragen 330.629.
Frantzosen 125.
Fräuel 449.450.
Fräuenlich 270.450.475.487.
Fraw im Hauß 374.
Frawenmantel 395.
Frawenröſlin 72.
Frech 475.
Frej 269.270. Freigeborn 429. von Gesetz 512. von Straaff 545.554. von beschwerden 313.
Frejstehen 269.
Freigebig 560.
Freigäbigkeyt 558. Freigäbiglich 562.
Freiheyt 63.268.428.512.544.
Freilassen/ Freilassung 342.428. 313.
Freigelassener 429.
Freilich 620.
Freimütig/ Freimütiglich 442. 443.
Freymütigkeyt 440
Freiwillig 235.560.561.
Freiwilliglich 236.272.
Frembd/ Frembde 299.300.368. 516.
Frembdling 299.
Freud 240.
Freudig/ Freudenreich 243

Freund

Freund 568.
Freundlich 256. 491. 494. 495. 496. 569.
Freundtlichkeyt 490. 494.
Freundtschafft 566.
sich Frewen 243.
Friede/Friedlich/Friedmachen 343. Friedshandlung ibidem.
Friedfärtig 343.
Frieren 159. 160.
Frisch 23. 115. 128. 431. 448.
Frölich 243. 244.
Frölichheyt 240. 497.
Frolocken/Frolockung 151. 240. 243.
Fromm 442. 504. 549.
Frommiglich 442.
Frommkeyt 440. 548.
Frosch 90.
Frost 159.
Frostig 160.
Frucht 74. 76.
Frucht 403. 410. Frucht in schalen 75. Fruchttragendt 75. Fruchtsamlen 77. 132.
Fruchtbar/Fruchtbarkeyt 74. 75. 132. 133. 413.
Fruchtbarlichen 414.
Früe/Früezeyt 31.
Früling 28.
Frulig 463.
Fuchs 88.
Fuchsschwäntzer 495.
Fuder 630.
Fügen 211. anfügen/zufügen 16. 211.
Füglich 25. 269. 270. 438. 439. 478.
Füllen 133. 165.
Fullung 646.
Füllerey 471.
Fullin 89.
Funck/Füncklin 39.
Fund/Fundlin 228. 607. 554.
Fundament/Grundveste 383.
Fünff/Funffmahl 628.
Fünff vom Hundert 312.
Fünffzehen/Fünffzehenmahl 628.
Funffzig/Fünffzigmahl 629.
Funff hundert 630.
Führführung 193. 194. 195. 643.
Führen 194. 195. 643.
Führer 193.
Fuhrman 643.
Für 623.
Fürbildung 169.
Fürbitter 517.
Furch 57.
Fürdern 460.
Fürderung 459.
Fürfallen 8.
Fürfliegen 181.
Fürfliessen 46.
Fürforderen 332.
Fürgeben/Fürgebung 519. 520. 553. 611. 627.
Fürgang 188.
Fürgehen 182.
Fürgreiffen 207.
Fürhaben 232. 274.
Fürhänge im Schawplatz 660.
Fürherthun 581.
Fürkäuffer 655.
Fürkommung 206.
Fürlesung 609.
Fürlauffen 186.
Fürn 86.
Fürnem 424.
Fürnemen 231. 233.
Fürnemmung 483.
Fürsatz 231.
Fürschupfung 656.
Fürschreiben 376. 611.
Fürschreibung 609.
Fürsehen 144. 595.
Fürsehung 598.
Fürsetzen 201. 526.
Fürsetzlicher weise 233.
Fürsetzlin 390.
Fürsichtig 594.
Fursichtigkeyt 593.
Fürsichtiglich 595. 60.
Furspannen 215.

Fürspieglen 489.
Fürsprech 330.336.
Fürst 102. 304.
Fürstenhoff 305. 381.
Fürstenthumb 303.
Furth durchs Wasser 50.
Furthuch 306.
Fürtragen 196.
Fürträglich 413.
Fürtreffen 425.
Fürtreffenlich 424.426.
Fürtrefflicheyt 419.
Furtz/Fartzen 140.
Fürüber 622.
Fürwäg 57.
Fürwägen 631.
Fürwar 620.
Fürwenden 554.
Fürwerffen 197.332.537.
Furwerffung 535.
Fürwort 553.
Fürwurff 197. 331. 335.
Fuß/Füßlin 111.388. Fuß oder Vndersatz eyner Saulen 386. mit Füssen trätten 217. Fuß für Fuß 462.
Fußbande 541.
Fußbecke 389
Fußgänger 184.
Fußknecht/Fußvolck 351.
Fußpfad 57.
Fussohlen 112.
Fußstapff 203.
Futer/Füterlin 131.392.134.
Füterung 132.

G.

GAb 538.558.
Gabel 632. 653.
Gäbung 558.
Gäch 17.50.51.460.
Gäbelin an Räbern 70.
Gählingen 460.
Gänßblum 72.
Gänßlin 83.
Gänßstall 383.
Gäntzlich 282.620.621.
Gärber 650.
Gärtlin 56.
Gäßlin ohne durchgang 62.
Gähren 396.
Gäucherei 596.
Galg 543.
Galgenvogel 446
Gall 102. Gallen vbergang 121. Gallenbläßlin 109.
Gallapffel 76.
Gang 181.182.
Ganß 83.
Gantz/Gantze 431.167.
Garb 77.
Garn 645.
Garnstenglin 645.
Garnwinde 393.
Garte 56.
GartenBett 57.
Gartentressen 72.
Gartenkrott 90.
Gartkuchen 63.382.646. Gartkuchenhalter ibid.
Gartner 640.
Gaß 62.
Gast 136.300.565. zu Gast essen 136.
Gasterei 135.136.
Gastfraw 565.
Gastfreundtschafft 564.
Gastfrei/Gastfreiheyt. 564.565.
Gauchhar 105.
Gauckler/Gaucklerei 661.
Gauff 110.
Geärt 640.
Geängstet sein 264.
Gebälg 573.
Gebachen steyn 66.
Gebärdung der Gliedmassen 179.
Gebären/Gebärung 12.141.142.
Gebärer/Gebärerin 140.
Gebät 516.
Gebäw 383.
Geben / Gebung 205. 526. 539. 561. herfür Geben 141.

Gebieth 53.300.
Gebieten 302.324.375.376.
506.512.611.
Gebieter 302.
Gebirg 50.
Gebiß 643.
Gebott 323 376.605.609.
Gebrächligkeyt 114.
Gebräste 113. Gebrästen 443.477.
Gebrauch 274.512.
Gebrauchen 275.413.
Gebräuchlich 513.514.275.276.
Gebrechen 27.
Gebrochen 215.216.419.
Gebüren 504.
Gebürlich 438.478.504.
Gebürlichkeyt 475.
Geburt 12.140.141. Geburts tag 291.
ohnzeitige Geburt 142.
Geburt Glied 109.
Gedächtnuß 175.176.
Gedächtnißbuch 633.
Gedancken 224.
Gedencken 590.
Gedenckwürdig 176.
Gedenckzeychen 172.
Gedicht 554.644. Gedicht von Versen oder Reimen 644.
645.
Gedult 462.520.
Gedultig 463.491.
Gedultiglich 464.
Geelruben 72.
Geelroth 148.
Gelb 148.
Geelsucht 123.
Gefallen/ligend 200.409.433.
Gefallen/Einkommen 403.
Gefallen lassen 235.534.585.
Gefäll 403.
jederman Gefällig 533.
Gefangen 362.
Gefangner 542.
Gefängnuß 362.541.
Gefärbt 147.
Gefahr 453.
Gefährlich 454.
Gefährlicheyt 453.
Gefährt 193.
Geflissen 261.600.611.
Gefräß 135.
Gefrejter 429.
Gefrieren/Gefrüst 42.
Gegen 18.622.
Gegeneynander halten 174.
Gegen kehren 179.
Gegenschreiung 152.
Gegensetzung 201.
Gegentheyl 330.
Gegenwärtig 24.190.
Gegenwärtiglich 24.191.
Gegenwärtigkeyt 24.189.
Gegenwerffen/ Gegenwurff 197.
Gehäll 234.
Gehäufft 162.166
Geheyligt 284.
Gehen 182.184.190.191.
Gehertzt 448.
in Geheym 569.621.
Geheymniß 283.
Geheyß 375.605.
Gehorchen 377.550.
Gehorsam/Gehorsamlich ibi.
Gehorsamkeyt 549.
das Gehör 149.
Geier 81.
Geige 634.
Geinen 119.
Geisel 526.
Geitz/Geitzig/Geitziglich 564
Gekocht 137.
Gekürn 76.
Gelächter 153.
Gelassenheyt 488.
Gelegenheyt 24.268.
daran Gelegen sein 413.
Gelärt 14.165.664.
Gelehrsam 224.
Gelehrsamkeyt 223.
Gelehrt 613.615.
Gelieben 235.255.262.
Geliebung 495.
Geligen 202.

Gelihens 525.
Gelindert/ Erleuchtert 547.
Gelt/ Gut 398.631.
Gelten 269.
Geltgierigkeyt 564.
Geltstraaff 539.
Gelübd 267.285.
Gelüst 260.
Gelüsten 262.
beschliessig Gemach 381.
Gemächlich 462.621.
Gemäld/Gemalt 147. 172. 650.
Gemerck 170.
Gemeyn 168. 275. 300. 303. 427. 513. 515. in Gemeyn 168.582.
Gemeyne 300.
Gemeyne nutz 295. 638.
Gemeyne Einkommen 311.
Gemeyn Volck 302. 303.
Gemeynlich 168. 276. 300.
Gemeyniglich 514. 515.
Gemeynschafft 167. 514. 566. 628.
Gemß 88.
Gemürmel 151.
dick Gemüß 137.
Gemüth 219.222.
Gemütet 222. 238.
Gemüthmaßet 287.
Genaw 563.
Geneygt/gebogen 15.199. Geneygt gewogen 255.238.261. 271.
Genick 107.
Genieß 410.
Genötigt werden 5.
Gemessen 630.
Genüge 133.
Genugsam 620.
Geplagt 409.
Geraden 112. 163. 164.
Geradt zu 482.
Gerathen 606.
Geräusch 150.
Gerecht 504.512.
Gerecktigkeyt 502. 428.
Gerechtiglich 504.
Gereyß/ Wäbergeschirr 649.
Gerembs/ Getterfenster 385.
Gerewen 593.
Gericht 134. 325. 331.
Gering 163.427.428.
Gern 225. 236.
Geröhr 652.
Gersten 77.
Gerstenmeel 78.
Gerstenbrüe 137.
Gerte 67.
Gerücht 419.
Geruch 156.157.
Gerümpel 387.
Gerümpelmarckt 63.
Gerüst 271. 349.
Gesalbter 2.
Gesaltzen 158.
Gesandter 192.316.
Gesang 632.
Gesäß 57.
Geschäfft 276.307.456.
Geschäfftig 458.600.
Gescheudt/ Gescheudiglich 594. 596. 600.
Gescheudigkeyt 595.
Geschenck 525.558.
Geschichten 276. 641.
Geschichtschreiber 641.
Geschicklich 479.613.
Geschicklichkeyt 24.268.607.612.
Geschickt 192.269.478.
Geschirr 387. irdin Geschirr 395.
Geschlacht 474.488.
Geschlecht 94.141.168.366. new Geschlecht 426. Vnedels Geschlecht 426.
Geschlechter 305.
Geschmeidt 396.
Geschmack 157.
Geschmuck 501.
Geschmütz 157.
Geschrey 152. das gemeyn Geschrey 642.
Geschütz 355.
Geschwader Reuter 349.

Geschwär 125.
nichtig Geschwätz 501.
Geschwind 24.224.460.596.
Geschwindiglich 406.596.
Geschwindigkeyt 223.459.
Geschwinden 264.
Geschwindung 117.262.
Geschwistern/Geschwisterkind 370. 371.
Geschwollen/Geschwulst. 124.
Gesang 632.
Gesangdichter 633.
vbel Gesehen 146.
Gesatz 482.509.638. Gesatzgeber 512. Gesatzgelehrter 638.
Gesell 310.344.572.
Gesellen 572.
Gesellschafft 310.344.514.571.
Gesicht 143.177.
Gesinnet 222.233.235.240.586. 590.
Gesipter 367.373.
Gespänst 4.
Gespalten 213.
Gespohr 170.
Gespräch 623.628.647.648.
Gespött 497.499.
Gestad 50.
Gestalt/Gestaltet/Gestaltung 112.196.170.156. Gestalt oder Gattung eynes dings 168. böse Gestalt deß Leibs 122.
Gestanck 157.
Gestatten/Gestattung 268.463. 520.544.
Gestäudt 70.
Gestirn 35.
Gesterig/Gestern 30.31.
Gesträuß 67.
Gestreckt 214.
Gesund 215.627.
Getöß 150.
Getrösten 266.
Getränck 134.
Getrent 17.
Getter 385.
Getreydt 76.
Geübt 275.
Geudig 563.
Geudigkeyt 563.
Geudiglich 563.
Geuierdt 636.
Gewächß 67.74.
Gewärb 639.655.
Gewärbstatt 655.
Gewerbsmann 655.
Gewagt stück 5.
Gewässer 46.
Gewalt 4.268.300.316.506. 417. in eynes Gewalt 418.622.
Gewaltig/Gewaltiglich 418.
Gewalthaber 308.
Gewaltsbrieff 635.
Gewaltsam/Gewaltsamlich 507. 508.
Gewaltthätig 507.
Gewaltthätigkeyt 506.
Gewandkammer 382.
Gewarsam ort 357.
Geweisset 148.
Gewen 119.204.
Gewicht 160.631.
Gewinlein 526.
Gewinnen 527.
Gewiß 551.552.579.620.466. etwas Gewisses 550.
Gewissen 592.
Gewißlich 552.
Gewitter 43.
Gewöhnen/Gewonen 276.
Gewonheyt 274.512.
Gewöhnlich 276.513.514.
Gewölb 382.386.
Gewöhr 354.357.
Gewogen 255.
Gewülckt 42.
Gewunnen 526.527.
Gewürckt 393.649.
Gewürtz 78.
Gewyn 410.526.528.
Geyl 473.475.
Geylheyt 472.474.

Geysel 542.644.
Geyß 90.
Geyssenstall 383.
Geyßhirt 644.
Geyssin 90.
Geyssklee 74.
Geyßlin 644.
Geyst 3. der Geyst im Menschen 131.
Geystlich 3. 284.
Geziert 501.
Gezimmen 438.476.479.504.
Gichtbruch 123.
Gichtbruchig 123.
Giessen 45.40.78.198.
Gießfaß 389.
Giessung 47.198.
Gifft 79.
Gilge 72.
Gipffel/oder Fürst eynes Gebäwes 286.
Gitzin 90.
Glaaß 66.388.
Glaaser 654.
Glantz 145.419.477.
Glantzen 146.431.479.
Glatt/ Glätte/ Glätten 162.479. Glatte wort 495. Glättfeiel 654. Glättsteyn 394.
Glaub 555.
Glauben 583.585.
Gläublich 584.585.
Glaubwürdig 584.
Glaubwürdigkeyt 583.
Glaubwürdiglich 585.
Glaurang 118.
Gleich 174. Gleich als 620. Gleich bald 24.620. Gleich wie 620.
Gleicheyt 173.
Gleichlich/ Gleichlichen 162.174.466.476.
Gleichförmig 466.476.
Gleichförmigkeyt 475.
Gleichgestaltet 553.
Gleichmässig 174.
Gleichßnerej/ Gleichßnen/ Gleichßner 553.
Gleichßnerisch 554.
Gleissend/ Gleissung 148.
Glenck 102.
Gleych 102. 111. Gleych im ruckgrad 108. Gleych an Räben 70.
Gleydsmann 186.
Glied des Leibs 102.
Gliedmassen 112.
Gliederwee 122.
Glock 292. 634.
Glöcklin 292. 634.
Glockenschwängel 634.
Glöckner 293.
Glooß 662.
Glück/ Glückfall 5.406.
Glückhafft 406.
Glückhafftiglich 407.
Glücklich 289. 406. 407.
Glückseligkeyt 406.
Glückwünschen/ Glückwünscher/ Glückwünschung 267.285.
Glut 39.391.
Glütpfann 391.
Gnad 490.558.
Gnädig 491.
Gnädiglich 492.
das Gneist 39.
Gölte 389.
Goldt 64.398.
Goldtarbeyter 654.
Goldtfinck 82.
Goldtfinger 111.
Goldtgeel 148.
Goldthänlin 82.
Goldtschlager 654.
Goldtschmidt 654.
Gönnung 544.
Gönner 568.
Gönnerin 255.
Gott 1.
Götter 1.
Gottheyt 2.
Göttlich 2. 284.502.

Gott

Gottes dienee 3.
Gottsdienst 283.
Gottes feind 3.
Gottsforcht 548.
Gottsforchtig / Gottsförchtiglich 284. 549.
Gottes fürsehung 4.
Gottes Gewalt 1. 2. 129.
Gott geb wa / welch etc. 619.
Gottshauß 291.
Gottloß / Gottlosigkeyt 446. 549.
Gottseligkeyt 548.
Gottseliglich 549.
Grab / Grabe 62. 294. 641.
Graben / Grabung 217. 641.
Graber 217. 641.
Grabschrifft 294. 638.
Grabsteyn 294.
Grabstichel 651.
Graath 84.
Grad 306.
Gräblin 641.
Granath / Granatapffel 66. 75.
Granatapffelbaum 69.
Graß 74.
Graßblum 72.
Graßgrün 149.
Graßmuck 82.
Grausam 493.
Grausamkeyt 492.
Grausen lassen 264.
Graw / Grawen 103. 99.
Grawblaw 148.
Graw Erbiß 78.
Grawe Haar 130.
Greiff 81.
Greiffen 207. 542.
Greinen 154. 155.
Gremp 646
Grendel 385.
Grentzen 55.
Greulich 493.
Griff 554. 595.
Griffel 639.
Grind 124.
Grimm 142.
Grimmig 493.
Grimmiglich 494.
Grißgrammen 494.
Grob 225. 450. 493. 500. 613. 640.
Grobheyt 500.
Groß 162. 270.
die Grösse 162.
Groß achten 425.
Großtopff 117.
Größlichen 163.
Groß machen 14.
Großmächtiglich 163.
Großmütig 448. 487.
Großmutigkeyt 447. 487.
Großmütiglich 222.
Großmutter 368.
Großvatter 368.
Großstirnig 118.
Großthätig / Großthätigkeyt 424. 562.
Grube / Grubicht 52. 641.
Grundel 85.
Grundelreuß 645.
Gründen 466 383.
Grün / Grüne 148.
Grünen 71. 149.
Grünfinck 82.
Grund 67. zu Grund gehen 13. Grundhäufflin 50.
Grundtbrüe 658.
Grundtklotz 658.
Gründlich 579.
Grunen 67. 71. 115. 407. 431.
Grundveste 465. 417.
Gruntzen wie eyn Schwein 156.
Gübel 485.
Guckgauch 82.
Guffe 393.
Gugelhut 395.
Guldē 64. 632. halber Gulden 632.
Gülden Käffer 92.
Gulden Ketten 397.
Gummi 78.
Gundelreben 73.
Günner / Günstig 255.
Gunst 251.

Gunst-

Günstiglich 256.
Gurgel 107.
Gurgelabstechen 509.
Gürtel/ Gürtung 398.
Gürtler 650.
Gut/ Gute 403. 404. 442. Ligend Gut 55. 398. Guts sagen/ thun ꝛc. 431. 534. 561.
Gutduncken 234. 324. 586.
Gütig 491.
Gütigkeyt 490. 494.
Gütiglich 404. 492. 495.
Gutthat 525. 558.
Gutthätig 560.
Gutthätigkeyt 558.
Gutthätiglich 562.
Gutsch 643.
Gutwerdung 519.
Gutwillig 235.
Gutwilligkeyt 271.
Gutwilliglich 256.
Gutzung 516.
Gutzer 517.
Gysitz 83.
Gynen 214.
Gypß 384.

H.

HA/ Hä 623.
Haab vnd Gut 398. 416.
Häbig 563.
Häbigkeyt 207. 563.
jrdiner Haaff 391.
Haar 87. 102.
Haarechtig 103.
Haarhaube 395.
Haarpfriem 393.
das Haareysen 117.
Haarschär 648.
Harschnur/ Einflechten 398.
Haaß 88.
Habergeyß 662.
Habern 77.
Habich 81.
Hackbanck 391.
Hackbrett 634.
Hacke 632.
Häcklin 398.
Hackmesser 391.
Hacken/ Hackger 641.
Hader 573.
Hadern/ Haderer 574.
Häderisch 330. 574.
Häffelin 391.
Häfftig 497. 621.
Häfftiglich 497.
Häher 82.
Hämmerlin 654.
aneynander Hängen 26. 212.
Händschuch 396.
Hänffer 649.
Hänffin 649.
Härb 158. 247.
Häring 84.
Härtigkeyt/ Härtiglich 161.
Härtzhäuslin 108.
Hässer 257.
Hässiglich 258.
Hässlich 436. 450.
Hässlin 88.
Häubellerch 83.
Häuffen 165. 166.
Haüffiglich 563.
Häußlich/ Häusligkeyt 468. 563.
Häußlin 377.
dünnes Häutlin 76. 100.
Här 666.
blintzend Haffenschlagen 662.
Haffner / Haffnerkunst / Haffnerwerckstatt 654.
Hafft 398. Hafft eyner Wunden 648.
Hafften 466.
Hafftgelt 524.
Hafftung 541. 542.
Hagel 42.
HagEych 69.
Haiser/ Haiserkeyt 120.
der Halbe schlag 123.
Halbestund 32.
Halbwildt 86.
Haldung 17.

Halffter

Halfftet 643.
Halm 71. 77.
Halß 107. Krumhals 119.
Halßhaar 87.
Halßbandt 39.
Halßbinde 648.
Halsen/ Halsung 496. 495.
Halßkoller oder Leiblin 395.
Halßmäntelen/ oder Brustthuch 396.
Halßtäsch 392.
Halßstarrig/ Halßstarrigkeyt/ Halß starriglich 467. 489. 490.
Halßwee 120.
Halten/behalten 208. 239.
dafür Halten 590. 230.
sich irgent Halten 380.
nicht Haltung 556.
Hammel 90.
Hammer 654.
Han 83. Han/ Laaßzapff 390.
Handbuch 69.
Hand 110. in Handen 622.
zu Handen gehen 8.
Handel/werck 276. Handel/ vnd wandel miteynander 514. 566. 639. 655. Gerichtshandel 330. 325.
Handelsmann 521. 655.
Handelstatt 655.
Handlen/ thun 275. 280. Handlen mit gewärb 515. 521. 523.
Handlung 276. 521.
Händler 279.
Handbecke 389.
Handhabe am Trinckgeschirr 389.
Handlinien 111.
Handschrifft 638. 631.
Handstreych 373.
Handwerck/ Handwercker/ Handwercksmann 639. Handthierung ib. 2c. 607. 655.
Handzwehel/oder Seryetlin 388.
Hanenfuß 72.
Hanff 74. 649.
Hangen 199. 652.
Harn/ Harnen 140.
Harnischfäger 654.
Harnstrenge/ Harnwinde 121.
Harpff/ Harpffenschlagen/ Harpffenschlägerin 634.
Hart 161. 270. 493.
Hart Haar 87.
Harte Haut 124.
Hartnäckigkeyt 449.
Hartz 79.
Haselhun 83.
Haselmaus 89.
Haselnus 75.
Haselstaud 70.
Haspel oder Garnwinde 393.
Haß 256. 570.
Hassen 258.
Haube 395.
Haubenbändel 398.
Haubt 102.
Haubtdecke 395.
Haubtflüß 119.
Haubthaar 102.
Haubtküssen 392.
Haubtmann/ Haubtmannschafft 352. 353.
Haubtpunct 640.
Haubtsumm 528.
Haubtwee 117.
Haubtzierde 397.
Hauchung 41.
Hauff 163.
Hauffenweiß 167.
Hauß/ Haußehr 377. von Haußziehen 184.
Haußfraw 372.
Haußgenoß/ Haußgesind 366.
Haußhaltung 366.
Haußherr 374.
Haußknecht 375.
Haußmutter 374.
Haußrath 387.
Haußregiment 638.
Haußvatter 374.
Haußverwaltung 366.
Haut 87. 100. Haut inn Nussen/ Kesten 2c. 75. 76.

Hawe 642.
Hawen 507. 653.
Hebamm 142.
Heb dich 623.
Hebel 632.
Hecht 85.
Hefft eynes Gewöhrs ꝛc. 357.
Hei/ Hejaho 623.
Hejrath 371.
Hell 43. 145. 153.
Helffant 87.
Helff mir Gott 621.
Helffen 337. 547.
Helffenbeyn 66.
Helffer/ Helfferin 547.
Helffer in der Kirchen 293.
Helffer im Krieg 344.
Hellenpart 356.
Heller 632.
Helm 355.
Hellwetter 43.
Hembd 396.
Hemmerling 82.
Hencken 199. 543.
Henckmässig 446.
Hengst 89.
Henn 83.
Herbe 158.
Herberg 63. 565.
Herbst 29. 79. 642.
Herbsten 642.
Herbstisch 29.
Herbstmonat 29.
Herd Viehe ꝛc. 86. 165.
Herdt/ Herdtstadt 382.
Herfür brechen/ thun ꝛc. 209. 194. 12. Herfürgebung 579.
Herfürspieglung 553.
Herkommen 12. 366. 367.
ringes Herkommen 426.
Hernach/ Hernacher 18. 23. 24.
Hernemmen 484.
Heroldt 316.
Heroldsstab 397.
Herr/ Herrscher 2. 347.
Herrenknecht 317.
Herren Stube 63.
Herrlich 424. 426. 448. 563.
Herrligkeyt 419.
Herrschafft 53. 303. 374. 398.
Herrschen 302. 375.
Herrscher 302.
Herrscherin/ Herschung 374.
Hertz 109.
Hertzenwee 120.
Hertzhafft/ Hertzhafftiglich 222. 448.
Hertzlin 108.
Herzukommen 24.
Heßlich 114.
Heßlicheyt 113.
Heulen 154. 155. 156.
Hewrig/ von diesem Jahr 28.
Heut/ Heutig/ Heutigstags 31.
Heydächs 90.
Heydelkorn 77.
Heydelbeerstaud 70.
Heyl 429.
Heyland 2. 431. 452.
Heylen 627. 547.
Heylung 656.
Heylig 1. 2. 284. 424. 549.
Heylig Geyst 3.
Heyligen 284. 549.
Heyliger dinge Diebstal 663.
Heyliger Schrifft verstandt 639.
Heyligkeyt 548.
Heyliglich 284. 549.
Heyligung 283.
Heyligthumm 283. 285.
Heyloß 428.
Heylosigkeyt 426.
gut zu Heylen 627.
Heylmachen 431.
Heylsam/ Heylsamlich 431.
Heymat 295.
Heymisch 299. 300.
Heymlich 592. 582. 622. 665.
Heymlich gemach/ Profej 382.
Heymligkeyt 582.
Heymichlin 92.
Heyß 37. 159.

Heyschen

Heyschen 518.
Heyscher 517.
Heyschung 516.
Heyssen 376.606.
Heyter/Heyters 30.145.579.
Hiedisseit 18.622.
Hiedurch 619.
Hiezwischen 28.
Himmel 33. Himmelskugel/ Kreyß 35. Himmlisch Zeychen ib. Himmels lauff erfahrner 636.
Himmelblauw 148.
Himmelbrodt 42.
Himmelisch 2.34.
Hinab schicken 192.
Hinauß 18.
Hincken 122.
Hinderbug 87.
Hindergehen 555.
von Hinden/ Hindersich/ Hinderwertz 18. 622.
Hinderlegen 525.526.
Hindersich lernen 611.
Hindersich ziehen 460. 461.
Hinderthür 384.
Hinflüssig 467.
Hinfüro 24.
Hingeben 522.
Hinkommen 189.
Hinläßig 464.
Hinläßiglich 462.265.602.
Hinläßigkeyt 601.
Hinlassend 192.
Hinlegen 201.
von Hinnen 619.
Hinreissen 207.
Hinschicken 192.
Hinweg 623.
Hinwerffen 428. 602.
Hinwerffung 426.
Hinwürfflinge 450.
Hinzu thun/ zehlen 14.166.
Hirn 103.
Hirnschaal 103.
Hirsch 77.
Hirschvogel 82.
Hirschzung 73.
Hirtensteck 644.
Hirtz 88.
Hitz 57.38. 158.
Hitzbläterlin 124.
Hitzig 37.159.
Hitziglich 38.
Hobelspän 653.
Hoblen 653.
Hoch 17. Hoch/ schwär 270. Hoch/ Herrlich 284.424.
Hocheyt 419.
Hochbrüstig 120.
Hochhalten 487.534.
Hochmuth 488.
Hochmutiglich 490.
Hochtragend 487. 488. 489.
Hochtragenlich 426.
Hochwacht 61.
Hochzeit 371.
Hochzeiterin 373.
Hochzeitlich 372.
Hochzeit Lied 638.
Höbelin 653.
Höchlichen 163.
Höchst/ Höchste 17.485.
Höffen 79.
Höfflin/ offen Plätzlin 381.
Höfflich 499.
Höffligkeyt 497.
Höhe 17.163.
Höltzlin 68. Höltzin Nägel 653.
die Höll 52.
Hör führen 353.
Hörnlin 87.
Hörnin 87.
Hören 150.230.
Hörhorn 634.
Hörführer 352.
das Hörsagen 643.
Hörstu 621.
Höw 74.
Höwhauß 382.
Höwmonat 29.
Höwschreck 92.

Hoff 62.
Hoffart 488.
Hoffärtig 489.
Hoffärtiglich 490.
Hoffer/ Hofferechtig 120.
Hoffen 266.
Hoffnung 267.265.
Hoffstatt 62.381.
Hohel 390.
Hohepriester / Hohepriesterthumb 292.
Hohe Schuhl 613.
Holderstock 70.
Holdselig/ Holdseligkeyt 494.498.
Holdseliglich 499.
Holehand 110.
Holtz 68.652.
Holtzhauffen 68.
Holttzhauß 383.
Holtzmarckt 63.
Holtzschuch 396.
Holtztaub 83.
Holtzwerck 68.
Holtzwurm 91.
Holziegel 387.
Honig 97.
Honigsüeß 79.
Hopffen 72.
Horn 87. Hornbläser 634.
Hornfisch 84.
Horntragend 87.
Hornung 29.
Hornungsblum 73.
Hosen 396.
Hosenbendel 398.
Hosenflicker 650.
Huff 87.
Huffeisen 87.
Hufft 109.
Hüle 52.
Hülff 545. Hülff im Krieg 352. zu Hülff kommen 352.547.
Hülffloß 548.
Hülsen 75.77.
Hülsenmuß 76.
Hümmel 91.
Hund 90.
Hundsmuck 92.
Hünden 88.
Hundert/ Hundertmahl 629.
Hündisch 90.487.
Hünerhauß 383.
Hünerdarm 74.
Hunger/ Hüngeren/ Hungerig 133.
Hüpffend/ vor Frewden 196. 262.
Hüpsch/ Hüpschеyt 113.439.
Hüppen 136.
Hüppeneisen 391.
Hur/ Hürisch 473.663.
Hurej treiben 472. 473.663.
Hurenhauß/ Hurenwerck 663.
Hurer/ Hurenjäger 473. 663.
Hurenwürt/ Hurenwürtin/ Hurenwürtschafft 663.
Hurnuß 91.
Hurte 391.632.
Hurtig 460.
Husten 120.
Hut/ Pareth/ Hütlin 395. 377.
Huth/ Wacht 358.
Hutmacher 650.
Hutschnur 395.
Hüter 359.
Hyacinth 66.

J.

JA 620.
Jäger/ Jägerin 644.
Jägerspieß 645.
Järlich/ Järig 28.
Jätten/ Jätter/ Jättung 641.
Jagen/ Jagt/ Jagung 641.
Jaghund 90.
Jar 28. Jarzeiten 290.
Jarbuch 633.
Jarmarckt 62.655.
Ich 619.
Jede besonder 168.
Jedoch 622.
Jeglicher 619.
Jemand 619.
Jenner 29.
Jenseit 19.622.

Jetzt/Jetzund 24.
Igel 88.
Iltiß 88.
Imber 78.
Imme/Immenkorb/Immenhauß/ Immenwaben 91.
Immerwehrung 26.
Impffung/Impffer 641.67.
Ineynander Mängen 501.
In geheym 621.
Innbrünstiglich 262.
Intauchen 180.
Innen werden 577
Innere/Innerste 18.484.
Innerhalb 18.622.
Innerlich/Innerste 18.381.
Inniglich 256.569.
Inhalt eyner Schrifft etc. 640.169.
Innhaben 208.362.402.
Insel 50.
Insonderheyt 621.
Innstehen 203.
Joch 643. Joch an der wag 631.
Ir 619.
Irdisch 49.
Irdiner Krug 389.
Irgendhin 619.
Irgendwaher 619.
Irren 187.440.592.
Irrgang 187.
Irrthumb 592.
Ist jhm nicht also 620.
Isop 73.
Jubilier 654.
Juch 623.
Jucken 217.
Jugend 97.98.
Jung 23.375.
Jünger 250.
Jüngling 97.
Jungfräwlich 472.
Jungfrawschafft 472.
Jungst 485.486.
Jurist 638.

K.

Kaal/Kaalheyt/Kaalkopff 117.
Kaar 391.
Kaat 52.139.
Kaathan 82.
Kaatig 450.
Kachler 654.
Käffer 91.
Kähl 107.
Kälengeschwär 120.
Kälblin 89.
Kälberin 90.
Kälte 42.159.
Kältwasser/Kältwasserkessel 389.
Kämmet 382.
Kämpffen 361.
Kämpffer 661.
Kändel 387.
Kärcker 541.
Käß 138.
Käuffer 523.
Käuffig 522.
Käutzlin 81.
Kaiser 304.
Kalb 89.
Kalck 66.
Kalckoffen 66.
Kalt 42.159.160.
Kaltwee 123.
Kameltreiber 644.
Kamm 80.
Kamm auff dem Helm 355.
Kammerzeug 392.
Kampff 360.346.
Kampffspiel 660.
Kamyn 382.
Kandte 389.
Kandtenbürst 392.
Kandtengiesser 654.
Kapaun 83. Kapaunensteyn 66.
Kapskraut 72.
Karg/Karghent 563.564.
Karren/Karrendeck/Karrenmann/ 643.
Karnöffel 122.
Karpff 85.

Karst 642.
Kartenspiel 662.
Kasten/oder Kensterlin 382.
Kasten am Ring 397.
Katz 90.
Kauder 649.
Kauff/Kauffen 523.
Kauffgierig/Kauffgierigkeyt 523.
Kauffmann/Kauffmanschafft 655.
Kam 271. 621.
Kauter 393.
Kawen 539.
Kebsweib 372.
Keck 450.
Kefich 383.
Kegel/Kegelplatz 662. 636.
Kehren 179. 217. Kehren/Fägen 392.
Keichen 120.
Kelch 388.
Kelchdieb 664.
Keller oder Speißkammer 381.
Kelter/Trotte 389.
Kelteren/Kelterer 642.
Kennen 577.
Kensterlin 392.
Kern/Kernen 75. 77.
Kertz 390.
Kessel 390. Kessel im wasser 47.
Kessler 654.
Keste 75.
Kestenbraun 69. 148.
Kette 541. 643. guldene Kette 397.
Keuchen 120. 180.
Keusch/Keuschheyt 442. 472.
Keynes wegs 620.
Kicher 78.
Kieffer 653.
Kienbaum 70.
Kienliecht 38.
Kiesser 157.
Kiessung 157. 236. 309.
Kind 96.
Kindbett 141.
Kindbetterin 141.
Kinder 369. 370.
Kindisch 97.
Kindheyt 97.
Kinds arbeyt 141.
Kindsblatern 124.
an Kindstat annemmen 370.
Kindssohn/Kindstochter 370.
Kirbs 72.
Kirch 62. 291.
Kirchenrauber 664.
Kirchhoff 62.
Kirsch 75.
Kirschbaum 69.
Kirren 250.
Kiselsteyn 66.
Kiste/Kistlin 393.
Klaar 579.
Kläger 332.
Kläglich 155.
Klärlich 479. 582.
Kläwlin 81.
Klaffter 631.
Klag/Klagen 154. 155. 332.
Klagwürdig 332.
Klagsweiß 333.
Klammer 653.
Klang 150.
Klapperheyt 500.
Klapperer 501.
Klarheyt 145. 578.
Klawe 81. 87.
Klawel 649.
Klee 74.
Kleien 78.
Kletten 74.
Kleyben 212.
Kleydt/Kleydung 394. geraubte Kleyder 663.
Kleyderkasten 382.
Kleyne / Kleynfüge / Kleynfügig/ Kleynlicht 163.
Kleynmütig 264.
Kleynmütigkeyt 262. 450. 451.
Kloster 62.
Klosterfraw 293.

Klotz 65.
Klotzicht 225.
Klüglich 595.
Klug 593.
Klugheyt 593.
Klumpen Metall 65.
Kluren 121.
Knab/Knäblin 97.
Knätten 217.
Knall 150.
Knallen 151.
Knebelbart 105.
Knecht 375.
Knechtlich 376.
Knechtschafft 375.
Kneibmesser 650.
Knetten/Knettbrett 646.
Knie/Kniebüge/Kniescheib 111. der mit Knien zusammen gehet 122.
Knoblauch 72.
Knochel am Ast 69.
Knode 111.
Knödle 71.
Knöpfflin 398.
Knopff 209. 582. Knopff an der Hutschnur 395.
Knüpffen 210.212.
Knüttel/Knüttelstraaff 542.
Knütschen 217.
Koch/ Kochung/ Kochkunst 646.
Kochen 647.
Köcher 355.
Köderen 140.
Köl 72.
Kölle 654.
Kömlich 24.438.439.
König/Königin 304.
Königlich/Königlicher sitz 305.
Königreich 303.
Königstab 397.
Können/ oder nicht 269. 271.
Köpfflin 102.
Körblin 391.
Körbürst 392.
Körnlin im Beer 76.
Köstlich 424.531.563.
Kolweyß 82.
Kohler 654.
Kohn 79.
Kol 39.
Kolschwartz 149.
Kommen 24. 190. zusammen Kommen 318.
Kommung 189.
Kopff 87.102. Kopff/Dopleth 388.
Kopp 85.
Korb/Körblin 319.
Korbreuß 67.
Korn 77.
Kornblum 73.
Korngabel 643.
Kornfäherlin 89.
Kornmarckt 62.
Kornmeyster 816.
Kornmülbwe 92.
Kornrose 72.
Kornschütte 381.
Kosten/versuchen 157. Kosten/ gelten 522. Kosten vnd Lohn 524. Kosten anwenden 530.531.
Kotzen/Kotzer 140.
Kouent 138.
Krach 150.
Krachen 151.
Kracher 140.
Kräfften des Leibs 114.
Kräfftig 269.418.
Kräfftiglich 282.418.448.
Kräien 156
Krämer/ Krämerej/ Krämergaden 655.
Kränchlin 81.
Kräuter 138.
Kräutler 647.
Kräutlin 71.
Krätzigkeyt 124.
Krafft 417.447.
Krafftloß 419.
Kragen / oder Kreeß 396.
Kragenrock 395.
Kram/Kramdecke 656.
Krametvogel 82.
Kramtrager 655.

Krampff 123.
Kranch 81.
Kranck 116.
Kranckheyt 116.
Krangelt 312.
Kranmeyſter 313.
Krantz 397.
Krapffſteyn 386.
Krauß 388. 502.
Kraußhärig 117.
Krauſe Haarlöck 102. 397.
Kraut 71.
Krautticht 71.
Krautmarckt 63.
Krautſtengel 71.
Krautſtil 71.
Kratzen/Kratzung 217. 648.
Kratzer 217.
Kratzſteyn 393.
Kray 82.
Kräyenaug 125.
Krebs 85. 125.
Krebsſcheren 84.
Kreeß 396.
Kreiden 52.
Keſſling 85.
Kreutz 407.
Kreutzer 632.
Kreutzigen 410.
Kreyß 318. 635. der Welt oder Erdrichs Kreyß 49.
Kriechen/ Kriechung 91. 181.
Krieg/ Kriegshandel 346. 348. Kriegen/ Krieger/ Kriegerin Kriegiſch ib. Kriegshauffen/ Kriegsleuthe 349. 352.
Kriegsmann 348.
Kriegsſoldt 352.
Kriegsſtelle 357.
Krönen 397.
Kron 397.
Kropff 80. 120.
Kroſpel 101.
Krott 90.
Krottenſteyn 66.
Kruckäntlin 83.
Krug/oder Bauchecht Glaaß 389.
Krümme 199.
Krümmung/ Krümmen 215.
Krüpffe 382.
Krumb 199. 215.
Krumbfuß 122.
Krumbhalß 119.
Kübel/ oder Schöpffgeſchirr 389.
Küche 382.
Küchlin 136.
Kügelin 636.
Küche 136.
Kuchengeſchirr 390.
Kuchenmagd 647.
Kuchenmeyſter 647.
Kuchenſpeiß bereyten 646.
Kuh 89.
Kugel 355. 636. 662.
Kuglicht 188. 636.
Kuhl 160.
Kümmel 78.
Kümmerlich 248. 459.
Kümmich 73.
Kün 448.
Kündig/ Kündiglich 469. 563. 564.
Kündtlich 582.
Künfftige ding 10. 23.
Künheyt 447.
Kün[illegible]lin 88.
gute Künſte 612. böſe Künſte 663.
Künſtlich 609. 613. 652.
Künſtler 609. 639.
Kumpffnaß 119.
Kunckel 393.
Kunckleten 649.
Kundlich 579.
Kundſchafft 337.
Kundtſchaffter 359.
Kunſt 607. 639. Kunſt der Artzenei 656. zu Diſputiern 646. vons Himmelslauff 636. zu Meſſen 635. zu Reden 616. 649. zu Singen 632. zu Schreiben 616.
Kunſtloß 613.
Kunſtreich 609.

Kupffer 75.
Kupfferschmidt 654.
Kupplerei 663.
Küriß/ Kürisser 355.
Kürtzer Kurtz 27. 112. 164.
in Kurtzem/Kürtzlich 24. 27. 164.
Kurtzetag 29.
Kurtzgebeynt 122.
Kurtzweil/ Kürtzweilig 497. 659.
Kürßner 650.
Küssen/ Küsselin 392.
Kuss/Küssen 251. 255. 495. 496.
Kutteren 153. 154.
Kutler 646.
Kutzelung 240.
Kützlen 243.
mit Kyb 331.
Kybig 467.
Kyn 105. der eyn lang Kyn hat 119.
Kynback 106.
Kyß 53.

L.

Laaßeiselin/Laaßpfännlin 648.
Laaßzapff 390.
Lach 47.
Lachen 153. 154.
Lade/ Lädlin 393.
Laden 656.
Ladung 643. Ladung für Gericht 325. 342.
Läber/ Läberlin 109.
Läberkranckheyt 121.
Lächelen 154.
Lächerlich 153. 154. 499. 498.
Läder 87.
Läger 357. 348. Lägerschlagen 358. Läger/das Bett darauff man ligt 392.
Lämblin 90.
Lämen 419.
Länge das orts 19. der zeit 26. der Persohn 112. jedē Dinges 163. 635.
Lär 165. 167. 417. 472.
Lären 165. Gelärt 14.
Läser 642.
Lästeren/Lästerer/Lästerūg 537. 332. 3.
Lästig 631.
Lästerlich 447.
Lätsch 645.
Lätt 52.
Läuffer 186.
Lagel 389.
Lamb 90.
Lampreth 85.
Land 49. 56. Land an eynem Wasser 50. zu Land 49.
Landtschafft 53. 54.
newe Landsassen 299.
Landsknecht 348. 357.
Landsucht 116.
Landvogt 314.
Lang 164. Langermensch 112.
Langest 22.
Langlicht 164.
Langmütig 491.
Langsam 225. 461.
Langsamkeyt 324. 460.
Langsamlich 462.
Langwürig 26.
Lapp 658.
Lappohr 118.
Lassen 269.
Last 160. 161. 162. 456.
Lastschiff 657.
Lastwagen 643.
Laster 443. Laster so geklagt würd 333.
Lasterhafft 446.
Lasterhafftigkeyt 443.
Lasterstuck 443.
Latern 390.
Latte 385.
Lattich 72.
Laubfleck 124.
Laubfrosch 90.
Lauch 72.
Laucke 85.
Lauendel 73.
Lauff/ das Lauffen 185. Lauff des Wassers 46.
Lauffen 46. 185. 186. 661.
Lauffplatz 691.
Lauffersbott 316.

Lauffgelt 524.
Lang 79.
Lauß 92.
Laußsucht 117.
Lausterung 644.
Laut 153.
Lautbrecht 579. 581. 582. 643.
Laute 634.
Lautē oder Instrumentmacher 653.
Lauter 441. 551. 554. 579.
Lauterkeyt 440. 554.
Lawe / Law 158. 159.
Leben 126. 128. das Leben 131. Leben vnd wandel 637. bei Leben 128. 431.
Lebendig 128.
Lebendigmachung 131.
Lebenszeit 19.
Lebhafft 128. 131.
Lecken 139.
Lecker 446.
Ledern 69.
Lederbereyter 650.
Ledig 210. 213. 429. 455. 477.
Ledigerstand / oder Person 373.
Ledigen 429. 342.
Lefftze 106. der grosse Lefftzen hat 119.
Legen 201. sich vff etwas Legen 273.
Legung 200.
Lehenen / Lehener 524.
Lehenmann 640.
Lehens weise 526.
Lehenung 523.
Lehr 607. 609. Lehr vom Gemeynen nutz 637. vom Haußregiment 638. von guten Sitten 637.
Lehren 611.
Lehrer 610.
Lehrjung 611.
Lehrmeyster 610.
Lernen 611.
Leib 99.
Leibeygener 375. 515.
der Leibeygenschafft erlassen 429.
Leibfarb 148.
Leibhafftig 100. 636.
Leibig 112.
Leiblich 636.
Leiblin 395.
Leibmaß 112.
Leibröcklin 395.
Leibsgrösse 112.
Leibstraff 539.
Leibwee 121.
Leiche / Leichprocess ꝛc. 293.
Leicht 161. 269. Leicht / Luck 427.
Leichte 161.
Leichteren 161. 163. 547. 627.
Leichterung 161. 545.
Leichtfärtig / Leichtfärtigkeyt 467. 499. 501.
Leichtfärtiglich 468.
Leichtglaubig 584.
Leichtlich 161. 270. 495.
Leiden 410. 463. Leidung der Straaff 539.
Leidenlich 463. 464.
Leihen 526.
Leilach 393.
Leim 79. 653.
Leimen 212.
zusammen Leimung 211.
Leinenthuch / Leinwath 650.
Leinenwäber / Leinwathändler 649.
Leir / Leirer 634.
Leißgebachen 450.
Leiste 108.
Lenden 108.
Lendenwee 121.
Leppkuche 136.
Lerch 83.
Lesen 639. 640.
Leser 640. 79.
Letzte / Letztere 485. 23.
Letzlich 486.
Leuchten 146. 425. 581.
Leugnen / Leugner ꝛc. 631.
der Leimbde 419.
Leutrranck 138.
Leutenant 353.

Leut-

Leuthselig 491.
Leuthseligkeyt 494.
Leydt 244.
Leydtgeschrey 154.
Leydig 247.
Leydiglich 293.
Leymen 52.
Leymenfärbig 148.
Leystbürg 526.
Leyste 650.
Leysten 280. 281. 561.
Leyten 302.
Leyter 385. 454. Leyter/ Lehrer 610.
Leytung 193.
Libell 638.
Liederlich 465.
Lidlohn 524.
Liebe 251. 566.
Lieben 255. 569.
Lieber 620.
Lieblich 243. 244. 256. 494. 495. 499.
Lieblichkeyt 240. 494.
Liebkosen 496.
Liebkoser/ Liebkosung 495.
Liecht 31. 145. 385. 390. 579.
wind Liecht 39. ans Liecht geben. 13. 141.
Liechtflüchtig 146.
Liechtstock 390.
Lied/ Liedlin 632.
Liegen 552.
Ligen 201. 433. 602.
Lincke Hand / oder seiten. 18. 110.
der Linck ist 132.
Lindenbaum 70.
Lind/ Linderen 240. 491. 627.
Lindigkeyt 490.
Lini 635.
Linial 639.
Linß 708.
Lippe 106.
Lispeler 119.
List/ Listigkeyt 599. 554.
Listig/ Listfinder/ Listiglich 596. 555.
Lob/ Lobung 531.
Loben 534.
Lober/ Loberin ibid.
Lobgesang 632.
Lobwürdig 533.
Loch 213.
Locken 239.
Löblich 533. 535.
Löcherícht 52.
Löffel 388. Löffelvoll 630.
Löffelganß 83.
Löffelkörblin 388.
Lohn/ Löhnlin 524. 538.
Lonne 643.
Lorbeer 76.
Lohrbeer krantz 397.
Lösen/ Lösung 210. 429.
Lösterlich 538.
Löw 88.
Loß/ Lossen/ Loßzeychen 290.
Loth/ halb Loth 631.
Lotterbett 392.
Luck/ Lucke/ Lucklecht 161. 215. 427.
im Luder ligen 472.
Lufft/ Lüfftig 39. 41.
Lufftröhr 107.
Lüge/ Lügner/ Lügenhafftig 557.
Lülch 74.
Lung 108.
Lungensucht/ Lungensüchtig 120.
Lust 234.
Lustbarkeyt 249.
Lustgarte 55. 67.
Lustig 243.
Lustwald 56.

M.

Malzeit 132.
Maaß 124. 475. 630.
Machen 12. 280. 527.
Macher 12. 279.
Machung 276.
Macht 268. 417. 447.
Mächtig/ Mächtiglich 418.
Mächtiger 302.
Maie 62.
Mämmkändtlin 288.
Män 67.

Mänze

Mänge 165. 302. 316.
Männlin 89. 94.
Männlichs geschlechts 95.
Männlich 95.
Männlich glied 109.
Männiglich 619.
Mäntelin 395.
Mär 552. böse Mär 641.
Märlin 552. 644.
Märlentragen/ Märlentrager 501. 644.
Mäsch 645.
Mässer 630.
Mäßig 476. 468.
Mässigen 468. 474. 476. 491.
Mässiger/ Mässigerin 474.
Mäßigkeyt 468.
Mässiglich 240. 426. 469. 474.
Mässigung 240 268. 473.
Mäßlin 434.
Mästen/ Mäster/ Mästung 646.
Mäth 79.
Mäthmann 646.
Mäuchelmörder 509.
Mäußlin 89.
der Magen 109. der ein blöden Magen hat 121.
Magd 375.
Mager/ Magere 113.
Magtümmich 78.
Magneth 66.
Magsamen 73.
Mahlen 147. 645. 651.
Mahler 651.
Mahlerkunst 650.
Mahnen/ Mahner/ Mahnũg 605. 606.
Maioran 73.
Maltzei/ Maltzig 124.
Maltzenhauß 64.
Mancherley 175.
Mandel 75.
Mandelbaum 69.
Mandeln im Halß 107.
Mangel 14. 133. 167. 404. 416. 477.
Mangel deß Leibs 113.
Mangelhafft 114. 133. 405.
Manglen 14. 477.
Mangolt 72.
Mañ 94. 372. fewriger Mann 40. Mann nemmen/ sich Vermählen 372.
Mannbar 97.
Mannigfaltig 15. 175. 467.
Mannigfaltiglich 468.
Mannlich 95. 448.
Mannlicheyt 447.
Mannsbild 94.
Mannshertz 447.
Mannschlacht 364.
Mantel 395.
March 485.
Marck 101.
Marcken 521.
Marckmann 635.
Marckt. 59. 62.
der ort deß Marckts 655.
Marder 88.
Marmelsteyn 65.
Mase 147. 148. 434. 450.
Maßholderbaum 69.
Maßleydig 251.
Maßleydigkeyt 221. 251.
Mast 658.
Mastix 78.
Materi 656.
Matte 56.
Matz 393.
Maul 87. 106. Maulkrümen 205.
Maulber 75.
Maulbeerbaum 69.
Maulesel 89.
Maulkorb 645.
Maulwerff 89.
Mauß 89. 100. Mauß von fleysch 87. 109.
Maußfall 392.
Mawrbrecher 356.
Maurer 654.
Mawrsteyn 65.
Meel 78.
Mehr 166. 621.

Mehren 13. 14. 163. 166. 426.
Mehrer/ Mehrung 13.
Meiden 185. 251.
Meidung 184. 251.
Meill 630.
Mein 619.
Meldung 623.
Melohn 72.
Menig 65.
Mensch/ Menschlin 93.
Menschlich 94.
Menschenräuber 664.
Mensur 633.
Mercken 228. 230.
Merckſamlich 596.
Merckung 228. 229.
Mercklich 426. 579.
Mertz 29.
Mertzenblum 73.
Mertzenveiel 72.
Meſſ 630. 655.
Meſſen/ Meſſung 630.
Meſſer/ Meſſerlin 357. 388.
Meſſer deß Erdrichs 635.
Meſſerſchmidt 654.
Metall 64.
Mettram 73.
Metzgen/ Metzger/ Metzigũg 646.
Metzigt 63. 646.
Meuterej 344.
Meutmacher 346.
Meydlin 97. 375.
Mey 29.
Meyenkäffer 92.
Meyfiſch 85.
Meyer 640.
Meyerhoff 55.
Meyneydig 558.
Meynen 235. 590. 591.
Meynung 322. 231. 586.
Meyß 82.
Meyſſel in eyn Wunde 648.
am Meyſten 166.
Meyſter/ Meyſterin 610.
Mieth 525.
Milch 79. 142. Milch im Fiſch 84.
Miling 85.
Milt 491. 560 562.
Milteren 240. 491. 627.
Milterung 545. 627.
Miltiglich 492.
Miltz 109.
Miltzſüchtig 121.
Miltaw 42.
Minder 621.
Mindern/ Minderung 14.
Miſchen 426.
Miſſethat 439.
Mißfallen 237. 586.
Mißgünnen 250. 258.
Mißgunſt/ 249.
Mißgünſtig/ Mißgünſtiglich 250.
Mißhällung 573.
Mißhandlen 440.
Mißhandlung 333. 439.
Mißträwe 585.
Mißtrawung 586.
Mißtrawen 266. 267. 586.
Miſt/ Miſten/ Miſtung 641.
Miſtgrub oder Kaſte 383.
Mit 622. mit Dir / mit Euch/ mit Mir/ mit Vns 619. mit Richten 620.
Miterb 402.
Miteynander 515. 621.
Mitgehäll 630.
Mittgenoſſ 515. 572.
Mitgnoſſchafft 295.
Mitgrentzung 55.
Mittheylen 300. 515. 561.
Mittknecht 375.
Mitſchuler 611.
Mitſtimmen 630.
Mitſtimmung 583.
Mittag 31. 34.
Mittägig 35.
Mittagmahl 135.
Mitnacht/ Mitnächtiſch 34.
Mittelbott 642.
Mittelfinger 111.

das Mittel der Welt 35.
Mittellandt 49.
Mittelländisch 50.
Mittesser 136.
Mittler 2.
Mitleiden 248. 490.
Mitleidig 248. 491.
Mitte/ Mittele 484.
Mittelmässig / Mittelmässiglich
Mittelmessigkeyt 475. (476.
Mittlerweil 27. 28.
Mitwissen 577.
Model 173.
Mögen 269. 271.
Möllin 75.
Möllenbaum 69.
Mör 44. 45. Mörs ablauff 45. Anlauff ibid.
Mörbech 79.
Mörder/ Mörderey 665.
Mörhaff 50.
Mörkalb 84.
Mörkatz 88.
Mörkrebs 85.
Mörlinsen 74.
Mörrättich 72.
Mörräuber/ Mörräuberej/ 665.
Mörroff 84.
Mörschneck 85.
Mörschoß 50.
Mörschwein 88.
Mörspinn 84.
Mörtelhaw/ Mörtelpfann 654.
Mörträublin 76.
Möß 65.
Mötzle 92.
Mohr 90.
Molch 90.
Molcken 79.
Mon 36.
Mons Hoff 40.
Monarch 304.
Monsüchtig 118.
Monat/ Monatlich 29.
Moss/Moßkolben 74.
Mordt 508.
Morndig 31.
Morgen/ Morgenröte 31.
Morgensupp 135.
Most 79. 138.
Muchzen wie eyn Rindt 156.
Muck 91.
Muckenwedel 388.
Müdt 464. 465.
Mühe 456.
Mühlich 275.
Mühesam 458.
Mühselig 409.
Mühseligkeyt 407.
Mühl 645.
Mühlradt/ Mühlsteyn 646.
Müller/ Müllerin 445.
Mülwe 92.
Münch 293.
Müntz 63. 73. 631.
Müntzer 654.
Müssen 438.
Müssig 11. 455. 464.
Müssiggang 454.
Müssiglich 456.
Müßlin 137.
Mütterlich 369.
Mütterlin 368.
Mütze 395.
Muhr 52.
Multe 646.
Munder 464. 600.
Mundt 106. Mundtvoll 138.
Mundstück 643.
Murmelen 151.
Murmelthier 89.
Murken 259.
Mürsel 391.
Muscatblüt 78.
Muscatnuß 78.
Muschele 651.
Muß 11. 137. 454.
Mußpfann 391.
Muster 173.
Musteren/ Musterung 349.
Mütmassen 287. 598.

Mutmassung 286. 586.
Mutschell 136.
Mutter 109.
Muttermordt 508.
Muttermörder 509.
Muth 222.
Mutsam 271.448.
Mutsamkeyt 271.447.
Mutwill 469.474.
Mutwillig 470. 475.
Mutwilliglich 471.473.475.

N.

NAach/ Kendel 47.387.
Naaß 85. 105. der eyn grosse Naaß hat 119.
Nasenbutzung 140.
Nasenhaar 105.
Naaßhorn 88.
Naaßloch 105.
Nabe 643.
Nabel 188.
Nach 622.
Nach dem 620.
Nachbaur 55.
Nachbaurschafft 18.15.
Nachfahr 311.
Nachfahren 187.
Nachforschung 227.
Nachfragen 629.
Nachgänger 186.375.
Nachgeben 342.
Nachgeben/Zulassen 545.
Nachgehends 23.
Nachgesatz 512.
Nachgeschwister Kinder 371.
Nachgültig/Nachgültiglich 428.
Nachkömmlinge 370.
Nachlässig 602.
Nachlässiglich 451.456.465.
Nachlassen/ ablassen 14.215.282. 455. Nachlassen/ Ledigen 342. Nachlassen/ Gestatten 545. verzeihen 575.
Nachlassung 14.192.215.282.454. 544.
Nachjagen 187.227.
Nachmachen 250.
Nachmals 24
Nachmittägig 31.
Nachrichten 138.
Nachrichter 317.
Nachsehen 228.
Nachsetzen 428.
Nachsinnung 225.
Nachstehen 262.
Nachstellen 227.
Nachstellung 186.
Nachsucher/Nachsuchung 227.
Nacht 32.
Nachtessen 135.
Nachteull 81.
Nachtgeyster 4.
Nachtheyl/ Nachtheylig 414.415.
Nachtigall 82.
Nachtmuck so vmbs liecht fleugt 92.
Nachtrachtung 225.
Nachtschweyffig 32.
Nachvolge 23.
Nachvolgen 187.250.
Nachvolger/ Nachvolgerin 186. 250.
Nachvolgung ib.
Nachvolgung im Ambt 310.
Nacke 107.
Nadel/oder Guffe 393.
Nächlin 657.
Nächtlich 32.
Näffin/Kindstochter 370.
Nägelabschelung 122.
Nägelin 78.111
Nägelinblum 72.
Nägelwurtzel 111.
Nähe/Näher 18.19.57.
Nähermals 23.
Näherung 189.
Näheſt 18.19.23.622.
Nähren 132.142.
Nährer/Nährerin 132.
Näien 650.

Närrisch

Närrisch 598.
Nässe 160.
Nagel 111.653.
Nagen 139.217.410.538.
Nagender Wurm 244.
Nagung 138.217.
Nahe 19.23.622.
Nahewohnen 55.
Name 419. 617. berühmter Nam 426. 531. mit Namen 618.
Namhafft 424.
Napff/Kaar 391.
Narung 131. Narung/Vermögen 398.
Narr 597. zum Narrenmachen 598.
Narrej / Narrheyt / Narrenwerck 596. Narrej treiben 598.
Narrenkledung 501.
Naß 160.
Nater 91.
Natur 9.10.
nach der Natur 655.
Naturkündiger 655.
Natürlich 10.
Natürlicher dinge kunst 655.
Nebel/Nebelicht 42.
Neidt 570.
Nemlich 620
Nemmen 206.207.665.
Nemmer/Nemmerin 206.
Nemmung 206.617.
Nennen 618.627.
Nespel 75.
Nespelbaum 69.
Nessel 74.
Nest 81.
Nestel 398.
das Netz 109.
Netzlin 645.
Neunaug 85.
Neune/Neunmahl 629.
Neunte Steyn 662.
Neuntägig 30.
Neunzehen 629.
Neuntzig/ Neuntzigmahl 629.
Neunhundert 630.
New/Newlich 23.
New Jargab 558.
Neygen 199.239.
Neygung 15. 199. 234. 237. 260. 271
Neyn 620.
Nicht 620. Nicht alleyn 621. Nicht anders 620. Nicht weniger ibid.
Nichtig/für Nichts 428.552.
Nichtigkeyt ibid
Nicken 199.205.
Nidere 18.
Nider fällen 652. Niderfallen 200.
Niderfallung 199.
Nidergebuckt 120.
Nidergang/Nidergehen 34.
Niderlag 364.407.432.
Niderlassen 12.18. 192.202.215. 488.
Niderlassung 488.
Niderligen/Niderligung 201.
Niderkleydt/Bruch 396.
Niderschlagen 364.
Nidersitzen 202.
Niderst 18.
Nidersteigung 188.
Niderträchtig 18.427.488.
Nidertrachtiglich 18. 428.488.
Nidertrachtigkeyt 17. 426. 488.
Nidertrucken 18.
Niderwertz 18.
Nidsich 18.199.
Nieren 109.
Nierenwee 121.
Niessen 134. 204. 413. das Niessen 119.204.
Niessung 410.
Nießwurtz 74.
Niff 92.
Nisten 81.
Noch 621.
von Nöthen haben 5. geNötiget werden 5.

Nonne

Nonne 293.
Nort 34.
Nortwindt 41.
Noth 67.
Nothelffer 431.
Nothurfft 131. sein Nothurfft thun 140.
Nothwendig 5.
Nothwendigkeyt 4.
Nuchteren 133.165.471.
Nuchterkeyt 471.
Nuchterlich 471.
Nufer 463.459.
Nuferkeyt 462.
Nuferlich 464.
Nuhn 24. Nuhn lang 22.
Nuß/Nußkern 75.
Nußbicker 72.
Nutz 513. 538.
Nutzen 75.561.
Nutzbarkeyt 410.
Nutzlichen 414.

O

OB 621. Ob wol 622.
O daß 620.
O wee 621.
Obenwerts/ Obenschwebend 17.
Obere 2.
Obern 1.
Oberherr 302.
Obermeyster zu Rom 313.
Oberreich 303.
der Oberst 352.
Oberster Rittmeyster 353.
Oberschwöll 384.
Obligen 201 463.601.
Obligung 201.
Obmann des Spiels 661.
Obrigkeyt 300.
eingelegt Obs 138.
Obskammer 382.
Obsmarckt 63.
Obsieger 363.
Ochs 89.
Oder 621.
Oeffenen/Oeffenung 209.
Oeffter 619.
Oehem 367.
Oel 79.
Oelbaum 69.70.
Oelmann 646.
Oertlin 632.
Oesterrich 383.
eyn Ofen 282.
Offen/ Offen werden oder stehen 209.
Offenbar 554.579.581.
Offenbaren 581.
Offenbarung 288.
Offengabel 390.
Offentlich 554.582.
Offenloch 382.
Offladen 136.
Offt/Offtermahl 619.
Ohme 630.
Ohn 622.623.
Ohn sein 477.
Ohnabläßsig 26.
Ohnmacht 117.
Ohnversehen 5.
Ohnwandelbar 4.5.
Ohr 103.
Ohrenfinger 111.
Ohrenschmaltz 139.
Ohrkautz 81.
Ohrläplin 103.
Ohrlöffelin 648.
OhrenZierde 397.
Oliuen 75.
Opffer/Opfferung 78.
Opfferen/Opfferer 286.
Ordenen 16.482.512.
Ordenlich 479.482.
Ordnung 481. ohn Ordenung 483.
Orgel/Orgelpfeiffen 633.
Original 633.
Ort 16.53.306.481.
halb Ort eynes Guldens 623.
Osterlucej 73.
Ostertag 291.
Ostwindt 41.
Otter 90.

P.

Paar 628.
Päpp 137.
Pärlein 66.
Pallast 305. 377.
Palmbaum 69.
Panier 353.
Panterthier 88.
Pantoffel 396.
Pantoffelholtz 70.
Pantzer 355.
Pappeln 72.
Pappegey 81.
Papyr 638.
Pareth/ Parethlin 395.
Pastej 61.
Pasteth 136.
Pastetenmacher 646.
Pastetenpfann 391.
Pastinachen 72.
Patriarch 293.
Peinigen/ Peiniger 339. 507.
Peinigung 339. 539.
Peinliche frag 339.
Pelicahn 83.
Perment 638.
Person 94. 436. der eyn Person verwaltet 660. 94.
Pestilentz 123.
Pestilentzisch 124.
Peterlin 72.
Pfätzen 218.
Pfaff 297.
Pfahl 543. 632.
Pfaltz 63.
Pfann 391.
Pfand 526.
Pfandherr 526.
Pfarrherr 293.
Pfaw/ Pfäwin 83.
Pfeffer 78.
Pfeiff 633.
Pfeiffer/ Pfeifferin 354. 634.
Pfeiffholter 92.
Pfeil 355.
Pfeiler vnder eyner Brucken/ Joch 386.
Pfele 85.
Pfenning 631.
Pfennigthurn 63.
Pfersing. 75.
Pfersichbaum 69.
Pfifferling. 74.
Pfingstag 291.
Pfipfitz 119.
Pfister/ Pfisterej 646.
Pfitz 47.
Pflästeren 384.
Pflantzen 10. 67. 141. 641.
Pflantzer 140. 641.
Pflantzung 67. 641.
Pflaster vber eyn schaden 648.
Pflaum 75.
Pflaumenbaum 69.
Pflaumfäder 81.
Pflegel 632.
Pflegen 276. eynseu Pflegen 452.
Pfleger 308.
Pflicht 436.
Pflug 641.
Pflugen 640.
Pfnusel/ Pfnüselicht. 119.
Pfort 62.
Pfrängen 216.
Pfrimmen 74.
Pfuchäne 368.
Pfulgen 392.
Pfundt 631.
Pfutz 124.
Pfysen 150. 151.
Philosophi 614.
Pimpernüß 7.
Pimpernüßlinbaum 70.
Plag 407. 432.
Plagen/ Plager 410. 507.
Plan 62.
Planeth 35.
Plateisse 84.
Plater 124.
Platschrägen 42.
Platz 24. 268. 383. 454.

Plauderer 501.
Plünderen/ Plünderer 365. 665.
Plünderung 364.
Podagra 122.
gemeyn Pöffel 302.
Poeth/ Poetin 644.
Poldergeyster 4.
Poley 73.
Polierer 654.
Polster 392.
Popelbaum 70.
Posaun 634.
Porplen 124.
Postroß 89.
Pracht 487.
Prächtlich 488. 563.
Prästhafft 446. 447.
Präterei 63. 646.
Prangen 489.
Pranger 553.
Prassen/ Prasser 471.
Prediger 293.
Predigstuhl 292.
Predigt 652.
Prelath 293.
Preiß 419. 487. 522. 531.
Preisen 534.
Preißholtz 653.
Preß 389. 651.
Priester/ Priesterthumb 292.
Prior 293.
Probierung 522.
Probiersteyn 66.
Probst 293.
Profei 382.
Profiand 352.
Propheth 287.
Puiß 180.
Pulßader 101.
Pultbrett 639.
Pumpen 658.
Punct 635.
Pupp/ Tocke 398.
Puppenwerck 398.
Puppenmacher 653.
Purpurfarb 148.
das Püssen oder Brumlen der Käfer 156.

Q.

Queckfilber 65.
Quelen 410.
Quell 12.
Quellen 47.
Quendel 73.
Quetschen 410.
Quintlin 931.
Quitte 75.
Quittenbaum 69.
Quitung 638.

R.

Raach 539.
Räbblatt/ Räbgerten/ Räbschoß/ Räbstock 70.
Räbmann 640. 641.
Räbmesser/ Rebstecke 632.
Räbacker 57. 70.
Rache 106.
Radiermässerlin 639.
Radt 543.
Radschiene 643.
Räche/ Rächlin 642.
Rächen 541.
Rächer 540.
Rägen 42.
Rägnen/ Rägericht 43.
Räpphun 83.
Räß/ Rässe 158.
Räterſch 582.
Rätscher 332.
Rättich 71.
Räuber/ Räuberin 364. 664.
Räucheren 157.
Räuchlich 162.
Rauhe 244. 161.
Ragen 117.
Rahn 163.
Ranck 554.
Rand 485. 639.
Rapp 81.
Rappengesang 156.
Rapuntzel 71.
Rast 454.

[illegible]and 124.
[illegible]20. 602. mit Rath 233. 604.
[illegible] 604. 606.
Ra[illegible]er / Rathgeberin 340. [illegible] 605.
Rat[illegible]iß 63. 321.
Rathsbott 317.
Rathschlag 231. 321. 602.
Rathschlagen 322. 604.
Rathsertandtniß 323.
Rathsfragen / Rathsfraget 604.
Rathsherr 321.
Ratte 89.
Raub/Raubgierigkeyt 663. 364.
Rauben 365.
Rauber 206.
Rauch / von steynen / haar/ bürsten ꝛc. 66. 162. herb 158. streng/ vnmilt 493.
der Rauch / Rauchen 39.
Rauchfarb 149.
Rauchfaß 292. 391.
Rauchloch 382.
Raum 24. 268. 454. 544.
Raup 91.
Raupfüßig 81.
Rauschen 151. 644.
Rautten 73.
Raw 25.
Rechenkunst 627.
Rechenmeyster 628.
Rechenpfenning ib.
Rechnen/Rechnung ib.
Rechenmáie 632.
Recher 547.
Recht 438. 442. 502. 623. das Recht 330. 436. 638.
Rechte handt/seiten 110. 18. 122.
Rechten 330.
Rechtmássig 476
Rechtmásssiglich 504.
Rechtmásssigkeyt 477.
Rechtsgelehrter 638.
Rechtshandel 325.
Rechtstag 343.
Rechtthun 436.
Rede 618. 623. 652. Rede zur versamlung 320. Rede vor Gericht 651. 652. die gemeyn Rede 642.
Reden 501. 621. 651.
Redner 316. 320. 650.
Redlich 442. 443. 504. 554. 556.
Redligkeyt 440. 554.
Redspräch 494.
Reech 88.
der Regenbogen 40.
Regel 609.
Regent 302.
Regenthuch 305.
Regenwurm 91.
Regierung/Regiment 300. 295.
Regieren 302.
Register 633. 640.
Reiben/Reibung/Reiber 217.
Reich 416.
Reichlich 133. 163. 166. 416. 562. 563.
Reichstag 319. 320.
Reichthumb 415.
Reiff/Zeitig 25. der Reiff 42.
Reilich 167. 477. 531. 560.
Reiligkeyt im Schencken 262.
Reime / Reimendichter 644.
Reinschwalb 82.
Reiß 390.
Reissen 17. 107. 216.
Reitter/Reiteren 632.
Rennen 661.
Rennt 311.
Rentmeyster 315.
Rest 528.
Retten 547.
Rettung 545.
Reudern der glieder 123.
Reups/Reupsen 121.
Reuse 645.
Reusperen 140.
Reuß 67.
Reuten/Reuter/Reuterei 351.
Reutküsselin 644.
Reutelsteck 642.
Rewe 593.
Rewen ib.

Reyger 83.
Reyn 443. 472. 501. 554. eyn Reyn 50.
Reynigen 286. 479.
Reynigkeyt 501. 554.
Reyniglich 443. 472. 279.
das Reyntzlen 662.
Reyß 77. 183.
Reysen 184.
Reysig/Reysiger Zeug 351.
Reyßstewr 558.
Reyßtrog 393.
Reytlen 662.
Reytzen 507.
Rhabarbara 73.
Rhan 113.
Rhümen 425. 588. 589. 534.
Rhümer 534.
Rhümlich 424. 533.
Rhum 419. 487. 531.
Rhumredig 489.
Rhumsucht/ Rhumsüchtig. 487. 488. 489.
Riechen 39. 157. das Riechen 156.
Richten 341.
Richter 340. 342. 343.
Richterstuhl 331.
Richthauß 314.
Richtig 272.
Richtigkeyt 419. 481.
Richtscheidt 653.
Richtschnur 635.
Rick 645
Rigel 270. 385.
Rieme 643. 658.
Rinde 68. 136.
Rindt 90.
Rinderhirt 644.
Rindern 90.
Rinderlauß 42.
Rinderstall 383.
Rindermarck 63.
Ring 635. Fingering 397.
Ringmacher 654.
Ringelblum 72.
Ringern/mindern 14.
Ringen/kämpffen 661.
Ringer / Ringspiel 660. 661.
Ringeren/Ringerung 163. 488.
Ringfügigkeyt 426.
Ringfügiglich 428.
Ringheyt 167.
Ringschätzen 163.
Ringthätigkeyt 265.
Rinnen 46.
Rinnung 198.
Rippe 108.
Risele 124.
Riss 213. 635.
Rißschnur 653.
das Ritschen mit den füssen 151.
Ritterspohrn 72.
Roche 84.
Rock/Röcklin 395.
Rocken 77.
Rölle 126.
das Röpfflen auff dem Stock 662.
Rör 390.
Rösslin 89.
Röstpfann 391.
Röthe/Rötlicht 148.
Rötelsteyn 148.
Rogen 84.
Roller 645.
Rollwagen 643.
Ropffen 217. 218.
Rosenfarb/Rosenroth 148.
Roseinlin 76.
eyn Ross 89.
Rossartzt 647.
Rossbar 653.
Rossbirt 644.
Rosskäfer 92.
Rosskamm 644.
Rosskopff 90.
Rossiauff 630.
Rossmarckt 63.
Rossmaryn 73.
Rossschiff 657.
Rossschwantz 74.
Rossstall 383.

Roßtäuscher/Roßkamm 644.
Roßzierden 644.
eyn Roß. 72. Roßgarten/ Rosenhelde ib.
eyn Rooſt 390.
der Roſt 65.
Rothbrüſtlin 82.
Rothvogel 82.
Roth/Rothe farb 148. 65.
Roth Dinten 639.
Rothgieſſer 654.
Rothkopff 117.
das Rothlauffen 124.
Rothſchwäntzlin 82.
Rotthtannenbaum 70.
Rott 353.571.
Rottel 85.
Rottieren 346.
Rottmeyſter 353.
zuſammen Rottung 344.
Rotz 102.140.
Rub/Rüblin 71.
Rubyn 66.
Rucke 87.107. zu Rück 18.
Ruckendecke 644.
Ruckgrad 87. 108.
hinweg Rucken 179.
Ruder 658.
Ruderen/Ruderknecht 657.
Ruderung 656.
Ruffen 153.
Ruhe/Ruhen 11. 177.454.486.
Ruheſtatt 564.
Ruhetag 291.
Ruhig 11.240.343.455.
Rühiglich 12. 240. 343.453.456.
Rührlöffel 391.
rote Ruhr 121.
Rüſſel 87.
Ruſten 272.
Rüſtung 271.387.
Rüſtzeug 356.653.
Rufolck 85.
Rumpelicht 483.
Rund 636.
Runß 47.45.
Rünßlin 45.
Runtzel/Runtzelicht 124.
Ruß 39.149.
Rußwahl 84.
Ruſtbaum 70.
Rute 67.542.
Rybeiſen 391.

S.

SAal 380.381.
Samen 71.
Saaßſchüſſelin 391.
Saat 71.77. 641.
Sabath 291.
Sach 276.325.514.
Sack 391.
Sackpfeiff 633.
Sackpfeiffer 634.
Sacriſtej 291.
Säbel 357.
Säch 642.
Säcklin/Täſchlin 351.391.
Säcktrager 644.
Säglen 656.
Sägmähl 653.
Säien/Säiung 71.77.
Säigen/Säiger 641.
Säunan 71.
Sälmling 84.
Sänffte 392.
Sänger/Sängerin 660. 633.
Sänſe 632.
Sättigen 133.
Sättigung 251.
Säuberlich 282. 479.502.
Säugamm 142.
Säugen/Säugung 142.
Säumig 461.
Säwre 158.
Saffran 78.
Saffrangeel 148.
Safft 78.101.160.
Safftgrün 149.
Sage 642.
Sagen 618. 626.627.643.
Salbey 73.
Salbe/Salbung 647.

Sal

Salben/Salber 502. 647.
Salbenkrämer ib.
Salbung 501.
Sallpeter 65.
Salm 84.
Saltz 65.
Saltzbrüe 79.
Saltzfass 388.
Saltzgruben 65.
Saltzpfannen 65.
Sammetblum 73.
Sam̃enthafft/Sam̃etlich 167.212.
Samlen 212.527.
Samlung 526.
Sandt/Sandtgrube 53. 658.
Sandsteynlin 66.
Sanfftmut 490.
Sanfftmütig 491.
Sanfftmütiglich 492.
Saphyr 66.
Sarck 293.
Sathan 3.
Satt 133.161.466.
Sattel 644.
Satteltäsch 392.
Sattler 650.
Satzung 512. 323. 509.
Sauber/Sauberkeyt 501. 477.
Sauffen 136.471.472.
Saugen 139.
Saul 386.
Saumen 462.
Sausen 150.118.
Saw 90.
Sawer 158.
Sawmarckt 63.
Sawstall 383.
Sawr lassen werden 459.
Sawrampffer 73.
Sawres Aussehen 497.
Sawrmilch 79.
Schaaff 90.
Schaaffstall 380.
Schaal 75. trinck Schaal 388.
eyn Schaar 165.302. 642.
Schaar Kriegsknechte 349.
Schab 91.
Schabē/Schaber/Schabung 217.
Schabeisen 391.
Schachsteyn 662.
Schade/Schaden 404.414.415.
Schädlich 334. 405. 414. 433.
Schäffelyn 356.
Schäfflin 90.
Schäfftlin 392.
Schämen 487.593.
Schänden 13.436. 440. 450.473.
Schändlich 436.481.
Schär/Schärlin 393.
Schären/Schärer 648.
Schärerbecken 648.
Schärmesser 648.
Schärstube 648.
Schärung 217.647.
Schärwoll 649.
Schärpffe 158.357.492.496.
Schärpffen 357.
Schätzen 233.312.424.522.59[illegible].
Schätzer/Schätzuñg 522.586.
schärer Schäuffelin 648.
Schaffen / Schaffung 12.14[illegible].
Schaffhirt/Schäffer 64[illegible].
Schaffnej 30[illegible].
Schaffthäw 74.
Schalck 446.555.
Schalckheyt 443.
Schalckhafftig 596.
Schalckhafftiglich 447. 555. 596.
Schalckhafftigkeyt 595.
Schalcksnarr 499.
Schallen 151.
Schamhaar 108.
Schamhafft 472.
Schamhafftig 485.
Schamhafftiglich 487.
Schamhafftigkeyt 472. 486.
Schampar/Schaparlich 596.48[illegible].
Schamroth 487.
Schamschurtz/Badehr 369.
Schande 434.

Schandfleck 426.434.
Schandtlich 450.
Schantz 61.
Schappel/Berlenband 397.
Scharpffsinnig 224.595.
Scharpffsinniglich 224.
Scharpffsinnigkeyt 223.
Scharlach 73.
Scharmützel 360.
Scharmützlen 361.
Schatten 147. Schatten da die Arbeyt leichter 454.
Schatticht 455.
Schatticht 147. 455.
Schatz 415.
Schatzkammer 63.
Schatzdieb 664.
Schatzung 311.
Schänder 159.
Schauffel 642.
Schaum/Schaumen 48.65.
Schaumlöffel 391.
Schawen/Schawer 144.
Schawfalt 173.
Schawplatz 659.
Schawspiel 659.
Schawspieler 660.
Scheibentisch 387.
Schein 477.553.
Scheinbar/Scheinbarlich 46.424. 426.579.581.
Scheinbarkeyt 578.
Scheinen 479 durch Scheinen 146.
Scheinhut 395.
Scheiterholtz 68.390.
Schell 292.634.
Schellkraut 73.
Schelten/Schelter 537.
Scheltung 535.
Schemel 388.
Schenckel 111.
Schencken 539.545.561.
Schenckkandte 389.
Scherb 391.
Scherz 317.
Schertz 454.497.
Schertzen 498.499.
Scheissen 140.
Scheißkübel/oder Kachel 392.
Scheutzlich Außsehend 497.
Schewen 268.
Schewer 381.
Scheyde/Scheydlin 357.
Scheyden 17.175.213. Scheyden vom Ehegemahel 373.
Scheydtel 102.
Schicken 192.317. sich Schicken 4 8.
Schiedmann 340.
Schiedwandt 384.
Schieler 118.
Schienbeyn 111.
Schier 621.
Schiffe/Schifflin 351.657.
Schiffbruch 657.
Schiffen/Schiffung 656.
Schifflände 50.
Schiffzeug 351.658.
Schifflast 658.
Schiffleytung 656.
Schiffmann 656.
Schiffzimmermann 653.
Schifferig 162.
Schilt/Schiltrager 355.
Schiltkrott 90.
Schimmel/Schimlig 13.157.450.
Schimpff 497.
Schimpffen 498.499.
Schimpfflich 498.499.659.
Schimpffreden 497.
Schindelen 387.
Schindelspalter 453.
Schirm 335.425.451.545.
Schirmen 452.
Schirmer 359.452.
Schiessen 197.356.
Schlaaff 177. Schlaaff am Haubt 104.
Schlaaffen 177.
Schlaaffgierigkeyt 177.
Schlaaffkammer 381.
Schlaaffsucht 117.
Schlaafftrunck 135.

Schlacht 360. 361.
Schlachtopffer 285.
Schlachtordnung 359.
Schlachtschwerdt 327.
Schlacken von Metall 65.
Schläfferen 177.
Schläfferig 177. 465. 602.
Schläfferlich 177. 464.
Schlägel 653.
Schläger 218. 507.
Schlägrägen 42.
Schlämmen 136.
Schlämmer/Schlemmerej 471.
Schlänglin 91.
Schlag 123. 633.
Schlagen 219. 507.
Schlagung 218. 507.
Schlang. 91.
Schlapp 125. 218. 507.
Schlauch 390.
Schleckbüßlin/ Schleckspeise 137. 138.
Schleckhafftigkeyt 471.
Schlechtlich 428.
Schlehe 75.
Schlehen kompst 138.
Schleichen 181.
Schleie 85.
Schleiffsteyn 66.
Schleim 32.
Schleimerig 405.
Schleinig 406.
Schlencker 355.
Schlenckerer 356.
Schleyer 395.
Schleyffen 365. Schliessen in eyn Wund 648.
Schliessen 341. 486. 647.
Schlitt 643.
Schloß 385.
Schlosser 654.
Schlundt 107. 471.
Schlupff 51. 50.
Schlupfferig 162. 467.
Schlüssel/ Schlüsselin 385.
Schlüsselblum 73.
Schlussrede 646.
Schmach 426. 504.
Schmäcken 257.
Schmähen 538.
Schmählich 332. 333. 436. 505. 537.
Schmähung 535.
Schmählerеn/Schmälerũg 14. 163.
zusammen Schmältzen 212.
Schmär 87.
Schmärbauch 120.
Schmärtze 244.
Schmärtzen 247.
Schmärtzlich 248.
Schmaltz 138.
Schmaragd 66.
Schmeychlen 496.
Schmeychler/ Schmeychlung 495.
Schmeychlisch 495. 406.
Schmidt 654.
Schmitzen 538.
Schmitzwort 499.
Schmertzen 247.
Schmertzer 495.
Schmucken 397. 502.
Schnaack 901.
Schnabel 80.
Schnäbelin 80.
Schnäll/ Schnälliglich 460.
Schnäpff 83.
Schnarchlen 177.
Schnarren 658.
Schnauffen 120. 180.
Schneck 91. 262.
Schneckenfisch 85.
Schneckensteg 385.
Schnee/ Schneecht 42.
Schneegans 83.
Schneien 42.
Schneiden 77. 138. 214. 642. 653.
Schneider 650.
Schnellkugel 662.
Schneutzen 140.
ein Schnidt 138.
Schnitter 77. 642.
Schnödt 436. 446.
Schnödiglich 447.

Schnothfisch 85.
Schnupe 119.
das Schnupffen 154.
Schnur/ Schnürlin 643.
Schnurren 150. 151. 259. 494.
Schocklen 662.
Schön 43. 113. 478. 479.
Schön wätter 43.
Schöne/ 124. 113.
Schönheyt 477.
Schöpffbrunn 47.
Schöpffen 47.
Schöpffer/ Schöpfferin 1. 12. 140.
Schöpffung 47.
Schöpffpfännlin 389.
Schöpffzeug 658.
Schön 23.
Schonen 469.
Schooß 396.
Schoppe 630.
Schoßzweig 67.
Schoß/ rennt 311.
Schoßwurtz 73.
Schräpffen/ Schräpffung 648.
Schräpffhörnlin 648.
Schramme 126.
Schrancken 485. 661.
Schrecken 450.
Schreiben 632. 652.
Schreiber/ Schreiberey 631.
Schreibfäder 639.
Schreibmässerlin 639.
Schreibung 652.
Schreibtaffel 633.
Schreibzeug 639.
Schreien/ Schreier 153.
Schrein/ Kaste 393.
Schreiner 653.
Schriffe 631.
Schrifften 633.
Schriffterfahrung 612.
Schrifftgelehrt 631.
Schrifftgiesser 661.
Schritt 181. 631.
Schröcken 264.
Schröter 92.
Schrötle 123.
Schroff 50. 52.
Schroteisen 651.
Schrunden 126.
Schuch/ Schüchlin 396.
Schuchflicker 650.
Schuchmacher traath 650.
Schuchrieme 398.
Schuffe 389.
Schuhl 613.
Schuler 611.
Schuhlmeyster 610.
Schuhlerstuck 609.
Schület 75.
Schüpe/ Schüpicht 84.
Schürtzen 398.
Schüssel/ Schüsselin 391.
Schutte 61.
Schütten 48.
Schüttlen 198. 205.
Schütz 356. 451.
Schützenreuter 356.
Schützer 232.
Schätzung 231.
Schuld 333. 443. 528. Schuld so begangen 439.
Schuldforderen/ Heyschen 529.
Schuldgläubiger 526.
Schuldig 529. Schuldig der That 334.
Schuldigkeyt 528.
Schuldner 529.
Schuldter 108.
Schultheyß 314.
Schurtz/ Fürthuch 396.
Schuss 356.
Schuster 650.
Schusterwerck/ Schusterwerckstatt (650.
Schutzgatter 62.
Schwäche/ Schwächung 114.
Schwächũg eyner Jungfrawẽ 472.
Schwächen 114. 364. 419. 473. 655.
Schwächlich 115. 419. 428.
Schwäher 373.
Schwegelpfeiffer 634.
Schwägerin 373.
Schwäncke 497. 498.

Schwängern 141.
Schwär 160. 161. 270.
Schwäre 160. 270. 631.
Schwären 125.
Schwärlich 161. 248. 271. 459.
Schwärtze 149.
Schwärtzen 149. 501.
Schwätzen 629.
Schwätzer 501. Schwätzer für Gericht 330.
Schwätzig 501. 626.
Schwach 114. 419.
Schwachheyt 116. 418.
Schwager/ Schwagerschafft 373.
Schwalb 82.
Schwamm 74. 392.
Schwan 82.
Schwancken 468. Schwanckung 199. 427.
Schwanger 141.
Schwangerer Weiber gelust 120.
Schwantz 87.
Schwantzrieme 644.
Schwartz 149.
Schwartzgeel 148.
Schwartzkunst 665.
Schwartzkünstler 666.
Schweben 276.
Schwebel/Schweffel 65.
Schweffelkertzlin 390.
Schweffelring 39.
Schweigen 500.
Schwein/ Schweinin / Schweinlin 90.
Schweinspieß 645.
Schwerdt/Schwerdtlin 357.
Schwerdtfisch 84.
Schwärdttantz 662.
Schwester/ Schwesterlich 371.
Schwestermörder 509.
Schweyff 87.
Schweyffiglich 187.
Schweyß 139. 456.
Schweyßlöchlin 100.
Schweyßthüchlin 395.
Schwören 558. zusammen Schwören ib. 346. 344.
Schwimmen/ Schwimmer 181.
Schwindel 117.
Schwinden/Verschwinden 14. 123.
Schwindtsucht 118.
Schwingen/Schwingung 198. 642.
Schwitzen / Schwitzung 139.
Schwitzstube 382.
Schwülen 124.
Schwybbogen 386.
Schwyger 373.
Scorpion 91.
Sechs/Sechsmahl 628.
Sechshundert 630.
Sechzehen 629.
Sechtzig/ Sechzigmahl 629.
Seckel oder Täsch 391.
Secret 639.
Sect. 284.
See 47.
die Seel 131.
Seelenhafft 131.
Seermachen 125.
Sege 653.
Segel 658.
Sehen 143. 144. 230.
Sehr 166. 621.
Seiden/Seidenwath 649.
Seidensticker/ Seidenweber 649.
Seidenwurm 91.
Sein 300. 515. 551. 619.
Seite 108.
Seitenwee 120.
Selig/ Seligkeyt 406.
Seliglich 407.
Seligmacher 2.
Selten 619.
Seltzam 10. 497. 586.
Sencken/ Senckung 199.
Sendbrieff 635.
Sendung 192.
Senet 73.
Senff 78.
Sennader 101.
Senne 255.

Serge 393.
Sergenweber 649.
Sessel/ Sesselin 387.
Sester 630.
Setzen 12. 16. 324. 512. 641. zusammen Setzen 212.
Setzer 200. 651.
Setzling 67.
Setzung 200. 481. Zusammen setzung 211. 165.
Setzzweig 67.
Seufftze 154. 180.
Seufftzen 155. 120.
Seucht 32.
Seule 650.
Seyff 79.
Seygkorb 389.
Seygpffann 391.
Seygthuch / oder Syb 391.
Seyl 643.
Seyler 650.
Seylgänger 661.
Seyte 634.
Seytenspiel 633. 634.
Siben 628.
Sibenmahl 629.
Sibenhundert 630.
Sibenzehen 629.
Sibentzig/ Sibentzigmahl 629.
Sichel 632.
Sicher 450. 452. 545. 602.
Sicherheyt 451. 601.
Sicherlich 453.
Sicherung 544.
Sichtbarlich 582.
Siechenhauß 64.
Sieg 362.
Siegen 364.
Sieger/Siegerin 363.
Siegzeychen 362. 365.
Sigrist 293.
Sihe 620.
Silber 64.
Silberin 65.
Silberrost 65. Silber/ oder Gulden geschirr 388.
Simmelmeel 75.
Simpsen Küsselin 392.
Sincken 199.
Singen 633.
Sinn 142. 175. mit Sinn begabt 143. 240. wol bei Sinnen 595.
Sinnloß 598.
Sinnloßigkeyt 596.
Sinnreich 224.
Sipschafft 366. 373.
Sitte/ Sitten 274. 512. 637.
Sittich 81.
Sittsam 240. 274.
Sitz/ Sessel 377. 387. 388.
Sitzen/ Sitzung 201. 202.
So etwa durch 619.
So lang 620. So sehr 621. So viel 166. So weit 623.
Sockenstiffel oder Schuch 396.
Söhnen 262.
Söhnlin 369.
Sönderen 213.
Sönderung 212.
Sönnen/ Sönnung 147.
Sohlenmacher 680.
Sohn 369.
Sohnsfraw 373.
Soldt 352. 524.
Soldner 317.
Sollen 438.
Sommer/ Sommerisch. 29.
Sommerläger 357.
Sonder auch 621.
Sonn 36.
der Sonnen Hoff 40.
Sonnechtig 147.
Sonnenvhr 637.
Sonnenwürbel 72.
Sophist 555.
Sorg 262. 598.
Sorgen 600.
Sorgfältig 264. 600.
Sorgfältigkeyt/ Sorgsamkeyt 598.
Sorgfältiglich 601.
Spaat 31. 461. 462.
Spatzeren 182.

Spacie-

Spacierunng 181.
Spån 390.
Spångler 650.
Spånnig 330.
Spåtzlin 82.
Spalt 52.213.
Spalten 214.
Spaltung 212.
Span 325.
Spange 397.
Spannader 101.
Spanne 631.
Spannen 215.
Spannung 214.
Sparen 461.563.
Spargen 73.
Sparsam / Sparsamkeyt / Sparsamlich 563.
Spate zeit 31.
Spatt 642.
Spatz 82.
Specerej 78.
Specerej krâmer 647.
Specht 82.
Speck 137.
Speicher 63.
Speichermeyster 316.
Speien 140.
Speißkammer 381.
Speitel 653.
Speiß 131.132.134. 136.
Speißmarck 62.
Speißröhr 107.
Speltz 77.
Sperbyrlin 75.
Sperrung 460.
Sperwer 81.
Sperwerbaum 69.
Spenzen / Speutzer 140.
Speych 643.
Speychel 140.
Speyen 499.
Speyung 497.
Speyvogel 499.
Speywort 497.
Spicanardi 73.
Spiegel 394.
Spiel 497. 659.
Spielen 498.499.660.
Spielen mit Gesang 633.
Spieler / Spielgesell 659.
Spieltaffel 662.
Spielung 659.
Spielmann 659.
Spieß 356.
Spießgesell 344.
Spießrute 644.
Spießtrager 356.
Spielwurm 91.
Spindel 393.
Spindelkorb / oder Lade 393.
Spinnradt 393.
Spinn / Spinnlin 92.
Spittahl 64.
Spinnweb 92.
Spitze / Spitzen 357.
Spitzfindig 224.596.
Spitzfindiglich 224.596.
Spitzfindigkeyt 595.
Spitzhaube 395.
Spitzkopff 117.
Spitzmauß 98.
Spötter 499.
Spongrün 65.
Sponsiererin 663.
Sporn 644.
Spottrede 553.
Spraach 618.
Spraachen 627.628.
Spraachloß 119.500.
Sprechen 341.627.
Spree 82.
Sprentzkrug 389.
Sprewren 77.
Sprenten / Sprentung 198.
Spreytgarn 645.
Spriessen 386.
Springen 106. Springen vor Freuden 243.
Springer / Springerin 196.541.
Springhengst 89.
Springung 196.

herfür

herfür Sproſſung 67.
Spruch/ Sprüchlin 640.
Springwahl 84.
Sprung 196.
Spuͤht 393. 649.
Staar 82.
Stab darauff man ſich ſtewret 398.
Stäblin 67. 397.
Stachelruder 658.
Stämpffel 391.
Ständel 389.
Stärcke 114. 417.
Stärcken 114. 115. 418. 466.
Stätig/ Stätigkeyt 26. 464.
Stätigkeyt 165.
Stättiſch 60.
Stättlin 59.
Staffel 385. 481.
Stahel 65.
Stall 382.
Stamm 366.
Stamm eynes Baums 68.
Stam̃len/ Stamler/ Stamlung 591.
Stampffen 217.
Stampffmühl 645.
Stand 203. 306.
Standbütte 389.
Standhafftig 466.
Standhafftigkeyt 465.
Stange 67.
Starck 114. 115. 418. 448.
Starren 161.
Stath 306.
Statt 59. Stattweſen 295.
eynes andern Statt 311.
Stattdiener 317.
Stattgenoß 298.
Stattgraben 62.
Statthalter 311.
Stattknecht 317.
Stattmaur 61.
Statt Thor 62.
Staub/ Staubecht 53.
Staud 70.
Stechen 410. 219.
Stechend 537.
Stecke 67.
zuſammen Stecken 212.
Stege 585.
Steiff 161. 203. 274. 466. 467. 551. 636.
Stehen 203.
Stehlen 664.
Stelle 203. 481.
Stellen 201. 203. 482.
Steltzen 396.
Stempffel 646.
Stengel 71.
terben 27. 130.
Sterblich 94. 93.
Sterblicheyt 27.
Stern 35. 36. ſchieſſender Stern 40.
Sternſeher 636.
Steur 311.
Steuren 312.
Steygreyff 644.
Steyn 52. Steyn im Leib 122.
Steyn im obs 75.
Steynbruch/ Steyngrub 52. 65. 654.
Steynecht Rauchort 52.
Steyniger 197.
Steynin 53.
Steynmaur ohn Mertel 61.
Steynmetz 654.
Steynſchneider 647.
ſich Stewren 203.
Stichling 85.
Stieffmutter 368.
Stieffſohn 369.
Stiefftochter 369.
Stieffvatter 368.
Stier/ Stierlin 89.
Stiffel 396.
Stifft 293.
Stil an der Baumfrucht 75.
Still 43. 343. 452. 500.
Stille 454. Stille der nacht 32.
Stille des wetters 43. in Stille 456.
Stillſtehen 11. 203. 204.
Stillen/ Stilliglich 240 343.

Still

Stillschweigung 500.
Stillung des Gemühts 239.
Stimme 152.623.
Stimmen 153. zusammen Stimmen 633.
Stincken 157.
Stirn 104.
Stirnen Zierde 397.
Stock 541.598.632.
Stockfisch 84.
Stoltz 488.489.
Stoltziglich 489.490.
Stollhaffe 391.
Stossen 90.193.219.507.
Stossung 192.507.
Storck 81.
Stotzig 17.
Straaff 539. ohn Straaff 545.
Straaffen 541.
Straaffer 537.540.
Straaffwürdig 540.
der Straal 40.
Strál 393.
Strálen 502.
Stráwen 198.
Stráwung 197.
Strasse 57.62.
Strassenráuber 665.
Stráublin 136.
Strauß 83.
Strecken 214.215.
daran Strecken 273.
Streckung 214.
Streit 325.360.453.573.647.
Streitbar 348.361.
Streitbarlich 361.
Streitē 174.330.361.454.574.648.
Streiter 361.
Streitkolb 356.
Streitig 330.467.661. Streitiger Handel 325.
Streitiglich 467.661.
Streng 274.448.493.497.
Strengheyt 447.496.
Strengiglich 494.497.
Streyffer/ Streyffung 665.
Streych 125.218.542.507.
Streychmasse 118.
Streychlen 240.496.
Streychler/ Streychlung 495.
Strich durch die Schrifft 639.
Strick 541.543.643.645.
Stricken 212.
Strigel 644.
Strimpff an den Hosen 396.
Stroh 74.
Stube 381.
Stuck 138.168.
Stucklin 138.168.
Stümmelung 213.
Sturmann 658.
Stürmen 362.
Stürmer 362.
Stürmung 361.
Stürruder 658.
Stürtzen 200.
Stürtzung 199.
Stütz 632.
Stucksweis 168.
Studierstube 381.
Stuhl 388.
Stuhlgang 121.140.
Stumm 117.119.652.
Stundt von Stundan 24.
Stumpff 225.
Stupffel 77.
Stupffen 219.
Stupffgert 644.
Sturmaxt 356.
Sturmhacke 356.
Sturmhut 355.
Sturmwindt 41.
Sturtz 395.
Stuth 89.
Stutzen 591.
Suchen/Suchung 227.
Sud 34.
Sudwind 41.
Sünde 439.
Sündigen 440.
Süpplin 137.
Süeß 158.243.
Süeßholtz 73.
Süesse Wort 495.
Süeßsigkeyt 158.243.

Süssiglich 158.244.
Summa 528.
Summarischer weiß 164.
Sonderbar 300.424.
Sunderbarlich 426.
Sunderlich 300.
vmb Sunst geben 525.
Süpffen/ Supffung 139.
Sup 137.
Syb 632.
Sylbe/ Sylbenweiß 616.646.

T.

Tach 386.
Tachkändel/ Holzziegel 387.
Tachs 88.
Täderen 501.
Tädingen 515.
Täglich 30.275.
Täffelin 633.
Täffelwerck 384.
Täntzer/ Täntzerin 196.662.
Täsch/ Täschlin 392.
Tätschlen 496.
Täublin 83.
Täffel 384.633.
Tag 30. vor Tag 31. an Tag geben 12. 13.
Taglöhner 524.
Talenth 632.
Tamerischenstaud 70.
Tandmann 501.
Tandmären 501.
Tannenbaum 69.
Tannzapff 76.
Tantz/ Tantzen 196. 662.
Taube 83.
Taub/ Taubheyt 118.
Taubhauß 383.
Taucher 83.
Tauff 292.
Tausch 525.
Tauschen 526.
Tausent/ Tausentmahl 630.
der Taw 42.
Teller 388.
Tellerschlecker 485.
Teriacksträmer 647.
Terpentyn 79.
Testament 638.
Teuchel 47. 390.
Teuffel 3.
Teuffelisch 4.
Tädigen 341.
Thäter 279.
Thätlin in den Schelffen 77.
Thal 51.
Thalahr/Langkleyd 395.
Tharte 136.
That 276.
Thewer/ Thewerung 133.
Theyl 168.436.
Theylen 17.214.
Theylhafftig machen 515.561.573.
Theylung 212.
Thielen 384.
Thier 80. Lastbar Thier 86. Vnuernünfftig Thier 86.
Thiergarten 57.
Thierisch 86.87.
Thierlin 86.
Thönen 113.
Thöricht 118. 598.
Thörlich 598
Thörlin 62.
Thon 150.
Thor 598.
Thorheyt 596.
Thränen 139.140.
Thrasen/oder Fleyderlin 398.
Thüchlin 649.
Thür/ Thürlin 384.
Thürangel 385.
Thürpfosten 384.
Thürring 385.
Thürschwöll 334.
Thürnlin 386.
Thuch 649.
Thul 82.
Thumherr 293.
Thun 276.280.
Thurn 386. 541.

Thurn-

Thurnhüter 317.
Tieff 18. 162.
die Tieffe 17.
Tigerthier 88.
Tisch/ Tischlin 387.
Tischring 388.
Tischtuch 388.
Titel 631.
Toben 118.346.494.
Tochter 369. mañbare Tochter 67.
Tochtermann 373.
Tocke 398.
Todt 129.130.
Todtenbar/ Todtenbaum 293.
Todtencörpel 130.
Todtenfarbe 148.
Todtengräber 294.
Todtensalber 293.
Todtenschrag 293.
Todtentrager 294.
Todtschlag 508.
Todtschläger 509.
Töchterlin 97.369.
Tödten 509.
Tödtlicher Abgang 129.
Tölle 224.
Tölpisch 225.500.
Töll 224.225.
Töllheyt 596.
Tönend 151.
Tonne 389.
Topff 636.662.
Trabant 186.317.
Trachten 134.
Trächter 390.
Träffen 507.
Träg 464.
Trägheyt 450.460.464.
Träher 154.
Träien 215.
Träier 653.
Träncke 47.
Trängen 165.216.
Träschen/ Träscher 642.
einher Trätten 181.
S. Johans Träublin 70.76.
Tränen 47.538.
Träwung 535.
Träwmen 590.
Tragen/ Tragung 195.141.
zu Tragen 196.
Tragbett/ Sänffte 392.
Tragbuder 386.
Tragœdi 645.
Tranck 134.
Trangsal 407.
Trapp 70.
Tratz 488.
Traüb/ Traubenbeer 76.70.
Trauben läsen 642.
Traum 177.
Traumdeuter/ Traumdeutung 290
Träumen 178.
Trawen 556.
Trawren/ Trawrig 247.
Trawrigkeyt 244.
Trawriglich 248.
Trawerkleyd 395.
Treffen 219.361. eyn Treffen 360.
Treiben 11.179.193.275.332.410.
Treiber/ Treibung 192.
Treifaltigkeyt 2.72.
Trengen 193.
Trennen 17.175.213.594.
Trennung 16.212. Trennung der Eheleuth 373.
Tressel 83
Träubelmuß 79.
Trew/ Trewlich 555.556.
Trewloß/ Trewlossig 557.558.
Trewlosigkeyt 556.
Trieffung 118.
Trieß 87.
Trincken 134.135.136.
Trincker 471.
Trinckmahl 135.
Trinckgesel 136.
Trinckgeschirr 388.
Trinckstuben 63.647.656.
Tritt 181.631. Tritt/staffel 385.
Triumph/ Triumphieren 365.
Tröglin/ Kistlin 393.

Tröſten 547.
der Tröſter 3. 547.
Trog/ Kiſte 393.
Trom 385.
Trommeter 634.
Tropff/ Tropffen 42. 48.
Troßbub 354.
Troſt 545.
Troſtmütig 247.
Troſtmütigkeyt 244.
Trotte 389.
Trotten/ Trotter/ Trottung 642.
Trübſal 407.
Trückner/ Trücknen 160.
Trucken/ Truckung 216. 160.
Trucker/ Truckerei 651.
Trumme 634.
Trummenſchlager 354. 634.
Trunck 134. 135.
Truncken/ Trunckenheyt 135. 471.
Truſen 79.
Trutziglich 494 490.
Tryb 10. 179. 237.
Tügſteyn 66.
Tünch/ Tünchung 384.
Tüncher 654.
Tüngen/ Tüngung 641.
Tüppel 598.
Tyrckis 66.
Tugend 440.
Tuncken 650.
Turteltaub 83.
Tyrann 304.
Tyrannei 303.
Tyranniſch 305.
Tyrannentödter 509.

V.

Vätter/ Vätterlich 368. 369.
Vatter 368.
Vatterland 295.
Vattermörder 509.
Vattermordt 508.
Vatters Bruder 371.
Vatters Schweſter ib.
Vbel 405. 407. 440. etwz Vbels 414
Vbelreden / Vbelreder 537.
Vbelredung 535.
Vbelthat 439. 443.
Vben 275.
Vbüg 274. 456. 607 böſevbügē 663.
Vber 17. 19. 622. Vber das 620.
Vberbleiben 477.
Vberbleibeten 138.
Vbereynkommen 174. 515. 572.
Vbereynſtimmen 572.
Vberfallen 200.
Vberflüſſig 133. 166. 470. 477.
Vberflüſſiglich 167. 416. 471. 562.
Vberfluſſ 133. 426. 469. 563. (563.
Vberführen 193. 194. 195.
Vberführer 194.
Vberführung 193. 194. 197.
Vbergang 188.
Vbergangen 282. 310.
Vbergeben/ Vbergebung 205. 515.
Vbergehen 189. 310.
Vbergieſſung 46.
Vbergülden 64.
Vberhang/ Vorſchopff 386.
Vberhupffen 196.
Vberig 476. 477.
Vberkommen 515. 527.
Vberkommung 526.
Vberkomnuß 514.
Vbermachung 426.
Vbermäſſige gröſſe 162.
Vbermorgen 31.
Vbermüder 395.
Vbermütig 489.
Vbermütiglich 490.
Vbermuth 488.
Vbernächtlich 32.
Vberreden 584. 606.
Vberredung 605.
Vberreychen 530.
Vberreychung 205.
Vberſchlagen/ außrechnen 628.
Vberſchrifft 631. 638. 640.
Vberſchwämmen 47.
Vberſehen 592.
Vberſehung 439. 490. 592.
Vberſich 17. Vberſich gereckt 199.
Vberſchwimmen 181.
Vberſichtig 118.
Vberſpringen 196.
Vberſteigen 188. 189.

Vbertreffen 425.
Vberviele 476.
Vberwältigen 363.364.
Vberweisen 654.
Vberwerffung 197.
Vberwinden 363.364.654. Vberwinden an Ehr 425.
Vberwinder 363.
Vberwindung 362.
Vchse 108.
Veiel 72.
Velge 613.
Vellis 392.
Verachten 237.251.428.521.602.
Veracht 237.251.427.521.
Verachtung 251.426.550.
Verächtlich 428.
Verächteter 543.
Verändern 15.468.
Veränderlich/Verändrūg 15.467.
Veralten 22.276.
Veraltung 14.22.
Verbannen 544.
Verbannung Verbannter 543.
Verbergen/ 34.52.209.583.
Verberger 583.
Verbergung 208.582.
Verbieten/ Verbietung 377.606.
Verbinden 210.344.520.
Verbindung 251.519.
Verbitschieren 639.
Verblenden/Verblendung 554.555.
Verblendt 583.
Verblüen 71.
Verblümbt 553.
Verborgen 52.208.209.582.
Verborgenlich 554.583.
Verbott 377.606.
Verbrauchen 531.
Verbrennen / Verbrennung 38.
Verbrinnen 38.
Verbürgung 519.
Verdacht 589.
Verderben 433.
Verdäwen 139.
Verdammen/ Verdammung 342.
Verdecken 209.583
Verderben 13.27.433.446.
Verderber/Verderbung 113.433.432.
Verderblich 409.433.
Verdienen 524.560.
Verdienst 558.
Verdingen/Verdingung 523.
Verdolmetschen 580.
Verdorren 123.160.
Verdrossen 464.
Verdriesslich 236.247.248.270.458
Verdrossenlich 271.
Verdruss 244.251.593.
Verdunckeln 428.582.583.
Verdunckelung 146.582.
Verehlichung 372.
Verehren 434.539.
Verehrung 538.
Vereynbaren 572.575.
Vereynbarung 173.514.571.
Vereyniger 515.
Vereynigen/ Vereynigung 514.
Verfählen 440.
Verfählung 187.
Verfällung 472.
Verfechten 337.452.
Verfechtung 335.
Verfechter 336.
Verfinsteren 146.583.
Verfinsterung 146.582.
Verfluchen 268.
Verfluchung 267.
Verführen 194.
Vergebens 525.
Vergeblich 427.428.562.
Vergeben 21.27.130.486.
Vergeltē/ Vergeltung 538.539.566.
Vergessen/ Vergessenheyt 176.177.
Vergeuden 563.
Vergewältigen 507.
Vergiessen 47.48.198.
Vergifft 79.
Vergifftung/Vergiffter 665.666.
Vergleichen/Vergleichung 173.174. 426.575.
Vergraben 641.
Vergülden 641
Vergunstig 250.

Vergunst 249.
Verhäfften 543. 544.
Verhafft 335. 458. 529.
Verhägen 61.
Verhälen/ Verhäler 553. 554. 583.
Verhälung 555. 582.
Verhandlen/ Verhandlung 281.
Verhandler 330.
Verhängnis 268. 4.
Verharren 204. 466. auff etwas Verharren 630.
Verharrung 203. 465.
Verhaßt 250. 257. 571.
Verherger 365.
Verheyssen/ Verheyssung 519. 520.
Verhindern 270. 271. 459.
Verhinderung 270. 460.
Verhönen 499.
Verhörgen 365.
Verhüten/ Verhüter 600. 601.
Veriagen 185. 544.
Verirren 187.
Verkauffen/ Verkauffer 522.
Verkauffung 521.
Verkehren 15. 405. 450. 483.
Verkehrt 15. 405. 440. 446. 450.
Verkehrung 13. 15. 404. 443. 482.
Verklagen 332. 335.
Verkundigen 317. 642.
Verkündigung 641.
Verlachen/ Verlacher/ Verlachung 499. 428.
Verlangen 260. 262. 265. 266.
Verlassen/ Verlassung 205. 282. 477. 548. sich Verlassen 266.
Verlasser 548.
Verlassung 282. 477.
Verlassenschafft 402.
Verlauffen 21.
Verlesen 640.
Verlesung 639.
Verleihen/ Verleiher 523.
Verleihung ib.
Verleumbden/ Verleumbder 537.
Verleumbdung 331.
Verletzen 286. 507.
Verletzung 506.
Verliderlichen 465.
Verliebrung 414.
Verloben 284. 285.
Verlust 414.
Vermäheleu 373.
Vermängen 483.
Vermahnen 606.
Vermerckend 230.
Vermessenheyt 449. 596.
Vermessenlich 450. 490.
Vermischen 141. 212. 483.
Vermischung 141. 211. 782.
Vermitten 251.
Vermögen 239. 269. 281. 418.
Vermöglich 115. 416.
Vermöglichheyt etwas zuthun 268.
Vernemmen 150. 230.
Vermeynen 631.
Vernichten 428.
Vernügen 530.
Vernunfft 219. 593.
Vernünfftig 595.
Verordnen 309. 233.
Verpflicht 519.
Verprassen 563.
Verräncken 123.
Verränckung ib. 215.
Verräther/ Verrätherej 360. 548.
Verrätschung 331.
Verrathen 360. 548.
Verrathung 548.
Verrichten 280. 281.
Verrichtung 276. 514.
Verrumpffung 499.
Verruckung des Verstandts 117. 118. 569.
Verruffen 424. 427. 428.
Versagen 521.
Versaltzen 158.
Versamlen 166. 318.
Versamlung 318. 319.
Verschändt 450.
Verschaffen 281.
Verscheyden 130.
Verscheydung 129.
Verschencken 562.

Verschicken 317. 192.
Verschieben 461.
Verschlagen 555. 596.
Verschlecken 471. 563.
Verschlemmen 563.
Verschliessen 14. 204. 271. 386.
Verschliessung 208. 270.
Verschlinden 471.
Verschlingen 139.
Verschlossen 208. 270. 385. 582.
Verschlucken 139. 463.
Verschmeitzen 160.
Verschmützt 555. 596.
Verschneidung 122.
Verschnittener 122. Verschnitten Ross 89.
Verschonen 545.
Verschreyt 427.
Verschupffen/Verschupffung 192. 310. 461. Verschupffung des Ehegemahls 373.
Verschwemmung 46.
Verschweigung 500.
Verschwenden/Verschwender/Verschwendung 563. 570.
Verschwigē/Verschwigenheyt 500.
Verschwinden 15. 486.
Verschwören 558.
Verschwörung 557.
Versehen 230. 271. 272. 600. 601.
Versehenlich 590.
Versehrung 125.
Verse 111. Versen außbruch 122.
Versencken 18.
Versetzen 15.
Versicherung 526.
Versiglen/Versigler 639.
Versorgen. 308. 547. 600.
Versorgung 132. 276. 598.
Versprechē/Versprechung 519 520.
Verspotten/Verspottung 499 428.
Versperrung 270.
Vertz 640. 645.
Verstandt 219. 224. 228. 593.
Vertzdichter 644.
Verständig 2?0. 224. 577. 594. 595.
Verständiglich 224.
Verständtlich 231. 595
Verständtnis 229.
Verstecken 583. 582. 52.
Verstehen 230.
Verstohlen 664. 665.
Verstopffen 298. 209.
Verstopffung 208.
Verstörung 652.
Verstossen 193.
Versuchen 157. 273. 577.
Verstricken 210.
Verstürtzung 262.
Versuchung 272. 575.
Versünen 240. 259. 286. 575.
Versuner/Versunerin 240. 286. 575
Versünlich 259. 286. 491. 492. 575.
Versunlicheyt 259. 490. 574.
Versunopffer 285.
Versünung 239. 259. 258. 490. 574.
Vertäfflen 384.
Vertauschen 525.
Verthädigen 337. 452.
Verthädiger 336.
Verthädigung 335.
Verthünig 470. 563.
Vertilger 433.
Vertrag/ Vertragen/ in handlungen 344. 515. 574. Vertragen/ Vertragung/ von eynem ort 195.
Vertrawen 265. 266. 450 526. 556
Vertreiben 193. 3?4.
Vertreiber 192.
Vertreibung ins Elend 543.
Vertreter 336.
Vertretung 335.
Vertriebener 543.
Vertrösten/Vertröstung 519.
Vertrucken 583.
Verunreynen 286. 436. 450.
Verfolgen 410.
Verfolgung 186.
Verurtheylen 233. 342.
Verwachßlen 526.
Verwägen 450.
Verwalten 280. 302. 308. 375.
Verwalter 279. 302.
Verwaltung 276. 300. 307. 436.
Verwandlen 15.

Verwandter 367.
Verwandtnuß / Verwandtschafft 173.366.566. (542.
Verwahren/Verwarung 208.359.
Verwarlosen 465.602.
Verwarlosung 601.
Verwarnen 606.
Verwegen/Verwegenlich 450.
Verwegenheyt 449.
Verweilen 461.
Verweilung 460.
Verweisen 192.537.574. Verwisen ins Elend 543.
Verweiser 544.
Verweisung 535. Verweisung des Lands 543.
Verwelcken 465.
Verwerffen 197.237.251.310.521.
Verwerffung 197. 310. 521. 585.
Verweser 311.
Verwesung ib.
Verwilligen/Verwilliger/Verwilligung 234.519. 584.630.
Verwicklen 583.582.
Verwirren 210.346.483.
Verwirrte ding 270.
Verwirrung 482.
Verwiß 573.
Verwürfflich 237.
Verwüsten/ Verwüster 13.365.
Verwüstung 13.364.365.450.
Verwunden/ Verwundung 125.
Verwundt 125.409.507.
sich Verwunderen 586.
Verwunderung 585.
Verzäglich 268.
Verzäunen 61.
Verzagen/Verzagung 267.
Verzagt 450.
Verzauberen 666.
Vercauberung 665.
Verzeihen 545.575.
Verzeihung 544.
Verzehren/Verzehrung 14.15.116.
Leibsverzehrung 123.
Verzeychnen/Verzeychner 171.632.
Verzeychnuß 631.
Verziehen 461.
Verzogenlich 462.
Verzuckung des Verstands 117.
Verzug 460.
Verzweifflen/ Verzweifflung 266.
Vest 161.448.466.636. (433.
Veste 417.451.465.
Vestiglich 466.631.
Vfer 50.
Vff 17.18.
Vffgeblasen 489.
Vffstehen 203.
Vfftrennen 214.
Vhr 637.
Vhräne 368.
Vhrfänger 338.
Vhrhan 83.
Vhrochs 88.
Vhrsprung 483.655.
Vihe 86.
Viehhirt 86.644.
Viehdieb 664.
Viehzug 644.
Viel 163.166.620.
Viele 165.
Vieleicht 621.
Vieler wort 501.
Vielfältig 175.
Vielfältigkeyt 165.174.
Viel mehr 621.
Vier/Viermahl 628.
Vierfüßig Thier 86.
Vierhundert 620.
Vierling 631.
Vierschrötig 112.
Vierthel als Frucht 630.
Vierzehen/Vierzehenmahl 629.
Vierzig/Vierzigmahl 629.
Violbraun 148.
Vitriohl 65.
Vmb 622.
Vmbbringung 508.
Vmbbringen 509.
Vmbfahung 206 251.
Vmbfallung 199.
Vmbfassen 207.496.
Vmbfliessung 46.

Vmbgang 58.181.187.
Vmbgeben 55.208.209.362.318.
Vmgebung 206.
Vmbgiessen 198.
Vmbgehen 188.282.
Vmbgraben 641.
Vmbgürten/Schürtzen 398.
Vmbhänge 393.
Vmbher 622.
Vmbkehren 483.
Vmbkehrung 482.
Vmbkommen 433.509.
Vmbkreyß 187.635.
Vmbringen 433.
Vmbringung 361.
Vmbschantzen 61.362.
Vmbschreiben 55.486.632.
Vmbschütten 198.
Vmbschweyffen/ Vmbschweyffer/ Vmbschweyffig 187.
Vmbsehung 228.
Vmbsitzen/ Vmbsitzung 202.
Vmbstand 318.
Vmbstehen 203.
Vmbstellen 203.
Vmbträien 215.
Vmbtreiben 410.
Vmbtrunck 135.
Vmbwäg 58.
Vmbwältzen 188.
Vmbwenden 188.
Vmbwendung 187.
Vmbwerffen 197.
Vmbzäunt 61.
Vnachtbar 427.
Vnachtsam/ Vnachtsamkeyt 601.
Vnähnlich 175.
Vnauffhörlich 26.
Vnaufflößlich 582.
Vnaußgemacht 282.
Vnbändig 475.
Vnbändigkeyt 474.
Vnbarmhertzig 250.493.
Vnbarmhertzigkeyt 249.
Vnbedacht 597.
Vnbedachtsamlich 450.598.
Vnbeendigt 538.
Vnbefleckt 47[?]
Vnbeglentet 187.
Vnbegraben 294.
Vnbegriffen 578.
Vnbehertzt 450.
Vnbehutsam 597.
Vnbekandt 427.578.566.
Vnbekandtlich 578.
Vnbequem 405.414.
Vnbequemlich 415.
Vnbequemlicheyt 270.
Vnberedt 652.
Vnbereytung 272.
Vnbericht 578.
Vnbescheyden 475.
Vnbescheydenheyt 474.
Vnbestendig 27.467.
Vnbestendlglich 460.
Vnbestochen 525.
Vnbesunnen 597.
Vnbesunnenheyt 596.
Vnbetruglich 554.
Vnbeweglich 11.
Vnbeweißlich 586.
Vnbewohnlich 380.
Vnbewehrt 355.
Vnbewust 578.
Vnbillich/ Vnbilligkeyt 504.505.
Vnbilliglich 506.
Vnd 621.
Vndäwung 120.
Vndanck 236.
Vndanckbar/ Sndanckbarkeyt/ Vndanckbarlich 566.
Vnden 18.622.
Vnder 622.
Vnderärung 640.
Vnderbawen 272.652.
Vnderbringung 216.
Vnderdienstlich 438.560.
Vnderführen 194.
Vndergang 13.34.432.503.
Vndergehen 13.433.
Vndergrabung 641.
Vnderhaltung 131.
Vnderhembd 396.

Vnderlassen 282.440.455.461.
Vnderlassung 282.460.(602.
Vnderligen 201.
Vnderpfand 526.
Vnderreden / Vnderredung 628.
Vnderrichtet 610.(647.
Vnderrichten 611.
Vnderrock 395. Vndersatz 632.
Vnderscheyden / Vnderscheydenlich 175.482.
Vnderscheydt 16.174.
Vnterscheydung 174.
Vnderschieben 197.
Vnderschreiben 632.
Vnderschreibung 631.
Vndersetzen 202.
Vndersetzung 200.
Vndersich Bringen 216.
Vnderstehen 273.
Vnderstehung 272.
Vnderstráwung 198.
Vnderstützen/Vnderstützung 202.418.452.
Vnderthániglich 188.519.
Vnderthan 303.
Vndertrucken/ Vndertruckung 216.
Vnderwegen lassen 282.(362.
Vnderweisen 610.611.
Vnderweisung 609.
Vnderwerffen 197.428.
Vnderwinden 273.
Vnderwindung 272.
Vneben 162.
Vnebene 161.
Vnehr 434.
Vnehrlich 436.
Vnedel 427.
Vneingedenck 176.
Vnendlich/Vnendlichheyt 162.167.
Vnerbawt 380.
Vnerfahren 274.578.613.
Vnerforscht 274.
Vnerfahrnuß 578.
Vnerhórt 586.
Vnerlangt 521.
Vnermeßlichheyt 162.
Vnersáttich 261.262.
Vnerschópfflich 162.
Vneyns 574.
Vneynigkeyt 573.
Vnfáhig 225.
Vnfall 407.364.
Vnflath 157.450.
Vnflátig 436.446.487. Vnflátig vor Leydt 247. Vnflátiglich 447.481.
Vnflátigkeyt 434.450.
Vnfleiß/ Vnfleissig 601.
Vnfleissiglich 602.
Vnfrejgebig/Vnfrejgebigkeyt 564.
Vnfreundlichkeyt 492.565.
Vnfridlich 346.
Vnfromm 446.
Vnfrommiglich 447.
Vnfrommkeyt 443.
Vnfruchtbar 133.142.53.
Vnfruchtbarkeyt 133.142.
Vnfrutsamkeyt 464.
Vnfürsichtig 597.601.
Vnfürsichtiglich 598.602.
Vnfürsichtigkeyt 596.
Vngebartet 106.
Vngebráuchlich 276.
Vngebürlich 440.506.
Vngedult 258.464.
Vngedultig 259.
Vngedultiglich 465.
Vngeehrt 427.
Vngefáhrlich 622.
Vngehalten 475.
Vngeheyssen 377.
Vngehoblet 450.500.613.
Vngehorsam 550.
Vngelehrig 224.
Vngelehrt 613.
Vngelegen/Vngelegenheyt 25.
Vngelt 312.
Vngemacht 282.
Vngern 236.
Vngerecht 505.
Vngerechtigkeyt 504.
Vngereimbt 450.586.
Vngerochen 545.

Vnge-

Vngerüst 272.349.
Vngesaubert 450.
Vngeschicklich 25.440.500.598.
Vngeschickt 440.613.
Vngeschickligkeyt 500.
Vngescheudt 597.
Vngescheudiglich 598.
Vngestalt 114.450
Vngestrafft 544.
Vngestüme 492.
Vngestümigkeyt 506.
Vngeübt 276.
Vngewiss 590.591.
Vngewitter 43.
Vngewohnlich/Vngewohnt 276.
Vngeziert 397.450.(578.
Vnglaubig/Vnglaublich 586.585.
Vnglaubigkeyt 585.
Vngleicheyt 174.
Vngleich/Vngleichlich 175.
Vnglück 407.
Vnglückhafftig 409.
Vnglücklich 289.409.410.
Vngleytig/Vngleytsame 117.
Vngnadt 492.
Vngöttlich/Vngottseligkeyt/Vngottsförchtig 549.
Vngunst 256.570.
Vngünstig machen 258.
Vnheylbar 627.
Vnheylig 384.549.
Vnhöfflich 500.
Vnholt 666.
Vnholdtselig 500.
Vnkeusch 473.
Vnkeuscheyt 472.
Vnkömlich/Vnkömlicheyt 25.414.
Vnkosten 530.
Vnkräfftig 468.631.
Vnkräfftiglich 419.
Vnleidenlich/Vnleidsamkeyt 464.
Vnlieblich 247.248.497.
Vnlieblicheyt 244.
Vnlust 251.
Vnmächtig 418.419.
Vnmächtigkeyt 270.
Vnmaaß 476.
Vnmäßig 470.475.
Vnmäßigkeyt 469.479.
Vnmäßiglich 470.475.477.
Vnmenschlich 494.
Vnmesslich 161.
Vnmilt 564.
Vnmiltigkeyt 492.
Vnmiltiglich 494.
Vnmüßig 458.
Vnmuß 456.
Vnmütig 247.
Vnmuth 244.
Vnnatürlich ding 10.
Vnnutz/Vnnutzigkeyt 414.
Vnnutzlich 415.
Vnordenlich 482.483.
Vnordnung 482.
Vnrechtlich 440.506.
Vnrechtmäßig 505.
Vnreyn 436.
Vnreynigkeyt 443.472.
Vnrühiglich 346.
Vnsäglich 446.
Vnsäuberlich 481.
Vnsauber 639.450.
Vnser 619.
Vnschamhafftig 473.
Vnschamhafftigkeyt/Vnschamhafftiglich 487.
Vnschuldig 442.
Vnschuldt 440.
Vnsinnig 118.598.
Vnsinniglich 598.
Vnsinnigkeyt 117.506.
Vnsorgsam 601.
Vnsorgsamlich 602.
Vnstäth 467.
Vnsterblich/Vnsterbligkeyt 2.26.
Vnsträfflich 442.
Vnsträfflichkeyt 474.544.
Vnschweyffig 187.
Vnträglich 464.
Vntrew 556.557.564.
Vntrewlich 557.
Vntz 620.
Vnüberwindlich 364.448.

Vnuerånderlich 15.466.
Vnuerfålscht 442.
Vnuerfålschlich 443.472.
Vnuerdampt 545.
Vnuerdrossenheyt 462.
Vnuerhofft 266.
Vnuerholen 554.
Vnuerletzt 431.442.
Vnuerletzlich 443.452.
Vnuermóglich 114.417.418.
Vnuermóglikeyt 114.116.418.
Vnuerschampt 450.487.
Vnuerschmůtzt 554.
Vnuerschuldt 504.505.506.
Vnuersehen 578.591.
Vnuersehenlich 267.586.592.
Vnuersorgt 602.
Vnuersůnlich 493.
Vnuerstandt 596.
Vnuerstándig/ Vnuerstándigkeyt (224.225.
Vnuerstándiglich 578.
Vnuersucht 274.
Vnuerwundt 126.
Vnuerzagt 448.
Vnuerzogenlich 24.460.
Vnwandelbare 465.
Vnweiß 597.
Vnweißlich 598.
Vnweißheyt 596.
Vnwillen 121.258. mit Vnwillen 236.251.
Vnwillig / Vnwilliglich 236.259.
Vnwissend / Vnwissenheyt 578.
Vnwissentlich ib.
Vnwůrsch 493.497.
Vnwůrse 258.497.
Vnwůrschlich 497.
Vnwůrdig 505.
Vnwůrdigkeyt 504.426.
Vnwůrdiglich 506.
Vnzehlich 166.167.
Vnzeitig/ Vnzeitlich 25.460.
Vnzergånglich 26.
Vnzertrennlich ib.
Vnzierlich 440.450.481.
Vnzierlichheyt 439.459.
Vnzimlich 450.
Vnzůchtig/ vnzůchtiglich 475.
Vnzucht 474.
Vôlcker 54.
Vôlcklin 302.
Vôlle 133.
Vôllig 133.165.166.
Vôlliglich 167.416.
Vogel/vôgelin 80.
Vogelfahung 645.
Vogelhauß 385.
Vogelkraut 74.
Vogelleim 79.
Vogelschawer/ vogelschawũg 289. (288.
Vogler 645.
Vogelspieß 390.
Volge 375.
Volgen 377.
Volgende ding 23.31.
Voll 165.
Vollbringen 281.459.486.
Vollenden/Vollendung 281.486.
Vollkommen 281.
Vollkommenheyt 165.
Vollkommenlich 165.282.
Vollweins 471.
Vollstreckung 281.
Vollziehen 280.
Von 622. Von hinnen 619.
Von wegen 622.
Vonnôten sein 5.417.
Vor 18.622.
Vorahnung 229.
Vorbadstub 382.
Vorbawung 271.
Vorbereyten 272.
Vorbereytung 271.
Vorbetrachtung 225.
Vorbild 173.
Vordere 484.
Vorbott 642.
Vorderwerts 18.622.
Vorfahren 368.
Vorgang 21.
Vorgehung 181.
Vorgehen 21.182.424.
Vorgemerck 286.575.
Vorgestern 30.

Vorgriff 206.
Vorhanden 24.271.272.
Vorhin 21.
Vorhoff 380.
Vorkawen 139.
Vorkennen 577.
Vorkommen 190.182.
Vorläuffer 186.
Vorläufflin 632.
Vorlangest 22.
Vorlauffen 21.185.
Vormahls 21.
Vormercken 287.595.
Vormerckung 220.
Vormittägig 31.
Vorrath 131.
Vorrede 483.653.
Vorsagung 286.
Vorsagen 287.
Vorschicken 192.
Vorsehen 595.
Vorsehung 593.
Vorsetzen 425.
Vorsetzung 200.
Vorsingen/Vorsinger 633.
Vorspiel 659.
Vorspielung 483.
Vorsprechen 627.
Vorspringen 196.
Vorstatt 60.
Vorstehen 392.375.
Vorsteher/Vorsteherin 293.302.
Vortächlin 386. (308.
Vortäntzer 196.662.
Vortheyl 410.
Voruerkünden 287.
Vorurtheylen 341.
Vorwanst 87.
Vorwerck 55.
Vorweilen/Vorzeiten 22.
Vorzeygen 580.
Vorziehen 425.
der Vorzug 419.
Vrlaubung 192.
Vrsach 553.646.
Vrsacher 603.
Vrsprung 12.
Vrtheyl 231.340.586.
Vrtheylen 233.341.590.
Vrtheylung 339.
Vrtheyler 232.

W.

WA 619. Wa nicht 622.
Wachen 178.357.601.
Wachs 79.
Wachskertz 390.
Wachsen 12.14.426.
Wacht 178 358.
Wachtel 83.
Wackelen 199.
Wacker 463.600.
Wackerkeyt 462.599.602.
Wackerlich 464.
Wade 111.
Wäb/Wäben/Wäber/Wäberin/
Wäber werckstatt vñ zeug 649.
Wächsin 79.
Wächsel/Wächselbanck/Wächßler 655.
Wächselgaden 63.
Wächter 359.
Wäg 51.58.168.
Wägscheyde 58.
Wägen 522.631.
Wägeren 236.461.521.
Wägerich 73.
Wägerung 335.521.
Wägweiß 73.
Währen 26.
Wäien 41.
Wäiwedel 388.
Wällen / bischeln reuß 68.390.
Wällen des Wassers 46.
Wältzen/Wältzung 188.187.
Wänden 179.
Wändtel 92.
Wärben/Wärber 372.
Wärder 404.424.
Wärme 37.15.
Wärmen 159.627.
Wärmung 158.545.

Wärth 419.424.425.426.522.
Wärtzlin 125.
Wäschen 648.
Wäscherin 650.
Wässeren/ Wässerung 48.
Wätterleych 40.
Wässerlin 44.
Wätter 43.
Wätterdeuter 289.
Wättermacherin 666.
Wättermantel 395.
Waffen 354.639.
Waffenträger 355.
Waffenschmidt 654.
Waffnen 355.
Waffung 354.
Wagen mit Schüsslen 631.
eyn Wagen 643. Wagen oder Schiffgesell 195.
Wagner 653.
Wagschüssel 631.
Wagspiel 662.
Waher/ Wohin 619.
Wahl/Wöhlüg 236. Wahl/ Mörfisch 84. Wahlen/zuwältzen 653.
Wahlbloch 642.
Wahlstimm/ Wahltäfflin 322.
Wahr zuuerkauffen 656.
Walcke/ Walcker 650.
Walde 56.
Waldwasser 45.
Wallen 46.159.199.
Wamms/ oder Vbermüder 395.
Wanckelmütigkeyt 467.
Wandel 126.
Wandelbar 15.
Wandelen 182.
Wandelräff 392.
Wanderen/ Wandersmann 184.
Wanderung 183.
Wandt 384.
Wandfensterlin 393.
Wandtucher 393.
Wange 105.
Wanne 632.
von Wannen her 619.
Wanwitz 117.
Wanst zu fressen 471.
Wanwitzigkeyt 596.
Wapnen 272.
War/ Warheyt/ Warhafftig 550. 551. Warhafftiglich 552.
Warsagen/ Warsager Warsagung 286.287.288.289.
Warscheinend 584.
Warm 159.
Warnemmē/ Warnemmung 228.
Warten 204. 265.
Wartgelt 524.
Wartung 203.
Wartze 125.
Warumb/ Warumb nicht 620.
Wasen 52.
Wasser 44.45.
Wasserbadt 382.648.
Wasserblaaß 48.
Wasserfall/ Wasserfluth 46.
Wassergraben 47.
Wasserhun 83.
Wassermäth 118.
Wassernapff 389.
Wassernuß 74.
Wasserröhr 47.
Wasserschlang 91.
Wasserschöpffung 47.
Wasserspinn 92.
Wassersteltz 83.
Wassersteyn 382.
Wassersucht/ Wassersüchtig 123.
Wasserthol 387.
Wassertrog im Badt 382.
Wasserwällen 45.
Wasseruhr 637.
Weckholter Beer 76.
Weckholterstaud 70.
Weder 620. 621.
Weeklagen 155.
Weggehen/ Weggang 184. 183.
Wegnemmen 433.
Wegschneck 91.
Wehre 61.
Weib altes Weib 95.99.
Wei-

Weiberschänder 473.
Weibisch 96. 450. 451.
Weiblich 96.
Weibsbild 95.
Weibsbegierig 473.
Weichen 185. 269.
Weichung 184.
Weidenbaum 70.
Weidensatz 57.
Weidt 131.
Weie 81.
Weier 47.
Weierrohr 74.
Weirauch 78.
Weil 27. 454. 620.
Wein 79. 138. 471. gesottener Wein 79.
Weingart 57. 70.
Weingartner 640.
Weinlese 79.
Weinmarckt 62.
Weinmäth 138.
Weinmonat 29.
Weinräbe 70.
Weinschenck 647.
Weinsucht 471.
Weise/ gewonheyt 512.
Weisen/ Weiser 580.
Weiser mann 615.
Weiß/ von Farb 148. Weiß/ Klug 594. 595. Weiß vnd Weg 168. 481. 475.
Weisse 148.
Weißbensel 654.
Weissagen/ Weissager 287.
Wessagung 286.
Weißle 85.
Weißgärber 650.
Weißheyt 593. Weißheyt liebhaber
Weißlich 595. (615.
Weissung 384.
Weit 19. 162. 164. 215.
die Weite 16. 162. 164.
Weitläuffig 164. 628.
Weitberümbt 424.
Welcher/ Welches 619.
Weitläuffiglich 164. 167. 562. 632.
Weitschweyffig 187.
Welwadel/ Welwasser 292.
Welschbone 78.
Welschhuner 83.
Welschkirsch 75.
Welschkirschbaum 69.
Welt 19. 33. 35. 45.
Weltlich 33.
Wendelbaum 649.
Wenig/ Wenige/ Weniglich 167.
Weniger 167. 621. (477. 620.
Wer 619. (leute 349.
Werbung 316. Werbüg der Kriegs
Werck 276. 383. gantz Werck 640.
Wercken 652.
Werckman Werckmeyster 524. 609
Werckstatt 639. (651.
Werckschuch 631.
Werckzeug 639. 553.
Werden 12.
Wermut 73.
Werffen/ Werffung 197. 356.
erstes Wesen 37.
Wespe 91.
Westwind 41.
Wettlauffer/ Wettlauffen 661.
Wetzsteyn 66.
Weybel 353.
Weych/ Weychlich / Weychheyt 114. 161. 450. 467.
Weych machen 78. 161. 450.
Weyd/ Weydung 56. 644.
Weyden 56. 132. 644.
Weydtgelt 312.
Weydlung 657.
Weydmann 644.
Weybsack 392.
eyn Weyl zuuor 23.
Weynen 154. 155. 156.
Weyß/ Weysenhauß 64. 370.
Weyßlin 138.
Weyßlose 369. 370.
Weytzen 77.
Wick 77.
Wichtig/ Wichtigkeyt 160. 162. 417 419. 631.

Wider

Wider 622.
Wider/ oder Bock 90.
Wideräfferung 175.
Widerbäfftzen 630.
Widerbringen 547.
Widerbürst 117.
Widerdäwung 139.
Widereinsetzung 544.
Wideren/ Widerung 236. 521. 631.
Widerfahren 8.
Widerfechten 330. 574. 655.
Widergeben 205. 566.
Widergelten/ Widergeltung 538. 539. 565. 566. Widergeltung der Straaff 539.
Widerhacken 641.
Widerholen 626. 627. 654.
Widerig 236.
Widerkauffen 523.
Widerkehrung 189.
Widerkommen 190.
Widerkunfft 189.
WiderLebend 128.
Widerlegen/Widlegung 654. 655.
Widerlösung 523.
Widermächen 281.
Widerpart 330.
Widerrathen/Widerathung 606.
Widersacher 330. 570.
Widerschallen 151.
Widerschnellen 196.
Widersetzen 201.
Widerspännig/ Widerspännigkeyt Widerspänniglich 233. 330. 467. 574.
Widersprechen 655. Widersprechũg 335. 647.
Widersprecher 648. 336.
Widerstand 573.
Widerstehen 203. 271. 330.
Widerstossen 217.
Widerstreben 236. 330.
Widerstrebung 344.
Widerstreit 573.
Widerstreitig 330.
Widerwärtig 409.
Widerwärtigkeyt 407.
Widerwillen 570.
Widt 67.
ohngeacht Wie 169. Wieviel 166.
Wiechen 390.
Wiewol 622.
Wigen 392.
Wihelen 156.
Wildt 86. 500. Wildt/Frech 475.
Wildt Schwein 88.
Wildts Thier 86.
Will 234. 251.
Willig/ Williglich 235. 236. 272.
Willfährig 377. 494. 560.
Willfährigkeyt 377. 49.
Willfahren 491. 495. 521. 561.
Willfahrung 520. 558.
Winckel 51. 635.
Winckelicht 52.
Winckelmeß 653. 635.
Wincken 205.
Windt 41.
Windhalß 82.
Windliecht 38. 390.
Windmühl 645.
Windsbrauß 41.
Winter/ Winterisch 29. 43.
Winterläger 29. 357. 358.
Wintermonat 29.
Wir selbs 619.
Wircker 649.
Wirckung 276.
Wirt 565.
Wise 56.
Wiselin 89.
Wissen 576. 577. nicht Wissen 578.
Wissenhafft 577.
Wissenschafft / Wissenheyt 575.
Wissentlich 578.
Wittwer/ Wittib 373.
Wittwestand 373.
Witzig 594.
Wohlen/Wöhlung 236. 237.
Wöhnen 590.
eynschneidiges Wöhr 357.
Wöhrloß 355.
Wölben/ Schwybbogẽ schlagẽ 386.

Wölbung/Zusammen schliessung in eynen Schwibbogen 385.
Wölcklin 42.
Wölfflin 88.
Wöllen 235. wol Wöllen 255.
Wörtlin 617.
Woche 29.
Woher 619.
Wohn 586. d' eynẽ Wohn hat 590.
Wohnen 204.380.
Wohnung 377.
Wohnhafft 380.
Wol 404.407.442 623.
Wolan 620.623.
Wolauff 431.
Wolberedt 650.
Wolcke 42.
Wolfahrt 115.406.429.
Wolfärtig 115.431.
Wolfeyl 133.
Wolff 88.125. Wolffsgeschrey 156.
Wolffsmilch 74.
Wolgeboren 424.
Wolgefallen 234.236.
Wolgehen 407.
Wolgestalt/Wolgestaltũg 113.477
Wolhäbig 416.
Woll 87.649.
Wollenkem̃en/ oder streichen 649. Wollenkemmung 648.
Wollwerck 649.
Wollust/Wollüstig 240.243.
Wolredenheyt 649. Lehrer der Wolredenheyt 650.
Wolriechend 157.
Wolstand 436.477.
Wolte Gott 620.
Wol verdienen 525.560.561.
Wolthönend 153.
Wolvermöglichkeyt 115.
Wort 617.623.
viler Worte 626.628. alleyn mit Worten 628.
an Worten bloß 652.
Wucher / Wucheren / Wucherer 558.665.
Wurbel 92.
Wüllen 87.954.
Wünschen 267. Wünschlich 267. Wünschung 267.
Würbel 47.635.
Wurbel auff dem Haubt 102.
Wurbelwind 41.
Würcken 217. Würckung 268.
Würde/Würdig/Würdigũg 300. 306.419.424.426.522.
Würffel 636.662. Würffler 662.
Wurffelspiel 662.
Würmlin 91.
Würt/ Würtin 565.647.
Wurte 393.
Wurtshauß 63, Württschafft 647.
Würtz 78.
Würtzling 67.
Wüschen 217.392.502.
Wüst 436.450.
Wüten 118.494.598.
Wüterich 304.493.507.
Wutig 118.598.
Wütigkeyt 117.
Wullkraut 73.
Wund 125.
Wundartznej 647.
Wunderding 10.
Wunderbarlich 585.586.
Wunderwerck 10.585.
Wunderzeychen 10.
Wundmahl 126.
Wunsch 267.
Wurff 197.356. Würff zu Fischen 645.
Wurffgarn 45.
Wurffpfeil 355.
Wurffschauffel 643.
Wurm 91.121.122.
Wurtzbrieff 648.
Wurtzel 68.
Wurtzlen 138.
Wust 46.
Wydhopff 82.

Z.

Zäch 162.
Zäck 92.
Zäglich 451.
Zähe 162.

Zämen

Zämen/Zämer 87.216.
Zäncker/Zänckisch 330.574.
Zäpfflin im Hauß 107.
Zärtlich 243.451.
Zärtling 450.
Zärtigkeyt 114.450.
Zäserlin an den Wurtzlen 68.
Zäumen/Zäumung 87.469.644.
Zaghafft/Zagheyt 450.
Zahl 481.628.
Zahn 106.
Zahnfleysch ib.
Zahngrübel 648.
Zahnwee 119.
Zahnzang 678.
Zam 87.
Zam machen 87.491.
Zanck 325.573.
Zancken 330.574.648.
Zang 654.
Zart/Zartigkeyt 114.161.
Zauberej/Zauberer/Zäuberin 665.
Zaum 643. (666.
im Zaum halten 469.
Zaun 61.384.
Zaunkönigliu 82.
Zaunsteck 632.
Zech 135.
Zechen 134. 136.
Zechgesell 136.
Zechhauß 63.
Zedel/Zedelin 633.
Zehen/Zehenmahl 629.
Zehen an Füssen 112.
Zehend/Zehendsammler 312. 313.
Zehlen 166. 628.
Zehrpfenning 558. Zehrung vff die Reyß 132.
Zeil 640.
Zeißlin 82.
Zeit 19.27.
Zeitig/Zeitigen/Zeitigung 24.25.
Zeitlich 25.460.
Zeitlosen 72.
Zeitung 641.
Zelte 357.
Zerbrechen 27.216.
Zerbrüchlich 27.651.
Zerfallen 27.
Zerfliessen 46.47.78.198.468.
Zerhawen 213. 507.
Zergänglich 27.
Zerknütschung 126.
Zerlegen 482.
Zerlumpt 394.
Zermarteren 509.
Zernagen 217.
Zerstampffung 217.
Zerschmeltzen 78.
Zerschmeissen 219.
Zerschneiden 214.
Zerspalten 213.
Zersprеyten 198.
Zerstören/Zerstörer/Zerstörũg 365.
Zerstossen 217.
Zersträwen 164.197. 214.364.
Zersträwũg/Zersträwter weise 198.
Zerstücklen 217.(483.
Zerschüttlen 198.
Zerreiben/Zerreibung 14. 217.
Zerreissen/Zerreissung 214.216.
Zertheylen/Zertheylung 213. 212.
Zertretten 217.
Zertreiben 139.14.
Zertrennen 17. 27.
Zertrennlich 483.
Zertrennt 17.213.214. 574.
Zerwerffung 212.
Zerziehung 194.
Zerzerren 214. 216.
Zettel zur Wäb. 649.
Zeug/Zeugnuß 338.337. Zeug darauß etwas würd 656.
Zeugen 141.
Zeughauß 63.
Zeychẽ 10.170. Zeychẽ in d Lufft 40.
Zeychnen 171. 173. 228.
Zeygen/Zeygung 579. 580.
Zeyger 111.639. 580. Zeyger der brunnen 637.
Zeygstuck 273.
Zircklin 90.
Ziegel/Ziegelsteyn 66.387.
Ziegler 654. Ziegel

Ziegelöffen 66
Ziehen 194. 239.
Ziehung 194. einziehung 14.
Ziel 485.
Ziel da man sich wendet 661.
Ziel nach dem man laufft 661
Zielsetzen 486.
Zielen 141. 197. 356.
Zielung 140. 356.
Zierde Zierung 419. 477.
Zierde/ Geschmeydt 396.
Zierde des leibs 501.
Zieren 397. 438. 479. 502.
Zierlich / Zierlichkeyt 436. 438. 439. 477. 478. 479. 499. 501. 502. 562.
Zimer 82.
Zimmermann 653.
Zimmerspän 653.
Zimmetrinde 78.
Zimmlich 476.
Zinck 634.
Zinckenbläser 634.
Zinnen 386.
Zinß 311. 403. 528.
Zinßbar 311. 312.
Zinßbezahlung 529.
Zinsen 530.
Zipperlin 122.
Zipperlin an Händen 122.
Zirbelnüßlin 76.
Zirckel damit man Kreyß macht 653.
Zitteren 123. 199. 264.
Zittermahl 124.
Zitwen 78.
Zoll 312. 631. Zoller 313.
Zopff 102.
Zorn 258.
Zornig/ Zornmütig/ Zornweg 258. 259.
Zörnen 259.
Zu 622.
Zu dem 620.
Zuber 389.
Zubereytung 271.
Zucht 473. 486. 609. 637.
eyn Zucht/was man Zeucht 141. 370.
Zuchtmeyster 315. 541. 610.
Zucker 79.
Zuckerbacher 646. gebachen Zucker werck 138.
Zuerkennen 233. 341. 515.
Zueygenen/ Zueygung 284. 489. 515.
Zueygung 283. 285.
Zufall 5.
Zufällig 8.
Zuflucht 360. 451.
Zuflug 180.
Zufügen 16. 211. 438.
Zufügung 179. 211. 477.
Zuführen/ Zuführung 194. 195. 196.
Zug 194. 346. Zug/ oder Kran 653. Fisch Zug 645.
Zugab 402. Zugab im kauff 523.
Zugang 13. 58. 189. 192. 380.
Zugeben 269.
Zugegen 622.
Zugehören 438.
Zugehen 14.
Zuggarn 645.
Zugleich 174. 621.
Zuhauß 380.
Zuhören 150.
Zuhörer/ Zuhörung 149. 611.
Züchtig/ Züchtiglich 474. 487.
Züchtigen 537. 541.
Züchtigung 535. 539.
Zügel am Zaum 643.
Zünfftig 307.
Zünglin in der Wag 631.
Zukünfftig 23.
Zukunfft 189.
Zulassen 269. 463. 520. 545. 584. 585. 630.
Zulassung 268. 520. 544. 584.
Zulauff 318.
Zulegen 14. 200.
Zuletzt 24. 620.
Zumessen 489. 515. 331.

Zuname 617.
Zundel 390.
Zunemmen/Zunemmung 13.14.163.
Zunfft 306.
Zunfftbruder 307.
Zunfftmeyster 315.
Zunfftstube 63.
Zung 106.623.
Zurechnen 233.
Zureisen 166.
Zurüsten 272.
Zu ruck 18.144.236.
Zusagen/Zusagung 520.
Zusamen geben/Verheirathen 372.
Zusammenkunfft 191.
Zuschreibung 631.
Zuschreien 153.
Zusehen/Zuseher/Zuseherin 144. 660.
Zusetzen 201.
Zusprechen 341. 515.
Zustand 168.
Zu stehen 8.
Zustimmen 323.585.
Zutragen/Zuträglich 7.8.196.
Zutrincken/Zutrincker 135.136.
eyn Zutritt 58.
Zuversicht 265.
Zuviel 477. 620.
Zuvor 21.
Zuwegen bringen 520.527.
Zuwenig 477.
Zuwerffung 197.
Zuwider 257.570.
Zuzeiten 620.
Zwaar 622.
Zwachcken mit Stichworten 538.
Zwantzig/Zwantzigmahl 629.
Zchweck 485. 637.
Zweiffel/ Zweiffeln 590.591.
Zweiffelhafftig 454.591.592.
Zweig/ Zweigen 67.
Zween 628.
Zwerch finger/ hand 631.
Zwerglin 112.
Zweyhundert 629.
ZweyJährig 28.
Zweymahl 628.
Zweyung 573.
Zwibel 72.
Zwilling 141.
Zwinger 62.
Zwischensatz 16.
Zwitzeren 146.
Zwölff/ Zwölffmahl 629.
Zwölffte steyn 662.
Zwyr 628.
Zwyspältig 574.
Zwytracht/ Zwyträchtig 573.574.
Zybeben 78.
Zyn 65.
Zynaber. 65.

DE ERRATIS, LECTORI beneuolo S.

STuduimus quidem elaborare, lector amice: quò quàm emendatissimus hic libellus in adolescentum studiosorum manus perueniret. Verùm obtinere non potuimus, quominùs errata quædam, vt fit, irreperent: veluti, quòd pagina 65. Kuprum, pro, Cuprum est positum: & 112. Digiti, Pedum, pro, Digiti-pedum: & 653. Schrube, *pro,* Scheube: *& quòd quibusdam locis Adiunctorum titulus, pro titulo Actionum est retentus: & his similia fortasse alia, quæ tamen industriȷ adolescentuli non possunt intellectum remorari. Vnum autem non dissimulandum est, sed admonendum; quod ex festinatione operarum, & angustia temporis, in extremarum paginarum commissum est numero: qui à pagina 627. vsq; ad 657. duplicatus est. Id quod in Indicis collectione obseruatum fuit: sed amplius emendari non potuit. Speramus autem fore, vt mediocri diligentia præditis, ipsarum Rerum, & Locorum sic series innotescat; vt ad inuestigationem Verborum, non magnopere illius numeri, aut Indicis subsidium sint desiderаturi. Vale.*

Bayerische StaatsBibliothek
Münchener DigitalisierungsZentrum Digitale Bibliothek

Benz, Johann,

Thesavri Latinitatis Pvrae Compendivm Altervm In Quo Simplicibus Vocabulis, natura cohaerentibus, omnes Ciceroniane loquendi formulae, eadem naturalj serie subiunguntur: pro adolescentulis Latine loqui & scribere incipientibus

Argentorati 1596

Coburg, Landesbibliothek -- Cas A 2148
urn:nbn:de:bvb:12-bsb11925123-3